ONOMA ΣTIKON MEDICINAE,

CONTINENS

Omnia nomina Herbarum, Fruticum, Suffruticum, Arborum, Sentium, Seminum, Florum, Radicum, Lapidũ precioſorum, Metallorũ, Colorum, Definitionum medicinaliũ, Inſtrumentorũ Medicinæ, Vnguentorum, Diapaſmatum, Emplaſtrorum, Eclegmatum, Acoporũ, Suffituum, Electariorum, Pharmacorum, Clyſterium, Balanorũ, Peſſorum, Paſtillorum, Malagmatum, Balnearum, Chirurgiæ, Morborũ Pecudũ, Animantium omnis generis nomina propria: eorum quæ in myropolijs habentur, Morborum, Medicorum, & Inuentorum Medicinæ, Anatomiæ, Ponderum, Philoſophię naturalis, Magiæ, Achimiæ, & Aſtrologiæ: ex optimis, probatiſſimis, & uetuſtiſſimis Autoribus, cum Græcis, tum Latinis, Opus recens, nuper multa lectione

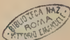
OTHONIS Brunfelſij, Medicinæ profeſſoris, congeſtum in gratiam eorum qui ſe priſcæ MEDICINAE dediderunt.

Præſcriptis Operi Tabulis nominum Anatomię, & ęgritudinum totius corporis humani.

Saladini item iudicio de Ponderibus Medicinalibus.

¶ ARGENTORATI apud Ioannem Schottum, cum gratia & Priuilegio CAES. Maieſt. ad Quinquennium.

M. D. XXXIIII.

LECTORI AEQVO OTHO BRVNfelsius Medicinæ professor.

INTER tam multa scribendi argumenta, & genera, uidelicet Rationale, Artificiale, Historicum, Glossematicum, rerumq; omnigenum communes locos & status, haud scio, an ullum molestius extet, quam Lexicorum commentarios scribere. Nam tot uocum syluas & turbas, seriatim in suas classes digerere, præterquam, quod res est, immensi tum laboris, tum tedij, etiam magistrum requirit, in bonorum scriptorum lectione diligenter uersatum, exercitatumq;, maxime qui unius peculiariter disciplinæ uocabula uelit examussim inquirere. Facile enim est, uel mediocriter erudito, de re quauis nugari quippiam. scribimus enim, inquit Poeta, poemata passim indocti, doctiq;, glossariorumq; & hypomnematistarum πλτιὺς κακικυελων. At res ipsas scite, apposite, designateq; efferre, atq; ad Polycleti, quod dicitur, regulã exprimre, hoc opus, hic labor est. uix eñ protritissima quæq; suis recte proferimus uocabulis: tantũ abest, ut disciplinarum genuinas uoces, synceras habeamus. Accedit studiorum præmium, gloria, & immortale nomen, quod ex nullis lucubrationibus paratur minus: cum nullum maiori constet molestia. Id quod in caussa esse reor, quod hodie tam pauci in ea palestra sese exerceant, cum alioqui plures scribendi libros, ut inquit Solomon, nullus sit finis. Vnde sæpe mecum cogitaui, posse succurri huic malo, si doctissimi aliquot uiri, & idiomatum, rerumq; adprime periti, huiusmodi aliquod consilium ineant inter se, ut quilibet suæ disciplinæ uocabula emuncte restitueret, atq; conscriberet. Deinde singulis congestis in ordinem, a primis statim rudimentis huiusmodi iuuenibus memoriæ mandanda traderentur; ut explosis semel sordidis ac coquinarijs illis, pura, ac natiua potius imbiberẽt. Sed id aliarum artium studiosi aliquando uiderint. Certe in re Medica, ueteris Pandectarij errata tam manifestaria sunt, ut prorsus perspecta nemini non sint, nisi qui sanæ eruditionis, ac ueterum scriptorum nihil unquam attigit. In quo tertia fere semper dictio corrupta, uitiataq;, aut certe barbara, obsoleta, uel exotica est. Nec paulo diuersa omnia, ab Magorum & Necromanticorum præstigiosis nomenclaturis, ut nescias, rerumne, an malorum potius dęmoniorum sint nomina. Nec me fugit, clarissimum uirum Leonardum Fuchsium, nouas huiusmodi Pandectas moliri. sic enim in cõmentarijs suis de Erratis Medicorũ palam pollicetur, atq; ni fallor, annus iam agitur quintus: nec ullum librum unq; expectaui auidius. Verum cum ille hactenus non prodit, uisum est aliquo modo pręludere; non tam ut homini doctissimo calcar impungerem, quam ut morem quoq; gererem amicis meis, qui sine intermissione mihi molesti esse non desinunt, uel ἄχρι κόρου. Quomodo autem comportauerimus uolumen, paucis accipe. Est is mihi mos, ut inter legendum punctim singula animaduertam, nihil conniueam, quod modo alicuius uidetur esse frugi, singula in suos ordines conscribam. ut de re qualibet scire aliquid uolenti, ex promptu id mihi suppeditent opistographi. Quod dum annis aliquot facio, ex historijs medicinalibus primum, Medicorum Cathalogũ concinnauimus: ex gnomis, medicinales Theses: ex uocabulis pręsens Lexicon: ex rerum simplicium uestigatione, Latina & Germanica Herbaria. Restant morborum omnium Methodi. Ad postremum in omnes idoneos ac ueteres Medicos Index: quæ suo quoq; tempore dabimus. Tu interim Lector candide, ijsce fruere felicius, atq; uale. Bernę. 11. Februarij. Anno. M. D. XXXIIII.

TABVLA NOMINVM ANATOMIAE.

DE CAPITE ET EIVS PARTIBVS.

κομή, capillus.
κάρη, caput.
βρέγμα, ſinciput.
ῥαφίς, caluæ pars ſerrata.
φαλακρότης, caluitium.
ἐγκέφαλος, cerebrum.
μέτωπον, frons.
γένυς, mandibula.
σιαγὼν, maxilla.
μῆνιγξ, membrana cerebri cuſtos.
γένειον κὴ ἀνθερέων, mentum.
ῥὶς κὴ μυκτήρ, naſus.
ἰνίον, occiput.
ὀφθαλμος, oculus.
ςόμα, os.
ὑπερώα, palatum.
βλέφαρον, palpebra.
ὀμματόφυλλον, idem.
ὀφρύς, ſupercilium.
κορυφή, uertex.
κορωνίς, aurium arcus.
λόβοι, aurium partes infimę.
οὖς, auris.
χεῖλος, labrum.
ὀδοὺς, dens.
γόμφιος, dens molaris.
καρχόδοντες, dentes aſperi interiores.
κυνόδοντες, dentes canini.
κραντῆρες, idem.
κρανίον, cranium.
οὖλον, gingiua.
ἔυλα, extimæ gingiuæ.
ὀδόντες γόμφιοι, molares dentes.
πρόσωπον, facies.
γλωσσὴ, lingua.
περικράνιον, exterior caluariæ membrana.
ἠθμώειδες, cola, uel meatus olfactus.
παρεγκεφαλίς, cerbrum in occipite.
κύτος, os capitis uniuerſum.
τριχωτὸν, quod capillis integitur.
ὑπορρίνιον, quod eſt infra nares.
μύςαξ, barba.
πρωπογώνιον, idem.
ἄρμον, ſpacium interlocatũ dentibus.
φραγμός, dentium ordo.
κόρση, tempus, pars capitis.
κόῤῥη, maxilla.
ἄτλας, ultima colli uertebra
ἱερα σύριγξ, κὴ σφονδύλια, idem.
ἀςραγάλοι, uertebræ ſpinæ, uel ſphondyles.
ῥάχις, aggregatio omnium ſphondylium.
ἐπιςρόφιον, qui collo circum agitur ſphondylis.
ἀγκτῆρες, portiones colli in quibus fit præfocatio.
ἀσθμός, quod eſt inter os & gulam.
παρίσθμια, tonſillę.
ἀντιάδες, idem.
δειρή, collum anterius.
ἐπιγλωττίς, minor lingua.
κανθοὶ, oculorum anguli.
ἐπικάνθιδες, radices angulorum oculi.
ἐγκάνθιδες, idem.
πηγαὶ, lachrymarum fontes prope naſum.
ῥαντῆρες, idem.
παρώπιαι, anguli oculorum uerſus tempora & aures.
παώπιαι, idem.
βλεφαρίδες, unde ſe promũt pili oculorum.
θάλαμος, concauitas in qua reſidet oculus.
ἕρκος, oculorum ſeptum.
κερατοειδὴς, ſuperior oculi tunica.
ῥαγοειδὴς, inferior tunica.
ἀραχνοειδὴς, media tunica.
ἶρις, oculorum magnus ambitus.
ὑαλοειδὴς, humor chryſtallinus.
κρυςαλλοειδὴς, idem.
ῥυτίδες, lineæ in palpebris.
ἰσθμός, narium interſeptum.
μεσόφρυον, medium ſuperciliorum.
γεῖσον, quod in ſupercilijs prominet.
ὀπτικοί, uiſiui nerui.
ὑπώπια, oculorũ ſinuoſitas.
ὑπωπία κὴ ὑποφθάλμια, genæ, uel ſub oculis os.
σκάφος, aurium anfractus tortuoſus.
ἀκουςικοί, nerui auditus.
κυψέλιδες, aurium ſordes.
τράγος, intra aurẽ neruus.
ἀντίτραγος, neruus illi contrarius.
θάλαμαι, cerebri foramina.
πραχειφίλτρον, cauitas ſuperioris labri.
τύπος, cauitas inferioris labri.
νύμφα, idem.
προςόμιον, labiorum congreſſus.
χαλινός, deſinẽtia maxillarũ
μύλοι, dentes molitores.
σωφρονιςῆρες, dentes intellectus.
μωμισκός, molariũ pars aſſidens gingiuæ.
τραπέζη, ſuperior pars quo conficiuntur cibi.
ὀλμισκοὶ, dentiũ cauitates, uel mortariola.
φάτναι, præſepia dentium, mortariola.

DE COLLO & partibus eius.

αὐχενός, collum.
τράχηλος, idem.
αὐχὴν, idem.

ὀυχεθρα, ceruix, caluę pars.
λάρυγξ, guttur.
οἰσοφάγος, gula.
σφαγή, iugulum.
σφαγίτιδες, iugulares uenę
ἐπομίς, ceruix.
ἰνίος, idem.
ὠμοπλάται, lata ossa scapularum.
ἀντιάδες, tonsillæ.
παρίσθμια, idem.
θέμεθλα, Gulę ipsius intima.

DE PECTORE ET partibus eius.

[illegible]

θώραξ, pectus.
στῆθος, præcordia.
φρένες, idem.
πνεύμων, pulmo.
ἀκρωμία, summi armi.
μαστός, mamma.
πλάγια, latera.
θέναρ, palma.
χεῖρ, manus.
βράχιον, brachium.
πλευρά, costa.
δάκτυλος, digitus.
νῶτον, dorsum.
κλεῖδες, iugale, ossis nomē.
ὦμος, humerus.
ὠμιαία, humerarius neruus.
ὑποχόνδριον, subchartilagineum.
φάλαγξ, internodium digitorum.
κόνδυλος, articulus.
ἀγοστός, cauitas manus.
καρδία, cor.
ἰνίον, neruus ceruicis, alias uillus.
μαζός, papilla.
μετάφρενον, dorsum, scapula
ῥῶαι, tenuiores costæ.
σαθένια, summitates pectoris.
τιτθία, mammæ muliebres.
προκάρδιον, quod uberibus subest.
ἀντικάρδιον.
ὑποκάρδιον, idem.
θηλή, papilla mammæ.
φῶς, circulus niger ambiens papillas.
κόλπος, portio quæ lac continet.
κολποί, sinus præcordiorū.
κοιλίαι, idem.
θαλαμοί.
περικάρδια.
περίζωμα.
διάφραγμα.
πραπίδα.
προκάρπιον, manus flexura.
ὑποθέναρ, manus auersa.
ὑποθέναρ, quod est ab indice ad pollicem.
σκυταλίδες, internodia digitorum.

DE VENTRE ET partibus eius.

γαστήρ, uenter.
ὑστέρα, uulua, uterus.
νεφροί, renes.
μήτρα, matrix.
σπλήν, splen.
σπληνίτις, lienaria uena.
ἔντερον καὶ ἐντερὰ, intestinum.
βουβών, inguen.
λαγόνες, ilia.
νῆστις καὶ ἴλια, intestinum ieiunum.
ἡπατίτις, iecoraria uena.
χολή, fel.
πιμελή, adeps, arungia.
ἦτρον, abdomen.
κύστις, uesica.
ἀκροποσθία, præputium.
αἰδοῖα, pudenda.
σπέρμα, semen genitale.
δέρμα, cutis.
ἧπαρ, iecur.
ἥβη, pubes.
ἀκρομφάλιον, umbilici medium.
ἐπομφάλιον, superiora umbilici.
γραῖα, cutis desuper iniecta.
κενεών, iliū inane et flaccidū.
λαγών, idem.
λαπάρα, idem.
ἐπίσιον, ubi inhorrescunt pili circa pubem.
καυλός, coles uel penis.
κορώνη, pudendi glans.
βάταλος, pudendum.
δόρτον, neruus inguinis.
ἀπευθυσμένον, rectum intestinum.
κῶλον, crassum intestinum.
δίδυμοι, testes.
ῥῶξ, in media aluo ex inferiore parte os.
ἀστέριον, etiā ex genere phalangiorum.
ἀγγεῖον κυητήριον, uas in quo geritur fœtus.
ὕστερα, secundina.
χορίον, inuolucrum fœtus.
εἰλεόν, tenuius intestinum.
πυλωρός, portonarius intestinum.
ἔκφυσις, intestinū quod ex pilore procedit.
δωδεκάτυλον, duodenum.
ἔλιγμα, lactes.
μεσεντέριον, quo lactes inuoluuntur.
μεσεντέριον, idem.
ἐκφύαδες, intestinorum appendices.
νειαίρη, pars extrema uētris
ἐπίπλοον, omentum.
κύρτα, summitates iecinoris
σιμά, iecinoris inferiora.
πυλαί, meatus hepatis.
πανκρέον, quod est inter carnes & adenes.
χοληδοχεῖον, receptaculum fellis.
βουβωνοκήλη, iguinis ramex.
βουβὼν, inguen.
ἴενες.
σπλάγχνα, exta omnia.
ἐντεροκήλη, intestinorum ramices.
κενέων, uentris pars inter latera.
χολάς, intestinum crassum.
περιτόναιον, abdominis mēbrana.
κοίλια κάτω, aluus.
λοβός, pars inferior iecinoris
δίδυμος, panniculus intestinorum.
κλιτόριον, muliebre pudendum.
κτὲς, pecten.

σχίσμα, pudendi rima.
μύρτον, interiacēs carūcula.
νύμφα, idem.
κλειτορίς, idem.
κρεμαστῆρες, nerui a quibus dependent testiculi.
μασχάλαι, sinus sub summo brachio.
ἐντύπωσις, humeri acceptabulum.
ἀγκών, ubi ossa brachij componuntur.
ὠλέκρανον, os exterius brachij.
ἐπιγάστριον, quod est supra uentrem.
ὑπογάστριον, quod est infra uentrem.
κοιλία, uenter.
μεσομφάλιον, medium uentris.
γαγγάμη, ambiens locum uentris.

DE DORSO, PEDIbus, & ijs quæ sunt infra uentrem.

ἰσχίον, coxa.
γόνυ, genu.
πούς, pes.
σκέλος, pes, crus.
καμπή, suffrago, poples.
κνήμη, genu.
μηρός, femur.
κοτύλη, acceptabulum.
γλουτόν, lumbus.
πέζος, pes.
γαστροκνημία, sura.
ἰσχία, coxendix.
γλουτοί, nates.
μεσοσκέλος, medius inter crura locus.
προκνήμιον, tibia.
σφυρόν, sub crure pars.
ἐγκεντρίδες, idem.
ἀστράγαλοι, tali.
πτέρναι, idem.

παρακερκίδες, officula pedis.
ἐπαγώγια, præputia.
σφυρόν, planta pedis.
ἀντικνήμιον, anterior cruris pars.
γαστροκνήμιον, pars pedum
ταρσός, planta pedis.
τύλωμα.
πέλματα.
χίμετλον, in digitis pedum scissura.
σκαρθμός, pedis nomē secundum Eustathium.
σηραγγῶδεις, uasa spermatis, uel testiculi.
ἐπιδίδυμον, quod est sub uase seminario.
παραστατικά, conceptacula seminis.
δέλφυς, uterus inferior, uel matrix.
γονή, idem.
πόρος πρῶτος, os matricis, uel canalis.
κόλπος, quæ mox sequitur inanitas.
ὑμήν, mēbrana uirginitatis.
ἀπογλουτοί, nates prominentes.
πόρος, locus, uel meatus excrementorum.
σφιγκτήρ, idem.
δακτύλιος, idem.
στέφανος, idem.
κορυφή, apiculus ani.
πῆχυς, cubitus.
παραπηχύς.
προκάρπιον, brachiale.
μετακάρπιον, expansa ante digitos pars.
κοιλόν, manus cauitas.
κόνδυλοι, articuli.
μονοκάμπτοι, digiti pedum.
σκυταλίδες, qui subsunt articuli.
ὄσχεα, scrotum.
ὄσχεον, idem.

κόξα, coxa.
ὑπογλουτίδες, carnes coxēdicis.
μυρός, cnxa tota ad genu.
φαινομηρίδες, lacenę coxarū
παραμήρια, femora.
μεσομήρια, quod interiacet inter coxas.
μύλαι, ossa genu.

DE HVMORIBVS, uenis, ossibus, & cute.

ῥινός, cutis.
δέρμα, idem.
τένων, neruus a calcaneo ad collum.
φλέψ, uena.
χυμός, humor.
χυλός, idem.
αἷμα, sanguis.
μυελός, medulla.
νεῦρον, neruus.
γάλα, lac.
ὀστοῦν, os.
χολὴ μέλαινα, atra bilis.
χόνδρος, carthilago.
ἀρτηρία.
ἀορτή, acerba uena.
ὑγρόν, humor.
βρόγχια, asperæ arteriæ.
ἀνθρωπή, pellis exterior.
ἀνθρωπῖα, idem.
ἐρυθροειδής, tunica uenarū testiculorum.
τένοντες, nerui a collo trāseuntes ad pedes.
ὑπογλώττιδες, uenę sub lingua.
ὑοειδές, quod subest antiadibus os.
τόνοι, nerui in lateribus.
ὀρταναί, uenæ a renibus descendentes.
καρωτικαί, uenæ gutturis.
ἀπονευρώσεις, nerui musculorum.
ἱερὸν ὀστοῦν, os sacrum.

CATHALOGVS OMNIVM AEGRITVDINVM, QVAE FERE ACCIDVNT homini a capite usq; ad pedes, quorum interpretationem require in Lexico sequenti.

CAPITI ET cerebro accidunt.

κεφαλαία.
κεφαλαπονεία.
μονοπαγία.
ἡμικρανία.
σκοτωμία.
ληθαργία.
φρενῖτις.
ἐπιληψία.
ἀναληψία.
καταληψία.
μανία.
μελαγχολία.
ἀποπληξία.
τυφωνία.
κάρος.
κατάληψις.
κατοχή.
συρίασις.
ὕβρωσις.
καταφορά.
ἀκρᾶσις.
Fluxus capillorum, uel Alopecia.
Porrigo.
Ophiasis.
Sycosis.
Achores.
Area.
Phthiriasis.
Meliterides.
Atheromata.
Steatomata.
Phalacris.
Mochtheria.
Grauedo.
Pituita.
Catarrus.
Distillationes.
Coriza.

NASO.

ὀζαίνας.
πολύπους.
Coriza.
Catarrus.
Gangrenę.
Distillationes.
Pituitæ.
Opilationes.
Fœtores.

OCVLIS.

ἀναφαλαντίασις.
ὀφθαλμία.
τάραξις.
ἐπίφορα.
φλεγμονή.
οἴδημα.
ἐμφύσημα.
σκίρρωσις.
σχήμωσις.
ἄνθραξ.
στραβισμός.
πάλμος.
μυωπίασις.
Gangrena.
σηπεδών.
σύριγξ.
ξηροφθαλμία.
πρόπτωσις.
ἀκροφία.
διτριχία.
τίλλωσις.
διστιχία.
τριστιχία.

TVNICVLARVM affectiones.

ῥῆξις.
διάβρωσις.
διάτασις.
ἀναστόμωσις.
παχύτης.
ῥύσσωσις.
ἔκστασις.
ἀραιότης.

INTRA PALPEBRAS.

τραχύτης.
παχύτης.
σύκωσις.
σάρκωσις.
πυρίασις.

EXTRA PALPEBRAS.

ὑδατίδες.
λιθίασις.
φθειρίασις.
μελικηρίς.
Gangrena.
φύματα.
κολοβώματα.

IN STEPHANE, id est, corona.

κριθή.
πόσθια.
τριχίασις.
διστιχία.
φαράγγωσις.
πύρωσις.
πτιλίασις.
ψωρίασις.
μαδαρότης.
παράλυσις.
ἐκτροπή.

IN CANTHIS.

ἐγκανθίδες.
ἀγκύλη.
πτερύγιον.
ῥύας.
πρόσφυσις.

EXTERIVS autem.

αἰγίλωψ
ἄγχιλον.

IN ALBIDI ambitu.

ψυδράκιον.
ἕλκος.
ὑποσφάγμα
ἀπόστασις.
χήμωσις.
κοίλωμα.
πτερύγιον.
φάκωσις.
ἴκτερος.
πῶρος.
ἄργεμον.
νεφέλιον.
ἀχλύς.
ἐπίκαυμα.
ἕλκος.
βόθριον.
φλύκτις.
μυοκέφαλον.
σταφύλωμα.
ὑπόπυον.
λεύκωμα.
κοίλωμα.
πρόφθωμα.
ὄνυξ.
πύωσις.
ἧλωσις.

IN PVPILLA.

ὑπόχυσις.
γλαύκωσις.
μυδρίασις.
φθίσις.
σύγχυσις.
πλατυκορίασις.
ἀμαύρωσις.
ῥυτίδωσις.
νυκτάλωψ.
ἡμεράλωψ.
μυοπύισις.
διαπύισις.

IN PORIS.

ἀπόρρυξις.
παρέμπτωσις.

σύμπτωσις.
ἕλκωσις.
φαλάγγωσις.
μυοκέφαλον.
χήμη.
χήμωσις.
ξηροφθαλμία.
ἐπίλωπα.
ἐπιφορά.
διστιχίασις.

AVRIBVS accidunt.

Otalgia.
Cophosis.
Distoia.
Thlasis.
παρωτίς.
Theres & pheres, affectiones & pustulę, uel tubercula potius post aures, ut ĩquit Galenus, quę apđ Hippocratem quodam loco ueniunt nomine Saryrismi.

ORI ACCIdunt & faciei.

ἄφθαι.
ἴονθος, id est, uarij.
ἐφήλιδες, uel stigmata.
Lenticulæ.
Verrucæ, uel Myrmeciæ.
τραχύτητες. Pol.

GINGIVIS.

Tumor.
Putredo.
Cancrena.

DENTIBVS & ori.

Cauitas.
Putredo.
Corrosio a uermib.
Distillatio.

ὀδονταλγία.
Sordicies.
Disle.
ὀδοντίασις.
ὀδοντολογία.
παραδοντίδες.
παρουλίδες.
αἱμωδία.
Oscedo.
γομφίασις.

GVTTVRI & faucibus.

Angina.
συνάγχη.
παρασυνάγχη.
κυνάγχη.
παρίσθμια.
Vua.
Tonsillę χοίραδες.
Struma.
Dracontium.
ἀνεύρυσμα.
κορύζα.
ῥεῦμα.
ἀντιάγχη.
παρακυνάγχη.
βρογχοχοιλία.
ἀντιάδες.

CERVICI.

Tetamus.
Opisthothomos.
Emprosthothomos.
Spasmos.

CAPILLITIO.

Porrigo.
Alopecia.

PECTORI.

βρόγχος.
πτύσις.
περιπνευμονία.
ὀρθοπνοία.
δυσπνοία.
ἀπνοία.
καρδία, uel cardiaca passio.

πλευρῖτις.
ἀτροφία.
ἐμπύματα.
αἵματος πτύσις.
αἵματος ἀναγωγή.
χονδριῶνες.
σπαργῶντα.
σπάργωσις.

CORDI.

καρδία.

STOMACHO.

καχεξία.
ἀτροφία.
καρδία.
λύγξ.
δυσπεψία.
Hyptiasmus.
Atoma.
Nausea.
Anorexia.
βουλισμός, καὶ βούλιμος.
στομαχία.
σκελιτία.
Inflammatio.
Exulceratio.

HEPATI.

ὕδρωψ.
ἴκτερος.
ἕλκυμος.
σκίῤῥος.

VENTRI.

Vermes ἕλμινθες.
Lũbrici lati, rotundi.
Ascarides.
Flux.
Vermina.
Empneumatisis.
Syntexis.
Cœliaca passio.
Emphysma.

LIENI.

Tumor.
Abscessus.
Pressura.
Obstructio.
Dissolutio.

RENIBVS.

γονοῤῥέα.
Lumbago.
νεφρῖτις.
στέγνα.
Lithiasis.
Diabetes.
Abscessus.
Incendium.

INTESTINIS & uentri.

δυσεντερία.
λειεντερία.
κοιλίακα passio.
κῶλον.
διαῤῥία.
στρόφος.
εἰλεός.
ἀσκίτης.
τυμπανίτης.
ὑποσάρκα.

VESICAE.

λιθίασις.
διαβήτης.
ἰσχουρία.
στραγγουρία.
πάρεσις.
δυσουρία.
θρόμβωσις.

MATRICI.

σκλήρωμα.
σκίῤῥωσις τῆς μήτρας.
ὑστερική πνίξ.
πρόπτωσις τῆς ὑστέρας.
φῖμος
ῥαγάδες
δυστοκία.
κίστη.
τὰ γυναικεῖα.
Hemorragia.
Herpercatharsis.
Strangulatio.
ἀτοκία.

PVDENDIS.

φύμωσις.
πριαπισμός.

ἑδρικὰ ἕλκη.
αἰδοιικά.
φύματα.
σατυρίασις.
λειποδερμία.
γονοῤῥοία.
Enterocele.
Epiplocele.
Hernia.
Hydrocele.
Cyrsocele.
Sarcocele.
Bubocele.

ANO.

τεινεσμός.
κονδύλωμα.

PEDIBVS.

χῖραι.

CVTI

Lepra.
Psora.
Alphos albus.
Alphos niger.
Leuce.
Impetigo simplex.
Impetigo agrestis.
Dracontiasis.
Achrochordones.
Thymi.
Myrmecia.
Clauus.
Calli.

GENERALES infirmitates interiores.

Hydrops.
Ascites.
Tympanites.
Aqua intercus.
Morbus Regius, uel Arquatus.
Ephialtes.
Animi defectiones.

Atrophiæ.

HVMORES

τὰ γυναικεῖα.
χονδριῶντες.
χύλος.
χυμός.
πέπανσις.
ἕψησις.
ὄπτησις.
ξηρὸν ἱδρώς.
ψαμμισμός.

FEBRES.

ἡμιτριταῖος.
τυφώδης.
διάρεια.
λιπύρια.
ἐφημέρη.
περίψυξις.
ῥῖγος.
φρίκη.
κατάψυξις.
ῥίγνον.
καῦσος.
Quotidiana.
Ephemera.
Hepialos.
Putris.
Continua.
Acuta.
Hectica.
Tertiana.
Quartana.

AEGRITVDINES ulcerosæ.

ἄφθα.
Intertrigo.
λειχὴν.
Mentagra.
Impetigo.
φλιγμὼν.
ἀδένες.
Glandulæ.
βουβών.
ἄλφος.
φλύκταινα καὶ
φλυκτίς,
ἀπόστημα.
φθίσις.
ψώρα.
Porrigo.
φθειρίασις.
Prurigo.
Lentigo.
Furunculus.
Carbo.
Panus.
Strumæ.
ἐρυσιπέλας.
ῥαγάδες.
Mariscæ.
Vomicæ.
Clauus ἧλος.
Fistula.
καρκίνωμα.
κονδύλωμα.
κακοήθης.
θηρίωμα.
ἕρπητα ἐσθιόμενον.
Sacer ignis.
χειρώνιον ἕλκος.
τηλέφιον.
χίμετλον.
φῦμα.
φύγεθλος.
μελικηρία.
ἀκροχορδόνες.
μυρμηκία.
θύμιον.
ἐξανθήματα.
ἑλκώδης.
ψυδράκιον.
ἐπινυκτίς.
Papulæ.
Vitiligo.
σύκωσις.
ἀλωπεκία.
ὀφίασις.
φακός.
ἐφηλίς.
ἀχῶρες.
πίτυρα.
πιτυρίασις.
ἐσχάρα.
ὑδροκοίλη.
κιρσοκοίλη.
ὑδρεντεροκοίλη.
ἐπιπλωοκοίλη.
βρογχοκῆλαι.
ἄνθραξ.
σφάκελος.
Gangrena.
ἰχώρ.
φαγέδαινα.
πτερύγιον.
γάγγλια.
μελικηρίδαι.
ἀθερώματα.
στεατώματα.
Elephantiasis.
λέπρα.
ζωστήρ.
μυρμηκίαι.
ἀδένες.
κοιλώματα.
κοιλότηται.
σκυῤῥώματα.
ἐκζέματα.
κακοήθη ἕλκη.
πῶρος.
θρόμβωσις.
κνησμός.

CHORDIS ET arterijs.

παράλυσις.
σπασμός.
ἀρθρῖτις.
ποδάγρα.
χειράγρα.
τέτανος.
ὀρθότασις.
γάγγλιον.
σκιλιτύρεθη.
ὀπισθότονος.
ἐμπροσθότονος.
ἀναστόμωσις.
διάβρωσις.
πριαπισμός.
ἀρθρῖτις.
ἰσχιάς.

OSSIBVS.

Luxationes.
στρέμματα.
ἰσχιάς.

FINIS.

℈. Scrupulus eſt tertia pars drachmæ, pondus.20.granorum tritici.
Tres ſcrupuli faciunt ʒ.
Drachma, eſt pondus.60.granorum tritici.
Hexagium, pondus unius ʒ cum dimidia.90.granorum tritici.
Solidus differt ſolo nomine ab hexagio.
Aureus, pondus unius drachmæ cũ dimidia, idem cũ hexagio & ſolido.
Hexagiĳ ſex faciunt ℥ 1.
Drachmæ.9. faciunt ℥ 1. ſecundum Salernitanos. Secundum quoſdam ʒ viĳ. Quidam ex ʒ x. faciunt ℥ 1.
℥ 1. ſecundum Salernitanos conſtat ex granis.cccccxl.
Libra conſtat ex ℥ xĳ.
Libra facit.6480. grana.
Sextarium medicinale, eſt pondus duarum librarum cum dimidia.
Sextarium uini, uel olei lib. ĳ ſ.
Cotyla, idem quod ſextarius.
Obolus, pondus mediĳ ſcrupuli, uel ʒ pars quinta.
Chiſt, pondus unius libræ, & ℥ iiĳ.
Chirat. eſt gran. iiĳ.
Hemina pondus lib.1.& ℥ iĳ.
Calculus, pondus duorum granorum ciceris, & quarta pars oboli.
Quatuor calculi faciunt obolum 1.
Grana communiter intelliguntur tritici, non hordei, niſi ſpecificentur.
Manipulus uocatur, quantum manu capitur.
Pugillus, quantum poteſt cum pugillo ſtricto capi.
Satil, pondus duorum ſextariorum.
Ramich, pondus ſex chirat.
Dauic, pondus ſex granorum hordei.
Cermes, pondus unius grani.
Sacrarati, pondus unius aurei cum dimidio.
Arſinum, pondus ʒ ſ.
Decamech, ʒ 1.
Darchiminum, ʒ ſ.
Bachtat. ix. grana.
Siliqua, quatuor grana hordei.
Raficĳ, pondus ℈ 1 ſ.
Hactenus ponderum nomina ex barbaris.

C. GALENI SENTENTIAE POTIORES, quibus nominum & uocabulorum anxiam disquirendi rationem, neglecta re ipsa, uidetur improbare.

Libro Naturalium facultatum.2.

De nominibus habenda controuersia non est.

De Locis affectis lib.1.

Sine contentiosis nominibus, ex rebus ipsis potius utilitatem consequi oportet.

Eodem libro.

De nominibus contendere, cæteris permittemus: nobis enim res, quas illi penitus ignorant, pertractare satis fuerit.

Libro quinto Locorum affectorum.

Satius fuerit in rebus utilibus tempus collocare, ex quibus uel ad noticiã, uel præsagia, uel curationem, fructum aliquem decerpere possimus.

Libro de Symptomatum differentijs.

Meminisse oportet eius, quod semper dicere solemus, ut quod ad nomina pertinet, celerrime mutuam pacem componamus: atq; ad res ipsas festinantes, in ipsis uersemur, ac diu persistamus. Verum inueniuntur complures, etiam eruditionis titulo sese uenditantes, qui omnia peruertunt: quippe omnem uitam de nominibus altercando cõterunt, adeo, ut nunquam possint ad artis finem peruenire. Quid igitur faciet uir ueritatis studio affectus? Principio ostendere debet res, quæ suapte natura inter se similes sunt, atq; ob hoc neglectæ. Deinde imponere eis nomina, maxime (quoad eius fieri potest) usitata, & a patrio sermone nõ aliena. Quod si hęc ignorat, fingat sibi propria. Idq; sũmopere curet, ut singulis rebus, singula adhibeat nomina. ne ob homonymiam sermo reddatur obscurior: neue sophismatis perturbetur, neq; etiam res aliqua omittatur. Cæterum siue recte, siue perperam, siue proprie, siue improprie nomen fuerit institutum, multo ocio considerandum est: idq; si prius res ipsas didicerimus. Quippe non in nominibus, sed in rerum noticia rectum officium uersari uidetur. Nos uero, ut diximus, patrijs utimur nominibus, sed res ipsas præterire concedimus minime.

Et iterum. Nomina pro arbitrio mutare licebit, modo obserues, ut res ipsæ permaneant.

Libro.9. Therapeuticę Methodi.

Est artis utilitas, auxilia quibus ęger sanetur, inuenire. Qua quidam relicta, de nominibus litigant.

De hoc uide Io. quoq; Manardum, aduersus Simonem pistorem.

GAL. lib. Naturalium facultatum. 2.

☞ In ea doctrina, qua de arte quapiam agitur, satis est, si quis uocabulum atq; significatum eius, pro Doctoris uoluntate proferens procedat: deinceps ad rerum enarrationem.

A ANTE B A B A

ABAKHΣ, carens uoce, mutus.

Abacus, mensa structoria, & coquinaria, inseruiens culinis.

ἀβάπτιστον, terebella, chirurgicorũ instrumẽtum apud Iulium Pollucem.

ἀβαρτία, insatiabilitas. nostri bolismũ uocãt.

ἄβας, sacer morbus.

ἀβασάνιστος, inuulnerabilis.

ἀβαδάμα, τὰ, bellariorum genus.

A B D

Abdomen, Lege, Sumen.

A B G

Abgas quid sit, uide dictionem. Armatura conceptus.

A B I

Abietis quę sit natura, item quę sit abies fusterna, & sappinea, require apud Vitruuium lib. 2. cap. 11.

ἀβιν, ἶνος, picea, uel abies.

ἀβιόλη, semen.

Abiotes, cicuta apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.

A B L

Ablaqueare, a lacu deriuatur: & est, quando terra refossa, radices superiores reciduntur. est autem circumfodere. Itali excodicare appellant, ut docet Palladius, id est, circa uitis codicẽ, dolabra diligenter terram aperire, & purgatis omnib. ueluti lacus efficere: ut solis teporib. et imbrib. prouocentur. Itaq; a lacubus deductũ est uerbum ablaqueare. Vnde ablaqueatio. Inde ablaqueatę uites, & uineę dicũtur. Vide Columellam lib. de Arb. cap. 5.

Ablaqueata uocantur, ab radicibus excisa. Vtuntur hoc uerbo rei rusticę scriptores.

ἀβλεψία, cæcitas.

ἀβλωθρίδιον, abortus.

A B O

Abolita appetentia uocatur, cum quis nihil omnino appetit. de morborũ symptomatis lib. 1. Galenus.

Abortus uocantur, quę prope tempus pariendi eueniunt effluxiones.

Aborsus uero, quę primis mensibus, conceptu exorso, fiunt.

A B R

ἀβρικτός, surdaster.

ἀβροχία, siccitas.

ἀβρόμιος, abstemius. alias, ἄοινος, sine uino. Suidas, χωρὶς οἴνου, καὶ ἄοινος. i. sine uino.

ἄβρωτον, quod minime est cariosum.

Abrotone. Lege, Cochlea.

Abrotonon, & ipsa passim nota herba. Celebratur a Dioscor. lib. 3. cap. 27. Plinio itẽ lib. 27. cap. 7.

ἄβρωτος, non idoneus ad edendum.

A B S

Abscessus, est mutatio corporis ex inflammatione, in materiam purulentam.

Abscessus in uulua est, quum dolor inmensus est, & pulsus fiunt, cruciatus quoque ad inguina usq; & lumbos protenditur, febres item accidunt.

Abseudos, cicuta apud Diosc. lib. 4. cap. 82.

Absides, siue ut Gręci uocant ἀψῖδας, fornices sunt et curuaturę, in cruribus proprie. Dicũtur uero ἀπὸ τοῦ ἅπτειν, quia rotę cũ uoluuntur, contingunt terram. Sed in coelo capiuntur pro circulis fere, qui ecentrici, siue quod idem est, ecentri, Ptolomęo, Proculo, Theoniq; dicuntur. Id aũt quod Absis ima nominatur ueteribus, recẽtiores barbare Augem, & contrarium Augi locum appellant. Ptolomeus Apageon, & Epigeon: in hoc a Plin. diuersus, quod moueri hęc pręterquã in sole noluit, Plinius inmobilia ea in signis quoq; suis facit.

Absinthiomenon, Abrotonon apud Dioscoridem lib. 3. cap. 27.

Absinthium, herba uulgo cognita. Vires eius lege apud Dioscor. lib. 3. cap. 25.

Absinthium, abrotonon apud Dioscor. lib. tertio. cap. uicesimoseptimo.

Absinthium Rusticum, idem quod Ponticum, ut inquit Marcellus Vergilius: sed nullam habet ea appellatio rationem.

Absinthium Rusticum, alibi Aristolochia, apud Dioscor. lib. 3. cap. 5.

Absinthium Santonicũ, cum gente nomen inuenit. Santones enim in Gallia populi, ultra Alpes sunt.

Absinthium Centonicum, id est, Marinum apud Dioscor. lib. 3. cap. 26.

Absinthium dulce, Anethum.

Absinthium Marinũ, quod aliqui Seryphium uocant. Vide Dioscor. lib. 3. cap. 26.

Absinthium Marinum etiam Sticas citrina inscribitur apud Dioscoridem.

Absinthium Ponticum, sic dictum a Ponto in quo pecora pinguescũt illo, & propterea sine felle reperiuntur, ut inquit Plinius.

Absinthium Ponticum, Abrotonon est, apud Dioscor. lib. 3. capite. 27.

A B T

Abtanus, uentus flans ad sinistrum ipsius austri. Vitruuius.

Aberranei uenti, e terra excitati, & mare uersus se diffundentes. Vide. Apogei.

A B V

Abusas aquas, thermas uocat Gal. 8. Meth.

Abutonon, id quod Abrotonon, apud Dioscor. libro. 3. capite. 27.

A C A C

ἀκακαλὶσ, fructus est nascẽtis in Aegypto fruticis, seminis Myricæ quadamtenus similis. Paulus Attalida nominat. Gal. ubi meminerit, incertum est. Nomen frutici a Nympha datum credit Barbarus, quæ ab Apolline cõpressa, Phylacidem, & Phylandrũ ediderit in Creta, miraculo ab Elyrois populis confecto. Nutritos a capra eos fuisse, autor Pausanias.

Acacia, & arbor est Aegypti sic dicta, & spina: non ea ex qua sepes hodie muniunt, ce rasa adstringentia et pręamara ferens. Officinæ arborem uocant, quę gumi arabicũ desudat. Vocatur & Syria spina. Spissatur & ex arbore, & ex spinę fructu: succus adstringendi uires habens. Nunc Acaciã etiam ex pruno syluestri colligit Officinarum desidia.

Acaciam uerã, id est, ex Aegyptia spina factam, quam lachrymã Cyaneam primus uocauit Andromachus, puto etiam in Italia deesse, sicuti & uerum Balsami lignũ.

A C A L

Acaltha, proxima uiolis, concolori amplitudine, uincit numero foliorũ marinam, quinque foliorum non excedentem: eadem odore superatur.

Acalyphe, urtica apud Diosc. lib. 4. cap. 95.

A C A N

Acantha, idem quod Acanthion. Lege Acanthion.

Acantha leuce, spina alba. Diosc. lib. 3. ca. 13.

Acantha, siue Acanthos, topiaria, et urbana herba, elato, longoque folio, crepidines marginum, assurgentiumque puluinorũ to ros in hortis historiali facilitate uestiens, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 18.

ἀκανθοβόλα, instrumenta Chirurgiæ, spinis piscium educendis, quę in gurgulione hæ serunt, idonea.

ἀκάνθιαι. Sic uocari cicades quasdã in Grę corum libris inuenitur: non quia, (ut Suidas inquit) species sit hęc insecti illius, sed epitheton est potius abuersantis inter spinas. Celsus lib. 9. cap. 31.

ἀκανθυλὶσ. Theodor. alibi argatulem uertit, Alibi ligurinum, Alibi spinũ. Est auis colore quidẽ ignobilis, sed cantu amoena. Vnde paremia. Acanthide uincit cornix.

Acanthion, cicadæ genus mutum est. forte ab Acantha urbe, in qua non stridere ab Scriptoribus rerũ mirabiliũ feruntur. Vnde forte prouerbio locus. ἀκάνθιοσ τέττιξ.

Acanthion spinula, albæ spinę simile, folijs aculeatis per extremitates, & lanugine arenosa obductis: quę collecta & in unum, aceruata, Bombicis effigiem prębent. Dioscor. lib. 3. cap. 17. Plin. lib. 24. cap. 12.

Acanthion. Capparis apud eundem Diosc.

ἀκανθοσ, Acanthus, acer Theodo. & spina dicitur.

ἀκανθόχοιροσ, Ethinus terrestris.

A C A P

ἀκαπνοφύλα, id est, arida ligna: cum his, uel cum carbonibus, Gal. mel despumare pręcepit lib. 4. de tuend. ualet.

ἄκαπνον. Lege rhapsodiam Maioranæ.

Acapnos. Maiorana apud Dioscori. lib. 3. capite. 45.

ἀκαρί, candidum animal quod in lignis nascitur.

ἀκατάλιο, parua Iuniperus.

ἀκατίζα, Iuniperus magna.

Acaulos, Phyllitis apud Diosc. lib. 3. cap. 110.

A C C

Accessio, Lege. Paroxismus.

Accysiton. Alysson est apud Dioscoridem libro. 3. capite. 104.

Accipitrum genera, Buteo, Symbuteo, Triorcha, Hypotriorcha, Perca, Friagillarius Aesalus, Orcus, Asteria, Rubetarius, Chalcus.

A C E

Acenteta, puriores crystalli, teste Plinio.

Acentra, duricies clauo similis in arbore, ascijs, ferrisque inimica.

Acerbũ oleum, id est, oleum omphacinũ.

Aceros, rubus apud Dioscor. li. 4. ca. 147.

ἄκεσισ. Medicina.

ἀκέσιμοσ, Medicinalis.

ἄκεσμα, Medicamentum.

ἀκεσόδυνοσ, doloribus medens.

Acestides, fornaces ferreæ prægrandes, in quibus Cadmia aduritur, apud Dioscor. libro. 5. capite. 75.

ἄκεστος, medicabilis.

Acetabula, sinuosa ossa quæ circa ilia coxarum capiti accōmodantur. Caput autem coxæ dicitur Cotyledon. Vbi fit cōmissura hæc, Plectrū coxæ uocatur. Carnes ab ea ad inferiora deflue, Hypoglutides, qua si sub gluto, id est, Vertebra. Coxa tota ad genu pertendit, a græcis dicta μυρός. Vnde ex coxarū pulchritudine Callimerus, & Lacenæ Phænometides nuncupatæ: quod incessu partem hanc retegerent. Cæterum Acerabulū, quod græci ὀξυβάφον ab intinctu aceti nominant, aceto dicatum uas, uocabant ueteres, testis Athenęus. Quanquam & mensuræ quoque genus significat, quod Cochleare uocamus.

Acetabulum continet cyathum unū semis, teste Paulo, hoc est, drach. 15. Sunt qui ad. 24. drachmas ultra extendant, ad. 22. alij.

Acetabuli mensura cum dicitur, heminæ significatur pars quarta, id est, drachmæ. 15. Hemina uero quid sit, uide Hemina.

Acetabulum, herba Cotyledon, est apud Dioscor. lib. 4. cap. 93. & 94.

Acetaria uocantur, quæcunque cruda manduntur ex aceto, oleo, & sale. Quanquam hortos suos quoque acetaria uocabant: non ab aceto, ut quidam rati sunt, sed ab accipiendo, quasi acceptaria.

ἄκοιτον, sine retrimento. Sic Plinius lib. 12. mel uocat, sedimento carens.

Acetosa, Ampfferkraut, Saurampffer, ὀξυλάπαθον Græcis dicta.

Acetosa minor, Acetosella, Acedula, Alleluiah, id est, Gauchampfer, Buochampfer.

Acetum, uini quidem uitium est, sed ad luxuriam cessit hominibus, tot ad usus expetitum, sine quibus uita mitior exigi nō posset. De aceto uide Dioscor. lib. 5. cap. 14.

Aceti mulsi iuuamenta lege apud Dioscor. libro. 5. cap. 15. & Plin. lib. 14. cap. 17.

Acetum Scillicitum, & Scillinum, & Scillatum, dicitur σκιλλιτικὸν græce. Modum eius conficiendi lege apud Dioscor. lib. 5. cap. 18. Apud Plin. lib. 20. cap. 9. Colu. lib. 13. ca. 34. Palladiū in Iulio mense ca. 8.

Acetū Stichadicū, est apud Diosc. li. 5. ca. 45.

ἄκιυμα, medicamenta.

A C H

Achamenis. Polium montanum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 122.

Acharistos, cui digna gratia referri non potest, Antidoti modo apud Aetium sermone. 13. Meminit eius & Nicol. prępositus.

Achates, lapis in Creta reperitur, uitreā habens perspicuitatem, myrrhæque odorem. In Sicilia tamē repertus primū. A Cretensibus uocatur & Carolachates. In die aialium facies habet & syluarū. Solinus ca. 11.

Achelous gignitur ex Pindo, gignens Galatidem lapidem. Solinus cap. 12.

Achetæ, maiores cicadæ.

Achillea, de qua lege Diosc. lib. 4. cap. 39.

Achillion, Millefoliū apud Diosc. li. 4. ca. 116

ἄχυ. Lege. Casia.

ἀχώρες, manantia capitis hulcera, quæ fiunt in ipsa capitis cute, tenuissimis ferrumentis cutem perforantia, ex quibus sanies effluit glutinosa. Notum mali genus, pueris inprimis procliue admodum. Nostrates quidam a tinearum in uestibus similitudine, Tineas appellant.

Achariston, aduersus fluxiones & pectoris uicia medicamētum: quod si interpreteris, sonat, sine gratia: uel ut Nicolaus interpretatur, sine munere, fortasse: quia gustum afficit non adeo.

Achrades, ut græci dicūt ἀχρὰς εἶδος ἐστὶν ἀπίου, id est, Achras species est pyri, cuius meminit Aristophanes. Olim Trasibulus (quod annotatu dignum est) cum deberet contradicere Lacedæmonijs legatis, muneribus corruptus, simulauit se comedisse achradas, id est, pyra syluestria, & ob id loqui non posse. Columella lib. 7. cap. 9.

ἀχρὰς, Pyrastri genus est, quod tardissime maturescit. Vocatur & pyrastrum. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. libro. 1.

ἀχειρόις, manibus incapabiles.

ἄχυμωτον, oleum, quod cū colore, tum tenuitate, tum siccitate respondet his quæ assumuntur.

A C I

Acida muria, oxalme, uel ὀξάλμη græce, ex aceto & sale cōflatur. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. lib. 5. cap. 16.

Acidoton, Poterion, apud Diosc. lib. 3. ca. 16

Acidus potus, syrupus acetotosus.

Acinos differt ab Acono, ut inquit Barbarus. Quia Acinos Ocimastrū est, siue Ocymi syluestris genus: Aconos uero spinosa, breuis ac lata herba, Eryngio a quibusdā centributa, spinis latioribus. Acinos familiaris Aegypto herba. Hanc Acinoen, & Acineam Plinius appellat, & Epipetron,

nunc florenteu. Quanquam legendum fortasse illic, Apipetron: ut duo genera faciamus, Apipetron, & Acinum.

Acipenser, apud antiquos piscis habitus omnium molestissimus, unus omniũ squamis ad os uersis, contra aquã nando meat, rarus inuentu. Plin. lib. 9. cap. 17. Gel.

ἀκίσ ισ̃οσ, cuspis, uel telum quod uulneri est infixum.

Acit aluum, legendum, cit, hoc est, mouet, concitatque. Verbũ Plinij prope peculiare in hoc significatu, & Colu. lib. 6. ca. 4.

A C M

ἀκμη, summa exercitationis intensio, summum naturæ incrementũ, uel præcipuus uigor corporis uiriũ, frequens Gale. uocabulũ.

A C N

ἄκνηστισ, spina quæ lumbos diuidit, propriè in quadrupede: quanquam & Homerus de homine usus sit.

A C O

ἀκόργνα. Lege. Pomi nomen.

Acoeton, mel quod per se fluxit, ut mustũ, oleumque. ἀπὸ τησ κόιτησ, quod lectum, cubileque significat. Vnde Cœton, id est, Dormitorium.

ἀκόλαστοσ, intemperans.

ἄκομοσ τὴν κεφαλὴν, caluus.

Acontia, ex uelocitate dicta, teli modo serpendo ruit. Aelianus.

Acontia, Cenchrites, serpens est magnitudine duorum cubitorũ, figura aũt crassa in tenuem abeunte, colore uiridi, maxime iuxta aluum, ut miliũ colore referat, unde et Cenchrias, id est, miliaris appellatur. Aetius sermone. 13. cap. 27.

Aconitum uide apud Dioscor. lib. 4. ca. 79.

Aconos, lege dict. Acinos: De Acino meminit etiam Plin. lib. 21. cap. 27.

ἄκοπα, communi noĩe a græcis cuncta illa remedia dicta sunt, quæ cõtra lassitudines in antiqua medicina cõficiebantur. Sic dicta, qm̃ cõtra κόπουσ, id est, labores in usu essent. Earum aliquam confectionem docuit Celsus libro. 1.

Acopi ex abietino semine cõpositionẽ, uide apud Gale. 4. de sanitate tuenda.

Acopos, Anagyris Diosco. lib. 3. cap. 168.

ἄκοποσ, gemmæ nomen uitro similis, ac aureis guttis stellantis.

Acor, siue Acrementum, uel ὄμφαξ græce, uel Omphacium.

Acor, qui in cera nascitur uermiculus.

Acor, acidus sapor. Lex. Vino uendendo est, ne aceat, ne muceat.

ἀκόρνα, Acorna herba apud Theodorum.

Acorus, qui et Gladiolus, ἀφροδισιὰσ, Piper apium. Acorũ, nam utrumque dicitur, foliũ Iridis habet, sed pediculũ longiorẽ. Radices ei Dioscor. subalbidas, Plin. nigras, minusque uenosas tradidit. Rarũ inuentu, falso tradit Apuleius. Sunt qui radicem rubeam Acorum uocẽt. Nostri flores croceos, et luteos illi tribuunt. Quotquot ex ueterũ Medicorũ sunt scholæ, Acori noĩe intelligunt, nõ uulgarem illũ Acorum, quẽ nos uulgariter omnes interpretamur Geelgilgen, sed radices quas hodie in officinis uocant Calamum aromaticũ, contendũt esse uerũ Acorũ, & nihil minus quam calamũ aro.

ἄκοσ, medela, pharmacum.

ἀκοστὴ, Hordeum.

A C R

ἀκρατεια, uitium stomachi, uidelicet quãdo non continet quod habet, uel sumpsit.

ἀκρεμὼν, uirgultum, ramus, germen, ramus prægrandis.

ἀκραιπαλοσ, quod ebrietati & crapulæ resistit: cuiusmodi Amygdalas amaras, & Myrti semen esse ferunt.

ἀκρίδεσ, locustæ. Multę earum species. Est enĩ quæ ὄνοσ appellatur, ἄπτερόσ τε καὶ μεγαλόκαλοσ, ut inquit Diosc. lib. 2. id est, sine pennis, & prælongis membris. Hanc putant hodie uocari Bruchum, sata rodentẽ, & Attacon in sacris literis appellatũ. Licet in Diosc. ῥίβαχοσ legatur. Quod Ruellius Asiracon, alij Asitacon uerterunt, Vergilius Asiracon: Nicander uero Mastacem, Aristoteles Attelabon. Miror & ipse, cur Chrysost. & alij, Ioannem baptistam contendant, nescio quibus herbis pastum, quę locustę dictę sint: cum palã id cõtendat Dioscor. Aphris qui Leptim incolunt, frequentẽ etiam cibũ esse eius aĩalis, quasi pro aĩali acceptę, uescẽdo nõ fuerint.

A C R O

Acrocalia, Vide, Acroconia.

Acrochordon, carnis superexcrescẽtia, per angustũ transitũ habens. Gal. de Definit. Vide Thymus. Celso lib. 5. cap. 28. ἀκροχόρδινοσ uerrucarũ genus, sub cute coeuntium durius, & interdũ paulo asperius, coloris eiusdem, infra tenue ad cutem latius.

ἀκροχειρισμὸσ, duorum cum summis manibus concertatio, Exercitationis genus secundariũ apud Paulũ Aeginetã li.1.ca.16.

ἀκρόδρυα τὰ, oẽs fructus arborei. Gaius hoc nomine omnem fructũ significari dixit. Proprie tamẽ ἀκρόδρυα uocantur, quę in ambitu lignosum putamẽ habẽt: quod genus appellatione nucum apud latinos continetur.

Acrocomia, brachij prominens summitas, aut humeri caput: Item Epomis, & Acrocalia apud Iulium Pollucem.

ἀκρομία, summi armi.

ἀκρόχειρον, summa, extremaue manus.

Acromphalia, umbilici mediana.

ἀκρομφάλιον, quod medium umbilici est.

Acron syluaticum, Achillea, apud Diosco. libro. 4. capite. 39.

Acron Agrigentinus, Empiricus.

ἀκρωπίσ γλῶσσα. Sic enim usus est in septimo ἐπιδημιῶν Hippocrates.

ἀκροποσθία, præputium.

Acrospelon, Bromos apud Dioscor. lib. 4. capite. 141. tuen. sal.

ἀκρωτήρια, extremitates corporis. Aristo. ἀκρωτήρια appellat, extremam partem digitorum sub unguibus latentem, & extremam partem ossium.

ἀκροθίνια, primitię frugum: quod hæ solent a summo aceruo tolli.

A C R Y

ἀκρωλένιον, summum cubiti.

A C T

Acte, Sambucus apud Diosc. lib. 4. ca. 184.

Acte agria, Ebulus apud Dioscor. libro. 4. capite. 185.

Actio, & Pathos differunt, quemadmodũ id quod facit, & id quod fit. de quo uide Gale. lib. de symptomatum differentijs.

Actio, lędi dicitur quando afficitur, ac lęditur ea pars, ex qua pendebat actionis facultas. Gale. lib. 3. cap. 3. de locis affectis.

Actio, motus efficientis dicitur. Gale. de differen. symptomatum: Motus uero rei quæ afficitur, Pathema, & Pathos. Plura de horũ nominum cõtentione, uide apud Galenum libro & loco citato.

Actine, Bunium, apud Diosc. lib. 4. ca. 125.

Actuarius Grecus autor, scripsit de ratione Vrinarum libros septem. Præter hæc (ut inquit Ambrosius Leonolaus) non hactenus apud quenq; historicum, qui nos doceret, qui uir is, & cuias esset, legimus. Sed tamen in ijs quæ ipse disputauit, clare spectare est, uiri diuinũ ingeniũ, scientiamq; rerum profundam, adeo, ut nemini cedẽs, aut metuens, aut obsecutus, sua minerua potius uigens, atq; fretus, rem omnẽ prępositam doctissime uideatur explicauisse. Siquidem præter hosce septem libros, qui de Vrinis sunt, etiam magnum opus composuit, in quo oĩs medicæ facultatis ideæ summa diligentia, & arte tractatæ continẽtur. Atq; hęc Ambrosius Leonolanus.

A C V

Acus, purgamentum frugum, ex quo genere est Apluda. Plinius. Milij, & Panici, & Sisamę apludam uocat purgamenta. Gellius tñ apludã interpretatur esse frumenti furfurem, furfureumq; panem. M. Varro præcipit, gallinæ parturienti in cubilibus acus esse substernendum. Vide Columellam libro. 2. capite. 10.

ἀκουστικοὶ, nerui quibus audiendi facultas perficitur.

Acuti morbi & continui. Lege. Morborũ.

A C Y

ἄκυλον, Iligna, glans.

ἄκυλον, genitale uocant idiomate Lydorũ.

Acylonion, lichnis coronaria apud Dioscoridem libro. 3. capite. 113.

Acyron, Alisma apud Diosc. lib. 3. cap. 170.

☞ A D A

Adamas, Hyoscyamus apud Dioscoridem libro. 4. capite. 72.

Adamenos, Hyoscyamus apud Dioscori. libro. 4. capite. 72.

ἀδηφαγία, inexplebilis edendi cupiditas.

Adarce fit in Cappadocia, Est autem concreta salsilago, humidis & palustribus locis, siccitate emergente, & harundinibus & herbis agglutinata. De qua uide plura apud Dioscor. libro. 5. capite. 128.

Adarce. Quid peccatum sit in hoc simplici, affatim ex scriptorũ cõmentarijs produximus in commentarij nostri lib. 2.

Adarcion, & adarces, & adarcos idẽ quod adarce, apud Dioscor. lib. 5. cap. 128.

A D E

ἀδένη, conuoluta in seipsam carnis dura cõcretio, apparentq; ἀδένες, tumet pręcipue secundũ aures in collo, alis, & femoribus. Nostra ętas male uocat Ganglia: qm̃ nõ in carne, uerũ in neruis fiũt Gãglia. aut. Pli.

ἀδένεσ, in se conuolutę carnis duricies, glandulæ: quę cũ induruerũt, χοιράδεσ. i. strophulę uocãtur, teste Paul. li. 3. lege ἀδήνη.

Adeps ex habitus frigiditate gignitur. Gal. lib. 2. de Tempera. Adipis in quibus plus est, in ijs frigidi plus est q̃ humidi.

Adeps, atq; seuũ, semper in fine carnis sunt: pingue uero inter carnẽ cutemq; liquidũ.

Adeps, atq; seuũ cõcreta sunt, ac gelascunt, fragiliaq; si refrixerint: pingue nõ gelatur.

Adipem habent quę non ruminant animalia: quæ uero ruminant, seuum. Vulgus Medicorum inuicem fere confundit.

Adeseton, Alysson, apud Dios. li. 3. ca. 104.

A D I

ἀδίαντον τὸ, herba dicta ab διαίνω, quod nõ madefiat etiam si mergatur, uulgo Capillus ueneris.

ἀδίαντιο, herba quã Theodorus Gaza Capillum ueneris terpretatur.

Adianton, Capillus ueneris apud Dioscoridem libro. 4. capite. 137.

Adianton, Trichomanes apud Dioscoridem libro. 4. capite. 138.

Adice, Acalyphe, uel urtica apud Dioscor. libro. 4. capite. 95.

Adijcialis cœna erat, adipalis & opipera, ab adijciendo.

Adiporphyrides. Lege. Porphyrides.

ἄδιψα, sitis sedatiua.

Adipson, medicamẽtũ quod sitim reprimit.

ἄδιψον, id est, sine siti.

Adipsos, palma in Aegypto uiridis, odore mali cotonei, nullo intus ligno. Plinius libro. 2. capite. 22.

Adipsos, Glycyrhyza apud Dio. li. 3. ca. 4.

A D M

Adminiculato. Adminiculis fulcito, adiuuatoq;: qualia sunt pedamenta & arbores ad uitem adminiculandã, fulciendãq;. M. Tullius usus est in studijs Literarum. Tirone adminiculatore, hoc est, adiutore, auxiliatoreq;. Columel. lib. de Arbo. cap. 16.

Admissarius equus, qui ad coitum & generationẽ destinatur. Inde Admissura, equorum & iumentorũ coitus, apud Columellam. Sunt igitur Admissarij, mariti equarum, qui admittuntur ad coitum. Admissarium periphrasi poetica decenter expressit Vergilius scribens. Quem legere ducẽ, & pecori dixere maritum. Vide Colum. libro. 6. capite. 26.

A D N

Adnata quid in herbis sint, lege, Alæ.

A D O

Adocetos, Paronychia, frutex apud Dioscoridem libro. 4. capite. 57.

Adolescentia est, q̃diu augetur animal, assumitq; in eo caliditas & humiditas incrementum, donec æquales sint præcedentibus quæ superueniunt qualitates.

Adonis, piscis, qui & Exocætus.

Adorium, lingua Syrorum, Gingidium.

A D R

ἁδρὰ crassa, καὶ παχεῖα.

Adrachne, syluestris arbor, neq; in planis nascens, similis Vnedoni folio & fructu, tantum minore, & nunq̃ decidente, præterquã ab imo. Male usurpatur a quibusdam pro ἀνδράχνη apud Theocritũ, quæ est Portulaca herba, ut inquit Herm. Bar.

ἀδρόν. Lege. ἰντραφιο.

Adrianum, nobile antidotum, inuentore, ut existimat Nicolaus, Imperatore Adriano. Inuenerunt enim olim & Reges, et demonstrarunt hominibus medicamenta: quemadmodũ pluribus id egimus in præfatione Herbarij nostri germanici.

A D S

Adstricta febris, græce στυφὸν, quæ fluidæ contraria est, nihilq; ex se remittit: qualia sunt aluus, urina, sudor, pituita, & si qua sunt alia quæ excerni consueuerunt. Vox a fictilibus trãslata, in quibus Gręci στυφὰ dicunt, quæ nos curta, nec rimosa, aut uitio aliquo rara.

AE D

αἰδοῖα, pudenda.

αἰδοιϊκὴ, quæ pudendis adnascuntur hulcera, apud, Paulum.

αἰδοῖον ἄῤῥενον ἐλάφου, genitale masculi cerui. Vide Dioscor. lib. 2. Paulum lib. 6.

αἰδοῖον, pudendum, testiculus, penis.

αἰδοιπαλμοσ, morbi pudendorum.

AE G A

αἰγάγριος, Caprea.

AE G I

Aegialitis, harena.

Aegina, periclymenõ apud Dio. li. 4. ca. 16

Aegitis, Anagallis.

AE G O

αἰγοκέρασ, ὅπερ καὶ βουκέρας καὶ τῆλις.

αἰγόκερωσ. Lege. Aegoceros.

Aegoceros, fenũgræcũ, transumpto nomi-

ne a capitis cornu, etiamsi Theophrastus a bubali cornu Buceron denominauerit.

ἀιγόκερος, Capricornus, alias Aegoceros Fœnumgræcum.

Aegonychon, Lithospermon, apud Dioscoridem lib.3.cap.159.

ἀιγώνυχος, Caprungula herba, Theodoro.

ἀιγοπόσ, habens oculos caprinos.

AE G R

Aegritudo, est habitus morbosus totius corporis, uel alicuius partis. Vel est morbus imbecillis, uires imminuẽs. Gal. de Defin.

Aegrotatio, morbus est inueteratus, cum infirmitate & languore.

Aerugo, Scoletiæ generis. Vide apud Dioscoridem lib. 5.cap.83.

Aerugo rasilis, quomodo paretur, uide apud Dioscor. lib.5.cap.92.

Aerugo aurificũ, hoc est, Sãterna, quę a Gręcis Chrysochoõ, & Chrysocolla, glutẽ est, & ferrumẽ auri, quod argentosum uocãt.

Aerugo ferri, hoc est, Rubigo, deraditur e humido ferri, clauis ueteribus.

AE G I

ἀιγίλοπα, fistula parua, nomẽ a capris sumpsit. ἀιξ enĩ caprũ significat; nec aliud ἀιγίλοψ Gręcis, q̃ caprinum oculum: non colore, aut figura, sed uitio & labe hac, quæ huic animali propria & frequens fere est.

ἀιγίλωπς, abscessus est oblongus, pusillus, sub ipsum palpebræ torulum, super pilorũ locum, ut ait Celsus.

Aegilops, ab auena dicitur. Est autẽ abscessus inter nares, & angulum maiorem oculorum, per quẽ pituita adsidue stillat: & si negligatur, ad ossa usq; dehiscit in fistulã. Differt ab Aegilope id quod Crithõ, hoc est, hordeum, uulgo hordeolum appellãt. Et Galenus inquit: Crithe est abscessus pusillus, oblongusq;, sub ipsum palpebrę torulum, hoc est, ut ait Celsus, super pilorum locum. Officit luminibus, et quod uocatur Ancylops, siue Ancyloblepharos, quo uidelicet palpebrę coalescunt inter se, apeririq; non potest oculus. Cui nõ admodum dissimilis morbus est, qui Encanthis uocatur, in ipso angulo tuberculum, quod palpebras parũ diduci patitur. Sed & si membrorum articuli sic hærent, ueluti comprehẽsi, Ancyla, et Ancylosis appellatur: idq; aut uinctu læsis partibus, aut distentione aliqua neruorum euenire solet.

ἀιγίλοψ, alias, & auena. Aegylopis genuinã curationẽ require etiã ex Pau. li..6.c.22.

Aeginos, Cicuta, apud Dioscor. li.4.ca.82.

ἀιγύπτιον ἔλαιον, ὅπερ ἀυτοὶ καλοῦσι κίκινον. οἱ μὲν τοι παλαιοὶ της κίκι ᾗ κίκινον.

ἀιγύπτιον ἔλαιον λευκόν, ὅπερ. ᾗ κρίνινόν τε, ᾗ σούσινον ἔλαιον ὀνόμασαι.

ἀιγύπτιον μῦρον λευκόν. ὅπερ, ᾗ μενδήσιον ὀνόμασαι. Paratur ex lilijs & aromatis, propter quod unguentũ, nõ oleũ inscribitur.

ἀιγιθαλόσ, parus, auis.

ἄιγιθος, & ἀιγίθος, auis quę & Aegithus, uel Salus latine appellatur.

AE L

ἄλουρος, feles. Volateranus existimat animal id esse domesticum, quod nos Cattum uocamus, muribus inimicum, olimq; cicures non fuisse, sed in campestribus tantum habitasse: sicut hodie quoq; syluestres quædam cernuntur. Aelianus.

ἄλουρος νεαρός, feles recens.

AE M

ἀιμιόμηρος, id est, similaris pars, sicut ipsum indicat nomen, quæ undiq; in similes diuiditur. Veluti in oculo uitreus humor, & crystallinus, & tunicarum propria cuiusq; substantia. De quibus latius in dissectionũ Commentarijs Galeni, & Methodi lib.3.

AE O

Aeolias, Hemineron.

Aeonion, genus nucũ apud Dio. li.4. c.85.

AE P

ἀιπολικὸν θαῦμα, pastorale miraculum, poculũ scilicet, uel fistula, uel aliquid huiusmodi subrusticum, quod pastores magnifaciunt, preciosum uero non adeo. Quale quoddã Theocrit. depingit in Idyllio.α.

ἀειπαθεία, numquam deficiens affectio, & perpetua corporis ualetudo.

AE Q

Aequalitas pulsuum est, quum pulsus oẽs debitam symmetriam seruant. Inæqualitas pulsuum uero, mutabilitas secundum differentias quæ ipsi cõueniunt. Aliter sic. Inæqualitas pulsuum est, quum ipsę percussiones modo uehementiores, modo imbecilliores sunt. Galen. de Definit.

AE R

ἄιρα, uel θύαρος, lolium quod inter segetes nascitur.

AE S

Aes ustum, quomodo debeat præparari,

Vide apud Dioſcoridem lib.5.cap.78.

Aes uſtum,gebrant ertz.

Aes uiride,Spongryen.

Aes purum,gedeyen kupffer.

Aes cyprium,uel æs uſtum,idem.

AE S A

αἰσακός,ramus lauri.

Aeſalon,accipitrum genus & nomen. Plinius lib. 10.cap.cap.8.

AE S C

αἰσκῶπισ,Sempaſiones aues.

Aeſculũ tẽperamentũ. Require ex Vitruuij li.2.ca.11.

Aeſculus,lege,Quercus.

Aeſcharites, panis ab craticula ſic dictus, ſub finem cœnæ conuiuis apponi ſolitus, & intingi paſſo uſq; ad ebrietatem. Hic & inuoluebatur,atq; ita ut calebat intortus.

Aeſculapius,quę a patre Apolline accępit, auxit. Multa ſubinde & ipſe inuenit,ut inquit Soranus:unde inter primos inuentores Medicinæ numeratur.

Aeſchron,Galeni præceptor.

AE S T

Aeſtuoſa dicuntur animalia, quæ calore & æſtu infeſtantur:ſicut Alſioſa,quæ frigore uexantur.Columella lib.7.cap.10.

AE T A

Aetates ſunt quatuor. Prima quidem Pueritia.Secunda Pubertas. Tertia, quæ media ætas appellatur. Quarta Senecta. Pueri autem conſtitutione ipſa calidi, & humidi, Verno tempore aſſimilantur. Puberes item calidi ſunt, atq; humidi, minus tamen quam pueri. Mediæ uero ætatis uiri,calidi,& ſicci. Senes frigidi & ſicci ſunt. Abundant autem ſanguine tum iuuenes, qui in flore ſunt ætatis. Qui ſunt ætatis mediæ, flauæ bilis pleni ſunt. Senes pituita abundãt. Qm̃ naturalis calor multus in iuuenib.copioſius ĩ medijs, paucíſſ.in ſenib.

Aetas conſiſtens uocatur,quę media eſt inter adoleſcentiam,& ſenectutem.

Aethales, ab æternitate ſic dicta Semperuiua,apud Dioſco.lib.4.cap.91.

Aethali,præter thuris fuliginẽ, etiã diuinũ illũ laticẽ, uñ philoſophicũ pharmacũ,ſiue lapis ille conſiſtit Achymiſtis,ſignificat.

αἴθυια,auis. Gaza,mergũ interpretatur. Lege Mergũ.

αἰθυίασ ἧπαρ,hepar mergi.

αἰθιοπικὴ ἐλαία,id eſt,Athiopica olea.

Aethiopis herba quæ ſit,uide apud Dioſc. lib.4.cap.106.Plin.li.27. ca.3.li.26. cap.4.

αἴθοπα οἶνον,Homerus appellat quaſi fumi calidum.i.natura ignitũ,quod ſemina quędam caloris in ſe habet: eſtq; natura ignitum, non ut alij propter colorem. autore Gellio lib.17.cap.8.

αἴθοψ,uini epitheton apud Homerum.

A E

Aecius,quadriſyllabum,ex Antiochia Syriæ fuit,Eunomij præceptor,Conſtantini magni temporibus. Pauper natus ab initio,aurificinam ob inopiam exercuit. Paulo poſt ob nobilis præceptoris commoditatem,qui nuper e Tyro aduenerat,ſeſe literis,et eloquentiæ ſtudijs tradidit. Cũq; Chriſtianus eſſet, & a Leontio Præſule Antiocheno,Diaconatus ordini adſcitus foret,Eunomiorum,Arrianorumq; ſectę ſeſe addixit.Quapropter ἄθεος uocatus,et ex Antiochia pulſus eſt. Eius uitam Eunapius Grecus autor proſequitur. Scripſit complura,ex quibus medicina tantũ eius ad nos peruenit,quę cernitur in Bibliotheca Vaticana. Meminit & Volateranus in Anthropologię lib.13.

Aer,omnium rerum & morborum cauſſa. Hippoc. libro de flatibus. Vide, Spiritus.

Aer ſalubris,uñ deprehẽdatur, atq; de eius iuuamẽtis, uide doctiſſ. quædã apud Vitruuiũ li.1.ca.4. & 6. Pręterea apud Hip. lib.de flatib. Item li.de aere,aquis,& locis.

Aerium mel. Vide Plinium libro undecimo,cap.12. Vergilium Georg.li.4. uerſu. Hactenus aerei mellis cœleſtia dona.

Aericęũ,ſylueſtre mel, minimeq; probatũ.

ἀερόμελι,id eſt,aerium mel. Quidam putãt eſſe Manna. Alij melliginẽ, id eſt, mellis tumorem,quem apes legẽtes, in aluearijs ſuis coaceruant. Lege Coroll.Barb.37.

Aeritis,Anagallis.

Aetites lapis,gręce ἀετίτησ. Dio.li.5.c.152.

ἀετιδεύσ,pullus aquilę.

ἀετός,Aquila. Sũt eorũ 6.genera: μελαινάετος,μορφνός,περκνόπ. Vide Plin.li.10. c.3.

A F F

Affectus. Lege,Paſſio,& διάθεσις.

Affectus acutus eſt, qui iam ad maturitatẽ uenit,& concoctionem & ſolutionem ad exitum affert.

Affectum eſſe aiunt ſectatores Herophili, id quod facile ſolui,moueriq; poteſt,eiuſq; cauſſam in humidis eſſe.

Affectus,uel affectiones, qualeſcũq; receſ-

ſus, in ſtatum non naturalem: ab afficiendo dictę. Gale. lib. de cura per ſang. miſſ.

Affricus, nomẽ eſt uenti, qui gręce uocatur λίψ, aduerſus Aquilonẽ flat. De quo Pli. Gell. Seneca, cæteri. De quo ait & Poeta: Creberq; procellis Affricus. Colu. li. 11. c. 2.

A G A

ἀγάλλοχον, lignũ eſt, ut inquit Dioſcor. lib. 1. quod ex India atq; Arabia deportatur, Thuię ligno ſimile, maculatũ, odoratũ, guſtu adſtringẽs cũ quadã amaritudine: cute ueſtitur aliquãtulum uerſicolore. Aetius, & Græci recentiores fere oẽs, Xyloaloen uocant, ni fallor, ab ſimilitudine Aloes coloris. Sed cum neq; de ligno Aloes certũ hodie aliquid afferant, & quæ de illo affirmant, tam ſunt uero non ſimilia: pręterea, cum lignum ipſum nõ coram uiderimus, neq; loca eius contemplati ſimus, nos rem nũc in incerto dimittamus. Gale. certe uidetur ignoraſſe: cũ nullibi eius aperte meminerit. Et alij tradunt, ſub terra cõdi ſolitũ, alioqui nihil ſuaue olere. Herm. Barb. in Coroll. tradit, ab Arabibus ſemẽ Agallochi Haormiam uocari, eſſeq; ſimilitudine piperis minuti, colore ſubrubens: unde & quibuſdam etiã Piperella dicta ſit. Subinde & Aetius in Thymiamate myrepſico, idem eſſe, quod & Tarum putat. De quo Plinij uerba hęc ſunt lib. 12. cap. 20. Ex confinio Caſię, Cinnamiq;, & Cancamũ, & Tarum inuehitur, ſed per Nabathęos, Troglodytaſq; confines, qui conſidere ex Nabathęis. Verum cum Plinius Tari figuram nobis non depingit, nos interim Aetium ſuę opinioni relinquimus. Paul. Aegin. ad uerbũ fere Dioſc. tranſcripſit.

ἀγέλακτα, paſcua, quæ lacti efficiendo, & parturiendo in animalibus ſunt inepta, id eſt, loca non frugi paſcua alentia pro animalibus lac remittentibus.

ἀγαλάστος, incontinens, intemperans.

ἄγανον, quod conceptionem uetat, & ſemẽ diſijcit.

Agaricum, radix laſerpitio ſimilis, ſed facie ſumma ſolutior, & fungoſa tota, innaſcitur arboribus. Dioſcor. lib. 3. cap. 1. Plinius lib. 25. cap. 9. Vide Suidam.

Agathides, Maiorona, apud Dio. li. 3. c. 45.

ἀγαθίδιον, Lege Rhapſodiam Maioronę.

ἀγαθοῦ δαίμονος, poculum quod poſt menſam efferebatur puri uini, apud Athenienſ.

A G E

ἀγέλαστος dictus eſt Craſſus, quia riſit nunquam. Solinus cap. 4.

Ageomeros, Cicuta, apud Dioſc. li. 4. c. 82.

Agere dicitur, quod ex ſeipſo motũ obtĩet.

Ageratori, corrupte apud Columell. cuius in locũ ſubſtituo, laſerato. ut ſit ſenſus: medicamento ex laſere, & laſerpitio: de quo affatim ſuo loco dictũ eſt. Vel potius corrige, cerato: quod & magis quadrat, & tali medicinæ eſt accommodatius. Nam ceratum liquidum ait immittendum eſſe intra locos caprę genitales. A cera ceratũ dictũ, quod uulgo cerotũ nũcupat Plinius. Non fecit, inquit, cerota, malagmata, emplaſtra, collyria, antidota parens illa, ac diuina rerum artifex officinarum: imo uerius auaricię commenta ſunt. Colum. lib. 7. cap. 7.

ἀγεώργητοι τόποι, inculta loca, & deſerta.

A G I

ἀγία, ἀσθενία.

Agigarton, uuę genus, ſine granis, arte ſic plantatum.

ἀγελαία, bos qui inter gregem agit. Plinius in agro paſtum & armentarium uocauit.

Agitatorium, Sic Theodorus conuertit. Elaterium, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 156.

A G L

ἀγλαόκαρπος, mali arboris epithetũ apud Homerum: quod ſi interpreteris, ſonat ſplendidum fructum ferens.

ἀγλαφία, firmitas, & robur, quod cõtrahitur ex bonis edulijs. Vocabulum ortũ ab ijs, qui corpori alẽdo, et ſaginãdo incũbũt.

ἄγλαθες, nuclei allij.

ἀγλίδιον, allium ipſum, Dorice.

ἀγλίδια, ſpicarum diuiſiones in ipſo allio.

ἀγλίης, ἡ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπόλευκος οὐλή.

ἄγλιθες, alliorũ capita, lingua. ſ. Dorienſiũ.

ἄγλωττος, elinguis, mutus.

A G N

Agnacopos, Anagyris herba apud Dioſc. lib. 3. cap. 167.

Agnina lingua, plantago.

ἁγνίτης, purus. Cognomen Aeſculapij, apud Spartanos: quod eius ſimulachrũ ex agno, quæ planta eſt, eſſet exciſum, configuratumq;. Cęlius lib. 10. cap. 5.

ἀγνώμονες, equi, quorũ præ ſenectute numerari dentes nequeunt.

ἄγνος, planta, genus arboris, qua uię oẽs ornabantur Athenis in feſto Palladis.

Agnos, Lege Rhamnon. Est autem uitex, uel agnus castus. Sunt qui ἄγνον legunt, non alia ratione, quam quod semen genitale diminuit.

A G O

ἀγονία, sterilitas, et liberos gignandi impotentia.

ἄγονος, minime prolificus.

Agonos, rubus, apud Diosc. lib. 4. ca. 147.

ἄγονος, Vide, ἄγνος.

ἀγοσός, cauitas manus.

A G R A

ἀγρὰ, mordacissimi serpẽtis genus. Quo nomine uulgo Demosthenem uocabãt, scurrilem quandã mordacitatẽ in eo notantes.

ἀγράκαβος, uua.

ἀγριέλαιος, oleaster.

ἀγράμματα ζῶα, animalia, quorum uox nullis exprimi literis ualet.

A G R E

Agrestis nardus, quandoq; intelligitur pro Phu.

A G R I A

Agria, Helxine apud Diosco. lib. 4. cap. 42.

Agriacãtha, spina syluestris. Dio. li. 3. ca. 19.

Agriacanthos, Acanthæ species altera. de quo Diosco. uide lib. 3. ca. 18. Plin. 22. ca. 22. & inibi Barbari Corollarium.

ἀγριάμπελος, labrusca.

A G R I C

ἀγριοκάρδαμον, id est, syluestre nasturtium. Sic Democrates uocauit inter alia Hiberida, & Lepidion. Vide Barbarũ in Coroll. Hiberidis, in Diosco. lib. 1.

ἀγριελαία, id est, syluestris olea. Lege Dio. lib. 1. Plin. li. 17. ca. 12. lib. 12. ca. 17. li. 13. ca. 1.

ἄγριοι λειχῆνες, in summa cute impetigines, minores.

Agrimonia, Lege, Argemone, & cõsule de ea nostrum Herbarium.

Agriophyllon, peucedanum, apud Diosc. lib. 3. cap. 90.

Agrioselinon, idem quod Hipposelinon, apud Diosco. lib. 3. cap. 76.

Agrippę appellati sunt, quorũ in nascendo non caput, sed pedes primi exierunt: qui partus difficillimus, egerrimusq; habetur, uocabulo, ac ęgritudine. & pedibus. Gellius autor lib. 16. cap. 16.

Agrippina, uigilia.

ἀγρίππου, ἡ ἀγρία ἐλαία, καὶ παροιμία, ἀκαρπότερος ἀγρίππου. Suidas.

Agrippum, Suidas syluestrem oleam apud Laconas ait significare

A G R O

Agron, Medicus Atheniensis, non paucis in peste opem tulit, cũ iuberet prope ignẽ haberi ægrotos, ut inquit Plutarch.

ἄγρωστις, εως, herba quæ in hederæ morem serpit.

Agrostis, gramen, apud Diosc. lib. 4. ca. 33.

Agrostis, uitis alba, apud Dio. li. 4. ca. 194.

A H

Ahertæ, uocantur duæ uenæ, quæ ab umbilico & matrice per pectinem transeunt infra renes: de quibus anatomiam Carpi uide, cap. de cura uentris interioris.

A I

Aichryson, Semperuiuum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

Aiuga, Græcorũ Chamepitys, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 176.

Aizoon syluestre, portulaca syluestris.

Aizoum paruum, apud Diosc. lib. 4. ca. 92.

A L A

Alabastrites, uocatur Onyx, in Alabastro Aegypti circa Thebas nascitur. Vide Diosco. lib. 5. cap. 144.

Alabastrum, Lege in dictione Stimmi.

Alabandus, & Alabandicus, quid sit, uide in dictione Stimmi.

Alani canes, molossis canibus hodie non inferiores.

ἀλάπαθος, herba purgatoria.

Alauda, Lege Galeritam.

A L B

Albamentum oculi, oculi ipsius albor.

Albatenius, Galeni libros primus in Arabum conuertit idioma, teste Ioanne Serapione: & in Aristo. Cõmentarios scripsit.

Albertum magnum, & nomine, & eruditione Medicum fuisse non dubito, naturarumq; archanas uires perspectas habuisse, ut neminem ex ueteribus. Quare & hunc Catalogo nostro non inepte adsciuimus. Vita eius aliunde notior, quam ut a nobis paucis hic comprehendi queat.

Albæ, uel Albulę aquę, frigidę uirtutis balneę, solutione laborãtibus, uel fluore quorumlibet officiorum accommodæ. Autor Aurelianus siccensis lib. 2. Citãtur subinde in Therapeutica Galen. albulæ aquæ.

Albinus, Gnaphalium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 131.

Albunus, Asphodelus, hastula regia, idē,
autore Dioscoride. Plinius Asphodeli radicem uocauit.

Alburna, arborum adipes. Habent enim et
plantæ suos adipes, teste Theophrasto.

Albugo, & Cicatrix differunt: ꝙ a maiore
exulceratione, maior, & crassior superuenit cicatrix: quodq; in Iride (sic enim circa
pupillam orbē dicūt) albugo fit. Cicatrix
modo cōtrario, uidelicet, quoties in nigra
oculi parte, ex profunda ulceratione tunicul ę crassitudo superuenit, et ex nigro, can
dido colore albescit.

Albus Color est purissimus, quocirca ad animum translatus, pro syncero capitur. Is
nullibi quam in niue clarior est: quam tam
en atram esse Anaxagoras affirmabat. Sumitur pro pallido: unde timor albus legitur: &, metu exalbuit. Quamobrē Romanæ mulieres quondam funera sequebātur
in ueste alba, tanquam mortui quem efferebant, colorē referrent. Aut. Tile. de colorib. lib. cap. 4. Elucet Candidus, atq; oculos delectat. At candens non hoc tantum
est, sed pro ignito accipitur. Itaq; Veneris
humeros rectè dixeris Candidos, uel Candentes. Ferrū quod a marito tunditur, nō
candidū est, sed candens. Eiusdem generis
est Canus: qui & si ad alia transfertur, propriè tñ est capilli, & barbę senilis. Nascitur
equus nonnunq; canus, atq; albineus: non
idē qui et candidus, aut albus, sed huius nō
expers. Est & color albi nigriq; particeps,
a Gręcis inde Leucophœos, uoce iā a nostris usurpata, uocatus. Genus est id coloris natiui. non ēm inficitur, sed ouis ipsa sic
natura quasi pingitur. Hinc sibi secta Monach. sumpsit, qui pro cingulo reste se uin
ciūt nodosa, ac ligneis calciamētis utūtur.

A L C

Alcanna, Zuuilgenholtz.

Alce, iumento fere similis bestia in Asia, &
Aphrica, ni proceritas crurium et ceruicis
distinguat. Plin. lib. 8. cap. 15.

Alcea, siluestriū maluarū generi assignatur
apud Dio. li. 3. ca. 165. Pli. li. 19. c. 5. li. 20. c. 15.

Alces, figura et pellibus similes capris, uerū
aliquantulum maiores, crura sine nodis &
articulis. Habet illos & Germania, ut inquit in Commentarijs Cæsar lib. 6.

Alchohol est puluis subtilissimus, solus, nō
mixtus cum liquore aliquo. Et nota, ꝙ ex
sief fit Alchohol, & econtra: & ex istis ambobus potest fieri collyriū, sed nō econtra.

Alcibiacum, ab Alcibio inuentore. Vide
Dioscoridem de Echio.

Alcibiacū, Echion, apud Diosc. li. 4. ca. 30.

Alcibiadion, Anchusa, apud Dio. li. 4. c. 26.

Alcibiadion quoq; Echion, apud eundem
Dioscoridem lib. 4. cap. 30.

Alcibias, Stichas, apud Diosco. lib. 3. ca. 29.

Alcibium, in controuersiā uenit apud neotericos, quā uide in Herbarij nostri tomo
2. & Leonicenum lib. de erroribus Medi.

Alcionij quinq; genera, require apud Dioscoridem lib. 5. cap. 127.

ἀλκυόνιον, spuma quæ cōcrescit in mari, qua
faciei nitor cōmendatur. Ex hac nidum di
cuntur congerere Alcyones aues.

Alcyone, & Alcyon, & Alcedo, pro una
aue reperiuntur apud autores.

Alcyonij dies, & Alcyonia sacra, dies 14.
quibus Alcyones pariunt oua, sereni, &
naucleris auspicatissimi.

Alcyones pariturę, nidū modo conchæ spi
nis incredibili duricia subtexūt: deinde ad
mare deferētes, undis imponūt, atq; illo se
cōstipātes dū uehūtur fœtificāt. Aelianus.

A L B

Alecem, fœminino genere ueteres appella
bant minutum, uilemq; pisciculum: ut est
apud Cato. & Plaut. Columella riualē nominat aleculā, inter pisciculos, et incremēti parui fluuiorū animalia. Vide Męnas.

Aleculæ, Lege Męnas.

ἀλέκτωρ, Lege, Gallos gallinaceos.

ἀλεκτορίδος ἐγκέφαλος, cerebrum gallinę.

ἀλεκτοριάς, gemma quæ in gallinaceorum
uentriculis inuenitur, crystalli specie, ma-

ἀλεκτορίς, gallina. (gnitudine fabę.

ἀλεκτρόνας, καὶ ἀλεκτρυόνες, lege gallos gal.

Alę uocātur in hoie, qua parte brachiū humero cōiungitur, ex interiore parte, in quibus nō aliter ꝙ in pectore pubes nascitur,
uirosi plęrunq; odoris. Earū similitudine
cōcauos geniculos, quales in harundinib.
& plęrūq; alijs sunt, Gręci μάσχαλος, Romani Alas dixerunt, Ab Adnatis eo differentes, ꝙ ex alis noua semper germinatio
prodit. Adnata uero incerta parte emer-

ἄλκφα, ἔλαιον, ἢ στέαρ. (gunt.

Alethena, cotoneorum quoddam genus,

Alęmon, uulgare, promiscuum, ac palestrę
dicatum unguentum. Alias, Alima.

ἀλυεῖν, id est, anxietudinem habere dicunt illos sanos, qui semper præsentibus molestantur, & ab uno negocio atque actione ad aliud transcunt. Eodem modo & ęgros illos anxios esse aiunt, qui accubitū nō perferentes, figuras euariant: quia semper pręsens aggrauat eos. Eius rei caussā require lib. 7. Aphor. 58.

ἄλευρον κρίθινον, farina hordeacea.

Alex, gari ipsius fęx: quod fęcis instar in cophino resedit,

Alexander Trallianus, ille idem qui Alexāder iatros uocatus fuit hactenus, autor ut longe optimus, ita omnium ineptissime redditus est, nunc demum candori restitutus suo, per pręceptorem nostrum Albanum Torinum: nec habent, excępto Galeno, & Paulo, hodie scholæ medicorum eo scriptore quicquam elegantius.

Alexādrina, Chamędaphne, uel Vinca per uinca apud Dioscor. lib. 4. cap. 150.

Alexandrinum emplastrum, uide Celsum lib. 5. cap. 19.

ἀλεξητήρια, βοηθήματα, καὶ γὰρ τὸ ἀλεξᾶσθαι βοηθεῖν ἐστί.

ἀλεξητήριον, auxilium, adiutorium, amuletum: qua uoce utitur Plinius, Remedium presentaneum aduersus uenena, & fascinationes: quod genus quidam in anulis gestare solent.

ἀλεξικάκον φαρμακόν, id est, malorum discussorium.

Aexander aphrosideus, sub Seuero & Antonio Imperatoribus philosophiam professus, primus omniū Aristotelem, antea uiris doctis laudatum magis quam intellectum, cōmentarijs enarrauit. E cuius schola tanquā ex equo Troiano uiri doctissimi emanarunt Themistius, Ammonius, Simplicius, Philoponus, et Olympiodorus, omnes Aristotelis commentatores. Habentur & hodie eius problemata, & rei medicæ quædam, quę Aldus quondam excępit.

Alexias Thrasiæ discipulus, ingenij acrimonia plurimum ualens, nec infra pręceptorem bonis artibus minus instructus. Nam & reliquas Medicinæ partes, quas præceptor non tenuit, ipse egregie est consecutus. Theophrastus lib. 9. cap. 17.

A L G

Alga maris, Phycos apud Dioscor. libro. 4 cap. centesimo secundo.

Alga, mœrgras, herba quę natat in aqua, et supernatat. sic uideo quosdā interpretari.

Algæ, & Fuci genera multa, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 101. & inibi Coroll. Barb.

Algatilis, hyrundinis genus. Plinius lib. 10. capite tricesimotertio.

A L H

Alhandal. id est. Colocynthis.

A L I

ἀλίβαντες, mortuos uocant, quasi nihil humecti in se habentes: utpote tū caloris abitione exhaustos, tum frigore rigentes. Galenus lib. 1. Temper.

Alica fit ex zea. ζειὰν gręci speltam dicūt.

Alicācalon, Nicolaus interpretatur, bonū nuncium, Quare, non uideo. Tam inopes linguę fuerunt inepti illi sophistę, ut ne nomina quidem idonea habuerint, quibus id quod uolebāt recte exprimerent: interim tū strēnue reijciunt linguarū cognitionē.

Alicastrum, ea forma ab alica deriuari putamus, qua a siliqua, siliquastrum.

ἄλιμος, id est, sine fame. Lege, Halimum.

Aliparæ. Vide, Alipenæ.

Alipastos, caro quę pinguedine caret,

Alipenę, uel Aliparę, dicuntur quę ex non pinguibus medicamētis constant. Celsus lib. 5. capite. 19.

ἄλειφαρ, oleum, unguentum.

Aliptas, cōmuniter mixturas interpretantur. Sic Celsus lib. 1. cap. 1. Sanus homo, & qui bene ualet, & suę spei est, nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque aliptа egere.

Alipta muscata. Lege, Cōfectio aliptę muscatæ. &c.

ἀλεῖπται, unctores erant qui athletas certaturos ungebant.

ἀλειπτήριον, unctuariū, locus in balneo unctioni idoneus. Vide Iul. Pollucem.

Alisma, est apud Dioscor. lib. 3. cap. 170.

A L L

Allecula, nomen est pisciculi, quem Riualē uocant: quia in riuis nascitur. Vide Columellam lib. 8. cap. 15.

Allectores, cōciliatores, cōsolatoresque: qui alliciant, oblectentque captiuos, mitigentque mœstitiam captiuitatis, Colu. lib. 8. cap. 10.

Allectorius lapis inuenitur in uentrib. gallinaceorum, & efficit fortitudinem. Solinus cap. quarto.

ἀλλοιωτική, uis digestiua.

Allium Græci σκόροδιον, alij Sebestum, alij Elaphoscorodon uocãt. Quoddam satiuũ atq; hortense habetur: quod in Aegypto singulari ut Porrum capite constat, dulce, in purpureũ uergens, paruũ. Reliqua uero magna et cãdida, ex pluribus coaugmẽtantur nucleis, ἄγλιθας græci uocant. Aliud syluestre, quod Ophioscorodon, id est, anguinũ uocant. De Allio multa scriptores: quæ qui nosse uolet, legat Plinium, Dioscor. Columellam, & Palladium.

Allium gallicum, Item Allium maius. Lege Vlpicum.

A L M

ἅλμυρον καὶ ἁλυκόν, uocamus omnẽ salsum humorem, atq; salsugine præditum. Autor Gal. de atra bili.

Almytis, lege, Halimum.

A L O

Aloa, Romane id quod barbari Aloen, apud Dioscor. lib. 3. cap. 24.

ἀλωὰ σημαίνει τέσσαρα ἀμπελόφυτον τόπον. δενδροφόρον τόπον. χλοηφόρον τόπον. Theocriti interpres.

Aloen quidam sic dictã uolunt, quod procul a mari & maritimis locis nascitur, autore Vergilio in Cõmentario. De Aloe plura moderni scriptores, quę sit, an uera habeatur. Hallucinati sunt circa hanc non modicũ Arabes scriptores, de quibus plura apud Leonicenũ, & Manardum uide. Attigerũt Aloen, Dioscor. lib. 3. cap. 24. Plinius lib. 27. cap. 4.

Aloetis, Mãdragora apud Dios. li. 4. ca. 79.

Aloidarium, medicina, uel pharmacum ex aloe, ad uentrem soluendum, apud Actium, & Oribasium.

Alopecis noĩe in medicinis intelliguntur carunculæ musculares, quæ utrinq; lumbos animalium quasi uestiunt: quas Hippoc. ψύας uocauit.

Alopecia, fluor capillorũ. Serenus. Defluit expulsis morbo latitante capillus, Si raro lauitur, seu uis epota ueneni, Seu salamandra petens, nullisq; obnoxia flãmis, Eximium tactu deiecit honorẽ. Nõnunquam uariant maculę, paruisq; parumper Orbibus aspersum, ducit noua uulnera tempus. Accidit & barbę, et capiti. Huius species quędam est ὀφίασις, a serpẽtis similitudine sic dicta: quæ incipit ab superiore craneo, & duorũ digitorum latitudinem nõ excedit, ad aures duobus capitibus, quibusdã etiã ad frõtem, donec duo capita in priorẽ partem cõmittant. ἀλωπεκία in qualibet ętate est, ὀφίασις uero in infantibus.

Alopecides, laconici canes, ex uulpibus et canibus progeniti. Pollux.

Aloschorodon, Capparis.

A L P H

ἀλφαίνειν, cutis colorem immutare, inde ἄλφος morbus, sic dictus, quia colorem corris immutet.

ἄλφος, uitiligo, impetigo, id est, macula alba. Quã rectius uocauit Festus uitiliginẽ, quæ proprie alba macula est. Vocatur & λεύκη a medicis: tametsi profundius penetret λεύκη, superficiem immutet tantummodo ἄλφος, macida cuticula.

ἄλφιτον Polenta, uictus.

Alphesiræ confectio, id est, uitis albæ.

Alphesira, lege Alphesiræ, confectio.

A L S

Alsine, auricula muris: sic dicta, quasi uemoralis, apud Dios. lib. 2. ca. 203. et lib. 4. ca. 89.

Alsiosi frutices & sata, non hæc sunt quæ frigidis, alsiosisq; locis gaudent, sed cõtra potius, quæ algores ferre nõ possunt, & quæ Græci uocant λύσριγα, ut Abrotanum, autore Plinio, Theophrastoq;.

Alsiosa, quę frigore uexãtur, Col. li. 7. ca. 10.

A L T

Alteratio, est a qualitate ad qualitatem mutatio.

Altilia, aues omnis generis, quæ sagina ac cibo educantur.

A L T H

Althæa, maluarum generis, apud Diosco. lib. 3. capite. 164.

ἀλθεύς. έως. Medicus.

A L V

ἀλβηρες, ferreni, quibus cum dentium dolores mitigabantur.

Aluco, ἐλεὸς gręce, nocturna auis, gallinaceo maior.

Alus, Symphytum petræum apud Dioscoridem libro. 4. capite. 10.

ἀλουσία, abstinentia a balneo.

Alua, Sarua, & Scalmatis folia, siue Scamatis, odores suffumigandis odorib. idonea.

Alui deiectio. Vide Celsum lib. 2. cap. 11.

Aluos castrare. Castrantur alui, quãdo faui eximuntur. Colu. lib. 11. cap. 2.

Aluus sicci excrementi receptaculum

Aluus astricta, pro constipata,

Aluminis species, lege apud Dioscoridem lib.5.cap.114.

A L Y

Alymon, Aron, idem.

Alypea, idem quod Alypum, apud Dioscor.lib.4.cap.190.

Alypeas, ea quæ & Alypũ, apud Dioscor. lib.4.cap.190. Paulum lib.7.

Alypum, surculosa herba, subrubra, latis ramulis, tenuibus folijs, flore molli, copioso, radice Betę. Est apud Dios. lib.4.cap.190.

Alysson, Rubeę similis, fruticosa herba. Vide Dioscor.lib.3.cap.104,

ἁλυκὸν, Halmyron.

A M A

ἀμαμηλίσ. Vide, ἐπιμηλίσ,

Amaracini flores. Lege, ἰρείκα.

Amarix. Lege, ἐρείκα.

Amara, siue Gamara, semen ulmi, apud L. Columellam. Sed & aurium quoqꝫ cauernæ Amara uocantur.

ἀμαράκινον ἔλαιον, , amaracini confectio.

Amaracos, Parthenium apud Dioscoridẽ lib.3.cap.156.

Amaracus, grece ἀμάρακοσ, Maiorana Romane. Dioscor.lib.3.cap.45.

ἀμαράκινον μύρον, amaracinum unguentũ.

Amarantus, idem quod Amaracus, lingua Siculorum, ut inquit Barbarus.

Amarantum item, Barbarus interpretatur Samsuchum. Quanqꝫ alia sit Amarãthus. De quo uide dict. Maiorana controuer.

Amaranthos, Chrysocome, apud Dioscor. lib.4.cap.58.

Amaranthus, flos, ab inmortalitate nomen trahẽs. Vnde, inmortalesqꝫ amaranthi. nũquam enim marcescit: fitqꝫ a priuatiua particula, & uerbo, μαραίνω, sicco.

Amarition, legendum, Amethyston apud Colu. lib.3. ca.2. Nã inerticula cũ a nostris ita nominetur, quia temulentiã sola nõ facit, merito a Græcis appellatur Amethystos, hoc est, sine ebrietate. Plinius, Eleganter inquit, nostri iustius hanc uitam sobriã appellassent, quam inerticulam dicunt.

ἀμέθυσα, prohibens ebrietatem.

ἀμάυρωσισ, perfectum fere uisus impedimẽtum, citra tamen oculi affectionem manifestam, caussa quoqꝫ incerta.

Amaurosis, obturatio nerui uisiui, incolumi pupilla, citra dolorem aliquem.

Amaurosis, cicuta, apud Diosc.lib.4.cap.82

Amaxitis, Agrestis apud Diosco. libro, 4. capite. ticesimotertio.

A M B

Ambasis, Hippuris, Dioscor lib.4.cap.49.

Ambidextrum Euripedes nominat ferrũ, utrinqꝫ incidens. Circumdextrum aũt Homerus Asteropœum, ambabus simul manibus utentem, acsi, utrinqꝫ dextrum dixisset. Eodem modo Ambilæuũ Aristophanes ἐν τῷ γυνῆ τίσ, utrinqꝫ sinistrũ. Hipponax Ambidextrum dixit, in hoc uersu iambico. Ambidexter enim sum, & non aberrans.

Ambilæuus. Vide, Ambidextrum.

ἀμβλυώπια, uisus hebetudo, ex latenti pro ueniens caussatione incerta.

ἀμβλυωπόν, quod aciẽ oculorũ obtundit.

Ambra, Ampar, Ambar. Lege, Electrum.

Ambrosia, tenuis frutex, ramosus: triũ fere palmorum, folijs rutæ, circa imum caulem exiguus. De qua uide Dioscor. lib. 3. cap.127. Plin.lib.27.cap.4.&.25.cap.13.

Ambrosia, Lilium. atqꝫ sic interpretatur Nicander in Theriacis.

Ambrosia, Semperuiuum apud Dioscoridem lib.4.cap,91.

Ambusta, græce, πυρίκαυσα, Dicuntur & adustiones, & adusta Celso.

Ambustio, uocatur affectus corũ, qui in apricis diu morantur nudi, totaqꝫ illis interdum cutis calidior redditur. Galenus lib. de caussis morborum.

Ambuxus, Clematis apud Dioscoridẽ lib. 4.capite.193.

ἀμβλωθρίδιον, pharmacum quod abortum facit.

A M E

Amellum. De eo & Vergilius & Columella testantur, ꝙ frutices fert apibus gratissimos, aspero gustu: cuius radicis succus ægroto examini, cum aminęo uino dari præcipitur. Dicitur uero Amellũ, ꝙ pastores eã curua circa legant prope flumina Melæ. Is Galliæ amnis est. Quemadmodum a Lemano lacu, Alemani. ut Seruius ait.

Amentum dulce, Sparkalck, Gypsꝫ.

Ameram apud Columellam legimus: quæ dictio semẽ ulmi significat. Plinius tamen Gamariam uocat.

Amerimnos, Aizoũ maius apud Dioscor. lib.4.cap.91. a sollicitudinis depulsu dictũ.

Amerina salix. Lege. Embrion duplex.
Amerinæ, ab Amerino oppido, ubi plurima erat salix Amerina, quam nunc uulgus uocat, Agnum castum.
Amerinas scopas legimus, spartis similes, folio tamen minore, sed lenticula uirgularum maiore: quas sunt qui Genistellam amerinam uocent hoc tempore.
Amethodus, a uia & ratione docendi, discendiq́ abhorrens, quasi auius.
Ametria, a iusto modo in morbis ipsis declinatio.
Amethystinus color, ab Amethysto, ex quo Tyriamethystus in usu fuit olim.
ἀμέθυσα, remedia quæ aduersus ebrietatem præbentur.

A M I

Amiam piscem uocāt, cuius incrementū singulis diebus intelligitur. Plin. lib. 9. ca. 15.
ἀμισοτομίαινος, id est, uitex, uel agnus castus
Amilla flos, apud Græcos authores quosdā gallico uocabulo, herba ea quæ uocatur Anthemis. i. Chamęmilon: ut forte Amilla uel idē, uel similis Amello sit. Nihil asseueramus tamen, sed in medium doctis discutiendum proponimus. Lege. Imellum.
Aminęę. Nomen est uuarum generosarū. Quas Grammatici tradunt amineas dici, quasi sine minio, id est, rubore, tanq̄ albū sit id uinum. Macrobius uero censet ab Aminea regione noīari. Fuerunt eñ Aminei populi, ubi nunc Falernū est. Pronuncianda aūt dictio hæc est penultima correpta: quod satis liquet ex illo Ausonij uersiculo, Solus qui Chium miscet & aminetū. Illo itē Vergiliano ex secundo Georgicō, Sunt & Amineæ uites. ita legendum est, ne uersus claudicet. Sunt etiam Amineæ uites. ut prima syllaba producatur, penul. corripiatur. uide Colum. lib. 3. cap. 2.
Amineum genus uitis, a regione Amenea.
Amiantus lapis in Cypro nascitur, scisso aluminis similis. Dioscor. lib. 5. cap. 147.

A M M

Ammi, latini Ammiū Alexandrinū. Semē exile, multo minus cumyno, candidius & exilius cumyno. Peregrina Græciæ.
Ammodites magnitudine quidem cubitalis est, maior eñ non pingitur, neq; scribitur, colore uero arenosus, per corpus autē maculis nigris insignitur. Caudam habet prēduram, superne discussam. A quibusdā uero Cenchrias, id est, miliaris, ob caudæ adinstar milij duriciē, appellatus est. Latiores maxillas q̄ uipera habet: cumq; in multis alijs ei similis sit, colore magis discerni potest. Vipera eñ subflaua est. Hęc Aecius sermone. 13. capite. 25.
Ammones, ex Dioscor. Coronopus.
Ammoniacū herba est, ex qua ammoniacū fit suffimē, quod Tymiamā uocāt. Diosc. li. 3. cap. 96. Plin. lib. 12. cap. 23. lib. 24. ca. 6.
Ammoniacū dicitur, qm̄ stillat in harenis.

A M N

ἀμνία, interior pars uuluæ apud Euripedē.
ἄμνον (sic enim legendū est apud Dioscor. in lini descriptione, pro ἄννον) idem quod ἐπίδεσμος. i. uinculum & laqueus, uetus Lini nomen. Siquidem ἄμμα græcis uinculum significat.

A M O

ἀμολγεῦς πέλλας καλοῦσι. ut inquit Theoc. interpres, παρὰ τὸ πίειν τοῖς ἐν αὐτοῖς, ὅ ἐστι γαλακτοδόχον ἀγγεῖον.
Amomis, fertur similis esse Amomo, adeo, q cum ea Amomum uerum adulteretur, minus uenosior herba amomo, duriorq́, & odorata minus.
Amomi uua in usu est, Indica uite, labrusca, uel frutice uenoso, palmi altitudine: carpiturq́ cum radice manipulatim, leniter cōponitur, protinus fragilis. Pli. lib. 12. ca. 13.
Amomum exiguo fruticet, ex ligno se conuoluens, ut inquit Dioscor. in uuæ modū, flore ceu candidę uiolæ paruo, folijs uitis albæ similibus. Laudatur q̄ maxime Armeniacū, fuluo auri colore, ligno subrufo, ualde odorato. Pingit hoc & Plin. lib. 12. cap. 13. & Theoph. lib. 9. cap. 7. Seruatur in officinis hodie semen eodē quoq; noīe.
Amomum uerum, id est, botruosum, & ueluti uua, nescio si hoc seculo habeatur in nostris officinis.
Amomū ubi crescit, & quid sit, uide apud Theo. libro. 9. capite. 7.
Ammoniaci lachryma stillat in harenis suis Aethiopiæ subiecta Africa, & inde nomē ei ab Ammonis oraculo: iuxta quod gignitur arbor resinę modo, aut gumi. Plin. lib. 12. cap. 23.
Ammorgine, Helxine apud Dioscor. lib. 4. cap. 42.
ἀμόργη, id est, amurca, oliuę expressę recrementū. Item genus herbæ purpureæ qua uestes tinguntur, Amorgine gręcis appellatæ. Sed & tenuissima pars harūdineę paniculæ dicitur Amorgis: autore Phocione

grãmatico. Scripsit Amurcę laudes Cato, ut inquit Plin. lib. 15. cap. 8. Dioscor. lib. 1.

A M P

ἀμπελίδιοσ, id est, συκαλίδιοσ, modo etiam Ampeliones uocat Iulius Pollux.

Ampeliones. Lege ἀμπελίδιοσ.

Ampelocarpus, Lappa, uel Aparine, apud Dioscor. lib. 3. cap. 103.

Ampeloprasum, sic dictum est, ꝙ in uineis folio Porri nascitur, ructu graui: nec aliud latinum nomen habet.

Ampelos, Chironia, id est, uitis nigra, apud Dioscor. libro. 4. capite. 195.

Ampelos agria, uitis agrestis apud Dioscoridem libro. 4. capite. 193.

ἀμπελολευκή, alba uitis: sic dicta uel a qualitate coloris: uel quod eius radix contrita, & corpori infricata, teneriorem & candidiorem reddat cutem.

ἄμπελος ἀγρία, Labrusca, & herba eodem nomine diuersa a labrusca.

Ampelos melana, uitis nigra apud Dioscoridem libro. 4. capite. 195.

Ampelitis terra, iuxta Seleuciam Syriæ nascitur. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 172.

Amphibia, quę cõmunem & ambiguam in utroq; elemento, terra scilicet, & aquis uitam degunt. cuiusmodi sunt castores, & id genus quædam alia.

ἀμφίβιον dicitur, quod est duplicis uitæ, quod partim in aquis, partim in terra uiuit, ut fibri fere.

Amphibion, Aloe, apud Dios. lib. 3. ca. 24.

Amphicaustis. Hordeum montanum.

Amphidoxon, est cuius contrariũ frequenter contingere solet.

Amphimerina febris, febris quotidiana.

ἀμφιμάσχαλος, uide, Axillæ.

Anaphystos, Veratrum album apud Dioscoridem libro. 4. cap. 151.

Amphisbæna, gemino capite serpens, hoc est, & ad caput, & ad caudam: tanquã parũ esset uno ore fundi uenenum. Plin. lib. 8. cap. 23. Biceps Aelianus uocat mõstrum: altero in cauda corpore, alterutroq; semper cum lubet progredi, uel regredi, nunc pro cauda, nunc pro capite utitur.

ἀμφαρίστερος, ambidexter.

ἀμφὰς, flos uini.

ἀμφιγυήεισ, claudus utroq; pede, epitheton Vulcani.

Amphitheatrica charta, ab confecturę loco sic dicta. Vide Plin. libro. 13. capite. 12.

Ampullata, Artemisia.

ἀμπελόφυτος τόποσ, locus uineis cõsitus, ab Homero ἀμπελόεσσον

A M R

Amrion. Lege. Embrion duplex. &c.

A M V

Amuletum idem quod gręcis ἀλεξητήριον. Lege. ἀλεξητήριον.

Amurca. Lege. ἀμόργη.

A M Y

ἀμυγδαλῆ nota arbor. Descriptionem, & uaria eius iuuamenta lege apud Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 16. cap. 26. Serap. cap. 82. Gal. 6. Simplicium.

Amygdaloides. Tithymalus apud Dioscoridem libro. 4. capite. 168.

Amylus panis, ex amyla farina factus.

ἄμυλον græci uocãt Amylum, ex eo quod sine mola fiat, atq; corrupte hodie officinæ uocant Amydon. Est & Placentæ genus Amylon.

Amymita, thuris species & cognomẽ, alioqui candidum: quod dum molitur, mastichis more digitis cedit.

Amyron, Atractylis apud Dio. li. 3. ca. 106.

ἀμυχαί, hulcuscula & tubercula liuentia.

Amythaon, Medicus. Citat eius epithema quoddam Aetius sermo. 8. cap. 57.

☞ A N A B

ἀνάβασις, morborũ ascensus: idẽ quod morbi ipsius augmentum, autor Galenus lib. de temporibus morborum.

ἀναβροχισμός, illaqueatio. ea quomodo tentanda sit in uitijs oculorum, docet Paulus libro. 6. capite. 13.

A N A C

Anacacabea. Lege. Lotos.

ἀνακλάσεισ. Vide. λιγίσματα.

ἀνακαρτικά, perpurgatiua.

Anacollia uocantur, quorum lachryma incommodantes pilos corrigit. Aetius.

Anactorion, Xiphion herbæ apud Dioscoridem libro. 4. capite. 23.

Anactorios, Artemisia apud Dioscoridem libro. 3. capite. 125.

ἀνάκοιλα, palpebræ superiores.

ἀνακαθαρτικὰ ἔλκιον, purgatiua ulcerum.

ἀνακολλήματα, adglutinatiua, & siccandi uim habentia medicamenta.

A N A D

Anadentrides, uites uocantur arbustiuę.

ἀνάδοσις,concocti cibi distractio,quæ a natiuo calore in totum corpus, eiusq; partes, cum propria mutatione & cõfectione fit.
ἀνάδοσις,digestio:fitq; cum nulla,neq; plenitas,neq; ulla etiã cruditas, tam retrimentorum q̃ humorũ, siue in uentriculo, siue in intestinis accumulatur. Paulus libro. 1. cap.16. Gal.lib.3.de Symptomatũ caussa.
ἀνάδρομη τῆς ὑστέρης, uuluæ strangulationis, uel cõuersionis principium & caussa.
Anadendromalache, Althea apud Dioscoridem libro. 3. capite. 164.
ἀναδενδράδιος,arbusta.

A N A G

Anagallis. In Anagallide plurimum erratur: de quo uide Corollarium Barbari in capitulo Dioscor. de Anagallide libro. 2. capite. 198.
Anagallis quid sit,& quæ eius genera,uide apud Dioscor. lib.2. cap. 198. Plin. lib. 26. cap.7. & in Herbario nostro Germanico.
Anagallis. Lege. Lacertum.
Anagallis,id est, Aegylis.
Anagallis aquatica. Lege. Lauer.
Anagyris herba quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 3. cap. 168.
Anagistis, Anagallidis cognomen.
ἀναγωγή,sanguinis reiectio, Celsus lib. 4. tria eius genera facit.

A N A L

ἀναληπτική. Medicinæ pars illa, quam iuniores medici refectricem appellãt, & qua spiritus & uires refocillantur ne concidant. Gal.in Isagog.
ἀναλτία. Lege. ἐπιληψία.
ἀνάλιπος, nudis pedibus. Theocritus μὴ ἀνάλιπος ἔρχεο βάττε.
ἀναλογισμός,ratio est quę ab euidenti auspicatur, rei obscuræ faciens cognitionem. Gale.cõment.in pronostica Hippoc.lib.1.

A N A N

Anangelos, Rubus apud Dio.li.4.ca.147.

A N A PH

ἀναφαλαντίασις,morbus ubi palpebris decidunt pili.
Anaphalis, Gnaphalium apud Dioscoridẽ libro. 3. capite. 131.
ἀναφώνησις. Vociferationes, inquit Galenus, uocant phonasti, qua pectus ad exercendum præparatur, & ad sanitatem conseruandam.
Anaphorę, uerbum e uerbo scansiones uocantur, siue ut recentioribus placuit, ascensiones signorum ab oriente, circumactu mundi quotidiano factæ. Quia porro non ęquales ubiq; scansiones sunt, sed ex inclinatione coeli uariæ, nunc maiores, nunc minores, mirum non est, si nonagisima illa pars anaphoræ, uitam alio tractu porrigat, alio diminuat.
ἀναφόρησις,uocis raucedo.ut placet Aegin.
ἀναφώνησις,uocis excercitatio.

A N A R

Anarrhinon alia ab Hippoglosso. de qua Dioscor. libro. 4. capite. 134.
Anarrhinon, Hippoglossum ipsum apud Dioscor. libro. 4. capite. 133.
ἄναρθρος male articulatus.

A N A S

Anas quasi conscia infirmitatis, quod neq; terræ, neq; aquæ suos foetus credat, iuxta paludes & rigua parturit, & statim a partu aquas petit. Aelianus.
Anasphoros, filix, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 196.
Anasteos. Lege. Papauer.
ἀναστομωτικά, apertiua uenarum & spiraculorum.
ἀναστόμωσις, ubi uenarum ora aperiuntur, atq; ubi non frigidæ, sed econtrario calidę dispositiones procedunt, ueluti cum multis calidis balneis quispiam, simulatq; terram inhabitat calidam, fueritq; tempus anni eiusmodi, similiter & alimenta quoq;, & potiones. Gal. de locis affect. lib. 4.
Anastomosis, sanguinis reiectio ex uenæ ruptura, uel putredine. Lege. Reiectio sanguinis.

A N A T

Anatem, præter cætera Græci etiã anilem morbũ esse uoluerunt. De Anatum uariis generibus, & earũ diuersis nominibus, uide Barbari Coroll. lib. 2. de Sanguine: aut si mauis, Iulium Pollucem, ex quibus sua mutuatus est Barbarus.
Anatolicon, Volucrũ apud Dio. li. 4. ca. 15
Anatome, siue membrorũ dissectio, est speculatio eorũ quę extrinsecus nõ uidentur. Sunt aũt eius duæ species. Vna, quæ fit arte, & exercitatione. Altera, quæ per accidens. Quæ uero per exercitationem & operationem, arte quidem fit a dogmaticis assumpta caussa contemplandorum, quæ sunt in uiuis, aut in mortuis, uel totius, uel partium. Quæ uero per accidens, in casu

& fortuna,ut in uuluaratione, læsione ingenti fit. Et hac sola empirici utuntur. Gala. de definit.
Anatomicen uiuentium primi omniū exercuerunt Hierophylus & Erisistratus, qui sontes ex carcere uiuos incidebāt. De quibus lege Cornelium lib. 1.
Anatomice, secandi corporis ars.
De Anatomia uide plura in Celso libro. 8. cap. 1. atque inibi habes fere compendium.
ἀνατροπὴ στομάχου, subuersio stomachi.
ἀνατρολόγητος, ab Vitruuio uocatur artis medicinæ imperitus.

A N A X

Anaxiton, Gnaphaliū apud Dio. li. 3. ca. 131.
Anaxagoræ discipuli Archelaus physicus, & Euripides poeta. Strabo. lib. 14.

A N C

Ancylas, et Ancylopes, nuncupare solent, articulorū detentiones, originem ad densitatē, obstructionemque, uel neruale quampiam extensionē referētes. Pau. li. 4. ca. 55.
ἀγκύλη, pars pedis.
Anceps morbus, qui ad salutē, & perniciē ex æquo tendit. Dicitur & periculosus (morbus.
Ancetum, syluestris cucumer apud Dioscor. lib. 4. cap. 155.
Anthalion, a Theophrasto malū Anthalī, magnitudine & rotunditate mespili, sine nucleo, sine cortice, folijs Cyperi, haud procul a Nylo. Barbar. in Corol. Anthyl (lidis.
Anchæus, medici nomen.
Citatur ab Plinio lib. 29. cap. 1.
ἀγχίλωψ idem apostema cum αἰγίλωπα, sed quod priusque diruptum est exhulceratur. Non a capris tunc dictum, sed, ut in definitionibus inquit Galenus, quod prope oculum oriatur. ἄγχι enim Græcis aduerbum est. Miscentur tamen & hodie appellationes hæ.
Anchinum mel, quod ex solis floribus constat, in uere collectum.
Anchirrinon, Hypoglosson apud Dioscoἀγχόμενοι, πνιγόμενοι. (lib. 4. cap. 131.
Anchracosis, maligna oculi exulceratio, quæ interdum perambulat. Celsus uocat Carbunculum.
Anchrusa apud Dioscor. lib. 4. cap. 26.
Anchusa, Lycopsis. apud Diosc. li. 4. ca. 29.
Anchusa Libyca, apud Diosc. lib. 4. ca. 26.
ἀγχυλοχῆλαι, qui sunt ungulis incuruis.
Ancile, incisio est tendinum circa collum, uel articulos, propter quā impeditur functio. Gale. de Definit.
ἀγκών, locus ubi ossa brachij cōponuntur, latine cubitus, uel cubitum.
ἀγχοπώνια, fatii apum.
Ancteras nominant colli portiones quibus maxime præuocationis occasio est. Sunt & Græcis fibulę quibus uulnera glutinantur, Ancteræ.
Ancurisma, uinosi uasis eneruatio, uel spiritalis materiæ ablatio, per diapesin solutæ.
ἀγκυλοβλέφαρος, abscessus quo palpebræ coalescunt, aperirique oculus non pōt. Lege, Aegilops.
ἀγκυλοχείλης uocatur qui labra habet re- (curua.
Ancyloglossi ex ipsa genesi nascuntur, cum membrana opprimitur linguæ inferius.
ἀγκυλόγλωσσον, uitium linguæ, ut inquit Paulus lib. 6. cap. 29. aut congenitum, adstricta lingua infanti, membranulis quibusdam duriusculis & breuioribus: aut agnatum, id est, accidentarium, cum hulcus sub lingua cicatricem duriorem obduxit. Est aūt uinculum neruosum, quod Filum uulgo uocant. Eximitur instrumēto quod ἀγκυλότομον uocant.
Ancylops. Lege. Aegilops.
ἀγκυλότομον, instrumentū quo linguæ uitium emendatur, quod ἀγκυλόγλωσσον uocant.

A N D

Andaracon. Lege, σάνδαρακον.
ἄνθηρα, florum, uel rosarum fastigia, apud Theocrit. Idil. ἀ. πρὸς ῥόδα τῶν ἄνθηρα παρ' αἵμασι πεφύκει.
ἀνδράχνη, Portulaca.
Andraciden opinor medicum fuisse. sic em̄ scripsit ad Alexandrum. Vinum potaturus o Rex, memento te bibere sanguinē terræ. Sicuti em̄ cicuta homini uenenū est, sic cicutæ uinum. Quibus præceptis si ille obtemperasset, profecto amicos in temulentia non interemisset. Hæc Plin. lib. 14. cap. 5. & Platina de honesta uoluptate.
ἀνδραποδοκάπηλος, mancipiorū uenditor & explorator, apud Gal. lib. 1. de usu partium corporis humani.
Andreas Chius herbarū scriptor: eius meminit Dioscor. lib. 1.
Andreas, medicus citatur subinde a Plin. libro. 22. cap. 23. Et alias meminit & Diosc.
Andreæ cuiusdam herbarij scriptoris.

ἀνδϱίον,homunculus.

Andromedæ oſſa Romæ apportata ex oppido Ioppe, oſtendit inter miracula Scaurus,longitudine pedum quadraginta,altitudine coſtarum Indicos elephantos excedente:ſpinæ craſſitudine ſeſquipedali. Plinius lib.9.cap.5.

Andromachus Cretenſis, doctus & elegãs medicus,autor nobilis antidoti, quę inſcribitur Theriaca, de quo ſic Galenus libro de Theriaca ad Piſonẽ. Andromachus artem non modo rerum experientia probe calluit,uerumetiã ſermonis elegantia,rationẽ in ipſa probe exercuit: forſitan patria quoq; nõnihil ad medicinã exquiſite diſcẽdam uirũ opitulante. Cretenſis ſiquidem fuit natione:ac uериſimile eſt, illiuſmodi uirum,ut plęraſq; alias herbas,ita etiã unum quodq; medicamentum ſalutare hominibus,ex regione ipſius importaſſe.

Andromachus ſcripſit libros Therapeuticæ,plęraq; etiam compoſuit, quæ eius nomine apud Galenum celebrãtur,in libris, quos inſcripſit, Memiri.

Andronici meminit Galenus in libro qui inſcribitur, Quod corporis temperamentum,animi mores ſequantur.

Androſace,apud Dioſcor.lib.3.cap.151.

Androſemon,priuata herba, alia ab ea, cuius in cap.172.lib.3. Dioſcor.fit mentio. Vide de hoc cap.174.

Androſemon, Hypericum apud Dioſcoridem lib.3.cap.172.

Androſemon, Ruta ſylueſtris, apud Dioſcoridem lib.3.cap.51.

A N E

Anecíaton, Anagallis Romana.

Anemone quid reuera ſit, lege apud Dioſcoridem lib.2.cap.195.ca. Fremij.& ibi Barbari Corollarium. Item Herbariũ noſtrum Germanicum.

Anemoſphorus, Bunium, apud Dioſcoridem lib.4.cap.124.

ἀνεϱαιτικὰ,mortifera.

ἀνισοταχὴς,pulſus uocatur a Medicis, qui cum non perſeuerat continuus, intercifus e celeritate tranſit in tarditatem, aut ediuerſo.Sonat aũt,ſi interpreteris,inęquiuelox.

ἀναιϑησία, uellicantiũ etiam inſenſibilitas.

Anethum,culinis aniſi modo gratũ, de qua Dioſcor.lib.3.cap.65.

ἀνεύϱισμα,tumor arteriæ præcluſæ,ex ſanguine & ſpiritu cauſſam trahens. Fit autẽ cum uulnerata arteria,pellis non ſuperinducitur,ſed ſerpit iterum materia, ac repit eodem.

ἀναιϱετικὸς,uenenatus,intoxicatus.

A N G

ἀγγειολογία, uenarũ & uaſorũ exemptio, de qua uide Paulum lib.6.cap.5.

ἀγγεῖον κυητάϱιον,uas fœtum conſeruans. Sic a Galeno deſcribitur uulua.

Angina,eſt morbus circa collũ, aut fauces acutus,moleſtuſq;, ut qui ſuffocando laborantem conficit. Vel ſic. Angina eſt phlegmone,quę in exteriorib. colli partib.incidit,adeo,ut hę partes intumeſcãt:interioribus aũt, quę faucibus adiacẽt, dolor ineſt, ſic, ut ſpirandi inſtrumẽta compatiantur, difficulterq; ſpirent. Gale.de Definit. Hippocrates uero lib. Pręſagiorũ, Anginę nomine uidetur appellare appellatiões quaſlibet in faucibus ſeſe oſtentantes, quas & ſpirandi cõſequitur difficultas. Quatuor a medicis eius ſpecies diſtinguũtur. Prima, ubi fauces inflammãtur. Fauces intelligo locũ oris internũ, in quo ſimul coeũt gulæ et gutturis partes extremę. Altera,cũ neq; fauces,neq; oris portio ulla, aut quid extimum cernitur inflammatũ, ſuffocationis tñ in gutturę periculum ſeſe promit. Tertia,ubi extrinſecus in faucĩũ ambitu oſtentatur inflammatio. Vltima,ubi tũ extima, tum intima gutturis afficiuntur.

Anguillę,octonis uiuunt annis:exanimes, piſciũ ſolę non fluitant. Plin.lib.9.cap.21.

Anguineum cucumerẽ, multi eſſe arbitrantur cucumerem ſylueſtrem, qui erraticus uocatur:ex quo fit medicamentum, quod Elaterium appellant, ſucco expreſſo ex ſemine:nec ullum ex medicamentis longiore æuo durat. Annis ducentis ſeruatũ eſſe autor eſt Theophraſtus. Colum.li.7.c.10.

Anguſtus pulſus, Lege, Pulſuũ differẽtiæ.

ἀγγλιτὲς,τὰ μύϱια τοῦ σκοϱόδα τῆς κεφαλῆς.

A N I

Anima ſecundũ Stoicos,eſt corpus ex ſubtiliſſ. partibus conſtans,quę uoluntario ſe motu exercet iuxta rationẽ geniturę. Vel anima eſt actus primus, & perfectus corporis organici,poteſtate uitam habẽtis,ſecundũ Ariſtot.ſententiã. Gal.de Definit.

Animal eſt ſubſtantia animata, ſenſoria, quę impetu ac uoluntate mouetur. Cõſtat

autem calido & ſicco, frigido & humido.

Animalia omnia habentia pulmonem, reſpirant. Ariſtot. de Animal. lib. 1. cap. 1.

Animalia cruſtis intecta, nomine carent cõmuni. Ariſtot. lib. 1. de natura animal. c. 6.

Animalium uarias differentias, uide apud Ariſtot. de hiſtoria Animalium. lib. 1. ca. 1.

Animalium partes. Lege, Similares.

Animi pars princeps, quæ regit, gubernatq;, in profundo cerebri conſtituta.

Animam Bitinus Aſclepiades eſſe pronunciauit exercitationem quinq; ſenſuum.

Anicetum, Anethũ apud Dioſc. li. 3. c. 65.

Aniceton, Smilax, apud Dioſc. lib. 4. c. 145.

Aniſum, nota herba, de qua Dioſcorides lib. 3. cap. 63.

A N O

ἀνώδυνα φάρμακα uocantur, id eſt, indolentia: quoniam dolorem quidem ſedant, nõ tamen diſpoſitiones penitus ſanãt, ſed uim ſentiendi obtorpeſcere faciunt. Galenus lib. 2. ad Glauconem.

Anomiomeros, corpus diſſimilare.

Anones, aculeatorũ generis herbâ, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 20.

Anonium, urtica mortua.

Anonymos, quæ & Enonymos, quod itẽ Hermolao non diſplicet, non abſimile Punicæ arbori, interq; eam & Laurum, folij magnitudine, figura uero & mollicie Punicæ flore candidior eſt, ſtatim peſtem denuncians. Plinius lib. 13. cap. 22.

ἀνόρεκτος uocatur, cuius ſtomachus cibum reſpuit, atq; continere non ualet.

ἀνορεξία, morbus, cum omnia reſpuit ſtomachus, uel inappetentia, amiſſio appetitus, & auerſio a cibo.

ἄνοσος, morbo carens.

ἀνόστος, Polypus piſcis apud Heſiodum.

A N S

Anſatum, feſtiuiter Plautus appellat hominem, qui brachijs in ſpeciem anſarum deformatis, glorioſus inambulat.

Anſeres. Plinius lib. 10. cap. 22.

Anſeres σιτευτοὶ, id eſt, altiles.

A N T

Antema, malua hortenſis, quod nomen Pythagoras illi indidiſſe fertur.

Antepagmata, ualuarum ornamenta, quæ antibus adpinguntur, id eſt, affiguntur.

ἀνθηνοειδὴς Gallica, Meſpili ſpecies, autore Thendoro.

ἀνθηδὼν, Meſpili ſpecies.

Anthemis, cognomentum Argemonis.

Anthemum, Parthenium, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 156.

Anthemis, Anthyllis, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 154.

ἀνθεμις, Chamomilla.

Anthera, cõfectio ex floribus, ni fallor, roſmarini, uel roſarum.

Anthera. De hac uerba ſunt Manardi Ferrarienſis lib. 4.

ἀνθερεὼν, locus ſub mento qui barba ueſtitur & effloreſcit: ſic dictus ab flore barbæ, quod ibi maxime uigeat.

ἀνθέρικος ὁ τῆς ἀσφοδέλου καρπός ὡς τὰ φύλλα ὡς πράσου ἀγρίου, μείζω δὲ καὶ πλατύτερα, ὁ δὲ καυλὸς ἀνθέριξ καλεῖται ὅσον πηχυαῖος ὢν μείζων Autor Theophraſtus. Alij aliter. Vide Theocriti commentariũ in Edyllio primo.

ἀνθέριον, mentum in quo effloreſcit barba. Homero dicitur, περὶ ὃν ἀνθεῖ τὸ γένειον.

Antheroma, tunicula eſt neruoſa, tuberoſum humorem habens.

ἀνθέριξ, Lege, ἀνθέρικος.

Anthericos, Anteriſtos, idem quod Aſphodelus, uel Haſtula regia.

Anthilia piſcis, quare dictus eſt ſacer apud Homerum, require ex Cęlio lib. 7. ca. 12.

Anthus, latine florus, aquatilis auis. Aelia.

Anthia piſcis. Plin. lib. 9. cap. 59.

ἀντιβαλλόμενα, id eſt, æqualem uirtutem habentia, quæ noſtræ ætatis medici, quid uocant pro quo.

Anthilion, Auricula muris, apud Dioſcor. lib. 2. cap. 203.

Anthinum mel, quod ex ſolis floribus conſtat in Vere collectum.

Anthinũ unguentũ, intelligi poteſt omne quod ex floribus conſtat, lilio ſcilicet, roſa, narciſſo, uel iride.

Anthirrinon, alia ab Hippoglaſſo, de qua Dioſcor. lib. 4. cap. 134.

Anthus. Citatur eius uiride Acopon ab Aetio ſermone 12. cap. 44.

ἄνθος flos, & florus auis, teſte Theodoro.

ἀνθοσμίας, uinum odoriferũ, ſiue odoratũ.

Anthracides, Lege, Męnas.

Anthrax, ſiue uena minij, Queckſilberertz.

ἄνθραξ, carbo.

Anthracinus color, ab antiquis uocatur Ater.

ἀνθρήνιον, fauus apum.

Anthrenæ, crabrones.

ἀνθρωπή, uel ἀνθρωπεία, pellis humana.

Anthropomorphon, mandragora, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 79.

Anthycellion, & Anthyllis, apud Dioſco. lib. 3. cap. 154.

Anthylliõ, Anthyllis, apud Dio. li. 3. c. 154.

Anthyllis quid ſit, uide Dioſcor. li. 3. c. 154.

A N T I

Antiades, quæ prominent carnes ab lateribus linguæ, ubi & pariſtmia. Subiacent rubedine quidem conſimiles, uerum auctiores, orbiculatioreſq;, quæ dicuntur μῆλα, id eſt, mala. Sunt & ἀντιάδες tonſillæ, duri tumores, incremento, duricieq; ſua, cibi, potuſq;, & ſpiritus iter impedientes. Vocaturq; eodẽ nomine & morbus, & membrũ cui accidit, ut inquit Paul. Aegineta.

ἀντιαγχὴ, Lege, συναγχὴ.

ἀντίας τῶν παρισθμίων, hoc eſt, tonſillarum durus tumor.

ἀντιὰς, ut inquit Paulus, eſt tonſillarũ affectio, cum in tumorem obduruerunt.

Antiades, tonſillæ.

Anticantharos, Lilium ſylueſtre, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 138.

Anticipantes, febriũ figuræ uocantur, ubi febris ipſa horas anticipat.

ἀντικνήμιον, id eſt, cruris uniuerſi pars anterior.

ἀντικάρδιον, concauitas pectoris, quę & σφαγὴ, καὶ ὑποχόνδριον.

ἀντίχειρ, id eſt, pollex.

Anticyricon, Seſamoides, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 153.

Antidota uocantur, non ut falſo exiſtimant quidam, malorum omnium remedia, ſed quę contra uenena ſolum priuatim in uſu eſſent: quale laudatiſſimum quondam Mithridaticum fuit.

Antidotus ex uiperis, id eſt, Theriaca, Gręce ἀντίδοτον.

Antidotus Aromatica, optima apud Aetiũ ſermone 13. cap. 103.

Antidotus Athanaſia, inuentũ olim Aegyptiorũ, paratur apud Aetiũ ſerm. 13. c. 105.

Antidotus diſpoſynos, celebratur in fluxione alui. apud Aetium ſerm. 9. cap. 37.

Antidotum Hemagogum, Electuariũ ducens ſanguinem menſtruum, & deſcribitur ab Nicolao.

Antidotus Iſotheos, ex Bryonia, Philonis, Martiani, Hadriani, Acheriſtos.

Antidotus Panchreſtus, ab omnimoda utilitate ſic appellata, apud Aetium ſermone. 8. cap. 65.

Antidotus Pęonia, quę ſit, & quomodo cõficiatur, require ex Aetio ſerm. 13. cap. 102.

Antidotus ex duobus piperis generib. conficitur apud Aetium ſerm. 13. cap. 104.

Antidotus Zopyrios appellata, pręſens remedium colicorum, apud Aetium ſermone 9. cap. 30.

Antilius Medicus, citatur ab Oribaſio li. 1.

Antimaron, Gręcum ſit, an Hebręum, ingenue fateor me neſcire. Nicolaus interpretatur, contra mortem. Lege eius Antidotarium. Nec dubito, quin qui compoſita illa lepidiſſima ſcilicet, ad aſtra ferunt, ne ipſi quoq; ἔτυμα recte nouerint terminorum ſuorum.

Antimelon, Mandragora, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 79.

Antimonion, Mandragora, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 79.

Antiochi Medici ſenectam, & dietam, lege apud Galenum de ualetudine tuenda, lib. quinto. fol. 189.

Antipater, Medicam artem Romę profeſſus eſt, nõ ſine laude, etiam Galeno illi calculum adijciente: quem miro modo ſe dicit a febre liberaſſe, de locis affectis libro 4. cap. ultimo. Scripſit libros Epiſtolarũ medicinalium ad Gallum, ut inquit Cęlius Aurelianus.

ἀντιπάθεια, frequens Galeno uocabulũ, ad uerbum ſonat, contra paſſionem.

Antipathes, Corallij generis, ſpecie tãtum diſtans, ut inquit Dioſcor. lib. 5. cap. 131.

Antipharmacum, id eſt, Antidotum.

Antiſpodion, pręparatur apud Dioſcoridem lib. 5. cap. 77.

Antiſpaſis, ſecundum Hippocratẽ, eſt auerſio materię morbi in contrarium.

Antitheſion, Xanthion, uel Lappa, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 139.

Antiſtius, olim Romę celebris Medicus, qui Cęſari iamiã uulnerato adhibitus, nullum uulnus ab aduerſarijs inflictũ lethale indicauit, pręterquam quod haberet in pectore. Meminit Sueton. in Cęſare Iulio.

ἀντίτραγον, Vide, τράγος.

A N T O

Antonius Musa, Augusti Cæsaris Medicus,& frater Iubæ Regis, ut adserit Plinius lib.25.ca.7. Themisonis imitator, cuius pleraq; etiã in sua trãstulit, ut inquit Plin.

Antonius Guanerius, Sanctus Pisaurẽsis, Benedictus Musinus, Apollonaris Cremonẽsis, Ioannes Horologius Paduanus, omnes fere sub Eugenio 4. & Francisco Sphorcia Commentarios, & Practicas, ut uocant, reliquerunt.

Antonio Castori, inquit Plinius, in Herbaria autoritas fuit nostro æuo. Hortum eñi plantauerat, in quo omnis generis herbas alebat. Centesimum ætatis suæ annũ excedens, nullum corporis malũ expertus est, nec ætate quidem memoria, aut uigore cõcussis. Plin. lib.25.cap.2.

Antonius Epicurus scripsit de propriorum affectuum ἰφεδρία, cui simili uolumine respondit Galenus, quẽ nuncupauit, de propriorum animi, eiusq; affectuũ agnitione, & remedio.

Miræ experientiæ, & cum hoc fortunatissimus Medicus Antonius Beniuentinus. Huius hodie extat de abditis, ac mirandis morborum, ac sanationum caussis liber.

Antopyrites, panis, idem quod ἀντόπυρος.

Antyllus, insignis Chirurgicus, citatur ab Paulo lib.6. & frequenter etiã ab Galeno.

A N V

Anubias, Coniza, apud Dioscor. li.3. c.135.

Anus. Vide, Porus.

A N X

Anxietudo quid sit, require in dictione ἀλυειν.

Anxios, ægros animaduertimus, qui accubitum non perferentes, figuras euariant, quia semper præsens aggrauat eos.

☞ A P A

Aparana, Xanthion, uel Lappa, apud Dioscoridem lib.4.cap.139.

ἀπόστημα, quod nos abscessum corporis, Græci φίσιν, nos tabem dicimus.

Apagma, est ossis præcisio in superficie apparens, uel ad imum pertingens, descendensue, in partibus ruptioni appositis. Galenus de Definit.

ἀπαλὸν ᾠόν, molle ouum.

Apanthropos, Stafisagria, apud Dioscoridem lib.4.cap.158.

ἀποφλεγματίζειν, est retinere aliquid in ore, & cõmanducare, ad caput purgandũ. Inde nomen Apophlegmatismos.

Aparine, Lappa uulgaris, & cognitu, & inuentu facilis, describitur ab Dio. li.3.c.103.

Aparine, Arction, apud Diosco. li.4.c.108.

ἀπάθεια, perpetua ualetudo.

Apalon uinum, id est, tenerum.

A P E

ἀπήχημα, ubi quasi echo respõsio resilit quædam. Ea est, ut inquiunt Græci, a cõtraria ictus parte facta caluæ fractura, seu fissio. De qua Celsus lib.8. cap.4. Aegineta lib. 6. Chirurgiæ. Lege, Fracturarum ossium.

Apella, græce λειπόδερμος, qui in genitali glande cutem non habet.

Apellæ Iudæi dicti sunt, a præputio præsecto.

Apepsia stomachi, id est, cruditas.

ἀπευθυσμένον, rectum intestinũ, quod Longaonem uocant: quodq; Pollux 2. Onomastici sui dixit, crassiori intestino, quod Græci κῶλον dicunt, subesse, excipereq; illud, & in sedem, & in anum desinere.

ἄποιος, uel ἄποιον ὕδωρ, quasi sequalis, id est, qualitate omni carens, quæ nihil odoris, colorisue, aut stuporis habet, & friget.

A PH

Aphaca, in aruis nascitur, altior lenticula, tenuioribus folijs. Siliquas maiores fert, in quib. terna, quaternaue semina lente minora cõtinentur. Differt ab Aphaica, quæ olus est, ut item Aphaca, florem edens cũ germine. Differt & ab Apharca, quæ arbor est Vnedoni similis. Theophrastus Aphacam modo inter legumina, modo inter olera commemorat lib.8. cap.2. Meminit & Plinius lib.27.ca.5. Dioscor. lib.2.

Aphaica, Lege, Aphaca.

Apharce, arbor bifera, æque quoq; Adrachne. Plin. lib. 13.cap.22.

ἁφή, tactus ille propriè, qui facit διακολή. Rectius uocaueris tactum, simpliciter.

ἀφύη, Apina, piscis genus, describitur ab Athæneo in Nicomedis ἀφύῃ libro primo Gymnosophistarum.

ἄφημον in Dioscoride Casiæ legitur eius altera species: quamquam Vergil. inibi legendum existimat, ἀμφυσήμων. ob eã fortasse caussam, quod tenui, & disrupto eius cortice, tiliarum & fistularum more inflari non poterat: id enim φυσᾶν Græci dicunt, & φυσιτήρια αὐλείσ, id est, tiliae uocant.

Aphenium. Lege Casia.
ἀφέψημα, decoctum omne, quicquid id est.
Aphia. lege, Aphaca.
ἀφλεγμάντοις τραπέζαις, id est, mensis nõ tumefacientibus.
Aphodelus, pingitur a Dioscoride libro. 2. capite. 187.
ἀφολίτης, σίφαον.
Aphonia, uocis priuatio.
Aphrodes, id est, Papauer spumeum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 70.
Aphrodytes, Cotyledon, apud Dioscoridẽ libro. 4. cap. 93.
Aphrogala. idem quod cremor lactis.
Aphron, cicuta apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.
Aphroscorodon, genus allij grandioris incrementi: quod quidam Vlpicum uocant. a spuma sic dictum, a nostris Allium putridum uocari consueuit, sed crudũ, inter pulmentaria ruris, quę Myttota appellant, allio trito in oleo & aceto utũtur: ut mirum sit quantum increscat spuma.
ἀφρισιδία, Acori cognomentum.
ἄφθα, hulcus quod pueris accidit in ore, modo subalbidum, modo subrubeum, nõnunquam uelut crusta nigrum. Quod tamen si fuerit nigrum, pessimum est. Paulus Aegineta libro. 1.
Aphthitis, semen Buphthalmi, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 157.
Aphus, piscis. Plinius lib. 9. cap. 16.
Aphytocoræ arbores, quæ succinũ stillant, apud Hypobarum Indiæ fluuium, de quibus lege Plin. lib. 37. csp. 2. a fine.
ἀφύδρωσις, sudorum affectio contraria.

A P I

Apianæ uuæ. Plinius. Apianis uuis apes dedere cognomẽ, præcipue earum auidæ. meminit earum Colum. lib. 3. cap. 2.
Apiastrum, Melissiphyllon, apud Dioscor. libro. 3. capite. 117.
Apiastrum & siluestre Apium, uel Batrachium, secundum quosdam.
Apiũ siluestre, Ranunculus, Batrachiũ idẽ.
ἀπίκια πλακούντων γένη πολλά, ab Apicio plantarum genus sic nuncupatum: ut scribit lib. 1. Dipnosophistarum Athenæus.
Apiciani dicti sunt Romę, ab Apicio coco: qui insignes habebantur coci, quadam philosophorum imagine, ut inquit Septimius Florus.
Apicij λιττιὰς & luxum, require etiã apud Athenęum lib. 1. Dipnosoph.
Apicius. De hoc sic Athenæus. Nostra memoria uixit inquit, qui in ea urbe, ex qua aliquãdo Philosophi, uelut corruptores iuuentutis abire iussi sunt, scientiam proprie professus, disciplina sua seculum infecit: cuius exitum nosse operepretium est, Cum sestertium milies in culina congessisset, cũ tot congiaria Principum, & ingens Capitolij uectigal singulis comessationib. hausisset, ære alieno oppressus, rationes suas tunc primum coactus inspexit: superfuturum sibi sestertium centies computauit: & uelut in ultima fame uicturus, in sestertia centies si uixisset, ueneno uitam finijt. Meminit & Seneca Epistolarum lib. 15. Et de Apicio scitu digna, lege apud Cęlium lib. 5. cap. tricesimo.
ἄποιον, quod qualitatis expers est.
Apis, ægyptius bos, cuius descriptionẽ uide apud Plinium lib. 8. cap. 46.
Apium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 72. Pliniũ lib. 20. cap. 11. libro item. 19. cap. 7. 8. Columellam lib. duodecimo.
Apium hortulanum, Petroselinon, secundum Mainardum.
Apium, Radix syluestris, cognomẽto Ischias, aped Dioscor. lib. 4. cap. 187.
Apium in saxis, Petroselinum Macedonicum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 75.
Apium Rusticũ, Ambrosia apud Dioscoridem lib. 3. cap. 127.
Apium item Rusticum, Eleoselinon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 73.
Apium, Eleothrepton Homerus uocauit, hoc est, palustre Apium, uel Eleoselinon, de quo Dioscor. lib. 3. cap. 73.

A P L

Aplophyllon, Alysson apud Dioscoridem libro. 3. cap. centesimoquarto.
Apluda, furfur.

A P N

ἄπνοια, ubi prorsus nulla, ut aspirantibus cedetur, fit spiritus exhalatio: atq; fere fit in morbo comitiali, ἀποπλήξια, καὶ καταλήψια, & sopore.

A P O

ἀπόβρεγμα, id quod uulgo hodie uocant infusionem myropolæ, medici barbari. De quo uide dictionem, Dilutum.
ἀπήχημα, ubi quasi echo respõsio resilit quædam: ea est, ut inquiunt Gręci, a contraria

ictus parte facta calua fractura, seu fissio. De quo Celsus lib.8.cap.4. Aegineta lib. 6.Chirurgiæ.

Apochyma, a Paulo Hypochyma. Lege Zopissa.

Apochyma, resina nauium.

ἀποκρουστικά, repercussiua.

Apocynon, apud Dioscor. lib.4. cap.84.

Apodes, aues quæ carent usu pedum. Ab alijs Cypselli appellari, hyrundinũ specie, toto mari cernũtur. Plin. lib.10.ca.39. Psellus in lib. de uictus ratione, Trogletas uocat, quia in foraminib. & cauis fere latitẽt.

Apodyteriũ, circa balneum locus, ubi balneatores se expoliabant. Plinius in Epist.

Apodysteriũ, superpositũ est spheristerio.

Apogei, uenti sunt etiam qui a terra consurgunt, nõ quidem semper, aut qualibet, sed ex madida & uliginosa. nam qui e mari ueniunt per sinus, Encolpiæ uocãtur Aristoteli. Vocãtur & ijdem Tropei, in Proble. Prob.17. Versarios exponũt interpretes.

Apogeon. Vide, Absides.

ἀπογλουτοι, id est, nates. Sed & prominentia in eisdem locis, eodẽ cẽsentur nomine, quæ & Ephredrana dicũtur, a sedẽdi usu.

Apolegusa, cicuta apud Diosc. lib.4. ca.82.

ἀπολιπτιδωιο, deartuatus.

Apollinaria, Schyerling.

Apollinaris herba, id est, Hyoscyamus, Bilsenkraut.

Apollinaris herba, Hyoscyamus apud Dioscoridem lib.4.cap.72.

Apollinaris minor, Solanum somniferum, apud Dioscor. lib.4.cap.16.

Apollodorus, medicus Ptolomei regis: scripsit uolumen de uino, & usu eius, ad regẽ. Plinius lib.14.cap.7. Fuerunt autem Apollodori duo: ut etiam alibi testatur Plinius lib.20.cap.4.

Apolloniades, Medicus: citatur ab Aetio, sermone.8.cap.48.

Apollonij duo fuerunt: pater, & filius, Serapionis sectatores, & asseclæ. Celsus lib.1. Galenus libro Sectarum.

Apollonius Glaucus dedit libros curationũ, quæ citantur ab Aureliano lib.4.ca.8.

Apollonius Citiensis, Medicus, citatur ab Coelio Aureliano lib.1.

ἀπολωτικά, quæ ad cicatricem perducunt.

Apomel, Greci ex ablutis ex aqua fauis cremẽtum uocant.

Apomeli, inter mulsam, & oxymel mediũ est, cuius plurimus circa Peloponẽsum est usus: ut ait Gal.8. Method.

Apomelitis compositionem, Lege apud Gal.4. de ualet. tuenda.

Apona, remedia sunt, quæ non solum morbum adimunt, sed citra etiam dolorem medentur.

ἀπονευρώσεις, eneruationes musculorũ: atq; sic tendones uocat Galenus libro de Motibus musculorum: quoniã musculi in his finiuntur.

ἄπονος, sine morbo.

ἀποφλεγματισμός, lege, ἀποφλεγματίζειν.

Apophlegmatismi, uocantur remedia, quæ in ore retenta, uel manducata, aut certe linguæ subdita, noxios quoq; capitis humores detrahunt, atq; expurgant.

ἀποφλεγματίζειν, est proprie retento in ore aliquid, uel commanducato, u eluti sinapi, uel stafisagria, pituitas capitis per os ducere. Inde ἀποφλεγματισμός.

Apophyades, apud Aristotelem sunt intestinorum appendices. Sed & Ecphyades dicuntur aliquando.

ἀποφύσεις, uocantur curuæ explanationes ossium radij, & ulnæ quæ carpo inseruntur. Vocantur autem aliquando & capita, κόνδυλοι: autore Gal. li.2. de usu partium.

Apoplexia, morbus est obstupidæ mẽtis, et intellectus, cũ insensibilitate et cõcussione corporis. Vel mentis oppressio, cũ priuatione sensuũ, et corporis resolutiõe. Fit inter dũ ictu fulminis. Aliquando ex opplentibus craßis humoribus capitis partes, per quas in totũ corpus sensus & motus distribuitur: ideoq; sine sensu, sine uoce, & motu sunt. Differũt autem Apoplexia, & Paraplexia, uelut pars a suo toto. Qui enim Apoplexia laborant, in toto & parte laborant: qui autem Paraplexia, in parte tantũ. Galenus de Definit.

Apopleumonos, magice Scãmonia, apud Dioscor. lib.4. cap.182.

Apoptosis, cum pili palpebrarũ decidunt.

Apopatoma, fimus.

ἀποπληξία, significat esse attonitum, corpore q; & mente stupentem. Hinc dicta ἀποπληξία.

ἀπύρετα, quę nõ durãtur, nec cõsolidãtur.

Aposceparnismos, ossis eiusdem abscisio cũ uulnere. Gal. de Definit. Lege Fracturarũ.

ossiū in capite definit. σκεπάρνον greci cāsecturam significant, cuius ictu grauiore dissecta ossa dissiliunt.

ἀποσεσυλημένος τὴν χαίτην, caluus. Pol.

Apospasmata, id est, auulsiones. Apostematis quoq; species est, sed cuius nomen nunc nō succurrit, ubi phlegmoni harena innascitur, ligna, carbones, amurca, feces, setæ porcinæ, calculi, quisquiliæ, & id genus alia quędam, quę malis medicamentis fieri, insana uulgi arbitratur credulitas. Fit aūt, ut inquit Gal. inueteratis abscessibus, ob uarias humorum qualitates, materiam in huiusmodi quisquilias, & istiusmodi formas conuertentes.

ἀπόστημα, quod nos abscessum corporis, gręci φθίσιν, nos tabē appellamus. Et est mutatio, seu transitus corporis ex inflāmatione ad pus.

Apostemata quō caussentur, & de eorū cura methodus est, apud Gal. lib. 14. Metho.

Apostemata intestinorum, & eorum curā, uide ibidem.

Apostematum multa genera & species, nominaq; diuersa a diuersis caussis & contentis, uide ibidem.

Apostematum cōtenta oīs generis, etiā mōstrosa quęq;, uide apud Gal. codē loco.

Aposyrmata, desquamationes.

ἀποσύμητα, abrasa.

Apothecas. Corrigendus est obiter publicus error male literatorū, Apothecas dici tabernas, officinasue existimantiū: sed qui pure et munditer loquuntur, Apothecarū noīe significant quasdam quasi cellas uinarias, & ea proprie repositoria, quibus uina fumo uetustescunt. Hinc illud Plini. Apothecas fuisse, & diffundi uina solita anno DC. xxxiij. Vrbis apparet indubitato Opimiani uini argumēto. Item uinum si sit fumo inueteratum, insaluberrimū est. Mangones ista in Apothecis excogitauere. Infra pręcipit Columella, Apothecas his locis esse superponendas, unde plęrumq; fumus exoritur, cū uina celerius uetustescūt, quæ fumo quodā genere præcoquem maturitatē trahunt. Id fumarium uocant. Vitruuius quoq; meminit Apothecarum, ostendens eas faciendas magis esse ad fructus seruandos, q̄ ad elegantiæ decorem. Vlpianus eleganter inquit, & scienter uinā etiā quæ in Apothecis sunt, nō cedent. Iulius Pollux in. 6. Onomastici docet, ἀποθήκας οἴνου, id est, Apothecas uini dici, uocabulis Græcis οἰνῶνας καὶ πυθῶνας.

ἀποθεραπευτική, pedotrībarū ueterum scientia, & professio, qua circumfuso oleo, exercitatorum corpora fricabant. Est apud Paulum libro. 1. cap. 15.

ἀπόζεμα, id est, decoctum ex herbis.

A P P

Appuli Roscani bellis aptiss. equi, ex Tuni Affricæ, ac Massylia, Numidiaq; cursu præstantes, quas uulgo Barbaros uocant.

Appetitus, est desyderiū, seu appetentia, & inquisitio.

Appherema, furfur.

Appiosus morbus in pecudib. uocatur, cū noxius sanguis membranā cerebri, & ex una parte pertuderit, et eundem dolorem nimio cœperit prægrauare, eius & mens & usus hebetatur.

A P R

Apragmosis, coronarium quoddam satiuū apud Aristophanem poetam, ut Grāmatinus Aristophanis interpretatur, Athenis in Academia nasci solitum.

Apronia, uitis nigra apud Dio. lib. 4. ca. 195

ἀπραγμοσύνη, plantam fuisse in academia Platonis, meminit Aristophan. in Nubib. μίλακος ὄζων, καὶ ἀπραγμοσύνης, καὶ λεύκης φυλλοβολούσης, id est, betam olens, & herbā apragmosynen, & album ligustrū.

A P V

Apua piscis genus, quod ferunt ex imbri enasci, unde & gręce dictus sit ἀφύη, sed q̄ uelocissime quoq; desinere & perire, ut etiam in prouerbium abierit, ἀφύα ἰν πῦρ, id est, Apua in ignem. ἰδοῦσα γὰρ τὸ πῦρ μόνον ἕψεται, id est, spectans em̄ ignem solum percoquitur. Meminit eius et Apicius lib. de re coquinaria, & Plin.

Apuleius Celsus si nō fallor, pręceptor fuit ille Scribonij Largi. Sic em̄ meminit Scribonius lib. de cōpo. medicamentis ca. 171.

Antitodus Apulei pręceptoris, quam quot annis componebat, & genere quodam publice mittebat Centuripas, unde ortus erat. quia in Sicilia plurimi fiunt rabiosi canes. &c.

L. Apuleij Maudarēsis philosophi Platonici de uirtutibus herbarū quidā libellus hodie in manib. habetur, quē a Chirone Centauro præceptore Achillis, & ab Aesculapio dicitur accępisse: an illius qui Asinum aureum scripsit, minime cōpertum habeo.

A P Y

ἄπυρα, quę igni nō sunt admota & cōcocta.
Apyrinum, Malū punicum appellant, cui lignosus nucleus abest, autor Plinius. Verum Seneca tradit Apyrina dici, non quibus nulla sit duricia, sed quib. minima. De Apyrinis in Epigrāmatis. Non tibi de Libycis tuberes, & apyrina ramis, De Nomentanis sed damus arboribus. uide. Colum. lib. de Arbo. cap. 23. de Apyrinis.
Apyrexia, febris remissio.

A Q V

Aquæ Albulæ in Italia. meminit harū subinde Gal. & Aetius, sermone. 13. cap. 125.
Aqua oculi, oculorum uitium, ubi immodice humores lenti defluunt, cōgelati, inter corneam & chrystalloidem.
Aqua pluuialis, qualia habeat iuuamenta, uide apud Vitruuium lib. 8. cap. 2.
Aquarū calentium rationes, & naturas, uide apud Vitruuium lib. 8. cap. 3.
Aquarū probationes, fluores, naturas, iuua menta, uide apud Vitru. lib. 8. ca. 1. 2. 3. 4. 5.
Aquarū experimenta, uide apud Vitruuiū libro. 8. capite. 5.
Aquosus sanguis uocatur apud Gale. lib. 3. de Symptomatū caussis, excrementi species, sanguis uidelicet similis aquæ in qua ablutæ fuerunt carnes: uel similis aquæ cruentæ, quam hepar regurgitat.
Aquidiale, ὑετιμεγία græce.
Aqua benedicta. Sic aquam fontis uocare solitus est quidā homo sane bonus, & medicam artem probe edoctus, cuius nomen mihi nunc excidit, sed Francisco pharmacopola referente. Deprehendit em̄, quas hodie in officinis aquas per alembica destillant, excoquuntq;, parum uirium habere, proinde multos huiusmodi nauseare: haud raro etiam exoletas esse & euaporatas: unde illis multis numeris prætulit aquam fontis, in qua decoctæ herbæ essent, quorum succu indigeremus. Et belle quidem, mea sententia. Sed de hoc alias, & in Encomio simplicium, quod Herbario nostro prætulimus.
Aquas calentes habet Caristos, ut inquit Solinus capite. 17.
Aqualiculus, id est, uenter.
Aquæ Sextiæ, olim acris caloris. Solinus capite. 8. a fine.
Aquæ commoditates & differentias, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. undecimo.
Aquæ maris iuuamenta, uide apud Dioscoridem lib. 5. capite. 12.
Aqua cœlestis, aqua chymistarū, ὕδωρ θεῖον, Græce.
Aqua dulcis mulsa, uel melicratum.
Aquidura, ὑδραγωγὸ.
Aqua mulsa, id quod Græci μελίκρατον uo (cant.
Aquarū calidarum, pariter & fontium ratione, require ex Aristotele li. de cœlo & mundo, & libris metheororū.
Aquila barbata, id est, Ossifraga.
Aquila, piscis nomen. Plin. lib. 9. cap. 24.
Aquilę genera sex, scilicet Melœnętos, Valeria, Pygargus, Morphnos (quam Homerus Percnon uocat, aliqui Plancum, & Anatariam) Percnopterus quintū genus. Gnesion sextum, dictum Haliætus. Plin. libro. 10. capite. 3. 4. 5.
Aquilones, ijdem qui & βορέαι.

A R A

ἀράχνη, Araneus. Araneorū multa genera, uide apud Hermol. Barb. in Corol. li. 2.
Arachne, a quibusdā Spondiliū appellatur.
ἀραχνοειδὴς, tunica tenuissima in oculo: ea media subsidet, eoq; cauo cōtinetur quiddā, quod a uitri similitudine ὑαλοειδὴς appellatur a græcis: id neq; liquidū, neq; aridum est, sed quasi concretus humor, ex cuius colore pupilli color, uel niger est, uel cesius, cum summa tunica tota alba sit: id aūt superueniens, ab interiore parte membranulæ includit: sub his gutta humoris est, oui albo similis, a quo uidendi facultas proficiscitur. χρυσταλλοειδὴς a Græcis nominatur.
Arachinium, olearum morbus apud Theophrastum lib. 4. cap. 17.
ἀραιωτικὰ, habentia uim rarefaciendi.
Aracus, inter aphacas, ut iuquit Theophra. siue lentem nascitur. Est & alia Aracus, de qua satis alibi egimus inter Tubera.
Araneus piscis. Plinius libro. 9. capite. 48. Græce ἀράχνη.
Arange, Spondilion, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 88.
Ararisa, Aristolochia, Clematitis, tertia eius species. Dioscor. lib. 3. cap. 5.
Arabus, uel Arabicus lapis, de quo Dioscorides libro. 5. capite. 140. agit.

A R B

Arbor uocatur, q; caudice simplici, ramo-

sum,nodosum,surculosum, aut facile disso lubile assurgit, ut olea,uitis, ficus. Alias a robore dicta. Theophr. lib.1. plant.cap.5.

Arbor S. Mariæ. Reynfar.

Arbor, piscis nomē,intantum uastis dispan sa ramis, ut ex ea caussa fretum nunquam intrasse credatur. Plinius lib. 9. cap. 4.

Arbores resinam sudantes,sunt sex. Pinus, Pinaster, Picea, Abies,Larix,Teda: quibus addi potest & septima,Pinaster in Hispania. Quarum singularum descriptiones lege in suis locis.

Arborum descriptiones item aliquot. Lege. Quercus.

Arbores lanigeræ. uide Plin. lib.12.ca. 10.

Arbores quando sint cædendæ, uide apud Vitruuium lib. 2. cap. 11.

Arborū aliquot temperamenta,scilicet populi, salicis, tiliæ, uiticis, esculi, quercus, abietis, alni, carpini,ulmi, cedri,iuniperi, larycis.&c. require ex Vitruuij li.2.ca. 11.

Arborideus ramus dicitur, qui alitur ut arborescat, hoc est, ut arbor fiat, & arborea magnitudine adolescat. Colu. lib. 5. ca.4.

Arbustum. Veteres rei rusticæ scriptores Arbustum peculiariter appellant arbores uitibus maritatas. Vnde & arbustiuum uinum dictum,quod in arbusto progignitur. Plinianū uerbū est, arbustare agros: quod significat, arbustum in agris facere, & arbores idoneas uitib. maritare. Aetio teste iudicatur, nobilia uina in arbustis gigni, & laudatiora in summis, uberiora in imis. Vites enim maxime gaudent arboribus: quia naturaliter in sublime procedunt. Sicut territorium nostrum pene totum arbustis consitum, mira pulchritudine, nec minori uuarum largitate spectatur. Colu. lib. de Arbo. cap. 1. Hinc arbustiua uitis,quæ scilicet in arbusto ponitur, arborique copulatur. Colu. lib. 13. cap. 16.

Arbusta,arbores in quibus extenduntur uites. Vel arbores uitibus maritatæ, atque uitiferæ, quæ in ordinem rediguntur.

Arbustare. Lege. Arbustum.

Arbustiuum uinum. Lege. Arbustum.

Arbustiuæ uites,anadendrides. Lege. Arbustum.

Arbutus,nomen est arboris fraga gignentis: alio nomine unedonem appellant. Ex argumēto, unum tantū pomum eius eden di, duobus hoc nominibus appellant græci Comaron,et Memecylon. Iuba autor est, quinquagenum cubitorum altitudine in Arabia esse arbutos. Colum. lib.7. cap.6.

Arbutus. Lege. Vnedo.

A R C

Arca. Vide. Porcas.

Arcades. Lege. Leontomiges.

ἀρκευθίς μεγάλη. Iuniperus.

Archagatus Peloponnensis Lysaniæ filius, primus e medicis Romam uenit, L. Aemilio, & M. Liuio consulibus, Anno urbis. 535. eique ius Quiritum datum, & taberna in compito Acilio data: ob id publice uulnerarium tradunt uocatum, mireque gratum aduentum eius initio: mox a sæuitia secandi, urendique, trāsisse nomē in carnificem, & in tædium artis omnes adeo etiā medicos. Plinus lib. 29. cap. 1.

Archelaus, Medicus citatur ab Aetio sermone. 13. capite. 133.

Archigenes, ni fallor, est de quo lusit poeta, Aduocat Archigenē, onerosaque pallia iactat, Quot Themison ægros autūno occiderat uno. Mirum quantū in hunc inuehit Gal. Libros Epistolarū medicinalium posteritati dedit. Item de oblesæ memoriæ instauratione. 1. lib. De pulsibus librū.1. De significatiōe febr. lib. 1. De musculis lib.1. De longorū affectuum noticia lib. unum. Item libros regularum: autor Gale. de locis affectis lib. 3. cap. 4. Method. lib. 8. de locis affectis. 2. Cælius Aurelianus ægritudinum tardarum lib. 2.

Archontius uulnerum medicus, sed plane impostor, & Galeno, & Plinio teste.

Archibelion, Anchusa, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 25

Archine, Mandragora, apud Dioscor. libro. 4. capite. 79.

Arcopthhalmon, Chrysogonō, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 59.

Arcophyton, Tussilago, uel Bechiō, apud Dioscor. libro. 3. capite. 124.

Archezostis, uitis alba apud Dioscoridem libro. 4. capite. 194.

Arction, quod ab urso nomē obtinet, in petrosis nascitur, apud Dioscor. lib. 4. ca. 107.

Arcturus, sydus est quod, autore Plauto, uehemens est cum oritur, cum occidit uehementius. de quo Poeta. Sub ipsum arcturū tenui sat erit suspendere sulco. Autumat Plinius, Archirū occidere tertio Idus Au

gusti, quo fere tempore initium est autumni. Vide Columel. lib. 9. cap. 14.

Arcturos, Arction, apud Diosc. li. 4. ca. 107.

Arcus, est species segmenti solaris, uel lunaris, edita nube humida & caua, & perspicua, quam uelut in speculo intuemur, imagine relicta in speciem circularis ambitus.

A R D

Ardearum tria genera. Leucon, Asterias, Pellos. Plinius lib. 10. cap. 60.

Ardens febris, est feruor qui cum inflāmatione multa nullam quiescendi remissionē corpori præbet. Hæc linguam reddit aridam ac nigram, et frigidi cupiditatem, atq; sitim ingerit.

A R E

Area, est edita imago sydereę claritatis, undiq; illustrata: hactenus ab Arcu differēs, quod ille e regiōe solis & lunæ uisendum se exhibet: cum area sydus totum ambitu cingere orbiculari soleat.

Aream in capite, & Celsus lib. 6. cap. 4. & Gale. Therapeu. libro. 2. Alopeciam uocant, & Ophiasim.

Arenarum quædam fossicia, quædam fluuiatica, quædam marina lota, apud Vitruuium libro. 1. capite. 2.

Arenæ fossiciæ genera: nigra, caua, rubra, carbunculus. de quibus uide Vitruuium libro. 2. capite. 4.

Arena nota satis, sed quæ sua tamen iuuamenta habet. uide Diosc. lib. 5. cap. 158.

Arenga. Lege. Mænas.

Arenidum, id est, furfurosum.

Aretæus medicus, citatur ab Aetio, sermone. 8. capite. 46.

A R G

Argemonia, Argemone Dioscoridæ.

Argemone, haud dubie id quod Agrimonia uulgo. Cæterum de controuersia inter Eupatorium & Agrimoniā consule Herbarij nostri Tomum secundum, editionē item Germanicam. Ab Dioscoride tractatur lib. 2. cap. 196. Plin. lib. 25. cap. 9.

Argemon. Plin. lib. 28. ca. 8. & Argemata plurali numero castigatius. Videntur aūt esse idē fere quod Leucomata, id est, albugines. Quanq; in Loto herba Diosc. uidetur seiungere: cū & ad argemata, & ad leucomata pallere illā tradat. Nisi quis, nō leucomata eo loco, sed glaucomata scribēdum censeat. Argemon certe a candore dicitur. In Plinij quoq; 33. lib. capite. 5. Argena, spuma legitur: sed scribendū tamen, argenti spuma. Quanq; apud Sex. Pompeium legatur & Argenum. Argenum enim, inquit, percandidum. Gale. uero libro de Definit. ait. Argemon, exulceratio quędam, cum circa oculorum nigrum, alba appareat, circa albū uero subrubida.

ἀργήματα, exulcerationes in oculo factæ, qua in nigra oculi parte candida sunt, in candida rubescunt.

Argemis, Argemone.

Argema. Vide, Argemon.

Argentum merum, foliatum.

Argenti folium, Geschlagen silber.

Argentum uiuum. Quecksilber.

Argentum rude. Silber ertz.

Argentū rude puniceū, Rot guldin ertz.

Argentum rude purpureum, Braun ertz.

Argentū rude plumbei coloris, Glaß ertz.

Argentum rude nigrum, Schuuartz ertz.

Argentum rude cinericeum, Grauu ertz.

Argentum rude ruffum, Rotbrēndig ertz.

Argentū uiuum purum, Gedeyen quecksilber.

Argentum pustulatum. Lege. Pastillatum argentum.

Argenteus color, ab argento.

Argestes, ad dextrum uentus flans circa fauonium. Vitruuius.

Argentum uiuum quomodo pręparetur et fiat, uide apud Diosc. lib. 5. ca. 101.

Argentifodina, locus & specus unde eruitur argentum.

Argagation, medicamentū, quo utebantur olim aduersus elephātiasim. autor Cælius Aurelianus lib. 4. cap. 1.

ἀργῆσ. Lege. Fulmen.

Argion, Capillus Veneris, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 137.

Argyros, Linozostis, uel Mercurialis, apud Diosc. lib. 4. cap. 201.

A R I

Aria, syluestris arbor, hyemis initio fructificans, materie durissima, ut necesse sit antequ terebretur, macerari eam prius aqua. Quod & in Robore, Carpinoq; seruatur. Honos ei, ad carbones argentarijs officinis, ut Robori, Vnedoni, Piceæ.

Arida, Echion apud Diosc. lib. 4. ca. 30.

ἀρίδιον, Locustæ.

Arid. sudor ξηρὸν ἱδρῶτα, qui nō balnei prouenit ui, sed exercitatiōe, ut placuit Eusta.

A R

Aries piscis grassatur ut latro. Occulte eñ latitans, si quem nandi uolupias inuitat, rapit. Piscantium etiam nauiculas mergit. Plinius lib. 9. capite. 44.

Arilaria, Chrysogonō apud Dio. li. 4. ca. 59

Arion, Xiphion apud Diosc. lib. 4. cap. 23.

Arisaros, & Arisarō exigua herbula, cuius radix oleę magnitudinē implet, longe maioris q̃ Aron acrimoniæ describitur apud Dioscor. libro. 2. cap. 186.

Aristæ, partes in spica primæ.

Aristolochia longa, Mascula.

Aristolochia rotunda nomen inde sibi uendicauit, quod existimetur optime puerperis opitulari. De generibus eius uide Dioscoridem. lib 3. cap. 4.

Aristolochia Cretica, tertium eius genus, radice longissima, flore purpureo, colore buxeo, bacculas ferens ut capparis.

Aristolochia. Lege, Cyclamini radix.

Aristopæus qui dicatur, uide in dictione, Ambidextrum.

Aritrillis, Mercurialis apud Dio. li4. ca. 201

Ariston. Medicus.

Aristogenes duo fuerūt. Primus Thasius, qui plura admodum Antigono Macedonum regi inscripsit operum suorū. Alter Gnidius, seruus Chrysippi philosophi; inde maxime celebratus, quod Antigonum aliquando curasset. Autor Suidas.

Aristophilus, pharmacopola Plataicus insignis, autore Theo. de nat. Plant. li. 9. ca. 19. δριμεῖα τῇ γεύσει, acre gustu.

Aristotelis præconium, & excellentiam sic fere prosequitur doctissi. uir Theodorus Gaza Thessalonicensis, ad Nicolaū quintum Pontificem Romanū. Aristotelis, inquit, laudes si latius persequar, uereor ne mihi idem obijciatur, quod illi, qui apud Lacedęmonios, de Herculis laudibus agere uoluit. Quis Herculem uituperet, aut minus bene de eo sentiat? Quis illum nō inter deos inmortales enumeret, colat, obseruet? ut tu laudare uelis, Lacędemonij subdiderunt. Tanta eñ Aristotelis existimatio, tanta autoritas iam apud oēs mortales, ut frustra quis prædicet, quo ingenio, qua doctrina hic fuerit. Hunc & Latij decus M. Tullius ita laudat, ut excępto Platone, facile Philosophorum principem appellet. Excipit eñ illum, quem aiunt, laudat uero quem doctissimū esse iudicat. Elegit hunc sanctissimum autorē, uelut supellectilem quandā preciosam: ut quæ a natura proueniunt, ex eius libris perdiscamus, se exinde admiremur atq; colamus. Quare nihil grauius, nihil dignius homini esse pōt. Tantus fructus suorum librorū est: tum eorū potissimum, quos de Animalib. scripsit. Nec audiendi sunt, qui inquiunt. Multa Aristoteles de musca, de apicula, de uermiculo, pauca de Deo. Permulta eñ de Deo is tractat, qui doctrina rerum conditarū exquisitissima, conditorē ipsum declarat. Nec uero musca, nec uermiculus omittendus est, ubi de naturę mira solertia agitur. Vt eñ artificis cuiusuis, sic naturæ ingenium in minutissimis potius contemplandum est. Quinetiā, cum rerū caussas cognoscere pulcherrimū sit (hac eñ cognitione homo perfici, absoluiq; pōt) ut Deo iñortali similis, quoad eius fieri potest, euadat, Aristotelis sane libris docemur, cur quæq; res in animalium genere ita sit, planeq; felicitatem illam assequimur nobiliorem, quæ in actione animi consistit, quā sapiens quoq; Poeta prędicans, Felix inquit qui rerū potuit cognoscere caussas. Quid de Anima loquar? de qua toties publice, priuatimq; disputatur. Nusquā librorum suorū, philosophus hic opinionē suam exponit, q̃ in his libris, quid Anima sit, undeq; in corpus recipitur. Ad hæc, mores illi, & uirtutū officia, quibus uirum appellamus bonū, laudeq; prosequimur, longe melius hinc accipi possunt, quā uel a rhetore, quē Gręci sophistā uocant, uel [redacted]. Is eñ sæpenumero uita discrepat ab præceptis, & melius hortantur alios, quā officio ipsi funguntur: ut interdum frustra illa uirtutis egregia laus recitata sit, prolixaq; eorum pręceptio uacet & iaceat: cum exempla desyderētur uitę pręceptoris, & autoritas: quā qui respicit, facilius et mouetur ad uirtutem, & in officio tenetur. At uero in cōtemplandis animalibus, moribus, de quibus agit Aristote. exempla suppetunt omniū officiorū, & effigies afferuntur uirtutum, sum̄a cum autoritate naturę omnium parentis, nō simulatæ, nō cōmentitiæ, non inconstantes & labiles, sed uere ingenuæ, atq; perpetuę. Quis eñ tam peruersa natura, hostis sui generis est, quin emende

tur & mitigetur, cum nullum animal a sui generis, bestiam impeti uideat? Quis tam in parentes impius, ne cum Ciconiæ auis, aut Meropis pietatē erga parentes intelligat, pientior efficiatur? Quis adeo inhumanus, illiberalisq; est, quem ossifragæ benignitas in pullos aquilæ, non faciat benigniorem? Quis tam piger, iners, & segnis est, quin excitetur ad uitę munera, cum formicarū, aut apum labores, atq; industriā intuetur? Quem nō pudeat per metum peccare, cum nō solum leonis animū inuictū cogitat, sed etiā Reguli auiculæ, quæ cum Aquila pugnat, certatq; de imperio? Quis principem bonū nō colat, cum si rex Apū in itinere aberrauerit, oēs eum inquirere, odoratuq; sagaci persequi, donec inuenerint, cognitū habeat, gestari etiam regem a plebe cum uolare nō pōt, & si perierit, oēs discedere? Nunquid parum exempli, ad boni Principis, siue desyderium, siue obseruantiam datur? Quis Princeps nō ad clementiam facile inuitetur, cū reges Apum armari quidē aculeo, sed eo nunq; uti intelligat? Quæ fides? quis amor in canibus? Quanta in Elephantis mansuetudo? Quę in Ansere uerecundia? Quantū studium ornatus, ac polituræ in Pauone? Quanta opera uocis amœnæ, suauisq; in lusciniа? Quid de iusticia Apum dicam? quæ colligunt quidē ex ijs, quibus aliquid dulcedinis inest, sed sine ullo fructuū detrimento. Quid de castitate Elephanti? qui quā impleuerit coitu, eā rursum non tangit. Aut Columbę, quę neq; coire cum pluribus patitur: neq; coniugiū iam inde a primo ortu initum deserit, nisi uidua, aut celebs? Disciplina aūt, & eruditio Elephanti, quē non faciat studiosiorē? Omnino nulla pars uitæ humanæ est, quæ nō suorum officiorū exempla cōmodissime hinc accipiat. Nam ut omittam artes liberales, quæ & ipsę ingenijs animaliū non parū iuuantur, ualetudinis exempla quæso, unde cōmodius peti, q̄ ex aīalibus possunt? Loca pro temporis conditione solent illa mutare: nō plus edunt, aut bibunt, q̄ sibi salubre sit: nō diutius dormiunt, q̄ ratio ualetudinis postulat: modum mouēdi, quietandiq; seruant. Nouit sua quodq; medicamina, uiuit sua quodq; sorte contentū, & gaudet. Hæc late a medicis præcipiuntur. At uero exempla, in quib. maior, q̄ in pręceptis uis est, ab aīalibus certiora perhibentur. Addo utilitatem, quæ in dicendi facultate ex hac animalium ratione afferri pōt. Comparationes eīm, assimulationesq; illæ, quas Græci parabolas, uocant, quæ plurimū orationē exornant, auditoremq; tenent, hinc uarię, copiosæ, aptissimeq; accipi possunt, ut siue oras, siue cōmunem partiris cum alijs sermonem, eloquens, aptus, suauisq; esse possis. Poeta uero, unde nam pulchrius sua illata, & mira accipiet, q̄ ex Aristo. libris de Animalibus, qui naturæ archana, rimantur, enarrant, afferūt? Medicus uero quod fatetur, se sua inde ordiri, ubi philosophus desinit, nusq; plenius q̄ hic uiderit: quodq; a Galeno medicorum Principe traditur, Aristotelem primum anatomen, hoc est, membrorum dissectionem scripsisse, hic agnoscet, & quam idem ut primus & optimus fuerit autor percipiet. Hæc Gaza.

¶ De Aristotelis Bibliotheca.

Aristoteles Bibliothecam, & scholam reliquit Theophrasto, & primus omniū quos scimus Plin. lib. congregauit, & Aegypti reges Bibliothecæ ordinē docuit. Theophrastus uero eam tradidit Neleo. Neleus Scepsim detulit. ac posteris dedit sane imperitis, qui libros negligenter tenebant. Qui cum Attalicorum regum, sub quibus erant, studium sentirent cōquirendorum librorū, ad instruendam eam Bibliothecā, quę Pergami erat, eos in fossa quadam sub terrā occuluerunt: quos & tineis, & humiditate labefactos, tandem qui ex eo genere erant, Apeliconi Teio tradiderūt, magno emptos argento, Aristotelicos scilicet, & Theophrasticos. Apelicon, ut qui magis librorum esset studiosus, q̄ sapientiæ, uolens corrosiones emendare, eos transcribendos dedit, scriptura non recte suppleta, quapropter libros ædidit erroribus plenos. Sed antiqui peripathetici post Theophrastum, cum omnino libris ordinarijs carerent, paucis duntaxat exceptis, exteriorum sermonum, nihil habebant, in quo firmiter philosopharentur, sed positiones quasdam lucubrabant. Posteriores, postq; hi libri in lucem uenere, Aristotelem imitantes, longe melius q̄ illi philosophati sunt. Nam propter errorum multitudinem, consentanea dicere necesse habuere.

Multũ ad hoc Romani cõtulerunt. Nam continuo post Apelliconis obitum, Sylla, qui Athenas cępit, allata illius Bibliotheca huc eam transtulit. Tyrannion quoq; Grãmaticus incępit, cũ Aristotelis amantissimus esset, eo sibi conciliato, qui Bibliothecę pręerat. Item librarij quidã scriptoribus utentes non bonis, nec scripta conferentes, quod in his libris pręcipue fieri solet, qui uendendi transcribuntur, tum hic, tum etiã Alexandrię. Ad Chalcidem uersatus est, quoad uita functus est. Suidas. ἀρισοτέλης ὑὸς νικομάχου καὶ τοῦ φαιστιάδος. ὁ δὲ νικόμαχος ἰατρὸς ἦν τῶν ἀσκληπιαδῶν γένους ὑπὸ νικομάχου τοῦ μαχάνιος ἐκ σταγείρων πόλεως τῆς θράκης, φιλόσοφος, μαθητὴς πλάτωνος, τραυλὸς τὴν φω(νὴν.

De ritu docendi Aristot. ex Aul. Gellij Noct. Atticis lib. 20. ca. 4.

Commentationum suarũ, artiũq;, quas discipulis tradebat Aristoteles Philosophus, Regis Alexandri Magister, duas species habuisse dicitur. Alia erat, quæ nominabatur ἐξωτερικά. Alia quæ appellabatur ἀκροαματικά. ἐξωτερικὰ dicebantur, quæ ad Rhetoricas meditationes, facultatẽ argutiarũ, ciuiliumq; rerũ noticiã conducebant. ἀκροαματικὰ autem uocabantur, in quibus Philosophia remotior, subtiliorq; agitabatur, quęq; ad naturę contemplationes, disceptationesq; Dialecticas pertinebant. Huic disciplinę quam dixi ἀκροαματικῶν tempus exercendę dabat in Lycio matutinum: nec ad eam quenq; temere admittebat, nisi quorũ ante ingeniũ, & eruditionis elementa, atq; in dicendo studiũ, laborẽq; explorasset. Illas uero ἐξωτερικὰς eodẽ in loco uesperi faciebat, easq; uulgo iuuenib. sine delectu dabat, atq; eũ δειλινὸν περίπατον appellabat, id est, pomeridianam inambulationẽ. Illũ alterũ supra ἑωθινὸν (utroq; eñi tẽpore ambulans disserebat) librosq; suos earũ rerũ oĩm cõmentarios seorsum diuisit, ut alij ἐξωτερικοί dicerentur, partim ἀκροαματικοί. Quos cũ in uulgus ab eo editos Rex Alexander cognouisset, atq; ea tempestate armis, exercituq; oẽm prope Asiam teneret, Regemq; ipsum Dariũ pręlijs, & uictorijs urgeret, in illis tñ tantis negocijs, literas ad Aristotelem misit. Non eum recte fecisse, q̃ disciplinas ἀκροαματικὰς. quib. ab eo ipse erudītus foret, libris foras editis inuulgasset. Nã qua inquit, alia re pręstare cęteris poterimus, si ea quæ ex te accępimus, oĩm prorsum fient cõmunia? Quippe ego doctrina præire malim, quã copijs atq; opulentijs.

Plinius de Aristotele libro. 8. cap. 16.

Aristoteles diuersa tradit, uir quem in his magna secuturus parte pręfandum reor. Alexandro Magno Rege inflãmato cupidine animaliũ naturas noscẽdi, delegataq; hac cõmentatione Aristoteli, sũmo in oñi scientia uiro, aliquot milia hoĩm, in totius Asię, Gręciæq; tractu parere iussa, omniũ quos uenatus, aucupia, piscatusq; alebant, quibusq; uiuaria, armẽta, aluearia, piscinę, auiaria in cura erãt, ne quid usquã gentiũ ignoraretur ab eo, quos percũctando. 50. fere uolumina illa de Animalib. cõdidit.

Laus Aristot. ex Cice. Tusc. quęst. li. 1.

Sed ut Aristoteles uir summo ingenio, scientię copia cũ motus esset Isocratis Rhetoris gloria, dicere etiã cępit, adolescẽtes docere, & prudentiam cũ eloquẽtia iungere. Sic nobis placet, nec pristinũ dicendi studium deponere, & in hac maiore & uberiore arte uersari. Et paulo post eodẽ libro. Aristoteles longe omniũ pręstãs (Platone semper excepto) & ingenio, & diligẽtia.

Idem autor de Finibus libro quinto.

Persequutus est Aristoteles animantium omnium ortus, uictus, figuras. Theophrastus autem stirpium naturas, omniumq; ferere rerum, quę e terra gignuntur, caussasq; atq; rationes. Ab Aristotele mores, instituta, disciplinas: a Theophrasto leges etiã cognouimus. Et plura ibidem de comparatione Aristotelis, & Theophrasti.

A R M

Armatura cõcęptus, tertium inuolucrum foetus in utero, quod partũ tuetur, aduersus surijpsius lotium, & humores. Sic enim Albert. appellat. Auicen. uocauit Abgas.

Armeniaca, siue Armenia, prunorum generis sunt, peregrina & ipsa, ut ex nomine cognoscitur. Sola e prunis odore cõmendantur. Armeniaca uocari desita, & præcocia, & pręcoqua tñ dici, testis est Gale. Palladio pręcoqua differũt ab Armenijs.

Armiagrion, Draconcium maius.

Armoracia, genus Rhaphani syluestris.

Armenium, siue Armenius lapis, siue Armeniacus, inter colores floridos uocatus

deponitur. Lapis est Chrysocollæ modo infectus. Vide Dioscor.lib.5.cap.96.

A R N

Arnabo, unguenti species apud Paulum et Aetium, sed exoletum plane.

ἀρνακίδες, pelles agninæ.

ἄρνεια κρέα, ouillæ carnes, apud Lucianum in Ioue Tragœdo.

ἄρνιον, Plantago.

ἀρνόγλωσσον, Plantago.

A R O

Aromata. Scripserūt de Aromatis Plinius et Dioscorides, deq; regionib. ex quib. potissimū probātur. Verū secus hodie nostrates, qui insulam Calechut nauigauerūt, in primis uero Aloysius nauigatiōis suę li.3. Eius igitur uerba sic habent cap.83. Piper aduehitur e turri quadā, quę est ultra Calechut, secus litus, ad leucas fere.50. Cinnamomū mittit regio dicta Zalon, nec alibi inuenitur: ea est ultra Calechut, itinere leucarum.260. Garyophyllum fert Meluza, quæ abest a Calechut ad leucas.12. more Lusitano, i loco qui dicitur Cananor. Nuces uero muscatę, & Mastix, afferūtur ex Meluza, quę abest a Calechut leucis 740. Castoreum uero, hoc est, Muscatū, uenit e prouincia quadā, quę dicitur Pego, distāte a Calechut leucis.500. Vniones uero pro ceriores affert plaga Armuze, citra urbē Calechut leucis.700. Spica nardi, & Myrabolani aduehūtur ex Combaia prouīcia citra Calechut leucis 600. Cassiam in surculis mittit urbs ipsa Calechut. Mittūt uero sua Thura Sabęi, citra Calechut leucis 800. Myrrhā Fartica regio, citra Calechut 700. Lignū aūt Aloe, Reubarbarū, et Camphoram, Calingan mittit. Cardamomū maius Canona mittit, oppidū Calechut, lōge ab eo leucis.12. Piper longe in Samo inuenitur, Benzui, & Zan, ultra Calechut leucis 700. Thamarindum, et Zedouariā mittit urbs Calechut. Lacham mittit oppidū dictum Samoterra, ultra Calechut leucis 50. Brasille fert regio Tanazar, ultra Calechut leucis.50. Opium fert plaga Addę, citra Calechut.700. Id quod an ita reuera habeat, cū præ intercapedine locorum immensa, & pene portentosa experiri nō liceat, necessario scriptori fides habēda est: adulterari tamē per tanta locorum spacia, per tot maria, tot sinus, tot terras, quis non credat? Quanto integriores, duratioresq; fuerunt maiores nostri Germani, q uiscontemptis his peregrinis, suę tm̄ terrę herbis & fructib. incolumes Nestoreos pene annos attigerūt: cū hodie inter delicias illas uix millesimus quisq; ad octogesimū pertingat annū: & tm̄ egregie interim placēt exotica, sordent patria, et naturę magis cōuenientia quæq;. Attigimus de hac re & in Herbario nostro nonnihil.

Aron describitur a Dio.li.2.cap.155. Theophrasto li.7.c.11. Pli.li.24.c.16. & li.19.c.4.

Aronia, uulgo Mespila.

Aronyō, Semperuiuū, apud Dio.li.4.c.91.

A R Q

Arquatum morbū ueteres dixere, qui alio noīe Regius uocatur: eo q̄ arcus cœlestis ei concolor sit in uirore: Gręci ἰκτερὸν uocāt, & uulgo Ictericiā. Icterici hoīes fiunt aureoli coloris, & lutei: unde & auriginē appellant. Cornel. Cels. Aeque notus est morbus, quē interdū Arquatū, interdum Regiū nominant: quē Hippoc. ait, si post septimā diē, febricitante ęgro superuenit, tutū esse, mollib. tm̄modo pręcordijs substantibus. Diocles ex toto, si post febrem oritur, etiā prodesse: si post hunc febris, occidere. Color aūt eum morbū detegit, maxime oculorū, in quibus quod album esse debet, fit luteum. Cur autem Regius morbus dicatur, docet Q. Serenus, sic scribēs. Regius a uero signatus nomine morbus, Molliter hic quoniā celsa curatur in aula. Consimiliter Celsus tradit, utē dum esse in hoc morbo frigidis natationibus, lecto etiam, & cōclaui cultiore, clauso loco, ludis, lasciuia, per quę mens exhilaretur, ob quę Regius, inquit, morbus dictus uidetur. Plinius memorat, Icteron uocari a colore: quę si spectetur, sanari id malum, & auem mori. Est & gēma noīe Icterias, lucido colori similis, ideoq; existimata salubris contra Regios morbos. Columella lib. 7.c.5.

Arquatus color, dictus ab arcu pluuiarum

Arquatus morbus, lege, Icterus. (nūcio.

Arquati, id est, morbo Regio laborantes.

A R S

Ars, est similium comprehensionū congeries, quę ad finem quendam uitę commodum referri possunt. Vel sic. Ars est comprehensionū similium adiectio, quæ ad finem unum referuntur. Gal. de Definit.

Ars Medica,ab Hippoc.in lib. de Arte, sic definitur,Medicinā hoc noīe appellante, ut sit,quę a morbis & ęgritudinib. liberet affectos,& laborātes grauiter, & uehemē tiores morborū impetus sedat, & ne male uictis admoliamur monet, sciētes, hęc oia Medicinā pręstare posse. Sunt & alij non pauci,qui sic definierūt. Medicina est ars, non minus sanitati iuuandæ, atq; morbis sanandis accommoda. Galen. de Definit.
Arsacus,ramus Cancri.
Arsela,Argemones species secunda.
Arsemanthon,Glichon,uel Pulegiū,apud Dioscor.lib.3.cap.34.
Arsenicum,Operment.
Arsenote,Stafisagria. Dioscor.lib.4.ca.158.
Arsenicum,siue Auripigmentum quid sit, uide apud Dioscor.lib.5.cap.112.

A R T

Artemedeion,Dictamnū.Dio.lib.3.ca.35.
Artemisia,nota herba, describitur ab Dioscoride lib.3.ca.125.Plinio li.25.ca.7.&.10.
Artemon, Medicus.
Artemone, id quod Dioscorides uocat Argemonem alteram.lib.2.cap.197.
Arteria,receptaculū est sanguinis rarioris, & purioris, commixti cū spiritu naturali abundantiore. Estq; Arteria calidior, & siccior, magisq; sensu predita, quam uena pulsatilis.Galenus de Definit.
Arteriarum motus qui sit,& qui earum fontes,uide Galen.lib.1. de motu musculorū.
Arterię Carotides,quas nos uocamus Subeticas uenas.
ἀρτηριοτομία,uenarum incisio,de qua uide Paulum lib.6.cap.4.
Arterfitte, lingua Pœnorum Coronopus.
Artredones uocantur, quæ ex apibus sunt minores.Meminit Arist.qui inter crabrones collocat,etiāsi in ueterib. exēplaribus teuthedron corrupte legatur,pro Artredon.
ἀρθριτικός,articulorū morbo laborās.
ἀρθρίτις,morbus articularis.ἀπὸ τοῦ ἄρθρου, id est,iungo,siue ἄρθρον,quod significat articulum.
Artocopi,id est,pistores.
Artocopęi.i.pistores, & panis coactores.
Articularis morbus,est inflammatio articulis accidens,magnum dolorem neruis patientibus adferens.
Artrare,est aratrare:& est, quando sata inarantur,postq; & nata sunt, & excrescunt.
ἀρτοκόπειον,pistrinum.
ἀρτηριοτομία,arteriarum sectio.
ἀρτύσις,condita.

A R V

Aruina, durum pingue, quod est inter cutem & uiscus.
Arundo castratur.Plinius.reficitur ex sese, uetere arundineto extirpato,quod utilius repertum,quam castrare sicut antea. Inspice quid sit castrare animal, & id trāsfertur ad arundinē,& plantas. Colum.li.4.c.32.
Aruncus,uillus ille, qui e mento propendet capræ.
ἄρουρα,ager,uel cultus locus, apud Homerum tam frequens dictio,quā apud Athenas noctuæ.

A S A

Asa quid sit,uide,Laserpitium.
ἀσαμίνθους ἐυξεσαν, Homerus balnearum genus quoddam facit, Odiss. ρ.
Asarum. Vide Dioscor. lib. 1. ca.9.atq; ibidem Coroll.Barbari.Plin.item li.12.ca.13.

A S B

Asbolon,& Asbole,Fuligo pictoria,apud Dioscor.lib.5.cap.173.
Asbestus lapis,apud Solinum cap.12.

A S C

Ascarides,sunt tenues quidā lumbrici, qui parte maxime inferiore intestini corrosi gignūtur: & plurimi apparēt in iumentis male cibum coquentibus:quorum malam coctionem fœtor indicat excrementorū. Galen.Apho.26.lib.3.
Ascis, Veratrum albū,apud Dio.li.4.c.151.
ἀσκίτις, genus Hydropisis utricularium. sic enim Gręci ἀσκὸν,id est, utrem uocāt, quo liquores continentur,& q̄m in hoc aquę plus,spūs uero minus sit. Neq; ēm secus,q̄ in utre collecta in eo aqua seruatur.
Asclapon,Medicus Patrēsis. Huius artem uehementer commendat Cicero Epistolarum familiarium lib.13. Fuit Asclepiades ætate Magni Pompeij Rhetoricę Magister. Sed cum non satis in ea arte quęstuosus esset,homo sagacis ingenij,ad Medicinam se cōuertit:atq;,ut necesse erat,homini qui nec id egisset,nec remedia nosset, oculis,uisuq; percipienda,torrenti, ac meditata oratione quotidie blandiēs, omnia ab dicauit,totamq; Medicinam ad casum reuocando,cōiecturam fecit: quinq; res maxime communium auxiliorum professus: abstinentiam cibi,alias uini; fricationē cor

poris,ambulationē, gestationesq̀, cum se metipsum sibi prǣstare posset intelligere. Fauentibus cunctis, cū essent uera,quæ facillima erāt,uniuersum prope humanū genus circumegit in se,nō alio modo, quam si cœlo emissus uenisset. Trahebat præter ea mentes artificio mirabili, uinum promittendo ęgris, dandoq̀ tempestiue tum frigidam aquā. Et quoniam caussas morborum prior scrutari Herophilus instituerat,uini rationē illustrauit Cleophantus apud priscos,ipse cognominari se frigidā dando præferens, & (ut autor est M. Varro) alia quoq̀ blandimenta excogitabat: iam suspendendo lectulos: quorum iactatu,aut morbos extenuaret,aut somnos alliceret: iam balneas,auidissima hominum cupidine instituendo. Et alia multa dictu grata, magna autoritate, nec minore fama,cū accurrisset ignoto funeri,relato homine ab rogo,atq̀ seruato,ne quis leuibus momētis tātā cōuersionē factā existimet. Id solū possumus indignari (ut inquit Plinius) unum hominem in leuissima gente, sine opibus ullis orsum, uectigalis sui caussa,repēte leges salutis humano generi dedisse,quas tamē postea abrogauere multi. Asclepiadē uero iuuere multi: cura nimis anxia,& rudi tum obruendi ægros ueste, sudoresq̀ omnimodo ciendi: nunc corpora ad ignes torrendo, solesue assidue in urbe umbrosa quęrēdo,imo uero in tota Italia imperatrice,tum primum pensili balnearum usu ad infinitum blandiente. Præterea in quibusdam morbis,medendi cruciatus detraxit. Vt in anginis, quas curabat,in fauces organo demisso. Damnauit merito & uomitiones,tunc supra modum frequētes. Arguit & medicamentorū potus, stomacho inimicos: quod est magna ex parte uetitum. Phreneticos in lumine habendos præcepit,non in tenebris. Tum demū sanguinē his mittere, perinde esse dixit,ac si trucidentur. Officium esse Medici dixit,ut tuto,ut celeriter, & ut iucunde curet. Medicamenta sustulit. Aluum non toties,ut antiqui, sed febri tantum,& ubi necesse erat,subducebat. Cū hodie nostrates nihil fere magis habeant in promptu,& quod ubi perfecerunt,nihil habent ultra quod agant. Febri ipsa præcipue ad remedium se uti dicebat. Conuellendas etiā ægri uires putauit,luce, uigilia, siti ingenti,sic ut ne os quidē primis diebus elui sineret. Plinius lib.7.cap.37.lib.25.cap.1. lib.26.cap.3.Galen.2.Thera.Cornel.Cel. lib.1.Scribonius in commentario suo.

Asclepias,herba, ab inuentore sic dicta Asclepio medico,quę sit,uide apud Dioscoridem lib.3.cap.104.

Ascyron, per se herba alia,ascyrum dicta, cognomento Androsęmi.Vide lib.3. Dioscor.cap.174.

Ascyroides, Hyperici generis, apud Dioscoridem lib.3.cap.173.

Ascyrum,Hyperici generis, apud Dioscoridem lib.3.cap.173.

ἄσκιος χαλκός, id est, exumbratum ęs, uel (flos æris.

A S CH

Aschrion empiricus, medicamentorum peritissimus,senex cōciuis,& præceptor Galeni,ut ipse inquit lib.11.Simpl.cap.de Medicina cancrorū: ubi subinde meminit & Pelopis præceptoris.

A S E

ἄσαι,stomachi fastidia, apud Galenū 4.de ualetud. tuen.

Aselli.Lege,Onos.

Asellorum pisciū duo genera:Callariæ minores,& Bacchi.Plin.lib.9.cap.17.

A S I

Asilus,insectorum genus, quod ex rore nascitur. Insidet hic raphani folio primo uere,& spissatus sole, in magnitudinem milij cogitur. Inde oritur uermiculus paruus.Plin.lib.11.cap.32.

Asinariæ molę,grauiores sunt quam trasatiles, & immobiles.

Asini pisces,qui per diminutionem Aselli dicuntur.

Asinus.Plin.lib.8.cap.43.

Asia petra,siue Asius lapis,apud Dioscoridem lib.5.cap.133.

Asius lapis quales uires habeat, uide apud Dioscoridem lib.5.cap.133.

A S O

ἀσώδης,ex repletione cibi fastidium.

Asonch,ægyptiace Plantago.

A S P

Aspalathon, nisi sandali uocati species sit, haud dubie hoc tempore ignota est.

Aspalacus in terra Beotiorū tantum gigni tur:inde translatus perire dicitur. Aelia.

ἀσπάλαθοι,spinarum generis apud Theo-

critum Idyllio. ἀ. ἐν γὰρ ὄρει φάμνοι τέ, καὶ ἀσπαλάθοι κομόωντι.

Aſphalathō, Hieronymus Herbarius pro Berberis ſpina interpretatur, non recte. Nō eſt em̄ noſtri climatis, aut orbis arbor, uel ſpina, ſed Rhodi, & Grecię: nec uideo, cur hodie ueram poſſimus habere Theriacam, cum tamen de rebus ipſis quę ingrediūtur, nō conſtet. Sic hic plane de Aſpalatho: quicquid tandem ſomnient diuinatores, qui ex ſuis ſuſpicionibus hodie docēt cognoſcere herbas, & in ſuo ſenſu egregie ſibi ſapientes uidentur.

Aſpalathus, hoc nomine & Cyperon Dioſco. appellat lib. 1. grece ἀσπάλατος. Differt autem Aſpalathus ab Aſphalto: quia Aſpalathus odoratus frutex eſt, ut inquit Dioſc. ſurculoſus, multis ſpinis cohęrens, plurimum in Syria & Rhodo. Aſphaltus uero Iudaicum bitumen. Plin. lib. 12. c. 24. Theophraſtus lib. 9. cap. 7.

Aſpanas. Lege, Spinacium.

Aſparagus, ab aſperitate, ut inquit Varro, nomen ſortitum eſt. Ipſum quoq; guttur, a quibuſdā Aſparagus uocatur. Ab Appiano tū Grammatico, nō Aſparagus, ſed Spharagus. Corrudā appellant hodie hāc herbam. Spinoſi ſunt ex toto Aſparagi, ut ſcorpius, unde ſcorpiones a Columel. fortaſſe nominantur. Quanq; Aſparagus cognomento ſcorpius, ſiue ſcorpio, aliud genus eſt, ut de ſcorpio herba infra.

ἄσπαρμος, infœcundus.

Aſpergo, inis in genitiuo, grę ce νότις. Vitruuius quoq; illo uerbo utitur. Redolent loca, inquit, ſenta ſitu, & humētia uligine, & quæ perflatum non habent. Quod quidem odoris genus imperita plebs Rheumaticum appellat.

Aſpidion, Alyſſon, apud Dioſc. li. 3. c. 104.

Aſpidion, Atractilis, apud Dio. li. 3. ca. 106.

Aſpis, quinum cubitorū magnitudine iam inuentus. Color his niger, quandoq; cinereus, interdum fuluus. Ab ea ictum, ultra quatuor horas uiuere negant. Aelianus. Huius capitalis inimicus Ichneumon. Cōſule ſuper ea Plutarchum lib. de Aſpidib.

Aſpidum tria genera diſtinguit Barbarus. Primum, Chelidonię, ab hyrundinum colore, iuxta ripas amniū, paulo cubitalibus maiores. Secundum genus terreſtre, ſubuiridi fere, aut cineris colore, cubitorum quinum. Poſtremum, quæ dictę ſunt Ptyades, quibus idem color, ſed & auro quoq; proximus. Ptyaden fuiſſe, quam Cleopatra ſibi admouit, Galenus autor eſt. Hæc ceruicem exporrigens, metitur ex interuallo quem feriat. Solinus Hypnalem dicit appellari, necantem ſomno: qua uitam ſibi Cleopatra inuiderit.

Aſpidum uarias ſpecies & nomina, require apud Aetium ſermone 13. cap. 20.

Aſplenos, Hedera apud Dioſc. li. 2. ca. 199.

Aſplenion, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 152.

ἀσπλήνιον, ſic in Galatia, et Chaltide Acorus appellatur, teſte Dioſcoride lib. 1. Sic dictum, quod ſplenem minuit.

Aſpratiles piſces, ſquamati, durioriſq; carnis ſunt.

A S PH

Aſphaltion, græce ἄσφαλτος, dicitur bitumen. Vnde Aſphaltites locus dictus, qua ſi bituminalis. Colum. lib. 6. cap. 16.

Aſphaltitis, trifolium, apud Dio. li. 3. ca. 122.

Aſphaltion, Trifolium, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 122.

Aſphaltitis, Polygonium, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 5.

Aſphaltus, Lege, Aſpalathus.

Aſphodelus, Lege Halimum.

A S S

Aſſatio, concoctio eſt, quæ ab arido & alieno calore efficitur. Ariſtot. lib. 4. Meth.

Aſſipitium, id quod arabice uocāt Ziribergi, dulcis cibus, factus de carnibus, ſpeciebus, & melle, ſeu ſaccharo, ſiue aceto, etiā ſi addi id interdum poſſit. Vtitur eo uocabulo ſubinde in dięttis ſuis autor Tacuin.

Aſſula, Plinio, Viruuioq; & alijs honeſta uox eſt, qua primum ſignificant, quæ marmorarij in cędēdo marmore fragmenta diſſecant, & quæ in frangendis alijs rebus in longitudinem magis quam in latitudinem fragmēta diſijciūtur. Idem quod σχινδαλμός. Vtuntur ea uoce Dioſcoridis interpretes, ſignificaturi radicum conciſionem, quas interdum aſſuloſe, & aſſulatim concidi iubent.

A S T

Aſtaci, Gammari, cancrorum genus. Plin. lib. 9. cap. 31.

Aſtalabites, id eſt, ſtellio. Lege, Stelliones.

Aſtaphelinos, Paſtinaca ſylueſtris, ab Diocle ſic uocata.

Aſtaphis, Sraſiſagria, apud Dio. li. 4. ca. 155.

Aſter, ſeu Inguinlis, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 121.

Aſter, paſtillus, ſubuerſiõi ſtomachi ualens eſt apud Aetium ſerm. 9. cap. 10.

Aſtericos, Aſter, ſeu Inguinalis, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 127.

Aſterchillos, Achillęa, apud Dio. li. 4. c. 39.

Aſteroion, Spondylion herba, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 88.

Aſterion, ſatiua Cannabis, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 167.

Aſterion, Aſter, ſeu Inguinalis, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 127.

Aeriſti, ſumma papauerum capitula, a quibuſdam dicta.

Aſterias, auis in Aegypto, docilis humanę uocis.

Aſtorgij, apud Pauſaniam, quos Itali Aſtores uocant.

Aſtorgion, uel Aſterion, ἀστήριον, genus aranei, quod late pungit. Barb. in Coroll.

ἀστραγάλοι apud Homerum pro uertebris ſpinæ, quas σφονδύλουσ uocant.

Aſtragali, ſuilli tali, quos in homine Malleolos appellamus.

Aſtragalus herba a Plinio deſcribitur folio longo, inciſuris multis, obliquis circa radicem, lib. 26. cap. 8. & apud Dio. li. 4. ca. 65.

ἀστράγαλος ὗος, ſuis talus, cuius uicē in homine malleolus appellatus implet.

Aſtringens febris. Lege, Febris eſt exuberantia. &c.

Aſtrion, Coronopus.

ἀστρόβλητον ἄστρον, uocant Canem, quoniā frequenter terrænaſcentia ſiccat, adeo ut perareſcant.

ἀστροβλῆτοι. Vide, Siderationem.

ἀστροβολισμὸς, ibidem.

ἆσθμα, cum uehementior eſt ſpiritus terentio, & cum ſpuere æger ſine ſono non poteſt. Eſt enim anhelitus, ſiue anhelādi difficultas, uehemens reſpirandi difficultas, inſertq; diſpnęam, putredinēq; affert: quoſdam corruere cogit, & rurſus reſurgere.

ἄστομος, quod ori non conuenit.

Aſtomina, Lege, κόλπος.

Aſturiones equi, qui ex Aſturia ueniebāt, & Tollutarij dicti.

A S Y

ἀσυλληψία, conceptionis defectio.

ἀσυμπλήρωτα, caua, quę non implentur.

Aſyphilicon, gramen, apud Dio. li. 4. ca. 33.

A T A

ἀτανακμίερη, torpentia membra.

A T E

Ater ſuccus. Sic ueterum quidam atram bilem uocauerunt.

Ater color, horribilis dictus omnino, uelut Anthrax, id eſt, carbo. nā proprie eſt carbonis extincti. Quare ſcite, ut omnia, Terentius: Tam excoctam, inquit, reddam, atq; atram, q̃ eſt carbo. Et inde a Virgilio cinis dictus eſt ater, & fauilla atra. Sanguis præterea caloris, atque coloris ignei particeps, effuſus, ac frigefactus, amiſſo rubore, tanquam in carbonem mutatus, ater ab om̃ibus uocatur. Dicitur & mors atra: quia cadauer extīcto calore illo uitali, quo corpus alitur, atrum relinquitur, ut eſt carbo. Quę mihi perq; elegans uidetur ſimilitudo. Quid, quod dies atri eadē de cauſſa dicti fuerunt? Qui em̃ luctum afferebant, carbonibus, ut contra dies læti ſyrupis ſignabantur gypſęis. ex quo Horatius ait: Creta, an carbone notandi. Differt in hoc a colore nigro: quod ut omnis ater eſt niger, ſic non omnis niger eſt ater. Horrendus eſt hic, triſtis, uiſu iniucundus, lugentibus accommodatus: ille cōtra nonnunq; lepidus ac uenuſtus. ut humani oculi ſunt complures, quos nemo atros diceret, ſed nigros, ijſq; tamen nihil maiori cum uoluptate ſpectamus. Vocabatur autem Ater ab antiquis etiā Anthracinus, idemq; Furnus. Quibus longe minus ſunt nigri, liuidus et fuſcus. Alter ex graui corporis ictu proueniens deformitatē habet. Vnde inuidi aliorum bonis, uelut uerberibus laniati, & idcirco exangues, liuidi nūcupātur. Alter non inſuauis, & in homine perſępe laudatur: qui tñ ſi modum excedit, ac maxime fuſcus eſt, & quaſi nigreſcit, Preſſus dicitur: ut quæ aliquādiu ſub pręlo ueſtis preſſa nimium coloratur. Secus uero faſciolæ Coloriſcæ dictæ fuerunt, quæ nō ſaturatæ, ſed uix colore aliquo illitę e coronis dependebant. Eſt aūt forma diminutiua, ut Lyciſca, Syriſca. Aquilum ueteres hūc Fuſcū a colore aquę uocarūt, qui inter nigrū eſt & albū: id quod Plato etiādocet.

Ateramon apud Philippos quondam uocauerunt herbā in pingui ſolo fabas necantem. Quidā pro Ateramon, Ateramnon

leguntapud Theophr. & Plini. Alij Aterama pro leguminibus interpretantur inobsequiosis & contumacibus. Quod genus seminis etiam Cerasbolon uocatur a Platone, superstitiosa origine, quasi sterilia & irrita proueniant, quæ per boum cornua ferenda cecidissent in terram.

ἀτεκνία, sterilitas, & liberos gignendi impotentia.

ἀτενεῖς, qui rigent nimium oculis.

A T H

Athanasia. Quemadmodũ herbis a diuersis rebus, et euentibus imposita sunt olim nomina, ita ex cõpositis medicamẽtis, quemadmodum est id cernere in libro cõpositionum Nicolai: ex quibus est & hæc Athanasia, ab immortalitate, quia perpetuo ualentes reddat ægrotos, sic dicta. Descriptionem eius lege apud Nicolaum.

Athanasia. Vide, Tanacetum.

Athamanticum, cognomen μήου.

Athanatos, Lychnis coronaria apud Dioscoridem libro. 3. capite. 113.

Atharatrion, cõpositũ uidetur ab athara, & trio, quod placẽtæ genus est apud Plautũ: dictum a folijs fici, quibus circumdatur.

Ather, in hordeo, ut Gal. interpretatur, cuspis ipsa spicæ. Nam & menti inquit pars extrema hoc nomen habet, cum aristam non habeat.

Athera ex zea fit tenuissime molita. Est aũt sorbitio quasi liquida pulticula, infantibus conueniens, et cataplasmatis efficax, ut inquit Diosc. Aliter Plin. qui ex olyra dicit constare. Et Aetius, qui ex amylo. Non uidetur tamen a pulticula, nisi liquidiore habitu differre. Nec aliter quoq; Paulus ægineta eam descripsit libro. 6.

ἀθήρα, tenuissima farina ex zea.

Athera, idem quod Atheronia, tuber, cui pulticulæ simile quid inest.

ἀθερώματα, capitis quædam hulcera sunt.

ἀθώρηκτος. ὁ μὴ μεθύων.

ἄθριξ, caluus. Pollux.

ἀθρόβολον, id est, crassioris glebæ. sic Bdellium improbat Dioscor. uidelicet, quod est in offas conuolutũ, quemadmodũ Ruellius conuertit.

ἀθυμία, tristicia, dolor, angustia animi, animi deiectio.

A T I

Atidis. Lege. Rhamnum.

Atilius, piscis ingens in Pado, inertia pinguescens ad mille aliquando libras. Catenato capitur hamo, nec nisi boum iugis extractus. Plinius libro. 9. capite. 15.

Atinia. Plinius de Vlmo scribẽs, sic refert. Græci duo eius genera nouere. Montosam, quæ sit amplior, Campestrẽ, quę fruticosa. Italiaa Atinis uocat excelsissimas, et ex his Siccanas illis præfert, quæ non sunt riguę. Alterum genus Gallicas. Tertium nostrates, densiore folio, & ab eodẽ pediculo numerosiore. Et quartũ syluestre. Inter quæ Atiniæ non ferunt samarã (ita uocatur ulmi semẽ) omnesq; e radicum plantis proueniunt, reliquæ semine. Hactenus Plinius, qui semen ulmi uocat samarã, quę Amera uocatur a Colu. Proinde aut hic, aut illic dictio corrigenda; ne sit dissidium inter duos scriptores, quorũ alter ex altero non pauca exscribit. uide Colu. li. 5. ca. 34.

A T L

Atlas, ultima colli uertebra. Sic dicta, quia onus sustinet.

Atlas Pamphiliensis, ex priscorum medicorum schola, citatur ab Galeno.

De Atlantis arboribus, & luxu mensarum quæ fiebant ex eis, uide Plin. lib. 13. ca. 15.

A T M

ἀτμίδες. i. uapores in corpore exhalantes.

A T O

Atocia, medicamẽta apta faciẽdis abortiuis

Atocion, aranei genus lanuginosum, grandissimo capite, quo dissecto, inueniuntur intus uermiculi duo, ut inquit Plinius, qui adalligati, ceruina pelle, ante solis ortum, dicũtur mulieribus præstare ne cõcipiant.

Atocion, Lychnis agria, Diosc. li. 3. ca. 114.

ἀτόκιον, non abortiuum medicamentum, ut quibusdam placet, sed quod sterilitatem facit. Manifesta significatione a partus priuatione, quæ in ea uoce est.

Atomos, Veratrum album, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 151.

Atomos, Hyoscyamus. Dio. lib. 4. cap. 72.

Atomum thus, thuris fragmentum.

Atomi, sunt sensu imperceptibilia corpora, uti in radio solis, sed grossiuscula uidentur.

ἀτονία σωματος, infirmitas uirium.

ἀτονία, corporum defectio, uel debilitas.

ἄτονον τῆς γεύσεως, quod gustu hebes atq; ignauum est.

ἀτονώτερα, minus ualentia

Atos, Bunium, apud Dioscori. lib. 4. ca. 125.
Aetonychon, Leontopodion, apud Diosc. libro. 4. capite. 132.

A T T A

Attagon, maxime Ionius celebratur, uocalis alias, quondam existimatus inter raras aues. Plinius libro. 10. capite. 48.
Attagon Ionium, uocauit Horatius, quem Attagena Martialis, & Attagan Aristophanes. Plinio, uocalis est, & captum obmutescere ait. Sunt qui has starnas hodie uocatas putent. Quibus repugnat, quod starnæ uocales non sunt.
Attalum emplastrum, quod uulnerib. medetur, apud Celsum lib. 5. cap. 19.
Attalensis Athenæi sectatores (inquit Galenus) negant, aut calidum, humidumue statim uitio dandum, aut morbum ullum inueniri, qui calidus sit & humidus: sed omnino qui uel calidus sit & siccus, ut febris: uel frigidus & humidus, ut aqua intercus: uel frigidus & siccus, ut melancholia. Plura alia de temperamentis absurda statuerunt, quæ lege apud eundem libro primo de temperamentis.
Attalus, medicus.
Attegia. Lege. Scænæ.
Attiuia, ulmi genus, procerius nostrate, frondemque iucundiorem bubus præbens.
Attoniti, ijdem qui & Apoplectici, quibus mens & corpus stupet. Vide, Morbus attonitus.
Attritus sedis. i. παρατρίμματα, morbus quē aut Attrita, aut Intertriginē uocant.

A T R A

Atrabilaria. i. atræ bili obnoxia corpora.
Atractylis, Anemone. Vide Diorscoridē de Anemone.
ἀτρακτυλίς, spinæ genus, ex qua mulieres fusas sibi cōficiunt. Vtitur Theophrastus ἰδυλλίῳ. δ. Vide etiam Dioscor.
ἀτράφαξις. id est, Atriplex.
Atramentum scriptorium, siue librarium, sic fit, apud Dioscor. lib. 5. cap. 174.
Atramentum sutorium, id est, Calchantum Vide de eo Dioscor. lib. 5. cap. 105.

A T R I

Atriplex, & Atreplexum, & Treplexum (nam his nominib. olim ueteres nominasse legimus) modo uidetur esse olus quod nos Spinaciam uocamus, Græce χρυσολάχανον dictum. Vide Manard. libro. 9. Epistola. 3. De Atriplice etiam lege Dioscoridem libro. 2. Plinium lib. 20. cap. 20. Columellam libro. 12.

A T R O

ἀτροφία, tabis species, ut inquit Celsus, ubi corpusculum minime alitur, & secundum naturam aliquibus semper decedentibus, nullis uero in locum earundem succedentibus, sum̃a macies oritur, quæ cōficit tandem, nisi mature illi occurratur. Et est nutrimenti indigentia, unde uehemens ex defectu gracilitas: propter quam nō possunt crines crescere. ξηρασία aūt est, cum lanuginosa est crinium superficies, similis his, qui sunt puluere discissi & dissoluti.
Atrophia oculi uocatur, ut inquit Gale. in Definit. quoties ex longa ualetudine, aut incerta aliqua caussa, oculus quasi a sede sua motus, mox subsidens in radicib. eius dolore minor fit, & minus, aut nihil uidet.
Athophia uocatur etiā paruitas oculi totius, & pupillæ, cum uisus imbecillitate.
Atrophia unde caussetur, & eius curam uide apud Gale. lib. 34. Methodi.
Atrophia, insatiabilis fames, qua affecti cibum non sentiunt, sed tabe potius corpusculū cōsumitur quā alatur. Paul. li. 2. c. 51.
ἀτροφοῦντες dicūtur Galeno de Valetud. libro. 5. quorum corporibus longo tempore nihil alimenti accessit.
ἄτροφον Græcis est, quod non nutrit, & quo in cibo utentes homines id non sentiunt. Plinius.

A T Y

Atypus. Lege. Morbi.
Atycon, Pœnorum lingua Plantago.

☞ A V A

αὔανσις, stirpium uetustas & seniū. Gale. 1. de sanitate. Accidit autem ineuitabilis hęc corruptela stirpibus & plantis, longęuitate temporis, ut in tabem soluantur. In animalibus Senium uocatur.

A V B

Aubion, Chelidonia. Dioscor. lib. 2. ca. 200.

A V C

Auca, Anser.
αὐχὴν, collum.
αὐχένος, collum.
Auctoratus, uindemiator dicebatur olim, id est, ad periculum conductus: qui operā suam in tam altas uites elocasset, ultra constitutā mercedem. Id quoque stipulabatur:

ut si deuolutus esset, funeris impensam do minus infunderet.

A V E

Auena græce, Bromos, uel Aegilops, apud Dioscor. libro. 4. capite. 140.

Auerruncare, auertere, depellere.

Auem, genus appellamus pennatum. Arist. lib. 1. cap. 5. de natura animalium.

Aues Memnoniæ, accipitrum specie, carne tamen abstinentes, in sepulchrum Memnonis apud Ilium quotannis aduolant quasi iusta illius umbræ reddentes.

Aues Diomedis, in insula Apuliæ, dictæ & socij Diomedis: quarũ naturas lege apud Solinum capite. 8.

Aues Carystiæ flammas impune inuolant, de quibus Solinum uide cap. 17.

Aues externæ apud Plinium uocatæ sunt, lib. 10. cap. 49. starnæ, ut uulgo hodie uocant. Locus Plinij sic habet. Aduenerunt inquit, bellis Bebriacensibus ciuilibus in Italiam aues externæ, quæ adhuc nomen retinent, paulum infra columbas magnitudine, turdorum specie, sapore gratæ.

Aues tardæ, id est, Otides aues, de quibus uide Plinium libro. 10.

Auium nocturnarum genera. Nocticoraces, Bubones, Alucones, Noctuæ, Asiones, Vlulæ, Vespertiliones, Oti, Ciconiæ, Craprimulgi, Striges, Paræ, de quibus Plinius, & Aelianus.

Auerrois Auicennæ coæuus, multæ eruditionis Philosophus & Medicus, qui cum maxima laude & ipse Aristotelis libros est commentatus.

A V G

Augurium ex auibus futura prędicit: olim celebre, præcipue Romanis.

Augustia, Leucoion, uel alba Viola, apud Dioscor. libro. 3. capite. 139.

A V I

Auiaria, auium receptacula, & gallinaria.
Auiarius, dicitur pastor auium & custos, quem uulgo gallinarium uocant. Vergi. auiaria ponit pro nemoribus quæ ab auibus frequentãtur. sic em̃ inquit in Geor. inculta rubent auiaria baccis. Colu. li. 8. ca. 3.

Auicenna natione Arabs, patria Cardubẽsis, e stirpe regia. Vnde a medicis Princeps uocatur. Extãt eius hodie opera quæ Canones & Cantica inscribuntur. Scripsit & Metaphysicen.

A V L

Aula, siue olla, arborum uicium quomodo contrahatur, uide Theophr. lib. 4. cap. 16.

αὐλωποί apud Oppianum piscium genus, interpres exponit oculos habere oblongos, quadam tibiarum imagine.

A V R

Aura, Centaurea minor. Vide Dioscoridẽ libro. 3. capite. 8.

Aura Crocodyli, Lilium uulgare apud Dioscoridem lib. 3. cap. 115.

Aurata, pallidior statua, apud Catullũ pro icterico, et regio morbo laborãte legimus.

Aurea Alexandrina, Alexandri cuiusdam nobilis compositio, ab excellentia aurea dicta, describitur ab Nicolao Præposito, in Antidotario suo. Sunt qui ab loco sic inscriptam uolunt.

Aurata. Lege. Piscium fere.

Aurelia quid sit, lege apud Dioscoridem Heliochrysos.

Aureo, onis. Lege. Halimum.

Aureus color, ab auro nuncupatus.

Aures, neruis & cartilagine constant: habentq́ uim percipiendarũ uocum, & eorũ quæ in eis sunt differentiam assumunt.

Auricula muris, abunde depicta est a nobis in Germanico Herbario, & est apud Dioscoridem libro. 2. capite. 203.

Auricula muris, alsine, apud Dio. li. 4. c. 89.

Auriculam muris pingit quoq́ Plinius libro. 27. capite. 12.

Auricularis, Aizoum maius apud Dioscoridem libro. 4. capite. 91.

Auripigmenti tria genera lege apud Dioscoridem lib. 5. cap. 112.

Auris est pars capitis in qua audimus, ita ut nulla spiratio desyderetur. Aristot. lib. 1. de natura animalium capite. 11.

Aurora piscis. Lege. Piscium fere omniũ.

Aurum coctum.
Aurum malleatum.
Aurum bracteatum. Geschlagen
Auri folium. gold.
Aurum laminatum.
Sol laminatus.

Aurum obryzum a Græcis appellatur τὸ πολλάκις ὀπτηθέν, id est, multipliciter excoctum. Inde obryzati nummi.

Aruspicina, ex extis, & corporis interaneorum interaneis maioribus prognosticatc: cuius repertor Tagus Hetruscus.

A V S

Auspices qui sint, require in dictione, μαντικὴν appellant.

Austeritas, corporis qualitas.

Austeri colores uocabantur olim omnes preter Minium, Purpurissimum, Cinnabarim, Armenium, Chrysocollum, Indicũ. nam hos floridos dixerunt.

Austri, Græce νότοι.

A V T

Autogenes, Narcissus Diosc. li. 4. ca. 164.

αὐτόπυρος, simila, cui nihil ademptum est: panis qui ex omnibus farinæ suæ partibus detractione nulla constat. Vel, ut alijs placet, ex quo nihil furfurũ decessit: quasi totum in se triticum, nihil inminutũ habens.

αὐτοψία, propria cuiusq; inspectio. Sic Gal. uocat libro de sectis empiricorum, theoremata & experientias.

A V X

Aux quid sit, lege, Absides.

αὔξησις, morbi ipsius augmentũ, apud Galenum libro de temporibus morborum.

Auxiliaria signa sunt, quibus curationis ex ipsis obseruatæ, recordamur.

Auxilium est, quod ad hominis salutem cõstitutum est, compositum quantitate, qualitate, ordine, & tempore.

Anxios ægros uocamus, qui accubitum nõ perferentes, figuras euariant. Hinc a Græcis τὸ ἀλύειν positũ, pro ἐν ἄλῃ δυσφορεῖν, id est, anxietudine obturbari moleste. Quamuis etiã lætari designet, ut apud Homerum. Vide Cęlium lib. 6. cap. 26.

A X I

Axillæ, sinus sub summo brachio, Græce μασχάλαι, unde et ducitur, et ἀμφιμάσχαλος, id est, uestis manicata, uel seruilis.

Axina maior, Periclymenon apud Dioscoridem libro. 4. cap. 15.

Axinomancia, id est, per secures, dolabellasq; facta diuinatio.

Axis, fera hinnuli pelle, pluribus, candidioribusq; maculis, sacra Libero patri. Plinius libro. 8. capite. 21.

Axillaris uena, iecorariæ ramusculus.

A X O

Axos, flos est spinæ eiusdem nominis, uenenatus: de quo uide Dioscoridem libro. 6. capite. 33.

A X V

Axungia, adeps suillus.

A X Y

ἀξύγγιον, Axungia.

A Z I

Azimar, Spongryen.

A Z Y

Azymus panis, panis non fermentatus.

B A C

Baccalia. Lege. Laurus Baccalis.

Baccaris, Nardum rusticũ. Plin. li. 12. ca. 12.

Baccar, id est, Asarum.

Baccaris, herba fruticosa, quę in coronas additur. Dicimus & Baccar, falso a quibusdã uocata Nardum rusticũ: cum Nardus rustica sit Asarum. Plura de illa, lege apud Dioscor. lib. 3. capite. 49. & inibi Barbari Corrollarium. Baccaris inquit Gale. Hippocrati quoddam unguentũ Lydium est. Non defuerunt, qui genus floris esse uoluerunt, quẽ nos hodie Gariophyllum uocamus. sed de hoc abunde in Corollario.

Bachmindus, medicus citatur ab Galeno.

Bachius, medicus citatur ab Cælio Aureli.

B A D

Badius color. Vide, Puniceus.

B A I

Baia, et Spadices, palmarũ cum fructu termites. A quo & color equino generi Spadix, aut Spadiceus, & Phœniceus, hoc est, palmeus. Vnde uulgo quoq; Baius. Alioqui Phœniceus proprie is est, qui uermiculus & puniceus uocatur, ab Eusebio, siue Hieronymo in Chronicis: nomen habens a Phœnicia illo, qui literas inuenit. de quo Plinius libro. 7.

Baius color. Vide. Balius, & Casius.

B A L

Balanus, uocatur id genus alui subducendæ, quod clysteris loco subditur. A specie glandis. Id, ut ait Pollux, ex adipe ac nitro factitabatur parte plurima. Vtitur & βαλανίσαι uerbo Hippocrates.

βάλανος, glans.

βαλάνινον ἔλαιον, oleũ quod fit ex unguentaria glande. Cæterũ unguentariam glandem Vergilius interpretatur Myrabolanon, & Myrepsicon. Serus scholæ, & uetus Pandectarum sutor illud interpretantur oleum de Ben, uel Behen.

Balanus scordianus. Lege. Castanea.

Balanus Myrepsica, id est, glans unguen-

taria, apud Dioscor. lib. 4. cap. 163. Plin. libro. 12. capite. 22.

Balaria, Lychnis coronaria apud Dioscor. libro. 3. cagite. 113.

Balaryis, Bryon Thalassion, apud Diosco. libro. 4. capite. 100.

Balaussus, herba non multum dissimilis Narcisso.

Balaustinus color dictus a flore Punicæ, autor Thyl. de coloribus.

Balaustium, syluestris Punicæ flos est, Cytinus uero satiuæ. Vulgus indoctorũ hodie passim Baulastia uocat, & Cytinos, cum tamen & Dioscor. & Gale. manifeste Cytinos in satiua, priuatim appellauerint: Balaustia uero in agresti. In quibus sciendum, Cytinos Punicæ flores, a tumore dictos græcis fuisse. κύτος enim illi, quod ambitu & tumore suo aliquid capit, et in se claudit, dixerunt. Lege. Cytinus.

Balbi sunt, qui pronunciando, literã unam, uel syllabam exterunt, & prætermittunt.

Balbus. Lege. Morbi.

Balenæ ora habent in fronte: ideo summa aqua adnatantes, in sublime nimbos efflant. Plinius libro. 9. capite. 6. In mari Indico animal maximum. capite. 4.

Balineum, pro balneo dixerunt Plinius & Seneca in naturalibus quæstionibus: fortasse a grçca dictione βαλανεῖον, quod grçcis significat balneum.

Balij, qui græce βαίοι, id est, Baij.

Balius color, id est, uarius, uel spadiceus, id est, palmeus, qualis est equorum quoq; apud Maronem. Nam et Baius uulgo dicitur is, quoniam spadices, hoc est, palmarũ cũ fructu suo termites græci uocant βαΐα. Lege. Baia.

Balincium, uinum quod in Sicilia nascitur, saporem mulsi referens.

Ballarion, Lychnis. Vide Corollaria apud Dioscor. libro. 3. capite. 113.

Ballote. De Ballote uide rixam scriptorum in Herbarij nostri Tomo secundo, ubi singillatim opiniones coaceruauimus. Egit de ea & Plin. lib. 27. cap. 8. Eum lapsum mirum quam nititur tueri Collinucius.

Balneæ. De Balneis Galenus refert, Aliquas fieri studio nostro, Quasdam uero sponte naturæ. Nostra opera fiunt balneæ ex Nepeta, Origano, Hysopo, Thymo, & huius generis, spasmo & doloribus multũ utiles. Balneç uero quç sponte proueniũt, diuersæ sunt: nitrosæ, salsæ, sulphureæ, asphaltidæ, στυπτηριώδη, ferri, aut æris naturam habentes. Quædam ex his compositæ. Harum omniũ uis exiccandi. Stipticæ sunt omnes salsæ, & æratæ. Sulphureæ stomacho aptę. Ferratę lyeni conueniunt & stomacho. Sunt & frigidæ balneæ, quæ ψυχρολουσίαι uocantur: et habent quidem illæ iuuamenta sua: de quibus Galenũ require. Nos quoq; priuatim tractaturi sumus. Laconicum hoc genus quondam appellabatur, quod eo Lacones uterentur. Quanq; & alius fuerit illis mos, qui & hodie quoq; manet, ubi hypocaustula calefacientes, æstu exactum sudorẽ expellimus. Videtur notasse Marcialus, cum dicit. Ritus si tibi placeant Laconũ, contentus potes arido uapore cruda uirgine, marciaue mergi. Appellatur pluribus nominibus: Laconicum, Pyriaterium, Hypocaustum, Sudatorium, Sphæristeriũ. Cicero ad Atticum, Laconicum sibi parari petit. Et Columella. Quotidianam inquit cruditatem, laconicis excoquimus, & exusto sudore sitim quærimus. &c. Vitruuius libro. 5. docet rationem Laconicorum fiendorum.

Balneæ. Lege. Thermæ.

Balneæ naturales, lege, Thermæ.

Baloten, nomine alio Marrubium nigrũ, a similitudine foliorũ uocant. Plin. 27. scripsit alia appellatione a græcis uocari, ac foliis q; porri maioribus constare.

Balsamita, ut inquit Dioscor. albæ uiolę lyrij, aut pyracãthę magnitudine cõspicitur. Foliũ rutæ proximũ, longe candidius, perpetuo uirens, in Iudæa solũ quadam ualle & Aegypto nascens: his differens modis: scabricia, proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui & cappillacea coma est, Therisũ uocant, quasi demessile. Fortasse, qm̃ ob gracilitatem facile demetatur. Plura Plin. lib. 12. cap. 25. Theophr. lib. 9. cap. 6.

Balsami fructus, ligna, & succus an cõmode hodie a nostris haberi ualeant, & an in officinis uere seruentur, uideant qui ea impudenter ementibus obtrudunt. Nam nisi Plinius nos fallat, admodum, præter eius raritatem, in eo loco ubi prouenit, etiam difficile extra prouinciam mittitur, & supra modum adulteratur. Tamen mouere Pharmacopolas libuit.

Balſamena, Buphthalmus apud Dioſcor. libro. 3. capite. 157.

Balſamodes, Caſiæ alterũ genus, ab odore ſimili appellata, ſed amara. Plinius. lib. 12. capite. 19. Lege. Caſia.

Balſamon ut ſeritur, colitur, metitur, & colligitur, uide apud Plin. lib. 12. cap. 25.

Balſamum uerum quid ſit, quomodo colligatur, & de adulterio eius, require apud Theophraſtum lib. 9. cap. 6.

Baltheus, in re medica pro farinę maſſa accipitur, quæ alio noïe Conſperſio uocatur.

B A N

βάνχος. Lege. Oniſtos.

B A R

Barba Iouis, Semperuiuũ. Lege apud Dioſcoridem Chryſocome lib. 4.

Barba Iouis, Chryſocome apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 58.

Barbyla, Anemone.

Barbarum Rha. Rha barbarum.

Barbula hyrci, quæ ab alijs Come uocatur, breui eſt caule, folijs croci, radice longa, dulci, ſupina, magno ſuper caulem calice: cuius ſummo ſemen nigrũ dependet. Vnde nomen inditum eſt. Dioſcor. libro. 2. Theophraſt. libro. 8.

Barbari equi, Lege, Appuli Roſcani.

Bardana. Arction. Dioſcor. lib. 4. cap. 108.

βαρούσμον, quod grauiter olet.

βάρυτον, herba Sabina. Lege. Sabina.

Bardones. Lege. Inulum.

Bared, apoſtema durum ipſius oculi.

B A S

Baſilicæ. Lege. Charinæ.

Baſilion, Viola alba, uel Leucoion, apud Dioſcor. libro. 3. capite. 139.

Baſiliſcus, noïe notius animal q̃ uiſu, Cyrenaicæ potiſſimus prouinciæ. 12. non amplius digitorum magnitudine, candida in corpore macula, ut quodam diademate inſigni. Sibilo omnes fugat ſerpentes. Nec ut reliqui ſerpentes corpus impellit, ſed celſus & erectus in medio incedens. Frutices & herbas necat, non contactu ſolum, ſed & afflatu. Huic tamẽ tali monſtro, muſtelarum uirus exitio eſt. Plin. lib. 8. ca. 21.

Baſiliſcus, tanta fertur acuitate ueneni, ut quamuis breuiſſimus (palmum enim non excedere dicitur) ſerpentem tñ quãtumlibet magnũ halitu ſuo extinguat, Aelian.

Baſis interdum ipſe uocatur pes.

Baſilicon ſylueſtre, Ocymaſtrum apud Dioſcoridem libro. 3. capite 48.

Baſilica uena. Iecoraria.

Baſilicon, Emplaſtrum nigrum, quomodo fit, lege apud Celſum lib. 5. cap. 19.

Baſus, citatur eius unguentum arthriticum ab Aetio ſermone. 12. cap. 44.

A A T

βατταλίζεσθαι, turpiter et effęminate uiuere.

Batalus dicebatur apud Atticos pudendorum pars, græce βάταλος. Quidam τὸν πρωκτὸν, id eſt, podicem batalum uocant: & Cynedos quoq; ſic dictos, ἀπὸ τοῦ τυπτέσθαι ἐν τῷ ἔργῳ καὶ βατταλίζεσθαι, id eſt, ab ictibus qui in re fœdiſſima inferuntur. Vide Chiliad. Eraſ.

βάθος, id eſt, profundus.

Bathypicron, Abſinthium, apud Dioſcor. libro. 3. capite. 25.

Bati. Lege. Crithmon.

βατὸς ἰδαία. i. rubus idæus, Enula campana. Lege. Helenium.

Batos, id eſt, Rubus apud Dioſ. li. 4. ca. 40.

Batrachion. Lege. βάτραχος.

βάτραχος, id eſt, rana, uulgo notum animal in ripis fluminũ & paludum coaxans. Eſt & morbi genus Batrachos, intumentibus ſub lingua uenis. Cæterũ Batrachion partim herba Ranunculus, partim quod ex putrilagine diuini laticis naſcitur, ſpecie ranunculi, uenenum pręſentiſſimũ, quod uel ſolo halitu minus prudentes opprimit quo utuntur Chymiſtæ. Hoc ab effectu quoq; Chryſocolla dicitur officinis.

Batrachiũ, Ranunculꝰ. Lege. Ranunculꝰ.

Batrachus, Halica. Lege. Calamites.

βάτραχοι, ranæ.

βάτραχοι χλωροὶ, ranæ uirides.

Batrochos, linguæ tumor cum inflammatione, maxime pueros infeſtans.

☞ B D E L

Bdellion, arbor nigra, magnitudine oleæ, folio Roboris, fructu Caprifici, naturaq; Gumi. Plinius libro. 12. cap. 9. Lachryma eſt Saracenicæ arboris. Dioſcor. libro. 1. Officinæ, Bdellium Iudaicum uocant.

Bdelyra, Chamelęa apud Dio. lib. 4. ca. 181

βδέλλαι, ſanguiſugæ.

☞ B E B

Bebriacenſes aues, turdorũ ſpecie, paulum infra columbæ magnitudinẽ, ſapore gratæ. Plinius libro. 10. capite. 49.

B E CH

Βὴξ, tussis.
Βῆχαι, tusses.
Bechicon, idem quod Bechion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 124.
Bechion quid sit, uide Dioscor. lib. 3. ca. 124.
Bechicum medicamentum, quod tussientibus utile est.

B E L

Belbiton, præter bubulum fimum, apud Galenum polyporum etiam carcinoma significat.
Belecci, legumina apud Aristophanẽ. Sic enim quidã interpretãtur. Βελικοι græce.
Belenion. Est in libro de Plantis apud Aristotelem, si modo non subdititius est, Belenium, inquit, delibutorium in Perside uenenum erat, & in Aegyptũ, & Palestinã translatũ, sine periculo mandi cœpit. Hæc commentatio Græcis perierat, ut inquit Barbarus. Habebatur in Arabico, demũ conuersa est in Grꝍcum sermonem a quodam, ut fertur, Maximo. Propterea quædam in eo libro barbara fruticum, & radicum leguntur nomina, ut sunt Benteli, Nenuphar, Opinais, & aliquot huiusmodi. Opinais quid sit, parum liquet: nisi quis pro Silphio intelligat: quoniã succũ inibi ex eo manare lentiusculum scribitur, quẽ priuatim uocamus ὄπον. Bentelos autem initio spicata esse traditur, mox in arborẽ grandescere.
Belion, Polium montanum, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122.
Belotocos, & Belouacos, Dictamnũ, apud Dioscor. lib. 3. cap. 35.
Bellaria, flos Lychnidis herbę, apud Paulum lib. 3. cap. 24.

B E N

Βενεξία, id est, Acorus.
Benteles. Lege, Belenion.
Benteli. Lege, Belenion.
Benedicta, a salubritate sic dictũ electariũ, ualet artheticis, et podagricis, ut dicit Nic.
Berenices suffimentum, uide apud Aetium lib. 13. cap. 119.

B E R

Berbena, alias, Verbena.
Berberion, uel Berberi, conchæ genus, ex qua uniones, & margaritæ uelluntur. Autor Barbar. in Coroll. Chamarion lib. 2.
Berilion, Anemone.

B E S

Besasa, semen Rutæ, ut placet Aetio sermone. 8. cap. 47.
Bestiana antidotus, hepatis scirrho conueniens, describitur ab Aetio lib. 10. cap. 6.

B E T

Beta duorum generũ, notissima herba. Sic dicta, quia depressa, figuram b. refert. Vide Dioscoridem lib. 2. Pliniũ lib. 19. cap. 8. Theophrastum lib. 8. Athenæum libro. 3. Dipnosophist.
Betanomancia, ex herbis miracula facit, a Thessalis fœminis orta, quas hodie sagas uocamus. Fuerunt Betanomantæ, apud Vergilium Pharmacentria, apud Homerum Circe.
Bęticus color, uide Pullus.
Betonica, est apud Dioscoridem lib. 4. ca. 1. Plinium lib. 25. cap. 8.
Betonicæ quædam species est, quæ unum caulem habet, & in petris nascitur, teste Paulo Aegineta. Multum differt specie, non effectu ab alia Betonica, ramulos habens Pulegij minores, et gustu fatuas. Barbar. Coroll. 1. in librum quartum.
Betisalca, Vitis nigra, apud Dio. li. 4. c. 195.

B I A

Biaron, Draconcium maius.

B V B

Βουβὼν, & inguen, & inflatum, quod generatur ex aluo.

B I D

Bidentibus, ferramẽtis rusticis. Satyrographus. Viue bidentis amans, & culti uillicus horti. Columell. lib. 4. cap. 5.

B I F

Bifida animalia uocantur τὰ δίχηλα, bos, elephas, capra, porcus, ouis.

B I G

Bigemmes, duarum gemmarum, sicut Trigemmes, trium gemmarũ, id est, oculorũ: sic enim in arboribus & uitibus nominantur. Vnde & gemmaterę, & gemmascerę dictę. Vide Columell. lib. 5. cap. 3.

B I H

Bihernij uocantur, quibus in utrisq; stroti partibus signa herniæ apparent, δικήλοι Græce.

B I L

Bilis Crocea, ea quã uulgo Vitellinã uocãt.
Bilis pallida, ea quam uulgo uocant Citrinam, uel Citrinam choleram.

Bilagium medicamentũ,id eſt, χολάγωγον.

B I P

Bipalio,genus eſt ruſtici ferramenti, ad fodiendum accommodati,cuius crebra mentio eſt apud ſcriptores rerum ruſticarum. Colum.lib.3.cap.13.

Bipennula,id eſt,Pimpinella.

B I S

Biſon,animal e boum ſylueſtrium genere, cerui figura,media fronte inter aures unũ cornu habens excelſius. Plin.lib.8.cap.18.

Biſontes gignit Scythia,& Germania:uulgus hodie Bubalos appellitat. Suſpicatur Volateranus doctiſſ. uir, alios eſſe Bubalos,quos hodie ſic uocamus, ab hijs, quos Plinius intellexit.

Biſamiũ,ſic Romani γιγγίδιον appellant.

Biſſinum,coloris ſpecies.

B I T

Bitumen Iudaicum,græce ἄσφαλτος.

Bitron. Lege,Thlaſpi.

☞ B L A

Blacta,talpa, ἀπὸ τοῦ βλάκτειν. Quidam etiam aliud genus Blactarum faciunt.

βλάκτος μασιλῶτις, ſpecies quędam Caſſiæ. Lege,Caſia.

βλαμένειν,id eſt,torpere, olim dicebantur, qui obeundis negocijs,nimio plus deſidebant,quadamq; quaſi mollicie torpebant.

Blanca,exiſtimo Italicum eſſe uocabulum, quod pro albore poſſit interpretari. Sic & Nicolaus interpretatur, quoniam albos purget humores. Habetur in Antidotario Nicolai.

Blapſigonia,morbus apum, quando fœtũ ſcilicet non peragunt. Plin.lib.11.cap.19.

Blatta piſtrinaria.Lege, σίλφη.

Blattaria herba,folijs minutis, & candidis, cauliculis pluribus, flore luteo. Barbarus in Corollario exiſtimat tertiam eſſe ſpeciẽ Verbaſci. locus eſt apud Dio.li. 4.ca.105.

Blattæ Bizantiæ quæ ſint,lege apud dictionem Oryx, & apud Serapionem cap. 94. & apud Galenum capite Oſtracorum. In Officinis omnibus conſpicuę habentur.

Blatteus color.Lege,Ruber.

βλαίσσοι,uide,Varipedes.

βλάστος,id eſt,germen.

Blauus color.Lege,Ceruleus.

B L E

Blechnos,Pteris,uel Filix, apud Dioſcoridem lib.4.cap.196.

βλεννώδας.Lege, ἰσχίας.

Blechron,Glichon,uel Pulegiũ, apud Dioſcoridem lib.3.cap.34.

βλέναν,id eſt,mucũ,phlegma uocauit Prodicus Medicus,præter morem omniũ ante ſe. Galenus lib.2. de Facultatibus.

Blephara,flos Nympheæ alterę, apud Dioſcoridem lib.3.cap.150.

βλέφαρον,palpebra.

βλέφαρα Græci uocant, quæ nos Cilia, utrinq; oculum in ſomno, & in occurſu noxæ alicuius claudentia, appellamus. Et βλεφαρίδας,quas nos palpebras, in extremo ciliorum margine natos pilos, quibus in uidendo lucis noſtræ radij diriguntur.

βλεπιδαίμων,diſtortis oculis, ueluti ab dæmone percuſſus. Sic uero nominari Socraticos,autor Panſanias eſt.

Bles,lingua Dacorum Blitum.

Bleſi uocantur, qui literam aliquam exprimere non poſſunt, eamq; non quamlibet, ſed certam.

Bleſitas,non tam linguæ uitium eſt, quam eorum etiam,qui oblęſum greſſum habẽt, quæ ratio uocabuli eſt apud Gręcos παρὰ τὸ βλάπτω.

Bleſſi, quibus extrorſum ſunt crura: ſicut Rhebi,quib. introrſum ſunt, autore Poll.

Bletrus,eadẽ herba quę & Pteris,& Blachnon,aſperæ, & mordicantis naturæ. Sic Scholia Nicandri. Forte ea quę apud Dioſcoridem lib.4.Filix appellatur.

βλῖτον,Blitum.

B L I

Blininthes, Lumbrici, uel inteſtina terræ, uel uermes terreſtres.

Blitum,uel Blitus,uel Bletum, indifferẽter dicitur græce & latine.Erumpit ocyſſime blitum. Semen ut betæ corticeum, copioſum,racemoſumq; ut attriplici.Radice nõ una,craſſa,in rectum tendente, ut beta,& lapathon,& maxima pars olerum, ſed cõtinua,multiplici,ac prolixa. Inſipidum,& ſine acrimonia.Duorum generũ habetur, rubeum,& candidum. Et quia ſtultum eſt holus, hodie quoq; in prouerbiũ uenit,ut ſtupidos quoſq; & hebetes, Bliteos uocemus.Blitea quoq; ingenia. Nullũ in morbis,aut ſanitate uſum habet. In aliquibus tamen locis uulgari plebeculę edendo eſt.

B L O

βλῶμος,panis fragmentũ. Vnde & panem

ὀκτάβλωμον dixit Hesiodus, uelut octo fragmentorum.

B O A

Boacæ. Lege, Mænas.

B O L

Βολβοφάκη, sic a Poeta quopiam cognominatur lens, eo quod Bulbus illi miscebatur.

Βολχὸν, Bdellium.

Bolitos, bouinum stercus.

Bolon, Sparganion, apud Dio. lib. 4. c. 24.

B O M

Bombochylon, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.

Bombyces, insectorũ genus in Assyria prouenient. Nidos luto figunt salis specie: sed tanta duricia, ut spiculis perforari uix possint. Plin. lib. 11. cap. 22.

Bombylis, generis Bombycis. Idem ibidẽ.

B O N

Bonasius, Peoniæ bestia, equina iuba, cætera tauro similis: cornibus ita in se inflexis, ut non sint utilia pugnæ. Plin. lib. 8. ca. 15.

Bonus habitus, est sanitas quędam composita, & constituta.

B O O

Boos, serpens immensus, uictitans lacte boum, & bubulorũ. Solinus cap. 8. Hos Plinius lib. 8. cap. 14. portentosæ magnitudinis in Italia quondam fuisse scribit.

B O R

Βορέαι, uenti Septentrionales.

Borion, Epipactis, apud Dio. lib. 4. cap. 110.

B O S

Βοσκάς. Lege, Palimpessa.

Bosmorus, frumenti religiosi genus, tritico minus, ut inquit Strabo. Inter amnes prouenit, excussumque torretur protinus. Iura mentoque adiguntur messores, non abspor taturos se id prius inde, quam coxerint, ne semen in alias terras communicari possit. In Diodoro Bosphoron, non Bosmoron, corruptis exemplaribus inuenias.

B O T

Bothryon, oculi ulcus arctum & purum, græce Βόθρυον, quasi fossulã duxeris Auicenna annulũ uocat. Est in cornea oculi.

Botrys, Ambrosia, apud Dio. lib. 3. ca. 127.

Botrys, fruticosa herba, lutea tota, et in multas alas sparsa: semen eius circa ramulos prouenit. Dioscor. lib. 3. cap. 128. Cappadoces & illam Ambrosiam uocant. Alij Artemisiam.

Botryitis, prima Cadmiæ species, apud Dioscoridem lib. 5. cap. 75.

B O V

Bouinalis, Paronychia, frutex, apud Dioscor. lib. 4. cap. 57.

Bouina fames, Βούλιμος græce.

B R A

Brabyla pruna apud Theocritum, id est, Damascena.

Βραδυπεψία, tarda concoctio.

Βραχίων, brachium,

Brachium ossibus constat duobus. Brachij prominens summitas dicitur Acrocomia, aut humeri caput. Item Epomis, & Acrocalia, apud Iulium Pollucem.

Βραγχοκήλας, Græci appellant etiam & in inguibus Βουβωνοκήλας. Sed & in ceruice inter cutem & asperã arteriam Βραγχοκήλη uocatur. Quo modo caro hebes, modo humor aliquis, melli, aquæue similis includitur. Interdum minutis ossibus pili admixti.

Βράγχος, raucedo, ubi in larynge & gutture fit fluctio, ab Βραγχιάζω, id est, raucesco. Aegineta passionem uocat artericam, libro. 3. Præceptorum. a Βραγχιάζω item, id est, raucesco.

Branchia, corpora carthilaginea, secũdum asperam arteriam, quæ cum putrescunt, aliquando per sputum eijcitur, ut inquit Galen. lib. 1. locorum affectorum.

Branchiæ. Piscium alij branchias multiplices habent, alij duplices: his aquam acceptam ore remittũt: super qua re sic scribit Ambrosius in Hexamero. Pisces branchias habent, quas multiplicant & colligunt, nunc explicant atque aperiunt: in hac ergo collectione & apertione dum suscipitur aqua, & transmittitur, ac penetrat, respirationis munus uidentur implere. Vide Columell. lib. 9. cap. 17.

Brassica rustica, Apocynon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 84.

Brassica syluestris, maritimis, præruptisque locis gignitur, satiuę similis, sed candidior, hispidiorque, & amara.

Brassica petręa, Brassica syluestris.

Brassica rustica, Brassica syluestris uocatur. & nomine alio Capparis.

Brassica erratica, Brassica syluestris.

Brassica marina a satiua pręcipue abhorret: quod folia ferat rotũdę aristolochię pręlõga,

tenuia. Singula a ramis rubentibus exeũt, singulari ut hedera stylo. Habet lacteum succum, sed paucũ, falso gustu, & aliquantum amaro, pingui compage.

Brassica canina, Apocynon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 84.

Brassica canina, Cynocrambe, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 202.

Brassica ingens, quæ arborem ęquauit, uisa Manardo, de qua uide lib. 9. Epist. 3.

De Brassicę multis generibus, qui uolet cõsulat Dioscor. lib. 2. cap. 33. Theophrast. li. 7. cap. 4. Plinium lib. 20. cap. 9. Catonem de re Rustica cap. 156. cap. 157. Commentarios pręterea Herm. Barbari, & M. Vergilij: uix enim usquam olus aliquod apud illos celebratius, maiorũq; iuuamentorũ.

Βράσαι uocantur terręmotus, deorsum se ad angulos rectos iactitantes: a similitudine aquæ efferuescentis.

Βράθυ, id est, Sabina. Lege, Sabina.

B R E

Brechmasis, Indorum lingua, piperis grana uacua, & inania. Plin. lib. 12. cap. 7.

Βρεχού, Aegiptiace Lupinus.

Βρέγμα, anterior tantum capitis capillata pars est. Latini Sinciput uocant.

Brenthiæ, radices quædam, quibus mulieres nonnullæ genas rubificant: quas nonnulli fucum, aut Anchusas interpretãtur.

Brephoctonos. Magice Conyza, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 135.

Bretanica, apud Dio. li. 4. c. 2. Plin. li. 25. c. 3.

Brethyon, unguenti genus crassioris.

B R I

Brichilata, Onobrychis. Dioscor. li. 3. c. 171.

Brion, pes galli. Lege, Caucalis apud Dio.

Brisam. Videtur Brisa poni pro uinaceis. Nam Plinius hoc idem memorans de passo conficiendo, sic inquit. Quidam ex quacunq; uua dulci, dum percocta illa faciũt, siccantes sole, donec paulo amplius dimidium pondus superfit, tusasq; leuiter uuas exprimunt: deinde quantum expressere adijciunt uinaceis aquæ, puteoue. ut & secundarium passum faciant, diligentiores eodem modo siccatis acinos eximunt, ac sine sarmentis madefactos uino excellenti, donec intumescant, exprimunt: & hoc genus ante cętera laudãt. Dispice, an ex hac Brisa deduci cõmode possit Brisęus, propter illud Persianum. Est nũc Brissęi quẽ uenenosus liber Acci. Quo in loco interpretes multi multa comminiscuntur, pauci pauca bene. Nihil decerno ut dogmatistes, sed opinor ut opinator. Scio apud Macro. cognominari Bacchum Brissęa. Quidam autumant Brissam uuam tunc dici, cum pedibus calcatur ad uinum exprimendum. Columel. lib. 12. cap. 35.

Britamite, Ampelos Melęna, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 195.

Βριταννική. Lege, Halimum.

B R O

Broci, dentes.

Brochos, id est, Bdellium.

Βρῶμα ὀδόντων, rosio dentium.

Βρομώδης, quod egregie nutrit.

Βρομώδης ἐν τῇ γεύσει, gustu uirosum.

Bromos, alia ab Aegilope, etiam auenacei generis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 141.

Bromus genicula quædam habet, ut inquit Dioscorides, folio & stipula tantum mutatur, & in cacuminibus dependentes paruulas, ueluti locustas gerit, in quibus semẽ cõtinetur, utile ad cataplasmata uti hordeum. Commentarij quidam pro auena interpretantur: & nõ admodum abludit descriptio. Est & herba eius nominis, cuius mentionem Dioscorides facit lib. 4. non auena quidem uera, sed similis auenę, et uiribus fortasse æquipollens.

Bromos, Auena, apud Dio. lib. 4. cap. 140.

Βρογχοκήλη, in ceruice, inter cutẽ et asperã arteriam tumor, qui modo caro hebes, modo humor aliquis melli, aquæue similis includitur: interdum minutis ossibus pili admixti, Teutonice, der Kropff.

Βρογχοκοιλία, uitium procliue nostris conciuibus insulæ Rupertianæ.

Bronchocele, est tumor iuxta fauces, differens ab eo quod in scroto nascitur. Vel,

Bronchocele est tumor in collo magnus ac rotundus, ab interioribus partibus hãc appellationem sortitus. De speciebus eius uide Paulum lib. 6. cap. 38.

Βρογχία uocantur a dissectoribus asperæ arteriæ, cartilagines, σ litera figuram referentes.

Bronchion, id est, carthilagineum corpus.

Brotion, Aizoum minus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 92.

B R V

Brucia, liquor resinæ ambustæ secundus,

post Cedriũ pix dictus, lentore ab alia pice differẽs: item colore rutilante, & quod pinguior, e Plinio conijcere licet. Brucíam a Brucijs dictam, ubi nascitur, ad oppidum Mamernium, feraci minore, ut Strabo inquit.

Bruchus, locustarum generis, alis carens, græce ὄνος.

Brustandula, Lege, Lupulus.

Bruscum, tuber in arbore, præsertim in Citro, & Acere.

Bruta, arbor Cupresso similis, ex albidis ramis, iucũdi odoris accensa. Plin. li.12.c.17.

Brucia pix. Plinius. Pix in Italia ad uasa uino condendo, maxime probatur Brucia. Vide de ea Columel. lib.12.cap.19.

Brucula nobilis. Lege, Irion.

B R Y

Bryon, Lichen, apud Dioscor. lib. 4. ca. 56.

Bryon marinum, nascitur in scopulis, testaceisq́, haud procul a mari, gracile, capillaceum, caulis expers. Dioscor. lib. 4. ca. 100.

Βρύον. i. muscus, a quibusdam σπλάγχνον uocatur, in Cedro arbore, Populo alba, & Quercu inuenitur. Dioscor. lib. 1. Barbarus differentiam facit inter Bryon, & Brion: ut Bryon quidem aliarum arborum corni sint, Briõ uero Populi candidæ uua, circa Gnidum optima, aut Cariam, in sitientibus, asperisq́. Plin. lib. 12. cap. 23. 28.

Bryon item quidã Amoschum intelligũt, ut ad Demetriadem diuus Hieronymus.

Bryonia, Vitis alba, apud Dio. li. 4. ca. 194.

Bryonia syluestris, Aiuga, uel Chamepytis, apud Dioscor. lib. 3. cap. 176.

Bryonia nigra, Vitis nigra, apud Dioscor. lib. 4. cap. 195.

Bryton, Lege, Lupulus.

B V B

Bubalus. Lege, Bisontes.

Bubo, noctis monstrum, inauspicata auis. Plin. lib. 10. cap. 12.

Βουβῶνες, sic Græci uocant omnium generum præter naturam tumores, in quacũq; corporis parte factos. Paulatim deinde ad certa aliqua genera contracta ea uox est, priuatimq; Bubones dicti, qui aut offensa propinqua parte, aut ulceribus alijs, aut doloribus sine periculo plærunq; adnasci consueuerunt. Aut qui per pestilentiã in febribus præsenti periculo ingruere solẽt in femoribus, alis, colloq;. Latini contra inguina sua ad certam femorum partem, angustius quam decebat adhuc contraxerunt: qm̃ scilicet frequentiores illic fiant tumores, & ueluti abscessus huiuscemodi.

Βουβωνοκήλη, tumor testiculi ex inflammatione, ac febres afferens. Siue tumor in inguine ex repletione nerui, in quo testiculus dependet.

Βούμαστος, magnas mammas habens.

Βούπεινα, id est, magna fames.

Βοῶπις, magnos oculos habens.

Bubonion, Aster, uel Inguinalis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 121.

B V C

Buceras, uel ut Plinius, Buceros, Fœnugræcum: sic appellatũ a Theophrasto primum, in. 4. lib. de Plant. hist. a Bubali cornu, cuius figuram gerit.

Βούκερας, Lege, Buceras.

Bucephalus, Tribulus, apud Dioscridem lib. 4. cap. 17.

Buccina, a Græcis κήρυκες dicuntur. Sed tamen Muricum nomen generalius est, utpote quod & purpuram quoq; comprehendit. Muricum generis sunt, inquit Plinius, quæ uocant Græci Colycia, uel ut alij legunt, Corycia, turbinata æque, sed minora multo, efficaciora etiam, & oris halitum custodientia. Athenæus hæc non muricũ, sed cannarum generibus contribuit: eas quoq; in Macedonia κηροκούς dici, Athenis uero χτία, in cætera Græcia Tracheas, hoc est, asperas uocari prodit: quod & Plinius fere aliubi secutus uidetur. De Buccinis, & eorum iuuamentis lege Dioscor. li. 2. Plin. lib. 9. cap. 36.

Buccinum, minor concha: ad similitudinẽ eius Buccini, quo sonus editur: unde & caussa nomini, rotunditate oris in margine incisa. Plin. lib. 9. cap. 36.

Bucinus minor, Delphiniũ, uel Sena, apud Dioscor. lib. 3. cap. 82.

Bucolos, nouellos boues, & tirunculos, Græci βουκόλον uocant Bubulcũ, & βουκόλιον armentum boum. Colu. lib. 6. ca. 2.

Bucranion, Vitis nigra. Dioscorides libro quarto, cap. 195.

B V FF

Buffo, Lege, φρῦνος.

B V G

Buglossa, Buglossos, et Buglossum, idem.

Buglossos, id est, Borrago.

Buglossos,id est, Borrago uera, de qua alias in Herbarij nostri Tomo.1.

Buglossum,lingua bubula,apud Dioscoridem lib.4.cap.129.

Buglossum magnum,apud Dio.li.4.c.120.

B V L

Bulapathon,Lapathorum generis, radicis tantum altitudine differens a cæteris.

Bulbina,rubicũdo radicis bulbo,folijs porraceis,ut ait Plinius. Manti uocant Buberigi. Vide Corol. Barb, in Bulbo cibario.

Bulbus. Cornelius Celsus in Bulbis numerat allium,& cepam. Plinius discriminat, docens quo modo serẽdi sint. Megaricos Bulbos laudat Cato. A Poetis optimo epitheto, salaces nominantur: quoniam stimulant Venerem. Verũ de hisce Bulbis nihil ad rem præsentẽ. Sunt præterea Bulbi in radicibus arundinum, liliorum, aliarumq; plantarũ, a similitudine dicti. Hinc Plinius scribit, radicem lilij unã, sępe Bulbos quinquagenos emittere. Item scribẽs de Asphodelo herba, sic refert. Radix eius napis modicis similis est, neq; alia numerosior, octoginta simul aceruatis sæpe Bulbis:& mox radicẽ, id est, Bulbos interpretatur. Idem Plin. scribẽs & ipse de arundine, enarrat quid sit apud Colum. Bulbus in radice arundinis. Plinij uerba sunt hęc. Seritur arundo Bulbo radicis, quã alij oculũ appellãt, dodantrali scrobe. Ab eodem Plinio Bulbasę, et Bulbaceę radices appellãtur, in quib. Bulbi tales cõspiciũtur, quales in radicib. arundinũ. Colum. li.4.ca.33.

Bulbi Megarici, quod e Megari ciuitate Gręcię neuirent:& genus est cepæ.

Bulbus cibarius, describitur ab Dioscoride lib.2.cap.189. & Plin. lib. 19. cap.5.

Bulbus Emeticus, Narcissus, apud Dioscoridem lib.4.cap.164.

Bulbus Hęmaticos, Lilium syluestre, apud Dioscor.lib.3.cap.138.

Bulbus, Liliũ syluestre, apud Dio.li.3.c.138.

Bulbus Morbitarius, Karicissus, apud Dioscoridem lib.4.cap.164.

Bulbus syluestris, Ephemerum uenenum, apud Dioscor.lib.4.cap.88.

Bulbus Vomitorius, uel Emeticus, idem. Meminit eius Dioscor.lib.2.cap.168.

Bulbus Vomitorius, folia babet leuiora, & longiora Bulbo cibario, de quo est apud Dioscor.lib.4.cap.162.

Bulbus agrestis, Colchicũ. Dio.li.4. ca.87.

Bulimos, Gręce βούλιμος, passio nominata stomachi, & casus appetentiæ, ex frigiditate exteriore, qui a fame quidẽ inchoauit, sed non habet eam amplius adiunctam. Et per hoc differt ab appetentia canina, quæ cõtrariũ operatur. Gal.li.2. Aph. Aph.21.

Βούλιμος, id est, fames.

B V N

Bungæ, Lege, Mergum.

Βουνιάς, Napum, Lege, Napum.

Bunias, id est, Napum syluestre, secundum Manardũ Epistolarũ lib.5. Epist.3. tom.1.

Bunion, apud Dioscor.lib.4.cap.125.

B V P

Bupina, similis Bulimiæ, passio, qua immodice siti excruciantur infirmi, da eyner muosś getruncken haben uuie eyn kuo. Sic enim Alexander Medicus appellauit lib.3. Medicinæ.

Βουπρήστις, Lege Buprestis.

Buprestis, natũ in Italia animal longipedi scarabęo simillimũ, fallit inter herbas bouẽ maxime, unde & nomen inuenit: deuoratũq;, tacto felle ita inflamat, ut rũpat. Non satis tamẽ ostendunt rustici eius animalis formam, diuersisq; appellationibus, diuersis locis, & diuersa forma describitur, & appellatur. Vide Plinium lib.30.cap.3. Dioscor.li.2.& Nicandrum in Theriacis suis. Est & herba eius nominis, ut illud etiam obiter admoneam.

B V PH

Buphthalmos, est apud Dioscor. lib.3. cap. 157. Plinium lib.25.cap.8.

Buphthalmos, Semperuiuũ. Dio.li.4.c.91.

Buphthalmus, Cotulæ fœtidę similis, flore luteo. Vocatur & Heluros. Vide Coroll. Barb. in dictione Buphthalmus.

B V R

Burrhus color. Vide, Rufus.

B V T

Butyrum, spuma lactis est, concretius quã quod serum uocatur. Dicitur & hic Butyrus:& ab Hippoc. Picerion. Sic nominatũ est primũ a boue Butyrũ: ut miretur Dioscor. Galenus, quod ex caprino, & ouillo confici lacte dixerit. Ex caprino tamen fieri solere, testis est Plinius: quod tamen antiquiores negauere, nomen magis, quam rei naturam contemplati. Vide Dioscor. lib.2. Plin. lib.28. cap.9.

βούτυρον. Lege. Butyrum.

B V X

Buxeus color est, qui pro pallido sumitur. Pollet enim præ cæteris buxea maceria.

B Y

Byne, medicamentum quo tumores olim ponebantur: eo usus est Aetius. Erat autẽ hordeum madefactum, quod germen emisit: & deinde una cum enatis ligulis torrebatur, tritumq́ pro cataplasmate imponebatur. Aetius libro. 10. capite. 29.

βυσσαύχενα dicitur, cui ad collum humeri sunt cõtractiores. Quanq́ apud Pausaniã quoq́ eo appellatur uocabulo, qui collum componit, sursumq́ protrudit humeros.

Byssinus color, a Bysso lini genere tenuissimo, fulget ut aurum.

C A C

Cacabulum, Solanum, uel Strychnon apud Dioscoridem libro. 4. capite. 74.

Cacabi, & Cacabides, a sonitu & stridore dictæ olim perdices sunt.

Cacabos lingua Pœnorum Solanum somniferũ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 76.

Cacaliam, eam putant esse quæ apud Plinium margaritis minutis similis redditur, libro. 4. Dioscor. capite. 124.

Cacalia. Vide. Cancamus.

καχεξία, malus corporis habitus, ubi ex mala corporis habitudine alimentũ corrumpitur. Vide. Tabes.

Cachectici, quorũ corpus macie conficitur.

Cachla, Buphthalmos, Dioscor. li. 3. ca. 157.

Cachrij, rosmarini semen, uel rosmarini herba. Sic Nicandri scholia, meminit & Dioscorides, Cachryos.

Catoblepa, modico corpore, sʒ cęteris membris iners, caput tm̃ pręgraue ęgre ferens, id deiectũ semper in terrã: alias internecio humani generis, omnibus qui oculos eius uidere, cõfestim expirantibus. Plin. lib. 8. (cap. 21.

κακοχυμία, malus succus.

κακοχροία, decolorata corporis species sine manifesta caussa. Paul. uocauit ἄχροιαν.

Cacoethia, malignitas.

κακοήθεσ, pessimũ ulceris genus, quod sua ui grande difficileq́ apparet, ignauum, & quod dolo interdũ fallit. Paul. de ulcerib.

κακόναμοσ, male suratus, male tibiatus. Theop. πανίσσι κακονάμοισιν ἐρίσδεν.

Cacophonia, uocis uicium.

Cacos, Iris syluestris apud Dio. lib. 4. ca. 25.

κακοσόμαχοσ, quod stomacho nõ conuenit.

κακοσόμαχα, quæ stomachum lædunt.

κακοχυλὰ, quæ mali succi sunt.

C A D

Cadmiam, & eius usum, & genera eius, lege apud Dioscor. libro. 5. capite. 75.

C A L A

Calabrix, pro sentice, a græco fortasse, cum Iulius Pollux inter uillarum septa maneret, genus unum quod καλάυρον inquit appellatur.

καλαβωτίσ. Lege, Crommion.

Calamagrostis, gramen harundinum apud Dioscor. libro. 4. capite. 34.

Calamintha, Mentha, seu Hediosmos, apud Dioscor. libro. 3. capite. 39.

Calamintha syluestris, Scordium, apud Dioscor. libro. 3. capite: 123.

κάλαμοι. Lege. Harundo.

καλαμίδασ Græci proprie dixerunt acus ex harundine factas, quibus mulieres cincinnos & uelamẽta capitis uelarent: quod nunc æreis, aut argenteis fit.

Calamites, ranarum species in harundinetis, frutetisq́ roris linctu uictitans, sine uoce, omniumq́ minima & uiridissima: quæ si forte a bubus hauriatur, distendit eas. Hanc & Driopterem uocari credimus a Plinio: quia inter frutices & arbores uescitur. teut. Laubfrosch. Est & genus uocalis, paruæ, scandentis arbores. Inuenitur & palustris, muta, inter uenena. Aristoteles ranas cõmunes Tolmatiæas, aut Lymnæas, hoc est, lutarias & lacustres nominat. Varro luridam ranam dicendo, pro calamite uidetur dixisse: quamq́ epitheton hoc ranarum omnium faciant Poetæ. Habetur & Batrachos halica, hoc est, piscatrix rana, sed inter pisces, Aristoteli, & Girroni.

Calamus odoratus in India nascitur. Melior est fuluus, dense coloratus, & qui assulo se frangitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, & adstringens, & cum aliquanta acrimonia amarus. Plinius lib. 12. cap. 22. Calamus odoratus in Arabia nascens, cõmunis Indis atq́ Syrię est. Marc. Verg. Qui odoratus Calamus dicitur a Dioscor. libro. 1. cap. 17. a Plutarcho in libello, quod Bruta ratione utantur, Arabicus dictus est: & quam natale

solum Dioscor. adsignat, ille Arabiam decernit. Quod & Theophr. indicat, & Plinius, qui & in Arabia nasci confirmant.

Calamus arabicus, id est, odoratus, de quo proxime supra.

Calamus aromaticus. sic Officinæ hodie uocant Calamum odoratū, sed hodie nullus habetur: et quod uulgus eo nomine uocat, radix potius est, q̄ calamus, atq; uel acorus est, uel alia quędam res nobis ignota. Manardus. Videant igitur hic myropolæ, uideant Medici barbari, ne in perpetuum imponant uulgo.

Calamochnon, id est, harundinum lanuginem, Adarcem Græci uocant: eius meminit Dioscor. libro. 5. cap. 128.

C A L C

Calcaneum, scelos, & pterna, quasi patera dicitur: quoniā πατεῖ ἱέραν, id est, procalcar: ut probat Eustachius. Vnde pterna ciuitatis, apud Lycophronem, pro basi.

Calcotar adustum. i. uitriolum albū adustū.

Calculcræ, purpuræ, a calculo maris mire apto cōchylijs, & longe optimo purpuris. Dictæ & purpuræ calculosæ.

Calculus pultarius, oris compressioris. Interdum percommode corpori aptatur uice cucurbitularum. Celsus lib. 2. cap. 10.

C A L D

Calda. Caldum ueteres dicebant, nos calidum. Quod & Quintilianus adnotauit. Martialis. Iam defecisset portantes calda ministros. Caldor pro calore poni, autor Columella libro. 6. capite. 29.

C A L I

Calida mēbra in homine sunt, cor, sanguis, spiritus (qui etiam temperatus asseritur) iecur: exinde caro, musculi: deinceps renes, & lyen.

Calidarium quid sit, lege Apnigeon.

Caluata uinea, teste Catone & Plinio, in qua uites quidē sunt, uerū paucæ, raræq;, ut in caluitio capilli. Nam & græcis loca satis, fruticibusq; nuda, φαλάκραι, quasi caluata appellantur: ut quæ nihil ferunt. Apud Columellam, Glabreta.

καλίτριχον, quod capillicium augmentat.

Calicles, Medicus.

C A L L

καλλαί, latine, insectæ.

Callæi. Lege. κάλλαιοι.

κάλλαιοι, gallinaccorum barbæ.

Callirion, Lilium, flos, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 115.

Callias, Solanum somniferū apud Dioscor. libro. 4. capite. 76.

καλλιβλέφαρα, uide, Circumlitiones.

Callimerus, uide. Acetabula.

Callionius, piscis nomen, cuius fel inter alia probat Diosc. lib. 2. Quidam pro Accipenfere accipiunt: alij pro lyco, & sacro pisce.

Callistei, apud Aegyptios, olim in acutum reformati panes.

Callitrichon, Capillus ueneris apud Dioscor. libro. 4. capite. 137.

Callitriches, toto pene aspectu differunt a simijs, barba in facie, cauda late diffusa priori parte. Hoc animal negatur uiuere in alio, nisi in Aethiopia, quo gignitur coelo. Plinius libro. 8. capite. 54.

Callius mas, Tripolium apud Dioscor. libro. 4. capite. 136.

Callus, est substantia lapidosa, & rigida, cōpacta quædam, alba, atq; ex spiratione priuata caro. Vnde etiam dolorem non sentit. quippe cum neq; uena, neq; neruus in ipsam pertingat. Curationem eius uide apud Paulum lib. 6. cap. 77.

Callyrrhyton. Lege. Struthum.

C A L O

Calor totum occupans corpus, febris est. Gale. lib. de causis morborum.

C A L T

Calta herba segetum, flore pur- pureo.

C A L V

Calua, ea pars capitis quæ capillis intecta est: cuius prior pars synciput, posterior occiput uocatur.

Calua, & Caluaria, idem. Sed & loca sepulturæ publica dicuntur Caluariæ, quæ græci Polyandria uocant.

Caluaria, Calua, κράνιον, idem.

Caluitium, Ophiasis, & Alopecia nomen latinum.

Caluitium, canicei cōtrarium, per inopiā fit humiditatis, & radicis capillorū marcorē.

C A L X

Calx ex quibus lapidib. debeat parari, deq; eius bonitate uel malicia, uide etiam Vitruuium libro. 2. capite. 5.

Calx colata, quæ uulgo liquefacta.

Calx Veneris, gebrāñt ertz.

Calx uiua quomodo paranda, lege apud Dioscor. libro. 5. capite. 124.

C A L Y

Calycanthemon, Volucrum, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 15.

Calycanthemon, Periclymenon, apud Dioscor. libro. 4. capite. 16.

C A M

Camarus, Delphinium apud Dioscoridem libro. 3. capite. 82.

Cammaron, Mandragora apud Dioscor. libro. 4. capite. 79.

Cãmaron, Aconitum apud Dio. li. 4. ca. 80.

Cammari, sunt quos Græci quoq; Cammaros appellant, itemq; Astacos.

Camelopodion, Prassium apud Dioscoridem libro. 3. capite. 118.

καμάρωσις, quasi testudinatio, caluæ ictus est, in qua ossis pars aliqua in testudinis & cameræ formam suspensa relinquitur, altrinsecus a reliqua calua seperata. Lege, Fracturarum ossium differentiæ.

Camphota, ab Aetio Caphura, in odoramẽta adhibetur, uulgo omnibus notissima, officinis præcipue: frigida in quarto gradu, arboris cuiusdam gumi.

καμψάνεμα, rosmarini species quædam, sed fertilior. Vide Dioscor. libro. 3.

Camachirus, medicus, citatur ab Galeno libro Simplicium.

καμπή, suffrago, poples, nodus.

κάμπη, id est, Eruca, uermiculus qui olera depascitur. Est aliud bestiæ genus, quod in Libya Liber pater sustulisse fabulatur, ad Zambirram oppidum, tumulo in monumentum eius facti condito.

κάμπαι, Lege, Erucæ.

C A N C

Cancamus, herba a Galeno dicitur, ab Dioscor. Cacalia. Nam Caucalis alia est. In quo etiam neotherici fœdissime diffluctuant. Græci lignum quoq; aridum Cancanon appellant.

Cancanum, secundum quosdam Lacca, & longe alia q̃ quę de purpurarũ floccis conficitur tinctoribus. Est & gumi quoddam genus, fluens ex arbore, Lacca dictum, tinctur is utile. Barb. in Coroll. 23. lib. 1. Dioscor. lib. 1. cap. Cyphi. Plin. lib. 12. ca. 20.

Cancer, est tumor inæqualis, asper, fœdus, subliuidus, dolore infestans, absq; ulcere interdum: quem etiam latentem nonunq̃ appellauit Hippoc. qui scilicet curatione potius irritatur; interdum cum ulcere proueniens. Paulus libro. 6. capite. 45.

C A N CH

Cancherinon Lapathon, Lapathi ea species quam Oxalida uocant, uerus rumex.

καγχρυόφορα δένδρα, omnes arbores sic uocantur apud Theophr. quæ κάγχρυν ferunt: numerauitq; in hoc genere idem scriptor, & Plinius abietem, laricem, pinum, piceam, tiliam, platanum. Plinius tamẽ pilulam interpretatur. Caret latino nomine κάχρυς hæc, quemadmodum & Libanotidis semen, quod unica interposita litera tm̃ κάγχρυν uocant. Vocant & Canchryn, & Canchrydia idem Gręci, molita primũ, mox frixa hordea, magna nominũ similitudine, & ob id pręsenti semper dubitatione, quid in ea uoce intelligendum sit. Sollicite igitur agendũ inter legendũ. qm̃ tam procliuis est lapsus, ne unã pro alia usurpem9.

κάχρυς, quid differat ab κάγχρυς, lege, καγχρυόφορα δένδρα.

κάγχρυς, rosmarini semẽ, eius quæ inter fertiles & fructiferas recensetur. Dios. lib. 3.

C A N D

Candaulus, siue Candylos, mixtura ex carne cocta, pane & caseo phrygio, ut inquit Athenæus: siue ut Plin. ex lacte & melle.

Candelæ sunt, quacunq; constent materia, scirpis, tæda, seuo, cera: ut mirum non sit, libros Numæ candelis inuiolatos tradi.

Candens. Lege. Albus.

Candidus. Lege. Albus.

C A N E

Canella, uulgo Cinnamomum, idq; Italico idiomate, & a mercatoribus.

Canes Laconici, Arcades, Argolici, Cyrenaici, Libyci, Molossi, Indici, Castorides, Bretrei, Cretenses, Celtici, Alani, Diaponi, Parippi, Melitęi, qui sunt, collige ex singulis nominibus sub sua littera. Autor uero omnium Pollux.

C A N I

Canina Brassica, Cynocrambę apud Dioscor. libro. 4. capite. 201.

Caninum malum, Mandragora apud Dioscor. libro. 4. capite. 79.

Canica, Furfur.

Canicaceus panis, panis furfureus.

Canicies. Lege. Capillorum affectus.

Canicies, ut inquit Aristo. pili est ęgritudo, aliq̃n quidẽ uitio corporis, aliq̃n cum senio nimio corpus in frigiditatem prolabitur.

Caniculæ marinæ. Vide Plin. lib. 9. ca. 46.

Canis. Plin. lib. 8. cap. 40. Garamantũ regem canes ducenti ab exilio reduxere, prędiantes cõtra resistentes. Propter bella Colophonij, Castabalensesq; cohortes canũ habuere, et primę dimicabãt in acie, nunq̃ detrectantes: hęc erant fidelissima auxilia, nec stipendiorũ indigna. Pugnasse aduersus latrones canem pro dño accępimus. Fidelissimi, ut inquit Plin. ante omnia homini sunt Canes. Colum. lib. 7. cap. 12.

Canina appetenda, insatiabilis cibi cupiditas, apud Paulum lib. 2. cap. 52.

C A N N

Cannabion, Cannabis satiua apud Dioscoridem libro. 3. capite. 166.

Cannabis syluestris, apud Dio. li. 3. ca. 166.

C A N O

Canocersea, Helxine, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 42.

Canopicon, Pityusa, apud Diosc. li. 4. c. 176.

C A N TH

Canthãrides, uermiculi ficorum & pyri, & rosæ. Quidam scarabęos pilularios, qui & Canthari, accipiunt, & ab Hippocr. Capriones uocantur. Plin. Est inquit, Cantharis scarabæus paruus, fruteta erodens. Cantharidum uenenum qua in parte regnet, non constat apud meditos. Quidam enim in pedibus, alij in capite affirmant esse. De eorum iuuamentis lege Dioscor. lib. 2. cap. 65. Plin. lib. 11. cap. 28.

Canthari. Lege. κανθαρίδιοσ.

Cantharis, Fumus terræ apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 111.

κανθοί, duo anguli in oculis. Gal. in Isagogico. De ijs primo animaliũ, κοινὸν δὲ τῶσ βλεφαρίδοσ μέροσ τῶσ ἄνα καὶ κατω κανθοί, δύω μὲν πρὸσ τῇ ῥινὶ δὲ πρὸσ κροτάφοισ, id est, pars communis superioris, inferiorisq; palpebræ Canthus est: quẽ duplicem habet uterq; oculus, alterum iuxta nasum, iuxta tempora alterum.

Canthi domestici. Lege, Oculorũ anguli. Lege item ῥαντῆρεσ.

Canthi syluestres. Lege. ῥαντῆρεσ.

C A N T

Canterij equi sunt, qui a rusticis uocantur Caballi: quibus adempti sunt testiculi. teu ton. Münch. Apud Columellam genus est simplicis iugi, siue iugatę uineæ, porrecto ordine quem canterium appellant, me liorq; ea uino est, quando. s. ipsa nõ obumbrata, assiduoq; sole coquitur, et afflatũ magis sentit, & celerius rorem dimittit, pampinationi quoq; omni facilior, super cætera deflorescit: utilius fit id iugum pertica, aut arundinea, aut funiculo. Colum. lib. 4. ca. 18. Hinc Canteriatæ uites. Columella libro. 5. capite. 8.

C A N V

Canus. Lege. Albus.

C A P E

Caper syluaticus, Ambrosia herba, apud Dioscor. lib. 3. cap. 127.

Caphura, id est, Camphora, secundum Aetium, arboris cuiusdam gumi.

Capidula. Vide. Capis.

Capidam a Catone dictam inuenimus, ad lotium mouendũ, iunipero similem: uerũ quæ sit dicere coniectura nequimus.

Capillorũ affectus nouẽ sunt, scilicet. Contorsio. Decoloratio. Quassatio. Fractio. Nutrimenti penuria. ἀτροφία, Canicies. Alopecia. Fluxio. Contorsio in extremitate est capillorũ habitus, & connexio indiuisibilis, adeo, ut non possint augescere crines. Conquasitio aũt hęc est, inæqualis crinium diffidentia, quæ fit forcipibus combinatis, aut tunsis non dissimilis. Atrophia, id est, nutrimenti indigentia, est uehemẽs ex defectu gracilitas, propter quam non possunt crines crescere. ξηρασία autem est, quum lanuginosa est crinium superficies, similis his qui sunt puluere discissi & dissoluti. Defluxio capillorũ, est decidentia sequens plærumq; deficientes: aut qui ex morbo longo conualescunt. Canicies, est mutatio crinium in alborem ante maturũ ætatis tempus. Alopecia, mutatio crinium est in candorem, cum crines ueteres radicitus excidunt. Ophiasis, est mutatatio coloris, similis supradictis, in multo dẽsior, etiã cum tunc tortuosi fiunt, et caput diuiditur.

Capillaris, Trichomanes apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 138.

Capillus ueneris, Adianthon apud Dioscoridem lib. 4. cap. 137.

Capitis dolores ex spiritibus sunt. Hippoc. libro de flatibus.

Capis, idos, genus uasis. Inde Capidula.

Capitatas uineas. Quę crescunt in caput, & robur crassitudinis accipiunt in stirpe, dicuntur capitata. Quæ uero brachiorum &

ramorum incrementis adolescũt,brachia tæ nuncupantur. Colum. lib. 5. cap. 3.
Capitones. Lege. κεφαλῖται.
Capitulum Martis, Eryngion apud Dioscor. libro. 3. capite. 23.
Capnia uitis, quæ uuam nigrã ex candida, et candidã ex nigra sine prodigio ullo fert.
Capnitis, herba Fumaria Diosc. li. 4. ca. 111.
Capnogorgion, Fumus terræ herba, apud Dioscor. libro. 4. capite. 111.
Capnos in hordeis, Fumus terræ herba, apud Dioscor. lib. 4, cap. 111.
Capnos, Fumaria, uel Fumus terræ, apud Dioscor. libro. 4. capite. 111.
Capnitis, præter herbam Fumariam, etiam Cadmiæ species quædam.
Capparaulæ. Lege. Tellinæ.
Capparis, uel Cappar (nam utrumq; apud Palladium legitur) uulgaris, quotidianisq; usus in obsonijs: nascitur in Gallijs & Italia, in Germania non adeo. Pingitur pluribus a Diosc. lib. 2. cap. 192. Plin. li. 3. ca. 23.
Cappacorania, Buhpthalmus, Diosc. lib. 3.
Capreoli, uitium Claviculæ. (ca. 17.
Capria, Capparis.
Caprea. Lege, Dorx.
κάπρου ἧπαρ, ursi hepar.
Capra. Plinius libro. 8. capite. 50.
Capreæ. Vide, φύσιν,
Caprificatio, Erismasmus, Sycasmos, idem.
Caprificus, ἐρινεὸς græce uocata, q in Erineo Thessaliæ oppido primum apparuerit, ut Phocioni placet, longe ualidior est q ficus, nullis fere uitijs obnoxia.
Caprimulgi appellantur grandiores merulæ aspectu, fures nocturni, interdiu enim uisu carent. Intrant pastorum stabula, mulgentes capras. Plin. lib. 10. cap. 40.
Capnium, Aetius interpretatur Chelidoniam herbam, & quæ circa sepes nascatur: cum uulgo, & testimonio etiam Dioscoridę pro Fumaria, uel Fumo terrę omnes interpretentur. Vide Aetiũ sermo. 10. ca. 2.
Caprinæ baccæ, stercora caprarum, apud Palladium.
Capros. Lege, φύσιν,
Capsella. Lege, Thlaspi.
Capulam, & Cabellum, utrumq; pro uase accipe.
Capulæ. Vide, Capulatores.
Capulatores, qui capulis oleum deplent. Sunt enim Capulæ ansata uasa.

καπυρά, retorrida & friabilis.

CAR

καράβοι, locustæ marinę, cancrorum genus. Plinius libro. 9. capite. 31.
Coracinus piscis, apud Oppianum, παρὰ τὸ κορὸν τὸ μέλαν, id est, ab uocabulo nigredinem significante.
κεραΐτις. Lege. Ceraitis.
καραμβίδιον, id est, radicula, siue radix, uel raphanus.
Caron, Athenæus Pastinacã maiorem esse putauit, & multo pręstantiorẽ sapore q Pastinacam uulgarem, lib. 9. Dipnos.
Carbo. Vide Celsum lib. 5. ca. 28. Serenus. Horrendus magis est perimit qui corpora carbo. Vrit hic inclusus, uitalia rumpit acerbus.
Carbones fissiles. Steinkolen.
Carbo. Lege. Exulcerationum quæ in oculis nascuntur differ.
Carbonatilia sunt, quæcunq; terræ plus q fumi continent. 4. meteor. Aristot.
Carthamum, nostræ ætatis medici Græci Cnicon appellant. Rura autẽ nostra Crocum saracenum.
καρχόδοντες, dentes asperi, & interiores.
Carcinethron, Polygonum apud Dioscor. libro. 4. capite. 5.
καρκίνωμα, est tumor malignus & perniciosus, prædurus quidem, & exulceratus, aut minime exulceratus. Id uitium maxime fit in superioribus partibus, circa faciem, nares, aures, labia, mammas fœminarum. In iecore uero, aut splene nascitur. Circa locũ aliqua quasi puncta sentiũtur. Celsus li. 5. cap. 28. Est & oculi uitium eius nominis, in cornea oculi tunica rubens, & pinguis, incurabile frequenter.
καρκῖνος. Cancer.
καρκῖνος ποτάμιος, Cancer fluuialis.
Cardamine, uel Cardamina, sic quondam dictum alterum Sisymbrium fuit, quod simile in gustu & sapore nasturtio sit.
κάρδαμον. Lege. Cardamum.
Cardamine, quæ alio nomine Iberis uocatur, odorem ac saporẽ cardami habet, hoc est, nasturtij. Multa aũt ubiq; nascitur, maxime tamen circa uetera monumenta, murosq;, & circa uias, in locis incultis. Folia aũt habet nasturtij, uere quidem urentia, & nasturtio multo maiora. Longitudo uero caulis cubiti parui est, aut paulo ampli-

or. Aestate florem lacteum promit, & tunc efficacissima censetur. Semen fert q̃ minimum, atq; idipsum pro totum caulem nascitur. Radix acerrimum habet odorē, & nasturtio similē. Aetius, sermo. 12. ca. 2.

καρδαμίον, Sisymbrium.

Cardamomum Arabes Cordumeni uocāt, de alia re sub Cardamomi nomine pertractantes. Quæ nam uero res ea sit, Oedypo eget coniectore: quoniam nullū de ea scribentem gręcum autorem affert Serapion. Ex quo fit, ut existimem, uel rem esse nouam, hoc est, quæ post Gal. tempora in usum uenerit medicorū: uel errasse in ea nō solum interpretes, sed & ipsos autores. Nisi forte quispiā putet, cum Plinius quatuor cardamomi species enumeret, de duabus, capite de cordumeni, de reliquis, capi. de cardamomo ab Arabibus scribi. Auerrois tamen. 5. lib. sui Colliget, quoddam cardamomū inter medicinas post Gal. repertas connumerauit, cum superius inter eas quæ a Galeno pertractantur, de alio conscripsisset. Ego tria seminum genera uidi, quæ pro cardamomo feruntur, inter quæ nescio an unū sit quod uere Cardamomū dici possit. Hæc Manardus. Vide Theophr. lib. 7. Gale. lib. 7. Plin. lib. 12. ca. 13.

κάρη, caput.

Cardamō, alijs Cynocardamū, alijs Iberis, alijs Cardaminaca, Aegyptijs Semeth, Romanis Nasturtium dicitur. Nomen a narium tormento inuenit, uigoremq; uel prouerbio significat, iubente, Nasturtium edendum inertibus, quasi torporem excitet, animumq; obacuet. De Cardamo uide Diosc. lib. 2. Plin. lib. 20. ca. 13. lib. 19. ca. 8.

Cardamomum, Geranij genus alterum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 130.

Cardamomum ubi crescat, uide apud Theophrastum lib. 9. capite. 7.

Cardamomum quoq; uocatur Lepidium: de quo uide Manard. lib. 9. epist. 3.

καρδαμάτικη. Lege, Iberis.

καρδία, uel Cardiaca passio. ἀπὸ τῆς καρδίας, sic dicta a corde: uel potius ab ore stomachi: non q illam quidē passim sustineat cor, sed stomachus, & periculum sit, ne attingat cor. Nam Cardia, uentriculi pars est superior.

Cardiacus morbus, est innati spiritus consumptio & remissio. Fit aūt, ore uentriculi male affecto, aut ipso stomacho cum sudoribus. Nonnulli aūt potauerunt, corde inflāmato hunc fieri affectum: hi Cardiacū affectum, uel syncopin, id quod contingebat, uocauerunt. Gale. de Definit.

Cardialogia, cordis dolor.

καρδιωγμός, dolor stomachi ex erosione, Cardiaca passio.

Cardos uocabant antiqui pecorini generis, quæ post. CL. diem in lucem edebantur.

Carduelis, auium minima, imperata facit: nec uoce tantum, sed pedibus & ore pro manibus. Plin. lib. 10. cap. 42.

Cardus fullonum, Dipsacos, apud Diosco.

Carduus, qui Scolymos, pingitur ab Dioscor. libro. 3. capite. 15.

Carduus marinus, Chamæleon albus, Dioscor. libro. 3. capite. 9.

Carduus pineus, Chamæleon albus Theo. Gazæ: sed falso, ut probat in Corol. Bar.

Carduus ueneris, Dipsacos, Diosc. li. 3. c. 12.

Carduus niger, Chamæleon niger, apud Dioscor. libro. 3. capite. 10.

Carbas, uentus ad dextrum Solani. Vitru.

Carex, qua mollissimę texuntur cathedræ, folio fere harundinis, uliginoso & palustri solo plurima. Seruius caricem describit acutam, & durissimā, sparto similem. Vergil. Tu post carecta latebas.

καρηβαρικά, quæ caput grauant.

κάρυον μυριστικόν. Lege. μάκης.

Cariosa, putrida, excesa, situ, senioq; corrupta. Caries putrilago est ex uetustate. Cariosi dentes dicūtur putridi, foraminatiq;. Columella libro. 4. capite. 26.

Cariosus, a carie. Est enim Caries putrilago & uetustas.

Carna, dea erat in latina historia, quam uitalibus humanis præesse credebant. Ab ea petebatur, ut inquit Macrobius, ut iocinera, & corda, quęq; sunt interanea omnia salua conseruaret. Huic templum dicauit Brutus, qui cordis beneficio publicum statum emendasset.

Carnosi generis plures sunt species. Prima quidem, quæ proprie uocatur caro, quam scilicet nusquā inuenies in corpore per se, sed est perpetuo musculi pars. Ab hac cuiuscunq; uisceri propria substātia est. Eam Erasistratus Parenchyma uocat. Vide Gale. de temperament. lib. 2. folio. 18.

Carniuora animalia, quę crudis carnib. uesc-

cuntur, ut hyena, crocodylus, leo, lupus, pardalus.
Carnopes, locustæ sic dictę ab Oetensibus.
Caro quidem ex sanguine est calida, & humida, molliciem corpori tribuens.
Caro arborum quæ sit, require ex Theophrasto lib.1.cap.4.
Carobachates. Lege, Achates.
Caros, barbare Cardamomum.
κάρος, a Caribus nomen inuenit, qui primũ mercenarij fuere, & corruptionẽ, & mortis sortem arguit ubi incesserit hominem.
κάρος, id est, sopor, qñ ita affectus est ęger, ut neq; sensus, neq; motionis munere fungatur, spirãdi tñ facultas haudquaq; lędi-tur. Fit aũt, Hippoc. teste, musculis corporũ affectis, potissimũ in morbis acutis. Galen. de locis affectis li.4.c.2. Significat aũt nõ modo stuporẽ, sed et quamlibet capitis grauitatẽ. Sic eñ a capite κάρος Gręci nominauerũt, in qua parte fit. Nihil autẽ differt a Lethargo, nisi q; in Caro pręcedit febris uehemẽtior: in Lethargo ignauior sequitur. Pręterea κάρος accidẽs est plerũq; aliarũ ęgritudinũ, ut comitialis, fractę caluæ, uel febris. Lethargus uero propriam caussam habet. Columella, Festus, & Vergilius etiã Veternũ uocauerũt, ut Verg. Nec torpere graui passus sua regna ueterno. Colum. lib.8. ca.10. Hęc oĩa Gal. grece, λήθαργος καταφορὰ ἐστὶ βαθεῖα καὶ δυσανάκλητος, id est, Lethargus est in somnũ delatio profunda, & incurabilis. Lege, Veternosi.
Carotæ. Lege, Tenontes.
Carota, pastinaca syluestris. Dio. li.3. ca.57.
Caroticæ uenæ, quæ in collo sunt, ut inquit Gal. li. de Iuuamẽto anhelitus: quas si quis cõprimat, corruit homo dormiẽti similis, sequiturq; corporis totius immobilitas. Earũq; itẽ mentionẽ facit Arist. li. de Animalib.3. & quia scinduntur primũ, σφαγίτιδες appellari scribit, id est, iugulares.
Carpathon, Periclymenon. Dio. lib4.c.16.
Carpesia, herba uenenosa. Paul. li.5. ca. 44.
Carpheotum, Thus electum.
κάρπος. Lege, Carpus.
Carpus, alicubi Balsami, alicubi etiam pro Fenugræci semine usurpatur.
Carpos, finis ossis parapechij. Plinius uocat Brachiale, ossibus cõpactum octo. Cui quod præiacet, Procarpion uocant.
κάρπος ἄτογος, semẽ stupidũ, & imbecille.
κάρπος χλωρός, semen uiride.
κάρφος, stipulam, & eam quæ in frugibus aruerit herbam significat. Quidam pro fœnugręco accipiunt.
κάταγμα, ossis fractura, uel disruptio mẽbri.
Cartamus, Cnicus. Dio. li.4.c.200.
Cartilagines, sunt corpora terrestria sine sensu, ossium imago, ossibus quasi similia. Adiacent in ipsis articulis plerumq;.
Carty, Tithymalus, apud Dio. lib.4.c.168.
κάρυα ποντικά, id est, nuces auellanæ.
κάρυα βασιλικά, id est, Regiæ nuces.
καρύινον ἔλαιον, oleum nucum, uel e nuce iuglande. Eandem uim habet, quam & Balaninum.
καρυκεία καὶ καρύκευμα, cibus cum aromatibus conditus, uel condimentum.
Carum, siue Caros, siue Carium, uulgaris noticiæ, ut inquit Dioscor. lib.3. cap.63.
Carion, Eryngion, apud Dio. lib.3. cap.23.
Caryotidum, siue Caryotarum tria faciunt genera. Primas, quæ uocẽtur Nicolai, sicciores, amplitudinis uastæ, ut quæ cubitorum quaternum longitudinẽ compleant: ab Augusto ita primo nominatę, in honorem Nicolai Peripathetici Philosophi, crebro eas ad se mittitantis, ut inquit Athenæus. Alteras minus speciosas, sed sapore Caryotis proximę sorores. Postremas nimio liquore madidas, rumpente se pomo in parente ipsa.

C A S

Cæsale. Vocabulum id infrequẽs apud scriptores, significatq; locum, ubi purgamus uentrem. M. Varro decenter nominauit sellam familiarem. Columel. lib.2. cap. 15.
Caseum Græci τυρὸν uocant. Eius discrimina pulcherrime Antiphanes Poeta expressit. χλωρὸν, hoc est, recentem, atq; mollem, qualis in fiscella fertur. Ob id fiscellis uocatis, quia inde caseũ illiguriunt. ξηρὸν, id est, aridum, atq; ut Iulius Pollux interpretatur, macilentum. κόπτον, id est, prędtũrum, & contusum. ξυστὸν, id est, tensilem, atq; rasilem. τμητὸν, id est, scissilẽ. πηκτὸν, id est, coagulatum, colustratumq;. Nam eum qui acescere incipit, & lacte ficulneo coierit, Opian uocant.
Caseum Phrygium, Aristoteles ex equino & asinino lacte confici solitum scribit.
Caseus fumosus, fumo maceratus.
Caseorum uaria genera, uide apud Pliniũ

lib.11.cap.42. Herm. Barb. in Coroll. li.2. & prox. supra.

Caseus Gallicus. Laus apud priscos erat precipua caseo Nemausensi (sic em a ciuitate Gallie nominatur) cuius meminit Plin. lib.11. qui scribit, Caseo Nemausensi fuisse commendationem, sed musteo tantum, & recenti. Vide Columel. lib.12. cap.56.

Caseus ex quibus fit, deq; eius natura, uide Dioscor. lib.2.

Casia, frutex qui iuxta Cinnami cāpos nascitur, sed in montibus crassiore sarmento, tenui cute uerius quā cortice. Amplitudo fruticis trium cubitorū. Plin. lib.12. cap.10.

Casiæ plura sunt genera, ut inquit Dioscor. iuxta odoriferam Arabiā gignitur, crassi corticis, sarmētiq;, folijs piperis. Eligenda est fuluescēs, pulchri coloris, Coralij æmula, longa, crassa, fistulosa, gustu mordens, & aliquanto feruore adstringens. Aromatica uinoso odore: cuiusmodi est, quæ ab incolis Achy ἄχυ uocatur, ab Alexandriæ mercatoribus Daphnitis δαφνῖτις. Huic præfertur crassa purpurea, & nigricās Zigir nomine, que rosam odore imitatur, cuius in medicina est usus. Secundum locū tenet antedicta. Tertia, cui Museletico blasto nomen est; reliquæ uiles, & quæ aphenum dicitur. nigra, insuauis, cortice tenui, & quam Darcon & Citton uocant barbaro nomine. Plura & lōge preclarissima de Casia Plinius lib.12. ca.19. &.20. Theophr. lib.9. cap.4.5. Barbari Corollarium quia summatim complectitur omnia, adscripsimus. Cassiam Theophrastus fruticem magnitudine salicis amerinæ prodidit, sed multis, surculosisq; brachiatā ramis. Crassiore q̄ Cinnamomū sarmēto, preterea neruosissimam, & solo cortice commendabilem, qui ei cutis tenuitate obducitur. Neq; aliter detrahitur, q̄ si prESutas corio bubalo uirgulas bicubitas, enati uermes erroserint. Cortice tuto, intactoq; propter amaritudinem, odorisq; acrimoniā futuro. Hæc iuxta Cinnamomi campos in Aethiopia Troglodytis permixta connubio, sed in montibus nascitur. Dissentit a Dioscoride Plinius, Theophrastum (ut arbitror) secutus, quod Dioscorides crassum eius corticem esse scribat: illi cute uerius q̄ cortice uestiri tradant, quē conteri, atq; in Cinnamomo leuari, exinanirique precium sit. Amplitudo fruticis cubitorum trium, ut idem Plinius existimat. Color triplex, cū primū emicat, candidus, pedali mensura. Deinde rubescit addito sesquipede. Vltra nigricās; que pars, inquit, maxime laudatur, ac deinde proxima, damnatur uero candida. Eligendā recentē maxime, & que sit odoris mollissimi, breui tunicarum fistula, & non fragili, quæq; plurima minimum ponderis faciat. Cetere note congruūt. Lactā uocant talem barbaro uocabulo. Alia est Balsamodes ab odore dicta, sed amara, ideoq; utilior Medicis. Hanc esse, quam Dioscorides Zegir, & Galenus Gizer, Aetius Ozem uocarunt, haud multum absum quin credam. Nominat & Mottoden Galenus speciem Cassiæ uiribus proximā appellatq; Gizer. Nigra unguentis expetebatur. Precia nullis tam diuersa. Optimæ in libras.40. ceteris.15. His addidere Mangones, quam Daphnoiden uocāt, Isocinamō cognominatā, preciumq; eius faciunt.300. Adulteratur Styrace, & propter similitudinem cortice Lauri surculis tenuissimis. Forteq; Daphnoides eadē sit Cassia, quā Daphnitin a mercatoribus uocari scribit Dioscorides. Fabule sunt, Cassiam, Cinnamomumq; nidis auiū decuti plumbatis sagittis, aut circa paludes quasdā colligi, pro pugnante diro serpentiū genere, ut Theophrastus ait, uespertilionumq;, ut alij. Sciendū, quod ubi nos in Dioscoride cōuertimus quandā haberi Cassiā redolentē hircinū uirus, Mauritani odorē porri transtulerunt, Præsizusan, nō Tragizusan legentes. Vtra lectio sit uerior, experti iudicēt. Non conuehitur modo Cassia preterq̄ rarissima inter Xylocinnamomi fasciculos quandoq; inuenta nigricie argumēto. Casiam Latini correpta priore syllaba pronunciāt, etiamsi apud Grecos fere omnes geminata consonāte scribitur. Vergilius: Nec cassia liquidi corrumpitur usus oliui. Habetur & Cassia odoratæ genus herbæ, ut in thymelæa, siue potius chamelea demonstrabimus. Aliud etiamnum genus est, quam ætas nostra Cassiam appellat, & cognomento fistulam, ab aromatica, ligne aue discriminatā, ueteribus ignotā perinde ut fere nobis modo lignea, alioquin in nostro quōdam orbe seri cępta, extremiq; imperij Romani margine, qua Renus al-

luit. Viuere in aluearijs apum ſolita, etiã
ſi color aberat ille torridus ſole, atq; ob id
idem ille odor. Cæterũ ſcire oportet, ſi qñ
Caſſiam Syringa, hoc eſt, fiſtulam, in anti-
quis autoribus legere contigerit, non pro
ea capiendam eſſe, quæ nunc Caſſia fiſtula
dicatur, colore rubro nigrans, laminis in-
tus carnoſis, quas parietinę diſcludũt, ſemi
nibus ſiliquę ceratiæ, ad deijciendã bilem
uſtam mire ualens: ſed pro lignea, ſiue aro
matica, cuius una quuq; ſpecies ab ipſo Di
oſcr. platea ſyrinx. i. laia fiſtula nuncupari
cernitur. Caſſius certe Felix, ſi modo liber
eius eſt, qui circũfertur, appellatione fiſtu-
læ ſimpliciter, Caſſiam odoratam, ſiue aro
maticam intelligit. Inuenio tñ apud Græ-
cos, autorẽ, qui Paulum & Oribaſium ita
loquentes induxerit. Caſſia ſyrinx aduer-
ſus flauam bilem prodeſt, & item eos, qui
præter naturam palleſcunt. Item anginas,
& laterum dolores, & peripleumonicos.
Hæc Paulus. At Oribaſius: Refrigerari
ea, inquit, iocinoris calores intemperatos.
Hanc recentiores Gręci calidam, & humi
dam abſceſſu primo perhibent. Idem fere
Mauritani de Caſſia qua bilis per aluum
detrahitur, & propterea cathartice dici po
teſt. Nã aromatica, ſiue lignea excalfacit,
atq; ſiccat abſceſſu fere tertio. Porro Caſ-
ſia cathartice partim in India, partim in
Aegypto naſcitur, folio iuglãdis. Alexan
drię ſibi uiſam põticus Facinus retulit, dũ
iſta proderẽ. Siliquas habet pręlongas, ac
teretes, utrinq; faſtigiatas, duo fere pedes
proceras, carne intus nigra, guſtu pręduI
ci, ſed plane medicato, ligneis diſtinguen-
tibus mẽbranis, & oſſibus ſiliquarũ inter-
curſantib, ut pręđixi. Eligũt ponderoſam,
collucentẽ, plenã, et quaſi cõcuſſeris inclu
ſa intus ligna nõ ſentias. Negociatores in
hortis Alexandrię naſcentẽ pręferũt, Iam
& Aſię cõmunis facta dicitur. Seritur &
apud nos, uerũ fruſtra; quia nec ad frugẽ
peruenit, & celeriter opprimitur. Quid ſit
myrrha Caſſia Hippocrati, cuius ſemẽ lau
dat uolumine fœminarum morbis dicato,
σμύρνης iquit κασσίας τὸν καρπὸν, haud
ſcio reddere, niſi quis pro ſmyrri herba cæ
perit, cuius cibo menſtrua fœminarũ iuua
ri conſtat. Strabo Caſſiã odoratã e ſtagnis
colligi, nõ ſolũ ex arboribus in Arabia fe-
lice, quoſdam in India maiorẽ eius partẽ
exiſtimaſſe prodit. Hæc Hermolaus.

Caſſia fiſtula. Lege, Caſia.

Caſſia lignea. Lege, Caſia.

Caunia fiſtula. Lege, Caſia.

Caſſia cathartica. Lege Caſia.

Caſia uera quę ſit, uide Theoph. l. 9. c. 3. 4. 7.

Caſſiala, Hyſſopus, apud Diſcor. lib. 3. c. 28.

Caſſum uocãt ab ſpacio, ut opinor, intus ua
cante. Vide, Pectus.

κάσσυμα. Lege, Corium.

Caſsij cuiuſdã Medici, meminit Celſus lib.
4. cap. 14. qui inuẽtor extitit nobilis Phar
maci, quod κολικὸν inſcribitur.

Caſsię adulteriũ, & quod hodie habeatur in
uſu non recta, uide in Herba. noſtri tomo
2. & apud Manardũ, cuius uerba hęc ſunt.
Ex quo dicto intelligere quoq; licet, quan
tũ uulgaris noſtra Caſia diſtet a uera, nihil
cũ Cinnamomo habens cõmune: tetra cũ
ſit, inodora, et penitus aſpernabilis, imo ni
hil habẽs quare Caſia putari debeat: ut Di
oſcoridẽ, & Pliniũ legenti, remq; ipſam in
manu habẽti, facile cõſtabit. Caſiã cũ dico,
Aromatitẽ intelligo, quã Officinę Ligne-
am uocãt. Aliã eñ, cuius nũc cõmunis eſt
ad aluũ leniendam uſus, ſcio antiquis peni
tus incognitã. Inter illas, id eſt, Aromati-
tes, ea eſſet eligẽda, quę Gizi, nõ Gizir, ut
putauit Herm. barbarico noĩe dicitur: quę
adeo ſimilis eſt Ciñamomo, ut duplũ eius
pro Cinnamomo, Gale. teſte, poni poſſit,
qui Quinto accedendũ non putauit: dicẽti
non ſecus eos facere, qui carẽtes Cinnamo
mo, duplam Caſiam accipiunt, his qui dice
rent, dũ caremus phalerno, uel uino creti-
co, duplũ uiliſſimi uini bibendũ: & eos qui
ſimilagineũ panẽ nõ habent, debere duos
furfuraceos eſitare. Non eñ ait Gal. ſimile
quid his faciũt, qui Caſiam Cinnamomi lo
co accipiunt: ſed illis aſſimulantur potius,
qui cũ forti careant uiro ad pondus feren-
dũ idoneo, duos ei ſubſtituunt debiliores.
Hanc Gizi appellatam, theriacæ impone
re deberemus, & carentes Cinnamomo,
pro ſimplo Cinnamomo duplã accipere.
Fiſtularẽ aũt uocatã, oĩm uiliſſimã, & pro
pterea theriacę nõ imponendã ſcripſit Ga
lenus, eſſeq; paſſim cognitã, exteriorẽ qui
dem corticẽ, quẽ Fiſtulam uocant, fortem
habentem & odorẽ, & guſtũ, interiora de
biliſſima, adeo ut nullius ſint utilitatis.

Caſta, Pęonia, apud Dioſcn. lib. 3. cap. 158.

Castanea, quam Dioscor. Sardianam glandem, a Sardibus appellat, a Castano Magnesiæ oppido, uelut Stephanus docuit in Apulia, non procul a Tarento. Castaneā quoq; Latini & Græci appellauerunt, & glandium generis asserunt. Eadem & Iouis glans, item λόπιμα, & Euboica nux, et Balanus Sardianus, nuxq; Castanaica. Ex ijs Græci Pagonias appellant, quæ barbulas quasdam habent: nisi quis lanas potius earum intelligat. Sunt enim aliquæ pilis hirsutæ. Cæterum de Castaneis multo plura Dio. lib. 1. Plin. lib. 17. cap. 20. li. 15. ca. 23.

Castaneæ pagoniæ. Lege, Castanea.

Castaneæ Tarentinę, faciles, nec operoso cibo, figura planę.

Castaneæ Balanitides, rotundiores, purgabiles, maxime ac sponte prosilientes.

Castaneę Salarianæ, puræ, ac planæ.

Castaneæ Corellianę, laudatiores.

Castaneæ Meteranæ, ex Corellianis factę, rubenti cortice.

Castaneæ triangulæ, & populares, nigræ, quæ uocantur coctiuæ, minima laude, patriæ commendatissimæ.

Castaneta caluescunt. Ex caluitio hominis cognosces, quomodo castaneæ, uineæq; caluescāt. Nam sicut in capite hominis calui, uel nullus, uel rarus est capillus: ita Castaneta caluescere dicuntur, quando raræ sunt arbores Castanearum, & sine stirpibus, sine fructibus loca nudata conspiciuntur. Hæc inter se opponuntur, caluata, & frequentia: ut pro raro & infrequenti caluum accipias. Vide Colum. lib. 4. cap. 33.

Castinus Medicus, citatur ab Aetio sermone. 12. cap. 44.

Castorides canes, id est, castore nati & uulpe: ex quo Homer. eos ἀλωπεκίδας uocat.

Casus, est caussa per accidens eorum, quæ raro contingunt, & aliorum gratia.

C A T

Catablepus, in Affrica gignitur, tauro similis, aspectu terribilis, supercilijs altis, atq; extantibus, oculis in recessu sanguineis, aliquanto minoribus quam boui, in terrā semper aspicientibus: unde nomen illi datur, iuba equina, quā ad certamen arrigit. Si quando frendet, ore aperto, aera super caput haurit. Aelianus.

Catapotia, adipsa, quæ sitim restinguunt, in ore uidelicet sub lingua detenta. Est eorū frequens usus apud ueteres Medicos.

καθετηρισμὸς, urinæ prouocatio per καθετῆρα, id est, fistulam urinalem. Modū eius docet Paulus lib. 6. cap. 59.

κατιὰς, instrumentū, quo Paulus iubet demortuum fœtum extrahere: uel Hydrocephalum, ut idem appellat lib. 6. cap. 74.

κατοκοιλία, aluus, inferior uenter, in quo excrementa diutius remorantur.

κατοχὴ, uigilans sopor, ut per soporem palpebræ clauduntur. At in Catalepsi manent apertæ.

Catochitem lapidem primum Corsica insula generauit. Solinus cap. 7. atq; inibi de eo lapide multa.

Catochos, detentio, siue captio insensibilis animæ cū punctione totius corporis. Species autem huius sunt tres. Vna somniculosa, cui lethargus inest. Altera uigilans, huic adest tetanus. Tertia autem species, quam neq; perperam, neq; insusitate Catochon phreniticon aliquis dixerit. Fit autē ex mistiōe aggregationū catochi, et phrenitidis, quemadmodum tiphonia, quę aut lethargus, aut suffocans, aut lethargicus affectus dicitur. Galen. de Definitionib. Gręcorum Medici uetustiores uocauerūt ἀπὸ τοῦ κατέχεσθαι, quod est detineri, & occupari: & in eo malo cōstitutos, κατεχομένους nuncupauerunt: recentiores uero fœminino genere, sed non dissimili significato κατοχὴν ᾗ κατάληψιν, quasi detentionem, & deprehensionem dicat aliquis, nominauerunt. Paulus lib. 3. cap. 10.

Castella quid sint in aquæductibus, ignorare potest nemo, qui Vitruuium, uel Frontinum legerit. Nec aliud sunt, quam fluentis aquæ per formas & fistulas suas diuerticula, quibus aquæ decurrētis impetus edomatur, qui alias nimius, & grauis esset fornicibus.

κάστορ, id est, Crocus.

Castor. Lege, Fiber.

Castores multi, & copiosi reperiuntur in Ponto. Solinus cap. 23.

Castoreum uocant Medici testiculos Castoris, uel fibri.

κάστορ@ ὄρχις, Castoris, uel fibri testiculi.

C A T A

Cataclysmus aquarū illisio superna: grece, κατακλυσμ@, id est, uehemens illisio aquarum.

Catagnomicum, est signum ex quo cognoscitur effectus.
Catagnomonicum, est interiorū & exteriorum significatio.
καταγματικά, ligamenta, & fasciæ, quibus rupturæ ligantur.
καταλήψις uocatur, quando cum uigilante sopore, posteriora cerebri magis molestantur.
Catangelos, Rubus, apud Dioscoridem libro.4.cap.147.
Catanchusa, idem quod Anchusa, apud Dioscoridem lib.4.cap.26.
Catanance, Thessala herba, de qua Diosco. lib.4.cap.135.
κάταγμα, fractura, uel ruptura mēbri, uel os fractum.
Cataplasma, doctius quam Emplastrum.
Cataplasma Diatrispermon, quod ex trib. seminibus constat, cymino, baccis lauri, & semine apij. Vsus eius ī colica, apud Paul.
καταπασμός, parua atq; simplex defricatio mulcendi cum quadam lenitate, ut inquit Cælius Aurelianus.
καταπέλτης, Catapulta.
Catapiromācia, per specula diuinatio: quod genus ludibrij hodie quoq; obseruant.
Cataplasmata, constant ex floribus fere, eorumq; surculis, & axungia.
καταπλασθέντα, Cataplasmata.
Catapotiam, pilulam hodie uulgus Medicorum uocat.
καταπούτιον, græcis dicitur, quod digitis, ori, & faucibus admotum, integrū, & qualiter a Medico præparatum est, glutitur, & deuoratur.
Catapsyxis, Cicuta, apud Dioscoridem lib. 4.cap.82.
κατάφορα, delatio in somnum profunda & inexcitabilis, in qua qui constituti sunt, omnium quæ dicuntur obliuiscuntur. Locus maliciosior est. Circa membranas tantum cerebri fit. Caussa uero, pituita, frigidum humorem, frigore, humiditateq; sua in somnum cogens, quo continue conniuent, nec nisi ægre excitantur. Obliuiscuntur omnium quasi amentes. Oscitant crebro, & oscitātes aperto ore aliquādo sunt, quasi claudere id obliti. Gale. libro de Comate. In duas species partitur. Vtriusq; proprium, ut oculos surrigere nequeant, sed grauentur, mox & collabantur in somnum. Verum altera species profundum habet soporem, ac diuturnum, uerumq; dicitur Coma.
Cataphoricus somnus.i. βαθὺς profundus.
Cataphysis, Psyllium, apud Dioscoridem lib.4.cap.73.
Catharsis. Lege Struthium.
Cataracta, fluuiatilis auis, apud Aelianum.
κατάψυξις, extrinsecus, & sine febre frigoris omnis noxa.
Cataracta, oculorum uitium, humorū effusio lentorum, inter corneam & chrystallidem congelatorum.
Catarrus, humorum multorum ex palati concauo defluxus, frequēs per nares, uel ut excrementum humorum, spiritusq; excretus uocem reddat.
καταθετηρισμός, urinæ per fistulam urinariā, aut instrumentum detractio.
κατασαλτικά, sistitiua.
κατασταγμός, id est, grauedo, malum quod nares claudit, uocem obtundit, tussim siccam mouet: sub eadem salsa est saliua, sonant aures, uenæ mouentur in capite, turbida urina est. Celsus lib.4.cap.2.

CATE

Cateron, græce κατέρων, id est, purgans. Atq; sic appellata est Illyrica Iris fortasse, quia ea olim usi in purgationibus ueteres sunt.
κατοικίδιοι ὄνοι ϗ πολύποδες, animalia quæ tactu conduplicant se in orbem, pilulę rotundissimę similia. Teut. uuandesel.
καθεκτικη, uis retentiua.
Catechomenion, Cicuta, apud Dioscoridē lib.4.cap.82.
Catellæ, diminutiuum a Catena.
Catholicōn, ab uniuersalitate sic dictum: quia indifferēter omnes humores euacuat. Habetur in officinis sub nomine Diacatholiconis. Vide Nicolaum.
κάττυμα. Lege, Corium.

CATV

Catulum sacrificaueris. Tradit Plinius Catulos lactentes adeo puros habitos esse apud priscos, ut placandis numinibus hostiarum uice Catulis uterentur. Genito mane catulo, res diuina fit. In Canario sacrificio rutilæ canes imolabantur, pro frugibus: ut ita deprecarētur, propulsarentq; seuitiam sijderis Caniculæ. Columella libro secundo, cap.22.

Catulorum caudæ. Plinius mentionem faciens huiusce rei & loci, sic refert. Colum. autor est, si quadragesimo die quando sit natus, castretur morsu cauda, summusq; eius articulus auferatur, sequenti neruo exempto, nec caudam crescere, nec canes rabidos fieri. Columella lib. 7. cap. 12.

C A T Y

κατυμάτων παλαιὰ δέρματα, ueteres soleæ, uel coria duriora, quæ calceis muniendis subduntur.

C A V

Caucalis, est pes gallinaceus. Lege, Pes gallinaceus.

Caucalis. Vide, Cacalia.

Caucos, idem quod Caucalis.

Cauda equina. Lege apud Dioscor. lib. 4. in dictione Hippuris.

Caudex, prima pars roboris, cui radices adhærent. Teutonice, Der understam̃.

Caulis uocatur in plantis, in quod alimentum defertur, id uidelicet, quod supra terram simplex assurgit: quod in arborum genere caudicem uocare solemus. Theophr.

Caulis Iouis, Aizoum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

καυλός. Vide Pecus.

καῦμα, alias Siriasis, infantium nunc distillatio, nunc adustio. Nomen id habet uel a Sirio astro feruentissimo: uel a Siris, ut Aetius refert, hoc est, cauernis: quoniã inflammatio fit circa cerebrum, et tuniculas eius. Consequitur uero cauitas oculorum, cum pallore, & corporis siccitate. Euenit interdum etiam non pueris.

Caussa coniuncta, Lege, Causarum alia procatarctica.

Caussarum alia est procatarctica, id est, euidens: alia synectica, id est, coniuncta, siue continens: alia præcedens, siue interna. Procatarctica est, quæ dum aduersam ualetudinem creauit, separatur: ut canis mordens, scorpio pungens. Causa coniuncta est, quæ cum præsens est, eius quoq; effectus adest: cũ uero desinit, etiã effectus euanescit; ut lapis in uesica, unguis in oculo. Præcedens causa est, quæ a procatarctica præparatur, & adiuuatur. Vel est, qua aucta augetur, & qua sublata aufertur effectus. Perfecta, quæ eundem in seipsa finem facit.

Caussæ abditę in medicina uocantur, in quibus requiritur, ex quibus principijs corpora nostra sint, quid secundam, quid diuersam ualetudinem faciat. Celsus lib. 1.

Caussę euidentes in medicina uocantur, in quibus quæritur initium morbi, calor attulerit, an frigus, fames, an satietas, & quæ similia sunt.

Caussas omnium morborũ, lege apud Hippocratem libro de Flatibus.

Caussę morborũ sunt, spiritus, & aer. eodẽ.

Caussa est, ad quã aliquid sequitur. Ad eam uero aliquid sequi, est ex ea, per eã, ab ea, aut eius gratia aliquid fieri.

Caussa in actu, quę simul cũ effectu existit.

Caussa in potentia, quæ non simul cum potentia existit.

Caussa efficiens uocatur, a qua aliquid fit.

Caussa finalis est, gratia cuius aliquid fit.

Caussa formalis est, per quã res habet esse. Nam dat esse rei, & eam conseruat in esse. Ipsa namq; præsente res est, & ipsa fugiente perit.

Caussa per se uocatur, cum aliquid suapte natura fit, caussalitatis nomine pariter est expressa.

Caussa per accidens, quæ ad effectum eum nõ ordinatur, aut caussalitatis nomine minime est expressa.

Caussa materialis, ex qua cũ aliquo aliquid fit, uel ex qua cum forma fit compositum, uel in qua aliquid fit ut in subiecto.

Caussa propinqua est, quæ particulari nomine designatur: aut inter quam et effectũ haud multę interiacent caussę.

Caussa remota, quæ nomine communi designatur: aut inter quam & effectum multę interiacent caussę.

Causus, a quibusdã Dipsas, sic uocatus est, ut inquit Aetius serm. 13. cap. 22.

καῦσος, febris, quę cum multo ardore, nullam corpori remissionem adfert, linguam siccat, nigro colore reddit, ingentemq; frigidi appetitum facit.

καύσου ποιητικὰ, siticulosa, æstuosaq;.

Cauteres, eadem quæ & Cauteria.

C E C

Cęcias, uentus. Vide, Thrasteas.

κεκαυμένα, combusturę, uel ambusta.

Cecilia, nomen est serpentis. Quidam apud Plinium mendose legũt, cęcos serpentes, cum legendum sit, Cecilias. Columella libro sexto, cap. 16.

κηκίς,id est,Galla.
κικαυμένα ἔρια,lanæ ustæ.

C E D R

Cedrelate,id est,Cedrus magna.
Cedræleon,id est,oleum ex Cedro.
κεδρία, pix Cedrina. Optima est, ut inquit Dioscor. quæ crassa,perlucida,ualidi odoris, quæ dum effunditur guttatim, modo destipata coit. Vide Dioscor. lib.1. Significat & Cedri resinam,a Cedro magna.
κεδρίδες, Cedri fructus. Excalfactoriam uim habēs. Lege Diosc. li.1. dicti. Cedrus.
Cedrium, succus Cedri e tæda eius concisa furnis, qui primus aquæ modo fluit in cannali. Nam sequens liquor, pix iam, nō Cedrium est. Sed confundunt autores, nunc pro resina, nunc pro sudore tædarum, nūc pro pice, Cedrium & Cedriam uocantes, Cedrio inuncti libri, a tineis & carie uindicantur. Damnat eius usum Plinius: propter ancipitem eius proprietatem, uiuentia perimendi, & perempta custodiendi. Cedrio nanq; tanta uis est, ut in Aegypto corpora defunctorum eo perfusa seruentur. Plin. lib.16. cap.12.
Cedrinus liquor, qui ex destillante arbore quasi resina destillat. In qua appellatione uariant magnopere ueteres. Nunc oleum liquorem hunc, nunc Cedriam, nunc Cedræam, nunc genere mutuo Cedrium appellantes, liquoremq;, siue resinam hanc, & ex ea factum oleum, cōmuni appellatione miscentes. Sunt tamē qui Cedriam fœminino genere, & Cedrium neutro, sic discernunt: ut illam crudam ex arbore lectā intelligant: hoc uero ex cedri materia concisa, & in furnis accensa, picis modo defluens, & exceptum.
κεδρίδες, fructus Cedri.
Cadrinus liquor. Liquor picis qui aquę modo fluit ex tæda dum coquitur, Cadrium uocatur: cui tanta uis est, ut in Aegypto corpora hominum defunctorū eo perfusa seruentur. Est etiam oleum cedri, quo per uncta materies nec tineam, nec cariem sentit. Hinc illud Epigrāmatorij. Cedro nūc licet ambules perunctus. Cedriam quoq; accæpimus appellari humorem manantē ex ambusta picea. Colu. lib.7. cap.12.
Cedromælon. Lege. Malus medica.
Cedrosus, uitis alba, apud Dioscoridem libro.4. capite.194.
Cedrus, arbor magna, similis Iunipero, nisi q; folium Iunipero acutū, spinosum & durum, Cedro simplicius & mollius. De Cedro plura Dioscor. lib.1. Plin. lib.13. ca.15. Theop. lib.4. ca.6. Lege. Malus medica.

C AE

Cæpus, facie satyro similis, cætera inter canem & ursum: nascitur in Aethiopia. Autor Strabo. libro.17.
Cæta, Calamintha, secūdum Strabonem: qui nonnullos existimare uult, Lacedæmonem ab Homero non Cætoessam a magnitudine, sed a Calaminthę copia uocari.

C E L

Cele, tumor comprehendens aliquem in scroto tumorem. Omnis equidem tumor in scroto, Cele appellatur.
Celeres equi qui fuerint, lege in dictione Desultorij.
Cælius Aurelianus Siccensis, medicus, scripsit libros Responsionum.
Item de morbis Mulierum.
Libros aliquot Epistolarum græcarum ad Prætextatum.
Libros Adiutoriorum.
Libros Pharmacorum.
Libros celerum & tardarum passionum.
Celoma, ulcus in oculi cornea tunica, latius q; bothrium, sed profundum minus. Auicen. Lilimie uocauit.
Cellarij dicūtur, qui ex cella promptuaria, siue ex cellario promunt necessaria familiæ: uocabulo Plautino promus & candus nominantur. Colum. lib.11. cap.1.
Celticum nardum, uel gallicum, Officinæ uocant Spicam Celticam.
Celtici canes, ex Gallia, Britanniaq; uenientes, odoratu & cursu præstantes.
Celtis, arbor, quę & Faba græca, uel Syriaca: quæ autore Theophrasto, fructum fert magnitudine fabæ.
Celtis. Lege. Lotos.

C E M

κεμάς. Lege. Cemas.
Cemas, græce κεμάς, Hinnulus, cerua, siue quod idem νεβρός. Quamquā κεμάδα no lunt progredi in pascua. Damam græce πρόκαν, Aristoteles, & idonei fere omnes a ceruo nō destinguunt. Alij primogenitos tm̄ ceruos procas uocant. Ab hoc animali procōnesos quoq; appellata est. Nam Ophion, quod Sardania quōdam ferebat,

interisse creditur, ceruus non erat, sed animal pilo ac denti simile, ceruo minus. Bar.

Cementum, unde Cementarij parietes, Vitruuio et Plinio lapidis genus est uulgarij, quo cum alibi, tum Romæ utuntur, exciso monte alicque, uel effosso. Fodinas quoq; ipsas rustici Cementarias uocant.

κῆμαι, conchulæ quædam marinæ, quæ uocantur hiantes.

Cemos, Leucopodion apud Diosc. li. 4. c. 132

Cemos, Hedera. apud Dioscoridem lib. 2. capite. 199.

Cemphos. Lege, φινίσ.

C E N

κεγχραμίδεσ, minuta grana in ficis.

Cenchris, auis. Plinius libro. 10. cap. 51.

Cenchrites. Lege, Acontia.

κέγχρος, milium.

Centaureum maius. Euricius Cordus doctus homo, in libello suo de Theriaca, existimat esse eam quam hodie impostores illi agyrtæ pro Rhapontico diuendunt. Quod si ita habeat, nō admodum difficilis esset paratu, non minoris precij q̄ etiam uerum Rhaponticum. Laus eius est apud Plinium lib. 25. Vide nostrū Herbarium.

κενεὼν, uentris pars quæ est inter latera.

Centaurea, & Melampodion, idem.

Centaureum magnum, Narce. Dioscori. libro. 3. capite. 7.

Centaureum minus, satis uulgata herba, describitur, ab Dioscor. lib. 3. cap. 8.

Centipes marina, Scolopendra ipsa.

Centipedes. Lege, σκολόπενδρα.

Centipeda. Lege, Onos.

Centrinæ, culices in ficub. fucis apum ignauia, maliciaq; similes.

Centonalis, Ruta syluestris apud Dioscor. libro. 3. capite. 51.

Centones, ex pannis, uel lanis diuersorū colorum in unum condensatis, uel consitis fiebant.

Centonica. Vurmkraut.

Centonicum, id est, Absinthium marinum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 26.

Centumcapita, Eryngion Hispanice, apud Dioscor. lib. 3. cap. 23.

Centunculus, Gnaphalium apud Dioscor. libro. 3. cap. 131. Prolixe admodum de ea Leonicenus, libro de Errorib. medicorū: & nos in Herbarij nostri Tomo secundo disseruimus.

C E P

Cepa muris, Scylla, uel Squilla.

Cepa. Lege, Crommion.

Cepæ Creticæ, dubitatur an eædē sint quæ Ascaloniæ: quia satis capitari soleant, sed distant sapore tantum dulci.

Cepa Pompeia, & Cepa Morsia simplex, quā uocant Vnionē rustici, ea est quæ nō fructificauit, nec habuit soboles adhęrētes.

Cepę syluestres nullæ reperiuntur. Vnde errant, qui apud Aristoph. Thymum, pro cepa syluestri interpretantur.

Cepa mentem lædi, scripsit Hippoc. & conspectu potius, q̄ esu commendauit.

Ceparum diuersa genera alia, uide apud Plin. lib. 20. Theophr. lib. 8.

Cepe Sardiæ, albæ.

Cepæ Gnidiæ.

Cepæ Samathraciæ, albissimæ.

Cepæ Getaniæ, omnium minimæ, sed prędulces.

Cepæ Fissiles: quę sic appellantur, quia hyeme cum sua coma inertes relinquuntur, & folia uere detrahunt, ijs deniq; diuisuris alia parte inferiore subnascuntur.

Cepæ Ascaloniæ, uelut steriles sunt ab radice, nec parte alia crassescunt.

Cepæa, Portulacę similis herba, apud Dioscor. libro. 3. capite. 169.

Cepina, id est, Cepa, satioq; ceparū: eo inclinamento Cepina dicta, quo Rapina pro satione raparum. Colum. lib. 11. cap. 3.

Cepos, Cotyledon apud Diosc. lib. 4. ca. 93.

Cepphos. Lege. φινίσ.

Cepulæ, idem quod Cepe.

C E PH

κεφαλὴ. caput.

κεφαλοκρουσὴν appellatum, quod uidelicet capiti molestius, ut opinor, instrepat.

κεφαλαλγία, κεφαλῆσ πόνοσ ἢ ὀδύνη. i. capititis dolor, qui aliquando in nobis, ex solo malo temperamento corporis, aliquā do ex nimia humorum copia, aliquando ex primitiua & foris accidente: ut sole, frigore, ebrietatee, ictu.

Cephalæa, dolor capitis, qui multū temporis durat, non recens, sed diuturnus, non plus, non minus. Morbus inquā capitis dolorē intolerabilem per circuminim redeuntem gignēs: ita, ut qui sic affecti sunt, tinnire aures sibi putent. Oculi eorum rubescunt, eminentioresq; apparent, exten-

dunturq; cum iisdem quę in frōte sunt uenis, ac facies tota rubet: græce κεφαλαία.

Cephalicum medicamentum, quod carnē producit.

κεφαλαλγία, capitis dolor cōmoto cerebro: atq; alio noīe dictus ab Galeno κρόταφος, quod significat tempus, capitis partē.

Cephaline, linguę portio qua gustus potentia inest.

Cephalos, Daphnoides apud Dioscor. libro. 4. capite. 149.

Cephalotos, Thymus, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 42.

Cephalotus, Porrum capitatū. sic dictum, q; maiorem uim habet. Est & quod sectiuum Porrum uocant.

Cepheus. Inter sydera Cepheus, quem Aethiopum regem fuisse tradūt, Andromedæ patrem: quæ Ceto proposita, a Perseo liberata est: qui omnes inter sydera recepti esse memorantur. Cepheus, ut ait M. Cicero, sequitur manib. passis terga septentrionis. lib. 11. cap. 2. Colum.

Cephus, posterioribus pedibus humanis, prioribus uero maioribus humanis. Plin. libro. 8. capite. 19.

Cephalicum emplastrum, sic dictum, q; capiti fracto conuenit. Celsus. lib. 5. cap. 19.

C E R

Cera, radicis nomen, de qua in rebus gestis a Cæsare mentionem facit Horatius. Hęc lacti admixta leuasse dicitur inopiam, similitudine representata panis: meminit & Plutarchus, sed nomen herbæ nō prodit.

Cera græce κηρος, fit expressis fauis, sed ante purificatis aqua, et triduo in tenebris siccatis, quarto die liquatis igni nouo fictili, aqua fauos tegente, cū sporta colatis. Rursus in eadem olla coquitur cera cum eadē aqua, excipiturq; alia frigida, uasis melle circumlitis. Optima quæ Punica uocatur.

Ceram candidā facere, nihil aliud est, q; facere Punica ut sit. Hæc medicinis utilissima.

Cera addito chartarum cinere, nigrescit.

Cera commixta cum anchusa, rubet, & idonea redditur ad reddendas ueteres similitudines.

Cera alba, recens inuentum, nec ultra quinquaginta annos durauit, ut adserunt Medici. Olim magno in precio fuit: nunc in fanis & delubris Deorum passim aduritur.

Cerago liquor, uel succus qui in fauorum reperitur cōcauitatib. amari saporis, sed plenus humoris cibus. Erithicen uocāt gręci.

Ceraitis, uel Ceratitis, fenugræcum: sic dictum ab eodem etymo quo Buceros & Aegoceros.

Cerasa Apromana, quæ maxime rubent.

Cerasa Actia, nigerrima.

Cerasa Ceciliana, rotunda.

Cerasa Iuniana, sapore tantum grata, sub arbore adeo tenuia, ut gustu marcescant.

Cerasa Puracina, Campanica.

Cerasa Plinaina, Campanica.

Cerasa Laurea, id est, Lauro primū insita, non ingratæ amaritudinis.

Cerasa Amarasia, id est, amara.

Cerasium, inquit Seruius, anteq; e Cerasо urbe Lucullus adueheret, erat in Italia, sed durum, & Cornu appellabatur: quod postea mixto nomine Cornucerasium est appellatum. Sunt aūt Cornucerasia idem cum Duracinis genus. An uero Seruio credendum, qui Cornum in Italia Cerasiū fuisse prodat, cum alia res sit Cornus, alia Cerasus, omnino satis ambigimus.

Cerasa Visula, Germanica, & Gallica.

Cerasa Macedonica, paruæ arboris, raroq; tria cubita excedentis, χαμαικέρασοι uocatæ. Pomum hoc, ut inquit Barbarus, primam colono fere gratiam uertentis anni refert, primo candidum, mox rubescit, deinde nigret, septentrione frigidisq; gaudens. Siccatur sole, conditurq; ut oliua cadis. Suspicor esse quę nos hodie uulgo Amarellas uocamus.

Cerasum, una cum fructibus, & multis suis generibus prosequitur late Plin. lib. 15. capite. 25. lib. 23. cap. 7. lib. 16. cap. 18. Theophrast. lib. 3. cap. 23. Dioscor. lib. 1. Paulus Aegineta lib. 6. Serapion cap. 145. Galenus. 7. simplicium cap. 18. & Alimentorum lib. 2. cap. 11.

Cerascomion, Oenanthe, apud Dioscoridē libro. 3. capite. 134.

Cerasta, arbor quę fit require ex Theophr. libro. 4. capite. 16.

Cerastis, serpens corpore eminens, ceruicula sæpe quadrigemina, quorum motu reliquo corpore occultato, sollicitat ad se aues. Plin. libro. 8. capite. 23.

Cerasconia, pastinaca syluestris, Diosc. lib. 3. (cap. 57.

κερατία. Lege. Siliquam.

Ceratonia arbor. Lege. Siliqua.

Ceratis, corniculatum Papauer apud Dioscor. libro. 4. capite. 69.

κερατοειδὴς, superior oculi tunica, ea qua parte alba est, satis crassa, pupillæ loco extenuatur.

Ceratum, & Cerotũ, utrumq; recte dicitur.

Ceratura, quære, Gummitio.

Ceraunia, Aizoum minus apud Dioscor. libro. 4. capite. 92.

Cerceraphron, Anagallis, ab Dacis sic uocata.

Cercopithæci, maximi magnitudine sunt, cauda quinum cubitorũ, unde nomen traxerunt: barba propensa, coma humana, alba facie, reliquo corpore nigrantes. Require Strabonem lib. 16.

Cercopithęcus, nigro capite, pilo asinino animal. Plin. libro. 8. cap. 21.

κέρκωσις, id est, caudatio, caruncula quædã est, ab orificio uuluæ exorta, totumq; genitale muliebre replet: adeoq; interdum trescit, ut adinstar caudæ ad exteriorem partem promineat. Quomodo incidi debeat, uide apud Paulum lib. 6. cap. 70.

Cerdon. Lege. Struthium.

Cerea Aegyptia. Asarum. Lege. Asarum.

Cereas, antennas nuncupãt, supremas uteri quasdam portiunculas obliquatas: item Plectanas, id est, retia. Vtrinq; uero habẽtur ὦμοι, siue humeri: postea est collũ, uel tracholus, cuius os uocatur, porus primus. Celsus canalem interpretatur.

Cerebellum, Cerebri portio posterior, Arist. lib. 1. de natura animalium. cap. 16.

Cerebrum, album & molle, tanquã ex spuma quadã concretũ, humidum & frigidũ.

Cerefolium duplex. Lege dictionem, Mirtis. lib. 4. Dioscor. Coroll. Barb. ibidem.

Cereus color, a Cera.

Ceria cuspia, Semperuiuum apud Dioscoridem libro. 4. capite. 91.

Cerina Pruna. Lege. Prunæ genera.

Cerinthus, apum cibus repositus. Plinius libro. 11. capite. 7.

Cerion, achori simile ulcus, maiorib. foraminibus, in quibus sanies melli similis continetur, uel ad instar faui apum. Vel, κηρίον, id est, fauus, hulcus continuis perforationibus terebratum, ex quibus mellis crassitudine humor excernitur.

κηροειδής, ceræ similis, cerei coloris.

κηροειδὴς, humor mellis.

Cerotum Thaidis, extat apud Paulũ lib. 3. ad rubicundum uultum faciendum.

Ceroma, & Cerotum a cera. Nam & græcis quoque κηρῶμα καὶ κηρῶτη dicuntur. Sed Ceroma etiã πάτος appellatur, estq; oleũ id, quo luctaturi se profundũt. Quanq; πάτος proprie cœnum est atq; lutum ceromati permixtum: cui si sudor accesserit, Conisalos appellatur attice, ut Gal. ait. A cera et Cerament ũ quis deductũ putet.

Ceromata, ficciora unguenta.

Cerota. Lege. Tenontes.

Cerotariũ, idem quod Cerotũ, uel Ceratũ.

Cerotum, siue Ceratum, est aggregatũ ex liquoribus & pulueribus grossis, tum resina, aut cera ad formam solidam & densam redacta.

Cerri, piscium generis, de quib. Diosc. lib. 2.

Cerrini, Smaragdini generis, Plinius li. 37. capite. 5.

Cerris. Inter arbores glandiferas est Cerrus ex glande Cerrea, ut Nigidius tradit. Porcina caro fit solidior, Autumat Plin. Cerrum ne Italiæ quidem maiori ex parte notam esse. Colum. lib. 7. cap. 9.

Cerrus. Lege, Quercus.

Ceruleum, Lasur.

Ceruleus Color dictus quasi Cæleus, ut ex uoce ipsa apparet, proprie color est cœli, sed sereni: id quod Ennius respiciens, Cœli, inquit, cerula tẽpla. Atq; inde ab omnibus mare appellatur Ceruleum. refert enim illud eundem quem ab ipso superne accipit cœli nitorem. Quare ex antiquis nonnulli, ut alteras Homeri opes, propter cędes, de quibus illic poeta loquitur, colore exornabant sanguineo: sic Odysseam ubi Vlyssis idẽ maritimos scribit errores, mẽbrana contegebant cęrulea. Sed quoniam Cærulei quædam species est pene nigra, ut quod Indicum dicitur, eoq; olim uestitu Græcę mulieres amictæ producebant eorum funera, quorum in cœlum animas migrasse cęruleum existimabant, idcirco pro tristi nonnunq; capitur. ut apud Vergiliũ puppis cærulea Charontis, imberq;, & sol cæruleus. Cucumis autem cæruleus, nam id quoq; legitur, Melopeponem significat, qui inter Cucumeres (multa enim sunt eorum genera) pulcherrimus est. Nec tantum Cærulei uidetur particeps, sed ipsius quoq; mundi gradus introrsum uersus, at-

tenuatos ostendit: ut hoc olim de eo lusimus. Quis neget e coelo missum? formamque, coloremque, Atque gradus coeli, Nectaris atque refert. Est enim sapore suauissimo. Sine ulla dubitatione, quod nos Caeruleum, Graeci dicunt Cyaneum: in quorum etiam cōmentarijs Lazurion inuenio. Ascribitur huic generi qui Venetus olim, nūc uulgo Blauus nuncupatur, color ex factione Circensi ualde nobilitatus. Fuerunt autem colores in Circo, prẹter hunc Venetum, Roseus, Albus, et Prassinus: quibus Auratus postea, Purpureus, & Luteus additi sunt. Autor. Thyl. de coloribus.

κήρυκιον. Lege. Buccina.

Cerui ocellus, Elaphoboscos, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 78.

Ceruicula. Lege. Ionia.

Ceruorū naturas, uide apud Plin. lib. 8. c. 30.

Ceruum graeci ἔλαφον, & Poetae ἐρώδιον, alij caput ipsum sic dici malunt ἐρώδιον.

Ceruix, uuluę ualua, cannalis & principiū.

Cęruleum, siue lapis Cęruleus, hoc est, Cyaneus, a Theophrasto, Galenoque Cyanos masculino & foeminino genere pronunciatur, in argenti & auri metallis fit, uide Dioscor. libro. 5. capite. 97.

Cerussa, hoc est, Psymithion, color est candidus. Vsum eius, & conficiendi rationem, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 94. Plin. li. 34. cap. 18. Vitru. lib. 7. cōmentariorum.

Cęruleus lapis, uide in dictione Cęruleum.

C E S

Caesius color si dictus est, ut doctissimi uiri monumentis olim tradiderunt, quasi Caelius a Coelo, eadem foret in Coelio & Caesio diphthongus. Constat aūt esse in ijs uocibus diuersam, nihil praeterea differre a Caeruleo: quando id, ut ostendimus a coelo deductum est: differt aūt sine dubio, uel ex ipsius M. Tullij autoritate, cuius haec sunt uerba in primo de Natura Deorum libro. Caesios oculos Mineruae, caeruleos esse Neptuni. Ad haec, non quemadmodū legimus coelum, mare, uestem, florem, caeruleum, ita legimus coelum, mare, uestem, florem caesium: sed oculos tantum caesios, ueteres dixerunt, quibus inest fulgor quidam uisu horrendus. Vnde existimo, sicut Caesar & Cęso dicuntur a cędendo, ita Cęsium a caede nominatum esse: ut qui cęsius sit, caedem quodammado oculis minari uideatur: qualis praelio gaudens, & caede dicitur fuisse Minerua, ex quo illa ab antiquis uocata fuit, ut ego arbitror, Caesia. Significat hoc M. Cicero, ubi de Catilina ait. Notat & designat oculis ad caedem unumquemque nostrū. Hic, qui oculis ad caedem senatores designabat, caesius erat. Cuius etiam oculos Salustius insignis histori cus, fuisse tradidit foedos, id est, caesios. Cuiusmodi memoriae proditum est Neronis quoque oculos fuisse: quod ipsum non leue fuit argumentum tyrannicae crudelitatis. Quin a Terentio Caesij hominis facies, dicitur cadauerosa, hoc est, immanis, & saeuitiam arguens: qualem Sicarij prae se ferūt, & carnifices: quamuis alij parum erudite cadauerosam, pro subliuida exposuerint. Enimuero Leonis oculos si quis inspexerit, qualis sit hic color, intelligit. Micant illi, ut studiose ipsi prope consyderauimus, uelut ignis penitus flagrans. Dicitur color hic Graece ab omnibus Glaucus: quod uerbum longo iam usu latini poetae suum fecerunt. Latius tamē patet Glaucus. nam praeter oculos Noctuinos, quos, ut auis ipsius Graecū nomē declarat, omnes Glaucos esse cōfirmant. Multa quoque dicuntur glauca, ut Vlua palustris herba, ut Salix, cuius cum frondes, tum multo magis cortex in ramis, prẹsertim anniculis, nitet hoc colore. Quod laudat Vergilius in equis, eosque noto carmine glaucos appellat, communi Italorum lingua Baios nominatos. Nā Spadices honesti ab eodē Poeta ibidē uocati, illustriores sunt aliquanto, Baij & ipsi, sed clari, uulgo nuncupati: atque ij duo aliorū omnium maxime probantur colores in equis. Vlua igitur, Salix, quas idem Vergilius glaucas dixit, equi item species optima. Castaneae etiā nucis tunica, aliaque multa, prẹter Leonis ac noctuae oculos, colorem glaucū ostendunt. Sed ut unde discessi, redeam, quando Caesius color tantū est oculorū, uidendum est, ne is sit potius quē Aristoteles Charopon uocat. Sic eīn ab illo dicitur leo, ab oculorū saeuitia: quē Catullus poeta doctissimus, Cęsium appellat. Vnde Hercules cognomento dictus fuit Charops, quasi iracunde intuens. Nā χαρὰ graece, ira dicitur latine. Et ex eodē, ut puto, horrore, Charybdis nominata est, & Charon: de quo canit Vergilius. Stant

circum lumina flammę. Cæsium uoluit ſenem illum horribilem ac dirum ſignificare. Quamuis non neſciam, Charopon ab alijs aliter quoq; reponi. Autor Thyl. de coloribus.

Ceſtron, Betonica, apud Dioſcor. libro. 4. cap. 1. Plin. lib. 23. cap. 8.

Ceſtron, Thymelæa apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 183.

Ceſtomela. Lege, Mela Ceſtiana.

Ceſtron, Lonchitis. Dioſcor. lib. 3. cap. 162.

Ceſyphum, uerum Ladanum, quod ex hyrcorum barbis corraditur.

CH A D

Chada. Lege. Sutura.

CH A L

Chalacium, ſiue Chalacia, morbus oculorũ Crithi non abſimilis, quando tuberculũ album grandinis modo innaſcitur.

χαλασμοὶ τῶν ἄρθρων, hiatus membrorum.

χαλάσις, tenſiuæ laſſitudinis relaxatio, Hippocrati.

χαλάζια, & ipſa in palpebris κριθὰ, non diſſimilia chimoſi naſcuntur: ſed cum frigore eiuſdem. Accedit, q; mobilia ſunt, & digito huc, illucq; impelluntur. Lege. Palpebrarum uitia.

χαλάζιον ἀργοῦ σύστασις, id eſt, ocioſi humoris multitudo, uelut grando peruia. Curam eius uide apud Paul. lib. 6.

Chalbana, Syriace ferulæ ſuccus. Officinæ hodie & neoterici Galbanum cõmuniter nominant. Dicitur et Chalbanum in neutro genere.

Chalbanum quale probetur, & quid ſit, require apud Theophr. lib. 9. cap. 7.

Chalcanthum, aut Chalchantes, Atramentum ſutoriũ, ut eſt apud Dioſc. li. 5. ca. 105.

Chalcidica lacerta, dicta eſt a maculoſis lineis quas in tergo gerit, colore æris, quod græci χαλκὸν uocant. Vnde a Vergilio Chalcis, uel Chalcidica exponitur, quaſi ænea, non a Chalcide Euboiæ, ubi ab alijs plurima dicitur euenire.

Chalcidice, una ſpecies lacertæ, gręce σαῦρ.

Chalcis, an idem ſit cũ Chalcidica, quod lacertã ſignificat, a plærisq; dubitatur. Chalcidis meminit Ariſtot. lib. de Animal.

Chalcis, piſcis de genere Rhomborum.

χαλκὶς, auis accipitrum generis, raro apparet, & montes incolit: colore nigro, magnitudine accipitris, forma tenui & oblonga, Homerus uocauit κύμινδιν in Iliade. χαλκίδα κικλήσκουσι, θεοὶ ἄνδρες δὲ κύμινδιν.

Chalcitis, id eſt, lapis ærarius, ita uocatur: quoniam ex ipſo æs coquitur, de qua uide Dioſcor. lib. 5. cap. 106.

χαλινον, deſinentia labiorum quæ reſpicit ad maxillas.

χαλινός, ſiniſtra compago.

CH A M

Chamæ, a Græcis χῆμαι, ſpecies ſunt concharum. Aliud in mari uidetur piſcis eſſe genus Chamæ, quas Hiatulas quidam interpretantur, habentes uuluam, ſicut qui & Erithyni, hoc eſt, Rubelliones dicuntur. Chamarum duo redduntur genera: ſcilicet, Tracheę, hoc eſt, aſperę, mali ſucci, quas & Oſtrea cognominant, & in Macedonia Corycos, & Athenis Crios. Alterũ leues, multo meliores et craſſiores: ob id et Pelorides, & Pelorinæ a quibuſdã, & Baſilicæ uocantur, & ab Helio Sparciano Lioſtria, id eſt, ſi Lithoſtrea mẽdoſe legatur.

Chamæacte, Sambuci genus alterum, id eſt Ebulus, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 185.

Chamęciſſos, quæ humi repit Hedera.

Chamęciſſos, Hædera nõ attollens ſe a terra, de qua uide apud Dioſcoridem lib. 4. capite. 127.

Chamædaphne, Vinca peruinca, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 150.

Chamędrys, Scordium apud Dioſcoridem libro. 3. cap. 123.

Chamædrys quæ ſit, uide apud Dioſcoridẽ libro. 3. capite. 111.

Chamædrops, Chamædrys apud Dioſcor. libro. 3. cap. 111.

Chamægiron, Tuſſilago, apud Dioſcoridẽ libro. 3. capite. 124.

Chamelæa, frutex petroſus, de quo uide apud Dioſcor. libro. 4. cap. 181. Vide Granum Gnidium.

Chamelæa, alia ab Coccognidio, Thimelęa apud Dioſcor. lib. 4. cap. 183.

Chamæmelon, Parthenium apud Dioſcor. libro. 3. capite. 156.

Chamæmelon, inter alia lingua Siculorum cognomentũ tertiæ ſpeciei Ariſtolochiæ, ut inquit Dioſcor. lib. 3. cap. 5.

Chamæmilla. Lege. Cunicula.

Chamæmyrte, Rubus, uel Ruſcus apud Dioſcor. libro. 4. capite. 147.

Chamæpeuce, Laricis folio simīlis ostenditur, apud Dioscor. lib. 4. cap. 128. qnasi Larixpumila dicta.
Chamæpitys, Ruta syluestris, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 51.
Chamæpitys, Hypericum, apud Diosco. lib. 3. cap. 172.
Chamepitys, Onobrichis herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 171.
Chamepitys, Aiuga dicta herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 176.
Champitys uera, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 176. & ultimo lib. 3.
Chamæpitys, Ruscus, uel Myrtus syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.
Chamęleuce, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 124.
Chamæleon, figura & magnitudine Lacerti, nisi crura essent recta, & excelsiora. Latera uentri iunguntur, ut piscibus, & spina simili modo: eminet rostrum, ut in paruo haud absimile sit suillo. Plin. lib. 8. cap. 33.
Chamæleon albus, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 9. Plin. lib. 22. ca. 18. li. 21. ca. 16.
Chamæleon niger, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 10.
Chamæleon, Dipsacos. Diosc. lib. 3. cap. 12.
Chamæleuce, Chamæcissos, uel Hedera, apud Dioscor. lib. 4. cap. 127.
χαμαικίσσιον. Lege, Irion.
Chamæplatani, coactæ breuitatis Platani. Plin. lib. 12. cap. 2.
Chamæraphanos, eadē quę ἀγριοράφανος.
Chamæropis, forte id quod apud Dioscor. Chamędrys, & Chamędropis. Vide Vergilij commentarium.
Chamærhyten. Lege, Struthium.
Chamæsyce, Astragalus. Dio. lib. 4. ca. 65.
Chemæsyce, Papauer satiuum, apud Dio. lib. 4. cap. 65.
Chamæsyce, pumila ficus latine, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 181.
Chamęzelon, Gnaphalium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 131.
Chamomilla, Chamæmilon, ἀνθέμις.
Chamsæ, Crocodili apud Aegyptios uocantur.

CH A O

Chaos, animal effigie lupi, pardorum maculis. Plin. lib. 8. cap. 17.

CH A R

Characacæ uineæ, id est, pedaceæ, a græco. Nam χάραξ fœm. generis duntaxat, pedamentum uitis significat.
Charadrius, id est, Rupex latine, ut placet Gazæ, auium generis.
χάραξ fœminino genere, pedamentū uitis. Vnde uites Characatæ dictæ, pedaminibus adnixæ. Prouerbium Græcorum est, χάραξ τὴν ἄμπελον, id est, palus uitem ipsæ πατήσειν accępit. Colum. lib. 5. cap. 3.
Characias, Tithymalus masculus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 168.
Charandrius, fertur ictericium morbum sanare solo suo conspectu, ut inquit Aelian.
Charax, adminiculum uitis.
Charchari, pisces sunt.
Charisium. placentæ putant esse speciem.
Chariton Medicus, citatur ab Aetio sermone. 13. cap. 18.
Charixenus Medicus, citatur ab Aetio sermone. 8. cap. 52.
De chartarum generibus, & earum inuentoribus, acusu, lege Plin. lib. 13. ca. 11. & 12.
Chartilago, ex neruis, ossisq; natura constat, Polluce & Galeno testibus, in quā omnia ferme ossa desinunt.

CH A S

Chasam, est defectus odoratus: & fit a mala complexione incensa, aut opilatione, aut apostemate.
χασματίαι, uocantur terræmotiones, quæ labes relinquunt, & in caua subsidunt ab hiatu sic dictæ.
Chastanon, Xanthion, uel Lappa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 139.
χαυλιόδοντες, exerti dentes aprorum.

CH E D

Chedra, Hippuris altera. Diosc. lib. 4. ca. 5.

CH E L

Chelidones ripariæ, quæ in riparum cauis nidificant.
χελιδόνες, Hyrundines. Tria eorum genera. De quibus uide Dioscor. lib. 2. Plin. li. 10. cap. 33. Paulum Aeg. lib. 6.
Chelidonia, Phragmitis, herba Fumus terræ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 111.
χελιδὼν, Hirundo.
Chelidonia describitur a Dioscoride. lib. 2. ca. 200. Theophr. li. 7. ca. 14. Plin. li. 25. c. 8.
Chelidonia, Hirundinaria maior. Barbar. in Coroll.
Chelidoniæ minoris descriptionem, Lege apud Dioscor. lib. 2. cap. 201.

Chelidon, & pisciculus, & salsamentum, Polypo similis.
Chelidonium, id quod Chelidonia.
Chelidonion, Vitis alba, apud Dioscoridē lib.4.cap.194.
Chelidonion, præter uulgarem ac notam significationē, cognomenū Anagallidis.
Chelidonion micron, Capnos, uel Fumus terræ, herba apud Dioscor. lib.4.cap.111.
Chelonion, Cyclamenos.
Chelones. Lege, Onistos.

CH E M

Chemosis, oculi tam fortis imaginatio, qua utraq; palpebra intantum peruertitur, ut uix oculos operiant, & album oculi supra nigrum ita extollitur, ut id in pluribus locis operiat. Vel,
Chemosis oculorum morbus, quādo ex tumore uehementi utræq; palpebræ conuertuntur, ut uix liceat conniuere, & albū supra nigrum attollitur, ac rubescit.

CH E N

Chenalopex, ansere minor, ex uulpis et anseris forma, audax, paratusq; tum aquilæ, tum feli resistere. Præterea fœtus tāta charitate cōplectitur, ut more perdicis ultro aucupi obuiam eundo, spacium pullis ad euadendum tribuat. Aelianus.
Chenoboscia. Loca in quib. anseres alūtur, Chenoboscia græco uocabulo appellātur. Nam χὴν græce anser dicitur, βόσκω, id est, pasco. M. Varro: Vbi anseres aluntur nomine Chenoboscion appellatis. Columel. lib.4.cap.14.

CH E R

Cheredranon, Hippuris, apud Dioscoridē lib.4.cap.49.
Cherephyllon, Mirrhis, apud Dioscoridē lib.4.cap.117.
Chœradolethron, Xanthion, uel Lappa, apud Dioscor. lib.4.cap.139.
χερσαῖος ἐχῖνος, terrestris Echinus.
Cheria, syluestris Raphanus.
Cherias Athenienfis, herbarum scriptor, celebrator quoq; spinarum generis, & carduorum. Meminit Plinius lib.21.cap.23. & Galenus.

CH I

Chia, ex Lentisco traditur gigni modo.
Chia terra. Dioscor. lib.5.cap.165.
χιασμὸς, capitis diuisura.
Chiræ, in pedibus quæ fiunt rupturæ. Vnde ita affecti Chiropodes nuncupati, uelut Rhagopodes.
Chiliophyllon, Achillea. Dio. lib.4.ca.39.
Chiliophyllon, Polygonum, apud Dioscoridem lib.4.cap.5.
χίμαρος ἐρίφινος μὲν ὁ τράγος θυλικῶς δὲ αἴξ. Theocrit. interpres Idyl. primo.
χίμαιραι, Capræ.
Chimerine, Aizoum minus, apud Diosco. lib.4.cap.92.
χίμετλον, ulcus ex frigore, & quod fit in pueris præcipue, maxime uero in pedibus & digitis, rubor uidelicet cum inflammatione mediocri. Celsus lib.5.cap.28.
χίμωσις, inflammatio nimia palpebrarum, adeo, ut sese aperiant, & uix integatur oculus, albūq; nigro surrectius est, ac tumet.
χεὶρ, manus.
χιρὰ, quæ in pedibus fiunt rupturæ: unde & ita affecti χειρόποδες dicti, uelut Rhagopodes.
χειράγρα, morbus articularis.
Chiron, & Melampus Medici præstantissimi, a quorum nomine herbæ quoq; dictæ sunt. Fuit Chiron in medicina probatus homo, cuius & Lucianus meminit in Dialogis, & in Fabulis Poetæ, inuentor, uel potius monstrator Centaurij, & Chironij. Hic olim cum Herculem suscepisset hospicio, atq; arma Herculea pertractaret, sagitta forte fortuna incidit in pedem, unde uulnus suppuratum est, atq; ita obijt mortem, quia fuerat uulnus mortis. Factus est inde locus prouerbio, ut inquit Plinius, in χειρώνιον ἕλκος. De ulceribus insanabilibus, lege Plinium libro. 25.capite sexto: quanquam inibi Centaurea reualuisse a ueneno existimet Plinius, quæ subinde dicta est Chiron. Secus uisum Ouidio, qui e cōtactu dicit eum perijsse, atq; subinde in cœlum subuectum. uersus eius τὰ ἔπια αὐτοῦ εἰσί, Ex Fastis,

Dūq; senex tractat squalētia tela uenenis
Excidit, & læuo fixa sagitta pede est.
Ingemuit Chirō, traxitq; a corpore ferrū,
Et gemit Alcides, Hemoniusq; puer.

Erasmus in Chiliadibus ex Zenodoto dicit in bello aduersus Centauros ictum ab Hercule, uulnus immedicabile in pede accepisse, unde & perierit. Vide quoq; Higinium. Vnde corrigendus est Auicennæ locus, qui pro Chironijs ulceribus, legit

Charonijs, haud dubium, quin Librariorum, aut oscitantium Interpretū culpa euenerit. Est autem ulcus magnum, quod habet oras duas callosas, & tumentes: exit sanies non multa, sed tenuis.

Chiromancia, ex manuū lineis futura prophetizat.

Chironia, idem quod Chironion, uel Centaureum.

Chironion, Centaureum magnum: sic dicitur, quia eo curatus est Chirō Centaurus, ut inquit Plin. lib. 25. cap. 6.

χειρώνιον ἕλκος, ulcus magnū, quod habet oras duas, callosas, & tumentes: exit sanies non multa, sed tenuis. Sic dictū putant, quod Chirone Medico indigeat. Idem & τηλέφιον uocatur, ab Telepho quopiam, qui huic uitio fortasse obnoxius fuit.

Chirurgia, est manuum intremularum diligens cum experientia motus. Vel sic. Est operatio manuū artificiosa, ad cōmodum finem pertinens. Galenus de Definition.

Chirurgia uocatur, ut inquit Vegetius. 2. Mulomedicinæ, quodcunq; secatur ferro, uel cauterijs uritur. Vel,

Chirurgia est scienia, medicinæq; altera pars, quæ per consuetas, tum sectiones, tū adustiones, & quæcunq; alia manu fiunt, humana corpora restituit.

Chirurgiæ, & pharmacorum differentię, et diuersi fines. 14. Method. lib.

χειρουργική, quæ manu medicatur. De tribus illis partibus Medicinę, uide latissime Celsum differentem lib. 1.

χειρουργικαί, quę manibus contrectat medicina.

Chirurgia cum sit uetustissima, magis tamē ab illo parente omnis medicinę Hippocrate, quam a prioribus exculta est: deinde posteaquam deducta ab alijs, habere professores suos cępit, in Aegypto quoq; increuit, Philoxeno maxime autore, qui pluribus uoluminibus hanc partem diligentissime comprehendit, Gorgias quoq;, & Sostratus, & Hieron, & Apollonij duo, et Hammonius Alexandrinus, multiq; alij uiri, singuli quædā reppererūt. Ac Romę nō mediocres professores, maxieq; nuper Tryphon pater, & Euelpistus, et ut ex scriptis eius intelligi potest, horū eruditiss. magis quibusdā in melius mutatis, aliquantū ei disciplinę adiecerūt. Hactenus Celsus.

χειρωνακτία, manutigium, manuum operatio.

CHOL

χολάδες. Vide, Lactes.

Cholagoga, quę bilem producūt pharmaca.

χολὰς, intestinum crassum.

χολὴ, fel.

χολὴ μέλαινα, atra bilis.

χολὴ, ad bilem, quæ in multis partibus corporis inuenitur, & ad fel, quod propriam habet sedem in folliculo iecoris, æquiuoca & communis uox est. Neq; in Græcis, nisi ex necessitate eorum, quę pro ea scribuntur, aut dicuntur, discerni eius ambigua significatio potest: id quod tam certum in Græcis est autoribus, ut probatione non indigeat.

Cholera plurali numero, itē Cholerę, morbi genus est pręcipitis, in quo & uomitus, & deiectio simul fiunt. Galenus uero lib. Definit. ait: Cholera est passio peracuta, molesta, atq; grauis, quæ statim hominem ad catarrhum adducit, cum uomitu & uentris deiectione multa: & in tormina, intestinorumq; dolorem, deinde in febres secedit. Vel sic. Cholera est passio acuta cum uomitionibus uitiosis, atq; immodica uentris exinanitione, uel curuatione: & etiam contrahuntur suræ crurū, infrigidanturq; corporis partes extremæ: pulsus in ipsis minores fiunt, & imbecilliores.

Cholera quid, & quottuplex. Gale. de atra bile, fol. 313.

Cholera rubea, tenuem prope sanguinis substantiā ostendit: & quia nō concrescit, bilis quoq; uocatur. Gale. eodem, fol. 114.

Cholera cyanea, id est, Cęrulea.

Cholera Bode, id est, uirens.

Cholera Phæon, quam nos subnigram dicimus.

Cholemasia, uomitio biliosa. Vtitur ea dictione Paulus lib. 2. cap. 56.

Choleram Galenus in Diffinit. suis diffiniuit, acutissimum esse malum, quod cū multa decoctione & uomitu bilis fit, in quo cōtrahuntur surę, extrema algent, fiuntq; exigni & incerti uenarum pulsus.

χολῶδες, quod in homine biliosum est.

Cholopœon, Abrotooon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 27.

χολοποιία, bilem contrahentia.

χυλὸς, succus, siue ex herbis, siue ex alimentis. Passim utuntur hac dictione Medici.

CH O N D

Chondrilla,admodum paucis cognita, alioqui Cichorio similis, & pro Cichorio usurpatur. Aliqui Cichorium,alij Serin appellant,caulem, flores, & folia habet Cichorio similia. Qua ex caussa nonnulli sylvestris Intubi speciem esse pronunciarunt. Verum tenuior tota est, in cuius ramulis gumi mastichæ simillimum, tuberculo fabæ inueniri solet. Dicitur & Chondryllon,In Theophrasto Andryala. In Plinio Condryala,pro Chondrilla deprauate legitur. Hanc Galenus speciem unam Seridis facit. Iulius Pollux autor est,appellatione Cichorij,ueteribus sylvestria olera uenisse duntaxat, quæ & gracilia, & tenuia appellabantur.

χονδρίζοντας uocant,cum in grumos lac denatur. παρεῶντας uero, quando impetu quodam lactis natura in eam partẽ facto, tument,inflammanturq; mulierum mammæ,nec possunt copiam lactis perferre.

χονδροπτισάνη, alica ptisanæ modo cõfecta.

χόνδρος,Cartilago.

χόνδρους, Græci dicunt in sale exigua frusta, & quasi quantũ summis contractis in unum digitis,capere quis possit.

Chondros,uel Xiphondes, super præcordia est os pectoris,uel cartilago,a similitudine capitis gladij,ut Galenus interpretatur. Vocant & malum punicum,ex corticis imagine quadam. Prominet super os stomachi propugnaculi uice. Lege μάκρος χόνδρους.

Chondrosyndesinon,uocant constitutionẽ illam,quæ est ex ligamentis, & cartilaginibus in hoie. Gal.1.de Temperam.a fine.

χόνδρος, Halica: fit ex ea Zea, quam Dicocon uocant,plus alit quam Oryza.

CH O R

Choramos appellant utrosq; linguæ sinus & cauitates.

χόρδαψος, pecudnm morbus, cũ uidelicet prẹclusa intestina uiscerum,uento,fumoq; urgente se colligunt,usq; adeo, ut aquam, & cibũ animalia reuomere cogantur. Prẹterea ad similitudinem hominum,propter inflationis iniuriam, coli quoq; dolore uexantur: propter quã necessitatem animalia sæpe rumpuntur. Vegetius lib.1.ca.41. Vide Colici.

χορδαψὸν alij uocant, cũ se tumor ostentat aliquis in tenuinm intestinorũ portione: ut uideatur spicæ imaginem præferre intestinum.

Chordapsus, intestinorũ emollitio accidẽs, quam Voluulum uocat Aetius sermone 9.capite.28.

Chordũ,fœnũ dicitur quod sero nascitur.

Chordum quid sit, lege Fœnũ Chordum, & dictionem Crithmon.

Choria,ex melle,& lacte cibaria fuere.

χορίον,fœtus ipsius inuolucrum: ideo sic dictum,quod χώρημα,locum scilicet,et spacium fœtui dat: uel quod nutrimentũ fœtui subministret. Constatq; duabus uenis, & totidem arterijs, & quinto, quod οὐραχὸν uocant. Lege,ὕστερα,& Embrion.

Chorodanon,Sphondylion, apud Dioscoridem lib.3.cap.88.

χοιρίνη,summa ipsius colis pars,a nobis glans dicta, per similitudinem glandis arboreæ.

χορὸς ἀφροδισίας,id est,Acorus.

CH L O

Chloros color,id est,uiridis. Veteres assueuerunt ita nominare etiam pallidum colorem. Interdum etiam pleriq; Brassicam,et Lactucam Chloros, id est, uirides nominant: qui quidem color nigrior est q̃ rubidus. Est etiam tanquam initiũ quoddam nigri,liuidiq;,quẽ frigus perinde quasi nigrum efficit.1.Prẹdictionum.Apho.10.

Chlounion,Eryngion,apud Dioscoridem lib.3.cap.23.

CH N O

χνοῦδιον, Theophrastus appellat Hederæ florem.

CH OB

χοιράς,Struma sicca,& quæ difficillime discitur caro. Nascitur potissimum in collo: nec una tantum,sed altera,pluresq;,singulęq;,priuatim proprijs tunicis, nõ aliter quam in abscessuum genere stratomata,et atheromata suis inuolucris seorsim acõcinnentur. Eas autem a strophis, quæ Græcis sues sunt, gentes aliquot Strophas, & Strophulas uocant.

χοιράδες,durati adenes, circa collum, alas, & inguina præcipue concreti, & surgentes,qui plerũq; eodem modo, quo reliqui corporis duricies discutiuntur, & curantur. A suibus, quos χοίρους Grẹci appellant,dicti,quod frequẽtes circa ceruicem & collum eius animalis inueniuntur.

χοῖρος, ſus, porcus.

CH O E

Choetas, id eſt, ſtruma.

CH R I

χριά, Buccina.

χρησμολόγοι qui ſint, require in dictione, μαντικὴν appellant.

Chrite. Lege, Palpebrarum uitia.

CH R O

Chromes, Piſces.

CH R Y

Chryſalis, erucæ genus, uermiculus inſectus. Plin. lib. 11. cap. 32.

Chryſanthemon, Aizoum, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 91.

Chryſanthemon, Chryſocome, apud Dio. lib. 4. cap. 58.

Chryſitis, Semperuiuum. Dio. lib. 4. ca. 91.

Chryſitis, Mercurialis. Dioſc. lib. 4. ca. 201.

Chryſitis, Chryſocome. Dio. lib. 4. cap. 58.

Chryſippus Philoſophus & Medicus, Hippocratis, & Prodici placita primus mutauit, tumultuaria quadam, ut inquit Plinius, garrulitate. Scripſit autem de animæ ægritudinibus. Item de Ratione curandi. De Logicę quęſtionib. Meminit Gale. de locis Affectis lib. 3. ca. 1. & Plin. li. 29. ca. 1.

Chryſiſceptrum, Chamæleon albus. Dio. lib. 3. cap. 9.

Chryſoberillus, Smaragdi ſecūda ſpecies, paulo pallidior, in aureū colorem exeunte colore. Plin. lib. 37. cap. 5.

Chryſocalis, Parthenium, apud Dioſcoridem lib. 3. ca. 156.

Chryſocarpos, Hedera.

Chryſocome, ſine folijs, ſine ſemine, ſolo ſcapo, comas habet, fulgore auri. Dioſcor. lib. 4. cap. 58.

Chryſocome, Iouis barba, herbæ nomen.

Chryſogonō, deſcribitur ab Dio. li. 4. c. 59.

Chryſolachanon, Atriplex, de qua lege dictionem Atriplex.

Chryſolectrū, Electri quędā ſpecies, aurei coloris, & matutino gratiſſimi aſpectus. Plin. lib. 37. cap. 3.

Chryſomella. Lege Citoniorum genera.

Chryſopraſus, uicinum genus Chryſoberyllo, ſmaragdino pallidius, & a quibuſdā proprij generis putatur. Vide Plinium libro. 37. cap. 5.

Chryſoſpermon, Semperuiuum, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 91.

Chryſoſpermon, Chryſogonon, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 59.

Chryſocolla, Berggryen, oder Schyfergryen. Lege, βάτραχος.

Chryſocolla quid ſit, uide in dictione, Aerugo aurificum.

Chryſocolla, humor eſt in puteorum ſcrobibus, per uenam auri canalienſis defluens, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſq; in duriciam pumicis. Vide Dioſcoridem lib. 5. cap. 95.

Chryſtalion, Pſyllium. Dioſc. lib. 4. ca. 73.

χρυσαλλοειδὴς nominatur gutta humoris oui albo ſimilis, a qua uidendi facultas proficiſcitur.

CH V

χοῦ, liquidorū menſura duodecim cotylas cōtinens. Tertia pars χοῦ, quatuor cotulę.

CH Y

Chymoſis. Lege, Exulcerationis oculorū affectus.

Chymiſtæ, alias, Alchymiſtæ.

χυμός, humor ſecundæ digeſtionis.

Chyliodynamis, Polemonia. Dio. li. 4. c. 10.

χυλός, ſuccus, χύλισμα, ſiue ex herbis, ſiue elementis paſſim extractus.

χύλος, cremor.

χύλος, humor primæ digeſtionis.

Chylus, eſt ſubſtātia liquida, ptiſanæ in ſpiſſitudine ſimilis, quæ in prima fit digeſtione. Auicen. lib. 1. Fen. 1. Doct. 5. cap. 2.

☞ C I B

Cibi qui olim in luxu ueteribus fuerunt, lege apud Cœlium lib. 5. cap. 31.

κιβώριον, Lege, Faba Aegyptiaca.

κιβότιον, Ibidem.

Ciborum uarietas uehemēter obeſt, & oīm morborum cauſſa, Hippoc. li. de Flatibus.

Cibus Saturni, Magice Equiſetū, uel Hippuris, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 49.

Cibus Italicus, ſecundū Innocē. Capparis.

C I C

Cicadæ. Plin. lib. 11. cap. 26. Hæ apud Rheginenſes mutæ: quia illis ſilentium indixit Hercules, cum illic dormiret. Solinus. c. 8.

Cicatrox, Romane Coronopus: forte quia cicatricem facit.

Cicatrix oculi, idem quod oculi albugo, & nebula.

Cicatrix oculorum, uide, Albugo.

Cicer inter legumina numeratur, non inter olera: exiſtimo legendum Siſeris. Eſt aūt

Siſer herba hortenſis, cui generoſitas præcipua eſt in Germania: ineſt longitudine neruus, qui indecoctis extrahitur, amaritudinis tñ magna parte relicta: quę mulſo in cibis temperata etiã in gratiã uertitur. Siſer nobilitatum eſt a Tiberio Principe, id genus oleris mire expetente. De hoc intellexit Vergilius in Moreto ſcribens: Hic Siſer & capiti debẽtes nomina porci. In codicibus impreſſis uulgo legitur Cicer, ſicut hic quoq; : cum utrobiq; Siſer legendum ſit. Vide Columel. lib. 11. cap. 3.

Ciceram Columella nõ tam leguminibus, q̃ pabuli quoq; generibus annumerat.

Cicer Columbinum, Venereũ orobęum, & Puniceũ, Ciceris differentię, quę tamen pro eodem accipiuntur ſæpe.

Cicer arietinum, aliud a ſatiuo uulgari. Vide Dioſcor. lib. 2. Plin. lib. 18. Theophraſt. lib. 9. Galen. lib. 6. Paulum. lib. 6.

Cicer erraticum, Serpillum.

Cicerculam Theodorus exiſtimauit eſſe, quam λάθυρον Græci uocant, folio nõ rotundo, ut plurima legumina, ſed oblongo: caulis humi ſerpens, ut piſo: quaterni, & inęquales grano ſunt anguli, ut Plinius inquit. Columella ſimilem piſo facit.

Cicerbita. Cicerbitam belliſſime omniũ delintauit Nico. Leon. cuius uerba ſic habẽt. Dioſcorides ipſam Sonchum nominat, & a Romanis Cicerbitam aſperam uocari teſtificatur: quamuis hoc nomen, ut plęraq; alia Romana uocabula, apud Dioſcoridẽ ſit deprauatum: quia non Cicerbita aſpera, ſed Circita aſpra in græco codice uitioſe legitur. Idcirco autem a Romanis aſpera fuit cognominata, quia ſpinoſa eſt cum inueteraſcit. Græci ſane adhuc herbam, quam nos latine Cicerbitam nominamus, uulgo Sonchum appellant: ut mirandum ſit, Simonem Genuenſem, qui multa herbarum uocabula a græco herbario didicit, quid tamen eſſet Sonchus apud Græcos, ignorauerit, nam de ipſa meminit in litera S. & adducit uerba Dioſcor. de Soncho: quæ tamen herba ſit, aut quo nomine cenſeatur apud nos, dicere prætermiſit. Plinius lib. 22. cap. 12. quam nos Cicerbitam nominamus, græco uocabulo Sonchũ appellauit: atq; ita ipſam deſcripſit, ut dubitari non poſſit, Sonchũ apud Græcos eſſe herbam, quam Latini Cicerbitam uocãt. Sed præterea idem Plinius una cum Dioſcoride tot huius herbæ uſus enumerat, ut me aliquando pudeat noſtri temporis Medicorum, qui tantum illa remedia probant, quæ magno impendio parantur, quib. meliora aliqñ pauperrimus quiſq; cœnat: fere tamen, de quo nos etiam magis pudere oporteat, non Indicas, atq; Arabicas, ſiue externi orbis quærũt medicinas, ſed quas natura illa omnium parens uulgo etiã expoſuit. Muſtela pugnatura contra ſerpentes, paſtu ſe Cicerbitæ munit, atq; inter pugnandum eodem crebro repetito ſe refouet. Compertum eſt hoc apud multos, qui dimicationẽ conſertam uidere. Nos Theriacam contra uenena, ab Aegyptijs magno emimus precio, cuius potiſſimã partem, quam baſim uocamus, illi adhuc ignorant, præter multa alia ſimplicia medicamenta, ad eandem compoſitionem neceſſaria, quæ noſtra hac ætate neq; a Græcis, neq; a Latinis, nedum a Barbaris cognoſcuntur: quorũ etiam uel unius defectus, ſi Galen. Medicorum Principi credimus, poteſt totam compoſitionẽ corrumpere. Naturæ uero opera ſunt abſolutiora, inuentu faciliora, niſi ob hoc ipſum uileſcerent. Sonchum autem, ſiue Cicerbitam, cuius occaſione hæc interpoſuimus, magnã habere contra uenena, ſed præcipue ſcorpionum efficaciam, teſtantur tum Dioſcorides apud Gręcos, tum etiã Plinius apud nos, & ex recentioribus Conciliator, qui Lactucellam, per quam, ut puto, Cicerbitem intelligit, quæ, ut etiã inquit Plinius, Lactucæ ſimilis eſt, niſi ſpinoſa foret, ſeptẽ alijs herbis annumerat, quę Theriacæ æqualem habent cõtra uenena poteſtatem. Atq; inſuper Auicen. apud Arabes, ſi modo Cicerbita ſit herba, quã ille. 2. Canone Taraxacon nominat, ut ſcio plęroſq; ętate noſtra Medicos celeberrimos, ac pręſertim Gerardum Veronenſem exiſtimaſſe. De Cicercia reliquũ eſt, quo tuis quęſitis omni ex parte ſatis fiat, ut etiã de Cicercia reſpondeam, hoc leguminis genus uulgo Cicerciam nominatum a Plinio li. 18. ca. 12. Cirercula nuncupatur a Theophraſto libro. 9. de Plantis, & a Galeno eundẽ Theophraſtum allegante lib. 2. de Alimentis. Lathiron. hoc enim uerbum Theodorus græce, latineq; doctiſſimus, in tranſlatio-

ne Theophrasti Ciceurculam interpretatur. Et Hieronymus Tragus de eadem herba. Cicerbita, & Sonchus, nostra Lactuca est crispa & hortulana: in Veris initio usq; ad æstatē cum reliquis Lactucellis apud nostrates ex sale & aceto estur. Nam σόγχοσ re uera ut Hieration Lactucæ species est. quare Hieration a Dioscor. Sonchitem, tanquā Sonchi congenerē dictam uideo. Proinde rura nostra omnia isthæc holera uno idiomate et communi uocabulo Lactucas uocant.

Citharon, Hædera. Dioscor. lib. 2. ca. 199.

Cithorium. Lege. Chondrylla.

Cici quid sit, uide apud Diosc. lib. 4. ca. 167.

Cici herba, ex qua Ricini semen. Autor Aetius sermone. 10. cap. 26.

Cicinon. uide. Ricinum.

κίκινον ἔλαιον, Cicinum oleum ex maturis ricinis, e Cici arbore (ut inquit Plinius libro. 15. cap. 7.) quæ Aegypto est copiosa, alij Crotonem inquit, alij Trixon, alij Sesamum syluestre nominant. Confectionem eius lib. 1. Dioscor. docet. Quem locum ita explicat inibi Marcellus Vergil. Cici quondam fruticem aliqui dixerunt, quem plures græci Crotona, & Romani Ricinum, a figura seminis appellauerunt. Rura autem nostra, & omnis fere Tuscia, nunc Romanum Phaselum uocat. Illi a notissimi insecti, nos a leguminis similitudine, eandem rem indicantes. Frutex hic tantum non arborescit: seriturq; in hortis nostra ætate, sed ad spectaculum magis q̃ utilitatem, altitudine, ut hic in historia eius, humilis fici, placani folio: et si Plinius uitigineo, nullo discrimine tamen indicat: quando platanus uitigineo folio a cunctis describitur. Atq; hæc quidem Vergilius. Nos in peruetusto quodam Lexico, a Doctoribus Bononiensibus perscripto, ut titulus præferebat (libellum cōmodato nobis miserat Theobaldus Fettichius Bononiensis gymnasij Medicinæ doctor, & idē nostra ætate doctissimus) ita scriptum inuenimus: Cicinum oleum, siue Ricinum, de Cataputia maiore, uulgo inirasoli Italice. Quod suspicionē mihi fecit, forasse eum esse fruticem qui Cataputiæ grana profert, sed arborescentē, & a quibusdam palmam Christi dictā, Germanice, Vundelbaum. Sed interim & alijs quoq; diuinandum aliquid relinquamus.

Ciconiæ. Plinius libro. 10. capite. 23.

Cicum. Lege. Cytinus.

Cicures animantes. Lege, Cytinus. Sunt autem domestici, & contrarij feris.

Cicuta, apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.

Cicutaria, id est, Mirrhis apud Dioscoridē libro. 4. capite. 117.

C I E

Ciere urinam, urinam propellere.

C I L

κοίλια κατώ. Aluus.

Cilia uocātur, quæ a palpebris prominent.

C I M

Cimbium, idem quod Sisymbrion.

Cima, est quidam caulium delicatior, tenerior q; cauliculus, Colum. lib. 11. cap. 3.

Cimices. Lege, κόρεισ κλινικοί.

Ciminus. De hoc lacu Vergilius, Cimini cum monte lacum. Colum. lib. 8. cap. 16.

Cimolia terra, ab insula Cimolo, qua utuntur fullones in uestib. abluendis. Vulgus nunc uocat, terram saponariam.

Cimolia terra quę sit, require apud Diosco. libro. 5. capite. 167.

C I N

Cincinalis, Enygron Dioscor. li. 4. ca. 137.

Cinclus, auis palmipes, prope mare uitam traducit: astutus, & captu difficilis, sed captus omnium maxime mitescit. Aelianus, Suidas, Plinius.

Cinerens color, a cinere.

Cinira, nomen est oleris, cui inditum uidetur nomen a cinere: quoniam huic herbæ id genus stercorationis est aptissimū. plura uide in hortis Columel. Bapt. Colum. libro. 11. capite. 3.

Cinis plumbi. Bleyesch.

Cinis Cyprius, id est, æs ustum.

κιονίσ, columella græce, siue uua, a similitudine columnę, quū ex reumate oblōga fit.

κινωπισκόσ, reptilium generale nomen.

Cinnabaris, Erythrodanum apud Diosco. libro. 3. capite. 16.

Cinnamomum frutex duorū cubitorū altitudine, amplissimus, palmiq; minimus. 4. digitorum crassitudinis, statim a terra sex digitis, surculosus, arido similis. Cum uiret, non odoratus. Folio Origani: siccitate gaudens, sterilior imbre, ceu diræ naturæ. Gignitur in planis, sed densissimis in uepribus, rubisque, difficilis collectu. Plura

apud Plin. lib. 12. cap. 19. Theophr. lib. 9. cap. 45. Genera eius plura eſſe inquit Dioſcorides lib. 1. patrium ſibi nomen uendicantia. Præfertur tamen Moſyllion, quod Caſiæ, cui Moſyliti nomẽ eſt, aliquã refert effigiem. Plura loco citato. Malumus eñ hæc ex fontibus ipſis petas, & ne nos librũ in immenſum grauaremus. Barbari tamẽ Corollarium, quoniã rem fere omnem in compendio explicat, adſcripſimus. Cinnamomum in partes quinq; concidunt: præcipua bonitas tenuiſſimis ad longitudinẽ palmi, pauloue amplioribus. Secunda proximis breuiore menſura. Viliſſimæ, quæ radicem antecedunt, quoniam ibi minimũ corticis, in quo ſũma gratiæ: qua de cauſſa præferuntur cacumina, ubi plurimus cortex. Ipſe frutex duorũ cubitorum altitudine ampliſſimus, palmiq; minimus. Quatuor digitorum craſſitudinis. Statim a terra ſex digitis, ſurculoſus, arido ſimilis. Cum uiret, nõ odoratus. Folio Origani, ſiccitate gaudens. Sterilior imbre, ceu cõtraria cæteris natura. Gignitur quidẽ in planis, ſed denſiſſimis in uepribus, rubiſq;. Difficilis collectu. Verior ſententia eſt, naſci in Aethiopia, Troglodytis cõnubio permixta. Non ut Herodotus, quo ſitu Liber pater educatus eſſet, ex inuijs rupibus, auiumq; nidis peti, & priuatim Phœnicis. Neq;, ut alij, in Arabia. Igitur mercantes illi a conterminis uehunt per maria uaſta ratib. ſine gubernaculo, ſine remis ac uelis, ſed hyberno per brumã, euris tum maxime flantib. Primus his portus Gebennitarũ Ocila, ſiue Acila, ut Strabo, Ptolomæus Ocelis. Produntur uix quinto anno reuerti mercatores, & interire multos. Contra reuehunt uitrea, & ænea, ueſtes, fibulas, cum armillis ac monilibus. Ipſum lignum in faſtidio eſt, propter Origani acrimoniã. Xylocĩnamomũ uocatur. Preciũ in libras. 20. Quidam Cinnami (nam & Cinnamũ dicitur) duo genera tradidere, candidius, nigricanſq;. Et quondam præferebatur candidum. Nunc contra, nigrũ cõmendatius, autore Plinio: atq; etiã uarium præferunt candido. Certiſſimo argumento, ſi ſit ſcabrum, atq; ut inuicem tritũ contumaciter frietur & inhorreſcat. Improbatur molle inprimis, aut cui albicat cortex. Ius eius a Gebennitarum Rege ſolo proficiſcitur. Is edicto mercatu uendit. Precia quondam fuere in libras denariorũ mille. Auctum id parte dimidia eſt, incenſis (ut ferũt) ſyluis ira barbarorũ: aut etiã forte fortuna, quoniam auſtri tam ardentes ibi afflare ſolent, ut æſtatibus ſyluas accendant. Coronæ ueteribus fiebant ex Cĩnamomo, inter raſili auro incluſę. Radicẽ eius magni ponderis aureæ pateræ impoſitam uidiſſe, Plinius meminit, ex qua guttæ editæ, annis omnibus in grana durabantur. Pſeudocinnamomum, Galenus Cinnamomidem quoq; appellari ſcribit.

Cinnamomum uerũ hodie non haberi, tam manifeſtũ ex Dioſcor. deſcriptione lib. 1. ut illi nõ poſſunt obſiſtere omnium nationum omnes, & Calechut mercatores.

Cinnamũ in Syria gignitur, quod Caryopon uocant. Hic eſt ſuccus nuci expreſſus, multũ a ſurculo ueri Cinnami differens, uicina tamen gratia. Plin. lib. 12. cap. 28.

Cinnamomũ quomodo creſcat, & quid reuera ſit, uide Theophr. lib. 9. cap. 3. 4. 5. 7.

Cinnabaris, & eius uſus, eſt apud Dioſcor. libro. 5. capite. 100.

Cynnomyron, unguentum Liliorum.

Cinabrum, idem quod Minium.

C I P P

Cippus, & columnam ſignificat, & nomen uiri proprium eſt.

C I R

Circęa, a Circe dicta. Sunt qui in neutro genere Circæum legant apud Dioſcor. li. 3. cap. 133. Plinium. lib. 27. cap. 8.

Circumitus febris quotidianæ uocatur, qui 24. horis abſoluitur.

Circuitus febris tertianæ, qui horis. 48. perficitur, hoc eſt, duobus diebus.

Circũitus febriculæ quartanæ, qui horis recurrit. 72. id eſt, de quarto in quartum.

Circumitus. Lege. Paroxiſmus.

Circinare, ſcarificare, idem.

Circumlitiones oculorũ, ad nitorem & expolitionẽ eius partis præparatũ remediũ: idem fere quod Græci καλλιβλέφαρα, uel honeſtandis palpebris utilia dicunt.

κιρσοκήλη, id eſt, ramex, cũ uenæ intumeſcunt intortæ, cõglomerataeq; ad ſuperiorem partem, uel ipſum ſcrotũ implent, uel mediam tunicam, uel imam: interdum etiã ſub ima tunica circa ipſum teſticulum, neruumq; eius increſcunt. Vel eſt eneruatio

& magnitudo uasorum quorundam, uel omniũ simul, quæ testes nutriunt. Vel est eneruatio, aut euulsio uasorũ testes nutriẽtiũ, & humoris ignaui collectio in scroto.
Cirsos, scroti morbus.

C I S I

Cisibilites, genus uini est, in Galatia nascens, quod saporem mulsi præbet.
Cisum, Pyritis & Galenæ species quarta, teste Gregorio Agricola medico, ex quo cõficitur aurum & argentum. Inmensa eius copia apud Silesios, in Reichensteyn, ut ille ait.
Cissamethos, Helxine apud Dioscor. lib. 4. capite. 92.
Cissaron, Hædera.
κίσσαρον. Lege. κίσσος.
Cission, Asclepias, Dioscor. lib. 3. cap. 105.
Cissophyllon, Asclepias herba, apud Dioscor. libro. 3. capite. 105.
Cissos acorpos, Chamæcissos apud Dioscoridem lib. 4. cap. 127.
κίσσος, ramosus frutex, sed inprocerus, ut inquit Diosc. Foliosus, & in saxosis locis proueniens: folijs rotundis, acerbis, hirsutis. Flos masculo ut mali punici, fœminæ albet. Vide Plin. lib. 24. cap. 10. Vocant & κίθαρον καὶ κίσσαρον. Ab Cisto differt. Quod Cissus hedera natus est, Cistus sui generis frutex. Certat de hoc Leonicenus cũ Collinutio, & Barbaro lib. de errorib. Medicorũ, ad quorũ cõmentarios remittimus lectorem: quæ item abunde per nos Tomo secundo Herbarij nostri citata.
Cissos, & Cistos quomodo differunt, admodum prolixe disseruit Leonicenus: nos in Herbarij nostri Tomo secundo.
Cission, Hedera apud Dioscor. li. 2. ca. 199.

C I T

Citeius, medicus.
Citeciphon, citatur ab Gale. medici nomẽ.
κίθαρον. Lege. κίσσος.
Citocatium, Chamælæa apud Dioscoridem libro. 4. capite. 182.
Citreolus, Cucumer citrinus.
Citrium pomum. Lege, Malus medica.
Citria poma, secundum Manardum poma arantia.
Citromela. Lege, Malus medica.
Citrum, lignum preciosissimum, quo lectos exornabant olim ueteres, Lege. Malus medica.

Citta, affectio qua terram cupiunt edere mulieres: quæ circa tertium præcipue gestationis mẽsem infestat: quod non posset, cũ fœtus, utpote imbecillis, quicquid ad uterum alimenti ratione fertur, absumere: quapropter uariç in stomacho redundantiæ accumulantur. Vnde & uaria & absurda appetunt. ut carbones extinctos, cretã, cimoliam, & alia permulta. Eam ob caussam affectum hunc nominauerunt, aut ab animalis uarietate, aut quod sæpenumero hoc modo pica laborat.
κιττὼ, insuauis & uilis Cassia.
Cittampelos, Helxine apud Dioscoridem libro. 4. capite. 42.
Cittosus, uocatur uitium pestis, quando acini racemis defluunt.

C L A

Clauicula, Hedera ea quæ apud Dioscor. Helix, tertia hederarum species.
Clauiculæ, uitium claui.
Claui inter ulcera sunt: quorũ quidam morticinij appellantur. Nascitur clauus nonunq̃ alibi, sed maxime in pedibus, ut docet Cornelius Celsus. Clauo perijt Silius Italicus. Colum. lib. 6. cap. 14.
Clauus, genus ulceris, quod nonnunq̃ alibi, sed frequenter tamen in pedibus nascitur, doloremq̃ mouet ingredienti. Sunt & oculorum claui, ut nominat Celsus, uidelicet callosa in albo oculi tubercula, a similitudine claui nomine accepto, q̃ ut claui acerbissime pungãt, lancinentq̃. Estq̃ rotundum, atq̃ turbinatum, & callosum.
Clauus, tuberculum quod Græci dothienem, latine furunculum uocamus.
Clauus, morbus arboris quid sit, & quomodo arboribus cõtrahatur, require ex Theophrasto lib. 4. cap. 16.

C L E

Clema. Polygonum, Dioscor. lib. 4. cap. 5.
Clematis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 8.
Clematis, apud Pollucem Vitis.
Clematis Aegyptia, ea quæ uulgaro nomine Clematis apud Dioscor. lib. 4. ca. 8.
Clamatitis tertia species Aristolochiæ, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 5.
Clematitis, Periclimenon apud Dioscoridem libro. 4. capite. 16.
Clemax, Iulio Polluci Vitis.
Cleonicon, Clinopodion apud Dioscoridẽ libro. 3. capite. 109.

κλεῖδα περὶ ὦμμον, commissura circa humerum. Hom. Iliad. ι. τὸν δ' ὕστερον ξίφει μεγάλῳ κλεῖδα περὶ ὦμμον πλῆξ.
κλενίκα, Enula Campana.
Clema, Pityusa apud Dioscoridem libro. 4 capite. 176.
Clematia, apud Theophr. Tithymalus dicta Myrsinites, apud Dioscoridem libro 4. capite. 170.
Clematis, Romane Ambuxus, apud Dioscor. libro. 4. capite. 192.
Cleophantus, ut testatur Plinius, uixit ante Asclepiadem. In febrium curatione, caput ægri, multa aqua frigida ille subleuabat: inde uinum perfundebat. Adnotauit Cel. libro. 3. capite. 14.
Cleopatra medicus, citatur subinde ab Pau. Aegineta. Scripsit de arte curatiua, & singulorum morborum curationibus.
Cleromancia, quæ ex sortib. futura denunciat, Geomanciæ pars.
Cleron, morbus operis apum, cum fauos non explent. Plin. lib. 11. cap. 9.

C L I

κλιβανίτης, panis probe in fornace coctus.
Clibodion. Helxine apud Dioscoridem libro. 4. capite. 42.
Clidemus quędam de causis plantarum reliquit, ut inquit Theophrastus libro. 1. Plant. capite. 10.
Clidium uocatur in sue quod inter iugulum est.
κλειδίον, iuguli ossis nomen.
Clima mensura agrorum. Colum. Apud Astrologos, Clima in situ terrarū dicitur spacium quo regionatim uariat horologium. Vniuersa terra diuiditur in septem Climata, quę nostri Circulos appellauere, Græci Parallelos, Plinius noster Segmenta: a quo præter illa septem notissima, adduntur quinq; exquisitissima quadam subtilitate, ut ita fiant climata, siue segmenta numero duodecim. Bononia patria mea septimo segmento, siue climate continetur. Columella lib. 9. cap. 1.
Cclidion, Epithematis cognomē: eius usus est in dysenteria, apud Aetium sermone 9. capite. 49.
κλίνη, lectus.
κλινικός, Paraliticus, & in lecto decumbens, nostra uernacula, Bettrysʒ. ꝙ κλίνη græce significat lectum.
κλινική, medicinæ genus.
κλινικοί, medici qui medicamentis curant ægrotos ab lectis male affectos, quos frequentant dicti.
Clinopale, inmodica fututio, & uenerearū rerum usus, apud Paulum. lib. 1. cap. 37.
Clinopodion, Polycnemon apud Dioscor. libro. 3. capite 107.
Clinopodion, Serpillo similis herba, de qua uide Dioscoridem libro. 3. capite. 108. Plinium libro. 24. capite. 15.
Clitellæ, dicuntur ea, quibus sarcinæ colligatę mulis portātur. Inde Muli clitellarij.
Clitellas uocāt strata iumentorum, quibus sarcinæ alligantur. Vnde muli Clitellarij dicti. Prouerbium est. Boui clitellæ sunt impositæ: cum bos naturaliter sit impatiens, insolensq; clitellarū, minimeq; ferendis clitellis idoneus. Plautus festiuiter homines Clitellarios uocant, qui onera imposita uehunt, & dorso portant, quasi dossuarij. Columella lib. 6. cap. 36.
Cliterninus. uide. Lanunini, & Coles.
Clitorium, muliebre pudendum: quod & Sacandrus dicitur. Vnde et κλιτοριάζειν, quod turpiter id membrum contingere significat. Pollux per υ scribere mauult. libro secundo.
Cliuina, auis, quæ & Clamatoria, & Prohibitoria. Plinius lib. 10. capite. 14. Cliuina uocabulum quidem alitis, sed ab auspicijs dictæ Cliuis. ita enim uocabant, ut inquit Festus, quæ aliquid fieri prohibebant.

C L O

Clodius, non ille Miloni infensus apud Ciceronem, sed medicus scripsit libellum de cura Ascaridum.
Clostra, a claudendo dicta.

C L V

Clunicus, qui laborat ægritudine clunium.
Clupea, piscis minor Attilo.

C L Y

Clymenon, Volucrum, apud Dioscoridē libro. 4. capite. 15.
κλύσματα. Clysteres, ablutiones.
κλυστῆρες. Clysteres.
Clysteris usum ab Ibi profectum scribunt. Hæc enim collo tanq; Clysteris utre, marina, nilicq; aqua implero, rostri aduncitate, per eam partem se proluit, qua recrementa prolui solent. Gale. in introducto. seu Medico.

C N

Cnecion, Maiorana, & Samsuchus, apud Dioscor. libro. 3. capite. 45.
κνήκιον. Lege Rhapsodiam Maioranæ.
Cnecron. Vide, Granum gnidium.
Cnestron. Vide. Granum gnidium.
κνήμισ, tibia.
κνῆσμοσ, latine pruritus mali nomen. Fit autem ex corruptis, pituitosis, & biliosis humoribus. Si senectuti contingit, uix curatur.
Cnicion, Trifolium, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 121.
Cnice, Rubus apud Diosc. lib. 4. cap. 147.
Cnicos, Atractylis, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 106.
Cnicus, Carthamus apud Dioscoridem li. 4. capite. 200.
Cnicus agria, Anemone.
Cnide, Acalyphe, apud Dioscoridem lib. 4 capite. 54.
Cnidion Coccum, Chamæleon niger, Dioscorides libro. 3. cap. 10.
κνίδιλαιον, oleum e grano Gnidio.
κνικινόν ἔλαιον, oleum cnicinum.
κνώδαλα, marinæ beluæ: sic in Pindari & Nicandri scholijs interpretantur. Vsurpatur tamen & pro terrestribus reptilibus.
κνημασῆρασ, neruos uocant ab inguine dependentes.
Cnopodion, Polygonium apud Dioscor. libro. 4. capite. 5.

C OB

Cœli, Terræ, Syderum, Cardinum cœli, Polorũ, Signiferi, Aetheris, Tropicorum, Planetarumq; descriptiones, uide in Lexico nostro Astrologiæ.
κοιλιωτικά, id est, uentriflua medicamina.
κοιλία, uenter. Vide Cœliacus morbus. Vocãt & γαςῆρα, ex quo & ὑπογάςριον, pars sub umbilico ad pubem: quam etiam ἦτρον uocant. Vnde & Etridia frusta apud Comicos, & abdomen, & lactes.
κοιλιακα, passio in uentriculi parte affectus malus, sub quo indurescit uenter, dolorq; eius est. Eius species sunt duæ. Vna Procœlion, quæ magnitudine fit, & abundantia ab animantibus quæ protuberanti sunt uentre. Altera, ex defectu ἐλλιπει oritur: Proinde Sphecodes appellatur, uel Sphecoides, tralatione ab uespis producta. Dicitur & Lagaros, ab inanitate. Cuius exemplum extat Iliad. 6. μηκπογμώσασ μίνιοσ ἄλλο τιθάλωμαι.
Cœliaci, a Cœlia, id est, uentriculo stomachi uocantur: quod morb. is atq; dolor, in ipsius uentriculi parte cõsistat, quæ πυλωρὸσ Græce nominatur. Vnde medicamenta quædam huic uitio contraria, Cœliaca dicuntur.
κοιλώματα, concaua ulcera quæcunq; rotunda, & concaua, uuis latiora. Circa irim oculorum fiunt. Sunt autem in oculis uuæ ex eodem ulcerum genere.
κοιλίαν μαλάσσειν, uentrem mollire.
κοιλίασ ῥευματισμόσ, uentris fluxus.
κοίςσοσ, medicorum uox, qua uarices significant, interdum toto corpore se dilatãtes. Lege. Varices.

C O A

Coa, prisci appellabant os uentriculi, Gale. libro. 4. Aphoris. apho. 17.
Coacon, emplastrum nigrum. Quamq; legendũ suspicatur Cæsareus Choacon, aut Chiacum: ut apud Georgium Vallam de cura Oculi. Nisi malis Coacõ, quod inter Hippocratis opera liber habetur, qui inscribitur, de Coacis prænotionibus: unde nomẽ deductum uideri potest. Vide Celsum libro. 5. capite. 19.
Coactio in animalibus, passionis est nomen ex qua ægritudinũ diuersa genera nascuntur. Ideo sic appellata, quod ab iniuria, uel labore, uel excoactione contingat.
Coadiutrix caussa. Lege. Causarũ aliæ. &c.

C O B

Cobios, Tithymalus apud Diosc. li. 4. c. 168
κώβιοσ, piscis.

C O C

Cocalia. Lege. Cochlea.
Cochlax. Lege. Cochlea.
Cochlea. De hac in hanc ferme sententiam Hermol. Barbarus. Cochleam, & Limacem, Græci Cochliam & Cochlion appellant. Nam Cochlos, & Cochlax marinos calculos significat. Est & Cochlos apud Aristotelem, animal testaceum, & aliud quod Limaces, a Theodoro dictũ Vmbilicus. Hoc & Cochlion est, ubi Aristoteles appellet, sicut limacem quoq; Cochlon. Nobilitas præcipua Solitanis. A patria item Balearicis quas in speluncis nascentes Cauaticas nominant. Aphricanis duplex genus, nudarum, tectarumq;, quibus magna

fœcunditas. Sicut Illyricis amplitudo. Nã & Siculæ cõmendantur quãdiu paruę sunt. quia magnitudo duras facit, aufertq; succũ Laudantur & Caprearum insulis. Saliua Cochlearum, quæ punctis, acu, uel stylo carnibus manat, a Græcis, ut Galenus inquit, myxa dicitur, hoc est, mucosus lẽtor, siue mucor, mucusue. Limacem Teucer ad exemplum quæstionis ludicræ ita finit. Animal sine pedibus, sine spinis, sine ossibus, crustatum, oculos nunc exerens, nũc retrahens. Cicero Terrigenam, Herbigradam, Domiportam, Sanguinecassam. Inuenio Limacis genus Cocaliam ab Aristotele uocari, & aliud Abrotonem. Quanq; sunt qui Locustã putent. Item qui apem, alij qui piratam in eo uocabulo intelligãt. Strabo lib. 13. Cochleas prędicat Linusias, ab agro, cui nomen Lino est, iuxta Pityunten, medio inter Parianam, Coloniam, & Priapum spacio.

Cochlea notum animal. Plin. lib. 8. cap. 39.

Cochleæ linusiæ. lege. Cochlea.

Cochleæ oculis carent, ideoque corniculis prætentant iter. Plin. lib. 9. cap. 30.

Cochleæ arborũ quæ sint, require ex Theophrasto lib. 4. cap. 16.

κοχλίαι χερσαῖοι. Lege. Cochlea.

Cochlion. Lege. Cochlea.

Cochlos. Lege. Cochlea.

Coccali, nuclei Pinei, secundum Gale. Sunt qui Cocci gnidij grana Coccalos quoque uocent.

Coccalus, Pinearum nucleus.

κοκκοί, uide, πυρῆνας.

Coccinus color. Lege. Ruber.

Coccos, a Theophrasto accipitur pro Tithymalo paralio, cuius meminit Dioscor. libro. 4. capite. 171.

Cocula, uasa ænea, coctionibus apta.

Coccum, rubens granum.

Coccum quo infectores utuntur, frutex paruus, cui grana ceu lentes adhęrẽt, quæ electa congeruntur, Dioscor. lib. 4. cap. 51.

Coccus Baphica, id est, Granum tinctorũ, de quo uide Dioscor. lib. 4. cap. 51. Theophra. lib. 3. Plin. lib. 24. cap. 4.

Coccum gnidium, Chamęlæa apud Dioscoridem lib. 4. cap. 182.

Coccyx, ex accipitre uidetur fieri, tempore anni figuram mutans. quoniam tunc non apparent reliqui, nisi perq; paucis diebus, Mutat & uocem. Procedit uere: & semper parit in alienis nidis. Plin. lib. 10. ca. 9.

Coccyx, pars ex lateribus sacri ossis, apud Gale. lib. 2. Anatomiæ.

C O D

Codiæ, Papauerum summa capita.

διὰ κωδειῶν, de papauere confectio, uel papauerinus loquor.

Codex, arboris robur.

Codymalon, & Cydiomalum, Cotoneum malum uocari quidam scripserunt. Verũ Palemon floris esse genus existimat.

C O E

Coete, Cicuta apud Dioscor. lib. 4. ca. 82.

C O H O

Cohortalis est auis. In uilla cohors est, ex eo dicta, quod circa eum locum pecus cohercetur. Autor M. Varro. Inde aues dictæ Cohortes, quæ intra cohortem uillaticam continentur: quales potissimum sunt gallinæ. Ouidius. Abstulerat multas illa cohortis aues. Apud Marcialem per contractionem dictionis scriptum est, Raucę cortis aues, & oua matrum. Item, Accipe cortis aues. Vide Colum. lib. 6. cap. 2.

Cohortales gallinæ, quæ in corto domi aluntur.

Cohortes, inter alia etiam uillarũ intra maceriem spacia sunt.

C O I

Coitus. Ad Coitum quidam sunt impotentes, nisi plagis, & uirgarum conuerberationibus inmodice cædantur. De quo uide memorabile exemplum apud Cęlium antiquarum lectionum lib. 6. cap. 37. Quin & hodie apud Monacum Bauariæ quendam superstitẽ adhuc agere Vuolfgangus Steirmeyster Francofordianus doctus, & bene existimatus ciuis, nobis retulit, qui cum uxore sua rem habere non potest, nisi acriter antea cæsus. Tantam esse natium densitatem, ut uix multis uerberibus illi queat sanguis elici.

Coeant. Coagulentur, ut unitas fiat. Columella lib. 12. cap. 21.

C O L A

Cola, uasa, siue instrumenta ad colandum uinum defæcandumq; accõmodata, a colando nominata: de quib. Vergilius. Colaq; prælorum fumosis deripe tectis. Villicus, ut inquit Cato, habere debet Cola tria: Cola, quis florem demat tria. Colu. lib. 11. ca. 2.

Colabotis. Lege, Cepe.

C O L C

Colchicum, Hermodactylorum generis, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 7.

Colchicum, Ephemerum uenenum, apud Paulum lib. 5. cap. 48.

C O L E

Colei, ab eruditis dicuntur teſtes, atq; item lanunini, & cliternini, ut eſt in Ciceronis Epiſtola ad Pœtum. Propertius:

Cantabant ſurdo, nudabant pectora cęco
Lanunij portas, hei mihi, ſolus eram.

Coles. Vide, Penis.

Coleus. Vide, Lanunini.

C O L I

Coliculus, Cauliculus eſt apud Col. l. 11. c. 2.

Colica, quid re uera ſit, et ex quibus originẽ ducat, tum de differentia inter Colicam, et paſſionem Calculoſam, uide doctiſſima quędam apud Galen. lib. de locis affectis.

κολικὴ διάθεσις, Colica affectio.

Colici, a colo, prima breui. Eſt aũt Colon inteſtinũ laxius. Vnde uerbũ κολάζεσθαι, pro eo quod eſt torqueri, cruciariq;. Is morbus & Chordios, et Chordapſos quoq; dici ſolet, itemq; Ileos, ſed Diocli tantũ Caryſtio. Cæteris uero Ileos proprie is eſt, per quẽ dolores in inteſtino graciliori ſentiuntur. Plin. lib. 26. cap. 1.

κολικὸν, medicamentum morbi, qui in pleniore inteſtino, ſiue cæco, innaſcitur, cuius inuentor Caſſius fuit. Eius deſcriptionem lege apud Celſum lib. 4. cap. 14.

Colix, panis, quem ſubcinericeum dicunt.

C O L O

Coloboma, mutilatio eſt membri in parte aliqua corporis.

Colobomata uocant, ut inquit Galenus. 14. Method. quæ in labijs, aut naribus, aut aure deficiunt. Atq; inibi de eorum curatione, uide plura.

κολοκασία. Lege, Colocaſium.

Collocaſſion, Cypriorum lingua, Arum.

Colocaſium, idem quod Aegyptiaca faba. De Colocaſijs lege Strabonem libro. 17. Herm. Barb. placet magis pro Radice interpretari. Lege, Faba Aegyptiaca.

κολόκυνθα, Cucurbita. Lege, Cucurbita.

Colocyntha Alexandrina, apud Dioſcoridem Coloquintida, libro. 4. capite. 188.

Colocyntha, eadem quæ & Colocynthis, & ſyluestris Cucurbita. Dio. lib. 4. ca. 188.

C O

Colocynthis, eſt Cucurbita ſyluestris, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 188.

Colomeſtrũ, Aconiti ſpecies altera, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 81.

Colon, Plinius parte infima cõſtituit, quod latine uocatur Ile.

κῶλον, morbi genus in inteſtino eius nominis. Plinius lib. 26. cap. 1. Serenus. Cum Colõ inuiſum morbi genus intima carpit.

κοιλὸν manus, quod in meditullio eſt, thenaris, hypothenaris pectoris, id eſt, cauitas appellatur. Alij Cotylon dixere.

Colophonia, Scammonia, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 182.

Colophonion, item Scammonia, apud Dioſcoridem lib. 4. cap, 182.

Colophonium. Lege. Pix ſicca.

Colorum diuerſa genera, nomina, & rationes, uide apud Vitruuium lib. 7. cap. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Color uarius proprie dicitur, ex quo ueſtis uaria diſcolor eſt, diuerſiſq; coloribus conſuta, Diuiſam nunc oẽs uocant. Et equus uarius non totus, uel candidus, uel niger, ſed his, alijsue coloribus diſtinctus: ſic & cœlum uarium, cuius partes ſerenę interlucent, partes nubilę triſtantur. Atq; aliũ ſępe pro alio, ſi inter eos affinitas eſt, Colorem uſurpant Poetæ. ut lumen Mineruæ Flauum dixit Vergilius, pro Glauco, quo uenuſtatẽ quoq; eſſe in oculis Deę oſtenderet: quemadmodũ amictũ Tiberis, cuius aquã alibi Flauã appellauit. Glaucũ idem eſſe cecinit. eſt eñ inter hos colores ſimilitudo, & quaſi uicinitas, ſicut iam dictũ eſt. Albus pro Pallido, ac Cęruleus pro ſubuiridi poetice ponitur, proq; etiã Subnigro. multiq; pręterea inuicẽ cedũt. Ex omnib. uero maxime contrarij ſunt Albus, & Niger: quare nihil ęque apparet, atq; in alba papyro atramentum. Vtebantur ueteres, quod nunc etiã ſeruatur, cũ librorũ titulos notarent, colore Puniceo: in honorẽ, memoriãq; Phœnicũ, quos literarũ tradunt fuiſſe inuẽtores. Sunt etiã e Coloribus alij qui incerti, qui intuentiũ oculos fallunt, ut eſt cœli nitor: quod cũ tenebroſum quidã autument, illuſtratũ radijs ſolaribus, Cyaneum uidetur: ut Iris, ut quas ſuſpicimus nubes nõnunq; igneſcere, ut mare ipſum, quod præter Cęruleũ, modo Atrũ horret, modo uireſcit, interdum etiam Flauum,

rauumq; ſe oſtēdit, aut ſpecie quadam pur
puraſcit uiolacea. Non idem quoq; decor
in collo cernitur columbæ, & pauonis: un
de aues ſæpe dicuntur uerſicolores, quale
eſt Serici genus ſatis notum, quod e diuer
ſis partibus ſpectanti non eundem offert
Coloris leporem. Diſcolor autem, nō mo
do pro uario ſumitur, ſed ſi quid eundem
colorem uelut radios quoſdam diffundit.
ut, Diſcolor, unde auri per ramos aura re-
fulſit. At Decolor is dicitur, ex cuius ore
color defluxit, & exanguis relictus eſt:
atq; idcirco pro deformi capitur & nigro:
ut decolor Indus. nam concolorem eiuſdē
eſſe coloris, nemo ignorat.

Colores, & eorum rationē longe aliter So-
phiſtæ & Barbari, aliter longe ueteres &
probati autores ediſſerunt. Quæ igitur ex
Gellio ſuper his explorata ſunt, quęq; et il
le ex ueteribus obſeruauit, lib. 2. cap. 26. ſic
refert. Plura, inquit, ſunt Phauorinus in
ſenſibus oculorum, quam in uerbis, uoci-
busq; colorum diſcrimina. Nam ut alias
eorum cōcinnitates omittamus, ſimplices
iſti, Rufi & Virides colores, ſingula qui-
dem uocabula, multas autem ſpecies diffe
rentes habent. Atq; eam uocum inopiam
in lingua magis latina uideo, quam gręca:
quippe qua Rufus color a rubore quidem
appellatus eſt. Sed cū aliter rubeat ignis,
aliter ſanguis, aliter oſtrum, aliter crocus,
has ſingulas Rufi uarietates, latina oratio
ſingulis, proprijsq; uocabulis non demon
ſtrat, omniaq; iſta ſignificat una Ruboris
appellatione: cum tamē ex ipſis rebus uo
cabula colorum mutuētur, & Igneum ali-
quid dicit, & Flammeum, & Sanguineū,
& Croceum, & Oſtrinum, et Aureū. Ru-
fus enim color, & Ruber nihil a uocabulo
Rufi differunt, neq; proprietates eius oēs
declarāt. ξανθὸς γὰρ ϗ πυῤῥὸς, ϗ ἐρυθρὸς,
ϗ φοινικοῦς ſcilicet, habere quaſdā diſtan
tias coloris Rufi uidentur, uel augētes eū,
uel remittentes, uel miſta quadam ſpecie
temper ātes. Tum Fronto ad Phauorinū.
Nō inficias, inquit, imus, quin lingua gręca,
quā tu uidere legiſſe, prolixior, fuſiorq;
ſit, ꝙ noſtra. Sed in ijs tn̄ coloribus, quib.
modo dixiſti, deſignandis, nō perinde ino
pes ſumus, ut tibi uidemur. Non enim hęc
ſunt ſola uocabula Rufum colorē demon-
ſtrātia, quę tu modo dixiſti, Rufus, & Ru-
ber, ſed alia quoq; habemus plura, ꝙ quæ
dicta abs te Græca ſunt. Fuluus em̄, & Fla
uus, & Rubidus, & Phœniceus, & Ruti-
lus, & Luteus, & Spadix, appellationes
ſunt Rufi coloris, aut acuentes eū, quaſi in
cendentes, aut cū colore uiridi miſcentes,
aut nigro infuſcantes, aut uirenti ſenſim al
bo illuminantes. Nam Phœniceus, quē tu
gręce φοίνικα dixiſti, noſter eſt: & Ruti-
lus. & Spadix Phœnicei συνώνυμα, qui fa
ctus gręce, noſtra eſt, exuberantiā, ſplen-
doremq; ſignificat Ruboris: quales ſunt
fructus palmæ arboris, non admodū ſole
incocti, unde Spadicis & Phœnicei nomē
eſt. Spadica enim Dorici uocant auulſum
e palma termitem cū fructu. Fuluus autē
uidetur de Rufo atq; Viridi miſtus, in alijs
plus Viridis, in alijs plus Rufi habere. Sic
Poeta uerborū diligentiſſimus, fuluā aqui
lam dicit: et iaſpidē, fuluos galeros, et ful-
uum aurū, & arenam fuluam, & fuluū leo
nem. Sicq; Ennius in Añalibus fuluo ęre
dixit. Flauus contra uidetur ex Viridi, &
Rufo, & Albo cōcretus. Sic flauentes co-
mę: & quod mirari quoſdā uideo, frondes
olearū e Vergilio dicuntur flauæ. Sic mul
to ante Pacuuius aquam flauam dixit, &
flauum puluerem. Rubidus autē eſt Ru-
fus atrore & nigrore multo miſtus. Lute-
ns cōtra, Rufus color eſt dilucidior: unde
eius quoq; nomen eſſe factū uidetur. Non
ergo, inquit, mi Phauorine, ſpecies Rufi
coloris plures apud Græcos, ꝙ apud nos
nominantur. Sed ne Viridis quidem co-
lor pluribus ab illis, quam a nobis uocabu
lis dicitur. Neq; non potuit Vergilius co-
lorē equi ſignificare Viridem, uolens Cæ
ruleum magis dicere equum, quam Glau
cum, ſed maluit uerbo uti notiore græco,
quam inuſitato latino. &c.

Ad hęc Colores bifariam diuidūtur. Nam
Auſteri uocabantur reliqui omnes, præ-
ter Minium, Purpuriſſum, Cinnabarim,
Armenium, Chryſocollam, Indicū: quos
floridos dixerunt. Sed hæc pictores uide-
ant, quibus olim in uſu tantum erat Meli-
nus color. Candidus, Silaceus, qui inter
Cæruleos nominatur, Sinopis genus ru-
bricæ, & Atramentum. Quidam etiā Sua-
ues dicti ſunt, ut Flauus, Purpureus, Can-
didus, inprimis Roſeus. Humanis autem
oculis nihil uenuſti hominis colore ſua-

uius uidetur. Inesse uero coloribus suauitatem, præterquam quod sensus ipsi iudicant, egregij Latinitatis autores ostendũt, M. Cicero, & Vergilius Maro: quorũ alter suauẽ hominis Colorẽ dixit: ab altero, Suaue rubens Hyacinthus, uocatus est. Alij tristes sunt, & lugubres, uelut Atrũ esse diximus, Pullum, Ferrugineum, & Cærulei speciem. Quin ut uidẽtur, sic sordidi etiam aliqui dicti sunt, ut Suasus, & Impluuiatus: ijs enim rei ut misericordiam apud Iudices captarent, se deturpabãt. Talem quoq; fuisse uestitum Charontis ostendit, cum inquit Vergilius: Sordidus ex humeris nodo pendebat amictus.

Iam uero Colores partim nominati sunt a locis, ut: Puniceus, Tyrius: idemq; Sarranus. Purpurei sunt hi: Indicus, Sinopis, Melinus, Hispanus, Bæticus, Mutinẽsis, de quibus alibi dictũ est. Colossinus, a Colosso urbe in Troade, ubi lana inficitur, florem referens Cyclamini, quod tum Rapum, tum terræ Malum, ac Tuber uocatur, a nobis Cõsentinis Terrigena: fulget flos ille inter candorem & purpuram. Partim a metallis nuncupati sunt, ut Plumbeus, Ferrugineus, Argẽteus, Aureus. Sed a plantis quoq; nomen accepere complures, ut præter Phœniceum, id est, Palmeum, ac Xerampelinũ, Buxeus est, qui pro Pallido sumitur: pallet enim præ cæteris Buxea materia. Roseus præterea Hyacinthinus, in quo purpura lucet subnigra. Hysginus, ab Hysge herba, Coccinus, & utriq; similis Sandycinus. Violaceus, qui & Ianthinus, ex quo Tyrianthinus, e purpura, ut nomen indicat, factus & uiola. Additur his Croceus. Vnde Crocotula, uestis genus: ut a Caltha Calthula, a Bysso lini genere tenuissimo Byssina: erantq; hæ omnes luteæ, sed Byssina pene ut aurũ fulgebat. Fuit in usu uestis a Citri similitudine, Citrosa dicta. Et quædã coloris candidi, Papauerata a Lucilio Satyrico, cum eam ut probrum, Torquato obiecisset, nominata. Inuenitur quoq; Galbina uestis alba, a Galbano. A Maluæ item flosculo, color est Molochinus, ut a Punicæ etiam flore Balaustinus. Virentis quoq; Porri folia nomen ex se, ut iam diximus, fecerũt Prasinum. Multi præterea ab animalibus uocati sunt, ut Ceruinus, Myrinus. Atq; hi colores sunt in equo notissimi. Mustellinus, de quo Terentius. Ictericus, qui Regio morbo laborat, a colore Galguli, quã Græci auem Icteron dicũt, Luteus est hic admodum. Cygneus, idemq; latine Olorinus, id est, Candidus: ut contra Coracinus niger. Adscribuntur & his Ostrinus, Conchyliatus, Muriceus, Purpureus, ab Hercule, ut fabulantur, primum inuentus. A rebus deniq; diuersis nonnulli colores dicti sunt: ut Igneus, Flammeus. Sic orbis, nitorq; Solis ab Attio & Catullo appellatus est. Quare color Solis, & quia ita apparet, & ex illorũ autoritate Flammeus proprie potest uocari. A cœlo Cæruleus est: Marinus, & Thalassinus a mari: ab unda Cymatilis, & Cimatius: idemq; est in ijs omnibus color. Quinetiam ab arcu pluuiarum nuncio, Arquatus est nominatus. Hialinus, qui & Vitreus, Niueus, Marmoreus, Lacteus, Eburneus: quo dictus fuit cognomento propter candorẽ corporis Fabius quidam. Amethystinus præterea, ex quo Tyriamethystus in usu fuit olim. Sandaracinus, Flammeus est is: quibus etiam Impluuiatus, Sanguineus, atq; Herbidus adduntur. Cereus item, Piceus, Cinereus, ut Cardui genus esculenti a colore, Cinara uocatum. A spumis quoq; & maculis Spumeus est, & Maculosus. Atq; ij equorum sunt etiam colores, ut a guttis Guttatus. Cuiusmodi præter equos, canes uidentur nonnulli Sagaces, quos a muscarum similitudine Muscatos dicunt, uelut equos. Scutulatus, a scutulis: quem ab exiguorũ pomorum specie, Pomulatũ uocant. Equisones. & si orbes sunt latiusculi, Rotatum. Videtur ad extremum natura amare Cœruleum. eo enim, ut initio diximus, mare collustrauit, ac cœlum ipsum, quod nunq; stellis fulgẽtibus ornasset, nisi eadẽ quoq; Fuluo maxime delectaretur. Sed quia uicissim uidemus terram, aut uiriditate uestiri, aut eo ornatu spoliatã, Pullam esse, aut etiam candore niueo contegi, uiridẽ, pullum, atq; album naturæ gratũ esse, nemo potest dubitare. Nigra insuper est nox, nigri sunt Indi, atq; Aethyopes. Gaudet igitur rerum mater colore nigro, quam a rubro nihil abhorrere, hominum, ac cæterarum animantiũ sanguine facile declarat. Autor Thyles. Consentin. de Coloribus.

κῶλος, & κώλυμα, coxa cum crure. Item Podex. Vide, Pedem.

Colossinus color, a Colosso urbe in Troade, ubi lana inficitur, florem referens Cyclamini: quod tũ Rapum, tum terrę Malum, ac Tuber uocatum, a nobis Cosentinis Terrigena. Fulget flos ille inter candorem & purpuram.

Colostra, siue Colostrũ, prima a partu spongiosa densitas lactis. Theodorus pro coitu lactis cuiusq; accipit. Colostri Martialis Poeta meminit, & Plautus in Penulo: Mea, inquit Colostra, meũ cor, meus molliculus caseus. Vel,

Colostrum neutro, & Colostra fœminino genere nil aliud est, quam spongiosa densitas lactis a partu. Plinius. Ex primo sem per lacte a partu Colostra fiunt. Hinc Colostrati infantes dicti, quibus perniciosum fuit gustasse id lac. Plautus: Mea Colostra, meus molliculus caseus. Epigramma tista: De primo matrũ lacte Colostra damus. Columel. lib. 7. cap. 3.

Colostratio, genus morbi. Et infantes Colostrati uocantur, densato lacte in casei speciem pasti. Ex proximo semper a partu Colostræ fiũt, quæ, nisi admisceatur aqua, densantur in pumicem.

C O L P

κόλπος, id est, sinus, aut astõma, portio mammillarum, quæ lac continet.

C O L V

Coluber serpens, quando bibiturus est, prius uenenum ejicit, ne suum ipsius sorbendo exhauriat. Aelianus.

Columba, Lithospermon apud Dioscoridem lib. 3. cap. 159.

Columbarium uulgo uocant stabulum Columbarum, ipsum ędificium, & locum Columbis alendis accõmodatum: & ita Palladius quoq; appellat. Verũ Columella, & M. Varro Columbaria capiunt pro nidis, & loculamentis, & cellis, in quibus singula paria foetificant. M. Varro sic refert. Columbaria singula esse oportet, ut os habeant, qua introire, & exire possint.

Columbarius, dicitur custos, & pastor Columbarum. Columel. lib. 8. cap. 8.

Columbæ. Plin. lib. 10. cap. 34.

Columella, gutturis uuula.

Columellę curatio apud Gal. 14. Method.

Colus Iouis, Polycnemon. Dio. li. 3. ca. 107.

Colus rustica, herba Atractylis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 106.

Coli morbus, siue affectus, est dispositio diuturna in uentre, per interualla dolores intolerabiles exercens, cũ spirandi difficultate, & sudore, & frigiditate.

Coluthra, maturæ ficus.

C O L Y

κολύβος δένδρος, decurtatæ breuitatis arbores.

κολυβὰ Græci uocant, quæ trunca sunt, & summas amiserunt partes.

Colymbadas. Plinius in. 15. Colymbades franguntur, eędemq; herbarum uiridium sapore condiunt. Colum. lib. 12. cap. 16.

κολυμβάδες ideo uocantur oliuæ quędam, quoniã oleo suo pure, hoc est, sine accersita commendatione innatant, & quasi urinabundę fluitant. Conditę & salsę oliuæ, quę communiore et certiore appellatione Halmades itidem dicebantur. Hę nomen a sale inuenerũt. Hales enim Gręci salem dicunt. Illæ ab eo, quod in conditura sua maturent, sic appellatę fuerunt. κολυμβᾶν enim urinare est. Dico autem urinare, in natando sub aqua esse: & κολυμβήθραν piscinam Græci uocant. Qua ratione aquaticas, & urinãtes aues, quales anseres, & annates sunt, Colymbadas ijdem Græci dixerunt. De conditura uero ipsa oliuarum uide plura apud Plin. lib. 15. cap. 3. Pallad. lib. 13, cap. 20. Colum. lib. 13. cap. 47.

κολυμβήθρα. Vide, Colymbades.

C O L L

Collectiones, id est, inflammationes.

κολλητικόν, conglutinatum.

Colliquias deriuemus. Videtur legẽdum, in Collicias. Sunt aũt Collicię, siue Colliquiæ sulci maiores, amplioresq;, & quasi loculamenta, quibus humor agrorũ noxius ex minoribus sulcis deriuatur extra segetes. Vitruuius appellat Colluuiaria, oĩs colluuiei, & purgamentorũ receptacula. Plinius meminit Colliciarum his uerbis. In usu est & collicias interponere, si ita locus poscat, ampliore sulco, quæ in fossas aquam deducant. In Plinianis codicibus fere omnibus legitur Collectritas. Verũ siue Colliquias, siue Collicias, siue Collectritas legere libet, haud equidem in magno ponam discrimine, dummodo nouerimus uocabulum hoc ab humore colligẽdo, uel

eliquando esse deductum. Fiunt autem in agris huiuscemodi Colliciæ, ad colligẽdas aquas, atq; educendas extra segetes: sicuti quoq; sunt Elices, sulci aquarij ab eliciẽda aqua nominati. Cato cloacale flumẽ dixit, pro colluuie cloacarũ. M. Varro Collicias signari uidetur, cũ ait: Sulcãt in fossas, quo pluuialis aqua dilabatur. Colum. li. 2. ca. 8.

Colliquatio uocatur, cũ per uentrem quiddam excernitur, quod nõ ab accepto cibo, aut potu prodit, sed ab humorib. ex corpore in uentrẽ defluentibus: assimilaturq; ei, quę tũ per uomitũ reijcitur, tũ inferne procedit, flauę bili: differt aũt ab ea, tũ graueolentia, tũ q̃ flauius quodãmodo excrementũ apparet, strigmenticiãq; crassitudinẽ habet, aliqñ uero oleosum & adiposum existit. Aeti. ser. 9. c. 38. Vocatur & Syntexis.

Collubia, & Collubiæ sunt, quæ hodie Tragemata, & Bellaria etiam uocant, Ciceris frixi, uuarumq; passarum uilia muscula, ut Hieronymus interpretatur.

Collucare ueteres dicebant, cum prophanę syluæ rami deciderẽtur, officiẽtes lumini.

Colluuies cortis, Vogelsdreck.

Neq; arborem Collucare. Tria sunt priscorum uerba ab eodẽ fonte deriuata: Collucare, Sublucare, Interlucare, quæ hoc discerniculo disparantur. Collucare, est arbores syluę officiẽtes lumini succidere, & succisis arborib. locũ luce complere. Sublucare minus est q̃ Collucare: significat enĩ ramos arborũ supputare, & ueluti subtus lucem immittere. Docet M. Cato. quemadmodũ Romano more lucũ Collucare oporteat. Interlucare uero est, in arboribus frugiferis per interualla deputare ramos in densitate ramorũ, qui sunt si peruacui. Vnde nata Interlucatio est, cui. n uiribus consimilis est pampinatio. Plinius. Interlucatio arboris prodest, sed omnium annorũ trucidatio inutilissima est. Col. li. 2. c. 22.

Colluere os, est retentũ in ore humorem aliquem identidem circumagere, ut ea ratione medicinam contactu faciat.

Collum uocatur, quod inter pectus et faciẽ: cuius prior pars guttur, posterior gula, pars posterior extima ceruix. Aristot. li. 1. de Natura animalium cap. 12.

Colli expertia, gulam manifestam non habent: sed nec habere necesse.

Collum anterius, Greci δειρὴν uocãt. Inde & similitudine quadã in angustũ desinens ptominẽtia, superciliumue, dicitur Dire.

Collyra, minuti panes, qui pueris dabãtur.

Collyria ani, alias glandes, & suppositoria.

Collyria. Attende Collyria dici non solum medicamenta oculorũ, sed aliarũ quoq; rerum. Item Corn. Cels. Collyria ponit pro medicamentis fistularũ, docẽs quo modo fieri debet Collyrium ad fistulas curãdas. Scribit Suidas κολλύρια, id est, Collyria esse pharmaca iatrica, id est, medicinalia. Idem docet panes quosdam quasi mutilos eodem nomine appellari. Columel. lib. 6. cap. 6. Lege, Buccina.

Collyriũ, est puluis subtilissimus, incorporatus cũ aliquo liquore in forma liquida.

C O M

Comacum quid sit, uide apud Theophrastũ libro. 9. cap. 7.

κῶμα, grauedo quędam est, uel sors, uel fatum mentis: pro somno accipitur, uel ad somnũ propẽsione. Sic Nicandri interpres.

κόμαρος, latine Vnedo. Lege, Vnedo.

Comas, cerui hinnulus.

Combustibilia sunt, quęcũq; meatus habẽt huiusmodi, ut ignem introrsus admittant: atq; in hisce meatibus, qui per rectũ dispositi sunt, minus ualentem quã ignem, continent humorem. 4. Meteo.

Comes Andreas, medicus, allegatur ab Aetio lib. 10. cap. 5.

Cometes, Characias, Tithymalus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 168.

Commeatus apum, itiones, & reditiones, a commeando. Colum. lib. 9. cap. 8.

Composita Philonia, medicamina ex uarijs rebus composita, cuiusmodi miscere solitus fuit Philon. Philonicę cuiusdã mixturæ meminit Celsus lib. 6. cap. 6.

Comphena. Lege, Symphoniaca.

Complexiones, temperamenta, uel temperaturæ humorum & qualitatum sunt. Sic enim Græci uocant.

Compluuiata uitis dicitur apud Varronẽ, a cauis ædium compluuijs.

Compressus nasus uocatur, qui gracilentus in summitate existit. De cuius indicijs lege Cõment. Gal. in Hipp. Prognost. li. 1. c. 10.

Comidrijs, Psylliũ lingua Siculorũ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 73.

Commissura. Lege, Ossa duobus modis composita.

Commemoratiuum signum est (ut Empirici aiunt) rei apparens & cognita, ex obseruatiõe cõducẽs ad recordationẽ notæ rei.

C O N

Concaussa est, quæ cũ altera æqualem effectum facit. Coadiutrix caussa est, quæ sua uirtute morbum efficere non potest, alterius autẽ auxilio potest. Manifestæ caussæ, quęcũq; ex seipsis deprehenduntur, & aliquem effectum operantur & demonstrãt. Aliter sic: Manifestæ caussæ, quæ per se apparent, & suum effectũ ostendunt. Non manifestę caussę sunt, quęcũq; minime ex seipsis deprehenduntur. Obscurę caussæ, quę neq; ex se, neq; ex alijs cõprehenduntur. Obscuræ ad tempus, quęcũq; detectæ ex seipsis apparent: & cũ corporibus nostris insunt, per signa cognoscuntur. Vel sic: Obscurę ad tempus sunt, quæ aliquandiu incognitę sunt, sed rnrsus sub sensum cadere possunt. Lege, Caussarum alia.

Conceptio, uel imprę̨gnatio quare sic uocata primitus sit, Galenus lib. 1. de Semine sic differit: Mihi uidetur, inquit, idipsum uerbum, Concipere, quod Gręci συλλαμβάνειν τὸ σπέρμα dicunt: adeoq; nomen hoc, conceptio, quod σύλληψιν ipsi uocãt, inde a mulieribus esse impositum. Etenim motum quendam se percipere dixerúnt in utero, qui ueluti cõtraheretur, et paulatim in sese coiret, ubi semen non conceperint.

Conceptionis caussa est, moderata locorũ caliditas, necnon recens menstruorũ purgatio, & appetitus libidinis. Cũ enim hæc non concurrunt, semen non continetur.

Conceptus impeditur, cũ bis concipit mulier a duobus. Nota exemplum de Hercule, & Iphiclo, apud Solinũ de Mirab. ca. 1.

Conceptus fœminę, uultum pregnantis inficit pallore. Solinus. cap. 4.

Conchę uisu carent, omniq; sensu alio, quã cibi & periculi. Plin. lib. 9. cap. 30.

Conchis, sic olim appellabatur faba cũ suis corticibus elixa, ad discrimen fresæ: nam Conchis aliud esitij genus est.

Conchos, apud Lycophrontẽ Caluaria est.

Conchyliatus color, a Conchylijs.

Concoctio, est succi maturatio, in uentre & intestinis, per transmutationem in distributionem effecto. Aliter. Concoctio est operatio, & cõfectio nutrimẽti per transmutationem atq; alterationem in uentre, & intestinis. Vel: Concoctio est alteratio parata ad sanguificationẽ, quæ quidem fit a natura per calorem. Has autem Concoctiones alimẽti a naturali & ingenito calore fieri, asserit Hippocrates. Erasistratus autem ab attritione, cibi bonitate, concussione, atq; uentris agitatione, ac acquisitij, siue aduenticij spiritus proprietate. Empedocles autem has fieri ex putrefactione, autor est. Nonnulli uero asserunt fieri ex crudis & indigestis humoribus distributionem: quemadmodum Bitinus Asclepiades: qui & ipse exercitationem quinq; sensuum animam esse pronunciauit.

Concoctio, est iuxta qualitatem permutatio, quę nutrire potest. Contingit a uentre sibijpsi cibos assimilante. Aetius sermone 9. cap. 23.

Concoctio, perfectio est, quę a naturali, proprioq; calore ex oppositis fit passiuis, quæ sua cuiq; materies existunt. Aristoteles libro. 4. Meteo.

Concolor, eiusdem coloris dicitur.

Concordialis, Argemone.

Concuti cerebrum dicitur, propter aliquẽ casum uiolentũ, ex locis altioribus factũ.

Condepsere, est cõmiscere, & mollire subigendo. Quod uerbum a gręco fit δεψεῖν.

Conditaneæ, & Conditiuę uuę, quę in annum reponuntur, murijsq; condiuntur.

Vicini Cõditionibus, Emendo, Villici, tanquam ad uillicum parum pertineat compositio olei gleucini. Conditiones autem accipe pro Conditurís. Sic enim Marcus Tullius, sic ueteres frequenter appellanr, ut inter Conditiones, & Condituras nihil quicquam intersit: cũ utraq; dictio a Condiendo deflexa sit. Columel. lib. 12. cap. 50.

Condititia, quę reconduntur, & diuturno tempore seruantur longi usus gratia, ea uocantur Condititia cibaria. Cato Condititia appellat poma, quæ conduntur in hyemem duratura. Colum. lib. 5. cap. 3.

Condita, uocãtur pręparata: quomodo pręparentur, consule libros myropolarum.

Cõdrites, panis qui est ex Halica, siue Zea.

κονδύλοι, articuli, uel articulorum nodi. Idem sunt & σκοταλίδες.

Condylion. Lege, Onyx.

Condylus, quod in digitorum commissura prominet. Vnde uerbum κονδολίζειν.

κονδύλωμα, excrescẽtia carnis, circa anum

aspadinem habens. Gale. libro. 6. cap. 18.

Condylomata, rugosæ quædam extuberationes sunt, persimiles hæmorrhoidibus. Paulus libro. 6. capite. 71.

Condylomata. Vide, Ragades.

Confectio, fit ex pulueribus simplicibus, aut speciebus.

Confectio Aliptæ muscatę, quomodo consarcinetur, lege apud Nicolaum in Antidotario. Alipta, & Aliptæ qui dicti sint, alibi diximus. Quanquam existimē, ne ipsum quoque scriptorem satis assequutum quid esset alipta.

Confectio Gallæ, satis preciosa & redolens muscata, apud Nicolaum.

κόγχος. oculi cauum.

Conger, piscis marinus.

Congros, inter alia morbus olex.

Coni, nuces cupressi. Theocrito, Pinorū.

Coniatæ chrysiæ, id est, exalíptes.

Coniosis, primum fundamentum operis apum. Plin. lib. 11. cap. 7.

Conile, Mirrhis apud Diosc. lib. 4. ca. 117.

Conion, Cicuta apud Diosc. lib. 4. ca. 82.

κόνιον. Vide, κῶνος.

Coniugula, uel Coniugalis, id est, Myrtus.

Coniza magna, quæ alio nomine Cunilago, & a Plinio Cunila quandoque dicitur. lib. 10. & a Theophrasto Pulicaris. Egit de Conizis Dioscor. lib. 3. cap. 135.

Coniza parua, apud Dioscor. lib. 3. cap. 136.

Coniza tertia apud Dioscor. lib. 3. cap. 137.

κυνικὸν σπασμόν, circa faciem morbum nominant. Is cum acuta febre fere oritur. Os cum motu quodam peruertitur, ideoque nihil aliud est, quàm distensio oris, uel oris tortura. Celsus lib. 4. cap. 2.

Coniunctiua, est albedo oculorum coniuncta cum cornea.

Conna, palpebræ breuitas.

Connexio, lapsus est ossium per articulum, aut corruptionem mobilium, in locum nō naturalem.

Conon, a quibusdam uocari picem liquidā, Dioscorides autor est: quæ uox, & rei in ea æstimatio, quam uetusta & uera sit, incertum est. Id tamen in comperto, græcis κῶνον dici pineam nucem, & ab ea fama mathematicis terræ umbram, & ab eo fructu etiam pinum arborem. Alioqui nihil habet ea uox, quod quidem ad picem spectare æstimari queat. M. Vergilio docto homini, non κῶνον, sed κόνιν in Dioscor. legendum uidetur, prima correpta: & ex usu pici id nomen accreuisse: quia scilicet in uindemia, dolia, & in alijs uitæ nostræ usibus fictilia, pice ex interiore parte linirentur, ideoque picata passim dicerentur, & non picata: qua uoce sæpe inibi Dioscor. utitur: ut in proximo ab hoc capite, in uase non picato seruandam resinam, quod totū græci κονιᾶν uocant, quod est illinire: licetque κόνιν puluerem proprie græci dixerint, nihilominus cinerem, calcem, & quęcunque alia, quibus leuigari asperitas, & obstrui raritas posset, quod in dolijs uini, fictilibusque alijs quondam passim fiebat, & nūc uitro etiam fit. Hæc fere Vergilius.

Conquassatio capillorum. Lege, Affectus capillorum.

Conisalos. Vide, Ceroma.

Consecratix apud Theophr. lib. 9. cap. 7.

An Consemineis uineis. Consemineas uiueas uidetur intelligere eas, in quibus acer uatim multa semina uitium confusa sunt, nec proprijs generibus distincta: quæ etiā Conseminales dicuntur. Columella lib. 12. capite. 3.

Consorire, inquinare se stercore, uel se percacare.

Consiliginem uocant. Plinius libro. 26. scribit hæc. Radix uero herbæ Consiliginis, quam nuper inuentam diximus, suum quidem & pecorum omnium remedium præsens est. Pulmonum uitio, uel traiecta tantum in auricula, bibi debet ex aqua, haberique in ore assidue sub lingua. Idem. 25. Nostra ętas meminit herbam in Marsis repertam, nascitur & æquiculis circum uitium Nimueruesiæ, uocatur Consilago. Columella libro. 6. capite. 5.

Consiligo, radicula pastoribus familiaris in Marsis montibus, pecori gratissima. Meminit eius & Columella.

Consolida regalis, Rittersporen.

Cōstipatio fit, cū aut totum corpus undique in sese contrahitur, aut cum meatus ipsi obstruuntur. Gale. de morb. differ. lib. 1.

Constitutio ipsa animæ, est sanitas.

Consuetudo, altera natura, & seruanda. Gale. lib. 2. de Temper. 19. b.

Continua febris. Lege, Febris est exuberantia.

Continui solutio, in osse quidem fractura

appellatur: in carne uero communiter ulcus. Ruptura uero, et conuulsio ab eodem genere manant. Gale. lib. de differentijs morborum.

Continui morbi sunt, ut semitertiana, a Græcis dicta τυφώδης, ardens.

Cõturbatio, græce τάραξις, oculorum morbus. Lege dict. Taraxis.

Contraria contrarijs curantur. Hippocrat. de Flatibus.

Conuoluolus, a conuoluendo: & est uermiculi genus, qui se inuoluit pampino: unde Inuoluolus dictus.

Conuoluoli, uermiculi qui uires corrodũt.

Conuulsa, quæ græci σπάσματα uocant.

Conuulsio fit circa neruos & musculos sine nostra uoluntate: aliquando partẽ quampiam, aliquando etiam totum corpus contrahens. Vide σπάσματα. Gale. libro. 6. Apharismorum, apho. 39.

Conuulsiones neruorum omnes sunt græcis numero tres. Opisthotonos, id est, tentio ad posteriora. Emprosthotonos, id est, tentio ad anteriora: & Tetanus, id est, æqualis tentio nominata. Galenus libro. 4. Aphorismorum, apho. 54.

Conus dicitur fructus cupressorum. Vnde coniferæ dictæ a poetis. κωνοειδῆς græce nominatur: quoniam rotunditate in acumen attollitur, κῶνοι. autore Suida, sunt strobuli. Vbi strobulus accipere malo pro nucleis pineis, quam pro fructibus cupressi. Nam & Galenus cum Dioscoride simul docent, Conos antiquitus appellatos ab Atticis strobulos, id est, fructus pineos. M. Varro galbulos nominat pilas istas cupressorum cortinas, in quibus inclusa sunt semina primigenia. Columella libro. 6. capite. 7.

C O P

Copadia. Lege. Capaides.

Copaides, siue Copudiæ, anguillæ, a Copai de lacu Beotiæ, in quo anguillæ magnæ gignuntur. Suidas.

κωφωσις, surditas.

κονίσκος, thus arabicum, & in Smylo nascens, minus multo & fuluius reliquo thure. Dioscor. lib. 1. dictione, Thus.

Copulæ, appellantur nerui colligantes.

C O R

Cor, est membrum neruosum, & musculosum, uenosumque, arterijs constans figuræ turbinis ad similibus, subpingue quidẽ: ex quo uenæ oriuntur pulsatiles: & arteriæ, per quas emittitur sanguis & spiritus.

Cor anima præditum, corpus cum hepate gubernat. Sumit enim ad nutriendum & augmentandum corpus sanguinem ab hepate, spiritum a pulmone: quas quidem materias postea quam suscepit a supradictis partibus, cor ita distribuit, & operatur, in quam totum demittit corpus.

Cor, lege. Matrix.

Cor lupi, Capparis.

Cor lupi, Limonion magice apud Dioscor. libro. 4. capite. 19.

Coracinus, in Nilo piscis genus. Sunt et Coracini pisces marini. Plin. libro. 9. cap. 16. Lege Hemineron.

Coracinus item color est, qui niger dicitur.

Coralium, Gorgias, uel Frutex ligusticus, pedaneum est, & resistit typhonibus, atque fulminibus. Solinus cap. 8.

Corallus lapis in mari crescit, non aliter quam planta. Vidimus nuper pedali mensura, paruæ arboris, ac siccæ, sine folijs, speciem habentem: nec unquam quicquam amœnius habuimus eo spectaculo. Vide de eo Dioscoridem libro. 5. cap. 130.

Coram, a dictione Cora, aliqui pupillam in oculo uocant: quia ἐκ κοίλου ῥεῖ τὸ δάκρυον, ex concauo profluit lachryma. Vnde dicatur etiam Collyrium.

Circæa, Mandragora Diosc. lib. 4. cap. 79.

Circæum, Mandragora apud Dioscoridem libro. 4. cap. 79.

Corchoron, Anagallis: quanquam & olus est eius nominis.

Coridalion, herba Fumus terræ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 111.

Cordila, capitis tumor, morbi nomen, ut autor est Barbarus.

Cordilla, appellabatur partus piscis, qui feras redeuntes in mare, autũno comitatur.

Cordum. Plinius. Rursus rigari desecta oportet, ut secetur autũnale fœnum, quod uocant Cordum. Antiqui Cordum dixere serotinũ: unde & frumenta Corda, quæ sero maturescunt: & agnos cordos, qui serius nati forẽt. Et in hominibus dicti Cordi sunt, ultimo fœtu progeniti. Hoc est quod ait Quintilianus, Præceptorem subtilem & eruditum, scrutaturum origines uerborum, unde Cordi nomen traxerit.

Lego Cordos fuisse duos scriptores historiarum. Colum. lib. 7. cap. 3.
Coriandrum quid sit, Lege, Corium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 69. Nomen inditum existimant herbę a Cimicibus. Id enim insectum graeci Corin uocant. Alij alia nominis etyma reddunt, de quo uide cōmentarium Vergilij super eo loco.
Corianisum, Coriandrum, a Theophrasto.
Coriannon, id est, Corium, uel Coriandrū apud Dioscor. lib. 3. cap. 69.
Corij cremati iuuamenta, lege, apud Dioscoridem. libro. 2.
Corion, Hypericon apud Dioscoridem libro. 3. capite. 172.
Corion, Onobrychis, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 171.
Corion Enygron, Capillus ueneris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 137.
Coris herba, Hyperici generis apud Dioscor. lib. 3. cap. 175.
κόρεισ, cimices qui in cubilibus enascuntur.
κόρεισ κλινικόι, Cimices lectarij, quorum iuuamenta lege apud Dioscoridē libro. 2. Plin. libro. 29. capite. 4.
Corium, id est, Coriandrum, uulgaris noticiae, apud Dioscor. lib. 3. cap. 69.
Corium e calceo, Graeci κάττυμα, & κάσσυμα uocant, nostri ueteramenta, & Veteramentarios artifices: quos Graeci παλαιοῦργοσ, sicut ueteramenta ipsa παλίμπηγα καὶ παλινδόρια. Hinc & Veteratores fortasse dicti, a consuendis fraudibus. Nam & apud Graecos κάττυμα, dolum significat.
Corium terrae, Plinio teste, est nō tam cutis eius, faciesq; summa, quā tectorium & statumen quoddam crassius, cui & aliquoddam subesse potest corium. Nam & in parietibus struendis, ordines ipsi laterū Coria Vitruuio dicuntur, hoc est, quae uulgo turba opificum uocat Cursus.
κορύζα, mucus narium. ἀπὸ τοῦ κορυζάω, id est, muco plenus sum.
Corma, idem quod Courmi, id est, Ceruisia.
Cornulaca, Tragium apud Dioscoridem libro. 4. capite. 53.
Cornelion, Origanum Heracleoticō, apud Dioscor. libro. 3. cap. 30.
Cornicū miram fidelitatē & matrimonij castitatē describit Aelianus li. de uaria histo.
Cornelia, an sit Lysimachium, uide Manar. Epist. 3. lib. 12. Epist. 6.
κορώνη, summa ipsius Colis pars, a nobis glans dicta, per similitudinem.
κορωνίσ, aurium arcus.
Corona ueneris, Sisymbrium: sic dictum, ab odoris suauitate.
Coron, Ruta syluestris apud Dio. li. 3. ca. 51.
Corona, Argemone, Gallice.
Coronarum diuersa genera, & nomina, & inibi de origine Coronae, multa apud Hermol. Barbarū Coroll. super Myrtū, lege.
Coronae corneae, id est, hybernae: q; e cornu fiebant, florum defectu.
Coroneola, id est, rosa autumnalis. Lege. Rosa autumnalis.
Coronion, Sesamoides paruum apud Dioscor. lib. 4. cap. 153.
Coronopus, oblonga herbula est, ut inquit Dioscor. per terrā repens, fissis folijs. Coquitur in olere. Radicem habet tenuem, & adstringentem.
De Cornice, & Ceruis, uide Plin. li. 10. ca. 12
Cornua, ulcera dicuntur a similitudine cornigerorum animalium.
Cornus, dura arbor est, baccas ferens oliuae modo oblongas, quae primum uirent, deinde per maturitatē rubescunt, aut cerae colorem repraesentant, graece κρανία. Vide de ea Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 15. ca. 26. 28. 43. Theophr. libro. 3. cap. 12. Rursum Plin. lib. 23. cap. 11. Gale. 2. Aliment. capite. 16. lib. 7. Simpl. cap. 45.
Cornus Indica, ex India arbor, ferens fructus similes cornis.
Cornuta, piscis: tracto a cornibus nomine. Plin. lib. 9. cap. 27.
Corne. Cels. in mediocri uir ingenio, nō solum artem Rhetoricam, sed & de re militari, & de re rustica, deq; medicina libros composuit. Quintilianus lib. 10. capite. 1. Columella lib. 1. cap. 1.
Corporis status uocatur, in quo similares particulae oēs propriā & familiarē habent temperaturā. Gale. lib de optimo statu.
Corpus adstrictū, quod nō facile excernit.
Corpus, magnitudine triplici diuisibile, continet in se altitudinem, profunditatem, & latitudinem. Vel sic. Corpus magnitudo est tribus mensuris constans. Gale.
Corporis humani constitutionē, & eius rationem secundum proportionem, uide apud Vitruuium lib. 3. cap. 1.

Corpus gubernatur a corde & hepate æqualiter.

Corpora nostra constituuntur ex solidis, humidis, & spiritalibus. Solida quidem sunt ossa, nerui, musculi, uenę, & arterię, & quę nō apparent. Humida sunt, liquores, & excremēta. Spiritus, natiuus calor in corde.

Corporum quorundam proceritas refertur apud Solinum de mirab. mundi cap. 5.

Corras, maxillas intelligi uolunt.

Corruda, est syluestris Asparagus. Cato præcipit Corrudam seri debere, eo in loco in quo fuerint harundines, ut ita asparagi fiant. Nam conuenit harundinetum cum Corruda. Plinius, Syluestres inquit fecerat natura corrudas, ut quisque demeteret passim, ecce altiles spectātur asparagi. Itē, Hortorū indicauimus Corrudam. Hunc intelligimus syluestrem asparagum, quē græci hormynon, aut myacanthon uocāt, alijs sue nominib. Vide Columellam lib. 11. cap. 3. Lege. Asparagus.

Corrigrya similis Andrachnæ folio tantū, magnitudine minor. Pappum uocant fructum eius. Plin. lib. 13. cap. 22.

Corruptio, est substantialis formę in aliquo deperditio.

Corsi canes, similes per omnia molossis.

Corsion, in Aegypto granū Piperi simile, paulo tantum maius, ut inquit Strabo.

Cortales, fœminę proprie appellantur gallinæ: mares, Galli seminares: Capi, qui castrati sunt.

Cortex, arboris pars ultima, & a subiecto corpore separabilis. Theophr.

Cortex æris, Spongryen.

Cortex thuris. Vide, Manna thuris.

Cortina, uas quo oleum, uel liquidum aliud influit.

Cortinale. Non id est Cortinale quod glossematici opinātur, neq; a mensa, parieteq; deducitur: sed Cortinale dicitur proprie locus in quo sapa & defrutū coquuntur in cortinis. Sunt aut Cortinæ scriptoribus agriculationis, uasa defrutaria, hoc est, defruto, sapæq; coquendæ accōmodata, quæ magis plumbea quā ærea esse debent. Plinio Cortinæ sunt uasa, quibus uellera tinguntur sorbentia succum & medicamina infectoris: a quo Cortina dicitur uiridis & immatura, quando nondum lana ebibit ad plenum eximium illum colorē, qui expetitur in uestimentis. Idem ait, Vela pingi in Cortina: & cum sit unus in cortina color, alium atq; alium fieri in ueste accipientis medicaminis qualitate mutatum. Alio significatu apud ecclesiasticos scriptores, alio apud poetas Cortina usurpatur, quia nil notius est, uulgatiusq;. lib. 1. ca. 6. in Colu.

Coruorum ingenia, pulchre descripsit Aelianus.

Coruus, oculi uitium apud Haliabbatem, quod ægylopen uocant græci. Auicenna.

Corui malum, Capparis.

Corybantes dicūtur quasi furibundi saltantes. Huiusmodi erant olim Galli sacerdotes matris Deorum. Illi ēm in sacris suis caput rotabant, & urinantium more in caput se iactabant. Vnde & Cybele dicta, a uerbo κυβισᾶ, quod in caput rotari significat. Iuuenalis in Satyra. 2. Et crine senex fanaticus albo sacrorū antistes. Mihi uidetur morbus fuisse, quo perciti fuerunt, quē hodie uocant S. Viti, sanct Veits dantz. Quid enim illi aliud sunt q̄ Corybantes? dum furiose choreas perpetuas agunt. Quanq̄ sint qui non morbum esse uelint, sed imposturā: quæ uerberibus et flagellis facile emendatur. Multa nostra ætate sub eius prætextu morbi patrata sunt mala.

Corycia. Lege, Buccina.

κορυκὸι. Lege. Buccina. Chamæ.

Corydalis, alauda, siue Galerita, ab galero, siue galea sic nuncupata.

Corydalis primū auē ipsam significat alaudam. Inde & Capnon herbulā: ex eo, φ & ipsa sicut alauda coli doloribus medicatur.

Corydalis, & Corydallis. Lege, Galeritā.

κορυδαλλὸσ, id est, alauda, uel Galerita.

κορυδὶσ. Lege. Galerita.

Corydon, alauda.

Corydylis, salsamentarij piscis, quem nos Corydyllam uocamus, græci κορδυλιδὰ ὴ̓ δόρυλον.

κορυδαλλὸσ, id est, galerita, auicula est parua, apicē in uertice pauonis modo gestās.

Corymbethra, Hedera, apud Dioscoridem libro. 2. capite. 199.

Corymbion, Lychnis coronaria apud Dioscor. libro. 3. capite. 113.

Corymbios candida, Hedera. Vide Barbarum in Corolla. Hederæ.

Coryphe, capitis summitas, uertex.

Corythalion. Lege. Ersiionem.

C O S

Cos,uide Dioscoridem libro. 5. capite. 159.

Coscinomancia,quæ ex cribro futura docet prædicere.

Cossi,idem quod myrmetiæ,uel uerruculę, in facie tumores.

Cossi,insecti genus. Plin. lib. 11. cap. 33.

Costarū quæ auctiores sunt,dicunt gnisias, i. legitimas:ac minores uocantur notæ.

Costarum ossa dicuntur Spathæ,latiora uero Platæ,angustiora κοινίκ.

Costas homini octonas natura distribuit, reliquis aliquanto plures. Quanquam Auicenna,Galenusque septena numerent: fortasse, quod os iuguli costis adnumerant.

Costus,et Costum,dicitur per diminutionē a Strabone Costariū. Huius radix in precio,fructus inutilis. Plin. Indicum tm̄ uidetur nouisse,primo statim introitu amnis Indi in Patale insula cōpertum: Duo eius genera faciens:nigrū:et quod melius eo iudicat,candidū. Vide Dio.li.1.dict.Costus.

Costum an hodie uere habeant Officinæ, a quibusdam dubitatur. Adulteratur Enula campana.

Costi radix, gustu feruens, odore eximio, frutice alias inutili. Genera eius uide apud Plin. lib. 12. cap. 12.

C O T

Cotes,siue lapis Naxius, Diosc. li. 5. ca. 159.

Cothones. Lege. Gobius.

Cothonismon,a calicis noīe Cotheus Athe niensis medicus uocauit, uinum quo statis diebus hilarescere permissum fuit,non inebriari: de quo uide Barb. Corol. de uinis.

Cotinades. Lege, Netrindes.

κότινος,id est,syluestris olea.

Cotinus,latine,syluestris olea.

Cotonea Neapolitana. Lege,Cotoneorum genera.

Cotoneorum genera, Chrysomela,hoc est, aurea mala, incisuris distincta, colore ad aurū inclinato. Deinde Neapolitana, ex eodē genere minora,odore uibrantia prouentu serotino,quę Struthea appellantur. Aetius Struthea inquit,dicuntur,quę magna sunt,& suauiora,minusque acerba.

Cotulæ,ualuulæ atque thecæ Ciceris.

Cotula foetida. Lege, Cunicula.

Cotyla,genus mensuræ.

Cotylas quidam concauitates pedum interpretantur.

κοτυλὴ, iunctura coxæ cum natibus.

κοτυληδὼν, sic dicitur a Cotyla Græcorū, in poculis & conuiuijs mensura uini,te uasculo: quam Plinius aliquādo Heminam, nonnunquam Sextarium e græcis uertit. Eius forma erat, qualis nunc etiam in fictilibus poculis uidetur,quibus in paupertate & cœnobijs utuntur, & Cotylam præsertim Italica gens uocat: fuitque hoc eius nomen primum, semperque in poculis & liquidorum mensura. Quoties autē seruata eiusdem uasculi forma in alium transferebatur usum, Oxybaphū uocabatur: quod in cœna aceto plenum ad intinctus poneretur. Et hęc Græcę Cotylę, et Oxypaphi prima ratio. Romani in priore illo poculorum usu, & liquidorum mensura, sextario, aut hemina usi sunt. Cum uero ad intinctus eo uterentur, ab aceto Acetabulū dixerūt: cuius forma orbicularis erat, profunda, & sine marginis latitudine. Ab ijs deinde utraque gens suū nomen,ad alia quę similem haberent cōcauitatem, transtulit: primumque Græci concauas parteis in polyporū flagellis, quibus nititur & sorbet, Cotyledones appellant. Sic Aristoteles in Animalium historia, sic Plinius in latinis sorbere,cum acetabulis affirmat: acetabula intelligentes,concauas in cirris eius piscis partes. Translata itidem ad animaliū ossa,& ossium artus, quales in coxendicibus sunt, in quibus concauum os a crure progrediens in superiorem partem, aliud os excipit, iungitque simul & copulat, non aliter, quam si quis inuerso fictili ab inferiore parte rotundum quippiam inferat,ut in eo ueluti centro circumagi possit: sicut in hominum & animalium coxendicibus concauam eius ossis lacunam uidemus, quam aliqui solum coxendicem dici uoluerunt.

Est & Cotyledon herba, cuius meminit Diosc. lib. 4. ab eadē similitudine sic dicta.

Cotyledon quæ sit,uide Diosc. lib. 4. ca. 93.

Cotula fœtida non uidetur hæc Buphthalmos esse,quā rustici Bouis oculum uocāt. Est aūt Cotula herba pratensis, odore fœtido, floris candidi: Buphthalmi uero lutei sunt,ut Diosco. & alij testantur. Lege Coroll. Barb. in dict. Buphthalmus lib. 3. in Dioscor.

C O V R

Courmi, ex maceratis & coactis frugibus

potus. fortaſſe id quod uulgo hodie Ceruiſiam uocamus.

κοῦρμι, Courmi, Ceruiſia. Vide ζῦθος.

Coturnices, aues ſunt aduenę, terreſtres potius ꝙ ſublimes. Has nunc uulgus Qualeas uocat, quibus ueneni ſemen gratiſſimus eſt cibus: quam ob cauſſam eas damnauere menſæ, ſimulq; propter comitialē morbum. Plin. lib. 10. cap. 23.

C O X

Coxarum dolor diuturnus, diſſolutu difficilis, ad uſq; poplites & ſuras conſequitur.

Coxendix. Vide. κοτυληδὼν.

C R A

Cracutæ. Lege, Cyrenaici canes.

κράδα, ramus ficulnus, & hamus ex quo aliquid ſuſpenditur. Eſt & arboris fici morbus κράδος, uidelicet cum marceſcunt rami. Attici ficum ipſam κράδα nominant. Nam et machina quę in comœdia Bellerophontis & Perſeos, & Deorū imagines in aere præſentabat, κράδα appellabatur: quia ſpecies ea ficum imitaretur arborem.

Cradatio arboris quæ ſit, require ex Theophraſto lib. 4. cap. 16.

κρᾶμα quondam uinum uocauerunt gręci, non omne, ſed quo uti homines decet, multa aqua dilutū. ἀπο τοῦ κεράννυσθαι, quod miſcere & temperare ſignificat. Videtur id Celſus lib. 1. dilutam potionem uocaſſe.

Crambalæa, teſta, caro.

Crambe, Braſſica, idq; Romana.

κράμβη, Braſſica romana. Quamꝙ antiqua Græcia, ut inquit Hermol. non Braſſicam ſic uocabat, ſed Raphanon. Quod & Ariſtoteles, ut Iulius Pollux inquit, & Theophraſtus fere ſequitur. Crambe, quaſi coramble dicta exiſtimatur, ꝙ pupulas oculorum, quas Græci κόρας uocant, haberet, autore Columella, dederit hoc locum prouerbio fortaſſe, Crambe bis, poſtea mors.

Crambion, Pityuſa Dioſc. lib. 4. cap. 176.

κρανείας ἃ ἐςὶ δένδρα οὕτω καλούμενα. Theocri. interpres.

Cranocolapta, ſpecies phalangij, a percutiendo, ſcalpendoq; cornu dicta: qua fama et Picum Martium græci δρυκολάπτην appellarunt. Deſcribitur a Nicandro Phalenæ ſimilis, quæ locuſtarum ſit generis, quæ & ψῶρα καὶ ψύχη ſit dicta, hoc autē Phalangium.

κραντηρες, dētes genuini in extrema gingiua, poſt uigeſimum fere omnibus annum, aliquibus uero poſtea uſq; ad octogeſimū naſcentes: de quibus Ariſtoteles ſecundo libro de animalibus ſic ait. φύονται δὲ οἱ τελευταῖοι τοῖς ἀνθρώποις γόμφιοι οὓς καλοῦσι κραντῆρας, περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη ἀνδράσιν καὶ γυναιξὶ ἤδη δ᾽ ἔτι. καὶ γυναιξὶ καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν οὔσαις ἐφύσαντο γόμφιοι ἐν τοῖς ἐσχάτοις, πόνον παρέχοντες ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἀνδράσιν ὡσαύτως. τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅσοις ἂν μὴ ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἀνατείλωσιν οἱ κραντῆρες. quorum ſenſus eſt. Naſcuntur aūt ij molares poſtremi quos genuinos uocant, circa uigeſimum fere annum uiris, & mulierib: quin etiam mulieribus octogeſimo anno nati aliquando ſunt in extrema gingiua, dolorem in ortu afferentes. Et pręter mulieres uiris ſimiliter. Acciditq; hoc ijs quibus in iuuentute genuini nō exierunt. Vide, σοφρονιςῆρες.

Crapula, gręce, κραιπάλη, ſiue quaſi lucta capitis. dolorem ēm & uertigines in eo uinū facit, reſinatum maxime. Nam & medicamenta quibus uini lenitas excitatur crapulæ dicūtur. Plin. libro. 23. capite. 2. Sic dicta, ἀπὸ τοῦ κάρα πάλλειν τοὺς μεθύοντας. Autore Suida. Vel,

Crapula dicta eſt, ut inquit Pli. a uino reſina to: ſiue ꝙ caput tentet, quaſi lucta eius: ſiue quod ipſa quoq; reſina, & flos eius crudus, qui uinis ad excitandam lenitatem additur, crapula quoq; nominari ſolet. Vnde

Crapulas appellamus cruditates ex uino multo obortas. Curā eius require ex Aetio ſermo. 9. cap. 25.

Craſin, græcum uulgus appellabat olim uinum aqua mixtum.

Cratæa, Chelidonia. apud Dioſcoridem libro. 2. capite. 200.

Crateogonas herba quæ ſit, uide apud Dioſcor. lib. 3. cap. 140. Plin. lib. 26. cap. 10.

Crateias Herbariorum Alpha, ex patre quoq; natus Herbario, citatur aliquoties a Dioſcor. Vixit Hippocratis temporib. Si modo Hippocratis eſt ea Epiſtola, quæ hodie operib. Hippocratis inſerta. ab Caluo quoq; Hippocratis noīe reddita eſt, ad Crateiam ſcripta. Meminit huius, & Plin.

C R E

Creidion, Cicuta, apud Dioſc. lib. 4. ca. 82.

Creocaccabis, caro minutatim conciſa cum

sanguine & adipe, iusculentoq́;, & dulciario liquore.

Creon Agrigenitinus empiricen in Sicilia primus docuit, autoritate Empedoclis primum commendatus. Plin. lib. 29. cap. 1.

κρεμαστῆρες, neruos uocant ab inguine dependentes, a quibus dependent testiculi. Celsus lib. 7. cap. 18.

Creta Cimolia. Cretæ terræ plura sunt genera: ex his Cimolia: duo ad medicos pertinentia, ab insula Cimola dicta Cimolia. Vide Colum. lib. 6. cap. 16.

Cremia uirentia, id est, surculi uirentes. Latini surculos aridos quorumcunq́; lignorum intelligunt, a cremando. Nam Columella a Rusticis appellari sic tradit minutos & aridos surculos.

Cremor, lac expressum ex grano aqua macerato, id est, succus.

Cremor, idem quod χύλος græce.

Cremor. Lege, Crimnon.

Cremor lactis, lactis ipsius preciosissima spuma, quę in delitijs habetur. Milchrom.

Cremphena. Lege, Symphoniaca.

Crenæ, sunt incisurę: a quibus Crenata herbarũ folia uocantur, hoc est, serrata, sectaq́; per ambitum. Hodie quoq́; multis locis signa, quibus agrestes numerum aliquem in ferulis descriptam habent, Crenę appellantur. In sagitta quoq́; partis extremæ sectio, in quam neruus inseritur, arcum tendere uolentibus, Crena dicitur. Sed & in ipso arcu summa cornua Crenas suas habent, in quibus collocatur, sedetq́; neruus.

Crepis, placentula, quæ ex melle conficitur & farina.

Crepula, Acantha. Dioscor. lib. 3. cap. 18.

Cresiones. Lege, Sium.

Cretica, Dictamnum, apud Dio. li. 3. ca. 35.

Cretura, idẽ quod Cyribia tritici & hordei excrementũ. Sic enim Palladius appellat.

C R I

Cricias Massiliensis, arte geminata, ut cautior, religiosiorq́;, ad syderũ motus ex ephemeride mathematica cibos dãdo, horasq́; obseruando, autoritate Vectium Valentem pręcessit, & (ut Plinius inquit) nuper centies H. m. 5. sestertia reliquit muris patrię, mœnibus quoq́; alijs non minori summa extructis. Damnauit non solum priores Medicos, sed & balneas: frigidaq́; etiã hybernis algoribus lauari persuasit: mersit ęgros in lacus. Videbamus senes Consulares usq́; in ostentationẽ rigentes. Qua de re extat etiã Annei Senecę astipulatio. Nec dubium est, omnes istos famam nouitate aliqua aucupantes, animas statim nostras negociari. Hinc illę circa ęgros miserę sententiarũ concertationes, nullo idem cẽsente: ne uideatur assertio alterius. Hinc illa infelicis monumenti inscriptio, turba se Medicorum perijsse. Mutatur ars quotidie, toties interpollis, & ingeniorũ Græciæ flatu impellimur. Palamq́; est, ut quisquis inter illos eloquendo pollet, Imperatorem ilico uitæ nostræ, necisq́; fieri. Ceu uero non milia gentium sine Medicis degant, nec tamen sine medicina. Plinius libro. 29. cap. 1.

κρειδοθήρα, instrumentum in quo capiũtur locustæ, apud Theocr. Eidyl. α.

Crij. Lege, Chamæ.

Crimion, pharmaci nomen, apud Aetium, serm. 10. cap. 26. hydropicis accõmodum.

Crimnodas urinas, pro crassis Galen. interpretatur in Hippoc. Aphoris. quæq́; similitudinem farinæ triticeæ habent.

κρίμνον, crassior est ex zea, triticoq́; farina, ex qua pultem faciunt. Dioscor. lib. 2. Fit quoq́; ex siligine crassior farina, quam Crimnon uocant, fortasse hoc, quod Cremor latine uocatur: ut succus a Cremore differat sola crassitudine. Cornel. Celsus Cremorem ptisanę pro succo fere accipit. Cæterum & hordei genus est Photioni, et Cyceonis Homericæ liquamentum.

κριμνώδεις urinas. Lege, Crimnodas.

Crinanthemon, Lilium syluestre, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 139.

Crinis, corpus frigidum, & siccum, sensus expers, ad perfectionẽ corporis, tutelam, ac ornatum a natura datur.

Crinon Basilicon, Lilium uulgatum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 115.

Crinonia, frutex ipsius Lilij, quasi liliariũ.

κρινόμυρον, ex lilijs unguentum.

Cripa Campanica, corrupte in aliquib. Columellæ exemplaribus pro Sertula Campanica legitur.

Crision, Buglossum magnũ. Dio. li. 4. c. 120.

Crisis, iudicatio est, uel opinio, & subita dissolutio.

Crisim patiuntur oẽs morbi habituales, & chronici, ut podagra, chiragra, φθίσις. &c.

Crispina. Lege, ὀξυάκανθα.
Crispinum uinum, ibidem.
Crispinus, id est, Sonchus, uel Cicerbita.
Crista gallinacea, teste Paulo libro. 3. herba quam Græci περιστερεῶνα uocant.
Crystallus lapis, & eius electio, apud Solinum cap. 25.
Crystallus, a gelu nascitur uehementer concreto, ut inquit Plinius lib. 37. cap. 2. Nec alibi certe reperitur, quàm ubi maximè hybernæ niues rigent: glaciemque esse certum est, unde & nomen Græci dedere. Oriens & hanc mittit: sed Indicæ nulla præfertur. Nascitur et in Asia, uilissima circa Alabandam, & Orthosiam, finitimisque montibus. Item in Cypro: sed laudatissima in Europæ Alpium iugis. Iuba autor est, ut inquit Plinius, & in quadã insula rubri maris ante Arabiam sita nasci, quæ Neron uocetur.
Cristobulus olim magnus fuit, propter extractam Philippi Regis oculo sagittam, & citra deformitatem oris curata orbitate luminis. Plin. lib. 7. cap. 37.
Critamon. Lege, Crithmon.
κρίταμος. Lege, Crithmon.
κριθὴ, in palpebra super pilorum locũ tuberculũ paruulũ, quod a similitudine ordei a Græcis κριθὴ dicitur. Vide, Aegylops.
Crithiasis, equorum morbus.
κρίθμον. Lege Crithmon.
Crithmon. De ea sic Dioscor. Crithmon, siue potius, Critamõ, fruticosa herbula est, cubiti altitudinem petens. Nascitur in maritimis, & petrosis, folijs pinguibus, numerosis, albicantibus, ueluti portulacæ, crassioribus, & longioribus, salso gustu. Flores cãdidi sunt, & semẽ ceu Roris marini, odoratum, molle, rotundum, quod siccatum rumpitur. Habet intus semen ruffum, radices digiti crassitudine tres, aut quatuor, grati odoris, & iucũdi. Marc. Verg. Quã Græci Crithmon a figura seminis, ut credimus, dixerunt. Plinius, & alij ubique Batim. Columella nunc Batim, nunc olus Chordum, quod serum, & appropinquante uindemia condiatur, appellat: ad mare primum, & in litorum petris, quoniã priora satiuis sunt syluestria, & per se nascẽtia, inuentum: mox in hortis ubique, ad quotidianos usus consitam herbam, quam ditiorũ & plebis mensæ pariter nouerũt. Eam hic paulo minus quam cubitali altitudine, in caulem crescere ait, cæteri palmum erigi a terra tantum dixerunt. Quod in Italia, præsertimque in hortensi uerius uidetur. Non ideo tamen arguendus Dioscor. Hermol. Batis duplex est: Marina, & Hortensis, quam aliqui Asparagum uocant Gallicũ, Liguria Baticulam hodie appellat. Caulis ei palmum altus Plinio, cubitalis Dioscoridæ. Semen feruens nucleo interiore, qui ut in rore marino Cachrys uocatur. De Marina potius quam de Hortensiana, siue quod idẽ est, satiua loquitur Plinius, quoties Crithmon nominat. Proinde alio loco de Bati medicinis, alio de Crithmo disserit. Mihi uidetur esse, quam officinæ uocant Cretamũ, uel Fœniculum porcinũ: ut in Herbarij nostri tomo secundo annotauimus. Lege Dioscoridem lib. 2. ca. 144. Plinium lib. 21. cap. 27.
Crito Medicus, citatur ab Aetio ser. 8. ca. 2.
Criton scripsit libros Cosmiticorum, quos contraxit ex Cleopatra, & Heraclide, qui & ipsi reliquerunt κοσμιτικά.
Critum. Lege. Malus Medica.

C R O

Crobysson, Aizoum minus, apud Dioscor lib. 4. cap. 92.
Croceus color. Lege, Fuluus.
Crocodilea, terrestris Crocodili fimus. Vsus eius, ut inquit Dioscorides, ad facies muliebres fucandas. Quod in Epodo quoque testatur Horatius, cui principium est: Quid tibi uis mulier, nigris dignissima barrhis? Nec tibi iam manet humida creta, colorque stercore fucatus Crocodili.
Crocodilias, iuxta aquas nascẽs herba, quã Syri Orophen appellant, ut inquit Aetius sermone. 11. cap. 2.
Crocodilion, Chamæleontis nigri figuram habet, apud Dioscoridem libro tertio, capite undecimo.
Crocodilion, Dipsacos. Dioscorides lib. 3. capite. 12.
Crocodilus, quadrupes malum, & terra pariter, & flumine infestum. Vnum hoc animal terrestre, linguæ usu caret. Plinius libro. 8. cap. 25.
Crocodilus terrestris. Vide, σκίγκος.
Crocomagma, uerbũ e uerbo, fæx olei Crocini. Nam fæces unguentorum, magmata Græci appellant. Dioscorides libro primo, capite. 30.

Crocomagnes corrupte in libro de partib. Galeni legitur hodie pro Crocomagmate, quod significat quasi Croci recrementũ & fecem, quod & in malagmatis, & unguentis efficax habetur.
Crocomeriõ, Leontopodiõ. Dio.li.4.c.132.
κρόκ☉, inter aromata censetur, nemini non notissimus: cuius probationem uide apud Dioscoridem lib.1.cap.Crocus.
Crocus Saracenicus, id est, Carthamus, uel Cnicus.
Crocus Coryceus, e tractu Lyciæ contermino.
Crocus Lycius, e monte Olympo.
Crocus Cyrenaicus, e Cyrene: qui inter Sicilica omnia uiribus præstat.
Crocus διάλευκ☉, per se genus, ut inquit Plinius, satiui Croci blandissimum: sic dictum, quod sit medio sui candidum.
Crocum Centuripinum, id est, Sicilīense. Plinius lib.21.cap.6.
Crocuta, ex cane lupoq; concepta bestia, omnia dentibus frangens, deuoransq;. Plinius lib.8.cap.21.
κρόμμιον. Lege, Crommion.
Crommion, aliqui Polydos uocant, Magi Calabotim, Romani Cepam.
Cronon, Magice Conyzę species tertia apud Dioscor.lib.3.cap.137.
Crotaphitæ, amborum temporũ musculi.
κρόταφ☉. Lege, κικκλητονία.
Crotion, Catanance, apud Dib. lib.4.c.135.
κρότωνες: insecta, quæ animalibus alijs, canibusq; præsertim inhęrent, sine motu, cum semel inhæserint: quibus cibi nullus exitus est, colore liuido, nullis discretis membris, in globum cõtinue crescentia, donec plenius saginata, post aliquot dies sponte sua decidunt. Latine, Ricini.
Croton, Ciri, apud Dioscor. lib.4.cap.167.

C R V

Cruciantes equi qui sint apud Plautũ, Lege, Succussarij.
Crucium uinum, pro acerbo & austero ueteres dixisse, autor est Celsus.
Cruda, ideo uocamus, siue distillationes, siue urinas, sedimina alui, & id genus ex eo, quod calore nec uincant, nec consistant. Aristot.lib.4.Meteo.
Cruditas uocatur, ubi cibi in totum non permutantur: & est perditio, & perfectæ priuatio actionis. Aetius serm. 9.cap.23.
Cruditas, redundantia stomachi, quæ nascitur ex ægra concoctione.
Cruditas, ciborũ proprie corruptio, & mala concoctio.
Crudum, id est, intactum, sine sulco & pastinatione. Colum.lib.3.cap.13.
Crunismos, est torrentis modo cum strepitu & murmure demanante embrocatio. Vtitur eo uocabulo Paulus lib.2.cap.53.
Cruris caput, ubi crus coxarũ committitur.
Crustana, lingua Dacorum Chelidonium, apud Dioscor.lib.3.cap.200.

C R Y

Crymodes febris, quæ pulmone sacris ignibus correpto prouenit.
Crypsorchis, est sensus testiculi, uel testiculorum.

☞ C T

κτηδόνες, fibræ.
κτείς, id est, Pecten, uel Epision, uel Interfemineum.
Ctesias e Gnido, ut inquit Strabo libro.14. Medicus Xerxis Regis.

☞ C V B

Cubitor bos, qui libenter decumbit in sulco, & uitio decumbendi obnoxius est. Columella lib.6.cap.2.
Cubitus uocatur, quod ab olecrano, ad extremum medium digitum, interuallum existit.
κουβαρός, Millepeda, quæ sub aquato uase stabulatur, animal multis pedibus nitens: quę contactu in orbem cõuoluitur, & contrahitur. Vocatur & πολύποδες.

C V C

Cuci, differt ab Cici, cuius meminit Dioscorides lib.4.cap.167. De quo uide Barbari Coroll. loco citato.
Cucullones, idẽ putamus quod Cucullos. Rustici est uestimenti genus.
Cuculus, græce, Coccyx.
Cucumer Laconicus, qui non rigatur, neq; gaudet aqua ut reliqui.
Cucumer Scytalius, Cucumeris satiui quædam differentia alia.
Cucumer Beotius, a regione & loco sic dictus, satiui generis.
Cucumeres citrini, qui uulgo Citreoli, a colore Citri nominantur, maiores multo uulgaribus, nec striati.
Cucumer anguinus uidetur esse, qui syluestris, multo infra magnitudinem satiui.

Cucumer ſylueſtris quid ſit, uide apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 155.

Cucumis, a curuitate dictus eſt, ut placet Varroni.

Cucumis erraticus, Cucumis anguinus.

Cucumis angueus, Cucumis anguinus.

Cucumis, id eſt, Cucumer ſylueſtris, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 155.

Cucumis cæruleus. Lege, Cæruleus.

De collo Cucurbitæ. Semina in Cucurbitis quę proxima collo fuerint, proceras pariunt, quæ in cibis ſunt eſculentiores: quæ in medio ſunt, rotundas: quę in lateribus, craſſas, breuioresq́ progenerant. Cucurbitarium, locum uocant conſitum Cucurbitis: ſicut Cucumerariũ, ubi ſati ſunt Cucumeres. Colum. lib. 2. cap. 3.

Cucurbita cameraria, quæ in tecta ſcandit, & leni umbra, teſtudines & pergulas aperit.

Cucurbita plebæia, quæ humi flagellis reptat.

Cucurbitam ſatiuam κολόκυνθαν Gręci uocant, ſylueſtrem κολοκυνθίδα. De hac plura in deſcriptionibus Cucumerum, & Cucurbitarum.

Cucurbitula, inſtrumentũ notum balneatorum, Græci σικύαν uocant. C. Celſo in ore frequens.

Cucurbitularum duo ſunt genera: Aeneũ, & Corneum. Aenea altera patet, altera clauſa eſt. Cornea altera parte ęque patẽs, altera foramen habet exiguum. In Aeneã linimentum ardens inijcitur, & ſic os eius corpori aptatur, imprimiturq́, donec inhæreat. Cornea per ſe corpori imponitur. Celſus lib. 2. cap. 10.

Cucurbita quando adhibenda, Lege, Heryſipelas.

C V D

Cudentes dicuntur, qui in area baculis excutiunt, exteruntq́ legumina, ac frumenta: a cudendo, id eſt, feriẽdo nominati. Columella lib. 2. cap. 10.

κονδυλώδης, nodoſus.

C V L

Cum Culabula. Emenda, Cunila bubula. hoc enim nomine appellatur herba, cuius plura ſunt genera. Eſt enim Cunila, quæ bubula appellatur, cuius confectio contra ſerpentes uino bibitur. Eſt alia Cunila gallinacea appellata a noſtris, a Græcis Origanum heracleoticum. Tertiũ genus eſt eius, quæ a Græcis Maſcula, a noſtris Cunilago uocatur. Vires Cunilæ uehementiſſimas in omnibus his generibus, tradit Columel. lib. 6. cap. 12.

Culeus, quadraginta urnas cõtinet Plinio, Columellæ, & cæteris.

Culex, herbæ nomen, cuius uſus eſt ad Cucumeres macerandos, ut prorſus ſine ſemine creſcant: atq́ ab Theophraſto Canopam uocari exiſtimat Barbarus. Theodorus Canis oculum, & Canuram interpretatus eſt: quaſi Cynopam, non Canopam probauerit. Olus hoc, ut inquit Theophr. primis poſt æquinoctium imbribus germinat, & inter ſpicatas herbas ponitur.

Culicij panes, magni & ſordidi.

Culigna, uas uinarium, apud Catonem.

Culmus, idem quod Calamus, cum ſpicę penitus oriũtur, in ſummo ſpicę iam maturę.

C V M

Cuminum Regiũ, Cuminum ſatiuũ apud Dioſcor. lib. 3. cap. 66.

Cuminum Regium quorundam opinione Amni, ut inquit Dioſcor. lib. 3. cap. 68.

Cuminum Aethiopicum, Cuminum ſylueſtre, ſecundum Aetiũ. Vocarũt & Amni quidam ex ueteribus Aethiopicum Cuminum, ut inquit Dioſcor. lib. 3. cap. 68.

Cuminum Thebaicum, Cuminũ ſylueſtre, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 67.

Cuminum ruſticum, Cuminum ſylueſtre, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 67.

Cuminum ſylueſtre, apud Dioſcoridem libro. 3. cap. 67.

Cuminum ſatiuum quid ſit, uide apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 66.

C V N

Cunicula bubula, herba qua ſe tuẽtur teſtudines contra ſerpentes pugnaturæ. Nunc dicitur Cotula, Bouis oculus, & flos eius maior Chamæmilla.

Cuniculi, leporum genus fœcunditatis innumeræ.

Cuniculi. Lege, Hiſpani lepores.

Cunila. De Cunila, & Cunilagine, & Coniza, uide doctiſſima quædam apud Dioſcoridem in Commentario Vergilij. De Coniza altera, ſiue tertia, libro tertio Dioſcoridis, cap. 137.

Cunila, Origanum ſylueſtre. Dioſcor. li. 3. ca. 32. Succinit quoq́ Nicander.

Cunila gallinacea quid sit, uide in dictione Origanum Heracleoticum.
Cunila transmarina, Thymbra Dioscoridis. Autor Barbarus lib.3.cap.43.
Cunilago, Coniza, apud Dioscoridem lib. 3. capite.135.

C V PH

Cupheriõ, fluor sanguinis per nares. Quod uitium equis procliue est, inquit Vegetius, si ultra uires agitentur ad cursum.

C V P R

Cupressus longa, subiecta caudice attollitur, partim satu, & plantatione, partim semine proueniēs. Plura de Cupresso Plin. lib.16.cap.33. Dioscor. lib.1.
Cupressus Cretica, herba Sabina.
Cupressus. Lege, Pedibus.
Cuprum ustum, Gebrant ertz.

C V R

Curandi optima ratio apud Galenum.14. Method. est curare breuiter, sine dolore, & tuto.
Curare tuto, est cōsequi id quod uelis: non lædere, & curare, ne redeat morbus.
Curatoria, Medicinæ species. Lege, Medicinæ partes.
Curta, ea quæ græce κολοβώματα, de quibus uide Paulum lib.6.cap.26. & dictionē κολοβώματα.

C V S T

Custos summittendus. Alendus palmes, quem Custodem uocant, & prȩsidiarium: de quo Plin. hæc: Et qui uocatur Custos, hic est nouellus palmes, non longior tribus gemmis, proximo anno materiam daturus, si uiuis luxuria se consumpserit. Columella lib.4.cap.24.

C V T

Cutis, est corpus neruosum, totam corporis superficiem exornans, atque protegens, idque decoris gratia: etiam ut offensam & noxam omnem prohibeat. Galenus de Definitionibus.

C V Z

Cuzula. Lege, Galerita.

C Y A

κύαμος, Faba.
κύαμος ἑλληνικός, Faba græca: quæ sic dicitur, ad differentiam Fabæ Aegyptiacæ.
κύαμος ποντικός, idem quod Faba græca.
Cyamos. Lege, Onos.
Cyamos leucos, Aconiti species altera, apud Dioscoridem libro. 4. capite octauo.
κύαμος, id est, Faba. Sic uocatur prima τῆς mammæ, quæ lac præstat.
Cyamus, poculum, apud Aetium sermone 13. capite.122.
Cyaneus color. Lege, Cæruleus.
Cyaneus lapis. Vide in dictione, Cȩruleū.
κύανος, Cæruleus color.

C Y B

Cybellion, Medion herba, apud Dioscoridem lib.4.cap.21.

C Y C

Cyclaminos, Cyssanthemō, folia habet Hederæ purpurea, uaria, in quibus fusca deque albicant maculȩ, caule nudo, quaternos digitos ȩquante, floribus in eo purpureis, radice nigra. Vide Dioscor. lib.2.
Cyclamini radix, quomodo cōueniat cum Aristolochia, abunde tractatum est a nobis in Herbarij nostri tomo.2.

C Y D

Cydonia illud uocatur, quod pison, ueneno aduersarium.
Cydyomalum. Lege, Codymalum.

C Y E

Cyema, id est, conceptus. Sic Galenus lib.1. de Symptomatum caussis uocat.

C Y I

Cyiranion, Veratrum nigrnm, apud Dioscoridem lib.4.cap.152.

C Y L

Cylindro. Lapis teres instar columnæ, & uolubilis, dicitur græco uocabulo Cylindros. Vergilius præcipit aream Cylindro ȩquari oportere. Cylindraceȩ figurȩ sunt siliquæ pisi. Vide Columellam libro undecimo, cap.3.
Cyllastis, hordeaceus panis.

C Y M

Cymata, tenuiores cauliculi.
Cymatilis color, ab unda dicitur.
Cymatius color, item ab unda.
Cymatophleges. Lege, Planetæ.
Cymindis, nocturnus accipiter. Plinius libro.10.cap.8.
Cyminum latum, Seseli Massiliense, ut inquit Barbarus in Corollario. lato ēm grano & fuluo est.

C Y N

Cynamulgus, Arabiæ auis, magnitudine Otidis. Plinius libro decimo, capite tricesimo tertio.

Cymbalaris herba, folio tenui, anguloso, hederaceo, flore paruo, purpureo, in muris terræ nascens: quam quidam genus alteri us Capni herbæ faciunt. Barbarus in Corollario Cotyledonis.

Cymbalion, Cotyledon, apud Dioscoridē lib.4.cap.39.

κυμβὴ, Græcorum lingua uocatur caput. Vnde & κύμβαλος, qui in caput saliens, crura tenet surrecta.

Cynanche, Apocynon, apud Dioscoridē lib.4.cap.84.

Cynanchon, Apocynon, apud Dioscoridē lib.4.cap.84.

Cynanthropia, idem morbus qui & Lycanthropia. Lege, Lycanthropia.

Cynarica, Apocynon, apud Dioscoridem lib.4.cap.84.

κυνάγχη. Lege, συνάγχη.

Cynas arbores uocant, ex quibus Arabes uestiuntur, folio palmæ simili. Sic orientales suæ arbores uestiunt. Plin.lib.12.ca.11.

Cynia, Cynocrambe dicta ab Dioscoride lib.4.cap.202.

Cynobrium, Cynober.

κυνοκάρδαμον. Lege, Cardamon.

Cynocardamon, & Cardamantice, solo nomine statim Cardamon indicant. Lege, Cardamum.

Cynocauma, incensio, & ardor ex morsu rabidi canis.

Cynochala, Polygonum apud Dioscoridē lib.4.cap.5.

Cynocephali forma quidem simiarum, uerum maiores, ualidioresque, ac facie, tū dentibus & robore canibus propiores, humani gestus æmuli: & si infanti admoueris, ei ubera mulgenda præbent. Aelianus.

κυνόδοντες, canini dentes: quoniam in acutum producti, caninos proferunt dentes.

Cynocephali genitura, Magice, Anethū, apud Dioscoridem lib.3.cap.65.

Cynocephalon, Psyllium, apud Dioscoridem lib.4.cap.73.

Cynocrambe, Cynia herba, apud Dioscoridem lib.4.cap.202.

Cynoctonon, Apocynon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 84. Est & altera species Aconiti.

κυνόδηκτα, rabidorum canum morsus.

Cynodontes, id est, Dentices, Thynnorū generis piscis.

κυνόγλωσσον, & plantaginem, & plantagini aliam similem herbam significat, quę in officinis uocatur Cynoglossa.

Cynoglosson, topiarijs operib. gratissima: dicta sic, quia caninas imitetur linguas.

Cynomazon, Chamæleontē Vergilius interpretatus est, quod in pulte necandis canibus datur, quam Græci μάζαν uocant.

Cynomia, Psyllium, apud Dioscoridem libro.4.cap.73.

Cynomorion, id est, Orobanche, uel Erui angina: sic dicta, ut inquit Dioscorides, ab similitudine canini genitalis.

Cynomoron, Apocynon, apud Dioscoridem lib.4.cap.84.

κυνόμοςφος, Crocus a quibusdam dicitur.

Cynoprosopi, in desertis Indiæ Aethiopiā uersus, capite, dentibus, ac pelle canibus similes, hominibus reliqua. Circa labra more draconis pubescentes, unguibus manuum pręacutis, tū cursu ueloces. Aelianus.

Cynorhoda, syluestres rosæ, spongiolis, penicillisue inter medias eius spinas nascentibus, unico aduersus expauescentes aquā a morsu canum remedio, nec fere ante Pliniū comperto: unde nouatum ei nomē, ut existimat Barbarus. Quanquam Aristoteles hanc uocet Cynacanthon, hoc est, caninam sentem, cantharidum feracē. Est & Cynorhoda alia, sed Lilium.

Cynorhodos, rosa quædam syluestris, quæ morsum canis rabidi medetur. Plinius libro octauo, capite.41. & libro.25. capite.2. & capite.89.

Cynosbaton, Capparis, aliud a Cynosbato cuius meminit in primo libro Dioscor.

Cynosbatos, Smilax, apud Dioscoridem lib.4.cap.145.

Cynosœuma. Lege, Mænas.

κυνόσβατος, id est, Rubus canis, uel Caninus rubus, Caniculus, uel ut Columellæ placet, Sentis canis: frutex est arboris instar, Rubo longe maior: folia fert latiora Myrto, firmis circa ramos spicis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluescit, & flosculos intus continet specie propius punicæ arboris. Vide Dioscoridem libro primo. Plinium lib.33. cap. 23. Theophrastum lib.3. cap.17. & 18. Columellam lib.12.

Cynozematitis, Coniza, apud Dioscoridē lib.3.cap.135.

Cynoxyllon, Chamæleontē nigrum uocat Dioſcor. lib. 3. cap. 10. propter grauitatem odoris. quoniam ὄζειν, olere græcis eſt.

C I P

Cypariſſias, Tithymali ſpecies quinta, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 168.

Cyperus in Aegypto eſt arbor ſemine Coriandri, candido, odorato, quod coquitur oleo: & inter odoratos frutices numeratur. Hierony. in Cōmentarijs Cantic. tradit Cypron eſſe genus uirgulti, quod fructum ferat odoratum in modum uuæ florentis, & Cypros uua florens appellatur. Præterea Cyperon uocant iuncum quendam triangulum, quem multi non diſcernunt a Cypiro, uicinitate nominis. Plin. diſtinguit utrunq; aitq; Cypirum eſſe gladiolum, radice bulboſa: Cyperū uero iuncum angulosum, iuxta terram candidum, cacumine nigrum, folia porraceis exiliora, radicem oliuæ nigra ſimilem, Cyperida uocari, magni in medicina uſus. uide Columellam, lib. 12. cap. 21.

κύπειρος, Cyperus, id eſt, Eryſiſceptrum.

Cyperus, inter alia etiam maioris Draconțij cognomentum.

κῦφι, thymiamatis cōpoſitio eſt, dicata Dijs qua abunde Aegyptij ſacerdotes utuntur: in antidota miſceri ſolet: græce κῦφι. Dioſcor. lib. 1. cap. Cyphi.

κύφυκτος καυτισ, concremata buccina.

Cyporon, genus paluſtris herbæ. Lege Dioſcoridem lib. 1.

Cyprinus, piſcis marinus. Plinius. libro. 9. capite. 16.

Cypripum, Aiuga, uel Chamæpitys apud Dioſcor. lib. 3. cap. 176.

Cypros, alias apud Plinium Liguſtrum.

Cyprus in Aegypto eſt arbor Ziziphi folijs, ſemine Coriandri, flore candido, odorato. Coquitur hoc in oleo, premiturq;, quod poſtea Cyprus uocatur. Plin. lib. 12. cap. 24. Quidam Liguſtrum eſſe putant: quæ & in Italia naſcitur. Theophraſtus uero Cyperinon unguentum ſic uocat.

Cypſeli. Lege, Apodes.

κυψέλιδιον, καὶ κυψέλαι, aurium ſordes. Latini, aurium marmorata uocant, autore Plinio. Iuniores etiam Cerumina.

C Y R

Cyrenaici canes, ex lupis & canibus editi, Crocutæ dicti.

Cyrībia, excreta tritici, aut hordei.

Cyrillus medicus, citatur ab Aureliano, libr. 9. capite. 49.

Cyrites panis, qui ex polline conſiſtit, minime omnium nutrit.

C Y S

Cyſſophyllon, Cyclaminos.

κύστις, ueſica.

Cyſtiolithi, lapides qui ſpongijs innaſcuntur: ſic dicti, quia ueſiculæ medeantur.

C Y T

κύτινος. Lege, ὑπόκυστις.

Cytinus aliter ab alijs exponitur. Dioſcor. lib. 1. florem Punici interpretatur, ſed ſatiuæ, Balauſtium uero ſylueſtris. Plin. libro. 3. cap. 6. pomum ipſum immaturum, & primum partum eius florere incipientem Cytinum appellat. Cytinū ipſe quoq; Dioſcor. cognominat Apollinaris herbæ florem: cæterum non proprie, ſed per translationem. At Cicum M. Varroni dicitur membranula prætenuis in malo punico inuenta. Vnde Cicures, animantes quæ non ſunt feræ atq; agreſtes. Vide, Balauſtium.

Cytiſus, uel Cytiſum, hederæ modo ſtrangular ſata. meminit Dioſcor. li. 4. ca. 114.

Cytrago, Dioſcoridę Meliſſophyllon, lib. 3. capite. 117.

κυρτὰ, gibba, ſummitates in ipſo iocinore: eius inferiora uero, σιμὰ.

κύρτωσις, mediæ ſpinę affectio.

κύτος, uide Balauſtium. Eſt autem os capitis uniuerſum. Pollux, latine Caluam, uel Caluariam dicit.

D A C

DAcar, græce δάκαρ, inſuauis & uilis caſſia.

δακρυόποιος, lachrymas ciens.

δάκρυον τοῖς αἰθιοπικοῖς ἐλάιας, id eſt, lachryma oleæ æthiopicæ. Lege. Lachryma æthiopica.

δακτύλιος. uide Porus, & Orron.

Dactylos, noſtra ætas, & uulgus medicorū omne Palmulas, uel Palmę fructum facit: cum tamen proprium genus & nomen olim habuerint, Vergilio teſte, qui in Palmarum cenſu, prælonga gracilitate curuati, humanis digitis, quos greci δακτύλους uocant, ſimiles erant. Lege φοίνιξ, & Palma. Plinius libro. 9. capite. 61. Nuſq; non

lucent, etiam dentibus adhuc triti.

Dactylus Idæus, Pæonia apud Dioscoridē libro. 3. capite. 158.

Dactyli, uuæ sunt prælongis acinis porrectæ. Vnde & nomen a digitorum longitudine sortiuntur: sicut & Dactylites dictæ a digitorum gracilitate. Bumasti uero ab eo nominantur, quod tument mammārum modo. De quibus poeta: Tumidis bumastæ racemis. Alio nomine Bumamam uocant. Mos est Græcorum, in magnitudine rei demonstranda, apponere hanc particulam, Bu. ut docet. Suidas. Hinc βούπεινα ἡ μεγάλη πεῖνα, id est, magna fames. Hinc βούλιμον καὶ βούγλωσσον, aliaq; complusciula, autumat M. Varro a bobus dici, plæraq; id genus magna, in Columella libro. 3. cap. 2.

Dactylion, Scammonia apud Dioscoridē libro. 4. capite. 182.

Dactylitis, Aristolochia longa, Dioscor. libro. 3. capite. 5.

D A G

δᾶγμα, καὶ δῆγμα, morsus serpentis, uel rei uenenatæ.

D A L

Dalion, herbarius medicus, citatur a Plin.

D A M

Damæ mansuescunt raro, cum feræ dici uere non possint. Plin. lib. 8. cap. 16.

δάμαλαι καὶ πόρτιες αἱ μήπω εἰς ζυγὸν ἐλθοῦσαι. Theocriti interpres, ἄνευ δαμάλης, quanq; dicitur & δαμάλη.

δαμασώνιον. Lege, Halimum.

Damassonion, Alisma apud Dioscoridem libro. 3. capite. 170.

Damnamene, Leontopodion apud Dioscoridem libro. 4. cap. 132.

D A N

Danae, Laurus alexandria apud Dioscor: libro. 4. capite. 148.

Danais, Coniza apud Dioscoridem libro. 3 capite. 135.

Damales, Iuuencus. Phociō damalin omne animal existimat in iuuenta.

D A P

δάφνινον ἔλαιον, oleum laurinum.

Daphnitis, uinca peruinca apud Dioscoridem libro. 4. capite. 150.

δαφνίτις, interdum Cassia electa. Lege, Casia.

Daphnidon, emplastrum nobile ad extrahendum: quod græce ἐπισπαστικὸν, sic dictum, quia constat διὰ δαφνίδων, id est, ex baccis laurinis. Celsus libro quinto, capite decimo nono.

Daphnoides, Clematis apud Dioscoridem libro. 4. capite. 8.

Daphnoides, & ipsa Laurus syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 149.

Daphnois, id est, Isocinnamon. Plinius libro. 12. capite. 9.

Daphnos, Laurus Alexandrina apud Dioscor. lib. 4. cap. 148.

Dapsilis, musto larga, copiosa, & musti ubertate luxurians. Dictio græca est, nostris frequēter usurpata. δαψίλεια dicitur largitas, & opulentia, ut inquit Suidas. πολυτέλεια δαψιλής ὁ πολυτελής. in Colu. libro. 3. capite. 2.

D A R

Daratos, panis non fermentatus.

Darenion. Sium: quod quid sit lege, Sium.

δάρκα. Lege. Casia.

Dardanus, Cicuta apud Dioscoridem libro 4. capite. 81.

Dardanion, Aristolochię species tertia, Clematitis dicta: de qua uide Dioscoridem libro. 3. capite. 5.

δάρσιν Hierophylus excoriationem appellauit, modo quo anatomici cadauera excoriant: a uerbo δέρω deriuans, quod tam actioni, q; effectui commune est.

Darsisan quid reuera sit, uehemens hodie controuersia. Nec hic sane conueniunt Arabum interpretes. Nam Euricius Cordus, uir ueterem Medicinam edoctus, Aphalathon esse cōtendit eam, cuius meminit Dioscorides libro. 2. Verum huius sententiam ut non facile improbarim, ita non habeo cur affirmem: maxime cum in hijs atq; alijs peregrinis, non aliter q; cæci in tenebris palpemus. Nec hic quicq; ad rem facit opinio, suspicio, sed loca adeunda, cōsyderandæ & cōtemplandæ res ipsæ sunt. Toti sunt in hijs suspicionibus etiam Manardus & Leonicenus, magno interim risu multorum.

Darsion, id est, Aphalathus. Lege, Aspalathus.

Dartæ, Lege, δαρτοί.

δαρτοί, sunt membranę exteriorem pellem eritroidi tunicæ agglutinantes, ipsiq; ea parte adhærentes, qua ipsa testibus a po-

ſteriore parte annexa eſt. Hãc uero exteriorem laxam ac rugoſam pellem, teſticulis circumtextam, Scrotũ uocant. Paulus libro. 6. capite. 61.

δάρτον, ualentior tunica, quæ interiori uehementer ima parte inhæret, eodem loco.

D A S

Daſmophon. Lege, Thlaſpi.

Daſpis, Chryſoſpermon apud Dioſcoridẽ libro. 4. capite. 59.

Daſypodes. Lege, Lepus terreſtris.

Daſypodion, Viola purpurea, apud Dioſcor. libro. 4. capite. 123.

D A T

Dathiathum, thus minus probatum, & ſecunda uindemia.

D A V

Daucos, fœniculo ſimilis herba, ſpecies eius uide apud Dioſcor. lib. 3. cap. 81. Plin. libro. 19. cap. 5. item lib. 25. cap. 9. Maſculino et neutro dici, ex autoribus obſeruaui mus: a noſtris uocatur, Gallica paſtinaca.

Daucus Dircæus, quid ſit, uide apud Dioſcor. libro. 3. capite. 81.

Daucus Creticus, Daucus electior atq; probatior: apud Dioſcor. lib. 3. cap. 81.

δαῦκος ἄγριος, Daucus agreſtis.

Daucus ſylueſtris, pes galli.

D E A

Dearticulatio, eſt mutatio, uel corruptio oſſis ſecundum naturam, in locum præter naturam.

D E C

Decacuminare, eſt cacumen decutere. Vnde decacuminatio. Plinius. Hęc ſimilis & decacuminatio rationem habet cupreſſi, picee, cedri, hæ enim detracto cacumine, aut ignibus aduſto, intereunt. Columella libro. 5. capite 4.

Decacuminatio, id eſt, comarum & cacuminum arboris detractio, quomodo fieri debeat, require ex Theophr. lib. 4. cap. 17.

Decamœron, id eſt, Decumanum, cõſtans ex decem rebus, deſcribitur ab Aetio ſermone. 12. cap. 44. Alias, Decamyrum.

Decapulare, eſt oleum de uaſe in uas transfundere. Nam elutrare, & tranſuaſare latius patent. Vide, Elutrare.

Decemmodiæ, capaces decem modiorum, ut trimodiæ trium. lib. 12. cap. 18.

Deceſſio uocatur mali, cum inclinat.

Declinatio morbi uocatur, omnis ea pars, quæ uigorem ipſum ſubſequitur uſq; ad ſecundæ acceſſionis principium. Galenus lib. 1. Criſium, cap. 3.

Decolor. Lege, Color uarius.

Decoctio dicitur, quando herbæ, flores, ſemina, radices, uel aliud cuiuſcunq; generis decoquitur in aqua communi, uel diſtillata, ſeu aliquo liquore: ut uirtus harum rerũ per decoctionẽ recipiatur, in aquis in quibus decoquuntur.

Decretorium ſydus, tempuſq; dicitur id, ex quo de prouentu aliquarum rerum futuro ſumitur iudicium. Vnde ſua quoque medici auguria, dies Creticos appellant, quos noſtri Decretorios uocare poſſunt.

Decumanum uocant limitem, ſecantem agrum ab exortu ad occaſum: uineas quoq; limitant decumano. Colum. lib. 4. ca. 20.

Decuſſabimus, id eſt, deformabimus, duce muſq; in decuſſas, id eſt, denormabimus, digeremuſq; ad æquilibrium. Hoc uerbo utitur & Vitruuius: dictumq; uidetur a decuſſibus, hoc eſt, a denario numero, qui perfectus & abſolutus eſt. Quidam legũt, decuſſauimus, ut ſit præteriti temporis: quod intellectui magis quadrat. Quod autem ait, in ſpeciem græce literæ: neq; δ, intellige, neq; λ, ut quidam opinantur: ſed χ, talis eñ litera ſtellæ ſimilior eſt, cuius effigiem repreſentare ait hanc machinam. Colum. lib. 4. cap. 13. Hinc in ſtellam decuſſare ait lib. 4. & decuſſatim per decuſſes, & per fruſta cuiuſdam magnitudinis abſolutæ: ſicut decuſſis, hoc eſt, denarius numerus perfectus habetur. Libro. 12. capite. 53.

D E F

Defecta corpora, & defecti ſunt, quos Græci παρετοὺς uocant, quaſi reſolutos: & reſolutionem ipſam πάρεσιν.

Defectio animi, Syncopis.

Deficientes morbi. Lege, Morborum quidam continui. &c.

Definitio ſecundum aliquos, eſt oratio demonſtrans cuiuſmodi eſt illud de quo fit ſermo. Vel ſic: Definitio eſt oratio mentis concæptum aperiens. Hanc alij ſic definiunt: Definitio eſt, quæ cõpendioſa ſub monitione nos in rerum cognitionem uocibus ſubiecta adducit. Aut hoc modo: Definitio eſt oratio id eſſe quod eſt, demõſtrans. Aut: Definitio eſt oratio, quæ de-

claratiónem & intelligentiam rei demonstrat, & elucidat. Definitio item est rei quia si in uniuersum dicta, non tamen uniuersalis, in propositione per singulas partes, siue in uniuersum deductio.

Defluxio capillorũ, est decidentia sequens plærumq; deficientes: aut qui ex morbo longo conualescunt.

Defrugare segetem uidetur, qui uel nimia fœtura exinanit agros: uel per inscitiam, aut negligentiam perdit, lacessitue fruges. Omnino, cũ uel festinaca sementis est, uel serotina, præproperecq;, aut præpostere quid agitur, defrugari segetem contingit.

Defrutum uinum, quod ad tertiam partem decoctum est. De quo, & passo, & sapa Columella plurima.

Defrutare. A defruta, inclinatum est uerbum defrutare, quod significat defrutum conficere, & sapam coquere. Vnde & defrutariæ cellæ nomen est inditum. Defrutum uero a deferuendo dictum est, significatq; uinum decoctum ad dimidiam mensuræ partem, redactumq; ad spissitudinem mellis, cuius uicem quoq; præstat. Colu. libro. 2. capite. 22.

Cellam defrutariam. Impositum est nomen uillæ defrutariç, ab eo, quod in ea fit defrutum. Est autem defrutum uinum ad dimidiam mensurç partem decoctum, ut docet Plinius. Autumat Palladius, defrutum a deferuendo dictum.

Defunctus, pro cadauere. Quod & sepultura quoq; Ciceroni dicitur quandoq;, ut cũ ait, Illam insepultam sepulturam.

D E G

Deglutio, est nutrimenti humidi & sicci a stomacho ad uentriculũ attractio. Vel sic. Deglutio est humidi, & alimenti ex ore per stomachum in uentriculum delatio.

D E I

Deiectiones syncerç apud Hippoc. uocantur impermixta aquaſç humiditati: quoniam solus humor euacuatus deijcitur, siue biliosus, siue melancholicus, siue porri colorem præ se ferens, siue bilis quæ sanguinosa nominatur. Galenus lib. 7. Aphorismorum, apho. 23.

Deiectionem alui, uide apud Cels. li. 2. ca. 11.

Deijcere aluum, excrementa reddere.

D E L

Delcani, a Delcano amne dicti pisces, falsamentis idonei: quos alij Leptinios, & Lebianos cognominant.

Δελκτηρίά, medicamina quæ nõ alunt quidem in corpus adsumpta, sed magis euacuant, aut huiusmodi aliquid efficiunt in corpore. Cuiusmodi uocantur ea, quæ hodie et καθαρτικά dicuntur. De Delcterijs plura Gale. 3. temper.

Δηλητήριον φάρμακον, id est, perniciosum atq; mortiferum medicamentum.

Delphica laurus. Lege, Laurus delphica.

Delphines, in mari Bosphoro Thraciç. Naturas eorũ post Plin. nemo pulchrius depinxit Solino, cap. 22. de Delphino. alias apud Plin. lib. 9. cap. 8.

Delphinias, Delphinium apud Dioscoridẽ libro. 3. capite. 82.

Delphinium, herba Sena, cuius folia hodie habentur in myropolijs, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 82.

Delphinus discipulus Acronis. Item Empiricus. Galenus.

Delphax, Græce δέλφαξ, porcus est adultus atq; masculus: ut grammaticus Aristophanes existimat. Certe Delphax & pro fœmina sue capitur quandoq; a poetis.

Delphinorum lepida historia, apud Gellium libro. 7. capite. 8.

Delphini etiam naturam uide apud Plinium libro. 9. capite. 8.

Delibretur, detorticetur. Decorticatio, id est, corticis detractio, infesta est & exitialis arboribus. Nam nouellæ in primis arbores, cortice in orbe detracto necantur. Excipitur suber, quod sic etiam iuuatur, ut de Colum. lib. 6. cap. 4.

Delicata, ganeata, saliaria, lauta fercula, opsonia, & bellaria.

Deliarium, Coniza apud Dioscoridem libro. 3. capite. 135.

Delyrium, errans, et deprauatus spirituum in cerebro corruptus motus.

Delyrium, mediocris insania est. Galenus libro. 7. Aphoris. 9.

D E M

Demarchus, Medicus, plura scripsit, & citatur ab Aureliano.

Demenij. Lege, Pominomen.

Demetrij duo fuerunt. Vnus Attalæus. Alter Appamęus Herophili hęreseos: ex quibus Appamæus libros aliquot interiorum posteritati dedit.

Dæmon metallus, Bergmenlin.

Dæmonifuga. Lege, Perforata.

Dæmon bonus, Peucedanum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 90.

Dæmos, Catanance apud Dioscoridem libro. 4. capite. 135.

Demosthenes quidam, & Seuerus, & Antylus, Rufus, Adamantius, Athenæus, & Herodotus, aliquoties a Georgio Valla citantur, de natura & morbis oculorum. Preterea de uniuersi corporis purgamentis. Quæ alia insignia scripserint, nõ lego.

Democrates uir prestantissimus, ipse quoque medicus factus, ut inquit Gale. integrum librum de Antidotorum confectura uersibus eleganter cõplexus est, lib. de Ther. ad Pisonem.

Demos, pinguedo.

D E N

Denarius. Vide, Vncia.

δενδροάζειν, est sub arboris, uel quercus umbram humiliter confugere. Quod ante inuentas domos, ueteres fecisse, Diodorus Siculus testatur.

δενδρολίβανος, arbor thuris.

Dendrodes, Tithymali species sexta, apud Dioscor. lib. 4. cap. 168.

δενδρώδης, arboreus.

δενδρύφιον, arbustula.

Dendrolachana, Oleri arbores.

Densatilia sunt, quæcunque præssatilium stabilem, fixamque habent præssationem. 4. Meteoro. capite. 9.

Dens, uertebræ cuiusdam nomen, quæ & uertebra dentiformis nomine alio, meminit Gale. de locis affectis lib. 4. cap. 5.

Dens. Cum dentibus nati sunt quidam, ut Papyrius puer, & M. Curcius dentatus. Solinus capite. 4.

Dentium uice quidam ossis unius soliditate armantur. Sic Prusias. Solin. lib. 4.

Dentium numerum discernit qualitas sexus. In uiris enim plures, in mulieribus pauciores. Idem.

Dentes cibum conterunt, conficiuntque: & ad uocis articulationem nonnihil faciunt.

Dentifricium, puluis quo atteruntur, & emundantur dentes.

Dentiducum plumbeum, lege, ὀδοντάγωγον.

Dentrix. Lege, Piscium fere.

Densum dicitur, quod meatus dẽsos habet.

D E P

Depastiones, quæ græce νόμαι.

Depletur. Exhauritur, educitur ex uasis post pressuram. Statius. Digno deplemus haustu. Cato. Oleum si poteris, bis in die depleto. Idem dixit, Amurcam dehaurito. In eodẽ significatu, Plinius noster uerbo infrequenti, sed elegantissimo ait: oleũ sæpius die decapulandum, pro eo quod est, deplendum, dehauriendumque. A Catone dictus Capulator is, cuius officiũ est, ut concha oleum diligentissime tollat, ac depleat: de quo mox paulo sic scribit Columella. Protinus capulator depleat. Vtiturque persæpe hac dictione. Dicitur autẽ Capulator, a Capula, quod nomen est uasis, cuius nominis Nonius & Varro meminerunt in Colu. lib. 12. cap. 49.

Deplere, euacuare idem.

Deprauata appetentia, partim inmoderati cibi & potus cupiditas, partim alienę qualitatis desyderium.

Depsiticum, a depsando. Est enim Depsare, subigendo manibus aliquid molle & tenerum reddere. Quod uerbo frequenter utitur Cato.

Depingere. Vnius literæ immutatione tollendum est mendum, ut legas: Depangere, quod plantare significat. Itidem paulo mox, Quinque malcoli pangendi sunt, in Colum. libro. 3. capite. 16.

D E R

δήρκας, insuauis & uilis Cassia.

δερκευμενία. Lege, Lepus terrestris.

δέρμα, cutis.

D E S

Despuere in sinum ter, olim aduersus fascinationes in usu habitum a superstitiosis: uel Ouidio teste, Despuat in molles sibi quisque sinus. Et Theocritus, ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ τρὶς εἰς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον, id est, Despui & ipse sinum ter, ne quis forte noceret.

Desquamare, græce, ἀποσούρματα.

Destillationes dicuntur, qui ex oculo feruntur humores, qui nec cohiberi possunt, nec uolentibus nobis fiunt: a lachrymis hoc solo differentes, quod lachrymæ non semper fluunt, & electionẽ uoluntatemque aliquando in nobis habent.

Desultorij, sine ephippijs equi ad cursum apti, quos grece Celietas uocant. Hij quon-

dam, teste Tranquillio, a nobilissimis iuue nibus agitabantur, nunc a ministris etiam & neglectis.

Desyderia mulierum, latini uocant eleganter, Menstruorum nutrimenta.

D E T

Detrimiasis uocatur, quando pupilla latior naturali apparet, & uisa minora ueris uidentur.

Detrullare, uide, Elutrare.

Δκίτισ, caput allij, uel capitulum. Significat & lampadem pusillam. Gale. autor.

D E V

Deuerrendus, scopis purgandus. Deam nomine Deuerram, coluit antiquitas: quę præerat domibus euerrendis. Con[?]ri teres dicti scoparij, illi scilicet, qui scopis a prandio, aut cœna pauimenta deuerrunt, & purgamenta escarum tollunt. in Columella libro. 7. capite. 4.

Deusticæ, id est, crematæ, tostæq; in prunis. Columella libro sexto, capite decimo septimo.

D I. A

Διὰ ἀνίσου, ex aniso confectio.

Dianthos, id est, ex floribus dendrolibani, uiolarum, & rosarum, ut inquit Nicolaus. sonat enim ἄνθοσ, florem graece. Hodie pro confectione ex Roremarimo solum usurpant.

Διαῤῥωσ, διαβρῶσισ, larga sanguinis euacuatio, & ruptura uenæ alicuius: quando uase aliquo eroso, affatim accidūt sanguinis euacuationes, præcedente aut exiguo sputo, atq; acribus in pulmone fluctionibus: ubi quoq; pulmonis aliqua pars, aut ramentū efferri uidetur, Lege. Reiectio sanguinis.

Diacalanthos compositionem & usum, lege apud Galenum libro quarto, de ualetudine tuenda.

Διαχαλκίτεωσ καὶ φοινίκιον, emplastrum, uel medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducenda, & phlegmonis curandis idoneum.

Diachysis, Delphinium apud Dioscoridē libro. 3. capite. 82.

Διακλύσμα, collutio, cuiusmodi sunt medicamina quæ dentibus adhibentur.

Diachyton, Delphinium apud Dioscoridē libro. 3. capite. 82.

Διακρόμμιον, medicamentum ex cepis.

Diacameron, id est, ducens hominē de morte ad uitam. sic enim Nicolao placuit interpretari: quo etymo, ipse uiderit.

Diacapregias, ex stercore caprino medicamen. Hoc cum exactis annis cataplasmatis uice usi fuissemus, pulchre & prospere successit res: Dij boni, q̄ nos riserant margaritarum, & μυμιγμένιο scriptores: simplicium rerum ita imperiti, ut pro ridiculo habeant, huiusmodi in usus humanos adhibere. Cum Dioscorides etiam neglectissima tela aranearum, & muscas, & alutarū coria in multis ægritudinibus, etiam ipsorum moscho & ambræ preferat. At ego huiusmodi simplicia malim, q̄ eorū χείρασ τῶν θεῶν: quæ quidem nō contemnimus, si moderate & in tempore applicentur: inmodicum eorum usum uituperamus.

Diacalamentum, a calamento electarium apud Nicolaum.

Diacatholicon, uide, Catholicon.

Διακαρίων, confectio ex Caricis.

Diacitoniton, siue de Cotoneis malis confectio, describitur ab Nicolao.

Diacobion, ab papauere nigro facta descriptio apud Nicolaum.

Diacostum, a costo radice dicta confectio, apud Nicolaum in Antidotario.

Diacurcuma quæ sit, uide apud Nicolaum in Antidotario.

Diacyminum, etiamsi rectius legitur Diacuminum, cumini cum alijs speciebus cōpositio.

Διάχυσισ, effusio, uel diffusio, & proprie animi sese laxantis et tristiciam excutientis, ut est apud Aurelianum lib. 1.

Diadamascenon, compositio & electarium ex prunis damascenis, apud Nicolaum conpositum.

Διαδαφνιδῶν, id est, ex baccis lauri medicamentum.

Diadema, uel ut Græcum habet Dioscori. exemplar, διάδημα, magicum ab Zoroaste illi inditum hortensis Maluæ nomē.

Diadragacanthum, a dragacantho cōfectio pectoralis apud Nicolaum.

Διαγλαύκιον, collyrij genus apud Cælium Aureli. libro. 2.

Διάλευκον κρόκον, Croci quoddam genus medio sui candidum.

Dialoes medicamenti confectionem, lege apud Galenum de ualetud. lib. 5.

Dialutensis, id est, uario soli genere pasta.

Dialacca, ab lacca sic dicta, apud Nicolaum in Antidotario.

διὰ λίθου φρυγίου, ædœicum, id est, confectio ex phrygio lapide pudendis factum.

διὰ γάλακτος, confectio de lacte, cuius usus est ad columellæ curationẽ, apud Paulum libro. 3.

Diagalanga, ex galanga confectio.

Diairis, ab Iri confectio, inscripta apud Nicolaum.

Diamonos, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.

Diamanna, ex manna cõfectio apud Nico.

Diamargariton, ex margaritis cõfectio cordialis, apud Nicolaum.

διαμελιλώτου, ex Meliloto concinnatum medicamentum.

Diamoron, ab moris Celsi dictum electuarium, & describitur ab Nicolao in Antidotario.

Diaolibanum, ex opiatis (ut uocant) electuarium, ab olibano: sic inscriptum ab Nicolao compositorum consarcinatore.

διαπάσματα, aspergines sicci, & in puluerem triti medicamenti alicuius, quæ totis corporibus, aut eorum partibus siccandis, laxandis, adstringendis, molliẽdis, durandisq́, & odorandis aliquando insperguntur. Sparguntur enim huiusmodi odores, cum unguentis liniuntur corpora, uel profunduntur. Martialis. Quid quod olet grauius mistum diapasma uetus? Sic etiã uocari possunt pastilli, ex diuersis odoribus facti, quos adolere consueuimus. Item ij, quos in paruas pilas redactas, manibus gestare solemus, præsertim pestilentiæ tempore. Nos uulgo uocamus Pomũ ambre. Vide Plin. lib. 13. cap. 21.

Diapente, potionis species ex myrrha, genciana, aristolochia, bacca lauri, & rasura eboris constans. Confectionem eius docet Vegetius Mulomed. lib. 1. cap. 10.

Diapapauer, confectio a papauere sic dicta apud Nicolaum.

Diapenidion, a penidijs dictum, pectorale medicamentum. Vide Nicolaum.

Diaplasmata, male in ueteri editione Galeni legitur, pro Diapasmata. Porro Diapasmata quid sint, lege, Diapasmata.

Diaprassium, ex prassio herba medicamentum, cuius descriptionem uide apud Nicolaum in Antidotario.

Diaprunis, compositio ex prunis Damascenis, apud Nicolaum.

διάπτυσις, quando excesa parte aliqua sanguis exspuitur.

Diaphoretica, uis discussoria latine dicitur, hoc est, dissolutoria. Discutiuntur incipientia tubercula: emittuntur concocta, & suppurantia.

διαφορεῖν. Lege, Discutere.

Diaphoretica medicamenta. Lege, Discutere.

Diaphragma, quod septũ transuersum uocamus, neruosum quidem est, continens, & segregans quæ in ipso comprehenduntur thorace. Subter illud uiscera.

Di[illegible]ni, dicti Cretensium canum aliqui, qu[illegible] qui semper in certamine foris congrederentur.

διαρία, quæcunq́ sui ratione una tantum die durat febris. Galenus uocat ἐφήμεραν lib. 4. Aphor.

Diarrhæa, est profluuium uentris non recens, sed longi temporis, cum torminibus, & multis excretionibus, quæ omnia corpus attenuatum debilitant.

Diarium, & Diarius uictus, κατὰ ἑκάστην ἡμέραν τροφή.

διαρέσκησις, temporalis corporum displicentia.

Diarhodon, a Rosis nuncupatum medicamentum, Abbatis scilicet inuentoris. Est & aliud, cui Iulij inditum est nomen, ab eodem scilicet compositionis autore.

διαρτήματα, Pauli Aeginetæ interpres, atq́ noster pręceptor Albanus Thorinus, suspensarum, aut compositarum rerum calorifica condita reddidit. Locus in libro secundo, cap. 58.

Diasatyrion, ex bulbis satyrij herbæ electarium, quod impotentibus cõposuit Nico.

Diasene, ex folijs senarũ confectio est apud Nicolaum.

διὰ σμύρνης, compositio ex Smyrne.

διαστολή, arteriæ sublatio, dilatatioq́.

Diatetica medicina. lege, Medicinę partes.

Diatrion pipereon, medicamentum, quod ex tribus piperibus conficitur. Compositionem docet Gal. de ualet. tuenda, lib. 4.

διὰ τριῶν ῥητίνων, de tribus Resinis confectio.

διάθεσις, id est, affectus, a διακεῖσθαι, id est, affici quodammodo deriuatur. Neq́ Philoso

phis dumtaxat, sed reliquis omnibus Græcis in hunc usum receptum est. Etenim affectus generatim ad omnes pertinet, tum sanos, tum ægros, tum neutros. Insuper et cantum, & harmoniam, & orationē, et dictionem affici dicimus. Galenus lib. 1. de Symptomatum differentijs.

διάθεσις, musculorum affectus ex conuulsione bulbum mouentium.

Diatheon, medicamenti genus, quod capiti laboranti imponitur, apud Cœlium Aurelianum.

Diauli cuiusdam meminit Martialis Epigrammatum libro primo his uerbis:
Chirurgus fuerat, nūc est uespillo Diaulus,
Cæpit, quod poterat, clinicus esse modo.
Et rursum. Nuper erat medicus, nunc est uespillo Diaulus. Quod uespillo facit, fecerat & medicus.

διάξυλον, id est, medio lignum, cognomentum Asphalathi, ut inquit Dioscor. Quia enim lignosus frutex est, nec secus quam solidiores arbores, solidiore interiore materia & medulla est, Ideo a Syris id nomē inuenit. Competit enim ea uox omnibus, quæ nec inania sunt, nec teneram, fungosamq; medullam habent, sed lignosa soliditate duram.

D I B

Dibapha dicebatur, quæ bis tincta esset purpura, ueluti magnifico impendio: qualiter nunc omnes pene commodiores purpurę tinguntur. Plinius lib. 9. cap. 39.

D I C

δικάρηνοι, δικάρανοι, bicipites.

δικόρυφοι, biuertices.

δίκκοκ⊘. Vide, ζεία.

δίκροτ⊘, sic pulsum eum uocant, cuius gemini sunt pulsus.

Dicrotus, pulsus genus, a bis feriendo sic dictus, apud Galenum libro de Pulsibus.

Dictamnus Cretensis, defertur ex Creta, folijs sisymbrij, ramis maioribus. Vide Dioscoridem lib. 3. cap. 37.

Dictamnum aliquibus syluestre Pulegiū uocatur, Cretensis herba, acris, & leuis, pulegio similis, sed maioribus folijs, quę spissa lanugine turgent. Dioscor. lib. 3. cap. 35. Theophrast. lib. 9. cap. 16.

Dictamno, nisi eā rursum uenus ab Ida deportet, omnino deficimus: flore enim, caule, & semine carere debet, quibus nostra hæc uulgaris maxime abundat: radicē uero habere tenuem, & inutilem, quę nostrę magna, & ad usum sola ueniens, neglectis folijs, quæ imponenda essent pharmaco, non radix. Manardus.

D I D

διδυματόκ⊘, id est, gemellus.

διδυματόκοι, gemelli, & διδυματιγονία, apud Theoc. ειδύλλιο. α.

Didymus, panniculus quidam dicitur, duplici sinu testiculos continens: & mutuos eorum cōtactus dispescit, idq; maxima naturæ solertia: ne si, ut adsolet, oblędatur unus, in alterum quoq; transeat uitiū. Quidam seminaria uasa eodem nomine intelligere maluerunt. Galenus in libro Isagogico, Didymos testes uocat. Vnde illud est in Græcis relatum monumentis. Didymon tybicen in adulterio deprehensus, ex τοῦ ὀνόματ⊘ ἐκρεμάσθη, id est, ex nomine suspensus est, quod significat ἐκ τῶν διδύμων. Quos Auicenna similitudine quadam etiam oua appellare solet.

D I E

Dies medicinalis est, qui spacio, 23. horarū cum. 14. parte horæ continetur: ex quibus quoq; diebus mensis medicinalis conficitur. Augušt. Nyphus lib. de dieb. Criticis enunciato. 11.

Dies decretorius, tēpus ipsum est, quo uirtus nostrorum corporum regitiua, per humorum nocuorum perspicuam expulsionē, certamine dimouere solet frequentius.

Dies indiciarius, est tempus, quo exitij, uel secundæ ualetudinis notæ, ut plurimū uisitari solent, ac præliambulum insurgere.

Dies prouocatorius, est tēpus, quo humor nocuus uirtutem ad pugnam prouocat.

δίεφθος, biscoctus panis.

Dietetica, grece διαιτητική, medicina quę noctu medicabatur olim.

διαιτική, medicina diætica.

Dietam, pro uiuendi modo ac lege capi, tū alia multa indicio sunt, tū id quod autore Celso, Dietetica medicina inde est appellata. Et Medicorū scholæ, uulgo regulam uictus Diætam uocant.

Dieta uocatur is curationis ductus, contextusq;, qui per consuetam materiā efficitur.

Difficilis appetētia dicitur, quę ībecillis est.

Diffusa. i. recondita in dolijs. Vina diffundi dicūtur, in apothecis, in uasis uinarijs,

in quibus diu seruantur. Iuuenalis, Ipse capillato diffusum consule potat. Horatius, Vina bibes iterũ tauro diffusa. Verbi huius frequens usus est apud Plinium, Iurisconsultosue, cæterosq; classicos scriptores. Columel. lib. 3. cap. 21.

D I G

Digitellus Iouis, Aizoum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

Digiti pedis, manuum digitis respondent.

Digitus medicus, auriculari proximus.

D I L

Dilatatio, tumor est mollis, ac digitis cedẽs, cuius ortus e sanguine & spiritu est, græce ἀντύρισμα. Paulus lib. 6. cap. 37.

Diluta potio. Vide, κρᾶγμα.

Dilutum uocatur aqua, humorue aliquis, in quo maduerit quippiã. Exẽpli gratia. Si in aqua diebus aliquot maceraueris absinthij scopos, deindeq; subtraxeris, qui relinquitur liquor, absinthij dilutũ uocatur, græce ἀπόβρεγμα.

D I N

Dinosmos, Coniza, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 135.

D I O

Diocles Medicus, scripsit plura, citatur passim a ueteribus.

Diodotus, citatur a Plinio & Galeno, ex ueteribus Medicis.

Diomedeæ aues dentes habent, & oculos igneo colore, cætera candidæ. Solę in Diomedis insula cernuntur. Plinius libr. 10. capite. 44.

Diomedis aues. Lege, φίεις.

Dionysia, Hedera, apud Dioscoridem lib. 2. capite. 199.

Dionysias, Androsemon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 174.

Dionysias, Catanance, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 135.

Dionysisci, sunt tubercula, quæ in temporibus capitis nascuntur.

Dionysij, & Methrodori inuentum primũ fuit, herbas picturare. Plinius libro. 25. capite secundo.

Dioptra, instrumentum est Geometricum, ab explorando, perspiciendoq;. Ptolomeus, Theon, Proculus in Astrolabio, & Vitruuius lib. 8. ἀπὸ τοῦ διοπτεύειν.

διόπτρα, instrumentum exploratorium, ad uuluam aperiendam, quando uidelicet occlusa apparet. Vsum eius uide apud Paulum lib. 6. cap. 73.

Διὸς βάλανος, id est, Castanea.

Dioscorides Anazarbæus; cognomento Phacas, id est, Lentinus, quod lentigine os dehonestaretur. Fuit autem sub Cleopatra, & Anthonio in Aegypto. Scripsit libros. 24. ualde celebres ad Medicinæ usum. Nec ultra quicquam apud probatum autorem memini me legisse. Suidas.

Diosgenia, Chrysocome, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 58.

Diosporon, Lithospermon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 159.

Diospogon, Chrysocome, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 58.

Diospoliticon medicamentum. Eius compositio duplex est, ut inquit Galenus. 4. de sanita. Alias ex paribus omnibus, cumino, pipere, ruta, nitro, potestq; ita magis uentrem soluere. Alias cum reliquorum pari pondere, miscetur nitri dimidium.

διόσπυρον, ut inquit Herm. Barbar. idem significat apud Theophrastũ, quod apud Plinium, & Dioscoridem λιθόσπερμον. Nec Theodorũ satis probat, qui diospyron, Iouis flammam interpretatus est.

D I P

διπήχυ, quod duorum cubitorum altitudine est.

Diphrygis tria genera, lege apud Dioscoridem lib. 5. cap. 111.

διφθέρα, uestis pastoralis, ex pellibus ouiũ, uel caprarum.

δίπλωμα, fictile, aut æneum uas, ut inquit Paulus, in quo ad ignem densantur oua, quæ ille uocat πνικτά, id est, suffocata.

Plus dipondio & semisse, id est, plus duobus pedibus & dimidio. Peculiaris hæc eloquutio est Columellæ, de qua iam supra diximus. Columel. lib. 4. cap. 1. Et Dipondio, & Dodrante, id est, duobus pedibus, & nouem unciarum. Columella libr. 3. capite. 13.

Diptarmice, idem quod Ptarmica. Lege, quid sit Ptarmica.

Dipsacos, Cardus fullonum, notissima herba, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 12.

διψακός. Lege, νιφρίτις.

Dipsos, ab argumento sic uocatur: ictũ a se siti inexplebili necat, breuis, colore albus, cauda duab. nigris lineis intersecta. Aelia,

Dipsacos diabetes, morbus ab inexplebili siti sic dictus, apud Aetium lib.11.cap.1.

διψητικώτερα, sitim efficientia.

Dircęa, Mandragora, apud Dioscoridem lib.4.cap.79.

Dircęa, idem quod Circęa, apud Dioscor. lib.3.cap.133.

Dircion, Solanum somniferum, apud Dioscoridem lib.4.cap.76.

δειρὴν, Græci collum uocant anterius. Inde & similitudine quadam, in angustum desinens, prominentia, superciliumue, dicitur Dirce.

D I S

Discœlij, qui duriore sunt aluo.

Discolor. Lege, Color uarius.

Discutere, uerbum est medicinale. tubercula enim discutiuntur, aut emittuntur. Discutiuntur interdum, id est, dissoluuntur. Discutiunturq́; incipientia, ne suppurent: quod fieri solet, cum in aliquem locum incommodum humores ingruunt. Emittuntur autem suppurantia, & iam concocta, aut naturę sponte, aut cultello, uel cautere adhibito. Quod fit, cum humores ad locũ opportunum erumpentes, eliciuntur, etiã medicamentis, & euocãtur, ut ulcera profus exinanẽtur, id est, putem & saniẽ egerant. Inde discussoria medicamenta, id est, diaphoretica. Discutere alioqui est disijcere, & disturbare.

Discussoria medicamẽta. Lege, Discutere.

δυσκοιλίοι, quibus difficulter aluus it.

Discoia, grauitas auditus.

Discoria in locis fit, quando locorum angustia redditur.

Discretorium, id quod uulgo, & bene græce διάφραγμα.

Dispepsia, deprauata in uẽtriculo cõcoctio.

Dispositio propria, quæ nulla urgente, manente caussa durat. Galenus de locis affectis libro primo.

Differenda, per interualla ferenda. Colum. libro.11.cap.3.

Dissimilares partes hominis sunt, brachiũ, caput, organa.

Distabescere, colliquescere, corrumpi, ualde tabescere, nomẽ spectãs ad myropolia.

Distillationes priuatæ, id est, Catharri.

Distributio, est attractio cõcocti, & sanguificati nutrimenti per omnes corporis partes. Alij dicunt sic: Distributio est attractio concocti nutrimenti, a calore naturali, in totum corpus, cum propria mutatiõe & confectione.

Districmenta calami, id est, ipsæ partes calami contusæ

Distichia. Lege, Palpebrarum uitia.

διστιχίασις, pilorum succretio præter naturam in palpebris. Vel,

διστιχίασις, pilorum geminatus exitus præter naturam in ordine naturali palpebræ: qui ex pituitæ effectu euenit, cum multus quidem, minime tamen mordax, atq́; acris distillans humor est. Vide Paulum libro sexto, cap.8.

Distentio membrorum, spasmus est.

D I T H

Dithiambrion, Hyoscyamus, apud Diosc. lib.4.cap.72.

διηθυβίζειν, perdicum more perdere.

D I V

Diuaricare, est disiunguere, separareq́;: quod quidem proprie faciunt, qui stant diducti. Cato. Arbores hoc modo putẽtur, Rami diuaricentur, quos relinques. &c.

Sub Diuo, sub Ioue, sub cœlo libero et aperto. Dicimus & sub Dio. Vnde Subdialis deriuatur. Columella libro sexto, capite tertio.

D O D

δωδεκαδάκτυλον, intestinum, quod uulgo duodenum uocant, ab longitudine duodecim digitorum, principium aliorum intestinorum, priusquã in orbem, anfractusq́; conuoluantur.

Dodocatylon. Vide, ἔκφυσις.

D O G

Dogma, & proprie, et communiter dicitur. Cõmuniter, quidem ex rei euidentia consensio, & compositio. Proprie autem magis, logica, & rationlis secta, siue hæresis dogmatica uocitata est.

δήγματα ἑρπέτων, ictus serpentum.

D O L

Dolia, Cicuta, apud Dioscoridem libro.4. capite.82.

Dolia, quæ scrobes nominantur, ignitæ impressiones, ab earum rerum similitudine nomina mutuantur.

Dolium exudatoriũ, Laconici species, Germanis hodie in usu, nec improbatum. Vsi sunt olim & ueteres, ut inquit Aetius sermone.13.cap.54.

Dolichos, Theodorus Gaza siliquas interpretatur, qui & Lobi, siue Lobia nominantur. Soli cum thecis suis manduntur in patinis. Scandunt hij pedamento cui accubant, prælongo affixo. Ita enim reddi putant frugi, cõtrahentes æruginẽ, ni fiat ita. Semen eius euum nõ patitur, breuiq; marcescit, ut aphata. Nec desunt qui Lobos, siue Dolichos a ueteribus pro Phasiolis dictos existiment, & a recentioribus pisos. Cæterum Theophrastus, & ante Theophrastum Hippocrates, pisum a Dolicho manifeste separauerũt. De Phasiolis nusquam meminit: nisi quis Phasiolos ab eo significatos, Dolichorum appellatione censeat. Sed non semper Paulus Pisos, & Ochros, & Phasiolos, a Lobis, siue quod idẽ est, Dolichis manifeste seiunxit. Illud quidam putãt, Lobos esse, nõ candidos istos, & triuiales Phasiolos, sed rubentes ex milace herba. Alioqui idem Paulus in quadam compositione Phasiolos requirit albos: quasi sint etiam non albi, utiq; ad renes. Meminit Phasiolorum Dioscorides lib. 2. Theophrastus lib. 8.

Dolor naturæ, est alteratio, ut inquit Hippocrates.

Dolor per consensum, uel assensum, siue cõmunitatem uocatur, qui est ex membro alteri membro compatiente. Galenus lib. 3. de locis affectis, cap. 1.

Dolores tensiui dicti sunt, quod extensiõis sensum inducunt.

Dolorum multas, & innumeras origines, tum eorum quoq; caussationem, et species eorundem, unde copiosissime apud Galen. lib. 2. de locis affectis.

Dolor pulsatorius, siue turgidus, est, qui a parte primario affectu, ueluti in radice incipiens, celeriter in partes adiacẽtes transfertur. Galenus libro secundo de locis affectis, cap. 2.

D O M

Domipeta. Lege, Cochlea.

D O N

Donax. Lege, Harundo.

D O R

Dora. Lege, Erusia.

Δορκαδίζων, id est, Dorcadisans, uocatur pulsus, qui interuallatus conquiescit, ac mox cooritur ueIociter. Sumpta nuncupatio ab animãte similis naturæ, & motiõis.

Δορκὰς item herbæ nomen, si Barbaro credimus, & Aetio, naribus uitiosis, & fœtentibus accommodatum.

Δορκὰς, capræ genus. Lege, Dorx.

Dorcam, Caprẽã, quidam pro ceruino pullo interpretantur non recte.

Dorcadias herba, quæ alias Mustium, confert passionibus hepatis. Ea utitur Aetius sermone. 10. cap. 2.

Dorcidion, Dictamnũ. Dioscor. lib. 3. ca. 35.

Dorycnion, Solanum somniferũ, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 76.

Dorycnion, siue Dorychnion, tam per c, quam per ch, aliud genus a Solano somnifero, apud Dioscor. lib. 4. cap. 78. Sic dictum fortasse, quod cuspides telorum inficere mos esset illo.

Dorycnion, Pyrethrum, apud Dioscoridẽ lib. 3. cap. 84.

Dorysatrum, secundum Aegyptios Gingidium.

Dorx. De hac fere in hæc uerba Barbarus. Non placet, inquit, quorundam distinctio inter Dorcadem, & Dorcem, quasi Dorcas ceruinus pullus sit, Dorx animal diuersum: cum Dorcas Aristoteli non ceruum, sed capræam significet. Certe Dioscorides in coaguli mentione Dorcadem a Dorce separauit. Hæc Barbarus.

D O S

Dositheus Medicus, citatur ab Aecio sermone, 8, capite, 63

D O T

Δοθιῆνες, tumores, & cũ tumoribus abscessus sunt, qui ex crassis humoribus in carnosis plærunq; partibus fiunt: mites, cum in sola cute coierunt: malefici autem, cum ex alto in superficiem & summam cutem emergunt. Plinius utrunq; malum Strumam uocat: quia forte in utroq; tumorem uidit. Verum ut in Græcis manifeste deprehẽditur, ἐν ταῖς χοιράσιν, in ijs quas ea gens Chœradas nominauit, præcipua mala, nota durícies est: ἐν δοθιῆσιν autem tumor, & cum tumore abscessus.

Dothien, furunculus.

D R A

Drabis herba, ad cubiti altitudinem assurgit, tenues spargens ramos, & ex utroq; latere folia ceu Lepidij, sed molliora, & candidiora: in cacumine uero Sambuci umbellam gerit, candidos flores habentem.

Herba hęc cum ptiſana coquitur, in Cappadocia maxime. Semen aridum pro pipere opſonijs ammiſcetur. Quidam Araba, uel Arabas legunt in Dioſcoride libro. 2. Necꝙ Galenus, necꝙ Paulus ullam huius herbæ mentionem faciunt.

Dracanon, Erythrodanum, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 161.

Draco, Dracunculorũ generis, herba quæ mirabili quodãmodo ex ſemine lini incluſo, raphanis, aut ſcyllę bulbus, atꝙ in terra obrutus naſcitur, puſilla, nigra, ac minuto ſemine: folio tenui, & oblongo, acri, & utranꝙ originem prodente, linguã & folio & radice amburens, & aceti, et ſalis guſtu. Pyrethrum ſunt qui a ueteribus appellatam falſo putent hanc, inter olera acetaria gratiſſimam. Hæc Barbarus.

Draco acetarius, Pyrethrum apud Barbar. in Corollario Pyrethri.

Draconcia, Arum.

Dracunculus, a caule draconis uario dicitur, ſiue a cauda quæ illi ſubrutila eſt, & draconis intorti modo inuoluta. De Dracunculis lege apud Dioſcor. lib. 2. cap. 183.

Draco appellatur palmes emeritus, pluribusꝙ induratus annis.

Dracontion, ſiue Dracunculus, eſt ulcus, delationẽ a membro ipſo uicino, ad ipſum habens nocuum. Dicitur autem Dracontion, quod in motu neruus ſecedit ad ulcus, & occultatur in eo.

δράκων θαλάττιος, Draco marinus. Hunc ſic nominat Dioſcorides lib. 2. fortaſſe, ut diſtingueret ab Draconibus Aethiopiæ, qui (ut inquit Aetius) nõ ueneno, ſed dentibus opprimunt. De quibus & Plinium uide lib. 9. cap. 25. & Solinum.

δράχμη, & menſurę, & ponderis genus. Vide infra de Ponderibus.

Dracontium, morbus apud Indos & Aegyptios, in membris muſculoſis proueniens, uidelicet, gutture, brachijs, coxis, cruribus. Quem morbum Soranus ex animali quodam ſimili inter cutẽ innato dicit procedere. Paulus animal eſſe negat. Nos inter Hernicos hoc malum frequenter cognouimus.

Dragoras, Medicus.

δριμέα, acria.

Drimyphagię, cibi acriores ſunt ciendis uomitibus paratæ.

Dropax, ſiue græce δρώπαξ, a diſtribuendo in corpus alimento nomen inuenit: & eſt medicamentum, quod nutriendo etiã corpori conuenit. Galenus quinto de Sanitate tuenda.

Dromedarij, cameli electi, & ad curſum expeditiſſimi. Sic dicti a currẽdo, ut ſuſpicor.

Druppa, id eſt, oliua adhuc immatura, incipiens nigreſcere. Plinius lib. 12. capite. 28. πίπων alias uocant.

δρῦς, Quercus.

δρυὸς uocabulo tametſi præcipue quercus, tamen etiam alia ligna deſignantur: unde γεράνδρυον pro ueteri, & ambuſta quacunꝙ arbore accipitur, quaſi uetus ramale.

δρυπετὰ, id eſt druppa, matura oliua, ſubnigra, & pinguicula. Plin. lib. 15. cap. 1.

Dryopteris, Ilicum generis. Dioſcorides lib. 4. ca. p199.

δρῦς, πᾶν δένδρον ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι δρῦν. Nicander interpres.

D V C

Ductarius fumus, qui per orbiculos trochleæ traijcitur.

Ductilia ſunt, quorum ſuperficies non tota in latũ pariter ac profundum migrare eodem ictu poteſt. 4. Meteo.

D V L

Dulcis radix, Glycyrhiza, apud Dioſcor. lib. 3. ca. 6. & Celſum lib. 5. cap. 20.

Dulcandus. a. um. uocabulum Q. Sereno admodum familiare, compoſitum ut apparet, ex dulci, & acido.

Dulciaria ex nucleis pineis, & amygdalis condiebat antiquitas, ſed & cum melle: unde non recens eſt hoc inuentum.

D V O

Duodenum. Vide, ἐκφυσιν.

D V R

Sint Duramina. Brachia in uitibus moderamenta, uocant modo Duramina. Plinius. Relicto ſemper duramento in ſingulis tabulatis. lib. 4. cap. 22.

Durella. Lege, Eruilia.

Durum uocatur, quod per ſumma in ſeſe non refugit. Ariſtot. lib. 4. Meteor.

D Y O

Dyocles Caryſtius poſt Hippocratem, deinde Praxagoras, & Eraſiſtratus ſic artem exercuerunt, ut etiam in diuerſas curandi uias præceſſerint. Fuit autem herbarię medicinæ ſectator Dyocles. Citant hunc ali-

quoties Plutarchus, Plinius, & Galenus. Scripsit Epistolam de bona ualetudine ad Antigonum, quæ a Copo latinitate donata, etiam nunc ab omnibus legitur.

Dyoscyamos, Hyoscyamus apud Dioscor. libro. 4. capite. 72.

D Y P

Dyptæ. Lege, Mergum.

D Y S

δυσκοιλίοι uocantur apud Paulum, quibus difficilior est aluus.

δυσηκοΐα, grauitas auditus, uel incertus aurium sonus.

δυσεντερία, tormen, & intestinorum exulceratio, cum inflammatione & excretione sanguinolentorum, fœculentorumque: uentrem & intestina dolor exercet: frequens desidendi uoluptas est. A δὺσ, quod est, malum, & ἔντερον, quod est intestinum. Teut. Bluotruor. Nonnulli non solum hanc, sed aliam quoque quæ cruenta, ob excrementorũ speciem nominatur, dysenteriam appellant. Nam interdum syncerus, plurimusque sanguis, interdum ueluti limus, & feres ipsius nõ paucæ quantitatis excernũtur. Verum hęc affectio iocinoris species esse censetur. Ea uero per quã syncerus multusque sanguis excernitur, uniuersum corpus plærumque euacuat. Galenus de locis affectis. lib. 2.

δυσεπούλωτα, ulcera quę cicatricem ægre ducunt.

δυστοκία, pariendi difficultas, quæ fit uel parientis ratiõe, uel infantis, aut τοῦ χορίου, crassi nimis, aut prætenuis.

δυσωδία, grauitas anhelitus.

δυσονείρειον, quod tumultuosa insomnia excitat.

Dysosmos, Scordium, Diosc. lib. 3. cap. 123.

δύσοσμα, fœtida.

δύσπεπτα, inconcocta.

δυσπεψία, ægra uentriculi concoctio: quã Plinius cruditatem appellat. ἀπὸ τοῦ πέπτω, id est, coquo & digero. Fit autem, ut inquit Gale. de locis affect. lib. 4. aut ob uirium imbecillitatem, aut uiarum spiritus angustiam, aut uehementem in corde & pulmone calorem.

δυσπνοία, uocatur imodica spiritus retẽtio, inordinata spiratio, uel spirãdi difficultas. Inde δυσπνόικοι, qui hoc affectu laborãt, quib. per angustias redditur spirit9 elisus.

δυσπεπτόν, quod ægre concoquitur.

δυσουρία, quibus lotium ægre exit, idem quod Stranguria: quis eam Galenus a Stranguria dispescuerit. Quoniam hæc modo fit δυσχερία τοῦ οὐρεῖν: hæc uero κατὰ σράγγα οὐρεῖσθαι.

Dysuria, urinæ difficultas.

D Y T

Dyticon, Volucrũ apud Diosc. lib. 4. ca. 15.

Dyticos, Smilax apud Diosc. lib. 4. ca. 145.

E A R

Ἔαρ græce, latine Ver uocant.

E B E

ἥβη, pubes, uel pubertas ipsa.

Ebenitis, Polium montanum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 122.

Ebenus, Indiæ arbor preciosissima, insigni magnitudine. Plinius libro. 12. capite. 4. Dioscor. libro. 1.

ἥβην Græce uocant, quod nos pubem: & eandem multis quoque nominibus aliis.

Ebucum dicimus, qui illam sentit animi tarditatem & stuporem, qui hallucinantibus plærumque usui uenit, autoritate Festi Pompei grammatici.

Ebulus, Chamæacte apud Dioscoridem libro. 4. capite. 185.

Ebur Græcis uocatur ἔλεφας, eodem scilicet quo ipsum animal nomine, ex quo desumitur: quamque animal ipsum et Elephantus quoque uocatur a grãmaticis uulgo. Ebur uero alii cornu, alii dentem esse uolũt Elephanti.

E C

ἐκκόπτειν, ictu infringere.

ἐκκοπή, quasi effractio, caluæ diuisio, in qua offensum os disruptum fuerit. Quod si in hoc genere a reliquo osse pars offensa discesserit, Aposceparnismos tunc dicitur. Præterea ἐκκόπτειν, ictu infringere est. σκεπαρνίζειν, unde & fit Aposceparnismos, est ancipiti securi pcutere, σκέπαρνον enim Græci securim significant: & quoniam grauiore eius ictu percussa ossa dissiliunt, ideo huiusmodi caluæ fractura sic nominata est.

E C H

Echæneas, uel Achenas Græci uocant ceruorum genus prægrande.

Echeonymon, Polycnemon apud Dioscor. libro. 3. capite. 107.

ἔχιδνα. Lege, Vipera.

ἐχίδνης σάρξ, uiperina caro.

Echineis, paruus piſcis, aſſuetus petris: hoc carinis adhęrente, naues tardius ire creduntur, inde nomine impoſito. Plinius libro. 9. capite. 25.

Echinion, Hippophaos apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 165.

Echinometra. Lege. ἐχῖνος θαλάττιος.

Echinus quoque gręcis uas æreum ſignificat, in quod teſtimonia coniecta ſignabantur. Sed & fœni partem.

Echion, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 30.

Echion alterum, Ocimoides apud Dioſcor. libro. 4. capite. 31.

ἔχις. Lege. Vipera.

ἐχῖνος θαλάττιος, id eſt, Echinus marinus. Alius piſcis eſt ab eo, qui Echineis, hoc eſt Remora, ſiue Remeligo dicitur, adhęrens nauibus, & medio mari curſus earum impediens, palmari longitudine, pedali, ſemipedaliue craſſitudine, magnæ Limaci ſimilis: Odynolion uocatus a quibuſdã, quia partus grauidis alligatus, reſoluat, inueteratus ſale. Alij & muricis quoddam genus hoc nomine, potentiaque accipiunt. At Echino, id eſt, Erinaceo ſpinæ pro pedib. ſunt, quibus uoluitur in orbem, nec aliter ingreditur. Itaque detritis ſæpe aculeis inueniuntur. Ex hoc genere appellamus Echinometras, & Iulius Pollux Metras, quib. ſpinæ longiſſimæ, caliceſque minimi. Neque omnibus idem color uitreus. Circa Toronem candidi inueniuntur, ſpina parua. Oua omnium amara, quina numero, nec niſi per hyemem, atque plenilunijs. Ore in medio corpore, in terram uerſo. Echinos aliqui Patangos nominant. Sed Ariſtoteles tria eius genera dinumerat: Ouarios, qui & manduntur, Patangos, & Bryſſos. Haberi & fluuiatiles Echinos Paulus Aegineta prodidit. Plura Plinius libro. 32. capite. 15.

ἐχῖνος χερσαῖος, Erinaceus terreſtris, uallatus aculeis, operto ore, pedibuſque, ac parte; inferiore quam rara tantum & innocua lanugo operit. Deſcribitur a Plinio libro. 9. capite. 31.

Echion herba uiperina: fortaſſe quod uiperę ſimilis ſit. ἔχις enim uiperam ſignificat.

ἐχῖνος θαλάττιος, Echinus marinus. Dioſcorides libro. 2.

Echium an ſit Alcibium, require etiam Herbarij noſtri Tomo ſecundo.

ἐχλωτυρίπαν, Aegyptiorũ lingua Blitum.

ἀχθόνιον πέλεται ἐστὶ φος ἀγγειλίον fortaſſe Anagallidem intelligens. Nam & Dioſcorides hanc a nonnullis uocatam Sauritim manifeſte ꝓdit, aut certe Sinapi: quod & ab Athenenſibus quoque Saurion uocatur, uel potius Naſturtium, quod Sauridion uocatum fuiſſe in ueterum commentarijs legitur.

ἐχιόδηκτοι, a uipera morſi.

E C I

Ecidion. Lege, Muſtela.

E C L

Eclegma, ſiue Ecligma, ut alij legunt, græce ἔκλειχμα, quodcunque lingendo abſumitur, ἀπὸ τοῦ ἐκλείχειν. Vocantur & Mellicismi. Nos barbare confectiones uocamus quæ ex melle fiunt.

ἐκλεικτόν, quod latine uertitur Eclegma. uide Eclegma.

E C M

ἔκμαγμα, id eſt, Crocomagma, teſte Gale.

E C N

Ecnephias., Plinio libro. 2. capite. 50. latine procella dicitur: quæ ut inquit Ariſtoteles, uentus is eſt, qui diſiecta nube, craſſitudinem eius in ſeſe diſcutit, abſumitque. Ob id Plinius ſiccam ab eo nubem rumpi tradit, hoc eſt, ſine imbribus. Nam qui cum imbribus nubem repente frangunt, Exhydriæ nominantur.

Euticleus, Euryphon, Euenor, Euphorion Olinthus, Patroclus, Leonides Alexandrinus, Mnaſiſthæus, Praxias, Atlas Pamphilienſis, Theudas, Calicles, Diodorus, Lyſias, Polycarpus, Nileus, Moſchos, Parthenius, Ariſtogenes, Creſiphon, Ariſton Numenius, Hecathæus, Medus, Soſagoras, Miletus, Artemon, Diagoras, Citeius Praxagoras, a ueterib. citantur medici celebres.

E C P

Ecphyades. Vide. Apophyades.

ἔκφυσις, quod ex piluro primum oritur inteſtinum: alias Duodenum, uel Duodecatylum.

ἐκπίεσμα, in multas partes caluæ effractio eſt, in qua profundius oſſa deſcenderint, et cerebri membranã cõtactu ſuo premunt.

ἔκστασις, quam Galenus uocat ὀλιγοχρόνιον μανίαν, ad breue tempus inſaniã, uatum & poetarum Enthuſiaſmo ſimilis. Qualis

est, cum audito tibiarum, tympanorumque, aut cymbalorum sonitu circa templa discurrentes aliqui uatieinantur. Quod genus hominum Phanaticos, antiquitas uocauit, & in seruis uitium: pro quo, tanquã morbosi & inutiles redhibendi essent, antiqui iureconsulti decreuerunt: appellaueruntque Græce ἔκστασιν, ἀπὸ τοῦ ἐξίστασθαι, quod extra se ipsum egrediatur & stet aliquis. Non aliter quam lepidissimus Græcorũ Comicus uocabat, in fabula quæ inscribitur Acharnes, Euripedem intus, nõ intus esse: corpore quidem domi, & intra domesticos parietes, mente aũt & animo foris.

Ecpiesmus, ἀπὸ τοῦ πιέζειν, quando ita premuntur oculi, ut exerti preseuerent, & plus iusto patentes sunt, uti cõtingit athletis in certamine compressis.

ἐκπλεθρίζειν, quum in plethro, id est, in sexta quauis parte stadij prorsum, retrorsumque, uicissim, id est, sæpe, in utranque partem sine flexu cursitans, unoquoque cursu breue quiddam de spacio demit, quoad denique in uno congressu constiterit.

E C S

ἔκστασις. Hunc morbum Gale. uocat ὀλιγοχρονίαν μανίαν, id est, ad breue tempus insaniam. Vatum & Poetarum Enthusiasmo similis. Qualis est, cum audito tibiarum, tympanorumque sonitu, aut cymbalorum, circa templum discurrentes aliqui uaticinantur. Quod genus hominum Phanaticos antiquitas uocauit: & in seruis uitiũ est: pro quo tanquam morbosi atque inutiles reddebantur antiquitus. Appellaueruntque Græci ἔκστασιν ἀπὸ τοῦ ἐξίστασθαι, quod extra seipsum egrediatur & stet aliquis. Latine, stupor & mentis excessus, uel captio. Fit aũt uel ex nimio pauore, uel subita aliqua reuelatione.

Ecstomos, Veratrũ apud Diosc. li. 4. ca. 152

E C T

ἐκτρίμματα, e longo decubitu ulcera, atque foramina.

ἐκτικὴν dicuntur dispositionem habere in se, quæ tenaciter hærent.

ἐκτρόπιον, morbus palpebræ inferioris, quando sursum attollitur. Celsus libro. 7. sed pendet ac hiat, neque potest cum superiore committi. Atque id euenit quoque interdum ex uitio malæ curationis, interdum ex senectute.

Ectropium, inferioris partis oculi uitium, contrarium Lagophthalmiæ, de qua uide Paul. libro. 6. capite. 12.

ἐκτρώσμος, id est, abortus.

E C Z

ἐκζέματα καὶ ἐξανθήματα, quæcunque pueris in capite erumpunt multorum generũ ulcera & pustulæ.

☞ E D O

ἐδώδιμος, esibilis, aptus esui.

ἑδρικὰ ἕλκη dicunt, quæ sedi adnascuntur ulcera: αἰδοιϊκά, quæ pudendis.

ἡδρύχρουν, unguentum quod in Coo fieri solebat.

☞ E F F

Effectus uocatur, qui caussam ipsam consequitur.

Effluxiones, uocantur missiones menstruorum, & seminis concepti ad instar lactis eruptiones intra septimum diem a conceptione.

☞ E G

Egula, tertiũ genus sulfuris: cuius usus est ad suffiendas lanas: quia candorem tantum, molliciemque confert.

ἡγητηρία, lege, Hegeteria.

☞ E I A

Eiaculatio, est ignis, enatus attritu, in aere pernici motu inuehens: ob eamque pernicitatem oblongam formam simulans.

☞ E L A

Elachatæ, pisces sunt.

Elaphicon, herba Ceruina, uel Elaphoboscon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 78.

Elaphoboscon, id est, Saluia apud Dioscor. libro. 3. capite. 38.

Elaphoboscum, Ferulaceum est geniculatum, digiti crassitudine, folia oleris atri. Dioscor. libro. 3. cap. 78. latine sane Cerui ocellus. Meminit & Plinius lib. 22.

Elaphoscorodon. Lege, Allium. Alias, ἐλαφόβοσκον.

ἐλάφου κέρας, ceruinum cornu.

ἐλάτη, tenellum palmæ germen secundum Gale. iuxta Dioscor. ipsum fructus tegumentum, περὶ κάλυμμα τοῦ καρποῦ. Lege Dioscoridem libro. 1. Pliniũ libro. 12. capite. 28. libro. 23. cap. 6. Theophrastũ libro 3. Plantarũ. Paulũ Aegin. libro. 6. Secundum Hisichium, prima palmæ germinatio. Alio nomine Abes.

Elatem arborem uocant, quã nos abietem,

alij palmam, alij spathen appellant. Plinius libro. 12. capite. 28.

Elaterium, Cucumer sylvester, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 155. Vel succus cucumeris sylvestris, ut inquit Scribonius Largus.

Elaterium, medicamentum quomodo paratur, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 156.

Elatine, similis Helxine apud Dioscoridē libro. 4. capite. 43.

ἐλάτινον ἔλαιον, quod ex palmæ elate, id est, contice corficitur oleum.

Elatinum unguentū e palma fit clare, quā nostri palmam abietem uocant.

Elaphoscorodon, idem quod Apocynon apud Dioscor. lib. 4. cap. 84.

E L C

ἕλκη ἐν ἀκρωτηρίοις, ulcera quæ proueniunt extremitatibus.

ἑλκώδης, exulcerata caro, quæ apparet ubi rupta sunt ἐξανθήματα.

ἕλκωσις, id est, exulceratio, præcipue in collo, hoc est, περὶ τὸν τράχηλον.

ἑλκτική, id est, attractiua uis.

E L D

Eldia, Dictamnum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 35.

E L E

Electuarium, uel rectius Electarium, fit ex pulueribus simplicibus, aut speciebus.

Electarium ducis, sic muncupatū, ut inquit Nicolaus, quia ab Abbate de Curia, pro duce Rogerio filio Roberti compositum fuit primum. Est apud Nicolaum.

Electarium Psillij, de Psillio.

Electarium de succo rosarum celebre, & in usu: ab rosis sic dictum, apud Nicolaum in Antidotario.

Electarium lętificans, ab lætìcia mentis quā inducit, citatur ab Nicolao.

Electrum. Electri quidam tria genera constituunt. Ex arborū succo primum: quod inde Succinum dicatur: ut nō sit quod Homerus notierit. Secundum naturale, quinta pare argenti: ut in Canaliensi auro. Tertium cura fit, ex tribus auri partib., & una argenti: quanq; ad quintam partem argenti accedit in incudibus, nec resistat. Errare existimat Plinius, qui melius esse putant naturale, cuius probatio, ut ueneno accæpto stridorem emittat, & uarios quasi artus coelestis inde similitudine reddat colores. Narratur & hoc ad lucernarum lumina clarius argento splendore. Electrū, inquit Strabo, purgamentum ipsius auri, coctura prima, quod ex sulphurosæ cuiusdam cretæ comitatu fit, argentum, aurumq; in se complectens. Chymistę Phaetontem uocant. Diuersum ab hoc uidetur esse genus, quod Ambra, siue Ampar caninum dicitur, Aetius Ambar, nos Succinum orientale uocamus, incompertum uteribus, multis locis scaturiens, bituminis & sulphuris modo. Discrimen eius triplex. Ruffum, & pingue præferunt. Selachiticum a municipio quodam Indiæ uocatum, ubi nascitur. Subalbidum ex Arabia felici. Minus probatur e maritimo quodam oppido cui Sechra nomen est: deterrimū nigrescit, quod pisces deuorauere. Hęc in Corol. Barba. in igræ Populi. De Electro, siue succino multo plura, & unde nomen sortitū sit, Plinius lib. 37. cap. 2. 3. 4.

ἐλαία ἀγρία, olea agrestis.

ἔλαιον σικυώνιον, oleum Sicyonium: sic dictū, q in Sicyonia maxime fieri consueuit.

ἔλαιον κοινόν, oleum commune.

ἐλαιόμελι, Lege, Sanguis.

ἧλοι, calli.

Elelisphacos, saluia, apud Dioscoridem libro. 3. cap ite. 38. differt a Sphacelo: quod altera mitior est, altera sylvestrior. Sphacelo folium breuius, & leuius. Elelisphaco squalidius & scabrius. Sed aliter fere Plinius. Syluestris inquit, leuis est. Elelisphacos, a græcis dicta, satiua lente leuior, folio minore atq; ficciore, odoratiore.

Elementatitio, est ipsorum elementorum circa unumquodq;, aut de singulis horum doctrina. Licebit & sic definire. Elementatio, ex elementis & principijs usq; ad finem speculatio dicta est.

Elementa, proprie corpora uocamus prima, simpliciaq;.

Elementum est, ex quo primo & simplicissimo cuncta sunt facta, in quod primum et simplicissimum cuncta resoluuntur. Athenæus autem in tertio uolumine sic ait,

Elementa medicinæ, ut quidam tradiderūt, sunt calidum, humidum, frigidum, siccum: ex quibus primis apparentibus & simplicissimis & minimis homo constituitur, & in ultima tandem apparentia & simplicissima & minima resoluetur: siue ut alijs

placeet, sperma uiri, sperma mulieris, sanguis menstruus.

ἑλένιον, id est, Enula campana. Dioscorides libro primo.

Eleogara. Lege, Garum.

Electiores apud ueteres Medici fuerunt, Anchæus apud Plinium libro. 28. cap. 1. Pistonicus, eiusdem lib. 20. cap. 4. Athanias, Cherias Athenieñ. Micon, Attalus, Palion herbarius, Sotacus e uetustissimis, ut idem Plinius testatur libro. 26. cap. 6. Bachmindus, Camachirus apud Galenū in simplicibus. Abucalis, Philocrates, Andreas Plinio frequentissimus, & Iollas libro. 20. cap. 8. Hyras, Damon, Fabius Clemens, Valeriusq; Paulinus. Citantur & à Scribonio Largo, partim a Celso & Cœlio, Varrone & Columella, Cassius, Marcianus chirurgus, Tryphon, Meges, Trasias, Aristus, Dionisyus, Euelpistus, Pachius Antiochus, Heron, Sostratus, Clodius, Silimarchus, Lusius, Philistion, Proculus, Herodic9, Philoxenus, Gorgias, & Hamonius Alexander. Strato quoq; apd' Strabonē & Columellam, Aristomenes, Hegesias Maronites, Dadis, Cleobolus, Menestratus, Pleutophanes, Cymæus Pergamæus, Dion Colophonius, Chius Agatocles, Rhodius Epigenes, Safernæ duo, pater, & filius, Scrofa Tremillius, C. Persus, Theophilus, Iulius Higynus, & Amphilochus.

Ex Scholasticis, Iacobus de Partibus, qui cōmentarios prolixos scripsit in Auicennam. Item de Ponderibus, & ratione uentrem ducendi. Iacobus item Forliuieñ. Auicennæ interpres, & Aphorismorū Hippocratis. Gentilis quoq; paraphrastes. Aegidius scriptor urinarum. Marsilius de S. Sophia, cōmentator Aphorismorum Hippoc. Ioãnes monachus, autor uulgatæ introductionis in medicinam, Philertus de Pulsibus, Platina de honesta uoluptate. Isaac Dietericus. Scripsit & Paulus Bagellardus diligenter de ægritudinibus infantum. Martinus Steynpeys medicus Vienensis Medicinæ methodū dedit, & quomodo in ea arte sit promonendum studiosis. Pandectarum autor Matthæus Syluaticus. Anatomici fuere, Mundinus, Alexander benedictus, Carpus. Chirurgici præcipui, Guido de Cauliaco, Petrus de Lacerta, Bartapalia, Theodoricus, Ioãnes de Vigo, Marianus Barolitanus. Practici, Geraldus, Bertrucius, Valescus, Marcus Gatinaria, Michael Sauanarola, Io. Matthæi, Sillanus, Io. de Tornamira. Gordonius, Io. Anglicus, Serapion, Auenzoar, Antonius Guanerius, Arnoldus de Villa noua, Arculanus Veroñ. Guilielmus Placentinus de Saliceto, Alexander iatros, Io. de Tusignano, Razes.

ἐλαιόμελι κατὰ παλμυρᾶ τῆς συρίας ἔκ τινος στελέχους, ἔλαιον μέλιτος παχύτερον ῥεῖ, γλυκὺ τῇ γεύσει, id est, Elæomel in Palmyris Syriæ, ex arboris trunco quodā melle crassius oleum sponte manat, sapore dulci. Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 23. cap. 4. in maritimis Syriç nasci proditū, cū tamen Palmyra longe ab mari absit: atq; forte nō maritimis, sed Palmyris legendū: nisi quis locum, unde id excerpsit, nō Palmyris, sed Almyris legisse Plinium existimet, quod in tanto uiro nullo modo dubitari debet. Sit hoc idem quod aeromeli, quasi mel cœleste, quod sacræ literæ Manna uocent, ut cum Hermolao Barbaro non plane contenderim, ita non omnino detrecto ut credam: sed tamen ut intelligatur aliquod discrimen esse inter id quod mandi potuerit, & id quod medicinæ tantum nascitur: quanquam audacter reluctatur Marcellus Vergilius. Cuius uerba hæc sunt. Nō probamus, quod aliqui suspicari se dicūt, esse Eleomel hoc, quod antiqui Græci aeromeli uocauerūt, id scilicet, quod ab Hebræorum sacris literis acceptum, ueteres Man, nunc uero passim Manna medici & officinæ appellant: quod ex huius scriptoris historia, & medicina non facile conijcitur. Siquidem ab oleo, statim de eo agitur, & quasi congener oleo, subijcitur: in censu mellis alioqui cōstituendū, si mellis magis est quã olei, naturã referret. Quemadmodum de melle, siue sale Indo hoc idem postea agit: cui mos fuit, cognata congeneribus suis semper coniungere. Nec dixisset hic de trunco arboris manare, &c. cum aerium illud mel non ex trunco manet, sed in arborum folijs inueniatur. Habet enim præpositio illa, ex, intrinsecum generationis principium: mellis autem aduenticia generatio & concretio est. Sunt præterea in medicina, quæ aerei mellis euentibus

parum conueniant. Nec nobis compertũ est, quod antiquiorib. quibusdam aereum mel fuit, quod nostra ætas manna appellat esse, sed Melliginem (sic enim nunc uoco) sub lucanis temporibus in arborum folijs concretum roscidum, sapore mellis humorem: quem deinde legentes apes, mel in alueari bus suis coaceruant. Nec tamen negamus, quod nunc manna uocant, ex eadem, aut simili substantia esse: uerum nihil, ut nobis uidetur, ad eleomel hoc aerium omne id mel facit, quod incensum & nomen mellis sola saporis dulcedine adscitum est: cum tamen pręcipua olei uis in eo intelligatur. Credimusque nos, ideo hoc plærosq; opinatos esse, quod Plinius aerio illo melle, ueluti sudore aut saliua coeli, dicat his qui noctu sub diu fuere, unctas uestes, & concretum capillum sentire. Atq; hactenus quidem Vergilius. Quando igitur in mannam incidimus, & locus & res ipsa poscunt, ut aliorũ quoq; eruditorum uirorum placita in medium proferamus: ut, q̃ uehementer errent in hoc officinæ, tandem conspicuum fiat, quid uere manna sit, uel oleomel. In primis uero Nicolai Leoniceni sententiam producemus, cuius hæc sunt in epistola de Medicorum erroribus uerba. De Manna, de qua etiã quæris quid sit apud Dioscoridem, si Simonis Genuensis probarem sententiam, qui in litera M, capite de melle ait, antiquos Græcorũ nõ habuisse Zucchari noticiam, quo nos utimur in uarijs compositionibus, dicerem quid ille loco allegato in suis uerbis insinuat, Mannam apud Dioscoridem esse, saccharũ ab eodem Dioscoride in capite de melle nominatũ. Verum ego aliter sentio saccharũ apud ipsum, sicut etiã apud Galenũ, esse id quod nos uulgo Zuccharũ noĩamus: & Græcos ueteres de saccharo siue Zuccharo quidem specialiter quandã speciem mellis esse dixerunt: de Manna autem generatim tantummodo, non autẽ speciatim fuisse locutos. Licet Mesue falso Galenum tribus in locis alleget de Manna loquentem: scilicet capite de Manna, et capite de scãmonia, & capite de confectione Mannæ ex inuentione Galeni. Manna enim apud Græcos autores non est medicina molliens uentrem, sed potius astringens; & frequentius Manna thuris, quæ Manna simpliciter nuncupatur. Nam, ut inquit Galenus, libro. 13. artis curatiuæ, Ea quæ Manna uocatur, est concussio thuris, quæ paruam quandam uim astringendi participat, atq; ob id ad quędam melior est ipso thure. Hoc enim uim solam suppurandi habet, & quod minime stipticum ex istit, maximeq; illud quod pinguius est, & colore albius: quemadmodum quod hoc flauius est magis exiccat. Illi aũt quæ Manna uocatur, parũ quiddam ex cortice thuris admixtum est, a quo uim stipticã habet. In eandem sententiam scribit Plinius libro. 12. de naturali historia, capite. 15. de thuris natura, & generibus eius inscripto. Hæc enim sunt eius uerba. Micas concussu elisas Mannam uocamus. Quanquam uitio codicis, nõ Mannam, sed Mammam legatur: ut iam obiter sit tuæ tertię quæstioni satisfactum, quid sit Manna thuris apud Dioscoridem. Supra autem dixi autores Græcos de Manna cassiæ fistulę cõpari medicina, & si non speciatim, saltem generatim scribere: quoniam potest hæc Manna uentrem soluens ad caput de melle apud eosdem Græcos autores referri, sicuti etiam saccharum, quod species mellis, tum a Dioscoride, tum etiam a Galeno ponitur. hæc enim sunt Dioscoridis de saccharo uerba. Vocatur autem quoddam etiam Saccharum, species mellis existens, quod in India concrescit, & in Arabia felici inuenitur in calamis, simile secundum substantiam sali, & subdentibus instar salis cõfringitur. Licet Simon Genuensis, ut supra notauimus, Saccharũ hoc de quo Dioscorides, nõ Zuccharũ nobis dictum, sed quandam Mannæ speciem esse putauerit: ut hac una tantum ratione Mesues possit excusari, Galenum allegans de Manna scribentem, si per Mannam saccharum intelligit, quod Dioscorides atque Galenus speciem mellis arbitrantur. Manna enim, de quo Arabes autores specialius loquuntur, parum differre a Zucchar o & melle, patet autoritate tum Serapionis, tum etiam Auicennæ: quorum alter tereniabim, quæ est species Mannæ, mel roris appellat. Alter uero saccharũ haoscer Mannæ speciẽ esse dicit. Neq; obstat, quod mel fere ubiq; nascatur, et sit apũ opus, Manna aũt paucis in locis, & sit naturæ tantũ munus.

Quoniam si hæc ratio ualeat ad probandũ Mannam, nõ debere ad caput de melle reduci, etiã de Saccharo probaret, quod tempore Dioscoridis, sicut ex uerbis huius autoris supra notatis apparet, in India tantũ, & felici Arabia inueniebatur in calamis, & tamẽ inter species mellis nõ solũ a Dioscoride, sed etiam a Galeno cõnumeratur. Qui duo autores eodem capite de utroq; scripserunt. Quanquã Auicenna uidetur salem Indum, de quo Dioscorides, non solum a melle, sed etiam a Zuccharo distinxisse. Siquidẽ quarto Canone & Zuccharum Taberzet, & salem pariter Indum inter remedia nominat, quæ ad linguæ faciunt asperitatem: sed Zuccharũ Taberzet cum hæc asperitas ex uiscositate prouenit: salem autẽ Indum, cũ ex siccitate. Adeo, ut appareat Auicennam salem Indum aliud esse a Zuccharo Taberzet existimare. Per salem tamen Indum, & Auicennę expositores, sicuti Gentilis, & Herculanus, Zuccharum Candi intelligunt. Verũ hęc expositio uerbis Auicennę repugnat quarto Canonis, capite, de asperitate linguæ febricitanuium, inquientis, salem qui asportatur ex India, esse in colore salis, & dulcedine mellis. Intelligit autem Auicẽna sicuti & Paulus, a quo Auicenna hoc remedinm iisdem fere uerbis accepit, de sale albo, qui pro cõdimento cibis admiscetur. Zuccharum aũt Candi nominatũ, non esse colore album omnino, sed potius subluteũ. Illud prǽterea quęri ab Auicenna & eius expositoribus possit, cur Zuccharũ Taberzet ad asperitatẽ, quę ex uiscositate prouenit, habeat efficaciã, Zuccharũ autẽ Candi ad alterã quę fit ex siccitate, cũ Zuccharũ Taberzet, eodem Auicenna autore. 2o. Can. uim habeat leniendi, quod de Zuccharo Candi nulla cõstat autoritate, aut ratione: nisi per Zuccharũ Candi rubrũ intelligamus. qm̃ secundũ Auicennã suimenum et rubrum, uehemẽtioris sunt lenificationis. Verum Zuccharũ Candi a Zuccharo rubro etiã apud Medicos iuniores distinguitur. Forte autem hic error expositorũ, salem Indum Zuccharũ Candi interpretantium, nõ magni est ad uitã momenti: quando & Zuccharũ Cãdi res factitia sit, cuius materia est Zuccharum album. Illud potius est inuestigatione dignum, nunquid Zuccharum Candi debeat febricitãtibus ad sitim sedandam exhiberi, in ore retinendum, ut plærisq; Medici nostro tempore faciunt, & Montagnana in quodam Cõsilio innuit faciendum: qui ait, Zuccharũ Candi a uiris illustribus salem Constantinopolitanum nominari, & colligendum esse ait prima quarti, de Cura sitis in febrib. Quod tamen nulla species Zucchari cõpetat ad sitim extinguendam, nisi forte Zuccharũ haoscer, quod est quędam species Mannę, patet autoritate Auicẽnę, qui secundo Canone scribit hæc uerba de Zuccharo haoscer. Et nõ facit sitim, sicut reliquę species Zucchari: qm̃ eius dulcedo est parua, & est bonum stomacho, & epati. Ex quibus uerbis duo colligere possumus, Zuccharũ haoscer, quod est Manna, cadens super alusar, & est sicuti frusta salis, tum Zuccharum, tũ etiã Mannã nominari, & reliquas species Zucchari facere sua nimia dulcedine sitim, excepta illa quę Zuccharũ haoscer nuncupatur. Quare cum Zuccharum Candi sit modus Zucchari diuersus a Zuccharo haoscer, non uidetur ullam ad sitim extinguendam habere efficaciam. Et si uerum fateri uelimus, male Auicẽna a Montagnana allegatur, prima quarti, capite, de Cura sitis in febrib. In eo eñ capite nulla uerba sunt, ex quibus aliquid de Zuccharo Candi possimus colligere, quod sit inter alia remedia ad sitis extinctionẽ pertinentia ab Auicẽna nominatũ. Hęc Leonicen.

Nec diuersa Leonardus Fuchsius Medicus articulis suis de Medicorũ erroribus, quę licet ad uerbũ fere transcripserit ex Leoniceno, & Manardo, tñ nõ grauabimur adscribere. Errant tota uia Medici, qui Arabum, ac recentiorũ Mannam a Græcorum nõ secernunt: cũ illi soluendi, huic uero adstringendi uis insit. Mannã Arabum atq; recentiorum, qua nũc passim ad molliendam aluum nobilium utũtur, esse diuersam a Græcorũ, ex eo primũ liquet: q eam, teste Auerroe Cordubẽse, post Galeni tempora in usum Medicorum uenisse cõstet. Insuper, quod etiam diuersa sit eius a Manna Græcorum operatio. Arabum enim Manna medicina est, aluum molliens, Græcorum uero potius adstringens. Arabum uero Mannam mollire aluum, diutina iam experientia cõprobatum est,

ob id prolixiori demonstratione nõ opus habet. Mannam autem Græcorũ adstringendi ui esse præditam, testatur in primis Dioscorides lib.1.cap.80.de Manna ita tradens. μάννα δὲ λιβάνου δόκιμος ἐστὶν ἡ λευκὴ καὶ καθαρὰ ἔυχονδρος. δύναμιν δὲ ἔχει τὴν καὶ ὁ λιβανωτός. Id est: Mãna thuris probatur, quæ candida & pura, uelutq; thus grumosa est, thuri autẽ eandem uim habet. Thus uero habere uim adstringendi, & cruenta uulnera glutinandi, satis ex capite. 78. libri primi Dioscoridis liquet. Item Mannam adstringere multo clarius indicat Galen. lib.5. Thera. metho. cap.4. in hunc modum scribens. Est autem Manna medicamentum, quod magis quã thus adstringit. Idem quoq; docet libro Thera. metho.13. capite secundo, dicens. Manna est purgamentum thuris, leui adstrictione prædita, atq; hoc etiam nomine thure ipso ad nonnulla utilior. Thus enim puris tantum mouendi facultatem obtinet, utpote nullam adstringendi uim habens: Mannæ uero, etiam cortici thuris paululum est admixtum, unde scilicet adstringendi uim habet. Ex quibus iam satis cõstat, Mesuen tribus locis falso Galenum citasse. Primo, de simplicib. medicamentis, cap. de Manna, ubi Galenum Mannam cum Scammonia permiscuisse scribit. Secundo, eodem libro capite de Scammonia, ubi iterum impudenter Galenum Scammoniam cũ sextuplo Mannæ miscuisse affirmat. Tertio, in Antidotario suo, ubi de medicinis solutiuis agit, confectionem quãdam de Manna ex Galeni inuentione describens. Certum enim admodum est, Mannã hanc, de qua scribit Mesue, Galeni temporibus in usu Medicorũ, ut diximus, non fuisse: proinde nec de ea quicq; scribere potuit, incognita enim prorsus erat. Vel si ullus eius apud Galenum, antiquosq;, usus, aut mentio fuit, certe non sub ea uoce fuit, sed potius sub uoce Mellis aerei. Quamuis, ut errore decimoquinto clarissime ostẽdemus, hoc mel aereum alio nomine Saccharum dictum fuisse. Præterea ex prędictis facile iudicabunt studiosi, quantum Petrus Crinitus lib.25. de honesta disciplina, cap.7. cæcutiuerit. Is enĩ, & si alias oculatissimus sit, tamen Mannam Gręcorum eandẽ esse cum Arabũ, astruere nihil ueritus est, Idq; talibus argumentis ostendere conatus est, quę magis, si ad iudiciũ exigas, diuersum probabunt. Proinde caueant Medicę professionis studiosi, nominis Mannæ similitudine decępti, eandem apud Græcos & Arabes, recentioresq; esse existiment, ani maduertantq; antiquis in thure semper, in aerio autem melle nunquam usum eius uocis fuisse. Ioannes Manardus etiam integra Epistola dignatus est tractare hanc quæstionem, cuius est hęc Epistola, Epist. libro primo. Cum heri uesperi post ægrotorum uisitationes ad Seplasiorium quendam de more diuertissem, accedit repente Florianus meus, & bonarum literarum, et doctorum hominũ studiosissimus, manu gerens forma Enchiridij libellum. Ego sitior alioqui rerum nouarum, percunctor quid rei, undeq; accęperit. Ait, Dialogum esse de sculptura, & emisse ex quodam Bibliopola (tabernamq; indicat) qui illum simul cũ nonnullis libris Florentiæ formis excussis uenales haberet, inter quos recenset Criniti nescio quid. Audito Criniti mei nomine, statim aduolo, magnaq; cum uoluptate librum tuum de honesta disciplina reuoluo, capita percurro, uniuersa deuoro potius quam lego. Deus bone, quæ copia, quæ uarietas, quam multiplex lectio, quæ obseruationes, quã pura, castaq; narratio. Agnosco in his Criniti uiuax illud ingenium, profundam memoriam, acre iudicium: in mentẽ subeunt nostræ illę propter Arni ripas deambulationes: crescit ardor (quoniam aliter non licet) uel in ipsis tuis commentationibus te audiẽdi, uidendiq;. Librum igitur domum mecũ porto, occipio legere cunctatius, modo hoc, modo illud caput: tandem, nescio quo modo, septimũ caput libri ultimi offendo. Accensus nouitate tituli, magna attẽtione legere incipio: uideo inscios, improbos, ignaros uocari Medicos, qui Mannã, cuius nunc cõmunis usus ante Galeni tempora ignotam Italiæ affirmant. Doleo hic simul, & gaudeo. Doleo quidem, me in eorũ numero hactenus extitisse, quos uideo proteri a te, & flocci fieri. Gaudeo ignorantiæ nebulam per te mihi abstergi. Non enim ex his sum, qui sibi placendo malunt errare, quã alterius cedendo ingenio, resipiscere. Pergo legere, audioq;, Tiberio imperãte,

Mannæ usum a Medicis probatum, licet alio nomine eam appellarint. Probari hoc magna animi propensione expetens, uniuersum caput perlego: eo tamen lecto, nõ minus ac antea probationes desydero. Siquidem quæ abs te ad huius rei probationem afferuntur (amico uera loquenti ignosce) mihi haudquaquam satisfaciunt. Nam Celsus tuæ sententiæ adstipulari (ut dicis) minime uidetur. Lectionem ego in primis deprauatã, ut alibi plærunque, ita eo loco puto, scribendumque Rhos, uoce quidem græca, sed quæ (ut inquit Plinius) latinum nomen non habet, significatque eum fructum, quem Arabes, & uulgus nunc Medicorum Sumac dicunt, olim obsonijs & pellibus, nunc Medicinæ seruientem: de quo & Theophrastus libro tertio de historijs Plantarũ, & Dioscorides libro primo, & Galenus octauo, & Plinius libro uigesimo quarto abunde conscripserunt: aitque Plinius, quod ulceribus medetur manantibus cum melle, quæ fere sunt uerba Celsi per te recitata. Galenus quoque ἀντιβαλλομένα scribens, Syriacum eum nuncupat. Sed si uera & genuina illa lectio, certe nullus in differendi arte uel mediocriter eruditus, ex ea id affirmabit sequi, quod cõtendit, Rorem scilicet Syriacum eo loco oportere intelligi, quem Hebræorum monumenta, & recentiores Medici Mannam uocant. Nihil enim uetat uel aliam quamuis rem, uel ipsum Rhoum intelligi, præsertim cum in libris recentiorum Medicorum pro Rho, legatur aliquando Ros Syriacus, sicut & apud Columellam & Palladium. Nec Manna intelligi apud Celsum possit, nisi inscitia rei medicæ Celsus ipse notetur. Quæ enim uis Mannæ huic nostræ, ut mala oris ulcera, de quibus inibi scribit, per eam sanescãtur? aut quod cum amaris nucibus consortium? Quanto igitur melius, peccatum unius elementi in librariũ rejcere, Rhoumque ipsum, rem a Galeno, & cæteris in stomaticis pharmacis summe collaudatam, uel legere, uel intelligere, quam Cels. ipsum facere, alijs autoribus, rationique, ac sibimet, parum consentanea affirmare. Dioscorides quoque in suo illo ad Arium περὶ ὕλης ἰατρικῆς libro, tam nominat eam, qua de quæstio est Mannam, quam meam hanc quam nunc scribo epistolam: sed eo ipso quẽ tu affers loco, hoc est, cap. 86. de Manna thuris, nõ de Manna hac recentiorum scribit, quod profecto adeo est clarũ Dioscoridẽ ipsum legenti, ut mirari satis nõ possim, te, quem oculatissimum semper agnoui, in tanta luce caligasse. Scribit enim capite. 84. περὶ λιβάνου, altero, id est, 85. περὶ φλοιοῦ λιβάνου, deinceps uero octogesimo sexto, περὶ μάννης λιβάνου, in hunc modum: μάννα δὲ λιβάνου, δόκιμος ἐστιν ἡ λευκὴ καὶ καθαρὰ εὔχονδρος. Et paucis interiectis. μίσγουσι δὲ ἔνιοι δολίζοντες, ῥητίνην, πιτυΐνην, σίσεως μάννην καὶ γύρην, quę fere sunt uerbum ex uerbo, quæ per te allata sunt, ex eius sententia. E quibus nõ aliam Mannam, quam thuris eum intellexisse nullus dubitabit, qui sciat idem esse apud Grecos λίβανον, seu λιβανωτὸν, quod apud nos thus. Videatque post hoc cap. 87. in quo de thuris fuligine tractatur, ita ut quatuor capitibus uniuersa thuris materia absoluatur. Sed & Galenus, qui nullibi hanc uulgarem Mannam sub hac uoce nominauit, licet de ea in libro de Alimentis, capite de Melle, aliquid tetigerit, cum alibi pluries, tum decimo libro περὶ θεραπευτικῆς μεθόδου, Mannæ Libani mentionem habet, impleri ea docens suppuratos tumores post sectionẽ, quam & definit ἀπόσεισμα λιβανωτοῦ. Demum quam Orpheus inter Thymiamata (ut scribis) refert, quis utranque internoscens, non potius credat esse excribrationem, & puluisculum quendam thuris, ad suffimenta idonei, & quem adoleri aris uetustissimum sit, quam hanc uulgarem, quæ penitus inodora, suffiriique contumax ac inepta, & quæ in sus potius ægrotorum quam sacrificia Deorum uenire consueuerit? Neque igitur Celsus, neque Dioscorides, uerum neque Orpheus id probare mihi uidentur quod contendis, Tiberio scilicet Cæsare imperante, Mannam hanc, quam nunc passim ad aluum nobilium (preciosa enim res est) leniendam, exhibemus, in agnitione, & usu fuisse Medicorum. Quare si quas habes huius rei euidentiores demõstrationes, eas scribere ne pigeat, simul Manardo tuo rem gratissimã facturus, simulque ueritati patrocinaturus, nisi enim fortiores rationes uidero, nõ sum ab Auerroe Cordubensi recessu-

rus, qui Mannam hanc inter ea reposuit, quę post Galenum in usum uenerunt Medicorum. Nisi forte quisquam antiquitati fauens, mel syluestre, ut Suidas, uel mel roris, aut aeris, ut Galenus, uocatam ab antiquis contendat: cui nec nos magnopere (ut alias ostendimus) repugnabimus. Hermolaus Barbarus tametsi nihil certũ diffiniat, tamen ansam nobis præbuit plura & altiora disquirendi: is ita in Corollario Mannę thuris reliquit. Manna thuris est hypesisma, quod Plinius micas concussu elisas interpretatus est, ubi deprauata dictione, Mammas, non Manna uulgo legitur. Id autem fit gestatu. s. atterentibus se glebis, ut inquit Aetius. Differt a Thure, Manna: quod plus astringit, propter corticis fragmenta, quæ remanent. Nam quod Thuris chondros a Græcis dicitur, nos Thuris granum interpretamur, secuti Plautum in Penulo, qui nullum, inquit, granum Thuris sacrificant. Est & genus Mannæ recentioribus dictum, & a sacris quoq; literis acceptũ, de quo superius in Elęomelite. Et quia de Sacchraro in Zuccharo mentio incidit, auctarij uice, & Leonardi Fuchsij rhapsodiam ex eodem Leoniceno & Manardo adscripsimus. Locus est in erroribus Medicorũ, errore. 15. atq; sic habet. Errant qui antiquorum Saccharum, quod ab eo quod nunc uoce parũ mutata, Zuccharum uocãt, diuersum est, a sale Indo differre existimant. Saccharum antiquorum est id, quod Dioscorides, Galenus, ac Plinius describunt, speciem mellis esse dicentes, & ob eam etiam rem de eo inter mella loquuntur. Dioscoridis autẽ hæc de Saccharo lib. 2. cap. 73. sunt uerba. καλεῖται δ' ἔτι καὶ σάκχαρον εἶδος ὂν μέλιτος ἐν ἰνδίᾳ πεπηγότος καὶ τῇ εὐδαίμονι ἀραβίᾳ. εὑρισκόμενον ἐπὶ τῶν καλάμων. ὅμοιον τῇ συστάσει ἀλσί. καὶ θραυόμενον ὑπὸ τοῖς ὀδοῦσι καθάπερ οἱ ἅλες. Id est, Vocatur & quoddam Saccharũ, quod mellis genus est in India, feliciq; Arabia concreti. Inuenitur id in harundinibus cõcretione sua sali simile, & sub dentibus instar salis confringitur. Galeni uero lib. 7. de simplicibus medicamentis cap. 97. de Saccharo hæc est sententia. Saccharũ autẽ uocatum ex India, feliciq; asportatur Arabia, in harundinibus concretum, estq; mellis species. Hactenus Galeni uerba recitauimus. Plinius etiam libro. 12. capite. 8. de Sacchraro scribens, nihil a superioribus uariat: eius hæc sunt uerba. Saccharon & Arabia fert, sed laudatius India. Est autem mel in harundinibus collectum, gummium modo candidum, dentibus fragile. Amplissimum nucis auellanæ magnitudine, ad medicinæ tantũ usum. His quoq; subscribit Alexander Aphrosidęus libro secũdo, problema. 74. ita inquiens. Quod Sacchar Indi appellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuertenteq; ad mellis dulcedinem, quod idem monte etiam Libano fieri certum est: fit Sacchar id proximum salis glebulis candidum, fragile: uim id quoq; tergendi, purgandiq; mellis similem habet. Saccharon uero hoc antiquorum nihil differre a sale Indo, inprimis ostendit Archigenes antiquissimus Medicinę professor, qui id Indicum salem & harundineum mel uocauit. Paulus itidem Aegineta libro secundo, Saccharum salem Indum nominat: ait enim, καὶ ἅλας ὁ ἰνδικὸς χροιᾷ μὲν καὶ συστάσει ὅμοιος τῷ κοινῷ ἁλί, γεύσει δὲ μελιτώδης. Hoc est: Et sal Indicus colore quidem, & concretione communi sali similis, gustu autem melleus. Hoc idem Auicenna quoq; quarto Canone, capite, de asperitate linguæ febricitantium, scribit, inquiens. Teneat in ore salem, qui ab Indis deportatur, colore salis, dulcedine mellis. Cur autem Saccharum salem Indum nominarint, nulla alia caussa est, quam quod sua concretione sali simile sit, candoremq;, ac friabilem in eo siccitatem, et cum diluitur humore aliquo liquefactionem, quæ in sale sunt, una hac similitudine ostendat. Dictum est & hoc Sacchari genus, quod ex India, feliciq; Arabia portabatur, Candum: quia nimia solis excandescentia multum obduruerat. Est autem sal Indus, seu Saccharum Candum, aliud a Zuccharo nostro Candi atq; Taberzet. nam Zuccharum Taberzet nostro tempore non portatur ex India: sed ex Zuccharo nostro quater, uel quinquies excocto: lucelli maioris corradendi gratia, seplasiarij Veneti facere didicerunt, harundines quoq; immittentes, supra quas uideri possit conglobatum, & gossapio inuoluentes, ut naui ex orientalibus regioni

bus inuectum putetur. Ita enim nostrum Zuccharum Candi res factitia est, cuius materia est Zuccharum album. Proinde errant Auicennæ expositores, Gentilis, Herculanus, et alij, per salem Indum Zuccharum Candi intelligentes. nam præter hoc quod non est naturale, sed factitium, etiam colore non est album, uerum potius subluteum. Candum autem naturale, antiquis Saccharum nominatū, in felici Arabia, ut diximus, & India tantum in harundinibus, maioribus frustis, maiorieq; duricia, ob uehementiores radios solis, aptioraq; ad id tolerandum harundinum folia coagulatur. Est uero Saccharum hoc anti quorū a Zucchare nostro diuersum. Nam res Zuccharum a nostris dicta, nihil aliud est, quam succus a proprij generis planta bene contrita expressus, calore ignis plus minusue excoctus, coactus, ac defæcatus, in Zuccharum tanto candidius & durius euadens, quanto plus concoctionis, defæcationisq; tolerauerit. Et ut Iohannes Manardus acerrimi iudicij uir, in suarum Epistolarum Medicinalium libro secundo, se a Lusitanis & Siculis cognouisse scribit, planta, a qua Zuccharum exprimitur, humectis locis proprio semine seritur, exteriore quidē specie harundini magnæ similis, interiore substantia ualde dissimilis. Pulposa enim est, grauis, mollis, & succi plena, quum harundo econtrario sit leuis, dura, uacua. Quare si ista cum antiquorum Saccharo cōtuleris, nihil quod eidem conueniat, deprehendes. Nam cum antiqui omnes Saccharum suum, ut paulo ante diximus, mellis materiam, ac rorem esse fateantur, certe ab eo tam differt Zucchari materia, quam planta differt ab aqua. Forma deniq;, quam illi adscribunt, minime huic nostro congruit. A Dioscoride enim salibus, quo ad consistentiam, concretionemue simile, ac dentibus, salis instar, perfringi dicitur, & a Plinio gummi modo candidum: Nostrum uero, priusquam coquatur, colore potius nigricans, & subrussum, quam candidum inuenies: nec dentibus fragile, sed per succum, non per dentium attritionem deglutiendum. Efficiens quoq; nostri primum est forma ipsa plantę: secundum artifex, calore ignis coquēs, & defæcans, & demū in hanc, quā uidemus metę formam, in ligneis quibusdam uasculis deducens. Antiquorum autem Saccharum noctis primo frigus adglutinat: dehinc superueniens solis calor obdurat. Nostrum etiam plantæ pulpa in Siciliæ & Canariæ insulis continetur, effigie tantum harundini similis. Illud supra harundinis ueræ folia in India, feliciq; Arabia, & monte Libano, teste Galeno libro tertio de Alimentis, capite tricesimo octauo, & Alexandro Aphrosidæo, coagulatum inuenitur. Nostrum gulæ proceribus suauissimas dapes ministrat, illud ad Medicinæ tantum usum, Plinio scribente, uenit: & ut docet Dioscorides ἰυσόμαχον, id est, uentriculo bonum existit. Nostrū potius pectori quam uentriculo utile experimur. Illud postremum non siticulosum, teste Paulo, sicut mel: nostrum uero non minorem sitim, quam mel facit. Quis est iam, qui Saccharum antiquorum, & Zuccharum nostrū esse res diuersas ambigat? quando forma, materia, efficiente, loco, uiribusq; longe euarient.

Eleoselinon, satiuo Apio grandius, apud Dioscor. lib. 3. cap. 73.

Eleophyllon, Phyllon dicta herba, apud Dioscor. lib. 3. cap. 141.

Eleostaphylos, uitis oleæ insita, utriusq; fructum arboris ferens.

E L E P

ἐλεφαντίασις, genus morbi, quod appellatum uolunt a similitudine cutis elephanti. Quod qui eo uitio laborant, cutem habēt similem cuti elephantorum. Q. Serenus. Est Elephas morbus tristis, quoq; nomine dirus. Non solum turpās infandis ora papillis, Sed cito præcipitans funesto fata ueneno.

Elephas, ingentis molis bestia. De qua uide Plinium libro octauo, capite primo, secundo, tertio, ac quarto. &c. usq; ad caput duodecimum.

Elephas, affectus est, qui cutem crassam & inæqualem reddit, tum colorem liuidum, oculorumq; alborem efficiat: exeduntur manuum, pedumq; summæ partes, sanies defluit liuida, & graue olens.

Elephas, ut inquit Q. Serenus, est morbus tristi nomine dirus, ut proxime supra. Sic appellatus hic morbus a similitudine cutis Elephantum. Sophistæ Medici leprā uo-

cant, cum tamē lepra aliud sit corporis genus, aliud ab Elephantiasi, siue Elephāte.
ἐλέφας. Lege, Ebur.
Elephantia, idem quod Elephas, & Elephantiasis.
Elephangina, lego in barbaris sonare latine aromatica: unde pilulæ Elephanginę.
Elephantina compositio quid sit, uide Celsum libro.5.
Elephantinon salsamentum, olim Crateti celebre, ut adnotauit Barbarus in Coroll. cuius & Aristophanes meminit.
Elephantus, idem quod Elephas. Nam utrunq; recte dicitur.
ἐλέφαντος ὀδόντος ῥινίσμα, eboris scobs, apud Dioscoridem libro secundo, Pliniū libro octauo, cap,3.
Elephetides. Lege, Saxatiles.

E L I

ἑλιαθεὶς, insolatus, sole tostus.
Elices, sulcosq; aquarios. τὸ ἀυτὸ, id est, bis idem dixit. Nam Elices uocāt sulcos aquarios, per quos aqua collecta educitur ex riuis agrorum. Non longe distant fossę Incilles, quæ & Incilia appellant, de quibus sic scribunt Iurisconsulti, titulo de riuis: Incile est lacus depressus ad latus fluminum: ex eo dictus, quod incidatur. Inciditur enim uel lapis, uel terra, unde primū aqua ex flumine agi possit. Columella libro.11. capite secundo. Vel,
Elices, inciles fossę, quas de communi riuo deducendæ aquæ caussa facimus. Incilia quoq; nominari solent.
ἑλικίας. Lege, Fulmen.
ἑλικοειδὴς, sic est in grҫca Aldina expressione Pauli, est tunica natura neruosa, quæ ab gibbosa & anteriore parte testiculi, absoluta a cōcaua, & posteriore ipsi inhęrescit, ex abdominis membrana ortum habens: partem eam, qua testiculo inhęret, posteriorem inhęrentiam appellant. Alij legunt Erytroides. Vide Paulum libr.6. capite.61.
ἑλίχρυσος εἶδος φυτον, ut inquit Theocriti interpres, οὗ τὸ ἄνθος ὅμοιον κρόκῳ. καὶ ὅιον χρυσοειδὶς ἄλλοι δὲ τὸν ἑλίχρυσον βοτάνην λεγούσι ἢ κροκοειδῆ καὶ κρυάζουσαν.
ἧλος, oleæ morbus, id est, calamus, ab alijs Mices, & Lopas, id est, fungus, & patella, ceu quædam solis inustio. Quanquam patella in ficu morbum significat, qui nimios propter imbres radicatus, contrahitur in olea.
ἑλιγμὸς, tenuius intestinū in sinus uehementer implicitū: quia ἑλίσσειν circumuoluere significat. Sic enim & Græci ἕλικα uocant reuolutum pampinum.
ἁλίωσις, exercitatio, ut corpus in sole torreatur, sed præsecto capite. Vtitur eo genere curandi Cęlius Aurelianus lib.1.
Eliquare, & purgare corpus, apud C. Celsum legitur.
Elitis, Helxine apud Dioscoridem libro.1. capite.42.
Elium, secundum Theodorum Lilium sylueſtre, lib.3. cap.138.
Elixir, id est, quinta essentia. Sic enim Arabes uocant spiritum ab auro, uel herba, aut uino rite extractum, seruatumq;.
Elixatio in uniuersum quidem est, indefiniti in humore existentis concoctio, ab humido calore facta. Aristoteles libro quarto Meteo.

E L L

Elleboritis, Centaurium minus. Dioscorides lib.3. cap.8.
Elleborus albus, est apud Dioscoridem libro.4. cap.151.
ἔλλοπες, id est, ἰχθύες, pisces, uel muti pisces. Comment. Theocriti.
Elleborine, Epipactis, apud Dioscoridem lib.4. cap.110.
Elleborine, quæ Epipactis, paruis folijs, in Asia & Græcia frutex, resistitq; uenenis. Plin. lib.13. cap.20.
Ellestoph, lego in Commentarijs barbarorum, interpretari Episcopum.

E L M

Elminthes, id est, tineæ, uentris animalia.

E L O

Elos, clauus, oculi morbus in cornea, species Proptoseos.
ἧλος, clauus, ulceris genus est, quod nonnunquam alibi, sed frequenter tamē in pedibus nascitur, doloreq; mouet ingrediēti.

E L V

Elucum, autore Festo Pompeio, languidū & semisomnium.
Eluenaci generis. Inter uites generosas nominatur Eluenaca, quam fertilitas commendat. Duo eius genera: Maior, quam quidam longā: Minor, quam Arcelacam appellant: nō tam fœcundā, sed gratiorē

haustu. Columella libro. 5. capite. 3.

Elusicationem quidam esse putant, ut inquit Hermolaus in commentationibus Plinianis, morbum, quem græci uocant Nyctilopas. Luscationem, inquit eam quidam esse putant. Est igitur Elusicratio, ubi neque matutino tempore uidet aliquis, neque uespertino. Quidam alij, mane & uesperi exiliter uidere existimãt, nec id fere nisi interdiu. Alij Lusciosos esse putãt, qui uespere plus [u]ident quam in meridie, uel adhibito lumine. Lusciosi inquit Festus, sunt qui parum uident propter uitium oculorum, quique plus uesperi uident quam meridie Nonius sic. Lusciosi ad lucernam non uident, & μύωπες minus uidentes uocantur a Græcis. Varro. Vespere nõ uident quos appellãt Lusciosos. Fulgentius. Lusciosos dicunt, qui interdiu parum uident, Græce Myopes dicuntur. Et nonnullis igitur nõ adınodum differre uidetur Myopes, & Nyctilopes, imo pro eodem sæpe accipi: hoc est, pro ijs qui interdiu propter uisus hebetudinem contueri nequeunt, nec nisi clausis oculis: a conniuentibus oculis Myopes nomen habentes: Nyctilopes, a nocturnis, quasi nocturnis oculis. Alij Nyctilopes a Myopibus dinstinguunt, eodem ad utrumque significatũ etymo subseruiẽte: ut sint Myopes, qui iam inde a principio ortus sui nisi admota oculis contueri nequeunt: cuiusmodi multos uidemus, qui res intuendas oculis prope contingunt, et limis etiam semiclausisque oculis aspiciunt.

Elutrare id significat, quod Græcis μεταγγίζειν, hoc est, de uase in uas transferre, quod quidem & transuasare dicitur latine, sed rarius: fortasse a lura, quæ os culei est, unde Lurcones apud Festum, capacis gulæ homines. Apicius detrullare id appellat, hoc est, de trulla in trullam deplere, quod ipsum & diffundere uocatur Plinio, sicut in oleo decapulare. Vide. Decapulare.

E L Y

ἑλυσίφανος, id est, corona solis, lege. Halimum.

ἔλυμος, id est, Panicum, frumentaceis seminibus annumeratur apud Dioscoridem.

E M A

Emacietur, fiat macrum. Columella libro 7. capite. 10.

Emarginat, id est, crustas, & pusillos, & oras ulcerum adimit.

E M B

Embammata. Plinius noster intinctus subinde uocat, quæ græco uocabulo Embammata nuncupantur. Sunt autẽ liquamina multiformia, quibus intingimus buccellas escarum, gulæ prorsus irritamenta: uulgo Sapores appellant, græci dicũt ἐμβάπτειν, intingere. unde & Embãmata, intinctus: Vnde illud ex Euangelio, Qui manum in tinxerit in catino, ἐμβάψας τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ. Colum. lib. 12. cap. 54.

Embractron, Dictamnum apud Dioscor. libro. 3. cap. 35.

ἔμβασις, in oleum descensus, apud Paulum libro. 3. de colica.

Emblemata. Sic urbana omnia uocantur syluestribus indita.

ἐμβρέγματα uocantur omnia quæ fronti, temporibus, alijsue partibus, ad fouendũ, discutiendum, compescendum, reprimendumque insperguntur. Nostra ætas uulgo adhuc corrupte Embrochos ea remedia uocat.

Embrocare, & Embrocationes. Lege, ἐμβρέγματα.

ἔμβρυον, foetus in utero necdum perfectus.

Embryon duplex ambit tunica. Interior: quæ & tenuior est, ac mollior, Amrion ab Empedocle nominata, ut autor est Pollux. Exterior uero Chorion.

ἐμβρυουλκία, foetus mortui extractio: quæ quomodo cõmode per instrumenta fieri debeat, require apud Paulum libro. 6. capite. 74.

ἐμβρυοτομία, embryones in utero excidendi artificium, tractatur ab Paulo libro. 6. capite. 74.

ἔμβροσι, lingua Aegyptiorum Lactuca.

E M E

Emeruchit, herba est quę Theriacem ingreditur: quæ autem, a multis aliæ atque aliæ afferuntur sententiæ. Sunt eñ qui pro Sam sucho & Maiorana interpretãtur, alij pro Matricaria, uel Febrifuga, alij pro Cotula foetida: at ne hic quoque meã pronuncio sententiam. Apprime enim mihi ipsi placet, rideoque in sinum, dum tot doctissimos uiros, de tam minutula herba rixari, & interdum tam nugacissimas rationes adducere uideo. Erit autem quum super his omnib.

semel sententiam feremus.

E M I

Emittere, uerbum medicinale quid significet, lege, Discutere.

E M M

Emmanes, Hyoscyamus apud Dioscoridē libro. 4. capite. 72.

E M P

Empetron, Calcifraga, & Saxifragiæ generis apud Dioscor. li. 4. ca. 191. De ea herba controuersiam, require apud Herbarij nostri Tomum. 2.

Emphysodes, febris est quæ uehementia caloris in ore gignit et pustulas, et inflatiōes.

Emphaxis, meatuū, uel pororū obstructio.

Emphysema, excrescentia quædam iliorū, est tumori similis.

Emphysma, tumor & inflatio palpebrarū.

Empirica secta. Lege. Sectæ priores.

Empirici qui dicti sint, & Empiricorū principes qui fuerint, lege, Sectæ Medicorū.

Empirici primi fuerunt Serapion, Apollonius, & Glaucias: & aliquanto post Heraclites Tarentinus. Vide Celsum libro. 1. in præfatione.

ἐμπλαστικά. Vide, ἐμπλάστω.

Emplastra differunt a Malagmatis, & Pastillis. Emplastra imponuntur uulnerib. Malagmata super integram cutem injiciuntur, Pastilli autem illinuntur, aut alicui molliori ceromate miscentur. Sunt & alia horum inter se discrimina, de quibus per initia lib. 5. Celsus. Pastilli a pane per diminutionem, ut ait Festus, dicuntur.

Emplastica, medicamēta quæ lenticia, crassicieq; sua meatus obstruunt: cuiusmodi Gale. utitur Method. ad sang. sistendum.

Emplastra ἀλίπαρα. Lege, Enhæmata.

Emplastra κολλητικά, lege, Enhæmata.

Emplastra κατα γματικά, lege. Enhęmata

Emplastra enhæmata, lege. Enhæmata.

Emplastra Caragmatica, & Cephalica quæ sint, uide apud Galenū lib. 2. κατὰ γένη.

Emplastra conglutinantia plurimū, uide apud Dioscor. lib. 2. κατὰ γένη

Emplastra Epulotica, id est, cicatricem obducentia apud Galenum lib. 2. κατὰ γένη.

Emplastra Melina, apud Galenum libro. 2. κατὰ γένη.

Emplastra Ruffa, apud Galenum libro. 2. κατὰ γένη.

Emplastra quæ nunc uulgo a latinę linguę ignaris, Vnguenta uocantur, a doctis græco uocabulo dicuntur Emplastra: quæ aūt uulgo Emplastra, Cataplasmata potius sunt, siue Malagmata. Differt autem Emplastrum a Pastillo. Quia Emplastrum utiq; liquati aliquid recipit: in Pastillo tantum arida medicamenta aliquo humore inunguntur. Emplastrū imponitur, Pastillus illinitur, aut alicui molliori miscetur.

Emplastraturus es. Id est, insiturus: eo genere insitionis quam Emplastrum, & Emplastrationem uocant: quæ ita fit. Detrahitur cortex ex parte arboris nitidissima, eiq; imprimitur cortex cum gemma ex alia arbore pari: sic compage densata, ut delibratę parti bene conueniant tessella hæc, siue scutella insiti corticis: mox oblinitur in trita, integiturq;. Huic emplastrationi cōsimilis est Inoculatio, quæ excidit in arbore oculum cum fistula, gemmāq; includit sumptam ex alia arbore. Inoculationem signauit Virgilius, numeris poeticis scribens. Nec modus inserere, atq; oculos imponere simplex. Et mox paulo. Huc aliena ex arbore germen Includitur, udoq; docent inolescere libro. Columella libro quinto, capite nono.

Emplastrū διαχύλων, id est, de succis, quod nos barbare nuncupamus Diaquilon.

Emplastrum Ephesium, uel Ethesium, Celsus libro. 5. capite. 19.

Emplastri uiridis aliquot cōfectiones apud Galenum libro. 2. κατὰ γένη.

Emplastrorum alborum uariæ descriptiones ex ueteribus apud Galenum libro. 1. κατὰ γένη.

Emplastrū Diapistercos. Vide apud Gale. libro. 1. κατὰ γένη.

Emplastrum Apostolicum. Vide bellam Nicolai interpretatonē, Apostolicū, id est, superpositum, uel Apostolicum, id est, supra missum.

Emplastrum Barbarum quomodo componitur, uide Celsum lib. 5. cap. 19.

Emplastrum Oxycroceon, habetur in officinis: ab ὀξυ quod significat acetū, et croco.

Emplastrū tonsoris ex Bithynia, apud Aetium libro. 10. capite. 22.

Emplastrum Magus appellatum, quod quidam etiam Hephesiæ noīe insigniunt, describitur ab Aetio sermone. 10. cap. 24.

Emplastra. Vide, Malagmata.

Emplattomena uocantur, quę uidelicet detinent ea, quæ exiguis meatibus inhęrent. Galc. 8. Method. sic dicit retineri ea, quæ per urinas, & per uniuersam exeunt cutē.

ἐμπλάσσω, oppleo, obstruo. A quo euentu nō erit difficile posthac nouisse, quæ græci ἐμπλαστικὰ, & παρεμπλαστικὰ dixerunt: nempe illa, quæ sunt tenacia & glutinosa, unguineq; suo corpori illita, meatus opplent & obstruunt: quales sunt adipes aliquot, oleumq;, & plura alia.

ἐμπυϊκοὶ, qui purulenta exspuunt.

ἐμπνευμάτωσις, flatus in interiore parte aliqua collectio.

ἐμφύσημα autem, non collectio flatus, sed incrementum tumori simile, quod nō aliter fit, quam cum oris spiritu impletur aliquid: idq; nomē etiam indicat. Non fit nisi in occulto emphisema hoc. Est & oculi uitium ἐμπνευμάτωσις, excrescentia scilicet tumori similis: uel ut placuit in Isagogico Galeno, cū repente tumefactus oculus maiorē cōtraxerit pallorem & inflāmationem: fitq; in senibus plęrumq;, et in ęstate.

Empneumatosis, est quando plurimus spiritus cōdensatur in stomacho, & ipse extenditsimul uentriculū, adeo ut impediatur.

ἐμπνευματωμένοι, inflati.

Emporetica charta, scribendo inutilis, in uolucris chartarū, segestriumq; in mercibus usum præbet: & ideo a mercatoribus sic cognominata.

ἐμπροσθότονος, quando in anteriorem partem contrahitur ceruix, & nec retrorsum torqueri, aut reuerberari potest.

Empyici uocantur, qui sunt pectore suppurati, quibus abscessus in succingente costas intrinsecus membrana, aut in aliqua alia pectoris pellicula factus, aceruatim ruptus est, & in uacuum pectoris locū effusus, inter pulmonem & membranā costas succingentem. Aetius sermone. 8. cap. 65.

Empyema, collectum in thorace pus.

ἐμπόρφυρον, quod colorem habet in purpura albicantem.

E N C

ἐγκανθίδα nuncupant, cum excrescit carūcula iusto amplius.

ἐγκανθίς, in angulo oculi parū ungue exciso, tuberculum scilicet, quod palpebris parum diduci patitur: cum canthi caruncula excrescit amplius iusto. Lege. Aegylops, & Exulcerationis effectus.

ἐγκανθίδιον, canthorum in oculis radices.

Encanthis, caro in angulo maiore excrescens, quandoq; dolorem adferens.

ἐγκάθισμα, insessio.

ἐγκαθίσματα, id est, insessationes,

ἔγκαρ, cerebrum. Quanq; Sophocles nominat λευκὸν μυελὸν, albam medullam.

ἐγκάρδιον. Lege. ἐγκέφαλον.

ἐγκάρδιον λευκόν, medulla alba.

ἐγκέφαλον, Gale. palmæ cerebrum. Dioscor. ἐγκάρδιον, id est, medullam uocat, quod & esculentum est.

ἐγκέφαλος. cerebrum.

Enchlassis, id est, illisio, est concauitas aliqua, a collidentis corporis ictu inducta.

ἐγκόλπιαι, qui e sinubus prosiliunt uenti, quasi sinuales.

ἐγχόνδρος, cartilagines.

Enchymoma uocatur, quando caro fracta est casu, uel pondere, ita ut e uenulis ibi paruulis exiliendo sanguis profluat.

ἔγκλυσμα. clyster. infusio.

Encolpiæ. uide. Apogei.

Enthemata, emplastra quæ cruentis protinus iniiciuntur uulneribus, ad reprimendas inflāmationes, & sanguinem inhibendū. Quod genus & ἀλίπαρα, καὶ καταγματικὰ, καὶ κολλητικὰ uocant: quoniam medicamentis minime pinguibus cōstant.

ἐνθεαστικοὶ, Melancholici: sic dicti ab Paulo, quasi deo pleni, & quia futura aliquando prenunciant.

E N D

Endemi, & Endemij morbi qui sint apud Hippocra. require in dictione, Morbi qui uno tempore fiunt.

ἐνδήμιος, qui in certis grassatur regionibus.

Endiuia, græce, σέρις.

E N E

ἔντερα, intestina. Vnde ἐντεριώνη, lignorum quorundam medulla, quę tibijs faciundis, aut id genus alijs eximi plęrumq; solet.

ἔναιμα, emplastra quæ cruentis protinus uulneribus iniiciuntur. Celsus lib. 5. ca. 19.

E N G

ἐγγίσωμα, caluæ ictus, in quo offensum os, ad interiorem cerebri membranā descenderit. Sic dicta: quoniam nullo relicto inter os caluæ, & cerebri membranam spacio, duo illa corpora sibi inuicem propinquent. Lege. Fracturæ ossium in capite differentiæ.

ἐναιωρήματα, sublimia quæ in urinis cōtinentur & innatant.

Engangis, uel Gangitis, idem quod Gagathes apud Dioscor. lib. 5. Sic dictus a Gange Liciæ ciuitate. Hunc neq; fortis ignis impetus exedit, ut inquit in Theriacis Nicander. Vocatur & alio nouine Engis, autor Scholiastes Nicandri.

E N H

Enhæmon sudat Arabiæ quedam olea, ex quo medicamentum fit singulari effectu contrahendis uulnerum cicatricibus. Plinius libro. 12. capite. 17.

E N I

ἐνυδρον. Lege, Fiber.

E N N

ἐννεαφάρμακον, emplastrum, quod ex nouē rebus constat: cuius descriptionem uide apud Celsum lib. 5. cap. 19.

E N O

Enodes arbores uocantur, non quæ nodis omnino carent, talis enim arbor nulla esse uidetur, sed quia nodos paucos ordine naturæ habeant. Theophr. lib. 1. cap. 11.

ἐνωμά. cruda.

E N S

Ensis, Xiphion herba apud Dioscoridem libro. 4. capite. 23.

ἐνσηπιδών, febris, cuius nulla manifesta sunt signa, neq; rigor apparet, pulsus autē arteriarum inæqualis, urina indigesta, calor magnus & fumosus. Huic missione sanguinis occurrendū: deinde putris euacuandus humor: balneis ex aqua dulci utendū.

ἐνστάζω, stillatim infundo, medicum uerbū.

E N T

Entaticos, ab erigendo & inflando sic dictū Satyrium apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.

Enteni τῆς γῆς, dicuntur terrestres uermiculi quidam.

ἔντερα. interiora, intestina.

Enterocele, est interioris uisceris in alterū locum pedetentim, aut confertim prolapsus. Causa enteroceles procacarctica, oppressio, aut plaga. Caussa autem continua, extentio, uel ruptio, aut huius fractio.

ἐντεροκήλη, ἐπιπλοκήλη, a nostris, Hernia.

Enteroperocele, est lapsus intestini et omēti in scrotum.

Entimon agrion, Hieracia altera, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 71.

Entostastidia, thoracis intima.

Entyposis, ubi articulus obfirmatur, uel humeri acetabulum.

E N V

Enula, gingiuæ intimæ.

Enula Campana. Vide. ἑλένιον.

ἐνουχισμός, uenerei actus priuatio.

Enydrus, coluber in aqua uiuens: quē Lutricem Gaza interpretatur.

☞ E O N

ἴων, oculorum magnus ambitus.

Eonem appellauit Alexander Cornelius arborem ex qua facta esset Argo, similem robori uiscum ferenti, quæ nec aqua, nec igne possit corrumpi. Plin. lib. 13. cap. 22.

☞ E P A

ἐπαγωγία, Dioscor. nominauit præputia. Sic a Græcis dicta, quoniam ἐπάγονται, id est, ducantur & reducantur.

Epalelima, uulgare, promiscuum, ac palestræ dictum unguentum.

ἐπαφαίρεσις, repetita sanguinis missio, apud Gale. de curandi ratione per sanguinem.

ἡπατικοί, hepatici.

Epatitis, Smilax, apud Dioscor. li. 4. ca. 145.

☞ E P H

ἔφηλις, asperitas ac duricies mali coloris quacunq; parte corporis. Lenticulæ tamē in sola facie sunt.

ἐφήλεις ἐν προσώπῳ, asperæ & discolores in facie maculæ, quasi a sole contractæ, uel inustæ.

ἐφηλῶσ, ramentum.

ἐφήμερος. Lege, διάρια.

Ephemeron, Dictamum, apud Dioscoridē libro. 3. capite. 35.

Ephemeron, aliud ab Colchico Ephemero hermodactylo. apud Dioscor. lib. 4. ca. 88.

Ephemeron, Hermodactylorū generis, uel Colchicon apud Dioscor. lib. 4. cap. 87.

Ephemerum animal, a uita diei unius, sic appellatū, pedibus quattuor, pennisq; totidē mouetur: & cum quadrupes sit, uolucre quoq; est. Aristot. libro. 1. capite. 5. de natura animalium.

Ephestion, uel Ephestios, Aristolochia, Clematitis, Dioscor. lib. 3. cap. 5.

Ephesia, Artemisia, apud Dios. lib. 3. ca. 125.

ἐφιάλτης. Fit hoc malum in continua crapula, & stomachi cruditate. Acciditq; in eo constitutis, difficilis motus, torpidus in somno sensus, suffocationis in mente obuersatio, & ueluti ingruentis alicuius mali

occupatio. Sequiturq; clamoris & uocis frustratio, aut incertus et indiscret9 sermo. Quidam eos qui in se irruerunt, audire etiam se credunt, et ab eis Venerem exigere, mox illos fugere, & his similia alia, quæ suauissime in quarto cecinit Lucretius, Tollunt clamorem quasi iugulentur ibidem: Multi depugnant, gemitusq; dolorībus ædunt, Et quasi pantheræ morsu, sæuine leonis Mandentur, magnis clamoribus omnia complent. Multi mortem obeunt, multi de montibus altis, Et quasi præcipitent ad terrā, corpore toto Exterrentur, et ex somno quasi mentibus capti, Vix ad se redeunt per motū corporis æstum. Nostri uocant dæmonem Insultorem, uel Incubum, alij Phaunos uocauerunt, ut Plinius, & Phaunorum & Incuborum ludibria & oppressiones. Superstitiose enim, ad hæc moueri in quiete animos nostros ab his Dijs credidit antiquitas: cum tamen non tam medicis autoribus, uerum etiam Macrobio teste libro primo de somnio Scipionis, crapula & cruditate id malum fieri compertum sit. Cui præceperunt ueteres a principio adesse. Siquidē permanente, crebroq; per quietem nos turbante grauius aliquod malum, qualia sunt attonitio, insania, & comicialis morbus, cum primum in caput mali huius uis fieri cœperit, resistendum. Quæcunq; enim comiciales per diem & in uigilia, eadem in quiete & nocte ephialtici patiuntur. Non negligenda igitur nocturnarum huiusmodi per quietem præfocationum remedia. Plura de hoc morbo Galenus, et Hippocrates libro de ægritudinum caussis & signis.

☞ E P I

ἠπίαλος, febris quæ in principio tranquilla, & quæ blande leniterq; calefacit. ἠπίαλος λέλεκται ἢ ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς ἁλὸς, λέγω δὲ τῆς θαλάσσης ἠπίας μὲν φαινομένοις, χαλεπῶς δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ὑπαρχούσης ἢ παρὰ ἠπίως ἀλεαίνειν ὅπερ ἐστὶ θερμαίνειν, id est, dictæ Epialos febris est, aut per translationem a mari, quod a principio tranquillū, tū difficillimum: aut quoniam blande & leniter calefacit. De origine uero & caussa longius in hæc uerba a Galeno lib. 2. agitur. τὸ ὑαλῶδες φλέγμα ψυχρότατον ὑπάρχον ἁπάντων φλεγμάτων εἴπερ ἄσηπτον ἐστιν ὂν ἐν ὅλῳ πλεονάζον τῷ σώματι τὸ ἀνεκθέρμαντον ἐργάζεται ῥῖγος ἄνευ πυρετοῦ, ἐπὶ γὰρ τῶν ἐπὶ χυμοῖς ἁπτομένων πυρετῶν ἡ σῆψις ὡς μάλιστα τὴν πυρετικὴν ἀνάπτει θερμασίαν εἰ δὲ σαπείη δὲ ὅλου μὲν ἐὰν τοῦ σηπομένου, ὅπερ ἐστὶ σπάνιον διὰ τὴν ἄμετρον σῆψιν ἀμφημερινοῦ παρέτιον γίνεται. ἡμισαπὴς δὲ γινόμενος οὐ δὲ ὅλης αὐτοῦ τῆς οὐσίας ὁμαλῶς, ἀλλά τινῶν μὲν μορίων σηπομένων τινῶν δὲ μενόντων ἀσαπῶν τὸν ἠπίαλον ἐργάζεται πυρετὸν. καθ᾽ ὃν ἅμα ῥιγοῦσί τε καὶ πυρέττουσιν, τὰ μὲν ἄσαπτα μόρια τοῦ χυμοῦ δὲ ὅλων ἐνεσπαρμένα τῶν φλεβῶν ἢ καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος τὸ ῥῖγος ποιεῖ, τὰ δὲ σεσηπότα τὸν πυρετὸν ἀνάπτει.

Quorum sensus hic est. Si uitrea pituita omnium aliarum pituitarum frigidissima nondum putrefacta, toto abundauerit corpore: inexpugnabiles, & qui calore nullo euinci possint sine febre cum tremore algores facit. In febribus enim quę in humoribus accenduntur, putrefactio maxime caliditatem febrium accendit. Quod si tota pituita hæc putruerit (quod tamē raro fit) ob immensam putrefactionem quotidianę febris caussa est. Cum uero non tota æqualiter, sed dimidium eius, aut aliquæ partes putruerint, aliquot uero non putruerint, Epialon febrem hanc facit: in qua simul cū algore tremor, & febris caliditas est. Quæ enim partes humoris eius non putruerūt omnibus uenis, aut reliquo corpori commixtæ & sparsæ, cum tremore algores faciunt. Quæ uero putruerūt, febrem accendunt. Et hoc febris genus Epialon tantum uocauerunt. Posteriores, & quibus non fuit præcipicium Medicinę studium, febrium frigora intellexisse hac uoce plærumq; uidentur.

ἐπιβολή, Incubus morbus. Lege dictionem, πνιγαλίων.

Epicanchidæ, Canchorum radices.

ἐπίκαυμα, quoties exulceratio facta sordida, impura, & igne adustorum similis, qua se purgante in oculo, sæpius sequuntur & effluunt humores omnes.

Epicauma, hulcus oculi sordidum, impurū, crustosum, ab Auicenna adustiuum uocatum.

ἐπικλίνται, uocantur terręmotus qui se ad angulos acutos in obliquum quatiunt,

quasi in transuersum sese agentes.

Epicoma. Lege, Exulcerationum quæ in oculis oriuntur differentiæ.

ἐπίκροτον, complanatam, pauitamcp terram contendunt, ubi testudo incumbit.

ἐπικανθίδες, ijdem qui ἐγκανθίδες, canthorum in oculis radices.

Epiceras, sic Hippocrates quondam nomẽ indiderat Fœnugræco: quia semen simile habet ceruiculis.

Epicrasis. Vocant inquit Galenus libro. 9. Method. uinosi succi curationem, Græce ἐπίκρασιν.

ἐπικρόνου, percussionis genus, & mos quidam, quo puerorũ mangones macros pueros cædebãt, ut pinguescerẽt. Ea talis erat. Ferulas paruas ac leues modice illitas, gracilibus partibus incutiebant, donec modice attollerentur: deinde & alia quocp adhibebant remedia. Vide Galenum. 14. Method. a fine.

ἐπιχρίσματα προσωπου, unguentum ad faciem extergendam.

ἐπιλημίος quid sit, require in dictione, Morbi qui uno tempore. &c.

Epidimij morbi qui sint apud Hippoc. require in dictiõe, Morbi qui uno tempore.

ἐπίδοσις, morborũ incrementum, & idem quod αὔξησις apud Gale. libro de temporibus morborum.

Epidimiales morbi uocantur, id est, grassantes uulgo & publice. Scripsit Epidemion libros aliquot Hippocrates.

ἐπιδέρεως, summæ cuticulæ ablatio.

Epideris. Lege. Nympha.

Epigastrion, totum id est quod supra uentrem, diuiditur in tres partes, id est, super Hypochondriõ, id est, ilia, quod est super umbilicum, Vmbilicum, & Imum uentrem. Atcp ita diuidit Gale. comment. Aphorismo. 35. libro. 2.

Epigenema, quasi dicas aduentitium germen: atcp sic uocat Gale. morborum symptomata. Est eñ Epigenema, succedens, idem quod morbi symptoma, Gale. lib. 1. de differentijs morborum. Græcis parum est in usu, sed symptoma, et pathema, & pathos creberrime sunt ipsis in ore. Vide etiam de morborum symptomatis.

Epigeon. Lege. Absides.

Epigetis, Clematis herba apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 192.

ἐπιγλωττίς, inquit Pollux, simplicis uocis est organum: lingua autem uocis articulatæ. Epiglottida enim uocant minorem linguam, quæ duabus est interposita fistulis, duplici opere. Nam inter epulandum operit arteriam, ne spiritu ac uoce illic meante, si cibus potusue in alienum deerauerit tramitem, torqueat. Vbi uero spiritus tantum, aut uox commeat, gulam integit: ne restagnatio intempestiua alui obstrepat.

ἐπιγονάτις, genuum patella.

Epilepsia, siue morbus comicialis, est detentio mentis. sicut cum quis mente, intellectucp capitur, atque ipse sensorijs organis: quibus casus repentinus accedit, & spuma ab ore profluit. Nam,

ἐπιληψία, alias morbus comicialis, siue Herculanus, uel Caducus, Lunaticus, Sacer, Græce, ἱερὰ νόσος, id est, sacra passio. Item morbus S. Valentini. Sic dicta, a mentis captione. Species habet ἀναληψίαν, καὶ καταληψίαν. Non est nisi spasmus corporis totius, cum nocumento membrorum, & actionum principalium. Vel est humor frigidus, quo uentriculi cerebri non perfecte opilantur. Serenus. Est subtea species morbi, cuius nomen ab illo est, Quod fieri nobis suffragia iusta recusant. Sæpe enim membris acri languore caducis, Cõsilium populi labes horrenda diremit: Ipse Deus memorat dubiæ per tempora lunæ, Conceptũ talis quũ sępe ruina profundit.

Epilogismos, communis ratio est, et omniũ assensu conspecta. primo prædictionum Aphorismo, & primo prognostic. in commentario Galeni.

ἐπιλοπὰς, oculorum morbus.

Epimedium, caulis non magnus hederæ folijs apud Dioscor. lib. 4. cap. 22.

ἐπιμηλίς, ἐπομηλίς, ἀμαμηλίς, ὁμομηλίς, omnes unã & eandem arborẽ significant, quę aut in malo insita est, aut eadẽ illis figura, quantitate, saporecp, aut parũ dissimili.

Epimelon, & Epimelida Gręci nuncupant syluestris mali genus, copiosum in Calabria, fructu acerbo, & infesto capiti & stomacho. Sunt qui Vnedonẽ, & fructũ eius ita appellant, alij pyri genus. De quo lege Corol. Bar. quod scripsit in Arbutũ lib. 1.

Epinyctides, ulcus aciem oculi hebetans, et in angulo oculi perpetim humore emanans. Plinius libro. 20. Vel,

ἐπινυκτίς, pessima pustula, colore uel subnigra, uel subliuida, uel alba. Circa hanc uehemens inflammatio est, & cũ adaperta est, reperitur intus exulceratio mucosa. Color est humori suo similis. Celsus lib. 5. cap. 28. Lege, Pustulas Græci.

Epinyctides, item ulcuscula, ut inquit Paulus, sponte sua surgentia sunt, pustularum figura, & rubescentia: quibus apertis, cruenta sanies effluit, per diemq; non magnopere dolorem sentiunt, per noctem uero grauissime: unde & nomen acceperunt.

ἐπαφαίρεσις, repetita sanguinis ablatio, uel secundario missio sanguinis. De ea uide plura apud Galenum libro de ratione sanguinem mittendi.

ἐπιφορά, oculorũ infirmitas: quem morbũ & Plinius, & Cicero in Epistolis Ephorã uocauit. Lachryma uulgo appellatur.

Epiphora, morbus est ocularius, cuius crebra mentio apud Pliniũ. Nascitur & Epiphora in genitalibus. Colum. lib. 6. cap. 16.

Epipactis, inter frutices Asiæ, & Græciæ a Plinio reponitur. Meminit eius & Diosc. lib. 4. cap. 110.

Epipetron, similis Ocimastro herba. Vide de hac Barbari Corollariũ de Ocimastro.

ἐπιπλοκήλη, a nostris Hernia.

Epipomphalon, est excessus omenti per ipsum umbilicum.

Epiplocele, est delapsus omenti in partem aliquam suam.

ἐπίπλοον, id est omentũ, quod intestina contegit, ex interiore parte leue ac strictum, ex superiore mollius: cui adeps item innascitur, qui sensu item, sicut cerebrum & medulla caret.

ἐπιπόλαια τῶν ἑλκῶν, ulcera summam cutem occupantia.

Epipteron, Lens palustris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 90.

Epirotica mala, quæ latine Orbiculata, ex Epiro inuecta primum. Orbiculata nostri appellauerunt, ex figura orbis in rotunditatem circumacti.

Epision. Lege, κτεὶς, græce ἐπίσιον, id est, pubes.

Epistates græce dicitur, qui nobis præceptor, siue præfectus rei faciundę, uillicus, præpositus, procurator.

Epistomion, uertebra, quæ cum collo circumagitur.

Epistrophe, primus nodus colli.

Epithema, est quoddam aggregatũ ex succis, uel aquis distillatis ex pulueribus, posi tũ supra membrũ mediante panno lineo, uel laneo in eis infuso.

Epithymos, Thymus, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 42. Plin. lib. 21. cap. 10. & 21.

Epithymbrũ, pro eo accepit Paulus, quod est in Thymbra, modo quo Epithymũ uocamus, quod est in Thymo.

Epithymum, flos est Thymi, sed nõ omnis. Egit de Epithymo Dioscor. lib. 4. cap. 189.

Epityrum, quanquam sine e quidam censeant legendum Pityrum, ex confractis oliuis fit, ex quibus etiam nomen traxit. Columella euidenter ostendit, Epityrum dici in oliuis genus conditurę: docetq; quem admodũ id fiat. Cato quoq; ante Columellam tradidit cõpositionem Epityri, cuius uerba hæc sunt. Epityrum album, nigrũ, uariumq; sic facito. Ex oleis albis, nigris, uarijsq; nucleos eijcito: sic condito, concidito: ipsis addito oleum, acetum, coriandrum, cyminum, fœniculum, rutam, mentham: in orculam condito, oleum supra siet, ita utitor. M. Varro libro de Lingua latina. 3. enarrans illud Plautinum. Si unũ Epityrum estur. Epityrum, inquit, uocabulum est cibi, quo frequentius Sicilia, quã Italia usa. Quidam quia apud Grẹcos caseus dicitur, τυρὸς, opinati sunt Epityrum dici cibum caseatum. Quibus reclamat autoritas scriptorum classicorũ, quos nominauimus. Videtur autem appellari Epityrum, a confracta oliua, quæ Græce dicitur πίτυρις. Colum. lib. 12. cap. 46.

ἐπιτυμβίδιοι κορυδαλλίδες, id est, sepulchrales aues, apud Theocr. εἰδύλ. ζ.

ἐπιτυμβίδιτός, dicta ab Theocrito Galerita, est auis, ex eo, quia secundum Poetarũ fabulas, τύμβον, id est, sepulchrum patris sui in capite gerit. Fabula est apud Aristophanem. Lege, Galeritam.

E P O

Epomis, uide, Acrocomia.

ἐπομφάλον, umbilici superior pars.

E P S

ἕψησις, perficiendi cibi uocabulum.

ἑψηθεντά, pota.

ἑψηθεὶς καὶ ἐκθλίβεις τύρ☉, caseus decoctus & expressus.

ἑρπυστικά, id est, serpentia, uel repentia.

E P V

Epulis, carnis quædam excrescentia, quæ ab inflammatione emergit, ad intimũ molarem, cum febre et dolore nonnunquam. Paulus lib.6.cap.27.

E P H Y

Ephydros, Equisetum, uel Hippuris, apud Dioscor. lib.4.cap.49.

E Q V A

Equapium, Dioscoridę Hypposelinon, lib. tertio, cap.76.

E Q V I

Equienti mulæ. Equum appetenti, & maritum desyderanti. Canes cõsimiliter dicuntur catulire, quando cupiũt maritare. Tradit Plinius, equas domitas sexaginta diebus equire, antequam gregales. Columel. lib.6.cap.37.

Equinalis, Hippuris, apud Dioscoridem libro.4.cap.49.

Equisalix, Hippuris, apud Dio. li.4.ca.49.

Equiselis, Hippuris, apud Dio. li.4.cap.49.

Equisetum, Græci Hippurim dicunt, apud Diosc. libro,4.cap.49.

Equition, Hippuris altera, apud Dioscor. lib.4.cap.50.

E Q V V

Equum fluuiatilem, Hippotamon Græci appellant. Sanguine eius utũtur pictores. De Hippotamo Dioscorides lib.2. Plinius lib.8.cap.25.&.26.

Equus. Plin. lib.8.cap.42.

Equorũ alius uectorius, alius bellator, alius cursor, admissarius, quadrigarius, desultor.

E R A

Eranthemis, Anthyllis, apud Dioscoridẽ lib.1.cap.154.

Eras Medicus, citatur ab Aetio ser.9.c.49.

Erasistratus, Aristotelis filia genitus, uel ut placet Suidæ, Chrysippi discipulus fuit. Vixit sub Antiocho rege: quo liberato a morbo, centum talentis donatus est, ab rege Ptolomæo filio eiusdem. Eisdem temporibus, ut inquit Celsus, in treis parteis Medicina diducta est: ut una esset quæ uictu, altera quæ medicamentis, tertia quæ manu mederetur. Primã διαιτητικὴν, Secundam φαρμακευτικὴν, Tertiam χειρουργικὴν Græci nominauerunt. Eius autem quæ uictu morbos curat longe clarissimi authores etiam altius quædam agitare conati, rerum quoq; naturæ sibi cognitionẽ uendicauerunt, tanquam sine ea trunca & debilis Medicina esset.

E R B

ἐρέβινθος, Cicer.

Erechtites, Senetion, apud Dioscoridem lib.4.cap.98.

Eresionem, siue Iresionem uocabant plantam oleagineam, uelleribus & corollis inuolutam. Vnde & nomen contra pestilentiam fecibus imponi solitum: ut est apud Aristophanem. Hanc & Corythalion dicebant. Etiam si pro laureo quidam ramo accipiant, in eundem lustrationis usum.

Eretrici canes, Apollinis iussu nutriti, qui & aratro terram uertere dicebantur.

ἐρευτικὸν, quod ructum mouet.

E R I

ἔρια οἰσυπηρὰ, lanæ succidæ.

ἔρια οἰσύπηρα τὰ ἁπαλὰ, lanæ succidæ molles.

ἔρια κεκαυμένα, lanæ combustæ.

ἐρείκα, fruticosa arbor, myricæ similis, longe minor, cuius flore apes reprobum mel efficiunt. Plinius autor est, colorem habere Rorismarini, ac pene folium. Germani ea utuntur ad scopas. Sola floret in syluis, Asiæq;, & Gręcię fruticibus adscribitur. Athenienses hanc, inquit Plinius, Tetradicem, Euboea Sisarum, siue ut Varro, Sisarã, unde liquidũ mel fiat, uocãt: putantq; apibus esse gratissimam: fortassis, quia tũc nullus alię sit copia. Theophrast. Tetralicem, non Tetradicem, nisi mendax est codex, appellat, in genere fruticum, aculeatã & germinantẽ æstate. De ea Erice intelligat, cuius meminit Dioscorides li.1. an de alia, non intelligo. Quia tñ bis in anno floret Erice, prima uidelicet, & ultima syluestriũ, nec inter aculeatas ponitur, fieri potest, ut alia sit Tetralix sua Theophrasto, alia quæ pro Erice Athenis capitur: nisi quis hanc Tetradicem, illam Tetralicẽ uocari malit. Meminit & Tetragoniæ uocatę Theophr. sed inter arbores, quę tardissime germinant, ut Thyia, Taxus. Theodorus Quadratoriã interpretatus est: melius si Quadrangulam. Colum. Ericen intelligit, cum amaricum, siue amaricen, & amaricinos flores commemorat. Quanquam & ibi corrupta in eo lectio dicitur. Nam & amaranthini pro amaracinis, & Tamaricen pro Amarice scriptũ fore inuenias:

cum sit Tamarice, non Erica, sed Myrica. Confundit hoc Palladius, qui tertiam mel lationem, Tamarisci floribus constare tradidit: cũ Erices, id est, Amaricis, nõ Tamaricis pabulo fiat, autore Plinio. Nisi quis Tamaricis appellatiõe, ueteres & Ericem & Myricen significare uoluisse dixerit. Plinius Ericem illi similem descripsit. Credo Myricem, non Ilicem legendum, cum Dioscoridis autoritate: tum quod ita modo cernitur in Patauinis montibus, nõ quidem folio, quod ei rorismarini simile tribuitur, sed musco, quem floris uice habet, ut Myrica. Quod autem Erice uideatur uocata Siderites libro Plinij undecimo, nos eum locũ in castigatione Pliniana deprauatum ostendimus. Annotauit Barbarus Corollario in Ericem. Vide & Plin. lib. 11. cap. 16. Vergilius quoq; inibi annotauit. Erice in Aegypto quondam fuit grata Isidi arbor, quæ tempestate eiectum Osyridem excepisset, subitoq; incremento intra se clausum operuisse: testemq; & autorem citat Plutarchũ libro de Iside & Osyride.

Ericęum, syluestre mel, minimeq; probatũ.

Erigeron, Senecion, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 98.

Erinaceus. Lege, ἐχῖνος θαλάττιος.

Erineos, Epimedium herba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 22.

Erinos, Hydereron herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 32.

Erinacei ouatij. Lege, ἐχῖνος.

Erynacei Bryssi. Lege ibidem.

Erinum medicamentum uocatur, quod caput purgat per nares. Item,

ἔρινον medicamentum, quod naribus iniicitur, apud Paulum lib. 3.

Erithini pisces. Plinius lib. 9. cap. 16.

Erithace, apum cibus. Plin. lib. 11. cap. 7.

Erithratones, siue ut alijs placet, Tetraones, anserũ species sunt nigricantes, rubeo paulum perfusæ, ueniũtq; e septentrione. In auiarijs saporem amittunt: moriuntur contumacia, spiritu reuocato. Plinius.

Eretria terra qualis sit, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 162.

E R N

ἔρνος, surculus ex arbore.

E R O

Erothalles, Aizoũ maius, apud Dio. lib. 4. ca. 91. sic dictum, quia amatorijs cõueniat.

ἔρωτες, inter melancholiæ species a Paulo ponuntur, qui nimia amoris cura in ægritudinem labuntur.

E R R

Errabunda febris. Lege, Febris est exuberantia. &c.

Erratica aliqñ uocamus, quæ Gręci ἄγρια.

E R V

Eruca, uermiculus, qui ex asilo fit uermiculo. Plin. lib. 11. cap. 32.

Eruca, græce κάμπη, uermiculus est, qui in oleribus gignitur.

Erucæ iuuamenta, lege apud Diosco. lib. 2. Plin. lib. 19. cap. 6. 8. 10. & lib. 20. ca. 13.

Erucæ, græce κάμπαι, hortorum, olerũq; oĩm pestis: erodit enim & deuastat omnia. Nostra ætas, inquit Vergilius, totũ hoc genus, quacunq; forma sit, & ubicunq; nascitur, una appellatione Brucos nominat, cũ tamen Locustarum genus quoddam priuatim Græci Brucum appellant. De Erucis Plinius libro decimo nono, capite. 16. libro sexto, capite duodecimo, & 23. Dioscor. libro secundo.

Eruilia quid sit, pulchre admodũ disseruit Manardus de Ferraria, libro. 1. epistola. 3. Quod nos Eruiliam uocamus, non id est legumen, quod Arabes, uel potius libri ex Arabico in Latinam linguam quomodolibet uersi, Mes, uel Almes, uel Meise uocant, neq; id quod Almelic. Nam cum teste Serapione cap. 116. granũ id quod Mes appellat, oculum habeat, cum pupilla nigriore, & herba eius sit Phaselus, tamẽ euidentia, & experiẽtia ipsa satis docet, quod Eruilia oculum non habeat: uel si quid habet, quod oculus a defendente propriũ dogma forte dici possit, id omnino nigriore pupilla non constat. Subinde quantũ Phaseli herba, ab ea, quę Eruilię distet, ex utriusq; aspectu quiuis addiscere potest. Si quis tamen uisui non credit, gustum consulat. Scribunt siquidem Auicenna, & Isaac, in cortice Mes esse ponticitatem. Ita enim ipsi appellant eum saporem, quem Græci στρυφνόν, nostri modo stupidũ, modo acerbum nuncupant: qui quidem est sapor linguam uehementer adstringens, & ueluti ligans, qualem glandes maxime præ se ferunt. Tam alienus est autem hic sapor ab Eruilia uera, quam ipsa a glandibus. Rursus Mes est idem quod pisum: sed pisa nõ

sunt Eruilia nostra. Scribit enim Plinius lib.12. Pisa habere angulos, ut Cicercula, quos in Eruilia certe nostra nō uidemus. Libro quoq; decimo octauo de Eruilia & Piso, ceu rebus diuersis, ait, quod folio constant longiore. Et Theophrastus Pisum multifolium esse dicit, terrenum, amplum, adeoq; uagum, ut locum totum impleat, etiamsi amplo interuallo sit positum, quæ nostræ Eruiliæ minime quadrant. Liquet ergo, quod Eruilia non sit Mes. Quod uero non sit id quod Arabes uocant Almelic, non aliter quam Auicennæ ipsius testimonio probandum. Is enim capite.353. secundi libri, ex sententia propria asserit, Almelic esse Erbum, ut ibi legitur. Quod uero Erbum, de quo ibi Auicenna (Orobon Græci appellant, nos Eruum) tam sit ab Eruilia nostra, quam Mes Auicennæ diuersum, adeo clarū est, ut probatione non egeat: iumentorum enim potius quam hominum cibus est Eruum, Eruilia homines libentissime uescuntur. Quonam uero nomine hæc res ab antiquis censeatur, quam Eruiliam Plinij uoce nonnulli, uel parum ab ea (ut fieri assolet) deflectendo, Rouiliam uocant, Pisarelos Veneti, Rodionos alij, hoc operosius est ualde iudicare. Si enim uix possunt illa agnosci, quę ab antiquis summa arte effigiata, et ueluti sub oculos posita sunt, quanto laboriosius fuerit legumina agnoscere, quorū illi uel nomina, uel naturam, nō quali forma constarent, ostenderunt. Præsertim nostro æuo, quo simul cū nominibus, multarū rerum cognitio interijt. Adde, quod & Galenus ipse ambigere in his quoq; uidetur: anxie & scrupulose nonnulla eorum peruestigans, & ambigenti demū magis q̄ decernenti similis. Quod non alia ex caussa puto accidisse, nisi quod antiqui in eis describendis fuere negligentiores, quę in propatulo, & assiduo hominū usu esse cognoscebant. Quod & Plinius quodam loco animaduertit. Sunt tamen duo, triaue, quæ me mouent, ut credam Eruiliam hanc nostrā esse id, quod Theophrast. & Diocles Dolichon uocauerūt, & Galeni tempore Phaseolus, uel Lobus dicebatur, & a Theodoro Siliqua: quanquā (si a tanto uiro dissentire licet) Siliqua existimanda est aliud legumen, iuxta Latinos autores. Quod uero præter nomen ipsum, quod nulli alteri legumini magis quadrat, pręcipue me mouet, est id, quod de Dolichis scripsit Theophrast. 8. de histo. plantarum libro: quod si iuxta longum lignum quis eos affigat, ascendunt, & frugiferi fiunt: si nō, mali & uermiculosi reddūtur. His si addideris Galenum dicentem: Dolichos in hortis conseri, excrementa alui excutere, & uix ob redundantē humiditatē conseruari posse, uidebis profecto, huius Dolichi proprietates adeo huic nostræ Eruiliæ congruere, ut nulli alteri legumini magis. Adde quoque, si placet, & aliud Dolichorū propriū ex eodem Theophrasto, & Galeno. 2. lib. de Alimentis sumptum, quod scilicet ipsorum solorum, dum recentes sunt, simul cū seminibus siliquæ quoq; mandantur. Ratione cuius proprietatis, appellari eos Lobos scribit Theophr. & post eum Aetius. Eruiliæ autē solius inter legumina edi ab hominibus siliquas simul cum semine, nemo est qui nesciat: cum & crudæ aliquando ab ociosis, & coctæ a nobilibus, confecto pręsertim ex eis delicato quodam pulmento, libentissime mandantur, aliorum leguminum siliquis in cibum iumentorū proiectis. Nolim tamen quemquam mihi de uerbo calumniā facere, q; Dolichon dixerim Galeni temporibus fuisse nuncupatum Phaseolum, qui sit aliud ab Eruilia. dicimus enim, Galenum secuti, aliud esse legumen quod Phaselus, aliud quod Phaseolus, uel Phasiolus dicitur: & Phaseolum esse idem Dolicho, ut Paulus post Galenū confirmauit: Phaselum esse, qui nunc uulgo Phaseolus, quem Vergilius uilem nuncupauit. Quod si animaduertisset Serapio, sub lubiæ nomine, quod certe a lobo græca uoce deflexum est, Phaselos cum Phaseolis, id est, Eruilia, minime confudisset. Quod & hi quoq; peccarunt, qui nostro tēpore Dioscoridē interpretati sunt. Ex quo uidere licet, quātum ad res ipsas probe internoscendas conducat nominum intelligentia, quam tamen nonnulli hoc tempore penitus aspernantur. Si igitur (ut probauimus) Eruiliæ sunt Dolichi, quis ambigat malas esse? cum scribat Galenus, Dolichos multum esse fabis deteriores, quæ dubio procul malis cibarijs connumerantur.

Eruilia, ut inquit Hermolaus, leguminis genus est, quam nõnulli falso Durellam uulgo dictam interpretãtur, propterea, quod hodie quoq; in Vmbria uocant Eruiliam agricolæ, quod in Gallia & Venetia prouincia Doram, Durellamq;: folio crasso et oblongo, Leontopodij, sed maiore, capitulis semen includentibus minutum, simile Nasturtio, tantum exilius: flore candido, scopas ex ea raras faciunt. At Eruilia syluestris herba est, amaritudinis eximiæ, colore & folio Ciceruclæ, quanq; minore.

Erungium, herbæ genus.

Eruptiones, ἐκζήματα græce.

Eruum, Græci Orobum. Auicenna ca.331. herbam Iudaicam: capite.353. Herbum uocauit: ignorare tamen uisus, quę res esset: sicuti & a multis nunc quoq; seplasiarijs, & Medicis ignoratur: granum quoddam nigrum, Viciam potius quam Orobũ referens, pro ea capientibus, cũ sit in Tuscia notissimum. Vidi ego Florentię album et ruffum. Manardus lib.9. Epistola tertia. Vide etiam Dioscoridem libro.2.cap.119. Plinium lib.18.cap.15.

Eruiangina, cauliculus est sesquipedalis, & interdum maior, subruber, hirsutus, tener, folio pingui, flore luteo, aut candicante, radice digiti crassitudine, & cum aridítate flaccescit, caulis fusculosa. Hanc inter legumina nasci constat, & ea strangulare. Ex maleficio, inquit Marcellus Vergilius, nomen Orobanche fecit antiquitas: quia fruges, legumina, eruumq; pręsertim circumligando se necet, Eruiangina dicta.

E R Y

ἔρυμος. Lege, Halimum.

Erynge, id est, Eryngion, apud Dioscoridem lib.3.cap.23.

Eriungij, Legendũ, Eryngij. Est eñ Eryngion, siue Erynge herba inter aculeatas in primis clara, contra serpentes & uenena ta omnia nascens. Eius radix bibitur aduersus ictus, morsusq;. Apollodorus aduersus toxica cum rana decoquit. Colum. lib.6.cap.5.

Eryngion, Aloe, apud Dioscoridem libro tertio.cap.24.

Eryngion, clara in primis, aculeatarum herba, de qua uide Dioscor.lib.3.cap.23. Plin. lib.21.cap.16.

Erysimon quid sit. Lege, Irion.

ἐρύσιβη, hordei, & frumentorum rubigo græce.

Erysipelas, autore Galeno, is tumor est, qui ex tenui sanguine, interim et cum bilis parte incenso ac feruẽte cõsistit. Vulgo, Ignis S. Anthonij, uel, Ignis sacer. Serenus. Est etiã morbi species, quæ dicitur, Ignis, Languida quo multo torrentur membra calore. Quanq; me non fallit quid alij faciant ἐρυσιπέλαν. Fit in uulua, quãdo uulua affectũ igni similem sentit, & tũc inflammatur ipsa, & in aliquibus penetrat interdum usq; ad alias partes secundæ. Vel, Est rubor inflammatus, qui cum ardore febrem aliquando, interdum horrorẽ infert. Auferimus autẽ uel missione sanguinis, uel cucurbitis, uel sanguisugis, uel alio quouis pacto. Educimus autem sanguinis plurimum, quando sanguis maxima caussa esse morbi deprehenditur. Arripienda autem sanguinis missio, quæ tutior erit, quæ molesta & grauis uitanda, atque huius loco pharmaca exhibenda sunt. Cucurbita in contusione locorum, Sanguisuga, in quibus exiliter aperire locum affectum uolumus, adhibenda. Galenus libro de Definitionibus.

ἐρυσιπέλατα, ignitę rubedines cum inflammatione, quæ febres & horrores aliquando afferũt. Late patet hoc malum, nullaq; pars corporis interior est, in qua hoc inflãmationis genus non contingat. Patiuntur id fœminæ in locis suis: patiũtur homines in sede, in iecore, cerebroq;, & alijs locis. Mox uero in saniẽ suppurans, uel repens, alia nomina sortitur.

Erysisceptrum, græce ἐρυσίσκηπτρον. Multæ herbæ hoc cognomine apud Dioscoridem legũtur, quo nominis etymo, aut qua tandem ratione, non uideo: nisi quod Hermolaum Barbarum, & M. Vergilium dubitare uideo. Plinius Asphalatum uocat.

Erythacus, a Theodoro interpretatus est, Tubecula. Est autem Tubecula quædam uolucris ab eodem confecto nomine, quã Aristoteles βάτιν uocauit.

Erythra, Melissophyllon apud Dioscoridem lib.3.cap.117.

Erythranon, a colore acinorum, hederę genus, de quo uide Barbarum in Coroll.

Erythranum, Satyrium. Dioscorides libro tertio, cap.146.

Capra erysipelate.

Erythrodanum, pingitur apud Dioscoridē lib.3.cap.161.

Erythronion priapicū, Satyrion, apud Dioscoridem lib.3.cap.145.

Erythini pisces. Plinius lib.9.cap.16.

ἐρυτροειδὴς, tunica qua conteguntur uenæ & arteriæ. Lege, ἐλικοειδὴς.

E S C

ἐσχάρα, ustio, simul et nigri coloris crusta ab igne relicta. Hermolaus ignis pustulas interpretatus est, ἀπὸ τοῦ ἐσχαρόειν, more ignis crustam inducere.

Eschasmenos, Onobrychis, apud Dioscor. lib.3.cap.171.

Esdra, compositio ualens ægritudinibus cerebri: haud scio an Prophetæ illius qui in Biblijs sacris celebratur, an sub ipsius nomine confecta, cuiusmodi sunt haud parū multæ. Describitur ab Nicolao.

Esopos, syluestris Lactucæ genus, quam Dioscorides uocat, syluestrē Lactucam.

E T E

ἑτεροκράνιον, Caluariç altera pars. Inde ἑτεροκρανία, morbus, qui nomine alio Hemicrania, græce ἡμικρανία. Est enim, ἑτεροκρανία, in altera parte caluariæ dolor.

Eterocrithon, genus hordei, ab rubigine, & quoniam incurium nascitur.

E T H A

Ethale, fuligo thuris.

E T H M

Ethmoides, id est, Cola, uocantur nariū meatus, quibus olfactus perficitur. Galenus libro de Olfactus sensorio.

ἠθμὸς, narium interseptum.

E T H V

Ethusa, Cicuta, apud Dioscor. lib.4.cap.82.

E T R

Etridia, frusta. Vide, κοιλίον.

ἦτρον, id est, pubes, uel quod est inter umbilicū & pubem. In quadrupedibus Sumen a Latinis dicitur. Vide, κοιλίον.

E V A

Euax, rex Arabum, de simplicium effectibus, ad Neronem scripsit, teste Plinio libr. quinto, capite primo.

E V B

Euboica, Ebulus, apud Diosc. lib.4.ca.185.

E V C

εὐκοίλια, id est, uentri utilia, & stomacho accommoda.

εὐκοίλιον. Vide, λύειν.

εὐκρασία, bonum temperamentum. Idem ualet εὐεξία.

εὔκρατος, id est, temperatus. Sic εὔκρατα uocamus, quæ mitioris sunt temperaturæ corpora humana. Galen.1.de Temp.

εὐκοίλιος, quod uentri salutare est.

ἔγχονδρος, Cartilagines.

εὔχροια, quæ bonum colorem habent.

εὔχυλα, quæ boni succi sunt.

E V D

Eudamus, Medicus, & Pharmacopola quispiam fuit, annulos cōtra uenena & serpentiū morsus uendere solitus, ut ex Aristophane conijcio.

Eudemus primus post Hippocratem neruorum anatomicen descripsit, non mediocrem Medicis scrupulum inijciens.

Eudemus Chius, arte minime laudatus, Helleborum bibens, non purgabatur, & 22. potiones uno die sumpsisse se retulit, foris apud uasa sedentem, nec surrexisse, priusquam esset meridies: tunc uero domo petita, balneas ingressum, cœnatumq; more solito, nec quicq; euomuisse. Hoc tamē auxilio quodam pręparato cohibuit. Aceto enim acri aspersam pumicem bibisse se retulit, post septimam Hellebori potionē: rursusq; ex mero eodem modo egisse. Pumicis autem uim magnam adeo esse, ut si in urceum bullientem eam inieceris, feruorem extinguas, nō solum parte aliqua feruoris, sed etiam ex toto. Pumicem enim exsiccare uehemētissime, atq; ad se spumā totam recipere uolunt, idq; extinguendi caussam esse. Theophrast. lib.9.cap.18.

Eudemus medicamentarius, & pharmacopola laudatus, atque ea in arte facile princeps. Is cum ciere aluū uellet, inquit Theophrastus, atq; se nihil affectum iri percepisset, quiddam admodum mediocre ante solis occasum deuorauit, quod neq; continere, neq; deuincere potuit. Theophrast. lib.9.cap.18.

εὐδιαπνευστοι dicuntur, quibus libera corporis transpiratio est. Eosdem aliqui, tum Medicorum, tum Gymnastarum Areosyncritas appellant.

E V E

Euectiti, qui sunt corpusculo habitiori.

εὐεκτικώτατον, corpus uocatur, quod est saluberrimum, atque optimo præditum habitu.

Euelepides ętate Celsi insignis Chirurgus, et medicus ocularius, autor Collyrij quod Tragodes inscribitur, & item alterius, cui nomen μεμιγμένον. quorum compositionem uide apud Celsum lib. 6.

Euemion, Anemone.

Euenor scripsit libros Therapeuticæ, ut autor est Aurelianus.

Euerriculum, genus retis piscatorij, a uerrendo dictum.

εὐεξία, bonus cū robore quodā habitus, uel bona corporis habitudo. Vide, εὐκρασία.

E V G

Eugalactos, Glaux herba apud Dioscoridē lib. 4. cap. 142.

Eugeniæ uuę a generositate nuncupantur. Gręco enim uocabulo εὐγένεια dicitur nobilitas. Eugenei quoq; populi alpium incolę, traxere nomen a pręstantia generis, hoc est, ab eugenia. Itaq; Eugeniæ uuæ respondent suo nomini, quando uinū generosum fundunt. Columel. lib. 3. cap. 2.

E V I

Euidens caussa, ea quæ alio nomine procatarctica dicitur.

E V M

εὐμάλακτον, quod bene mollitur.

Eumeres, balsami fruticum tertia species, procerior, cortice leuiore,

E V N

εὐνουχισμός, castratio: quæ quomodo fieri debeat, docet Paulus lib. 6, cap. 68.

Eunuchus. Lege, Morbi.

E V O

εὔοδεις, bene redolens.

E V P

Eupatorium, Prassium, & Marrubiū, apud Dioscor. lib. 3. cap. 118.

Eupatorium. Quomodo erratum hactenus in Eupatorio sit, require ex Herbarij nostri tomo. 2. atq; item primo.

Eupatorium, uel Eupatoria, apud Dioscor. lib. 4. cap. 43.

Eupilides, cui in gingiuis, in quibus fit, caro nascitur. Est autem excrescens caruncula, quę ab inflammatiōe fit ad intimos molares dentes, cum febre & dolore nonnunquam. A Parulidibus differunt, quod Parulides inflammationes sunt in aliqua gingiuarum parte factæ, quæ nisi discussę fuerint, suppurant: & cum suppurauerint, secantur, insertisq; liniamentis aperiūtur. Egit de Parulidibus Celsus lib. 6. cap. 13.

Eupolides, citatur ab Galeno comment. in Hippocr. 1. de ratione uictus in acutis.

Euphorbia, Libyca arbor, Ferulæ speciem habens, ex qua gumi Euphorbiū. Diosco. lib. 3. cap. 95.

εὐφυΐα, digitorū inculpata constructio, bonaq; habitudo: ut interuallum illud magnum sit, quod est inter digitos medium, magnusq; digitus indici opponatur. Atq; sic Galenus ipse interpretatur gręce, libro de usu partium corporis humani primo.

εὔφορον, corpus bene habens.

εὔφθαρτος, facile corruptibilis, frangibilis.

Euphoria, non difficiles morbi, uel febriculæ sublatio.

E V R

εὖροι, uenti orientales.

Euronotus, nomē uenti est, qui medius flat inter Eurum & Notum: unde & nomen accepit. Autor Plinius in secundo. Columella lib. 11. cap. 2.

Eurechnemon, μαγικῶς Plantago,

Eurithmia, est uenusta species, cōmodusq; in compositionibus membrorū aspectus. Vitruuius lib. 1. cap. 2.

Euryphon Medicus, citatur ab Cœlio Aureliano.

E V S

εὐσαρκόν, Galenus interpretatur de Temperamentis lib. 1. quadratum, id est, eum, quē nec gracilem dicere, nec crassum possis: sed nec calidum, nec frigidum, nec alio quouis nomine ex ijs quæ excessum, defectumue indicāt, appellare, id est, mediocri omnino corporis habitu.

Eusine, Helxine, apud Dioscor. lib. 4. c. 42.

εὐστόμαχος, stomacho utilis.

Eusteralis, a Dioscoride uocatur Sisymbrium: quo uero etymo, non uideo.

Eustron, hordeum montanum.

E V T

εὔτονος, ualens exercitatio, robusta & uiolenta, quę musculos ad robur præparat: cuiusmōi est fodere, subleuare onera ingētia.

εὐτραφές, id est, pingue & feliciter nutritū. Alias. & ἁδρόν græce.

εὐθοτρίχες, id est, promisso capillicio & simplici. Cuiusmodi natura finxit Thraces.

εὔθμοι, Napiū, uel Lapsana, lingua Aegyptiorum.

E V Z

εὔζωμος, Eruca: sic dicta, quoniam iura com

mendat. Concitat hæc morantem, ut poeta inquit, frigorum contemptrix.

E X A

Exacinatio, racemorũ pestis non bona, acinorum scilicet defluentia.

Exacuit, hoc est, ut ego interpretor, acorem fecit, & aceti saporem concepit. Columella libro. 12. capite. 17.

Exacerbatio, Græce παροξυσμὸσ.

Exalburnare, arboribus suũ adipem detrahere, & amputare. Vnde Robur exalburnatum. Lege, Alburna.

Exaliptes. inunctores.

Exaltant. Exaltare sulcum, est alta fossione deprimere. Est enim altitudo superior & inferior. Colum. lib. 3. cap. 13.

Exaniari, quasi sanie purgari, defæcarique: quo uerbo utitur Corne. Celsus. Cõsimile est Apuleianum uerbũ Examurcari, pro eo quod est, amurca emundari, & saniere purgari, & quicquid est fœculentum exstillare. Sic ait Columel. scribens de salsura suillæ carnis, Compositis in tabulatum tergoribus, pondere imposito, ut exanietur, hoc est, noxius humor emundetur. Colu. libro. 12. capite. 46.

ἐξανθήματα, pustulæ quæ circa totũ corpus aspredinem quandã cõcitant, similis ijs pustulis quę ex urtica, uel sudore nascuntur. Celsus lib. 5. cap. 18. uocantur et φλυκταίναι. Lege. Pustulas græci.

ἐξάρθρημα dicitur ἔκπτωσις ἄρθρου ἀπὸ τῆς οἰκείας κοιλότητος ἐπὶ τὸ ἀσύνηθεσ, id est, articuli a cauitate propria dilapsus ad insuetum locum. Vnde προαιρετικὴ παραποδίζεται κίνησισ, id est, propositus prępeditur motus.

Exarticulatio. est ossis secundum naturam moti, ex concauitate profunda excessio in locum minime naturalem.

Excarnia loca uocantur in corpore humano, quæ carne intecta non sunt.

Excerni, id est, repurgari, uentilarique. Consimilia sunt subcernere, & incernere. Inde Excernicula, Incernicula dicta genera cribrorum. Alias excernere est uentrem purgare: unde Excrementa dicuntur, quæ & Retrimenta. Columella libro secundo, ca capite. 21.

Excludant. Gallinæ dicuntur excludere, cum post incubatum pulli maturi rupto ouo nascuntur. Plin. Celerius excluduntur calidis diebus. Item. Quædam gallinæ gemina oua pariunt, & geminos interdũ excludunt. Dicitur & excudere in eodem significatu. Colum. lib. 8. cap. 2.

Excrementa, purgamẽta sunt humana, corporis scilicet, quæcunque, ex superuacuo nutritionis in corpore relinquuntur, quæ expulsiua uirtus egerit.

Excremẽta secernere, cacare, mouere aluũ, aluum soluere, subducare aluum, suspensam aluum soluere, idem.

Excretio, est superfluitas incumbentiũ corporibus incrementorum.

E X E

Exercitij genera apud Gale. s de sanitate τὸ πυτιλίζειν, τὸ ἐκπαλαιστρίζειν, τὸ σκιαμαχεῖν, τὸ ἀκροχειρίσασθαι.

E X G

Exgrumantes, de mensura & recta uia excedentes, uel grumos eruentes.

E X H

Exhalabilia sunt, quęcunque corpora humorem habent: sic tamen habent, ut euaporare, nisi ignitis addantur, non possunt. 4. Meteo.

Exhalatio, est cõmunis sicci & humidi secretio, quę uniuersim opera caloris ustiui fieri solet: proindeque non madefacit, sed calorem potius admouet. 4. Meteoro.

Exherbatur, herbis liberatur, repurgaturque Colum. libro. 4. cap. 3.

Exhydriæ. Vide. Ecnephias.

E X I

Eximij proprie sunt porci, qui de grege excæpti, ad sacrificandum Dijs pascuntur.

ἐξινάιασ, ceruorũ genus grande uocant gręci, idque ab oppido eius nominis. Aristot. ἀχαίνασ cognominat.

ἐχῖνοσ tria significat. Castaneæ aculeatũ putamen. Terrestre animal spinosum. Et in mari, & in testaceo genere piscem.

Exitus oculi, græce ἐκπίεσμοσ, lege, ἐκπιεσμόσ.

E X O

Exocætus piscis, sic dictus, ab eo quod in siccum somni caussa exeat. Circa Clitoriũ uocalis hic traditur, & sine branchijs. In Arcadia reperitur. Plin. lib. 9. cap. 19.

ἐξόμφαλος, pcidẽs umbilicus. Siquidẽ procidit ille homini, aut disrupta eo loco interiore mẽbrana, quã qm̃ interraneis omnib. extensa adiacet, gręci περιτόναιον uocant:

procidente illac aut omento, aut intestino: & nonnunquam ocioso humore umbilicũ subeunte. Aliquando etiã caro eodem loco augetur. Sępenumero etiam sanguis di rupta uena, aut arteria illic coit: ut in dilatationibus contingit. Nonnunq̃ etiã solus spiritus, omnibus his pręcedẽtibus caussis procidit homini umbilicus. Hinc dicta, ἐξόμφαλον πάθος, umbilici prominẽtia. Et, Exomphalon, quod in umbilico ex morbo & inflammatione tumet.

Exostopes, ossium quorundam redundantia, apud Galenum.

E X P

Experimenta unde habuerint ortum, scribit Herodotus historiographus, quõdam agris in compita expositis illis, qui eisdem aliquando morbis laborarent, referre solitos, quibus unusquisq; usus sanitatem recuperauerit: atq; hoc modo, ex multorum usu & experimentis rem medicam conflatam esse. Sed hæc quidem experientia ratione uacua, nondumq; rationalis fuit. Galenus in Introductione, seu Medico.

E X S

Exscreationes grammaticis dicuntur, quæ maiore conatu, & crassiore materia extussiuantur potius, quam exspuuntur.

E X V

Exulceratio in oculis. Lege, Oculorũ mor.

Exulcerationũ quę in oculis oriuntur, differẽtiæ sunt, Argemon, Nepheleon, Epicoma, Bothrion, Pustula, siue Bulla ardens, Leucoma, Vnguis, Staphiloma, Carbo. Horum morborũ aliqui percussione fiũt, aut sine ictu. Argemon exulceratio quædam, quum circa oculorũ nigrum alba apparent, circa albũ uero subrubida. Nepheleon, est caligo, aut exulceratio in superficie eius, quod nigrum dicitur. Epicoma, exulceratio crustulosa, quę fit in nigro oculorũ, neq; diu permanet. Bothrion, est cauum ulcus, uel purum in oculorũ nigro. Leucoma, est cicatrix ab exulceratione facta, & hæc crassa, & profunda. Piosis, uel Vnguis, est collectio purulenta humoris, qui in nigro oculi irrepit cum inflammatione ad irim, unguiq; similis est. Staphyloma, est humidum corpus in pupillæ loco, persimile acino uuæ. Carbo, crustosa exulceratio, cum passione & fluxu, interdũ cũ bubone & febre. Galen. de Definitionib.

Exulcerationis oculorũ affectus sunt, Mydriasis, Phthisis, Nyctylops, Suffusio, Glaucoma, Paralysis, Myopiasis, Strabismus, Pterygion, Encanthis, Proptosis, Chymosis, Synchisis. &c. Mydriasis, est caligatio facultatis uisoriæ, quum humores turbantur, & effunduntur. Phthisis, est pupillæ cũ debilitate uisus extenuatio. Nyctilops, est affectio oculorum sine caussa euidente. Cõtingit autem, ut qui sunt ita affecti, interdiu nihil uideant, noctu uero acutius. Glaucoma, est mutatio naturalis humoris in colorem cæsium. Myopiasis, est affectus a generatione nascens: quo affecti, quę sunt ante oculos uidemus: quæ uero a nobis distant, aut modicum, aut omnino nihil uidemus. Strabismus, est solutio musculorum, qui oculum continent, nõ quidem omniũ, sed aliquorum tantum: propter quem affectum aut sursum, aut deorsum, aut in obliquum torquentur. Pterygium, est productio corporis alicuius, quę circa tuniculam corneam admiscetur. Enchantis, est excessus, & abundantia carnis in magno angulo. Proptosis, est quando uiolenta quadam percussione cum strangulatione, & febre continua, uel capitis dolore oculus de sede sua procidit. Chymosis, est humidum corpus membranæ eius quæ oculũ circumit. λευκόν, Græci uocant affectum similem albæ carni. Synchisis, interdum ex ictu est, nonnunquam suapte natura, ruptio humorum, qui in tunica infima sunt, cum profluuio albuginei humoris, & alteratione pupillæ fit. Phlictis, est abscessio, quæ fit in nigro, & totum humorem cum phlegmone, id est, fluxu cõtinet. Myocephalon, est ab exulceratione parua porrectio, atq; perductio ragoidis, & similis capitis muscæ. Hippus, est affectus ab ortu ipso nascens, propter quẽ instabiles semper ipsę palpebrę, motumq; sustinentes in turbatione, & tremore, aut horrore continuo. Hinc affectũ ἵππον uocauit Hippocrates. Aut affectus musculi firmantis & corroborantis oculũ, qui cõprehendit basim uisorij instrumenti. Hypochyma, est humoris liquefactio aquosa, magis, minusue impediens uisum. Differt autem Hypochyma a Glaucomate: quoniã Hypochyma liquefactio est humoris aquosi: Glaucoma uero est mutatio naturalium humorum in album: & quod

in Glaucomate nihil prorſus quis uideat, in Hypochymate uero modicum.

Exudent, quaſi ſudando ſiccescant, exuātque noxium ſuccum. Colum. lib. 12. cap. 5.

Exuperantia, eadem quæ & exacinatio. Vide, Exacinatio.

E X Y

ἰξυδρίαι, quaſi aquatores dicuntur uenti, qui cum pluuijs aqueis graſſantur, impetu & confertim effuſis.

F A B

FAba Græca. Lege, Lotos. Item, Faba græce κύαμος. Egit de Fabis Dioſcor. lib. 2. Plin. lib. 18. cap. 12.

Faba Aegyptiaca, quam Ponticam etiā alij uocant, plurimum naſcitur in Aegypto, Aſia, Ciliciaque, paluſtribus locis. Grande folium Galeri modo habet, caulem cubitalē, craſſitudine digitali, flore roſeo, colore duplo, ad papaueris florem magnitudine: qui cū defloruit, ueſparū fauis ſimiles utriculos profert, in quib. Fabæ ſunt, paululū bullarū modo ſupra operculum emergentes. Vocatur id Ciboriū, ab aliquibus autē Cibocium: quaſi ſcriniolum: propterea, quod ſeritur Faba hæc, indito in madente gleba ſemine eius, ſicque in aquā proiecto. Comeditur uiridis Faba hæc etiam, nigreſcit ſiccata. De Faba Aegyptiaca hæc fere Dioſcorides. Vide & Theophraſt. libro. 2. de cauſſis Plant. cap. 18.

Fabæ Baianæ. Inſubres, & Ligures Fabas ſuas recentes uocant, Baianas.

Fabalia, Fabarum purgamēta, ut inquit Plinius: uel ut M. Vergilio placet, Fabarum frutices, & ſiliquæ, cum ſua cute & corio.

Fabaginem, a Faba primus deriuauit Cato de re ruſtica.

Fabulum, idem quod Faba, teſte Gellio, & Feſto. Plautus in Sticho. Hęc ſatis eſt pro opibus noſtris, ſatis commodule, nucibus fabulis, ficulis.

Fabulum marinum, Papauer corniculatū, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 69.

Fabulus, in Catone, quidam pro Faba candida interpretantur, quam ille bubus cum languēt, dare præcipit. Etiamſi in quibuſdam Columellę exemplaribus ueteribus, Balbulos legitur, fortaſſe pro Fabulos.

F A C

Faces, ab facis ſuccenſæ ſimilitudine, cœleſtis ignis inflammatio.

Faciem, partē eam nominamus dumtaxat in homine, quę caluæ ſubiecta eſt. Nam piſcis & bouis faciem dicere non ſolemus. Ariſtot. lib. 1. Animalium. cap. 8.

F A G

Fagus. Lege, Quercus.

F A L

Falces, ſcirpiculæ, a ſcirpando, id eſt, a ligando. Nam ijs utuntur in uinea liganda.

Faliſcus, ſuis uenter. Papinius. Non Lucanica, non graues Faliſci.

Falco ſacer, ſeu Britannicus, aquilæ magnitudine, capreolos inuadit.

Falconum multa genera recitat lib. de Animalibus Albertus.

F A M

Fames, morbus eſt Hippocrati: item ſitis, & alia corporis incommoda. Lege Hipp. lib. de Flatibus. fol. 53.

Fames interdum pro defectu ciborum accipitur: interdum pro tenui, & parū idoneo uictu, apud Galen. lib. 2. Aphoriſmorum, Aphor. 16.

Fameſcere dicimus, qui ob ciborum inopiā in extremam eſuritionem perueniunt. Galenus lib. 2. Aphor. Aphor. 16.

Fauces uocantur, internus oris locus, ubi ſimul conueniunt & gulæ, & gutturis partes extremæ.

F A N

Fanatici olim dicti ſunt homines numine afflati, qui græce ἔνθεοι, & θεοφορούμενοι, quod non ſua ſponte, ſed diuino numine ferantur. Cuiuſmodi fere fuerunt quindecim illæ Sybillæ, & apud nos Prophetæ.

F A R

Farciminoſus. lege, Morbus farciminoſus.

Farfugium, Chamæleuce, folio populi, ſed ampliore, naſcens iuxta fluuios: unde Populago dicta. Hanc & Farfariam uocari, Dioſcorides teſtis eſt, a fluuio fortaſſe Farfaro, quem Vergilius Fabarim appellat. In Sabinis Plautus. Diſſipabo te, inquit, ut folia Farfari. Hæc Barbarus in Corollario Bechij.

Farina hordeacea, differt a Polenta: quia torretur Polenta, non Farina.

Farinam, Gręci ἄλευρον ἢ ἄλφιτον, & Haliſparton, & Aliaton, & Aliton uocant. Quanquam Alphiton Polentā fere ſignificat: Aliata, Farinam coctam.

Farraginaria, locus ubi Farrago ſeritur.

Farrago ex recrementis farris prædenſa ſeritur, admixta aliquando & uicia. Eadem aliquãdo fit ex hordeo. Vide, Hordeacea uocatur Farrago. Hanc eſſe Barbarus exiſtimat, quam Cratin uocat Ariſtoteles, ſiue quod idem eſt Craſtin: & fœnum ſemi aridum intelligunt.

F A S

Faſciæ. Vide dictionem, Lumbrici.

Faſcinatio, & incantatio inter portenta referuntur, quam uno conſenſu & diuinæ ſcripturæ, & publicæ, priuatæq; Leges damnant, capitaliq; ſupplicio, nec immerito, puniunt.

F A T

Fatalis, Potamogeton, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 102.

Fatidici qui ſint, require in dictione, μαντικὴν appellant.

Fatiſcit, reſoluitur, langueſcit, deficit. Plin. Sine calciatu fatiſcunt. Columella libro ſeptimo, capite. 3.

Fatuæ betæ, ſalſi ſaporis expertes.

Fatui cibi dicuntur inſipidi, & inconditi. Martialis in Xenijs.

Vt ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quam ſæpe petet uina, piperq; coquus.

Fatuum lapidem Herm. Barb. pro inſipido tranſtulit in Themiſtio, hoc eſt, nullius ſaporis: quem Græci ἄχιλον dicunt.

Fatuus ſal, id eſt, qui cōdimenti saporē amiſit, ut Matth. 5. ἐὰν ᾗ τὸ ἅλας μωρανθῇ.

F A V

Fauces, locus oris interius, in quo ſimul coeunt gula, & gutturis partes extremæ.

Fauus, eſt ulcus, continuos habens meatus, aut foramina, ex quibus melleus quidam humor excernitur.

Faui, ulcera quæ κήρια uocant Græci.

Fauonij, ab occaſu uenti.

Fauſtinus Medicus, citatur ab Aetio ſerm. 9. capite. 49.

F E B

Febrifuga, Matricaria.

Febrifuga, Centaurea minor. Dioſcorides lib. 3. cap. 8.

Febrifuga, Coniza, apud Dioſcoridem lib. 3. capite. 135.

Febrium tempora quatuor ſunt: Acceſſio, Incrementum, Status, & Declinatio.

Februa, lanę ſunt, & arborum rami, quibus olim redimiti ſacerdotes expiabāt domos: quod deinde nomen ad omnia purgamina translatum eſt.

Febris eſt exuberantia caliditatis morboſę, redeuntis cum mutatione pulſuum, modo crebrius, modo uehementius. Vel ſic,

Febris eſt intemperies naturalis ſpiritus, in ſtatum calidiorem, atq; ſicciorē declinans.

Febris continua eſt, quæ neq; die, neq; nocte intermittit. Ardens febris, eſt feruor, qui cum inflammatione multa nullam quieſcendi remiſſionem corpori præbet. Hęc linguam reddit aridam, ac nigram, & frigidi cupiditatem, atq; ſitim ingerit. Emphyſodes febris, eſt uehementia caloris, quę in ore gignit & puſtulas, & inflationes. Lipyria febris eſt, in qua extremæ corporis partes frigeſcunt, uruntur autem intima: cohibentur excretiones, ſitientibus lingua exaſperatur, pulſus debilis, adeoq; exiguus, calor innatus perinde quaſi deficiat, adeoq; mortuus ſit. Rhoodes febris eſt, quę cum profluuio alui, frequenterq; cum uomitibus rigorem, atq; frigus infert: adhęc, repentinā purgationē uirtutis, cū ſiti ac uigilia, & pulſuum debilitate. Aſtringens febris, eſt cōtraria fluenti, nihil excrementorum eijciens, pulſus ingens eſt, macerans, & longior morbus. Icteriades Febris, quę colorem icterico ſimilem gignit, iecur exurit, linguā exiccat, cuius ſuperficiem reddit aſpectu horribilem. Peſtilens Febris, quę cum uehementi calore ſitim intolerabilem adfert, excretiones alui cū ſtrepitu exeuntes, fœtidas, atq; male olentes reddit: urina multa, graue olens, pulſus exilis, & uix perceptibilis. Languida Febris, quę cum perturbatione fit capitis, uel quę per nares fluxum ciet, uel excrementi retentionem. Phrycodes Febris, quę admixtam habet rigori caliditatē: pulſus eſt ualde debilis, utpote qui ad tactū uix perueniat, aut nō cadat ſub ſenſum, ſed eſt pene extinctus, tumefactus, ſublatrat, & inſtrepit: lingua humida ualde, aridū quiddam & amarulentum, ueluti ſpuma lota, habet. Quotidiana febris, quę ſingulis diebus ac noctibus, ut plurimū eodem tempore reuertitur. Tertiana eſt, quę unū diem intermittit, tertio redit. Quartana, quę duos dies intermittit, deinde redit. Hemitritęos, id eſt, ſemitertiana, quam nos dicimus ſecundum uetus dictū in primo Epi-

dimiarum libro, Febrim Acutam: non enĩ in uniuersum intermittentẽ, unam autem leuiorem, alteram uero grauiorem infert accessionem. Methodici Hemitritęã exiguam esse, duobusq; interuallis fieri dicũt. Errabundæ febres, quæ neq; statum, neq; tempus, neq; ordinem ullum seruant. Galenus de Definitionibus.

Febris καύσων, fit ęstiuo tempore, quando uenæ exiccatę, acutos, & biliosos ad se humores trahunt. Galenus lib. 4. Aphoris. Hippo. 58.

F E C

Fęciuium. Inter genera uitium est Fęciuia: ex eo dicta, quod plus quã cæteræ fęcis affert, quod tamen incommodum repensat uuarum multitudine: uentos & imbres patienter suffert, æstu infestatur, minuti acini & duræ cutis uuas habet. lib. 11. capite. 45. Columella.

F E L

Fel, ex inferiori parte hepatis adsidet, cuius folliculus ab Grecis dicitur Choledochus, qui flauum continet humorem pallescentem, quoniam ab Galeno dicitur uel coloris Cyanei, aut Isatidis herbæ. Est uero nihil aliud, quam purgamentum pessimi sanguinis.

Fel terræ, Centaureum magnum, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 7. Quanquam inibi mendum existit, & ab imperito fortasse Librario ex minore Centaureo eo translatum. Nam minus Centaureum proprie & uere Fel terræ dicitur. Vide de hoc Vergilij commentarium.

Feles, animal quod Græci αἴλουρον uocãt, animal familiare ac domesticũ, omnibus notum: uulgo Catus nominatur, ut opinor, a solertia. Nam Catum sapientem dicunt, & acutũ, Gręci αἴλουρον uocant. Plinius tradit, Felium oculos in tenebris fulgere. Idem alibi sic refert: Feles quidem quoquam leuibus uestigijs obrepunt auibus: quam occulto speculatu in musculos exiliunt: excrementa sua effossa obruunt terra, intelligentes odorem illum indicem sui esse. Verum apud Columellam & Varronem Feles accipi uidetur pro fouino: sic enim uulgus appellat bestiolam gallinis maxime infestam, noxiamq;, & sæpe gallinaria tota contrucidantem. Columella libro. 8. capite tertio.

Felliduca, gręce χολαγωγά.

F E M

Femen, Perineum uocant Græci.

Femina dicuntur, quæ a pectinis osse oriuntur. Sunt enim femora, coxæ interiores: & sine diphthongo scribi debet, cum prima syllaba corripiatur. Ver. Eripit a femine. Hinc Subfemina, id est, subfemora interiora. Interfemineũ eleganti uocabulo Apuleiano, dicitur genitale muliebre, quasi inter femina collocatũ. Colum. lib. 6. cap. 37.

F E N

Feniculum, condimentis idonea, & usitata herba, nota, & celebris. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. lib. 3. cap. 79.

Feniculum Equinum, Dioscoridę Hippomarathrum, lib. 3. cap. 80.

Feniculum syluestre, Dioscor. Hippomarathrum. lib. 3. cap. 80.

Feniculum Erraticum. Dioscor. Hippomarathrum, lib. 3. cap. 80.

F E R

Ferali mẽse Lupercij, id est, Februarij mensis, in quo sacra Feralia mortuis fiebant, & ludi Lupercales.

Ferię denicales colebãtur, cũ hominis mortui caussa familia purgabatur.

Ferramentum fœnisecis. Fœnisex, sic enim elegantius dicitur, quam Fœnisecus, siue Fœniseca: est is qui fœnum secat. Fœnisecia, dicuntur fœni sectiones. Persius, Fœnisęces crasse uitiarũt unguine pultes. Columel. lib. 2. cap. 18.

Ferrugo, nõ solum color est compressę purpuræ, uel coccini, ut illud Vergilij, Ferrugine tinctus hyberæ. &, Ferrugineos quoque hiacynthos, uocantis, uerumetiam rubigo ipsa ferri, Plinio.

Ferrugineum colorem, ferrum longo situ rubiginosum, facile a se appellatum ostendit: agit enim is, id est, refert colorem ferri. Quin & filamenta, quibus sæpe conopœum, & multę pręterea uestes lineę circum suuntur, Ferruginea dicunt infectores. Tunica etiam nuclei pinei lanugine quadam puluerulenta, Ferruginea est. Erat is quoq; lugentium color. Itaq; capitur non nunq; & ipse pro funesto: atq; ea de caussa Hyacinthi dicti fuerunt a Vergilio Ferruginei, quasi lugubres: quia puerum, ut est in fabulis, casu interfectum, Apollo diu luxit, atq; in eius folijs uelut epiraphiũ, in sui

doloris perpetuum monumentum inscripsit: non quia uere floris color sit Ferrugineus; est enim is, in quem mutatum ferunt adolescentulum, purpureus. De Hyacintho in literatum flosculum transformato fecimus hoc. Nil opus elogio redimire, aut flore sepulchrum, Ipse sibi flos est, elogiumque puer. Eodem modo cœlum uocatur Ferrugineum, hoc est, nubilum & triste, atque apud eundem Vergilium, Sol caput suum nitidum in morte Cæsaris texit ferrugine: quasi colorem se induit lugenti aptum, ut tanti uiri cædem Sol ipse lamentari uideretur. Nec alia ratione Charontis naviculam dixit Ferrugineam, quam quoniam ea una, loco Sandapilæ, mortuas omnes uespillo indefessus transuectat. Autor Thylesi. Consen. de colorib.

Ferula syluestris, Tapsia. Diosc. li. 4. c. 159.

Ferulę descriptionem, lege apud Diosc. lib. 3. cap. 89. Plinium. lib. 13. cap. 22. lib. 20. ca. 23. lib. 24. capite. 1.

Ferulago, Tapsia, apud Diosc. lib. 4. ca. 159.

Ferula calidis nascitur locis, atque trans maria, geniculatis nodata scapis. Duo eius genera recenset Plinius. Semen eius quidam Tapsiam uocant: decepti eo, quoniam Ferula sine dubio est Tapsia, sed sui generis, folijs feniculi, inani caule, nec excedente baculi longitudinem. Semen, quale Ferulæ. Radix candida. Incisa, lacte manat, & contusa succo: nec corticem abdicant. Omnia ea uenenata. Plin. lib. 13. cap. 22.

Feruor, & Feruentia uocatur a Platone, quoties melancholia attollens se feruet ac bullit.

F E S

Festuca dicitur & arboris nouellæ, omnique infantis cuiusque sati, ut Augustino quoque placet.

Festucago, Aegilops, uel Bromos, apud Dioscor. lib. 4. cap. 140.

F E V

Feuxaspidion, Polium montanum, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122.

Fulgor fixus, est extensio longe porrecta, & loco permanens, & tanquam profluuium syderis. Vel,

Fulgor, est ignis collectio, qui in aere exarsit, per cœlum ille quidem aut iaculari specie transmeans, aut uno loco fixus.

Fulmen uocatur, si quod fulserit, ad terram usque cursim illisum sit. Sin semiustum quidem, sed uniuersum tamen, uiolentumque incubuerit, πρηστήρ, hoc est, accensus Turbo dicitur. Quod si prorsus ignis nihil interim ceperit, τυφῶν uocatur: qui est uertex procellosus, & euerberans. Horum quicquid in terram impetu decubuerit, σκηπτός, id est, Fulmen nominatur. Qui ψολόεις dicitur, cum fuliginem contraxit: ἀργής, si raptim emicuerit: ἑλικίας, si lineari specie confirmatus est.

Fuluus color, ex omnibus maxime lucet, quem multa iactant. Orichalcum in primis, Aurum, ipsęque etiam Stellę. Serenus. Quas non extinguunt uenti, non nymbus aquosa Nube cadens, celsa semper sed luce coruscant. Quare Tibullus proprie sydera Fulua appellauit. Est & aureolæ species arenæ, quam Fuluam dixit Vergilius: & genus quoddam aquilæ, ab Aristotele maxime celebratum, colore etiam Fuluo. Qui si obtusus quodammodo est, atque obscuratus, uocatur Rauus. Iamque sic Horatius Lupam appellauit, cuius colorem noto magis uerbo plerique omnes Fuluum dixerunt. Tradunt aliqui Rauos oculos, quos in cane & ariete laudat M. Varro, inter cęsios esse & flauos. Ornat sæpe color hic Flauus uirginum ac puerorum capita: atque in maturis frugibus semper elucet, necnon pro pulchro frequenter positum uidemus. At Luteum nihil ęque ostentat ac flos Calthæ, & Genistæ, ouique etiam uitellus. Croceo est hic perquam similis, sed lucidior aliquanto: ab antiquis Flammeus quoque dictus, quoniam eo Flaminis uxor Flaminica utebatur. Potest hoc loco Pallidus poni, ac Luridus: mortui color est hic horribilis, ipsiusque mortis, ut Poetæ dicunt, & Plutonis. Ille nonnunquam uel gratus in homine, atque amabilis.

☞ F I B

Fiber ponticus, a Gręcis Castor appellatus, ut ait M. Varro, extremas fluminum oras accolens. Meminit eius & Aelianus.

Fiber: quem Græci κάστορα appellant, ab extrema ora, ut M. Varroni placet, uocatus, quoniam dextra & sinistra fluminis maxime uideri soleat: Et antiqui fibrum, inquit, dicebant extremum. Differt a Lutra Fiber sola cauda, cætero pilus utrique pluma mollior. Dicta uero Lutra est, quod se in aquis lutet. Ob id Gręci ἔνυδρον uidentur appellasse, quod Theodorus Lutrin, non Lutram conuertit. Plinius Enhydrin-

da,serpentis nomen esse maluit,ut aquatilis colubri. Varro quoq; non Lutram a luendo,sed Lytram tradit: quoniã succidat, dissoluatq; in ripis arborũ radices. De Castoribus cætera lege apud Dioscoridem libro.2.Plin.lib.8.cap.30. Strabonem lib.3. Serapionem.445.Galenum ad Paternianum cap.49.Auicen.lib.2. de Castoreo.

Fibræ. Vide ἶνας. Dicuntur & uenulæ pulmonis.

Pellicij Fibri. Latini Fibrum dicunt,Græci Castorem,qui amputatione genitalium liberat se a uenatoribus, gnarus ob medicatos testes se peti. Colum.lib.de Arbo.c.15.

Fibulas uocat Celsus, quibus uulnerum labia contrahuntur,ne latior cicatrix fiat.

F I C

Ficarios culices,caprificus generat.Plinius lib.11.cap.55.

FICORVM genera.

Ficus Aegyptia.Lege,Siliqua.

Ficus Aegyptia,id est, Sycomorus. Lege, Sycomorum.

Ficus Cypria, in Creta nascitur, ut inquit Barbarus. Trunco pomum fert,& ramis, cum in crassitudinem adoleuere. Distat a Ficu Aegyptia,quod germina emittit sine ullis folijs, radiculæ similima: cui fructus quasi cuspidis accessu, præpilatur. Pingitur copiosius a Barbaro Corollario in Sycomoron.

Ficus Chalcidicę,quarum genera plura.

Ficus Lidiæ,quæ sunt purpureæ.

Ficus Mammillanę,similitudinẽ mammillarum habentes.

Ficus Calistrutiæ,parum sapore præstantiores,sed Græcorũ iudicio pręlatę cęteris.

Ficus Affricanę,siue Librycę, primę notę, cũctis etiã celebratę Carthaginis excidio.

Ficus Sulcę.

Ficus Topię.

Ficus Alexandrinę.

Ficus serina,cognomine delicata.

Ficus Rhodia.

Ficus Tiburtina.

Ficus Liuianæ, siue ut alij uocant, Liuiæ, Pompeiæ,in usus ãnuos arefactæ solibus, aptissimę cum mariscis.

Ficus harundineæ,harundinei folij macula uariantes.

Ficus Alfulæ,eędem quæ & Harundineæ.

Ficus Herculanea.

Ficus Albicerata.

Ficus Aracia alba,pediculo minimo latissima.

Ficus Asinastra.

Ficus Atra.

Ficus Palusca.

Ficus Augusta.

Ficus bifera.

Ficus Cucurbitana.

Ficus Leptolydia.

Ficus Marsica.

Ficus Numidica.

Ficus Pulla.

Ficus Pompeiana.

Ficus Atticæ,delatoribus inde cognominatis,præsertim Aegilides.

Ficus Phrygiæ.

Ficus Laconicæ.

Ficus Phibaleæ apud Hippocratem.

Ficus Aemonia.

Ficus Megaricæ.

Ficus Toxalię.

Ficus Oporabasilides.

Ficus Amadei.

Ficus Coracei.

Ficus Nicolei.

Ficus Basilię,uel Basilides.

Ficus Hybernas,Cydonias quidam Gręci appellant.

Ficus Cimolia.

Ficus Porphyritis,longissimo pediculo.

Ficus Popularis,uilissima.

Ficus Chelidonia, quę nouissima sub hyeme maturatur. Hęc rubens est e nigro.

Ficus Barbachytra,ficus totaliter nigra.

Ficus Duricorię, a corio appellatę duro.

Ficus ὄνεις, Tarantinę, prędulces.

Ficus Saguntinę.

Ficus Telianæ.

Ficus Hybernæ.

Ficus Moesiæ.

Ficorum & generis sunt sequentes. Cirocœliadæ, Picridiæ,Hiladiæ, Sarcelaphiæ, Lapyriæ,Dracõtię, Leucophię, Melanophię,Creneæ,Mylœcæ, Ascalonię, Trallianæ,Bringidarides,Prosenides,Aegilides,Nicostraticæ. De quibus singulis uide Corollarium Herm. Barbari,quod annotauit in ficus,totum ex Polluce & Athenæo extractum.

Ficaria grana,Plinius frumenta noiat,quæ nos κεγχραμίδες uocari grece diximus.

De Ficubus optima quęq; lege apud Barb. in Coroll.Ficus.

De Ficubus prouerbia adnotauit in Chilia dibus suis Erasmus rhapsodus. Assentari nescio ficum: ficum panem dico. Ficum post piscem. Gallinaceos amantibus, ficũ ne serito.

Ficus sacra uocabatur Athenis uia, quæ du cit ad Eleusinem.

Ficus Indica, cuius germina per ambitum radicari tradunt, neq; caudicem continge re, arbor magnitudine insigni, ut sub qua tres turmas equi condi affirment. Caudi ci crassitudo sexaginta pedes. Ramorum umbræ late operiunt: folijs Amazonicæ peltę amplitudo, formaq;, ut Solin. inquit.

Fico fumus acerrimus, caprificoq;.

Ficus sola ex omnibus arboribus nõ floret.

Ficus flammam mollissimam reddit.

Fici cinerum lixiuium acerrimum.

Ficus capitis, nuncupantur germina ulcero sa, rotunda, acuminata, subdura, subrufa, quæ comitatur etiam dolor. Oriuntur & hæc reliquo etiam in corpore. Paulus libro tertio.

Ficosa exanthemata, Ficubus similes uomicæ, & pustulæ, apud Paul. Aegineiam.

Ficus terrę, Astragalus, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 65.

F I D

Fidelię. Nomẽ est fictilis uasis, de quo Pers. Respondet uiridi non cocta fidelia limo. Plinius. Mulsi congialem tibi plenam faci am fideliam. Fideliæ crebra mentio est apud Columellam, utpote uasis condendis salgamis maxime idonei. Columella libro primo, capite. 7.

Fidicula, in cœlo sydus est, quod appellatur modo Lira, modo Fidis, modo Fidicula. Alias Fidiculas accipimus pro genere tor menti, ut in Commẽtarijs Suetonij est explicatum. Colum. lib. 11. cap. 2.

Fidicula, Trichomanes, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 138.

Fidipedes, auium generis, apud Aelianum.

F I L

Filica, Pteris, uel Filix, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 196.

Filicula, diminutiuum a Filice.

Filicula herba, Catanance, apud Dioscor. lib. 4. cap. 135.

Filicula, Polypodium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 198.

Filicones dictos existimãt a Filice, quos ueteres pro malis & inutilibus accipiebant. Dicebãtur et filicati calices, a Filice herba.

Filisanaria, Pteris, apud Dioscoridem libro quarto, cap, 196.

Filius uiuus, Queckfylber.

Fellicula, legendum, Filicula. Est enim diminutiuum a Filice herba, de qua Persius. Non tamẽ ista filix ullo mansuescit aratro. Pterin Græci uocant. Pręterea alia est herba nomine Filicula, quam gręco uocabulo Polypodion appellant, similis est Filici: bilem detrahit, in petris nascitur. Columella lib. 6. cap. 26.

Filum, uinculũ, uel neruus sub lingua, qui linguam in infantibus retinet, ne loquantur: quod solui ab obstetricibus oportet: alioqui muti euadunt pueri.

F I N

Finis est, cuius gratia quę ad medendi facultatem spectant, ordinantur omnia. Finis etiam est, ad quem tendunt & referuntur omnia, quæ sunt medicæ speculationis. Finis enim medendi est, quod assecuti, nihil quærimus amplius.

F I S

Fisco, Fiscus iuncea. Columella lib. 12. capite 43. Hinc Fisculus, paruus Fiscus, siue Fiscella iuncea. Columella libro. 12. cap. 49. Et lineum Fiscum uocat Columella libro 12. capite. 38.

Fissile uocatur, quod nõ ampliorem, quam quæ ab eo quod diuidit, fiat, diuisionẽ subire nequeat. 4. Meteo.

Fistici, Pistacia, idem.

Fistula, profundum ulcus, callosum, angustum, & obliquũ, cicatricem difficilem admittit. Idcirco humorem quodam tempore excernit tenuem.

Fistula item est sinus callosus, dolore aliquantulum uacans, qui in plærisq; mẽbris exoritur: fitq; ut plurimum ex abscessibus male curatis. Paulus lib. 6. cap. 77.

Fistula spiritalis, id est, arteria, Luffiror. Alias, guttur.

Fistula cibalis, gurgulio. Alias, principium stomachi. Alias, gula. Alias, stomachus.

Fistulæ claræ. Lege, Fistularum differẽtię.

Fistularũ differentię duæ. Harũ enĩ quędã clarę sunt, quędam occultę: quæ in basi os habent, sinẽ uero in superficie. Claræ os habent in basi, & sinum ad superficiem. Occultæ, quæ os & sinũ habent in profundo.

Fistura,unde dicitur fisturare,spissare apud Vitruuium,& Plinium,& Cęsarem in cõstructione pontis:instrumenti nomen est, quo figuntur,panguntur\q; in terram sublicię,palię\q;.

F L A

Flaccidi uocantur,quorũ aures pendent,& non sunt arrectæ.

Flagella,uirgæ,siue capita minorũ sarmentorũ,ubi nascitur uua. Teut. Sprœssling.

Flammea,Lychnis dicta,apud Dioscoridẽ lib.3.cap.113.

Flãmatilia sunt,quæ flammã emittere queunt.Inflamatilia,quæ nequeũt. 4.Meteo.

Flammeus color.Lege,Color uarius.

Flatuosus morbus,Epilepsię tertia species, quæ fit ex melancholia. De qua uide Galenum lib.4.de locis affectis,cap.6.

Flatus qui in aere spirant,uentos, auras,& exspiratiões dicimus,quæ ex humore prodeunt.

Flauus color. Lege,Fuluus.

Flexilia atq; ductilia corpora sunt, quorum longitudo ex ambitu in rectum, & ecõtra e recto in ambitum permutari ualet, flecti ac dirigi. Aristot.lib.4.Meteo.

Flexio est ad deuexitatem,aut concauitatẽ seruata longitudine motio. Idem ibidem.

F L O

Flomus,id est,φλόμος, Enulę campanę cognomen,apud Diosc. lib.1. dict. Heleniũ.

Floridus color.Lege,Color uarius.

Flocci,particulæ lanæ,diuisę a uelleribus.

Florem uocant & uermiculum, qui nascitur in calamo aromatico.

Floridum cataplasma, quod uocant græce ἀνθηρόν.

Florus, Anthus uocata auis apud Aelian.

Flos Achaicus,id est,lacca,uel Cancanum. Autor Democritus, si modo eius est liber, qui de tingenda purpura circumfertur.

Flos campestris,Argemone.

Flos campestris,Anthyllis,apud Dioscor. lib.3.cap.152.

Flos campestris,Parthenium,apud Diosc. lib.3.cap.156.

Flos æris,quem nonnulli clauorum ueterũ ramentum,id est,psegma nominauerunt. Differt ab Calchanto,quod atramentũ est sutorium. Differt & ab squama æris, quæ ui atq; ictibus clauis & panis æreis excutitur: Flos uero sponte cadit. Fit autẽ in ęrarijs officinis,iã fuso ære atq; percocto, additis etiamnum carbonibus. De flore ęris est apud Dioscor.lib.5.cap.79.

Flos plumbi, Bleyuueiss.

Flos salis,flumine Nilo defluit, græce ἄλος ἄνθος. Require Dioscor.lib.5.cap.120.

Flos Syriacus, Cancani species, tincturæ apta.

Flos,generale nomẽ,& dialecticum,genus adeo omnium florum,cuiuscunq; tandem generis: sed preter hoc,in omni re purissima & tenuissima quæq; pars, floris appellatione demonstratur.

F L V

Flutæ,murenæ in freto siculo, græce dictæ πλῶται. Murenæ enim & anguillæ uocãtur Grœco uocabulo Plotæ,Latino Flutæ: quod in summo supernantes sole torrefactæ curuare se posse, & in aquam mergere desinunt, atq; ita faciles captu sunt. Autor Macrobius. Columella libro octauo,capite.17.

Fluctiones pectoris, thoracis rheumatismi sunt.

Fluctio,rheumatismos.

Fluxus,siue rheuma oculorum.Lege, Oculorum morbi.

Fluxus albus. Lege,Muliebris defluxus.

Fluxus ruffus.Ibidem.

Fluxus niger. Ibidem.

F O

Focaneus, dictus est palmes, quasi in faucibus uitis enatus. nam,ut inquit Columella,solet in bifurco medius prorepere:illud autem bifurcum ueluti fauces in uite representat.Columel.lib.4.cap.24.

F OB

Fœmina quãdo gignatur.Lege,Fœtus parentis pars.

Fœnisecæ dicuntur, qui fœnum secant & demetunt.

Fœnum chordum, secundarium fœnum, quod Augusto mense uellitur, Autumnaleq; uocatur. Sed pecus chordum, & chordum suem dicimus, ut Græci opsigonon. Lege,Critmon.

Fœnumgræcum,notissimum legumen,digerendis & præmolliendis duriciebus accommodum. Eius iuuamenta plurima extant apud Dioscor. lib.2.cap.112. Plin. lib. 24.cap.19.Colum.lib.2.cap.11.

Fœnus,mustela,quæ meles uocatur latine, secundi generis mustelarum. Aelianus.

Fœtus, parentis pars nō est: nam hoc pereunte, necesse esset illum quoq; emori: uel edito, functionum offensam capere, tanq deficiente aliquādo parte, suo corpore priuata. Nutritur fœtus in locis comprehensus, & inuolutus, atq; coactus. Nutrimentum nunquam per os, sed per umbilicum capit. Quidam autem animal, alij autē minime dixerunt. Qui animal esse dixerunt, ex motu ipso ita esse coniectarūt. Nam mouetur fœtus, & delectari uidetur, quū mater gaudio afficitur: eademq; affecta, contrahitur tristicia, & cogitur ut animal sensibile. Hæc enim sensibilitas cui alteri est q animali? Alij autem non animal esse dixerunt. Nutriri uero, & augeri uolunt ut stirpes, aut arbores: neq; aut motum uoluntarium, aut inuoluntarium habere: quemadmodum animalia. Nō enim suapte uoluntate mouetur, sed ut arbores, & plantæ. His autem motus caussa sanguinis expers est, fœtibus autem ibi contenta humiditas & lapsus, atq; figura uuluæ. Quum enim plena est, rotundæ instar agglobatur. Rotunda siquidem, ad omnem motū nata & idonea, stare nesciens. Asclepiades autem neq; animal, neq; non animal esse factum, & in utero matris declarat, sed dormientibus, ac sopitis simile. Quemadmodum hi sensus habent, sed non utantur, sic qui in utero sunt. Gignitur quidem masculus secundum aliquos, quum id quod ex dextra quidem parte auulsum semen est, descendit in uuluam, aut locos. Fœmina uero, cū id quod a sinistra. Alij autē dixerunt, propter propriam seminis commixtionē, uel propter caliditatem, aut frigiditatē gigni. Calidius autem semen marem progignit, frigidius uero fœminam. Gemelli, & tergemini secundum aliquos, propter calidū semen in locis contractum, atq; ibidem decisum. Sic enim gemellos, & tergeminos fieri aiunt. Alij autem comprehensiones caussantur. Nos uero dicimus: quod si decisum sperma defluxerit in locos binos, tunc gemellos: si in tres, tunc tergeminos. Monstra, ut aliquibus placet, fiūt propter inclinationem uuluæ. semē enim effusum inæqualiter, monstra facit. Sic & plumbū calefactum, posteaquā inæqualiter fusum est, inæqualia facit simulachra. Monstra autē defecta fiunt quadam magnitudine, ut quæ magno sunt capite prædita. Alia paruitate: ut quę parua habēt capita. Non nulla abundantia: ut quę sex digitos in altera manu habent. Sed qui septimo mense nati sunt fœtus, uiuunt: octauo nequaq. Octauus numerus recens est coniunctus, non autē iudicatorius. Septem numerus est superfluus, & non coniunctus, sed iudicatorius. Caussa conceptionis, est moderata locorum caliditas, nec non recens menstruorum purgatio, & appetitus libidinis. Quū hæc enim nō concurrunt, semen con tinetur. Primum constituuntur loci. Loci illi ex duabus uenis, totidemq; arterijs cōstant. Quinta pars absoluitur, quā οὐραχὸν uocant: uel postea alueus est fœtus, locus cui post suppeditat nutrimentū. Dolores sunt aceruati, spiritus delatio, ad excursum fœtus tendentis. Galen. lib. de Definitio.

Fœtus, ubi et quomodo nutriatur, lege: Fœtus parentis pars.

Fœtus an sit animal, lege: Fœtus parentis.

Fœtus qualiter moueatur, lege: Fœtus parentis pars.

Fœtus figurę sunt quatuor: Vna naturalis, quę est in capite: reliquę tres sunt præter naturam. In pedibus alia, obliqua: tertia duplex.

Fœtus si in pedes uenit per locellos & uterum, raro uiuit. Solin. cap. 4.

Fœtas fere semper idonei scriptores appellant puerperas, hoc est, eas quę pepererūt. Inclytus tamen Poeta dixit, loca fœta furentibus austris, pro plena. Idem ait. Non insueta graues tentabūt pabula fœtas, pro pręgnantes. Verum alio in loco posuit fœtam, pro ea quę iam peperisset. Sic em inquit in aspido Poeta. Fecerat & uiridi fœtam mauortis in antro Procubuisse lupā. Plinius noster fœtam semper usurpat pro ea, quæ a partu cubat. Colum. lib. 7. cap. 6.

F O L

Folium uocāt, carunculas quasdam ori prope caput arteriæ asperę factas, ac loquelā impedientes: quę ad ęgritudinem ducūt: & per solam ablationem curantur.

Foliatinum, idem quod Foliatum.

Foliatum unguentū, id est, Malobathrinū.

Foliū, & in herbis, & in floribus reperitur.

Folium Indum. Lege, Malobathrum.

F O M

Fomentatio proprie est, quæ fit ex decoctio

ne herbarũ, uel in aqua, uel in uino. Etiam si quidam id uocent Embrocationem. Cæterum Embrocatio uocatur, cum ex alto in membrũ infimum demittimus eius decoctionis stillicidium.

F O N

Fons in Arcadia, cuius haustus interimit. Solinus cap.12.

Fontes calidos habet Sardinia. Lege Solinum dictione Sardinia.

Fons in Alesina regione tibiarum sono ultra margines transit. Solinus cap.11.

Fontes duo apud stagnum Gelonium, quorũ unus fœcundat steriles, alter fœcundas sterilitat. Idem ibidem.

Fontes centum in monte Tomaro. Solinus capite.12.

Fons in Epiro, ultra omnes frigidus, & spectatæ diuersitatis. Solin.cap.12.

Fons quidam in Epiro, demersam facẽ extinguit, & procul amotam suapte igne inflammat. Solin.cap.12.

Fons Castalius in Parnasi iugo. Solin.c.12.

Fons Calliroe in Attica regione memorabilis. Solin.cap.12.

Fons Crunossa, Atticę regionis memorabilis. Solin.cap.12.

Fontes Thebarum Arethusa, Aedipodia, Psamate. Solin.cap.12.

Fontem Libetrium Magnesia regio habet. Solin.cap.13.

Fons Exampeus, infamis, amara scaturigine. Solin.cap.14. Fons hic etiam fluuium uicinum amaricat.

Fontes calidi, consolidantes ossa, in Sardinia. Solin.cap.10.

Fontium calidorum, & diuersorum generum rationes & naturas, uide apud Vitruuium lib.8.cap.8.

F O R

Forda non admittit. Vacca prægnans dicitur Forda, a fœtu. Ouidius. Forda ferens bos est. Ab alijs Horda appellatur, quadã cognatione literarum: ut hædus fędus. Inde in Fastis dies, Hordicalia, uel Fordicalia nominantur, quæ nonnulli appellant Fordicidia, quibus Hordæ, siue Fordæ, id est, grauidæ uaccæ imolabantur. Colum. lib.6.cap.23.

Forma, est natura trãsmutationũ effectiua.

Formica, est pustula parua, seu pustulę quæ egrediũtur in summitate cutis; ex quibus sæpenumero oritur apostema purum, id est, inflammatio, seu heresipela. Cuius duę sunt species, scilicet, ambulatiua, uidelicet, quæ ambulat sine corrosione: & corrosiua, quæ ambulat cum corrosione.

Formica miliaris, est parua pustula, in colore & paruitate milij. De generatione earũ require comment. Chirurgorum.

Formicatio, seu Formica, extuberatio quædam est in summa cute, parua, callosa, rotunda, latissimis radicibus inhærens, quæ in perfrictionibus punctionum quarundam morsionibus formicæ similiũ sensum exhibet: crebro in manibus exoritur. Curam eorum require ex Paulo lib.6.ca.87.

Formicans pulsus. Lege, Pulsuũ differẽtię.

Formix, malignum adeo ulcus, ut ex remedijs etiam quæ cõgrua uidentur, irritetur potius, quam mitigetur, & in sanas partes depascendo uagetur. Sunt qui Cancrum esse putent. Manardus Ferrariensis Phagedenę speciem facit; cui & libenter subscribimus.

Fornacũ terra quæ, uide apud Dioscoridẽ lib.5.cap.169.

Fortitudo. Lege, Nerui.

Fortuna, est caussa per accidens agentium secundum propositum, eorũ quę raro eueniunt, & alicuius gratia. Aristot.

Forunculi, græce, φάγυθλα, tumidi quidam in corpore abscessus.

F O S

Fossas ueteres tergere. Verrens Flaccus, Iurispontificij peritissimus, quia ferijs tergere ueteres Fossas licebat, nouas facere ius nõ erat, festiuiter dicere solebat, ferias idoneas magis uiduis esse, quàm uirginibus ad nubendum: tanquã Fossæ ueteres sint uiduæ, quas feriatis dieb. tergere fas esset. Colum.lib.2.cap.22.

F R A

Fracessere, id est, emollire, & coalescere in fracium similitudinem.

Fracessere dicuntur oliuę, quæ collectę, calore & uetustate putrefiunt.

Fraces, oliuarum sunt carnes, & inde fæces a ueteribus olei dictæ. Barbarus Ricini etiam carnem interpretatur.

Cum Fracibus. Sicut floces prisco uocabulo significãt uini fęcem, e uinaceis expressam, ita Fraces ex oleis. Plinius dixit, Fraces esse carnes oliuarum, & inde fæces.

Oleum, ut inquit Cato, quamdiu in amurca et fracibus erit, tam deterrimũ erit. Hinc uerbum factum uidetur Fracescere: quod est, fracibus resolui, corrumpiq́ʒ, atq́ʒ putre fieri uetustate. M. Varro, Olea lecta si nimium diu fuerit in aceruis, caldore fracescet. Item. Hoc de quo fit oleum, cõgeri solet aceruatim per dies singulos in tabulata, ut ibi mediocriter fracescat. Colum. libro de Arboribus, cap. 14.

Fractio, in magnas partes diuisio est, atque distractio.

Fractura in osse, dicitur græce ἀπάγμα, in neruosis fibris σπάσμα, in musculis uero hulcus & ruptio. Gale. 6. Method.

Fracturarum ossium in capite differentiæ sunt octo. Ruptio, Incisio, Engissoma, Ecpiasma, Camarosis, Aposceparnismos, Apagma, Thlasma. Nonnulli Thlasma inficiantur, Apechema autem ruptioni supponunt. Ruptio, est ossis intercisio in superficie quæ recta est, aut angusta, aut lata. Incisio est ossis excussio, quando affectum os minime ruptũ est. Engissoma, est ossis discissio, quando id quod in imum subsedit, & ad os non affectum transcendit. Ecpiasma, est ossis multiplex incisio, & ossa ad imum extenduntur & descendunt, & menyngem membranam frangunt. Camarosis, est ossis discissio, quum ossis fractura utrinq́ʒ, ut camaris ossis assimuletur. Aposceparnismos, est ossis eiusdem abscissio cum uulnere. Apagma, est ossis præcisio in superficie apparẽs, uel ad imum pertingens, descendensue in partibus ruptioni appositis. Thlasma, id est, fractio, est separatio caluariæ in profundum circa fracturam: fitq́ʒ in puerili maxime ætate. Cognosces aperte in uasis stanneis, si quid cõtingat, aspexeris.

Fraginosa, Coniza, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 135.

Fraxinago. Lege, Fraxinula.

Fraxinula, siue Fraxinago, herba dicitur, ueteribus nusquã dicta, quod equidẽ sciam. Mauritania uel hanc, uel similem fraxinulæ Secaculim appellat, in compositione ad uenerem excitandam quæsita adhibitam: radice candida & nodosa: flore uiolaceo, fere inter candidũ & nodosum: semine rotundo ut iuniperi: folia inter pinum & fraxinum. Non desunt tamen qui Secaculim ex India tantum inuehi putent, notis quas modo exposui. Quandoquidem fraxinago hæc, quæ in nostris habetur manibus, inefficax, & infirma sentitur ad medicinã.

Fraxinus Græce μελία, uel milea. Trinodemq́ʒ cognominant, quia ramulos habet prægrandes, ordinatos, paresq́ʒ numero: quod genus arborum Græci ἀξιολογώτατον, ut quidam interpretantur, id est, egregias appellant. Copiosissima, procera, teres. Fructificat æstate. Latius depingitur a Plin. libro. 16. capite. 13. libro. 24. capite. 6. ab Dioscor. libro. 1.

F R E

Fremium, id quod Græci uocant Anemonem. Cæterum de Anemone Dioscor. libro, 2. cap. 195. Plinius lib. 21. cap. 12.

Frænum lachrymarum, uocant neruosam carnem quæ spiramentis nasi interiacet: qñoniã eo uelut abire ab exitu repellitur, ac uelut suffrænatur humoris illuc deflua abundantia, cogiturque in nares delabi. Quod si abscindatur, aut casu minuatur, perennis fit lachrymarum fluxus.

Fressæ, id est, cõtusę, ut palmę abietis fressę.

F R I

Friatio, in quascunq́ʒ partes, sine discrimine diuisio, & quæ duabus plures sunt. Friabiles sunt, lapides, glacies.

Friare, id est, manu terere, medicum uerbũ, longe uetustius q́ʒ terere. Item,

Friare, quod & infriare dicitur, est in puluerem redigere, & minutim digitis terere, atq́ʒ inspergere. Vulgo dicunt Puluerizare. Colum. lib. 8. cap. 5.

Frictio, ἀποθεραπευτική, latine recuratoria. Hæc cum plusculo oleo administrata, simul pinguitudine humectat, & solidas emollit, & quæ in habitus meatibus continentur, euaporat. Gale. 2. de ualetudine tuenda.

Frictionis differentiæ apud Gale. 2. de sanitate: κάρσιον, id est, transuersum, σιμόν, id est trãsuersum, πλάγιον, id est, obliquum, λόξον. τρίψις, καὶ ἀνατρίψις. fol. 162.

Frictio præparatoria, est quæ modice calefaciendo tenues meatus recludit, et simul excrementa, quæ caro cõtinet, fluxibilia reddit, & solida corporis emollit, Gale. 2. de ualetudine tuenda.

De frictione, uide Celsum lib. 2. cap. 13.

Vis frigoris excoquit. Idem est effectus fri-

geris,et caloris:iuxta illud Maronianum. Penetrabile frigus adurit. Cõsimiliter Lucanus. Vrebant montana niues. In hanc sententiam Palladius. In utraq; pastinatio decoquetur beneficio algoris & solis. Columella libro. 11. capite. 3.

Frigidiora membra in homine,piliosa,chõdros, chartilago, membrana omnis, quæ & ὑμήν.

Frit, sic uocant id quod minus est in spica q̃ granum.

F R O

Frondis recto casu apud Serenum legitur pro frons, Prodest præterea cum Baccho Persica frondis.

Frons, anterior capitis pars supra supercilijs, capillis carens, & glabra, ab aure ad aurem extenditur.

F R V

Fruges primum repererunt Gnosij. Solinus capite. 16.

Frutex uocatur, quod ab radice, caudice multiplici, ramosumq; sese attollit, ut rubus,& paliurus. Theophrastus libro primo. Plin. lib. 15.

Frutex item, qui ad iustam arboris magnitudinem non assurgit.

Frutices quidam in mari Ligustico lapidibus duriores. Multa de his Solinus cap. 8.

Frumentum uocatur, quicquid ex se aristas mittit,græce σῖτον. Etiam triticum solum hodie uenit hoc nomine.

Frumentum, ut autor est Varro. 15. diebus in uagina est. 15. floret. 15. arescit. Post florem crassescit,inquit Theophrastus, maturaturq; intra quadragesimum diem: tum tardissime octauo a satu mense plurima parte metitur.

F V C

Fucus marinus quid sit,uide apud Dioscor. libro. 4. capite. 101.

Fuci, sine aculeo imperfectæ apes, nouissimeq; dicuntur a fessis & iam emeritis inchoatæ, serotinus foetus, & quasi seruitia uerarum apum. Plin. lib. 11. cap. 11.

F V G

Fuga dæmonum. Vide, Perforata.

F V L

Fulgetra,est spiritus ignitus & coruscãs, cũ nubes disrumpitur: quẽ tonitru antecedere solet,cũ tamen post ipsum fiat.

Fulica,græce φήνη,quam et Ossifragam uocant,ingens auis, pullos aquilæ ante tempus exclusos nutrit.autor Aristot. & Ambrosius lib. Hexam. & Aelianus.

Fuligo,& Fumus differunt:quia fuligo uapor est terrestris, fumus mixtio quædã ex terrestri aqueaq; substantia, Gale. 8. Meth.

Fuligo qua pictores utuntur, ex uitrarijs officinis colligi solet. Diosc, lib. 5. cap. 173.

Fuligo liquidæ picis. Lege, λιγνὺς τῆς ὑγρᾶς πίσσης. fit e pice cremata.

F V M

Fumaria,uel Fumus terræ,Capnos Dioscoridi lib. 4. cap. 111.

Fumus, lignosi corporis exhalatio. Aristot, 4. Meteo. Lege, Fuligo.

Fumalis candidus, id est, Cereus albus, uel ex cera candela alba. Primus hanc Cornelius succendit,e senatu domũ rediens, tanta uerecundia, ut non prius accendi pateretur, quã tota curia e foro discessisset: quia cæteri aut laterna, a ut triuiali cera deducebantur.

F V N

Fungi græce uocantur μύκητες. Sunt qui γηγενεῖς,id est,ex terra genitos appellent. Nuncupantur abe isdem & Myce,genere masculino.

Fungorum differentiæ multæ apud Diosc. lib. 4. cap. 86. Plin. lib. 22. cap. 22.

Funis pauperum, Volubilis

Funis brachij,uena dicta, quæ inter auricularem, & minimum digitum intercurrit: quam Arabes uocant Sceilem.

F V R

Furfur, Porrigo. De qua lege in dictione Pityra.

Furnus color. Lege, Ater.

Furunculus, palmes est iuxta palmitem,cu stos nuncupatus, qui est uerrucę magnitudine. Columella libro quarto, capite. 24.

Furunculus etiam græce δοθιήν, tuberculum est acutum cum inflammatione ac dolore,in carnosis maxime partibus. Galeno prouenit ex humoribus crassis. Differt a Phymate, quod maius est Furunculo, rotundius,atq; planius. Serenus,

Cum sanguis nimius puri cõmiscẽs atroci
Aestuat,& papulas alte sustollit acutas.

Furni Campanici,id est,clibani, quibus passim utuntur officinę, ex floribus,herbisq;, subiecto igne exsudatum ignem colligentes. Teuto. Distillier oefen, oder Brennoefen.

F V S

Fuſcium. Vide. φύσιν.
Fuſcus color. Lege, Ater.
Fuſus agreſtis. Atractylis herba apud Dioſcor. libro. 3. capite. 106.

G A B

Gabalium noſtro orbi tantum nomine cognitum. Naſcitur in Arabia cum Caſia & Cinnamomo. Plinius libro. 12. capite. 21.
Gabrielem Veroneñ. adhuc ſuperſtitem audiuimus, Paduani gymnaſij principem, & medicinæ miraculum quoddam.

G A C

γάκος, uellus.

G A D

Gados. Lege, Oniſtos.

G A G

Gagates lapis qui ſit, & ubi reperitur, uide apud Dioſcor. lib. 5. cap. 137.

G A I

Gaioli, & Lagunculi, dulciarij panes: a Gaio & Lagunculo pueris.

G A L

γάλα, Lac.
Galaadites lapis naſcitur in Arcadia: cuius uirtutes lege apud Solinum capite. 12.
γαλακτίδιον. Lege, Lactes.
γάλα προβάτων, lac ouillum.
γάλα ὁ βοῖον, lac bouinum, uel uaccinum.
γάλα ὄνειον, lac aſininum.
γάλα ἵππιον, lac equinum.
λάλα αἴγειον, lac caprinum.
γαλακτοπάσσω, ubertatem lactis facio.
Galacion, idem quod Galion apud Dioſcoridem libro. 4. cap. 95.
Galactis, Tithymalus apud Dio. li. 4. c. 168.
Galactites lapis appellatur, quod lacteum reddat, & ex uno colore lactis eſt, Dioſcorides libro. 5. capite. 141.
Galactobdalon, apud Plin. lib. 27. cap. 9. id quod Galeobdolon, & Galiopſis apud Dioſcor. libro. 4. capite. 95.
Galactopotæ, id eſt, potores lactis, & lacte uictitantes. Græce γάλα, dicitur lac. Suidas. γαλακτοπότης ὁ γαλακτοπίνων, id eſt, Galactopotes eſt lac bibens, Columella libro. 7. capite. 2.
Galaxia, lapis Morochthos, de quo uide apud Dioſcor. lib. 5, cap. 143.
Galbanum, ſuccus eſt naſcentis in Syria ferulæ, quod nonnulli Metopium uocent. Dioſcor. libro. 3. capite. 96. Plin. lib. 12. cap. 25. lib. 24. cap. 5. Nam,
Galbanum dat Syria in monte Amano e ferula, quã eiuſdem nominis reſinæ modo Stagonitin appellant. Plin. lib. 12. ca. 25.
Galbæ, ut ait Suetonius in Galba, animalia ſunt exilia, quæ in æſculis naſcuntur. Lege, Pſenas.
Galbinus color. Lege. Color uarius.
Galbuli, Cupreſſi nuces, & coni.
γαλῆ κατοικίδιος, muſtela domeſtica & uulgaris.
Galeacius, cui cognomẽtum de S. Sophia, ſcripſit cõmentarios in nonum librũ Raſis ad Almanſorem, qui in manib. habentur. Ex albo Barbarorum & Neotericorum.
Galena, ſiue Molybdena, Glantz uñ Bleyertz, auch Bleyſchuueyff. Vide Molybdena.
Galenia. Vide, κορυδαλλός.
Galenus degens adhuc Smyrnæ, Pelopis audiendi gratia, qui ſecundus poſt Satyrũ Quintum, diſcipulum præceptor inibi elegit. Anatomice libro. 1.
Cl. Galenus Pergamenſis, natus eſt patre Nichone geometra, & architecto diuite, καὶ ὀνομαστότατῳ, ſed & alijs quoq; diſciplinis multis erudito, ut teſtatur ipſe in. 8. Methodi his uerbis. Non pauci ex condiſcipulis, dixerunt me, & excellenti natura, & ſingulari, propter patris mei liberalitatem, eruditione: tum & ætatem ad diſcendum idoneam, et impenſas, unde ſtudijs uacem ſuppeditatas habere: ſecum non ita agi, qui & rudes in primis diſciplinis eſſent, nec acuto ut ego ingenio, nec quod impenderent habere, cõtentos eſſe oportere ijs quæ noſſent, qualiacunq; tandem ea forẽt. Ab hoc igitur in ſomnis monitus, cum iam philoſophia eſſet initiatus, ad medicinam ſe contulit: quod & in. ix. Therapeuticæ ſic de ſe reliquit. Nunc plærīq; medicorũ docere tentant, quę nec ipſi unq̃ fecerunt, nec alijs oſtenderunt. Cæterum uulgus medicorũ, nihil mirum eſt, ſi contemptis bonis moribus, opinioni ſapientiæ magis, q̃ ueritati inhiat. Verum nõ ſic fuit ratio noſtra. Nõ eñ heri & nudiuſtertius, ſed ſtatim ab adoleſcentia philoſophiæ ſtudio capti, primũ nos ad eam cõtulimus. Mox pueri euidenti inſomnio moti, ad Medicinæ ſtudium uenimus, ac per totam uitam operib. ma-

gis quam uerbis studio incubuimus. Quo
minus mirum est, si in quo tempore alij to-
tam urbem salutando lustrant, et cum diui
tibus cœnant, ac eosdem comitantur, hoc
omni studio nos laborantes, primum qui-
dem quæ ueteribus pulchre sunt inuenta
didicimus, mox eadem opere tum iudica-
mus, tum exercuimus. &c. Vixit sub Cęsa
ribus Adriano, Antonino, pio Marco, &
Commodo, ut inquit Eusebius. Sub An-
tonino Romã primus uenit. Vide in pro-
œmio libri Anatomię, & de morb. curan
dis, a fine lib. 6. Discipulus fuit primũ Sa
tyri cuiusdam admodum præcellentis. In
de Pelopis Smyrnæi. Satyrũ illum quod
tanti fecerit, in caussa fuit, ꝙ hic aliquando
Quinti discipulus fuisset. Quintus ille tan-
to in precio fuit, ut neminẽ habuerit ea ętа
te secundum. Sed & alios quoq; auditum
adijt, & salutatum, quos comperisset aliqñ
a Quinto pepẽdisse, illiq; auditores fuisse:
ueluti Numesianũ illum Corinthiũ. Haud
scio an ille fuerit Quintus, cuius subinde
meminit de sanit. tuend. lib. 3. Quintum re
spondisse dicunt, cũ perconctanti gymna-
stę, quam unctio uim haberet. Respondit,
uestis submouendæ. ijsdem enim quibus
nunc usus sum uerbis, tum gymnasten ro-
gasse, tum respondisse Quintum ferunt. Si
mile Quinti apophthegma est, quod de u-
rinis circumfertur. Nempe eas nosse, ad pi
ctorem pertinere. Etiam illud quod de ca-
lido, frigido, humido, & sicco aiunt, utiq;
balnearũ ea esse nomina: quę ipse sane ne-
mini, uel Thessali sectatorũ impune dice-
re, nedũ Quinto permiserim. Quippe scur
rarum huiusmodi facetiæ sunt, haud quaq;
hominis tam grauem artem profitentis.
Hactenus Galenus. Alexandriæ cũ ali-
quandiu egisset, totaq; perlustrata Aegy-
pto, ac uiginti octo annos iam habẽs, in pa
triã redijt, omniaq; quę nouerat pharma-
ca amicis dedit, ut ea per experientiã con-
firmaret, quæ ab alijs didicerat. Testatur
id de se lib. pharmac. 2. Nihil medicaminũ
exhibuit ulli, quod ipse non antea in seipso
fuisset expertus: ut inquit de morb. curan-
dis lib. 5. Horũ, inquit, quæ retuli, uel mo-
do, uel ante, siue ea inueni ipse, siue iuxta
Hippocratis uiam usurpaui, nihil sane nõ
examinatũ, ac iudicio comprobatũ est, sed
per experientiã omnia iudicata, in quibus
erroris pericula ipsi pertulimus. Hippo-
cratem quare enarrandũ primus suscepe-
rit, admodum lepide innuit de morbis cu-
randis lib. 6. &. 10. Ego nanq;, inquit, non
eo cõsilio, ut nemo Hippocratis scripta le-
gat, ad hoc opus scribendum accessi, uerũ
qm̃ is primus idonea usus esse uia uidetur:
nec tñ eam totam compleuisse: cum quæ-
dam minime limitata, quædã imperfecta,
obscuraq; ab eo prodita inuenire liceat, id
circo ipse tum omnia ea lucide explicare,
tum quæ parum discreta sunt distinguere,
tum quæ deficiũt, supplere studui. Vbi igi
tur aliquis se in his nostris primitus exer-
cuerit, tunc se ad libros Hippocratis legen
dos conferat, ac tum eius librũ de Vlcerib.
relegat, tum quæ de uulneribus scripsit:
porro simul maximum adiumentũ ex his
nostris libris habebit. &c. Contemptor
gloriæ fuit, ut nemo ueterũ. Tu mihi con-
scius es (inquit ad Eugenianum de morb.
curandis lib. 7.) neq; hoc me opus, neque
aliud ullum popularis auræ studio fuisse
aggressum, sed quo uel amicis gratifica-
rer, uel meipsum simul utilissima ratione
ad rem propositam exercitarem, simul ad
obliuionem senij, ut Plato ait, commenta-
rios mihi reponerem. Quippe multitudi-
nis laus, commodum nõnullis instrumen
tum uiuentibus aliquãdo est; mortuis cer
te nihil prodest, sicut neq; uiuentium qui-
busdã. Nam qui uiuere in tranquillo opta
runt, ac fructum ex Philosophia cœperũt,
& ijs quæ corpori curando sufficiunt, sunt
contenti: ijs utiq; impedimento nõ paruo
est apud uulgum fama: ut quę eos a rebus
pulcherrimis plus iusto transuersos aufe-
rat. Veluti me quoq; non ignoras ab ijs,
quæ sunt molesta, sic nonnunquam tædio
affectum, ut bono interim spacio ne tange
re quidem librum possim. Ego uero (haud
scio qua ratione) ab ipsa usq; adolescentia
mirifice, siue inspiratus, siue furore perci-
tus, siue quomodocũq; dixisse libet, & uul
gi famam contempsi, & ueritatis scientiæ
studio flagraui, nullam esse, nec honestio-
rem, nec diuiniorem possessionem ratus.
Atq; ideo nulli librorum meorũ nomen
meum præscripsi: imo uos, sicut ipse testis
es, rogaui, ne me modice (ut soletis) apud
homines laudaretis, nec nomen meum o-
peribus, quæ proderem, inscriberetis. &c.

Cumq; curasset Seuerũ Principẽ, atq; ille pollicitaretur se Imperatori hęc nunciaturum, quo conspectior fieret, Vt uoles, respondit, Mihi uero nõ est curæ huiusmodi gloriola. De bona ualetudine sua, sic meminit, in lib. de tuenda sanit. 5. Nõnulli inquit ex ijs, qui de sanitate tuẽda literis produnt, aut etiam sine scriptis de ea præcipiunt, ne seipsos quidem defendere a morbis perpetuo ualuerunt: ita cum a cauillantibus, tum alia quædam, tum uero uersus ille obijcitur. ἀλλῶν ἰατρὸσ ἀυτὸσ ἕλκεσι βρύων, id est, alijs medens, at ipse ulcerib. scatens, alij id negocijs imputant, alij ob intemperantiam se ægrotare fatentur. Sed horum magis improba, me iudice, defensio est, q; ipsum quod obijcitur crimẽ. Qui uero his quæ in uita incidunt, caussam tribuunt, si quidem Diaria febri laborant, ex æstu, frigoribus, lassitudine, alijsq; id genus occasionibus, has uindicare a culpa decet: sin alia qualis det, minime. Quippe nec ipsi omnino sine febri exegimus, imo ex lassitudine nonnunquam febricitauimus, nullum alias morbũ multis iam annis experti. Quinetiã percussus certis corporis partibus, unde alij phlegmonib. bubonibusq; cõtractis febricitarunt, ipse nunquã phlegmonem, bubonemq; sensi, nec febri laborauí: non aliunde certe, q; ex seruandæ sanitatis arte tanta cõmoda consecutus, cum alioqui nec salubrẽ corporis statum, ab ortu ipso sim nactus, nec uitam plane liberã sortitus, sed in qua tum artis officijs seruierim, tum amicis, cognatis, ciuibus in pluribus inseruierim, tum plurimã noctiũ partem, nonnunquam ægrotantium ipsorum caussa, semper aũt dulcedinis studiorũ gratia peruigilauerim, nec tamẽ sensi ullo me corporis morbo tentatum multis iam annis: excepta (ut dixi) Diaria quandoq; febri, quæ tamen rarissime, nec nisi ex lassitudine incidit. Quamuis in puerili ætate, ac etiam tum in ephœbia, tum adolescentia, morbis nec paucis, neq; ijs leuibus premerer. Sed post octauũ & uigesimũ annum, cum persuasissem mihi, esse conseruandæ sanitatis rationẽ quandam, præceptis eius per totam deinceps uitam parui, ita ut ne minimo quidẽ post morbo laborauerim: nisi forte, quæ tamen rarius incidit, Diaria febri: cum alioqui liceat hanc quoq; in totũ effugere, si quis liberam uitam sit nactus. Corporalibus quoq; exercitijs dedisse operam ad eam sanitatẽ parandam, cum alias sępe, tum in lib. de tuenda ualetudine testatur his uerbis. Ipse aliquando hyeme deprehensus in agro, tum ligna findere, tum hordeum in pila cõtundere ac deglubere, exercẽdi corporis caussa sum coactus, quę nimirum agrestes quotidie pro opere faciebant. Senio tandem confectus, in patria requieuit, magnã apud homines gloriam consecutus, maiorem etiam apud Deum, habiturus, si Christo & Mosi, quorum interdum meminit, credere uoluisset.

☞ Suidas item de Galeno.

γαληνὸσ ὁ διασημότατοσ ἰατρὸσ περγαμηνὸσ γεγονὼσ ἐπὶ μάρκου καὶ κόμμοδου καὶ περτίνακοσ τῶν καισάρων ἐν ῥώμη, υἱὸσ νίκωνοσ γεωμέτρου καὶ ἀρχιτέκτονοσ πολλὰ συντεταχὼσ ἰατρικά τε καὶ φιλόσοφα, ἔτι τε γραμματικὰ καὶ ῥητορικὰ, ἅτινα διὰ τὸ πᾶσιν εἶναι γνώριμα καταλέγειν ἄκαιρον ἡγησάμην ἐν τῷ παρόντι.

Cælius Lectionũ Antiquarũ, lib. 16. ca. 40. Galenum Philosophũ, & Medicum singularem, cuius scientissima, & plurima extãt ingenij monumenta, quæ geminã sapiunt eruditionem, memoriæ proditum a nonnullis est. c. & .xl. annos uixisse: antaq; in cibo & potu abstinentia usum, ut ad satietatem nunq; comederit, aut biberit, nec crudum quicq; unquã gustarit: unde sit factũ, ut odorificum semper anhelitum spiraret. Sed, quod longe apud me mirabilius est, citra ullam omnino affectionẽ, sola defecerit senectute. Quod in humanis est rarissimũ, in tanta subblandientis gulæ lasciuia, & in interitũ uergentis naturæ fragilitate, ut silentio cõterantur lancinantes hinc inde incõmodorum turbines. Vtcũq;, hinc certe adagium obrepere aduerto, ut Galeni ualetudinem dicamus pro ea, quæ ultra humanũ captũ nimis sit prospera, minusq; offensa. Nec me tamen fallit, quid aduersus hanc astructionem nostrã proferri ab eruditoribus possit, tum ex Galeno ipso, tũ ex scriptorib. alijs. Nam Suidas autor est, Galenum tantummodo annos uixisse septuaginta. Ita eñ de eo scribit, ut obiter etiam superpondio Lectorẽ onustum remittamus. Gale. inquit, arte medica celeberrimus, Pergami est natus, Marci, & com-

modi, ac Pertinacis Imperatorum temporibus Romę uixit, Niconem habuit patrē, Geometrię, ac Architecturę peritum. Plurima non in Medicina solum, sed & in Philosophia condidit. Imo uero in Grammatica, & Rhetorica, quæ, quod omnibus fere obuia sunt, & uulgo notissima, recensere consilium nō est. Vixit annos. lxx. Galenus porro ex græcæ linguæ proprietate quietum, tranquillumq; signat. Cæterum Galenus ipse de se ita propemodum scribit libro de interioribus. 2. Sum inquit, mihi cō scius, quodam tempore tanto me esse conflictatum dolore, ut uentris interiora arbitrarer conuelli, lancinariq;, præcipue qua meatus urinæ sunt inter renes, ac uesicam: mox uero clystere usus ex oleo & ruta, præcellenti dolore humorem deieci, uitro liquescenti persimilem. Quod genus Praxagoras uitreos uocat humores. Sicut in plærisq; subinde experimēto didici: qui etiā tradit, esse humorē illum frigidissimū. & recte ille quidem: nam sensu teste comprobatur. Mirum tamē, unde nam sit frigiditas tanta, quæ nulla ratione recalescat. Porro in lib. de alimentis. ij. ubi de Lactu ca sermo est, sic scribit. Vtuntur inquit, ea ex aqua decocta, sicuti ego nunc incæpi, posteaq; deprauati mihi dentes sunt. Sed & alibi scribit, cum circa diaphragma laboraret, se somniasse, liberatum iri, si sanguinem mitteret ex uena quæ est inter pollicem, & indicem: minuisse sanguinem, conualuisse. Hæc ad præsens comperta nobis de Galeno sunt. Suam uero ipsemet præstantiam quodam libro patefacit, sic propemodum scribens. Itaq; Medicinam professus ad senectutem usq;, nullam omnino ad hanc diem calumniam subij, uel curando, uel pręsagiendo. Id quod celeberrimis medicorū quibusdam obtigisse, sum memor. Sed & quinto Colliget Auerrois, capite de Punicis granis, Galenum ita celebrat: ut experientia præcellentem prædicet, ac ueridicum inprimis, ut cui comparari non possit alius. Ni forsan is inquit, qui clamat quidem, sed quid clamet nō percipiat satis, Auicennam, opinor conuellens: qui se tñ Galeni fatetur interpretem, ac summum quandoq; uocat artis medicæ.

❧ Catalogus Librorum Galeni.

Hortatio ad artes discendas.
De optima Doctrina.
Optimum Medicū, eundē esse Philosophū.
De Sectarum uarietate, ad introducendos.
De optima Secta.
De constitutione Medicinæ.
De Elementis libri duo.
De Complexionibus libri tres.
De Potentijs naturalibus libri tres.
Anatomiæ libri nouem.
De Venarum & Arteriarum dissectione.
De Fœtuum formatione.
An sanguis natura in arterijs contineatur.
De Spermate libri duo.
De Neruorum dissectione.
De Odoratus instrumento.
De Vuluæ dissectione.
De optima corporum constitutione.
De bona habitudine.
De inæquali discrasia.
De Hippocratis, & Platonis dogmatibus libri octo.
De substantia facultatum naturalium.
De eo, q animi mores, temperaturam corporis sequuntur.
De Curatione.
De uitijs & passionibus Animæ.
De usu partium Humani corporis, lib. 17.
De Musculorum motu, libri duo.
De temperatura Medicaminū simplicium libri duo.
De compositione Medicaminum per singulas corporis partes.
De compositione Medicaminum, per genera libri septem.
De Antidotis libri duo.
De Theriaca ad Pisonem.
De Theriaca ad Pamphilianum.
De habendis facile Remedijs.
De purgantium Medicaminum ui.
Quosnam oportet purgare, & qualibus medicamentis purgantibus, & quando lib. 1.
De Ptisana liber. 1.
De Pulsibus ad eos, qui introducūtur lib. ij.
De differentijs Pulsuum libri. iiij.
De Pulsuum dignatione libri. iiij.
De caussis Pulsuum libri. iiij.
De prænotione ex Pulsibus libri. iiij.
De usu Pulsuum liber. 1.
De usu spirationis liber. 1.
De caussis spirationis liber. 1.
De differentijs Spirationis lib. iij.
De differentia Morborum liber. 1.

De caussis Morborum lib.1.
De differentijs Symptómatum lib.1.
De caussis Symptómatum lib.3.
De Locis affectis lib.6.
De differentijs Febrium lib.2.
De Plenitudine lib.1.
De Tumoribus præter naturam lib.1.
De atra Bili lib.1.
De Tremore, & Palpitatione, & Conuulsione, & Rigore lib.1.
De Tabe lib.1.
De temporibus Morborum lib.1.
Quomodo coarguendi sint, qui fingunt se ægrotare.
De Iudicijs lib.3.
De diebus Iudicialibus lib.3.
De Prænotione lib.1.
De Dignotione ex somnijs lib.1.
Aduersus eos qui de Formis, siue Circuitibus scripserunt lib.1.
De Formis lib.1.
De arte Medicinali lib.1.
De uenę sectione aduersus Erasistratũ lib.1.
De Venæ sectione aduersus sequaces Erasistrati Romæ agentes lib.1.
De Curatione per uenæ sectionem lib.1.
De Hirudinibus, Reuulsiõe, Cucurbitula, & Cõcisione cutis, siue Scarificatiõe lib.1.
Consilium puero morbo comitiali laboranti scriptum.
De Captionib. quę in indictiõe cõsistũt li.1.
Curandi ratio. lib.14.
De Curatione ad Glauconem lib.2.
De tuenda Valetudine lib.6.
Ad Trasybulum, utram, Medicinę, an gymnasticę tueri ualetudinem, lib.1.
De ea, quæ parua pila fit exercitatiõe lib.1.
De facultate Alimentorum lib.3.
De boni & mali succi Cibis lib.1.
De Libris suis lib.1.
De Ordine librorum suorum lib.1.
Commentariorũ in libros Hippocratis de Natura hominis lib.2.
Commentarij in lib. Hippocratis de ratione uictus salubris.
Commentariorum in Hippocr. de ratione uictus acutorum lib.4.
Commentariorum in prænotiones Hippocratis lib.3.
Commentariorum in prædictiones Hippocratis lib.3.
Commentariorũ in Aphoris. Hippo. lib.7.
Aduersum Lycum, quod nihil delinquitur ab Hippoc. in Apho. illo, cui principiũ est. τὰ αὐξανόμενα πλεῖστον ἔχει θερμόν.
Aduersus ea quæ cõtra Hippocratis Aphorismos scripta sunt a Iuliano.
Commentariorum in primum librũ Hippocratis de Morbis passim grassantib. li.3.
Commentariorum in tertium Hippocratis eiusdem argumenti librum, lib.3.
Commentariorum in sextũ eiusdem argumenti librum, lib.6.
Commentariorum in lib. Hippocr. de fractis lib.3.
Commentariorum in librum Hippocr. de articulis lib.3.
Commentariorum in lib. Hippocr. de Medici uulnerarij munere lib.3.
Expositio de linguis Hippocratis.
Nothi & adscripticij Introductio, uel Medicus lib.1.
De Definitionibus lib.1.
Quod qualitates sine corpore sint lib.1.
De Vrinis lib.8.
Dignotio passionum quæ in renibus sunt, ac eorum curatio lib.1.
De Philosophi narratione lib.1.
De facile Parabilibus lib.1. ad Solonem.
De facile Parabilibus liber alius.
De Mensuris & Ponderibus lib.1.
De atra Bili ex libris Galeni, Ruffi, & Aecij Sicamij excerpta.
De Medicamẽtis, quę inter se cõmutantur.
De uirtute Centaureæ.
De Decubitu prænotiones ex Mathematica scientia.
Prænotationes ex Mathematica scientia.

Hæc de GALENO.

Galeobdolon, Vrtica Labeo apud Diosco. lib.4. cap.95.
Galeotarum, piscium capturam & uenationem, lege apud Strabonem lib.1. fol.18.
Galerion, apud Dioscor. Galion herba.
Galerita, auicula parua, apicẽ in uertice pauonis modo gestans. Diosco. lib.2. cap.59.
Galeritam, siue quod idem est Gallica uoce Alaudam, Græci κορυδὸν, καὶ κορυδαλὸν, καὶ σκόρδαλον appellant. Item κορυδαλίδα: omnes a galero, siue galea. Nã & ἐπιτυμβίδιον Theocritus, ceu τύμβον, hoc est, sepulchrum patris sui in capite gerat. Cuzulam Græcum uulgus nominat. Nota est apud Aristophanem Comicum fabu

la, primam uolucrũ fuisse Galeritam, priorem quoq; terra defunctum ei patrẽ, cũ humari non posset, nondum enatę humo, conditum in uertice. Nota alias auis, nusquam non obuia, etiã in delicijs habita diuitum, quas infensas sibi habent initio septembris magna obseruatione. Figura ab passeribus non differt, nisi quod passer cristam non gerit. Significat & alia κορυδαλίς, nempe herbam Capnon. Vide & Gellium de Galerica. Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 10. cap. 149.

Galion, idem quod Galiopsis, Vrtica mortua, apud Dioscor. lib. 4. cap. 95.

Galion, quæ herba sit, uide Dio. lib. 4. c. 77.

Galiopsis, urtica Labeo. Diosc. lib. 4. ca. 95.

Galla, fructus est quercus. Aliqua ὀμφακῖτις appellatur, parua quidem, sed torosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana, leuis, perforata. Eligi debet Omphacitis. De Galla plura Diosco. lib. 1. Plin. lib. 16. cap. 7. Theophrast. lib. 3. cap. 6. 8. 9.

Gallephos, Vrtica, uel Acalyphe. libro. 4. Dioscor. cap. 95.

Gallicus, ad sinistrum flans circa septentrionem. Vitruuius.

Gallinaria. Quæ gręco uocabulo dicta sunt Ornithrophia, & Ornithoides, nũc latina uoce appellantur Gallinaria, uidelicet, stabula gallinarũ & receptacula. Col. li. 8. c. 3.

Gallinago. Lege, Scolopax.

Gallus, & Gallinaceus. uide Plin. li. 10. c. 21.

Gallos gallinaceos, Alectryonas ἀλεκτρύονας, καὶ ἀλέκτορας Gręci uocant: quia uidelicet nos a lecto exsuscitent. Gallinas uero ἀλεκτορίδας, καὶ ὄρνιθας. Aristophanes alectoras qui mares sunt, alectriġnas, quæ fœminę. Alectronas uero utrũq; continere. In Comœdia nubium, inueniuntur & pro maribus alectorides accepti, ut inquit Athenęus. Sed & iubas, & capillum Gręci ἀλεκτορίδας appellãt. Et Persę suos quoq; ceruos hoc significant nomine.

Gallia muscata, describitur ab Nicolao inter Electaria confortantia, & preciosa.

Gallina. De Gallinis gallinaceis, & eorum iuuamẽtis, Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 37. cap. 10. lib. 11. cap. 7. lib. 29. cap. 4.

Gallinarum multa genera Barbarus in Corollario distinguit. Sunt enim Cortales, et Villaticę, siue ut ipse uocat, Cortalles. Itẽ Rusticulæ mansuetæ.

Gallinas Adianas, siue Adiaticas, Chrysippus exiguas intelligit.

Gallinæ Cortales. Lege, Cortalis.

Gallinæ grandes, uariæ, Meleagrides appellatæ a Græcis.

Gallinæ Medicæ, a Media, quasi Mediæ, generi uillatico adscriptæ: propter magnitudinem in Italiam translatæ. Varro.

Gallinæ Meleagrides, paruo capite ad proportionem corporis, & glabro: crista carnea, sed rotunda, & prædura, quæ pixilli modo promineat, colore ligni, ab ore ad malas caruncula prominente, sed rubrior quam sit gallinaceo generi. Hoc Gallinarum genus, inquit Plinius lib. 10. cap. 26. Gilbarum uarijs sparsum plumis, quæ nouissimę sunt peregrinarum auium, in mensas receptæ, propter ingratum uirus. Verum Meleagri tumulus nobiles eas fecit. Meminit earum etiam Aelianus.

Gallinæ Aphricanæ, quas plærisq; Numidicas esse dicunt, cũ sint Meleagridi similes, nisi quod rutilam cristã capite gerunt, quę est in Meleagride cerulea. Trãquillus sentiens, cũ Columella, separat Meleagrides a Numidicis. Varro autem ecõtrario, easdem reuera dicit esse.

Gallinæ Numidicæ quæ sint, lege in dictione, Gallinę Aphricanæ.

Gallinæ Pumiles, a Gręcis νάνοι, id est, paruæ uocantur.

Gallinæ Rusticæ, non dissimiles Villaticis, quæ per aucupem decipiuntur, & in insula appellata Gallinaria in mari Ligustico maxime abundant.

Gallinago, colore Attage, rostro oblongo, cursu celeri, hominẽ maxime diligit, capiturq; inter sepes hortorum, et uinearũ, uulgo Gallinella. Aelianus.

Gallinella. Lege, Gallinago.

Gallinę Patauinę, uulgo Puluerarię cognominatæ, a uico, ubi grandissimæ, ac spectabiles maxime nascuntur.

Gallinæ Tanagaicæ, Alexandrinæ, Melicæ, Chalcidicæ, Boeticæ, apud Athenæũ, & Martialem celebrantur.

Gallinarum iuuamenta, & Gallinaceorũ, lege apud Dioscor. lib. 2. cap. 52.

G A N

Ganganum, ambientem locum uocãt uentris: quia fit ibi neruorum implexio sagenæ modo; quã etiam γαγγαμῶνα uocant.

Gangę, apud Germanos Anseres minores & candidiores dicebantur olim. Plinius libro. 10. cap. 22.

Gangitis, græce γαγχίτις, nardi genus, sic dictum a fluuio Gange, apud quem nascitur montem præterfluente. Dioscorides libro. 1. cap. 6.

γάγγλια, capitis ulcera sunt, & tubercula. Celsus lib. 7. cap. 6. Sunt qui diffiniũt, neruorum præter naturam concretionem, & in naturã reliqui corporis translationem. In brutis, præsertimq; suibus, antiquiores Glandia, & Glandulas dixerunt, suauitate in illis, quã reliquis partibus deprehenso sapore: in hisq; factas inflammationes Græci φύματα, Latini Panos dixerũt. Et si Galenus quoq; solam inflammationem βουβῶνα, id est, inguen dixerit. φῦμα, suppurare incipientem.

Ganglion, nerui concretio, quę ex ictu, aut defatigatione in nódo manus, aut talo, locisq; quæ articulis mouentur plęrunq;, in alijs nonnunquam putridis corporis etiã accidit. Paulus lib. 6. cap. 39.

Gangręna, est mutatio cuiusuis coloris secundum naturam in colorem alium: aut mortificatio cũ exulceratione, aut sine ea. Fit autem Gangręna, uel phletora præcedente & mortificatione, uel phlegmate ex manuum operatione. Teste uero Galeno, est corporis a naturali habitu in alienũ naturæ mutatio, uitæq; in ea parte priuatio: quã ille a cadaueris forma νέκρωσιν quoque uocat. Fitq; hoc malum, teste Paulo, cum nec suppurauerit inflammatio, nec discussa medicamentis fuerit. Ea particula corporis, cũ iam prorsus mortua est, adeo ut præcidi opus habeat, Sideritis, & Sideratio uocatur. Vide Siderationem.

Eangitis, id est, Engangis, uel Gagathes lapis preciosus, cuius meminit Dioscorides libro quinto.

C A P

Gaphagæ, *Siculorum lingua*, uermes terrestres.

Gapyras, caprarum recrementum.

G A R

Garab quid sit, lege, Coruus.

Gargarismus quid sit, expressit Serenus, cũ inquit. Atq; palato agitat pariter, retinensque, uomensq;.

Gargarisationes aut leniunt, ut lac, cremor, uel ptisanæ, uel furfurum: aut reprimunt, ut aqua lentis, rosæ, &c. aut euocant, ut sinapi, piper.

Garyophyllon in India piperis grani simile, grandius, fragiliusq;. Tradunt in Indico luco id gigni. Vide in Plin. lib. 12. ca. 7.

Garyophyllatũ, ab Garyophyllis dictum comperio apud Nicolaum.

γάρῥον, omne quod ex piscibus, carnibusq; sale maceratis liquamen est, Lege, Garus.

Garrus, latinum nõ habet nomen, ut autor est Ausonius Poeta, qui liquamen sociorum appellauit.

Garum, differt a Muria, & Alece: quod Garum est ex extis scombri, & quõdam Gari piscis fiebat: Muria ex Thynno fere. Quanquã Muria Catoni, Palladio, & Columellæ non liquamen ex piscibus, sed salsilaginem facticiã ad caseos condiendos, uinaq; significat. Alex, Gari potius ipsius fęx. Habetur & Halme, latine Salsugo dicta, & Salsilago apud Diosco. & Plinium. Quanquam in medendi usu, Salsugo hæc a Muria nihil differt. Item ἁλὸς ἄχνη, hoc est, ramentum quoddam salis atq; spuma: cuius mentionem apud Latinos, in Plinio certe cõperimus. Subinde & Oxalme appellata, quod ex aceto & sale fiat. Nam Gari genus acidi, Oxygarum appellatũ, ipso nomine significat. Columella Oxygarum Moreti quoddam genus facit, & Oxyporum quoq; dici posse uult. Sunt & Medicis sua Hydragora, Oenagora, & Elęogara. Alioqui Elęogaron & ferculi genus erat delicati, quod Gybariticũ, missum in cœnis appellabãt: quoniã Gybaritæ quo anno id ganeæ inueniſſent, perijſſent, autore Spartiano. Legimus & Oxyliparon genus esse iuris, in quo Raię, ac cęteri eius naturæ pisces mandi solent. Item,

Garus, & Garum dicitur, a Garo pisce, ex quo olim conficiebatur: postea ex Scombro pisce: nec liquor fere ullus, præter unguenta, maiore in precio erat. Græci optimum genus Gari putant, quod αἱμάτιον, hoc est, sanguiculum appellant, ex intestinis thynni, cũ branchijs, sanie, & cruore.

G A S

Gastromancia, ex Amphora diuinatio, quę a puero solet inspici, etiam apud ueteres. Hoc Cicero fortasse intelligit, in libro de Diuinatione, cum dicit auspicia militũ per

acumina. Nisi de lapide Siderite intelligat, cuius est ea uirtus, teste Orpheo de Lapidibus, ut noctu uelatus ad lucernam, ex piatis mente, introspicientibus moueri, responsaque dare uideatur. Est & fons apud Aegienses in Achaia, teste Pausania libro septimo. Templũ Cereris, ubi fons, in quẽ peracto sacrificio introspicientes, in morbo uident ualetudinis euentum.

γαστροκνήμιον, id est, cruris uenter. Nos Suram appellamus: posterior cruris pars.

Gasteres, Rapæ, lingua Lacedæmoniorũ, apud Nicandrum Brassica.

G A T

Gatale, Astragalus, apud Dioscoridem libro.4.cap.65.

Garho, lingua Aphrorum Cicerbita. Lege Cicerbita, uel, Sonchus.

G A Z

Gazella, Capręa illa quę moschum edit, nobile illud odoramentum: si Herm. Barb. credimus. Lege, Moschus.

☞ G E B

Geboscon, Lege, Allium. gręce γήβοσκον.

G E H

Gehar, uitium uisus, uel uidendi potentiæ: quod fit ex paruitate spiritus uitalis, & extensione musculi oculum mouentis.

G E L

Gelasini dentes, uel Cienes, dentes quatuor anteriores: sic dicti, quod inter ridendum retegantur.

Gelatina, conditurę genus.

Geleniabin, mel rosatum, colatum.

Gelgos, nuclei alliorum.

Gelotopęus, qui risum aliis excitare nouit.

G E M

Gemmæ, quæ in palmitibus turgent internodia. Teut. Brosslen.

Gemmæ multæ & copiosæ in Ponto. Solinus cap.23. atque inibi de Gemmis quędam.

Gemelli quomodo gignantur, lege, Fœtus parientis pars non est.

G E N

Generatio, est substantialis formę in aliquo acquisitio.

Genicularis, Lychnis coronaria, apud Dioscoridem lib.3.cap.113.

Geniculum, quod in harundinibus turget, internodium.

γένειον, mentum.

Genista, Lege, Spartiæ.

Genista, Spartium apud Dioscor. libro.4. cap.160. Sic dicta, ut inquit Barbarus, quia genu modo flexibilis sit ad nexus: uel quia genibus medeatur dolentibus.

Genistilla, Amerina. lege, Amerinus scop.

Genitalis, Xiphion, apud Diosc. lib.4. c.23.

Genitura, & semen differunt. Lege, Semen differt a genitura.

Genitura Herois, Polygonum, apud Dioscor. lib.4.cap.5.

Genitura Titani, Sideritis, apud Dioscor. lib.4.cap.36.

Genicularis, Lychnidis herbæ flos, apud Paulum lib.3.cap.24.

γένυς, mandibula.

G E O

Geodes lapis, ex argumento sic dictus, quoniam complexus est terram. Vide Diosc. lib.5.cap.160.

γεώδη χωρία, in re rustica ueteres dixerunt eas agrorum partes, quæ nullos habent terræ mixtos lapides, sed solam terræ profunditatem.

Geomancia, quæ ex incertis quibusdam in harenam, uel puluerẽ, uel ut hodie habet eius usus, cartharũ, uel tabellarũ signis, omniũ fere rerũ euentus prædicit: quam uanam esse clamant Theologi: ego responderе etiam euentus uidi, & expertus sum.

G E R

γεράνδρυον. Lege, δρυός.

Geranion, foliis Fremii, diuisuris longioriqus, radice rotunda, dulci. Dioscorides libro.3.cap.129.

Geranogeron, Geranion, apud Dioscor. lib.3.cap.129.

Geranopodion, Lychnis coronaria, apud Dioscor. lib.3.cap.113.

Gerardus Subuoletanus, Auicennę libros conuertit ex Arabico: uerum an primus id fecerit, ignoro.

γεραιοπώγον, apud Nicãdrum fortasse id, quod apud Dioscor. τραγοπώγον.

γῆρας ὄφιος, senectus serpentis, id est, serpentis exuuiæ.

Gerontopogion, herba, senis, siue presbyteri barba, Tragopogoni fere similis: nisi quod lacte manat, & radice amara est, non dulci.

G E S

γῆς ἀστηρ, terra Samia. Sic enim met interpretatur Cœlius Aurelianus.

γῆς ἔντερα, uermis terrestris.
Gessampini, arbores ferentes lanugines, ex quibus uestes fiunt. Plin. lib. 12. cap. 11.
De Gestatione uide Celsum lib. 2. cap. 14.

G E V

γεύρων συστροφαί, neruorum præter naturam distentiones, quæ in corpus creuerũt.
Geum, herba similis Meo, uel Meu athamantico apud Plinium: quanquã sint plurimi codices, qui Gethin habeant, non Geum. Vide Barb. in Corol. Meu.

G I A

Giagones, buccarum musculi.

G I B

Gibbos solet Hippocrates nominare, quos nunc omnes homines conuexos appellãt. Nam & fere eis est spina in parte posteriore conuexa. Conuexio igitur apposite dicitur, cauum gibbo, gibbo regibbum.
Gibber, quod est in dorso tumens.

G I G

γίγαρτα, significat id nomen Medicis, acinos uuæ, aut etiã mali punici sic uero conterentes rustici uocabant. Meminit Aristophanes.

G I L

Giluus color. Lege, Rufus.

G I N

Ginos, Hippuris altera, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 5.
γιγγίδιον, Lege, Gingidium, & Lepidiũ.
Gingidion in Syria & Cilicia plerunq; nascitur, herbula syluestri pastinacæ similis, tenuior, & amarior, radice parua, candicante, amœna. Vnde prouerbium. Multa Syrorum olera. Sed hodie peregrinum regionibus in nostris, si Plinio & Dioscoridi credimus. Quidam hodie falso pro Fumaria, uel Capno interpretãtur. Vide Dioscoridem lib. 2. Plin. lib. 20. cap. 5.
γίννοι, ab Aristotele appellantur equi pumili, non alia ratione, q̃ maris & uteri uitio.

G I S

Gis, Hippuris, apud Dioscor. lib. 4. ca. 49.
γίσσον, quod in supercilijs prominet.

G I T

Gith, Dioscoridæ Melanthion lib. 3. ca. 92.

G I Z

Gizer. Lege, Casia.

G L A

Glaber, Glabra, Glabrum, depilem significat. Hinc Glabella fœmina decenter dicitur Apuleio, cuius corpus est læuigatum, politum, nulloq; pilo hispidum. Columella libro septimo, capite tertio. Hinc & uerbum Glabrescit, id est, fit glabra, & polita, læuigataq;. Columella libro secundo, capite uigesimo.
Glabrentia loca dicuntur, quasi caluentia: quæ & Glabreta nuncupant, sine stirpe, sine stipula, sine frondibus, ut hominis caluitium sine capillo est. Græci consimiliter loca nudata fruticibus Phalacras uocant, a quib. φαλακρὸς dicitur caluus. Vnde phalacrocaraces dicti corui aquatici, caluitio monstrabiles. Caluescere de arboribus quoq; usurpatur. Columella. Sæpe nouella castaneta caluescunt. Vinea caluata dicitur Catoni, Plinioq;, in qua raræ sunt uites. Columella libro. 2. capite. 9. Et glabrata, id est, depilata. Colum. libro. 12. cap. 52.
Glabreta. Vide, Caluata uinea.
Glacies, est aqua conferta, a serenitate compactilis. Aristot. de cœlo.
Glaciola, Iris.
Gladiola, Xiphion, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 23.
Gladiolus, alio nomine Iris syluestris. Dioscor. lib. 4. cap. 25.
Gladiolum quidam etiã interpretantur folium Narcissi, quod formã gladij habeat.
Gladiolus, Iridis cognomentum, idq; adeo a figura. pugionis enim atq; ensis εἰκόνα gerit. Est & priuata eius nominis herba, cuius in quarto Dioscor. meminit.
Glandula, Astragalus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 65.
Glandulæ, morbus faucium, ob quandam similitudinem glandis. Vocant & Tonsillas, Plinio teste.
Glans, summa pars pudendi uirilis, uocatur per similitudinem, a Græcis Corone.
Glans, Balanus, Suppositorium, idem.
Glans Hyberica, glans cæteris præcellentior.
Glans Aegyptia, Myrabolanos.
Glans unguẽtaria, fructus est arboris Myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more humorem reddit, quo ad preciosa unguenta pro oleo utuntur. Dioscor. lib. 4. cap. 163.
Glanus, uel Glanis, piscis qui auersus mordet hamos, nec deuorat, sed esca spoliat. Lege, Silurus.

Glandularum in corpore curam, uide apud Galenum.14.Methodi, circa medium.

Glastum. Quomodo errauerit in Glasto Plinius, uide in Commentarijs Nicolai Leoniceni, de erroribus Medicorum. Et Herbarij nostri tomo.2.

Glastum syluestre, apud Dioscoridem.lib. 2.capite.206.

Glastum, Gualdum, Glasdum, quid reuera sint, lege in Barbari Corollario libro.2. capite. Isatis. apud Dioscor. lib.2. cap.205.

γλαυκόφθαλμος, glaucus oculus.

Glaucedo, corporis qualitas.

Glaucia, Chelidonia. Dioscorides libro secundo, cap.200.

Glaucias, pharmacenticæ sectæ experimentator, siue Empiricus.

Glauciæ cuiusdam herbarij, meminit Plin. lib.24.cap.16. plura non lego.

Glaucion, Corniculatum Papauer dictum a quibusdam, haud proprie.

Glaucium, succus est herbæ, quæ in Hierapoli Syriȩ nascitur, de qua plura Dioscor. lib.3.cap.99. Plinius libro.20. cap.19. libro 27.cap.10.

Glaucoma, nō dissimile Hypochymatis, & oculorum suffusioni, unde aliqui idem uitium esse putauerūt. Fit Glaucoma ex mutatione crystalloidis ad glaucum. Videtur Auicenna Glaucedinem, uiriditatē oculi uocasse.

γλαύκωμα, oculi affectus, pupillæ partem occupans.

Glaucoma. Lege, Exulcerationis oculorū affectus.

Glaucus color. Lege, Cęsius.

Glaux. Cytiso, & Lenticulæ folijs similis, apud Dioscor. lib.4.cap.142.

Glax, uel Galax, a lacte sic nominata, eadē quæ Glaux, apud Dioscor. lib.4. cap.142.

G L E

γλεύκινον ἔλαιον, Gleucini, id est, musti unguenti confectio. Ita dictum, quod ex musto conditur, & incoquitur. Græci τὸ γλεῦκος mustum uocant. Græca quoque uoce dicitur ἀιγλεύκος, hoc est, semper mustū, quod inter dulcia est. Id euenit cura: quoniā, ut docet Plinius, feruere prohibetur. Hinc oleum gleucinum dictum, ab eo, quod ei γλεῦκος, id est, mustum incoquitur, uapore lento, consumiturq́ mustum, cui oleo admiscent etiam odoramenta. Plinius oleum gleucinum memorat inter genera olei factitij: quod nunc quomodo fiat, eleganter Columella præscribit libro.12.cap.50.

G L I

Glico, & ipse Romæ Medicus, sed nebulo: qui custoditus fuit, eo quod Pausæ mors ante suspecta esset, quasi uenenum uulneri indidisset. Historia est apud Suetonium in Octauio Augusto.

Quasi pabulo Gliscit, crescit, pinguescit, saginatur. Gliscere enim crescere est. Vnde Glires dicti, qui somno gliscunt, id est, crescunt, fiuntq́ pinguiores. Glisceras mensas dicebant antiqui opimas & lautas, qua si gliscentes per instructionem epularum. Alibi Colum. scribens de gallinis farciendis, sic inquit, Prima Luna saginari cępta, uicesima pergliscit. Colum. lib.2.cap.5.

G L O

γλοιός, id est, ῥύπος.

Glomeramina, pilulæ.

Glomeramina ouis, stercus ouinum.

γλωσσή, lingua.

G L V

Glubere, corticem detrahere.

Gluchon, Pulegium, apud Dioscoridem libro.3.cap.34.

Gluma, folliculus ille qui ex frumēti recēs assurgenti & germinanti cauliculo assurgit, cuius tertio, aut quarto genu spica geritur.

Gluten piscium, uenter est piscis cætacei, Dioscor. lib.3.cap.101.

Glutinum, ex lapidibus, gręce λιθοκόλλα.

Glutinum, siue Gluten, præstantissimū fit ex auribus taurorum, & genitalibus. Egit de Glutinis Dioscor. lib.3.cap.100.

γλουτοῦ σφαίρωμα, cotyles in coxa, scribit Eustachius. Ruffus uero prodidit, Pygas et Gluton a quibusdam pro eodem accipi. Cędi pueros hac parte tradunt: quod sint nates sensui obtusi, ob cutis crassitudinem, cui insit callosum quiddam & solidius, duriusq́ quam reliquo corpori, præsertim superno.

γλουτὸς, lumbus.

G L Y

Glyceraton, Glycyriza, idem. Dioscorides lib.3.cap.6.

γλυκόπικρον uocatur, quod dulciter amarum est, apud Dioscoridem.

Glycyphyton,Glycyrhiza,apud Dioſcoridem lib.3.cap.6.

Glycyrhiza,radix dulcis. quam barbari hodie Liquiricium uocant,deſcribitur a Dioſcoride lib.3.cap.6.

Glycyſide, Pęonia, apud Dioſc.lib.3.c.158.

Glycys ancon, Abrotonon, apud Dioſcoridem lib.3.cap.27,

Glycea,narium ulcera,apud Paulum.

Glycythymus, uictus ratio animum demulcens,ac ſuaue ingenium.

☞ G N A

Gnaphalium,eſt inquit Dioſcor.folijs mollibus,minutiſq́;pro tomento utuntur, lib. tertio,capite.131.

Gnaphalus, apud Ariſtot.fortaſſe id,quod apud Dioſcoridem Gnaphalium.uide ibidem Barbari Coroll.

γνάθοι,buccæ.

Gnaphęus,piſcis nomen,Fullo dictus, quoniam omnes maculas decoctū eius eluit. Barbarus in Coroll.Gnaphalij.

Gnaphos,ea fortaſſe quę apud Dioſc,Gnaphalium. Vide Barb.Coroll.lib.3,ibidē.

G N O

γνώμοντο,Ariſtoteli dicuntur dentes iumētorum,quibus deprehenditur ætas.

☞ G O B

Gobio.Lege,Gobius.

Gobius, & Gobio,& græce κώβιοσ,Plinius quoq; per c, ſcribit.non per g. Gobios ſaxatiles, ſunt qui Cothones dici putent, Laudauit Martialis in Xenijs.

In Venetis ſint lauta licet conuiuia terris,
Principium cœnę Gobius eſſe ſolet.

Dioſcor.lib.2.Plinius lib.9.cap.57.

G O L

γολγόσιον,Rapum.

G O M

γομφίασις,molarium dentium dolor, dum ſcilicet erumpunt. γόμφιοι enim molares dentes uocantur.

G O N

Gonagra,genuum podagra.

γονατώδεισ geniculatus. De herbis autem dicitur nodoſis.

γονοῤῥοία,ſeminis fluor ſpermatici. ἀπὸ τοῦ γονὴ,quod ſignificat ſemen,& ῥέω, quod ē fluo.Hæc autem ſeminis excretio inuoluntaria,morbum ſeminis adfert, cum corporis colliquatione,& calore malo. Fit enim & cole haud quaquam extenſo.

Gongri,rotunda internodia.

τὰ γυναικεῖα,id eſt,muliebria,uel muliebrium menſium fluctiones: quanquā ſint alia huius paſsionis nomina.uidelicet, καθάρσεις,ἔμμηνα,καταμήνια.

γόγγυλη ἥμερος,Rapum ſatiuum.

γογγύλη ἀγρία,Rapum ſylueſtre.

γογγυλίσ,Rapum,a rotunditate.

G O R

Gorgonion,Eryngion,apud Dioſcoridem libro tertio,cap.23.

G O S

Goſſampinus, ſiue Goſſipion,ſiue Xylon, fruticalis e ſuperiore parte Aegypti etiam in Italiam delatus,fructum ferens barbarę nuci ſimilem,plenam lanugine: nec alterū lini genus eſt quod huic candore, aut mollicia pręferatur, quamq́; firmitatis in eo parum.Huius putant generis eſſe quod uulgo,a pocilli forma,Cothonem uocamus, ſiue a mali ſimilitudine Cotonei, quod in eo gignitur.Id maturitate hiaſcens,lanuginis pilas oſtendit. Folia huic uitium minora. Aliqui Gitonem,a Git,cui ſimilem fere gerit in capite folliculum,appellant.

☞ G R A

Grab,fiſtula,oculi morbus.

Graculi Venetorum hadriam uaſtant,ac ſemina iacta abſumunt,niſi occurratur pabulis quibuſdam ad id diſpoſitis.Contra alij a Theſſalijs feruntur,aduerſus locuſtas, quibus ſunt infeſti. Aelianus.

Gramen Glicium,Graminis generis, apud Dioſcoridem lib.4.cap.35.

Gramen harundinaceū,uero Gramini maius,apud Dioſcor.lib.4.cap.34.

Gramen, Agreſtis. Dioſcor.lib.4.cap.33.

Gramen Babylonicum,id eſt,Gramen harundineum, Dioſcor.lib.4.cap.34.

Gramen Parnaſi,quod in Parnaſo mōte gignitur,apud Dioſcor.lib.4.cap.35.

Gramen,inter herbas uulgatiſsimū. Iumentis herba non eſt alia gratior,ſiue uiridis, ſiue in fœno ſiccata. Sunt qui & aculeatum Gramen uocant,cū in acumine ſint aculei, Gręci Dactylon uocant: quia digitis medeatur. Columella lib.6.cap.1.

Grando,quam Gręci χάλαζων,καὶ χαλάζιον uocant,collectio eſt ſub cute,buboni,& ægyptię fabæ ſimilis,ut ait Pollux,dolorem ſi tangatur adferens, Dicuntur & in oculo Grandines,cum ſegnis humor circa palpe

bras coit,sed ita,ut id tuberculū digito huc & illuc impelli possit.

Grando in oculo, quem uocant Hordeolū,

Grando itē porcorum morbus, cum sub lingua uenulæ uaricosæ fiunt, ac nigrescunt. teut.Pfynnen.Aecius lib.13.cap.120.

Granatum. Vide,Paliurus.

Granum gnidium, quod aliqui Linum uocant,fruticem uero Thymelęam, alij Chamęleā, alij Pyros achnon, alij Cneſtron, alij Cnecron,est similis Oleastro,folijs angustioribus,gumosis si mordeantur,myrti magnitudine,semine,colore, & specie,foris ad medicinæ tantū usum.Plin.li.13.c.21.

Granum Indicū. Vide de eo prolixā disputationem apud Leonicenū, libro de errori bus Medicorū,& Herbarij nostri tomo.2.

Grassoniæ,tetri odores corporis.Sic appellat Aecius sermone.8.cap.7.

Grauedo,ut docet Corn.Celsus. humor est ex capite destillans.Apuleius.Nares grauedine oppletę.Gręci uocāt Coryzas,nostri Grauedinē. Vnde Grauedinosi dicti, qui ad morbum grauedinis procliuiores sunt.M.Tullius. Itaq; dicimus,Grauedinosos quosdam,quosdam Torminosos,nō quia iā sint,sed quia sępe sint.Col.li.7.ca.3.

Graueolentia,corporis qualitas.

Grauedinosi, quibus e cerebro humor destillat.

Grauidis pica stomachus afficitur, foetu ob paruitatem non potente consumere nutrimentū. Huius rei caussa est,materiæ abundantia,& perturbatio stomachi. Denique postquam foetus augmētum acceperit,deorsum tendente sanguine,stomachi supercilia ad se trahit. Galen.de Definit,

γραῦς,quod in in summo lacte colligitur, & quod in sūmo refrigerati iusculi cōcreuit.

Gramias oculorum Plinius appellat, quas Nonius pituitam oculorum dicit esse. Vnde Gramiosi oculi.

G R AE

γραῖα, anus, umbilici cutis desuper iniecta: quia corrugatior, atq; rugosior, senectutis indicium est.

Græcinus, de uinorum & uitium natura reliquit plæraq;,Cornelij Celsi abbreuiator, ut inquit Plinius lib.14.cap.2.

G R O

Grossi,sunt primitiuę ficus.

Grossulos,atq; Grossos Gręci olynthos,& erineos uocāt.Sed Grossi propriè olynthi sunt,hoc est, primitiuæ ficus. Apud Macrobium leges Grossos ficus esse,quę nunquam maturescunt. Alij sic distinguunt,ut ficus primo sit olynthus: deinde phrixa: postea sycon: postremo ischas.

G R V

Grues, æstatis aduenæ a Thracia tranant æthera trianguli figura, lapides pedibus librantes,contra uim uentorum. Aelianus.

Grues ubi potissimū regnent, & de earū immanitate,uide Solinū ca.25.Plin.li.10.c.23.

Gruina,Geranium alterum,apud Diosco. lib.3.cap.130.

Grumi, sanguis,græce θρόμβοι.

Grumus,collectio terræ,minor tumulo.

G R Y

Gryphes auriti,aduncitate rostri. Plinius libro.10.cap.49.

☞ G V L

Gula,ex neruo constat & carne: ea cibus & potus deuoratur,οἰσοφάγον Gręci uocāt, ab longitudine, angustiaq; cognominata.

Gula,intra collum,cui comes arteria iungitur. Aristot.lib.1.de Animal.cap.16.

G V M

Gummitione, inspersione gummi, & quasi tectorio.Itidem Ceratura dicitur,inductio ceræ,& quædam quasi incrustatio ex cera facta,in dolijs olearijs.Colum.li.12.ca.49.

G V R

Gurgulio, pars ea gutturis, per quam pulmo attrahit,& reddit spiritum.

Gurgulio,cum sit uocis quasi plectrū quod dam, sępe a capite destillationem accipit: ac præter naturam auctus,cum oblongus, ac tenuis euadit,Columella. cum uero crassus & rotundus, Vua appellatur. Paulus lib.6.caq.31.

Gurguliones, in tritico marcescente accrescentia animalcula.

G V S

Gustatoria,neruorum coniugatio uocatur, ut inquit Galen.lib. de sectione neruorū, quorum ministerio gustus ministratur.

G V T

Gutta rubra,uulgo,& a nouis medicis uocatur in facie malignus quidā tumor,cū magno rubore:unde & rubea dicta est. Sunt qui ob eius molestiā Guttā rubidā uocant.

Gutta rosea,uel rosacea,malū faciei, et pręcipue nasi rubor,qui pręire elephantiā solet.

Guttatus color. Lege. Color uarius.

Guttur, ſiue facies, cartilagine conſtant. per quas ſpiramus: uocemq; iuuant.

G Y G

Gygarthus, lectus eſt in quo paralytici, mẽteq; capti, quiq; uocantur dæmoniaci, uincti iactant ſeſe. Vnde prouerbium γύγαρθον φύσσ, id eſt. Gygarthum ſpiras, in inſana, fruſtraq; uociferatiõe. Paul. lib. 3. c. 14

Gyges. aggregatio omniũ ſphondylium.

Gygenij, apud Strabonem equi pumili, idem quod Gumi.

G Y L

γυλιαύχενασ, uocant homines prætenues, & colli oblongioris.

G Y M

Gymnaſium, locus eſt in publica aliqua regione urbis extructus: quo ungẽdi, fricandi, luctandi, diſcum iactandi, aut tale quippiam facturi confluunt. Gal. lib: de ſanit. t.

G Y N

Gynecanthe, Vitis alba, apud Dioſcoridẽ libro, 4. capite. 195.

γυναικομάσοι, uocantur apud Paulum lib. ſexto. cap. 46. quibus in morem mutonis mammę inmodice turgeſcunt ac creſcunt.

Gynæcomaſton. eſt ſuperexcreſcentia pinguedinis pręter naturam mammillis ſubiectæ ut plurimum.

G Y P

Gypſum, uel Gypſos, plura habet genera, de quibus uide Dioſcor. lib. 5. cap. 125.

Gypſum coctũ, Speckkalck, Gypſʒ. Idem Gypſum foſsile.

Gypſi iuuamenta, require apud Dioſcoridem lib. 5. cap. 24.

G Y R

Gyrofalco, a uolandi modo ſic appellatus, quod prædam circumagat.

γύρυσ, id eſt, pollen.

H A B

HAbitus, eſt ſpiritus continens, cõprehendenſq; particulas.

Habilla. Lege, Lupulus.

Habiola. Lege, Lupulus.

H A D

Hadroſphocron, ſpicę maioris ſpecies.

H A L

Halcedo, eadem quæ & alio nomine uocata Ariſtoteli Halcyon,

Halcyones, aues paulo ampliores paſsere, colore cyaneo, tãtum purpureis admixtis pennis & candidis: nidificant in mari. Plinius lib. 10. cap. 32.

Halecem fœminini generis apud Catonẽ, minuti & uilis piſcis genus putamus eſſe. Quanquã alibi ex inteſtinis piſcium fęcem legamus, quæ ganeæ olim materiam quoq; præbuit.

Hales achne, Spuma ſalis apud Dioſcoridẽ libro quinto, cap. 118.

Hale, uel græce ἄλη, latine anxitudo, uel pãdiculatio. Quidam etiã Halycem uocant. Ea uero eſt, eum quis toto corpore extenditur. Inter ſanos Halycem uocamus, cũ pręſentia ſubinde ſtomachantur, ęgreq; ferimus, & ab actione una & negocio ad negocium diuagamur.

Halicacabos, Anagallis. Item herba alia cuius meminit in primo lib. Dioſrorides.

Halicacabus. Veſsicaria. Solanũ, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 75.

Halycen nominat in aphoriſ. Hippocrates, quam multi Gręci ἄλην, καὶ ἀλυκὴ dicunt.

Halieuticon, eſt commentatio de piſcibus: qualis Opiani extat.

Halimum alij δαμασώνιον, alij ἔυριμον, alij βρεττανιδὸν, alij ῥάβδιον, alij βασίλειον, prophetæ ἑρμοῦ βάσιν, alij ὀσίριδοσ διάδημα, alij ἡλυσέφανον, alij ἱερὸν καυλὸν, Pythagoras ἀνθήνορον, Aegyptij ἀσοντερὶ. Romani Albucum uocant. Frutex ſepiendo aptus, Rhamno ſimilis, ſine ſpinis, folio duro, ſed latioribus: naſcitur in ſepibus & maritimis. Halimon, inquit Plinius lib. 22. cap. 22, quidam Aureonem uocant: locis ſalſis naſcitur, ſalſilaginemq; pręfert: cõuoluitq; ſe ut hedera. Sit hæc, an alius quoq; Albucus, & apud Heſiodum Aſphodelus, in eo opere cui titulum fecit, Opera & dietæ, Hermolao quoq; Barbaro non admodum conſtat: niſi quod modo cum aſpiratione, modo ſine aſpiratione apud ueteres legitur. Almytis dicta ab Accio. Et de Aſphodelo etiam alias, & Albuco. Meminerunt pluribus Halimi huius Dioſcor. libro primo, Theophraſtus lib. quarto, et libro quinto de Cauſsis. Paulus lib. 1.

Halinon, ſic uocant oleũ amygdalarũ, græce ἅλινον ἔλαιον.

Haliphlocos. Lege, Quercus.

Halitus obſeruare ſeptentrionales. Plinius. Qui mares concipi uelit, in Aquilonẽ paſcito, ut ſic in eundem ineant: qui fœminas

concipi uelit, in Austrum spectantes in ire cogito. Tradūt omnes ferme scriptores id fieri, sed cur fiat minime caussas explicant. Video itaq; facturus precium operæ, si ea quę apud Albert. Mag. rerum naturę con sultissimum, legi, conducētia ad hanc rem, hoc in loco explicauero: qui in lib. de Animalib. tradit, Ideo flante aquilone concipi mares, quod is uentus calorem naturalem intus cohibeat: atq; ita corpora fiunt ualentiora, firmioraq;, & ipsum semen siue sperma melior escit. Contra, flante Austro corpora fatiscunt, & resoluto calore fiunt imbecilla: unde fœminę tunc facilius concipiuntur: qui fœtus est q̄ masculus longe imbecillior, molliorq;. Colum. lib. 7. cap. 3.

Halica fit ex zea, quā *δίκοκκον* uocant, hoc modo. Tunditur zea: tusa, in calidam conijcitur aquā, statimq; exprimitur: mox tusum in tenuissimū pollinem album, ei gypsum exigua quantitate additur, adspersoq; itidem sale, sal ardētissimo canis æstu, ne acescat, insolatur: & cum insolata fuerit, cribratur, & seruatur. Plinius lib. 8. ca. 11. rem Romauam uocat, quę Pompeij ætate non dum in usu fuerit. Theodorus pro Chondro uertit, repugnante tamē Paulo: qui differre natura existimat, & similem quidem esse, sed uentrem tamē magis supprimere.

Halice, anxietudo, idem.

Halitu osa uocantur, quęcunq; per cutem foras effluere sunt apta.

ἁλίζωνιον, genus herbæ marinę.

Hallecula, pisciculi nomen est, diminutiuū hallecis: quę fęx est murię imperfecta, nec colata. Columella lib. 6. cap. 8.

Halmades, dicuntur oliuæ quæ muria seruātur: etiamsi Græci quidam cōfudere nomina. Vide, Colymbades.

Halme, id est Muria, apud Dioscoridē lib. quinto, capite. 119.

Halme. Lege, Garum.

Halmyris, Brassicæ marinę cauliculus, Sic dictus, q; in maritimis pręcipue prouenit.

Halos anthos quid sit, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. 129.

Halo, onis, externo uino sanguens: quē gręci *ἰωλον* uocant.

Halos, *ἄχνα*. Lege, Garum.

H A M

Hamonium, color tendens in subruffum.

Hammos, Harena.

H A R

Harmala, sic inquit Aecius, quidam Rutę semen uocarunt, serm. 8. cap. 47.

Harmonia, pharmacum apud Aecium sermone. 8. cap. 55. leuans dolorem, & simul oris uocem instaurans.

Harmocrates Medicus quidam fuit tantæ ignauiæ & inscitiæ, ut non modo arte sua, quam nō probe callebat, multos perimeret, uerumetiam per somnium cōspectus, uelut basiliscus interficiebat, a quibus cernebatur, autor Martialis Epigram. lib. 6.

Lotus nobiscū est, hylaris cœnauit, & idem
Inuētus mane est mortuus Andragoras.
Tā subitę mortis causā Faustine requiris?
In somnis medicū uiderat Harmocratē.

Haormia. Lege, *ἀγάλοχον*.

Harpe, ex flaua bile humor, late corripiens totum corpus, ut nomen indicat.

Harmus, spacium dentibus interlocatum.

Harundo, græce *κάλαμος*. In Harundinū genere quædam *νασὸς* uocatur, ex qua sagittæ factitari solent. Alia fœmina, qua tibiarum ligulas efficiunt. Alia, quod fistulis addicta sit, *συριγγίας*, cui multū inest carnis, crebris cincta geniculis, *ὡς βιβλιογραφίαν ἐπιτήδειος*. Alia crassa, concaua, apud amnes nascens, quę a quibusdam Cypria, ab alijs Donax appellatur. Alia *φραγμίτης*, id est, phragmites, seu uallatoria, gracilis, candicans, uulgo cognita. Plinius & Theophrastus addunt Characiā, Tibialem, Gnidiam, Toxicam, id est, sagittariam, Scriptoriam, & id genus alias. De quibus omnibus lege Dioscoridem libro primo. Plinium lib. 16. cap. 36. lib. 24. ca. 11. lib. 17. cap. 20. & 28. Theophrast. lib. 4. ca. 11. & in Corollarijs suis Hermolaum Barbarum Coroll. super harundinem.

Harundinum ferax est Thermitanus lacus. Solinus cap. 11.

H A S

Hastula regia, Asphodelus. Vide Dioscor. lib. 2. cap. 187. Plin. lib. 21. cap. 17.

H E B

Hebenotrichon, Capillus ueneris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 137.

H E C

Hecathęi emplastrum. Vide Celsum lib. 5. capite. 19.

Hectica febris, quę iam facta est, quęq; ęgre discutitur, Gal. 8. Method.

Hectici,& febris Hectica,non a consuetudi ne,ut imperiti credunt,& ob id Ethicā bar bare pronunciant,sed ab habitu nominata est.Hæc non in humore tantū,atq; spiritu, sed in ipsis plane coit & inolescit ossibus.

Hecticam habent dispositionem, quæcunq; tenacitet hęrent,

H E D

Hedera Bacchica,ea quæ & Nysia,uel Hedera poetica.

Hedera Cilicia quæ sit,lege apud Barbarū in Coroll.Smilacis,lib.4.

Hedera Ladone,id est, Cisthos quædam,e qua Hedera.

Hedera Nysia,qua olim poetæ coronabantur,folijs minus nigris.

Hedera Thracia quę sit,uide apud Barbarū in Corollario suo.

Hederarū genera multa alia,uide apud Pliniū lib.16.cap.34. lib.24.cap.10.Theophr. lib.6 .cap.2.Dioscor.lib.2.cap.199.

Hederacula,id est, κίσσαρον.

Hederago,id est, κίσσαρον,Lege, κίσσιον.

Hederalis herba, Ruta,apud Dioscoridem libro tertio,cap.51.

Hedemias , Coniza apud Dioscoridem lib. tertio,cap.135.

Hedysarum, semen Pelicianū secundū Aecium serm.12,cap.44,

ἡδυπότον,quod suaue est ad potandum:epi theton uini.Odyss. β. πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο.

ἡδύχρουν,unguentum quod in Co insula fi eri solebat.

H E G

Hegeteria,fici pomum,ab Atheniēsibus sic uocatum, quasi ante alias fruges inuentū: etiam quibusdam festis pręferri pompæ so litum in offis.autor Athenęus.

H E L

Helbunion,Dictamnum.apud Dioscoridē lib.3 capite.35.

Helenium folia habet Verbasci,angustioris folij,asperiora,oblonga:caulē quibusdā in locis non emittit:radicē subalbidā,inter dū subruffam,odoratam,acrem,uegetam, ma gnam:ex qua agnatę appendices liliorum aut ari modo seruntur. Montibus in umbro sis,siccoq; prouenit.Dioscor.lib.1. Plinius lib.21.cap.10.&.21. Helenium e lachrymis Heleni dicitur natū, & ideo in Helenę insula laudatissimū. Est autē frutex humi spargens,dodrantalib.ramulis,folio simili serpillo. Est & alterū Helenium, quod in Aegypto gigni Crateias tradit, herba cubitalibus ramulis, serpilli modo per humū repentib.folijs lenticulæ,sed longioribus, crebrisq;:radice pallida,digiti minoris crassitudine,per ima tenui,superne crassa:cortice nigro.Nascitur in maritimis,collibus q;. Vocatur autem alio nomiue Symphyton:alij Persicam.alij Medicam , alij Orestium,alij Nectarion,alij Cleoniā,alij Idęam baton,aut Flomum uocant. Latini Terminalium,aut Enulam campanam , Aegyptij Lenon. An sit ea quam hodie officinæ exhibent latis folijs,radice admodū crassa & tortuosa,necdum persuasus sum ut credam: quando nihil eorum uideo responde re cum Dioscor.quę in nostrate cernūtur. Quid igitur sit uerum Heleniū, deniq; quę radix illa pinguicula & crassior,quam hodie demonstrant, nedū alijs diuinandum relinquo,sed scrutari etiā mecum obsecro, & hortor. De Symphyto plane uerum est quod inquit Dioscor.a cuius folijs & caule admodū diuersa est Enula officinarum, si cætera tantopere respōderent. Probatur etiam mihi quod M.Verg.testatur, aliam quandam,magisq; genuinam se habere enulā,prorsus ea figura,quali hodie ab herbarijs prædicatur:caule scilicet craso,hirsuto,cubitali,& aliquando maiori, angulo so,& luteis floribus.

Heliacon,cyphi confectio uina præstans.

Heliophyton,Smilax Dioscot.lib.4.c.145.

Heliopos,Heliotropium magnū,apud Dioscoridem lib.4.cap.203.

Heliosacte,Ebulus,apud Dioscoridem lib. quarto,cap.185.

Helioscopius,Tithymalus,apud Dioscori dem lib.4.caq.159.

Heliotropium magnū,herba Solaris , apud Dioscoridem lib.4.cap.203.

Heliotropium paruum,apud Dioscoridem libro quarto,cap.204.

Heliotropiorum diuersa & genera & nomi na designauimus,idq; ex scriptoribus longe probatissimis,in Herb.nostri tomo.2.

ἡλίωσις, torrefactio in sole. Vtitur ea cura Aurelianus lib.1.de capitis dolore.

Helitis , Squamę æris genus electissimum, apud Dioscor. lib.5.cap.80.

Helcysma, scoria argenti.

Helix,apud Arcades tertium genus falicis, coactę breuitatis, & naturæ spontaneę.
Helix,Hederæ tertia species.uide Dioscoridem libro secundo,cap.199.
Hellops,idem qui & Accipenser.
Helminthobotane,Abrotonon: sic dictum a uermibus, quia semen eius uermes perimat. Barbarus in Coroll.
ἑλοκαύσος,id est,insolatus, in sole tostus.
Heluenaci generis in uitibus heluenacæ: cuius duo sunt genera, maius, & minus: et est in fertilitate princeps.
Helui,uel Albi.est enim color Heluus, siue Heluolus inter purpureum & nigrū. Vnde uuę heluolę nomē acceperūt, quę a quibusdam appellatæ sunt Variarę, a colore sępius uariāte. Grāmatici Heluum colorem appellari dicunt, medium inter ruffum & album: qualis est color boum. M. Tullius hinc uidetur heluolas herbas scito epitheto nuncupasse, cū ait, Heluolas herbas ita condiunt, ut nihil possit esse suauius. Columella libro tertio, cap.21.
Heluus color, Lege, Ruffus.
Heluros,id est, βούφθαλμος, Lege. Buphthalmus.
Helxine,apud Dioscor.lib.4.cap.42.
Helymos,græcis quibusdam Panicum.

H E M

αἷμα,sanguis.
αἷμα σχηνὸς,sanguis anseris,
αἷμα ἐρίφου,sanguis agni.
αἷμα νήσσος, sanguis hædi.
αἷμα περιστέρας.sanguis columbæ.
αἷμα φάσσης,sanguis palumbi.
αἷμα τρυγόνους, sanguis turturis.
αἷμα τράγου,sanguis hyrci.
αἷμα αἴγος,sanguis capræ,
αἷμα λαγώου,sanguis leporis.
αἷμα χερσαίας χελώνος, sanguis testudinis terrestris.
αἷμα θαλασσίας χελώνης, sanguis marinæ testudinis.
αἷμα ταύρου,sanguis tauri.
αἷμα τῶν χλωρῶν βατράχων.sanguis ranarum uiridium.
αἱμυλωπίς, concrementum sanguinis,
αἷμα ἴβεως, ibis sanguis. Sic dictus est Agnus castus, uel uitex: a rubore uirgarum.
αἷμα ἡρακλῆος, sanguis Herculis.i.crocus.
αἱμασια,id est, sentibus consitus seps, apud Theocritum Idyllio,α.

αἱματίτης,lapidis nomen, a sanguinis colore; uel ab uirtute & effectu, uidelicet φ sanguinem sistit. Plin.lib.35.cap.70.
αἵματος ἀναγώγαι,sanguinis excretiones, fluxus,& reiectio.
αἱμωδία καὶ αἱμωδιασμός,ἀπὸ τοῦ αἱμωδιάω, id est, stupesco dentib. malum quod ex acidis, acerbisq; ciborum succis contrahitur: quibus aliquando dentes adeo torpent, ut sine dolore cōmanducare aliquid, et atterere nequeant. Inde αἱμωδιᾶν uerbū Gręci fecerunt, quo non solum in torpeutibus acremento ciborum dentibus utuntur, sed cum uidentibus, audientibusue ingratum sensibus his, qualis serræ stridor est, non dissimili torpore dentes in ore afficiuntur. Huic dentiū malo inprimis medetur portulaca, ut inquit Dioscorides.
αἱμοῤῥαγία,copiosi sanguinis effluctio. Differtq; ab Hæmorroide, quod Hæmorrhagia copiosi, & cum impetu sanguinis eruptio est, Hæmorrhois uero paulatim, & per interualla stillicidij.
αἱμοῤῥόος,serpentis nomē apud Nicandrū.
αἱματοπότης,eyn bluot sauff, draconis epitheton.
Hęmagogon, Pęonia, apud Dioscoridem lib.3.cap.158.
De Hęmantopode, uide Plinium libro.10. capite.47.
Hęmatites, reperitur in metallis. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. libro.5. cap.135. Plinium lib.36.cap.20.
Hæmatodes, id quod Hyposphagma. Lege, Hyposphagmam.
αἱμάλωπα,spina sanguinea.
Hemeris. Lege, Quercus.
Hemerocalles, Lilium syluestre, apud Dioscoridem lib.3.cap.138.
Hemerocatalacton, Lilium syluestre, apud Dioscor.lib.3.cap.138.
Hemina. Vide, Cotyledon.
Heminæ Italicæ, ubi mentio fit apud Galenum in compositionibus, semper intellige libram Italicam. Sic enim ipsemet interpretatur Galen. de Sanitate tuenda lib.4.
Hemionitis, describitur in Dioscor. libr.3. capite.153.
Hemionos, Mandragora magice, apud Dioscor.lib.4.cap.79.
Hemionium, Asplenīū, apud Dioscoridem lib.3.cap.152.

Hemitonion. Lege, Tonus.

Hemitriteos. Lege, Febris.

ἡμικρανία, ἀπὸ τοῦ ἡμι, καὶ τὸ κράνιον, dolor uidelicet medij capitis.

Hemineron, salsamenti genus piscicij: sed e Coracino. Dicitur & Peltes, & Saperda Coracinus, & ab alijs Aeolias, Meotide stagno commendatissimus. Quanque alius piscis est Aelias Epicharmo.

ἡμιπληξία, apoplexia dimidiata.

Hemiplagia, ea quæ & dimidiata apoplexia, apud Paulum lib. 3. cap. 18.

ἡμισώματα, id est, semicorpora.

ἡμιτριταῖος, febris tertiana, & accedens ad quotidianam: quod citius recurrat quam tertiana. Serenus. Mortiferum magis est quod Græcis Hemitritæum Vulgatur uerbis, hoc nostra dicere lingua Non potuere illi (puto, nec uoluere) parentes.

Hemitarichon, salsamenti genus, aliud ab Omotarycho.

Hæmodia, dentium stupor.

Hæmophobi, Medici sanguinem emittere timidi. Galen. 9. Terapeut.

Hæmora, Buphthalmus, apud Dioscoridē lib. 3. cap. 157.

Hemorobios, ex tenui membrana uolucris quadrupes, in Hispani ponti fluuio, nec ultra diem uiuit. Plin. lib. 11. cap. 36.

Hæmorrhagia, est sanguinis abundantis effusio, per effluxionem quidem magnę eiusdem excretionis, per emissionem & eiaculationem in angustum cōtingens. Differt aūt Hęmorrhagia ab Hemorrhoide. Hæmorrhagia est sanguinis abundantis effusio, ut dixi: Hemorrhois per resultū & redundantiam, & per eruptionē, atque sanguinis exiliter fluētis copiam. Modi Hęmorrhagię duo sunt. Vnus per resultū & redūdantiam: Alter per erosionem, aut exesionem uasorum & instrumentorū quę in nobis sunt. Arteriarū aūt magis quam uenarum, & eorū quę sunt in profundo magis, quā quæ in superficie, & quę sunt in locis uicina, qui fluxus sanguinis patiūtur, quibusque difficulter sistitur, temporales, musculi, minynges, palatū, uua, collum, axilla, inguina, quæ βουβῶνες græce dicuntur, & alia id generis. Galenus de Definit.

Hæmorrhoides cæcæ, ex quibus nullus fluit sanguis, sed grauiore quam aliæ dolore excruciant. Vide, Cæcę Hæmorrhoides.

Hęmorrhoidarū quoque differētię sunt quinque. Aut ēm magnitudine differūt: quod in quibusdam plures & abundantiores, in quibusdam uero pauciores sunt. Differūt etiam figura. Nonnullæ enim angustam basim habent, aliæ uero latam. Differunt etiam loco: quando hæ in ano fiunt, alię in fibula. Differunt dispositione: quando hę quidē mansuetæ & mites, illę malignę & graues existant. Galen. de Definit.

Hæmorrhois, est eneruatio uasorum, quæ sedem ambiunt, aut protegunt. Diciturque ἀπὸ τοῦ αἷμα, id est, sanguis: & ῥέω, id est, fluo, quod in eo morbo sanguis fluat.

Hęmorrhois inter uiperarum genera, in petrosis recessibus cōmoratur, colore sanguineo, partim nigro. Iuhorrent capiti, uelutì similia cornua: tacite, pigreque serpit, obliquo semper itinere. Ictos, sanguinis excretione per omnia membra euacuatos perimit. Aelianus.

Hæmostaris, Nerion, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 85.

H E P

Hepatarius, qui ex hepate laborat.

Hepatici nominātur, quos ob iocinoris imbecillitatem morbus infestat, etiā si nulla adfuerit phlegmone. Dolor diuturnus iecur obsidet, cum extensione, & duricie, & corporis decoloratione. In febricitātibus exurgit febris, & lingua eis exiccatur. De ea affectione uide apud Galenum de Symptomatum caussis lib. 3.

Hepatici, inquit Aecius, tunc uocantur, quā citra debilitatem, aut scirtum, circa hepar, propter solam debilitatem, sanguinis effluxio contingit, lib. 10. cap. 1.

Hepatitis, Volucrum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 13.

Hepatitis, Eupatorium. Idem ibidem.

Hepatorium, idem quod Eupatoriū, apud Dioscor. lib. 4. cap. 42.

ἑπτάπλευρον, uel Septineruia, Plantago, a costarum sic appellata numero.

Hepar, notæ significantiæ. Haberi & piscē Barbarus affirmat in Corol. eius nominis, qui a iecore dicatur, et Hepar, et Hepatus, qui felle careat, in capite lapillos duos, ostrei colore, & rhombi forma habēs. Hūc Phagro, & Rubellioni similem facit Speusippus. Archestrato Lebias uocatur. Inter saxatiles a Diocle ponitur. Color ei niger

ab Aristotele tribuitur, oculi maiores quã pro corpore, cor triãgulum atq; candidũ.
ἧπαρ αἰγὸς, hepar capræ.
ἧπαρ κυνὸς λυσσῶντος, hepar canis rabiosi.
ἧπαρ ὄνειον, hepar asininũ. Iuuamenta eius uide apud Dioscor. lib. 2.
Hephesia. Lege, Emplastrum magus.
ἠπίαλος, lenta ac phlegmatica febris, ex genere pituitosarum, & quotidianarum. Sic uocata, quasi ἠπίως ἀλαίνειν, id est, leniter cadere.

H E R

Heracleon, Abrotonon. Diosc. lib. 3. ca. 27.
Heracleon, Achilleũ, apud Dio. lib. 4. c. 39.
Heracleon, Chamelęa, Diosc. lib. 4. ca. 162.
Heraclea, Helxine, apud Diosc. li. 4. ca. 41.
Heraclea, Lythospermon. Diosc. li. 3. c. 159.
Heracleon, Nymphęa. Diosc. lib. 3. ca. 149.
Heraclea, Polygonum. Diosc. lib. 4. cap. 5.
Heraclea, Siderites. Diosc. lib. 4. cap. 36.
Heracleotici, Cancrorum genus. Plinius libro. 9. cap. 31.
Heraclides Tarentinus, empiricus. Scripsit librum, cui titulum fecit ἀπνοῦς, ut inquit Galenus de locis Affectis lib. 6. cap. 5. Dioscor. in præfatione.
Heraclidis cuiusdam, & alterius Hierophili, nomina utriusq; cõiungit Strabo lib. 14. ut diuersi fuisse uideri possint. Ex Erythris inquit, ciuitate ętate nostra fuit Heraclides, Hierophilus medicus, Apollonij condiscipulus, eius qui Mus est cognominatus. Sed & libro. 12. Prusiensem quendam facit Asclepiadem, Bithyniensem. Vnde suspicor, plures eius nominis fuisse.
Heraclius lapis, id est, Magnes, sic dictus, ut cõtendunt, ab Heraclea ciuitate Lydię: siue ut alijs placet, Magnesiæ, ubi laudatissimus gignitur. Videtur id Lucretius uoluisse, cum canit. Quem Magneta uocant, patrio de nomine Graij, Magnetum, quia sit patrijs in montibus ortus. Quanq; Plinio placet, ab inuentore armentario inditum nomen.
Heracleum quid sit, require in cõmentarijs Leoniceni: & inibi de eo prolixam disputationem, & in Herbarij nostri tomo. 2.
Heras, Frontini Medicus, citatur ab Aecio serm. 12. cap. 5.
Herba, quod ab radice foliatum, sine caudice prouenit, semenq; cauli fert, ut frumenta, atq; olera.

Herba Apollinaris, id est, Hyoscyamus. Vocatur & μετώπιον patrio noie Aegyptium quoddam unguentum, propter galbani mixtionem. Nam lignum in quo galbanum nascitur, Metopion quoq; uocant. describit hoc unguentũ Diosc. lib. 1. ca. 70.
Herba fortis, Absynthium.
Herba sancti Ioannis. Vide, Perforata.
Herba Mercurij, Mercurialis, apud Diosc. lib. 4. cap. 201.
Herba Nerualis, gręce, πολύνευρος, fortasse Arnoglosson. Vtitur ea Scribon. Largus.
Herba Pedicularis, Staphisagria.
Herba Regia, Artemisia, apud Dioscoridẽ lib. 3. cap. 125.
Herba Rutinalis, Sphondylion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 88.
Herba Stataria, id est, Peucedanum.
Herba Stellaris, græce ἀστέριον, figura stellæ similis, noctu lucens, quam Medici tradunt qualitatem habere Rosæ, uimq; contra morbos genitalium, eamq; mirabilem.
Herba insana, id est, Hyoscyamus: sic enim Serenus hãc appellat. Et quæ uulgari sermone Insana uocatur, Græcus Hyoscyamus, propria scit dicere lingua.
Herba fullonum. Lege, Struthium.
Herba Leonina, Orobanche. Lege quid sit Orobanche, uel Erui angina.
Herba Ouilla, Plantago.
Herba Presbyteri. Lege, Gerontopogon.
Herba Saponaria. Lege, Struthium.
Herba Veneris, Satyrium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.
Herba Venerea. Multas herbas in Dioscoridę ueniunt hoc nomine: metaphora tracta aut ab amore, aut uoluptate, aut dea ipsa Venere. Sic Sisymbrium quoq; Dioscorides uocat.
Herba Viperina, id est, Echion. Lege Dioscor. & Nicandri Echion.
Herba Vrceolaris quæ sit, ignoro. Vtitur ea Scribonius ad dolorem aurium, & tinnitum eorum.
Herbicidę, olerum uermes, apud Palladiũ.
Herbidus. Lege, Color uarius.
Herbigrada. Lege, Cochlea.
Herbulum, Erigeron, uel Senecion, apud Dioscor. lib. 4. cap. 98.
Herbum, idem quod Eruum. Lege, Eruũ.
Herculis genitura, Ruscus, uel Myrtus syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.

Herculis sanguis,id est,Crocus. Tam multę apud Dioscoridem & Apuleium eius cognominis & herbæ aliæ.

Herculem fuisse triplici dentium ordine,Iouis.12.proditum est argumentis.

Herculis farina,id est,Irion. Lege, Irion.

Hermaphroditæ,qui utriusque sexus sunt,ex hominibus & animantibus. Est autē commixtio masculi & fœminęi sexus atque figuræ,cū in utroque genitalia disparia fuerint. ἑρμαφρόδιτον πάθος κατὰ σύνθεσιν ἀπό-τι ἑρμῶ, καὶ ἀφροδίτοις ὠνόμασαι,ut inquit Paulus, ualdeque utrique sexui indecorum,libro.6.cap.69.

Herminion,Aloe,apud Diosc.lib.3. ca.24.

Hermubais,Magice Pteris,uel Filix, apud Dioscor.lib.4.cap.196.

Hermubotanion, Mercurialis, apud Dioscoridem lib.4.cap.201.

Hermupoa,herba Mercurij, uel Mercurialis,apud Dioscor.lib.4.cap.201.

Hermus Medicus,citatur ab Aecio sermone.8.cap.46.

Hernion,Eryngion,apud Diosc.li.3.ca.23.

Hernia aquosa,gręce ὑδροκοίλη,segnis quidā ac hebes humor est in his partibus,quæ scroto annectuntur,cōcretus, tumoremque sensui euidentem efficiens. Caussam eius, & curationem require apud Paulum lib. 6.capite.62.

Heroides,uel Aeroides,ut legunt alij,quinta species Smaragdi.Plin.lib.37. cap.5.

Herodicus,tempore Asclepiadis summi nominis Medicus,citatur ab Aureliano.

Herodius,quę reuera auis sit,a scriptoribus dubitari uideo. Nam Ambrosius Sturnū interpretatur. Seruius Herodios putat esse; quas nos hodie aues nobis fingimus Diomedęas. Theodorus,& quidā alij etiā Falicam significari autumant. Lege,φοινίς.

Herodij, flumina incolunt et litora. Cernūtur in insula Diomedęa: quia serui Diomedis dicuntur esse. Aelianus,Gaza,Aristoteles pro Ardeola interpretantur.

Herodotus,admodū nasutus quidem Medicus,qui præ nimia patiētia & philautia, seipsum in multis fefellit, ut.3. lib. Simpl. differit contra ipsum Galenus.

Heres medicamen (si modo nō est uitiatus locus apud Cœlium Aurelianum) quod auriculis adhibebatur quondam.

Herpacantha,Acantha.Diosc. lib.3. cap,8.

Herophilus omnes ante sectas damnauit, in Musicos gradus uenarum pulsu discreto,per ætatum gradus. Deserta deinde & eius secta est,quoniam necesse erat in ea literas scire. Herbarum studiosus fuit maxime. Vnde & dictū ab eo ferunt, quasdam etiam calcatas prodesse. Galen.2. Therapeuticæ.Plin.lib.29.cap.1.

ἕρπας, id est,corrodens.

ἕρπητα ἐσθιόμενον, appellatur ulcus, quod celeriter serpendo, penetrandoque usque ad ossa corpus uorat. Id ulcus inæquale est, cœno simile, inestque multus humor, sicut cancro. Fit maxime in senibus, uel quorū corpora mali habitus sunt. Cels. li.5.ca.28.

ἑρπετόδηκτοι,a serpentibus morsi.

ἑρπύλλον ἀγρία.Lege,Serpillum.

ἕρπυλλος,Serpillum. De quo uide Dioscor. lib.3.cap.44.

Herpes,est ulcus ex abundantia bilis natū, & pastinationem facit.

Herpigo.Lege,Impetigo.

H E S

Hęsitantes uocantur,qui proloquendo syllabā syllabæ propere cōiungere nō ualēt.

H E T

Heteroclytinus.Lege,Numerus.

Heterocrania,quādo in altera parte capitis dolor accidit,fiūtque intensiones,aliquando se remittit dolor.

H E X

Rustici Hexastichon. Vulgo dicitur Hexastichon,sex uersibus constans. Distichon duobus. Hic hordeum nominatur Hexastichon,quasi sex ordinum: sicut alterū genus Distichon duorum ordinum. Nam in hordeo spicæ quædam binos ordines habent,& id Distichon uocant: quædam Senos,et hoc a numero ordinū Hexastichon appellatur. Columella lib.2.cap.9.

H I A

Hiacynthus,Delphinium, apud Dioscoridem lib.3.cap.82.

H I B

Hiberidis, duabus herbis inditum nomen. Vni, quam Nasturcij folia habere scribit Diosc.& Plinius lib.25. Alteri, quæ fruticosa,& lauri folio,id est,lepidio; de qua re uide Manardum lib.9.epist.3.

Hiberitis,id est,Iberis,uel καρδαμαντική. Lege,Iberis.

Hibiscus,id est, Altęa. Sic Vergilius appel-

lauit. Vidi oues compellere hibiſco.
Hibiſcus, Malua, uel Althęa, apud Dioſc. lib.3.cap.164.
Hibridas ueteres uocarunt ſues ſemiferas.
Hiberis, & agreſte, & uere Naſturtium ſignificat. Nã in utroq; utriuſq; ſub hoc nomine meminit Dioſcorides, id eſt, in primo & ſecundo libro.
Hiatula. Lege, Chamæ.

H I E

Hienę collum & iuba cõtinuitate ſpinę porrigitur, flectiq; niſi circumactu totius corporis nequit. Multa pręterea mira de hoc animali traduntur. Plin. lib.8.cap.30.
Hieracopodion, Lychnis agria, apud Dioſcoridem lib.3.cap.114.
Hieracia parua, Hieraciæ ſpecies ſecunda, apud Dioſc. lib.3.cap.70.
Hieracia, Lactucarum generis, dicta ex eo, quod accipitres ſcalpendo eam, & oculis ſucco tinctis, obſcuritatẽ cũ ſenſere diſcutiunt. Deſcribitur ab Dioſc. lib.3.cap.70.
Hieranoſos, morbus ſacer, propter admirationem, ut inquit Cleomenes, quod nihil habeat ſimile cum alijs morbis: curaturq; exercitationibus, uel incantationibus. Aelianus uero dicit ob Herculem, qui ea tenebatur, ſacrum uocari.
Hierobryncas, Geranij genus aliud, apud Dioſcor. lib.3.cap.130.
Hieromyrtos, Ruſcus. Dio. lib.4.cap.147.
Hieratica charta appellabatur antiquitus religioſis tantum uoluminibus dicata: quæ ab adulatione Auguſti nomen accæpit. Plin. lib.13.cap.11.
Hiera, cõmune confectionis nomen, ut apparet ex Auicenna & Galeno, apud quos legitur, Hiera Ruffini, Hiera Cõſtantini.
Hiera Galeni Picra, id eſt, amara, inepte pigra, ut legunt Barbari.
Hiero Colocynthidos, confectio ex Colocynthide.
Hieræ omnes dictæ ſunt a iuuamentis, & ualore. Extant earum diuerſæ compoſitiones, quæ ab autoribus fere nomina traxerunt, ſcilicet, Hiera Ruffini, Galeni, Hermetis, Conſtantini, Abbatis, Hieralogodion. &c.
Hieris, id eſt, Conſecratrix, atq; ſi Vergilio credimus, pro Conſecratrice Hieris legendum eſt, apud Dioſcoridem libro primo in Iride Illyrica.

H I G

Higia græca, id eſt, Saluatrix græca, ut inquit Nicolaus, ex Græcis ſcriptoribus originem habens.
Higra, radix Piperis, Coſto ſimilis guſtu.

H I L

Hilam, ſiue Hiram, Varro uocauit Ieiunũ inteſtinum: ab Hilo, hoc eſt, minimo. Sic enim uocatur quod grano fabæ adhæret.
Hilla. Lege, Hira. Quibuſdam eſt inteſtinũ ieiunum.
Hilum, macula illa nigra, quæ in ſũma faba cernitur, cui in prouerbio, ut inquit Barb. reſpondet, apud Græcos χὺ, etiamſi aliud ſignificat, hoc eſt, unguium ſordeculas.

H I N

Hinna. Lege, Inulum.
Hinnulus, & Hinnus. Lege, Innulum.
Hinus, id eſt, paruus mulus.

H I P

ἱππάκη, caſeus equinus. Nec deſunt qui coagulum equinum uelint: græce τὴν ἱππιου πιτύαν.
Hippace differt ab Hippice: quia Hippace caſeus atq; coagulũ eſt: Hippice uero herba Scytica equeſtris, a Theodoro dicta.
Hippion, Hippophaes, apud Dioſcoridem lib.4.cap.165.
Hippi. Lege, Palluſtra.
Hippice. Lege, Hippace.
Hiplomachus Medicus, in quem luſit Martialis libro octauo. Hiplomachus nũc es, fueras ophthalmicus olim, Feciſti medicus, quod facis Hiplomachus.
Hippocampus, marinum animal eſt, exiguum, ut inquit Dioſcorides lib.2. & in locuſtarũ genere a ueteribus numeratur. Breuem, paruumq; hunc piſcem Dioſcorides ait eſſe, & nihilominus magnitudinis notã illi coniunctam. Quod enim Græci Hippo, multis in natura adijciũt, grande ſignificat. Sed id ſic intelligendum eſt, ut comparatum id animal, olerum, aut arborum erucis grande ſit: marinis uero beluis & piſcibus, breue & paruum.
❡ Laus Hippocratis & Galeni, apud Gale. lib. de atra Bili, fol.327.
Hippocrates Cous, Empedoclis, ut quidã crediderũt, diſcipulus, primus quidem ex omnibus memoria dignis, ab ſtudio ſapientiæ, diſciplinã hanc ſeparauit, uir & ætate, & facũdia inſignis, Is, ut inquit Plinius,

cum fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo eius Dei, qui auxiliatus fuisset, ut postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur: atq; iam templo concremato, instituisse Medicinā, quæ Clinice dicitur: nec fuisse post quæstus ullum neq; modū, neq; finem. Venientem etiam ab Illyrijs pestē prędixisse fertur, & discipulos ad auxiliandū misisse. Vnde & honores eos meruit, quos Herculi olim decreuerat Græcia. Tantum exarsit in perdiscenda arte, ut non puduerit retrimenta etiam delibare, & inde morbi naturam præsentiscere. Vnde & ab Aristophane σκοτοφάγος dictus, quanquam alij ad Aesculapium referunt eum locum. Summus pecuniarum contemptor fuit, suę autem gentis amator maximus. Vnde cum per Epistolam eum ad se accersisset rex Artaxerxes, in hunc modum rescripsit Imperatori. Vectigalibus, ueste, domo, req; omni ad uitā degendam necessaria cumulate fruimur: mihiq; fas non est, Persarum opibus frui, nec barbaros homines a morbis liberare: cū Græcorum infensissimi hostes sint. Et iterum. Persarum rex nos ad se accersiuit, nescius, apud me sapientiæ rationem plus ualere, quam quoduis aurum. Filios moriens duos reliquit, Thessalum, Draconemq;, sed nulla in re patrē ęquantes. Nam ut incomptis moribus a comicis proscinduntur, dicti suem resipere. Proinde Aristophanes τοῖς ἱπποκράτους υἱέσιν εἴξεις, καὶ σε καλοῦσι βλιτομάμαν, id est, Hippocratis filios exhibebis, teq; uocāt blitomamam, id est, fatuum. Extant hodie Artaxerxis Epistolæ ad eum, & eius quoq; ad Imperatorem. Doricus cum esset, ut inquit Aelianus, Ionice scripsit, propter Democritū, cui familiaris fuit. Amator Græciæ tantus extitit, ut nunquā ex ea exierit. Autores Suidas, & Aelianus. Obijt aūt apud Larysſæos, cū Democritū audisset perijsse, annos natus nonaginta, uel ut alijs placet, octoginta quinque, siue ut alijs, centum et nouem. Statuā eius pileo adumbrauit antiquitas: ut significaret, q̃ maxime eam partem corporis operiendam, in qua, tanq; in domicilio princeps animi resideret, & intelligendi pontificium positum esset.

Hippocrates alij quinq;, præter primum illum autorem Medicinæ, fuerūt, ut inquit Suidas, omnes eiusdem artis, & familię, diuersis tamen temporibus. Sextum Atheniensium ducem, ponit in bello Peloponnesiaco Thucydides. Septimum Pisistrati tyranni patrem Herodotus lib. 5. Octauum Gelæ tyrannum lib. 6. Herodotus. Et Nonum hominem seditiosum, Liuius lib. 4. secundi Punici belli.

¶ De quodam Hippocrate apud Martialem lib. 9.

Santonica medicata dedit mihi pocula uirgo, Os hominis, mulsum me rogat Hippocrates, Tam stupidus nunquā ne tu puto Glauce fuisti, Chalcea donanti, Chrysea qui dederis. Dulce aliquod munus, pro munere poscit amaro, Accipiat, sed si potat Helleboro. Fuerūt autem plures eius nominis, ut iam dictum.

¶ Testimonia Autorum de Hippocrate.

SORANVS.

Medicinam quidem inuenit Apollo, amplificauit Aesculapius, perfecit Hippocrates: quem mihi hominis ducem, & iudicem omnium caussarum & quęstionum oportet accipere, tanq; inuentorē omniū bonorum operum. Plinius lib. 30. cap. 1. Plenum miraculi & hoc, pariter utrasq; artes effloruisse, Medicinā dico, Magicenque, eadem ætate, illam Hippocrate, hanc Democrito illustrantibus, circa Peloponnesiacū bellū Græciæ, quod gestū est. 300. nostræ urbis anno. Rursum lib. 29. ca. 1. Nulla artium inconstantior fuit, quam sæpius etiam immutari cōtigerit, cum sit fructuosior nulla. Dijs primum inuentores suos assignauit, & cœlo dicauit. Necnon & hodie multifariam ab oraculis Medicina petitur. Auxit deinde famam etiam crimine, ictum fulmine Aesculapium fabulata, quoniam Tyndaridem reuocasset ad uitam. Sequentia eius (mirum dictu) in nocte densissima latuere, usq; ad Peloponnesiacū bellum, & tūc eam reuomuit in lucē Hippocrates genitus in insula Co, in primis clara & ualida, ac Aesculapio dicata, Idem libro uigesimo sexto, capite secūdo. Hippocratis, qui primus medendi præcepta clarissime condidit, referta herbarum mētione inuenimus uolumina. Cornel. Celsus lib. 1. & principio. 6. Democriti discipulus, ut quidā crediderūt, Hippocrates Cous, primus ex omnib. memoria dignis,

ab studio sapientiæ Medicinam separauit, uir & arte, & facundia insignis. Galenus in libro quem inscripsit, quod Medicus sit Philosophus. Probabile est, ob malã educationem, qua nunc educantur homines, et ob diuitias antepositas uirtuti, iam neminem amplius existere, qualis fuit Phidias inter statuarios, uel Apelles inter pictores, uel Hippocrates inter medicos. Idem libro de morbis curandis .2. Hippocrates primus omnium recta instituit uia. Quæ cũ a posteris absoluenda fuerat, nõ modo nemo eorum absoluit, sed plærisq; etiam quæ probe fuerunt inuenta, corruperunt. Proxime autem, ut uiam quæ inchoata ab eo perciperent, absoluerentq;, Aristoteles & Theophrastus accesserunt. Idem de Crisibus lib.3. cap. 11. Ab eo incipiemus, qui nobis omnium fuit dux atq; autor disciplinarum. Idem de naturalibus Facultatibus lib.1. Hippocrates quidem omnium, quos nouimus Medicorum, Philosophorumq; primus: ut qui primus naturæ opera norit, hanc semper tum admiratur, tum prædicat, quam & iustam prædicat, & solam animalib. sufficere ad omnia dicit, ipsamq; per se, sine Doctore, quæ opus sunt agere. Idem Commentariorum lib.4. in Aphor. Hippocrates dignus admiratione, eorum inuentor, quæ a pluribus Medicis, ad hũc usq; diem fuere ignota. Macrobius in somnium Scipionis lib.1. Hippocrates (inquit inter alia) qui tam fallere, quam falli nescit, in experimentis certus. Eusebius in Chronico. Democritus Abderites, Empedocles, & Hippocrates Medicus, Gorgias, Hippiasq;, & Prodicus, Zeno, & Parmenides uixerunt, Anno mundi. 4760. Olympiade, 85.

Cathalogus Librorum Hippocratis.

Iusiurandũ Hippocratis.
De Arte.
De Prisca Medicia.
De Medico.
De Probitate.
Hippocr. Pręcepta.
Lex Hippocratis.
De natura hominis.
De Ratione uictus salubris.
De Semine.
De natura Foetus.
De Carne.
De septemestri Partu.
De octomestri Partu.
De Superfœtatiõe.
De extractione Fœtus.
De dentitiõe.
De Dissectione.
De Corde.
De Glandibus.
De natura Ossium.
De Fracturis.
De Articulis.
De Curãdis luxatis.
De Fistulis.
De Visu.
De Decretis Atheniensium.
De locis in homine.
Aere, Aqua, Locis.
De Insomnijs.
De Alimento. Quẽ tamen esse Hippocratis Gale. negat.
De usu Humidorũ.
De Humoribus.
De Flatibus.
De Morbis.
De internarum partium Affectibus.
De Sterilibus.
De Morbis passim grassantibus.
De ratione Victus acutorum.
De Iudicijs.
De Diebus iudicialibus.
Eius definitę sententiæ.
De Prędictionibus.
Cωacę prędictiones & præcognitioes.
De Medici munere.
De Vlceribus.
De Hęmorrhoidib.
Hippoc. Epistolæ.
Epibωmios.

Hippodes, usq; ad uestigium forma humana, pedes in equinos desinunt. Solinus capite.25.

Hippoglossion, Hippoglottos, Laurus Alexandrina, apud Dioscor. lib.4. cap.148.

Hippolaphus, animal forma cerui & equi compositum, magnitudine fere similis ceruo, uillo tantum & barba hircina. Scribit ipsum gigni Aristoteles apud Aracotas: fortasse Tragelaphus: quod etiã Aelianus existimauit.

Hippolapathum, olus est magnum, in paludibus nascens. Eiusdem habet uires, quas reliqua rumicis genera, satiuo lapatho maius ac candidus est.

Hippomanes, Capparis.

Hippomanes, Apocynon apud Diosc. lib. 4. cap.84.

Hippomanes, amoris ueneficiũ appellatũ, in fronte ęque caricę magnitudine, colore nigro nascitur, quod statim edito partu deuorat fœta, aut partum ad ubera nõ admittit, si quis prærreptum habeat. Plin. libro.8. cap.42. Est et herbę nomen Hippomanes Hesiodo.

Hippomarathrũ, a magnitudine sic appellatũ, folijs maioribus, gustu acriore, crassitudine brachiali, radice candida. Dioscor. lib.3. cap.90.

Hippophaes, nomen uidetur accępisse, quoniam forte accommodata sit equorum naturæ. Est apud Dioscoridem libro. 4. capite. 165.

Hippophanes, herba Gnaphalium apud Dioſcor. lib. 3. cap. 131. & ibi in Corollario Barbari.

Hippophyes, idem quod Hippophaes apud Dioſcor. lib. 4. cap. 165.

Hypopion, pus in oculi cornea. Auicenna uocat Ganion in ſiphac. Hali abbas Ganion poſt corneam.

Hipposelinon, ſatiuo Apio maius, & candidius, Dioſcor. lib. 3. cap. 76. ab equis dictum, latine Equapium.

Hippopotamus, Nili belua, ungulis bifidis quales bubus, dorſo equi, & iuba & hinnitu: roſtro reſimo: cauda torta: dentibus aprorum aduncis, ſed minus noxijs: tergoris ad ſcuta galeaſq; impenetrabilis, præter quam ſi humore madeat. Plin. lib. 8. ca. 25. Lege. Equum fluuiatilem.

Hippotæmoſis, morbus equorum.

Hippuris, piſcis. Plin. libro. 9. capite. 18.

Hippuris, Equiſetum, apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 49.

Hippus. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.

H I E

ἱερὰ σύριγξ, ſacra ab noſtris fiſtula uertebris nota: at eas uertebras ſeu nodos Græci Sphondylos uocant.

ἱερεία quid ſit, require in dictione μαντικὴν appellant.

ἱερὸν, id eſt, iris.

ἱερὸν ὀστοῦν. Lege, ἶρις.

ἱερὸν καυλὸν, ſacer caulis, lege, Halimum.

ἱεροσκοπία quid ſit, uide in dictione μαντικὴν appellant.

ἱεροσκόποι qui dicti ſint, require ibidem.

H I R

Hira, uel Hilla, inteſtinum ieiunum.

Hirceſcere quid ſit, uide in dictiõe Tragos.

Hircoſi, olidi, & omnis nitoris expertes.

Hirculatio uitium quæ ſit, require ex Theophraſto lib. 4. cap. 16.

Hircus alarum graueolentia et uirus, ſic eñ Plinius appellare maluit.

Hirculus, græce τράγιον. Ea uitiari Nardũ ſyncerum, Dioſcor. tradit lib. 1. non grauitate odoris modo, uerumetiam ſimilitudine eius animalis nomen accipit. Non uideo quæ ſit, niſi noſtratis regionis ſpicæ, uel Lauendulæ quoddam genus. Plinius libro. 12. capite. 12.

Hires, Gnaphalium apud Dioſ. lib. 3. ca. 131.

Hirundines ubi habitent, & de earum proprietatibus quædam apud Solinum ca. 15.

Hirundo auis. Plinius libro. 10. capite. 24.

Hirundo, piſcis ſimilis hirundini uolucri & uolatilis. Plin. lib. 9. cap. 26.

Hirudines, ſanguiſugæ.

H I S

Hiſpanus color. Lege, Pullus.

Hiſſopum, ſiue Hiſſopus, uulgaris noticiæ, de qua lege Dioſcor. lib. 3. cap. 28.

H O L

Holcimos, hepatis dolor. ſic enim Archigenes uocat. Dictus eſt aũt ſic, id eſt, tractorius, inferens, torpidus, atq; atrocius moleſtans. At uerbum iſtud, inquit Gale. de locis affect. lib. 21. Græcis inuſitatum. Sunt qui eum hepatis dolorem interpretantur, cum uel induratum eſt, uel inflammatum. Vel, cum diuturno laborat morbo, uel cũ mediocri afficitur dolore, uel ut alijs placet, acri & uehementi. Deniq; dura hepatis diſpoſitio uocatur Scirrhus, quod ſcribit Paulus Aegineta medicinæ lib. 3.

ὁλκὸν, id eſt, araneus.

Holmiſti, dentium molarium concauitates.

Holmos. Vide, Thorax.

Holoſteon, quadrantalis herba apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 13.

Holoturij piſces. Plin. libro. 9. capite. 47.

H O M

Homo, animal rationale, morti obnoxiũ, ſenſus, doctrinæq; capax. Gal. de Definit.

Homines quidam cur longæui, uide Solinum capite. 21.

Hominum oſſa monſtroſa & prægrandia, uide apud Solinum capite. 14.

Hominum quidam præter ætatem ſunt iuuenes, alij præter habitum malis humoribus prædit, alij per tempus in æſtate. Humor enim ſecundum Hippocr. ſemper ad conſtitutionem corporis conuenit.

Hominis proportio, & eius compoſiti ratio mathematica quæ ſit, uide apud Vitruuiũ libro. 3. capite. 1.

Hominũ primorũ uictum, & inſtituta uitæ qualia fuerint, uide apud Vitru. lib. 2. ca. 1.

Homiomeria uocantur, quæ ſimilis naturæ ſunt, totumq; ſimiliũ partium conſtituunt.

Homocentaurus, anteriora humano ſimilis corpori, exteriora aſino, colore albo, curſu uelociſſimus. Captus, libertatis amore, ma uult inedia perire. Aelianus.

Homogenia dicuntur, quæ sunt eiusdem generis. Gale. de temp.
Homonoea, Argemone.

H O R

Hordeum marinum, Phœnix herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 46. Plin. lib. 22. ca. 15.
Horda, uacca prægnans.
Hordicalia ueteribus festa dicta sunt, quib. boues Hordæ imolabantur.
Hori. Lege, Pomi nomen.
Hornotinas plantas. Ab horno hornotinus fit, ut a prisco pristinus, autore Prisciano, & pro re annua, siue ipsius anni accipitur. Dixit Horatius. Si thure placaris, & horna frugelares. Cato Hornotinę nuces, uirides sint. Colum. lib. de Arbo. cap. 30.
Horrei. Lege, Ponti nomen.
Horreum pensile, repositorium sublime, & editum, Plinius, & Varro probarunt suspensa & sublimia, hoc est, pensilia horrea. Consimiliter pensilis uua dicitur quæ suspendi solet ad perenniitatē. Pensiles horti erant Thebis, Aegyptijs memorabiles. Sergius item habuit pensiles balneas. Columella lib. 12. cap. 49.
Horror, concussio est, ex prauis per cutem currentibus humoribus accidens. Gale. libro. 7. Aphorismo. 58.
Horrores, & tremores definit Hippocr. lib. de flatibus fol. 57.
In Hortensi lyra, id est, in areola & sulco horti. Hortensia appellant omnia quæ feruntur & nascuntur in hortis. Græco uocabulo dicuntur cepurica. Columella libro. 9. capite. 4.
Hortus est, siue in urbibus atq; oppidis, siue in uillis, rurisq; locus, in quo arbores & olera oriuntur. Horti plurali, arborum tantū dicuntur, ut Grāmaticis placet. Quanquā & Adonidis horti uulgo celebrantur, in quibus & semina, & hortenses quædā herbæ proueniebant tantummodo.
Horybethron, Leontopetalon, apud Diosc. libro. 3. capite. 109.

H O S

Hostiarum inspectatores qui dicti sint, require in dictione, μαντικῶν, appellant.

H V G

Hugo Seneñ. uixit sub Eugenio quarto, cū Ferrariæ Cōcilio generali interfuisset, atq; inibi inuitatus ad cœnam, cui Græci & Latini interfuerant peritissimi, magno animo rogauit, ut ænigmata proponerent, siue ex Platonis, siue ex Aristotelis dogmate: atq; omnibus sese inoffense, & intrepide responsurum.

H V M

Humentia membra in homine sunt, adeps, cerebrum, spinę medulla, ἀδένες in mammis, cęterisq; corporis partibus, glandulę.
Humidus pulsus. Lege, Pulsuū differentię.
Humida uocantur, quæcunq; per uesicam facile excernuntur.
Humor appellatur (ut Plato, & Aristoteles aiunt) secundū gustus qualitatē, & unamquanq; earum, quæ in nobis sunt qualitatum. Galc. in Definit.
Humor uitreus, a Praxagora uocatus phlegma, quod uitro fuso, tum colore, tum substantia simile est, atque omnino frigidissimus, Gale. de locis affectis lib. 2.
Humores sunt, ex quibus animal constituitur, quatuor: sanguis, pituita, bilis flaua, & atra. Hæc eñi corporis elementa atq; principia Medici uocant. In sanguine siquidem calidum & humidum, & dulce collocant: in Pituita autem frigidum, & humidum, salsum & uiscosum. Flaua autem bilis calida & sicca, acris & mordax est: Atra uero frigida & sicca, acuta & grauis. Pituita frigida est & humida, ad ciborum attractionem, & ad articulorum & membrorū motionem a natura constituta. Flaua bilis calida & sicca, et mordax, ad sustentationē stomachi data, & ad excretiones uentris. Atra bilis est frigidior ꝙ flaua, & apposita sanguini, ut findatur: ne quid crassum, aut densum, & digestu difficile fiat.
Humorū temperamenta & qualitates, Galenus de atra bile per tot.
Humor acidus, id est, melancholia.
Humores medicati, serosi & acres.
Humores perfricti, id est, congelati, apud Quintum Serenum. cap. 9.

H Y A

Hyacinthinus color, Lege, Color uarius.
Hyacinthizontes, quarta smaragdi species. Plinius lib. 37. cap. 5.
Hyacinthus, Bulbi folijs flos, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 66.
Hyalinus color. Lege. Color uarius.
ὑαλοειδής. Lege, ἀραχνοειδής.
ὕαλον, adeps suillus. Lucret. in luctu ὕαλος πέρχειος.

H Y B

Hybernus sol, unde sol per hyemem oritur.

ὕβος, qui collum habet obtortum.

ὕβρωσις, morbus posteriora capitis infestās

H Y C

Hycca, Sturio. Manardus lib. 9. epist. 3.

H Y D

Hydatides, id est, uesiculæ aquę plenæ.

ὑδάτιον, id est, uesicula, substantia quædam tenuis sub cute palpebræ, prꝫter naturam collecta: de cuius curatione require apud Paulum libro. 6. cap. 14.

Hydatis, Lege. Palpebrarum uitia.

Hyderica corpora, quæ plurimo humore prægrauantur.

Hideros, Erinos, apud Dioscor. lib. 4. c. 32.

Hyderos, Diabetis morbus apud Aecium libro undecimo, cap. 1.

ὕδνον, tuber. Lege, Tubera.

ὑδραγωγὰ, pharmaca aquam prolicientia.

Hydragogos, Vinca peruinca, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 150.

Hydrargyros, siue Hydrargyron, argentū est uiuum.

Hydrastina, syluestris Cannabis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 166.

Hydragora, Lege, Garum.

Hydrꝫleon, oleum cum aqua mixtum.

ὑδροκήλη, aquosus ramex, uel cessantis humoris in scroti aliqua parte collectio. Sic enim interpretatur Gal. in Definit. nā plura sunt hmōi tumorum genera. Est & alias

Hydrocephalon, aquosa humoris, uel sanguinis humidioris collectio. in parte eorū corporum quę caput contegunt.

ὑδροκέφαλον item uocauit Celsus morbū, ubi humor cutem capitis influit, eamq; intumescit, & premēti digito cedit, lib. 4. c. 2.

Hdrocephalon, græce ὑδροκέφαλον, aqua est quæ in medio puerorum pericraneo cō gregatur. Auicēna aquam uocat extra craneum, Abbas apostema intercutaneum.

Hydrocephalus, morbus quidam est appellatus, ab humoris cuiusdā, qui aquosus substantia est, proprietate. Infantibus contingit, cū a partu ipsorum caput imperite ab obstetricibus comprimitur: siue ex incerta causa: siue ex uenæ aut uenarum ruptione, cum in segnem quandam substantiam effusus sanguis conuertitur: siue ex rarefactione, cum in aquam euadit materia. & inter cutem & caluariæ membranam deferetur. Paulus lib. 6. cap. 3.

Hydrocephalus infans. quomodo ex utero sit extrahendus, uide Paulum libro sexto, capite septuagesimoquarto.

Hydrolapathon, id quod in aquis prouenit Lapathon.

Hydromancia, scientia quæ ex aquis quędā uentura præsagit.

Hydromelon, aliud q̄ Hydromeli, quomodo fiat, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 23.

Hydromeli, secundum aquæ mulsę genus, saporem uini uetustate assequitur: nusquā magis laudatum, q̄ in Phrygia, ex imbre quidem puro, & melle. Dioscorides libro quinto, cap. 10.

Hydromphalon, est torpidi humoris constitutio in umbilico. Interdum etiam sub eius tunica continetur.

Hydrōterocele, est intestini delapsus, & torpidi humoris collectio in scroto.

Hydropen, sunt qui urinæ profluuium interpretantur, alia licet ratione. ut Aecius sermone. 1. cap. 1.

Hydrelæum, id est, oleum dilutum.

Hydromalum, ex aqua meleomellę confectio. apud Paulum lib. 3. cap. 30.

Hydrophobi, a canes rabioso demorsi.

ὑδροφοβία, miserrimū genus morbi, in quo simul æger & siti, & aquæ metu cruciatur.

Hydropiper, apud aquas nascitur quæ stagnant, aut pigro lapsu repunt. Caulem edit angulosum, prædurum, multis alis concauum: folia menthæ maiora, molliora, candidioraq; : gustu piperis acri, citra tamen illam odoris gratiam: fructum acrem in surculis paruis, prope folia racematim cohærentem. Non desunt, qui Persicariam Hydropiper esse suspicantur; quanq; folium Persici huic reddatur, unde ei nomen, Hydropiperi uero menthę. atq; lauri. Est et in folio Persicarię litura, maculę modo inscripta: quæ si fuisset in Hydropipere, fortasse non omisissent autores. Est ergo Persicaria folio Persici, flore candido, spicaceo, gustu acri, semine minuto, caule nodoso, rubēti, longo: quę sunt omnia Piperi tributa. Liberum tamē sit hic ęstimantibus iudicium.

ὕδρωψ, aqua intercus, quę generatur ex corrupti iecoris uitio, uel splenis acucie: aut cū siccati fellis medulla, ut inquit Serenus.

Hydrops, est morbus Anasarca dictus, in quo corpus totum intumescit, & humore

obluitur. Morbo affectis, pudenda erigun tur, febresque accidunt.

Hydrops Tympanitis, est in quo plus spiri tus, & minus humoris inuenitur. Itaque si quis pulset, uelut tympanum sonum emittet & edet.

Hydrophobos, formido & pauor aquæ dicitur, in ijs, quos canis in rabie percusserit. Vnde dicti Hydrophobici. Vel affectus est ex morsu canis rabiosi cum punctione, tumque abhorret a potu, & distrahitur & contrahitur corpus. His autem accidunt paracopæ, insaniæ species.

ὑδροροδινον, aqua rosata.

Hydrorosata, Aqua rosacea.

Hydroselinon, Helioselinon apud Dioscoridem lib. 3. cap. 73.

ὑδρωτικά, sudorifica medicamenta.

ὑδύχρουν, ungentum σκευαζόμενον ἐν κῷ, ut inquit Dioscorides a coloris hilaritate sic dictum, quam præstat inunctum, ut opinor, non quam habet in se: quod uerba sonare uidentur. Idem uidetur esse cum Amaracino: nisi quod nomen hoc proprium habet in Co, ubi nobilissimum. Hinc prouerbio locus: Nihil cum Amaracino sui, ut est apud Gellium. Quanquam in Chiliadibus suis, Erasmus Roterodamus amaricinum legit, non amaracinum. Sed ad rem ὑδύχρουν, Andaracoron uocant Arabes, sed peruerse ac barbare. Ingrediuntur hydythrum, ut Græcos sequamur, asarum, amaracus, aspalathus, carium semen, calamus odoratus, iunci flos, xylobalsamum, opobalsamum, phu ponticum, cynamomum, costum, myrrha, feniculum, amomum, mastyche, uinum uetus odoratum, & reliqua id genus.

Hydrotopium Olimpiacū, id est, potus contra rigorem. Et Olimpiacum ab autore sic dictum, autor Nicolaus.

Hydrus serpens, ex cuius ictu tactus, granis odor excitatur, ut uix ulli prope consistere liceat. Insuper eos quos tangit, obliuione afficit, ac oculos præstringit: deinde in furorem ac rabiem agit, postremo etiam perimit. Aelianus, & Aristoteles.

H Y E

Hyenæ collum & iuba continuitate spinæ porrigitur, flectique circumactu corporis nequit. Multa præterea mira de hoc animali traduntur. Plin. lib. 8. cap. 30.

H Y G

ὑγιεινος, qui omnem sanitatis tuendæ artē profitetur: quemadmodum Gymnastes, tantum quæ ad exercitationes pertinent, callet. Quin Erasistratus quoque ita eum appellauit.

Hygromyra, liquida unguenta, fœminarū auribus expetita.

ὕγρον, humor.

H Y L

ὕλη, σύνδενδρος τόπος.

H Y M

Hymen, neruosa exilitas intra muliebre pudendum, integritatis argumentum, quam primus conuellit congressus. Dicitur & Eugeon.

Hymenon, epanastases, apud Galenum in oculis membranarum rebelliones, uel insurrectiones, uel extuberantiæ.

H Y O

ὑοειδὲς, os quod antiadibus subest: ab literæ imagine. Hierophilus, quia assistat antiadibus, Parastatem appellauit.

ὑοσκυάμινον ἔλαιον, oleum hyoscyami, uel apollinaris herbæ. Cerebri motus facit si potetur, quare cauendum.

Hyoscyamus, quæ, sit uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 72.

H Y P A

ὑπάγειν. Vide, λύειν.

ὑπατίτις, lecoraria uena.

H Y P E

Hypecoon nascitur in segetibus, aruisque, folijs rutæ, exilibus ramis. Dioscorides libro. 4. capite. 71.

ὑπήλατα, lenes quędam ac blandiores purgandi facultatem obtinentes medelæ, uerbi caussa, Mercurialis, Polypodium, Cnicus, semen urticæ, & id genus pleraque. Alexander libro. 3.

Hypelata. Lege, ὑπήλατα.

Hypenemia, oua dicuntur ea, quæ aues aliquot sine coitu masculi prægignunt: latine fortasse, nō inconcinno uocabulo, subuentanea. Albertus oua uenti appellat, quoniam qui naturas rerū scrutati sunt, ex uento nasci suspicantur, maxime uero Zephyro, uel Fauonio, idque adeo in uere. Id ita habere, nedum ex scriptoribus physiologis, sed experientia ipsi didicimus, in uere anni tricesimi multam ouorum copiam prouenisse in Alsatia, in magna frumentorum

& leguminum inopia, imo etiam ſiccitate, & graminis penuria: non aliunde, ꝙ quod ex uento orientali & fauonio impregnatæ gallinæ, accedente ſimul libidinis imaginatione, etiam plauſtra ouorum parturierũt. Quę ſi quis Zephyria appellarit, non admodum aberrauerit. Id tamen fortaſſe cōſtare arbitror, quicquid eſt huiuſmodi ouorum, non ſolum ſterilia eſſe, & pullos non edere, ſed ne guſtu quoq; adeo eſſe ſuauia, durareq; minus. Plinius li. 10. Ariſtoteles lib. ſexto Animalium.

Hypericum, herba S. Ioannis, deſcribitur a Dioſcor. lib. 3. cap. 172. Lege, Perforata.

Hypericon, Ruta ſylueſtris, apud Dioſcor. lib. 3. capite. 51.

Hypericum tertiũ, Coris dicta herba apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 175.

ὑπερῴα, palatum.

ὑπεροχαὶ dicuntur ea quæ ulceribus excreſcunt & extuberant.

ὑπερσαρκώματα, carnis ſuperexcreſcentię.

ὑπερτραγίζειν τῇ ὀσμῇ, pro, admodum ſubalis fœtere, apud Dioſcoridem.

H Y P N

Hypnales. Lege, Aſpidum genera.

ὑπνωτικά, ſomnifera ſunt, quæ ſcilicet ſomnum pariunt.

Hypnoticon, Hyoſcyamus, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 72.

H Y P O

ὑποκάρδιον, Vide, προκάρδιον.

Hypocynipes, Myrti ramuli.

Hypocauſtum, idem quod Lucanicum balneum, Lege, Balneæ.

ὑποκίρρον, ſubflauũ, id ſcilicet quod alij ſubruffum uocant.

ὑποκολοβὸς, quod decurtata radice eſt.

ὑποχόνδρια dicũtur, quę nos uocamus Præcordia, facto ex prępoſitione, & chartilagine nomine, quaſi ſubchartilagia dicas, Ea uoce Plinius lib. 30. cap. 3. ſignificari ait omnia hominis exta. Verba eius ſunt, Præcordia uocamus uno nomine, exta in homine. Græci, quoniam ſub chondro, id eſt ſub chartilagine ſunt, Hypochondria uocant. Latini ſua Præcordiorum uoce, ſignificaſſe potius uidentur, quod Græci προκάρδιον dicunt, id eſt, quod cordi prætenditur. huic enim magis ꝙ illi latina uox reſpondere uidetur.

Hypochondriacus morbus, Epilepſiæ tertia ſpecies, quæ fit ex melancholia. De qua uide Galenum lib. de locis Affectis, cap. 6.

ὑποχλώρον, ſubuiride.

Hippochoriaſis, morbus oculorũ in equis, a capitis humore deſcēdens, & in uno oculo ſeſe primo oſtēdens, poſtea tranſiens etiam ad alterum. Vegetius lib. 2. cap. 16.

Hypochyma. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.

ὑποχύματα diffinierunt eſſe, pigri cruoris concretionem in cornea tunicula, ad oculi pupillam, qua uiſus impeditur, aut ſaltem uidendi perſpicua claritas. Addideruntq;, fieri frigiditate, aut īfirmitate ſpiritus quo uiſus peragitur: ideoq; ſenib. aut poſt longam ualetudinem accidere. Fieri etiam ex uiolento uomitu, ictuq;, et ob alias cauſſas: differreq; ab albuginib. quas Græci γλαυκώματα dicunt: quod albugines cryſtallini humoris uitiũ ſunt, quo mutatur in glaucum colorem humor ille. Suffuſionem autem fieri, ſubeũtibus concretis humoribus, inter corneam & cryſtallinã: eſſeq; omnes albugines æque incurabiles, ſuffuſiones contra curabiles, ſed non omnes, ideoq; curandas anteq; inualuerit malum.

ὑπόχυσις, oculorum ſuffuſio.

ὑπογάστριον, quaſi ſubmentale, & totum id quod ab umbilico, uſq; ad piloſos genitalium partes, a Latinis uocatur Pubes. Vide dictionem, κοιλίαν.

ὑπογωγὴσ τῆσ κοιλίασ, ſubductitium uocatur uentris.

Hypogeſon, Aizoum, apud Dioſcor. libro 4. cap. 91. ꝙ in ſubgrundijs fere naſcitur.

Hypogloſſis, caruncula qua lingua connectitur inferiori parti oris.

Hypoglotides, quibus item lingua cohęret uenæ inferioris partis oris.

Hypoglundis, Vide. Acetabula.

Hypoglutides, Vide. Acetabula.

ὑπολεύκοσ, ſubalbidus.

ὑπόνομα ἕλκη, hulcus cuniculoſum, quod. ſ. pluribus, tranſuerſiſq; itineribus quaſi canalibus per latitudinē putreſcit. Noſtri uocant Lepuſculum, uel Cuniculum.

ὑπόπιον, circa oculos, & in cornea eius mēbrana ſuppuratio eſt, ſic dicta, a πύον, quod ſignificat pus.

Hypopheon, naſcitur in ſegetibus, aruiſq;, Rutæ folijs, exilibus ramis. Dioſcorides libro quarto, cap. 71.

Hyophthalmon, Aster, uel Inguinalis apd' Dioscor. lib. 4. cap. 121.

ὑποφθαλμία. Vide, ὑπώπια.

ὑπώπια, qui sub oculis contingunt ex percussu liuores, quod ὦπισ quidem oculos significant. Quanq; & durior manuum cutis ex labore callosa, nomine dicitur eodē. Autor est Pollux, ossa sub oculis, quibus accumbunt nares, dici quoq; ὑπώπια, id est, genas, & uoce alia ὑποφθαλμία. Vnde & ὑπωπιάζειν, custodire.

ὑπώπτια, uocant sinuosam sub oculis partē.

Hypochysis, idem quod Hyposphagma. Lege, Hyposphagma.

Hypoglossos, acinos fert rubentes, Rusci modo. Dioscor. lib. 4. cap. 133.

Hypopion, Tapsia apud Dioscoridem libro. 4. capite. 159.

Hypoquistidos. Lege, ὑποχύσισ.

ὑποῤῥίνιον. Vide, Mystaca.

ὑποσάρκα, ὑποσαρκίδισ, & ἀνασάρκα, omnibus uocibus a carne facta appellatione, quoties toto corpore resoluūtur solidę parteis in aquę naturam, cum in cæteris in aquam conuersus cibus, inter intestina, & tunicam, quam Peritoneon Gręci uocant, diffundatur. At hæc fere, teste Hippocr. incurabilis est.

ὑποσαρκίδιοσ, κατὰ πᾶν ἐστὶ σῶμα ἀνάλυσισ τῶν στερεῶν σωματῶν εἰσ ὕδατοσ φύσιν. id est, Hyposarcidos hydrops solidarum partium in aquæ naturā toto corpore resolutio. Gala. in Isagog. Adstipulatur Aegineta. πάσησ τῆσ. σαρκὸσ τοῦ σώματοσ ὅσον ἐξυδατωμένησ τικτόμενον ὥσ τε λευκὸν καὶ φλεγματῶδεσ τὸ σῶμα φαίνεσθαι νεκρῷ παραπλήσιον. Quæ latine sic habent. Fieri hanc hydropem totius corporis acquiescente parte, usq; eo ut corpus candido & pituitæ colore uideatur cadaueri simile.

Hyposisma, id est, Manna thuris.

Hypospigma, est extra superficiem amoliti simile.

Hyposphagma, uenarum in oculis ruptura ex ictu fere proueniens, ex qua in extima oculi parte ueluti sanguinis puncta demonstrantur.

ὑποσπαδιαῖοι, uocantur Paulo Aeginetæ, quibus a natali die glans perforata nō est, sed sub eo qui uocatur canis, ad finem glandis foramen habent. lib. 6. cad. 54.

Hypospatisther, chirurgicum instrumentū, quo in emendandis oculorum uitijs usi ueteres sunt, alio nomine Spatha dictum. uide Paulum lib. 6. cap. 6.

Hypospathismos, ab instrumento .s. cui nomen est hypospatisther, frontis incisio, sic appellata: quæ quomodo fieri debeat, require apud Paulum lib. 6. cap. 6.

ὑποσυμμίγη, in umbra mixta exercitationis species.

Hyposphagmata, id est, uenarum ruptiones in oculis, ex ictu, uel plaga, de quibus Paulus lib. 3. cap. 22.

Hyposphatismus, cum reuma multū & calidum per oculos fertur, ac propter uultū rubor apparet.

Hyposphalma ruptio uenæ in oculo ex ictu uel plaga procedens, ἀπὸ τοῦ σφάττειν.

Hypothemar, quod ab indice ad minimum digitum est spacium.

ὑπότριμμα, obsonium ex dactylis palmarum, et melle, alijsq; quibusdam cōdimentis. Apitius etiam inter genera condimentorum collocat.

ὑποξάνθοσ, subruffus.

ὑπόζωμα, sub lateribus ipsum subcinctum.

H Y R

Hyrudo, id est, sanguisuga, notum animal. Horatius. Non missura cutem nisi plena cruoris hyrudo.

H Y S

Hysginum, herba est, coloris flaui. Interpres Nicandri. Nec plura.

Hysginus color. Lege, Color uarius.

Hysobrion, Marum apud Dioscoridem libro. 3. capite. 47.

Hyspaspidias, est morbus in quo penis subtrahitur.

Hyssopum, dicitur Hyssopus tam neutro, quam fœminino genere, teste Hermolao Barbaro.

ὕστερα, græci secundas uocant, & omnia quę editum infantem in lucem sequuntur. χορίον autem quod ante puerperium tunica & inuolucrum factus sit: ideo sic dictum, quod χώρημα, locum scilicet et spacium foetui det: uel quod nutrimentū foetui subministret: constatq; duabus uenis, totidemq; arterijs, & quinto, quod οὐραχόν uocant.

ὑστερικὴ, strangulatus.

ὑστερικὴ πνίξ, matris suffocatio. Sicem̄ Paulus uocat, ἐμπνευματοῦται γὰρ, id est, tu-

mescit spiritu ex frigiditate interdum, aut ἐκ δυσοκίας, hoc est, portionis difficultate, ore præfracto, uel etiam βρόμβου φαρασφαυθέντος ἐν αὐτῷ, hoc est, in eo thrombo, siue malis grumum dicere, id est, amplius concreto. Latini non tam uocabulo appellant, sed alij præfocationes uuluæ, alij strangulatus, alij ab euentu eius morbi, ob mutescentes strangulatu uuluæ fœminas dixerunt.

Hystericæ mulieres, ab utero suffocatæ.

Hysteralogia, uteri dolor.

Hystrices, acculeatis horrent pennis: sæpe illas iaculi modo emittunt. Aelianus.

☞ I A

IAbyzos, olim myrrhæ addebatur, multo preciosior quam myrrha.

Iacha, flos. Vnde & Iachadæ coronæ, odoris commendatissimi.

Iacobus Psychrista, Medicus. Citatur eius Ceratum ad inflamationes pedum, apud Aetium serm.12.cap.43.

ἴαμα, id est, sanitas.

Ianthinus color. Lege, Color uarius.

Iaron, Dracontium maius, uel Iaros.

Iasione, olus est, ut inquit Theophrast. syluestre, repens in terra, cũ lacte multo florem fert candidum. Concilium uocant, singulari folio. Sed ut descriptio tamẽ, & qua si rudimentum multorum appareat, Plinius inquit, unũ tantũ habet folium Iasione, sed ita implicitum, ut plura uideantur. Huius flos conceptaculo auersa parte non indiget, sed postrema eius exeunt in angulos, qualus uero oleagineus aspicitur. Stimulat hæc herba coitum, lactis ubertatem præstat, phthisicis prodest, infantium illita capiti nutrit capillum. In Plinio tamẽ pro Iasione, Lassina deprauatum erat.

Iasius scripsit de odoribus: & citatur ab Hermolao Barb. de unguentorum ratione.

ἰασὼ καὶ πανάκεια, Aesculapij filiæ, haud dubiũ, quin Medicinæ quoq; peritæ. Plura de his Aristophanes in Pluto. Sed & Hippocrates in iureiurando, per Panacæam sic iurat. Per Apollinem medicum, Aesculapium, Hygæan, Panacæamq; iuro, cæterosq; Deos cunctos, Deasq; testor.

Iaspis lapis, apud Dioscoridem libro quinto, capite.151.

Iatraleptæ sunt, qui latine Plinio reunctores, græce ἰατρῶν ἀλεῖπται.

ἰατρονικὴν se appellari passus olim Thessalus est, id est, Medicorum omnium autorem. De quo uide Plinium libro uigesimo nono.

I B E

Iberis, græce ἰβηρίς, siue καρδαμαντική, folia habet nasturcij, uere uirentia, caulem item cubitalem, aut minorem. In incultis nascitur, æstateq; lacteum florem promit, quo tempore efficacior est. Radices duas Nasturcio similes habet, calefacientes, & adurentes. Dioscorides libro primo. Plinius libro uigesimo quinto, capite octauo, & libro uigesimo sexto, capite octauo. Officinę Vincetoxicon uocant. Nascitur ubique in Italijs, in parietinis, & incultis. Lege, Cardamum, & Iberis.

Iberis quæ sit, lege in dictione Cardamine.

Ibex, pernicitatis mirandæ, caprarũ genus.

Ibis, Aegyptium animal, Lunę sacrũ. Nam ad eius rationem syderis oua fingit, intestinumq; eius augescit. Insuper ociose ingreditur, lauticiarũ amantissimus, cubile sordibus maculatum abluit. Aelianus.

Ibridam ex sue domestica & apro natum dicimus. Quo nomine Cicero collegam suũ C. Antonium perstrinxit.

I C T

Icteriades febris. Lege, Febris.

Ictericius color. Lege, Color uarius.

ἰκτερικοί, renum uitio laborantes.

ἴκτερος, a nostratibus, atq; item ab Horatio, Plinio, Varrone, & Sereno: a quibusdam Morbus regius. Est autem morbus, cum per totum corpus bilis suffunditur. Quæ interdum nigra, interdum flaua est. Sic dictum putat Plinius lib.30.cap.3. ab Ictero aue: quæ si spectetur, sanari id malum tradunt, auem uero mori. Hanc putant etiam latine uocari Galbulam, & morbum Arquatum, a colore cœlestis arcus, teste Nonio. Verba Sereni super hac re adieci,

Regius est uero signatus nomine morbus,
Molliter quoniam celsa curatur in aula.
Celsus uocat Aurigonem, Acron dæmoniacum, comitabilemq;. Vel,

Icterus, siue Arquatus morbus, est effusio bilis in cutem: tingitur autem corporis superficies felleo colore, & fit quasi uiridis, cuteq; male affecta uitiligines irrepũt, atq; deiectiones albę defluunt. Galenus de Definitionibus.

Ictis, Viuerra animalculũ, a quo & Icterus morbus, siue Ictericia, mustellarũ generis.
Ictus, pulsio, quæ per dilatione͂ fit. 4. Mete.
Ictus in pulsu uocatur, quum arteria motu suo tactui occurrit.

I C H

Ichneumon, notum animal Aegypto. Plin. lib. 8. cap. 24.
ἴχωρ, in hulceribus tenuius excreme͂tum & sanies. Quod uero crassum est, Sordes dicitur. Vide, Sanguis. Vnde,
ἰχώρες, commixti sanguinis humores.
ἰχορῶντα ὦτα, aures ex quibus sanies destillat, uel humor aquosus.
Ichrei asinus, Maiorona, & Samsuchus, quondã Magis sic uocata, ut autor est Dioscorides lib. 3. cap. 45.
Ichtiocolla, gluten piscium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 101.
Ichtiotrophia, uox græca est, qua uiuaria piscium significantur, quæ & piscinæ nominantur. Plinius noster hæc omnia receptacula auium, piscium, ferarum, generali uocabulo uiuaria appellat. Columella libro octauo, capite primo.
Ichthya, instrumentum quo demortuus fœtus in utero præciditur.

I D AE

Idæa radix, acerba gustu, misceri solita luctantium in palestra pulueri, ad ea quę repercutere tantum oporteat. Meminit Dioscorides lib. 4. cap. 47.
Idæus lapis, Dactylus in Creta, apud Solinum cap. 16.

I D I

Idiophyton, Leontopodion, apud Diosco. lib. 4. cap. 132.
Idiopathia, Affectus proprius.
ἰδιοσυγκρισία, corporũ proprietas, & natura quędam specialis. Gale. lib. 3. Meteo.

I E C

Iecur, uenosum membrum, calidum, et multi sanguinis plenum, et primum sanguinis concoctionem facit abundantissimam, iuuatq; concoctionem quę in uentriculo fit, eumq; suo contactu confouet & calefacit. Galenus de Definit.
Iecorosus, qui ex Iecore laborat.
Ieiunum intestinum, quod sic dictum gręce νῆστις, quoniam minus implicitum, numq; quod accipit continet, sed ad inferiora protinus transmittit.

I G N

Igname, radix insulæ Calechut, qua ad panes utuntur conficiendos: nostro orbi incognita, ut inquit Aloysius lib. 2. cap. 65. nauigationis noui orbis.
Ignem sancti Antonij appellant perfectam membri corruptionem, sensum penitus auferentem. Græci σφάκελον uocant.
Igneus color. Lege, Color uarius.
Ignis sacer Plinio est, qui a Dioscoride Herysipelas uocatur. Sunt & morbi quidam Herysipelatodes uocati, quoties accensio interna cum dolore uehementi circum uiscera percipitur: sed cum in cerebrũ subit id malum, etiam refrigerantur & impallescunt ora. Herysipelas & in uulneribus quoque dicitur, cum super inflammatione͂ rubor ulcus ambit, isq; cũ dolore procedit, ut ait Celsus. Idem autor Ignem sacrũ ab Herysipelate diuersum facit libro quinto, genera Ignis sacri duo reddens: Alterum in altitudinem pustulis continuis, æqualibus, exiguis: Alterũ in summæ cutis exulceratione, latum, inæquale.

I L A

Ila, pars lumbi, seu lateris in sue. Horatius. Potma magis, an magis Ilis.
Ilamides, membranæ quæ circa medullam εἰλοῦνται, id est, figuntur.

I L E

ἴλεον, græce Voluolum.
εἰλεὸν, tenuioris intestini morbus.
ἰλεός, tumor eminens in tenuiorum intestinorũ parte, ut uideatur intestinũ ad chordæ similitudinem inuolutum. Nonnulli etiã Chordapson uocant. Gale. de Defin. Est enim intestinorum inflammatio tenuium, ut neq; excrementa exerceri possint: tormina subsequũtur impendio molesta, doloresq; ueheme͂ter mouẽt. uide, Colici.

I L I

Ilia, in uno uentre posita sunt inter coxas & pubem, inquit Celsus. Gręci ab immanitate uocant Ceneoma: & quod flaccida sint, id est, Lagona.
Iligneus, ab Ilice possessiuum.
ἰλιτινάς, κίονος ἀχάρης. Hesichius.

I L L

Illecebra, Semperuiuũ minus, teste Aecio lib. 13. cap. 123.
Illecebra, Diosc. Telephium lib. 2. ca. 207. Romanum nomen, syluestris Portulacæ.

ἰλλὸς, strabo, accentruncula in ultima parte oculi, uel cæcus: unde & ἰλλώπτειν significat τὸ στραβίζειν.

Illyricæ Iridi regio nomen dedit. nam ea in primis probatur. Etiamsi Paulus Aegineta lib.3. Medicinæ suæ, Illyridæ appellationem magis probet. Plura super ea re M. Verg. in Comment. suis, qui admodũ curiose in eo uocabuli etymo laborat.

Illuuies, oris fœtor, græce ἀλουσία.

I M A

Imantopodes, a Plinio ponuntur in Aegypto inter aquatiles aues.

I M B

Imbecillitates, medicorum uulgus uocat alteratæ qualitatis morbos. Vide Galenum de morbis, & symptomatis.

Imber, fit expressione nubis, magnopere addensatæ, tot habens differentias, quotuplex est nubis compressio. Aristot. lib. de cœlo & mundo.

Imbuere, est inficere, & primum intingere.

I M M

Imminutionem uocauit Galenus, quod alij morbi ipsius declinationẽ, quũ scilicet ex febris magnitudine quippiam demitur, libro de morborum temporibus.

Immussulus, uulturis pullus. Plinius libro decimo, cap.7.

I M P

Impetigo, uulgo etiam Volatica, secundum alios fœdatio cutis serpens cum pruritu, et prominens. Quibusdam uidetur eandem esse, quam Græci λειχῆνα καὶ ψώραν uocant, ἀπὸ τοῦ λειχῆν, quod significat confricare. Latini Zema. Sunt qui nominent Herpaginem, & Serpiginem, eo quod serpit. Meminit & Celsus lib.5. ponitq; species eius quatuor, atq; item Plinius libro.28. capite decimo.

Impetix, id est, Impetigo, ut placet Festo.

Impicato, pice oblinito. Picare, impicare, oppicare, uerba sunt ab uno picis fonte corriuata. Columel. lib.12. cap.29.

Impluuiatus color. Lege, Pullus.

Impressio, est partis eius, quę per summare sidet, introrsum migratio, quæ pulsione, aut ictu, sed in totum tacta accidit. Arist. libro.4. Meteo.

Imputrida uocauerũt ueteres Medici, quæ nos hodie incocta nominamus. Galenus lib.6. Aphorismorum, Aphor.1.

I N A

ἶνες uocant Græci, quibus foliorum partes intercedente diuisione aliqua inuicẽ separantur. Quod in folijs uitis & fici a tergo manifeste deprehenditur, in quibus nõ aliter, quam in hominis dorso spina a reliquo folio ueluti costa & puluinus eminet. Plinius aliquando fibras, aliquando neruos, aliquando dorsum, & aliquãdo uenas pro rerum necessitate appellat.

Inangulares, encanthides, uel tubercula, quæ in angulis oculorũ oboriuntur. Paulus lib.6. cap.17.

I N C

Incarnatio, quæ in uulua fit, est carnosæ molis productio: quam ex parte resecare necesse est, si magna fuerit, destillatq; ut citius mortificetur. Si autem fuerit modica, actutum ferri conuenit.

Incendiaria auis quę dicta sit, nec reperitur, nec traditur. Plin. lib.10. cap.13.

Incensa. Lege, Thymiamata.

Incerniculum, ab incernendo, genus est cribri. Plin. lib.8. cap.44. Cato in re Rustica.

Incertus color. Lege, Color uarius.

Inciles fossæ dicuntur, ad deducendã aquã factæ. Alias incilia.

Incilia, fossę sunt, quę in agris fiunt, ad aquã deducendam. Dicuntur & Deriuationes, de riuo communi factæ. Portius Cato. Incilia aperire, aquam deducere, uias & segetem curare oportet, ut fluat. Item, in monte fossas inciles puras habere oportet. Columella lib.5. cap.7.

Incilia. Vide Ilices. Inciles fossæ, & Elices.

Incisio. Lege, Fracturarũ ossium in capite.

Incombustibilia uocantur, quæ nullos habent meatus, quibus introrsum ignem admittant, neq; humorẽ continent incensioni idoneum, ceu glacies. lib.4. Meteo.

Inconcoctio, imperfectio est, quæ proprij caloris penuria accidit: caloris uero penuria frigus est. Aristot. lib.4. Meteor.

Incrementum, est in longum, latum, & profundum corporis extensio.

Incubus. Vide, Ephialtis.

I N D

Indensatilia, quęcũq; uel impressatilia sunt, uel pressationem obtinent inconstantem. 4. Meteo. cap.9.

Indicatiuum signum. Lege, Signum.

Indici genera quæ sint, uide Dio. li.5. ca.98.

Indici canes, ex Tigride nascuntur. Vnius ex his exemplum tradit Aristoteles: qui præsente Alexandro in India, cum leone congressus, prius expectauerit a circumstantibus totus paulatim concerpi, quam mordicus feram dimittere. Extinctũ tandem, Alexander honorauit, eius nomini ac tumulo ciuitate dicata. Nicandrus Colophonius tamen scribit, huiuscemodi canes ex Actęonis Regis canibus prognatos, qui post rabiem in sanitatē redeuntes, Euphrate transmisso, in India errauerunt.

Indus Medicus, citatur ab Aecio sermone nono, capite. 49.

I N E

Inedare. Plinius pertinētia ad hanc sententiam hæc scribit, Cæterum ut odore careant, omnia hęc iubentur seri, cum luna sub terra sit: colligi, cũ in coitu: sine his, Menander e Græcis autor est, allium edentibus, si radicem betæ in prima tostim super ederint, odorem extingui. Columella lib. undecimo. cap. 3.

Inæqualitas pulsuum. Lege, Pulsuum differentiæ.

I N F

Infamis digitus. Vide, φύσιν.

Infriata, minutim insparsa. Friabile id latine uocatur, quod facile disteritur: uulgo uocant pulverizatum. Columella lib. 27. capite quinto.

Infiniti plures acceptiones ponit Aristot. lib. 4. Physicorum.

Infinitum magnitudine uocatur, quod suæ magnitudinis caret extremis.

Infinitum multitudine, quod suæ discretæ multitudinis caret extremis.

Inflammatio in uulua est, quę fit cum dolore uentris, inguinumq;: in qua cum febribus accidit sincopitis dolor, tendinum contractio, & oculornm cauitas.

Inflammationes a quibusdam ueteribus dicebantur, quæ sunt ueluti quædam excandescentiæ; a iunioribus autem non æque. De arte curatiua ad Glauconem lib. 1.

Infricare, est terendo aliquid digitis leniter inspergere.

Infusa, aliqui uocant Clysteres.

Infusiones, medicarum & pharmacorum, quæ sic appellat Barbarum medicorũ uulgus, Græci uocant ἀποβρέγματα.

Infundibulum, instrumenti rustici nomen est, quo uina diffunduntur in dolia, in usu cellæ uinariæ frequentissimo. Portius Cato scribit, oportere uillicum habere in instrumento fundi Infundibula duo. Refert Flauius Vopiscus in Aureliano, fuisse quẽdam bibacem, qui bibere solebat Infundibulo apposito plus orca. Est autē orca genus uasis. Columella lib3.. cap. 12.

I N G

Ingluuies. Albertus Magnus doctior quã eloquentior, pappam uocat in auibus, quã Columella uocat Ingluuiem. Itidem Vergilius illo uersu, Improbus ingluuiem, ramisq; loquacibus implet. A Plinio dicitur, sinus gutturis. Est autem capacitas gulæ patentior, qua merguntur recentia cibaria. Colum. lib. 8. cap. 5.

Inguinalis, Aster, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 121.

I N I

ἰνίον, occiput.

ἰνίος, ceruix.

Inire gregem, id est, coire cum grege. Ausonius, Sic me taurus init, sic proxima buccula mugit. Ouidius, Ineas quamlibet ante uelim. Hinc Initus ponitur pro coitu. Plinius tradit equos, & canes, & sues initum matutinum appetere. Item de bobus scribens, ait, Conceptio uno initu peragitur. Colum. lib. 7. cap. 3.

Inis, infans, & paruulus.

I N N

ἶννος. Lege, Inulum.

I N O

Inordinatus pulsus. Lege, Pulsuum differ.

ἶνιον,, occiput: sic dictum, quia ex ipso ἶνες, id est. nerui capitis principales procedũt,

ἶνος, infantem & paruulum significat.

I N Q

Inquinatio, inconcoctio quidem. sed elixationi aduersa. Aristot. lib. 4. Meteor.

Insolationes uocantur, quando ad solem siccandi gratia hydropici exponuntur: olim frequentes ueteribus, teste Gal. & Aecio.

I N S

Insecta animalia uocantur, quę nunc ceruicum loco, nunc pectorum atq; alui, pręcincta separant membra, tenui modo fistula cohærentia. Aliquibus uero non tota incisura eas ambiente rugas, sed in aluo, aut superne tantum imbricatis flexilium uertebris, nusq; alibi spectatiore naturæ rerum

artificio. Plinius libro.11.capite primo.
Insipiat, apud Varronem, id est, alterando fiat insipidum. Quanquã alibi legatur, cũ fur incipiat.
Insolare, id est, soli exponere.
Insolari item, est sole impleri, concoquiq;. Columella lib.11.cap.3.
Insolari dicuntur dies, multo sole et puro in tepescentes.
Inspergo, pulueris uel farinæ inspersio.
Insuccanda, aspergenda, & quodam quasi succo irroranda, madefaciendaq;. Colum. lib.7.cap.4.
Insultus, accessionis tempus simplex, exacte iam primum. Idem hoc Græci ἐπισημασίαν, hoc est, febris significationem nominare consueuerunt. Galenus libro de Morborum temporibus.

I N T

Integritas. Lege, Sanitati tria accidũt. Nam Integritas uocatur, cum morbus abest.
Intercidens pulsus. lege, Pulsuũ differẽtię.
Intercisio stomachi, uidetur Plinio esse rosio: ut in mentione Pulegij colligitur ex Dioscoride.
Interfemineum. Lege, κτεὶς.
Intergetini parietes, nomen habẽt ab intergerendo, id est, ferendo, sustinendoq;, non a lateribus, ut communes, sed in medio eorum. Vitruuius lib.2.
Intermissio morbi uocatur, quãdo morbus (exempli gratia, febris) in quietem desierit. Galen. lib.1. de Crisibus, cap.3.
Intermittens pulsus. Lege, Pulsuum differentiæ.
Interpolato, condepsitoq;, id est, bene premito & excolato.
Interpolare thura, est rudia cum sint, polire & nouare. Plinianum.
Interuaseris. Hic Columellæ corrigendus est locus, interraseris. Namq; interradi dicuntur arbores, quando rami intermedij succiduntur: quoniam densitas officit, ideoq; laxioribus interuallis serendæ sunt arbores. Interradi gaudent oliuæ, autore Plinio. Colum. lib.5.cap.8. & lib.12.cap.19.
Intertrigines, cutis ablata, excoriatioq; per urinam inter femora. Mali genus quod uocant aliquando attrita, aliquando confricta membra. Fit autem, atterentibus & urẽtibus in itinere pedes angustis calceis. Fit etiam confricatis longa equi uectione interioribus feminibus, alijsq; partibus, & ex alijs caussis.
Intertrigo, a quibusdam etiam Cancer uocatur.
Intertrigines, græce παρατρίμματα.
Interuallum, pulsus uocatur, quoniam inter duos ictus quiescit.
Interuallum, & Hippocrates, & Galenus uocauerunt, ubi iam febris ad integritatẽ peruenit, & pulsus in naturali statu consistit, quantũ nos sensu percipere possimus. Lege Galenum lib. de Malorũ temporib. Verba Galeni. Quamobrem merito quis ueterem consuetudinem secutus, in tertianarum periodis interuallum, tempus integritatis appellarit.
Intestina, fabrorũ opera uidentur esse, quæ Theoph. lib.5. Oicodomica, a ligno appellat, in quo potissimũ probatur abies. Vnde Abietarios, & Abietaria negocia, pro materiarijs accipimus.
Intestina neruosa, & hæc quidem ad excrementorum excretionem facta. Galen. de Definitionibus.
Intestinum crassius, id est, Colon.
Intestinum ieiunum. Lege, Ieiunum intestinum.
Intestinum uacuum, alio nomine, ieiunũ.
Intestinum cæcum uocatum est, quod altrinsecus tenui intestino cohæret. Ideo sic nominatum, quod a dextera parte incipiens, in sinisteriorem peruium & longum est, in dexteriorem non. At id quod peruium est, late fusum, atq; sinuatum post multos anfractus. Deniq; dextra recuruatum in imo dirigitur, qua excernit, & proinde ibi Rectum uocatur intestinum.
Intomata iumentorum tubera, quę frequenter illis accidunt. De quibus Vegetius lib.2. capite.30.
Intrita, uocabulo generali dicta est ab interitu. Interdũ esculentis est, sæpe alijs rebus accommodata. Ait Terentius in Phorm. Tute hoc intristi, tibi omne exedendũ est. Exposuit Donatus, hoc inter rusticos de alliato mortarij dici solere. Proprie ẽm, inquit, Intrita, dicitur huiusmodi cibus. Alia res est Catonis Intrita, hoc est, emplastrũ ad insitionem: cui emplastrationi nomen est maxime idoneũ. Plin. lib.17. Sed id etiã apud ueteres Græcos inuenitur, & apud Catonẽ, qui oleam, ficumq; sic inseri iussit,

menſura etiam præfinita, ſecundum reliquam diligentiam ſuã cortices ſcalpro excidi, quatuor digitorũ longitudine, & triũ latitudine, atq; ita coaugmẽtari, & illa ſua intrita oblini. Hic uidetur intrita pro fęce uini poni, ſicut alibi ponitur intrita folliculorum, quibus acini uuarum cõteguntur. Colum. lib. 12. cap. 40.

Intrita calx, quę non e gleba ſtatim ad opus confertur, ſed tempore maceratur, atque fermenteſcit.

Intubum agreſte, Lychnis agria, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 114.

Inturis, Capparis, Romane.

Intybus. Verba Manardi de Intubis. Intubum duplex eſt: domeſticũ, & ſylueſtre. Hoc Cichorium, illud Endiuiam uocant. Aruenſis rurſum duplex eſt, ſcilicet, Radicula, & quam Cicerbitã uulgus appellat. Lege, Cicerbita, uel, Sonchus.

I N V

Inula, ſynonymum cum Enula.

Inulam item Iulia Auguſta illuſtrauit, dum ea ueſcitur quotidiano cibo. Herba eſt hortenſis, amara, & per ſe ſtomacho inimiciſſima: eadem dulcibus mixtis, ſaluberrima. Defectus, præcipue ſtomachi, excitat. Columella lib. 11. cap. 3.

Inulum, Varro & ex equo & aſina uocari ſcribit, quos et Bardones aliqui appellant, ſicuti ex aſino et equa mulum. Quanquam uetuſti codices, cum Varronis, tum Columellæ, Innum habent, non Inulum, quod ab equo patre nomen traxerit. Sed & Ariſtoteles quoq; ἴννον græce dicit, qui ex mulo et equa naſcitur, ceu paruus mulus. Proinde Nonius Marcellus, Hinnos inquit, & Hinnulos, ſub quo nomine accipere debeamus, Varro ſignat: ait enim, Ex equis & mulis qui naſcuntur, Hinnos uocari: ut errauerit, qui diſtinctionis ſtudio confinxit, Hinnulos ceruini generis eſſe pullos, equini uero Inulos uocari. Quin ſi imitari oportet, uerius ſit, Inulos per ſimplex n, et ſine afflatu ceruinos pullos accipi: Hĩnos autem, & Hinnulos per duplex n, & cum aſpiratione, ex aſina conceptos equi coitu: ſed utiq; ſi ſint mares, ut Plinius adiecit. Quanquam Nonius Marcellus aliter, ut præmonui. Vide Barb. in Coroll.

Inuolucrum, Epithymum, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 189.

Inurinare, innatare, & mergi. Vrinãtes uocant, qui ſub undis natant, quorũ freques mentio apud Plinium. Vrna, ut docet M. Varro, ex eo dicta, quod urinatur, id eſt, mergitur ad hauriendam aquã. Firmicus Maternus docet, Vrinatores habere in horoſcopo ſydus delphini. Columella lib. 8. capite. 14.

I O

Iocinalis, Onobrychis, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 171.

Iolas Bithynus herbarius. Multa eius trãſtulit in ſuam naturalem hiſtoriam Plinius, quæ nominatim etiam citat lib. 20. cap. 17. Dioſcor. lib. 1.

Ionia, Aiuga, uel Chamępitys, apud Dioſc. lib. 3. cap. 176.

Ionia, uocantur purpurarum, buccinorũq; media, qua parte teſtę uolumen clauiculatim intorquetur. Vel ſic, & ut Hermolaus Barbarus explicat, eſt papauerculum in buccino pars ima, eſculentaq;. Quanquã omnis callus pinnæ & conchilij interior, papauer quoq; dicitur. Sunt qui florẽ eſſe credant (idem inquit Barbarus) eum quẽ purpuræ, ut Ariſtoteles ſcribit, habent, & buccina, & qui ab Democrito anthos porphyrios dicitur: alia nigrum, alia, quod rarius eſt, rubentem, medium inter papauerculum, & ceruiculam, ut Athenęus teſtatur. Idem Barbarus mendum eſſe credit in dictione ἰόνια, nec legendum ionia, ſed Cionia κιόνια. Conſule Corollarium eius, quod annotauit in eum locum.

Ionitis, Capparis.

Ionthi, latine uari, calli, ac tumores exiles, duriq; in cute faciei: quas acnas quidam nominant. Vide, Ephelis.

ἴοντας, tumor paruus in facie ex humore craſſo & calido, qui curatur per pharmaca mollientia.

Iouis glans, id eſt, Caſtanea.

I P

Ipes, appellantur uermes in uitibus naſcentes, auſtrinis flatibus.

Iphiclus. Vide, Pedem

Ipnon, id eſt, muſcus.

ἵππειον πιτύα, coagulum equinum.

I R

Ir. Vide, Themar.

ἔρια, uellera lanæ.

Iris, herba eſt laudatiſſima in Illyrico. Flo-

ret diuersi coloris specie, sicut arcus cœlestis: unde & nomē: natura est feruens. Columella libro. 12. capite. 28.

Iris syluestris, Viola purpurea apud Dioscoridem libro. 4. capite. 123.

Irion, latine id quod græci ἐρύσιμον uocāt, alij Chamæplion, & Magi Herculis alphitam, uel farinam, & Aegyptij Erethmon: iuxta urbes, domicilia, & hortos nascitur, folijs Erucæ syluestris, cauliculis in loti modum lentis: floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, ut fœnugreco, corniculatisq́, semine exiguo, urentis gustus. Erucalam nobilem interpretantur hodie Itali, atq; sic in cōmentarijs quibusdam scriptū reperimus. Quod si ita esset, mirum, quomodo Plinius inter fruges illam constituit. Vide Plin. libro. 8. cap. 10. & Dioscor. libro. 2. capite. 175.

Iris oculi. Vide, Albugo.

I S A

Isaron, Dracontium maius.

Isatim, Lactucis syluestribus annumerant. Magna est de ea apud scriptores controuersia, nobis operosum fuit singulorū adscribere commentarios. Qui uolet, legat Barbari Corollarium super caput Isatis, Nicolaum Leonicenum lib. de erroribus Medicorū, & Pandolphi Collinucij contra eum defensionē. Attigerunt & Leonardus Fuchsius, & Manardus Ferrariensis de hac nonnihil: locus est apud Dioscoridem libro. 2. capite. 205. Plinium libro 20. capite. 7.

I S C

Isca, medulla nucis quæ in ligno ipso continetur, teste Aecio: sed deprauate, ut suspicamur, quemadmodum multa alia, atque forte legendum, esca, quoniam pro igniario & cauterio quoq; est medicis.

Ischa. Lege, Grossulos.

ἰσχάδια, aridæ fici sunt, & caricæ. Inuenias apud Græcos Ischadas recentes & ueteres quoq; dici. Comœdia & Ischada, pro sicca uidetur appellata. Quanq; & Ischada Sophocles, pro anchora est ubi accæperit.

ἰσχία, coxendices, ossa duo sunt, in posteriore hominis parte sacro ossi, in anteriore autem sibi inuicem insitionis modo adiacentia. Quo loco, in anteriore scilicet parte, pubis ossa hęc etiam dicuntur. Dico aūt insitionis modo, quod Galenus κατὰ σύμφυσιν uocat: qui modus iungendi ossa tertius in natura ab eo numeratur. Siquidem in animalibus duplicem ait esse ossium posituram, Alteram ad motum, appellariq; articulos, Alteram cōtra, motu carentem, appellariq; συνάρθρωσιν, nos dicere possumus in articulos concretionem. Huiusq; triplicem esse formam. Aut enim sutura est, ut in capite: Aut clauorum modo defixio, ut in ore sunt dentes: Aut σύμφυσις, quasi consertio, uel insitio quædam, quę cætera ossa simul iungunt. Mar. Virg. super Dioscor. libro. 1. capite. 5. ἱερὸν ὀστοῦν, Sacrum uero os, cui a posteriore parte coxendix iungitur, grandius omnibus in ea parte ossibus est, ideoq; ἱερὸν, id est, sacrum a Græcis appellatum. Quanq; & grande significat eadem uox. Vnde & comitialis morbus eo nomine uocatus est, quod grādis esset.

Ischiaci dicuntur ἀπὸ τοῦ ἰσχίου, id est, a coxendice: de quo etiam alias.

ἰσχιαδικοί, coxendici, quos hodie Schiadicos uocant.

ἴσχιον in Ischio est, id est, coxarum significatur uertebris, atq; subinde ad talos pertingens. Cæterum ischias, & arthritis, & podagra magnitudinis modo distinguuntur: caussis uero & locis πρωτοπαθέσι eadem sunt: ex pituita siquidem gignuntur ut plurimum, neruosq; afficiunt, quibus certandi motus adipiscuntur.

Ischias, Apion uel radix syluestris apud Dioscor. lib. 4. cap. 187.

Ischias, Leucacantha. Dioscor. lib. 3. cap. 21.

Ischion, neruus quo colligatio coxæ fit, nomine eodem quo & uertebra.

Ischuria, est urinæ retentio, periculum adferens. Retinetur autem octo modis urina: inflāmatione, duricie, sanguinis collectione, resolutione, lapidis procidentia, neruorum compassione, ulceratione, & lithiasi.

Isicium, farciminis genus.

Isis, Emplastrum conferens in atra bile, apud Accium sermone. 12. cap. 24.

Isostathmos, cōfectionis nomine tussi & tabi cōferentis, apud Aecium sermo. 8. ca. 55.

Isotheos, confectio tussiculæ ferens remedium, simul & tabi, apud Aecium sermone & loco citato.

I S O

Isocinomon, species Casiæ, Lege, Casia.

Isopyron quæ sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. capite. 122.

Isophagus, pro œsophagus, barbare.

I S T

Isthmum, partem illam oportet intelligere, quæ os & gulam interiacet: quæ per metaphoram quandã ita nominatur ab his, qui proprie dicuntur Isthmi. Sunt autem angusti quidam terræ transitus, inter duo maria sitæ. Galenus lib. 3. apho. 26.

I T

Itiadendros, Hippuris apud Dioscoridem libro 4. capite 49.

Ityphallus, membrum uirile erectum.

Ithytherion, Hedera apud Dioscoridem libro. 2. capite. 199.

ἰθμώνιδνα, olfaciendi facultatis cola.

Itrion, panis placentarius, qui constabat sesamo, melle, & farina.

I V

Iuba, & rex, & herbarius. Celebrauit inter alia herbã Euphorbiam. Pli. lib. 25. cap. 7.

Iucipellum. Lege, Iuniperus parua.

Iudaicus lapis, in India nascitur, glandis effigie, sata admodum configuratione discurrentibus lineis quasi industria detornatis. Dioscor. lib. 5. cap. 146.

Iudæi emplastrum, quod fracto capiti administratur, uide Celsum lib. 5. cap. 19.

Iuga fracta. Genus uineæ est quam uocant Iugum. Fit autem, cum defixis humi palis annectuntur singulæ transuersæ perticæ per quas prorepunt uitis pampini. Id genus iugi cauterium uocant rustici: inde iugata uinea scriptoribus rusticationis nuncupata. Colum. lib. 11. cap. 2.

Iugario ad circumeundum. Nomine Iugarij is significatur, qui iungit boues, iugũq; imponit, demitq;. Columella libro primo, capite sexto.

Iugi totius. Vinearum multæ species sunt. Alię humiles, ac sine palis. Aliæ sublimes, ut quæ appellantur Iugatæ, ut pleræq; in Italia. Quibus stat recta uinea, dicuntur pedamenta: quæ trãsuersa iugantur, iuga nominantur: ab ea quoq; uineæ iugatę dictę. Iugerum fere sunt genera quatuor. Pertica, Arundo, Restes, ac Vites. Iugationis species duæ, Vna directa, Altera compluuiata, hoc est, in longitudinẽ iugata: dicta a cauis ædium compluuijs. Columella libro 4. capite, 18.

Iugeratim, in singula iugera. Aduerbium est, ea figura formatum qua templatim, pagatim, uicatim, & alia sexcenta hoc genus. Columella libro. 3. cap. 3.

Iuglans, id est, nux regia.

Iuglandes dictæ sunt, quasi Iouis glandes.

Iuglans Græca quibusdam uidetur esse amygdala. Columella tria facit genera lib. 6. Græcæ iuglandis & amygdalæ.

Iugulares uenæ, σφαγίτιδες.

Iulianus farinæ Thessalicæ, Apollonidæ Cyprij discipulus. Conuenisse se hunc aliquando Alexandriæ, Galenus testatur, ut nugas ipsius perdisceret: sed nihil se reperisse, præter hominem obscurum, uarium, & nullius eruditionis firmæ. Galenus in Therap.

Iulianus diaconus, Aecij medicus, ut ipse met testatur, sermone. 11. cap. 12.

Iulij Gręcini, & Iulij Attici meminit L. Columella, non minus rei medicæ, quã agriculturæ quoq; peritus. Non minorem inquit laudem meruerunt nostrorum temporũ uiri Cornelius Celsus, & Iulius Atticus. Quippe Cornelius totum corpus disciplinæ quinq; libris complexus est. Is de una specie culturæ, pertinentis ad uites, singularem librum ædidit, cuius ueluti discipulus duo uolumina similium præceptorum de uineis Iulius Gręcinus cõposita, facetius, et eruditius posteritati tradẽda curauit.

Iulus, uermis terræ, quem lumbricum uocamus. Quanq; sunt, qui millepedes quoq; ἰουλους faciunt. Pilosa hæc & arcuatim repens. Vocantur & Polypi.

Iulep, clarificata potio, uel clarus liquor potabilis.

ἰουλος. Lege, Iulus.

Iuncus, et Iunci radix Cyperus, uel Græce κύπειρος. Historia est apud Diosco. lib. 1. Myropolæ nunc Germanice interpretantur, Vuilden galgen.

Iuncus odoratus in Aphrica & Arabia nascitur, laudatissimus ex Nabathea: proximus Arabicus, quem aliqui Babylonium uocant, alij Teuchitin. Pessimus ex Aphrica. Eligendus est ruffus, recens, floribus refertus, tenuis, rubentibus fragmentis, qui manibus confricando rosæ odorem emittit. Vide Dioscoridem lib. 1.

Iuncus, & Iuncus marinus, Oxyschinos apud Dioscor. lib. 4. cap. 55.

Iuncus odoratus quid sit, uide apud Theophrastum libro. 9. capite. 7.

Iuncus palustris, oxyschinos apud Dioscoridem libro. 4. capite. 55.

Iunci radix, id est, Cyperus.

Iuncus rotundus, odoratus. Vide, σχοῖνον.

Iuniperum paruam, Græci ἀρκευθίδα uocant, alij μυκσίθεον, alij ἀκαταλίδα, Aegyptij Libium, Galli Lucipellum, Romani Iuniperũ. Eius duo genera, altera maior, altera minor. Vtraq; acris est, excalfactoria. Vide Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 16. ca. 25.

Iupiter, chymistis zyñ.

Ius album piscium sic conficitur, cum sine garo, magisq; etiam sine conditura cuiusmodi καρυκείαν Græci uocant præparatur, scilicet anetho, saleq; cum oleo, & porri exiguo in aquam coniectis.

Iusticia, in symmetria pulchritudini assimilatur. Gale. de Definition.

Iusticiosus. Lege, Morbi.

Iustinũ, a Iustino Imperatore primo inuenta descriptio, aduersus malum calculi. Citatur ab Nicolao.

Iustus medicus. Eius Hieram quandam describit Aecius sermo. 10. cap. 11.

Iustus, nomine ocularius medicus, insignis ætate Pauli Aeginetæ, cuius meminit libro sexto, capite uicesimo.

I X I

Ixia, Chamæleon albus: ideo sic dicta herba, quod quibusdã in locis uiscum circa radicem inueniatur, quo pro mastiche utuntur mulieres, Dioscor. lib. 3. cap. 9.

Ixine, interpretatione Theodori Chamæleon albus.

I Y N

ἴυγξ ὄρνις λεγομένη σεισοπυγίς, ut inquit Theocriti interpres, ἥν φασιν ἐν τῇ φύσει ἔχειν ἐρωτικήν τινα πειθώ.

L A B

LAbello, Nomen est uasis, diminutiuum a labro. de quo M. Tullius. Labrum si in balneo non est, cura ut sit. Villicus habere debet ex præscripto Catonis, Labrum uinarium unum, Labra aquaria quinq;, Labrum lupinarium unũ. Columella lib. 12. cap. 28.

Labeonia, Marrubium, uel Prassium, apud Dioscor. libro. 3. capite. 118.

Labeones, & dentati, qui his nascuntur: ut Curio dentato contigit.

Labia, interdum uasa maiora.

Labor, interdum uehemens, quem exercitium nominat Gale. lib. 2. apho. 16. apho.

Laborare significat dolere. Designat etiam & fatigari. Gale. lib. 2. Aphor. 48.

Labrum Veneris, Dipsacos Dioscorides libro tertio, capite duodecimo.

Labruscam dici putãt, quod in marginibus terræ ceu labris quibusdam fere nascatur.

Labrum Veneris, Vueiss; dystel.

Labrusca, uitis syluestris apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 193.

Labyzos olim myrrhæ addebatur, multo preciosior q̃ myrrha. Est autem myrrha similis gumi, sed preciosior.

L A C

Lac cyrenaicum, Silphium est.

Lac schiston appellant, quasi scissile ac dimidium, quoties uidelicet concretã eius partem, quæ casealis dici potest, ab serosa, ut Galeno placet, separamus. Improprie iam en inquit, schiston lac nonnulli appellant, id, in quo aut littorales calculi, aut ferrum ardens restinctum sit, de cuius iuuamentis uide Dioscor. libro. 2. capite. 77.

Lacaphthon. i. Nascaphthon, secundũ Pau.

Lacca secundum quosdam Cancanum. Est & gumi quoddam genus, fluens ex arbore, tincturis utile. Vide Barb. in Coroll. 23 libro. 1. Dioscor.

Lacertæ inimicissimum genus cochleis. Negantur semestrem uitam excedere. Plin. libro. 8. capite. 39.

Lacerti Arabiæ cubitales. In India uero in Nysa monte. 24. in longitudine pedũ, colore fului, aut punicei, aut cerulei. Pli. ibidẽ.

Lacerta græcorum σαῦρος, & Chalcidica. De quibus lege, Chalcidica lacerta. Est & piscis genus eius nominis. Item herbę, cuius meminit in Theriacis suis Nicãder, ubi inquit. σαυρῆντι ἐχθόνιον τίλλεται εἶφος ἀγχούσης. Variant in ea designanda commentarij & interpretes. Nam quidam pro Anagallide interpretãtur: alij pro Nasturtio: alij pro Saurite, quæ est apud Dioscor. nonnulli pro Sinapi, quod, ut inquit Plin. Atheniensibus Sauron uocatur. Verũ qui ex his propius feriant scopũ, alij uiderint.

Lacertũ, & Lacerta, utroq; genere dicitur. Iuuamenta eius lege apud Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 8. cap. 39. Græce σαῦρα. Quanq; est & herbæ genus Saura Plutoni sacra, de qua in Nicandro.

Lachanon, commune oleris nomen, priuatim tamen Brassicæ tribuitur.

λαχανώδης, uerti potest, oleraceum: oleribus tribuitur, quæ folio sunt latiore, cuiusmodi sunt beta, & brassica.

Lachrymæ. uide, Distillationes.

Lachryma quam Aethiopica olea stillat, Scammoniæ similis est, fulua, stillis exilib. constans, mordax. Dioscor. lib. 1.

Lachryma triplex, quæ offendit inmodice sumpta, Cyrenaica, Medica, & Parthica. Gale. 3. temper.

Lachryma Cyanea, Acacia Aegyptia.

Laconicis excoquimus. Balneæ ardentes, ne dicam calentes, fuerunt in usu quotidiano priscorum, quibus persuasissimum habebant, in corporibus cibos coqui, & cruditatem digeri. In balneis erant tepidaria, caldaria, frigidaria: erant & sudatoria: quo ex genere est Laconicum, ubi sudando, ex ercendoq; corpus, cruditatem digerebãt. & appetentiam edendi prouocabant. Scribit Vitruuius, Laconicum, sudationesq; coniungendas esse tepidario. Qui saturitate epularum inmodica crudi erant, & caco stomachi, cruditateq; laborabant, hi ad balneas confugiebant, et in sudatorijs, laconicisq; sudorem euocabant: ita stomachi cruditatem digerentes, quam epulæ copiosiores afferunt. Corne. Celsus docet sudorem elici duobus modis: aut sicco calore, aut balneo. Siccum calorem esse Laconicarum, quæ utiles sunt, quoties humor intus nocet, isq; digerendus est. Consimiliter Seneca in Epistolis moralibus, carpens hunc uentricolarũ morem, sic refert. Quid mihi cum istis calentibus stagnis? quid cum sudatorijs? in quibus siccus uapor corpora exhauriens includitur: omnis sudor per laborem exeat. Poetæ satyrici consono ore carpentes ingluuiem helluonum, quorũ deus uenter est, consimiles sententias numeris Poeticis complexi sunt. Horatius. Crudi, tumidiq; lauemur. Persius. Turgidus sic epulis, atque albo uentre lauatur. Iuuenalis. Crudum pauonem in balnea portas. Igitur Columella satyrico morsu, & canina facundia inuectus in delitias luxuriosorũ, ait, Romanos saturos cibo, potuq; distentos, excoquere, digerereque quotidianam epularum cruditatem in Laconicis, hoc est, sudatorijs, ubi sudores digerebant: & ita acti, rursus ad geneata cibaria, cœnasq; esculentiores reuertebantur. Laconicum, autem, ut Dion tradit, a Laconibus dictum est inuentoribus: quoniam nude undiq; ante alios in hisce. s. sudatorijs exercebantur. Plinius autumat id genus instrumenta pessundedisse mores bonos, & debellasse corpora Romanæ iuuentutis. Colum. in præfa. lib. 1.

Lacon. Autor est Pollux, generosos canes esse Laconicos, Arcadicos, Argolicos, Celticos, Ibericos. Tradunt antiquitus Laconicos canes ex uulpib. canibusq; progenitas: & ob id græco uocabulo uocari ἀλωπεκίδας, quasi a Vulpe Vulpinaces. Columella lib. 7. cap. 12.

Laconici canes. Lege, Alopecides.

Laconicum balneum quale fuerit, require in dictione, Balneæ.

Lactis iuuamenta, & uarios usus, uide apud Dioscoridem libro. 2. Plin. libro. 28. capite. 9. lib. 11. capite. 41. Aristot. lib. de naturis animalium lib. 7. cap. 5. &. 11.

Lactis muliebris humani iuuamenta, uide apud Dioscor. lib. 2.

λάκτις, molam significat quibus medicamenta teruntur. Atticis ἀλετρίβανον uocatur.

Lacta. Lege, Casia.

Lactaria, quæ nos barbare lacticinia.

Lactaria, Tithymali masculus apud Dioscor. libro. 4. capite. 168.

Lactes, Plinius uocauit intestinum duodenum, ieiunum, & quod tenuius est implicitum. Quanquam Suetonius in Vitellio murenarum etiã Lactes uocat, sicut Spartianus in lupis quoq;, quibus rusticos pauerit Heliogabalus. Quidam lactium nomine pinguia intelligunt intestina, ut inquit Probus. Vnde apud Persium, lactes uncti. Quidam etiam membranas, quibus mutuo nexu implicantur intestina: quæ χολάδες item dicuntur Græcis, quoniam in ea corriuetur χολή, id est, bilis, quam uocant ξανθὴν, id est, flauam, qua excalfaciens, acrimoniaq; irritans, uelut pruritu superfluitatum excitet egestionem, ut ipsi interpretantur.

Lactes, tenuiora intestina in homine atque ouib. Græci γαλακτίδες. Quanq; Theodorus Gaza etiam pro Mesenterio interpretatur.

Lactaria opera, cibi omnes uocantur qui ex lacte conficiuntur: nos barbare hodie uocamus Lacticinia.

Lactecula. Lege, Lactuca.

Lacticella, idem quod Sonchos, uel Cicerbita.

Lacticula, lege, Lactuca.

Lactes, supra intestina positi sunt: qui & ipsi latiore constant membrana, & pinguescunt: pendent ex uena maiore, principe, uenasque per multas frequenti concursu deferunt ex pari illo uenarũ grandium ad intestina, de summis ad ima usque spargentes. Aristoteles libro. 4. de natura animalium capite. 17.

Lactuca paphia, ea quæ & Caprina.

Lactuca picris, id est, amara.

Lactuca satiua.

Lactuca sessilis.

Lactuca syluestris, radice breuior est, & multicaulior quam satiua, sponte nascens in aruis, folio pusillo, & ubi consummatum est, aculeato: caule candidiore: a lacte copiosissimo, acri, medicatoque, quod carpitur per messes, scapo inciso, præclarum ad multa.

Lactuca Spadonia, sic quondam Pythagoræ dicta, quia Venerem inhibet.

Lactuca Tartesiaca, candida, crispa.

Lactuca atra, quæ Meconis, & Meconitis uocatur, a lacte papaueris simili, maxime soporifero: quod antiquis Italiæ solum genus earum fuit, & ob id lactucis nomen inditum.

Lactuca Astylis, uel Artylis, a mulieribus sic dicta.

Lactuca Betica, eadem quæ & Tartesiaca.

Lactuca Brenthisitis, lingua Cypriorum lactuca.

Lactuca caprina, syluestris lactucæ species secunda, qua pisces necantur.

Lactuca Cappadoca, pexa, densa, pallida.

Lactuca Caprina, Tithymali masculus, de quo est apud Dioscor. lib. 4. cap. 168.

Lactuca Cecilia, alia a Ceciliana, cuius Plinius meminit, purpurea & crispa.

Lactuca Ceciliana, a Cecilio Metello dicta, Lactuca Crispa.

Lactuca Caprina, rubicunda ex candido & lenis.

Lactuca Eunuchia, ea quæ & Spadonia.

Lactuca Pusca, Lactuca Græca.

Lactuca Hieracia, quarta syluestris Lactucæ species, rotundo folio. Lege, Hieracium.

Lactuca Isatis, quæ in syluis prouenit, tertia syluestris Lactucæ species. Quæ & duplex est, syluestris, & satiua, ut suo constabit loco.

Lactuca L, actucula, & Lactecula, sicut apud Græcos θρίδαξ, & Thridacina dicitur. De Lactucis lege Theophr. libro. 7. capi. 5. Plin. lib. 20. cap. 7. Dioscor. lib. 2.

Lactuca marina, eadem quæ & Caprina: cuius & inter Tithymalos mentio fit.

Lactucina herba, id est, Sonchos, uel Cicerbita, lingua Venetorum, folia ex aceto & sale manduntur.

Laculis, Pteris, uel Filix apud Dioscoridẽ libro. 4. capite. 196.

Lacusculos. Loculos, siue Loculamẽta discIusa, ut unumquodque genus seorsum ac separatim reponatur. M. Varro Loculatas piscinas appellat, in quibus generatim discIusi pisces continentur. Diminutiuum est a Lacu, & significat uas torculare. Columella lib. 12. cap. 49.

Lactumen, in facie, & capite, fereque in toto corpore nascitur, infantum præsertim hulcusculum, maiori ex parte crustosum statim, uel paulo post initium. Lactumen uocauerunt, quoniam lactis impuritatem sequi putabant. Species haud dubie achorum, & exanthematum.

L A D

Ladam quidam existimant esse herbam ex qua fit Ladanum. Plin. lib. 12. cap. 17.

Ladanum quomodo colligunt capræ, & quomodo ex capris colligitur, uide apud Plin. lib. 12. cap. 11. Lege, λῆδον.

Ladanum ita pronunciandum censeo, non Laudanum, neque Lapdanum.

L A G

Lagides. Lege, Lepus terrestris.

Lagenium, pharmacum quoddam sic inscriptum apud Aetium, hydropicis idoneũ. sermone. 10. cap. 26.

λάγυον, idem quod κτινόν.

λαγοφθαλμία, quando oculus palpebra superiore non contingitur: quod fit interdũ, quando palpebræ aliquid deest, uel conuulsioni obnoxia est. Lege. Palpebrarũ uitia.

λαγοφθάλμους uocant, ut inquit Paulus, qui superiorem palpebram retractam habent. Quod uitium interdum natura, in-

terdum ex uulneris cicatrice fit: atq; hac uel sponte inducta, uel ex consutione, aut adustione, negligenter facta euenit. lib. 6. capite. 10.

Lagopodes, nigræ aues, & pede leporino uillos habentes, Aelianus.

Lagopus, leporinis pedibus auis, candida, columbarum magnitudine. Plinius lib. 10. capite. 48. Aelianus.

Lagopus, leporis cuminum apud Dioscoridem libro. 4. capite. 20.

λαγωὸς θαλάσσιος, Lepus marinus.

λαγωὸς χερσαῖος, lepus terrestris.

L A M

Lamiæ, piscium nomen. Plin. lib. 9. ca. 24.

Lamina argenti, geschlagen sylber.

Lamium, urtica mortua.

Lampas, Lychnis syluestris apud Dioscoridem libro. 3. capite. 114.

Lampetræ, siue Lampredæ, siue Lampyrides, a lãbendis petris pisces, uulgo noti, in cibos admissi lautiores, anguillarum amplitudine parte plurima digiti minimi crassitudine, palmi longitudine: cetera, anguillis pusillis & murenulis similes: nisi quod septem habent a capite in collũ foramina. Barbarus in Coroll.

Lampuca, Romane Hieraciæ herba, apud Dioscor. lib. 3. cap. 70.

λαμψάνη, lapsana.

L A N

Lana sulphurata. De hac uide Plin. lib. 29. capite. 2. Cornel. lib. 4. capite. 6.

Lanas tradunt mederi pecori cibos fastidienti, si cauda q̃ arctissime præligata, ibidẽ pili euellantur, statim uesci pecus incipere, & quod extra nodum sit præmori.

Laneola, Lonchitis, apud Dioscoridem libro. 3. capite. 162.

Languida febris. Lege, febris.

Lanigeræ arbores quales sint, uide apud Plin. libro. 12. capite. 10.

Lanunini, & Cliternini, ut est in Ciceronis Epistola ad Petum. Item Colei, id est, testes. Extant super hoc uersus Propertij. Cantabant surdo, nudabant pectora cæco Lanunij portas, heu mihi, solus eram.

L A P

λάπαρα, id est, Ilium, abdomen.

Lapathum paruum, id est, Acetosa.

Lapathum syluestre, Phyllitis apud Dioscoridem libro tertio, capite. 110.

Lapathon Cantherinum, ea Lapathi species quam Oxalida uocant.

Lapathon syluestre, paruum, plantagini simile, humile & tenerum. Aecius Cencrodos a pinguedine cognominauit, radicẽ ei sublongam tradens, Rhaphano paruo similem.

Lapathũ hodie omnes Rumicem interpretantur, radice altissima, & inter olera maxime singulari. Nec enim lateribus crassiores alias emittit, sed prætenues. Multicaulе hoc olus, & ramosum: & cum perfecte adoleuit figura betæ proximũ, corpus carnosum & madidum, idq; uel exemptũ terræ diu recens. De Lapathum generibus consule Herbarium nostrum, & Dioscor. libro. 2. Plin. lib. 20. cap. 21.

λάπαθος, Democritus pro uenaticis scrobibus accæpisse dicitur.

Lapides qui in spongijs inueniuntur, & ipsi uocantur spongiæ, Dioscorides libro. 5. capite. 154.

Lapilli nigri, Zuuitten.

Lapis specularis, unser lieben frauuen eiss. Vide, squama ritalis.

Lapis specularis, sistẽdo sanguini idoneus, citatur ab Sereno cap. 21. Sæpe lapis teritur, Specularem nomine dicunt: Et mistis hauritur aquis, sistitq; cruorem.

Lappa, Arction, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 108.

Lappa maior, Arction apud Dioscoridem libro. 4. capite. 109.

Lappa minor, Rubia, uel Erythrodanum apud Dioscor. lib. 3. cap. 151.

Lappa, Xanthion, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 139.

Lappago, Hippophaes apud Dioscoridem libro. 4. capite. 165.

Lapsana, Brassica syluestris. Est enĩ Brassica alio nomine caulis: & utraq; dictio latina est, Olus syluestre tritum diui Iulij carminibus, præcipue iocis militaribus celebratum. Alternis quippe uersibus exprobrauere lapsana se uixisse apud Dyrachiũ, præmiorum parsimoniam cauillantes. Est autẽ id, ut inquit Plinius, Cima syluestris.

L A R

Larinæ sues. Lege, Petalides. Et Barb. Corolla. libro. 2.

Laridum, salita est animalis caro, quasi large aridũ. Hodie suillum pingue, quod ex-

teriori cuti iungitur, Lardum uocant.

Larimnum nascitur apud Sabæos, inquit Strabo lib.16. suffitu odoratissimum.

Larix, non est nota, nisi his municipalibus qui sunt ad ripam fluminis Padi, & litora maris Adriatici. Folijs est Pini similibus, habetque resinam liquidam mellis Attici colore, quæ etiam phthisicis medetur. Vide Vitruuium, & Plinium lib.16. & .24.

Larix pumila, id est, Chamæpeuce, apud Diosc. lib.4. cap.128.

λαρυγγοτομία, gutturis incisio: quæ quomodo fieri debeat, docet Paulus libro.6. capite.33.

Larynx, arteriæ quæ aspera dicitur, pars summa.

λάρυγξ, guttur. Vide, φάρυγξ.

L A S

Laseris exiguum. Virgultum clarissimum est nomine Laserptium, quod Græci Silphion uocant, cuius succum uocāt Laser, magnificum in usu, medicamentisque, & ad pondus argētei denarij pensum. In Cyrenaica prouincia præstantissimū. Vnde epitheto optimo Catullus Cyrenas Laserpitij feras nominauit. Palladius græco uocabulo Opon Cyrenaicum appellat Laser, quasi succū Cyrenaicū. Galen. quoque Opi Cyrenaici mentionē crebro facit, intelligi uolens hoc Laser: quāuis mendose hęc dictio legatur in codicib. impressis. Plinius de Lasere scripsit hęc. Laser ex silphio profluens, inter eximia est naturę dona numeratū: plurib. cōpositionib. inseritur, per se aūt algores excalfacit. Potū, neruorū uitia extenuat. Fœminis datur in uino. A Lasere, Laserpitiatū acetū dictū. Col.l.5.c.8.

Laserpitiatum, a Laserpitio. Est aūt Laserpitium Silphium, Asam nunc uocant. Laserpitium in Syria, & Armenia media, & Libya nascitur, caule ferulaceo. Diosc. lib. 3. cap.93. Plin. lib.19. cap.3. lib.22. cap.23.

Lassitudines nonnullę quidem in multis accidūt motibus, quæ simpliciter & proprie labores nominantur. Quidam uero neque multis ac uehementibus acti motibus, lassitudines pati consueuerunt: tales itaque labores, non labores simpliciter, sed spontaneos labores uocare consueuerunt Medici.

L A T

Later, Hissopus, apud Dioscor. lib. 3. ca.28.

Latex scythicus, cœlestis aqua.

Lathiporphyrides. Lege, Porphyrides.

Lathyris, folia habet lactucæ similia, ut inquit Plinius lib.27. cap.11. Vide de ea Dioscor. lib.4. cap.177.

Latiscunt in uentrē, latiscit, prægrandesque, & uentricosi. Colum. lib.2. cap.10.

Latitudo in medicinis, ubi uel corpus ad omnem partem extenditur, uel meatus quodammodo extēduntur. Galen. de Morb. different. lib.1.

Latro, uel seruus fugitiuus, Queckfylber.

Latrina, cloaca priuata.

Latum Cyminum, grȩce πλατικύμινον.

L A V

Lauacrum Veneris. Dioscor. libro tertio, capite.12. Dipsacos.

Lauendulam, Nardum Gallicam, uel Spicam celticam, primus M. Vergilius in Cōmentario pronunciauit: uerum an ad rem, alij uiderint.

Laureola, Daphnoides, apud Dioscoridē lib.4. cap.149.

Laureola, alia ab Daphnoide, Peruinca, uel Chamędaphne, apud Diosc. lib.4. ca.150.

Lauream, & Laurum, & mutata diphthongo Loream, pro eodem accipit Cato: alij folia distinguunt, appellatione Laureæ.

Lauacra adhibere, pro balneare.

Lauer. Lege, Sium.

Laurus quædam tenui folio constat, altera latiore. Vtraque excalfactoriam uim habet. De medicaminibus eius & præstantia, lege Plinium libro.13. cap. 30. Theophrastū lib.3. cap.12. Dioscor. lib.1.

Laurus Delphica, ex albo uiridior, maximis baccis, atque e uiridi rubentibus. Dicta sic, quod uictores Delphici coronarentur ea, ut triumphantes Romę: unde & triumphalem uocabant. Ad Cæsaris Augusti tempora, delphicam Helianus e Thessalia translatam Delphos, ab ipsis tempe scribit, tum cum Pythius Apollo draconē sagittis interfecit. Hanc Lactantius Grammaticus etiā Tripodem uocari dixit, quoniam radices ternas habeat: Apollini dicatam, propter uim triplicem diuinationis, præteritorum, futurorum, & præsentium.

Laurus Cypria, breuiori folio, nigro, per margines imbricato, crispo, quam Laurū sylnestrum aliqui intelligunt.

Laurus syluestris. Lege, Laurus Cypria.

Laurus regia ea dicta est, quondam ab Au-

gusta, amplissimo folio, baccis arbore, & gustatu quoque non aspero. Aliqui ab Augusta Regiam dispescunt longioribus folijs, latioribusque quam Augusta.
Laurus Augusta. Lege, Laurus regia.
Laurus Baccalia, Laurus uulgaris, baccisque fertilissima.
Laurus sterilis ea esse perhibetur, quę missa olim e coelo Cæsari, altitudine minima, folio crispo ac breui, rara inuentu.
Laurus taxa, topiarij generis, excrescente in medio folio, paruula, uelut lacinia folij.
Laurus Spadonia, opacitatis patientissima, & quæ quantumlibet sub umbra solum implet.
Laurus Alexandrina quid sit, uide apud Dioscoridem lib. 4. cap. 148.
Laurus Idæa, Laurus Alexandrina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 148.
Lauticia, epularum magnificentia.

L A X

Lax, Dacorũ lingua, syluestris Portulaca.

L E A

Leapetes, Aizoum, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 91.

L E B

Leberides. Lege, Hispani lepores.
Lebiani. Lege, Delcani.

L E C

Lecanomancia, ex peluibus futura prædicit. Strabo Leconomantas, et hydromantas olim frequẽtes fuisse in Perside scribit.
λεκυθώδης, quasi uitellum oui referens. Sic uocatur cholera ea pallida, siue flaua, siue uitelli speciẽ referens. Galen. de atra bile.
λέκυθος ὠοῦ, putamen oui.
Lecti pensiles, in usu olim habiti ueteribus, ut perspicere licet ex Aureliano.

L E D

λῆδον, Cisti genus alterum, e quo Ladanũ colligitur. Est autem frutex simili modo nascens, longioribus folijs, et nigrioribus, quæ uerno tempore quiddam habent pingue. Cęterum, modum illum Ladani colligendi, uide apud Dioscoridem libro primo, dictione λῆδον. Plinium libro duodecimo, capite decimoseptimo: libro uigesimo sexto, capite octauo.

L E G

Leguli, olearum lectores.
Lęgaria, ut inquit Varro, Gallicani uocant legumina: ideo uidelicet, quod uelluntur e terra, non subsecantur ut fruges.
Legumina, sic Aulus Gellius uocauit, quæ & nos hodie Legumina.

L E M

Lema, concreta lachryma, quæ insidens oculum oblædit. Quidam eo nomine lippitudinem accipiunt, & oculorum sordes. Vnde uerbum λημᾶν, quod significat oculis laborare. Sunt qui ita definiunt. Lema concretum est in oculo album humidum, quod hebetudini pręuium est. Quidam ex recentioribus grana parua interpretãtur, sicca, duraque in oculis quæ uisuntur, quas Gramias etiam uocamus, fierique ex arefacta lippitudine. De Gramijs uide in dictione Gramias. Item de Lemis quædam scitu digna, apud Coelium, Lectionum antiquarum lib. 7. cap. 6.
λαιμαργχία, immodica abstinentia.
Lemnia terra quid sit, & eius iuuamenta, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. 104.
Lemnij sigilli terram nunquã uidi, uel glebulam saltem. Nam quæ passim uenditur, nec facie, nec uiribus uerę similis est. Alio qui Galeni temporibus tam apte adulterabatur, ut dignosci a legitima non posset. Manardus.
Lemnium sigillum. Lege, Lemnia terra.
Lemonion, & Lemonia, quid differat ab Scolymo, & Carduo, uide apud Dioscor. lib. 3. cap. 15.

L E N

Lenæa sacra, id est, Vinalia.
Lene, id est, Enula campana.
Lens palustris, uel Lenticula aquæ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 90.
Lens Aegyptiaca, eadem quę & Pelusiaca, celebrata Ouidio & Vergilio.
Lenis, uua, a Lenęo, Baccho sic dicta.
Lenticula, uitium cutis. Est etiam genus uasis, a figura dictum, ut ait Plinius, & meminit Celsus: uideturque id esse, quod Discus appellatur Dioscoridi. Lenticula uero, pro legumine, similis quidẽ Lenti est, sed diuersum. Quod si Theodoro Gazæ credimus, Aphacen Gręci uocãt. Nam Lentem non Aphacem, sed Phacon dicunt. Quin & cocta quoque Lens a Plinio Lenticula uocatur.
Lentigo, macula faciei. Serenus,
Inuida si maculet faciem lentigo decoram,
Nec prodesse ualent naturę dona benignę.

Lentiscus, arbor ex qua colligitur mastix, & trifera, græce σχοῖνος. Fructus initio rubet, post nigrescit: qui & sambuci specie in racemis dependet: folio pistacij, sed minore, per extremitatem rubente: in summo siliquæ pisorum, sed corniculi modo intortæ, in quibus resina odoris iucundi continetur. His confractis, culices euolant frequenter. Dioscor. lib. 1. Theophrast. lib. 9. cap. 12. Plin. lib. 13. cap. 24.

Lentisma, Lentiscus resinam gignit, ut inquit Dioscor. quæ Lentisma cognominatur, & ab aliquibus Mastiche.

Lentor, tenacitas, & uiscositas simplicium quorundam est.

Lentorem, uulgo uiscositatē, uocabulo barbaro appellant. Lentor, dictio est infrequens, sed oppido quam elegans, Plinianiq; splendoris. Colum. lib. 6. cap. 4.

L E O

Leo. De Leone uide Plin. lib. 8. cap. 16.

Leones, Cancrorum genus. Plinius lib. 9. capite. 31.

Leoninus lapis, Lithospermon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 159.

Leontion, Lithospermon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 159.

Leonides, insignis Chirurgus, citatur ab Paulo lib. 6. cap. 7.

Leontacharon, Polium montanum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 122.

Leontice, Cacalia, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 124.

Leontica, Glycyrrhiza, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 6.

Leontopedalon, Leonis folium: quid reuera sit, lege apud Dioscor. lib. 3. cap. 109.

Leontophonon, inquit Plinius, accepimus uocari paruum, nec alicubi nascens, quam ubi leo gignitur: quo gustato, tanta est illi uis, ut cæteris quadrupedum imperitans, ilico expiret. Plin. lib. 8. cap. 38.

Leontopodion, quale sit, uide apud Diosc. lib. 4. cap. 132.

Leontopodion, Dioscoridę Leontopedalon, lib. 3. cap. 109.

Leonides Alexandrinus, citatur ab Galeno, ex ueteri Medicorum Academia.

Leontiasis, alio nomine Elephantiasis, sic dicta, quia eo morbo correptis, leonis modo facies corrugatur.

Leontomiges, canes Arcades, ex canibus & leonibus prognati. Pollux.

Leontophonon, herba quæ gustata, leoni, ut inquit Aristoteles libro de Animantib. necem affert.

λεάθεντα, id est, trita.

L E P

λεπὴ, id est, putamina.

λεπιδοχάλκου olim uocauerunt, quā nos hodie uocamus Squamam æris.

Lepides. Vide, Porrigo.

λεπίσμα, cortex.

Lepidion, quid ab Hiberide differat, uide apud Manardum libro nono Epistolarū, epistola tertia.

Lepidium, idem quod Gingidium, alias Hiberis, apud Paulum Aeginetam. Lepidiū uocata est ab eo, quod lepidas & maculas in facie detergit, atq; repurget. Tractatur ab Dioscoride lib. 2. cap. 193. Plin. libro. 19. cap. 8. lib. 20. cap. 17.

Lepidion quibusdam est Nasturcium, uel Raphanus. Vide de hoc sententiam Manardi lib. 9. Epist. Epist. 3.

Lepides, uel λεπίδες, Porrigo. Lege quid sit Porrigo.

Leporaria, affectio ea, quæ græce alias λαγοφθαλμία

λεπος, corium, cortex, & cutis.

Lepra, est coloris mutatio in eum, qui est præter naturam, cum asperitudine & pruritu, & laboribus, & squamis. Interdū hęc non accidunt: interdum plures corporis partes depascuntur.

λεπτόφυλλος, habentes tenuia folia.

λεπτοντικὸς, extenuatiuus.

λεπτοκάρυα, id est, nuces auellanæ.

Leptinij. Lege, Delcani.

Lepus terrestris, græce λαγὼς ἢ λάγωος χερσαῖος & a stupore atq; metu, πτὼξ, & ab dormiendi habitu, δερκευνέτης Nicādro. Lagides quoque Strabo eos uocauit. Genus leporum triplex: Italicum, Gallicum, siue Alpinum, & Hispanum, qui toti sunt candidi. Aristoteles & Iulius Pollux Leporem etiam Dasipodem uocari tradunt. Alij distinguunt Dasipodem a Lepore. Inuenitur & Chelidonia cognatum genus quoddam Leporis a Diphilo. Sunt & qui Plinium accusent, quod Leporem alium a Dasipode uideatur habuisse. Nec intelligunt genus quidem unum ambobus esse, sed discriminis tamen aliquid inter eos no

tari posse. Nam illud quod a Plinio dictũ, uidetur esse Leporis coagulũ, inutile Dasipodi præcipuum. Lectionem Barbarus arbitratur corruptam, ut in annotationib. libri eius undecimi. Nec illud tamen inficias eundum est, confundi sæpe nomina, ut & Leporem pro Dasipode, & contra pro Lepore Dasipodem, Lepores appellasse uideamus.

Lepus. Vide Plin. lib. 8. cap. 55.

Lepus, piscis marinus, in mari Iudico. Plin. lib. 9. cap. 48.

Lepores Hispani. Lege, Hispani lepores.

Lepyria, febris quæ stomacho sacris ignib. correpto prouenit.

L E S

Læsio humani corporis est, qua corpus ipsum in operatione sua naturali, uitali, uel animali exercenda læditur. Et Læsio ipsa est triplex. Vna connaturalis, uidelicet, quæ e cœlesti constitutione contrahitur, ut claudicatio, cæcitas. Alia non connaturalis, quæ sua diuturnitate potius habitus quidam existimatur, quales sunt podagra, chiragra, ethica, φθίσις, cancer, σπασμός, & id genus aliæ. Tertia, quæ ex perniciosis humoribus contrahitur.

Lestitis, Aristolochiæ species tertia, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 5.

L E T

λήταργος ἐνάντιον πάθος ἐστὶ τῇ φρενίτιδι, καταφορὰ γάρ ἐστι βαρεῖα. Vel sic, λήταργός ἐστι καταφορὰ δυσδιέγερτος, ubi differentiã facit inter καταφορὰν, quæ est commune quoddam mali soporis genus: Lethargus uero inexpugnabilis in soporem delatio.

λυθαργία, sic dicta ab obliuione, passio puppis cerebri, obliuionem menti inducens, atq; oppressio cerebri, cũ extinctione euaporationũ. Auicenna uocat Subeth. Celsus Veternum. Vnde Veternosi, qui graui premuntur somno: tametsi secus uideatur Seruio, Donato, & Festo. Verum de hoc disceptent alij.

Lœtalia medicamenta, cuncta illa dicũtur, quę in medicina quidem esum aliquem habent, per se autẽ lœtalia sunt, qualis Apollinaris herba, Cicuta, Mandragnra, Spuma argenti, & reliqua.

L E V

λεῦκα, alba, leuia emplastra, fere non grauibus uulneribus accommodata.

λευκώματα, oculorum albugines.

λευκάκανθα, Vide, Rhamnum.

Leucacantha, siue Leucacanthos, ab Acantha leuce differt: priorem grece Plinius se re appellat, posteriorem latine spinam can didam, id est, Acanthã leuce. Historia est apud Dioscoridem lib. 3. cap. 21. Plinium libro uigesimo secundo.

Leucacantha, Phalangion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 121.

λευκάλφιτος, sic quondã dicta Eritrea Euboię ciuitas, id est, candida, insignis farina.

Leucanthemon, Parthenium, apud Diosc. lib. 3. cap. 156.

Leucanthemon, Anthyllis, apud Dioscor. lib. 3. cap. 154.

Leucanthon, Oenanthe a Dioscoride libro tertio, cap. 134.

Leucas, quæ herba sit, uide apud Dioscor. lib. 3. cap. 112. Plinium lib. 19. cap. 5. lib. 27. capite undecimo.

Leuce, est corporis mutatio præter naturã in album.

Leuce, Androsace, apud Diosc. lib. 3. ca. 151.

Leucoion, Leontopetalon, apud Diosco. lib. 3. cap. 109.

Leucius Medicus, citatur ab Aetio sermone. 12. cap. 42.

Leucographis. Lege, Orminon. Item,

Leucographis, lapis Morochthus, apd' Dioscoridem lib. 5. cap. 143.

Leucoia, candida uiola hoc nomine nuncupatur: nam Græci leucon, candidum, & ion uiolam dicunt. Columella lib. 9. ca. 4.

Leucomata, maculæ in oculis profundæ.

Leucomęnides. Lege, Męnas.

Leuconotos, uentus flans ad dexterã ipsius Austri. Vitruuius.

Leucophlegmantia hyderos, aquę intercutis species.

Leucorodius, alba ardea, interpretatione Theodori Gazæ.

Leuisticum, id est, ἄγνος, uel uitex. Existimo legendum, Ligusticum, quod & Hermolao Barbaro, & M. Vergilio uidetur.

Leucrocuta, pernicissima fera, asini fere magnitudine, cruribus ceruinis, collo, cauda, pectore leonis, capite cameli, ore usq; ad aures resciss o, dentium ordine perpetuo. Plin. lib. 8. cap. 21.

λεκυθος τοῦ ὠοῦ, luteum oui.

L E X

Lexipyretas medicinas nominant, quæ febres finiūt, ἀπὸ τοῦ λήγειν τοῖς πυρετοῖς.

L I B

Libadion, Centaurium minus.

Libanotis, id est, Rosmarinus: cuius genera diuersa, require apud Dioscor. libro.3. cap.86. Plin. lib.19. cap.12. & inibi scriptorum commentarios.

Libanotos, Lachryma thuris Galeno dicitur. Euripides contra, Libanū pro lachryma, Libanoton pro arbore thuris accepit. Lege, Rosmarinus.

Libanotis, Conizę species tertia, apud Dioscoridem lib.3. cap.137.

Liber, pars corticis interior, quæ ligno adhæret.

Libera, dea est, per cuius beneficium fœminæ emissis in coitu seminibus liberantur, unde & nomen. Quam etiam Venerem esse putant. Autor Augustinus libro.6. de Ciuitate dei. Quidam autumant Liberam esse uxorem Liberi patris, hoc est, Bacchi. Numen utriusq; in Bacchanalibus celebratur. Colum. lib.12. cap.18.

Libium. Lege, Iuniperus parua.

Libyca citrus. Lege, Malus medica.

Liburnia, Argemone.

Libyon, Lotus urbana, apud Dioscoridem lib.4. cap.112. Vocatur & syluestris.

Libysticum, uulgo Leuisticum.

L I C

Lichas appellabant eas dimensiones, quib. pollex explicatur & index.

Lichen, qui saxis familiaris est, aliquibus Bryon appellatur. Dioscor. lib.4. cap.56. λειχὴν, ῆνος, impetigo, summęq; cutis asperitas, cū multo pruritu. Lrge, Mentagra. λειχῆνες sunt in equorum genibus, & super ungulas indurati calli. Diosco. lib.2. Plin. lib.28. cap.16. Aliter Barbarus. Lichen est os dentibus caninis simillimum, in genib. et super ungulas animalis eius agnascens. Sunt & limi arborum Lichenes. Et herba eius nominis Lichen, Græci & impetiginem Lichenas uocant.

Licion, medicamentum, cuius descriptionem uide apud Plin. lib.12. cap.7.

Licoctonia, herba ex etymo nominis sic dicta, qm̄ si lupi eam attigerint, moriuntur.

L I E

Lien caprę, secundum Prophetas, quos alij Magos interpretantur, Malua hortensis.

λειεντερία, ἀπὸ τοῦ λειεντερέω, id est, laboro fluxu intestinorum.

Lientericus, qui alias & Aluinus.

Lienes animantiū, qui esui apti, & qui non; Galenus libro de atra bili, fol.328.

L I G

Ligamentum, est proprio, nō communi uocabulo, corpus neruosum, ex osse quidem minimo ortum habens, in diuersam autē materiam transiens, aut in os, aut in musculum. Galen. lib.1. de motu musculorum.

Ligean Græci uocant & arborē, & quoddam herbæ genus, quod, ut inquit Athenæus, in nidos suos parituri cygni inferūt.

λυγίσματα ἄρθρων, fracti articuli, Græci λυγίσματα ἀνακλάσεις. Sūtq; illis ἀνακλάσεις, quæ fracta inflectuntur magis, quam a sua continuitate separentur.

Ligneum putamen nucis, quod nucleū nucis inmediate continet.

Lignū uocatur, qđ ex neruo est et humore.

Lignum Gallicum, apud Palladium, aut Laricē accipere oportet, aut ei simile quid, ut inquit Hermolaus Barbarus.

Ligon, ferramentum est rusticum, a legendo dictū. Namq; eo propter latitudinē id quod sub terra est, facilius legitur. Vlpianus inter instrumenta fundi, quæ culturæ utilia sunt, enumerat ligones. Columella lib.2. cap.16.

Ligula, nomen est mensuræ paruæ, instar cochlearis, a linguę similitudine Ligula dicta. Quidam Grammatici pertinaciter cōtendunt, Lingulam debere dici potius, q̄ Ligulam: quos hoc distichho taxat Epigrāmatista. Quamuis me ligulam dicant equitesq; patresq;, Dicor ab indoctis lingula grammaticis. Plinius lib.20. Sunt qui comitialibus morbis dandum putāt Ligulæ mensura. Ligulam quoq; dicimus uinculum calceorum, de qua Iuuenalis, Et ligulas dimittere sollicitos. Ligulam item dixere ueteres gladiolum oblongū, in speciem linguæ factum. Columella lib. 12. capite.22.

Ligusticum, est olus, siue herba hortensis, a Liguria nominatum. Plin. lib.19. Ligusticum syluestre est in Liguriæ suę mōtibus, seriturq; ubiq;: suauius satiuum, sed sine uiribus. Panacem aliqui uocāt. Apitius con dimentis apitianis frequenter immiscet Li

gusticum. Columella libso. 12. capite. 56. Ligusticum, Galenus unius literæ inuersione, Lybisticum appellat, de quo Diosc. lib. 3. cap. 56.

Ligustrum quidam existimauerũt esse, quę apud Plinium Cyprus uocatur, libro. 12. capite. 24. arbor est oliuæ, folijs circum ramos latioribus, mollioribus, & uirentioribus: flore candido, muscoso, odorato: semine sambuci, nigro. Forte illud est, quod Mauri uocãt suũ Alcanna. Seruius Grammaticus Commentario in secundam Eclogam Vergilij Bucolicorum, Ligustrum, inquit, flos est cãdidissimus, sed uilissimus: tantum refert cum Grammaticis etiam aliarum literarũ esse peritum. Sunt qui Conuoluoli hunc florem existiment. Sed qui tandẽ uerius existimarint, nõ uideo. Certe dum Grammaticos & Medicos quamplures perquirimus, tamen nemo eorum adhuc mihi demonstrare ualuit, quod nam uerũ sit Ligustrum. Tametsi Vergilius existimat in Cisalpina Gallia esse notissimũ, & Hetruria adhuc corrupta uoce uocari Ruuisticum, sine labore cognoscẽdum in sepibus Maio mense, cũ floret, autumno autem cum maturis baccis nigrescit.

L I L

Lilieta, loca in quibus crescunt lilia.

Lilinum unguentum, id est, Liliorum.

Lilion, Lilinum, Lirinum, & Lirinũ oleũ, id est, Susinum, uel Liliaceum. Barb. Coroll. 64. lib. 1.

Liliorum diuersa & genera, & nomina, uide apud Barb. in Coroll. Liliorum.

Lilium, uulgaris noticiæ, describitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 115. Plinio lib. 21. cap. 5. Theophrast. lib. 6. cap. 6.

Lilium marinum, Lilium syluestre, apud Dioscor. lib. 3. cap. 138.

Lilium Conualliũ, magna pars herbariorũ interpretatur teutonice, Meybluomen. Alij flores liliaceos, teneros. Herba quæ lupulorum more & uitium arbores, & altiora quæq; scandit, odore non iniocundo, & nescio quid aromaticum redolente.

L I M

Limax. Lege, Cochlea.

Limnesium, Centaureum magnum: sic dictum, quod secundum paludes, quas Græci λίμνας uocant, aquarumq; scatebras innascitur. Dio. lib. 3. ca. 7. Alias Limnestis.

Limonion, Beta syluestris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 19.

Limoniũ, Aecius interpretatur Cynoglosson, serm. 10. cap. 8.

L I N

Linariã in Herbario nostro attigimus germanico. Quidam Linũ syluestre interpretantur, luteis floribus, formam galeæ habentibus, cætera Lino non dissimile. Sunt qui alterius speciei faciunt, & inter esulas referunt.

Lincurium, succinum, siue electrum, secundum Aecium serm. 11. cap. 12.

Lingua, uenosa, & carnosa, subpinguis quidem, humorum sensoria, deglutioni ciborum subseruiens. Galen. de Definit.

Linguam incõtinentem Medici appellant, quæ infirma est, ita ut non possit integre dearticulare uocem, aut immobilem, aut omnino resolutam.

Lingua bubula, Buglossa, apud Dioscor. libro. 4. cap. 129.

Lingua ceruina, Pteris fęmina, uel Thelypteris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 197.

Linguæ retractio, uicium quod græce uocatur ἀγκυλόγλωσσον.

Linguę tumor quomodo curandus sit, uide Galenum Methodi lib. 14.

Lingula, diminutiuum a lingua: uidetur q; significare hic lignum, uel lapidem concauum, qua aqua, uel uinum confluit.

Lingula, ipsa Epiglottis.

λινοκαλαμός, Linum, aut cum culmis suis Linum.

λίνον ἄγριον, idem quod Linum satiuũ. Sed ideo dictum agreste, quia in agris seritur, non quia duorum generum sit.

Linospermon, Lini semen.

Linozostis, Cynia, uel Cynocrambe. apud Dioscor. lib. 4. cap. 202.

Linozostis, Apium syluestre, Raphani syluestris generis, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 187.

Linozostis, Mercurialis, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 201.

Linum, Thymelæa, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 183.

Linum, & plantam significat, & folia, quæ ex Lino fiunt, uulgo notissimum.

L I O

λεῖον, non semper id significat, quod pilis caret, sed interdũ, & forte magis proprie id,

quod non eſt aſperſum & prominulum. Manardus libro. 12. epiſtola. 6.

Lioſtrea. Lege, Chamæ.

L I P

λειποδερμία, genitalis glandis cuticulę contractio, ut non amplius operiat glandem. Quod interdum morbo fit: interdum περιτομῇ, ut in Iudęorum gente humana iniuria. Vnde λειποδέρμοι, qui pelle in ea parte carent.

λιπαραὶ, emplaſtra. λίπα enim græci oleum, adipem, unguentũq; omne appellant. Idq; Homerus multis in locis teſtatur. Celſus leuia emplaſtra nominat, ab euentu & poteſtate ſua indicans; quemadmodũ græci, a ſubſtantia qua præcipue conſtarent.

λιπαρόν, id eſt, pingue in ipſis herbis.

λιπαρώτερα, pinguiora.

Lipodermus, eſt defectus & penuria pellis eius quæ penem uelat, adeo, ut ea non poſſit diſtrahi.

λειποθυμία, animæ defectus, uel omnis ex quacunq; cauſſa factus animi defectus.

Lippitudo, eſt membranę quæ Ceratidi tunicæ adhæret phlegmone. Quamuis ex accidẽtibus oculi morbus eſſe uideatur.

λιποψυχία, defectus, uel deliquium animi.

λιπυρία, febris ualde maligna, & quæ profundiſſime putrit, cute refrigerata. Lege, Febris.

λιπαρὰς, lenia quædam emplaſtra uocant. Celſus libro. 5.

L I Q

Liquamen puriſſimum, quod fluit ex Gari coctione.

Liqamen ſociorũ. Lege, Garrus latinum.

Liquaminarij, Gari concoctores.

L I R

Lirium, id eſt, liliaceum unguentum. Sed & ſuccus floris ſic uocatur.

L I T

λιθιαικοί, calculoſi.

Lithargyros quid ſit, uide in dictione, Spuma argenti.

Lithargyrum, Glett.

Lithiaſis, eſt calculi in ueſica generatio, propter quam urinæ excretio prohibetur. Aliter. Lithiaſis eſt affectus qui ueſicę diſtentiones adfert. Diſtenditur ipſis coles, & præputium frequenter attingunt. Oboriuntur autẽ eis difficultates mingendi, cum lapis productus recrementi uias obturat.

λιθοειδέα, oſſa petroſa circa auditorios meatus: a petrę duricie ſic dicta.

λιθοτόμον, inſtrumentũ quo calculus in ueſica exciditur. indidit illi nomen Paulus libro. 6. capite. 60.

λιθότομος, peritus lapidem excidendi.

Lithocolla, Glutinum quo lapides coniunguntur. Dioſcor. libro. 5. capite. 155.

Lithoſpermon quid ſit, uide apud Dioſcor. libro. 3. capite 159.

λιθουλκὸν, inſtrumentum quo calculi in ueſica extrahuntur. Sic enim appellat Paulus libro. 6. capite. 60.

L I V

Liuores oculorum, Græce ὑπώπια.

L O B

λοβοὶ, aurium ſummitates.

Lobos, Spartum apud Dioſc. lib. 4. ca. 160.

Lobus, uel Græce λόβος, cortex, uel pileolus in quo ſemen eſt, uel granum ſeminis, uel cutis, uel id quod alio nomine λεπός uocatur Græcis.

L O C

Loca ſalubria, & inſalubria quæ ſint eligenda in regimine ſanitatis, & extruendis ædibus, omnium doctiſſime diſſeruit Vitruuius libro. 1. capite. 4.

Loci, & Locelli, uuluæ muliebres. De quibus alias.

λόχεια, fluor ille in partu. Veteres purgationem, non ſimpliciter euacuationem appellauerunt. Gale. de atra bile.

Locis fœminæ, id eſt, genitalibus, & naturalibus æque. Locos proprie appellant genitalia mulierum. Plinius. Fœminis eadem omnia, præterquam ueſicæ iunctus utriculus. Vnde dictus uterus, quod alio nomine locos appellant, hoc in reliquis animalibus uuluam. M. Cato. Mulier ſi eo lotio locos fouebit, nunq; hi uitioſi fient. Corn. Celſus. Quæ locis laborat, aut difficulter partũ edit, ſternutamẽto leuatur. li. 6. ca. 26

Locos item tum ueteres, tum recẽtes medici, corporis particulas appellare conſueuerunt. Gale. lib. 1. de locis affectis.

Loculamenta, Loculi ſunt, & receptacula quæ apud nos fiunt uiminea, & ordine collocãtur in periſterotrophio, in quibus nidificant columbæ. M. Varro Loculatas piſcinas decenter appellat, quibuſdã quaſi loculamentis diſtinctas, ubi diſpares diſcluſi piſces habentur. Colum. lib. 8. ca. 8.

Locus, est extrinsecus terminus corporis, alterum continentis.

Locus communis, est qui multa continet, quibus inmediatus non est.

Locus proprius, est terminus corporis continentis, continuo inmediatus.

Locustæ, pisces reptantium modo fluitant. Plin. libro. 9. capite. 30.

Locustas intelligimus, quæ sunt in genere sectorum, quas Græci ἀκρίδας uocant, de quibus multa Plin. noster in undecimo. Ecclesiastici conditores memorant, olim locustam execuisse totã Aegyptum. Olim a Lacustis ciuitas in Aphrica pulsa est. Alias Locustæ sunt pisces. Fuit & Locusta fœmina uenefica, cuius Tranquillus, Tacitus, Iuuenalis commeminerunt. Colum. libro. 9. capite. 11.

Locustam preter uulgarem, notamq; significationem, Chrysostomus, & quidam ex ueteri Theologorũ schola, deserti animal esse uoluerunt, quod edendo tamẽ fuerit: aliud autẽ ab locustis nostris. Mirum quid sibi persuadet humana prudentia, modo ut nihil nescisse uideatur: quasi uero non & Aphrica tota, potissimum apud Leptim, huiusmodi ferat locustas, quas uulgo oẽs cõmendant. Plin. autor est, totam Aegyptum, & uniuersam Iudęorũ gentem locustis uesci, sale etiam, & fumo induratis: unde nomen illis indiderunt, Diodorus siculus, & Strabo ἀκριδοφάγοις. Est & herbę nomẽ Locusta, cui nomina, Locustæ pes, siue Repunculus, seu Napunculus, folio angusto, sed desinente in mucronem, cauliculis uertice torulos habentib. ut in Asparago, & Salictario lupo cernitur. Itemq; multi lateris: ex quibus minores alij, alterno semper inguine prosiliunt. Radicula uel diuitũ, lautiorumq; mensis petita. Rapisti quidem sapore, non tamen ad ructus illiberali, ac fatui omnino gustus, sed cum aceto & sale nõ iniucundus. Semen ci tam exile, ut cerni oculis uix queat. Alij pedẽ Locustæ pro Blito, aut ualde simili herba capiunt in Arabicis scriptoribus. Locusta rum etiam nomine ueniunt paniculæ in auena propendentes.

Locythos per y, uitellũ oui: per ι, putamen lentis: per η, ampulla, uel guttũ olearium.

L O G

Λογιστική, uis ipsa animæ rationalis.

L O H

Lohos, est syrupus inspissatus, ad modum electarij, uiscosus, & qui lambi potest: id quod Græce Eclegma: siue ut alijs placet, confectio uiscosa & mucilaginosa.

L O I

Loion, frumentũ ipsum adhuc herbidum, quomodo est cum per hyemem in campis uiret.

L O L

Loligo, piscis. Plin. libro. 9. cap. 29. pedes habet duos.

Lolligo. Lege, Sepias.

Lolliguncula. Ibidem.

Lolium inter uitia potius frugum censetur, teste Vergilio. Nascitur e tritici & hordei corruptis granis. Ideo in segetibus maxime cernitur. Adserunt quidam & e corrupto lino seri, & interdum extra segetes, in alienis agris. Græce apud Dioscor. inscribitur αἶρα: etiamsi apud Plin. aliud uidetur esse æra, lolio alioqui nõ dissimile.

L O M

Lomentum, uocatur Creta, qua fullones in albis & poliendis uestibus utuntur, Gnaphalion, & Gnaphalis græce. Sed & fabacea farina lomentum est, quod Aecius fabam nominat plærumq;.

Lomentũ, etiã panis ex faba. Plin. li. 18. c. 12.

L O N

Longanon, intestinũ rectum. Sic eẽ Alex. Benedictus appellat. Varro uero Longa, nostri Longaonem.

Lonchitis, nõ ut plęriq; eadẽ cum Xiphio, & Phasganio, quamq; semine cuspidaceo, radicibus prælongis, describitur ab Dioscor. libro. 3. capite. 151.

Lonchitis, Asplenion apud Dio. li. 3. c. 152.

Lonchitis, Limonion apud Dioscoridem libro. 4. capite. 19.

Longurius. Pertica longior.

Longi morbi. Lege. Morborũ quidã. &c. &, Morborum differentias.

Lonchitis aspera, Lonchitidis species altera apud Dioscor. lib. 3. cap. 163.

Lonitis, Aristolochię species tertia, de qua uide Dioscor. lib. 3. cap. 5.

L O P

Lopta, Onobrychis apud Diosc. lib. 3. ca. 171

L O R

Lora. Lege de hac in dictione: Posca, uel Pusca.

Lorea,& Lora fit,maceratis aqua uinaceis.

Lordosis, Græcæ λορδώσις,est excauatio, uertebrarum: propriè luxatio.

L O T

Lotium,id est,urina.

Lotos Libyca, Lotus syluestris apud Dioscor. libro. 4. capite. 113.

Lotus magnus, Cytisus apud Dioscoridē libro. 4. capite. 114.

Lotus urbana,nascitur in hortis,alias satiua dicta apud Dioscor. lib. 4. cap. 112.

Loton,Aphrica gignit insignem arborem, quam uocant Celtim. Præcipua est circa Syrtes Nasamonas. Magnitudo quæ piro: quamquam Nepos Cornelius breuem tradat. Incisuræ folio crebriores: alioquin Ilicis uiderentur. Lege. Plin. lib. 13. cap. 17.

Lotos arbor est uastæ magnitudinis, ut inquit Dioscorides, ferens baccā pipere maiorem,dulcem,graui odore,stomacho facilem. Sunt & herbæ eius nominis complures. Latini Celtim hodie uocant, itemque Græcam fabam, uel Syriacam fabam, & Anacacabeam. Lege Dioscor. lib. 1. Theophrast. lib. 4. cap. 10. Plin. lib. 16. cap. 31. Hermol. Barb. inibi corollarium,Strabo. libro. 17. Gale. libro. 7. capite. 88. Quidam & herbam,& semen Fœnugræci Lotum uocant.

Lotus syluestris quæ sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. capite. 113.

Lotus quondam etiam nota Italiæ. Auicennæ,& Serapionis lapsum in ea arbore, adnotauit Manardus. lib. 9. epist. 3.

Lotus Aegyptia,herba. Aegypti uernacula: de qua plura apud Dioscor. libro. 4. capite. 115. Plin. lib. 23. cap. 17. lib. 22. cap. 21. lib. 21. cap. 17. lib. 13. cap. 7. 8.

Lotura plumbi, quid sit, uide Dioscoridem libro. 5. capite. 86.

L O X

λοξοβάται,oblique ingredientes.

L V C

Lucæ, sic olim appellati sunt boues primū in Lucanis uisi. Plin. lib. 8. cap. 45.

Lucerna, piscis ex argumento appellatus, linguaque ignea per os exerta, trāquillis noctibus relucet. Plin. lib. 9. cap. 27.

Lucernula, Lychnis apud Dioscoridem libro. 3. caite. 113.

Lucas primum medicus Atheniensis, ut eius Euangeliū indicat. Inde Apostoli Pauli sectator & comes, factus ex corporaliū morborum curatione, animorum quoque & spiritualis curator & medicus. Describit eius uitam diuus Hieronymus.

L V M

Lumbago, affectio lumborum, calculo cognata. Meminit Plin. lib. 28.

Lumbus uitium. Membra hominis & partes ad alias quoque res decenti translatione transferuntur. Nam montib. persæpe poetæ dant caput, humeros, pedes. Nec Columella in Vitib. lumbos & humeros indecenter appellat eas partes, quę si uitem metiaris ut hominem, obtinent uicem lumborum & humerorum. Consimiliter Plinius dat uitibus digitos, pollices, caput, crines, alia quoque humani corporis membra. Idē tradit, ab humeris arborū surculos petendos esse ad insitionem. Columella libro de Arboribus, capite. 3.

Lucubratio uespertina. Rustici duas habēt lucubrationes, easque maxime noctibus hybernis: alteram uespertinam: alteram matutinam, quam antelucanam uocant, quia ante lucem euigilant. Literatis quoque consimiles sunt lucubrationes, magna tamen dissimilitudine disparatæ. Siquidem rustici lucubrantes rusticana opera efficiunt & uilia, Literati uero diuina & immortalia: illi corpus, hij ingenium exercent: illi manus mouent in canabe, & lino, & materia, hij inter chartas & calamos scriptorios sunt occupati, qua occupatione nihil honestius, nihil potest esse præstantius. Colum. libro. 11. capite. 2.

Lumbrici, rotundi uermes sunt, qui ut multum abundant in pueris, in gracilibus intestinis, interdum in superiorem uentriculū ascendentes, per os etiā euomuntur & per nares, infantibus peculiares et quotidiani.

Lumbrici lati, dicuntur tertium genus uermium, qui in uentre nascuntur, adeo longi interdum, ut totius intestini longitudinē æquent: uocari a quibusdam fascias Galenus tradit, & Tinas. Ex hoc genere uerisimile est Plinium dixisse, triginta cubitorum tineas uentris aliquando uisas. Omnium generum caussam & originem plærumque esse dicunt ex cruda caussa, pituitosaque materia, qualis in pueris colligitur, & in maiori ętate his qui ultra satietatem uescuntur.

L V N

Luna, Chymiſtis, Argentum.

Luna ſilens. i. coiens, hoc eſt, Interlunium.

Lunaria, herbę nomen, ſed quam nondum uidi. Mira de ea fabulantur Herbarij: quæ tamē an ita habeant, ut nō inficior, eo procliuius crederem, ſi eius rei periculum aliquod aut ipſe feciſſem, aut ab alio uidiſſem. A Mercurio exhibitam primū, Marſilius Ficinus eſt autor lib. de triplici uita. 3. capite. 14. cæruleis, atq; rotundis folijs. Fertur creſcente luna, unum quotidie producere folium, decreſcente luna deponere, et annos utenti promittere, lunares.

L V P

Lupa, Ricinum, uel Cici, apud Dioſcoridē libro. 4. capite. 167.

Lupha, Syriace Aron.

Lupus. De natura Luporum uide Pliniū lib. 8. cap. 22. & Solinum. cap. 8.

Lupos Ceruarios, Gaza ait Græcis θῶας uocari.

Lupus piſcis marinus laudatiſſimus, candidus, mollią; carne. Plinius libro. 9. capite. 16. & . 17.

Lupus repticius. Lege, Lupulus.

Lupus ſalictarius. Lege, Lupulus.

Lupum, appellant huius aliud a formica, non ualde diſſimile: niſi quod non faciem ſicuti illa, ſed inferiores partes, præcipue autem crura infeſtat, celerrime depaſcens, et quaſi lupus famelicus, proximas ſibi carnes exedens. Quod & dubie procul de genere eſt phagædenarum, a magis exuſta tantum materia factum, et propterea uelocius obambulans.

Lupus macedo, uiguit, ut inquit Galęnus. propter nouitatis gratiam, & ueluti oraculum quoddam ex adytis loquens. Libro de naturalibus facultatibus primo.

L V R

Luridus dicitur, qui ſupra modum pallidus eſt. Sic inferorū animas interdum uocant hoc epitheto Poetæ.

Luridus color. Lege, Fuluus.

L V S

Luſcioli, ſiue ut quidam pronunciant, Luſcioſi, ſunt qui etiam Muſticioſi Feſto nominantur, qui propter uitium oculorum parum uident.

Luſius Medicus, ſcripſit libros tardarū paſſionum, ut inquit Aurelianus lib. 2.

L V T

Lutarius, uiliſſimi generis piſciculus, ex Mullorum genere.

Luter. Lege, Fiber.

Lutra, uel gręce λούτρα, quæ lauandis corporibus parantur balneæ. Lege, Fiber. Simile item fere animal Caſtori, aquaticum. Plinius libro. 8. capite. 30.

Lutrix, Ernydrius coluber, ſic enim Gaza interpretauit.

Lutrū Veneris, Dipſacos, Cardus fullonū.

Luteum oui, id eſt, uitellus, quem & Græci λίκυθον, modo χρύσεον uocant, Hippocrates etiam χλωρόν.

Lutum Vulcani, id eſt, hordeum. uocabulum chymiſtarum.

L V X

Luxata, græce ςέμματα dicūtur, cum ſuo loco mota oſſa, legitimi naturæ in ea parte motus, cum dolore reuocantur.

L Y B

Lybieſtaſon, Glycyrhiza. Dio. lib. 3. ca. 6.

L Y C

λυκανθρωπία, humanæ mentis alienatio ex atrę bilis furore, adeo ut per noctem domo egreſſus, qui hoc malo laborat, lupos in cūctis imitatur, donec matutinū illuceſcit, atque tum ad ſepulchra mortuorū reuertitur. Sic dictum hoc malum, a lupis, quos græci λύκους uocant. Curandum eſt hoc malum eadem ratione qua & melancholici curantur. Numerauerunt ueteres græcorum medici has mali eius notas: Pallorem, oculorum ſiccitatem, uidendi imbecillitatem, ſicciſſimam linguam, nullam ſaliuam in ore, ſitim, & ſine remedio exulceratas tibias, quod crebra per noctem eius partis offenſione fit. Vide Paul. li. 3. ca. 16.

Lycanthemon, Smilax apd' Dio. li. 4c. 145.

Lycaon, colorem mutat periclitata: cui ſubata traditur ceruix. Plin. lib. 8. cap. 34.

λύκκιον, id eſt, araneus.

Lychene, Rubus apud Dioſ. lib. 4. ca. 147.

Lychni fictiles, per noctem lucentes, monomyxi, dimyxi, trimyxi, polymyxi, id eſt, angulorū & luminum unius, duorum, trium, plurium: uiolæ ſimilis, quo corollę ſactitantur. Vide Dioſcor. lib. 3. cap. 113.

Lychnis, Hippogloſſum apd' Dio. l. 4. c. 133

Lychnis, alia ab Hippogloſſo apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 134.

Lychnis coronaria, flore albo.

Lychnis syluestris quid sit, uide apud Dioscoridem lib.3.cap.114.

Lychnis agria, Leontopetalon, apud Dioscoridem lib.3.cap.109.

Lychnis. Lege, Rosa lychnis.

Lychnitis, Verbasci generis, & eius species tertia, apud Dioscor.lib.4.cap.105.

Lycapsos, Anchusa, teste Aecio sermone 10.capite.11.

λύκιον, arbor est spinosa, ramis trium cubitorũ, aut longioribus: folijs buxi, densis: fructu piperis, nigro, leui, amaro, denso: cortice pallido, non dissimili lycio madefacto: radicib. multis, obliquis, lignosis. Sic dictum, ut putat Plinius, quia probatissimum ex Lycia quondam importabatur. Plinius lib.24.cap.14. Dioscor. libr.1. De Lycio alias etiã in Rhamno diximus. Vide Rhamnum.

Lycophryx, Artemisia, apud Dioscor.lib.4.capite.125.

Lycopsis, Anchusa, apud Dio.lib.4. ca.29.

Lycoscytalion, Sesamoides, apud Dioscor. lib.4.cap.153.

Lycoctonon, Aconitum, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.80. sed eius altera species.

Lycus Medicus, Anatomicę studiosus, scripsit Commentarios prolixos, propemodũ quinq; millia uersuum amplectentes, sed multis errorib. scatẽtes. Gale. Anato.li.1.

L Y G

λυγμὸς, singultus. Cuius cum diuersæ sint caussæ, ad libros Medicinæ remittimus.

λύγος, ἀπὸ τοῦ λυγίζειν, id est, flexibile. Est autem uitex, uel Agnus castus. Alias & Aegylis.

λυγνὸς τῆς ὑγρᾶς πίσσης, id est, fuligo liquidæ picis. Incensionem eius lege apud Dioscoridem lib.1.

Lygos, Spartum, apud Diosc.lib.4. ca.160.

L Y I

λύειν, μαλάττειν, καὶ ὑπάγειν γαστέρα, id est, uentrẽ soluere, uel ducere. Vna & eadem omnium uerborum ratio est, et quod inter ea discrimen intelligitur, in quantitate & impetu tãtum est. Minus enim mollire quam soluere, & utroq; maius deijcere est, quod tria illa significant uerba. Quod autẽ ἐκκοίλιον dicitur, eam significat aluum ex nominis cõpositione, quæ medio, & quomodo natura exigit habitu, nec cesset, nec citatior feratur. Quam nominis uim, compositionemq; eius, nos securi, bonam facere aluum cerasia.

L Y N

Lyncurium gẽmam esse contendunt, quæ fiat ex urina Lyncis, sed egesta, terra protinus bestia operiente eam, quoniã inuideat hominum usui. Esse autem, quasi in igneis succinis colorem, scalpiq;: nec folia tantũ, aut stramenta ad se rapere, sed æris etiam, aut ferri laminas. Quod Diocles quidem, & Theophrastus crediderũt. Ego falsum id totũ arbitror, inquit Plinius, nec uisam in æuo nostro gemmam ullam ea appellatione. Plin.lib.37.cap.3. & Solinus. cap.8.

Lyncum urina conuertitur in lapidem, autore Solino cap.8.

λύγξ, singultus, eructatio stomachi, ex frigore, aut potu frigido. λύζω, singultio.

Lynx, animal, fusco pilo, mammis in pectore geminis, clarissime omnium animaliũ cernit. Plin.lib.8.cap.21.

L Y R

Lyron, Alisma, apud Diosc.lib.3. cap.170.

L Y S

Lysimachia, apud Dioscor.lib.4.cap.4.

Lysimachium quid sit, & an cognita hodie habeatur, lege Manardũ Epist.lib.12.

Lysimachus preciosus, sic dictus, uel quia ab eodẽ Lysimacho sit repertus, uel quia similibus cum herba uirtutibus pollet.

Lysias, Medicæ sectæ.

Lyso, uidetur Medicus fuisse, qui Tyronẽ Ciceronis libertum in Achaia curauit: de quo lege Epistolam.1.lib.16. Epistolarum familiarium.

λύσωμα, discrimẽ, & capillorũ ęquamentũ.

L Y T

λυτικὰ τῆς κοιλίας, solutiua uentris.

Lytron, Lysimachia, apud Dioscoridem libro.4.cap.4.

M A C

Macer, Veronensis Poeta, uolucres, & herbarũ uirtutes pinxit, Ouidij ętate, ut ipse testatur, Sępe suas uolucres legit mihi gratior æuo, Quæq; nocet serpens, quem iuuat herba Macer. Sed & opus Homeri prosecutus est. quicquid apud Ilion usq; in finem belli actũ est, ut idem Ouidius, Tu canis æterno quicquid restabat Homero, Ne careant summa Troia bella manu. An ille sit, cuius hodie herbarum descriptiones ele-

ganti carmine leguntur, alij uiderint. Meminit & Plinius Macri, eiusque testimonijs utitur. Item Gal. lib. 6. Pharma. Et Martialis Epigrammatum lib. 12.

Saturnalicio Macrum fraudare tributo,
Frustra Musa cupis, non licet, ipse petit,
Solennesque iocos, nec tristia carmina poscit,
Et queritur nugas obticuisse meas.

μάκιρ, καὶ ξυλομάκιρ, ex Barbaria aduehitur, ut inquit Dioscor. lib. 1. cortice flauescens, crassus, gustu perque adstringens. Recentiores omnes, non radicis, sed nucis odoratæ corticem, ac folliculum esse adfirmant: idque uero propius est, & plane ita modo cernitur. Hanc autem Græci modo κάριον μυρεψικὸν appellant, hoc est, nucem unguentariam, quę tamen diuersa est a glande unguentaria. Cæterum officinę μάκιρ hodie Macis uocant.

Maceria, sepimentum. Plautus in Truculento. maceria illa in horto, in singulas noctes latere fit minori. M. Varro docet, maceriam in fundo esse fabrile sepimentum. Cuius species sunt quatuor: quod fit ex lapide, quod e lateribus coctilibus, quod e lateribus crudis, quod ex terra et lapillis cōpositis informe. Colum. lib. de Arbor. cap. 18.

Macharion, & Isis, insignes fuerunt chirurgici: quorū & emplastra, & confectiones quędam extant. meminit Gal. thera. lib. 5.

Machęron, uiridis cuiusdā compositiōis nomen in re medica, ad morbos articulares, & ischiada.

Macherion, medicus. Citatur eius pharmacum in atrę bilis cura, ab Aec. ser. 12. ca. 84.

Machęronion, Xiphion, apud Dioscoridē libro quarto. cap. 23.

Machlis, nullo suffraginum flexu bestia, ideoque non cubans, sed acclinis arboribus, in somno dormit. Aliequi uelocitatis memoratæ. Plin. lib. 8. cap. 15.

Macia, Anagallis.

Macir, ex India aduehitur, cortex rubēs, radicis magnę, nomine arboris suæ. Plinius libro. 12. capite octauo.

Macis, Lege, μάκιρ.

Macrocola, a longitudine dicitur. Sunt enim hoc nomine maiores & longiores chartę, quas modo Regias, ut arbitror, uocamus. Ex eadem origine fortasse, qua hodie Notarij Prothocolla.

μακρονοσημία, longitudo ægrotationis.

Maculosus color. Lege, Color uarius.

Macerare in aceto, uel melle, & illinire ex aceto, elegantius multo dicitur, quam infundere in aceto.

Macri quō curandi, uide Gal. 14, Method.

μακρογήρως, longęuus, longę senectutis.

M A D

μαδάρωσις. ubi ex palpebris defluunt pili. μίλφωσις, eadem dicitur passio.

μαδέλκον, id est, βδέλλιον.

Madon, Vitis alba Dioscbr. lib. 4. cap. 194.

M A G

Magiæ naturalis, qua usi sunt Plinius, Theophrastus, et Aristoteles, laudes lege apud Cœlium antiquarū lectionum lib. 1. ca. 42.

Magistrianus medicus, citatur ab Aecio sermone. 13. capite. 26.

μάγματα, dicuntur, quæ expressa reliqua liquidiori materia, crassiores relinquuntur unguenti fęces. Plin. lib. 13. cap. 12.

Magnes lapis, optimus est, qui ferrum trahit, μαγνίτης græce. Lege Dioscor. lib. 5. cap. 139. Plinium lib. 36. cap. 16.

Magnes. Vide, Heraclius lapis.

Magnus morbus. Lege, Morborū differ.

Magnus pulsus. Lege, Pulsuum different.

Mago, rusticationis parens, ut inquit Columella de re rustica, lib. 1. nam huius octo & uiginti memorabilia uolumina, ex senatus consulti iussu, in latinum sermonem conuersa sunt.

Maguderis, Laserpitij genus. Alij uocant caulem Laserpitij: sed a Laserpitio differt teneritate, in Syria & Parnaso monte plurima. Sunt qui & hanc Laserpitium appellent. Barbarus in Coroll. Laserpitij. Pluri ma etiam in commentario Vergilij.

Magnitudo corporis proprie uocatur, quæ lōgitudine, altitudine, et profunditate moderantiā exuperat. Gal. lib. 12. Aphor. ult.

Magnum habere discrimen dicunt medici, quæcunque inuicem distant speciebus. uelu ti dolorem qui ponderis cuiusdam similitudinē gerit, ab eo qui uidetur ferire, uel aliquod aliud pati.

Magnus, inquit Galen. qui nostro tempore archiatrus euasit, de Antidotis scripsit quædam. Gal. de Theriaca ad Pisonem.

Magus. Lege. Emplastrum magus.

M A I

Maiæ, cancrorum genus. Vide apud Plinium libro nono, capite. 31.

Maioranus medicus, citatur ab Aecio sermone duodecimo, cap. ultimo.
Manus uocabulo, medici abuti consueuere, & accipere pco uehementiori.
Maioranæ descriptionem, lege apud Dioscoridem lib. 3. cap. 45. dict. Samsuchum.

M A L

μᾶλα. Vide, Antiades.
Malabathinum unguentũ, foliatum Martiali, & alijs quibusdam scriptoribus dictum est, ob odoris similitudinem.
Malabathrum Plinius arborem Asiæ affirmat esse lib. 12. cap. 27. & de medicamentis lib. 23. cap. 4. folio cõuoluto, arido colore, fertilius in Aegypto, laudatius in Indiæ paludibus sine radice fluitans. Improbant candidum. Cęterum Dioscor. ita prodidit. Malabathrum arbitrantur aliqui esse Indici Nardi folium, falsi quadam odoris cognatione, permulta eñ Nardũ olent: quẽadmodum phu, asarum, niris, secus autem res se habet. Nanq; Malabathrum foliũ sui generis est, quod Indicę gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquæ sine radice. Id collectum, statim lino transsuitur & siccatũ reconditur. Lege Diosc. dictione, Malabathrum, lib. 1. Nunc medici, nec primum, nec secundum, sed tertium tantũ nouere. Appellant a Mauritanis suis Teribul: cuius surculi cum folio quale arbuti siue lauri est. Foliatũ inde unguẽtum: quo fœminas locupletes oblini Romę solitas, Galenus autor est. Græci φύλλον, id est, Folium appellant. Nescio an illud sit, quod folium Indum quoq; uocant hodie, satis firmum & solidum folium, non admodũ dissimile folio nucis iuglãdis, ni fallor. Est herbæ genus quoque in saxosis nascens, ut inquit Barbarus: quod & ipsum syluestre folium dicitur. Vide Plinium.
μαλάβαθρον, Lege, Malabathrum.
Malachra, Bdellium.
Malacia, uitium quod alias græce, κίσσα, muliebris morbus, quo appetunt quæ nõ conueniunt.
Malagma, Ipoterium inscriptum quõ conficitur, require apud Aeciũ ser. 10. cap. 22.
Malagmata, & Emplastra differunt. Malagmata eñ maxime ex florib. eorumq; surculis fiunt: Emplastra, pastilliq; magis ex quibusdã metallicis. Deinde, Malagmata cõtusa, abunde mollescunt, nam super integram cutẽ inijciuntur: laboriose uero conteruntur ea ex quibus emplastra, pastilliq; fiunt, ne lędãt uulnera, cum imposita sunt. Inter Emplastrũ autem, & Pastillum hoc interest: φ Emplastrum utiq; liquatũ etiã aliquid accipit: in Pastillo tãtum arida medicamenta, aliquo humore iungũtur. Quę reliqua sunt, uide apud Celsum libro quinto cap. 17.
μαλάγματα κινυτικά, quæ ex alto caussas inductione propria detergere ualent.
μαλάγμα διαχύλων, id est, emplastrum diachylon, id quod Barbare Diaquilon.
Malandria, uulnera quę accidunt equis circa ipsas ceruices.
Maldacon, Bdellion.
μαλάσπειν, uide λύειν.
Malcha, limus similis naturę cuius est νάφθα, in Comagene urbe, Samosaca stagno emergens. Flagrat ea protinus, & cũ quid attingit solidi, adhęret, et sequitur fugiẽtes.
Male pręparata & cocta appellantur, quę elixari, torrerive debentia, iustum in his finem nõ sunt consecuta. Galenus libro. 4. de sanitate tuenda.
Malefica ulcera, lege. κακοηθῆ ἕλκη.
Malleorum. Corrige, Malleolorum. Sunt enim Malleoli uocabulo apud scriptores rei rusticæ frequentissimo, surculi uitium utrinq; capitulati: & ob id malleoli nuncupati, perinde ac mallei effigiem repræsentantes. Colum. lib. 3. cap. 21.
Malleoli tibiarum processus imi, talorũ nomina acceperunt. Vnde Talaria dicta, simileq; in cane est, quod & a M. Varrone Talus dicitur.
Malleolus, nouus palmes uitis, Teutonice, des abgeschnitten zweigs gestalt als eyn frumerlin.
Malleus, generale nomen omnium morborum. qui fere pecudibus accidere solent, tamen in primis equis, ut inquit Vegetius libro primo cap. 2. ipsa sua appellatione uim cladis indicans. Sũt autem species Mallei sex. Humidus, Aridus, Subtercutaneus, Articularis, Elephantiasis, Farciminosus.
Malleolus. Lege, Astragalos.
Malicorium, asperum est mali punici putamen. aliqui Sidion appellant: fortasse, quoniam & arbor ipsa ab Beocijs Sida appellatur.
Malignis lignis. A malo arbore pomifera,

Malignū lignum dici arbitror. Plinius me linum unguentum celebrat: ex eo dictū, quod ex Malis cotoneis fit. Nam μῆλον græce, malum appellatur. Columella lib. 7. capite. 8.

Malignus morbus. Lege, Morborum differentias.

Maloion, Lychnis, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 113.

Malogranatum. Lege, Punicum malum.

Malua syluestris, Althęa, apud Dioscoridē lib. 3. cap. 164.

Malum punicum. Vide, Chondros.

Malum terrestre, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.

Malum terrę, Aristolochia: de qua uide Dioscoridem lib. 3. cap. 5.

Malus Medica, quæ sit, quoniam de ea controuersia est apud eruditos, consultius ex Corol. Bar. petendū censui, qui de ea, quicquid in uniuersum Plin. lib. 12. cap. 3. Theophrastus lib. 4. & Athenęus. 3. dipnosophistæ de ea tradiderunt, in compendium contraxit. Verba igitur eius hæc sunt in Coroll. de Medica Malo, Commentarijs in Dioscor. libr. 1. Malus Medica flores duobus modis procreat. Alios, qui uelut erectam in medio colum habeant, fœcundiores existimatos. Alios, qui careant ea, infœcundos. Sunt qui & Assyriam & Persicam Malum uocent. Item Citrum, Citream, Græci & Hesperida, & Malum eius Hesperidum, autore Iuba, qui ab Hercule translatum id in Gręciam, & aureum Malum uocatū scripsit, ut Vergilius de ijs intellexisse uideatur, cum dixit: Aurea mala decem. Nuptiale pomum intelligi hoc uolunt, qui æditum a tellure fabulantur, nunciato Iouis & Iunonis connubio. Folium ei adrachnes, unedonisq́, spinis intercurrentibus, ut in piro & oxyacantha, sed leuib. infestis mucrone, ualidis. Non mandebatur pomum Theophrasti ætate, sed ne Plinij quoq́ (ut arbitror) magnopere, tantum odore cōmendatū. Plutarchi certe auorum memoria gustabat nemo, ut Athenęus inquit. Nunc a Palladij fere temporibus promiscuū expetimus cœnis, qui & medullas eius acres dulcibus mutare docuit. quanquam Apuleius negauit eandem esse Malum Assyriam, siue Medicā, quę Citrus: quod Citrus exiguum esset genus arboris, Medica uero, ut Maro scribit, ingens. Pamphilus Citrum, Critum a Romanis eam dici parum peritus homo scripsit. Vtcunq́ arbor hęc scribitur, uere, partib. cultissimis, semine quarto die, aut quinto rigatur. Maiuscula transfertur etiam uere in solum molle, udumq́, nec admodum gracile, Arbor ipsa omnib. horis pomifera est, alijs ruentibus, alijs subnascentibus, alijs maturescentibus. Seritur & fictilibus dato radicibus spiramento per cauernas ut palmæ, qualiter omnia transitura longius haberi conueniunt. Semen eius solum id quod in colo quadam e medio prorumpit, fœcundum existimatur a Theophrasto. Sed hęc olim fuere. Nunc translaticia & triuialis fere arbor, ut pluribus generibus citreta, Liguriæ, Campaniæ, Benaco lacu, Italia fere tota germinant fœliciter, quamcunq́ libeat imaginē reddentia. Hæc ex insitione Mali quoties proueniunt, Citromela proprie dicūtur ab aliquib. Quanquam uero Medica Malus dicatur, ipsum tamen pomum Galenus Malum Medicū uocari negat, sed Citrinum duntaxat. Theophrastus etiam Malum Medicū, & Persicum, est ubi appellet, cum huius fere unius mali semen imperspicuum esse dixit secundo uolumine de stirpibus, ut Athenęus interpretatur. Diphilus autor est, Citria quandoq́ pruna persica uocari solita. Aristophanes Grammaticus a Lacædemonijs Oxymala Persica nuncupari prodidit, quibus & Deos coronent. Mensas illas ueteribus & Plinio decantatas, præsertim Ciceronianam, non ex hac fuisse Citro, sed ex alio Citri genere, cōijcio pluribus argumentis: sed illo potissimum, quod arbores ex quibus fierent, cupresso fœminæ syluestri similes folio, odore, caudice, a Plinio prodūtur Anchorano monte citerioris Mauritaniæ, sed iam tum exhausto. Item Atlante, cuius imas radices densis, altisq́ repletas, syluis incognita genere arborum. Suetonius Paulinus a Plinio citatus, asserit spectabili proceritate, e nodi nitore, frondibus cupressi, præterq́ grauitate odoris, has tenui lanugine obduci, quibus addita arte possint quales bombyce uestes confici. Idem autor paulo superius: Efficacissima, inquit, luxuriæ uis sentitur, cum Ebori, Cedroq́ syluæ exqui

rantur. Præterea, quis poteſt negare arborem ex qua tam celebres menſæ conſtant Trogetem, & Thyian, & Thyon, a Theophraſto & Strabone dictam eſſe? idq; Plinius exploratiſſimũ nobis fecit. De Thyia uero Theophraſtus: Perpetuo, inquit, uiret, arbor procera, inter ſyluestres ſerotina, ut nulla fere tardius germinet: algentiſſimis locis, & cacuminibus montiũ gaudens. Circa Hammonis delubrũ pręcipua naſcens, & in inferiore Cyrenaicæ parte, atq; ubi ipſa tunc eſſet, ramis, caudice, frondibus, ſyluestro cupreſſo ſimilis. Ex ea ueterum templorum contignationes fuiſſe, ĩmortali poſt Cupreſſum in tecta materię. Nihil radice criſpius, nec aliunde precioſiora opera. Siccatam mari duricie, & maturitate incorrupta ſpiſſari tradunt, nec ullo modo uehementius. Homero quoque notã fuiſſe, inter odores uti ſolitam a Circe: magno errore eorum, qui odoramenta in eo uocabulo accipiunt. Cum præſertim eodem uerſu Cedrum & Laricem nominet, ut manifeſtum ſit, de arboribus tantum locutum. Nam & Calypſus, & Helenę thalamos, & Thyia conditos, idem Poeta cecinit. Quid habet Citrus noſtras commune cum Cupreſſo? Frondis Cupreſſo, Iuniperi, Sabinæ, Cedri, Citro, Lauri, Adrachnes, Arbuti. Quid tam diuerſum, q̃ Galbulas & Citreum? omitto alias notas, quibus perſpicuo liquere poteſt uolentib. decipi Grammaticos, quicunq; menſas citreas ex hac Citro quę nũc habetur, factitatas arbitrantur. Dion certe hiſtoricus, Neronis uita nõ citreas, ſed cedrinas menſas appellauit, ſiue Cedro potius q̃ Citro ſimiles eſſe uiderẽtur arbores, ſiue quod in exemplari uitiũ eſt. Erit ergo Thyia, ſiue quod idem ęſt, Trogetes, & Citrus duorũ omnino generũ, ut conſtat. Vnũ Cedri eius ex qua menſæ dolabantur: Alterũ Citri eius, ex qua Malus Medica. Plinius, Alia, inquit, eſt arbor eodem nomine malũ ferens execratum aliquib. odore & amaritudine, alijs expetitũ, domos etiã decorans, quod & ſenſiſſe Macrobius uidetur. Hodieq; Mauritani Malum Medicã, et pomũ eius Atrogi uocant, a Trogete uocabulo parũ deflexo: alioquin Trogeten nõ quia mandi poſſet, ſed catãtiphraſin, quia mandi nõ poſſit, appellatũ cenſuerim. Quandoquidem, ut dixi, ueteribus eſculentũ non erat. In ſumma, non nego Malum quoq; Medicam in Mauritania fuiſſe, cum eius plena ſint Poetarũ omnia fere uolumina, ſed ex qua menſę illę celebres exiſterẽt, Malum Medicã fuiſse, hoc nego, & pernego. Nec diſsimulandũ tñ eſt, Phaniam Ereſsium, quinto uolumine de Plantis, Cedrum appellaſſe, ac Malum cedrium, pro eo quod nos Citrum, & Citrium uocamus: & Dioſcoridẽ ſecuti, Cedromelon. Varro quoq; Libycam Citrum nominat.

Malus Medica, Citriũ autẽ, inquit Aecius, appellãt ipſam, & aureũ Malũ, ſer. 12. c. 29.

Malus Perſica. Lege, Malus Medica.

Malus Citri. Lege, Malus Medica.

Mala Heſperidum. Lege, Malus Medica.

Mala aurea. Lege, Malus Medica.

Malum Citrinum. Lege, Malus Indica.

Mala Scanciana, uel Scandiana.

Mala Geſtiana, ſiue Sextiana, ſiue ut Gręci uocant, Caſtiana, quoniam & Ceſtomela uocantur ab Aecio. Quanq; ridicule a Ceſto, id eſt, loro dicta quidam exiſtimant interpretes, cui ſimilia ſunt cortice.

Mala Pezomela, uulgo & auſtera.

Mala Aphratomela, e dulci auſtera, odorata, & pulpam habentia aſperiorẽ, & ſqualentem ut Cydonea.

Mala Petiſia, parua, ſaporis gratiſſimi.

Mala Peluſiana.

Mala Proſiua.

Mala Veriana.

Mala Tuberneriana.

Mala Siructa.

Mala Phaulia, quæ & Delphica græce.

Mala Platania, & Mordiana, orbiculatis ſimilia, ex Apolloniatæ agro, qui Mordius cognominabatur.

Mala Camerina, & ut Columella uocat, Amerina, ſiue Græcula.

Mala Gemella, nunq; in fœtu ſingula.

Mala Belgemela, ſiue Melgemela, quibus folium unum, aliquando geminum erumpit latere medio.

Mala Serica, a colore.

Mala Melappia, a gentilitate ſic dicta.

Mala Muſtea, a celeritate miteſcendi.

Mala orthomaſtica, a mãmarũ effigie dicta.

Mala Spadonia, dicta ſic a caſtrati ſeminis conditione.

Mala Pannucea, a corrugationis celeritate.

Mala pulmonea, ab importuno & ſtolido tumore.
Mala Daca, uiliſſimi ſaporis.
Mala Corinthiaca, e Sidunte uico.
Mala Laconica, & Herina, a uere dicta.
Mala Chnodia, dicta a lanugine.
Mala cadiua, id eſt, rancida, marcida, & caduca.
Malo uini proprietas æque ut piro.
Mala ædeſina, quam grandiſſima, calore ac humore tẽperata, Medicis monſtrãtibus.
Mala Zizipha, quorum duplex genus Columella facit, rutilum, & candidum. Quanquam ſunt qui Ziziphis, etiam Dinziziphæ legunt.
Malum. Lege, Nux.
Malorum appellatione, ueniunt & Cotonea, & Granata, & Perſica, & Piri genus unum, Librale nuncupatum, ab amplitudine ac pondere.
Mala Epirotica. Lege, Epirotica mala.
Mala Orbiculata. Lege, Epirotica.
Mala Præcocia. Lege, Melimela.
Mala Armeniaca, inter primas florent arbores.
Mala Maciana, ex uico Aquilegienſi, ſub ipſas Alpes, quibus ſimilitudine reſpondent, Gangeris Paphlagonię urbe naſcentia, nunc Hiſpaniæ uernaculo uocabulo Maciana, in commune ſunt mala omnia.
Mala Manliana, a Manlio ſic dicta.
Mala Claudiana, colore rubenti.
Mala Appiana, odore & magnitudine Cotoneorum, inſito Cotoneo.
Mala Sceptiana rotunditate inſignia.
Mala Quiriana, cõdiuntur dolijs a Catone.
Mala Teſtiaca, quæ molli teſta integuntur, ueluti marinę locuſtę, gammari, & cancri.
Malorum multa genera recitat Dioſcor. libro. 1. Celſus lib. 2. cap. 23.
Maluarum deſcriptionem lege apud Dioſcoridem lib. 2. Plin. lib. 20. ca. 22. Theoph. lib. 9. cap. 19. Plura etiam de his in Herbarij noſtro tomo. 2.
Malum erraticũ, quibuſdam Cyclaminos.
Malum de Ponti, Medici uocant puerorũ tenaſmonem.
Malum terræ, Ariſtolochia, non tuber terræ, quod eſt Cyclaminos, ut falſo putat Theodorus.
Malum terreſtre, Chamęmelon.
Malum mortuũ, appellant exulcerationẽ quandam malam, cruſtaceã, aridam, brachia & crura præſertim inficientem: ulcus ut exiſtimat Manardus, Eſcharodes.
Malus Aſſyria, quam alij uocant Medicã. Folium eius unedonis, intercurrentibus ſpinis. Arbor ipſa omnibus horis pomifera, alijs cadentibus, alijs matureſcentibus. Plinius lib. 12. cap. 3.
Malus, corticis liuore nitet. Peculiares habet nodos belluata facie, ut Theophraſtus ſcribit, ſed prægrandi uno, alijs circa eum puſillis: fructificat primis frigoribus. Cætera de Malis Plin. lib. 15. cap. 14. lib. 12. ca. 13. lib. 16. cap. 27. Dioſcor. lib. 1. Galen. li. 7. Simplicium, ca. 104. lib. Alimentorum. 2. cap. 20. Auerrois quinto Colliget. Serapion cap. 133. Hermol. Barb. in Coroll.

M A M

Mamolaria, Acantha, Dioſco. libro tertio, capite. 18.

M A N

Mandragora quæ ſit, uide apud Dioſcor. libro. 4. cap. 79.
Manantia capitis hulcera, Plinius & Dioſcorides uocant, quas Græci ἀχῶρες ϰαὶ ϰηρία, Auicenna Saphatum, Hali abbas Tineam: ſub quo nomine & ficus, & phydracia, et exanthemata cõprehendi uoluerũt.
Manantia corpuſcula, id eſt, atomi.
Mania, alienatio eſt mentis, cum cogitationis mutatione, uocis amiſſione, et eorũ qui in ipſa ſanitate ſunt ſenſuum. Moriuntur autem ſine febre. Definitur autem, furor ſine febre, cum hylaritate.
Manifeſtæ cauſſæ. Lege, Cauſſarum alia.
Manna thuris. Tria hęc ſimul plęrunq; in officinis, & earum acerris inueniuntur, ſcilicet, thus, cortex, & concuſſu eliſæ thuris micæ, quas Latini ueteres aliquãdo Manna, aliquando Pollinem thuris dixerunt, ſubſtantia aut non penitus aliud, aſpectu autem & rei euentu diuerſa.
Mannam uocamus, micas ex concuſſu thuris eliſas. Lege, ἰλατομίλι.
Manna quando cognitum. Ibidem.
Manon, ſpongiorũ genus minus ſpiſſum, molliusq;. Plin. lib. 9. cap. 45.
Mantichoa, Indiæ beſtia, magnitudine leonis, pelle uilloſa, ac purpurea, uultu fere et auribus humanis: triplici dentiũ ſerie ſuperiùs, totidemq; inferius, hisq; acutis, & aliquanto q̃ canis maioribus: oculis uillo-

ſis, noctuæ ſimilibus: unguibus leoninis: cauda bifida, utrinque aculeis cuſpidata, quos in certamine eminus ejaculatur, & pro telis utitur, alijs ſubinde renaſcẽtibus: veſcitur humana carne: quapropter Anthropophagũ appellant. Hæc Aelianus. Et Plinius lib.8.cap.21.

Mantia, diuinatio: quã ſi ad inanes, ad ſtultas quaſdam prædictiones referas, rectius dicetur Mania.

μαντικὴν appellauit Hippocr. & οἰωνιστικὴν, & ἱεροσκοπίαν θυτικὴν a plæriſq; appellatam: quam uere antiqui alij ἱεροσκοπίαν uocant, quod ἱερεῖα, id eſt, hoſtias inſpicientes, qui in ea ſcientia graues & præſtantes ſunt, ex ipſis uentura prænũcient. ἱερεῖα autem ſcimus appellari omnia, quæ Dijs ad honorem exhibemus: quales ſunt quæ litantur uictimæ: quarum exta inſpicientes ἱεροσκόποι, id eſt, aruſpices prædicunt. Eos uero qui ex auium uolatu augurantur, quos οἰωνιστὰς, & οἰωνοσκόπους, id eſt, auſpices uocant, nunc μάντεις, id eſt, augures appellauit Hippocrates, quanq; μάντεως nomẽ, & μαντικῆς, de omnibus quæ ita prędicũt artibus proferatur. Nempe μάντεις uocantur, & ἱεροσκόποι, & οἰωνίσται, & qui appellantur γενεθλιακοί, & qui per notas futura prædicunt. Præterea & χρησμολόγοι, id eſt, fatidici. & θεομάντεις, id eſt, diuini uates. Sunt qui & ὀνειροπόλους, ſomniorum interpretes, inter μάντεις ponant: ut Homerus Iliados. α. ἀλλ᾽ ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα, ἢ καὶ ὀνειροπόλον, καὶ γάρ τ᾽ ὄναρ ἐκ Διός ἐστι. id eſt, Conſulamus augurem quempiam, aut aruſpicem, aut ſomniorum interpretem. nempe & ab Ioue oſtenduntur inſomnia. Hęc Galenus Commentariorum in Hippocratem lib.1. de morbis acutis.

μάντεις qui ſint, require in dictione, μαντικὴν appellauit.

Manni, equi non admodum magni, qui tolutim, id eſt, more Aſturcorum equorum ueſtigia glomerant. Sunt autem Aſturcones ex Aſturia præcellentiſſimi equi. Manni in Britãnijs & Hiſpania habẽtur.

Manualis, Oxyſchinos. Dioſc. lib.4. ca.55.

Manum mittere in carpum, Galeno autore, eſt arteriæ motiones explorare.

Manuales, faſciculos appellat Plinius, quos uulgus hodie Medicorum & officinæ manipulos uocant, maxime uero herbarum, in ſyrupis decoquendis.

Manus Hepatis, uocantur Meſeraicę, quæ ſunt in ipſo meſenterio: ſic dictæ, quia rapiunt ab inteſtinis materiam ſanguinis, & illam dant hepati.

Męnas, Græci μαινίδας appellant, laudatiſſimas e Lipara: uulgus Męnulas, Aleculam, quaſi ex Plauto Diodorus interpretatur. Sed Aleculę uocabulũ generale eſt, ut inquit Herm. Barb. idẽ apud nos ſignificans, quod apud Gręcos Antracides. In Pannonia, inquit, copioſiſſ. piſciculum uenantur, & inueterant, Arengam uocãtes, ipſi Alecem hodie quoq; nominãt. Similes inter ſe uult Speuſippus eſſe Męnas, Boacas, & Smaridas. Candidiores nempe Męnas, ſunt qui Boacas, ſiue Beacas appellẽt, hoc eſt, Leucomedas. Smarides uero, ſiue Marides, ſunt quos nonnulli uocant Cynoſcuma, ut inquit Atheneus. Ariſtophanes Bizantius ſolus nõ Boacas, ſed Boopas uocandos exiſtimabat, quia parui eſſent, & magnos oculos haberent. Hæc Barbarus in Corollario Męnarum.

M A R

Maratha, quę in rubis naſcũtur mora, quan quã corrupta in Hippocrate lectio eſt, & fortaſſe pro μάραθα ἀπὸ βατοῦ, legendum τὰ μόρα ἀπὸ βατοῦ.

Marathis, Hippomarathrũ. Dio. li.3. ca.80.

Marathrites, uinum ex feniculo concinnatum, quod Græci Maradron uocant. Columella lib.12. cap.35.

Marathrum, Feniculum uulgare, de quo lege apud Dioſcor. lib.3. cap.80.

Marcelli multi fuerũt, ex quib. inſigniores, ut inquit Suidas, Marcellus Pergamæus, Orator ſub Hadriano principe, cui librũ inſcripſit, de Regno. Alter Sidites, Medicus, ſub Imperatore Anthonio, qui ſcripſit heroico carmine de Medicina libros. 42. Haud ſcio, an ille fortaſſe, quem apud Mecœnatem noſtrum D. Vlrichum Huttenum uidimus: ſed quem aliquando nobis, toties interpellatus, proferet doctiſſ. D. Ioannes Lotzerus, Medicus illuſtriſſ. Principis Lodouici Comitis Palatini, nec ſinet fraudari nos diutius ſpe noſtra.

Marcellion, medicamen ad hoc genus celebre Græcis eſſe cõtingit in plęriſq; partiũ corporis, ſed in ijs quę motui ſubſeruiunt.

Marchasita, idem quod Pyrites, teste Georgio Agricola. Nam quod Græci, & post eos Latini Pyritem, Arabes Marchasitam appellant. Cæterũ ne id tibi imponat, multa etiam genera Pyritis. De quo alibi.

Marcianus, Medicus Apher, citatur ab Aecio serm.11.cap.11. Scripsit morborum remedia uaria.

Marciaton unguentum, ab inuentore sic dictum.

Marcipanes, pastilli sunt, sic dicti ab autore, uel primo coctore, uel a maza & pane, ut alijs placet.

Marci pastilli, ab inuentore sic nominati.

Marcum Catonem numerat Plinius lib.25. cap.2. inter Medicos herbarios. Nam præter libros de re Rustica, etiam Commentarium scripsit de Cura domesticorũ, & longa Senecta paranda. Plin. lib.29. cap.1.

μάρινα radix, id est, Iris.

Marinus color. Lege, Color uarius.

Maritari dicuntur decentissima translatione arbores, quando illis uitis copulatur. Plinius. Consimiliter alternis, inquit, seruantur brachia, alternis putantur annis, sexto anno maritantur. Horatius quoq; dixit in Epodo. Altas maritat populos. Columella lib. de Arborib. cap.16.

Marides. Lege, Mænas.

Marmaritis, herba Fumus terræ, apud Dioscoridem lib.4. cap.111.

μαρμάρυγες, oculorũ incerti & discurrentis lucis splendores, apud Paulum libro.3. capite.18.

Marmotæ, mures Alpini.

Maronia, Centaurea, a Maronio Thraciæ monte, & Maronia ciuitate, quibus locis copiose fortasse, uel pręsignis nascitur. Dioscor. lib.3. cap.7.

Marrubium, Canthurinum est, Marrubiũ nigrum, uel Ballote, apud Dioscor. lib.3. capite.116.

Marrubium magnum, idem quod Marrubium nigrum, uel Ballote, apud Dioscor. loco præallegato.

Marrubium, Prassium, apud Dioscoridem lib.3. cap.118.

Martes, animal Mustelæ simile. Horatius, Venator capta marte, superbus adest. Aelianus.

Maruda, mẽsuræ genus, quod heminas sex capiebat. Autor Iulius Pollux.

Marum quid sit, uide apud Dioscor. libr.3. cap.74. Plin. lib.12. cap.24.

M A S

Mas, animal uocatur, quod in alterum mittit prolificũ semen. Aristot. de natura Animalium, cap.3.

Masculum thus, quod rotundum pepẽdit, cum alias nõ fere mas uocetur, ubi non sit fœmina. Religioni autem tributum, ne sexus alter usurparetur. Alij sic dictum putant, a specie testium. Plin. lib.12. cap. ca.4.

μασχάλαι. Vide, Axillæ.

Maspetum, Laserpitij caulis, apud Dioscoridem lib.3. cap.93.

Massaris, Oenanthos species, Medicis accõmodata, quæ nascitur in Aphrica. Plinius lib.12. cap.28.

μασσητῆρες, temporum musculi, secundum Hippocratem: secundum Galenũ, qui toti buccæ supperpositi sunt.

Mastax, pro Brucho, apud Nicandrum.

Mastiche, ab officinis Mastix, resina lentiscina, probatissima omnium ex Chio. Importatur & ex India, quadam e spina. Item ex Arabia, Lamam uocant. Plinius lib.12. ca.17. Dioscor. lib.1.

μαστίχινον ἔλαιον, oleum Mastichinum.

Mastix, ex spina quadam fit in India. Plin. lib.12. cap.17. Reperitur & in Asia, & in Græcia herba eam desudans incisa. Chia ex Lentisco traditur gigni gumi modo.

μαστὸς χόνδρος, omnes uerterunt in Diosc. ex Plinio, mammarum duriciem, fortasse ex concreto lacte. χόνδρους enim Græci, quod ex continuo aliquo seorsum concreuerit, proprie dicunt.

μαστὸς, mamma, ubera.

Masuaphij confectionem pręclaram, require apud Aecium serm.13. cap.118.

Masytipos, Anagallis, Ethrusce.

M A T

Mateola. Vide, Trulla.

Materiam submittito, id est, pampinũ educato, producitoq; ad incremẽtum, ut mox fructum ferat. Frequens uerbũ apud Columellam in hoc significatu, sicut & materia pso uirga, siue palmite uitigineo. In sexto ait idem, Materiam uocamus palmitẽ, cum & fructum, & noua flagella bene procreat. Alias Materiæ appellatione significatur omne lignum accommodatũ ad ædificandum. Ideoq; scribit Vlpianus. Sicut

legata, ligna sint, & arbores materiæ causa succisas non deberi. Et ut autor est Paulus, pertica & pali in numero materiæ redigendi sunt: & ideo lignorum appellatio ne nõ cõtinebũtur. Hinc Materiarius uocabulo Plautino dictus faber Tignarius, & fabrica Materiata, Plinio nũcupatur fabrica Tignaria, quam Dedalus inuenit. Apud Victruuiũ uerba sunt, Materiari, et materiationes. Apud M. Tulliũ, ædes male materiatæ, id est, tignis, trabibusque male fultę, maleq; adminiculatę, et ob hoc uitiũ faciẽtes. Colum. lib. de Arbor. cap. 5.

Materia, est natura, quæ unicuiq; transmutationi subiecta est.

Materia, subiectum, & item potentia subiectiua, idem.

Mater herbarum, Artemisia.

Materialis pars Medicinæ. Lege, Medicinæ partes, seu species.

Matricaria, Hermolao Barbaro uidetur esse Parthenium apud Dioscoridem libro tertio, capite. 156.

Matricaria maior, Artemisia.

Matricaria minor, Mettram, Teut.

Matrices, quæ fiunt matres & progenerãt. Vulgo Matricem uocant, genitalia fœminæ qua fetus ipse concipitur, cõtineturq;. Eruditiores matricem ponunt pro ea, quæ fœcunda est, & mater fit, & parit. Colum. loquens de Gallinis, inquit: Sint matrices robusti corporis. Et est hæc dictio in hac significatiõe prope in usu Columellę. Suetonius arborẽ appellauit matricẽ, ex qua planta tantũ foret. Videor, si memoria nõ labat, legisse apud Plinium, uno tantum in loco matricem poni pro locis genitalibus, secundum uulgatam significationem. Columella lib. 7. capite. 3.

Matrix, quod in medio ligni tertium a cortice cõtinetur, ueluti medulla in ossibus. Id nonnulli cor, alij medullam appellant.

Matrix, siue uulua, extrinsecus neruosa, intrinsecus autem carnosior: & est receptaculum fœtus. Gal. de Definit.

Maturare, & concoquere, est pus & saniem ad collectionem perducere, ut aut expresse, aut per se purgentur. πεπαίνειν id græce uocant,

Maturatio, est tuberculorum pituitæ, & cęterorum id genus, contentiq; in eis humoris concoctio: quam natiuus calor corporis efficere solet.

M A Z

Mazan, græce μάζαν. Aristophanis interpretes interpretantur ξηρὸν ἄρτον, id est rigidum panem: quo nomine quidã eum uolunt intelligi, qui uulgo nauticis in usu est, & Biscoctus uocatur. Fuisse tamẽ præstantioris edulij speciem, ex adagio coniectare facile est, quod olim græce sic habebat, ὑπὲρ μάζαν, supra masam, in eos scilicet qui diffluerent delicijs. Apud Lucianũ quoq; ὑπὲρ μάζαν uerbum legitur, pro eo quod est, luxuriosius agere,

Mazam putant ex farina, oleo, & aqua confici solitã. Suidas etiam ex lacte: unde mox paulo nata & Mattya est: dictaq; eo nomine omnia edulia, ut scribit Athenęus. Theocriti interpres, ὁ δ' οἰπόρειος. μάζα inquit, νεομάλακτον, ἢ νεοφύρακτον ψώμιον, id est, Buccella recens. Maddam pronunciant Megarenses,

Mazonomon, proprie lancem significabat olim ueterib. ad ferẽda obsonia in mẽsam.

μαζός, papilla, mamma.

M E A

Meatus, quos communiter, & quidem græce uocamus πόρους. Est autẽ res occulta, minimeq; apparens.

Meatus seminarij, sunt ex uena & arteria simul concreti retinacula seminis.

M E C

μηκάδες, Capellæ.

Mecaphroditos, apud Aecium herba contra uiperas commendata: fortasse id quod Dioscorides uocat Aphroden, uel Spumeum papauer. lib. 4. cap. 70.

Mecy, Anagallis ab Aegiptijs.

Mecon Aphrodis, Peplos apud Dioscoridem lib. 4. cap. 179.

Meconion, a quibusdã Tithymalus. Vide Barbari de Tithymalis Coroll.

Meconiũ differt ab Apio, si proprie loquaris, sicut apud nos succus a lacte: quod & sapor et lachryma quoq; dicitur. Succus et Meconion uocatur, qui de cocto, uel crudo papauere ut in cæteris exprimitur: lac uero & opiũ, quod caule inciso manat e papauere nigro cũ turgescit. Incidi iubẽt sub capite & calice. Nec in alio genere inciditur caput. Hermolaus Barbarus in Corollario Papauerum.

Meconion, Anemone.

M E D

Mediastinus, significat seruũ ministerio rustico priuatim attributũ: quod sane erat laboriosum. Sed quod in agricolatione sit id officium, non satis liquet, nisi accipias pro eo, qui balnea curat & domum. Quidam etymon mediastini deducũt a medio astu, id est, ciuitate, quasi in media ciuitate uersetur, & mediæ urbis incola sit: quæ significatio plane conuenit cum Horatiano carmine. Tu mediastinus tacita prece rura petebas. Quidam Mediastinum, a medio stando uocari memorant. Nõ pauci Mediastinos tradunt dici uilissima quæq; mãcipia, qui abiectissima quæq; officia, tam in agro, quam in urbe inter seruos peragunt, ut omnibus pareãt, nullius imperiũ detrectãtes, quasi in medio ac propatulo ad omniũ domesticorum iussa præsto sint. De Mediastinis Nonius, Porphyrio, Priscianus. Ego re solerter, curioseq; perpensa, uideo apud Columellam, Mediastinos proprie intelligi eos operarios, qui in studio agriculationis uersantur: quales sunt occatores, sarritores, runcatores, messores. Hoc significat ipse Columella, scribẽs in Secundo, posse ducentorum agrum iugerum, subigi duobus iugis boum, totidemq; bubulcis, & sex mediastinis. Nam præter bubulcos, mediastini sex qui alij intelligi possunt, q̃ hi qui reliqua opera præter arationem in agricolatione conficiunt: ut est sarrire, runcare, occare, metere, & cætera hoc genus: sunt autem quasi hi in medio aratorũ, & uinitorum consistentes. Columella libro primo capite .9.

Medica, Medion apud Dioscoridem libro quarto, capite. 21.

Medica arbor, id est, malus Assyria. Nomẽ est item herbæ pabularis, de qua Virgilius. tunc te quoq; medica putres Accipiunt sulci. Columella in secundo inter genera pabulorum eximiam scribit esse herbam Medicam, quod semel seratur decem annis omnibus. Columella libro septimo, capite quarto.

Medicamen ex uiperis, id est, Theriaca.

Medicamenti potiones, & Medicationes, cõsueuit Hippocrates proprie uocare eas, quæ cum purgantibus fiunt medicamentis, ut inquit Galenus libro septimo Aphorismorum, Aphorismo uigesimo quinto, & libro secundo, Aphor. tricesimo sexto.

Medicamentum ex aloe, uocatur quod alij Hieram picram, alij simpliciter picram appellant.

Medicamentum amarum, id quod alio nomine uocant Picram, uel ex aloe.

Medicari, Hippocrates sese dicere consueuit, pro uti medicamento purgante. Galenus Apho. 22. libro. 1.

μηδικὴ, Medica, id est, Helenium, uel Enula campana.

Medicinæ elementa. Lege, Elementum.

Medion herba, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 21.

Meditatio, siue consyderatio, est remissio animæ secundum naturam ab extrarijs ad ipsum principatum.

Medius morbus. Lege, Morborum differentias.

Medius pulsus. Lege, Pulsuum differẽtię.

Mediamen, Venetorũ lingua, quod inter similaginẽ et furfures mediũ locũ obtinet.

Medica herba, cum recenter prodijt, folijs & caule Trifolio pratensi similis est. Procedens uero folia contrahit, caules edens Trifolij, in quibus semen lentis magnitudine dependet, quod in cornicula incurua tur. Per bella Persarum quæ Darius intulit Græciæ, aduecta in Italiam scribitur. Differt ab ea quæ Medion uocatur, & ab arbore Medica. Vide Diosc. li. 2. cap. 164.

Medicina abstersiua, quæ remouet ab superficie membrorũ & orificijs pororum, coagulatas & uiscosas humiditates.

Medicina apertiua, quæ nõ tantum ab orificijs meatuũ, sed a concauitatibus ipsorũ mouet materiam ad extra intus cõtentam.

Medicina calida uocatur, quæ cũ passa fuerit, a naturali uirtute nostri corporis calefit primo, deinde calefacit corpus nostrũ. Similiter accipiendum est de frigida, sicca & humida medicina. Auicenna.

Medicina coagulatiua, quæ frigore coagulata calore dissoluitur, & liquescit a calore dissoluta. Auicenna.

Medicina cõminuibilis, quæ diuidi potest in minimas partes a debili caussa.

Medicina dissolutiua, quæ propter excellẽtiam suæ caliditatis, humorem diuidit sub forma uaporis, & eius partes extrahit successiue a loco in quo includitur, donec consummatur.

Medicina fortis debilis, est medicina fortis in uirtute, & operatione, & debilis in dosi. ut scammonia, turbith, & esula.
Medicina debilis fortis, quæ scilicet uirtute est imbecillis, & tamen dosis eius magna est. ut cassia, & manna.
Medicina mordicatiua, est illa quæ habet qualitatem subtiliter penetrãtem, causans in continuitate solutionem.
Medicina exasperatiua est, quæ membrum ipsum in superficie efficit diuersarum partium, quo ad situm.
Medicina opiata, ab opio dicitur, narcotica.
Medicina grossa, uel crassa, quæ subtili est contraria. Auicenna.
Medicina subtilis uocatur, quę postq̃ passa fuerit, a naturali uirtute in corpore nostro ueelociter diuiditur in intimas partes, quantum est possibile: sicut est crocus, & cinnamomum. Auicenna.
Medicina rationalis, quę abditarũt, et morbis carentium caussarum noticiam complectitur: deinde euidentium: post hæc etiam naturalium actionum: nouissime partium interiorum. Celsus lib. I.
Medicina uiscosa, quæ tolerat extensionẽ absque intercisione. Auicenna.
Me... amenta ἀρτηριακὰ, quę partes pectoris in passione cõstitutas exercẽt: a græcis ἐμυκτικὰ appellata.
Medicamina diaphylactica. i. pręseruatiua.
Medicũ pharmacũ apud Hipp. pro pipere.
Medicamina indoloria, id est, ἀνώδυνα.
Medicinæ inuentores ex iudicio Galeni. Artium inuẽtiones uel Deorũ filijs, uel quibusdam eis propinquis, quib. Dij ipsi primum omnes illas, arteis inq̃, cõmunicare dignati sunt, Græci ferunt acceptas. Hac igitur ratione Medicinam quoq; principẽ Aesculapiũ ab Appolline præinstitutum, hominib. tradidisse aiũt, unde eius scientiæ inuẽtor extitisse uidetur. Porro ante illum ars Medica nõdum hominib. fuit cognita, nisi quod ueteres medicamẽtorum et herbarum, quas apud Græcos Chiron Cẽtaurus, & ab eo eruditi heroẽs nouerant. Ad hæc, quales Aristeo Melampodi, & Polybio ascribũtur, experimẽta quędam habuere. Apud Aegyptios sane, pręter herbas aliã quoq; medicamẽtorũ rationem in usu fuisse, Homerus hũc in modũ testatur. Fertilis Aegiptus, rerum medicamina partim optima mixturis, partim deterrima nutrit. Iam uero ex cadauerũ illa incisione, quam in exequijs habere moris erat, multa etiã quę manu administrãtur, apud priores medicos inuenta esse dicũtur. Quædã ex casu obseruata fuisse: ueluti suffusis sanguinem mittendum inde, quod capra quæpiam ex suffusione male habẽs, stipite acutissimo in oculũ impresso, uisum receperit. Quin & clysteris usum ab Ibi profectũ esse scribũt. Hæc enim collo, tanquã clysteris utre marina, Niliq; aqua impleto, rostro adducitate per eam partem se perluit, qua recrementa reddi solent. Scribit etiam Herodotus historiographus, quondam ægris in compita expositis, illos qui ijsdem aliquando morbis laborarant, referre solitos, quibus unusquisque usus sanitatem recuperauerit. Atq; hoc modo, ex multorũ usu ac experimentis, rem medicam conflatam esse. Sed hæc quidẽ experientia ratione uacua, nondumq; rationabilis fuit. Cæterum per sectam medicinã, & omnibus numeris absolutam, uere diuinam aio, Aesculapius solus inuenit. Illam uero quæ inter homines uersatur, huius successores Aesclepiadæ, posteris ueluti hęreditario acceptam tradiderunt. Maxime Hippocrates, qui omnibus facile præcelluit, primusq; cõsummatam apud Græcos medicinam in lucem protulit.

QVI TRIVM SECTArum principes extiterunt.

Rationalis sectæ & autor & princeps Hippocrates Cous. Post hunc Diocles Carystius, Praxagoras Cous, Herophilus Chalcidonius, Erasistratus Chius, Mnesitheus Athenæus, Asclepiades Bithynus, Cienus, qui et Prusias dictus est. Empiricę pręfuit Philinus Cous. qui primus eam a rationali separauit, occasione ab Herophilo suo præceptore accepta. Acronem Acragantinum, quo rationali esset uetustior, ei dedisse initium dixerunt. A Philino Serapion Alexandręus ea secta floruit. Dein Apollonij duo, pater, & filius, Antiochenſ. Hos secuti Menodotus, & Sextus accurate eam coluerunt. Methodicen Themison Laudiceus Syrius incepit, qui ab Asclepiade rationali deflectens, ad Methodicæ sectæ inuentionẽ se contulit. Thessalus Trallianus eam absoluit. Post hos Mnasias Di

onyſius, Proclus, Antipatrus. In ea nõni-hil diſſenſerũt Olympiacus Mileſius, Me nemachus Aphrodiſęus, et Soranus epheſius. Fuerunt nõnulli ἐπισυνθετικοὶ apud Græcos nominati, ut Leonides Alexandręus: quidam ἐκλεκτοί, ut Archigenes Apamęus Syrius. Atq; hactenus quidem Galenus.

Medicinæ partes ſunt, φυσιολογικὸν, αἰτιολογικὸν, ὑγιεινὸν, σημειωτικὸν, καὶ θεραπευτικόν. Id eſt, rerum naturæ cognitio, cauſarum morbos continentium noticia, ſanitatis tuendæ ratio, ſignorum obſeruatio, & medendi modus.

Medicina trifariam diuiſa eſt: una uictu, altera medicamentis, tertia manu medetur. Prima auxiliorũ quæ digerendi, apponendi, & concoquẽdi faculta tẽ habent, quę administratio omnibus quidem ægrotis, ſed præcipue febrientibus in uſu eſt. Secunda inciſionibus, uſtionibus, & oſſium reſtauratiõe homines curat. Tertia tenuibus medicamentis interiores affectus & exteriores ſanat, interim eius quæ uictu morbos curat, interim illius quæ manu medetur, requirit auxilium. Lege Gale. in Iſagog.

Medicinę inuentio.

Medicinam principem Aeſculapiũ ab Apolline patre inſtitutum, hominibus tradidiſſe aiunt, unde eius ſcientiæ inuentor fuiſſe uidetur. Porro ante illum ars medica hominibus nõdum fuit cognita, niſi quod ueteres medicamẽtorum & herbarũ, quas apud Græcos Chiron Centaurus, et ab eo eruditi heroẽs nouerũt: ad hæc quales Ariſteo, Melampodi & Polybio adſcribuntur, experimenta quædam habuere. Cæterum perfectam medicinã, & omnibus numeris abſolutam, uere diuinam aio, Aeſculapius ſolus inuenit. Illam uero quæ inter homines uerſatur, huius ſucceſſores Aſclepiadæ poſteris, ueluti hæreditario iure acceptam tradiderunt. Maxime Hippocrates, qui omnib. facile præcelluit, primusq; conſummatam apud Græcos medicinam in lucem prodidit. Hæc Galenus in Introductorio, ſeu Medico.

Medicamenta quædã alia Aegyptijs in uſu fuiſſe præter herbas, Homerus in hũc modum teſtatur. Fertilis Ægyptus rerum medicamina, partim optima mixturis, partim deterrima nutrit. Inde uero ex cadauerum illa inciſione, quam in exequijs habere moris erat: multa etiã quæ manu adminiſtrantur, apud priores medicos inuenta eſſe dicantur. Galenus in Introd. ſiue medico.

Medicorum ſectæ quæ, & quot, lege, Sectæ Medicorum.

Methodica ſecta, & Methodici qui fuerũt, lege, Sectę Medicorum.

Medicina partim ars, partim coniectura, teſte Eraſiſtrato. Gal. in Introduct. fol. 113.

Medicina inquantum, & quomodo eſt ſcientia, eodem.

Medicina teſte Hippocrate lib. de flatibus, eſt adiectio, uel ablatio. Adiectio quidẽ deficientis, ablatio ſuperantis in hominũ corporibus. Gal. in introd. ut ſupra. Alia diffi.

Medicina eſt ſanitatis conſeruatrix, morborum repultrix. eodẽ. ſed hæc diffinitio nulla eſt. Alia Herophili. Medicina eſt ſciẽtia ſalubrium, inſalubrium, & neutrorũ. Gal. in introd. fol. 116. Hippocrates autem in libro de arte, ſic definit medicinam, hoc nomine appellãs, ui ſit quæ a morbis & ægritudinibus liberet affectos & laborãtes grauiter, & uehementiores morborũ impetus ſedat, & ne malo uictu admoliamur, monet: ſcientes hęc omnia medicinam præſtare poſſe. Sunt & alij non pauci, qui ſic definierũt: Medicina eſt ars nõ minus ſanitati iuuandę, atq; morbis ſanãdis accõmoda.

Medicina multum laboris ac moleſtiarũ exhibet profeſſoribus ſuis. Illis uero qui eius uſu indigent iucunda & utilis exiſtit. Hippocrates de flatibus a principio.

Medicinæ uſus, egregius eſt manuum exercitator & magiſter. Hippo. eodem.

Medicina maxime ſecundũ naturã eſt eodẽ.

Medicinæ ſummæ partes ſunt, ſpeculatio & actio: præcedit autẽ ſpeculatio actionẽ. Prius eñ ſpeculari oportet, deinde agere.

Medicinæ partes ſiue ſpecies ſunt quinque: Phyſiologica, pathognomica, diætica, materialis, & curatoria. Phyſiologica, eſt naturę nos gubernantis contẽplatio. Pathognomica, eſt illius quod præter naturã eſt, noticia. Diætica eſt ſanorum, ægrorumq; uictus ratio. Materialis eſt, quæ habet unde ſalus recuperatur nobis. Curatoria eſt, quæ in remedijs conſiſtit.

Medicamentorum ueritatem, & naturam uariam in operando, uide tertio Temperamentorum, non procul a princ.

Medicamenta proprie dicuntur, quæ nullâ substantiæ suæ mutata parte, sed tota serua ta integra corpus ipsum afficiunt, cæterū grauia & naturæ animalis corrumpentia, unde & totum eorum genus deleterion et pestilens est. 3. Temperament.
Medicus oculis perlustrat singula pericula, contrectat etiam nulla cum uoluptate, & ex alieno malo proprias sibi demetit molestias. Hippoc. lib. de Flatibus.
Medo, onis, mulsa, uel aqua & mel, Græcorum ὑδρομέλι.
Medusa, Lonchitis, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 182.
Medulla, contenta est in ossium concauitate, pinguis, sine sensu
Medulla. Lege, Matrix.

M E G

μεγαλεῖον, id est, Megalinum unguentum, apud Dioscor. lib. 1. propter gloriam sic appellatum ferūt, quod excusserit Telinum ante se cantatissimum. Sunt qui ab inuentore sic nominēt, Megalio scilicet Siculo, uel ut aliis placet, Atheniensi. In qua sententia & Aristophanes, & Pherenatrs, & Stratis comici Poetæ. Nec Plin. lib. 13. aliud reliquit, quam quod propter gloriā sic sit appellatum.

M E L

Mel, græce μέλι, notus & gratissimus ex apibus liquor. Principem locum obtinet, quod Atticæ est regionis, præcipue ex Hymeto: quod Poetæ quoq;, ut Vergilius in Georgicis, cum primis probant. Mox Cycladibus insulis, & e Sicilia cognomine Simblion. De Melle plura Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 11. cap. 14. Aristoteles libro. 5. de Animantibus, cap. 22.
Mel mixtum aqua, Mulsa, uel Melicratū.
Mel Atticū. Antiqui Mel Hybleum, quod est Siculum, & Hymetium, quod est, Atticum, præconio bonitatis extollunt. Galenus in medicamentis maxime probat Mel Atticum, tanquam preciosissimum. Columella libro duodecimo, capite tricesimo octauo.
Mel frugum. Sic Diocles uocat quondam Panicum legumen.
Mel harundinaceū, id est, Saccharū, quod ex harundinibus extrahitur.
Mel Heracleoticum, siue Ponticum, quod ex herba Aegolathro colligi fertur; quibusdam anni temporibus, ut inquit Diosc. propria quorundam florum dote conflatur; quod qui edere, mente abalienantur, ac sudore dissiliunt. lib. 2.
Mel Hircanum, ex ipsis quoq; fluit arboribus sine cura mortalium, examinibus inibi sæpe cogentibus, atq; mellificantibus, ut inquit Strabo. Est ubi e petris exstillat, ut inquit Diodorus.
Mel Manicon, uel Mel Mænomenon, eiusdem fere generis cū Melle Heracleotico, uel Pontico. Sic dictum ab insania, quod a rhododendri flore contrahitur.
Mel Sardoum immodica amaritudine insame, & quia uirus quoq; habeat. Sic enim de illo produnt scriptores. Quod si ita est, quomodo cum illo conuenit, quod de eadem insula perhibent Sardinia, nullum penitus in ea animal nasci, quod perniciosum homini sit?
Mellis inuentionem Plinius & Diodorus Aristęo Atheniensi, uel Archodiæ regi, ut Trogus, adsignant.
Mellicratum, aqua mellis.
Mellisauia, ea quæ græce μελικηρίδες, de quibus uide Paulum lib. 6. cap. 36.
Mellis priuata quædam species. Lege, ἰλασομέλι.
μήλη, instrumentum medicū, quo immisso per fauces, interdum hulcus exploramus.
μήλα. Vide, Antiades.
Melabathrum, Parthenium, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 156.
μελαγχολία, ἀπὸ τοῦ μελαγχολᾶν, insanio. Vocatur alio nomine, Cholera nigra. Est autem μελαγχολία affectio, quę menti nocet, fitq; sine febre, cū profunda animi tristicia, & ab charissimis sibi auersione. Caussa est in nigra bili, frigido & turbido humore. Ideoq; strepitum omnem horret, & tristi animo est, & timet omnia: odit homines, & solitudines quærit, Qualis ab Homero fingitur Bellerophon, qui errabat per campos, suum crucians animum, frequentiam hominum deuitans. Et quoniā ex nigra bile malum id fit, ἀπὸ τῆς μελαίνης χολῆς, Melancholia dicta est. Et ex similitudine eius, in quotidiano nostro sermone, omnis tristicia animi proprie Melancholia appellatur, improprie licet. Vaticinantur quidam etiam aliquādo futura; unde & quidam Græcorum uocauerunt,

ἐνθεασικοῦ, καὶ ἐνθεάζοντες. Vide, Atrabilis.
Melancholia Mirachialis, ea quam Græci uocant, & qui latinius locuti sunt, Hypochondriacam. Egit de ea Galenus libro .3. de locis affectis.
Melancholia Hypochondriaca, ea quam Arabes Mirachiam, uel Mirachialē uocāt melancholiam.
Melandrya uocatur piscis, cęsis quernis assulis similimus. Plini. lib.9. cap.15.
Melamphyllos, Acantha. Dioscor. libro.3. capite. 18.
Melampodion, Veratrum nigrū apud Dioscor. lib.4. cap.152.
Melampelos, Helxine apud Dioscoridem libro.4. capite.42.
Melampycnos, herba ea quæ & Myaros, & Myagros.
Melampyros, herba Myagros, apud Dios. libro.4. capi.118.
Melanteria, ex nomine quidē ipso atramentum significat. Vulgo atramentum metallicum. uide Dioscor. lib.5. cap.109.
Melamirum, piscis, a nigra cauda nomen trahens.
Melamorrhizon, Veratrū nigrum, apud Dioscoridem libro.4. cap.152.
μελαγχρὸν, colorem illum ictericum uocāt, qui est ex infusione fellis nigri, extēsi in toto corpore, cum colore totius corporis pallido & subliuido.
Melancoryphus, auis, super.20. oua, parit numero impari.
Melanion, nigra uiola.
Melanthemon, id est, Anthemis, uel Chamęmilon. Barb. in Coroll. super oleo Melanthino libro .1. Cæterum Melanthion aliud est, nempe Git, uel Nigella, si uerbū reddas uerbo.
μελάνθινον ἔλαιον, oleū de Melano, id est, ex Nigella herba.
Melanthium, id est, Git, apud Dioscoridē libro.3. cap.92.
Melanthus filias Prœti regis Argiuorū, ab insania fabulatur curasse. Quanq̄ hūc non Melanthum, sed Melampodem nominat Galenus in commentario de atra bile. Fabula est apud Vergilium Ecloga.6.
Melandrys, genus Thynni grādissimum.
Meles miræ astutiæ animal, quod distentu corporis, omnes morsus & canum & hominum arcet. Plinius libro.8. capite tricesimo octauo. mustellarū generis Aeliano.
Melia terra. Vide Dioscor. lib.5. cap.171.
Meliboides lapis est apud Dioscoridem libro quinto, capite.89.
Melicę gallinę, quod in Media id genus aui um corpore amplissimo fiat, l, litera pro d, substituto.
Melicum. M. Varro. Ad hanc rem electis maximis gallinis, nec cōtinuo his quas melicas appellant falso, quod antiqui, ut thetin thelin dicebant, sic medicam melicam uocant: hæ primo dicebātur, quia ex Media propter magnitudinē erāt illatę, quęq; ex his generatæ postea propter similitudinem. Columel. lib.8. cap.2.
μελικηρία, hulceris genus, quod a faui similitudine nominatur: habetq; species aliquot, de quibus Celsus plura lib.5. cap.28. Plin. lib.8. cap.38. Animal auibus inimicū. Varronis interpres contendit esse Fouinum, aut Maturellum.
μελικηρὶς, idem quod fauus, nisi quod in toto corpore fieri potest, & sua tunica clauditur, atq; inuoluta est, tenuior quam est humor expressus.
μελικηρίδα, capitis hulcus & tuberculum Celsus esse ait lib.6. cap.7.
μελίχρα, colorē citrinū, uel mellis habentia.
Melicratum, mulsa aqua, apud Dioscoridē libro quinto.
Meliceria. Lege, Sanguis.
Melilotos, Sertula Campanica, apud Dioscoridem lib.3. cap.46.
Melilonis, arbor apud Strabonem libr.17. Item apud Mauritanos arbor est nomine Melilitos, ex qua uinum conficiunt.
Melimela dicuntur a sapore melleo, grece μελίμηλα. Eadem et a celeritate mitescendi Mustea, ut inquit Varro. Mustea sane uocabant ueteres, quæ nos Præcocia. Vnde Cotonea quoq; certo in genere Mustea dicta. Item pirum quod recēs est, mustum et musteum dici solet. Athenis Melimela nominabantur, malo in syluestrem pirum Cydoniumue insito, ut scribit Diophanes.
Melimela, per simplex, l, ubiq; sunt poma mustea, a μέλι, id est, mel, et μῆλον, malum, quod mellis saporem habeat. Vide Mustea.
Melimelis, nomen est liquoris, composito uocabulo ex malis, hoc est, Cydonijs & melle. Colum. lib.12. cap.45.

Meline,& Melinos,id est,Panicum.Lege, Panicum.
Melinon,idem quod Melissophyllon, apud Dioscor.lib.3.cap.117.
μήλινον ἔλαιον,oleum melinū,ex cotoneis malis unguenti confectione.
Melinus color, in floribus luteum significat.Id ex Dioscoride ac Plinio euidentissimum est.
Melion aqueum, Satyrium Erithronion, apud Dioscor.lib.3.cap.145.
Meliphyllon,Melissophyllon, apud Dioscoridem lib.3.cap.117.
Melphyllon,id est,Millefolium,apud Dioscoridem lib.4.cap.116.
μελιτηνίος, placenta ex melle concreta & fermentata.
μέλισσαι,apes.
Melissophyllon,ab melle sic appellata herba,& quia ea plurimum apes delectātur. Egit de ea Dioscorides libro tertio, capite 117. Plinius libro undecimo,capite uigesimo,libro.20.cap.11.
Melissones. Graeci μελίσσας uocant apes. Vnde Melissones dicuntur apiaria, quæ Mellaria quoq; nominant, loca uidelicet, in quibus siti sint aluei apum. Loca quibus pascuntur anseres, græca uoce nuncupant Chenotrophia. Nam χὴν dicitur anser. Leporaria, dicuntur loca, quibus uidelicet lepores inclusi pascuntur. Quanquam M. Varro Leporaria intelligi uelit omnia septa ædificia uillæ, quæ habēt inclusa omnis generis animalia quæ pascuntur. In Leporario, inquit, apri fuerūt multi. Scipio, qui purissime locutus est, Boboraria appellat uiuaria ferarum, a roboreis tabulis quibus sepiri solent. Columella libro octauo, capite primo.
Melissi Medici meminit Hippocrates lib. de natura humana,& item Cælius Aurel.
Melitei canes, ex Melite insula, admodum parui, in delicijs domi educantur.
Melithena,Melissophyllon,uel Apiarium apud Dioscor.lib.3.cap.117.
Melitheum, Apiastrum, apud Dioscoridē lib.3.cap.117.
Melitites, per omnia Galactitæ similis lapis: sic dictus, quia succum tonsus, melleū emittit. Dioscor.lib.5.cap.142.
μελιτώδεος σοσάσεως, mellis crassitudo.
μελίτωμα, confectio ex melle, uel res mellita. Sic Homerus nominat. Nos barbare, Conserua.
μελιτῶνες,apiaria,ubi apes nutriuntur.
Melitites, e dulci genere est uinum, ut Plinius existimat lib.14.cap.9.Dioscor.lib.5.
μηλιζόντα,luteola.
Mellificijs,melli conficiendo,operiq; mellifico. Columella lib.9.cap.13.
Melligeta, Cardamomi generis. Vide Bar bar.Coroll.Cardamomum.
Melligo. Vide, ἀκρομέλι.
Mellitismus, linctura ex melle: uel id quod græce Eclegma.
Mellum quid sit in Plinio, nō satis constat, nisi forte Mel, non Mellum legendū est.
Melocarpos, Aristolochia longa. Dioscor. lib.3.cap.5.
μηλόμελι,quod & Cydonomeli nominant, describitur ab Dioscoride libro quinto, capite uigesimo secundo.
Melon,malum uicium oculi, ac proptoseos species quarta, græce μῆλον.
Melopepones, in Campania primū reperti, effigie mali Cotonei, a quo & nomen fortuito natum ibi: mox ex eo semine genus factum. Non pendent hi, sed rotundantur humi, figura & odore præstantissimi, ubi maturauere.
μηλῶσαι, instrumento, quod μήλη uocant, tentare & connectare incerta.
Melosmos, Polium montanum, apud Dioscoridem lib.3.cap.122.
Melothron, Vitis alba, apud Dioscoridem lib.4.cap.194.
μηλωτίς, auricularium specillum.

MEM

μιμαίκυλον. Lege, Vnedonem.
Memnonides aues. Plinius lib.10. cap.26.
Memoria, est reiectio,& quasi possessio, atq; conseruatio eorum, quæ anima nostra percepit. Aut, Memoria est comprehensio eorum quæ præterierunt, quorum adhuc aliquid præsens sensu detinetur. Galenus de Definit.
Memoriam amisit Messala, ictu lapidis. Solinus cap.7.
Memoria ualuerunt L.Scipio, Cyneas, Cyrus, Mythridates, ex Ponto Methrodorus. Solinus.7.
Memoria facile intercipitur. Ibidem.
Memoria aliquando fit ex arte. Ibidem.
Memoriam metus perimit. Ibidem.

Memphitis, lapis iuxta Memphim in Aegypto inuenitur, calculorũ magnitudine uersicolor. Dioscor. lib. 5. cap. 149.

Memilæ. Lege, Mȩnas.

M E N

Mena, piscis marinus. Plinius lib. 9. cap. 26.

Menalurnȩ. Lege, Saxatiles.

Menas Chirurgus, citatur ab Aecio lib. 10. capite quinto.

Mendenum. Lege, μενδήσιον.

μενδήσιον, unguentum sic dictũ a loco, ubi Mendes, id est, caper colitur, ut placet Barbaro. Colunt enim in quadã Aegypti parte Mendesion, id est, caprum, Aegyptij. Veteribus inter laudatissima fuit, & post Deliacum, in Aegypto prælatum. Celebratur & Mendesium uinũ ex Aegypto: item & Mendenum ex Thracia, contra renum uitia Hippocrati.

Mendesium uinum. Lege, μενδήσιον.

Menecrates Syracusanus natione. Nullam dicitur accipere mercedem solitus medendo. Curabat autem in primis sacrum morbum: tantum hac mercede contentus, ut liberati, se eius seruos faterentur. Se uero Iouem appellabat. Scripsit libros naturaliũ quæstionum, ut indicat Theophrastus libro. 1. Plant. cap. 26. Alter quoq; Menecrates comicus fuit. Suidas autor.

Menianthes, Trifolium, apud Dioscoridẽ lib. 3. cap. 122.

μαινίδες. Lege, Mȩnas.

Menion, Pȩonia, apud Dioscoridem libro 3. cap. 158.

μαινὶς, piscis genus.

Menodotus, nõ contemnendus Medicus, ætate Serapionis. Galen. in Method.

Menocrates Zeophlatensis Medicus, citatur ab Aureliano.

Mensa, ossis scapulæ lata pars.

Menses, Menstrua, idem.

Menstrua cõtingunt mulieri, ut sanitatem tueatur. Galenus in Definit.

Menstrui nocumenta, uide apud Solinum capite nono.

Mensura humanorum corporum apud Solinum capite. 5.

Mentha, id quod Dioscorides uocat Hedyosmon satiuum: de quo uide lib. 3. cap. 39. Theoph. lib. 7. cap. 7. Plinium lib. 19. ca. 8. & lib. 20. cap. 14. Et de Plantarum caussis Theophr. lib. 2. cap. 5. Solo nomine a Græcis commendatur: nec quisquam est, qui eo audito, suauitatem odoris, in notissima omnibus herba, non amet.

Mentagra, à quibusdam asseritur, morbus esse Gallicus: sed quam rectè, nõ est huius loci. Attigit de hac doctissimus uir Manardus de Ferraria nõnihil in libro Epist. 7. Leonardus Fuchsius libro de errorib. Medicorũ. Nonnulla Nicolaus Leonicenus. Item Plinius lib. 26. cap. primo de Lichenis agendo.

Mentham, siue uti pronũciant Grȩci, & scribunt μίνθαν, tradit Oppianus interpres, ἁλιευτικῶν tertio, a Mintha, quæ Nympha fuerit, appellatam uideri. Duas uero esse species: syluestrem, & quam uocant Hedyosmon. Cocyti uero filiam tradit fuisse Mintham: quæ ubi inaudisset amari a Plutone Proserpinam, indignata eo nomine, constanter illi se opponere ausa est, dictitans, si inferos peteret, inimiciter infestaturam. Quo puellæ tumore cõmotior Ceres, Pȩrsephones mater, Mintham exculcans, εἰς τὴν κακὴν βοτάνην ταύτην, id est, malam deformauit herbã huiusmodi.

Mentastrum, syluestris Mentha, hirsutiore folio, & prorsus amariore, quã sisymbrij, grauiore odore. Vide Dioscoridem libro tertio, capite. 39.

Mentigo. Videtur in agnis & hȩdis Mentigo id ferme malum esse, quod in hominib. Mentagram appellant. Vtriusq; uocabuli etymon a mento est: quoniam ab ea parte fere oriebatur, fȩdisq; hulceribus mentum, os, labra, obsidebat. Columella lib. 7. capite. 5.

Menynges, sunt membranulæ quædã neruosæ, & arterijs similes, totumq; cerebrũ continentes. Galen. in Definit.

M E O

μῆον, producta priore syllaba, nõ diphthongo, sed uocali longa, ex Galeno latine Meon, ab officinis Meu. Pandectȩ interpretantur pro radice, quam nos uocamus teutonice Meysteruurtz: quam uere, non uideo. Nihil enim conuenit figura eius herbæ, cum ea descriptione, quæ est apud Dioscor. Vide Barb. apud Dioscor. lib. 1.

M E R

Mercurialis, Linozostis, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 201.

Mercurij genitura, Buphthalmos, apud

Dioscoridem libro tertio, capite. 157.

Merdasengi, Rinsgeel.

Mergus. genus est propagationis, ubi scilicet uitis iuxta suum adminiculum curuatur atque perducitur ad palum uacantem: a mergēdo dictus. Instar enim arcus curuatura fit in mergo, & ex arcu euocatur materia, quę protinus applicata suo pedamēto ad iugum trahitur. Vitis celerrime prouenit propagata mergis, qui Columellæ maxime probatur. Columella libro quarto, capite. 2.

Mergi uidentur esse ferramenta idonea metendis frugibus, quæ a Plinio Mergites appellantur, sic scribēte. Stipulæ alibi mediæ falce pręciduntur, atque inter duos Mergites spica distringitur. Notū est illud Maronianum: Aut fœtu pecorum, aut cerealis mergite culmi. Exponunt Grammatici, Mergites dici manipulos spicarū: quo intellectu an apud Columellam, & apud Pliniū Mergi, Mergitesque accipi possunt, æstiment eruditi. Alias Mergus dicitur in uinea, ubi supra terrā uitis curuatur iuxta suum adminiculum: a mergēdo uidelicet nominatus. De quo Palladius hæc: Mergum dicimus, quoties uelut arcus super terram relinquitur, alia parte uitis infossa. Mergi post bienniū reciduntur in ea parte, quæ supra est, & in loco iustas uites relinquunt. Colum. lib. 2. cap. 21.

Mergine, Smilax, apud Dioscoridem libro 4. capite. 145.

Mergum, αἰθύιαν uocant Græci, Poetæ δύπτην. Alioqui nihil aliud est, uerbū ex uerbo, Mergus. Poetæ etiam Pœgas, & Bungas uocant eas aues.

Meris, Tripolium, apud Dio. lib. 4. ca. 136.

μηρὸς, femur.

Merula apud Arcades, circa Cillenem est candidissima. Solinus cap. 12. Vide Pliniū lib. 10. cap. 24. de Merulis.

Merulæ. Lege, Saxatiles.

Merus, a Græcis dicta tota coxa, quæ ad genu portendit. Vnde ex coxarum pulchritudine Callimerus.

M E S

Mesarchon, medium intestinum.

Mesaricæ uenæ uocantur, quas Barb. alias uocat Messeraicas.

μεσέντερον, uel Mesenterion, dicitur, quo lactes inuoluuntur, ne contactu spinæ lædantur. Pollux autē sic. Mesenterion pellicula est ex uenarum, neruorumque cōplexu, renibus ac uentri proxima, alimentū in hepar emittens. Macrobius Mesenterion pro intestino accipit, ita distribuens. Intestina principalia tria. Vnum Dissipitū uocatur, quod uentrem ac cętera intestina secernit. Alterum Medium, quod Græci μεσέντερον dicūt. Tertium, quod ueteres Hiram uocauerunt. Quanquam uidetur Hermolaus Barbarus refragari. Sic dictū uero est, quod in medio est intestinorum collocatū: Latine uero & propius, Medianum recte dixeris.

Mesomerium, quod coxas interiacet.

μεσόμφαλος, umbilici medium.

μεσόφρυον, medium superciliorum, secundum Pollucem.

μεσόσκελος, medius inter crura locus, quæ uocantur σκέλη.

Mespilus, spinosa arbor est, folio acutæ spinæ, ut inquit Dioscorides: fertque pomum suaue, exiguum, tribus intus ossiculis. Faciunt eius aliquot genera Plinius & Theophrastus. Inter quæ est & Setanum, quod in Italia nascitur. Arbor folijs mali, sed minoribus: pomū fert rotundum, esui aptū, ima parte latius. Cætera de Mespilis lege apud Dioscor. lib. 1. Plin. lib. 15. cap. 20. lib. 23. cap. 7. Theophrast. libro tertio, capite duodecimo.

Io. Mesue uixit anno, ut supputat Volateranus. 160. Euangelistam hunc suum & principem faciunt, qui barbaricæ medicinæ se manciparunt.

μέση ὕλη, media materia. Sic succi facilioris cibum, id est, mediæ materiæ, uocat Cœlius Aurelianus lib. 1.

Mesocranion, uertex capitis.

M E T

Meta, dicitur congeries, uel strues in acutū tendens, quæ gręce πυραμὶς dicitur.

μετακάρπιον, expansa est ante digitos pars.

Metaphrenum, uocant partem ab collo ad cinctum protensam, aut uerius, quod a tergo præcordijs obiectum est.

Metasyncriticum, smigma, quod ex profundo humores euocat, ac transfert.

Metenchytas, Galen. uocat in. 5. Method. instrumenta, per quę in uterum iniicimus medicamina, ad sanguinem sistendum, uel uterinos Clysteres.

Metopium,idem quod Galbanũ,apud Dioscoridem lib.3.cap.96.

μετώπιον,ab aliquibus uocatur oleum amygdalinum. Vocatur & μετώπιον patrio nomine Aegyptiacum quoddam unguentum,propter Galbani mixtionem.Nam lignum in quo Galbanum nascitur, Metopion quoq; uocatur. Describit hoc unguẽtum Dioscor.lib.1.cap.70.

Metopion,Ammoniaci arbor.

μέτωπον,frons.

Metopson,idem quod Metopium.

μετωποσκόποι,ex fronte coniectores.

Metra.Lege,ἐχῖνος θαλάσσιος.

μήτρα,uulua,matrix.

Methrion,Laurus Alexandrina, apud Dioscoridem lib.4.cap.148.

Metus extinguit memoriam. Solin.cap.7.

Metus extorsit uocem filio Croesi muto.

Metus,incitamentum uocis.

Metachoeron,uitiatus in utero partus suillus,apud Aristotelem.

Metallicum atramentum, Dioscoridi Melanteria,quam Latini pariter ac Graeci sic uocant.

Methodici dicti sunt,a Methodo,qui rationem artis per compendia sequuntur, ut inquit Galenus libro.3.Therapeut. Vocauerunt se hoc nomine quondã Thessalij. Galenus contra ἀμεθοδωτάτους, id est,maxime omnium ἀμεθόδους,hoc est, a uia & ratione discendi alienissimos. Meminit & Plinius lib.29.

Metys.Lege,Propolis.

M I C

μικρόστομος,paruo ore existens. Hac parte etiam quae carent,dicunt inora: sicut inauria,quae auribus.

Microspheron,Spicae species minima.

μικρότριχοι,paucis capillis tecti.

Mictionem citat Nicãdri interpres in Theriacis,herbarium Medicum.

Micon Medicus,scripsit ῥιζοτομούμενα.

μικροτράχηλοι,id est,breuicolles.

M I D

Midae,uermiculi fabas arrodentes.

M I G

μῖγμα, mixtura est, quo modo myropolae ex simplicibus coalitiones faciunt. ἀπὸ τοῦ μίγνυμι,id est,misceo

M I L

Milacostraca,quae molli testa integuntur, ueluti marinae locustae,& gammari,& cancri.Cutem enim habent siccam, reliquam uniuersam temperiem humidam.

Milax,Volucrum, apud Dioscoridem lib.4.capite.15.

Milesia herba,citatur ab Aecio sermone.13.cap.113.sed mihi plane ignota.

Miletus,Medicus.

Millefolium, Parthenium, apud Dioscor. lib.3.cap.156.

Millefolia,Myriophyllon, apud Dioscor. lib.4.cap.116.

Millefolium,Achillea, apud Dioscoridem lib.4.cap.39.

Millepedae,ὄνοι dictae Graecis.

Millepeda. Vide,κουβαρός.

Miliarium,nomen est uasis, quo, ut ostendit Cato, utebantur in trapeto. Palladius docet altum & angustum formari solitũ: qui hoc idem memorãs quod Columella, sic refert: Vas aeneũ miliario simile,id est, altum & angustum,uespere intus cum lucerna collocemus, & in fundo eius ponamus lumen accensum: illic papiliones conuenient,& circa lumen uolitabunt, & angustia uasculi, ab igne proximo in terram cogentur. Columella libro nono, capite decimo quarto.

Miliaris, serpens, Cenchrites dictus apud Aecium serm.13.cap.27.Lege,Aconcia.

Militaris, Coniza, apud Dioscoridem lib. 3.capite.135

Militaris Achillea, apud Dioscoridem lib. 4.capite.39.

Milium,inflammatio,ac paruae pustulae per summam cutem erumpentes, in modũ milij: de cuius causa lege Galenum ad Glauconem lib.2.

Milium solis, Dioscoridi Lithospermon.

Milium,graece κέγχρος,notum. Egit de eo Dioscor.lib.2.

Milos,Smilax, siue Taxus, apud Dioscor. lib.4.capite.83.

μίλφωσις,ubi ex palpebris defluunt pili.

μίλτος τεκτονική,Rubrica fabrilis,de qua uide Dioscor.lib.5.cap.103.

Miluus,rapacissimus auium, cadauerumq; insectator. Eorum uenationem primus demõstrauit Alphonsus rex Neopolitanus, commissa in aere magnorum accipitrum, tum falconum cum eis pugna. Multo aũt plura uide de Miluis apud Aelianum.

Milui, ex accipitrum genere, magnitudine differunt. Plin. lib. 10. cap. 10.

Miluus, piscis. Plin. lib. 9. cap. 17.

M I N

Miniatula cera notare, id est, rubea cera signare.

Minæum thus, a pago Minæo sic dictū, ubi optimum prouenit in Arabia. Plinius lib. 12. capite. 4.

Minij gleba, id est, Lemnia terra: sic enim Celsus uocat. De qua uide Dioscor. lib. 5. capite. 104.

Minium Sinopicum quid sit, uide apud Dioscoridem lib. 5. cap. 102.

Minium, Ming, Bergzinober.

Minime periculosus morbus. Lege, Morborum differentias.

Minos, Mandragora, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79.

Mintha, idem quod Mentha, apud Diosc. lib. 3. cap. 39.

Mintha, Rubus, apud Diosc. lib. 4. ca. 147.

Minthes, id est, Mentha, apud Theophr.

Minthon, flos qui in sterquilinijs nascitur, quo maiorem in modum afficiuntur hirci. Apud quosdam inuenias caprarum retrimenta dici Minthon.

μύνιγξ, membrana cerebrum custodiens. Galenus de locis affectis lib. 1. cap. 1.

M I T

Mithridatem quis dubitet, præter āmultifariam eruditionem, & tam multarum linguarum peritiam, etiam medicum fuisse? Primus enim ille Antidoti genera inuenit, ex quibus etiam nunc nomen retinet unum. Illius quoq; inuentū est, quod sanguis anatum Ponticarum antidotis misceatur, quoniam ueneno uiuunt. Meminerūt huius passim & historiæ, & Plinius libro 25. capite. 1.

Mithridanion, Scordium, apud Dioscor. libro. 3. capite. 123.

Mithridacium, id quod alias Mithridatum.

M I V

Miua, fit ex succis stomachum confortantibus, pirorum scilicet, uel citoniorum.

M I X

Mixtura, semper fit ex rebus iam confectis in propria forma.

M N A

Mnaseas Medicus, citatur ab Cœlio Aureliano serm. 49.

M N E

μνήμης ἀπώλεια, memoriæ perditio: quod ipsum frequenter accidit catochicis, & lethargicis. Vide Plin. lib. 7. qui hoc malo laborauit: & Valer. Max. lib. 1. de eo, qui sui proprij nominis oblitus est.

μυρσίνη, id est, Iuniperus parua.

Mnesithium, Buphthalmus, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 157.

Mnesithæus Atheniensis, uir in omnibus, ut inquit Galenus, quæ ad artē Medicam spectant, sufficiēter doctus. Scripsit librū, qua uia & ratione medendi scientiā oporteat exercere. Galenus de arte curatiua ad Glauconem lib. 1.

M O C

Mochmutim, Aegyptiorum lingua syluestris Portulaca.

M O G

Mogilali, μογίλαλοι, qui difficulter & male pronunciant.

M O L

Molas Pausanias uocat esse genu.

Molas etiam putant dictas, ubi mulier non ex uiro, sed ex semetipsa concipit: ideo nō animatur Mola, sed uitam habet eam, quę & arboribus contingit. Plinius libro decimo, capite. 64.

Molæ trusatiles, alio nomine, Manuariæ, quod manibus trudantur.

Molybditis, harena ex qua gignitur Lithargyrium. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 93.

Molibdoides, lapis a plumbi similitudine dictus, apud Dioscor. lib. 5. cap. 89.

Molita, mola contusa. Media correpta pronunciatur Molitum. Colum. lib. 6. cap. 9.

Molle uocatur, quod in sese non obluctando refugit. Aristot. lib. 4. Meteo.

Mollificabilia sunt, quæcunq; concreta, nō ex aqua constant, ut glacies (omnis enim glacies aquę est) sed quæcunq; ad terrā potius spectant: & nec eorum humor uniuersus exiccatus est, perinde ut in sale: nec inęquabiliter, ut in fictili sese habet. Aristot. libro. 4. Meteor.

Molluscam nucem, sunt qui Persicam interpretati sunt falso. De quo alias.

Molochinus color. Lege, Color uarius.

Molorticulum ueneris, Satyrium Erythronium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 145.

Molossi canes ex Epiro ueniebant. Dicuntur prognari ex cane, quem Vulcanus (ut

est in fabulis) fabricauit, & animam inspirauit, donoque dedit Ioui: ille Europæ, illa Minoi, Minos Procridi, hæc & Cæphalo uenatori.

Moluris, locusta quæ frumenta depopulatur. Teut. Kornuuybel.

Moly, aliqui syluestre Leucoion appellãt. Describitur ab Dioscoride lib. 3. capite. 52. Et inibi de Moly Homerico in Barb. Cõmentario, & M. Vergilij.

Moly, Eryngion, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 23.

Moly. Solanum somniferum, apud Diosc. lib. 4. cap. 76.

Molybdena, id est, Plumbago, quam & Galenam uocamus, communis est plumbi & argenti uena. Vide Dioscor. lib. 5. cap. 91. Plin. lib. 33. & 34. & 25. capite undecimo.

Molybdenam (ut inquit Georgius Agricola, doctus sane Medicus, & non minus metallicarum rerũ peritus, in dialogo quẽ inscripsit, Bermannus de metallorũ essentia) Arabes uidentur ignorasse, uel eandẽ Lithargyro putasse. Nec Serapion meminit aliter: quæ ex Dioscoride uidetur mutuasse, quod confricturæ plumbi additur.

Molyza, allij ipsius coma sola cum capite.

M O M

Momistam, uocant molarium partem, quæ adsidet gingiuæ. Superiorẽ uero, qua conficiuntur cibi, τραπεζίτην, id est, mensam.

M O N

Monops, in Mœonia cernitur magnitudine tauri: qui fugiens, igneum quiddam & acutũ excreat, in quod uenatores incidentes, tabem contrahunt. Aelianus.

Monocampti, pedum digiti omnes, id est, flexus unius.

Monoceros, asperrima fera, reliquo corpore equo similis, capite ceruo, pedibus elephãto, cauda apro, mugitu graui, uno cornu nigro, media fronte cubitorum duum eminente. Hanc feram uiuam negant capi. Plin. lib. 8. cap. 21.

Monoclenos, Artemisia, apud Diosc. lib. 3. capite. 125.

Monocondyli, sic digiti appellantur nonnunquam.

Monogenion, Peonia, apud Dioscor. libro tertio, capite. 158.

μονοπαγια, ἀπὸ τοῦ μονὸς, ϰὴ πηγνύω, id est, confirmo. Est enim cõfirmatus capitis dolor, idque adeo ex cholera rubea confirmata, & sanguine commixta.

Monstra quomodo fiant. Lege, Fœtus nõ est pars parentis.

Monstra pedes decem habuerunt in longitudine Pusio, & Secundilla. Solin. cap. 7.

M O R

Mora Baticana, apud Dioscoridẽ Rubus, lib. 4. cap. 4.

Morbus, est dispositio permanens in corporibus, quæ uitam participant. Item,

Morbus dicitur constitutio quædam præter naturam, a quo actio primo uitiatur. Galenus libro primo de differentijs Symptomatum.

Morbus quoque intemperantia est primorũ elementorum, quæ secundum naturam in nobis sunt. Vel,

Morbus est intemperies humorũ, ex quib. corpora nostra constituuntur. Aliter sic,

Morbus est naturalium potentiarum impedimentum. Vel,

Morbus est mutatio corporis a dispositione & statu naturali, in eum qui prẽter naturã est. Vel, Morbus est intemperies primarum qualitatum, in qua exuperat uel calidum, uel frigidum, uel humidũ, uel siccũ.

Morborum quidam sunt Continui, quidã Deficientes, quidam Longi, quidam Acuti, quidam uero Peracuti. Deficientes quidem sunt, ut febris quotidiana, tertiana, quartana, quintana. &c. Continui autẽ, ut semitertiana, & a Græcis dicta τυφώδης ardẽs. Acuti sunt, ut phrenitis, lethargus, pleuritis, peripneumonia. Longi, ut morbus comitialis, articularis, nephritis. Peracuti, ut synanche, cynanche, apoplexia. Cẽterum Morborum quidam sunt acuti, & continui: ut febres ardentes, phrenitis, pleuritides. Quidam acuti, & nõ continui. Quidam autem neque acuti, neque continui: ut morbi longi. Galen. in Definition.

Morborũ differentias Hippocrates nouem esse tradidit. Quæ sunt acutus, peracutus, malignus, longus, medius, perniciosus, mitis, periculosus, & minime periculosus. Peracutus morbus, est ui & phantasia maior ac difficilior acuto, qui septimo die ut plurimum ad iudicationem peruenit. Malignus, est ui quidem maximus & difficilis, imaginatione autem imbecillis, certũ iudicationis tempus non habens. Longus

est, qui in deterius atque melius iudicatur: mensibus, annis, uel etiam cum hominis morte finitur. Medius morbus, qui est inter lõgum et acutũ, utriusque sane particeps, iudicaturque die sexagesimo, & octuagesimo. Perniciosus, siue lœtalis, qui semper ad deterius uergit. Mitis, qui nequaquam hominem tollit; Periculosus, qui ad salutẽ & perniciẽ ex æquo tendit. Dicitur et Anceps morbus, minime .f. periculosus, qui semper salutem futurã prænunciat, quantum in eo est: id habet cum Miti cõmune. Magnus quidem secundum imaginationem morbus est, ut in carnosis partib. uulnus. Morbus affectu magnus, ut nerui, aut musculi punctura, aspectu quidẽ parua appares, ceterũ uirtute magna. Gal. in defin.

Morbi Hebdomadarij, qui intra septẽ dies crisim suam faciũt, ab Arabibus Peracuti.

Morbi Peracuti. Lege, Morbi Hebdom.

Morbi Menstrui; qui infra mensem, ut. 14. die uel. 20. uel. 29. finiuntur.

Morbi Annui, qui anno integro durant.

Morbus, uel actionis, uel constitutionis uitium. Galen. de differen. morb. lib. 1. Vel Morbus, a iusto modo declinatio, uel constitutio præter naturam, uel uitiatæ fruitionis caussa. eo.

Morborum omnium modus et caussa eadẽ. Hippocrates de flatib. In morbis ipsis, locus ipse differentiam facit. Eodem.

Morbi omnes ex aere caussantur.

Morborum multorum caussas, lege ibidẽ.

Morbus acutus uocatur, ubi sine intermissione accessiones & dolores urgent.

Morbus longus, ubi lenti dolores, & spacia inter accessiones porriguntur.

Morborum exteriorum & interiorum nomenclaturã scripserunt Galen. lib. diffinit. Raphael Volaterranus, et Ioãnes Manardus Epistolar. lib. 7. epistol. 2.

Morbi qui uno tempore fiunt, si perniciosi fuerint, greci Pestem appellant: si uero mitiores, altera quadam appellatione ἐπιδημούσ, uel ἐπιδημιῶσ uocant. ἐπιδήμιοσ est morbus, qui tempore anni aliquo, aut in regione aliqua grassatur. Pestis uero, epidimia perniciosa. Est autẽ & aliud morbi genus commune multis, quod in regione superuenit, Endemumque, uel Endemiũ nõcatum, quasi patriũ dixeris, aut uernaculũ. His aũt omnib. aduersantur σποράδες, id est, qui sparsim, priuatimque cõprehendunt ægros, discerpẽter fatigẽtes, neque secundũ cõmunem modum constantes. Galen. cõment. in Hippocratem libro primo, de ratione uictus in acutis.

Morbi uulgares sunt, qui secundũ quædam tempora, eodem in loco, plurimos mortalium inuadunt.

Morbus farciminosus, equorum uocatur, si quando in lateribus & coxis, & in uerendis quoque partibus, & præcipue in iuncturis membrorum, uel in toto corpore collectiones inflantur: rursumque his ueluti sedatis, alia renascuntur: cibum, potumque recipiunt, macrescunt tamen: quia digestio eis plena non prouenit.

Morbus inflatiuus & præcordialis, non admodum absimilis passioni melancholię. de quo uide Aecium sermone. 9. cap. 18. atque inibi eius curationem.

Morbus τροπικόσ, id est, conuersiuus, qui ex acuto in χρονικὸν conuertitur.

Morbi Acuti emergũt quidem in nobis aut ratione subtilitatis humorum, ut cholerica febris. Vel caliditatis gratia, ueluti pluirib. in sanguineis. Aut ob humorum copiam. ut in cõuulsione. Aut ratione loci, ut in angina. Propter maliciam, ut in pestilentia. In contrarijs morbi obtusi nascuntur.

Morbi obtusi. Lege, Morbi acuti.

Morbus imaterialis uocatur, ubi calor, uel frigus tantum increuit, non quidẽ humoris caussa. ut in diaria febre, quæ & Ephemera appellatur.

Morbus materialis, id est, qui ex humorib. resultat.

Morbi in numero uocãtur, scilicet mõstrosi. ut sextus digitus, lapis in uesica, struma, gibbus, & id genus reliqua.

Morbi Diarij, qui intra diei spaciũ desinũt. ut angina, & neruorum resolutiones: uulgo Perperacuti.

Morbi Perperacuti. Lege, Morbi diarij.

Morbosæ dispositiones corporum, ex contrarijs temperaturæ partib. prodeunt, quẽ admodum optime temperantiæ constituuntur ex symmetria instrumentariarũ partium, & bona temperie similarium.

Morbi arborum quibus appellentur nominibus, require ex Theophrasto de historia plantarum, libro. 4. cap. 16. 17.

Morbus attonitus, sideratio, apoplexia, he-

mplexia, idem. uide Paulum libro tertio, capite .118.

Morbi breues, qui cito uel tollunt hominē, uel ipsi cito finiuntur. Longi uero morbi, sub quibus neq; sanitas in propinquo, nec exitium est.

Morbi hęreditarij uulgo uocātur, podagra, lepra, comicialis, calculus .&c. Nam illi interdum ex spermate parentum, aut menstruis contrahuntur.

Morbi hęreditarij ut plurimum sunt inmedicabiles.

Morbus lateralis, pleuritis.

Morbosus. Lege, Morbi.

Morbi, & Vitij differentia ex Aul. Gellio, lib.4. cap.2. In edicto ædilium Curulium, qua parte de mācipijs uendundis cautum est, scriptum sic fuit. Titulus seruorū singulorum ut scriptus sit, curato: ita, ut intelligi recte possit, quid morbi, uitijq; cuiq; sit: quis fugitiuus, erroue sit, noxaue solutus non sit. Præterea quæsierunt Iureconsulti ueteres, quid mācipium morbosum, quidue uitiosum recte diceretur: quantūq; morbus a uitio differret. Cecilius Sabinus in libro quem de edicto ædilium Curulium composuit, Labeonem refert, quid esset morbus hisce uerbis definisse. Morbus est habitus cuiusq; corporis contra naturam, qui usum eius facit deteriorē. Sed morbū alias in toto corpore accidere dicit: alias in parte corporis. Totius corporis morbū esse, ueluti, φίσισ, aut febris. Partis autem ueluti cæcitas, aut pedis debilitas. Balbus autem inquit, Atypus, uitiosi magis quam morbosi sunt: & equus mordax, aut calcitro, uitiosus, nō morbosus est. Sed cui morbus est, is etiam uitiosus. Neq; id tamen cōtra fit. Potest enim qui uitiosus est, nō morbosus esse. Quamobrē cū de homine morboso ageretur, nequaquam inquit, ita diceretur. Quanto ob id uitiū minoris erit. De eunucho quidem quæsitum est, an contra edictum ædilium uideretur uenundatus, si ignorasset emptor eum Eunuchum esse? Labeonē respondisse aiūt, redhiberi posse quasi morbosum. Sues aūt fœminas si steriles essent, & uenū issent, ex edicto ædiliū, posse agi, Labeonē scripsisse. De sterili aūt muliere, si natiua sterilitate sit, Trebatium contra Labeonem respondisse dicunt. Nā cum redhiberi eam Labeo quasi minus sanam putasset, non oportere aiunt Trebatium ex edicto apposuisse, si ea mulier a principio genitali in sterilitate esset: at si ualetudo eius offendisset, exq; ea uitium factum esset, ut concipere fœtus non posset, tum sanam non uideri, & esse in caussa redhibitionis. De myope, qui luscíosus latine appellatur, & μύωπα, quoq; dissensum est. Alij enim redhiberi omnino debere, alij contra: nisi id uitium morbo cōtractū esset. Eum uero cui dens deesset, Seruius redhiberi posse respondit. Labeo, in caussa esse redhibendi negauit. Nam & magna inquit, pars dente aliquo carent: neque eo magis plæriq; homines morbosi sunt. Et absurdum admodum est, dicere non sanos nasci homines, quoniam cum infantibus non simul dentes gignuntur. Non præter eundum est, id quoq; in libris ueterum Iurisperitorum scriptum esse. Morbum, & uitium distare: q; uitium perpetuum, morbus cum accessu, discessuq; sit. Sed hoc si ita est, neq; cæcus, neq; eunuchus morbosus est, cōtra Labeonis (quam supra dixi) sententiam. Verba Massurij Sabini apposui ex libro Iuris ciuilis secundo. Furiosus, mutusue, cuiue quod membrū lacerum, læsum ꝗ est, aut obest quo ipse minus aptus sit, morbosi sunt. Qui nō longe uidet, tam sanus est, quam qui tardius currit. Huc usq; Aul. Gellius.

Morbi porcornm, struma, & angina.

Morbi taurorum, podagra, & struma.

Morbus Hispanicus, idem ille qui & Gallicus morbus.

Morbus Gallicus, est soluta continuitas, ab exustis humoribus per contagium præsertim in concubitu genita, a malignis quibusdam pustulis incipiens, pudenda primū, deinde reliquas corporis extrinsecus partes, caputq;, præcipue inficiēs: dehinc intimas partes ingrediens, dolores circa ossa noctu facit, atq; abcessus duros in ulcera adeo pessima, ut ossa plærumque uicient, post longum tempus desinentes.

Morborum quatuor sunt tempora, Principium, Incrementum, Status, & Declinatio.

Morion, Solanum somniferum apud Dioscoridem libro quarto, capite .76.

Moria, olea publica: Elea, priuata, ut quidam existimant.

Morochthos, lapis. Dioscorides lib. quinto, cap. 143. Galeno Moroxus.

Morosyces, id est, Sycomorus. sic eum Celsus interdum appellat. Alias, συκάμινος.

Morosycon. Vide, Sycamini lachryma.

Morosis, id est fatuitas, græce, μώρωσις. uide, Veternosi.

Mortarium, lapis Thyites apud Plin. quoniam Thya, mortarium significat.

Mortuorum uita, uel cadauerum uita. sic enim Græci νεκρῶν ζωὴν, Cedriam, id est, picem Cedri uocat Dioscorides libro primo, dictione, Cedrus.

Morum arborem notam, describit Diosc. lib. 1. Plin. lib. 15. cap. 24. Theophrastus libro quarto, cap. 2.

Morus Pyramea, arbor sub qua occubuerũt Pyramus et Thysbe. Fabula est apud Ouidium lib. 4. Metamor.

M ante S

Moschata, Moschomyra, Moschelea, unguentorum nomina, & compositorum apud Paulum & Aecium.

μοσχία. Lege, Moschus.

μοσχεύματα. Ibidem.

μοσχίδια. Ibidem.

Moschum ueteres ignorasse, posteriores in usũ habent. Nascitur in folliculis quorundam animalium: inuenisseq; id nomen uidetur, quod Græci μόσχον, μοσχίδια, & μοσχεύματα, dicunt nouos, teneriores q; in plantis stolones: quorũ similitudine in animalibus quæ moschon ferunt, noui, odoramento illo pleni nascuntur folliculi.

Moschus, uitiose uero Muscus: q̃ muscus magis uillos arborũ significat, preciosissimum odoramenti genus, quod hodie officinæ habent, ac uenditant, quo seculo imponunt, omnibus unguentis miscentes, ut questus redeat uberior. Veteribus certe ignotum: quod uel ex hoc conijcimus: q̃m nusq̃ illius meminerunt. Arabum potius inuentum, ut pleraq; alia. Quid tandem re uera sit, et unde colligatur, inter paucos cõuenit: nec illi syncerum aliquid de eo proferũt, qui pluris in officinis diuendunt. Sũt enim qui Gazellam esse animal uelint dorcadis uel capreæ generis, ex cuius umbilico colligatur. Alij peregrinum nescio quẽ murem consignant. Quicquid autẽ sit, certe nomen ipsum inuenisse inde uidetur, q̃ Græci μόσχους, μοσχίδια, καὶ μοσχεύματα dicũt (ut existimat Vergilius) nouos, teneros q; in plãtis stolones, quorum similitudine in animalibus, quæ moschon ferunt, noui, odoramento illo pleni, nascantur folliculi. Potuit & ea nominis ratio esse: quod animalia illa media inter capream & uitulam, natura & magnitudine, fuluo uitularum colore uideantur, quas Græci μόσχους etiam, & μοσχάρια appellant. In uenimus præterea ab eisdem Græcis μόσχια appellari uascula potius quã siliquas, ceparum semen in summo caulis seruãtia, & maturantia, quorum figura non longe abest Moschi folliculus ille.

Moschos, id est, uitulamẽ arboris, idẽ quod moscheuma. Sunt qui uitis pampinos & capreolos, & clauiculas appellant eo nomine, præsertim Græci.

μοσυλικὸς βλαστὸς, id est, Cassia: sic dicta a promõtorio & emporio Aethiopiæ Mosilo, unde afferebatur olim.

Mosyllicus portus, promontoriũ unde Cinnamomum aduehitur. Plinius lib. sexto, capite 29.

M O T

Motus est alicuius in aliquo aut acquisitio, aut deperditio.

Motus acquisitiuus uocatur, quo aliquid acquiritur.

Motus deperditiuus, quo aliquid deperditur.

Motus indifferens, qui proprie neq; conuenit, neq; disconuenit.

Motus naturalis, qui ei rei conuenit cui inest.

Motus transitiuus uniuersorum cum uoluntate, quando uidelicet imperat princeps animæ pars, & spiritus qui in neruis est, suffragatur, inseruit, extendit, & transfert membra.

Motus uiolentus, qui contra naturam est eius cui inest.

Mottale, species Cassiæ. Lege, Cassia.

M V C

Muceat, mucorem contrahat.

Mucidas & cæsas, quodam quasi mucore obductas, corrosasq;. Mucor peculiare uitium est uini. Lex uendendo uino est, ut neq; muceat, neq; aceat. Proprium est (ut Plinij uerbis utar) inter reliquos liquores uino mucescere, aut in acetũ uerti. Satyrius poeta dixit, Mucida frusta farinę. intel-

ligi uolens panem cibarium prędurum, & mucore, situq; inamabili obductum. Plinius ait, gracilescere uitem, ac emucidam exire totam in fœtum, nisi recidatur. Columella libro de Arborib. capite.6.

M V R

Mucorem sæpe intelligit Hippocrates humorẽ in articulis pituitosum, a quo articulationis ligamẽta laxiora redduntur. Galenus libro.6. Aphor.59.

Mucus, humor ex naribus profluens, est excrementũ, & sedimentum cerebri: ut principem animæ partem tenuiorem reddat. Galenus in definit.

M V G

Mugiles pisces, sunt tam præcipuæ uelocitatis, ut transuersa nauigia interim supernatent, Plinius lib.9.cap.17.

Mugil. Lege, Onistos.

M V L

Muliebris defluxus, est delatio humorum per uuluam, longum post tẽpus ab excretione contingens. Fluxus albus est, quando alba excrementa & sedimẽnta, & in facie tumores sunt, genæq; intumescũt, non nullis etiam uẽter & crura. Fluxus ruffus, quando subruffa est excretio, & dolores in lumbis & in inguinibus fiunt. Fluxus ruber, est ex coactu sanguinis, cum talis emittitur, qualis est sanguis Hierij, id est, a-uis Galgulæ nuper interfectæ. Obsidet ardor, stridor, ac dolor ipsa pudenda & imũ uentrem. Fluxus niger est, quando excremẽta sunt nigra, & difficultas respirandi, & dolores corporis pudendas partes infestant, et attenuatur, debilitaturq; pulsus. Galenus in definit.

Mulier an semen emittat. Lege, Semen ex cernitur a cerebro.

Mulier solum animal menstruosum. Solinus capite quarto.

Mulieri menstruum monstrificum. Idem capite septimo.

Mulieres quare steriles, uel fœcundę, apud Solinum capite.4.

Mulierũ Scytharũ mirãda apud Soli.ca.15.

Mullis piscibus olim maxima gratia, sicut magnitudo modica, binasque libras ponderis raro admodum exuperant, nec in uiuarijs piscinisq; crescunt: & cum barbati sint, putant quidam eos esse, quos uulgus Barbonos dicunt.

Mulsum, uinum cum melle mixtum.

Mulsum quomodo fit, lege apud Dioscoridem lib. quinto, cap.8.&.9.

Muluiana, strutheis cotoneis insita, quę sola ex his uel cruda uescendo sunt.

Mulum Græci τρίγλων, uel τρίγλων πωγωνίτιδα, hoc est, barbatum uocant. Dictum ita, quoniam ter in anno pariat. Defertur ex Ionia. Est ab hoc diuersus qui trigulas uocatur, itẽ qui myllos. Vergilius interpretatur Mullum. Cætera Plinius libro.32.cap.2. Dioscor.lib.21.

Mulus, ex asino & equa gignitur. Plinius libro octauo, cap.44.

Mulsa, mixtura aquæ & mellis.

Multipeda. Lege, Onos.

M V N

Mundus, est compages e cœlo, terraq; coaugmentata, atq; ex his naturis quæ inter ea continentur.

M V R

Muralis herba, uel Muralium, apud Dioscoridem lib.4.cap.42.

Murena, piscis, Plin.lib.9.cap.16.

Mures marini, piscium genus. Plinius lib. nono, capite.19.

Murem Græci μῦν appellant. Cretenses σμίνθων: siue σμίνθια: unde Apollinis cognomen, ut placet Phocioni.

Mures domestici, mures sunt uulgares.

Mures Aegyptij, residen in clunem, & in binis pedibus gradiũtur, prioribus manu um uice utentes.

Mures Alpini, uulgo Marmotæ, magnis oculis atq; prominẽtibus, alterni ut inquiunt, mas, & fęmina.

Mures Pontici albi sunt, sed uarij, & hyeme conduntur. Volateranus existimat eos quos uulgo Armellinos uocamus.

Mus araneus, Græce μυγαλῆ, muris magnitudine, mustellina specie, ore oblõgo, cauda gracili, ordine dentium quadruplici. Habetur in Britannia. Aelianus.

Mus muscus qui sit apud diuum Hieronymum in Epistolis, necdum firmi quippiã habere potui.

Murinus. A mure color Murinus dici uidetur. Alij sunt qui a muria deduci argumentantur. Eum uero Palladius Mureũ uocauit, atque inter colores equinos maxime probari: quẽ item uulgo Morellũ uocitant. Vide Columell. libro.2.cap.36.

Muriam duram sic faciunt. Dolium oris pa tentissimi aqua cœlesti replent, siue fontana, tum indunt sportã plenã sale candido: qui quamdiu liquescet, signũ erit nondum esse muriam maturam: itaq; subinde alius sal tamdiu ingeretur, donec in sporta permaneat integer, nec minuatur: quod cum animaduerteris, tunc scias Muriam habere maturitatem suam. Est aliud muriæ maturæ experimentum. Nam ubi dulcem caseum dimiseris in eam, si pessum ibit, scias esse adhuc crudam: si innatabit, maturam. In alio significatu Muria, nomẽ est exquisiti liquoris, qui ex Thynno fit præstantissimus. Antipolis muria laudatur. Hinc illud Epigrammatistæ. Antipolitani fateor sum filia Thynni. Muriatica, Plautino uocabulo dicũtur salsamẽta. Col. lib. 6. ca. 29.

Muria, id est, salsugo, effectus salis. Vide. Dioscoridem lib. 5. cap. 119.

Muria, sal cum aqua. Lege, Garum.

Muriceus colos. Lege, Color uarius.

Murinus color. Ibidem,

Muries. Lege, Garum.

Murmillum, qui cum murmure emittitur uentris flatus. de quo uide apud Galenum lib. 3. de Symptomatum caussis.

Murrha, idem quod Myrrhis apud Dioscoridem lib. 4. cap. 117.

M V S

Musca, piscis cõmendatus Ponto ex Athenæo. Plautus in Rudente nominat Musculos. Captamus inquit, echinos, lapadas, ostreas, balanos, urticam marinam, musculos. In Aristotele, Mystocetus piscis, a Theodoro Musculus conuertitur

Muscantur. i. Musco herbæ inuoluuntur, conteguntur q; ut quodam seu tegumento, uestitæ aduersus frigora muniantur, & ne sole findantur. Colum. lib. 11. cap. 2.

Muscariũ, appellatur coma illa quarundam herbarum, in qua semina dependent, qualis est ferulę, feniculi, anethi, oleris atri, et similium. Plinius. Semine cũ muscarijs dependente, ut ferulæ. Idem in papauere, & simılib. scapus. In arundinibus, iuglandibus, mellanis, panicula appellatur.

Muscidion, herba quædam, ab odore musci sic dicta, ut inquit Herm. Barb.

Muscium. Lege, Dorcadias.

Musculi, sunt corpora neruosa, quibus admixta est caro ad motum, inclinationemq; partium corporis necessario inseruientes.

Musculi dorsi, Musculi spinales, Lũbi, idẽ.

Musculus. Lege, Musca.

Muscus, ut M. Vergilius interpretatur apud Dioscoridem, magis uirentes uillos, quam folia, aut frondes significat, quibus per æstatem in torrẽtibus lapides uestiuntur, & ut Columella inquit, muscantur. Quod ex seminibus herbarũ fit, quæ cum limo aliquo lapidibus adhærentia, calore solis inuitata, germinationis modo uirescunt. Nec tantum lapides, uerum etiam arbores quædam muscantur, quanq; alia ratione & caussa. Vide. Bryon.

Musculus, motus est uolõtarius instrumenti. De Musculorum cõstitutione, lege Galenum lib. primo de Musculis.

Musculosus, pinguis, crassus, corpulẽtus.

μουσιλον, cinnamomũ electum, quod Cassiæ, cui Mosillum nomen est, aliquam referat imaginem.

Musimon, in Hispania, & in Corsica, non maxime absimile pecori animal, caprino uillo q̃ pecoris propius. Plin. lib. 8. ca. 49. ex quo comenta fiunt, autor Strabo.

Mustea mala & pira. Lege, Melimela.

Mustela, piscis in lacu Brigantino Rhetiæ generatus. Plinius lib. 4. cap. 17.

Mustela, græce γάλη, animal quod in domibus oberrat. Cato Eridion appellat.

Mustellinus color. Lege, Color uarius.

Musterda, stercus mutis.

Mustum, Gręci γλεῦκος, & gleucinon uocant aliquando.

Mustum. Plinius & Græci scriptores Protopon uocant, mustum spõte defluens antequam calcentur uuæ.

M V T

Mutatio secũdum locum, est ad locum, aut secundum locum mutatio.

Muti, & Mutos fieri, consuetudo est Hippocrati, ab uno accidente notissimo, sæpius scilicet a uocis amissione, nominare & ostendere illos, qui nullum alium motum seruant secundum electionem, uel nihil omnino sentiunt. Iacent autem eodem modo, quo apopletici, sine sensu pariter & motu. Galenus libro septimo Aphorismorũ, Aphoris. 59. Sic,

Mutos solet Hippocrates appellare, non eos tantum, quibus lęditur uox, uerum secundum exuperantiam quandam, una cũ

eius lęsione dat nobis intelligēdas omnes quæ sunt secundū electionē operationes.

Mutinensis color. Lege, Color uarius.

Muto. Vide, Penis.

Mutica spica, uocatur quasi mutila.

M Y A

Myacantha, Ruscus. apud Dioscoridem libro quarto, capite.147.

μύακες, μύες, Mytuli, σκαφίδες, Ponti piscium generis; de quibus Dioscorides lib. secundo, Plinius, libro tricesimo secundo, capite quinto.

Myagros, herba ferulacea ex cuius semine oleum etiā fit, describitur ab Diosc. lib.4. capite.118. Theophrasto lib.8. de planta.

Myaros apud Paulum Aeginetam, similis Myagro herbę.

μύακες laudatissimi in Ponto, genus Conchyliorum.

μυαγάλη, mus araneus.

M Y C

μύκης, id est, fungus.

μυκῆτες ἐδώδιμοι, fungi ad edendum apti.

μυκητίαι, terræmotus qui cū mugitu quatiunt: indito ob id nomine. Quamuis sæpe terrę mugitus, absq; terræ motu cōtigerit: id quod fieri assolet, cum spiritus intus cohibitus ac conuolutus arietauerit impetu uehementi.

M Y D

μυδήσεις τῶν βλεφάρων. glabræ oculorum genæ. Est autem, quando palbebræ & tumescunt et putrescunt, cōtinuoq; destillāt, copioso concrescente circa eos adipe. Galenus in Isagog.

μυδρίασις, ubi latior multo naturali habitu euadet papilla, prępeditq; uidendi actum, aut parte plurima, ut minora etiam uideantur obiecta. Caussam eius referunt, περίσσωματικὴν ὑγρότητα, id est, redundantē humorem.

Mydusa, Anchusa, apud Dioscoridem lib. quarto, capite.26.

Mydas, uermiculus qui fabis innascitur marcescentibus.

M Y E

μυελός, medulla.

M Y I

μυῖται. Lege, Thlaspi.

μυῖτις, id est, Caucalis. Lege, Caucalis.

M Y L

Myle, apud Aecium radix syluestris. Lapathi, decocta utilis ad dentium dolorem & mobilitatem.

Myla, herbæ genus, cuius radix paruo bulbo similis, contrahendis uuluis idonea, apposita scilicet cum lolij farina.

μυλοὶ, dentes posteriores.

Myllus. Lege, Mulum.

μυλακρίδας, Græci uocant Gallinas. Quā quam ita appellet etiā bestiolā Aristoph. inter molas nascentem.

Mylli, alio nomine platistici, & plastaci, sed non nisi cum maiusculi sunt: parui Gnotidia, & media ætate mylli sunt. Sunt tamē qui platistacos, & plataces, eosdem esse cū coracinis putant.

μυλώτιον, specillum quo aliquid ex oculo extrahitur, uulnerarium instrumentum.

M Y M

μυρμήκιαι, hulcera humiliora thymio, durioraq; quę radices altius exigūt, maiorēq; dolorem mouent, infra lata, supra autem tenuia. Vel: Verrucæ sunt μυρμήκιαι, siue tubercula duriuscula, quæ in cuticula prominent: sic dictæ, quod μυρμηκιῶν, id est, formicarum in morem pungunt.

Myma, miscella creoccacaba. Lege, Creococcabis.

M Y O

μυοκέφαλον, Rhagoidis uicium minutum, muscæ capiti simile, ac prominens.

Mycepbalon, idem quod proptosis oculi, sed hulcus minus, & simile capiti musculę.

Mycephalon, Lege. Exulcerationis oculorum affectus.

Myoctonum, Aconitum apud Dioscoridem lib.4. capite.80.

Myopes, qui iam inde ab initio ortus sui, nisi admota cōtueri nequeunt: quod genus curam non recipit.

Myopiasis. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.

Myosotis, Auricula muris apud Dioscoridem lib.4. cap.89.

Myottochos, Alsine apud Dioscoridem libro quarto, capite.89.

Myocopros, stercus murinum.

Myogale, id est, mus araneus: sic dicitur, quia muris magnitudine sit, & specie mustellina. Os ei oblongum, cauda gracilis, dentes quadruplici uersu tenues, quod & uulnus ab ipso illatū indicat. Sunt qui ideo μυογάλην dictū existimēt, quia adulterino

coitu, ex mure & muſtela naſcatur. Cenſetur inter animalia uenenata ab Nicandro. Plura etiam de eo Aecius. Plinius lib. 29. capite. 4. Columella libr. 7. cap. 25. Lege, Mus araneus.

Myops. Lege, Morbi.

Myopteron. Lege, Thlaſpi.

M Y R

Myracanthon, Eryngion, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 23.

Myracopa, unguenta ſimilia acopis, ceram uel reſinã, aut aliquid huiuſmōi accipiẽtia.

μυρέψοι, Pharmacopolæ.

Myrica, Heyd, genus Tamariſci. Lege, ἐρείκα.

Myricen, alij Tamaricen uocant, Achaia autem Bryam ſylueſtrem, inſignem in ea gallæ ſimilem fructum. Plin. lib. 13. cap. 21.

Myrinus mas, qui & Murena. Plin. libr. 9. cap. 23. in delicijs olim habitus.

Myriomorphos, Achillea, apud Dioſcor. lib. 4. capite. 39.

Myriophyllon, id eſt, Milleſoliū, quid ſit, uide apud Dioſcor. lib. 4. cap. 116.

Myrmeciæ uocantur, quod formicæ modo pungunt. Plinius Verrucas utrūq; genus uocauit. Nos diſtinctionis gratia Myrmecias formicas, Acrochordones uerrucas dicimus. Aut priores illas, ſeſſiles uerrucas, acrochordones uero pẽſiles. Nam in formicationes corporis (quo uerbo Plinius lib. 28. uſus eſt) mulierū crinibus ad id probatis, ſi non ſunt, quas Græci Myrmecias uocant, nam & contra uerrucas adhibẽtur, nondū liquet. Vide dict. Thymus.

Myrobalanum, in Troglodyte & Thebaide naſcitur, Arabiæ glans arboris, Heliotropio inter herbas ſimili folio, fructus magnitudine auellanę nucis. Plin. li. 12. ca. 21.

Myrobalanos quid ſit, lege apud Dioſcor. lib. 4. ca. 163. dictione, Balanus myrepſica.

Myrobalanus, Glans Aegyptia, idem.

μυρὶς. Vide, Acetabula.

Myrrhæ arbor cuiuſmodi ſit, uide apud Plinium lib. 12. cap. 15. Nam de eius figura autores uariant.

Myrrhæ genera ſunt: Troglodytica, Erythręa, Minęa, Atramitica, Gebaritica, Auſaritis, Dianitis, Collatia, Sembracena. Plin. lib. 12. cap. 16.

Myrrha Gabrea. Lege, σμύρνα.

Myrrha Pediaſimos. Lege, σμύρνα.

Myrrha ἐργασῖμα. Lege, σμύρνα.

Myrrha Troglodytica. Lege, σμύρνα.

Myrrhę Beoticæ, diſſecta radix eſt arboris cuiuſdam in Beotica naſcentis. Melior eſt quæ Myrrham odoris reprę ſentat. Dioſcorides lib. 1.

Myrrha Caſſia, apud Hippocratem. Lege, ψευδοκασσία.

Myrrha quid ſit, uide apud Theophraſtum lib. 9. cap. 3. & . 4.

Myrrhis, ſimilis Cicutę herbę, de qua Dioſcor. lib. 4. cap. 117.

Myrrhis, Geranium alterum, apud Dioſc. lib. 3. cap. 130.

Myrſine, Myrtus ſylueſtris, uel Ruſcus, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 147.

Myrſinites, Tithymalus fœmina, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 168.

μυρσίνον ἔλαιον, Myrtinum oleum.

Myrtacantha, Ruſcus. Dioſc. lib. 4. ca. 147.

Myrteria, a Theodoro conuertitur Tithymalus Myrſinites, apud Dio. lib. 4. ca. 170.

μυρτίδανον, dicitur incrementum inæquabile, uerrucoſum, & concolor, quod perinde quaſi manus myrti caudicem amplectitur, magiſq; quam myrtus adſtringit. Autor Dioſcor. lib. 1. A Galeno Myrtada appellatur. Myrtidanum certe Plinius pro uino accipit, quod ex ſylueſtris Myrti baccis ſit conditum. Hippocrates Martidanū uidetur appellaſſe hunc fruticem, Myrtidanum uero ipſum piper.

Myrtidion, Geranion apud Dioſcor. lib. 3. cap. 129. & ibidem in Coroll. Barbarus.

Myrtine, Periclymenon, apud Dioſcoridẽ lib. 4. cap. 16.

Myrtopetalon, Polygonium, apud Dioſc. lib. 4. cap. 5.

Myrton. Lege, Nympha.

Myrtoſelinos, Auricula muris, apud Dioſcoridem lib. 2. cap. 203.

Myrtus, arbor ſacra coniugio.

Myrtæ, Myrti arboris bacculæ.

Myrto præeſt Venus: quippe quæ littoribus maxime prouenit. Venus aūt e mari dicitur orta.

Myrti baccarum olim ueteribus uſus fuit pro libo, antequam piper haberetur.

Myrtum, & eius iuuamenta, lege apud Dioſcor. li. 1. apud Plin. lib. 15. ca. 29. li. 23. ca. 9.

Myrtus ſylueſtris, Ruſcus, apud Dioſcor. libro. 4. capite. 147.

Myrrha, idem quod Myrthis, apud Diosc. lib.4.cap.117.

Myrrha. Si Manardo & Neotericis aliquot doctis uiris credimus, hodie integram, syncéramq; non habemus. De ea re consule Herbarij nostri tomum.2.

Myrtos, Thlaspi. Lege, Thlaspi.

M Y S

μῦς, Mus.

μύσις, ostij muliebrium locorum præclusio, felici tralatiõe ab oculis facto nomine. μυεῖν enim conniuere est Græcis, & cum obdormiscimus concidentes oculos claudere. Vide Galenum.3.de Valetudine.

Mysclion, mucus ossa complectens.

μύσακα, barbam uocant menti. Quanquã Polluci magis placet, eam quæ est sub naribus, quæ ipsa quoq; uocatur ὑποῤῥίνιον, ϗ προπογώνιον. Dici autem μύσακα putant, quia illac destillat nasus, quẽ μυκτῆρα uocant.

Mysteledra, murium recrementum,

Mysterium, Antidotus ex quatuor rebus congesta, ob singularem efficaciam sic dicta. Eius compositionem & iuuamenta require apud Aecium serm.8.cap.47.

Mystocetus. Lege, Musca.

M Y T

Myttotos, pulmentarium ruris, rusticis Italiæ familiare. De quo lege Aphroscorodon. Myttotos, ab odoris fastidio est dictus. In hunc & caseum quoq; addebant. Alij genus placentæ faciunt ex oleribus, ut Phocion ait.

M Y V

μύουρον. Lege, Rhapsodiam Maioronę.

Myuros, herba, folia Alimo similia habet: uerum per terram strata est, ac uelut corymbos in summo longos habet. Aecius sermone.10.cap.25.

M Y X

Myxa. Lege, Cochlea.

μύξις, uel mixtura in medicina, est e formis ipsis elementorum cõtingens: quo differt ab cõplexione, quæ consistit potius e qualitatibus formarum. Sic Augustinus Nyphus distinxit libro de Crisibus.

N A N

NAnos dici putat Theophr. quib. uirile membrum est pręgrande.

N A P

νάφθαν uocant Babylonij bituminis colamen, colore candidum. Inuenitur etiam in grũ. Vis ei ignium rapax, ita ut ex spacio protinus in eam transiliant. Eratosthenes generi bituminis liquidi adscribit. Describitur a Dioscor. lib.1. Plin. lib.2. cap.105. & lib.35.cap.15. lib.2.ca.104. A Plutarcho in Alexandrini uita.

Napinæ, rapinæ, id est, sationes naporum, raporumq;. M. Cato, Rapinam, & colos rapicij, unde fient & raphani, in loco stercorato bene, aut in loco crasse serito. Annotandum, dici Rapicium a Catone, prout uulgo uernacula dictione usurpatur. Rapina in hoc significatu media correpta pronunciatur. Columella. lib.11.cap.2.

Napta quid sit, lege in dictione, Nata.

Napum, græce βουνιάς. Officinæ, inquit Barbarus, ignorant hodie Buniada, & syluestris rapi semine Buniadis uice utuntur. Quanq; facile cognosci poterat. Est enim syluestri rapo semen & nigrius, & maius, quam Buniadis. De Napis plura Theophrastus, Plinius, & Columella.

Napium, de quo Lapsana. Lege, Lapsana. Romanum uocabulum.

Napunculus. Lege, Pes locustæ.

νάπυ. Lege, Sinapi.

N A R

νάρ, id est, Iris.

νάρκη, latine Torpedo, piscis marinus, cuius est illa peculiaris potentia, ut si uirga tangatur etiam de longinquo, lacertos quanquam præualidos piscatoris torpescere facit: & pedes, quamlibet ad cursum ueloces, alligare dicitur & retinere, aura quadam scilicet sui corporis, et odore hunc torporem afferente. Vide Dioscoridem libro secundo. Plin. lib.32. cap.1.3. lib.9.cap.51.

Narcaphthon, siue ut alia habent exemplaria, Nascaphthon, ex India defertur, tortu osum, simile Sycomori libro, quod iucundi odoris gratia suffitur. Autor Diosc. li.1. Plinius prætermisit: fortasse quia certum nihil de illo habebat. Paulus Aegineta & Lacaphsiton nominat.

Narcissos Anydros, Narcissus uulgatus, apud Dioscor. lib.4.cap.164.

Narthecion, Albucus, uel Asphodelus.

Narcissus. Consule Dioscor. dictione Narcissus, & inibi Commentarios Barbari & Vergilij. Nec me fugit, quid alij circa hũc florem rixentur æque imbecillibus firma-

mentis. Quanquã de Lilio purpureo nõn tantopere repugno. Verũ de hoc in Narcisso multo plura in Herbario. Dioscor. libro.4.cap.164.
Nardi duo genera. Vnum Indicũ, Alterũ Syriacum. Pingunt hanc herbam: Diosc. lib.1. Plin. lib.12. cap.12. Theophr. libro.9. cap.7. Persuaserunt me officinæ quędam, esse eam, quã nos Spicam nardi uocamus. Eius genera multa concinnauit Barbarus in Corollario suo, quod incipit: Nardum. Plinius sic inquit: Nardus frutex est graui & crassa radice, sed breui, ac nigra, fragiliq;, quamuis pingui, situm redolente, ut Cyperi, aspero sapore, folio paruo, densoque. Cacumina in aristas se spargũt: ideo gemina dote nardi spicas, ac folia celebrãt. Hæc Plinius libro.12. cap.12.
Nardi spica nos carere, late admodum prosecuti sumus in Herbarij nostri tomo secundo, folio.39.
Nardus Celtica, uel Gallica, officinis Spica Celtica. Laudatur in orbe nostro post Syriacam, & nascitur in Ligurię partibus. Saliunca patrio nomine appellatur. Seruius Orci tunicam appellauit. Plura de ea Dioscorides lib.1. & inibi Barb. in Corollario. Plin. libr.21. capite.7. & lib.20. Marcellus Vergilius Lauendulam quoq; nostratem Celticam nardum suspicatur. Verũ quam apposite, alij uiderint; nobis libuit παρέργως admonere, & locum indicare, qui est in Cõmentarijs eius super Celtica nardo.
Nardus syluestris. Vide Asarum, & Phu.
Nardus rustica, id est, Asarum. Ibidem.
Nardus montana, græce νᾶρις.
Nardus cretica, id est, Phu.
νάρδος ἀγρία, Nardus agrestis.
Nardus pistica, siue unguentum, de quo literę sacræ mentionem faciunt, probum & fidele, & quod adulteratum non sit, Nardum significat Hieronymo. Quidam ei lo co nomen id fuisse putant.
Nardus Babylonica, apud Pollucem pro unguento.
Nardus Cyzicena, & ipsa Nardi compositio quædam preciosa.
Nardi multa genera: Celtica, Indica, et Mõtana. Vide Dioscoridem libro primo de Nardo.
Nardus, quibus unguentis indatur. Vide apud Theophrastum libro.9. cap.7.

Nardeus, apostema oculi, forte, humidũm.
Nardi spica carere nos quis dubitet, qui Spicam quidem uocari apud Galenum legerit? esse tamen radicem. Sed & in ea Theriaces præparatione, quam cæteris ueluti concisam magis & manifestiorem pręfert Galenus, sic ad uerbum carmine quodam scribitur. Termentinæq; rhesinam, Nardiq; radicem, Indicæ ad nos uehitur spica, atq; utinam Nardi esset: suauitate enim odoris penitus caret, & saporis est ual de ingrati. Manardus.
Nares, neruis & chartilagine constant: quibus odores suscipiendi, discernendiq; functionem natura præstitit.
Narium Hęmorrhagia, id est, profluuium sanguinis.
Narta, apud Theophrastum lib.9. cap.7.

N A S

νάσκαφθον. Lege, Narcaphthon.
Nasiterna, uas aquatile est.
Nasum uocamus cõpressum, qui gracilentus in summis existit. 1. Prædictionum, Aphor.10.
Nasapthon. Quid de eo simplici Manardo uideatur, uide apud illum lib.9. Epistolarum, Epist.3.
Nasticiosi, qui plus uident uespere quàm meridie, nec cognoscunt, nisi quod usq; ad oculos admouerint.
Nastipanes, quos item Sanctos appellabant, ex melle & uuis passis, & aromatis alijs confecti. Sunt tamen qui eo nomine intelligunt calentẽ panem. Meminit Aristophanes in Pluto. Dictum sic uolunt, quia densior sit, constipatiorq;, nihil prorsum leuitatis habẽs, aut inanitatis. ἀπὸ τῶ ναστώδους ἀρτίμας.
Nastocopi, nasti panis coctores, atque pistores.
Nastophagi dicuntur, qui nasto pane uescuntur.
Nastos, panis fermenttaus, & placentæ genus.
Nasturtium eo dictum putant, quod nasum torqueat.
Nasturtium quid differat ab Hiberide, lege apud Manardum libro nono Epistolarũ, Epistola tertia.
Nasturtium quid sit, Lege in dictone Cardamon.
Nasturtium item, Lege, Lacertum.

Nasturtium Milesium ueteribus laudatissimum fuisse, Iulius Pollux autor est.

N A T

Natam appellant tumorem dolore carentem: nisi forte adeo magnus sit, ut partes membri trahendo, solita continuitate aliquem dolorē circumstantibus inferat. De numero abscessuum, & ad steatomata referenda. Sunt qui Naptam appellant.

ναδαίζων, id est, Iris.

Natiuus color. Lege, Albus, & Pullus.

Natrix, genus natantis serpentis.

Natrix, a natando dicta. De qua Lucanus: Et natrix uiolator aquæ. Aelianus.

Natura, est ignis, siue calor artificialis, uia et ratione ad generationem cōcurrens. Vel aliter iuxta Platonis sententiam. Natura est tanq; artificialis quędā facultas. Aliter.

Natura est spiritus calidus, qui ex seipso mouetur, & facultatibus seminarijs generat, perficit, & conseruat hominem. Definitur & hoc modo. Natura est facultas ex suapte quadam ui secum cōueniens, uirtus ex se mota, caussa generationis, & configurationis, ut hominem generet, & genitū conseruet. Vel: Natura est spiritus calidus, qui ex se mouetur, secundum seminarias rationes, generans, perficiens, atq; conseruans corpus in magnitudine, & tempore statuto. Galen. de Definit. Sed libro Temperamentorum tertio sic fere diffinit:

Natura secundum Medicorum sententiā, est uniuersa substantia ac temperies, quæ ex primis elementis conflatur, calido, frigido, humido, & sicco. Secus Philosophi & Aristoteles. 2. Physiologiæ.

Natura item est substantiale principiū, unicuiq; transmutationi subiectum esse natū, aut transmutationis effectuum.

Natura deniq; est, quæ ex primis elementis resultat temperatura. Hippocrates lib. de elementis: & Galen. Aphorismorū lib. 2. Aphoris. 34.

Naturales corporis actiones appellant, per quas spiritum trahimus & emittimus, cibū potionemq; absumimus, & cōcoquimus: itēmq; per quas eadē lege in omnes membrorum partes digeruntur.

N A V

Naucum. Lege, Sansa.

ναυτία, nausea, quę ut plurimum accidit mare nauigantibus, uel ex cholerica passione laborantibus, a nauibus quoq; & nauigationibus transumpto uocabulo.

ναυτικὰ radix, Acorus: qua uero ratione, nec mihi, nec interpretibus clarum est, nisi quod Vergilius existimat legendum, Nautonica.

Nautilos, piscis inter præcipua miracula: ab alijs Pompilos. Plin. lib. 9. cap. 30.

ναυτιώδεις διαθέσεις, irritus ad uomitum conatus.

N A X

Naxius lapis, id est, Cos. Vide Dioscoridē lib. 5. cap. 159.

N E A

Neades, in Samo quondam bestiæ frequentes admodum, ut inquit ex Euphorio Aelianus, tantæ molis, ut ossa eorum pro miraculo reseruata sunt: uoce tam impetuosa, ut etiam terram rumpebant.

νεαλὴς τυρὸς, recens caseus.

N E B

Nebrion, herba Ceruina, uel Elaphoboscos apud Diosc. lib. 3. ca. 78.

Nebula, est exspiratio quędam rosida, aquę nequaquam genitrix, ut aere crassior ipsa, sic nube rarior.

Nebulæ oculorum, ut inquit Paulus, cicatrices sunt, in ipsis factæ summa parte.

Nebula, oculi uitium, secūdum Auicennā, albuginis species altera.

νεφρὸς. Lege, Cemas.

N E C

Necromancia, ex mortuis futura prędicit.

νεκτάριον, Enula campana, a dulcedine usurpato nomine.

Necydalus, generis bombycum. Plinius libro. 11. cap. 22.

N E M

νεμόμενα τῶν ἑλκῶν, ulcera pascentia.

N E O

νεοσσοποιΐα, prima fœtura.

N E P

Nepam dicunt esse Scorpium, quamuis quidam Cancrum dici existiment. M. Tull. pectusq; nepai. Columella lib. 11. cap. 2.

Nepeta, pręter Calamintham etiam species una priuata sic uocata: tantaq; societas est inter Mentham, Mentastrum, & Nepetam, ut mirum nō sit, misceri ab autoribus.

Nepeta, Mentha, seu Hediosmos, apud Dioscor. lib. 3. cap. 39.

Nepotum fructus. Palmites in uitibus Ne-

potes nominantur, translatione facta ab hominib. hominumque sobole. Alibi quoque Columella inquit, Nepotes natos discerpemus. Columella lib.3.cap.6.

Nepheleon. Lege, Exulcerationum quę in oculis oriuntur differen.

Nephelides, maculæ in oculo minus profundæ, & leuiores.

Nephrenesis, barbare pro Nephritide.

νεφροί, renes.

νεφριτικοί, renum uitio laborantes.

νεφρῖτις, renum morbus. Est & renum affectio, quam Matellæ intercutem nonnulli uocant, urinæ profluuiũ alij, aut diabeten, ἢ διψακὸν. Verum rara est huius generis ęgritudo: sitim parit extra modum: unde dicitur dipsacos, uti autor est Medicinę 3. Paulus Aegineta.

N E R

Neriadon, Delphinion, apud Dioscoridem lib.3.cap.81.

Nereides, pisces squamis, modo hispido corpore etiam in quo humanam effigiem habent. Plin. lib.9.cap.5.

Nerion quid sit, uide apud Dio, lib.4.ca.85.

νᾶρις, montana nardus.

Nerum, quibus unguentis injicitur, uide apud Theophrast. lib.9.cap.7.

Neruus, & tensio, ex cerebro, aut spinę medulla oriũtur. Nuncupatur autem ab operationibus unum instrumentum duobus nominibus, eo quod mutare & tendere natum est. Substantia uero earum ea est, ac si intelligas stipatũ & densatum: ideoque duriusculum faciunt cerebrum. Galenus libro, 4, de motu musculorum.

Nerui uocales. Vocare Neruos uocales, inquit Galenus, consueui eos, quos ipse inueni. Nam pręceptores mei eos duntaxat, qui ad arterias pertinent, cognoscebant, atque ob horũ quoque uitia, uox perire solet: quoniã proprij gutturis nerui, quos equidem recurrentes nominare sum solitus, ipsorum essentiæ pars esse censentur. Sed cum ad multas alias partes distributi perueniant, nullam habeo alias magis propriam appellationẽ ea, qua uocales ipsos nominaui: quippe ad instrumenta, uocẽ continentia proprie pertinent. Hæc Galen. libro primo de locis affectis.

Nerui augmentant fortitudinem, de quo uide Solinum capite quarto.

Nerui. Tritanus cratem habuit in pectore, ex neruis conflatum, transuersis, ideo fortissimus iudicatus. Solin. cap.4. Eius filius tam robustus fuit, ut inermis, & una tantũ manu hostes aggrederetur, & in castra portaret.

Neruorum conuulsiones. Lege, Conuulsiones neruorum.

Neruorum tres sunt differentiæ. Quidam a cerebro & spinali medulla prodeũt, atque proprie Nerui uocantur. Quidam ex musculis, ut tendones. Quidam ex ossibus, ut ligamẽta. Nerui qui ex cerebro & menyngibus membranulis profecti, communes quidem sunt, sicciores, & paulo minus calidiores quam uenæ: & quam arteriæ magis sensu prædìti sunt, & nobis motus uoluntarios tribuunt. Nerui autem ex ossib. orti, colligunt & continent artuũ & membrorũ iũcturas & cõplexus. Gal. in defin.

Nerui optici, id est, uisiui: sic dicti, a functione. De quibus uide Galen. lib. de dissectione Neruorum. Sunt qui πόρους quoque uocant, ut ibidem quoque Galenus.

Neruus mollis, secundum dissectores uocatur, ex tertia cõiugatione Neruorũ descendens, dispersusque in tunicam quæ linguam cõprehendit. Gal. de locis affect. li.4.ca.3.

Neruus antrosus, uel fistulosus, qui per uetretrum extẽditur, & ipsum ad satyrismon arrigit.

Neruosum genus uocamus, inquit Galen. in unicam appellationẽ agentes, tũ uincula, tum tendones: quippe ex his per carnẽ dispersis, musculorũ ostendimus essentiã consistere: quę ut permanere posset, uenis indigebat & arterijs. De locis affect. lib.2.

Nerui arborum qui sint, require ex Theophrasto lib.1. Plantarum, cap.4.

N E S

νῆστις, ieiunum intestinum: quoniam implicitum, nunquam quod recipit retinet, sed quod acceperit, ad inferiora transmittit.

Nesotrophium, nomine græcanico dicitur locus, in quo anates aluntur. Græci enim νῆσσαν uocant anatem, & τροφὴν alimentum. Scribit Plutarchus, Catonẽ Censorium aluisse domesticos ęgrotos, carnib. nessarum & phassarũ, expone, anatum & palumborũ. Gręce φάσσα dicitur palumbus.

Nesyris, Sphondylion herba, apud Diosc. libro tertio, capite.88.

N E T

Net, Arabice & Barbare, compositio Zapetij, quę constabat olim ex animalis musco, agolocho, & orientali succino. Vide, Zapetion.

Netrindes oliuæ, a natando sic appellatæ apud Iulium Pollucem. Idem autor & Cotinadas appellat, quas et Phaulias et Trambos dici tradit.

N E V

νευροχονδρώδης σύνδεσμος, Galenus uocat chartilagineum ligamentum. Est autē id durum, chartilaginosumq; ligamentum. Galen. de Temperam. lib. 2.

Neuroides, Limonion, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 19.

νεῦρον, neruus.

Neuras, Poterion, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 16.

Neuras, Paronychia, frutex, apud Dioscor. lib. 4. cap. 57.

N I C

Nicander, Colophonius Grammaticus, & Medicus. Tempore Attali iuuenis illius uixit, qui Gallogræcos uicit. Scripsit de Theriacis contra uenena. Item de agricultura. Item curationum collationes. Et prognostica Hippocratis uersibus edidit, aliaque complura. Suidas.

Niceratus, scripsit de Epilepsia, ut inquit Aurel. celebris olim sui seculi Medicus.

Nicias Pyrrhi regis Epirotarum Medicus. Hic olim ad Fabricium ueniens, promisit, si uellet, Pyrrhum ueneno se ei sublaturū. At ille auersatus facinus horrendum, Pyrrho significauit, ut ab Nicia posthac caueret. Curtius.

Nicomachi, autore Suida, sex fuerunt. Ex his Nicomachus Sragirites Machaonis filius, Aesculapij nepos, qui scripsit de Medicina libros sex, & Philosophiæ unū. Reliquos duos, patrem, & filium Aristotelis ponit, ambos Medicos: quorum filius scripsit Commentarios in Physicam patris, et octo Ethicorū libros ad Eudemium, qui & hodie Aristotelis nomine celebrantur.

N I D

Nidor, odor rerum assarum.

N EI AB

νείαιρον, Homerus uocat uentrem inferiorem, id est, Colon: iacet autē dextra potissimum parte ad hypocondrium.

N I G

Niger color. Lege, Ater.

Nigra uena, id est, Mediana.

N I L

Nil ocularium, quod in officinis pro collyrio seruatur, Pompholix apud Dioscor.

Nileus Medicus, citatur ab Galeno, & Aecio serm. 8. cap. 1.

N I P

νιφετὸς. Lege, Nix.

N I T

Nitrum quale potissimum præfertur, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 121.

Nitrum dulce, Gypsi.

Nitrum adhibeat, qui uult Brassicam uiridem efficere in coctura: cuius natura non multum distat a sale. Hinc exijt illud Epigrammatistæ:

Ne tibi pallentes moueant fastidia caules,
Nitrata uiridis brassica fiat aqua.

Plinius in coquenda brassica, nitri uiriditatem custodit. Apicius quoque inquit, Vt omne olus smaragdinum fiat, cum nitro coquatur. Olus autem smaragdinum pro uirenti positum est, a uirore smaragdi, qua gemma nihil est uiridius. Columella lib. 11. cap. 3.

Nix gignitur densitate nubium friatili, quæ simul in aquam uerti cęptæ, in minuta contunduntur: atq; illa contusio speciem præfert spumæ, exactumq; candorem: humoris autem concretio, quiq; nondum fusus est, nec rarefactus, rigorem efficit. Hęc impetu & confertim decidens, νιφετὸς appellatur.

N O L

Noli me tangere, idem morbus, qui Barbare Formix, de quo lege in dict. Formix.

N O M

Nomæ, dicuntur hulcera, quæ depascunt, uorantq; corpus.

Nome, depastio.

N O T

Nothroteta. Lege, Veternosi.

νότος, uenti meridiei.

Notion, Semperuiuum, apud Dioscoridē lib. 4. cap. 91.

νωθρότης, torpor & hebetudo mentis.

Notiæos, id est, dorsago, medulla dorsi. Reliqua quæ in uertebris continentur, spondilionis occupant nomen, ut inquit Iulius Pollux.

N O V

Nouaria, Astragalus, apud Dioscoridem libro.quarto, capite.65.

N O X

Noxam, pro priuatione accipit Gale.lib.de differentijs Sympto.

N V B

Nubes, est crassamentum exhalatione conuolutum, uim habens aquã gignendi. Aristotel.libro de cœlo et mundo.

Nubilarium, rusticum ædificium est: a nubilo aere dictum, sub quod totã messem fundi, et semitrita frumẽta cõferre rustici consueuerunt, si repentinus imber per triturã interuenerit. Id autem nubilarium iuxta aream est faciendum. Dicitur & Nubilar. Columella libro primo, cap.6.

N V C

Nucleus, non in nuce tantum dicitur, sed et in testa, & in ferro, & quod in quacunque probiore materia intus resistit.

Nuces heracleoticæ, id est, ponticę, uel auellanæ, sic enim Theophrastus uocat.

Nuces Pineæ, græce στρόβιλοι. Quaterna earum genera: Durum, quod & uulgare, Tenerũ, et putamine digitis fragile, ideoq; auibus expositum, Tarentinam olim uocarunt. Tertium e picea satiua nucleorũ cute mollissimum, adeo, ut simul mandantur, quod autore Plinio Sepium uocatur.

Nux Euboica.i. Castanea. Lege, Castanea.

Nux Castanaica. Lege, Castanea.

Nux. Dubitatum est in iure apud Cesceliũ, an nux pinea pomum esset: quia Nuces essent, quicquid foris duro tegitur: Malum quicquid id, quod esui est foris habet: Pomo utrunq; contineretur. quod fere probauimus. Seruio nuces sunt omnia corio duriore tecta, molliore uero poma.

Nuces amaræ, id est, Amygdalæ amaræ.

Nuces Galbæ, siue Caluæ.

Nuces prænestinæ, ab Catone probatæ.

Nuces Rhasiæ, & Albenses.

Nucum Tarentinarum duo genera, fragili putamine, & duro: quæ sunt amplissimę, & minime rotundæ, quas a frangendi mora Moracias & Moracillas sunt qui uocẽt. Præterea Moluscæ. putamen rumpentes. Macrobius, qui persicũ uulgo dictã Moluscam nucem esse putat, aperte hallucinatus est. de quo uide Barbari corolla. in nuces Iuglandes.

Nux Heracleotia, id est, nux auellana.

Nux Prænestina, id est, nux auellana.

Nux Abellina, id est, nux auellana.

Nux Vnguentaria, id est, Moschata.

Nux Indica, fructus, ut Mauri putant, palmæ cuiusdam Indicæ, pręmagnus atq; pinguis, cuius oleũ butyro quoq; præferunt bonitate.

Nuces Heraclianæ. Vide, Heracleoticę nu.

Nux Myristica, nux muscata. Lege, μάκερ.

Nux Auellana, græce, κάρυον ποντικόν.

N V M

Numellæ, quarum mentio fit a Plauto, sunt uincula quibus quadrupedes in pascuis deligantur: unde & nomen impositum est. siquidem græca uox νομαὶ, dicũtur pascua. Vnde & Apollo Nomius creditur esse cognominatus. Columella lib.7.cap.8.

Numerus, ut Herophilus ait, est motus qui in tempore ordinem habet constitutũ. Zeno Herophili imitator, sic. Numerus est series et ordo eorum pulsuum, in quibus distenditur arteria ad eos in quib. comprimitur. Aliter sic. Numerus est proportio temporis in partes, quæ ad ipsos pulsus pertinent, eandem habitudinem seruans. Aliter sic. Numerus est habitudo eorum pulsuum, in quibus distẽduntur arteriæ ad eos in quibus contrahuntur. Gal in definit.

Numidicam dicunt. Dissentit a Varrone, scribente Gallinas Africanas a Græcis appellari Meleagrides: tanq; res una sit, nomina tria, ut Africanæ, Numidiæ, Meleagrides pro uno eademq; autio babeantur. Sunt autẽ gallinæ gibbosæ, uarijs plumis sparsæ: quæ ob id a Martiale dicuntur guttæ, numidicæ, & ab Horatio Afra auis. Papinius in syluula. Quas undę Numidæ legunt sub austro. Columel.lib.8.cap.2.

Numenius, Medicus.

Numisiani sic meminit Gal. de Anatom. libro.1. Cum fuissem Corinthi, ut operam darẽ Numisiano, qui & ipse celeberrimus Quinti auditor extitit. & cætera.

Numius, Medicus citatur ab Aetio, sermone.13. capite.20.

N V T

Nutricatio est, quæ cõprehensionẽ & latitudinem habẽs, appositio corporib. efficitur.

N Y C

Nycteritis, Anagallis, Magice.

Nyctilops. Lege, Exulcerationis ocul.

Nycteris herba, alias unuẽgtum Helenes uocatur ab Aetio, sermone. 12. cap. 5.

Nycteritis, magicum uocabulum herbæ lacertę. De qua quid sentiant scriptores, in dictione Lacerta disseruimus.

N Y M

Nympha, uel μύρτον, uel Epideris, uel κλειτορίς, quæ interiacet subsultans caruncula in medio rimæ muliebris pudendi, paululum prominens, subrubicunda.

νύμφη, in uulua prominens caruncula, quibusdam adeo excrescit, arrigiturq́ non aliter quam uiris penis, unde & uiri ad coitũ incitantur. Modum eius resecandi, uide apud Paulum libro. 6. capite. 70.

Nymphęa palustris, describitur a Dioscor. libro. 3. capit. 149.

Nymphęa, Dryopteris apud Dioscoridem libro. 4. capite. 199.

Nymphæa, Thelipteris, uel Filix fœmina apud Dioscoridem lib. 4. cap. 197.

Nymphodorus, Medicus citatur ab Aetio sermo. 9. capite. 49.

Nymphon, Nymphęa altera, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 150.

O B A

Obambulantes febres. s. periadię.

Obeliæ, panes Dionysio sacrificati: sic dicti, quia uerriculis quibusdã costipabantur, quos obeliscos uocabãt: aut quia obolo uendebantur.

Obesi quomodo curãdi, uide. 14. Method. Galenus.

ὀλισικὰ θερμασίας, caloris refrigeratiua.

Oblamenia, Vitis nigra apud Dioscoridem libro. 4. cap. 195.

Obligare, uulnus est alligare, fascijsq́ uinciri. Libro. 11. cap. 2.

Obliquus pulsus. Lege, Pulsuũ different.

Oblisa uox, id est, apocope uocis, quasi intercisionem & interruptionem dixeris.

Obolus. Vide, Vncia.

Obscuræ caussæ. Lege, Caussarum alia pro catarctica.

Obsidia, obsidionẽ et insidias, Col. li. 9. ca. 7.

Obsoletior, squalidior, decoloratiorq́. Columella lib. 2. cap. 11.

Obsonium myrtatum, ex baccis myrti, quo olim uice piperis utebantur.

Obsopei, id est, boni coqui.

Obstetrices dicuntur, quæ præsto sunt fœminæ parturienti. Dictę ex eo, q́ opem ferant: uel, ut interpretatur diuus Ambrosius, q́ obsistant, ne fœtus recens editus, in terram diffluat. Plinius, & Aristoteles frequenter testimonia citant obstetricũ, tanquam in rebus talibus peritissimarũ. namq́ diutino usu, qui magister optimus, exercitatissimę, non parũ multa melius nouere q̃ medici. Columella lib. 7. cap. 3.

Obstipum, uocabulo antiquo dicunt obliquum. Solẽt hypocritæ tristes, & umbrati philosophi, incedere ceruice obstipa, & capite obliquato. Hinc exijt illud Persianum. Obstipo capite, & figentes lumine terram. Horatius. Stes capite obstipo, multum similis metuenti. Scribit Sueton. Tiberiũ fuisse ceruice rigida & obstipa. Plinius noster memorans signa ęgrotantis suilli pecoris, quod a Columella dicitur obstipum, dixit obliquum. sic enim inquit. Index suis inualidę: caudæ in radice setæ dorso euulsæ, caput obliquum in incessu. Columella libro septimo, cap. 10.

O C A

Oca, Anser.

O C C

Occare, est glebas comminuere, & quasi occidere: unde & nomen. Quidam ab occæcando, occationis uocabulum dictum esse autumãt. Hinc Occator, nominatur is operarius, qui facit occationem. Locus Plautinus hinc innotuit. Occatorẽ dicere debebas prius. Nam semper occant prius, q̃ sariunt rustici. Colum. lib. 2. cap. 8.

Occultę fistulæ. Lege, Fistularum differen.

Occultus abscessus, est interiorum corporum, aut intestinorum mutatio in purulentam materiam facta.

O C H

ὀχεῖ, Aegyptiace Atriplex.

Ochi, arbores similes ficis, ex quibus defluit mel horis matutinis duabus. Plinius libro duodecimo, cap. 8.

ὀχθώδη, hulcus oras prætumidas habens.

Ochia natiua, siue sil. Teuton. alias Berggeel, Ochergeel.

Ochia factitia, Bleygeel.

Ochra quid sit, uide apud Dioscoridem libro quinto, capite. 99.

Ocharon, Theod. Gaza modo Erusliam, modo Eruiale, aliquando Cicerum folio ut Cicerculæ oblongo dicit, uermiculis obnoxio.

οἶχδοι, tumores & extuberationes, sumpta metaphora ab alueis.

O C I

Ocimon, herba differt ab Ocymo, quod pabuli atq; farraginis quoddam est genus: ab ὤκυν, quod ualet cito, siue ab eo, quod bo bus aluum citat.

O C N

Ocneros, Ruscus apud Dioscoridem. lib. 4. capite. 147.

ὄκνος. Lege, φινίς.

O C T

Octauius Horatianus omnem rem Medicā quatuor libris complexus est.

ὀκτάποδες, octopodes.

O C V

Oculi quatuor cōstant tunicis: neruosi sunt, & subiectorum colorum magnitudinum & figurarum differentias percipiunt & decernunt, Galen. de definit.

Oculi domini. Maiores fertilissimū in agro, oculum domini dixerunt: &, ut autor est Aristoteles, in Oeconomicorum primo, Persa interrogatus, quid equum maxime saginaret? Oculus domini respondit. Item Libycus, qđ stercus agro foret utilissimū? domini inquit uestigium. Huc pertinet sci tum illud Catonis. Frons occipitio prior est. quo eleganter significatur, frontē, hoc est, præsentiam domini, & aduētum plus prodesse fundo, quam occipitium, id est, ab sentiam atq; discessum. Alibi tradit Columella, oculos et uestigia domini, res esse in agro saluberrimas. Colum. lib. 3. cap. 21.

Oculi sublimes, uocantur instabiles, & sub inde commoti. 1. Prædict. Aphor. 13.

Oculi populi, Alberbrofs.

Oculi īmutatio, id est, eius profunditas: atq; ex eo uocatur oculus imminutus, ubi scilicet ipse seipso fit minor: Id quod Græci uocant ἀτροφίαν.

Oculorum morbi sunt: Phlegmone, Fluxus, & Exulceratio. Phlegmone tumor est oculorum, quum rubescunt multo calore, neq; facile mouentur, & puncturis quidem afficiūtur, uexanturq;. Rheuma, delatio humorum tenuium, qui sine uolun tate effluunt, neq; contineri possunt. Exu ceratio, est ruptio in tunicula cornea: quæ uel ictu, uel insigni inflammatione fit.

Oculorū anguli, qui prope nasum adiacent, Rhantires nuncupantur, ab humoris inspersione, aut παγαί, id est, pagæ, uelut lachrymarum fontes quidam: Canthos domesticos Medici uocant. Anguli uero in tempora uergentes, syluestres a neotericis uocantur. Paropiæ, παρώπιαι a Græcis, aut uerius παώτιαι, quod ad aures pro clinentur. Nam Paropia nuncupantur etiam, quæ equorum oculos ambiunt coria.

Oculorum desyderium ὀφθαλμικὰ græce, quasi pruritum illum oculorū existimes: Piziam uulgus.

Oculos etiā uexant & hæ infirmitates: Nubeculæ, Obscuritates, Suffusiones.

Oculus bouis. Lege, Cunicula.

Oculus Iouis, Aizoum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

O C Y

Ocymastrum, syluestre Basilicon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 48.

ὠκύμινον ἔλαιον, unguentum ocyminum.

Ocymoides, apud Dioscor. lib. 4. cap. 31.

Ocymoides, Erinos herba, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 32.

Ocymoides, Chamæleon niger. Dioscorides libro tertio, cap. 10.

Ocymoides, Clinopodion, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 108.

O D A

ὀδαξισμός, dentium, & gingiuarum prurigines. sic etiam Paulus utitur lib. 1. cap. 3.

O D O

ὀδοντίασις, dentitio, & ægritudo infantiū, quæ & ὀδοντοφία uocatur.

ὀδοντάγωγον, quod si interpretere, sonat, odontagogon, uel dentifricium. Olim, ut inquit ex Erasistrato Aurelia. Delphis in Apollinis templo, ostentationis tantū gratia propositum, ex plumbo confectum. libro. 2. capite. 4.

ὀδονταλγία, dolor dentium.

ὀδοντοφυΐα, dentitio, siue dentium productio, apud Paulum lib. 1. cap. 9.

ὀδόντριμμα, id est, dentifricium.

O D V

ὀδούς, dens.

O D Y

Odynolion. Lege, ἔχιον θαλάττιον

OE D I

οἰδήματα, tumores.

OE N A

Oenagra, frutex est arboris instar, amygdalino folio. de qua Dioscor. lib. 4. cap. 119.

Oenanthe, Vitis domestica Iulio Polluci.
Oenanthe, a Theodoro Vitiflora exponitur, & describitur a Dioscor. lib. 3. cap. 134. Plin. lib. 21. cap. 24. Alia ab ea quam lib. 5. describit idem Dioscori. Illa enim in Vitium genere labruscæ flos est: hęc in herbarum censu, a Theophrasto inter coronarias plantas, et flores qui secundi per ùer florent numerãtur. Latissime de utrisq; in cõmentario M. Vergilij.
Oenanthe, Sphondylion apud Dioscoridẽ libro tertio, capite. 88.
Oenantharion, id est, unguentum oenanthinum teste, Paulo: qui non ob id sic nominatum putat quod accipiat oenanthea, cum sæpe fiat sine ea, sed a uino, & floribus lilij. Vtebantur hoc, inquit, ueteres a balneis, spargebant eo mensas, & nares linebant, & contra pestilentiam ualere iudicabatur, præsertim Possidomanum, cognomento Mesopotamites.
Oenanthinum etiam unguẽtum dici potest omne quod ex floribus fit unguẽtum. Aliud & priuatum, cuius meminit Dioscorides descriptione propria libro primo: siue quod ex uino fit, & floribus lilij, quo ueteres utebantur contra pestem. Vide Barb. Corollarium. 58. lib. 1.
οἰνανθίνον ἔλαιον, ex œnanthe, id est, ex labruscæ uitis flore.
Oenanthe uitis labruscæ uua, colligitur cũ flore, cũ optime olet siccaturq; in umbra, & reponitur. Plinius lib. 12. cap. 12.
Oenanthe, uocatur uitis syluestris fructus cum floret, id est, fructus labruscæ. Diosc. libro quinto, capite quinto.
Oenaria, folia uitis, a poetis sic appellãtur.
Oenarion ab Hippocrate Vitis appellatur.
Oenas, græci οἰνάς, id est, Vinago: ut interpretatur Gaza, magnitudine columbi: capitur autumno.

OE N O

Onocrotali, olorum similitudine sunt, nec distare putãtur omnino, nisi faucibus ipsis inesset alterius uteri genus. Huc omnia inexplebile animal congerit: mox perfecta rapina, sensim inde in os, deinde inferius in aluũ ruminantis modo demittit. Gallia hos septentrionali oceano proxima mittit. Aelianus.
Oenogora. Lege, Garum.
Oenoe, uitis domestica, apud Dioscoridem libro quinto, capite primo.
Oenophoros, uitis domestica, apud Dioscoridem libo. 5. cap. 1.
Oenothera, idem quod Oenagra, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 119.
Oenomeli, hocipsum quod mulsum uocant uulgo. Quanq; alij sine uini mentione hoc intelligunt, simpliciter mulsum uocantes. Dioscorides e ueteri uino, austeroq;, & bono melle factum, dicit præferri, lib. 5. ca. 9.
Oenopia, radicis nomen, qua hospitis ægyptiæ medicamẽtum extitit: de quo, Poeta scribit. Miscuit actutum dulci medicamina uino, Vnde hylaris, lætusque mali & fuit immemor omnis.

OE N V

Oenutta, herba qua gustata, corui & canes ebrij fiunt.

OE O N

οἰωνίσαι qui sint, require in dictione μαντικὴν appellant.
οἰωνιστικὴ quid sit, require item in dictione, μαντικὴν appellant.
οἰωνοσκόποι qui sint, require in eadẽ dict.

OE C T

οἰκτίσιν, eam mortem uocat Paulus Aegineta, ubi inflammatione, uel aridi stercoris obstructione moritur quis.

OE P T

οἴπτοτον, ouium recremẽtum.

OE S O

Oesophagum, qui post Aristotelis seculum scripserunt, stomachum, nos gulam dicimus, appellare consueuerunt, Quamuis Aristoteles prisco semper uocabulo hanc animalis particulam nominauerit. Galenus lib. 5. de locis affectis, cap. 4.
Oesophagus etiam stomachi appellatio est. Iuniores barbare Isophagum uocant, quo nomine Gulam intelligunt, qua defluit in stomachum cibus, ubi etiam conficiatur. Lactantius hanc partem aluum appellat: Plinius tamẽ Alui nomine accipit eã portionem, in quam medio adnexam umbilico, delabuntur cibi iam in uentre percocti, qui sit terrestrium, quibusdam denticulatę asperitatis, alijs cãcellatim mordacis. Hũc stomachi appellatione omnes fere intelligunt. Nam & Galenus, Os uentriculi inquit, ut ueteres καρδίαν appellabant, ita nostra tempestate stomachus appellatur, id est, gula.

OE S T

οἶςρον, Oestrum, Asylum latine, apud Vergilium tertio Georg.

OE S Y

Oesypon, pecudum sordes, sudoremque feminum & alarum uocant, ad innumeros prope usus. Plin. li. 29. Qui cum sit uberrimus poetarum commentator, lucem mihi indit Nasonis uersibus alioqui subobscuris, quæ sunt apud illum tertio de Arte: Oesypa quod redolent, quāuis mittantur Athenis, Demptus ab inmundæ uellere succus ouis. Item in primo de Remedijs amorum: Pyxides inuenies, & rerum mille colores, Et fluere in tepidos œsypa lapsa sinus. Ab oue autē dictum est Oesypū, quā græci οἶν uocant, quasi οἴου ῥύπον, id est, ouis sordes. Quomodo fiat, Diosc. lib. 2.

οἰσυπος, succidarum lanarum pinguedo.

O F F

Offa, massula & frustum: Colu. lib. 12. ca. 38.

Offæ, græce μαγίδες.

O L A

Olacitas, id est, grauis odor.

O L E

Olea conditanea, quæ apte condiri potest.

Olea Arabica, baccis fere nostratibus fungos cū largi ceciderint imbres educēs: qui tacti sole, in pumicem durantur.

Olecranū, quod extrorsum in brachijs prominet: unde apud Comicos ὠλεκρανίζειν.

Oleitas, siue Oletas, ut Oliuitas, tempus est legendarum oliuarum.

Oleago, Chamelea, apud Dioscoridem lib. quarto, cap. 182.

Oleastellum, Chamælea, apud Dioscoridē libro quarto, cap. 182.

Oleastellum, ab oleastro forma diminutionis deducitur: tanquam olea hoc etiam nomine dicta sit, quia similis est baccæ oleastri, hoc est, oliuæ siluestris. Colu. lib. 12. ca. 48.

Oleomel, græce ἐλαιόμελι, in Palmyris Syriæ ex arbore fluit, melle crassius. Lege dictionem, ἐλαιόμελι.

ὠλεσίκαρπος, id est, frigipella, salicis epithe ton apud Homerum Odyss. κ. μακραί τε αἴγειροι καὶ ἰτέαι ὠλεσίκαρποι.

Oletum, consitus oleis locus.

Oletulum, idem quod Oletum: uel humanum excrementum.

Oleum quoddam medicabile supernatat in stagno Agrigentino. Solinus cap. 15.

Oleum album, Græce ἔλαιον λευκόν. Vide Dioscoridem lib. 1. de Oleis.

Oleum, non alia ratione ab unguento differebat olim, quam quod in illo nulla est ex aromate aliquo ad maiores uires præparatio: in hoc, quoniam non satis esset oleum, & quæ illi ad odoris gratiam, uel ad sanitatē miscerentur.

Oleum Cicinum, uel Ricinum, e Cici arbore fit in Aegypto copiosa, ubi sine igne & aqua sale aspersum exprimitur, cibis fœdum, luminibus lucernarū propter nimiā pinguedinem ineptum & obscurum.

Oleum Balaninum, græce ἔλαιον βαλάνινον, quod e glande fit Aegyptia, quæ Myrobalanos quoque dicitur. Vide Dioscoridem libro. 1. cap. Balaninon.

Oleum maluatum, id est, maluæ.

Oleum ibiscatum, id est, ibisci, uel althee.

Oleum Hispanū apud Gal. 3. de ualetudine tuēda, pro oleo omphacino, uel ὠμοτριβές.

Oleum Hispanum, inter astringentia annumeratur, a Gal. libro primo, κατὰ γένη.

Oleum Sabinum, oleū molle, a quo omnis adstringendi uis abest, apud Galen. 3. de ualetudine tuenda.

Oleum picinum, lege, πισσέλαιον.

Oleum Histricum, inter astringentia unguenta recensetur ab Galen. libro primo, κατὰ γένη.

Oleum omphacinum, quod ex immaturis oliuis exprimitur. Græce ὀμφάκινον.

Oleum inmaturum, oleū crudum, id quod Omphacinum, seu Omotribes.

Olearū folia cur tēpore brumali cōuertantur, uide Gellium lib. 9. cap. 7.

Oleoptisanon, ex oleo & ptisana, familiare ueteribus lumbricis perimendis.

Oleum crudum, id est, oleum omphacinū.

Oleum frigidissimum, sic inscribitur Lumine maiore, quia ex herbis frigidis & uiridibus constituitur.

Oleam sacram legimus appellari moriam nomine inde dicato, quod esset Palladi cōsecrata. Vide Cælium lib. 7. cap. 19.

Oleum mandragoratum, ab oleo & succo pomorū mandragoræ.

Oleum Rosaceum, ab oleo & Rosis sic dictum.

O L F

Olfactus, a spiritu qui in nares descēdit perficitur. Galenus in definit.

O L I

ὀλιγαρισία, præparcum prandium.

Oligochloron, cognomẽtum Capparis.

Oligoron, Apocynon, apud Dioſcoridem libro.4.cap.84.

ὀλιγότριχοι, paucis capillis tecti.

ὀλέθριον φάρμακον, id eſt, perniciosum.

Oliuarum genera tria dixit Vergilius. Orchites, Radios & Pauſias. Vide Pliniũ libro.15. capite.1. Vergil. item in Georg. De Oliuis lege Plinium libro.23.capite.3. Dioſcoridem lib.1.Plin.15.cap.3.Palladiũ libro.3.cap.20.Colum.lib.13.cap.47.

Oliua Licinia, Cominia, Sergia, regia apud Plinium lib.15. capite.3.

Oliuæ ſtrictiuæ. Vide Stringere.

Oliuæ caducæ, quæ ſua ſponte cadunt.

Oliuam Caducam. Eſt oliua Strictiua quæ manu legitur. Eſt Caduca, quę cadit, et pertica, ſiue arundine decutitur. Laudabilior eſt, quæ manu ſtricta colligitur. Colum. libro.12.cap.49.

Oliuitatem grãmatici eſſe dicũt fructũ oleę. Verum ut ego ſentio, nõ tam fructum oliuæ ſignificat hæc dictio, quam tempeſtiuitatem, tempusq́ oliuæ legendæ: ipſamque collectionem tempeſtiuã, & ut ita dicam, uindemiã olei. Hoc docet ipſe Columella qui paulo mox inquit, media eſt oliuitas, plerumque initium menſis ſeptembris, libro.12.capite.46.

Olidus, ceſſator homo, & cui ex ocio foetent alæ.

Olinthus, Medicus, citatur a Galeno.

ὄλυρα, id eſt, ſiligo.

Olla, ſiue aula uicium quomodo arboribus contrahatur, require apud Theophraſtũ libro quarto cap.16.

O L O

Olocimus color. Lege, Color uarius.

Olochryſum, Semperuiuum apud Dioſcoridem, libro.4.cap.91.

Olocyron, Aiuga, uel Chamępitys apud Dioſcoridem libro.3.cap.176.

Olophyton. Capparis.

O L V

Olus chordum. Lege, Chritmon.

Olus, Manardus Ferrariẽſis exiſtimat, ſicubi oleris mentio incidat apud bonos ſcriptores, lactucã debere intelligi. Locus eſt libro nono epiſtol,3.

Olus pullum, idẽ quod olus atrum, uel Hipposelinon, apud Dioſcor.lib.3.cap.76.

Olus, ab olla ductum eſt, ut inquit Varro: atq; ei poeta ille Veronenſis alludit, cũ canit. Non olera Olla capit. In quo uerſu, nõ pro uaſe fictili capitur Olla, ſed nomen uiri proprium eſt: ubi plures errant.

Oluſatrum, Hippoſelinon.

Olus marinum, apud Plinium idem quod Braſſica marina.

O L Y

Olympias, ſophiſta, & experimentator, apud Aecium ſermone.11.cap.29.

Olympicum medicum, nugonem appellat Galenus Method.lib.2.

Olympianicę equæ dicuntur, quæ in olympico certamine uictrices ſunt; ſicut olympionicos uocant uictores, athletas in olympijs ludis. M. Tullius. Cũ Rhodius Diagoras olympionices nobilis, uno die duos ſuos filios uictores olympiæ uidiſſet. Apud Græcos eſſe Olympionicen, iudicatur prope maius & glorioſius, q̃ Romæ triũphaſſe. Colum.lib.3.cap.8.

Olyra, multorum conſenſu, noſtra eſt germanica Siligo e: tiamſi a Dioſcoride uelut notiſſimum germen, & ſemen (quod uehementer dolẽdum eſt) non deſcribitur. Nã in nullis hodie plus erra tur, q̃ in uulgatiſſimis, protritiſſimis, & quæ quotidie edimus, pedibusq́ calcamus. Catoni quoque genus eſt tritici. Longa eſt eius in Plinio hiſtoria libro decimo octauo. neq; in Theophraſto locus. Verum in hoc omnes cõſentiunt, ſigna inter triticum & hordeaceum eſſe. Plura de ea re in cõment. Dioſc.

O M

Omœnomœnon, Glycyrrhyza, apud Dioſcoridem lib.tertio, cap.6.

ὠμιαία, humerarius neruus.

ὀμματόφυλλον, id eſt oculare folium; atq; ſic interpretatur Vlpiani interpres, βλέφαρον, id eſt, palpebram.

ὠμογέροντες, ſenes qui cruda adhuc & uiridi ſenecta ſunt, propterea, quod adhuc ciuilia negocia obire poſſunt. Galenus libro quinto de ſanitate tuenda.

ὁμοιόπυρον, quod eſt tritico ſimile.

ὠμοπλάται, ſcapulæ.

ὦμος, humerus.

ὀμοτριβὲς, oleum crudum.

ὠμοφόρον, id eſt, quod crudis carnibus ueſcitur animal.

ὠμοτάριχος, e thynno salsa caro dicitur, uulgo Thunnina.
ὠμοτάριχος, piscis, qui uulgo Thunnus.
ὠμός, crudum.
Omphacium oleum fit duobus generibus, & totidem modis ex olea & uite. Olea adhuc alba expressa, deterius ex druppa: ita enim uocatur, prius quam cibo matura sit, iam tamen colorem mutans. Differentia, quod hoc uiride est, illud candidū. Quod e uite exprimitur aminęa, eius confectionē uide apud Plin. lib. 12. cap. 27. & Dioscor. lib. 5. cap. 6. & iterum Plin. lib. 4. cap. 14.
Omphacomeli, hoc est, acerbū siue, acidū.
Omphacolitis faciendi rationem. Vide apud Dioscor. lib. 5. cap. 24.
Omphalocarpos, Lappa, uel Aparine, apud Dioscor. lib. 3. cap. 103.
ὀμφαλός, umbilicus.
Omphax, idem quod Omphacium.

O N A

Onager, asinus syluestris dicitur, cuius pullos uocant Lalisiones. Epigrammatista:
Dum tener est onager, solaq; Lalisio matre
Pascitur, hoc infans & breue nomē habet.
Tradit Plinius mulum ex Onagro & asina genitū, omnes antecellere. M. Varro. Asinorum genera duo: Vnum ferū, quos uocant Onagros. Colum. lib. 6. cap. 36.

O N C

ὄγκοι, corporis meatus, uel pori.
Onchos, stercus bouinum.

O N E

ὄνεις, Fici Tarentinę, pradulces.

O N I

Onias. Lege, Onistos.
ὄνοι πολύποδες. Lege, Onos.
ὄνυχες. Lege, Vngues præter digit.
ὀνειροπόλοι qui sint, require in dictiōe, μαντικὴν appellant.
ὀνειρωγμός, seminis emissio in somnio, ex imaginatione, uel repletione: a uerbo ὀνειρώττειν, quod significat somniare.
ὀνειρώττουσις, quęlibet insomneitas, et quando in totum recessit ab ægro somnus.
Onistis, Apocynon, apud Dioscoridē lib. 4. capite. 84.
Onitis quid sit, lege, Origanum onitis.
ὀνειρωγμοί, impudica insomnia, cum seminis emissione.
ὀνίς, stercus bouinum,
Onistos, piscis quem nos Asellum dicimus: duos in capite lapillos, & cor in uentre habens solus omnium. Hunc Græci etiam Banchon βάγχον, & Chellaren, siue Gallariam appellant. Est & Mugilis genus, cognomento Banchos, id uidelicet, quod ab Aristotele Chelones dicuntur, omniū minimi. Porro nō desunt, qui inter pisces Onon ab Onisto dirimant: Onon & Gadon uocantes, Oniston uero Gallariam, siue Gallaridan, atq; Maxinon. Nā Onias Scari genus est. Sunt enī Scari, alij Oniæ, alij Aeoli cognominati. Onistos porro Hippocrati uulnerariū instrumentū est, ad luxata corpora. Aecius Oniston marinum ad uitia interaneorum commendat: piscem intelligat, an uermem, incertū est; Barbarus. Lege, Onos.

O N O

Onobletum, herba quędam linguæ similis, apud Hippocratem, quæ fœminarum pro fluuijs apponitur.
Onobrychilon, Onobrychis, apud Diosc. lib. 3. cap. 171.
Onobrychis, radice gracili, nascitur circa fontes. Dioscor. lib. 3. cap. 171.
Onogyros, herba aspera & spinosa: Vsus eius aduersus uenena, ut inquit Nicander.
Onoma, Ononis, Hedysarum, apud Diosc. lib. 3. cap. 148.
Onone, Argemone.
Ononis, idem quod Anonis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 20. Est & alia Ononis cognomine Flomitis, quæ a Dioscoride Onosma dicitur: quanquam sint qui Onomida, non Ononida uocent. Dictam sic Phocion putauit, quod asinos se ad illam terentes & scabentes iuuet.
Onophyllon, Anchusa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 26.
Onosma qualis sit herba, uide apud Diosc. lib. 3. cap. 148.
ὄνος, latine Millepeda, Centipeda, Multipedaq; Græci ὄνισον ϗ τίλον uocant. Galenus κύαμον, a fabæ similitudine. Phocion ἰοῦλον. Notæ omnibus Millepedę hę, nullibi non in humidis & aquosis nascentes. Græci a liuido colore ὄνους, quasi asinos eas uocauerunt. Antiquiores Romani a numero pedum Multipedes uocauerunt. Sunt qui Porculos etiam dici uoluerūt. Aliud genus Multipedę habetur, quę non arcuatur, Seps uocata, & Scolopen-

driaminor, quæ perniciosa quoque est. Est & locustæ quoddam genus, Millepedæ nomine. De Millepedis plura Plinius libro 29.cap.6.lib.3.cap.5. Dioscorides. libro.2. Aristoteles de Animalibus libro quinto. Lege, Onistos.

ὄνοχες ὄνων, ungulæ asinorum.

Onos, locustarum quædam, quæ Apteros uocatur, id est, alis carens, ut inquit Paul. Hodie Bruchum uocant, sata rodentem.

Onocicides, id est, Gallę rusticæ, & asininæ, quæ fungosæ, flauæ, atque magnæ, sunt minus efficaces.

Onochiles, Anchusa alia, apud Dioscoridē lib.4.cap.27.

Onocha, Anchusa apud Dioscoridem libr. quarto, cap.26.

Onocrotalus, olorum similitudinem habet solis faucibus differēs, inexplebile animal. Plin.lib.10.cap.47.

O N V

Onuris, Oenagra idem, apud Dioscoridem lib.4.cap.119.

O N Y

Onychitis, Cadmiæ species, apud Dioscor. lib.5.cap.75.

Onysti, saxatilū generis pisces ipsi Galeno.

Onyx, candorem unguis humani habet, uariat & ipse in aliquot eius generibus. Plin. lib.37.cap.6.

Onyx item oculi pus, unguis similitudinē referens, quod etiam nomē alteri affectui ab Celso & alijs adscribitur. Item,

Onyx, Conchylij tegumentū est, ut inquit Dioscorides: ei simile, quo purpura integitur. Quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur, suauem ideo spirans odorem, quod Cōchylia inibi nardi pabulo uescantur. Colligitur postquam stagnantes aquæ æstiuis squaloribus inaruerunt. Nonnulli Ostracium uocant, alij Ostracon: quidam (ut officinæ) Blactas Bizantias. Galenus Poma, hoc est, cauum, siue, quod idem est, operculum, etiam in purpuris. Item Condylion, ut Paul. Aegineta. Sunt qui Ampullam unguenti sic uocant, ut Porphyrius Grammaticus. Cætera Dioscor. lib.2. Plin.lib.32.cap.11.

Onyx, Alabastrites lapis, de quo lege Dioscor.lib.5.cap.144.

☞ O O

Oogala, pulticula ex ouo & lacte.

ὠὸν ἁπαλὸν, ouum molliculum. τρόφιμον, quod nutrit.

ὠὸν ῥόφητον, ouum sorbile.

ὠὸν σκληρὸν, ouum durum, quod ita coctū est, quod durescit,

ὠοτάριχα, oua salsa, inueterataque. Nunc oua piscium salita in offas, aut in pastillos durata, inclusaque membranulis, oua Taricha dicuntur, in lautissimos recepta cibos.

☞ O P A

Opaca, Onobrychis herba, apud Dioscor. lib.3.cap.171.

Opalus, lapis preciosus, fulgens carbunculi igne, Amethysti purpura, Smaragdi uirore, & incredibili mixtura lucis. Plura de eo Plinius lib.37.cap.6. & inibi de eius generibus, & uitijs, & experimentis.

O P E

Operimentum summum in nucibus est, nō lignosum putamē, quo maturę nuces clauduntur: sed quod a principio lignosum pūtamen illud uestit, appetente maturitate deciduum.

O P H

Ophiasis. Lege, Capillorum affectus.

Ophinchos, in cœlo supra Scorpionē constitutum est sydus, ita figuratum, ut manibus anguem medium teneat: unde a nostris dicitur Anguifer, & Anguitenens: a Græcis Ophinchos, qui dicunt ὄφιν serpentem, καὶ ἔχω, teneo. Quidam appellant Ophiulcum, ab eo, quod est ἕλκω, traho. Celebratior est prior lectio. Apud Higinum fabulosa narratio est, quis fuerit hic Anguitenens. Habet in capite stellam unam, in utroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextra quatuor. Totus constat ex stellis numero uiginti tribus. Columella lib.11.cap.2.

Ophioctona. Lege, σκολόπενδρα.

Ophiogenium, Elaphoboscos, apud Diosc. libro.3.capite.78. sic dicta, quod serpentes uexet.

Ophioctonon, id est, occidens serpentes, Elaphoboscos apud Dioscor.lib.3.cap.78.

Ophiostaphyle, Capparis.

Ophiostaphylon, uitis alba, apud Dioscor. lib.4.cap.194.

Ophioscorodon, Apocynon, apud Diosc. lib.4.cap.84.

Ophioscorodon, Capparis.

Ophis, inter alia, Dracunculus herba.

ὄφις, is serpens, quem nos uulgo anguem uocamus. Sic enim M. Vergilio uidetur.

Ophites, marmor est serpentum maculis simile, a quo nomen. Dioscor. lib. 5. cap. 153.

ὀφρύς, supercilium.

ὀφθαλμία, oculorũ morbus ex interioribus caussis, & apostemate calido super pellicu las albuginis oculorum.

Ophthalmiam Iulius Pollux negat proprium aliquod oculorum esse uitium: sed in eo uerbo significari tradit cauitatem oculorum ex corporis ęgritudine. Celsius & alij appellant lippitudinẽ, sicut Xerophthalmiam quæ sit arida lippitudo, cum nec tument, nec fluunt oculi, sed grauescunt. Lege, Taraxis.

ὀφθαλμός, oculus.

Ophion, animal ceruo simile, nimirũ pilis ipsis, & dentib. ceruo tñ minus. Lege, Ce (mas.

O P I

Opinais. Lege, Belenium.

Opisthenar, extima manus pars: alias, pars syluestris.

Opistonomi boues, id est, retro pascentes in Libya, quæ Aegypto terminatur.

ὀπισθότονος, ubi in posteriorem partem contrahitur ceruix.

ὀπισθόκομαι, qui comã per tergũ fusam alebant, cuiusmodi Hectoris comam describit Homerus.

Opium, rectius Opos. Lege, Opos.

O P O

ὀπώρα, primus autumnus, quo tẽpore uua, ficus, aliaq; huiuscemodi maturescũt, quæ non tantum hoc tempore, sed tota etiã ęstate maturantur poma: qualia poma, pruna, cerasa, armeniaca, & alia huiusmodi pręcoqua: autor Paul. lib. 1. τὰ μὲν σῦκα, καὶ σταφυλαὶ ὅσον κεφάλαια τῆς ὅλης ὀπώρας ἐστίν. Lege, Ponti nomen.

Oporæ. Lege, Ponti nomen.

Oporophylacium. Lege, Ponti nomen.

Oporothecæ, loca dicuntur ubi fructus reponuntur autumnales.

Opos, succus: atq; sic uocant Medici succũ papaueris: Officinæ, ut omnia suo more corrumpunt & temerant, opium uocant.

ὀποβάλσαμον, succus balsami: collectionem eius & precium lege apud Dioscor. libr. 1. Plin. lib. 12. cap. 25.

Opobalsamum uerum, uel ad nos non affertur: uel si affertur, tanti precij existit, ut totius antidoti preciũ præuertat. duodecim enim drachmas, præter id quod in Hedicroo apponi debet, tota Andromachi compositio recipit, quæ. 18. libras parum excedit. Vix tñ crediderim, syncerũ & recens afferri. Nam quod hactenus uidere potui, odore, colore, substãtia, longe a qualitatib. ueri distabit. Sed & Gal. uarijs adulterari id modis queritur, inuenirią; in optima Myrrha Opobalsamũ, quod intra corpus assumptũ, mortiferũ esset: nisi forte extra hoc periculum nos sumus, qui nõ optima solum, sed bona etiam Myrrha caremus. nam quę Myrrhæ loco habetur, pro odore suauitatis teterrimũ uirus obolet. Hæc Manardus lib. 6.

O P S

ὀψοφαγικά, Athenęus uocat Opsoniorum instructiones, & ea quæ obsoniorum uice sumuntur. lib. 1. Dipnosophistarum.

Opsago, Solanũ somniferũ. Dio. li. 4. c. 76.

O P T.

ὀπτικοί, nerui dicuntur, qui uisiuum spiritũ ad oculos deferunt: quib. abscissis, accępto in tẽporibus uulnere perit uidendi facultas, tanquam extincta lucerna.

Optime habere dicimus, animal, stirpem, et rẽ quãlibet, cũ optime suã functionẽ obit. ueluti ficus optima est, cum optimos, plurimosq; ficos affert: & sic de alijs. Gal. 1. tem.

Optima corporis cõstitutio, si ad substantiã eius spectes, & quę optimo tẽperamento fit, est, quę figurã partiũ egregie ad functiones cõparatam habet. Ad hæc, quæ oẽm tum numerũ, tũ magnitudinẽ, tum omniũ earum inter se contextum ad actiones idoneum exhibet. Vide Gale. 1. de sanit. tuen.

Optimus Medicus, qui cuncta operatur in medendi facultate, prout ratio dictat. Gal. in Definition.

O R B

Orbiculata poma dicũtur sic a figura orbis.

Orbiculata, herba Barbaro, & Dioscoridę uidetur esse Clinopodion. In Coroll. Clinopodij uide Barb.

Orbiculata. De his mentio fit a Cœlio scribẽte: Malis orbiculatis esse pasti uidẽtur. Plin. autor est, Orbiculata dici ex figura orbis in rotunditatẽ circũacti. Col. li. 12. c. 45.

Orbiculata, quibusdam Cyclaminos.

Orbiculi dicti sunt, quos uulgus uocat trociscos, græce τροχίσκους.

ORC

Orca, huius beluæ imago nulla repræsentatione exprimi potest alia, quam carnis immensæ, dentibus truculentæ. Plinius lib. 9. capite. 6.

Orcæ, uasa sunt fictilia, quibus penora conduntur. Persius,

Menaq; quod prima non dũ defecerit orca.
Apud eundem accipitur pro uasculo aleatorio, scribentem Augusto. Collo non fallier orcæ. Apud Plinium Orca belua marina formidandæ uastitatis & formæ. De orcis ficarijs, id est, quibus fici conduntur, sic inquit Plinius. 15. At ubi ficorum copia abundat, implentur Orcę, in Asia cadi. Columella lib. 12. cap. 15.

Orci tunica, Anemone herba.

Orci tunica. Vide, Nardus Celtica.

Orchis, idem quod Cynosorchis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 142.

Orchites, testiculares oliuæ.

ὄρχος βόθρος εἰς ὃν ἐνθίτεται τὸ φυτὸν πρὸς μαχείαν.

ὀρχατὸς ἐπὶ τὴν στίχον. φυτείαν, περὶ τὸ ὄρχιδι. Theod. interp.

Orchis, species oliuę est, & nomen Orchis, siue Orchites. Vergilius tria oliuarum genera dixit illo uersu:

Orchites, & radij, & amara posia bacca.
In codicibus mendosis legitur, Orchades. Autumant Gramatici, Orchites dici a forma testium, qui Gręcis ὄρχεις. Vnde & buteonem, quod genus est accipitris, Triorchen uocant: quia scilicet tres numero testes habet. Colum. lib. 5. cap. 6.

ὄρχεις ἱπποτάμου, testiculi hippotami.

Orchoselinon, idem quod Oreoselinon, apud Dioscor. lib. 3. cap. 74.

ORE

Oreoselinon, caule Anethi, de quo uide Dioscoridem lib. 3. cap. 74.

ὀρείνιον, id est, Helenium. Lege, Helenion.

ὄρεξις, cibi appetentia: estq; ea uox Graecis tam tetra in ea significatione, ut non sit ueritus in Satyra Poeta latinus dicere:

Rabidam facturus orexim.

ὀρέξεως προκλητικά, quę appetentiã satiãt.

ORG

Organum. Docet Vitruuius nomine Organi machinas significari multipharias in architectura. Columella lib. 3. capite. 13.

Organica, id est, instrumẽtaria, pars est chirurgiæ, quę per cathacismũ dispositionib. non naturalibus opitulatur, & per curationem non affecta ossa sanitati restituit.

ORI

Oribasius Sardianus, familiaris Iuliani principis fuit, a quo etiam κοιαίστωρ Constantinopolitanus factus est. Scripsit Medicinæ libros. 72. ad Iulianum, eorumq; ἐπιτομὴν libris. 9. ad Eustathium filium. Item de regno, & de affectib. Hęc fere Suidas. Eunapius in Sophistarum uita sic: Oribasius, inquit, Pergamæus genere, in eloquentia pariter & medicina profecit, Iulianoq; propterea medicus fuit accersitus. Inuidia deinde succedentium Principum, rebus suis spoliatus atq; priuatus, in exilium ad Barbaros missus est. Vbi tamẽ animo semper Philosophico instructus fuit. Tanta apud Barbaros gratia, & in opinione fuit, ut fere pro Deo haberetur: placatis tandẽ Principibus, redijt, bonaq; amissa recuperauit. Alij Pergamensem faciunt. Quicquid ueterũ erat cõmentariorum, in compendium contraxit: idq; ea diligentia, ut iam non alia legisse, sed propria inuenisse dicebatur. Vnde uulgo celebratum id de eo erat: ἄξιος ἐνστάσιας δίου ὀριβάσιος.

Scripsit Euporiston lib. III.
Medicinæ Compendium lib. I.
Curationum lib. I.
Trochiscorum confect. lib. I.
De Simplicibus lib. I.

Origanis, Marum, apud Dioscoridem libr. 3. cap. 47.

Origanum, & Origanus dicitur, producta quæ ante ultimã est syllaba. De Origano egit Dioscor. lib. 3. cap. 30. Plinius libro. 20. capite. 17.

Origanum, Chrysospermon, & Chrysogonon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 59.

Origanum Creticum, Origanum odoratũ.

Origanum, Eryngium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 23.

Origanum, Geranij genus alterum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 130.

Origanum Heracleoticum, ab nostris Cunilaca, siue Cunila gallinacea, ab Heraclea Ponti dictum, teste Plauto in trinummo, ubi inquit: In Ponto, ubi absinthium fit, et Cunila gallinacea, sub qua tam Creticum, q; Aegypticũ intelligunt. Vide Barbarũ in Coroll. Origani.

Origanum Heracleoticum, hissopo folium simile habet: de qua Dioscor. lib.3. cap.30.

Origanum Onitis, candidior est folio, non dissimilis hissopo. Vocatur et alio nomine Prasion. Quidam & Ornithis, id est, Gallinaceum. Dioscor. lib.3. cap.31.

Origanuum syluestre, folijs est Origani, ramis tenuibus palmum altis, in quibus umbellæ anethi insunt. Dioscor. lib.3. cap.32.

Oricola, herba cuius colore uestes inficiuntur, prouenit in insulis Canarijs, ut inquit Aloysius Nauigationis suæ cap.8.

Oris columella, uuula uulgo.

ὀρειμαλίδες, poma quæ Theoc. in Bucol. montana appellat, alias syluestria poma.

Orinda, panis ex orindio concinnatus, seminis id in Aethiopia peculiare genus est, sesamo persimile.

Orizelon, Aiuga, uel Chamæpitys, apud Dioscor. lib.3. cap.176.

O R M

Orminon, Stachis, & Leucographis, quomodo ab inuicem differant, uide in Herbarij nostri tomo.2. & passim in lib. Nicolai Leoniceni de erroribus Medicorum.

O R N

Ornios, Cheranion, Anemone.

ὀρνιθοβοσκεῖον, gallinarum locus, ubi aluntur gallinæ.

ὀρνιθοτροφία, Græci ὄρνιθα gallinã uocant, & alitem, τροφὴν alimentum. Vnde Ornithotrophia, loca nominamus, quibus gallinæ inclusæ saginantur. Dicuntur & Ornithones. Generali uocabulo, sunt auium receptacula, Auiaria. Lata dictiõe nominantur Gallinaria. Colum. lib.8. cap.2.

ὄρνιθες. Lege, Gallos Gallinaceos.

ὀρνιθόγαλον, quod si interpreteris, sonat, gallinæ lac. Lege, Ornithogalon.

Ornithiæ, Fauonium uentum, quidam Chelidoniam uocant, ab hirundinis uisu, quæ græce dicitur χελιδών. Tunc enim incipit flare, cum hirundines aduentant per uer. Nonnulli appellant Ornithiam, ab aduentu auium, quæ græco uocabulo Ornithes nominantur. Flant autem uenti Ornithiæ, ut docet Plinius, uno & septuagesimo die post brumam. Aristoteles quoq; in secundo Meteorum tradit, Ornithias flare post brumam, esse Etesias debiles. De Etesijs alibi plura. Columella libro undecimo, capite secundo.

Ornithiæ item uenti septẽtrionales per. 30. dies esse solent, atq; cum hirundo aduenit. Quanq; alij legant Orithiam. Vide Barbarum in censura Pliniana. Sunt autẽ ad sinistram ipsius Solani.

Ornithones, septa in quibus aues pascuntur, græca dictione. siquidem ὄρνις dicitur auis & Gallina. Boetius composuit Ornithogonia, id est, de auium generatione. Lege Varronem, & Gellium, qui te docebũt quid sint Ornithones. Idem M. Varro Ornithoboscion nominat gallinaria, id est, loca quibus gallinæ inclusæ pascuntur. Columella lib.8. cap.1.

Ornithogalum, gallinæ lac, cauliculus est tener, candicans, tenuis, sesquipedalis, tribus, aut quatuor in cacumine mollibus agnatis: à quibus flores prodeunt foris herbacei, & cum hiantes se pandunt, lactei. Inter quos diffectum ut miluo capitulum emicat. Vide Dioscoridem libro secundo. Plin. lib.21. cap.17.

O R O

Orobax, Pæonia, apud Dioscoridem libro 3. capite.158.

Orobelion, Pæonia, apud Dioscoridem lib. 3. cap.158.

Orobias, minores thuris guttulas appellãt.

ὀροβάγχη. Lege, Erui angina.

Orophe. Lege, Crocodilios.

O R P

Orphus, piscis. Plin. lib.9. cap.5.

O R R

Orrodia. Vide, Orron.

Orrhopygium, Græci uocant ultimam in animalibus renum partẽ, quæ sedi superueniens, anum ex superiore parte integit, in auibus manifestiorẽ quam in homine. Non habet hæc pars latinã appellationẽ.

Orron & Taurum eam uocant partẽ, quæ testiculos interiacet. Vnde Orrodiã, pro formidine interpretantur: quoniam in timore bruta eam obtegant partem, inserta cruribus cauda. Hinc ὀῤῥοπυγισικτὸν Melanurum uocant. Dicitur id item Perinæon, & Teramis, desinitq; in sedem quã δακτύλιον uocant. A tauro apud Magicos deriuatur ἀταύρωτος pro uirgine, quasi sine tauro.

ὀῤῥοπυγισικός. Vide, Taurus.

ὀῤῥὸς γαλάκτος, serum lactis: de quo uide Dioscor. lib.2.

O R T

Orthocola, uel ftillofa, dicuntur iumenta, quæ contractionem neruorum patiuntur in pedibus, & de capitibus ungularum cal cant, & funt rigidi articuli, plenaſq́ ungulas in terram ponere non poſſunt. Vegetius lib.2.cap.54.

ὀρθόκειρος φρίκη, apud Sophoclem uocatur horror pilos furrigens, uelut ὀρθόθριξ.

ὀρθοπνοία, creber anhelitus ex pulmonis uitio. ἀπὸ τοῦ ὄρθος καὶ πνόη. Vocatur & ἄσμα.

ὀρθόστασις, affectio ubi ſurrecti ſtamus, neruis poſterioribus contractis.

Ortigia. De Ortigijs lege Solinum cap.18. ad longum: & inibi de Orthigometris.

Orthigometra. Lege, Ortigia.

ὀρθοβόας, gallus gallinaceus. Sic Alexander regis frater Alexarchus eum uocauit, quod mane titillaret.

ὀρθραγορίσκος, lacteus porcellus, ſic dictus, quia ſub matutinis olim uenales erant.

Ortygia, Plinio Plantago.

Ortyx, Plantago apud Theophraſtum.

O R Y

Oryges, ex genere caprarũ ſunt: a quibuſdam ſoli dicti contrario pilo ueſtiti, & ad caput uerſo. Iuuenalis. Et getulus oryx. Item Epigrammatiſta: Sæuus oryx conſtat, qui mihi morte canũ. Scribit Plinius, Orygem eſſe unicornem, & biſulcum. Idẽ tradit in Aphrica generari Orygem perpetuo ſitientem, ex natura loci potu carentem, cum mirabiliter efficax ſit ad remedia ſitientium. Namq́ Getuli latrones eo durantur auxilio, repertis in corpore eorũ ſaluberrime liquoris hauſtu ueſicis. Colum. libro.9.cap.1. Hęc beſtia orientem Caniculam contuetur, & adorat: naſciturq́ præcipue in Getulia.

Orypoſis, malum, qñ ungues obuncantur: quod rabidis interdum accidere uidemus.

Oryza, frugum generis eſt, in paluſtribus, riguiſq́ naſcens, mediocrem cibum præſtat. Quidam hordeum Galaticum, quia graue ſit, atq́ candidum, appellant: peregrinũ initio ſemen, ex Indiaq́ primo ablatum, ſimile Zeę, aſpectu Lolij, magna parte in aquis, cubitorum quaternum altitudine: cęterum effundit non ſpicam, ſed milij modo ac panici iubam. Hodie in multis locis prouenit, cępitq́ ſeri etiã in Germania.

O S

Os, pars ea, qua cibum recipimus. Ariſtot. lib.1. de Natura animalium.

Os quidem, ſecundum Platonẽ, eſt medulla a calore concreta. Secundum uero nonnullos Medicos, eſt compactio terrea, ſolida, & ſenſus cuiuſuis expers, ſine ſanguine. Senſus inopia, atq́ inæqualitas cartilaginum unguium communis eſt. Aliter. Oſſa ſunt corpora ſicca, terreſtria, frigida, & ſenſus expertia. In oſſium concauitate medulla eſt contenta, pinguis, ſine ſenſu. Galen. in Definit.

Os genitale, partem hanc pudendam nuncupari accepimus, quã uulgus hodie uuluam. Idem carnis tuberculum hiulcum, biſidumq́ nominat Bonaciolus.

Os maius, quod totum fert crus.

Os mundi, Chriſtoffels kraut.

Os ſacrum dicitur, ubi deſinunt ſphondyli, a lato incipiens, in anguſtum deſinens ubi coccyx eſt, quæ & ſphondilyon, & orrhopigium nominatur. Vide ἱερὸν ὀστῦν.

Os uentriculi, ſæpe per abuſum pro ſtomacho uſurpatur. Galenus de ſectione uenarum libro.1.

Os uentris magnũ, ubi cohæret ſtomachus uentri.

Oſſa duobus modis ſunt compoſita: articulo, & conglutinatione. Commiſſura, eſt oſſium immobilium. Articulus, eſt oſſium ſecundum naturam uolubilium.

Oſſa concreta habentes, nunquam ſudauerunt, neq́ ſitiuerunt. De quibus rationem apud Solinum lege cap.4.

Oſſeæ membranæ, quæ Græcis περιόστεοι, quaſi undiq́ oſſa continentes.

Oſſium dolor, ὀστοκόπος.

Os uteri, uulua.

O S C

Oſcedo, in mandibularum muſculis & thoracis proueniens affectio, qua rictus deducitur. Vel,

Oſcedo, oris graueolentia. Alicubi pro oris uitio accipitur apud ſcriptores. Vide Aulum Gellium lib.4.cap.20.

ὄσχεον, communis omnibus interioribus teſticulorum ſinus: ſcrotum noſtri uocant, alij ſcortum: iſq́ ab ima parte medijs tunicis leniter innexus eſt, a ſuperiore tantum circundatus.

Oſcilla lupinorum dicuntur a Columella,

ea Plinius noster uocat umbilicos, cuius uerba subscripsi: quæ sunt hæc, cũ uerbis Columellæ congruentia. Condi lupinos in fumo maxime cõuenit: quoniam in humido uermiculi umbilicum eius in sterilitatem castrant. Videtur autem dici Oscilla, quasi parua ora tertio gradu diminutio nis, unde et oscilla Vergiliana comode de duci possent: quamuis grammatici aliter enarrent, quibus non assentior. Quidam malũt legere Oscilla lupinorum, quasi ossa minutula, uocabulo ab osse, non ab ore, deflexo. Verum agricolæ super hoc consulendi. Mos fuit priscorũ, ut oscilla fictilia, id est, imagunculæ, & sigilla uenderẽtur, quæ homines per se, & pro suis capitibus in sacellum Ditis offerrent in festiuitate sigillariorum. Colum. lib. 2. cap. 10.

Oscines aues, quæ ore canunt, quod non se lix semper signum.

Osculum, uẽtriculi stomachus. de quo uide Galenum de Symptomatũ caussis lib. 1.

O S I

ὀσίριδος διάδημα, Osiridis diadema. Lege, Halimum.

O S M

ὀσμὴ οὐκ ἀηδής, quod odore est non ingrato.

Osmon, medion herba, apud Dioscoridem libro. 4. capite. 21.

O S P

ὀσφὺς, quam & ἰξὺν uocat Gale. in descriptione corporis humani, pars ea, deficiente latina appellatione, lumborum nomine indicata est.

O S S

Ossifraga. Lege, φήνη.

Ossifragus differt ab ossifraga. Quia ossifraga septimum genus est aquilę, ea uidelicet quæ barbata fertur, & Sanqualis: Ossifragus uero spurius est, & generis postremi.

Ossifragus. Lege, φήνη.

O S T

ὀστεῖ, uenti in terra, qui sub impetu terræ motus, uno obnixu subuertunt quod impulerunt.

ὀστεολογία, ossium interpretatio.

Ostracites, lapis testę similitudinem habet, globosus, & in laminas fissilis, quo mulieres ad detrahẽdos pilos pro pumice utuntur, Dioscorides lib. 5. capite. 156.

ὀστρακόδερμοι, Ostripelles.

ὀστρακόδερμα, omnia eiusmodi animantia quæ testa tegũtur sicciori: propterea quod cutis ijs ostraco, id est, testę adsimilis est.

ὀστεόκοπον, Galenus interpretatur lib. tertio de tuenda ualetud. quasi ossium dolorem.

Ostracon, id est, scabrum, incuruum, Balsami fruticum species secunda.

Ostracum. Lege, Onyx.

Ostracium. Lege, Onyx.

Ostrea, lege. Purpuræ & chamæ.

Ostrea, & conchas uocamus omnia quæ testis integũtur Aristo. lib. 1. ca. 6. de animal.

Ostrinus color. Lege, color uarius.

Ostrea fœminino genere dixit Quintus Serenus. Quo etiã genere nomẽ ipsum usurpatum est, cum ab Aulo Gellio, tũ a Macrobio.

Ostryn gignit Aegyptus et Syria: quam et ostryam uocant, solidariam, circa saxa aquosa, similem fraxino cortice & ramis, folio piri, paulo tamẽ longioribus, crassioribusq́;. Plinius lib. 13. cap. 21.

O S Y

Osyrias, eadem quæ & Osyris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 144.

Osyris, herba Sphondylion dicta, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 88.

Osyris item frutex est niger, lentus, ramosus, folia item nigra. De qua uide Dioscoridem libro quarto, capite centesimo quadragesimoquarto.

O T

ὠταλγία, aurium dolor.

ὠτέγχυτος, ocularius clyster.

Otis, auis bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis illi eminentibus: unde nomen illi. Plinius libro. 10. cap. 23.

Otides, perdicum similes sunt, obesitate autem, corporisq́ pondere parum se alis attollunt: quapropter canib. se obnoxios quodãmodo cognoscentes, ad eorum latratũ extemplo proripiunt sese, latitantes inter frutices. Aelianus.

Othonnam, inquit Dioscorides, aliqui maioris Chelidoniæ succum esse aiunt: alij succum e florib. corniculati papaueris expressum: alij permistos ceruleę Anagallidis, Hyoscyami, & Papaueris succos esse contendunt: alij Trogloditicę herbę succum, nascique in eo Arabiæ tractu qui ad Aegyptum spectat. Lege Dioscoridẽ lib. 2. cap. 102. & inibi Cõmentarios.

ὠτικοὶ κλυστῆρες auricularij Clysteres.
ὠτικὸς κλυστὴρ, Clyster auricularis.

O V

Oua Pythagorę, κύαμοι dicta sunt: iussitq; non a fabis, sed ouis abstinere Pythagor.
Oui putamen in aceto liquatum & macera tum liquescit, & mollius fit.
ὠὰ ἑφθὰ, quæ inmodice arta, & plus paulo rophetis.
ὠὸν ἐρυθρὸν oui luteum.
Oua. Vide, Didymus.
Oua Teganista, a patellis & sanguine dicta, fucci deterrimi.
ὠὰ ὀπτὰ, tosta cinere.
Oua exapheta, siue πνικτὰ, hoc est, quæ in aquam calidam mittuntur, immerguntur q; cum garo, & uino, & oleo coquẽda lento tm̃ igni, ac modice coagulanda, ut inquit Paulus. Nã & quoddam obsonandæ carnis genus πνικτοὶ uocãt, quod haud multum distare Barbarus existimat ab eo, quod dicitur ἀγάβρασον.
Ouum sorbile uocatur, quod in coctura cõcepto tantum calore, uix densari incępit, & liquidũ adhuc calet potius q̃ coctũ sit.
Ouum durum, siue igne duratum, quod extrema coctura ad eam duriciem peruenit, ut cõmanducari & teri dentibus possit.
Ouum tenerum, siue molle, quod ulteriore coctura densatum quidem, non tamen duratum penitus fuit.
Ouum elixum & semicoctũ .i. molliculũ.
Ouũ. De ouis, & eorũ iuuamẽtis, lege Dioscoridem lib.2.
Ouipera animalia quæ oua pariunt, ut aues fere omnes.
Oues reijculæ, quæ ætate, uel morbo graues reijciuntur.

O X A

Oxalme. Lege, Garum.
ὀξάλις, rumex est acri sapore, fuluis ramulis & folijs, caule, itemq; semine quadrangulari, pallida radice. Aecius sermone.10, cap.18. Quartũ Rumicis genus Acetosa.

O X E

ὀξεῖα, acuta, acetosa.

O X I

Oxingion, nunc aceti fęcem, nunc axungiam significat.

O X O

Oxolęon, acetum oleo mistum.
Oxsartycos Gręci libros dicunt, quibus cõdiendi præcepta continentur.
Oxsartysia, artificium cibos condiendi.

O X Y

ὀξυάκανθα, acuta spina, quam pytianthen, aut pyrinam aliqui uocant. Arbor est pyrastro similis, spinosa, & minor. Baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleum: radicem multifidã, alte descendẽtem. Hermolaus Barbarus, acri uir iudicio, a ruralibus Crispinã quoq; dictã existimat, quasi acrem spinã, ex cuius acinis etiam uinũ conficitur, Crispinum uocatum, eodem fere usu quo uinum ex malo punico: unde mihi suspicio fit, esse forsan spinam quam nos, & uulgo officinæ Berberim uocãt. nam & ex Berberis baccis uinum cõficitur, quod malipunici uinũ æquat: nec uideo quid possit contradici
Oxybaphi meminerunt Aristophanes & Pollux. Plinius in.20. differens de fœniculo, sic scribit. Idipsum condimentis prope omnibus inseritur, oxyporis etiam aptissime. Ex eodem quoq; genere est Oxygarum. sic enim uocant liquamen Græci cum aceti mixtura conditum. Plini. in.31. docet, liquoris exquisiti genus esse quod garon uocauere: quod olim conficiebatur ex pisce quẽ græci garum uocabant: unde & nomen. Postea ex scombro pisce laudatissimum factũ est, appellabãtq; garũ sociorum. De oxygaro ait Martialis. interlactucas, oxygarumq; uber. Col. lib.12. cap.56.
Oxybaphi mensura .i. mẽsura acetabuli.
Oxycedrus, id est, Cedrus acuta: atq; hanc proprie cedrum uocare malunt, quę, acutior, durior, spinosior.
Oxycratũ, acetũ aqua mistum: alias posca, uel pusca. Nam utrunq; uideo usurpari.
ὀξυδορκία, acuties uisus, claritas oculorum.
Oxygalam, docet Plinius appellari butyrum quod in summo fluit & supernatat: cuiq; exempto, sal & oxygala, alio modo, uidelicet recẽs lac cũ acido lacte miscetur, ac efcitq;: quod et utilissimũ stomacho. gręce dicitur ὄξος, acetum, καὶ τὸ γάλα, lac. Inde copulatis dictionib. fit oxygala. Galenus meminit casei, quẽ oxygalacticum appellat. Nũc noster Colu. plurimis cõdimẽtis docet oxygalã fieri. Colu. li.12. ca.8.
Oxyglycus, ex acoro, & dulci aliquo medicamento, compositũ medicamentũ.
Oxygarum. Lege, Garum.

ὀξυλάπα, panis genus cum aceto cõfecti, cuius olim in dysenteria erat usus. Lege Galenum octauo Method.

Oxylapathon uocant, quod in acutum tendit, prædura habens extrema, non nisi palustribus nascens. Aliud est satiuũ, illi dissimile. Lege, Acetosa.

Oxylepes, panis squarosus, & acidus: datur febrientibus, & quibus aluus fluitat.

Oxyliparum. Lege, Garum.

Oxymala. Lege, Malus medica.

ὀξύμιλι, Acetum, Mulsum.

Oxymel, uoce græcanica uocauerunt uinũ ex aceto & melle factum. Nam ὄξοσ, dicitur Grecis acetum, & μέλι, mel. Fit autem Oxymel hoc modo. Mellis decem libræ, cũ aceti heminis quinq;, hæc decies subferuefaciunt, atq; ita sinunt inueterare. Themison summus autor, damnauit oxymel, & hydromel. Est autem Hydromel uinum ex aqua et melle factum: unde & nomen. Celebrãt autores & omphacomel, quod fit ex uuæ semiacerbę succo, & melle fortiter tuto: unde nomẽ. Grece enim ὄμφαξ dicitur uua acerba, & ὄμφακασ, uocant uuas & fructus inmaturos. Hinc omphacinum oleum dictum, quod ex oliuis acerbis, quas uocãt drypas, & omphacium ex uua, quod uulgo agreste nominitant. Columella lib.12. cap.55.

Oxymelitis cõpositionem, lege apud Galenum quarto de sanitate tuenda.

Oxymyrsine, Ruscus apud Dioscoridem lib.4. capite.147.

Oxymel passularũ, ab aceto & melle, & passulis dictum.

Oxyphyllon, Geramium alterũ apud Dioscoridem lib,3. cap.130.

Oxyphyllon, Trifoliũ apd' Dios. li.3. ca.122.

Oxyporum. Condimenta quibus inest acetum, quæque aceto diluuntur, generali uocabulo uocant oxypora, Græce enim τὸ ὄξος acetum dicunt. Ex eodem genere est oxybaphon: quasi dicas, intinctum aceti. Quanq; oxybaphon uas quoq; sit acetum continens. ut docet Suidas.

Oxypora pharmaca .i. cito penetrantia, describuntur ab Aecio, sermo.9. cap.24.

Oxypternos, oxysthmos apud Diosc. libro quarto, cap.55.

ὀξυρόδινον, acetum roseum.

ὀξυρεγμιά, ructus arridus.

Oxysachar, cum sacharo mistum acetum, idq; uice mellis.

Oxytonon, papauer erraticum, apud Dioscoridem lib.4. cap.67.

Oxytonon, papauer satiuum apud eũdem Dioscoridem lib.4. cap.68,

ὀξυτρίφυλλον, id est, Trifolium acutũ. Vulgo interpretari audio Alleluiach, uel Acetosellam herbam humi repẽtem, et acetosę saporem referentem, floribus albis.

O Z

Ozena, polyporum piscium generis: dicta a graui capitis odore. Plinius lib.9. cap.30.

Ozeni. Lege, Casia.

Ozenitis, nardus uitiosa. Pli. lib.12. cap.12.

ὀξαινα, notissimũ medicis in naribus malũ, & quod ab ingrato odore nomen inuenit: carnis corruptione illic factum, fere incurabile, Paulus.

ὄξοι, in minoribus & plęrunq; annuis plantis geniculi, unde folium germine & siliqua profertur: quale in harundine, graminisq; radicibus est uidere. In maioribus arboribus nodi uocãtur: unde se noui proserunt surculi & rami, qui certo spacio inter se distantes bini, triniue, & aliquando quaterni (ut in abiete) prodeunt. Sæpe etiam rami uocãtur ὄξοι in alijs scriptoribus, quoniam ex illis rami primũ tumẽt. Meminit & Marcellus Verg. annotatione in Dioscoridis Cinnamomum libro primo.

Oxycroceũ. Lege, Emplastrũ oxycroceũ.

P A D

PAderota, id est, Opalus lapis, propter eximiam suam gratiam. Vide Plinium libro.37. cap.6.

Padus, quẽ Oribasius interpretatur Attalius Medicus.

P A G

Pagonaton, Tussilago, uel Bechion apud Dioscoridem lib.3. cap.124.

Pagri, pisces marini. Plin. lib.9. cap.16.

Paguri, cancrorum genus. Plin. lib.9. ca.31.

P A L

Pala, arbor Indiæ, folium eius alas auium imitatur, longitudine trium cubitorum, latitudinis duum: fructũ e cortice mittit.

Palacas, massas auri uocari in Hispania, autor est Plin. repertas in puteis decussis põdere: quas & Palaceanas uocant.

παλάθη, ficus fructus.

Pala, ut inquit Strabo, purgatioris auri gle-

ba, semilibralis: a quo translatum id nomen est ad alia, uocatur, flos æris etiã Pala.

Palato agitare, latinius pro eo quod uulgus medicorum, dicit Gargarizare: licet græcis sit γαργαρίζειν.

παλαια ῥεύματα, uetera hulcera.

Paleas membranas illas intellige, quæ sub gutture gallorum sunt pendulę, tanquam quædam palearia. Vergil. pendent palearia mento. M. Varro Palea rubra subalbicant. Columella libro. 8. capite. 2.

Palare uites, id est, palis adminiculari, & pedamentis fulcire. Columella lib. 11. cap. 2.

παλαιότερος τυρὸς, uetus caseus.

Paleurgi. Lege, Corium.

Palimpissa, id est, pix liquida decocta, & in spissam coiens, quo in genere quædã uisci modo lentiscit. Dioscorides libro. 1. Breuiter, nihil aliud est, quam cocta bis resina. Vocatur & βόσκας.

Palindoria. Lege, Corium.

Paliurus a Manardo differitur li. 9. epist. 3. frutex est, alicubi tamẽ etiam arborescẽs.

Paliurus fruticosior loto, magisq; rubens: cuius nucleus non simul manditur: iucundus per se, atq; suauior est uino, quin & uina succo cõmendans. Circa Carthaginẽ Punicum malum sibi cognomẽ uendicat: aliqui Granatum appellãt. Apyrinoa uocant, cui lignosus nucleus abest. Vide Plinium libro. 13. capite. 19.

Palladius, Rutilius, Taurus, Aemilianus, Abbreuiator Catonis, Varronis, & Columellæ, scripsit de re rustica per singulos menses.

Palma in Aegypto gignitur. Sũt eius multa genera, multæq; descriptiones: quare ad autores remittimus, ad Dioscoridẽ lib. primo, Plinium lib. 25. cap. 5. lib. 13. cap. 4. Theophr. libro primo, cap. 2. lib. 3. cap. 5. Plinium item libro duodecimo.

Palma maior, flagellus unde nascũtur uuę, dalma unius inuersione literę, a uenti flatu dicta, ut inquit Varro.

Palma Christi, πενταδάκτυλος. Lege Pandectas.

Palma. Vide, Adipsos, & in Phœnica. Palmula item.

Palmam quatuor digitorũ spacio metitur Victruuius archit. 3.

Palmas relinquito. Vitis, ut docet M. Varro, dicta parilęma est a pariendo: deinde mutatis literis, palma. Colum. libro de Arboribus, capite decimo.

Palmæ nomine uitis item significatur. Columella libro. 3. cap. 17.

Palmæ id tantũ meminisse in discursu libitum est, quod & Gellius lib. 3. noct. Attic. cap. 6. ex Aristotele. 7 Problematũ annotauit, & Plutarcho. 8. Symptomatũ. Si supra Palmæ arboris lignum magna pondera imponas, ac tã grauiter urgeas, oneresq;, ut magnitudo oneris sustineri nequeat, non deorsum palma cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur, recuruaturque. Propterea inquit Plutarchus, in certaminibus palmam signum esse placuit uictoriæ: quoniã ingenium eiusmodi ligni est, ut urgentib. opprimentibusq; non cedat.

παλματία, flatus qui i ipso terræmotu quasi sabundi, atq; utroq; declinãtes, uibrantesq;, quod mouerint semper erigunt: Vibratoresq; ob hoc dicti: efficiuntq; terræmotũ tremori non dissimilem.

Palmes pampinarius. Duo genera Palmitis. Quod e duro exit, materiamq; in proximum annum promittit, Pampinariũ uocatur: Alterũ, fructuariũ. Col. li. 4. ca. 24.

Palmipedalis deponi. Dicitur malleolus palmipedalis, qui habet longitudinem pedis & palmi. Palmum autem constare digitis quaternis, docet Victruuius. Pes cõstat ex palmis quatuor, hoc est, digitis sexdecim. Cubitus ex sex palmis, id est, digitis. 96. Columella lib. 3. cap. 19.

Paludapium, Eleoselinum apud Dioscoridem lib 3. cap. 73. sic dictum, quia in paludibus nascitur, folio raro, nec hirsuto: simile apio sapore, figura, odore.

Palumbarius, accipitris nomen uel chalcis.

PAM

Pampechion. Lege, Pechia.

παμφόρος, omnia facile ferens. Terræ & regionis epitheton feracioris;

Pampinare uineam, est pampinos superuacuos detrahere. Arbusta pãpinari, nõ est moris. Nam, ut inquit eleganter Plinius noster, Plurimæ arbores amputari sibi uolunt, onerosa & superuacua: sicut nos unguem & capillũ. In pampinatione nõ hos oportet pãpinos detrahere, qui cum uua sunt. Colu. lib. 13. cap. 10. Hinc pãpinator. Columella libro. 4. capite. 17.

Pampinella parua, quæ & Pimpinella.
Pampini, secũdum aliquos uitium capreoli.
Pampinus, Hedera Helix. Barba. Coroll.
Pamphilus de Simplicib. nugatus est quædam, literis ea mandans quæ nunquam uidit: ut inquit Galen. 7. Simpl.

P A N

πάναβρος, id est, tota uita mollis, & quasi omnia uorare uolẽs, euiratusq;. Sic dictus est quondam Sardanapalus.
Panace, ferula sui generis, quinq; cubitorũ, folijs primo quaternis, mox senis, in terra iacentibus, ampla magnitudine, rotundis, in cacumine uero oleagineis: semine in muscarijs depẽdente, ut ferulæ. Excipitur succus inciso caule. Plinius lib. 12. cap. 26.
Panacia Mithridatis, tussiculæ subueniens pharmacum, apud Aeciũ. Sermo. 8. 55.
Panacia, Ligusticũ, uel Lybisticum apud Dioscoridem lib. 3. cap. 56.
Panaces, Ligusticum apud Dioscoridem libro tertio, cap. 56.
Panaces Heraclium, Origanum syluestre apud Diosc. lib. 3. cap. 32.
Panaces Chironion, in Pelio monte maxime prouenit: ab inuẽtore sic appellatum, de quo Dioscorides lib. 3. cap. 55.
Panaricium, audio interpretari morbũ, qui Germanice uocatur, der Vurm, oder das Vngenant, frequens in manuum digitis.
Panaricius, Paronychia, idem. Lege, Panaricium.
Panax nõnullis Heraclium dicitur, ex quo Opoponax colligi solet: autor Diosc. libro tertio, cap. 53.
Panax Asclepij, uel Panaces Asclepion: dictum sic, quoniam is filiam Panaciam appellarit Dioscorides lib. 3. cap. 54.
Pancration, Tapsia apud Dioscori. lib. 4. capite. 159.
Pancration, Stechas apd' Diosc. li. 3. cap. 29.
Pancratium, quã & Scillã pusillã uocamus, folijs lilij albi crassioribus conspicitur. Describitur ab Dioscor. lib. 2. cap. 191.
Pancarpos, Chamæleon niger. Dioscor. libro tertio, cap. 10.
Pancreon, inter carnes & adenes, id est, glandulas medium lieni adiungitur, & stomacho ac iecori ab carne nomẽ est sortitũ.
Pancreon, uel Calicreon, caro glandulosa, quæ atrerijs substernitur. Galenus de sectione uenatum.

Pancapra Alexandris, olim celebratũ plantarum genus in modum rotæ papyro inuolutum, diuturnitatis gratia.
Pandentur, curuẽtur. Pandere, & pandare uidetur usurpatum in eadẽ significatione, pro curuari. Vnde Pandationes dictæ curuationes. Plinius: Facile panditur iuglãs. Victruuius. In secundo. Vlmus & Fraxinus nõ habent rigorẽ, & celeriter pandãt. Idem in. 7. Cum solidus erit cogitationib. arescentibus, aut pandatione sidentibus. Columella lib. 4. cap. 17.
πανδήμοι, morbi communes qui in uulgo grassantur, omnesq; ex æquo perimũt, cuiuscũq; ordinis. uocabulũ Paulo frequens.
Pandesiam Græci uocant adijciale conuiuium, ac ganeatum, dubium, & omnifariam obsonijs differtissimum. Id nos, inquit Cœlius, doctus sane homo, glisterumq; dicere possumus, & saliare. Sunt tamẽ qui eo nomine intelligi malint id, quod ubi uescerẽtur publice, cõmeantes passim domo portionem quisque spirent, in medium tamen collaturi. Meminit Aristophanes, ὥσπερ, inquit, μάζα ϰαὶ πανδαισία.
Pandiculari, id est, oscitare.
Pandiculationes, oscitationes.
Pandiculatio uocatur, cum quis toto corpore extenditur.
Panicula uocatur, quicquid sublonga uel subrotũda forma tumet. Celsus in curatione rumicis, Fascia, inquit, eius rei caussa fit cui imo loco pila est assuta, ex paniculis facta, quę ad repellendũ intestinum quod descendit, illi ipsi subijcitur.
Paniculæ iuuamẽta quædam, quæ ramis arborum resinam fundentium, callo squamatim compactili dependent in latice.
Panion, Coniza species tertia apud Dioscoridem lib. 3. cap. 137.
Panis Sordidus, qui omnium est neglectissimus, ex furfuribus et omnib. simul quisquilijs coalatus, quo Neronẽ uixisse legimus.
Panis Generosus, qui similaginis plus habet quam furfuris.
Panis diuersa genera & nomina lege apud Iulium Pollucẽ, titulo de panibus, & Cœlium lib. 5. cap. 16.
Panis nauticus is, quem uulgo hodie Biscoctum uocãt. Coctus enim semel, in partes scinditur, & demum furno inmittitur: neq; facile situm contrahit.

Panicum,frumentaceis feminibus annumeratur,milio simile, eodēq; modo in panes subigitur. Fœmineo genere Melinem, & masculino Melinon. Theophrastus Panicum notissimā omnibus frugem uocauit. Romani a paniculis, in quibus semen est, Panicum appellauerunt. Fertur cibus esse uermium qui sericum conficiunt.

Pannus oculi, secundū Hali abbatem, oculi albugo, uel albedo, leucoma græce.

Panthera, et Tigris, macularū uarietate propè solæ bestiarū spectantur, cæteris, unus, ac suus corporis color est. Plin. lib. 8. ca. 17.

Pantheræ numerosæ sunt in Hircania. De earum natura & sagacitate, uide Pliniū & Aristotelem.

Panthiceratos, Pæonia, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 158.

Panxeris, plantaueris: a pango. Columella libro undecimo, capite secundo.

P A P

Papauer, et Papauerculum, in buccino pars ima esculenta. Item & in polypo, in quo & polyps dicitur, & Anosteos priuato nomine, ea pars scilicet, quæ supra uentrem eius conspicitur folliculi specie, liquore plenus non atro, ut in sepia, sed rubēti. lege, Ionia.

Papauer Corniculatum quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 69.

Papauer Erraticum quid sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 67.. Plin. lib. 18. cap. 25. & libro decimonono, cap. 8. 9. 10.

Papauer Heraclium, id est Aphrodes apud Dioscoridem libro. 4. cap. 70.

Papauer nigrum, Melanthum, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 92.

Papauer satiuum, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 68.

Papauer spumeum, Aphodes, dictū apud Dioscoridem lib. 4. cap. 70.

Papauer spumosum, Chamæsyce apud Dioscoridem lib. 4. cap. 181.

Papauer syluestre, id est, Corniculatum papauer, apud Diosc. lib. 4. cap. 69.

Papaueralis, papauer Erraticum apud Dioscoridem libro. 4. cap. 67.

Papauerculum. Lege, Ionia.

Papaueris lachrymas appellant Celsus & Galenus, quod nos hodie opium.

Papilla, uberum apex, Græce θηλὴν. Lege, Thele.

πάππος, inferiori labro adnascēs barbitiū.

Pappus. Vide. Corrigrya.

Papularum duo sunt genera. Altera est, in qua per minimas pustulas cutis exasperatur: rubet, leniterque roditur, tarde serpit: medium habet paulo latius, rotundum: incipit & desinit in orbem. Alteram ἄγριαν uocant, Græci ferā: in qua magis cutis exulceratur, uehementius roditur, & rubet. Interdum etiā pilos remittit, minus rotunda est: difficilius sanatur, in impetiginem uertitur. Nominatur id Buā Plinio, a fluuio Bubalo, cuius litu maxime tolluntur: ut hinc infantes pueri mala omnia Buas uocare doceantur. Celsus lib. 5. Sunt & sudoris Papulæ, in lentiscini olei mentione Plinio, quas Celsus pustulis annumerat.

πάπποι, flores carduorum, teste Paulo lib. quinto cap. 65.

Papyri usum, & inuentionem, eiusq; confectionē, uide apud Pliniū lib. 13. cap. 11. 12.

P A R

Para, auis, & parus, & parula, Festus & Paronem auem nominat.

Paracentesis, uerbum quo utitur Plinius in Anagallide lib. 25. Græcū est, atq; id significat, quod non multo post ipse punctionē dixit. Vsus eius in hydrope.

Paratercides, officula sic dicta, quia prope est Cercis, id est, Radius.

παρακμάσικα, id est, extrema senectus, ἀπὸ τοῦ παρακμάζειν, quod senescere & deficere significat. Vtitur ea uoce Galenus. 5. de ualetu. tuen.

Paracnemium, sic uocatur alterum os cruris, quod ab exteriori parte suprapositum est. constat enim ex duobus. In iumentis uocatur Parastata, Vegetio autore, græce παρακνήμιον. Lege, Parastatæ.

Paracope, mentis alienatio.

παραδόντιδες, καὶ παρούλιδες, tubercula iuxta gingiuas, ubi uidelicet caro in gingiua excreuit. Celsus libro. 6. cap. 13.

παρηγορικὰ, quę mitigandi simul, et sedandi facultatem obtinent medicamenta.

Paralia, maritima pix, flauentior & crassior quamdiu resina est, uidelicet quamdiu cruda: sed decoctio ex ea prius absumit.

Paralysis dissolutio membrorum. ἀπὸ τοῦ παραλύω, dissoluo. Est autem membrorū dissolutio tremorem inducens, & manus præcipue reddēs inutiles. Dicitur & ἡμιπληξία, cum alteram tātum corporis par-

tem ad malum inuasit. Dum enim totum corpus inuadit, uocatur Apoplexia.

Paralysis herba, Apocynon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 84.

Paralysis, Cicuta, apud Diosc. lib. 4. cap. 82.

Paralysis, Delphinion herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 82.

Paralium, Papauer corniculatum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 69.

Paralion, Pityusa, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 176.

Paralius, Tithymali species tertia, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 168.

Paranga. Lege, ἐχῖνον θαλάττιον.

παρανιτικὰ, mollificatiua, mitigatiua.

Parancephalis, medulla proxima cerebro.

Parapechion, os minus brachij, nos Radiũ appellamus.

παραφυάδες dicuntur in caulibus & ramis plantarum supra terram, & in radicibus aliquot sub terra, a principio suo, ueluti a matre quadam noua germinatione prodeuntia. Qui nascendi ordo in bullosis radicibus plerunq; est.

Paraplectici dicuntur, quibus in dextra, uel sinistra parte solutiones fiunt.

παραπληγία, diminuta est apoplexia: differtq; ab ea, ut a toto pars. Apoplectici quidem Paraplectici sunt, sed non ediuerso. Differunt etiam, quod Paraplectici sani mente, resolutam aliquam tantum corporis partẽ habent: Apoplectici uero & hãc, & mentem, & uniuersa.

Paraplexia. Lege, Apoplexia.

Pararythmum dicimus, qualitercunq; approximantem ætati, in qua contemplabimur numerum habentem, non autem existentem in eo.

Parameria, femora inter coxas dicta. Nam quod coxas interiacet, Mesomerium est.

Paraphrosyne, uocatur Phronitidis illa species, ubi per consensum mentis alienatio accidit, alio nomine delirium.

παρασκευαστικά, conceptacula seminis primo loco constituta: tanquam dicas, pręparatoria: quoniam seminarium humorem ad testes deferant.

πρασοειδὴς, a porrorũ colore nomine desumpto, Cholera uocatur, uulgo Cholera prassina, id est, uiridis, ut porri.

Parastatæ Vitruuio & Plinio lapides sunt pilarum fere modo appositi columnis: de qua similitudine alterũ auris os (duo enim sunt) Parastata nominatur in iumẽtis Vegetio: quod & Paracnenion appellatur Iulio Polluci: apud quem & meatus illi, per quæ genitura e testibus in urinæ uias defertur, Parastatæ nominantur.

παρασκευαστική, id est, præparatoria frictio qualis olim fuerit, uide Paulum lib. 1. ca. 15.

παρατρίμματα, id est, intertrigines, lęsio cutis ex attritione, uel equitatu.

Parcus, auis, differt ab alauda: quia parcus palumbo minor est, aliquanto subtus candida, cętera pauoni similis, & crista quoq;.

Parecchysis, liquoris manifesta infusio, & sensibilis, græce παρέκχυσις.

Pareas, serpens, in Syriæ locis reperitur. De ueneno eius require apud Aecium sermone. 13. cap. 31.

παρέγχυμα, id est, affusio. Lege, Carnosi.

παρεμπλαστικὰ. Vide, ἐμπλάττω.

παρέμπτωσις, id est, coincidentia. Sic Erasistratus uocabat morborum caussam coniunctam. Galen. in Introduct.

Parencephalis, est posterioris cerebri pars, & congenita ipsi cerebro, eiusdemq; coloris, dicta Cerebellum.

πάρεσις, animi defectio ac tabes. Tractatur ab Paulo lib. 3. cap. 18.

Pardalianches, Aconitum apud Dioscor. lib. 4. cap. 80.

Pardalianches, Apocynon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 84.

Pardi, apud Solinum describuntur cap. 27.

Parias, serpens, colore fuluus, oculis uelox, ore lato, morsu haud malignus. Quapropter eam mitissimo deo Aesculapio pro ministro antiquitas dicauit. Aelianus & Appollodorus.

Parietaria. Vide Diosc. dictione Helxine, lib. 4. & inibi Coroll. Barbari, & Vergil.

Parippi, canes Atheniensium sic dicti, quasi qui equis cursu æquali contenderent.

Paristhmia, tonsillæ quæ contingunt in locis his, quæ μῆλοι item uocant.

παραθαλάσσιοι τόποι, id est, maritima loca.

Parilia appellant diem uigesimum primũ mensis Aprilis, quo Roma cõdita est: quę & Palilia nominantur, a Pale dea pastorũ. Solinus autumat Parilia dici, quasi a partu Iliæ uidelicet Romulo & Remo conditoribus urbis Romæ. Festus Pompeius sic scribit; Paralibus Romulus urbem condi

dit,quem diem festum pręcipue habebant minores. Plinius tradit sydus suculorum uulgo appellatum esse Palslitium: quoniam exoriuntur undecimo Calend. Maij, quo urbis Romæ natalis est. Probus Grãmaticus docet Parilia dici per literã transpositam: quę si suo loco poneretur, Palilia diceretur. Columel. lib. 7. cap. 3.

Parnopes, locustæ sic uocatæ ab Oetensib. unde cognomen Herculi in Aeolia, quod locustas abigat.

Paronychia, abscessus circa radices unguium. Lege, Panaricius.

Paronychia, Semperuiuum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 91.

Paronychia, exiguus frutex in petris nascens. Dioscor. lib. 4. cap. 57.

Paromphilon, est calli generatio circa umbilicum.

παρώτιδες, abscessus carnis circa aures, καὶ παρώτις, apostema secus aures. Celsus li. 6. ca. 16. Dioscuros, id est, gemellos uocãt. In febribus orti frequenter, ijsdem liberantur ægrotantes.

παροξυσμός, exacerbatio,

Paroxismus, latine accessio. Est autẽ accessus una pars circumitus. Porro circumitus duabus accessionibus, unaq; quiete media componitur, gtæce περίοδος.

Parpharia, Tussilago, apud Dioscor. lib. 3. capite. 124.

Partes hominis summæ, in quas totum diuiditur corpus, caput, collum, thorax, brachium duplex, crus duplex.

Partes animaliũ similiares. lege, Similares.

Partes corporis secũdariæ, collum, brachia, crura.

Partes similares hominis sunt, os, chartilago, caro, nerui.

Partes dissimilares, partes cõpositæ, ut brachium, caput, organa ipsa.

Parthenion, Linozostis, uel Mercurialis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 201.

Parthenium, florem habet odore mali: pingitur ab Dioscoride lib. 3. cap. 156.

Parthenion, id est, Matricaria. Lege Barb. Coroll. dictione eadem.

Parthenion, Helxine, apud Dioscor. lib. 4. capite. 42.

Parthenium. Satis atq; super hanc ex descriptoribus designauimus in Herbarij nostri utrisq; tomis; & ante nos multo uir doctissimus ille Nicolaus Leonicenus.

Partuũ difficultates tribus modis eueniũt, scilicet, in pregnante, in fœtu, & in exterioribus. In pregnante, quum irascitur, zelotypia laborat, uel molestijs, uel alio affecta; si meatum plus iusto angustiorem habet, aut pinguiorem, cum primum parit, aut minime amplam habet uuluam comparatione partus. In partu, quando abortum parit, aut gemellos, aut menstruosum quippiam. Extrinsecus, si media hyeme, aut æstate supra modum uehementi, torrentiue.

Partus nascitur sine unguibus, cũ pręgnãs grauioribus, & salsioribus cibis uescitur. Solin. cap. 4.

Partus contra naturam uocantur, quicunq; uel eo tempore quo non debeat, uel modo alio quam oporteat, in lucem eduntur.

Paruicolles, gęrce μικροτράχιλοι.

Parulis, inflammatio est, in aliqua gingiuarum parte: quæ nisi dissoluatur, suppurat: cum uero suppurauerit, scalpello dissecta, liniamentis insertis panditur. Paulus lib. 3, item lib. 6. cap. 27.

P A S

Passarina, Leucoion, uel alba Viola, apud Dioscor. lib. 3. cap. 139.

Passio, siue affectus, est alicuius naturalis operationis, aut aliquarum impedimentũ. Herophili autem sectatores sic: Passio est, quæ non semper in eodem tempore soluitur, sed aliquando in minori, aliquando maiori.

Passiones pro morbis animi, uel corporis dicuntur quidem recentioribus, quia græce nominatur πάθη.

Passer. Lege, Piscium fere.

Passeres, Pyrgitę, Troglytæ, idem.

Pastillicare, & patulicare, in formam pastilli redigere. Vide Barbarum in Censura Pliniana.

Pastinaca, piscis. Grece τρυγὼν turturis appellatione dicitur. Pastinaca dicitur & insecti genus, quod ab Aristotele Staphilinus appellatur, uerticilli magnitudine. Vide Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 32. cap. 2. & 11. lib. 9. cap. 20. & cap. 24.

Pastinacam, in quorundam scriptis cõmentarijs pro Rocho pisce interpretatũ lego: an ille sit quem germanice Rochum uocamus, plane non intelligo.

Pastinaca Erratica, Pastinaca syluestris, apud Dioscor. lib. 3. cap. 57.
Pastinaca Gallica, est Daucus, de qua egit Dioscor. lib. 3. cap. 91.
Pastinaca Rustica, Pastinaca syluestris, apud Dioscor. lib. 3. cap. 57.
Pastinaca Syluestris, ad differentiam satiuę sic dicitur. Egit de ea Dioscorides libro. 3. cap. 57.
Pastinare in cultura uinearum, uerbum frequens, pro eo quod est fodere, et repastinare, refodere. Pastinatus Plinio est nomen quarti ordinis, pro pastinatiōe: dicitur aūt a Pastino, quod ferramentum est bifurcū, quo semina pangūtur. Pastinator ipse fossor nuncupatur. Columel. lib. 3. cap. 11.
Pastilli, a pane, per diminutionem dicti, autore Festo, massę cuiuscunq; materiæ. Vnde Pastilli medicinales. Vide Horatium lib. 1. sermonum. Pastillos Ruffinus olet, Gorgonius hyrcum, τροχίσκοι Græcis dicuntur, ab orbiculari figura. Pastilli autē medicis, arida sunt medicamenta, contrita humore nō pingui, aut uino, uel aceto incocta, quæ a coctione rursus inaruerunt: atq; cum in usum adhibendi sunt, in eiusdē generis humore diluuntur: deinde uulneribus illinuntur, non autem imponuntur, ut emplastra. Plinius libro. 35. de Stimmi, quod in argenti metallis inuenitur. Quod ibi subsedit, inquit, flos intelligitur, ut linteolo interposito in sole siccetur, non ut perarescat, iterum in mortario teritur, & in pastillos diuiditur. De differētia porro Pastillorum, malagmatum, & emplastrorum, uide latius Cornelium Celsum lib. 5.
Pastillatum argentum, argentum intelligere possumus in Pastillos formatum: cuiusmodi hodie argentum Germani promercale afferunt, quas Cendreas appellant. Quanquam doctissimus uir Budæus Pustulatum legendum censeat, ex Sueton. Trāquillo, Nerone, cuius hæc uerba sunt, Exegitq; ingēti fastigio & acerbitate nummum asperum, argentum pustulatum, aurum obryzum, ut plerią; omnem collationem palam recenserent. ubi pustulatū argentum, pro purgatissimo & exactissimo posuit.
Pastilli Amazonum, compositio stomachi subuersionibus idonea: describitur ab Aecio serm. 9. cap. 10.
Pastillus Lycos appellatus, apud Aecium libro. 9. capite. 49.
Pastillus Magicus, apud Aecium libro. 9. capite. 49.
Pastillus Nymphodori, & Faustini, apud eundem Aecium lib. 9. cap. 49.
Pastillus Trigonus, id est, triangularis, cuius descriptionē uide Aeciū lib. 9. cap. 47.
Pastillus thronus, Marcellius appellatus: eius descriptionem uide apud Aecium sermone. 9. cap. 49.
Passum, genera habet laudata: de quibus uide Barbari Corollarium lib. 5.

PAT

Patella, commissura uocatur, quæ osse paruo, molli, chartilaginoso tegitur, ubi inferiora coxarum capita media sinuantur: quo facilius excipi a cruribus possint.
Pathagnomica. Lege, Medicinę partes.
Pathemata, sensuum alterationes, in uisu, in motu, & in reliquis omnibus. Vocat etiā et uoluptatem Pathema Galenus libro de Symptomatum differentijs, atq; in totum omnem motum, quicunq; procedit ab altero in alterum. Vide, Pathos.
Pati dicitur, quod motum habet ab alio.
Patibulum, est serra lignea.
πάτος, in Græcis latius q̃ febris est. Definitur ab Galeno in Definition. alicuius, aliquarumue naturæ operationum impedimentum, uel uitium. Vel,
Patos, cœnum atq; lutum ceromati permixtum: cui si sudor accesserit, Conisalon uocari dicunt, ab ijs, qui nimis Attici uiderī uolunt. Vide, Ceroma.
Pathos item & Pathema appellatur, quicquid aliquis perpessus fuerit. Galenus ex sententia Platonis, lib. de differentijs symptomatum.

PAV

Pauicula, instrumentum est a pauiendo dictum. Est enim pauire, ferire, percutere, solidare. Vnde pauimenta nomen acceperunt. Cato Portius: Comminuito terram pauicula, aut cylindro coęquato. Colum. lib. 11. cap. 3.
Pauo. Plinius lib. 10. cap. 20.
Pauone primum in India uiso, Alexandrū ferunt admiratum: prohibuisseq; edicto, ne quis eam necaret. In Græciam a Barbaris translata, diu quæstui fuit. Aelianus.
Pausea, genus est oliuæ, quæ & Posia nomi

natur: Cuius meminit Maro illo uersu: Orchite, & Radij, & amara pausia bacca. Columella lib.12.cap.46.

Pausia, a pariendo oliua.

Paulinum antidotum, ferunt ab excellentia sic inscriptum.

Paulus uniuersam medicinam a Galeno et Orobasio, per innumeros fere libros traditam, in septem libros cõpendiose redegit. Suidas. παῦλος αἰγινήτης ἰατρὸς, ἔγραψεν ἰατρικὰ βιβλία διάφορα.

P A X

Paxillus, diminutiuum a palo.

P E A

πέσσος, uel πέσσος, nostri non tam barbare, quam etiam non uere Pessaria uocauerũt hactenus. Est autẽ, ut inquit Paulus, Pessulus pectica lana, quodcunq; aliud teres digiti humani forma, quo medicamenta substinentur, utiq; ijs præcipue ad ciendas muliebres purgationes.

P E C

Pechya, maior cubitus dicitur, similiter & Parapechion: finem uero eius Carpum, Plinius uocat brachiale, ossibus compactum octo: cui quod præiacet, uocant Procarpion.

πῆχυς, os maius brachij, id est, cubitus.

Peciolus, diminutiuum a pede. Vide, Pedicinus.

Pecten. Lege, κτείς

Pectines in mari ex concharum genere. Plinius lib.9.cap.33.

Pecton, Symphyton alterum, apud Diosc. lib.4.cap.12.

Pectunculi, sagittæ modo uolantes pisces. Plin. lib.9.cap.29. Diminutiuum a pectine piscis.

Pectus, communiter omnes uocant portionem ossibus constipatam, eõ munitamq;. Vulgus, & Auicennæ interpres Cassum uocant, ab spacio, ut opinor, intus uacante, inaniq;.

Pecuarius, custos pecoris, quem & pastoralem uocant. Colum. lib.7.cap.12.

P E D

Pedalion, Pelygonium, apud Dioscor. lib.4.capite.5.

Pedamentum, uitis sustentaculum.

Pedandæ uineæ, id est, pedamentis, siue palis muniendę. Dicimus palum, pedamen, pedamentum, statumen, rullam, pro adminiculo atq; fulcimento, quo uitis innixa recta consistit. Colum. lib.4.cap.cap.13.

Pedem græci πόδα uocant, a quiescendi ratione, ἀπὸ τῶ παύειν, uel a πέδος, quod mentum significat, elisa litera ε, & cõtractione duplicis uocalis ι, & υ, qui mos grecis frequens. Vocatur & pars ea κῶλον proprie. Vnde etiam Iphiclus dicitur, qua si Iphicolus, ex pedum celeritate. Pes item quandoq; dicitur σκαρθμὸς, ut inquit Eustachius: quanquam uox ea & cursum signat, & basin.

Pedes apud Varronem, alicubi pro pediculo leges.

Pedibus adeo uelox fuit Polymnestor, ut cursu leporem consequeretur. Solin.ca.6. Philippides mille ducenta stadia cucurrit, Et Philonides Alexandri cursor, mille ducenta stadia cucurrit uno die. Præterea puer quidam octo annorũ, cucurrit quadraginta milia passuum a meridie ad uesperũ. Totum apud Solinum cap.6.

Pæderota, & herbæ, & unguenti nomen, apud Dioscor. lib.3. cap.18. & inibi in Corollario Barbari.

Pedesis, saltus sanguinis, de quo uide Galenum lib.3. de caussis Symptomatum.

Pedicularis herba, Stafisagria, apud Diosc. lib.4.cap.158.

Pedicularis herba. Alia est herba quam peculiarem uocant, quæ græce dicitur Psyllion. Habet enim semen simile pulici: unde & nomen. ψύλλα, græca uoce pulex dicitur. Lib.6.cap.29.

Pedicianus, idem quod pes dicitur: & Peciolus.

Pædinon, Eleoselinon, apud Dioscoridem lib.3.cap.73.

Pediculi, Pecioli, Pedicini dicuntur, quibus fructus in arboribus cõtinentur, quasi par ui pedes. Columella lib.12.cap.44.

Pediculatio, id quod Græci diserte φθειρίαν uocant.

Pediculari morbo perijt Pherecydes Tragœdus, autor Serenus Poeta, Sed quis nõ paueat Pherecydis fata tragœdi? Qui nimia sudore fluens, animalia tetra Eduxit, turpi miserum quę morte tulerunt. Sylla quoq; infelix, tali languore peresus, Corruit, & fœdo se uidit ab agmine uinci. Meminit & Plinius libro septimo, capite quadragesimo quarto.

Pediculi ferales, qui in pthiriasi enaſcuntur in toto corpore: nunc conſuetæ & ſimplicis formæ: nũc ignoti, id eſt, latiores, & diu ri magis, & ſęuientes morſib. uehemẽter.

P AE

Pæan, lapis Macedonicus, apud Solinum capite.14.

Pędotribæ, magiſtri, gymnaſijꝗ; rectores.

Pæminoſa dicuntur apud Varronem, quæ mali ſunt odoris.

Pæonem & Apollinem primos fuiſſe Medicinæ inuentores, duo inſignes Poetę teſtantur, Homerus, & Ouidius. De Pęone quidẽ Homer. in δ, Odyſs. φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ ἰατρὸς δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων ἀνθρώπων ἦ γὰρ παιήονος εἰσι γενέθλης. De Apolline Ouid. lib. Meta.1. Inuentum medicina meũ eſt, opiferꝗ; per orbem Dicor, & herbarum ſubiecta potentia nobis.

P E G

Peganon, Tuſſilago, uel Bechion, apud Dioſcoridem lib.3.cap.124.

πήγανον, Ruta, de qua uide Dioſcoridem libro.3.cap.50.

πηγαί. Lege, ῥαντῆρες.

Pegaſi, equino capite uolucres. Plin. lib.10. cap.49. Sunt autem pennati equi, & cornibus armati. Idem lib.8.cap.21.

Pegrina, uitis nigra, apud Dioſcoridem lib. 4.capite.195.

P E L

Pelagia, purpuræ genus.

Pelamis. Ex thynno naſcitur Cordyla, quę a limo Pelamis incipit uocari: quaſi limaria, & limoſa: ubi annuũ tempus exceſſit, appellatur Thynnus. Colum. lib.8.ca.17. Plin. lib.9.cap.15.

Pelani, panes cõmunes, qui dijs omĩbus ſacrificabantur: fiebant illi ex tenuiſſ. farina.

Pelias. De Peliade, & Elape, require apud Aecium ſerm.13.cap.32.

πέλλα ποιμενικὸν ἀγγεῖον, λέγεται δὲ οὕτω καὶ ἡ μέλαινα. Theocr. interp.

Pelaſgos, Daphnoides, apud Dioſcoridem lib.4.cap.149.

Pelecinos, Hippophaes, apud Dioſcoridẽ lib.4.cap.165.

Pelecinum, Hedyſarum, apud Dioſcoridẽ lib.4.cap.147.

Pelethronia, Centaurea: ſic dicta, a Theſſaliæ monte, in quo Lapithę quondam equitandi perita gens, fręna & gyros, ut Poeta cecinit, alios docuerunt, inter quos & Chiron cenſebatur.

Peliomata, ea fere quæ & Hypopſa, & ſugillata, apud Paulum Aegin. lib.3.cap.24.

Pelicanus, ſeu Pelicanis, ſic enim appellat Ariſtoteles lib.8. Plinius Platęam appellat. Cicero.2. de natura Deorũ Plataleam, auis eſt aquatilis, fluuiatiles conchas deuorans: quas ubi cõcoxerit, euomit, ut poſtea facile diſruminatas edat. Aelianus.

πέλμα, infima pedis regio, Latini pelmam appellant, ſeu dorſa pedum pelmata ſunt.

Pelonitis, Geranion, apud Dioſcoridem libro.3.cap.129.

Pelorides. Lege, Chamæ.

Pelorinæ. Lege, Chamæ.

Pelops, Galeni præceptor, ut meminit ipſemet de locis affect. lib.4.cap.7.

Pelta, id eſt, Coracinus, piſcis Nili.

Peluſiacus potus, id eſt, Zythum.

P E M

Pemmata. Lege, Itria.

πέμπελος, qui extrema ſenecta laborat. ἀπὸ τοῦ πέμπεσθαι εἰς τὴν ἅδου, id eſt, a mittẽdo in pompam quæ ducit ad manes. Galen. de ſanit. tuend.

P E N

Penelopes, anſerum genus, a quibus educata Penelope traditur, cum proijceretur in altum ab Icaro patre, & Peribœa matre re ſecta: unde nomen ſumpſit.

Penis, uirile membrũ. Celſus appellat Colem. Rectius uero græce καυλός, a quibuſdam etiam Muto, onis.

Pendamyron, compoſitio quæ a quinꝗ; rebus commixta conſiſtit.

Penthaomœon, Glycyrrhiza, apud Dioſcoridem lib.3.cap.6.

Pentaphyllon, Quinꝗ;folium, apud Dioſc. lib.4.cap.45. Vide Herbarij noſtri tom.2.

Pentheron, Capparis.

Pentoboron, Pęonia, apud Dioſcoridem libro.3.cap.158.

πεντεδάκτυλος, id eſt, Palma Chriſti, uuendelbaum. De ea ſic meminit Manardus, Pentaphyllon ego nõ uulgarem radicem accipiendam puto, ſed eius quam Tormentillam uocant, quã licet ſeptemfoliam maiore ex parte in Italia uideamus, hic, hoc eſt, in Pannonia, ſępe uidi quinꝗ;foliam.

P E O

Peolę uocantur,media producta,qui ex intemperantia coitus pereunt: a peos,quod ueretrum,siue pudendum significat.

Pæonia,Chelidonia. Dioscor. libro secundo,capite.200. Pingitur hæc ab eodem Dioscoride,lib.3.cap.155.

Pæonion,Pęonia,apud Dioscoridem libro 3.cap,158.

P E P

Peplion,Peplis,apud Dioscoridem libr.4. capite.180.

Peplis,syluestris Portulaca,apud Dioscor. lib.4.cap.180.

Peplos,ex una tenui radice fruticata,est apud Dioscoridem lib.4.cap.179.

πέπτω, non tam ad stomachum refertur & cocturam eius, quam ad abscessuũ quoq;, & fructuum maturationem.Sic passim utitur ea Theophrastus.

Pepalis, farinæ pollen.

Pepo,a Græcis πέπον, a Theophrasto Sicyos,& Persicyos dictus,a Polluce σπερματίας,cucumerum generi attribitur. Siquidem cum magnitudine excessere, pepones uocantur.

Pepirion, sic Nicander Piper uocat, non πέπερι.

P E R

Peracuti morbi. Lege, Morborũ quidam.

Peraticum uocant Bdellion, quod ex Media affertur. Lege,Siliqua.

Perca,piscis.Plin.lib.9.cap.16.

Percussus,id quod uulgato uocabulo uocamus pulsum cordis,græce σφυγμός.

Perdices Beociæ non transuolant fines suos.Et inibi de Perdicibus plura apud Solinum cap.12.& Plinium lib.10.cap.23.

Perdicias,ea quæ & Vitrago.

Perdicium,id est, crocum. Vocatur autem Perdicium, quod Perdices se ad id uolutent,terramq; suffodiant.Theophr.cap.11.

Perfecta caussa.Lege,Caussarum aliæ.

Perforata,alio nomine Fuga dæmonũ,Dæmonifuga: ea est quæ apud Dioscor.Hipericon,uel herba S. Ioannis.Noxios malorum dæmonũ uapores a nobis arcere creditur, maxime in debito signo collecta: ut testatur Marsilius Ficinus lib.3. capite,14. de triplici uita.

Pergalia, Argemone.

περίκαυσα, id est, ambusta.

περικάρδιον, tegumentum id, quod ueluti tunica cordi circundatur.

Periclymenon,aliud ab Clymeno,& Periclymeno,eiusdem tamẽ generis. Vide Dioscor.lib.4.cap.16.

Periclymenon, Volucrum, apud Dioscor. lib.4.cap.15.

περικράνιον, exterior caluariæ membrana, membranula neruosa,totam comprehendens caluariam.

Periculosus morbus. Lege, Morborũ differentias.

περίνεον, id est, semen.

Perineon, intercapedo inter anum & pudendum.

Periodus,est ex intensione & remissione in ægritudine tempus. Vel,

Periodus, est statuto tempore circumitus, & morbi recursio, quando cerebrum animalem habet uirtutem:& huius pars princeps, quæ ratio & intellectus, siue mens ipsa est.

περιφίμωσις, ubi eousq; cõtrahitur coli neruus, ut contrahi non possit. Nascitur aut ob cicatricem quæ in præputio creuit, aut ob carnis incrementum,quę illi coaluerit. Significat autem græce φιμὸς, nexus in peris & facculis a superiore parte, quoties toto sacculi oris ambitu in angustum collecto funiculo relegatur. Cui nexui simile hoc malum in græcis nomen inuenit. Fit in mulieribus simile hoc malũ,clauditurq; uulua, ut nihil possit subintrare. Alio nomine etiam τρῆτος dictum. Fit ex hulceratione,uel inflammatione, & alijs subinde caussis. Vide Paulum lib.6.cap.55.

Peripneumonia,est inflammatio pulmonis cum febre acuta, & difficultate spirandi.

περίπτωσις, incidentia.

περίπτωμα, id est, excrementum.

Periscelides,quę uulgo gremialia. Vnde et Menander puellas gestare Periscelides scribit.

περισκυφισμός, id est, incisio circa styphiũ, id est,caluariam. Vide apud Paulum libr. 6.capite.7.

περιστερὰ, dicitur columba. Vnde Peristeronas,uocant columbaria, quæ & Peristerotrophia nominantur: quamuis proprie columbaria dicantur nidificia columbarũ, quæ singulis paribus fiunt intra Peristerophion; quę,ut docet M. Varro,debent

esse rotunda in ordine crebra, ita uti singula habeat os quo introire & exire possint. Peristereos uocatur itẽ herba caule alto, foliato cacumine, columbis admodum familiaris; unde & nomen. Hanc habentes, negant latrari a canibus. Colu. lib. 8. ca. 1.

περιστεροτροφεῖον, columbarum locus, ubi aluntur.

Peristerion, Fumus terræ, herba apud Dioscoridem libro. 4. cap. 111.

Peritome, est ablatio pellis eius, quæ colẽ ipsum tegit.

Peritonæum, membrana, quæ intestina omnia cõtinet, tam in hominibus quàm in pecudibus.

περίζωμα, cinctum Theodorus transtulit.

περιχαρακτήρ, instrumẽtum quo gingiuę scarificantur.

περίπτωμα, superuacaneũ aliqd' retrimẽtũ.

περίπτωσις, empiricorũ incidẽtia nugatoria. Meminit eius Galen. lib. 1. κατὰ γένη.

περισφακίδες, palmarum termites.

Perinæon. Vide, Oreon.

Perniciosus morbus. Lege, Morborum.

Perosis, est naturalis actiõis offensa, siue impedimentũ, uel cuiusdã particulæ ablatio.

Perpensa, id est, Asarum.

Per se, significat idem quod primo: per accidens, idem quod secũdo. Galenus de morborum different.

Persea, arbor est in Aegypto, fructũ ferẽs cibo idoneum, stomachoq; utilem. in quo phalangia κρανοκολάπτα inueniũtur, præsertim in Thebaide. Dioscorides lib. 1.

Per se pollens, Artemisia maior, apud Barbarum in corollario.

Persephonion. Lege, Rhamnum.

Persica, cognomentum Enulæ Campanæ, grece περσικά.

Persica poma, ex Perside sic dicta esse, unde primũ aduecta sint, uel pomi ipsius ipsum nomen indicat.

Persica Doracina, quasi duratina. sic enim quædam nominantur ab Aecio, et Paulo.

Persica Gallica, Asiatica, sabina, popularia, Supernacia, Armenica, & id genus quædam alia Hermol. Barbarus annotauit in Corollar.

Perspiratio, est aeris attractio minime uoluntaria a calore naturali per cutẽ, in ipsas arterias. Aut sic: Perspiratio, est a corpore attractio aeris cum appetitu naturali per totũ corpus, & rursum p exitus excretio.

Persis, hedera apud Dioscor. lib. 2. cap. 199.

Persicaria quid reuera sit., lege, Hydropiperi.

Persolata, Arction apud Diosc. li. 4. ca. 108.

Persolyton, Arction apud Dioscoridem libro quarto, capite. 108.

Personata, Arction apud Dios. 4. cap. 108.

Perticalis salix. Duo sunt genera salicum. Sunt uiminales, ex quibus uimina fiunt et uincula. Sũt perticales, ex quibus perticæ cęduntur. Viminalis salix est humilior, perticalis sublimior. Colum. lib. 4. cap. 31.

P E S

Pes accipitris, Lychnis agria, apud Diosc. libro. 3. capite. 114. Quanq; accipitrinum pedem quidam uocãt, quæ est hodie Corneola, folio salicis fere pusillo, flore subluteo, cum siliquis ciceri similibus: & in his semen colore rubeo. Vide Barbari corol.

Pes totũ id uocatur, quod astragalis subest.

Pes leporis, Lagopus, apud Dioscoridem libro quarto capite. 20.

Pes gallinaceus, cauliculo est dodrantali, aut maiore, hirsuto, folijs apio similibus, feniculi modo per extrema multifidis, hispidisq;, candida in cacumine umbella suauiter olente. Non est coronopus, ut quidã falso existimant, sed Dauci generis, eiusq; figuram, incisionem foliorum, umbellam item adeo referens, ut a quibusdam Daucus credatur. Vide de hoc in Herbarij nostri Tomo secundo, & supra dictione Coronopus.

Pes gallinaceus, non ille quem uulgato nomine pedem galli uocamus, sed Thlaspi. Lege, Thlaspi.

Pes locustæ, quę sit herba, lege, in dictione, Locustam.

Pes pulli, Pes galli, Pes gallinaceus, idem.

Pęsede, Peonia apud Diosc. lib. 3. cap. 158.

Pessarium fit formæ oblongę, aliquãdo rotundę, & immittitur in matricem & uuluam ad menstrua uel prouocanda, uel restringenda. Cõficitur de rebus appropriatis, puluerizatis, et confertis cum aliquo liquore, electuario, in panno tenuissimo inuolutum.

Pessulus, lana pectita, & quodcunq; aliud teres, digiti humani speciem preferens, in quo medicamẽta sustinẽtur, græci πεσσός. Paulus libro. 3. capite. 61.

πέσσους, & Pessaria, medicamenta composita, molli lana excipiuntur, cacq; lana naturalibus fœmineis conditur.

Pestilentiam Homerus solam νόσον uocat. Nullũ huic unq; remedium adhibitũ fere a ueteribus, præterquam fugæ & secessus.

Pestilens febris, lege: Febris.

Pestis, est morbus in omnes, uel quãplurimos sæuiens, ad aëris corruptionem initium habẽs. Vel, Pestis item generatur ex acris flatu. Lege, Hippo. de flatib.

Pestis nihil aliud est, q̃ aëris mors, qui noxam qua afficitur, in omnium necẽ effundit: quibus quidem ipsis participibus animæ esse contingit. Philo Iudæus.

Pestis, & pestilẽtia quid sit, require in dictione, Morbi qui uno tempore grassantur.

P E T

Petasites, Arction apud Dioscoridem & Plinium lib. 4. capite. 108.

Petasites, a petaso dicta, alia ab arctio, quod pileum significat: unde petasiti, id est, pileati. Apud Catullũ enim ita Castor & Pollux dicuntur. Nec aliud in Mercurio petasus est, q̃ Galerus, Quanquã Lactantius grammaticus & alas, & talaria contineri credidit in ea uoce: quasi petasum pro pinna capiant. Cum legendum sit, non petasum, sed petalon, quocunq; loco pinna significatur. ita enim Græci etiam frondem uocant, ut est apud Iulium Pollucem. De petasite, uide apud Diosc. lib. 4. cap. 109.

Petalides, & larinæ sues, porci pingues & opimi.

Petali uituli appellantur, dum patula habere cornua incipiunt.

Petrea, cugnomentum Capparis.

Petridij, & Miconis mentionem Plinius facit libro. 20. capite. 23. Scripserunt autẽ hi ῥιζοτομούμενα, & Ophiaca.

Petrificatio, oculi, & palbeprarum eiusdem morbus.

Petrina, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscoridem lib. 3. capite. 124.

Petron, Diocli Carystio successit, ut meminit Celsus lib. 3. cap. 9. Miro modo ille febrium morbos curabat, nempe per contraria. Febricitantem enim ubi acceperat, simul calorem ingentem, sitimq; excitabat. Deinde ubi paululum remitti cœpisset febris, aquam frigidã potui dabat: quæ si mouisset sudorem, explicuisse se ægrum dicebat: si nõ mouerat, plus aquæ frigidæ ingerebat, & tũ uomere cogebat. Si alterutro modo liberasset, protinus suillam assam, et uinum potui dabat. Si non liberabat, decoquebat aquã, sale adiecto, eamq; bibere cogebat: ut mouendo uentrem purgaret. Et intra hæc omnis medicina eius cõsistebat.

Petrophyes, Aizoum paruum, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 92.

Petroselinon, Oreoselinõ, exponitur apud Diosc. lib. 3. cap. 74. & 75.

Petroselinum, Apium est hortulanum: atq; de hoc uide plura in Herbarij nostri tomo secundo. Nam quod uulgo Petroselinum uocamus, uel apium est, ab antiquis dictũ hortulanum: uel quicquid tandem sit, constat eius semen non id esse quod Theriacæ miscendum iussit Andromachus. præfertur enim reliquis, Galeno teste, Macedonicum, & macedonicis extreaticũ: in hoc alia excellens, q̃ amarissimũ & acerrimũ existit. Nostratis autem semen, ut acredinis cuiusdam particeps forte uideri possit, omni tamẽ prorsus caret amaritudine: sed postq̃ Macedonico carendum erat, utinã Epiroticum haberemus quod Galeni tempore (tãta erat ueri æmulatio) in Macedoniam per Thessalonicem apportabatur, ut pro Macedonico, uendi posset. Recentiorum autem negligentia effecit, ut Macedonico, & Epirotico carentes, Apij cõmunis semine pro eo utamur.

Petrus Leo mediocriter doctus habitus est, & multi iudicij, sed plane infortunatus: tã iniquè enim successerũt illi omnia, ut cum ad Laurentiũ medices accerseretur, parũq; feliciter cederẽt quæ adhibebat medicamina, melancholia arreptus, in puteũ se præcipitauerit.

Petrus Apponius, ille est, quem Conciliatorem uocant uulgo, Theoricus medicus, sed plane doctissimus & acutissimus. Bononiæ docuit, ac decessit fere octogenarius. Tãta fuit eius celebritas, ut uocatus ad ægrotos, nõ minoris conduci se pateretur (idq; extra urbẽ) quã, 50. florenis in singulos dies. Vocatus ab Honorio Põtifice. 4. centum statui sibi paciscebatur: sed cum sanitatẽ ille recuperasset, mille donatus fuit.

Peti, in oculis dicũtur modice deprauati. Id quod cum uenustate potius, quam dehonestamẽto. Vnde Venus oculo peto esse

traditur, iuxta illud Ouidianum, Minerua flauo lumine, Venus peto. Apud Horatium in sermonibus strabonē appellat petum. Hinc Romæ fuerunt cognomina petorum. Hic petum accipe pro bono & lepido: tanq̃ uocabulum hoc tractum uideri possit a uerbo græco πέταμαι, qund significat uolare. Nam ex uolatu auium signa obseruātur prospera & optabilia. Columella lib.6. in præfatione.

P E V

Peucina resina, nostra uulgaris terebinthina resina. non enim genuina illa habetur, ut inquit Manardus.

P E Z

Pezam alio nomine uocant etiam σφυρόν. Vnde Argyropeza Hętis apud Homerum, ueluti argēto similes habens pedes. πέζα, pes.

P H A

φακός, lens.

φακή, lenticula.

Phacorde, tertia oculi tunica.

Phacudes, Empetron apud Dioscoridē libro quarto. capite. 191.

Phacos, Saluia apud Diosc. lib. 3. cap. 38.

φακός, lenticulę species est rubicundior & inæqualior.

φαχθείς, id est, tostus

Phœdra,. Equisetū, uel Hip puris. Dioscorides lib. 4. capite. 49.

Phœnicopteri linguā pręcipui saporis esse docuit Apicius. Huius linguæ apud Trāquillum in Caligula fit mentio. Item apud Sparcianum in Heliogabalo, qui epulas phoenicopterorū cerebellis conditas apponebat.

φαγέδαινα, malum in quo quis copiosum appetens cibum, nimiumq; sumens, cōtinere eū non ualet. & euomito illo rursum appetit. φαγεῖν em̄ comedere est. Est & ulceris genus nominis eiusdē, ad ossa usq; celeriter cum inflammatione penetrans, saniosa, odore fœtida, mortem afferens.

Phalacrocoraces, aues Balearium insularū peculiares. Plin. lib. 10. cap. 48. Aelianus.

φαλακρότης, caluicium.

φαλάκρωσις, caluiciū, ubi ex indigentia humoris, nō ex malignitate capilli defluunt.

Phalanges. Lege, Scytalides.

Phalangition, idem quod phalāgium, apud Dioscoridem lib. 3, cap. 121.

Phalangium, aranei genus uenenosum, corpore exiguo, uario, acuminato. Plin. lib. 11. cap. 24. Est & quibusdam Sphondylion.

Phalangion, Lilio similis flos. De quo uide Dioscoridem libro. 3. cap. 121.

In Phalangiorum genera decē ab antiquis priuatim sine nominibus numerata sunt: inter quæ etiam est quod acino uuę simile, ῥὼξ uocatur: descripsitq; id Nicāder in theriacis suis, in media aluo, ex inferiori parte os habere. uersiculus eius est, γαστρὶ δ' ἐν μεσάτῃ ὀλοὸν ἴσκαλιηκεν ὀδόντιν. quod est, ut Plinius de eodem agens lib. 29. ca. 3. ait, ore minimo sub aluo. Quæ acini rotunditas in eo, & in media aluo minimū os, quasi peruium foramen, muliebris uerticilli foramen effingit.

Phalangiorum uaria genera et nomina, require apud Aecium sermone. 13. cap. 18.

φαλαγγιοδήκτοι, morsi a phalangis.

Phalarides, aues in Seleucia Parthorum, et in Asia aquaticarum laudatissimę. Plinius libro decimo, cap. 48.

Phalarides, in Seleucia item apud Parthos cernuntur inrer aquatiles laudatissimæ. autore Aeliano.

Phalaris herba, apud Dioscor. lib. 3. ca. 160.

φάλαγξ, internodium in digitis.

Phaleon, Agocynon, apud Dioscoridē lib. quarto, capite. 84.

Phalerides. Lege, Querquedulæ.

φαλάγγια εἶδος μικρῶν ὄφιων. Hęc Nicandri interpres.

Phalangion, herba Sphondylion, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 88.

Phalangium, inter alia araneus nigricans, prioribus cruribus longissimis, tardus, & imbellis, nec saliens.

φαρμακεύειν, medicamento purgante uti.

Phanias medicus scripsit librum de Stirpibus, ut meminit Plinius.

Phaon medicus, citatur ab Galeno lib. primo cōment. in Hippoc. de ratione uictus.

φαρμακευτικὴ, medicina agēs pharmacis.

φάρυγξ, ut inquit Pollux, differt a Larynge: quia φάρυγξ est principium stomachi, uocatq; ille antiquorum modo stomachū, cibi in uentriculum iter: λάρυγξ autē gutturis & cannalis animæ, quam partē βρόγχον iidem Græci nominant. Et in his fieri anginas, omnes Græcorū medici dixerunt, in priore synāchen & parasynāchen: in post

eriore cynanchen, & paracynanchen.
Pharmacum κατἀγώτιον, restrictiuũ sitis, describitur ab Paulo. lib.2. capite.53.
Pharmacum Indicum, apud Hippocratem medicamentũ quo fœminæ quibus anima fœtet, ora sibi colluunt.
φασγάνιον, id est, Aspalathus, a uulnerando, ni fallor: siquidem cum spina sit, facillime pungit.
Phasganon, xanthion, uel Lappa apud Dioscoridem libro.4. capite.139.
Pharmacum Aegyptium, apud Aeciũ sermone duodecimo cap.24.
Pharmacum Galenicũ, apud Aecium sermone.12. capite.23.
Pharmacum Oxyporum, quod uirtutem habet cito penetrandi.
Pharmacum Polyetes, id est, annosum.
Pharmaceutica uocatur medicinę pars illa. quę p medicamēta absq̃ lutur perficiturq̃.
Pharicum, per omnia sapore & gustu nardum imitatur. In potu sumptum, cũ mentis alienatione & neruorũ conuulsione paralysim adfert. Paulus lib.5. cap.53.
Phasiolos, Isopyros, apud Dio.li.4.ca.122.
φάσσα, palumbus.
Phaselus. Lege, Phasiolus.
Phasganon, Xiphion, apud Dio.li.4.ca.23.
Phasiolus. Lege, Dolichos. Habetur et genus herbæ Phasiolus: Gręciq̃ pro legumine Phasiulus, & phasiolus dicunt, nostri phaseolum pronunciant, & phaselum.
Phattaga, in Indis animal crocodilo terrestri simile, magnitudine catuli melitæ, pelle squamosa, & aspera, ita ut ferrum etiam hebetet. Aelianus.
φάτνας, id est, præsepia, uocant dentiũ concauitates, una cum momista .s. τρατισ̃ζώ. Momista quid sit, lege, Momistam.
Phatinus panis, a lente sic dictus.
Phaulion, cotonei genus inuenimus: quo nomine mali quoq̃ genus unum dici meminimus.
Phaulion dici oleastrũ aliquando, Phocion grammaticus existimat. Certe φαυλία, oliuæ genus est Columellæ, Plinio, & Græcis omnibus.
Phauni. Vide, ἰφιάλτης.

P H E

Phemus, medicamētũ nomē, ab Martiano medico ad cœliacam passionem ordinatum, meminit Aecius sermo.9. cap.47.
Phenice, uel Phenix, uel phenicea, hordei folijs, et spica lolij, apud Diosc.li.4.ca.46.
φήνιξ, id est, palũbarius, accipitris cognomen, qui alio nomine uocatur χαλκίς.
Pherusa, Scolymos, uel Carduus, apud Dioscoridem libro.3. cap.15.
Pheuxicteron, Aristolochia rotunda. Barbarus in Coroll.
Pheronobion, lactuca syluestris secundum Zoroastem.

P H I

Phicteris. Vide, Porus.
Philagrius, medicus citatur ab Aecio sermone.8. capite.46. item sermo.10. cap.11.
Philāthropos, Lappa, uel Aparine, apud Dioscoridem libro.3. cap.103.
φιλιόφης, libidinosus, salax, procax, ex Satyris uel sylenis genitus, ut inquit Theoc.
φιλίατρον, Medicorũ studiosi, non ipsi qui dem ueri medici.
Philomedion, Chelidonia, Dio.li.2.ca.200.
Philtrodotes, Aspleniũ apud Dioscoridē libro.3. capite.152.
Philāthropos, amicus hominis, pro calculosis confectio apud Nicolaum.
Philistion Medicus, citatur ab Galeno li.1. cōmentar. in Hippo. de ratione uictus.
Philistionis fratris nomē nō lego: libri autem eius Adiutoriorũ ab Aurelio magnifice citantur.
Philippus Cous primus Empiricen dispescuit ab logica, rationes accipiens ab Herophilo, cuius discipulus fuit. Gal. in Isagog.
Philippus quidam Alexandri magni medicus fuit, Anacarnaniensis natione, de quo lege historiam apud Qu. Curtium lib.3.
De Philippo, & Chrysippi quodam discipulo. Et Philippo Epirote.
Non ignobilis medicus Chrysippi discipulus. Apud Antigonum regem, amicum quendam eius, notæ intemperantię, mediocriter in hydropico morbo impliciũ, negauit posse sanari. Cũq̃ alter medicus Epirotes Philippus se sanaturum pollicitaretur, respōdit, illũ ad morbũ ęgri respicire, se ad animũ. Neq̃ eũ res fefellit. Ille enim cum summa diligētia, nō medici tantũmodo, sed etiā regis custodiretur, tum malagmata sua deuorādo, bibēdoq̃ suam urinā, in exitiũ sese precipitauit. Celsus li.3. ca.21.
Philocratis emplastrum conficitur ut est apud Celsum libro.5. capite.19.

Philonium, quod inquit Nicolaus, significat amicum nouum.
φιλογέλως, amator risus.
Philosophus, haud dubium quin medicus, citatur ab Aecio sermo.10.cap.4.
Philumenos, Medicus, citatur ab Aecio, sermone.8.cap.45.serm.item.11.cap.20.
φιμὸς καὶ φίμωσις, quādo ita contecta glans est in cole, ut nudari non possit. Celsus libro.7.cap.25. περιφίμωσις, ubi eousq; cō trahitur cole neruus ne possit amplius deduci. Nascitur, ut inquit Paulus, aut ob cicatricē quæ in præputio concreuit, aut ob carnis incrementum, quæ illic coaluerit. περιφίμωσις uero in genitalium inflāmationibus, quoties deducto præputio glans intumuerit, nec ultra reducto eo operiri ea possit. Et hæc φίμωσις in maribus est. Est autem φιμὸς Græcis nexus, præcipue in peris & sacculis a superiore parte, quoties toto sacculi oris ambitu in angustum collecto, funiculo religatur. Cui nexui simile hoc in Græcis malum nomē inuenit. Nec refert, fiat ne operta præputio glāde in summa præputij parte, an deducto eo citra glandem, ubiq; enim contractus præputij ambitus φιμοῖ, id est, angit et claudit, & ut in sacculis in angustum contrahitur: cōtractoq; eo, fit per se ne operta glās nudari possit, cum operta ea factum id malū est. Fit in foeminarum genitalibus idē hoc malum, clauditurq; hoc modo muliebrium locorum ostium: caussasq; habet aut exulcerationem, quæ præcessit, aut duratā inflammationem: fitq; aliquādo altius, nō nunquam in summo ore, sæpe etiā in medio spacio. Testantur præterea Medici a principio per se et natura fieri hoc malum. Sed & id patiētes ἀτρήτους potius uocāt, quam phimos: significatq; ea uox, nō perforatas, & in utroq; graue fieri impedimētum in coitu, in conceptu, in puerperio, & mensium aliquando purgatione, si quę locum obstruit caro, aut membrana totū occupauerit spaciū. Hæc Marcellus Vergilius. Caussam eius & curā require apud Paulum libro.6.capite.55. Vide supra, φίμωσις.
Phimus, præclusio ostioli uuluæ. Curandi ratio eius est apud Paulum lib.6.cap.73.
φήνη, id est Ossifragus, auis postrema inter aquilarum genera. Alienos foetus cum suis alit, quos aquilæ alendi tędio eiecerunt. Differt autē ossifragus ab ossifraga, ut inquit Barbarus. Quia ossifraga septimū genus est aquilę, quę Barbata dicitur, & San qualis: ossifragus uero, inquit, quem indicaui, laudatus ad coli uitia. quoniam intestinum unum habent, mirabili natura, omni deuorata conficiendi. Nescio etiam inquit, quā ob rem Ambrosius Fulicā accipiat quam Græci φήνην uocarunt: cum sit apud Maronem Fulica, ut quibusdam placet, Herodius ex Arato: quē poeta noster ea parte uidetur imitatus, ubi prognostica tempestatum carmini inseruit. Idem Ambrosius Herodium alio loco Sturnum interpretatus est: cū Sturnos Græci ψᾶρας nominent. Hieronymus Herodiū græco nomine appellat. Serenus uero Herodios accepit, quas nos Diomedęas aues uocamus. Pausanias Herodiorum genus maximum, & pulcherrimū, & augurijs quoq; pręditum, uocari tradit ὄκνον. Theodorus Fulicam, quę ab Aristotele Cepphos, siue Cenaphus dicitur, intelligit. Hæc Barbatus. Plura Plinius lib.30.cap.7. Dioscorides lib.2.cap.58. & Aristot. de animal.
φήνη, id est, Ossifraga, auis nomen.
Phinus, & φήνη græce, utrunq; pro Ossifrago, recepti quidā scriptores usurpant.

PHL

Plegmasias, intelligimus aut inflammationes simpliciter, aut eas quæ cū febri sunt. Galenus Aphoris. lib.1.
Phlegmone, est hulcus cū rubedine, & duricie, cum dolore pulsatili, & febre. Dicitur autem Phlegmone, ἀπὸ τοῦ φλέγειν, id est, ardere: ideo, q; locū affectum ardere faciat. Vel est tumor cum dolore & rubore, & inflāmatione citra febrem. Vel Phlegmone, apostema quod est, de carnosis particulis tumidioribus, simul & inflatis. Vide Galenum lib. de morborū differen.
φλεγμονή, quælibet incensio cum tumore et ulcere. ἀπὸ τοῦ φλέγω, id est, ardeo. Lege, Oculorum morbi. Phlegmonum genera require apud Galenum lib. ad Glauconē.
φλεγμονὴ τῆς μήτρας, inflāmatio uuluæ.
Phletoricum corpus, quod oppletū est crassis humoribus.
Phlebotomia, est euacuatio humorū uniuersalis, quæ multitudinem humorum euacuat, qui augmentantur super æqualitatem

ipſorum. Auicenna quarta primi.

Phlegma eſt ſicut aqua mixta cum gypſo, & liquefacta: qui humor delabitur interdum in membra, & fit quaſi gypſus lapis, cauſſatq; podagram.

Phlegma hyalodes, pituita uitrea, omnium aliarum pituitarũ frigidiſſima, cruda, nec dum putrefacta.

Phlomos, Verbaſcum apud Dioſcoridem lib. 4. capite. 105.

Phlonitis, Onoſmon apud Dioſcor. lib. 3. capite. 148.

φλόμος, Enula campana, uel Helenium. Lege, Helenium.

φλοιώδης, quod corticis ſpeciem & figurã habet.

φλοιὸς καυθείς, exuſtus cortex, id eſt, cinis corticis cremati.

φλύκταινα, καὶ φλυκτίς, tumor puſtula, uel bulla, a φλύω, quod eſt bullio.

Phlyctena etiam, uel Phlyctis, corneæ in oculo membranæ extuberãs ueſicula, uel puſtula, ab humore aliquo cauſſata. Lege, Puſtulas Græci uocant.

φλυκτίδες, puſtulæ.

Phlyctis. Lege, Exulcerationis oculorum affectus.

P H Oe

Phœnicã, græci arborem & fructum ſimul uocant, a colore pini facto utiq; nomine. φοινικὸν enim, & φοινίσσειν, puniceo colore rubere eſt, quo maturi in hac arbore fructus uidentur. Latini arborem Palmam, fructum uero Palmulam dixerunt. Indicat id Suetonius in Claudio, quem in conuiuio & inter epulas obdormiſcentẽ, oliuarum & palmularum aſſibus ab alijs inceſſi ſolitum, ſcriptor ille ait. Noſtra ętas una appellatiõe Dactylos omnes hos fructus dicit: cum tamen proprium genus & nomen Dactyli quondã haberent, qui in palmularum cenſu, prælonga gracilitate curuati, humanis digitis, quos græci δακτύλους dicunt, ſimiles ſunt. Eſt & auis eius nominis. de qua Plinius libro. 10. Sic dicta genti Syagrorum, quod eadem cum palma fortuna ſit, mortuaq; ambæ renaſcantur: putaturq; auis, ex palmæ argumento, quæ una in Syagris mortua, ex ſeipſa, iiſdẽ quibus prius erat pennis referta, renaſci credebatur. Quod an ita ſit, alij uiderint. Vocatur et πῶμα, i. poculũ ab Dioſcoride.

φοῖνιξ. Vide, Phœnica.

Phœniceus color. Lege, Puniceus. Lege, item Baia.

Phœnicobalanus, uocatur palmæ fructus.

Phœnicopteras, phœnix herba, apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 15.

Phœnomerides. Vide, Acetabula.

φοῖνιξ appellatur gręce Palma, Vnde uero fructus dependent, Spathe. Eſt & φοῖνιξ herba, de qua infra. Item muſicum inſtrumentum, ab inuentore ita dictum: ſiue ut alijs placet, quia primum ex doliatica palma cubiti eius facti fuerant.

Phœnix, Elatini unguenti, id eſt, quod ex abiete fit, cognomen apud Theophr.

Phœnix, aquilæ magnitudine, haud ſcio an ſcilicet fabuloſe, una in toto mundo auis, auri fulgore circa collum, cætera purpureus, ceruleam roſeis caudam pennis diſtinguentibus, criſtis faciem caputq; plumeo apice honeſtãte. Plinius lib. decimo, capite ſecundo.

Phœnigmi, per cutem, uel in cute data opera rubificationes, per frictionem factæ ad corpuſculum ipſum tabidũ excitandum, gręce φοινιγμοί apud Paulum lib. tertio, capite decimo octauo.

P H O

Phonaſci, qui uocis exercitio inmodico utũtur. cuiuſmodi ſunt cytharędi, præcones, tragœdi. Aecius ſermone. 8. capite. 51.

φωχθείς, id eſt, toſtus.

φωνῆς ἀποκοπὴ, uox retuſa, & quæ in extremam raucedinem incidit.

φῶς, nigricans circulus, papillam ambiens, id eſt, lumen.

φόξοι, quibus eſt pręacuminatum caput, uel ex fatigatione, quã uocãt ὀξύτητα. quale Thyeſtis caput depinxit Home. in. 2. Ilia.

φοξίχειλοι, labijs eleuatis & prominentibus, quales uulgo uocant Labrones.

φωνῆς ἀποκοπὴ uocis abſciſio.

P H R

φραγμὸς, dentium ordo.

Phragnites. Lege, Harundo.

φρὴν, mens.

φρένες, Præcordia.

φρένησις, uel φρενῖτις, mentis alienatio ad inſaniam furorẽmq; deducens. Serenus.

Ex uitio cerebri phreneſis furioſa mouetur
Amiſſasq; refert frendens amentia uires.
Siue calens febris, iactatos exedit artus,

Siue meri succus, seu frigoris efficit aitra.

φρίκη, in hemitritæo, & semitertiana horror, atque concussio.

Phrycodes febris. Lege, Febris.

Phrygia, Asplenium, apud Dioscoridem li bro.3.cap.152.

Phrygiones, appellati uestiũ pictores. Plinius lib.8.cap.48.

Phrygitis, apud Dioscoridem lib.3. ca.152.

Phrynion, Paronychia, frutex, apud Diosc. lib.4.cap.57.

φρῦνος, hoc est, rubeta, rana quæ in uepribus uiuit, quanquam prius in aquis est, postea fit terrestris: perniciosa hæc ut χέρσυδρος, grandissima cunctarũ. Magnitudo testudinis paruæ, geminis quandoque ueluti corniculis, ut inquit Plinius lib.9. cap. 41. & 51. dorsum exasperat, inflatque se irata: iam proterue audax, ut insiliat in proximum: quanquam suspirio se frequentius quam morsu uindicãs. Buffo inde, ut arbitratur Hermolaus Barbarus, dicta, ueneficiorũ plena, præcipue officulis duobus: quorum in sinistro latere inuentum ἀπόκυνον uocant, quia canum impetus cohibeat.

Phrygius lapis, quo infectores in Phrygia utuntur, a qua & nomen accepit. Nascitur in Cappadocia. Vide Dioscor. lib.5.ca.132.

PH TH

Phthoem, quam proprie sic Græci uocant, & Athenienses, hanc interdũ Hippocrates Phthisim nominat, quæ pulmonis ulcera insanabilia consequitur totius corporis, & cum febre parua, extenuationem. Galenus lib.7. Aphor.16.

φθόη. Vide, Tabes.

φθίνω. Vide, Tabes.

φθειρίασις, morbus pedicularis. Lege, Pediculari morbo.

Phthiriasis. Lege, Palpebrarum uitia.

Phthirion, Stafisagria, apud Dioscoridem lib.4.cap.158.

Phthiroctonon, Stafisagria, apud Dioscor. lib.4.cap.158.

φθειρία, pediculatio, morbus: de qua plura Paulus lib.3.

φθίσις, pupillæ affectio angustioris factæ, de bilioris que, atque etiã rugosioris, in qua paulo maiora se ostentant obiecta. Ratio autẽ est ex condensatione ob siccitatem prouenienre. Differt ab ea quæ uocatur Atrophia. Siquidem arctat pupillam Phtisis, at totum oculum Atrophia minorem facit, et humiliorem. Est & pulmonis eius nominis affectio.

Phthisis ocularis, quãdo pupilla angustior, uel latior ex aliquo capitis morbo fit, ex quo uisa apparent esse maiora quam sint.

Phthisis item, siue tabes, exulceratio pulmonis, siue thoracis, gutturis, aut fauciũ, quæ tussim & febres debiles adducit, & totum liquefacere corpus solet. Phthisis communiter dicta est, quæcumque corporis ruptio, diminutio, tabes, & liquefactio. Pthisis itaque dicta est corporis diminutio, atque liquefactio ab ulcere manans. Dicitur autẽ Phthisis a uerbo φθινειν, quod est diminuo, & corrumpo. Lege, Exulcerationis oculorũ affectus.

Phthisis, Pæonia, apud Dioscoridem libro tertio, capite.158.

P H V

Phu, quod aliqui syluestre nardum appellant, nascitur in Ponto, folio Olusatri, aut Elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, leui, cauo, in purpuram uergente, geniculis intercepto: florib. Narcisso proximis, maioribus, teneris, radice superius ad digiti minoris crassitudinem, ex obliquo uillosa, in nigri uer atri, aut iunici odorati modũ, capillamentis inuicem cõtextis, flauescentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate, nardum æmulantibus. Vide Diosc. lib.1. dictione Phu, φοῦ. Plin. lib. 12. cap.12. & lib.21. cap.20. In Plinij codicibus corrupte Aliphu, pro Phu legitur.

φοῦ, & ipsa dicta ἀγρία νάρδος.

P H Y

Phycis, piscis. Plin. lib.9. cap.26.

Phycos, Coniza, apud Diosc. lib.3. cap.135.

φῦκος θαλάσσιον, Fucus marinus: quid reuera sit, & eius genera, uide apud Dioscoridem lib.4.cap.101.

φύγεθλον, tumor nõ altus, sed latus, in quo quiddam pustulæ simile est: dolor, distentioque uehemens est, maior quã pro magnitudine tumoris. Celsus lib.5.cap.28.

φολκὸν uocant Græci strabonem, cui obliqua sit oculorum acies, abiectaque a natura li uenustate.

Phyletgria, Polemonia. Dioscoridem libro quarto, cap.10.

Phyleterion, Clematis. Dioscoridem libro quarto, capite.8.

Phyllandrion, in paluſtribus naſcitur: nec plura de ea traduntur. Vide Barbarum in Coroll. lib. 3. cap. 141.

Phyllanthion, cognomento dyticon, apud Democritum, ad purpuram tingendam ſatis celebre: nec pręterea quale id ſit mon ſtratur. Barbarus in Coroll. Phyllitidis.

Phyllantes, herba, inter ſpinoſas, ſed mitior aculeis, & ab radice tantum foliata. Barbarus in Coroll. Phyllitidis.

φύλλινον μύρον, unguentum liliaceum, ſeu ſuſinum.

Phyllis, idem quod Phyllitis, apud Dioſcoridem lib. 3. cap. 120.

Phyllos, Leucacantha. Dioſcorides libro 3. capite. 21.

Phyllitis, folioſus potius ceſpes quam planta, ubiq; ad parietum radices naſcens. Egit de ea Dioſcor. lib. 3. cap. 120. Plinius. libro 21. capite. 16.

Phyllon, muſci generis, apud Dioſcoridem libro. 3. capite. 141.

Phyllophares, Praſſium, uel Marrubium, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 118.

Phylloſtaphyllon, Capparis.

Phyma, animal, ut inquit Aelian. in quod ſi quis oculos intendat, ab eoq; inſpiciatur, in pallorem, maciemq; incidit, idq; diebus non paucis.

φῦμα, tuberculum furunculo ſimile, ſed rotundius, & planius, ſæpe etiam maius. Nã furunculus oui dimidij magnitudinem raro implet, nunquam excedit: φῦμα etiam latius patere conſueuit, ſed inflammatio, dolorue ſub eo minor. Celſus lib. 5. cap. 28.

φύματα, ulcera & tubercula, quę circa glandem oriuntur.

Phyranon, Ammoniacum pingue, & reſinoſum.

φυσὰ ϰαὶ φυσώδεις, qui in auribus eſt ſpiritus, aut flatus, quem nos uulgo tinnitum, quoties ſine grauitate doloris, auditus diſtentio fit: qui ſi exit, nihil infert nocumẽti.

φύσιν, inter alia uocant etiam uirile pudendum. Sunt qui Fuſtinum item uocant, ut in carmine obſcœno, & apud Horatium: Minusue languet fuſtinum. Vbi Porphyrio Grammaticus, Fuſtinũ, pro uirili membro poſuit, quoniam faſcinandis rebus hęc membri deformitas apponi ſolet. Appellabatur & Verpa apud Catullum. Nam Verpos dicunt Iudæos ex illo Satyrico,

Quæſitũ ad fontẽ ſolos deducere uerpos. Alij infamem uocant digitum. Martialis de Mentula:

Incipit in medios meiere uerpa pedes.

Eius foramen οὐρήτηρ uocatur. Dicitur & Capros. Caprę uero ſunt in natura Cameli prominentes carnes.

Phyſalis, Veſſicaria, uel Halicacabos, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 75.

Phyſiognomia, corpus ex Ariſtotelis, & aliorum dogmatis dijudicat: nõ contemnenda ſcientia, nec impia: Pythagoræ, & ueteribus olim in uſu habitã, affirmat Gellius.

Phyſſalis, herba, Halicacabo folia ſimilia habet, ut inquit Aecius ſermone undecimo, capite uigeſimo nono.

Phyſſionus, id eſt, bene mentulatus. Nam φῦσα, follem, σίνος, mentulam ſignificat græce.

Phyteuma: negat ſe deſcripturum Plinius, quaſi ſuperuacuum, & ad amatoria tantũ utile. Meminit eius Dioſcorides libro. 4. capite. 131.

Phytobaſila, Leontopodion, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 132.

PIC

Pica, morbus. Lege, Grauidis.

Pica, gręce ϰίττα, plures eodem die commutat uoces: nidificat in arboribus, parit oua nouem. Ariſtoteles.

Picea. Lege, Pinus.

Piceaſter, in Hiſpania potiſſimũ prouenit, ex qua reſina, unde poſtea pix coquitur, colligitur. Pinus procerior eſt.

Picerion. Lege, Butyrum.

Pici bitumen. Lege, πιττάσφαλτος.

Picorum diuerſa genera, & uaria nomina, lege apud Plinium lib. 11. cap. 18.

πιϰρὰ, amara.

Picras, Androſace, apud Dioſcoridem lib. 3. capite. 151.

Picrochali, id eſt, amaræ bilis homines, & cholera abundantes. Hippocrates in ſententijs Cnidijs, uel de ratione uictus.

Picus martius, ex uncorum unguium genere in auſpicijs habita. Plinius lib. decimo, capite. 18.

PIE

πίεσμα, ſuccus expreſſus.

PIG

Pignatoxaris, Veratrum album, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 151.

P I L

πίλοι, notæ quæ in uestibus hærentes, eas decolorant. Qua similitudine aliquando in humano uultu, & reliquo corpore maculæ oriuntur, nullo, aut exiguo uitio summam cutem tantum uariantes.

Pilificatio. Lege, Pistatia.

Pillulę, nostrates Medici corrupte pronunciant pro pilulæ, a pila denominatæ. Serenus uocat Glomeramina his uersibus: Dilue præterea glomeramina quæ gerit intus Clausa aries, inter geminas coxendicis umbras.

Pilulas Cochias, omnes interpretantur capitales, τὸ ἔτυμον non intelligo.

Pilulę Asciaiareth, uel ut alij legunt, Azeiret, ab Arabicæ linguæ interpretibus exponuntur pro capitalibus.

Pilulæ Aureæ, sic dictæ, uiribus & efficacia in exigendis malis succis, auro longe præpollent.

Pilulas Bichichias, arbitror sic dictas, quod tussi medeantur: nisi prorsus Arabica dictio est Bichichię.

Pilulę Castoreæ, a castoreo dictæ.

Pilulę Arteticæ, sic dictæ sunt, quia pro arthriticis potissimum ualent.

Pilulæ Fętidæ: sic dictas existimant, quia fęculentos humores in corpore propellunt: uel ut alijs placet, quia ex male olentibus concinnantur, castoreo scilicet, serapino, & porrorum succo.

Pilulę de Hermodactylis, uocãtur, quia ex Hermodactylo potissimum cõponuntur.

Pilulę sine quib. esse nolo, ab efficacia quoque nomen sortitę, quod ęgre illis careant ægroti.

P I M

πιμελὴ, adeps, axungia.

Pimpinella, Pampinella, & Bipennula, & Sanguisorba ideo uocatur: quoniã uulneribus iniecta, ferrum & spicula facile, ac citra sensum doloris exigat, folio paruo, orbiculata.

P I N

Pinaster, nihil aliud est, quam pinus syluestris, mira altitudine, & a medio ramosa, sicut pinus in uertice. Copiosiorem dat hæc resinam.

πινακίσκοι οἱ ἰχθυηροὶ, scutellæ piscariæ, apud Aristophanem.

Pinastellus, id est, Peucedanum, herba fatalia, scilicet, Peucedanum.

Pincerna pluuiarum, Auster uentus: sic dictus uulgo, quoniam pluuias uehementer conciliat.

Pinguedo, siue adeps, est effusio & distributio nutrimenti in membranis, maximopere concreta, cõdensataq;, & sensus expers.

Pinna, Concharũ generis. Plin. lib. 9. ca. 42.

Pinnother, uel Pinnyphylax, comes Pinnæ conchæ, id est, squilla parua. Alibi cancer dapis affectator, minimus ex cancrorũ genere. Plin. lib. 9. cap. 42. & cap. 31.

Pinnula circa ungues, est excrescentia carnis, quæ partem unguis operit, tam in pedis, quam in manus pollicibus præcipue eminens: sed in pedibus ex offensione interdũ, in manibus ex paronychijs oritur. Curam eius require apud Paulum lib. 6. cap. 85. Lege dictionem, Pterigia.

Pinsiti allij. Allium pinsitum intelligo id, quod uulgo dicitur pistum & molitũ. Columella lib. 6. cap. 6.

Pinso, uel Piso, in eodẽ sensu est, in pila tondo, uel molis frango.

Pinula, Trichomanes, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 138.

Pinus, & Picea, generi eidem adscribuntur, sed quandam flagitant specierũ distinctionem. Arbores uulgo cognitæ. Picea pinguior ac tenuior folio est, minus alta, atq; recta minus. Præterea conum minorẽ & nucleos, nucleos quoq; resina perfusos obtinet. Vtriq; foliũ capillamẽti modo prætenue, ac breui seta uillosum. Vtraq; crassior, duraq;, ceu Cupressus. Materies candida, & Abieti similior. Pinus ustis radicib. non pullulat, Picea repullulat. Dioscor. libro. 1. Plinius. lib. 16. cap. 10. Theophrastus libro. 3. capite. 10. & libro. 3. capite. 2. & libro. 9. capite. 1. 2.

Pinus Triuia, Astragalus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 65.

P I O

Piosis. Lege, Exulcerationum quæ in oculis exoriuntur.

P I P

Pipare. Vide, Veponem.

Pipare, uocem emittere. Gallinæ autem dicuntur pipare, sicut oues balare, sues grunire. Pipatio, dicitur clamor plorantis, lingua osca. Colum. lib. 8. cap. 5.

Piper, in Caucaso prouenit, & in Oriente.

Eius duplex fructus: longum, & rotundũ. Plin.lib.12.cap.7.

Piper agreste, id est, Agnus castus, ut inquit Dioscorides.

Piperella, Lege, ἀγάλλοχον, & Haormia.

Piperis albi. Tria Piperis genera celebrant scriptores: album, nigrum, longum. Arbores quæ gignunt piper, iunipero sunt similes, siliquæ tostæ sole, faciũt id quod uocatur piper longum. Hoc tostum solibus fit nigrum & rugosum, quod gratius est. Hinc illud Persianum:

Rugosum piper, et pallẽtis grana cymini.

Apud Horatiũ ait Catius ganeę magister: Ego fęcem primus, & alec primus, et inueni piper album. Galenus in Simplicibus piper album docet feruentis esse naturę. Columella lib.12.cap.56.

πιπερὶ βαρυσαθμόν, id est, piper grauioris ponderis, quale ad compositionem diacalaminthes probat Galen.lib.4. de ualetudine tuenda.

πιπεράκιον, Acorus. Verum corruptũ hic uolunt Dioscoridis textum lib.1.& legendum esse, Piperapium: quando ita legit Apuleius.

Piper in India nasci, breui arbore, traditur, quæ inter initia prælongũ fructum, ueluti siliquam promit. Quod longum Piper est, habet intus aliquid tenue, milio simile, qđ tandem imperfectum piper euadit. Id aũt suis temporibus adultum, racemos emittit grana ferentes, quæ noscimus. Ea acerba candidum piper faciũt. Longum uero uehementius mordet: & quoniam priusquã ematurescat, decerptum est, subamarũ relinquitur. Nigrum tempestiua maturitate colligitur. Cætera uide apud scriptores. Dioscor.lib.2.Plin.lib.12.cap.7. Theoph. lib.9.cap.22.

Piper Strongile, Myrtidanum, rotundum Piper apud Hippocratem.

Pipillare. Vide, Veponem.

Pipimna. Vide, Veponem.

P I R

Pira crustumęa, quæ ex parte rubent.

Pira lactea, Syria, Decumiana, Pseudodecumiana, Tariana, Onychina, Lateriana, Tyramnana, Acedula, Cucurbitiana, Numidiana, Græcula, Hordeacia, Myrapia, Dolobelliana, Pomponiana, & id genus alia, lege apud Plinium lib.15.cap.15. apud Barbarum in Corollario, quod incipit, Pirum Græci.

Pira phalcrna, qm̃ in eis uis sicci abundat.

P I S

Piscatrix, ranulę genus in mari.

Pisces quidam dijs sacrati, ut Mullus Proserpinæ, Citharos Apollini, Mercurio Phocas, Libero Patri Cittulus, Apua Veneri, Neptuno Pompilus.

Pisces aspratiles, uel saxatiles, id est, duriores, & asperi.

Piscis austrinus. Duo sunt in signifero pisces: Alter notius, siue austrinus nominatus, quia ad austrũ spectat: Alter boreus, quia spectat ad polum arcticum, & regionem borealem. Coniunctio horum piscĩũ nodus uocatur. Colum.lib.11.cap.2.

Piscis sacer, qui alias Pompilus.

Piscis sacer, qui dictus sit, apud Homerum lib.10.& 16. item Plutarchum, doctiss. disseruit Cœlius lib.7.ca.12. & Gellius lib.2.

Piscina Nymphęa herba, apud, Alexandrũ lib.3.cap.34.

Piscium iuscula. Lege, Recentium piscĩũ.

Piscium fere omnium marinorũ tria genera facit Herm. Barb. Nam limosa, inquit, regio planum piscem educat: ut Soleam, Rhombum, Passerem. Harenosi gurgites Auratam, & Deuticen. Saxosum littus Saxatilem, in quibus principatũ gulæ tenet Scarus: deinde Turdo, & Merulæ.

Pison, quiddã ueneni quod clam inest nardo. Indica uox.

πισσέλαιον, e pice fit, separato liquore aquoso, qui supernatat pici, sicut serũ lacti. Nam expansa quamdiu pix coquitur supra cortinam uellera madescunt, acceptoq; halitu eius exprimuntur in uas. Officinæ uocant oleum picinum. Probatur maxime e Brucia, ut quæ pinguissima sit. Dioscor. lib.1. Plin.lib.23.cap.4.

Pissoceron, secunda apium structura. Plin. lib.11.cap.7.

Pistacia, quæ in Syria gignuntur, pineis nucibus similia sunt, & in nucum genere habentur. Nicander Colophonius Psittacia uocauit. Et alius Nicander Pilistacia. Sũt qui Listacia, ut Possidonius. Leguntur & Istacia scripta in Poetis. Lege de ea Pliniũ lib.23.cap.8. Dio.lib.1.cap.179. Serap.cap. 59.cap. Pistoch. Gal. de Alimen.li.2.ca.28. Officinę oẽs fisticũ uel fistica hodie uocãt.

Piscium recentium ius, græce ζωμὸς ἐκ τῶν ταρίχων ἰχθύων. De quo uide Dioscoridem libro secundo.

Pissoceros. Lege, Propolis.

Pisus, Pisum, & Pisa, uni tantum Palladio genere fœminino dicitur.

Pistrinale, a pistrino. Nam & Plautus pistores uocat scrophipascos, tanquã scrophas in pistrino pascentes. Columella libro septimo, capite. 9.

Pistolochia, Aristolochiæ species quarta, tenuior quam tertia, densis radicis capillamentis, iunci plenioris crassitudine. Hanc quidam Polyrrhizon nominãt, & Satyrion esse dicunt. De quo uide Barbarum in Coroll. Aristolochiarum.

P I T

Pitaryasis, idẽ quod Phthiriasis. Lege quid sit Phthiriasis.

Pithion, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 124.

Pituita, frigida est & humida, ad ciborũ attractionem, & ad articulorum & membrorum motionem a natura constituta.

Pituitam albam consueuere Medici quidã uocare aquæ intercutis speciem: quasi uidelicet sit etiam pituita liuida, uel tanq̃ sui quidẽ ratione sit semper alba, sed propter mixtionem quorundam aliorum humorũ uerum mutet colorem. Galenus libro. 7. Aphoris. 29.

Pituitaria, Stafisagria, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 158. & Alexium lib. 5. cap. 40.

Pituita retenta in stomacho recens, id quod uulgo Barbari Materiã uocant peccantẽ.

πιτύινος, id est, piceus.

πιτυλίζειν dicitur, si quis summis pedibus ingrediens, tensas in sublime manus, hanc antrorsum, illam retrorsum celerrime moueat. Hoc exercitamento maxime ante parietem stantes uti solent, quo si quando aberrent, facile pariete apprehẽso, erigãtur.

Pityra, uel Pityriasis, morbus quem Serenus, Celsus, & Galenus Porriginem uocant. Ab Auicenna & Haliabbate furfur uocatur. Siquidem & uox Græca idem sonat. Decidunt quasi squamæ & furfures de capite cutis particulę: in capillo fit frequenter, in barba rarius. ἀπὸ τοῦ πίτυρος, quod significat furfures.

Pityosoris, Chamępitys, uel Aiuga, apud Dioscor. lib. 3. cap. 176.

Pityusa quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 176.

πισσάσφαλτος, nascitur in Apolloniatarũ agro, circa Epidamnũ. Ea Ceraunijs montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in littus expuitur: illic cocta in glebas, mistam bitumini picem redolet. Plinius uocauit pici bitumen, aliquando picem fossilem: parum rei certa indicatione, & in qua parum sibijpsi conuenit, neq; enim potest aliquid simul fossile & liquidum esse. Testantur autem Paulus Aegineta, Epiriq; incolę omnes, & res ipsa, concretã substantiã picis bitumẽ hoc esse, quod nostra adhuc ætate picandis nauigijs illic in usu est, ex quo uectigal ea gens non negligendum sibi facit. Nascitur autem ad Apolloniam antiquam ciuitatem, quam Strabo libro. 16. Epyroticam appellauit. Stephanus ἰλλυρίας dixit esse κατὰ ἐπίδαμνον.

Pityocampe, erugo picearum, aut pinorũ.

πιτυρίας, panis furfuraceus.

πίτυρον, furfur.

Pityrum, oliuæ genus.

P I V

Piulcum, organum, quod pus extrahit. Galenus Meth. lib. 5.

P I X

Pix nihil aliud est, quam fluxus combustæ in teda suæ resinæ. Modum eius adurendi docent Dioscor. lib. 1. Theophr. lib. 9. ca. 2. Plin. libro. 14. cap. 20. lib. 26. cap. 1.

Pix sicca, uel spissa, ab officinis Colophonia hodie uocatur: tametsi Dioscorides picem liquidam etiam Colophoniam uocet. Annumerantur eius multa genera: scilicet, Pierica e Macedonia, Nemeturica apud Columellam, & quæ in Liguria cõficitur, & Allobrogica, quæ corticata dicitur, & Rhetica, & Corracina.

Pix quomodo fiat, uide apud Theophrastũ lib. 9, cap. 2. & 3.

Pix fossilis. Lege, πισσάσφαλτος.

Pix acantha, Chiromion uocant, spinam quandam Indicam, odoratam. Plin. lib. 12. capite. septimo.

P I Z

Pizia. Lege, Oculorum desyderium.

P L A

Placentarum genera, & nomina diuersa, lege apud Cœlium libro quinto, capite tricesimo quinto.

Placentarum diuerſa genera & nomina, re- quire ex Barb. Coroll. lib. 2. cap. de Lolio. Quanquam nos eadem fere ad uerbũ ex Iulio Polluce paſſim operi huic noſtro in- ſeruimus.

Placitis, uel Placodes, Cadmiæ ſpecies, apud Dioſcor. lib. 5. cap. 75.

πλαδαρὸν, non humens ſimpliciter, ſed quod cum humore flacceſcit: quale erit, quod na tura ſua durans, rigensq; admiſſo humore languet, & paulo minus quam dilabitur: oportetq; in ἐν τῷ πλαδάρῳ duo hæc in- telligere: humorem, & ex humore infir- mitatem.

Plaganion, unguenti genus, teſte Barbaro.

πλάγια, latera.

Planci, qui pedibus plani ſunt. Dicuntur & Ploti, eadem ratione.

Planetæ, & Cymotophleges, grece πλανῆται καὶ κυματοφλέγες, hoc eſt, errones & fluctiuagi, piſcium quædam genera, ſaxati libus contraria.

Plantaginis deſcriptionem uide in Herba- rij noſtri tomo. 1.

Plantarum Scriptores, & Agriculturæ, ex M. Varrone de re Ruſtica libr. 1. capite. 1. Qui græce ſcripſerunt diſperſim, alius alia de re, ſunt plus quinquaginta. Hi ſunt quos tu in conſilio habere poteris, cũ quid conſulere uoles. Hieron Siculus, Attalus Philometor, Democritus Phyſicus, Xe- nophõ Socraticus, Theophraſtus Peripa theticus, Ariſtoteles Peripathecicus, Ar- chytas Pythagoreus, Amphilochus Athe nienſis, Anaxipolis Thaſius, Apollonius Pergamænus, Dion Colophonius, Dio- phanes Nicenſis, Epigenes Rhodius, Eua gon Thaſius, Euphranius Athenienſis, Apollodorus Lẽnius, Ariſtophanes Ma leotes, Antygonus Cymęus, Agathocles Chius, Ariſcandros Athenienſis, Bacchi- us Mileſius, Brion Soleus, Chęreſteus A thenienſis, Chereas Athenienſis, Diodo- rus Priennæus, Aegeſias Maronites, Me nander Priennæus, Menander Heracleo tes, Niceſius maronites, Euphranius Am phipolites, Pythion Rhodius.

De reliquis, quorum quæ fuerit patria, non accepi. Sunt autem, Androcion, Ae ſchariõ, Ariſtomenes, Athenagoras, Cra tes, Oades, Dionyſius περὶ φυτῶν, Eu- phoriõ, Eubulus, Lyſimachus, Mnaſeas, Meneſtratus, Plautiphanes, Perſis, The- ophilus. Hi quos dixi, omnes ſoluta o- ratione ſcripſerunt eaſdem res: & quidam etiam uerſibus, ut Heſiodus, Aſtræus, & Menecrates Epheſius.

Platachoriaſis, equorum morbus eſt, cũ ſe ultra naturalem modũ diffundit in equis, & animalibus, & eripit uiſum: nec ea cura ri ullo modo poteſt, ut inquit Vegetius li- bro. 2. cap. 16.

Plataniſtas uocant piſces in Gange fluuio, roſtro Delphini, & cauda, magnitudine autem quindecim cubitorum. Plinius lib. 9. capite. 15.

Platanus, arboris nomen, etiamnum Italiæ cognita, Germaniæ noſtræ uulgata non adeo. Deſcriptionem eius lege apud Dio- ſcoridem.

Platea, nominatur auis aduolãs ad eas, quæ ſe in mari mergunt, & capita earum mor- ſu corripiens, donec capturam extorque- at. Plin. lib. 10. cap. 40.

Platea. Lege, Pelicanus.

Plaralca. Lege, Pelicanus.

Platea ſyrina, id eſt, lata fiſtula, ſpecies Caſ- ſiæ fiſtulæ.

πλατύνωτος, latos humeros habentes.

πλατύφυλλος, id eſt, Latifolia.

Platyphyllos, Tithymali ſpecies ſeptima, apud Dioſc. lib. 4. cap. 168.

Platiſmata. Lege, Itria.

πλατοκύμινον, id eſt, Cyminum latum.

P L E

Plectronia, Centaureum magnum. Dioſc. lib. 3. cap. 7.

Plectrum, coxæ. Vide, Acetabula.

πληρμυρίς, humidi cuiuſdam copia in cor- puſculo.

Plenes, palmulę e mari palma: nam e fœ- mina βαλάνος uocat Iulius Pollux.

πληρωτικὰ ἑλκῶν, repletiua carnis in hul- ceribus.

Plethora, id eſt, humorum copia: perperam noſtri Medici Plectoriam.

Plethoricũ corpus, id eſt, humorib. refertũ.

Plethoriaſis, repletio humorum.

πλευρά, coſta.

Pleuritis, eſt lateris dolor, & coſtalis mem- branæ, pertingens uſq; ad eminentiam & ſcapulas, cum febre, cumq; punctiuo dolo re, una cum horrore & frigore, ſpirandiq; difficultate, & tuſſi.

πλευρῖτις, ita enim legendum, non pleuritis, in costis apostema asperũ, & lœtale, a πλευρὰ, uel πλευρὸν qđ significat latus.
Pleuritis, laterũ cõpunctio fere Plinio uocatur, interdum lateralis dolor, ut .21. lib.
Pleuritis, Scordion apđ Dioscor.
πλευρᾶς πόνος, lateris dolor.
πληρωτικὰ, perpurgatiua.

P L I

Plistonicum in Medicinis Ocimi. 20. libro Plinio capite.12. morbi genus uidetur. Distillationes, inquit, eo coli, & stomachi inhiberi tradunr, ergo & cœliacis Philistio dedit, & coctum dysentericis, & cõtra plistonicum. Sed fortasse corrupta lectio sit, uti plistonicum non morbi genus, sed autoris nomen sit: de quo Plinius alias sæpe eodẽ libro, ut Praxagoras raphanos & iliosis dandos censet, Plistonicus et coliacis. Rursum: Coctũ dysentericis, & coliacis Plistonicus.
Plistonicus, medicus, citatur a Plinio libro uigesimo, capite .4.
Plinium secundum iam constans fama Veronensem facit, sub Vespasiano Imperatore, ut indicat eius etiam Epistola naturalis historiæ præliminaris. Interdiu negocia publica administrabat: noctibus uero, & succisiuis, ut ipse inquit, tẽporibus, opus de naturali historia cõscripsit. Vnus omnium temporis parcissimus dispensator. Periisse dicitur in montis Vesevi incẽdio, dũ eius caussam indagare cuperet. Eius uitã diligentius in Epistolis pingit C. Cecilius Plinius, eius ex sorore nepos.
Pliris arcoticon, Dudũ hoc testati sumus, bonam partem nominũ medicamentorũ, nos nõ probe intelligere. Ex hijs est quod apud Nicolaum inscribitur, Pliris arcoticon. Si cui Nicolaus satisfacit, sic habet. Electuarium pliris arcoticon, est completa Medicina, arcoticon principium interpretatur. Cõmentarius sic. Pliris ab autore nomẽ habet: arcoticõ dicitur, princeps. Bella profecto exposicio.

P L V

Plumbum calcinatum, Bleyesch.
Plumbum candidum. Zyñ.
Plumbum nigrum. Bley.
Plumbago, id est, Molibdæna. Lege, Molibdęna.
Plumbeus color. Lege, Color uarius
Plumbarius lapis, apud Dioscoridem libro quinto, cap.89.
Plumbum lotum quomodo paratur, uide apud Dioscoridẽ libro quinto, capite.87. Plinium libro .34. capite .18.

P N

πνεῦμον, pulmo.
Pneumocaphalon, est eneruatio umbilici.
πνευματοκήλη, testium quotidianum malum: a spiritu sic dictum, qui circa eos in scroto colligitur. Sunt qui uentosum ramicem interpretantur.
Pneumatica organa, dicuntur latine spiritualia.
Pneumatomphali uocãtur, quibus spiritus & uenti umbilicum extrudunt.
πνευμάτων γεννητικός, quod flatus cit.
πνεύμων ἄρκτιος, pulmo ursinus.
πνεύμων ἀλώπεκος, pulmo uulpis.
πνεύμων ἄρνιος, pulmo agninus.
πνεύμων θαλάσσιος, pulmo marinus.
πνεύμων χοίρειος, pulmo suillus.
πνικτοί. Lege, Oua exaphita.
πνιγαλίων, morbus qui alio nomine uocatur ἐφιάλτης, uel ἐπιβολή, Barbare incubus: nomẽ olim familiare Themisoni medico, ut inquit Paulus lib.3. capite.16.
Pnigitis terra. Lege, Dioscoridem libro.5. cap.168.

P O C

Pocillum, a poculo deriuari uideur.

P O D

ποδάγρα, morbus cognitus, uel maxime diutibus, ἀπὸ τοῦ ποδαγρῶ, id est laboro podagra. Est aũt affectus pedibus eueniens, laborem adferens neruis patiẽtibus, quibusdam cum adustione, quibusdã cum frigore.
Podex. Vide, Porus.

P OE

Pœphagus, duplo equi magnitudinem excedit, cauda nigranti ac speciosa, mulieribus Indis ad capitis ornatum expetita. Aelianus.
Poetica, Hedera, apud Dioscoridem libro secundo, capite 199.
ποιηεντὰ ἁλίαρτος, id est, herbosa. Haliortos apud Homerum Iliad. β.
Pœgæ. Lege, Mergum.

P O G

πύγαρ, & γλουτὸν, pro eodem accipi prodit Ruffus.

P O L

Polemonia,uel Polemonium apud Dioscoridem .lib.4.cap.10.
Polea, fimus caprarum.
Polentam latini uocãt id quod Græci ἄλφιτον, & Arabes Sauic.
Polimpega. Lege, Corium.
Polion Veneris, Periclymenum apud Dioscoridem libro.4. capite.16.
πολίωσις, humani capilli ante legitimam ætatem, in candidum colorem mutatio.
Polium, atq; Tripolium non modo locorũ diuersitate in quibus utraq; gignitur, sed figura insuper, atq; colore ac proprietatibus etiam inter se plurimum differunt. Polium siquidem utriusq; generis, partim in campis, partim in montibus nascitur: Tripolium uero in maritimis tãtum locis, quæ unda maris allidit. Polium habet folia cani hominis similia, unde illi apud græcos nomen Tripolium: folijs Isatidis constat, quemadmodum de utroq; scribit Dioscorides, & Plinius ipse confirmat lib.26. Nã quod apud Plinium legitur de Tripolio, folio satis grossiore, palmo alto, error est codicis: ita enim legi oportet. Tripolium in maritimis nascitur saxis, ubi allidit unda, neq; in mari, neq; in solo, folio Isatidis crassiore, palmeo caule in mucronẽ diuiso. Hæc enim omnia uerbum fere ex uerbo Plinius ex Dioscoride trãstulit. Nicol. Leonicenus in Annotationib. in errores Plinij. Vide Herbarij nostri tomum .2.
Polium montanũ, quale sit, uide apud Dioscoridem libro .3.capite.122. Plinium uicesimo primo, capite .7. libro .26. capite .7. Theophrastum libro primo.
Polium, Serpillũ, apud Diosc.lib.3.cap44.
Polion inter alia quæ significat, etiã ab Aristotele pro pulli asinini fimo, qui primũ ac repens egestus est, accipitur.
Pollen, a pollo fit, qui est grossissimus puluis.
Pollinctor, curator pistrini: a polline dictũ nomen.
Pollen thuris. Vide.Manna.
Pollinem, farinam sine flore autumat Plinius in tritico appellari, quod in siligine uocant florẽ. Hinc pollinctores dicti, confectoresq; pollinis. Hinc pollinaria cribra, siue excussoria farinaria, quæ ex lino fiũt, non ex setis equorum, ad pollinem purgandum. Columella libro.6. capite .29.
Polyanodynos, Cicuta apud Dioscoridem libro quarto, capite. 82.
Polyarchus medicus, citatur ab Galeno.
Polyonymon, Helxine apud Dioscoridem libro quarto, capit.42.
πολτὸς, puls.
πολυοπὰ, quæ largioris sunt succi.
Si Medici censendi sunt, qui de re medica libros reliquerunt, nõ prætermittendi nobis, ot Polybius, Psellus. Scripserũt de salubri uictus ratione Enchiridia, quæ habentur. Polybon etiam quendam Hippocratis discipulũ facit Aldus Manucius, haud scio an eum, qui nunc de ratione uictus legitur.
Polycnemon, Cunilę bubulę similis, appingitur, odoratis corymbis, acri & dulci odore. Dioscorides libro tertio, capite.107.
Polycarpos, Polygonum apud Dioscoridem libro quarto, capite .5.
Polycleti statuæ meminit Galenus de temperamentis libro primo, a fine. Inde nomen sortita, inquit, q; partium inter se omnium competentiam ad unguẽ habeat. Et rursum in arte medicinali. Nullum igitur horum corpus est mediocritatem habens, sed qualis Polycleti regula ad summum totius peruenit mediocritatis. Plura Beroaldus & Cœlius super hoc loco.
Polycleti etiam regulæ passim meminit tũ potissimum in arte parua, & libro de temperamẽtis secundo. Nunc statuam, nunc regulam appellans. Vide alibi, Regula Polycleti.
πολύχυμον, quod fucculentum est, & succo abundat.
πολύχομα, id est, frondosa.
Polydos, Cepe.
Polyides, Saphifragria apud Dioscoridem libro.4.capite.158.
Polyidos, Veratrum album apud Dioscoridem libro .4. capite.151.
Polyetes, id est, annosum. Sic Aetius pharmaca quædam uocat libro nono, capite uicesimo quarto.
πολυειδὴς ἠρύγγιον, Polyides Eringium, Rhaphanus, uel Radicula. Lege, Crommion.
Polygala, palmi altitudinẽ petit, folijs lenticulæ: de qua uide Dioscoridem libro.4. capite.143.

Polygalon, eadem quæ & Polygala, apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 143.

Polygis, Anethum apud Dio. lib. 3. cap. 65.

Polygonatum, idē quod Polygonū, apud Dioſcoridem lib. 4. capite. 5.

Polygonatum alterum, montanum Polygonum, de Dioſcoride lib. 4. capite. 7.

Polygonoides, Clematis apud Dioſcoridē libro quarto, cap. 8.

Polygonaton, Leucacantha, Dioſcorides libro tertio, capite. 21.

Polygonum quid ſit, uide apud Dioſcoridē libro quarto, capite. 5.

Polymita, plurimis licijs intexta.

πολύνευρον, Plantago.

πολυπαιδία, multitudo liberorum, & ſtudium pluribus liberis procreandis.

Polypodium, Filicula, apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 198.

Polyphyllon, Medion, apud Dioſcoridē libro quarto, capite. 21.

Polypremnos. Ne hæc quoq; ſatis ſuſpecta quæ ſit: niſi φ ſucco eius ægrotas arbores oblini præcipiant.

Polyps. Lege. Papauer.

Polypus, piſcis. Multa eius genera uide apud Plinium libro. 9. capite. 29.

Polypus, morbus, dictus a multitudine pedum. Vt enim illi multas habēt inciſiones & ſciſſuras, contumeſcuntq; & increſcūt: Polypus ſic morbus iſte eodē modo. Differt aūt Sarcoma, a polypo magnitudine. Celſus diffinit ſic. πολύπους, eſt caruncula modo alba, modo ſubrubra, quæ nariū oſſi inhæret: modo ad labia pendens, narē implet: modo retro, per id foramen, quo ſpiritus a naribus, ad fauces deſcēdit adeo increſcit, uti poſt uuam cōſpici poſſit: ſtrāgulatq; hominem, maxime auſtro & euro flante: fereq; mollis eſt, raro durior, eoq; ſpiritū impedit, & nares dilatat, quæ fere καρκινώδεσ eſt. Itaq; attingi non debet. Celſus libro ſexto, capite. 8.

Polypi. curationem require apud Paulum libro ſexto, capite. 25.

πολυπύροι τόποι, loca tritico abundantia.

πολύπυρον, id eſt, multi frumenti.

πολύπυς. Vide. κυβαρόσ.

Polyrrhizon, Epimedium apud Dioſcoridem libro quarto, cap. 22.

Polyrrhizon, Piſtolochia, id eſt, Ariſtolochiæ ſpecies quarta; a quibuſdam etiam Satyrion. de quo uide Barbarum in Corollario Ariſtolochiæ.

Polyrrhizon, Polypodium apud Dioſcoridem libro quarto, capite. 198.

Polyrrhizon, Pteris, apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 196.

Polyrrhizon, Veratrum nigrum, apud Dioſcoridem libro. 4. cap. 152.

πολυσαρκία, corpulentia.

Polytrichon, Capillus Veneris, apud Dioſcoridem libro. 4. capite. 130.

P O M

πόμα, potio.

πῶμα, Vide, Phœnica. Onyx.

Poma Arancia, Citria, idem, ſecūdum Manardum Ferrarienſem.

Poma Montana, Lege, ὀρειμαλίδεσ.

Poma Nuptialia. Lege, Malus Medica.

Pomorum diuerſa genera. Lege, Mala.

Pomum. Lege, Nux.

Pomerium, Græce. παράδισος.

Pompili, piſcium genus. Plin. lib. 9. cap. 15.

Pompilus piſcis, quare dictus eſt olim ſacer, require ex lectionib. Cœlij. li. 7. ca. 12.

Pomum Granatum. Lege, Punicū malū.

Pomi nomē generale exiſtimat Barb. ut cōplectatur quicquid apud Græcos ὁ πῶρας continēt: in quo ſignificato eſt cū dicitur a Medicis, omne nomen pomum refrigerandi & humectandi uim habere, parum alere, mali ſucci eſſe, autumno plus officere. Inde ὀπωροθήκη, ubi poma cuſtodiuntur. Sed Varro ſic dictum exiſtimat, quia potu ſiccitatibus indiget. Differunt tamen ὀπῶραι, ab ἀκρόδρυοισ quia: ὀπῶραι uocantur, quæcunq; nihil habent exterius lignoſum. τὰ ἀκρόδρυα uero cōtra, ut malum punicum, piſtacia, caſtaneæ, nuces, ſimiliaq;. Vtrunq; genus Salgami nomine complectuntur latini, a quo Salgamarius. Cœlius diligens coaceruator multarū antiquarum lectionum, lib. 16. capite. 38. rem exactius perpēdens, huiuſmodi fere prodita reliquit. Galenus inquit, περὶ τροφῶν, id eſt, de alimentis. Oporas uidetur trifariam diſtribuere. Alios ſiquidem Demetrios uocat; quo nomine frumenta, leguminaq; complectuntur, & id genus alia. Valet autem Græcum nomen, ac ſi Cereales dicas latine. Mox aliud genus appellat Horęos, ſcribitq; a Gręcis Horā, tempus id nuncupari, quo exoritur cani-

cula, quod est inquit fere dierum 40. Ex ijs fructibus alios esse tradit, iamiam matu rescẽtes: alios uero præmaturuisse. Alios in summo esse statu, aut esse post statum. aut ante statum. Addit quoq; se putare nõ debere dici Horæos, quod eo tantum tempore enascantur, sed ad eorum distinctionem, qui reconduntur. Inter Horæos uero nominat cucurbitas, pepones, melopepones, cucumeres. Demũ de Oporis acturus, eo nomine intelligere uidetur arbore os fructus, cuiusmodi sunt fici, uuę, mora, cerasa, poma, persica, & id genus alia. Salgama priores dixisse, quæcũq; conditanea ad uictum nostrum, in uasis seruabantur. Columel. lib. 13. Hęc uasa dedita opera fieri oportet, patentiore, & usq; ad imũ ęqualia, nec in modum doliorũ formata: ut exemptis ad usum salgamis, quicquid superest, ęquali pondere usq; ad fundum deprimatur: tum ea res innoxia penora conseruet, ubi nõ innatent, sed semper sint iure submersa. Salgamarios autem dicunt, qui Salgama uendunt, aut etiã condiunt. Hęc Cœlius.

Pompeius Lenæus, magni Pompeij libertus, homo Romanus, sed grãmaticus uerius q̃ medicus. Plinius li. 25. cap. 1.

Pompholix, est Nil, quod hodie in Myropolis sic uocant. De quo uide Manardum in fine Epistolarũ. Epistola de spodio. egit & de pompholige multum Dioscorides libro. 5. capite. 76.

P O N

Pondo libras. Quod genus locutionis frequentissimum est apud scriptores, ut pondo, ponant pro libra. Vnde ueteres autore Quintiliano dixere duapondo, & trepondo, pro duabus, & pro tribus libris. Interdum pondo pro pondere usurpatur. Liuius. Corona libræ pondo. Colum. lib. sexto, capite sexto.

Ponderũ signa, rationes, & usum, in liquidis & aridis, mẽsurisq;, uide in libello Galeni de Ponderibus & Saladini sententiam de eadem re, infra in fine libri huius.

πόνος, labor, dolor, mala morbi affectio, qua in acutis morbis male ægri afficiũtur. apud Galenum libro secundo, de ratione uictus in morbis acutis.

Pontica nux, id est, auellana: sic dicta, quod in Asiam, et Gręciã prima uenit ex Põto. Falso Macrob. castaneas nuces interpretatur, ponticas. Sũt qui & Alareas nuces cognominent.

Pontica radix, sic appellatur, quam hodie uocamus Rheuponticum.

P O P

Popismi quondam magno in usu habiti aduersus fulgetra, ut inquit Plinius, & succinit in Fastis Ouidius.

Poples, posterior incuruatio genu. Plinius 28. Poplites inquit, alternis genib. imponi.

Populeon medicamentũ, quod ex floribus populi conficitur conuiuentibus. Compositionem eius lege apud Galenum lib. 4. de sanitate tuen.

Populeum Myracopon, unguentum populeonis: quod uulgo sic uocatur.

Populorum & gẽtium uariæ descriptiones apud Solinum capite. 25. per totum.

Populi Phanistorum patulas habẽt aures, adeo, ut illis totum corpus contegant. Solinus capite. 30.

P O R

Porcas hodie Campani uocant puluinos, si ue hortulos in quibus ueluti sulcatim sua cuiusq; generis olera feruntur. Id genus & Areæ dicuntur multis locis, apud Columellam quoq;. Item,

Porcæ sunt in agris elata terra inter duos sulcos, ab eo dictæ, quod frumentum porriciant. Nam cum sic aratum est, ut inter duos latius distantes sulcos medius cumulus siccam sedem frumẽtis præbeat, ea porca est. Rustici easdẽ Liras uocãt. Hinc imporcatum semẽ elegãter dictum, per porcas ingestũ. Apud Plinium legimus Porculẽta uocari ab Vmbris & Marsis, inter ualla intermissã ad uicinos pedes inter binas uites arationis gratia. Idem Porcellas uocabulo diminutionis uocat. Autumant Grammatici, Porcas in agris dictas esse, quod porriciant .i. prohibeant aquã frumentis nocere: uel quod porrigent frumentum. Mensura autẽ Porcę, est in longitudine. 25. pedum, in latitudine. 30. Columella libro secundo, cap. 10.

Porculator proprie is dicitur, qui curat porcellos lactẽtes: porculatio nutricatus porculorum. Columella lib. 7. cap. 9.

Porceta uocatur, quæ semel peperit sus.

πόροι ἀκουστικοί, seminales aurium uiæ.

πόροι σπερματικοί, uiæ seminales.

Porrigo. Hanc sic nobis pingit Celsus libro
6. cap. 2. Porrigo est, inquit, ubi inter pilos
quasi squamulæ surgunt. Hæ quoq; a cute
resoluuntur, & interdum madent. Multæ
sępius siccæ sunt. Id euenit modo sine ulce
re, modo exulcerato loco, modo cum ma-
lo odore, modo sine odore, fere in capillo,
rarius in barbitio. interdum in supercilio.
Quam Serenus ita describit:
Est insensibilis morbus, & noxia firma,
Cum caput inmensa totū porrigine cingit
Copia farris, uti frondentibus edita saxis.
Et Iuuenalis Satyra secunda:
Sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, & porrigine porci.
Porrigo etiam quid sit. Lege, Pityra.
Porri caput, id genus Porri intelligit, quod
uocant capitatum: ad differētiam eius cui
sectiuo nomen est: cui autoritatem dedit
Nero, uocis gratia uescēs eo ex oleo omni
bus diebus per menses ęstatis. Antiqui uo
lentes facere capitatum Porrum, silice, uel
tegula subiecta dilatabant. Columella li-
bro undecimo, cap. 3.
Porro Tarentinum, alio nomine dictum,
Porrum sectiuum.
Porricidæ, uermiculi ijdem qui et Prassocu
rides dicti.
Porrus, & Porrum, utrunq; dicitur.
Porocella, a poro, id est, tofo nomen habet:
quasi ramicem tofaceum appelles.
Porcus Troianus, per metaphoram olim di
ctus, refertus intus condimentis plurimis:
sicuti equus Troianus militibus. Macro-
bio aucore.
πῶρον, prima producta, Græci uocant in la
pidis duriciem concretam aliqua parte ma
teriā corporis, uidelicet ossiū cicatricem:
quę ubi natura os exigit, necessario quęrē
da: ubi contra naturam ea concrescit, me
dicamentis disijcienda. Pro quo sciendum
est, πῶρον græcis esse terreni quopiam ge
neris, quod durissimum & solidissimū sit.
Ideoq; passim a latinis græcum πῶρον, to-
fum dici: q id terreni genus omniū durissi-
mum sit. Ex ea similitudine in corporibus
nostris Græci πώρους dixerunt lapidosas
duricies, quę ex podagris, articulariue ma
lo in articulis, uel per se in alijs corporis
partibus concrescunt.
πορονυχία, abcessus, id est, ἀπόστημα, quod
ad radices unguium coit.

πόρος. Vide, Pedem.
Porphyranthes, Lilium syluestre, apud Di
oscoridem lib. 3. capite. 138.
Porphyrāthes, Hiacynthus apud Dios. lib.
quarto, capite. 66.
πορφύραι. Lege, Purpuræ.
Porphyrides, ex auium sunt genere: a Por-
phyrionibus diuersæ, sicut ab utroq; La-
thiporphyrides, siue Adiporphyrides.
Porphyriones a nobis uisi sunt in agro Pa-
tauino, inquit Barbarus, allati ex Hispa-
nijs, quas ibi Thalamones appellāt, quasi
thalamorum & pudicitiæ custodes. Et scri
bit Athenæus, uolucrem hāc pudicitiæ ha
bere sensum: ac significare id patrifamilias
in cuius domo alitur, non uoce quidē, aut
omnino aliter, q suspendio: nisi Telamo
nes, quasi nutriculas dictas putet. Ita enim
græci altrices uocant. Porphyrioni simi-
lis est, quę Tetrax appellatur, ut Athenęo
placet, gallos gsllinaceos uincens magni
tudine.
Porphyris, Anchusa, apd' Dio. li. 4. ca. 26.
φορφυριδὲς χῶμα, purpurę similis color.
Porphyrus, palmi est magnitudine, capite
candidissimo, reliqua purpureus, morsu
innocuus. edentulus enim est. Inuenitur
in Indiæ locis uadosis. Cęptum, cauda sus-
pendunt, uiuentisq; ex ore defluentem li-
quorem legunt, in uasculis æreis. Alterū
item ex iam defuncto liquorem nigrum,
similiter in altero uase excipiūt: & hic qui-
dem in ęsculentis, seu poculentis grano se
sami datus, tabe lenta unius, seu duorū an-
norum paulatim enecat: ille more cicutæ
statim perimunt. Aelianus.
πόρτις. Lege, δάμαλις.
Portulaca syluestris, Telephium Dioscori
des libro. 2. capite. 207.
Portulaca syluestris folia habet pusilla, ad
satiuā accedentia, sed latiora, hirsutioraq;.
Nascitur in petrosis, nonnunq; in hortis.
Folia oleæ habet, minora multo, plura, &
tenera: rubentes cauliculos ex una radice
multos in terra sessiles, qui manducati bo-
num succū pariunt, uiscosi, & aliquantulū
salsi. Dioscorides li. 2. Plinius li. 25. cap. 15.
Portulaca. Vide, Andrachne.
Portis, & Portax, id est, iuuenca græce.
Porus, iter per quod genitura in urinę uias
defertur.
Porus, id est, anus, qui excremētis addictus

est, quem latini tum podicem, tum anum uocare consueuerunt. Ab Arabibus Phu teris appellatur. quia græci σφιγκτῆρα nuncupant, ab arcendo, constringendoq;, ut docuit Galenus. Id uero uerbum græcum nomināt σφίγγειν. Appellant item στέφανον, καὶ δακτύλιον, id est, anulum, & sedem. Plinius.

P O S

Poschia. Lege, Aegylops.

Posculenta, pro poculentis. Quanquā & a posca posculentum deduci potest.

Posca, uel Pusca, oxycratum, uel acetum aqua mistum, græci etiam Phuscam, Insubres, & Ligures Padaui, uinū fęcatum, siue Loram uulgo fere poscam nominant. Alij uinum & aquam mistam simul intelligunt.

Possidonius quidam celebris medicus celebratur a Paulo æginetalib. de simpl. med. facultat.

P O T

Potamogiton, Tripolium apud Dioscoridem lib. 4. capite. 136.

Potamogiton herba, apud Dioscoridem libro quarto capite. 102.

Patamogiton, Limonion, Beta syluestris, apud Dioscoridem libro quarto, capite decimo nono.

ποταίνιαι, recentes polentæ apud Hippocratem libro secundo de ratione uictus acutorum.

Potera, Capparis, Magice.

Poterion, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 16. Plinius libro uigesimo quinto, capite. 10. lib. 27. cap. 12.

Pothos duplex. Alterum genus hiacynthi flore. Alterum sine colore candidum, quo sepulchra coronabant: a quo & nomen, quasi desyderatis esse dicuntur.

ποτυριάσις quid sit, lege, Pityra.

Potestate esse, secundum Galenum tertio Tēperament. quod quale dicitur, tale nōdum est, sed potest tale esse. ut hominem qui modo natus est, rationalem, & auem uolatilem, & canem uenaticum, et equum celerem: scilicet quod eorum unūquodq; futurū omnino est, si nihil id extrinsecus impediat, hoc ceu iam adsit, appellantes.

Potio muscata, a musco sic dicta.

Potio sancti Pauli, est apud Nicolaum: an illius. S. Apostoli, ipse uiderit.

P R A

πραπίδα, Poetę interseptum nominant, ut scribit Eustachius: deflexo uerbo ab πρὸ, καὶ ἰδεῖν. ut sit προβλεπτική, καὶ προγνωστικὰ τοῦ μέλλοντος φρὴν, id est, prçuidens, ac futura præcipiens mens.

Prasinus color. Lege, Viridis.

Prasij descriptionem uide apud Dioscoridem libro tertio, cap. 119.

Prassocurides, uermiculi qui porros, brassicam, & lactucam corrodunt.

De Praxagora nihil insigne lego, q̃ quod ab Aesculapio genus duxerit, discipulūq; habuerit longe excellentissimum Philotimum, cuius meminit Galen. lib. Method. 2. Citatur & Praxagoras a Galeno aliquoties, tum in diffinitionibus potissimum.

P R AE

Præcedens caussa. Lege, Caussarum.

Præcedentia signa præsentiū. Lege, Signū.

Præcedentia signa subsequentium. Ibidem.

Præcedentium futura. Ibidem.

Pręcidanea, a pręcidendo: quemadmodum succidentia a succidendo: et erat hostia pro frugibus.

Præciæ. De his Vergilius, purpureæ pręciæq;. Existimat Seruius dici Præcias, quasi præcoquas. ex eo, q̃ & cito maturescunt, & ante alias sole coquuntur. Columella libro tertio, capite secundo.

Prædatio, cibi abstractio, apud Aurel. lib. 1.

Prædationem cibi, Cœlius Aurelianus dixit pro substractione & abstinentia.

Pręincipiētes caussæ, προκαταρκτικαί, hoc est, initiatrices, atq; externæ.

Pręliganeum uinum, a pręlegendo.

πρέμνον, robur, truncus, ramus, caudex ex arbore.

Prænotio, est scientia pręnoscendi & pręsciendi accidentia, corporibus nostris nonnū quam obuentura.

Præputium, pellicula exterior, quæ colis glandem tegit, & quam Iudæi circumcidunt: unde Apellæ dicti.

Præputij constrictio quomodo curanda, & quid sit, require apud Paulum libro sexto, capite quinquagesimo quinto.

Præputium mutilum quomodo restituendum, uide. 14. Method. Gal.

Presbiter Indus. Citatur eius pharmacum ad calculosos ab Aetio sermone undecimo, capite undecimo.

Præsentia futurorum. Lege, Signum.
Præsentia signa. Ibidem.
Præsentia præcedentium signa. Ibidem.
Præsentia signa prius factorũ. Lege, Signũ.
Præsiderare. Vide, Siderationem.
Præsidiarij malleoli, qui quasi in præsidio relinquũtur, uitiumq; tutela: quales sunt fructuarij. Est in uite palmes, quem quidam custodem, alij resecem, nonnulli Præsidiarium appellant: a Columella alibi subsidiarius quoq; nuncupatur. Col. lib4. cap.16.
Præsepium, herba Atractylis, apud Diosc. lib.3. cap.106.
Pressus color. Lege, Ater.
Pressantur, quæcunq; agnati corporis uacuos meatus obtinent. 4. Meteor.
Pressatilia sunt, quæ pulsa colligere sese possunt, intro recedente superficie, non distracta, nec alio demigrãte parte alia: id quod aqua facit, quippe quæ in sublime resilire soleat. Aristot. 4. Meteor.
πρηστήρ. Lege, Fulmen.
Prester serpens, ictum extemplo sideratione quadam reddit immobilem, ac mente alienum: mox pilis defluentibus, cum pruritu, ac uentris solutione absumit.
Præterita futurorum. Lege, Signum.
Præterita præsentium. Ibidem.

P R I

Priapeion, Viola purpurea, apud Dioscor. lib.4. cap.123.
πριαπισμός, cum coles in longitudine & latitudine totus augetur, nullo stimulante ad libidinem desyderio, aut acquisito calore. Galen. de locis affect. libro. 6. capite. 6. Deducta denominatio a Priapo scilicet. Nam hunc, ut cui suapte natura huiusmodi coles esset finxerunt, atq; pictura descripserunt homines.
Priapismi curatio, apud Galenum late lib. 14. Methodi.
Primitiua ficus, id est, grossus. Sic enim Latini, quos Græca lingua Olynthos uocat.
Princeps animi pars, quæ regit, gubernatq;, in profundo cerebri constituta.
Principia uocantur, quæ cũ nõ sint ex alijs, neq; ex alterutris, ex ipsis omnia alia fiũt.
Principia rerũ naturalium, secundum Philosophorum opinionem, uide apud Vitruuium lib.2. cap.2.
Principales corporis partes, caput, pectus, uenter.
Principia genitalium, id est, præputiũ, colis, secundum Plinium.
Principiũ morbi, primariam significat morbi accessionem, quæ nullam adhuc obtinet latitudinem: & item eam, quæ ad aliquod tempus, non tamen multum extendatur: necnon primum ægrotationis tempus. 1. Prædictionum Apho.12.
πρίσματα τοῦ ξύλου, racementa ligni.
Pristes, piscis marinus in Indico mari. Plin. lib.9. cap.4.

P R O

πρόκα. Lege, Cemas.
Proca, dama. Alij pro primogenijs cerui accipiunt.
Procampylon, Abrotonum, apud Dioscoridem lib.3. cap.27.
Procardion, quod uberibus subest in recessu quodam & cauitate. Eandem rationem habet quod dicitur ὑποκάρδιον, καὶ σφαγή.
προκάρπιον. Vide, κάρπος.
προκαταρκτικαί, caussæ uocãtur, id est, eui dentes, quæ dum aduersam ualetudinem crearunt, separantur: ut frigus, lassitudo, calor, cruditas. Galenus de caussis. Lege, Caussarum.
Procatarchontes, caussæ eædem quæ & Procatarcticæ.
προηγούμεναι, id est, præcedentes, siue internæ caussæ, quæ ab euidentibus uel præparantur, uel coadiuuantur. ut sanguinis abundantia, nutrimenti copiæ soboles est. Galenus in Isagog.
Procheton, Tussilago, uel Bechion, apud Dioscor. lib.3. cap.124.
πρόχειλον, labiorum prominens pars.
Proceritas. De corporũ quorundam immanitate & monstrositate, uide Solinũ cap.5.
προχειλίδιον, cauitas quæ inest labro superiori.
προχαντήρ, grandius femoris caput, apud Galenum lib.2. Anatomiæ.
Procomion, Polenta ex hordeo recenti, aut etiam ex hordeo nondum tosto.
Proconnesus. Lege, Cemas.
Proculus, Temisonis sectator, scripsit de tardis passionibus.
Procidentia uuluæ, malum fœminarũ graue, et quod magna naturæ iniuria sentitur. Fit autem, ubi quæ debuerant intra feminas latere, ad naturalia, earumq; ostiũ procidentia, graui periculo foras spectant. Pa.

ciuntur id mulieres aliquando ex alto lapsæ, ruptis quæ interaneum id continent membranis. Nonnunquam in difficili puerperio, extractas secundas ea pars sequitur. Fit ex uulnere etiam. Sæpe quoque animi perturbatiõe. Habet item alias caussas.

προκλητικὰ οὖρον, expressiua, eductiua, prouocatiua urinæ.

Procyon. Horatius ait in carminibus, Iam procyon furit. Dicitur hoc sydus græca uoce Procyon, quasi ante Canem exoriens. De quo M. Tullius. Ante canem procyon Graio qui nomine fertur. Hoc sydus, ut autumat Plinius, apud Romanos non habet nomen: nisi uelimus intelligere Caniculam, hoc est, minorem Canem. Exoritur cũ Leone, ut docet Higynus. Colum. libro.11.capite.2.

Prodromi uocantur Etesiæ uenti, ex eo, quod præcurrunt, antecedunt que exortum Caniculæ. Ioannes Baptista dictus est Prodromos, tanquam præcursor Domini. Columella lib.11.cap.2.

Productissimum, longissimum, procerissimum. Colum. lib.3.cap.10.

Prodicus Selymbriæ natus, discipulus Hippocratis. Instituit quam uocant Iatraepticen. Reunctoribus quoque Medicorum, ac mediastinis uectigal inuenit, ut inquit Plinius lib.29.cap.1.

Prodicus scriptor uetus, scripsit de natura hominis quędam, quę citantur ab Galeno libro de naturalibus facultatibus.2.

Prodigia formidata, uates sæpe interpretantur. Duumuiri ad hoc creati procurabant, eorumque auerrandorum, id est, auertendorum gratia supplicationes ad omniũ puluinaria decernebantur, thus, uinumque publice dabantur.

Profluuia, abundantiæ ῥύσεις, idem.

Prognipeon, locus balnei, ubi ignis pręclusus æstuat. Adiacet, inquit Plinius, unctuarium hypocaustum: adiacet Prognipeon balnei, præterea calidarium, frigidarium, quod Apyroton Athenęus uocat.

Progemmet, gemmas emittat. Columella, lib.4.cap.24.

Proglossis, turbinatior linguæ pars.

Prognosticon, est scientia tum futurorum, tum contingentium.

Proluuiæ, stercore. Verg. Fœdissima uentris proluuies. Colum. lib.8.cap.3.

Promanus, digitus ἀντίχειρ.

Promercales res dicuntur, quæ uenales inter mercimonia proponuntur: sicut a Suetonio Promercale aurũ dictum, ab Aulo Gellio Promercalia, quæ uenui subijciuntur. Denique quicquid pro mercede distrahitur, id Promercale dici potest. Alibi ait Columella. Consimiliter pecuniam neque in pecore, neque in alijs rebus promercalib. occupet. Columella lib.1.cap.8.

προκόμια, cui anteriores comæ nutriuntur.

προόδοντες, Græci uocant eos, quibus dentes prominent.

προφίλτρον, cauitas quæ est in labro superiore.

προφυλακτικὴ, id est, præseruatrix, Medicinæ quædam pars, antequam morbus incedat, uel ne incedat adseruatio, & præseruatio.

Propago, eyn yngegraben Reb.

προφάσις, passim apud Hippocratem pro caussa interpretatur. Galenus.

πρόπτωσις, oculi a sua positura motus, uel procidentia cũ inflammatione ex uiolento ictu, uel ex uiolenta facta strangulatione: siue ut placet Paulo Aeginetæ, uueæ tuniculæ procidentia, quæ erosa, aut rupta cornea fit. Ea cum nondum creuit, quod muscæ capiti similis est, Myocephalon, id est, muscæ caput appellatur: cum uero amplior creuerit, ut acini uuæ similis sit, Staphyloma dicitur, quasi uuatio: ubi ultra palpebras transierit μῆλον, uel pomum: et si obcalluerit, clauus, ἧλος.

πρόπτωσις, ruptura corneæ.

πρόπτωσις τῆς ὑστέρας, uuluæ ipsius procidentia.

Propolis, in aluearibus apum continetur, inter coria & ceras media, crassioris materiæ, ueluti gumi, additis aliquando florib. nondum tamen cera, sed fauorum stabilimentum, qua omnes frigoris, aut iniuriæ aditus apes obseruant, magni ad medicamenta usus. Etiam Plinius libro.11.cap.7. ex apibus præcipue fieri dixit, ex gutta, quam populi arbores in folijs ferũt. In quibusdam Græcorum codicibus Metyn appellari inuenio, & Pissoceron.

προπόματα, pocula, propinationes.

προφυλακτικὰ, medicamẽta præseruatiua, quęque locum ipsum affectũ pręmuniũt, ne plures subide humores illabẽtes suscipiat.

Propomata, dulces prælibationes ex uino & melle præparatæ.

Prosopites, Arction, apud Dio. lib. 4. ca. 108.

πρόσωπον, faciem appellant Græci, quod inter caput & collum hominis est, ab re nomine imposito.

προσόμιον, labiorum mutuus congressus. Dicitur & προσομία.

προταριχεύω, ægros exicco inedia. Vtitur eo uocabulo Galenus aduersus Medicos, nimia inedia ægrotos emacerantes, & conficientes.

Protarchus, Medicus.

Protion, Veratrū nigrū. Diosc. li. 4. ca. 152.

Protogonon, Semperuiuum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 91.

Protopathia, primarius affectus.

πρωτοπαθῆσαι, ijdem sunt morbi: ex pituita siquidem gignuntur ut plurimum, neruosq; afficiunt: nituntur articuli, motumq; indispicantur.

Prouidentiæ uocabulum quam late pateat, uide apud Galenum in enarratione Prędictionum Hippocratis, cap. 2.

P R V

Pruina, ros est concretus, δροσοπάχνη composito nomine dicta, ros semiconcretus, quasi ros pruinosus. Arist. lib. 1. de Cœlo.

Prumula. Lege, Prunum syluestrem.

Pruna Hiberica, id est, Hispanica.

Prunorū limū arborū, Græci λειχῆνα uocāt.

Pruna Badria, Madrya, id est, Damascena.

Pruna Damascena, e Damasco Syriæ iāpridē ante ætatē Plinij in Italia nascebantur.

Pruna mixta, quibus similis est Persicus Aegyptia, nisi q poma Aegyptiæ rubescunt.

Pruna Melina. Lege, Prunorum genera.

Pruna omnia post Catonem in Italia cœpisse, manifestum est.

Pruna Persica. Lege, Malus Medica.

Prunorum genera fere inexplicabilia, uersicoloria, nigra, candida, quæ a comitatu frugis & hordeacea. Alia eodem colore, seriora, maioraq;, Asinina cognominata, ob uilitatē. Sunt & Onychina Columellę nigra laudatiora. Sunt & Cerina, siue Cereola, atq; Purpurea, necnon Armeniaca, de quib. dictū. Habētur & insita Nucipruna, quę in facie parentis succū præferunt, Nuciprunaq; uocantur. Hæc & Cerina, & syluestria ubiq; nata, quæ ut uuæ autumno, cadis usq; ad alia nascentia condiūtur. Reliquorū uelocitas trāsuolat cito marcescentium. Iam pridem, inquit Plinius, malina appellari cœperūt malis insita, & amygdalis, intus in ligno nucleus amygdalæ, nec aliud pomū ingeniosius germinatum est.

Prunus Aegyptia, magnitudine insigni, nō dissimilis spinæ Syriæ, pomo mespili, ligno intus grandi, ac rotundo.

Prunum syluestrem Vergilius spinum uocat in uersu: Spinos iam pruna ferentes. Et, ut autor est Galenus, in Asia Prunnon dicitur, & nos eam uulgari uoce Prumulam uocamus.

Prunnos. Lege, Prunum syluestrem.

Pruna Hispanica, Damascenis prępollent: Galen. de sanitate tuenda lib. 5.

Prunus κοκκυμηλέα græce. De cuius fururamentis lege Dioscor. lib. 1. cap. 176. Pliniū lib. 15. cap. 13. Theophr. lib. 3. cap. 16.

Prurigo, morbus scabiei. Serenus,
Illitus sudor, uel copia nobilis escæ,
Sepe graui scabie correptos asperat artus.

Pruritus, salsus uocatur, qui ex phlegmate salso prouenit. Vtitur eo uocabulo Quintus Serenus.

P S A

Psammos, harena.

ψαμμισμός, qui arte fit arenam fluens sudor, sic Paulus uocat Aegineta. Nam sabulum ψαμμός dicitur.

ψαφαρόν, quod scabrum & squallidum est.

P S E

ψελλίζεσθαι, id est, balbutire. Sicut linguæ uitiū est, nō uocis, sic τραυλίζειν, eiusdē uerbū significatiōis in sermone Grecorū, pro non potente lingua exquisite eas dearticulare uoces, quę per τ, & ρ, proferūtur: qualis est hæc ipsa traulosis, & alię similes, trachi, tribi, troches: ę h quidem omnes exigunt linguam implicantem, ac priorsbus dentibus inchoantem. Quum igitur in quibusdā fuerit imbecillior, peius formatur, & sonum τ, & ρ, nequit dearticulare: sed ad τ, & λ, labitur. Galen. lib. 6. Aphor. 32.

ψελλότης, balbuties.

Psenes, culices ficarios uocauit Arist. etiam si quidam corrupte legunt Pseras. Dicuntur autē Psenes, quasi galbæ. Nam & Psenes Poetę cū dicunt, caluos & glabros intelligūt: ut est apud Poetam Symonidem. Nos tū galbas, esculi uermiculos uocamus.

Pseudobunium, apud Diosc. lib. 4. cap. 126.

ψευδοκασσία, Cassia adulterina, de qua Hermolaus Barbarus in Dioscor. libro primo sic scribit: Habetur & Cassia odoratæ genus herbæ, ut in Thymelæa, siue potius Chamelęa demõstrabmus. Aliud etiamnum genus est, quam ætas nostra Cassiam appellat, & cognomento fistulę ab aromatica, ligneaue discriminat, ueteribus ignotam perinde ut fere nobis modo lignea: alioquin in nostro quondam orbe feri cępta, extremiq; imperij Romani margine, qua Renus alluit. Viuere in aluearijs apũ solita. Etiamsi color aberat ille torridus sole, atq; ob id simul idem odor. Cęterum scire oportet, si quando Cassiam syringã, hoc est, fistulam, in antiquis autoribus legere contigerit, nõ pro ea capiendam esse, quæ nunc Cassia fistula dicatur, colore rubro nigrans, laminis intus carnosis, quas pari etinæ discludunt, seminibus siliquæ ceratiæ, ad deijciendam bilem usitam mire ualens: sed pro lignea, siue aromatica, cuius una quoq; species ab ipso Dioscoride, platea syrinx, id est, lata fistula nũcupari cernitur. Cassius certe Felix, si modo liber eius est, qui circumfertur, appellatione fistulæ simpliciter Cassiam odoratam, siue aromaticam intelligit. Inuenio tamen apud Gręcos autorem, qui Paulum & Oribasium ita loquentes induxerit: Cassia syrinx aduersus flauam bilem prodest. Et item eos, qui præter naturam pallescunt. Item anginas, & laterum dolores, & peripneumonicos. Hęc Paulus. At Orobasius: Refrigerari ea, inquit, iocinoris calores intemperatos. Hanc recentiores Græci calidam & humidam abscessũ primo perhibẽt. Idem fere Mauritani, de Cassia qua bilis per aluum detrahitur, & propterea cathartice dici potest. Nam aromatica, siue lignea excalfacit, atq; siccat abscessu fere tertio. Porro Cassia cathartice partim in India, partim in Aegypto nascitur, folio iuglandis. Alexandriæ sibi uisam Ponticus Facinus retulit, dum ista proderem. Siliquas habet prælongas, ac teretes, utrinq; fastigiatas, duo fere pedes proceras, carne intus nigra, gustu prædulci, sed plane medicato: ligneis distinguentib. membranis, & ossibus siliquarũ intercursantib. ut prædixi. Eligunt ponderosam, collucẽtem, plenã, & quam si concusseris, inclusa intus ligna non sentias. Negociatores in hortis Alexandriæ nascentẽ præferunt. Iam & Asię communis facta dicitur. Seritur & apud nos, uerũ frustra: quia nec ad frugem peruenit, & celeriter opprimitur. Quid sit Myrrha Cassia Hippocrati, cuius semẽ laudat uolumine fœminarum morbis dicato, σμύρνης, inquit, κασσίας τῶν καρπὸν, haud scio reddere. Nisi quis pro Smyrri herba cęperit, cuius cibo menstrua fœminarum iuuari constat. Strabo Cassiam odoratã e stagnis colligi, non solum ex arboribus in Arabia felici, quosdam in India, maiorem eius partem existimasse prodit.

ψευδοκιννάμωμον, Cinnamomum adulterum, inualidi odoris, solutariumq; uirium. Vocatur etiam Zingiber, cum tamen sit Xylocinnamomum, prębensq; quandam Cinnamomi faciem. Est autem lignosum Cinnamomum, sarmẽta longa, robustaq; ferens, odore longe Cinnamomo inferiore. Sunt qui Xylocinnamomum a Cinnamomo differre dicant, quod ab natura eius abhorret. Barbari super hoc Corollarium adscripsi. Ipsum lignũ in fastidio est, propter origani acrimoniam, Xylocinnamomũ uocatur. Precium in libras. 20. Quidam Cinnami (nam & Cinnamum dicitur) duo genera tradidere, candidius, nigricansq;. Et quondam præferebatur candidum. Nunc contra nigrum commendatius, autore Plinio, atq; etiam uarium præferunt candido, certissimo argumento, si sit scabrum, atq; ut inuicem tritum contumaciter frietur, & inhorrescat. Improbatur molle imprimis, aut cui albicat cortex. Ius eius a Gebannitarum rege solo proficiscitur. Is edicto mercatu uendit. Precia quondam fuere in libras denariorum mille. Auctũ id parte dimidia est, incensis (ut fertur) syluis ira Barbarorum, aut etiam forte fortuna. quoniam Austri tam ardentes ibi afflare solent, ut ęstatibus syluas accendant. Coronæ ueteribus fiebant ex Cinnamomo, interrasili auro inclusę. Radicem eius magni ponderis aureæ pateræ impositam uidisse Plinius meminit, ex qua guttæ editæ annis omnibus, in grana durabantur. Pseudocinnamomũ Galenus Cinnamomidem quoq; appellari scribit.

Pseudopathes, Stafisagria, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 158.

P S I

ψυδράκιον, paulo durior pustula, subalbida & acuta, ex qua quod exprimitur humidum est.

ψιθυρίζειν τὸ ἐν τοῖς ὠσί τινα λεπτὸν ἦχον ἀχεῖν. παρὰ τὸ ψίειν ἐν ταῖς θύραις ἤγουν ταῖς ἀκοαῖς καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων. Theocrit. interpres.

Psiloticum, pilos decutiens passio.

Psilothron, Viuis alba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 194.

ψιλὸς τὴν κεφαλὴν, caluus. Pollux.

Psichrolusia, frigida lauatio.

Psitacus. Vide Plin. lib. 10. cap. 41.

Psittacia. Lege, Pistacia.

P S O

Psora. Lege, Palpebrarum uitia.

Psoriosis, est duricies scroti, cũ adiecto pruritu: aliquando etiam exulceratione.

Psoriasis palpebrarum, id est, Psorophthalmia. De qua Paulus lib. 3. cap. 22.

Psoricon quomodo præparetur, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 107.

ψωροφθαλμία, palpebrarũ scabricies, κνησμώδης τοῦ βλεφάρου ψωρίασις, id est, pruriens palpebræ affectio scabrosa, prouenit ex salso, nitrosoq; humore. Item,

Psorophthalmia, pruriginosa palpebrarũ Psoriasis, quam scabiem, uel scabrũ appellamus, ex salso, nitrosoq; humore ducens originem, Paulus lib. 3. cap. 22.

P S Y

ψυχικὴ, uirtus quæ sensum facit, motũ præbet, & intellectum nutrit, atq; in cerebro sedem habet.

Psyche, Tripolium, apud Dio. lib. 4. ca. 136.

Psychium, passi uini genus, a colore appellatum nigro.

ψυχρολουσία, natatio in aqua frigida. De cuius utilitate uide apud Aeginetã lib. 1. ca. 51.

ψυχρὸν ὕδωρ, frigida aqua.

Psychouacos, Helxine, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 42.

Psychotrophon, Betonica, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 1.

Psyctalia, ficuum genus, sic dictum ab algore. Sunt qui Psyctalia interpretantur, quæ recentes non sunt quidem, non tñ siccatę.

ψυκτὴρ, uas ad mensæ usum celebre.

Psychrophobi, Medici timidi ad propinandum frigidam in febribus continentibus. Galen. 9. Method.

Psydracia, parum supra summam cutem eminent, & sunt Phlyctænis, hoc est, bullis, quæ ab igne excitantur, similia.

Psydracion. Lege, Pustulas Græci uocant.

ψυδράκιον, paulo durior pustula est, subalbida, acuta, ex qua ipsum quod exprimitur humidũ est. Lege, Pustulas Gręci uoc.

ψιλωθρολοῦσα, id est, Ligustrum: sic dictũ, quia folia de se iaciat. Sic Aristophanes uocat in Nubibus.

Psylleris, Psyllium, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 73.

Psyllion quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 73.

P T A

πταρμικὰ, sternutoria. Item,

Ptarmica, frutex est, surculos habens paruos, multos, et rotundos, abrotono nõ dissimiles: & circa eos folia oleę longa, & in cacumine capitulum uti Anthemidis paruum, rotundum, quod suo acri odore sternutamentum excitat, unde nomẽ accępit. Meminit eius Dioscor. lib. 2.

Ptarmon, sternutamentum.

P T E

πτελέα. Lege, Vlmum.

πτελεατικὸν οἶνον, apud Theocr. in Thalysijs, pro uino Archadico, uel Coico.

πτίλωσις καὶ πτίλα βλέφαρα fit, cum in oculo aliæ subnascuntur palpebræ, defluentibus alijs naturalibus palpebris: fitq; dolor inde uelut pungentis. Ab auibus, & earũ pennis illa uox facta est. πτίλα enim proprie dicuntur in ea gente, quæ lanugines magis quã pennæ statim exclusos pullos uestiunt: quibus deinde cum incremento auis pereuntibus legitime oriuntur pennę. Consimiliq; ratione annuam in auibus plumæ, pennarumq; omnium mutatiõnẽ πτίλωσιν aliqui ex Gręcis nuncupauerũt.

Pterion, Dryopteris, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 199.

Pterion, Trichomanes, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 138.

Pterineon, Filix, apud Diosc. lib. 4. ca. 196.

Pteris, Dryopteris, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 199.

Pteris, Filix, uel Filicula, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 196.

Pteris alia ab Filice mascula, fœmina scilicet Pteris dicta, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 197.

Pteris, Polypodium, apud Dioscoridem libro.4.cap.193.

Pterna, calcaneum scelis: quasi patera, quoniam πατεῖ ἔραν, id est, proculcat terram: ut probat Eustathius.

πτερυγώδεις uocantur, quibus opertę scapulæ, siue carinæ, nudæq; sunt, & alarum more pronæ. Galen. lib. 2. Temperam.

Pterygion, primo in oculis membrana neruosa, quæ oriens ab angulo, uel a narium, uel a temporum parte ad coronam usque, interim pupillam operiens. Secundo, in digitis caro excrescens, partem illam contegens, quæ & in ungue Pterygion appellatur. Tertio, cum recedit ab ungue caruncula, nõ sine magno dolore, ut uideri quoque possit: id quod Reduuia appellatur. Celsus Vnguem uocat lib.7.cap.19. Auicenna Vngulam. Genera eius diuersa, uide apud Paulum. Lege, Exulcerationes oculorum.

Pterygiorum, seu Vnguium oculi curationem, require apud Paulum lib.6.cap.18.

πτερυγότομον, scalpellum ad incidenda Pterygia idoneum: cuius usus etiam est in purgandis neruis auditorijs.

Pteryx, Asplenium, apud Dioscoridem libro.3.cap.152.

πτερυγοφόρος, cognomentum Succini electi: sic dictum, quia stramenta, floccosq;, & fimbrias ad se trahit. Aliubi χρυσοφόρος καὶ χρυσοηλεκτρον.

P T I

Ptisana apud Columellam, nescio an pultis genus sit ex farina ordeacea: aut succus potius et cremor liquefactus ordei, quod Medicorum uulgus sic uocat.

P T O

πτωχικὸν ὄψον, Medicorum obsonium.

πτὼξ. Lege, Lepus terrestris.

Ptolomęus, sectæ quondam Erasistrati, in precioq; habitus. Aurelianus.

P T Y

πτύσις, exulceratio pulmonis, cum tabe, & extenuatione totius corporis.

Ptyades, serpẽtes. Lege, Aspidum genera.

πτύγμα, Pigmentum.

P V B

Pubem in homine diuersis nominibus uocant Græci: scilicet, ἥβην. Posteritati quod compertius sit, non dederunt Latini nomen. A Iulio Polluce Onomasti. secundo uolumine, pluribus ea in hominibus pars descripta potius quam nominata est. Eius uerba hæc sunt: τὸ μὲν τοι ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν πᾶν ἄχρι τῶν ὑπὲρ αἰδοῖα τριχώσεων ἦτρον τε καὶ ὑπογάστριον καλεῖται: quę sic habent. Quod autem ab umbilico descendentibus usq; ad pilosas genitalium partes, totum spacium iacet, ut itron, & hypogastrion, quasi subuentrale uocatur. Vocetur autem hic locus a Latinis pubes, an aliter, Latinorum iudicio relinquemus.

Puberes, calidi sunt atq; humidi, minus tamen quam pueri.

P V D

Pudoris disciplinam etiã inter defuncta corpora natura discreuit. Nam uirorum cadauera in fluctibus supina, mulierum uero prona fluitant. Autor Solinus capite.5. & Aristot. in Problem.

Pudendagra, pudendorum morbus: atque sic Gallicum malum sunt qui uocent, quia ab eo loco potissimum trahit originem.

P V E

Pueri, ipsa cõstitutione calidi sunt, & humidi, uerno tempori assimilantur.

Puerperij miracula, uide apud Gellium libro.10.cap.2.

P V G

Pugio, herba, Xiphion, apud Dioscoridem libro.4.cap.23.

P V L

Pulchritudo, uirtus est corporis.

Pulchritudo, in symmetria membrorum, et bono colore esse dignoscitur.

Pulegium, herba uulgaris noticię, Glichon apud Dioscoridem libro.3.cap.34. Plinij lib.20.cap.14.

Pulegium syluestre, Dictamnum, ut inquit Dioscorides lib.3.cap.35.

Pulex araneus, exigui corpusculi, acuminatus, assultim egrediens, & ob id Pulex uocatus.

Pulicaria, Psyllium apud Dioscoridem lib. 4.capite.73.

Pulicosus, quem pulices infestant: sic & Pedicosus dictus, plenus pediculorum. Columella lib.7.cap.13.

Pulicaria, Coniza, apud Dioscoridem. Lege, Coniza.

Pulices, bestiolæ Rhaphanis innascentes.

Pullationem, pullorum prouentum, fœturamq;, & educationem, Colum. lib.8.ca.5.

Pullescit, sobolescit, & pullulos, fœtusque progignit: interdum uitis luxuria se consumit. Columella lib. 4. cap. 21.

Pullicies, pro pullis, & pro prouentu & fœtura pullorum. Colum. lib. 8. cap. 11.

Pullicium, a pullis deriuatur, & est fœtura pullorum.

Pullucio. Idem,

Pullula terra, coloris nigri, quem pullum uocant. Pulligo Plinio est nigricia quædã lanarum tarentinarũ, prope peculiaris, declinans in fuluũ colorem. Colu. lib. 2. ca. 2.

Pullastra, gallinæ pullus: qui & Hippi uocantur Athenęo, quasi equula: credo, quia pulli proprie sunt equorum.

Pullus color qualis sit ostendit terræ ipsius color: maior enim illius pars pulla est. Itaque quoniã ea mortuis inijcitur, uoluerũt ueteres, ut qui lugerẽt, pullis pallijs terræ similibus, essent amicti. Dorsum etiam leporinum proprie est pullum: quã ob rem naturę ipsius doctus magisterio, terrã recẽtem ab aratro metu pauidus quęrit ille, ibiq; nõnunq̃ stratus, nullaq; re abditus, uenatores, canesq; ipsos prætereuntes ac sagaciter prope omnia perquirentes, coloris tantum beneficio sæpissime latet: &, ut in quodã epigrãmate de lepore diximus, Quem fuga nõ rapit ore canũ, nõ occulit umbra, Concolor immotũ sub Ioue terra tegit. Nulla arte aut impensa color hic paratur. Natura eñ sic prouenit, unde natiuus quoq; uocatus est, diuersus ab eo de quo locuti sumus. Iamq; nos Cosentini, apud quos multa antiquitatis uestigia apparent, siquidem & Pręficæ, ut quondã mortuos laudant, & Silicernium in usu est, ac nemo sine suorũ osculo sepelitur, utriusq; sexus uestimentum funebre, Natiuum dicimus: quamuis atrum sit illud & in mulieribus matrimonio iunctis Cyaneum, quo Greci, ut dictum est, olim in funere utebãtur, Idem quoq; Hispanus uocatus est, & Bœticus, & Mutinensis. In ijs enim locis id genus lanæ uidetur. Est autẽ pullus nomen, ut reor, diminutiuum a puro, uelut a Rara uestimenti genere sit ralla, ab opera opella, a terra etiam tellus: ut lana pulla sit pura, nullo alio colore infecta, sed suo tantum & ingenuo contenta. Colorias huiusmodi uestes per se coloratas aliqui dixerunt. Posuit hanc uocem Augustus in suo testamẽto, ubi hęc uerba legebãtur. Gausapes, Lodices purpureas, et Colorias meas. Atq; identidẽ, ut sentio, dicti sunt pulli equorum, aliarumq; pecudũ, quasi pura, nulla adhuc libidine, aut labore uiolati. Sunt huic pullo simillimi color Impluuiatus, dictus uelut fumato stillicidio impluitus: et Suasus. qui Insuasus quoq; uocatus, lutũ refert. Est aũt Suasus e stillicidio etiã factus fumoso, in uestimento albo. Quare haud dubitãter non alius est q̃ Impluuiatus: quamuis aliqui tradiderint colorem omnẽ qui fiat inficiẽdo, suasum dici: quod illi quodam modo sit persuasum, in alium quemuis colorem ex albo transire. Aut. Cosent. de Colorib.

Pulino arteriosus, ex lenibus et asperis arterijs compositus, respirandi organum a natura confectum.

Pulmonarię, pulmonis uitio laborãtes, hoc est, peripneumonicę prout græce nominantur. Columel. lib. 7. cap. 10.

Pulmone quæ carent animalia, neq; item collum habent.

Pulmones pisces. Plin. lib. 9. cap. 47.

Pulmo. De Pulmonibus, & eorum iuuamentis, uide Dioscor. lib. 2. Arist. de partibus animalium libro tertio, capite. 6.

Puls, ut Aecio placet, omnis sorbitio uocatur, quæ aut de leguminibus, aut cerealibus granis coquendo in succum resolutis conficitur. Pulte, nõ pane uixisse ueteres Romanos, idq; longo tempore, testatur Plinius lib. 8. cap. 8. translata deinde ad medicinam res est, relictaq; uetere appellatione, posteriores græcorũ medici nõ Crimnon, sed πολτὸν, & πολτάριον appellauerunt, & pulticulam. Lege, Crimnon.

Puls tyriaca, pulmentarium ex baccis loti arboris.

Pulsio, motio est, ab eo quod mouet orta, per tractionem efficitur. 4. Meteo.

Pulsus, est eleuatio & suppressio corporis in arteria, quæ naturali quodam fit instinctu. Vel, Pulsus est motus iuxta submissionem & eleuationẽ cordis, & arteriarũ, & cerebri, eiusq; membranarum. Vel:

Pulsus est naturalis motus, sine uoluntate caloris qui in corde & uenis est.

Pulsus partes sunt: Submissio, & Eleuatio.

Pulsus plenus. Lege, Pulsuum different.

Pulsus Altus, qui in altitudinem assurgit.

Pulsus paruus. Lege, Pulsuũ differentiæ.
Pulsus κυματώδης, Ibidem.
Pulsus μυουρίζων, Ibidem.
Pulsus ἰμαλίζων, Ibidem.
Pulsus παλίνδρομος, Ibidem.
Pulsus σκολικίζων, Ibidem.
Pulsus μυρμικίζων, Ibidem.
Pulsus Creber uocatur, cum breue tempus quietis fuerit.
Pulsus Citatus, fit ex arteria modico tẽpore dilatata.
Pulsus formicans, qui in extremã incidit debilitatẽ, frequentiam, & paruitatẽ, opinione quidem citatus, sed reuera non est.
Pulsus Hecticus, eãdem cum febre ipsa rationem obtinet: quippe nullã mutationem magnam subit, uerum semper sui manet similis, implicaturq;, & nunq̃ soluitur totius corporis habitu: id genus tũ febribus, tum pulsibus ægrotante.
Pulsus Aequalis uocatur, cum magnitudo pulsuum ordine consequentiũ par extiterit: similiter etiam, si secundũ uehementiã, crebritatem, & remissionem siue obscuritatem paritas euenerit.
Pulsus inæqualis uocatur, qui æquali contrarius existit. Lege, dictionem, Pulsus ęqualis.
Pulsus Latus, qui in latitudinẽ porrigitur.
Pulsus Longus uocatur, qui in longitudinem tantum porrigitur.
Pulsus Magnus uocatur, qui fit in arteria in longum, latum, & profundũ insigniter dilatata.
Pulsus Mollis, uocatur, in quo arteriæ tunica tenera est.
Pulsus quies, pulsus interuallũ, ictuũ systole, omnia hæc idem sunt. Vide Galenum libro de pulsibus.
Pulsus Rarus uocatur, cũ longum quietis tempus fuerit.
Pulsus siccus. Lege, Pulsuum different.
Pulsus Vehemens uocatur, qui manũ ualide ferit.
Pulsus Vermicularis uocatur, cũ ueluti per rupturus arteriã uermis, fluctuum modo excitati spiritus pressantur, nec arteria tota eodem tẽpore attollitur. Galenus lib. de pulsibus.
Pulsuum differentię sunt: Magnus pulsus, qui fit p̃funditate, lõgitudine, & latitudine arterię multum extẽsæ. Paruus pulsus est magno contrarius. Medius est amborum particeps. Plenus pulsus est, qui inter medius est, sub tactu cadens, quasi esse uideatur arteriæ quædã tunica corpulẽtior: præsertim tamẽ quum pars eius interior, tota humidior est, corpulẽtiorq; apprehẽsu. Angustus pulsus est, in quo ipsius arterię complexio omnino gracilis est, et ebullitioni, siue bullę aquæ tumefactæ similis humor. Durus pulsus est (ut sic dicã) quũ neruosa & dura esse uidetur, sentiturq; arteria. & tunc potens subest spiritus, tanq̃ percussa pars ictum retineat. Mollis pulsus duro cõtrarius est, debiliter feriens arteriam nõ resistentem, cuius spiritus dissolutus & mitis est. Humidus est mollis quidem, quippe cũ in eo substantia mansuetior placidiorq;, humorem quẽdam subtiliorẽ reddit. Siccus pulsus, in quo humor absumptus esse uidetur. Vehemẽs est, qui uiolentam facit percussionẽ. Debilis pulsus, qui imbecillam facit percussionẽ. Medius est, qui proportionẽ seruat ad utrũq;. Densus, siue creber, qui longam nõ habet aut eleuationem, aut compressionem. Ordo pulsus, est dispositio, seu habitudo secũdum magnitudinem, aut uehemẽtiam, aut numerum, aut aliam quandã differẽtiam. Inordinatio pulsus est, quum secundum istas percussiones aliquando est crebrior, aliquando remissior. Aequalitas pulsuum est, quũ pulsus omnes debitam symmetriã seruant. Inæqualitas pulsuum, est mutabilitas secundum differentias quę ipsi conueniunt. Aliter sic. Inæqualitas pulsuum est, quum ipsę percussiones modo uehementiores, modo imbecilliores sunt. Tremulus pulsus est, qui non æqualem habet percussionem. Obliquus est qui non a recto situ arteriæ absoluitur. Inæqualis autẽ pulsus, qui secundum aliquã partẽ altior erigitur, & cõcidit frequẽter, uena inflata & eneruata. Intermittẽs est, quãdo distractionib. et cõtractionib. factis, eodẽ pulsus tẽpore arteria intermittitur. Alij sic: Intermittens pulsus est, qui non ad duas solum, sed ad tres pluresue percussiones deficit, distractionẽ uel unã, uel duas, uel plures etiã faciens. Deficiẽs pulsus in quo nõ ad duas solũ, sed ad tres, uel plures percussiones, immobilis arteria permanet. Intercidẽs est, quũ post duas percussiões, secũdũ

proprium ordinem fit motus, ex quo quidem media intercidit percussio. Dorcadisans, id est, caprisans pulsus est, quando arteria putatur salire, et ad alium motum statim fertur, priusquam apparentiam compressionis habeat. Recurrens pulsus est, qui quantum egreditur magnitudine, aut uehementia, tantum rursus regreditur in alijs. Formicās pulsus, qui paruus est, uacuus, & frequens, debilis, extremum periculum atq; interitum demonstare solet.

Pultationes, Graece ἀθηρώματα, de quibus uide Paulum libro .6. capite .36.

Pultarij, uascula sunt a pulte dicta. Apud Corneliū Celsum frequēs est mentio uasculi pultarij. Columella libro .12. cap. 43.

Pultarium, idem quod puls.

Pultē Greci πολτὸν appellāt, πόλταριον.

Pulue rationes. Plinij uerba sunt. Transpadanis cineris usus adeo placet, ut anteponant fimo iumentorum. Sunt qui puluere quoq; uuas ali iudicent, pubescentesq; puluerent, & uitium, arborumq; radicibus aspergant. Quod certū est Narbonnesi prouinciæ, & uindemias certius sic eo coqui, quia plus puluis ibi q̃ sol confert. Columella libro .4. capite .28.

Puluinatus calix, tegumentū nucis iuglandis exterius. Teut. Nusszleufflot.

Puluini, per translationem appellātur partes illæ in areolis hortorum, et uinearum, cultura molliores, eminentioresq;, & quædam quasi dorsa quibus perinde ac puluinis molliter semina disponūtur. Columel. libro .11. capite .3.

Puluis pinguis uocatur, in quo nec asperū quippiā, nec acre subest. Vtebātur huiusmodi puluisculis olim ad sanitatē tuendā, tum præsertim ad frictiones, oleo adlito. Galenus libro quinto de sanitate tuenda.

Puluis puteolanus, qua ratione circa Vesuuium montem nascatur, uide apud Victruuium libro .2. capite .6.

P V M

Pumiliones, in omni genere animaliū sunt, atq; etiā inter uolucres, ut docet Plinius. Dicimus Pumilos, et Pumiliones. Papinius in Syluis, Mirantur pumilos ferociores. Sunt aūt Pumili, siue Pumiliones breuis staturæ animātes; nam græca uoce, uulgo quoq; usitatissima dicūtur. Aulus Gellius asserit nanum latinam esse dictionem. Hinc illud. Et me genij nana per salicta bigis rheda rapit citata nauis. Col. lib. 8. ca. 2.

Pumiles, & Pumiliones, in hominibus dicūtur νᾶνοι græce. Gallinæ quoq; pumiles dicuntur.

Pumex quomodo cremetur, uide Dioscoridem libro quinto, capite .15.

P V N

Puniceus color, sicut Phœniceus, a Phœnicibus dictus; flagrat quoq; uelut uiola flāmea: atq; ita a multis olim Purpura uocata fuit uiolacea: hodie pene nomen seruat. Nam Paonicius, quasi Puniceus dicitur, etsi aliqui uocē hanc uernaculā a Pauonis colore factam uolunt. Phœniceum uero alium ab hoc, Palma, quæ Phœnix græce est, a se nominauit. Color hic in equo, ut iā diximus, maxime laudatur, qui modo Spadiceus, Baius, modo Badius etiam, et Balius uarijs nominibus uocatus est. Termites enim palmarum cum fructu Spadices, & Baia Græci dicunt: unde equus ab equisonibus appellatur Baius. Lege quoque Color uarius. Auth. Thyles. de Coloribus. Lege, Pullus color.

Punicum malū, græce ῥόα uocatur, et malo granatum, & pomū granatū ab officinis. Vires eius & iuuamēta, deniq; totum granatorum historiam lege apud Dioscoridē lib. 1. apud Plin. lib. 13. cap. 19. lib. 15. ca. 17.

Punicum malum. Vide, Paliurus.

P V P

Pupillæ cōstrictio uocatur, quādo angustior est q̃ debeat esse naturaliter. Auicēna & Paulus uocant phthisim, & tabem.

Pupillæ effusio, aut dilatatio, oculi uitium, ubi illud latius fit quā par erat naturaliter.

P V R

Purgamenta, hominis oletum.

πουῤῥοῦντα ὦτα, aures stillantes, uel purulentæ.

Purpura, conchæ genus alterum, caliculatim procurrente rostro, & caliculi latere introrsus tribulato, qua proferatur lingua. Plinius libro nono, capite .37. Græcis πορφῦρα dictæ sunt, atq; hinc quoq; ipsas uestes purpuras uocatas existimat Barbarus. Verba eius sunt. Nemo ignorat Ostreorum quoddā genus esse Purpuram: idq; sanies eius quæ testis detractis colligeretur; ostrū, ut Victruuius inquit, appellata est. Ostrea porro, inquit, Galenus, penul-

tima correpta, & producta differunt. Producta genus est Aristoteli ad omnia testacea: ut per diphthōgon ει scribātur ὄστρεια, uidelicet. Correpta uero species est eius una, quibus respondere apud nos quidam uolunt concham per χ, & concam per κ, sed autores ipsi sunt, nec præter eos alius. Athenæus ueteres ει diphthōgon proferre solitos affirmat, nec aliter locutos Cratinum, & Archilochū, Platonē correpta. sed placet Galeni ex Aristotele distinctio. Hæc Barbarus.

P V S

Pus, a græco trahitur. πύος enim dicitur id crassissimū & albissimū cū sit, glutinosius est sanguine & sanie. Lege, Sanguis.

Pusillosa ouis dicitur, quam infestat sacer ignis: quā pusulā uocant pastores. Vnde a pusula pusilosa deducitur. Col. li. 7. ca. 5.

Pusilosa corpora, quæ igne sacro laborāt: & pusilatæ oues eodem modo.

Pustulas græci uocant phlyctidas, multorū generum. Exanthemata, quæ Plinius eruptiones pituitæ, aliquādo papulas. Psidracion, aliquanto durius est, ac subalbidum, & acutū. Mendoseq; apud Celsum Phyza, pro psidracio scriptum est. Epinyctis, quæ tertium discrimen est.

Pustulæ etiam sunt apud Celsum libro. 5. id genus morbi, quod uulgo uariolas & rubeolas uocant, morbus in ætate puerili facile eueniens, raro in medio corpore, sæpe in eminentibus partibus.

Pustulago, Tussilago, apud Dio. li. 3. ca. 124.

P V T

Putrefactio, est proprij, naturalisq; caloris in unoquoq; humido existentis ab extraria qualitate corruptio. Arist. 4. Meteor.

Puteus pestilens in Boetia. Solinus cap. 12.

P Y C

Pychon, dimensio ab ancone ad digitos, si ipsos contraxeris.

Pychnacos, Helxine apud Dioscor. lib. 4. capite. 42.

Pycnocomon, cuiusmodi sit, uide apd Dioscor. libro. 4. cap. 186. Plin. libro. 26. cap. 8.

πυκνόῤῥιζον, quod densa radice existit.

Pyctin, gallinaceū, siue pugnatorē uocāt: quasi pugilem & in pugna athletica certātem, πύκτην græce pugil nominatur. Vnde & Pyctale certamē appellatū, quod inter pyctas fit. Dictio quidē græca est, sed nostris quoq; usitatissima. Firmicus Maternus scribit, leporis sidus in horoscopo facere pyctas macherarios. Heliogabalus, auctore Lampridio, gladiatores ante con uiuium pugnantes sibi, & pyctas frequenter exhibuit. Columella lib. 8. cap. 2.

Pyctes, lac spissatum coagulo, quod uocant alio nomine, Lac iuncatum, a iunco, & carice.

P Y G

Pygargi, syluestres quædam capræ.

Pygas. Lege, Glutem.

P Y L

Pyleones, serta quę Iunoni circundabātur, idque apud Spartiatas.

Pylorum, Celsus uocat imā uentriculi partem, paulatum in dexteriorem cōuersam partem, ubi in summū intestinum coarctatur. quoniā portę modo per inferiores partes, quę excernuntur fimus emittit, grece πυλωρός, uulgo, portonarius.

P Y N

Pynathes, lac igne densatum.

P Y O

πυώσις, suppuratio, aut unguis puris collectio est, quæ cum inflāmatione circa nigram oculi partē, ad iridem ungui humano similis coit.

Pyos etiam sanguis concretus, qui latine Pus dicitur. Item,

Pyos, & Pyon, græcis primū lac uocatur: alij sic uocant sanguinem concretum, quē nos latini uocamus Pus.

P Y R

Pyracantha, Scolymos, uel Carduus apud Dioscoridem libro tertio, cap. 15.

Pyralis, in Cypri ærarijs fornacibus ex medio igni maioris muscę magnitudinis uolat pennatū quadrupes, appellatur Pyralis, a quibusdā Pyrausta: q̄diu est in igne uiuit, extra moritur. Plinius lib. 11. cap. 36.

Pyramon, ex tritico panis.

πυράθοι, stercora caprina. Sūt qui pro ouillis quoq; interpretantur. In Nicādri Theriacis πυράθοι legimus in eodem significatu: nisi forte mendosus sit codex.

πυρῆνας, Græci nucleos pomorū: quales in cerasis, prunis, & uuis sunt appellant: κόκκους uero acinos.

Pyrethrum, Dauco syluestri similis herba, ut inquit Diosc. Habetur in Myropolijs, & describitur ab Dioscor. lib. 3. capite. 84.

Pyrgitis, idem quod Phyllitis apud Dioscoridem lib. tertio, cap. 120. sic dicta, a turribus, quia ab radicibus earum nascitur.
Pyriaterium, quale balneum fuerit, lege in dictione, Laconicum.
Pyrgitæ, passerculi.
πυρίκυ. Lege, ὀξυάκανθα.
Pyrinon, Pyrethrum, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 84.
Pyrini, panes triticei. Iidē & Sicanij ex qua drimestri tritico.
Pyriatēria, Vaporaria lenticulata. Vtitur hijs in passione uoluuli Accius li. 9. ca. 28.
Pyritis lapidis sequentia recenset genera Georgius Agricola Medicus. Primum argenteo colore est, ex quo argentum excoquitur. Sed eius neq; Plin. neq; ueterū aliquis meminit: aperto iudicio, multa aut ignorasse ueteres, aut negligētiuscule tradidisse. Alterum genus, quod in argentarijs fodinis nō raro, frequētius uero in æra rijs inuenitur, ex quo æs conflare solent, ex quo aurum cōficitur. Species æri assimilis est, quam Dioscorides præ cæteris in usum medicinæ eligit. Vnde uero Pyrites dictus sit, si Plinio credimus, ideo fortasse: quoniam plurimus ignis illi, si concutiatur. Quāuis & inde nomen habere possit, quod igneū persæpe colorem de se præbet. Tertium genus aureo prorsus colore. Quo & quartum nō raro conspersum esse solet. Quintum genus Pyritis, colore cinericio, ex quo & ipse aurum & argentum exagit, Elige eū qui æris speciei est, quiq; percussus, facile ignem reddit.
Pyrites, Kyeß.
Pyrites colore argenteo, Vuasser kyeß, oder Vueisser kyeß.
Pyrites colore aureo, eyn geel kyeß.
Pyrites prorsus aurei coloris, eyn kyeß der gantz eyn farb hat uuie gold.
Pyrites colore galeræ similis, eyn glantziger kyeß.
Pyrites cinericius, eyn grauuer kyeß.
Pyrites, Pyrethrum, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 84.
πυρία, fotus e posca, uel alia re.
πυρικαυτά, igne ambusta.
πυρικαυτόν, ambustum igne.
πυρίεφθον ᾗ πυρίαθις, lac concretum atq; densatum igne. Athenæus primum lac sic uocari contendit.

Pyrocorax, luteo rostro, auis alpina. Plinius lib. 10. cap. 48. Aelianus.
Pyros, Chamelæa apud Dioscoridem lib. quarto, capite. 183.
Pyros achnon. Vide. Granum gnidium.
Pyroton, Pyrethrum, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 84.
Pyrothron, Pyrethrum, apud Dioscoridē libro tertio, capite. 84.
Pyronem nugatorem aliquem fuisse, et qui multa incerta proposuerit in philosophia & medicinis, Galenus uidetur innuere libro de temperamentis secundo. Et nonne inquit, hæc sunt Pyronis hæsitatio, & nugæ immensæ?

P Y T

πυτυάκνθα. Lege, ὀξυάκανθα.
Pythonion, id est, Hyoscyanus apud Dioscoridem libro quarto, capite. 72.
πυθμενόθεν, uel παντελῶς, id est, omnino, uel ἐξαρχῆς, id est, ab initio, apud Hippocratem libro secundo, de ratione uictus.
Pythonis oculus, id est, Stichas apud Dioscoridem lib. 3. cap. 29.
Pytilissare, Galenus interpretatur περὶ τῶν ὀνύχων, summis pedibus ingredi, manibus altera retrorsis, altera prorsus protensis: exercitationis genus.
πυτιοκάμπαι, piceariī erucæ, cæteris quidem erucis similes & cōgeneres, discrimē ab arbore in qua nascuntur, nomine ipso ostendunt.

P Y V

Pyulca, instrumenta puris attractiua, cuius modi utitur Galenus lib. 2. ad Glauconē.

P Y X

πυξακάνθα, tum spina ipsa, tum succus licij.
Pyxionix, Aristolochiæ species tertia, de qua uide Dioscoridem libro. 3. cap. 5.

☞ Q V A

Qvala, uasa sunt uiminea in supellectile rustica: Quasillum diminutiuo uocabulo appellant uas lanificijs aptum, quod et Calathus dicitur, in quo pēsa mulier: & trama uoluitur. Horatius. Tibi qualum Cytheræ puer ales. Prisci Thalassionem uocauerunt. Apuleius, Qualum panis rumigabam. Præcipit Cato, ut uillicus habeat in instrumento rustico uiginti quala satoria, uel alueos quadraginta, quib. frumēta quę serimus, cōtinēt satores. Col. li. 7. ca. 3.

Quadrata corporis statura dicitur eruditis, quæ neq; longa, neq; breuis sit, sed in meditullio posita. Vespasianus imperator fu isse fertur statura quadrata. Quadratũ Canem probat Columella, meliorẽq; ait esse quam longum, aut breuem. Columella libro septimo, capite secundo.

Quadrantalis forma, id est, quadrangularis, tetragona.

Quadrifidas ridicas. Tanta est crassitudo et robur taleæ, ut scindi possit in quatuor partes, & quaterna pedamenta, siue statumina, siue adminicula: quæ & Ridicę uocantur. Cõsimiliter inquit poeta. Quadrifidasq; sudes. Columella libro. 4. cap. 33.

Qualitates humorũ sunt, austeritas, amaritudo, acerbitas, graueolẽtia, salsedo, glaucedo. sic enim uult Mnesitheus in lib. qui παθολογικὸν medicinæ dicitur. Cõprehẽdit aũt & qualis est: & in uniuersum affectus, ægrotationes, siue morbos uniuscuiusq; partis, aut membri.

Q V E

Quercus. De Querci generib. scilicet Platiphyllo, Haliphloco, Hemeride, Aesculo, Cerro, Fago, lege Barbari Corollaria in Quercum, Glandem, & Fagum apud Dioscoridem lib. 1. Item Plinium libro. 15. 23. 4. 5. 6. 7. & rursum capite. 6. 7. & Theophrastum libro. 3. capite. 9.

Quercus ex quibus principijs consistat, require ex Vitruuij lib. 2. cap. 11.

Querquedula, et phalerides, aquaticę aues.

Q V I

Quincuncialis herba dicitur, aut triẽnalis, a mensura, id est, quæ folio quincuncem, aut trientem æquet amplitudine. Item,

Quincuncialis ordinum ratio in disponendis arboribus & uineis, maxime laudata est: utpote quæ non solũ perflatu utilis sit, uerum et aspectu grata quocunque intueare, in ordinẽ se porrigẽte uersu. M. Tullius. Cum autem admiraretur Lysander & proceritates arborũ, et directos in quincuncem ordines. Quintilianus. Quid illo quicunce speciosius, qui in quãcumq; partem spectaueris, rectus est: sed protinus id quoq; prodest, ut terræ succum æqualiter trahat. Columella lib. 3. cap. 13.

Quinquatria, sunt ferię quinq; dierum, dicatæ Mineruę: quę mense martio celebrabãtur. Quidam autumãt Quinquatrum unũ tantum diem festum esse: ex eoq; dictum, quod post diem quintum Iduum celebraretur: sicut sexatrus dictus, quod post diem sextum idus celebratur: & septimatrus, post diem septimum. De Quinquatribus Ouidius in Fastis copiose perscribit. Meminit & Horatius illo uersu. Ac putas puer ut festis quinquatribus olim. Columella libro. 11. cap. 2.

Quinq; folium, Pentaphyllon aqud Dioscoridem libro. 4. cap. 45.

Quinta essentia, est corpus tenuissimũ, quasi non corpus, & quasi iam anima: itẽ quasi non anima, & quasi iam corpus. In eius uirtute minimum est naturę terrenę, plus autem aqueæ: plus item aereæ, rursum igneæ, stellarisq; qu ãplurimũ. Vide Marsilium Ficinum libro de uita cęlitus comparanda libro. 3. cap. 3.

Quisquiliũ Plinio uermiculus, id est, ipsum cocci granum dicitur.

Quisquiliæ, ut ait Festus, quicquid ex arboribus minutis surculorũ, foliorũq; decidit.

R A C

RAcemus, ein uueindraub, oder kamp des uueindraubens.

Racosis, multa scroti extensio.

Racemaria, Cadmiæ species apud Dioscoridem libro. 5. cap. 75.

R A D

Radula, Instrumẽtum est a radendo dictũ, quo utebantur in radẽda, ducendaq; pice doliorũ: unde & nomen. Hinc docuimus apud Plinium, Radulanam appellari picem, propterea, quod radula raderetur ex dolio, duceretur q;. Quamuis uiri alioquin eruditi rabulanam legẽdum esse contendant. Verba Plinij ex lib. quartodecimo hæc sunt. Italiæ in parte aliqua radulana pice ac resina condire musta uulgare est, prouincijsq; finitimus. Col. lib. 12. cap. 19.

Radix est id, quo alimentum plantæ, uel arbori attrahitur. Theophr. libro. 1. capite. 2.

Radix iunci, id est, Cipros. Vide Dioscoridem libro primo.

Radix Pontica, Glycyrrhiza, Liquiricia. Dioscorides libro. 3. capite. 6.

Radix pontica, Rhaponticum apud Cornelium Celsum.

Radix syluestris, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 187.

Radix, os minus brachij.

Radiolus, id eſt, Serpilla, quo utuntur uulnerarij. Eſt in tralatione Barbari, apud Dioſcoridem lib. 1. cap. 105.

R A I

Raia, piſcis nomen. Plin. lib. 4. cap. 24.

R A M

Ramex, morbus eſt, de quo Celſus, Plinius, Plautus, omnes. Vnde Ramicoſi, infantes dicti. Colum. lib. 9. cap. 1. Vergilius interpretatus eſt ἐντεροκήλας, quique deſcendentibus in inguina, aut ſcrotum inteſtinis, fiũt, quoties diſrupto, aut rarefacto, quod Græci Peritonium dicunt, inteſtina dilabuntur. Quod quale ſit, Pollux ſecundo deſcripſit, membranam quæ aluum, inteſtina, omnemq; a tranſuerſo ſepto, uſq; ad perniciem complectitur.

Ramex uentoſus. Vide in πνευματοκήλη.

Ramnus, non eſt Rubus, ut falſo exiſtimauit Auicenna. De quo uide Manardum libro. 9. cap. 3. ſed eſt Spina ceruina.

Ramenta, ueteres dixerunt omnia, quæ rodendo, ſecando, incidendo ex materia aliqua, quaſi inutiles reliquiæ ſuperſunt. Scobem uero priuatim, quę lima, aut ferro deteita cadunt, græce ῥινίσματα utroq; nomine uocãtur eboris quiſquiliæ: quas Ruellius Scobes, Vergilius Ramenta interpretatus eſt.

Ramich, mixtura ſolida quarundam rernm aromaticarum, & pro magna parte ſtipticarum. Vſus eius eſt in emplaſtro de Gallia, deſcriptione Meſue. Ingreditur & trochiſcos de terra ſigillata.

R A N

Ranam Græci & fluuiatilem, & marinam prædicant, etiamnum pro piſce βάτραχον.

Ranæ, piſcis nomen. Plin. lib. 9. cap. 24.

Ranæ paruæ ſcandentes arbores. Lege, Calamites.

Ranæ paluſtres. Ibidem.

Ranæ Tolmatię æ. Ibidem.

Rana Lurida. Ibidem.

Ranæ Lymnæę. Ibidem.

Rana Rubeta quæ ſit, & eius ueneni curationẽ, require apud Aecium ſermone. 13. capite. 36.

Ranunculum, aliqui ſylueſtre Apium appellant. Complura eius genera: de quibus uide Dioſcoridem lib. 2. cap. 194. Plinium lib. 27. cap. 12.

Ranunculus quantum differat ab Coronopode, & Pede ceruino, uide in Corollario Barbari de Ranunculo.

R A P

Rapa ſylueſtris longior, in ſpeciemq; Raphani, caule breui, ſemine intus candido, duplo maiore quã Papaueris. Hãc in Dalmatia frequens naſci Poſſidonius ſcripſit.

Rapa ſatiua, duorum generũ, ut inquit Dioſcorides libro. 2. ſatiuum alterum, agreſte alterum.

Rapiſtrum, diminutiuum a Rapo.

Rapiſtrũ uidetur Columella poſuiſſe pro Rapo: quod & Rapetium, & Rapinam appellant. Columella lib. 9. cap. 4.

Rapnonion, Limonion. Dioſc. lib. 4. ca. 19.

Rapium, Artemiſia, apud Dioſcoridem libro. 3. cap. 125.

Rapum terræ, Cyclaminum.

R A R

Rarum accipimus, quod meatus (quos Grę ci πόρους uocãt) magnos per totũ obtinet.

R A S

Raſis, & ipſe Arabs, cunctorum ante ſe ſcriptorum commentarios ingenti uolumine coegit, quod Medici, Continens uocant.

Raſura eboris. Vide, ἐλέφαντος

R A T

Rationibus bonis ac malis. Ad hunc intellectum uidetur referri poſſe illud Plinianum: Quonam modo utiliſſime coluntur agri? ex oraculo ſcilicet malis, & bonis. Verum ataui malorum nomine intelligere uoluere uiliſſimos. ſummum enim prouidentiæ illorum fuit, ut quam minimum eſſet impendij. Colum. lib. 4. cap. 3.

Ratiocinium dicitur ſupputatio, computũ, calculatio. Ratiocinator, calculator. Apud Plautũ ait Trapezita: Beatus uideor, ſubduxi Ratiunculam. Expeditiſſimum ratiocinium, intellige ſupputationem facilem, & explicatam. Colum. lib. 5. cap. 1.

R A V

Rauculæ, nomen apud Ioannem Anglicũ legitur, ſignificatq; ei tumorem cum dolore & pulſu, uulneribus contingentem: qui certe nihil aliud eſſe poteſt, quã phlegmone inchoans.

Raui coloris appellantur, qui ſunt inter flauos & cęſios. Lege. Flauus.

Rauus color eſt ſubniger, ex nigro & fuluo commixtus. M. Varro conſimiliter præcipit, Gallos eligi oportere, oculis rauis, aut

nigris. Ab Horatio lupa raua dicitur, ob colorem. Festus Pompeius scribit, Raui coloris eos appellari, qui sunt inter flauos & cæsios: quos Plautus appellat Rauistellos. Quis, inquit, Rauistellus qui uenit? Atqui in Plauti Epidico, nõ omnes legũt Rauistellus, imo plures grauastellus. Est autem Grauastellus senior, a grauitate dictus. Quam lectionem nos probamus: & probat idem ipse Festus Pompeius, in dictione, Grauastellus. Columella libro. 7. capite secundo.

R E O

Recrementum æris & metallorum, teuto. Schlacken.

Recrementum ferri, ferri scoria, & stercus, apud Dioscor. lib. 5. cap. 86.

Rectum intestinũ. Vide, Cęcũ intestinum.

Recurrens pulsus. Lege, Pulsuum differ.

Recurrentes nerui qui uocentur, lege in dictione, Nerui uocales.

Recutiti uocantur, quorũ præputio aliquid deest, ut glandem tegere non possit: quo modo Iudæos circumcisos Recutitos uocamus. Quomodo curari debeant, docet Paulus lib. 5. cap. 53.

R E D

Rediuia, est morbus, cum circa unguem cutis resoluitur, nõ sine dolore patientis. Dicta sic, a rediuiendo: ueteres enim rediuire pro resoluere accipiebant. Hęc & neutro genere Rediuium appellatur.

Redundago, Cisalpinus, id quod nos latine uocamus utriculum. Lege, Vtriculus.

R E G

Regelatur, a gelu resoluitur, & calescit. Martialis: Regelare, nec te pestilẽtia posset. Seneca de ipso loquens, ait: Vix media regelatur æstate. Columella libro secundo, capite. 16.

Regia herba, Eupatorium, apud Dioscor. lib. 4. cap. 42.

Regia. Plinius, Præsertim cũ magnitudinę copiam olei nõ constare indicio sint, quæ Regiæ uocantur, ab alijs Maiorinæ, & ab alijs Phauliæ, grandissimæ alioquin, minimo succo. Hoc idem monstrat Columella eodem capite. Colum. lib. 6. cap. 6.

Regiæ nuces, id est, Iuglandes.

Regula Polycleti nusquã non est apud Galenum: perinde dictũ, ut suspicor, idq; pro uerbialiter, quasi adamussim, ad perpendiculumq;, a Polycleto Sycionio statuario, nobili inprimis & excellenti, qui æneę statuę autor fuit: quam adeo ad unguem perpoliuit, atq; absoluit, ut artifices reliqui, id simulachri canonem palam appellarent, liniamẽnta artis ex ea petentes. Autor Plinius lib. 34. Meminit eius prouerbij Galenus de arte libro his uerbis: Crisis, id est, cõstitutio ea est, ut regula Polycleti. Item libro de optima constitutione corporis: Corpus bene compositum tale est, qualis Polycleti regula existere dicebatur. Item de sanitate tuenda: Sermo qui nunc proponitur, ueluti Polycleti regula est. &c. Item primo Complexionum: laudat regulam Polycleti. Vnde uiciose in ueteribus exemplaribus legitur, Polycretus. Errant præterea, qui Medicũ quendam fuisse existimant, clari inprimis nominis, ad cuius præscriptum sua exegerit Galenus Medicus, quo nescio an quid dici queat etiam ridiculosius.

Regmochasmus, sanguinis reiectio ex ruptura aliqua.

R E I

Reiectio sanguinis, græce dicitur ἀιματ@ ἀναγωγη, trium generum. Diabrosis, quoties exesa parte aliqua, sanguis exspuitur. Rhegmochasmos, quoties rupta, id cõtingit. Tertium Anascomasis, quoties uenarum alicuius ore patefacto effunditur.

Reijculæ oues, quæ ætate, uel morbo graues, reijciuntur.

R E M

Remedium, est auxiliorum medicinalium compositio. Vel sic: Est tempus & occasio rectę operationis, & temporis obseruatio, in quo opitulamur laborantibus.

Remedia calorifica, atq; exiccantia, calida, aridaq; medicamenta.

Remeligo. Lege, ἐχίνος θαλάττιος.

Reminiscentia, est intellectus repetitus.

Remissio morbi, cum desinit.

Remora. Lege, ἐχίνος θαλάττιος.

R E N

Renes carnosi, & ex tenuiore quadam carne, siue quod isthmi, siue ligulæ instar angustæ, humida excrementa continentes, uelut quædam lacunæ.

R E P

Repastinabis, Refodies. Verbum dictum a pastino, quod est ferramentũ bifurcum,

quæ ſemina panguntur. Vnde etiam Repaſtinatę dictę ſunt uineę, quę refodiebantur. Conſuetudo repaſtinare uocat, quicquid emoti terreni uinetis præparatur. Columella lib. de Arb. cap. 1.

Repubeſcere, in priſtinam pubertatem, iuuentutisq; florem reuerti. Conſimile eſt, Repueraſcere, & Reuireſcere. Columel. libro. 2. cap. 1.

Repulleſcentem, reſurgentem, ſubnaſcentem, & nouellis pullulis, palmitibusq; exilientem. Columella lib. 4. cap. 24.

Repunculus. Lege, Pes locuſtæ.

R E Q

Requies, Electuariũ apud Nicolaum, narcoticum.

R E R

Rerum naturalium generoſæ ſunt, elementa, animalia, uegetabilia, mineralia, mixta, imperfecta.

R E S

Res naturalis, quę conſtat ex naturis. Item,

Res naturalis, totum compoſitum, corpus ſenſibile, idem, & hoc aliquid.

Res naturales uocãtur, quæ ad humani corporis integritatem, perfectionemq;, atque naturam concurrunt. Item,

Res naturales uocãtur a Medicis Elementa, Temperamenta, Humores, Membra, Virtutes, Operationes, Spiritus.

Res non naturales, quæ corpus lædunt, atque deſtruunt, ſi perperam adhibeantur.

Res contra naturam, quæ humani corporis naturæ repugnant.

Reſecem ſubmitti. Pampinum reſecem uocat, qui reſectus, reciſusq; melius prouenit, fitq; fructuoſior. A reſecãdo Reſecem deriuamus. Submittere autem, eſt educare, alereq; ad incrementum: quod uerbum eſt apud Columellã in hoc ſignificatu frequentiſſimum. Colum. lib. 3. cap. 10.

Reſina quomodo fiat, uide apud Theophr. libro. 9. capite. 2.

Reſina Lariceą, qua hodie utuntur pro Termentina.

Reſina terebinthina, id eſt, gummi terebinthi arboris, græce τέρμινθ@ dictæ.

Reſina Terebinthina, quam & Termentinam, a fide dignis ſcriptoribus probatũ eſt dici, & nos obiter attigimus in Herbarij noſtri tomo ſecundo.

Reſolutio, uel paralyſis oculi uocatur, ubi oculus nequaquam intendi poteſt, nec omnino conſiſtit: ſed huc atq; illuc ſine deliberatione mouetur.

Reſolutio neruorum, differt ab apoplexia: quia in apoplexia omnes pariter nerui tũ ſentiendi, tum mouendi uim amiſerunt. Vbi uero alteri laterum, aut dextro, uel ſiniſtro id accidit, reſolutio nominatur, eius ſcilicet partis, in qua conſiſtit affectus: interdum dextræ, interdum ſiniſtræ. Plura uide apud Galenum de locis affectis libro quarto, capite. 10.

Reſpiratio, eſt attractio aëris per nares, ex cerebro inde per fauces, & in pulmonem, & in ipſum cor. Accidit autem aliquid ad uentrem, idq; ex corde ſuſceptum, & comprehenſum, modicum quidem fit reciprocatio ad id quod circũdabat. Item,

Reſpiratio eſt motus thoracis et pulmonis. Species autem, ſiue partes huius ſunt, inſpiratio, & exſpiratio.

Reſtibilis ſeges eſt, quæ regerminat, quaſi cuius fœcunditas in ſequentem quoq; annum reſtitat. Græci Paliniblaſton uocant, autor Theophraſtus.

Reſtibile occandum erit. Inter reſtibilem agrum, & noualem hoc intereſt: Reſtibilis dicitur, qui nunquam interquieſcit, ſed reſtituitur, & ſeritur quotannis, ut quotannis reddat fructum. Noualis uero eſt, qui intermittitur, & alternis annis ſeritur: a nouando dictus.

Reſtibilem fœcunditatem dixit Plinius, intelligi uolens eam, quæ intermiſſa reſtituitur in fœminis, quæ parere deſierunt. M. Varro, In Olynthia quotannis reſtibilia eſſe dicunt. Colum. lib. 2. cap. 10.

R E T

Reteri, repoliri, uentilari. Columella libro 2. capite. 2.

Retorrida, quaſi exuſta, & amiſſis uiribus, intempeſtiuiterq; ſeneſcens. Seneca Mutij manum retorridam appellat, quam ille, ut notiſſimum eſt, iniectatis flammis torrere non dubitauit. In arboribus ea dicuntur retorrida, quæ non adoleſcunt, quæ quaſi torrida occaleſcunt: quæ ſcabra ſunt, fructumq; non ferunt. Aulus Gellius homines Retorridos ſcite dixit, & eleganter. Retorreſcere dicuntur uites, quando non proſiliunt, neq; adoleſcunt legitimo incremento. Colum. lib. de Arborib. cap. 17.

Retrimenta, sic dicta sunt a reterẽdo. Quanquam Plinius Recrementa etiam uocat. Teut. die grundheffen.

Retrimenta, excrementa, uentris saburra, superfluitates, idem.

R H A

Rhabarbarum. Si de Rhabarbaro nostram pronunciare sententiã debeamus, nõ credent nobis Myropolę, etiamsi Galeni eloquentia polleremus. Vt sentiant tamen se nõ recte ęstimare de ea radice, doctissimorum Medicorum nostri seculi sententias iuxta posuimus. Ex quib. primus est Manardus Ferrarieñ. Scribit ille in hęc uerba. Quod uulgus Medicorum, & Officinę omnes nunc Rheum barbarum uocant, & Punici Rauedseni, hoc Celsus Radicem ponticam, Diosc. Rha, & iuxta quosdam Rheon, secundum alios Rhian, Plinius Rhecoma, Galen. quemadmodum Dioscorides interdum Rheon, interdum Rhian, aliquando Rheon ponticum appellat. Eo antiqui ad uentris purgationẽ non utebantur, sed antidotis miscebant, & ad plærosq; usus alios adhibebant, quos operæprecium non est hoc loco referre, quando ex Plinio, Dioscoride, cæterisq; facile disci possunt. Primus (quod meminerim) Auerrois Cordubensis Galenũ, cæterosq; Medicos taxans, qui constringere eum putarunt, nedum subductiuum uentris: sed inter cætera purgantia medicamina esse scripsit præcellentissimum: quem secutus Ioannes Damascenus cognomento Mesue, ubi medica pharmaca solutoria, quę Benedicta uocat, recenset, seriosam & honorificam illius mentionem facit. Cui hac in re, sicuti & in reliquis recentiores Medici credentes, tanti illud fecerũt, ut aliquando auri precium æquarit, neq; ad alios fere usus nostro æuo accommodant, quam uel ad bilis euacuationẽ, uel ad intestinorum difficultates, uel ad eos qui de sublimi aliquo loco ceciderunt. Non prætereundum tam en silentio, posse cuipiam uideri, Serapionem iuniorem solutoria ui illum præditũ existimasse, quum suo de Simplicibus medicamentis libro scribat, dari in omnibus, in quibus datur Agaricum. Verum cum uerba illa non ex propria, sed ex Dioscoridis sententia proferat, nec sit (quod plęrunque peccat) satis fidus interpres, audiamus ipsum Dioscoridem sua uerba personantem: uidebimusq; id nõ ex Dioscoridis, aut Serapionis opinione, sed potius de peruersa uerborum Dioscoridis, uel lectione, uel intellectione, uel interpretatiõe prodijsse. Ait siquidẽ ipse Dioscorides: Modus pariformiter Agarico ad unumquenq; affectũ eodem drachmę pondere. Quod si quis cõtendat Dioscoridem his uerbis sensisse, omnibus uirib. pollere Rheon quib. Agaricum, is & Galenũ incuriæ, & Auerroin crimine falsi accuset necesse est. Illum quidem, quoniam ex Dioscoride nõ didicerit Rheon sicut Agaricon inter cathartica reponendum: hunc, quod talem ignorantiã perperam antiquitati impegerit, & se quasi nouum tam nobilis medicamenti inuentorem iactanter & falso prædicet. Magis autem mouet me Paulus, qui libro primo suæ Medicinæ, cum dixisset, Resinam Terebinthinam oliuę magnitudine uentrem ciere, subdit: magis autem subducere uolentes parum quid Rhu admiscemus. Est autẽ Rhus (uulgo Sumac dicunt) Diosc. Galen. cęteris, experientiaq; ipsa testante, medicamen uehementer uentris adstrictiuum: quo fit, ut suspicer librarij culpa deesse, e, literã illi dictioni, legendũq; Rheu, non Rhu. Verum hęc ambigendo potius q̃ decernendo dicta sint. nondum em̃ uidere potui, quæ scribuntur a Paulo proprio capite de Rheo: quãuis legerim apud Medicum non magnæ autoritatis, ex sentẽtia Pauli, quod mundificat. Quicquid tamen sit, non est ambigendum, eam prærogatiuam non habuisse apud antiquos inter cathartica, quam nunc habet. Quæ res non mouere nos debet, ut minus illud hac in re faciamus. Quandoquidem neq; myrobalanos inter solutoria medicamina, & senam, & mannam, & siliquam Indam, quam uulgo cassiam uocant, ex purgantibus nũc pręstantissima, habuerunt: item moschũ, camphoram, sandalos, ambrã, nobilissima quidem & efficacissima medicamina penitus ignorarũt, aliaq; permulta nostro æuo explorata, & supreme celebrata. Antiquos cum dico, Galenum, & eo uetustiores intelligo: qui non propterea tamen accusandi sunt, siquidem nec omnia cognoscere, nec eorum quæ cognoscebant, omnes etiã uires scire potuerũt. Nec enim falso (quod

Auerrois innuere uidetur) Rheo adstrictoriã uim attribuerunt.ipsum namq; sicuti plęraq; alia,utraq; ui pollere dicimus,ad strictoria uidelicet, et purgatoria. Ex los. Mesue et Auerrois igitur,ac recentiorum omniũ autoritate,ipsaq; experientia didici mus, Rheumbarbarũ inter medicinas bilem, pituitãq; expurgãtes,esse pereximiũ, adeoq; ab his nocumentis quæ secum reliqua cathartica afferre consueuerũt,immunem,ut pueris,pręgnantibus,cæterisq; imbecillioribus tuto exhibeatur. Esse autem iecinori cõgruentissimum, non solum hij, sed & Plinius,& Dioscorides, Galenusq; contestantur. Quod uero particulatim bilem a capite educat,non legi penes idoneum autorem. Plinius tantũ tradi contra capitis grauitates affirmat: quas tamen ut in pluribus,non de bili naturali, & impermista,sed de alijs potius humoribus pendere apertum est. siquidem bilis ipsa aliorũ humorum comparatione suapte natura leuis est. Dioscorides febrientibus cum melicrato,in febrientibus cum œnomelite, pthisicis cum passo, stomachicis in catapotijs exhibet. Plinius pro uarietate morborum modo in uino,modo in aqua,modo in passo. Communis usus Medicorum habet,ut uel formetur in catapotia, uel cũ aquis Arnoglossi in intestinorum difficultate, uel deuolutis, Apij, aut intybi in febribus bibatur. Nos pro morborum uarietate,patientis temperatura,cõsuetudine,ætate,atq; id genus cæteris,modo huic, modo illi rei miscemus,prout tamen conducere arbitramur,ut nihil perpetuũ habentes,ita a maiorum uestigijs ratione, ac experimento non discedentes.

Rhabarbarum, ante Paulum Aeginetam fere Medicis incognitum.

Rhacoma,apud Plinium forte id, quod Dioscorides uocat Rhabarbarum: modo nõ deprauatus sit codex.

Rhachis,spina ipsa dorsi.

ῥαγάδες, id est, rimæ, malum quod non in una tantum corporis nostri parte sentitur, uerum in mulierũ naturalibus, & utriusq; sexus sede,labris, digitis, & pedibus sit:liceatq; id pro cõperto habere, quacunq; corporis parte in duo labra, pluraue dehiscit cutis,Græci ῥαγάδες,a frangendo, Latini rimas uocant. Vt plurimum tamẽ in sede fiunt. Differunt a Condylomatis: quod Condylomata sunt excrescentiæ, quæ in extrema ani corona, & qua parte se comprimit cum inflammatione insurgunt. Appellauerunt q; Condyomata id malũ Græci,quod ut contracta in pugnam manu digitorum articuli, quos ea gens condylos uocat,insurgunt & eminent. Sic duratę in callum sedis,& in fœminis naturalium rimæ a reliqua superficie insurgunt.

ῥαγάδες,& Mariscæ, ulcera & rimæ, quæ infestant cute circumcisa. Hos morbos lasciua,luxurię procacitas,& ęstuans libido facit,non sine naturæ, & maiestatis diuinę iniuria,& utriusq; Lege calcata uitiorum inuentrix libido, quæ neglecta natura diuerticula quæritat. Prouenit & in mulieribus pudendis, & labris,et pedũ digitis.

Rhagion,araneus uocatus,quod acino uuę nigræ similis est, ore minimo, sub aluum, pedibus curtissimis,& tanquã inchoatis.

ῥαγματα,rupta.

ῥαγνύω,id est,rumpo.

Rhamnum,alij Persephonion uocant, alij λευκάκανθα,Romani Spinam albã, ut inquit Dioscorides libro primo. Vocant & Cerualem, Aphri Aiadim: fruticat in sepibus, ramos ferens rectos, & aculeos in acutæ spinæ modum,folijs paruis, oblongis,subpinguibus,teneris. Alterum ei genus candidius. Tertium nigrioribus, latioribusq; folijs constat, & quadamtenus rubentibus: cuius rami quinum cubitorum longitudinem implent, infirmioribus horrentes spinis,innocentioribusq;: fructum edit candidum,tenuem,ueluti folliculum, hastulæ regiæ similem. In duo genera diuiditur, nigrũ,& candidum. Veriq; fructus parentum colore. Nigrum folliculos fert: syluestreq; habetur. Huius radice decocta in aqua fit medicamentum quod Licium uocatur. Sic omnia fere Theophrastus ex Plinio & Theoph. colligit. Phocion etiam,inquit, a quibusdam Agnon, a uirtutis similitudine uocatam scribit,quod Venerem coerceat ut uitex. Dioscorides quoniam spinam uocat cerualem, non uidetur abludere ab ea herba, quæ hodie à nobis uocatur Spina ceruina, fructu Myrti, foris nigro, intus uiridi, ob id uel ad colorẽ eum pingentibus idoneo. Cortex arbori subniger,& nitidior quasi Ceraso, intus uirens,

post luteus: lignũ extra candidum, interior medulla rubet. Plura lege apud Dioscor idem libro.1. Plinium libr.24.cap.14. Theophr.lib.3.cap.17.

ῥαντῆρες, oculorum anguli qui naribus adiacent. Dicti & πηγαί, uelut lachrymarũ fontes quidam. Canthos domesticos Medici uocant, sicut angulos in tempora uergentes syluestres.

Rhaon, Rhabarbarum ipsi Aecio.

ῥαφανέλαιον, oleum de Raphano.

ῥαφανίς, olim Cramben, id est, Brassicam significabant, autore Aristotele & Catone. Nunc pro Radicula sola usurpatur.

ῥαφανίς, Raphanus, Radicula.

ῥαφανὶς λευκὴ, Armoracia, uel syluestris Rhaphanus.

Rhaphanus, Latine Radix.

Raphanus Liothasia, id est, Beotica, Raphani genus, quod & Thraciam uocant, patientissimum hyemis.

Rhaphanus Cleonęa, genus Rhaphani qđ in longitudinem porrigitur.

Rhaphanus Corinthia, amplissima, quę detecta stirpe nascitur.

Rhaphanus syluestris. Hanc Romani, ut inquit Dioscorides Armoraciam uocant: alij montanum Raphanum: alij Apiũ: alij Istada: alij Chamębalanum. Romani eius radicem syluestrem, ramulos tenues, iunceos duos, siue tres spargit, rubentes, folijs rutæ syluestris, oblongioribus, & angustioribus, semine paruo, radice albuci, rotundiore, turbinaciore, pyri figura, candido cortice. Ea lacteo succo madet. Hæc Dioscorides lib.2.cap.123.

ῥάφαι, suturæ ex quibus consistit caput.

ῥαφίς, caluæ pars serrata.

Rhapontica, Hyoscyamus, apud Dioscor. lib.4.cap.72.

Rhaponticum prouenit in his, quæ supra Bosphorum sunt regionibus, ex quibus affertur: radix nigra, Centaureo magno similis. Dioscor.lib.3.cap.2.

RHE

Rhœa, Papauer Erraticum, apud Dioscor. lib.4.cap.67.

Rhœas. Lege, Palpebrarum uitia.

ῥαιβοί. Vide, Varipedes.

Rhæbi. quibus crura sunt introrsum, & obtorta: Blessi uero, quibus extrorsum. Autor Pollux. Vide, Varipedes.

ῥηχέντα, sponte sua scilicet, & per se a continuitate sua discedentia.

ῥῆκται, effractores uenti dicti sunt, qui in terręmotibus facta eruptione, etiam hiatus faciunt.

Rhegma, ruptio: pertinet & ipsa ad continuitatis solutionem.

ῥήγματα, rupturæ. Vel,

ῥηγματία, intus ruptura, uel dissectio. ἀπὸ ῥήγνυμι καὶ ῥηγνύω, id est, rumpo.

Rhegmochasmus. Vide, Reiectio sanguĩs.

Rhem sutorium: sic in quibusdam Columellæ editionibus legitur, pro Rhus sutorium.

ῥητίνη πιτυΐνη, Resina picea.

ῥητίνη θερμίνθου, uel τερμινθίνη, Resina terebinthina.

ῥητίνη σχινίνη, lentisci resina.

ῥητίνη ἐλατίνη, resina abiegna.

ῥητίνη πευκίνη, resina picina.

ῥητίνη στροβιλίνη, resina strobilina.

ῥητινῶδες, resinosum.

Rheu, idem illud, quod Rhaponticũ. Barbarus in Corollario.

Rheum, Rhaponticum. Dioscorides libro 3.capite.2.

ῥεῦμα, fluxus, ab ῥέω, fluo. Lege, Oculorum morbi.

Rheumata sunt quædam destillationes humiditatum, & superfluitatum cerebri.

ῥεύματα ὀφθαλμοῦ, fluores oculorum.

ῥευματισμὸς τῶν οὔλων, fluctio gingiuarũ.

ῥευματισμὸς κιονίδος, fluctio uuæ.

ῥευματισμός, fluxus mali & superflui alicuius humoris.

ῥῆξις, exulceratio in cornea tunicula oculi, quæ ex ictu, aut inflammatione immodica contracta est.

RHI

Rhia, Rhaponticum. Dioscorides libro tertio, capite secundo.

ῥῖγος, ubi una cum frigore fit etiam tremor. Et eo laborantes, ῥιγοῦνται. Tertianis peculiare. Fit autem ob flauam bilem, quæ per membra sententia, ueloci motu defertur: post quem frequenter alui soluuntur, & sudores, & uomitus biliosi superueniũt.

ῥινάριον, lunula, apud Paulum instrumentum, cuius usus est in dentium adnatis. lib. 6. capite.28.

Rhinenchitos, cornu per qđ sternutamenta immittuntur in caput, uel alia catharctica

caput circundantia. Vtitur eo ſæpe uocabulo Scribonius Largus.

Rhinoceros, unius in nare cornu. Plinius libro octauo, capite. 20.

ῥίζα βαθεῖα, radix profunde fixa.

ῥίζα πολυχίδνσ, radix fiſſilis.

ῥίξισ, oculorum uitium.

ῥιπασμός, proiectus, hominis uidelicet, qui ob cibum & potum immodice ſumptum, in lecto ſubinde ſe proijcit, ructatq; & concoquere ſumpta non ualet. Galenus lib. 2. de ratione uictus in morbis acutis. ἄσην græce interpretantur.

ῥινέγχυτον, ferramentum quo naribus medicamentum inijcitur, apud Aurel. lib. 2.

ῥίπλαμ, lingua Aegyptiorum Blitum.

R H O

Rhoades febris. Lege, Febris.

ῥῶασ, teneriores, mollioresq; coſtæ.

ῥοβίθρον. Lege, ὑποχυσις.

Rhoduncia patella. Lege, Rhodonia.

Rhodia radix, Coſto ſimilis, in Macedonia naſcitur. Dioſcorides lib, 4. cap. 48.

ῥόδινον ἔλαιον, oleum roſarum, uel roſeũ.

ῥοδόχροον, roſeo colore.

Rhododaphne, Nerion, apud Dioſcoridẽ libro quarto, capite. 84.

Rhododendron, Nerion, apud Dioſcoridẽ libro quarto, capite 8. 5.

ῥόδομελ, mel roſatum.

Rhodonia, id eſt, roſarium, roſarum plantula. Eſt & condimenti genus quoddã Rhodonia, quam & Rhoduncíam patellam uocant, ex meris cerebellis auium, & porcorum in multa roſa coctis, infuſo garo, oleo uino, pipere, ouorũ luteis, Differt ab patella rhodũcia, quæ rhodiaca olla dicitur: quoniam figulinæ genus eſt hęc, permixtis (ut inquit Ariſtot.) myrrha, iunci flore, croco balſamo, cinnamomo, amomo. Coquiturque ad aſcendam ebrietatem, ſi excalfactis hijs uinum infundatur. Origo huius a Copto prima (ut inquit Athenæus) unde Coptica fidelia.

Rhodoſachara, a roſis & ſacharo compoſitio apud Nicolaum, uulgo Zuccarum roſarum officinæ uocant.

ῥωγάδιοσ. Vide, ῥωγμὴ.

ῥωγμὴ, quaſi latine dicas, per longum rima caluariæ profundior, aut in ſuperficie fiſſio. Sic ῥωγάδεσ, rimas terrę appellauerũt,

Rhogoides, ſiue Rhagoides, ſecunda ocu li tunica, ab acini ſimilitudine quadã, denſa ea eſt, ſanguineaq;.

Rhogus, eſt ruptio quę labra collo indurata habet.

Rhombus. Lege, Piſcium fere.

Rhoon, inter alia, ſuccus ipſe moris expreſſus iamiam ſiccatis.

Rhoon etiam ſcribunt Plinius & Dioſcorides radicem abſq; odore, Coſto nigro ſimilem: cum tamen id quod in uſu eſt, nullam cum Coſto noſtro ſimilitudinem habeat, magnumq; odorem, nec inſuauem iactet.

Rhopalos, Nymphæa, apud Doiſcoridem lib. 3. cap. 149. a radice clauæ ſimilis. Theophraſtus libro nono.

Rhopheta, oua ſorbilia.

Rhos, uoce quidem gręca, ſed quę ut inquit Plinius, latinum nomen non habet: ſignificatq; eum fructum, quem Arabes, & uulgus nunc medicorũ Sumach dicunt: olim obſonijs & pellibus, nunc medicinæ ſeruientem. De quo & Theophraſtus lib. 3. de hiſtorijs plantarum, & Dioſcor. lib. 1. & Galenus. 8. et Plinius lib. 24. abunde ſcripſerunt: aitq; Plinius, ꝙ ulceribus medeatur manantibus cum melle. Galenus quoque ἀντιβαλλομένα ſcribens, Syriacum uocat.

Rhos, Phœnix herba, apud Dioſcoridem libro quarto, cap. 46.

Rhos. Lege, ἐλαιομέλι.

R H V

Rhus. Lege, ἐλαιομέλι.

Rhus quę obſonijs aſpergitur, ab aliquibus Erythros appellata, ſemen eſt coriarij fruticis: itaq; uocari ſolet, quoniam coriorum infectores ea utuntur ad ſpiſſandas pelles. Arbuſcula in petris naſcens, binum cubitorum altitudine, folijs oblongis, rubricantibus, in ambitu ſerratis, acino uuarũ gracilium, denſo, magnitudine Terebinthi, quadamtenus lato. Cuius corticoſa tunica per quã utilis eſt. Officinæ alieno nomine Sumach uocant. Lege Dioſcor. lib. 1. Theophraſtum lib. 3. Columellam lib. 10. cap. 13. Plinium lib. 33, cap. 6. lib. 24. cap. 11.

Rhus Erythros, id eſt, Rhus obſoniorum, ἐρυθρόσ Græce.

R H Y

ῥυαδικὸν πάθοσ, Rhyadica paſſio. i. hiatus, unde aſſidue humor extillat. Oboritur ab nympha inmodice prominẽs, quę non recte exſcinditur. Vide Paulũ lib. 6 cap. 70.

ῥύας, continuus lachrymæ fluor,

Rhymmata, Lege, Itria,

ῥοώδεις πυρετοὶ, febres quæ cum multo al ui fluxu, & aliquādo cum uomitu fiunt: ac cedunt perfrictiones, subitaq; uirium defe ctio, cum siti, uigilia, & pulsuū in uenis hu militate. Eas uocauit Celsus lib. 1. Fluen tes: nec tantū febres, uerum morbos alios in quib. nimirum ex omni humore excer nerent ęgri, idq; etiam diuersis partibus.

ῥυπαρίαι ὀφθαλμῶν, sordes oculorum.

ῥυπῶδες, a similitudine sordium sic dictum emplastrum, ualet ad extrahendum. Cel sus libro quinto, cap. 19.

Rhypos, id est, sordes. Iulius Pollux pro si gillari quoq; terra usurpat. Nisi quis inibi τύπον, non ῥύπον legēdum censeat. Sed & in Epistolis Cicero ad Atticū, Rhypos scriptum est pro ceris, siue formis unde si gilla fingebātur, fortasse ut a situ uetusta tis uindicarentur.

ῥύπος βαλανειῶν, sordes, uel strigmēta bal nearum. Dioscorides lib. 1.

ῥύπος γυμνάσιων, sordes gymnasiorum.

ῥύπος ἐκ τῶν παλαίστρων, sordes quæ colli guntur ex palestra.

Rhyte, Ruta montana, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 50.

ῥυθίδες, lineæ in palpebris.

Rhyides, oculi exulcerati & fluentes.

ῥυπαρὸς ἄρτος, sordidus panis.

R I C

Richion, idem quod Bechion, uel Tussila go, apud Dioscor. lib. 3. cap. 124.

Ricini. uermiculi sunt infestantes capita ca num, & maxime aures. Est & uermiculus alius in lingua canum, qui uocatur a Græ cis lytta: quo exempto infantes catuli nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt. Colu mella libro septimo, cap. 13.

Ricinū Plinius sua ætate uocari dixit, a fœ dissima insecti similitudine quod græci κρό τωνα appellant. Suntq; latinis Ricini & græcis κρότωνες insecta, quæ animalibus aliis, canibusq; præsertim inhęrent. Vide de hoc commentarios in Dioscoridem li bro primo, capite, Ricinum oleum.

Ricinos etiam sunt qui futura quoq; poma mororum uocant. Quanquā alij Cytinos legunt, non Ricinos.

R.. ini. Lege, κρότωνος.

Ri..ini semen, Lege, Cici.

R I D

Ridere. Zoroastes eadem hora qua natus est, risit. autor Solinus capite undecimo de mirabilibus mundi.

R I G

Rigor, τὸ ῥῖγος, horror ille & cōcussio mē brorum in febre.

R I M

Rima, ipsius pudendi muliebris σχίσμα, al as apertura.

R O B

Rob, est succus, uel liquor inspissatus.

Roborosa, passio uocatur quæ animal rigi dum facit ad similitudinem ligni. De qua Vegetius Veteranarię lib. 3. cap. 24.

Robur corporis, ad animi fortitudinem sæ piuscule refertur.

Robustus, a robore.

Robus color, Lege, Rufus color.

R O R

Roratio, arborum & uitium morbus quo modo fiat, require ex Theophrasto lib. 4. capite decimosexto.

Roris marini genera, lege apud Dioscori dem libro tertio, cap. 8.

R O S

Rosa. græce ῥόδον, & poetæ βρόδον appel lant. Sed plantam eius Rhodoniam quem admodum nos Rosarium appellant.

Rosalia, coronæ e rosa, quę pactilibus & su tilibus successerunt: nec erat his gratia, ni si folio solo nexis.

Rosa prænestina, rosę quoddam genus ad modum delicatum, quod quā celerrime et fit, & desinit.

Rosa Campanica, rosa præcocior.

Rosa Milesia, quæ odore est ardentiore.

Rosa serotina uocatur, quæ duodecim folia non excedit.

Rosa Trachinia, rosa, sed minus rubens.

Rosa Alabandica, rosa uilior, & albicanti bus folijs.

Rosa Sermonia, quę passim prouenit, sed ipsa quoq; uilior.

Rosa Græcula, conuolutis foliorum pani culis, nec dehiscens, nisi manu coacta, sem perq; nascenti similis, latissimo folio.

Rosa Milicacea, rosa quę funditur caule mi licaceo, folia oleacina habens, uerum illa si ne odore.

Rosa Autumnalis, id est, coroneola, in ru bo nascitur, iucūdi odoris, sed angustioris.

Rosa Punica, apud Columellã rosa rubẽs, aut ex Africa translata.
Rosa Damascena, singulare quoddam & peregrinum Italiȩ rosæ genus: fortasse ea, quam Plinius autumnalem appellat.
Rosa Anconitana, ut inquit Vergilius, purpureo in cãdido colore, foliosa, odoratissima, exiguo intus flore, succoq; multo intus abundans & aqua.
Rosa Milesia, cuius est ardẽtissimus colos, non excedens tamen duodecim folia.
Rosa Centifolia, quæ nascitur in Cãpania Italiȩ. Grȩcis uero circa Philippos, sed ibi non suȩ terrȩ prouentu, ut inquit Plinius libro.21.capite.4.
Rosa Lychnis, non nisi in humidis nascẽs, nec unq̃ excedens quinq; folia, uiolæ magnitudine, odore nullo, alias græca, uel græcula: quanq̃ est & alia grȩcula, de qua lege, Rosa Græcula.
Rosarum flores dicũtur, quib. lutei apices, et quasi capillamẽta in medio eius surgũt.
Rosæ calix, nondum totis folijs patens, & explicitus rosæ globus.
Rosæ cortex dicitur, qui calicem ambit, de hiscenteq; rosa in quinque quasi lasciuias scinditur.
Rosæ caput, quod ab inferiore parte lanosum intus totã sustinet rosam.
Ros Syriacus. Lege, ἐλαιόμελι.
Rosea, campus appellatur in agro Rheatino, quod in eo arua rore humida semper ferantur.
Roseus color, omniũ iucũdissimus est, atq; humano corpori, si id formosum est, quam simillimus. Itaq; os, ceruicem, capillos, digitos roseos Poetæ dicunt, id est, candidos, rubore sanguinis penitus diffuso cum uenustate: isq; color proprie est, quem cõmunis sermo Incarnatum uocat. Refert enim maxime omniũ pueri nitorem, ac uirginis rosa. Non Milesiam intelligo: quæ nimis purpurea ardere quodammodo uidetur: nec rursus albam, sed quæ utrinq; decorẽ accepit: & quia corpus hominis imitatur, quod lingua uernacula carnem appellat: eadem id genus Rosarum Incarnatũ nominauit. Cicero colorẽ hũc suauem dixit. Aut. Tylesi. de Coloribus.
Rosa græca, Lychnis, apud Dioscor. lib.3. capite.113. est tamen & alia Græca uocata.
Rosa Iunonis, Lilium uulgare apud Dioscoridem libro.3. cap.115. & in ibi in Vergilij commentario.
Rosa syluatica ὑπ πυκυσίς, alias Rosa canina.
Rosa Iconis, Lilium uulgare apud Dioscoridem libro.3.capite.115.
Rosata nouella, id est, noua ex rosis cõposi tio, ut alia discernatur a ueteri.
Ros, est humidum, quid e serenitate cõcretum, minutimq; delabẽs. Arist. li. de cœlo.
Ros maris apud Galenum.4.de sanitat.fortasse Ros marinus herba, si non fallor.
Rosmarini multa genera cõstituere, etiam si Dioscorides non doceat, tamen res ipsa coget. Nam præter coronariam, reliquæ species hodie ignotæ habentur.
Rostellis, pusillis rostris, uocabulum est diminutiuum. Columella libro octauo, capite quinto.

R O T

Rotæ, pisces sic dictȩ a similitudine, quaternis distinctæ radijs, modiolos earum oculis duobus utrinq; claudentibus. Plinius libro nono, capite.4.
Rotundus odoratus iuncus, id est, Squinãtum. sic enim barbarissime officinæ.

R V B

Ruballiones. Lege, Chamæ.
Rubea trochiscata, ab colore & trochiscus dicta. Compositionẽ lege apud Nicolaũ.
Rubea, Ferbuurtȝ. Klobuurtȝ.
Rubet nulla particula corporis, prȩterquã caro & sanguis. Galenus lib. de tumorib.
Rubeta. Lege, φρῦνος.
Rubetæ, ranæ, quarum & in terra, & in humore est uita. Plinius lib.8. cap.31.
Rubeta. Lege, Rana rubeta.
Rubia, Dioscoridȩ Erythrodanum lib.3. capite.161. Plinio.24. capite.11.
Rubus, non est Rhamnus, ut quidam suspicati. De quo lege epistolam Manardi tertiam, libro nono.
Rubus Idæus in Ida proueniens, Rubus apud Dioscoridem libro.4. capite.41.
Rubus quid sit, uide Dioscor. lib.4. cap.4.
Rubigo frumẽtorum erugo, plenilunijs fere accidens, hordeo q̃ tritico infestior.
Rubiginis ferri iuuamẽta, uide apud Dioscoridem lib.5. capite.83.
Rubrica fabrilis, ea quȩ fabris in usu est, inferior sinopide, de qua uide Dioscoridem libro quinto, capite.103.

Rubrica quid sit, unde apud Dioscor. lib. 5. cap. 102. Plinius ex desiore terra Rubricã maxime amat. Est autẽ Rubrica terræ genus, rubicundo colore: unde & nomen. hinc Rubricosus deducitur. Cato, Lentẽ inquit, in rudeto & rubricoso, qui herbosus nõ est, serito. Plin. pręcipit ex autoritate Catonis, in rubricoso solo serẽdum esse odoratũ far. Alias Rubrica significat pigmentum, siue colorem natiuum. Lemniæ Rubricę palmam dabant: ita nominatę ab insula Lemno, in qua nascebatur. Hæc est antiquis multũ celebrata, nec nisi signata uenundabatur. Vnde & Sphragidem appellauere. Gręco enim uocabulo σφραγὶς dicitur sigillum, signatorium. Hinc gemmas quoq; quasdam sphragidas uocant celeberrimi scriptores, quoniam optime signant. Galenus lib. 10. Simplic. refert, se in insulam Lemnũ nauigasse, caussa contẽplandi hanc Rubricam Lemniam: docetq; planius et apertius, quod Plinius subobscure dixit, & breuiter, cur Sphragida appellauerunt. Sacerdos Dianę, inquit, Rubricam Lemniã reuerenter accipiens, curioseq; perpurgans, signat sigillo Dianæ impresso: ita signata uenundabatur. Columella lib. 2. cap. 10.

Rubeus, pro spineus aliquando dicitur, & hoc a rubo,

Rubeus color. Lege, Rufus color.

Rubidus color, Ibidem.

Rubrica fabrilis naturalis, Bergrœtel.

Rubrica fabrilis factitia. Rœtel.

Rubrum colorem, maxime indicat animantium sanguis. et quo lana inficitur. Coccus granum id a nostris uocatur, unde uestis est Coccina, nulli ignota. Ostentat tamen hunc colorẽ prę cæteris rebus liquor purpurę: cuius adeo gratus est color, ut si quid paululum habeat ruboris, modo uisu sit illud non iniocundum, Purpureum sæpe dicitur, ut sunt uiolæ, & uaria florum genera. Quin & Candidus. is enim oculos quoq; remoratur. A Poetis uocatur nõnunq; purpureus. Nam & olores purpureos dixit Horatius, & niuem ipsam purpuream Albinouanus. Inuenitur & Blatteus positus pro purpureo. Nec prætereundus est hic color Vitis, frondibus arefactis simillimus: & idcirco Xerampolinus græce dictus. Vsurpant hanc uocem Latini, Certum enim Vitis genus adulto iam autumno, pampinis rubet uelut cruẽtis: unde nomen colori inditum est. Rosa ab omnibus nunc dicitur sicca. Atrabapticas uestes eo colore infectas, quoniam in eis purpura nigresceret, aliqui appellauerũt. De ea re tabellam excogitatam, his uersiculis fui complexus. Cederet immeritæ uitis dum crura cecidit Ipse sua, & dira cæde Lycurgus obit: Vnde prius uiridis, rubet hostis sparsa cruore, Illæso uitis stipite, & ultra nefas. Autor Thylesi. de Coloribus. Lege item, Rufus color.

R V C

Ructuare. Pomponius poeta nunq; ructuauit. Autor Solinus cap. 4.

R V D

Rudetum, terra quę prius rudis fuerat et inculta, iam autem arata.

Rudicula. Id uerbum ueterib. agricolis pastillum significabat olim ad interẽdũ mortarijs. Diminutiuum uidetur factum a rude, id est, uirga gladiatoria. Plinius ait, lanas in quodã usu medico adhiberi non curatas rudiculis, hoc est, ut ego interpretor, non excussas, exagitatasq; uirgis a batuentibus: sicuti bouelanas quotidie curari cõspicimus, uel potius audimus. fit enĩ crepitus sonorus ex percussu rudicularũ. Scio aũt locum illum Plinianũ aliter & legi, & explicari ab eruditis, sed mihi commodior uidetur lectio, & intellectus purior quem retuli. Frequẽs est mentio Rudicularum apud eundem Plinium in hoc significatu. Columella libro secundo, cap. 45.

R V F

Rufum colorem, non esse eundem atq; rubrum, ex hoc intelligi potest: q; recte dicitur sanguis ruber, rufus non recte, Barbam rursus, & capillũ Aenobarbi, rubrũ ueteres nõ dixerunt, sed modo rufum, rutilũ modo, qui idem est. Quin et canes immolabant Romani sacerdotes, nunq; rubras uocatas, sed quas nunc rufas, nunc rutilas appellabant, ad placandũ Caniculæ sidus, frugibus inimicum. Ex quo manifestũ est, Rufum, Rutilumq; eundem esse: id quod ex antiquis etiam aliqui docent. E canis igitur colore satis noto, atque e multorum barba & capillo, cuiusmodi sit color Rufus satis apparet. Hunc Rustici in armentis Robum, Giluumq; olim dixerunt, atq;

etiam Heluum: ut uini genus est quoddã inter Rufum, Albumq; nulli non cognitum: quod quoniã Cerasi colorem refert Duracini, Cerasolum aliqui dicunt Italiæ populi. Sed et Burrham ijdem appellabãt uitulam, quæ rostro esset rufo. At homo Burrhus est, qui pransus cibo & potione rubet: hunc aliqui etiam Rubidum uocãt. Inuenitur & Rubeus, & si aliqui non indoctĩ uocem nõ esse latinam monuerint. Cũ tamen apud autores non malos ex uuis nigris fieri uinũ forte legatur, e Rubeis autẽ suaue: necnõ bos Rubeus probetur. Verbum est omnino rusticũ, nec prorsus idem color est, qui & Ruber, sed ad eum proxime accedit. Quid quod Russeus etiam legitur? negat quidam e uetustis Grammaticis dici posse, Russum iubet, ex quo pannus est Russatus. Vtrunq; certe latinũ est, sed Aratoris magis quam Oratoris: habẽt enim & sua uerba, qui ruri uiuunt, urbanis nonnullis inaudita. Russeum equũ dicunt illi, qui non plane Russus est, sed aliquanto minus ruboris habens, idem fere uidetur. Hic autem, quoniam quasi cruentato similis est, hodie Saginatus, quasi sanguinatus uulgo nominatur: quamuis huius nominis nonnunquam equi albescãt. Aut. Thylesi. de Coloribus.

Ruffus Ephesius dicitur sub Adriano principe uixisse, scripsisse quoq; pleraq;, quę et ipsa citantur interdum ab alijs. Verum nihil eius posteritati relictum est, quod iactari possit. De Melancholia tamen optime dicitur scripsisse, ut inquit Galenus libro de atra Bile.

R V L

Rulla, ferrũ illud est, ut ait Plinius, quo uomeres identidẽ purgãtur in arãdo. Quanquã uetus lectio non Rullam, sed Rallam habet, a radendo.

R V M

Rumæ, græce ἀνθερεῶνες.

Rumex, id quod græce λάπαθον. Lege, Lapathõ. Licet Rumex potius sit quarta Lapathi species Oxalis, & Oxylapathõ Græci uocant. Sic enim Herm. contendit, Satiuo similis, folijs aquosis, colore Betæ candido, radice minima.

Ruminare, agreste uulgus dicit minores equos. Plautus a uerbo deruminare usurpat, pro differere.

Rumoniæ, Plinio sunt maiores serræ, quibus fabri materiarij secant arborum moles, subiectis canterijs.

Rumpotinum, siue Rumposinetum, genus arbusti gallici. Columel. Arboribus rumpotinis frumentum nõ inseritur. M. Varro tradit traduces a quibusdam rumpos appellari, ubi ex arboribus in arbores traductis uitibus uinea sit. Columella libr. 5. capite quinto.

R V P

Rupicapræ, quæ in rupibus degunt.

Rupta, & Conuulsa, Gręci ῥίγματα καὶ σπάσματα, ut aliqua tamen differentia sit. Nam Rupta dicimus simpliciter. Vbi uero non ruptum tantum & fractum, sed intus nerui lacessiti, tunc Conuulsum dicimus. Coniunguntur autem fere apud Dioscoridem, & Plinium: quod raro utrunq; non contingat.

Ruptio, uel Conuulsio, citra uulnerationẽ fiunt. Galen. 3. Method. Prior carnosę partis diuisio est, posterior neruosæ.

R V S

Ruscum, Castor Oxymyrsinem myrti folijs acutis, ex qua fiunt ruri scopę, uocauit. de quo Poeta: horridior rusco. Columella libro. 7. cap. 10.

Ruscus syluestris, Myrtus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.

Russeus color. Lege, Rufum.

Russus color. Ibidem.

Rusticæ gallinæ, sunt agrestes, rostro longiore, quæ per diminutionem Rusticulę uocantur.

R V T

Ruta montana, & hortensis, describitur ab Dioscoride libro. 3. capite. 50. Plinio libro 20. capite. 13.

Ruta syluestris qualis sit, uide apud Dioscoridem lib. 3. cap. 51.

Rutabulum, instrumenti nomen est, quo etiam utebantur ad coquendos panes. Inuenitur positũ & pro uirili membro. Portius Cato præcipit, ut uillicus habeat Rutabulum unun. Columella libro duodecimo, capite. 21. Dicitur & Rutrum, quo quid eruitur.

Rutinalis herba, Sphondylion, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 88.

Rutrum. Lege, Rutabulum.

S A B

SAbina herba, Gręcis βράθυς ϗ βάρον, ϗ βάρυτον, ut inquit Dioſcorides duorum generũ eſt. Vna folijs Cupreſſo ſimilis, ſpinis horridior, grauiter olens, acris & feruens. Arbor eſt coactę breuitatis, quę ſeſe magis in latitudinem fundit. Huius folijs nonnulli pro ſuffitu utuntur. Altera Tamaricæ ſimilis eſt folio. Dioſcorides lib.1. Plinius lib.17.ca.13.lib.4.ca.11.

Sabucus, Acte dicta apud Dioſcoridẽ lib. quarto, capite.184.

Sabtara, uicium uiſus, contingens ex groſſicie ipſius ſpiritus, & turbedine humorũ.

S A C

Sacandrus, Lege. Clitorium.

Saccharũ Arabia fert, ſed laudatius India. Eſt autem mel in harundinibus collectũ, gumi modo candidũ, dentibus fragile, ampliſſimũ, nucis auellanæ magnitudine, ad medicinę tm̃ uſum. Plin. lib.12.cap..8. Lege, ἐλαιομέλι, & Herbarij noſtri tom.2.

Saccharum candidum, uel cancium, quod quarto, uel quinto excoquitur, donec ſpecie aluminis ſciſsilis fere transluceat.

Sacer ignis, malis ulceribus adnumeratur. Eius ſunt ſpecies duæ: de quibus uide Celſum libro .5. capite.28.

Sacer magnus: quo modo epilepſia ſacer morbus uocatur, id eſt, magnus, auctor Aurelianus,

Sacopenium, idem quod Sagapenium.

Sachar, idem quod Saccharum.

Sacra, multa uocamus: hieram picram Galeni, ſacrum morbum, ſacrã famem, ſacros tripodas, ſacrum os.

Sacra fiſtula dicitur a noſtris, quæ græcis ἱερὰ σύριγξ, uertebris cõſtat.24. eas uertebras, ſiue nodos, ſphõdylos Gręci dicunt, & Ariſtoteles. Nã ſpina ipſa uocatur etiã Rhachis.

Sacrium, id eſt, Electrum, ſic Scythis dictũ apud Plinium lib.37. capite.2.

Saropoda, qui latos habet pedes, cuiuſmodi ferunt fuiſſe Pittacum.

S A D

Sardum, idem quod Sedum, & Aizoũ.

S A G

Sagapenium, ferulaceæ herbę ſuccus, quæ in Media naſcitur. Dioſcor libro.3.ca.94. Plinius libro.19. capite.8.

Sagæ, fœminę ſunt diuinatrices & ariolę: dictæ, quaſi ſatis age, de quib. eſt illud poeticum, polluta eſt magico ſaga miniſterio. Piatrix quoque alio uocabulo dicebatur, quæ expiare erat ſolita, Sagis clãgoribus æther, ait Statius Papinius. Exponit commẽtator, ſagis id eſt, diuinis. Vnde & præſagia, prędiuinationes dici autumãt. Aliter ſentit Cicero. Columella libro.1.cap.8.

Sagda, uel Pſagdan, ſuffimẽti genus: etiãſi Nicander non unguentum, ſed homines effęminatos & profligatos moribus intelligat.

Sagitta, inter ſidera eſt, quam Herculis fuiſſe fabulantur: qua aquilam interfeciſſe dicitur, exedentem iocinera Promethei. Columella libro .11. cap.2.

S A I

Saitica, chartarũ genus, ab oppido, ubi maxima fertilitas ex uilioribus ramentis eius fuit quondam.

S A L

Sal dodecatheos, ſiue duodenarius, cõmendatur ab Aecio ſerm.9.cap.24.

Sal translucidus in Pachyno. Solin. cap.11.

Sal ſacerdotale, exiſtimo ab achymiſtis nomen accępiſſe, ut alia plęraq;, non ab ſacerdotibus tempore Helię, ut inquit Saladin.

Salem purpureum habet Aetna. Solinus capite undecimo.

Salem Agrigentinum ſi in ignem miſeris, ſoluitur uſtione: ſi in aquam, crepitat. Solinus capite undecimo.

Sal Indus, uel Indum, id eſt, Saccharum, ſic enim Panlus Aegineta interpretatur lib. 2.cap. de linguę aſperitate. Sophiſtę hodie & barbari, cum officinis, neſcio quid aliud pro Sale Indo ſomniant.

Salis multa genera, uide apud Dioſcor. lib. 5.cap.117. Plin. lib.31.cap.7.9.

Salaciſsimi, libidinoſiſsimi, & rei Venereæ appetentiſſimi. Caudam ſalacẽ dicit Horatius genitalia. Bulbos ſalaces Epigrammatiſta: quia extimulãt libidinem. Homo item ſalax dicitur, ad rem Veneream propenſus & ualidus. Colum. lib.8.cap.2.

Salaman.'ra ex ſententia Dioſcor. libro ſecundo, Pliinij item libro.11.cap.24. & lib. 10.cap.67. nunq̃ niſi magna imbrium tempeſtate prouenit, & ſiccata tempeſtate deficit. Aecius Aſcalabocę animali ſimilẽ facit. ſic enim quidam interprerantur. Plura Barbarus in Coroll. annotauit lib.2.

Salatites lapis, a Solino cap. 12. describitur.
Salca, unguenti Syriaci nomen apud Aecium serm. 12. cap. 42.
Salgama priores dixerunt, quæcunq; conditanea ad uictum nostrum in uasis seruantur. Columella lib. 13. Hæc uasa dedita opera fieri oportet patenti ore, & usq; ad imũ æqualia, nec in modum doliorũ formata: ut exemptis in usum Salgamis, quicquid superest, æquali pondere usq; ad fundũ deprimatur, ne innatent, sed semper sint iure submersa. Quin & in hortorum cura idem ita cecinit:
Tẽpore non alio uili quoq; salgama merce,
Capparis, & tristes inulę, ferulęq; minaces
Plantantur. Apud eundem Salgamarios legimus, lib. 13. de Rapis. Deinde sicut consueuerunt Salgamarij d ecussuri ferramento limato incidere. Salgamarios putãt, qui Salgama uendunt, aut etiam cõdiunt. Lege, Pomi nomen.
Salgamarij. Lege, Pomi nomen.
Salgamarium, & Salmentarium, pro Salsamentario, apud Plinium libro tricesimo quinto, capite sexto.
Saliares cœnæ, a Salijs, quibus per omnes dies ubicunq; maneant, quia ample ponebatur cœna. Si quę alię magnę cœnę sunt, appellantur quoq; Saliares.
Salinarum metalla funguntur cautium ministerio, & ex sale exciduntur facies hominum & Deorum. De quibus uide Solinũ capite undecimo.
Salire proprie animalia dicuntur ratione carentia, quando fœminã mares ineunt. Ab eo fit Salior. Vnde, Lęta salitur ouis. Et Salax, salacis nomen, quod significat in coitu fortem.
Saliuaris, id est, Pyrethrum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 84.
Saliunca. Vide, Nardus Celtica.
Salix, græce ἰτέα, uulgo nota arbor. Vide Dioscoridem libro primo. Plinium libro 24. capite. 9. libro. 17. capite. 20. libro. 16. capite. 37. atque inibi de eius generibus Barbari Coroll.
Salix Viminalis, a uiminibus appellata.
Salix Vitellina, a colore luteo, gracilior priore.
Salix Gallica, quę longe tenuissima est.
Salix Græca, flaui coloris.
Salix Sabina, gracilibus uirgis, atq; rutilis, quamplurimi uocant Amerinam, ut inquit Columella
Salicem Amerinam, a Romanis Græcorũ Agnum dici aperte Dioscorides testatur. Sed utrum id sit in Plinij & Columellæ lectione, diligẽtiores facile cognoscent. Certe Vergilio uidetur Græcorum agnũ nequaquam Salicem esse Romanam: suspicaturq; ab imperitis latinarum rerũ Græcorum Medicis eam Diosc. appellationẽ accreuisse. Vide Verg. Comment.
Salices Petricales procerę, & uineis iugandis idoneæ, balteo corticis uincula præbentes.
Salictum non locum tantum Seruio significat salictũ, sed & uirgulti quoddam genus, dictum quod saliat cito: nescio an lupum uelit salictariũ. De quo uide, Lupus salict.
Salmo fluuiatilis, marinis omnibus præfertur. Plin. lib. 9. cap. 18.
Salpa, piscis.
Salsamentum, quod piscium carnibus & sale constat, non simplex, aut unum, sed multifarium. De Salsamentis plura Athenęus Dipnosophist. lib. 1. & Barb. Corol. Thynnorum, apud Dioscor. lib. 2.
Salsamentaria uasa, quibus salsamenta condi solent. Colum. lib. 2. cap. 10.
Salsamentorum, & Salgamorum differentiam, uide in Corol. Barb. quod annotauit in Thynnos, apud Dioscor. lib. 2.
Salsilago. Lege, Garum.
Salsugo. Ibidem.
Saluia, Elelisphacos, apud Diosc. lib. 3. ca. 38. Theophr. lib. 6. cap. 2. Plin. lib. 22. ca. 25.
Saluia dicta est, quasi salutaris ad multa, præsertim ad fœcunditatem.
Saluiatum, quod a quibusdam Saliuatum dicitur, potionis genus est, quo in ueterinis, iumentisq; maxime utuntur ueterinarij, hoc est, Medici ueterinorum. Sunt aũt Veterina animalia, quæ uehere possunt. Saliuatum a saliua, quasi succo dictum uidetur. Qui Saluiatum legere mauult, a saluia, siue sale nuncupationem trahit. Saluiati Plinius quoq; commeminit, & a Columella dictum est, per uuam lacte saluiatur. lib. 6. cap. 5.

S A M

Samara, Vlmi semen.
Samara, siue Amera, semen ulmorum, Columella lib. 7. cap. 6.

Samius lapis, In Samia terra inuenitur, quo artifices utuntur poliendo auro, ut resplendeat. Dioscor. lib. 5. cap. 164.

Samia terra quæ, uide apud Dioscor. libro 5. capite. 165.

Samothracice, Laurus Alexandrina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 145.

Samphoriticon, Nardi genus, cui locus nomen indidit: frutice breui, in magnas se spargens spicas, candore caulis hyrcorum uirus redolente. Dioscor. lib. 1. cap. 6.

Samsuchum, Maiorana, nota satis, & inter coronas recensita. Meminit Dioscorides lib. 3. cap. 45.

σάμψυχον, Samsuchus, Amaracus, apud Dioscoridem libro. 3. cap. 45.

σαμψύχινον ἔλαιον, Samsuchinum oleum.

S A N

Sandaraca, apum cibus. Plinius libro undecimo, cap. 7.

Sandaraca adulterina, apud Plinium & Vitruuium: Sandix apud Dioscoridem. Paryſʒrot.

Sandaraca fossilis. Bergrot.

Sandaracinus color. Vide, Color uarius.

Sandaraca quæ potissimum probetur, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 113.

σάνδιξ, Acorus. Quo uero etymo, non uideo, nec id explicant interpretes.

Sanguiculus, sanguis hædi in cibū igni coctus, nigrū Ius uocatus, ut Iulius Pollux interpretatur.

Sanguificatio, est nutrimenti in sanguinem mutatio.

Sanguinalis, Agrestris, uel Gramen, apud Dioscor. lib. 4. cap. 33.

Sanguinaria, uueggraſs. & est uerum Polygonion. Dioscor. lib. 4. cap. 5.

Sanguis optimus quis.

Sanguinis humiditas unde.

Sanguinis pituitosus humor.

Sanguis quidam est, qui non congelatur. Omnia apud Galenum libro de atra Bile, fol. 11. 12. & 13.

Sanguis confert prudentiam. Hippocrates de Flatibus.

Sanguine permutato, concidit simul prudentia.

Sanguinis substantia ex humoribus cōstat, qui sunt, pituita, flaua bilis, & atra. Lege, Humores.

Sanguis & intra, & extra corpus cōcrescit.

Sanguis Apocathemenes, Lychnis coronaria, apud Dioscor. lib. 3. cap. 113.

Sanguis asini Aegyptiaci, Pteris, uel Filix, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 196.

Sanguis Aeluri, Magice Stratiotes herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 103.

Sanguis Crocodili, Leontopodion, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 132.

Sanguis febris, Cici, uel Ricinum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 167.

Sanguis Herculis, Centaureum magnum. Dioscor. lib. 3. cap. 7.

Sanguis item Herculis, Veratrum album, apud Dioscor. lib. 4. cap. 151.

Sanguis Hominis, Magice Artemisia, apud Dioscor. lib. 3. cap. 125.

Sanguis Ibidis, Rubus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 40.

Sanguis Isionis, Marrubium nigrum Magice, apud Dioscor. lib. 3. cap. 116.

Sanguis Martis, Lilium uulgare, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 115. Lege, Asarum.

Sanguis Gaſsa. Lege, Cochlea.

Sanguis Mustelæ, Asplenium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 152.

Sanguis Mineruæ, Aiuga, uel Chamępitys, apud Dioscor. lib. 3. cap. 176.

Sanguis oculi, Anagallis dicta a magis.

Sanguis Podotis, Magice Scordea, apud Dioscor. lib. 3. cap. 123.

Sanguis Tauri, Marrubium, & Prassium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 118.

Sanguis Titani, Lactuca syluestris.

Sanguis Titani, Rubus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 40. & cap. 36.

Sanguis, Pus, & Sanies differunt. Quia Sanies & tenuior, uarie crassa, & glutinosa, & colorata. Pus crassissimum, albissimūq́, glutinosius & sanguine & sanie. Exit autē sanguis ex uulnere recenti, aut iā sanescente. Sanies est inter utrunq́ tempus. Pus ex ulcere iam ad sanitatem spectante. Rursus & Sanies & Pus quasdam species & Graecis nominibus distinctas habent. Est enim quædam sanies, quæ uel ἴχωρ, uel Meliceria nominatur. Est Pus quod ἐλαιῶδες appellatur. ἴχωρ tenuis, subalbidus, ex malis ulceribus exit, maxime ubi neruo læso inflammatio secuta est: Meliceria crassior et glutinosior, subalbida, mellíq́ subalbo adsimilis fertur. Hæc quoq́ ex malis ulceribus exit, ubi nerui circa articulos læsi sunt;

& inter hęc loca maxime ex gentibus. ἰλαι ῶδης tenue, subalbidum, quasi unctum, colore atq; pinguedine oleo albo non dissimile, apparet in magnis ulcerib. fanescentibus. Celsus lib. 5. cap. 5.

Sanguisorba, id est, Pimpinella. Lege, Pimpinella.

Sangenon, Indi Opalon lapidem appellāt, teste Plinio lib. 37. cap. 6.

Sanguinaria, Coronopodis, Bursæ pastoris, Corrigiolæ, & multarum herbarum aliarum cognomen.

Sanguineus color. Vide, Color uarius.

Sanguis Draconis, non animantis fœdi humor natiuus est, sed lachryma arboris, in insula, cui nomen est Portus sanctus, nuper a Rege Portugaliæ per Aloysium Cadamuscum inuenta. Colligitur autem sic. Stato anni tempore arbores sauciant: quæ ubi sunt incisæ, anno sequente gummam emittunt per incisiones. Gumma uero decocta ahenis, ac defęcata, sanguis efficitur, quē appellant Draconis. Eius arbor producit fructum ad instar Cerasi mense Martio, gustu eximium, coloris Veneti. Hæc Aloysius ipso nauigationis suæ lib. 1. ca. 4.

Sanguinem mortuum, mortuiq; Diaboli morsum uocant Barbari: quæ latine nos infra interpretati sumus Sugillata.

Sanies. Lege, Sanguis.

Sanitas, est ęquabilitas & bona temperātia quatuor elementorum. Vel sic,

Sanitas est bona temperatura quatuor elementorum. Animal enim calido uidelicet & sicco, frigido & humido cōstat. Alij sic,

Sanitas est æqualitas eorum, & temperantia, quæ hominem constituunt, calidi nempe, sicci, frigidi, & humidi.

Sanitas ad temperātiam relationem habet. Siquidem Sanitas, bona temperatura est, siue constitutio primarum qualitatū. Temperātia uero, quæ ab omni affectu, siue perturbatione, aut passione, alienam & solutā reddit animam, uidelicet, uoluptate, metu, ira, tristicia, concupiscentia. Quamobrem operationes animæ imperturbatas facit. Diffinitur etiam sic: Sanitas est affectus secundum naturam, ad faciendam actionem idoneus. Porro nihil refert, utrum dixeris constitutio, aut affectus, siue ad faciendam actionē idoneus, siue caussam actiōis. Gal. libro de Symptomatū differ. Rursus sic,

Sanitas est corporis constitutio, in qua nec doloribus cruciamur, nec in uitę actionib. impedimur. Galen. lib. 1. de Sanit. tuenda.

Sanitas, & bonus habitus differunt. Est em̄ Sanitas euexia mediocris & tēperata: bonus habitus, sanitas quædam composita, & cōstituta. Esse quidem potest bonus habitus in Gymnasticis, sanitas uero nō pōt.

Sanitati accidunt & competunt tria. Pulchritudo, non qualis ea est, quę faciem medicamine, aut comam succo, alioue pharmaco uenustā efficit. Bonus habitus: nec is sit, qui a gymnasio prodeat, sed ab ingenua, frequentiq; sanitatis ratione. Integritas, siue perfectio, est membrorum robur & symetria. Huius color est proportio, decentia a natura necessario data. Quibus igitur insunt talia, his data est pulchritudo. Est enim proportio membrorum, cum bono colore, id est, naturali.

Sansa dicitur officulum oliuæ: Græci πύτυ ειν uocant. Colum. lib. 12.

Sansæ, nuclei, ex quibus syluestres oleæ feruntur. Sansam sunt qui & naucum dicūt: unde uerbū naucifacere: quandoquidem & fullones ob uilitatem artis Nacæ dicebantur. Alia omnia fere opera ex lana gręce νάκας dici uolunt, ipsum quoq; nucis & rerum omnium putamina. Alij nuceū maluntiuglandis: alij medium illud dissēpimentum.

Santonica herba, idem quod Santonicum Absynthiū. Autor Columella in Santonibus Galliæ.

S A P

Sapana, Anagallis, Gallice.

Saperda. Lege, Hemineron.

Saphati, uel Saphatum, Barbare ulcera capitis manantia, apud Dioscoridem & Plinium. Sunt qui ex Barbaris Saffati legāt.

Saphyrus, lapis, Dioscorides libro quinto, capite. 148.

Sapineę nuces. Est unū genus nucis pineę, Sapineum nomine, nucleorum cute ueriꝰ quā putamine adeo molli, ut simul mandatur. Colum. lib. 12. cap. 6.

Sapo, id est, Smegma. Habes Saponis inuentum apud Plinium lib. 28. cap. 12.

Saponaria terra. Lege, Cimolia creta.

σαπρότης, καὶ σαπρία, ex ueteribus lignis & truncis caries. German. Vuurmmeel. Vsum eius docet Dioscorides lib. 1.

S A R

Saropoda Alcęus Pittacum sapientem appellabat,quod latos pedes haberet:necnō Chęrapoda, quod ulcera in pedibus sentiret,quæ uocant Chęradas.

Sarcites,Hydropis tertia species, quæ per oēm corporis coagmentationē ac miscellam humor disseminetur, ut adinstar spongiarum,aut papyri, uniuersa caro permadefacta appareat,atq; ob id totum corpus, similiter ut ilia intumescit,& mortuo simile euadit. Aetius lib.10.cap.20.

σαρκοκήλη,caro quæ increscit inter tunicu las testiculorum.

Sarcocolla: sic Dioscorides appellat Argemonis speciem alteram,lib.2.cap.197.

Sarcocolla etiā arbor destillans gummi utilissimū pectoribus,ac Medicis,simile polli ni thuris: & ideo candidum quam ruffum melius. Plin.lib.13.cap.11. & libro.24.cap. 14. Dioscor.lib.3.cap.98.

σάρκωμα,carnis in naribus pręter naturam incrementum. Paulus. Eiusdem polypo naturæ & substantiæ cæteri Græcorū Medici id esse dixerūt, semperq; a polypo statim de eo docuerunt. Differt autem a Polypo magnitudine. Galen. de Definition. Polypus enim a multitudine pedum dici tur. ut enim illi,multas habēt morsiones, & scissuras, contumescuntq;, & increscūt, sic morbus iste eodem modo.

Sarcomphalos, est incrementū carnis præter naturam in umbilico.

Sarda,lapis,apud Solinum cap.20.

Sardianæ glandes. Lege,Castanea.

Sardinia,nomē piscis uilioris: existimo eē esse,quem uulgus uernacula lingua Sardelam appellat.Colum.lib.8.cap.17.

Sardonia herba, ubi proueniat, & de uirib. eius,Solinum inquire cap.10.

Sardonyches, inquit Plinius lib.37.cap.8. olim,ut ex nomine ipso apparet,intelligebantur candore in Sarda,hoc est,uelut carnibus ungue hominis imposito, & utroq; translucido. Cætera Plinius.

Sargus piscis,qui cœnum fodit & uorat.Plinius lib.9.cap.17.

Sarianus color. Lege,Color uarius.

Sariosis,passio est iumenti, ut cum biberit, infletur, & sufflet. Vegetius Veterin.lib. 3.capite.26.

Sarmenticius cinis quā uim habeat,& præparationem eius,lege apud Dioscoridem.

Sarmentula,Tithymalus Myrsinites,inter prete Theodoro Gaza, apud Dioscoridē lib.4.cap.170.

Sarra,discoopertio albedinis oculi.

Sarranæ uiolæ,Epitheton est poeticum. siquidē Poetis Sarranus color est purpureus,a Tyro,quæ olim dicta est Sarra. Vergilius, Sarrano dormitat ostro. Columel. lib.9.cap.4.

Sarrire,est sarculo, quod ferramentum rusticum est, aperire segetes, & terram promouere ad herbas perimendas, & rubiginem propulsandam. Vnde sarritio, & sarritor dictus operarius sarritionis, & sarritoria opera, & sarritura, id est, sarritio,& fossæ. Columella lib.2.cap.12.

σαρόποδα,qui latos habet pedes.

Sarua. Lege, Alua.

σὰρξ ξυνδρυπτός,caro friabilis.

Sarxiphagon, uel Saxifragia, apud Diosc. lib.4.cap.18.

S A T

Sataria herba,Peucedanum, apud Dioscoridem lib.3.cap.90.

Satiuum,idem quod Sitanium. Sic eñ Dores loqui maluerunt.

Satureia,nota est, apud Diosc.lib.3.cap.43. Plin.lib.19.cap.8.

Saturnus,Bley,ipsis Chymistis.

Saturnus calcinatus, Bleyesch.

Satyri,facie admodum grata,gestorum imitatores,quemadmodū Simię. Aelianus.

σατυρίασις,malum quod fit arrigente & intendente se hominis genitali: simul et etiā propinquæ intenduntur partes: in aliquibus feminis eiectio etiam cū uoluptate fit. Alienantur mente aliquando qui id patiuntur,sequiturq; neruorū distentio. Posteriores Græci παλμὸν, id est,palpitationē, a uerbo σατυρίζειν. Vel,

σατυρίασις,est pulsus testium,& uelut singultus quidam inguinum,sequens inflammatam passionem seminalis receptaculi, cum intensione & tentigine. Quod si non cessauerit pulsus ille, feminis receptacula intenduntur, spasmusq; nascitur,& moritur homo.

Satyrion,Erythroniō, uel Pastorale,quod ad incitandū libidinem pecoribus datur. De quo uide Dioscoridem libro tertio, capite.145.

Satyrion, Polyrrhizon: alias Sistolochia, ut placet Barb. in Coroll. Aristolochiæ.
Satyrium, aliqui Trifolium uocant. De quo uide Dioscor. lib. 3. cap. 144.
Satyriston, apud Diosc. lib. 3. cap. 145.
Satyrus, primus præceptor Galeni, ut confirmat lib. 1. Anatomicæ.
Satiuum, idem quod Sitanium. Sic em̄ Dores loqui maluerunt.

S A V

Sauri, obturatis qua parte est uentus spiraturus cauernis, ex alia parte aperiūt fores. De cætero ipsis uillosior cauda pro tegumento est. Plin. lib. 8. cap. 38.
Sauritis, Anagallis.
Sauic arabice, græce Alphiton, & latine Polenta. Polenta aūt quid sit, lege, Polenta.
Saura. Lege, Lacertum.
σαύρας ἡ κεφαλή, Lacertæ caput.
Saurion, Sinapi, ut Athenienses uocant.
σαυρῖτις. Lege, Lacertum.
σαύρας, Lacerta.

S A X

Saxatiles pisces uocant, quod in saxis ac petris stabulentur. Medici recentiores Petrinos appellant, eosq; maxime probāt. Scribit Cornelius Celsus, Saxatiles pisces esse leuiores in esca. Colum. lib. 8. cap. 17.
Saxatiles pisces Græci uocāt πετραῖοι, quos saxosum mare mittit: ut merulę, turdi, elephetides, menalurnæ: in ægrotantium cibis a Paulo sæpe laudati.
Saxifragia. Dioscor. lib. 4. cap. 18.
Saxum arenosum, Sandtsteyn.
Saxum corneum, Hornsteyn.
Saxum scissile, Schyfersteyn.

S C A

Scabies durior, cutis rubicundior, ex qua pustulę oriuntur quædā humidiores, quędam sicciores. Prurit & serpit: quę asperior est, & prurit, ἀγρία dicitur, id est, fera.
Scabies palpebrę, est quędā grossicies accidēs in interiore parte palpebrę superioris.
Scabies Hispanica, morbus Gallicus.
Scabies arboris quæ uocetur, & quomodo scabiē contrahant arbores, require ex Theophrasto lib. Plantarum, cap. 16.
Scalpellus, cultellus quo ad defectionē sanguinis inciditur neruus, Laßeysen.
Scalponeas, calceos putamus ex lana confectos. Teut. Socken, oder, Filtzschuoch.
Scambonia, eadē quæ & Scammonia, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 182.
Scamna, agricolæ uocant glebas grandes, quæ solent excitari prima aratione, cum in procisso crudum solum immotumq; relinquitur: quod cauendum esse præcipit lex rusticatiōis. Hinc illud Plinianū: Scamna inter duos sulcos, crudaue relinquantur, globæue exultent. Scamna quoq; dicuntur in arboribus ramorum quasi sedilia. Sicut & tabulata. Colum. lib. 1. cap. 4.
Scammonia, & Scammonium quid sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 182.
Scammonion, Tapsia, apd' Dio. li. 4. ca. 159.
Scandalacium Thlaspi. Lege, Thlaspi.
Scandiana, uel Scāciana mala. nā utrūq; reperitur apd' autores. Macr. legit Scādiana.
Scandulę, fiunt ex robore, abiete, & picea fissis, uel assulatim dissectis. Item,
Scandulas, asseres modicos & graciles uocant. Et in Commentarijs Apuleianis, uidentur dici Scandulæ a scandendo, qm̄ ad scandulare tectū gradib. ascendimus. Est aūt scandulare tectū superior pars domus, quæ tegulis est proxima. Scribit Plinius, Vrbē Romā scandulis fuisse contectā usq; ad bellū Pyrrhi. Scandulę e robore aptissimæ fiūt, alijsq; arborib. glādiferis. Col. li. 7. c. 3.
Scandulaca, quæ scandendo fruges necat.
Scandix, syluestre olus, amarū, subacre, Comicis Poetis celebrata. Hæc, inquit Verg. hodie ab Herbarijs ignoratur: & quā illi modo Scandicē appellant, latiore, & quasi Betę folio est. Antiquitas autem, ut in re nota fit, nullas eius certas notas tradidit. Veruntamen, ut ex multis conijcere licet, tenui, & capillato folio est. Plin. lib. 21. cap. 15. inter sponte nascentes meminit: coniunxitq; illi, ut uerisimile est, congeneres plures alias, quæ omnes tenui folio, & capillaceo sunt: præsertimq; Caucalim, & Tragopogona: quæ a capillamentis quę pro coma habet, Coma dicta est a Græcis. Ob quam caussam non ab re penitus fuerit, similem in foliorū figura illis credere. Barbarus. In exemplari græco Dioscor. adpictam uidi Scandicē fœniculi folio fere, cū corniculis, in summo floribus luteis, siue albis. Hac ipsa specie in syluis quoq; uisitur, frutice odorato, flore candido.
σκάνδιξ, herba Scanaria.
Scaphi, fabarum nomen apud Aethruscos, & in Latio olim. Forte rectius Scapos: ut

& Plinius appellauit lib. 18. Inuentus est, inquit, Scapus centum fabis onustus. & in de fortasse Scaphus inoleuit, pro Scapus.
Scaphium, Caluaria, uel κράνιον ab Aristo phane uocatur.
σκάφον, uocant auriũ illum meatũ, anfractu tortuoso.
Scapus. Vide, Muscarum.
Scapus. Lege, Scaphi.
Scapus asphodeli. Plinius frequenter ponit Scapũ pro stipite plantę & caule. Est autẽ Asphodelus herba, Hesiodi pręconio cele brata, cuius mentionẽ & Homerus fecit. Mãditur & semine tosto & bulbo, sed hoc in cinere tosto, dein sale & oleo addito: folium habet oblongum & angustum. Columella lib. 9. cap. 4.
Scarabei. Vide Plin. lib. 11. cap. 28.
Scarificatio, sunt minutæ cutis incisurę, qua in cucurbitulis quoq; imponẽdis utimur. Est & Scarificatio utilis arboribus cũ incisuris perpetuis: laxant corticem, uelut cutem acie falcis, & ita dilatatæ cicatrices, renato corpore explentur, fiuntq; arbori salutares. Nam magna ex parte similis hominum Medicina & arborum est. Apud Plinium perperam legitur, Caprificatio, pro Scarificatione. Colum. lib. 6. cap. 10.
Scari, sunt pisces qui soli dicuntur ruminare, & herbis uesci. Scaro olim data est prin cipatus inter pisces: de quo Martialis: Hic scarus æquoreis qui uenit obesus ab undis, Visceribus bonus est, cętera uile sapit. Colum. lib. 8. cap. 17. Lege, Onistos. & Piscium fere.
σκαρδαμυκτικοί, qui nimium conniuent.
σκαρθμός. Vide, Pedem.

S C E

Scelem, uena, quæ alio noĩe funus brachij.
σκελετύρβη, paralysis quædam species, cũ rectum seruare incessum non ualemus, & crura uelut arida conscendentes attrahimus, ac sinistrum quãdoq; dextero circum ferimus, quandoq; ediuerso.
σκέλος, totum ex coxa consurgens, ex crure, sphyro, & pede.
σκεπαρνίζειν, ancipiti securi percutere. Vide, ἀποσκεπαρνισμός
Sceptrum Elisei, id est, Asphalathus. Vide in Dioscor. lib. 1. cap. 15. Plin. lib. 12. cap. 24.
Sceptrum, Lychnis, apud Dio. lib. 3. ca. 113.
σκληροφθαλμία, durícies oculi, ac δυσκινησία, id est, difficilis motus.
σκελετός, cadauer afficcatum anatomicum, quod reseruari solet.
Scęnæ uocantur, quęcunq; in castris, alijsq; locis, ex frondibus, culmis, pellibusq; tem poraria domicilia fiunt; quales ad umbrã in hortis etiam erigũtur. Antiquiores Latini Attegias, uno nomine cuncta hæc uocauerunt. Sic Iuuenalis: Dirue maiorum attegias. Barbarus opus topiarum ubiq; fere in Dioscoride interpretatur: pariter & Ruellius. Parum tamen probante eam interpretationem Marcello Vergilio.
σκηπτός. Lege, Fulmen.

S C H

Schetica febris, quæ facile discutitur. Galenus. 8. Method.
σχῆσις, dispositio, quæ facile addiscitur.
σχίνινον ἔλαιον, oleum lentiscinum.
σχῖνον. Vide, σχοῖνον.
Schinostrophon, satiua Canabis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 165.
Schinus, Lentiscus.
Schinos aromaticus, uel odoratus iuncus, Sium. Lege, Sium.
Schinos leuis, Oxyschinos, apud Dioscor. lib. 4. cap. 55.
Schiston lac quid sit, uide in dictione, Lac Schiston. Modus eius coquendi describitur ab Dioscor. lib. 2. cap. 77.
σχιστός. Ex omni lacte fit quod Schistum appellãt, siue lac scissile. Vide, Serum lactis.
Schistos, lapis in Hyberia Hispaniæ conter mina gignitur. Lege de eo apud Dioscor. lib. 5. cap. 136. Plin. lib. 36. cap. 20.
Schœnianthos, uulgo Squinantum in Officinis.
σχοῖνον, Græci communi iuncorum aliorũ uoce nominant, quẽ nos rotundum, odoratum iuncum: ut a Lentisco differat, quã σχῖνον appellant. Opinor hoc in loco intel ligẽdum esse de Iunco illo odorato, cuius meminit Plin. in. 12. qui gignitur iuxta mõtem Libanũ. Tradunt Iuncũ quoq; odoratum in Campania inueniri. Idem Plinius in compositione unguentorũ adhibet & Iuncum. Est aliud quoddam genus Iuncorum, quod a Græcis Oxyschinon uocatur. Præterea Schœnus nomen est mensurę, ut placet Eratostheni, stadia quadragin ta cõtinet. Aliqui. 32. stadia singulis Schœ nis dedere. Barbarorũ gentes itinera metiuntur partim Schœnis, partim Parasan-

gis, ut Persæ: partim Leucis, ut Galli: partim stadijs & passibus, ut Romani. Columella libro duodecimo, cap. 20.

Schœnus, arbor Lentisci, Iuncus.

S C I

Sciatica, perperam pronunciant nostrates medici: cum scribendum est, ἰσχιατικὴ.

σκιάδιον, Lege, Vmbella.

Sciatrophia, umbratilis uita, mollisque: qualem hactenus Monachi & Monachæ nostræ egerunt.

Scientia, est comprehensio nunquam a ratione aberrans. Vel, Scientia est habitus præceptionum, opinionem firmam & inmutabilem sub orationis forma apprehēdens. Galenus de Definit.

Scienæ, pisces marini. Plin. lib. 9. cap. 15.

Scilla. Id quod barbare hodie uocant Officinæ Squillā, Hippocrates uocat Scellam. Plura de Scilla Dioscorides lib. 2. cap. 190. Plinius lib. 19. cap. 5. Theophr. lib. 7. ca. 11.

Scincus, Rubus, apud Dioscoride libro. 4. capite. 147.

Scincus, aut Aegypti, aut Indiæ, aut Rubri maris alumnus, ut inquit Dioscor. libro. 2. cap. 71. quāuis inuenitur et in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris Crocodilus sui generis, qui salsus affertur cum nasturtio. Meminit & Plinius libro. 28. cap. 8. Hodie in officinis exhibētur sub nomine scincorum, paruarum lacertarum magnitudine, quas hodie ex Vicentino agro piscantur, & pro ægyptijs supponunt. Plinius libro octauo, cap. 25.

σκινδάλμος, id est, Assula. Lege, Assula.

Sciolebina. Romana lingua Stichas, apud Dioscoridem libro terio, cap. 29.

σκιόποδα, qui latos habet pedes: cuiusmodi ferunt habuisse psitacum.

Scipiones, racemi lignei, & scapi quibus uuæ continentur & acini inhęrescunt. Columella libro duodecimo, cap. 39.

Scirpus, iuncus est.

σκιῤῥώματα, omnium generum duricies in humano corpore.

Scirrhomenon, id est, induratū: quando tumor circa iecur fuerit, et in ipsa duricie uerberatur, resultans sine dolore,

σκίῤῥος, id est, duricies: affectio in partibus muliebribus, quę tactui non cedit, inęqualiter tumet, & sine dolore aliquando fit.

Scirrhus, intestinorum duricies quędam in sensibilis, & quæ sensum nostrum effugit. Galenus libro. 1. de sanit. tuen.

Scirrhus splenis. id est, duricies uix sentiēs, quando splenis fit excrescentia, aut is plane durus fit, & rotūdus. Lege, Holcimos.

Scirrhus item corporis est tumor, cum duricie & grauitate, & mouendi difficultate & insensibilitate.

Sciuri, obturatis qua parte est uentus spiraturus cauernis, ex alia parte aperiunt fores: de cætero ipsis uillosior ciuda pro tegumento est. Plin. lib. 8. cap. 38.

S C L

Sclauolę, apud Varronem. Lege, Thalos.

σκληρὰ ἀπὸ περσικῆς κάρυα, duræ ex persicis pomis nuces.

σκληρώματα, id est, duricies, frequens in fœminis malum: uel duriusculus tumor, in aliqua eorum locorum parte eueniēs a permanentibus & diuturnis inflam̄ationib.

σκληροφθαλμία, duricies oculi, ac δυσκινησία, id est, difficilis motus, quando præ duricie, palpebræ uix a somno aperiuntur, sordesque in angulis subsiccę remanēt, oculique præterea subrussi.

☞ S C O

Scobis nomine significantur illa minuta triticea, quæ ex sectione ferrę, & terebratione terebrę decidūt in terram. Inde Scobina dicta lima fabrilis et instrumentū. Iuuenalis. Semodio scobis hæc etenim dat seruulus unus. Item Horatius. Vilibus in scobis, in mappis, in scobe quātus Existit sumptus. Ouidius in obscœno carmine. quam pro sanguine puluerē, scobemque in uenis medici putant habere. Ramēta uero, sunt frustula paulo crassiora, maioraque, & quasi recisamenta. Plinius ait. Vuas in scobe, ramētisue abiectis populi, fraxini utiliter seruari. Descobinata crura, uocabulo prisco dixit Varro, pro saucijs, abrasis, defectis. Columella lib. de Arborib. cap. 8.

Scœniostrophon, Equisetū, uel Hippuris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 49.

Scolex, genus alterum æruginis.

Scolopax, Attagnis colore, gallinaceo generi persimilis auis, quam Theodorus uocat Gallinaginem, uernaculam uocem secutus. ita enim uulgo nominatur.

σκολόπενδρα marina dicitur. nam & terrestris est quędam, Dioscor. & Ophioctenā quoque uocat, aut scolopendrā, aut uermē.

Scolopendræ, pisces terrestribus sunt simi- les, quas Centipedes uocant: hamo deuo- rato, omnia interanea euomunt, donec ha- mum egerunt, deinde resorbent. Plin. lib. 9. capite. 43.

Scolopendrion, Polypodium, apud Diosc. lib. 4. cap. 198.

Scolopendrion, Asplenion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 152.

σκολοπομαχαίριον, aculeatus cultellus, Chi- rurgicum instrumentum.

Scolymos, id est, Carduus: de quo uide Di- oscoridem lib. 3. cap. 15.

Scolecia, ęrugo uocatur: partim, quia se con- trahit in uermiculos sponte: partim, quia fingitur in eos arte. Vide Diosc. li. 5. ca. 83.

Scolopomacherion, instrumentum chirur- gicum, quo ulcerũ radices exscinduntur: sic enim Galenus uocat. 4. Method.

Scombri, pisces quidam in aquis sulphurei coloris. Plin. libro. 9. capite. 15. Ex his Ga- rum optimum conficiebatur, in Maurita- nia potissimũ, Bęticaq;, & Cartera, ex Oce- ano: ad nihil aliud utiles.

Scopa regia, Bunium, apud Dioscoridem li- bro. 4. cap. 125.

Scopa regia, Sideritis, secundum Hermol. Barbar: in Coroll. Sideritidis, lib4. ca. 36.

Scopes, auium genus, cuius meminit Ho- merus Odyssea, ε,

σκῶπες ἴρηκες τετανυγλωσσοί τε κορῶναι.

Plinius etiam inquit: Nominatur ab Ho- mero auium genus, quod frequẽter saltat. Vnde et saltationis genus Scops. Sunt ex Græcis, qui Scopas Bubones esse dicant. Suidas nocturnas aues interpretatur. Vi- de Cælium lib. 7. cap. 14.

Scopia uiarum, uentus aquilo: sic dictus, quod difflando perpurget, quicquid temere in uijs obiacet.

Scopula, diminutiuum est Scoparum. Sco- parius dicitur, perquam eleganti uocabu- lo conuerritor, hoc est, minister, cuius mi- nisterium est scopis pauimenta conuerre- re: quod maxime fit a prandio, & a cœna. Colum. lib. 12. cap. 18.

σκόρδαλος. Lege, Galeritam.

Scordion, idem quod Scordium, apud Di- oscoridem lib. 3. cap. 123.

Scordion, differt a Scorodo, id est, allio.

Scordium herba qualis sit, uide apud Dio- scoridem lib. 3. cap. 123. Plin. lib. 25. cap. 6. lib. 26. cap. 8. De Scordio etiam opiniones neothericorum, in Herbarij nostri tom. 2. Sed nescitur hodie quale uerũ sit Scordiũ.

Scordoprasum, magnitudine Porrũ ęquat, qualitatum porri & allij particeps. Quale hoc allium & porrum ueteribus fuerit, in- certũ est, ut inquit Vergilius. Plinius nul- libi eius meminit, nec rei rusticę scriptores alij. Solus Paulus Aegineta, quod breuissime in Sexto, inter allia id numerauit. Verba eius sunt: Porri & allij imixtas habet qua- litates Scordoprasum. Monstrũ aliquod naturæ credimus id fuisse.

σκορόδιον, allij purgamentum.

σκόροδον, allium.

Scorpij cauda, Heliotropium magnũ apud Dioscor. lib. 4. cap. cap. 203.

Scorpioctonon, Heliotropiũ magnũ. Ibid.

Scorpioides herba quæ sit, uide apud Dio- scoridem lib. 4. cap. 205.

Scorpion, Tragium alterum, apud Diosc. lib. 4. cap. 53.

Scorpiuros, Heliotropium magnum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 203.

Scorpius herba quæ sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 205.

σκορπίος θαλάττιος, Scorpius marinus.

σκορπίος χερσαῖος, Scorpius terrestris.

Scorpius, hominis saliua corrũpitur, & rur- sus homo saliua Scorpij. Scorpium neca- ueris, si ieiunus illi inspueris.

σκορπιόπληκτος, a Scorpione ictus.

Scorpios, uolucres, & pennatos se uidisse specie locustarum, e Phrygia in Ioniam translatos, autor est Pausanias. Sunt & pa- lustres Scorpij, ac cœnosi potius. Item Pe- lachij dicti, quos rufos colore prædicant, cum alteri sint subatri. Aristoteles & Scor- pidas appellat: nec constrat, pro diuerso, an pro eodem genere acceperit. Scorpiæ- na certe, ut Athenæo placet, euidenter a Scorpione differt.

Scorpius pingitur a Plinio libro. 11. cap. 24.

Lege, Scorpios uolucres.

Scortum, Oscheon, idem circa pudenda: ue- rum rectius dicitur Scrotum, non Scortũ, græce ὄρχεον.

Scordion, ut inquit Manardus, nascitur lo- cis montanis & palustribus, folia habens similia chamædryi, maiora tamẽ, nec adeo in circumferentia incisa, aliquo modo allij odorem referentia, adstringẽtia gustum,

ſubamara, uirgulis quadratis, a quib. flos ſubrubeus dependet. Et iterum,

Scordij non ſolum herbam, uerumetiam ſignificatum ipſum hodie amiſimus. Alliũ ſylueſtre eius loco, nominis ſimilitudine decepti, accipientes: magis in hoc peccantes quàm in petroſelino: quod non ideo theriacæ imponitur, quia ſit uenenoſis pharmacis, aut feris repugnans, ſed aquæ intercutis gratia, ſimiliumque morborum. Scordij autem tantam uim eſſe nonnulli fidedigni ſcripſerunt, ut, quęcunque ſupra illud in prælio quodam corpora occiſorũ ceciderant, diutius remanerent incorrupta, ſecundũ eas potiſſimũ partes quæ herbam ipſam attigerant. Vnde creditur, Galeno teſte, uenenis ferarum, et mortiferis pharmacis uehementer repugnare.

Scoria ferri, eſt ſtercus ferri, apud Dioſcoridem libro quinto, cap. 85.

Scorodon Cyprium, & Antiſcorodon pręcipue celebratum Aphrice.

Scorpiuron, Ocimoides, apud Dioſcoridẽ libro quarto, cap. 31.

σκοτώμα, ἀπὸ τοῦ σκοτόω, quam & σκότωσιν uocant, morbus capitis, tenebroſitatẽ inducens & uertiginem.

Scotomia, ſiue Scotodimię, ex frigidis & lẽtis humoribus in cerebrum deuocatis oriuntur: ita ut ſic affecti, occaſione parua ſuccidant. Vertigines appellant eas noſtri.

Scotomatici, quibus uertigines irrepũt. hijs enim uidetur caput circumferri cum lucis ſplendoribus.

Scotomaticus hinc dicitur affectus, hoc eſt, uertiginoſus.

S C R

Scribonius Largus medicus uetuſtiſſimus, nuper Ioannis Ruellij medici doctiſſimi, opera, e tenebris erutus, & a ſitu uindicatus. Scripſit de compoſitione medicamentorum librum ſub Tiberio Cæſare, quantum licet ex ipſius cõmentario conijcere.

Scripulum. Vide, Scrupulum.

Scrophularia, Seuuurtz.

Scrophulæ. Vide, χοιρὰσ,

Scrotum. Lege, δάρτοι.

Scroti laxatio, græce, ῥάκωσις.

Scroti morbos tres deſcribunt: ſcilicet criſon, ſcabiem, & rhacoſim,

Scrotum, teſtium uocatur follis, ac eorum conceptaculum.

Scrupulum, Græci fere uncant grammarion: id autem eſt pars drachmæ tertia. Porro ſcrupula uigintiquatuor, unciam conſtituunt Columellæ, cæteriſque. Dimidiũ uero ſcrupuli, ſeſcruplum dici poteſt: ſicut ſe libra, libræ dimidium. In Medicina certe Celſus unciam, ſiue quod idẽ eſt, obolum, paulo plus dimidio ſcrupulo: ſiue ut ipſe appellat, ſcrupulo facit.

Scropha, quæ ſępius peperit ſus.

S C V

Scutiſtrum, uaſis genus. Et uidetur ex figura græca deriuari, a ſcutia.

Scutula, et Scutella, non modo uaſis genus eſt catini, ſed & quicquid ad illã ſimilitudinem formatur. Vt in arboribus, cum præcipitur: ſcutulã eximere, inoculatiõis eius gratia, quę uocatur emplaſtratio, aliud nõ eſt, quàm partem corticis ſcutulatim detrahere, in cuius locũ imponi queat par cortex ex arbore altera.

Sculpones, calceos putamus ex lana confectos. teut. Socken, oder Filtzſchuoh.

S C Y

Scylla, ſpecies eſt cepæ, ſiue bulbi: a qua acetum ſcylliticum dictum, Accõmodata eſt medicaminibus. De uino quoque ſcyllitico, quod cum ſcylla fit, mentio fit a Palladio: & ſcylliticum acetum, quod oculorum aciem exacuit. Columella lib. 12. cap. 33.

Scylmatis folia, Lege, Alua.

Scymatis folia. Ibidem.

σκόλοψ, palus, uel aliud quod infigitur.

Scyphium, uel σκύφιον, græce caluaria.

σκυταλίδες. Lege, κόνδυλοι.

Scytalides, qui ſubſunt articuli in digitis: uel, ut Ariſtophanes appellat, Phalanges. Inſunt autem cuique digitorum tres, pollice excepto.

Scython, apud Dioſcoridem Glycyrrhiza libro tertio, cap. 6.

σκύβαλα, aridiora oletula.

σκύλαξ, nonen cani accommodatum. dicitur enim σκύλαξ gręce catulus. Scribit Pollux in quinto Onomaſtici, τροφὴν εἶναι σκύλαξ, ἐκ τῶν μητέρων γάλα, id eſt, alimentum eſſe catulis maternum lac. Columella libro ſeptimo, cap. 12.

Scyram, herbam inuiſam nominat Nicander, & odioſam: nimirum quia in uere bobus officit, quo tempore boues laſciuæ ſaltant, ſiquãdo caules fruticũ eius ederent.

Scythica radix, autore Vergilio, Glycyrrhiza, ex Theophrasto lib. 9, plant.
Scythica equestris, Lege, Hippace.

S E C

Secale, farraginis & pabuli genus Plinio, occari tantū desyderans: ad arcendam famem utile: fœcunda, sed gracili stipula, uigricia triste, sed pondere præcipuū. Audiui qui Italicū esse nomē uelint, & nostram esse siliginem. Quā sententiam nos quoque in Herbarij nostri Tomo. 2. expressimus.
Secacul, Lege, Fraxinula.
Secta, quę a Græcis ἄιρεσις dicitur, dogmatum plurimorū est assensus artificiose compositorum, quę ad finem certū referri possunt. Vel Secta, dogmatum est multitudo mutuo se consequentiū, uel quę apparent, uel quę mutuo se consequi putantur. Vel sit, Secta est assensio, siue compositio plurium dogmatum, quę se mutuo, & quę his similia apparent, consequūtur, aut consequi putantur. Definitur & huiusmodi quædā expositio. Secta est assensio ex multitudine dogmatū ad unum finem se consequentium. Galenus de Definit.
Sectæ Medicorū tres sunt, Rationalis, Empirica, & Methodica. Rationalis naturæ rationem habet: quę inquirit caussas: deinde signis ad illarum inuētionem utitur: & rationem capit a cōtrario. Empirica, ad accidentium concursus respicit, quę ægris adsunt: & cōueniente eis curationem obseruat, idque nec morbo cognito, nec caussa comperta. Credūt em̄ Empirici uetustissimis, qui rerum per experimenta sibi obseruatura historiam memoriæ prodiderūt. Methodica eorum, quæ in membris similia sunt contemplatrix est, omnes em̄ particulares affectus ad generales duos reducit, ad strictum uidelicet, & fluenetm: quę communia uocant. De his latissime Galenus in Introductorio fere per totum.
Sectarum autē principes, Rationalis quidē Hippocrates Cous fuit. Post hūc Diocles Carystius, Praxagoras Cous, Herophilus chalcidonius, Erasistratus chius, Mnesitheus athenæus, Asclepiades Bithinus, Cienus, qui & Prusias dictus est. Empiricæ præfuit Philinus cous, qui primus eam a Rationali separauit, occasione ab Herophilo suo præceptore accepta. Cum autem suam hæresim principem esse uellet, Acronem Acragantinum, quo Rationali esset uetustior, ei initium dedisse dixerūt. A Philino Serapion Alexandreus ea secta floruit: deinde Apollonij duo, pater & filius, Antiocheni. Hos secuti Menodotus et Sextus, accurate eam coluerunt. Methodicā Themison laudacenus Syrius incœpit, qui ab Asclepiadę rationali deflectens, ad methodicę sectæ inuentionem se cōtulit. Post hos Mnasias, Dionysius, Proclus, Antipatrus. In ea autem nonnihil dissenserunt Olimpiacus milesius, Menomachus afrosidæus, & Soranus Ephesius. Fuerunt & nonnulli ἐπισυνθετικοὶ apud Grsæco nominati; ut Leonides Alexandræus. Quidam ἐκλεκτοί, ut Archigenes Apamæus Syrius. Hæc Galen. in Introductorio, siue Medico.
Sectæ priores in Medicina duæ, Empirica, & Logica. Empirica eorū est, quę sequuntur, & circa idem obiectum, & eorū quæ quoquo modo apparuerint præceptio. Logica autem, siue Rationalis secta, est abditarum rerum, & incertarum, operationūque, quæ in ipso medendi actu fiunt, uia & ratione consequentia, Gal. de Definit.
Sectorius porcus, qui gregem præcedens ducit.
Sectilia sunt, quæ dura constant, molliaue sunt: quęcunque nec diuisionem necessario anticipare, nec comminui cum diuidūtur possunt. Aristot. 4. Meteor.
Secundæ sunt, quibus aliquando infans ex utero inuolutus egreditur. Eæ autem geminæ sunt. Interior tenuissima & mollissima: quam Empedocles ἄμνιον uocauit. Exterior, quæ proprie Chorion, a nobis uero Secunda appellatur: quam & Hysteras quoque Græci appellant. Eas, hoc est, posteriores. Quanque et uulua ipsa numero singulari Hystera nuncupatur.
Secundinarum strangulatio, est propter recursum Secundæ affectus, qui deciderētiam affert, uocemque adimit. quare respiratio eis non potest fieri, ut cuiuis notum est. Gal.
Securidaca quę sit, uide apud Dioscoridem libro tertio, cap. 147.

S E D.

Sedem thoracis, superiorem uentrem Hippocrates uocat, a pulmone occupatum.
Sedes, extrema alui pars est.
Sedigiti uocantur, quibus in manu sunt di-

giti ſeni. Sic C. Horatij ex patricia gente filiæ uocantur Sedigitæ.

Sedimentum, urinæ ipſa reſidentia, & fæx, quam hypoſtaſim græce uocant.

Sedum. Democritus ſemina omnia ſeri iubet, medicata ſucco herbæ quę appellatur a Græcis aizoum, id eſt, ſemperuiua. Alij Buphthalmon uocant, quaſi oculum bouis. Alij Zoophthalmon. Sũt qui Ambroſiam, Latini Sedum appellant, aut oculũ, aut digitellum. Naſcitur in tegulis, ſeritur que in uaſculis fictilibus. Columella libro ſecundo, capite nono.

Sedum, herba quam Anagorã alias uocãt.

Sedum maius, Aizoum, apud Dioſcoridẽ libro quarto, capite. 91.

S E L

Selache, piſcis nomen Plinio.

σιλάχια Græce, uocantur apud Galenum quædam genera piſcium, quæ noſtri chartilaginata interpretantur. Omnia autẽ hęc ſunt carnoſiora, & cum cæteri piſces ſint ouipari, id eſt, oua pariant, hoc genus uiuiparum, hoc eſt, animal parit, excepta ea ſcilicet quam ranam appellant. Primus Ariſtoteles hoc nomen huiuſmodi piſcibus tribuit. Sic autem dicti, quaſi σέλας ἔχουσι, id eſt, ſplendorem noctu habeant. Video qui λεπίδας, id eſt, ſquamas non habentes, interpretentur, idq; ex Suida grammatico qui ſic inquit, σιλάχιον ὅτι τὰ λεπίδα οὐκ ἔχει οἷον σμύραινα βοῦσ νάρκοι τρυγὼν ἄλλ' ἃ ὠτοκεῖ,
σιλάχιον ἰχθύδιον, ὃ μόνον ζωοτοκεῖ πρῶτον ὠοτικεῖσον ἐν αὐτῷ πλὴν βατράχου.
σέλας πῦρ, unde σιλάχια, apud Suidam.

Sella, pro excrementis hominis. Plinius libro. 24. cap. 19. priuatam quidem latrinam Columella, niſi fallor, Cæſale appellat, ἀπὸ τῦ καισαι, quod eſt egerere, ſiue a ſeceſſu. Verba eius ſecũdo libro hæc ſunt. Vbi greges inquit, quadrupedum uerſantur, quædam quotidie, ut culmina & cæſalæ: quædam pluurijs diebus, ut bouilia & ouilia debent emundari: etiamſi nõ culmina, ſed culina fere ſcriptum.

Selapyros, Plantaginis nomen.

Selenogonon, Pæonia, apud Dioſcoridem libro tertio, capite. 158.

Selerniacon, cyphi confectio altera, æque præſtans ut prior.

Seleucides aues, quarum aduẽtum ab Ioue precibus impetrant Caſij montis incolæ, fruges eorum locuſtis uaſtãtibus: nec unde ueniant, aut quo abeant compertũ eſt. Plinius libro decimo, cap. 27.

Selibra, libra ſemis. Vide, Scrupulus.

Selinuſia terra, uide quid ſit apud Dioſcoridem libro qninto, cap. 166.

Selenites lapis, quem aliqui Aphroſelinon appellant, quoniam noctu plenus creſcente luna reperitur. Dioſcor. lib. 5. cap. 150.

S E M

Semen, eſt quod humorem, caloremq; in ſe habet inſitum: qui cum deſinit, ſemen infœcundum, ſicut urinum ouum redditur.

Semen quid ſit, lege, Sperma.

Semen excernitur a cerebro & ſpina dorſi, ut aiunt Plato, et Diocles. Praxagoras autem, Democritus, atq; Hippocrates etiã ex toto corpore. Democritus quidẽ aiebat. Homines cuncti unus erit, atq; iterũ unus homo unus. Hippocrates autem. Voluptas in re Venerea ab omni parte corporis prodit: ſalubribus quidẽ & ſanis ſalubris & ſana, ab inſalubribus uero inſalubris & ægra. Secundũ autem Stoicos, Semen eſt quod conſtituit & confirmat animal: humidum quidem ſpiritu & aere uolunt, ex partibus duabus præcipue. Secundũ autẽ Aſclepiadẽ, eſt idem quod in coitu excernitur prolificum. Quæſitum autem, an ſemen emittat mulier quemadmodum maſculus? quum eundem habeat coeundi appetitum, eiuſq; ægritudinis particeps eſt: & in diſſectione membrorum, quam Anatomicen uocant, ſeminarios meatus habere aperte demonſtratur. Quod autem ſemen non emittat, maximo argumẽto ſunt liberi haud quaq; matribus ſimiles. Idem hoc contingere, teſtatur Hippocrates in libro De natura fœtus, inquiens. Si ſemen manſerit ab ambobus in uulua mulieris, atq; tum miſcetur, ſimul etiã muliere non quieſcente, coaceruatur, & conquieſcit: calefactum poſtea ſpiritum continet. Galenus de Definitionibus.

Semen differt a Genitura: quoniam ſemen in meatibus eſt & uaſis ſpermaticis. Multi autem hæc ſpeciebus diuiſerunt, ut Aſclepiades dixit: quod ſemen eſt etiam in hijs, qui non poſſunt generare. Nos aliter definiuimus, dicentes aliud eſſe genituram, & aliud ſemen. Galenus de definit.

Semen Leoninum, Leontopetalon, apud Dioscoridem lib.3.cap.109.
Semen Pelecinum, Hedysarum, apud Aetium serm.12.cap.44.
Semen, præter alia priuatim etiam ad Spelsam refertur a Medicis, quum præter græcanicum nomen etiam Semen uocant.
Semen Indicũ. Sic Hippo. Piper appellat.
Semen Mercurij, Anethum, apud Dioscoridem lib.3.cap.65.
Sementinæ feriæ, a semente: quod sationis caussa susceptæ essent, sic dictæ.
σεμίδαλις, id est, Simila, uel Similago.
Semidalitis, ex similagine panis.
Semidodrans, & Semidodantrale, quod est quatuor digitorum magnitudine: græce τετραδακτυλαῖον.
Semiformati, nõdum perfecti, neq; toti partibus suis consummati. Columella libro.8. capite quinto.
Seminalis, Polygonon, apud Dioscoridem libro.4.capite.5.
Seminarium, in agricolatione est quædam quasi nutrix nouellarum plantarũ. Significat enim locũ in quo plantaria adolescunt: ut mox illinc translata migrent in suam sedem. Natura enim arborum sicut hominũ auida est nouitatis, & peregrinationis. Et cum nutrix sæpe indulgentior sit quã mater, melius plantæ in seminario proueniũt: quod succosum, elapidatumq; esse debet, minimeq; rimosum. Hinc Colum. docet, quale sit eligendum, parandumq; uitibus seminarium, quod a Plinio quoq; cęterisq; perscribitur. Colum. lib. de Arbor. cap.1.
Seminaria uasa, sunt uenæ quę a caua uena in testes, quibus etiam alimentũ præstant, sinuosa reflexione feruntur, græca, τὰ σπερματικὰ ἀγγεῖα. Vide, δίδυμοι.
Seminio, pro semine.
Semitani sulci, Decumani nuncupantur. Plinius hoc idem scribens, dixit: Oportere uineas quintannis semitari, hoc est, ut in quinto quoq; palo singulæ iugo paginæ includantur. Decumarius uero limes uocatur, qui secat agrum, currens a septentrione ad occasum: sicut Cardo appellatur limes per agrum currens a septentrione ad meridiẽ. Oportet, ut Plinij uerbis utar, uineas limitari decumano. Col. lib.3. cap.20.
Semitertiana febris uocatur, quæ ex mixtura & temperamento quotidianæ & tertianæ febris consistit. Galen. libro de Tempo poribus morborum.
σεμνὸς, id est, uenerãdus Vitex, uel Agnus castus: fortasse quia castitatem dicitur conseruare.
Semperuiua, idem quod Semperuiuum.
Semperuiuum marinum, id est, Aloe: ab eo sic dicta, quia semper uiret. Autor Barbarus in Corollario.
Semperuiuum, Aizoum, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.91.
Sempiternæ uenæ, uenæ pariter & arteriæ quæ circa os sacrum in formam literæ λ, bifurcantur in duas partes: ab epate descẽdentes: de quib. uide Carpum Anatomicũ in cap. de Aorta, & magna uena Chyli.

S E N

Senchatum, nostro orbi nomine tantum cõgnitum, sed cũ Cinnamomo, Casiaq; nascitur. Plin. lib.12. cap.21.
Senectus, est ætas, in qua conficitur & deteritur animal ipsum pauciore & diminuto calore: atq; cum iam siccitas & frigiditas in eo pariter dominatur.
Senectus item nihil aliud est, quam siccum & frigidum temperamentũ, annorũ multitudinis ratione prouenieus, Galenus libro.5. de sanitate tuenda.
Senectus, senium serpentis exutuium, teste Plinio. Leberida Græci, Callimachus in Hercule etiam Syphar appellat.
Senipes, uermiculi qui uites arrodunt.
Sensibile, est omne id, quod sensu percipitur: ut uisu, auditu, gustu, tactu et odoratu.
Sensibilia, ut lapis, canis, paries, & quęcũq; sub sensum cadunt.
Sensile, est quod sensui obnoxium est.
Sensitiuum autem Theoni & Dioni, quæcunq; sensu prædita animalia.
Sensorium, ut oculi, nares, lingua, quæ instrumenta sensoria appellantur.
Sensorium, rerum creditarum sensum reddens instrumentum.
Sensorium, Sensus, idem.
Sensus, est affectus animæ, quę res corpore as denunciat. Est enim sensus facultas quędam, & actoria uis.
Sentes, Rubus, apud Diosc. lib.4. cap.40.
Senum natura qualis. Lege, Aetates. &c.
Sensus sunt quinque: Visus, Auditus, Gustus, Odoratus, & Tactus: qui omes famulantur & inseruiũt animæ: quẽadmodum

Bitinus Asclepiades ait, quinque sensuum operationē esse ipsam animam. Visus fit per oculos, quū uidelicet illis insertus est spiritus tenuis, maxime ad pupillæ angulos peruadēs, qua parte uisoriæ apprehensiones fiunt. Auditus a spiritu fit auribus infuso, sicciore quidem & tenuiore. Olfactus a spiritu qui in nares descendit, perficitur. Gustus lingua. Tactus organo manuum & pedum.

S E P

σηπεδονώδης, id est, putredinosus, & ad humorū intēperantiā ꝓcliuis. Gal. 8. Meth.

σηπεδόνες, marcedines & putredines.

σηπία, Sepia.

Sepias, Greci σηπίας uocant, et Lolligines Theutidas: de quib. Grecus Poeta cecinit, Solos piscium agnoscere, quid album, quid uerum sit. Vide Diosc. lib. 2. Plin. lib. 9. ca. 29. & 31. Differūt aūt Lolligines a Sepijs toto genere: quanquam & amicicia & similitudine cōueniant. Est & Teuthos magnitudine insignis, qua sola fere differt ab Teuthide: ut Teuthos Lolligo, Teuthis Lolliguncula dici iure possit. Atramentū Lolligini subpallidum, nigrum Sepię. Inuenimus & Libi genus Teuthida, hoc est, Lolliguncula ab Græcis uocatum. Est & apud Celsum atramenti Sepiæ mentio, de quo alias. Ossium eius usus est aurifabris, & argentarijs, ad fundendum metalla. De Sepia Plinius lib. 9. cap. 38.

Seps, colorem quem attigerit reddit, quatuor recuruis dentibus armatus, quem petit morsu, tabe exanimat. Aelianus.

Seps, generale uocabulum lacertę & millepedæ: sed cum lacertam significare uolumus, Chalcidicæ nomenclaturā addidimus. Sed an idem sit cum ea quam Aristoteles Chalcida, & Zygnida nuncupat, & Theodorus more suo Dignydam cōuertit, Lacertę paruę similem, ęstimabunt legentes. Certe Hermolao Barbaro non uidetur. Significat & tuber pestilenticum apud Hippocratē: haud dubie ab erodendo σήπειν.

σηπτὰ, medicamēta quę ui habēt erodendi.

Septem, numerus est superfluus, & nō consunctus, sed indicatorius.

Septi transuersi, diuersas acceptiones, uide apud Galenū de locis affectis lib. 5. cap. 3.

σηπτικὰ, exedentia medicamenta. Celsus libro quinto, capite decimonono.

Septica uis, & medicamenta quædam Septæ, ab erodendo, putrefaciendoque.

Septimuncialis satio, sic dicta est apud Columellam, a sacrificio Septimunaliorū, quod fiebat in septem locis Romę, nominatę Septimontium, a septem montibus, in quib. sita urbs est.

Septineruia, Plantago.

S E Q

Sequalis, id est, qualitatis expers: Græci ἄποιον uocant.

S E R

σεραγγώδεις, testes dicuntur, hoc est, cauernosæ.

Serapias, testiculorum generis, uel satyriorum, ut uocant, apud Diosc. lib. 3. cap. 143.

Serapion, primus omniū nihil rationalem Medicinam pertinere ad Medicinam professus, in usu, & experimentis eam posuit. Notat hūc aliquoties Galen. lib. Therap. 2. Vixit, ut supputat Volateranus, circa annum Domini. 1070.

Q. Serenus Sammonicus, Gordiani iunioris pædagogus fuit. Cuius meminit Spartianus in Caracalla his uerbis. Occisi sunt et in balneis plures, et in cœnis, inter quos Sammonicus Serenus: cuius libri plurimi ad salutem extant.

Serenitas nihil aliud est, quam aer nubibus, nebulaque uacuus. Arist. lib. de Cœlo & mū.

Serię, uasa sunt fictilia. Persius: Crepat argenti mihi seria dextro Hercule. Idem, Seriolæ ueteres, metuens deradere limū. Teren. Releui dolia omnia, serias omnes. Colum. lib. 10. cap. 18.

Seriphium, Absinthium marinū, apud Dioscor. lib. 3. cap. 26.

Seriphium, aliud a Santonico, non solum uoluit Paulus, sed & Galenus lib. 6. Simp. Et Plinius libro. 27. Nec te mouere debet Dioscor. Absinthium marinum a non nullis Seriphium, ab alijs Santonicum uocari scribens: scis enim, quam inconstantes sint huiusmodi nomenclaturæ, & pro libito ab unoquoque confictæ. Alioqui si hasce sequamur, Abrotonū idem dicimus quod Absinthium ponticū: cum, eodem Dioscoride autore, Romani sic Abrotonum uocent, atque idem quoque cum Santonico: quoniam, ut refert Galenus, Abrotonum a Romanis uocari Santonicum, scripsit Pamphilus. Voces igitur unusquisque

prout uult, ait Galenus, modo sciat res esse diuersas. Tutius tamen est sequi antiquorum, præsertim Galeni, nomina, ne in reb. quoq; ipsis labi contingat. Verum & Dioscorides ipse, si emaculatus sit codex, Santonicum rem diuersam a Seriphio facit libro.3. in fine cap.26. pro uerbo enim Sardonicum, legendum Santonicon: & pro uerbo Sardonium, legendum Santonicũ. Quod nedum ex Galeni, Plinij, Serapionisq; concordi sententia patere potest, sed quia nulla est in Gallia Sardonis regio, sed Santonis: estq; Sardonion, alia herba, de qua Dioscorides lib.2. inter Batrachij species, & libro.6. inter uenena mentionẽ facit, a qua Sardonius risus Græcorum prouerbium non bonæ famæ in uita, sicut Dioscorides, Paulusq; testantur: & libro.4. Auicenna, sub nomine Seardi, licet ignorauerit de qua re scriberet, nec intelligi ualeat quid scripserit, nisi ab his, qui ea quę ille scripsit, aliubi didicerint. Obscurius quoque idem Auicenna scripsit de Seriphio, & Santonico lib.2. sub Scheæ nomine, in capitis principio, adeo, ut ne diuinãdo quidem possis assequi quid uoluerit: & ne in nostra tantum æditione putes difficultatẽ, consule & Hebræam, & maiorem, nõ modo æquam inuenies obscuritatem. Vide quod saxũ uoluant ij Medici, qui Auicennam sibi in idolum erexere. Sed de his alias maiore ocio.

Seris. Lege, Condrylla.

Serpens portentosę magnitudinis, memoratur a Gellio lib.6. cap.4.

Serpens latet per brumam, uere procedit, senectam exuit: uisum quem longo situ amisit, fœniculo recuperat: eos abigit cornu cerui suffitum. Aelianus.

Serpentes non sunt in Sardinia. Solinus capite decimo.

Serpentes Marsos nõ lædunt, & Amyclas fugauere ex Italia. Vide Solinum cap.8.

Serpentum uaria genera, apud Plinium libro.8. cap.23.

Serpentes aliquot eximiæ atq; portentosæ magnitudinis fuisse, in historijs leguntur, scilicet, apud Liuium, Valeriũ Maximũ, & alios scriptores Romanos.

Serpentum nomina sunt, etiamsi diuersarũ specierum, Cerastes, Hydra, uel Hydros, Enydros, Natrix, Coluber, Draco, Aspis, Dipsas, Paria, Amphisbena, Acontia, Prester, Vipera, Aemorrhois, Sipedon, Seps, Porphyros, Cantharus, Cecilia. Horum omnium nomina & species prosequitur Aelianus libro de uaria historia, & Aristoteles libro de Animalibus.

Serpens Cerastes in Aphrica reperitur, geminis in fronte corniculis, ut cochlea insignis. Aelianus.

Serpentaria, idem quod Dracunculus: ut autem multi Dracunculi, ita multæ quoq; Serpentariæ.

Serpillum, illi a serpendo nomen inditum: quoniam si qua eius particula terram attingat, inibi radices dimittit. Describitur ab Dioscoride libr.3. cap.44. Plinio libro.19. cap.8. Theophrast. lib.6.

Serpillum, herba uulgaris, cuius & Vergilius meminit:

Allia, serpillũ, herbasq; cõtundit olentes.

Vocat etiam Sisymbrium Dioscorides li.2. Serpillum: nimirum propter figuram & speciem. Plinius ait Serpillum syluestrem Sisymbrium dici.

Serraneæ, uiolæ purpureæ: unde Serranum ostrum.

Sertula campana, Melilotos, apud Dioscoridem lib.3. cap.46. Plin. libro.21. cap.11. & 21. & cap.9.

Seruilius Democrates inuentor & buccinator herbæ quam Hyberidam appellauit, qua cum omnes suos ægros curabat. Plin. libro.25. cap.8.

Serum lactis. Lege, ὀῤῥός.

Serum, liquor lactis qui quasi colatorio eliquatur, defęcaturq;. Verg. Pasce sero pingui. Colum. lib.7. cap.8.

S E S

Sesamis, Sesamoides, apud Dioscoridem libro.4. cap.153.

Sesamites, Sesamoides. Ibidem.

Sesamoides maius, a similitudine nomẽ accepit: de qua Dioscor. lib.4. cap.153.

Sesamoides paruum, apud Dioscoridem libro.4. cap.154.

Sesamon, ontis, panis ex Sesamo.

Sesamon agrion, Heliotropium magnum, apud Dioscor. lib.4. cap.203.

Sesamum syluestre, id est, Sesamum paruũ, apud Dioscor. lib.4. cap.153.

Sesamum syluestre, id est, Cici, apud Dioscor. libro.4. capite.167.

σησάμινον ἔλαιον, oleum Sesaminũ, quod fit ex Sesamo.

Sesamum, & Sesama, nam utrunq; recte dicitur, caule ferulaceo est, & flore foliaceo, ut Irion. Quadragesimo perficitur die. Genus ex eo candidum præfertur dulcedine, quod & in cæteris leguminibus contingit. Grana eius in siliquis distincta, ut lupini, sed peculiari quodammodo septa: uiride nullum attingit animal. Nihil ita emacrat solum. Hodie peregrinum & Germaniæ, & Italiæ. Affertur igitur ex alienis nationibus, maxime uero ex Aegypto. Cætera de Sesamis pete ex Plinio lib.18, capite.7. & Dioscor.lib.2.

Sescrupulum. Vide, Scrupulum.

Seseli Aethiopicum, medicinis incognitũ. Vide Dioscor.lib.3.cap.59.

Seseli Creticũ, uel Cretense, quod in Amano monte iuxta Ciliciam nascitur. De eo Dioscor. egit lib.3.cap.61.

Seseli Cyprium, Cici apud Dioscoridem libro.4.cap.167.

Seseli Massiliense: de eo Dioscorides libro 3.capite.58.

Seseli Peloponẽse, folijs Cicutę, de quo Dioscorides lib.3.cap.60.

σίσιλον ἢ σισίλιτα, uocant eam concham terrestrem, quæ uepribus, frutetisq; glutinata cohęret.

Seselis, Aegyptiace Cautalis, uel, galli pes.

Seselis, est Platocyminum, uel Cyminum latum, teste Alexandro lib.3.cap.43.

Sesquiculllearia dolia, quæ continent culleum unum cum dimidio. Est autẽ Culleus capax.20. amphorarũ, ut indicat Plin.41. Et qđ Priscianus euidẽter ostẽdit his uersi.
Est et his decies quẽ cõficit amphora nostra
Culleus, hac nulla maior mensura liquoris.
Alias Culleus dicitur supplicium parricidarum: de quo in secundo Commentario Suetonij copiosissime. Colum.lib.12.ca.18.

Sesquipes, pes unus cum dimidio alterius. Colum.lib.4.cap.9.

Sesquiopera, significat integram operam & dimidiam. Et hęc particula in omni ferme compositione habet talem intellectum, ut signet totum illud de quo agitur, eiusq; dimidium: ut sesquidigitus, dicatur unus digitus & dimidiatus. Itẽ sesquihora, sesquipedalis, sesquicyathus, sesquimodius. M. Varro tradit annum diuidi in octo sesquimenses, ut singulis sesquimẽsibus integer mensis & dimidiatus attribuatur libro nouissimo. Columellæ dolia sesquiculllearia nuncupantur, quæ uidelicet unius Cullei cum dimidio sint capacia. Sesquiplagam dixit Tacitus: intelligi uolens non unam tantum plagam suffecisse ad hominem obtruncãdum, sed opus quoq; fuisse dimidio secundæ plagæ. Columella lib.2.cap.13.

Sessiles uerrucæ, id est, Myrmeciæ.

Sestertium, in mensuris accipe pro duobus pedibus & dimidio: sicut in nummis continet duas libras & selibram. Columella libro de Arborib.cap.1. Alij sic,

Sestertium, siue quod idem est, Sestertius nummus, Plin.lib.34. cap.3. a semisse tertio uidetur appellatum: quia uidelicet nõ duos asses tantum, sed semissem quoq; tertij cõtinebat assis, autor quidẽ Vitruuius, Festus, & alij. Sed id a Græcis tractum uideo, qui, ut ait Pollux, τρίτον ἡμιτρεχμόν id est, tertiam semidrachmã uocabant, pro duabus drachmis ac semisse: postea tamen sestertium quaternos asses ualuit. Semper tamen quarta pars erat denarij. Nam cum denarius per initia decussem ualebat, quarta pars fuit dupondius & semis. Cum uero sexdecim asses ualere cępit denarius, quarta pars erant quaterni asses. Cęterum Columella precium sestertij minimum facit, quando singula iugera inculti soli ueni re tradit milibus sestertijs. Apud Lampridiũ uero ita legitur, Heliogabalus, inquit, nunq; minus centũ sestertijs cęnauit, hoc est, libris.30. Aliqñ aũt trib. milibus sestertijs cœnauit, omnibus supputatis quę impenderet. Cœnas Vitellij & Apicij uicit. De Sestertijs Añot. Barb. Vide, Talentũ.

S E T

σῆθος, supior thoracis pars ad iugulos usq;.

S E V

Seuaciones, grece στεατώματα: de quibus uide Paulum lib.6.cap.36.

Seuerus medicus, citatur subinde ab Aecio.

Seuum, Græci στέαρ uocant.

S E X

Sextans. Vide, Vncia.

Sextarius. Vide, Cotyledon.

Sextiæ aquę, olim acris caloris, nunc euaporarunt. Solin.cap.8.

Sextilis aspectus, quando Planetæ duo inter se signorum spacio duorum distant.

Sextinus denarius ideo uocatur, quia in sex uncias, hoc est, sex obolos, ut ait Celsus, diuiditur drachma, quæ latine denarius uocatur.

Sextula, æris minima pars est. Ex eo dicta, quod sit sexta pars unciæ. M. Tullius in oratione pro Cecinna, fecit heredem ex deuncia & semiuncia Cecinnam: ex duabus sextulis, M. Fulcinium libertũ superioris uiri. Erutio sextulam aspergit. Priscianus in opusculo metrico,

Sextula quę fertur, nã sex his uncia cõstat. Colum. lib. 5. cap. 1.

S I A

σιαγὼν, Buccarum musculus.

S I C

Sicca membra, pili, ossa, chartilagines, choreæ, ossium uincula, uenæ, arteriæq;, nerui qui uocales uocantur a Medicis.

Siccanea dicuntur, quæ gaudent siccitate: sicut e diuerso rigua quæ humore lætantur. Pratorum duo sunt genera. Alterum siccaneum uocant, suapte natura fœnum progignit. Riguum uero irrigatione est resouendum.

Siccum magnum Indum, cuius usus quondam fuit ad Elephantiasim, & omnem cutis scabriciem: ad articularem item morbum. De quo uide Aecium ser. 13. cap. 133.

Sicelioticon, Psyllium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 73.

Sicera, uinum forte. Hieronymus Theologus pro omni potu interpretatur, qui inebriare potest.

Sicilare, ut Plinius docet, est falcibus consectari in pratis, quæ fœnisecos prçterierũt. Arbitratur M. Varro dictum uerbũ esse a sectione. Columella lib. 2. cap. 22.

Sicilicus, semiuncia est, ut ait Columella. Vocatus ita, quod unciam secet, autore Festo. Cuius dimidiũ Semisicilicus Palladio. quanquam Semiciculus scriptum est. Sciendum uero, commodius & honestius genus esse loquendi pro duabus uncijs, cum sicilico sextantem sicilicum dicere, quam sextantem & sicilicum. Plinius. 8. Volat. Vno, inquit sextante sicilico.

σίκυα, Cucurbitula latine.

Sicya picta, Colocynthis, syluestris cucurbita, apud Dioscor. lib. 4. cap. 198.

Sicyonium oleum quomodo fit, uide Dioscoridem lib. 1. Oleum Sicyonium, a Sicyone antiquissima Peloponensi urbe. Vide in Annotationib. Dioscor. plura.

S I D

Sida. Lege, Malicorium.

Siderationem Plinius, & post eum plures alij, translato a Græcis nomine, in plantarum uitio, & in hominis malo dixerunt, cũ in uiuente adhuc homine, uita caret aliqua eius pars: quemadmodum per æstatem, & ardentissimo Canis ęstu in arborib. fit, quæ arescente ui solis altius terra, ideoq; deficiente humore, quo nutriuntur, languent, foliaq;, & summos coliculos amittunt. Eoq; malo affectas arbores, Græci ἀστροβολήτους, id est, sidere percussas uocãt. Idem quoq; malum uocant ἀστροβολισμὸν ἢ σφακελισμὸν, Præsiderare autem aliud est: ut cum maturior tempestas hyberna, præpropero rigore improuisos opprimit, quod Græci προχειμάσειν uocant.

Sideritis Achilleos, Achillea ipsa, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 39.

Sideritis, Aiuga, apud Dioscoridem libro tertio, capite. 176.

Sideritis, Helxine, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 42.

Sideritis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 36.

Sideritis, præter herbam eius nominis, etiã Magnetem significat: non alio sane etymo, quam quia ferrum ad se attrahit, quod Græci σίδηρον uocant. Lege, ἠρείκα.

σίδιον. Lege, Malicorium.

σιδήρου καῦσις, cum ferro adustio: nos cauterium uocamus. Eius uarias adhibitiones nemo rectius tractauit Albucasi lib. 1.

S I E

Sief, medicamentum solidum ad oculos clarificandos; formatur ad modum parui suppositorij, quod distemperatur, & liquefit, & tum demũ oculis imponitur. Aliquando confricatur super lapide, & cũ aqua fœniculi, uel alia oculis illinitur.

S I G

Sigillum Salomonis quid sit, lege Barbari Corol. lib. 4.

Significatio, est per signum, signaue deprehensio. Item,

Significatio signum est alicuius rei ignotæ demonstratiuum. Prognosticum, signum est, ex quo aliquid futurum cognoscitur. Indicatiuum signum est, quod plurimum potest in deprehẽsione alicuius ignoti con

sequentis ipsum bonum. Commemoratiuum signum est (ut Empirici aiunt) res apparens, & cognita ex obseruatione conducere ad recordationem notæ rei. Præsentia signa sunt, omnia Pathagnomica. Hæc enim cum adsunt, adsunt quoque ipsæ passiones: his uero cessantib. desinunt etiā passiones. Præsentia præcedentium signa, ut prius facti ulceris cicatrix. Præsentia futurorum, ut mortificata facies morituri. Præsentia signa prius factorum, ut post accessionem ęgritudinis remissio. Præterita præsentium, ut esse morsum ab aspide. Aut sic. Præcedentia signa præsentium, ut esse uulneratum in tenui intestino. hoc enim perniciosum est. Præcedentium futura, ut cō fracti, cōtritique ossis callum recipientis, callum obducere oportet per restitutionem. Præterita futurorum, ut exempto e capite osse, cicatricem futuram. Succedentia præsentium, ut periclitari uulnerata in senib. Præcedentia signa subsequentiū, ut in uulnere conuulsio: quippe conuulsus non amplius uiuit. Galen. de Definit.

Signa Crisima, id est, iudicatoria.

Signinum opus uocant, ut docet Plinius, quod fit fractis testis, tusisque, ut firmius duret: quo genere etiam pauimenta sunt excogitata. Colum. lib. 8. cap. 15.

S I L

Silaceus color. Lege, Color uarius.

Silago, Coronopus, ut placet Barbaro.

Silanus quid apud Celsum significet libro 13. capite. 18. dubitari merito potest. Cesarius interpretatur eo loci riuum: atque sane placet commentū. Meminit & Pompeius grammaticus lib. 18.

Silaus. Lege, Sium.

Silbacium, Psyllium herba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 73.

Sylene, Cyclaminos.

Silenti luna, id est, in coitu lunæ cum sole, quem diem alij Interlunium, alij silentis lunæ appellant. Varro Intermenstruum: Firmicus Synodicam frequenter. Columella libro. 2. capite. 10. Sic silentis spiritus diem apud eundem lib. 3. capite. 19. id est, dum cœlum silet, cum serenum est, & tranquillum. Silent quoque herbę, & uirgę cum non germinant. Silent uineæ, quando nō progemmant, hoc est, gemmas, oculosque non parturiunt, sed quasi silentes quiescūt, manentque immobiles. sic diem, cœlum, sitit culū quoque silentia apud eundē inuenies.

Silet, silescit cœlum, luna, herba. Cœlum, quod serenū est: Luna, dum coit: Herba, quæ nondum germinat. Priora duo Plinius, ultimum Columella. Silent & a uento loca Plinio, Catulloque.

Silicia, & Silicula, olim Fœnugręcę natiuæ nomenclatura Romanorum.

Silicula, id est, Fœnugræcum.

σιλιγνίτης, panis qui ex siligine cōficitur.

Siligo, secūdę conditionis triticū est, si Columellæ credimus. Verba eius sunt. Tritici genera plurima cognouimus: uerum ex his maxime serendum est quod Robus dicitur: quoniam pondere & nitore præstat. Secunda conditio est habenda Siliginis: cuius species in pane pręcipua ponde re defecit. Alij pro Glyra apud Dioscoridem interpretantur: suasque ad id rationes quibus nitantur, habent.

Siliquam, arborem ficum Aegyptiam uocari, & in Ionia Ceroniam, Theophrastus autor est: quæ & κεράτια dicitur. Quanquam Galenus arborem Ceratoniam, fructum Crantia nominari scribit, a corniculi similitudine. L. Columella Siliquam græcā uocat: credo ut a Fœnugręco distingueret, quod absolute Siliquam rustici cognominant. Recentiores Gręci χυλοκέρατα. Sed alia est ficus Aegyptia omnino, ut Plinius notauit. Quandoquidem in Aegypto nulla nascitur, sed in Syria, Ioniaque, & circa Gnidum atque Rhodū, folijs semper comantibus, flore candido, cum uehementia odoris, pomo Siliquæ, & ob id nomen: radice sublimi, sed non multum plantigeræ in imis partibus, superficie flauescens, inarescensque, succum auferente sobole, pomo antecedentis anni detracto: & cætera, quę pluribus in naturali sua Plinius lib. 15. cap. 19. &. 28. lib. 17. cap. 8. libro. 23. cap. 8. & Herm. Barb. in Coroll. annotauit. Diosc. lib. 1. Est & & nomen herbæ Ceratia Plinio, uno folio, radice nodosa, et magna, cœliacis, & dysentericis in cibo danti. Idem autor coniungit huic Peraticam, septem ei caules reddendo, qui uelut rosæ capita sustineant. Quanquam in quibusdam non Peratica, sed Statica scriptum legitur: fortasse quoniam aluum præcipue sistit.

Siliqua græca. Lege, Siliqua.

Siliqua, a Columella Fœnugræcum.
Siliqua Syriaca, γνάφαλις, iuxta Scribon.
Siliquam uocant, quæ ficus Aegyptias appellatas producit. Theophr. lib. 1. cap. 23.
Siliquæ, fabarum folliculi.
Siluarius. Lege, Silurus.
Silones, qui nasum sursum uersus repandū habent. Nonius Silones uocat, quorum supercilia promineant.
σίλφι ἐν τοῖς ἀρτοκοπάσις, Blatta quæ est in pistrinis. Multa eius genera. Est enim quæ μυλακούς dicitur, quæ circa molas se re uersatur. Alterum genus odoris teterrimi. De Blattis plura Dioscor. libro secundo. Plin. lib. 29. cap. 8.
σίλφιον, cremor balsami, apud Paulum lib. 3. cap. de Paresi.
Silphium, id est, Laserpitium. Vide Diosc. lib. 3. cap. 93. Lege, Laserpitium.
Siluestre folium. Lege, Malobathrum.
Siluestris Cupressus. i. Iuniperus magna.
Silurus, an sit Sturio piscis marinus, uide cōtrouersiam Manardi libro. 9. epist. 3. & apud Paulum Iouium libello de Piscib. Romanis Plinius sic:
Silurus piscis est fluuiatilis, qui & alibi quā in Nilo nascitur. Aecius Siluarion (ut putat Barbarus) uocauit: cuius felle suffusos oculos inungi, addito melle, præcepit bobus. Aristoteles uidetur Silurū intelligere. Theodor. eum Glannm piscem nominat. Plin. lib. 9. cap. 15. Dioscor. lib. 2.
Silybum, lata spina est, folia ferens Chamęleonis albi, apud Dioscor. lib. 4. ca. 161.

S I M

Sima, hepatis pars, id est, gibbus: uel superficies conuexa hepatis.
Simia. Vide Plinium lib. 8. cap. 54.
Simiarum genera sunt, Cercopitheci, Cynocephali, Cæpi, Sphinges, Callitriches, Satyri, Cynoprosopi, Manticoræ, Crocutæ: de quibus omnibus require Plinium, & Aelianum,
Similares partes hominis sunt, arteriæ, uenæ, nerui, ossa, chartilagines, ligamenta, membranæ carnes. Instrumentales uero, cerebrum, cor pulmo, iecur, uenter, lien, oculus, ren.
Similares, & dissimilares partes sic cognoscuntur. Animalium enim partes aut compositæ sunt, quæ scilicet in similes sibi partes diuiduntur: aut incompositæ, quę apte secatæ in partes dissimiles sunt, nō in similes. ut manus non in manus secatur, aut facies in facies: Quapropter eas dissimilares nominamus. Quo in genere partiū sunt, quæ non modo partes, uerum etiam membra sunt. uidelicet, quæ cum ipsa totius integritate describantur, habent intra se partes diuersas, suiq; generis ædificia. ut caput, ut pes, ut manus, totum brachium, & pectus. quippe & ipsę partes sunt totę, & ex partibus constant diuersis. Quæq; aūt pars dissimilaris, ex similaribus constat, ut manus ex carne, ossibus, neruis. Aristot. de Anim. lib. 1. cap. 1.
Simila, & Similago, ex quibus Similaceus, & Similagineus panis, præ cæteris omnibus delicatior: de quo sic Martialis in Xenijs. Nec dotes poteris similę numerare, nec usus Pistori toties cū sit et aqua coquo.
Simpeax, lingua Dacorum, Plantago.
Simplex, omni cōposito prius est apud Galenum. 4. de ualet. tuen.
Simplicia & prima corpora, uocantur ipsa elementa.
Simus, ut docet Suidas, opponitur γρυπῷ, id est, adunco. Sicut ergo γρυπὸν Græci uocant habentem aduncū nasum, ita econtrario σιμὸν dicūt, cuius nasus est depressus. Simas Capellas dixit Poeta. A simo rostro delphines simones appellantur. A simo, resimū, et subsimum traxere nuncupationem. Sunt autē nares resimæ, reduncæ, depressæq;, quales in pacandis bobus maxime spectantur. M. Varro scribēs de Canibus, inquit. Esse debent labris subnigris, aut rubicundis: neq; resimis superioribus, neq; pendulis, subtus mento suppresso. Idē boues probat, qui sunt subsimi, hoc est, ut ego interpretor, dorso depresso, & subsidente. Col. lib. 6. cap. 1.

S I N

σινεμωρουμένη dicitur, quæ cum uiro congreditur.
Sinapis, & Sinapi, & Sinape, media producta legendum. Græcia, & Dioscor. etiam Napus uocat lib. 2. quasi Naphus, ut Athenęus interpretatur: quoniam acri, & proinde incommoda natura esse uideatur, addit & pusillo corpore. Sinapi uero dici putat, quia olfactu luminib. officiat & Alliū. Lege Plinium libro. 19. capite. 7. Dioscoridem lib. 5. cap. 102.

Sinapi sylvestre. Lege, Thlaspi.
Sinapi Persicum, Thlaspi. Ibidem.
Sinapi, Pythagoras principatū dedit inter ea, quorum uis in sublime fertur: quia non aliud magis in nares & cerebrū penetret.
Sinapi Persicum, Capparis. sic uocata a Romanis, ut inquit Paulus lib. 1. cap. 22.
σινάπινον ἔλαιον, Sinapinum oleum.
Sinapismus, exulceratio, īposito aliqua parte corporis sinapi facta: multoque uehementior est dropace. Propterea sinapismū dropax uel præcedit, ut præparet: uel consequitur, ut reliquias absoluat. Maxime laudatur Dropax, Gallus cognomine. Dropax porro quid reuera sit, lege, Dropax.
Singentiana, Acoron, secundū Apuleium.
Sinon, et Senon, idem quod Sison, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 62.
Sintempsum. Lege, Thlaspi.
συνουσία, concubitus.
Sinos, mentula.
Sinum lactis, uasis nomē est: de quo Poeta, Sinum lactis, & hęc tibi liba Priape quotannis. Plautus in Gurgulio. Cede per puer sinum. Tradit M. Varro, Sinum dici a sinu: φ cauum sit poculum. Columella libro secundo, cap. 8.

S I O

σίον, Lege, Sium.

S I P

Sipedon, reptile uenenatum, hæmorrhoidis soror, coloris similitudine. Aelianus.
Siphon, diabetes, ab instrumēti fusorij similitudine. Aecius lib. 11. cap. 1.
Siphones, & per diminutiuum Siphunculi dicuntur fistulæ quib. liquor inclusus emicat, exilitque in sublime. Plinius tradit, aquā meantem per uenas terræ, pōdere expressam, siphonum modo emicare. Corn. Celsus præcipit stomacho laborātibus, bibere per siphonem, hoc est, fistulam tenuem duos, ternosue cyathos. Satyrographus per translationem quoque decenter & mordaciter dixit, Effigieque deæ longis siphonibus implent. Verbum est græcum σιφωνίζειν, quod est euellere, educereque liquorē. Aristophanes abusiue dixit, σιφωνίζομεν τὸν σῖτον. Columella lib. 3. cap. 10.
Siphones etiam fistulæ sunt, per quas in ulcera inmittuntur medicamenta. ueluti de ozena per siphones curam præcipit Gal.
Siphonion, Bromos. Dioscor. lib. 4. ca. 141.

S I R

Sireum, decoctum quidam appellauere, ut inquit Paulus, ficorum.

S I S

Sisara. Lege, σίσαρα.
Sisarum. Ibidem.
Sisere, siue Sisarum in Italia nō uidi: in Pannonia uidisse me puto, & in Germania radicem eius, Napi figura & magnitudine, luteo colore: iucundo satis odore, & sapore adeo grato, ut ad nobilium quoque mensas ueniat, cum bubalis carnibus elixa: ut minus mirandum sit, eam Tiberium e Germania flagitasse, quemadmodū scribūt Plinius, & Manardus lib. Epist. 9. epist. 3.
Siser, & Sisarū, radix quædam esui apta, ex Germania præcipue laudata. Vide Dioscoridem libro secundo, Plinium libro nono, Columellam lib. 11.
σισοπυγὶς, Cinclus auis. Suidas.
Sison, exiguum semen, quod in Syria nascitur. Dioscorides lib. 3. cap. 62.
Sisymbrium sylvestre, Thymbręum appellatum quondam, pedali, non amplius magnitudine.
Sisymbrium, in solo inculto nascitur, Menthæ hortensis similitudine, odoratius, latiore folio: inseritur coronis. Lętissimū nascitur circa piscinas, in puteorum parietib., Folium in sicco nascenti angustius φ quod in riguis prouenit. Sisymbrio montes quidam scatent. sicut Thracia: ubi & serpillū, Aut aquæ deferunt ex his auulsos ramos, seruntque. Si non rite colitur, degenerat in Nepetam, & in uarias alias plantas. De Sisymbrio uide Dioscoridem libro. 2. Theophrastum lib. 6. cap. 7.
σισύμβριον, Lege, Sisymbrium.

S I T

Sitanium, ut inquit Galenus, est triticum instantis anni. Dioscorides trimestre appellat libro secundo, cap. 95. Vitiose igitur legitur in Plauti Truculento, Etanium, pro Sitanium.
Sitospelos, Auena, uel Aegylops, apud Dioscoridem lib. quarto, cap. 140.

S I V

Sium latius Apio est, nigrius, pinguius, copiosum semine: græce σίον τὸ ἐν ὕδασιν, id est, Sion in aquis, siue aquaticum.

S M A

Smaragdinū emplastrū. Cels. lib. 5. cap. 19.

Smaragdus, preciosus lapis, qui uirorē puri maris imitatur. Nam is solus probatur, ut inquit Plinius. Illius preconia, simulatque miracula, lege apud Plinium lib. 37. cap. 5. Solinum cap. 25.

Smarides, maritimi pisces, Mænis adeo similes, ut ab eodem nomine utraq; Menulę nunc uulgo dicantur. Plebei certe & uiles adeo pisciculi, ut non numero, aut pondere, ut fere reliqui, sed aceruatim, inuitato etiā emptore Venetijs uendantur. Manardus libro. 9. Epistolarum, epistola. 3.

σμαρίδες. Lege, Męnas.

σμαρὶς, Cerrus piscis.

S M E

σμηκτικὴ, facultas detersoria: inde σμηγματῶδες, quomodo aquam mulsam uocat Hippocrates.

Smectica uis, & smegma, ab abstergendo, ἀπὸ τοῦ σμήχειν.

σμῆχα, abstersiua.

Smegmata, repurgatoria medicamenta.

σμήγματα ὀδόντων, dentifricia.

S M I

Smigma, unguen est, quo nostrates mulierculæ pannos abluunt: abstergit enim uehementer. Sic dictū, ἀπὸ τοῦ σμήχω, quod est, abstergo.

Smilax, hortēsis frutex, cuius semen a nonnullis Lobia uocatur, folia habet hederæ, molliora tamen, tenues caules, & capriolos, uicinis fruticibus circumuolutos, qui tantum adolescūt, ut topiarum quoddam tabernaculum effingere uideantur: fructū Fœnugræci fert longiorem, & corpulentū, in quo semina renū similia, sed inæquali colore recluduntur, quæ quadam ex parte fuluescunt. Breuiter, Phasioli genus est, secundum Hermolaum Barbarum, reclamante tamen M. Vergilio.

Smilax aspera, Hederæ genus, de qua apud Dioscor. lib. 4. cap. 145.

Smilax lenis, diuersa ab Smilace aspera, de qua apud Dioscor. lib. 4. cap. 146.

Smilax Cepea, id est, hortensis, de qua Plinius lib. 4. cap. 145. 146.

Smilax, Taxus, apud Diosc. lib. 4. cap. 83.

σμίλιον, uulsella, Chirurgicum instrumentum ocularium.

S M Y

σμύρνα δάκρυον ἐστὶ δένδρου γινομένου, ἐν ἀραβίᾳ, id est, Myrrha est lachryma arboris quæ in Arabia gignitur, Aegyptiæ spinæ non dissimilis, e cuius uulnere destillat lachryma, in subiectas tegulas: alia circa caudicem concrescit. Plin. libro. 12. cap. 15. Dicitur ex ijs aliqua πεδιάσιμος prępinguis, quia expressa Stacte emittit. Alia γαβιρία pinguissima, læto & pingui solo nascens ea copiosam sudat Stacten. Omnium prima quæ Troglodytica appellatur. Alia Caucalis cognominata, scabra pręter modum, nigra & retorrida. Omnium deterrima quæ ἐργασίμη dicitur, pingui carens, cano situ obducta, acris, ad gūmi imaginem uergens, & uiribus eius proxima. Improbatur Aminæa cognominata.

Smyrnion, a quibusdam appellatur Hipposelinon, autor Dioscor. lib. 3. cap. 75. Est et aliud Smyrnion, de quo proprio capite agit Dioscor. quod in Cilicia Petroselinon uocant, & quod passim in Amano monte gignitur. Galenus Petroselinon syluestre uocauit. Vide Dioscoridem libro tertio, capite. 77.

Smyrnoides, Clematis, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 8.

Smyris, Myrrhis, uel Chęrephyllon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 117.

Smyris, lapis est, quo annularij scalptores lapides expurgant, ad erodendū & urendum utilis. Dioscor. lib. 5. cap. 157.

Smyrium, idem quod Smyris, Ibidem.

S O C

Socrates Chirurgus, apud Aurelianum libro. 5. cap. 1. non ille moralis Philosophiæ sectator & princeps.

S O D

Soda, dolor capitis, communi nomine ab Auicenna uocatur, Arabico nimirum uocabulo.

S O L

Sol, id est, aurum Achymistis.

Sol laminatus, geschlagen Gold.

Solanum manicon, id est, Solanum somniferum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 76.

Solanum, Strychnon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 74.

Solanus hortensis, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 74.

Solaris herba, Heliotropium, apud Diosc. lib. 4. cap. 203.

Solastrum, Anthyllis, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 154.

Solea, quæ solo pedis subijcitur.
Solea, Rhombus, & Passer piscis Plinio. lege, Piscium fere.
Solea spartea, calciamentum iunceũ & molle: a Sparto, quę Iberica herba est. Apuleius helcij spartei meminit. Colu. li. 6. ca. 10.
Soleastrum, Sideritis, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 36.
Solia balnearum. Plinius lib. 8. cap. 10. Nam Oceanus solium quidem non uidetur omne, sed uastum in balneis, & omnino lacus alueusq; maior. Vel ab eo numine, uel ab amplitudine uocatus, & ab latantiũ quoque strepitu, & marino quasi ęstu. Lampridius, Oceani inquit, Solium primus inter principes Alexander appellauit: cũ Traianus id non fecisset, sed diebus solia deputasset. Nam thermarũ magnitudo Romæ quanta fuerit, Ammonius docet lib. 16. cũ ait, Lauacra in urbe in modum prouinciarum extructa.
Solida in corpore, sunt ossa, nerui, musculi, uenæ, arteriæ, & quæ nec apparent.
Soldago, Symphyton alterum, apud Dioscoridem lib. quarto, cap. 12.
Solinorinon, Rubus apud Dioscoridem libro quarto, cap. 40.
Soloiæ. Lege, Vnguis, & Onyx.
Solinistæ, Ibidem.
Solis seculum, Parthenium, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 156.
Soliuagi, animalia Sardiniæ exigua, similia araneis, sed uenenosa ualde: quorum tam en uenenũ fontibus inibi calidis curatur. De quibus lege Solinum cap. 10.
Solsticialem herbam, cur Plinius sic uocet, lib. 26. nisi uel a tempore, ut brumalis herba Pulegium, uel a uitæ breuitate, nondũ satis liquet. Nam & lib. 14. Acinorum inquit Labruscę pars ęstu moritur: quum reliqui qui solsticiales uocãtur, uniuersi nunquã maturescunt. Plautus in Pseud. Quasi solsticialis herba paulisper fui: repente exortus sum, repẽte decidi. Plinius tamen significare uidetur, solsticialẽ herbam dici, solsticio prouenientem, uel florentem: ut sit nomen non unius tm̃ herbæ proprium, sed cuilibet herbæ accõmodatum nascenti per solsticium. Sic eñ scribit libr. 26. Codurdon herba solsticialis, flore rubeo, suspensa in collo, comprimere dicitur strumas. Consimiliter spinas solsticiales exponere poteris, solsticio progenitas ac turgentes. Corn. Celsus herbã solarem uocat Heliotropion. quia circumagatur cum sole.
Soluere uentrem. Vide, λύειν.
Solstinium, tripudiũ semper felix: quando uidelicet e carua pultem ita pascunt aues, ut ex ore pars cadens in terram, pauiat, id est feriat: quasi terræpauium.

S O M

Somnispicia, nocturnę uisiones.
Somnus, est animalium facultatũ tranquillitas, bonę frugis humore cerebrum irrigante proficiscens. Paul. lib. 1. cap. 97.
Somphena. Lege, Symphoniaca.
Somphos, tertium genus cucurbitę, inane, digitali crassitudine, non nisi in saxosis nascens. Quidam pro marina Cucurbita interpretantur.

S O N

Sonchites, Cheracia, herba accipitrũ, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 70.
Sonticus morbus, id est, epilepticus, uel comicialis morbus.

S O PH

σωφρονιστῆρες (sic enim Cleanthes uocabat) dentium postremi. Auicenna dentes sensus, uel intellectus nominat: quos adnasci arbitrantur, post geniture profusionem, ante consistentiam, quę anno contingit trigesimo. Hos alij κραντῆρες etiam uocant, ut Aristoteles.

S O R

Sorbus, nota arbor quotidiano satis spectaculo. Pingitur ab Theophrasto lib. 3, cap. 12. ab Plinio lib. 15. cap. 21. & a Diosc. lib. 1.
Soranthis, Anthyllis, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 154.
Soranus, natione Ephesius, Traiani & Herodiani, Galeni item temporibus adhuc uixit: ut ipse testatur in Methodo sua, & in Memiri, & libro Sectarum. Item Suidas. Scripsit Monobiblon, et libr. aliquot Pharmacorum, atq; speciale corpus scripturæ formauit, ut inquit Cælius Aurelianus, de passione capitis initia sumens.
Sordidus color. Lege, Color uarius.
Sorex, muris genus.
Sorbilia oua, id est, ῥόφητα.
Sorda, pregnans uacca.
Sorica, cloaca publica.
Sory quid reuera sit, uide apud Dioscoridẽ libro quinto, cap. 110.

Security uocantur, quibus solutiuscula est aluus; a soria.

S O S

Sosagoras, medicus.

Sosandros, Delphinium, uel Sena herba, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 32.

S O T

Sotacus, e uetustissimis, ut inquit Plinius libro. 36. capite. 20.

Sotera, Saluatrix, Nicolai compositio in Antidotario,

σωτήριον φάρμακον, salubris medicina.

S O Z

Sozusan, Artemisia, apud Dioscoridem libro tertio, cap. 125.

S P A

Spadices equi, qui palmeo sunt colore.

Spadix, & Spadiceus color. Lege, Baia.

Spadonia, Lege, Laurus spadonia.

σπανιάδης Græci uocant, quibus thorax est angustior, & tabulæ ritu compressior. Galenus. 3. de Temper.

Spargonion, folijs Gladiolæ, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 24.

Spartę, uasa sunt iuncea: a Sparto dictę, ex quo fiunt. Est autem Spartum genus iunci, siue herbæ Ibericæ: de quo multa Plinius libro undeuigesimo. Autumant grammatici, sportas item dici ab hoc sparto: quasi sparteas. Columella lib. 11. cap. 2.

Spartion, uel Spartum, nostri Genistam interpretantur. De ea uide Dioscoride lib. quarto, capite. 160.

Spartum. Vide, Spartiæ

Spartum, Genista, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 150.

σπαργοῦντες, mamę, ubera etiam quę multo impetu lactis tument.

Spasma, solutio continuitatis in neruo. Eiusdem generis sunt & quæ Gręci Apospasma, & Rhegma, & Thlasma dicunt: illud in ligamento, hæc in uasis et musculis, quę ex uioleto ictu, uel graui casu, uel alio quopiam uiolento motu excitata.

σπάσματα, conuulsa.

Spasmus Cynicus, conuulsio canina: quod malum nonnulli sunt qui torturam oris esse existimant.

σπασμὸς, in neruis et musculis affectio. Conuulsio interpretatur latine. Stulti Medici nostrę ætatis, mirum est, quod non crepunt, dum audiunt pro spasmo, passim usurpari conuulsionem: quam dictionem adeo non possunt decoquere eorum quidam, ut mille malint σπασμοὺς, quam unam conuulsionem: tam indocti homines, ut nesciant se maxime latine audire, dum audiunt conuulsionem, ex ipsis autem ipsissimis latebris depromptum esse, quę illi tantum celebrant & ferunt σπασμὸν, cum alioqui nihil habeant Græca lingua infestius.

Spissamentum uocatur, quod extremum superponitur, ne fluitet quod conditum est, sed conditurae humor superueniat. Verbi caussa. Cum condideris olus atrum, ferulam, aliudue huiusmodi, ne innatent in humore quę condita fuerunt, fœniculum ad os uasis superponitur, tam diuque deprimitur, ut ius eius usque ad summum labrum perueniat. Non dissimili ratione & oliuæ quondam condiebatur: præcepitque Colum. lib. 12. cap. 46. conditis iam oliuis, fœniculi aridi fasciculum in eas deprimendum, ut ius superueniat. Et hoc antiquis in agris spissare. fuit manifesta rei significatione & caussa, ut angustiore spacio stipata, quę condita fuissent bonitatem suam diutius seruarent. Gręce uocant σύμματα, ἀπὸ τοῦ σύφειν. Item & Aedismata.

Spastici, qui aliquo genere spasmi periclitantur. Qui & Conuulsi.

Spatha, uel σπάθη, id ex quo palmulæ pendent. autor Pollux. Vocant et rudem, qua bullantes in coquendo feruores despumantur, & in homine latiores costas. Sic Columella lib. ult. cap. 23. ait. Deinde permiscebo spatha lignea. Notissimum in coquina instrumentum ea uoce significans, quo subiguntur & despumantur ad ignem feruentes in fictilibus carnes. Et Iul. Pollux in secundo testatus est, costarum nostrarum ossa spathas dici. A quorum omnium similitudine, nouam Palmulæ germinationem Gręci Elaten, & Spathen uocauerunt. Qualis autem in Palmula hæc Elate, uel Spatha sit, facile nouerunt qui in Aegypto & Syria rem contemplati aliquando sunt propius, Lege, φοῖνιξ.

Spatha unguentaria, dicta secundum Aetium sermone duodecimo, capite quadragesimoquarto, Palma Elate.

Spatha polypica, etiam si Paulus appellet πολυπικὸν σπάθιον, chirurgicum instrumentum quo repurgantur auditorij mea-

tus, apud Paulum lib. 6. cap. 23. Ad myrtacei folij figuram facta erat: & existimo Polypicam uocari, quippe cuius usus præcipue sit in polypo apud eundem Paulum libro sexto, cap. 25.

Spathæ, costæ.

Spathiurus, serpens, in locis iuxta Chalcidicen magis inuenitur. Est autem animal ex crasso in caudam abiens tenuem, latū habens caput, ac mures comedens. De ueneno, ac cura eius require Aeciū ser. 13. ca. 31.

σπάθη, abietis lachryma.

σπατιλη, hominis retrimenta,

S P E

Specloma, turpis sonitus quem in concubitu edimus.

Spectile, caro exos iuxta umbilicum suis, ut inquit Festus.

Specularis. Vt inquit Epigrāmatarius poeta, specularia puros admittunt soles, & sine fæce dies. Sunt autem lapides Speculares candidi, atq; translucentes, olim in Bononiensi agro effossi; ex quibus fiunt munimenta quasi quædam fructuum preciosissimorum: ut inclusi specularibus, admittant solem, nec infestentur uento, uel hymbre. Tiberius Cæsar cum mira uoluptate cucumeres expeteret, commentus est, ut nullo non die sibi contingerent. Nam pensiles eorum hortos promouebant in solem rotis: rursusq; hybernis diebus intra specularium munimenta reuocabant. Columella libro undecimo, cap. 3.

Speculatio, Medicinæ summa p[illegible]s.

Spegeton, Aizoum, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 91.

Spelta, græce ζειά.

Spergethros, Semperuiuum, apud Dioscoridem libro quarto, cap. 91.

Sperma, siue Semen, est seminaria uis quædam in humido consistens. Vel Semen est quædam materiæ & productricis rationis facultas, quæ ad hominis generationē expanditur, euacuaturq;. Aut sic, Semen est humidum in uasis seminarijs contentum, quod ex calido spiritu hominem procreare potest, Vel, Semen est spiritus calidus, in humido cōsistens, ex quo exoriri & produci aliquid tale potest, quale est id a quo fuerat extractum. Citicus sic describit. Semen est quod hominē ex humido, animæ participem constituit, idq; abstractū quod dam & cōmixtum ab utroq; parente. Galenus de Definitionibus.

Spermatica conceptacula quinq; sunt: & principem quidem locum habent uenę, arteriæq; multifariam implicitæ, obuolutæque, ad testiculos tendentes: ex quo imagine quadam uarices uocantur. Postea habētur testes ipsi, quos κιρσοειδεῖς, hoc est, cauernosos nomināt. Tertiū habet locum ἐπιδίδυμον, incumbens testiculo sub uase quod seminarium dicūt. Quartum obtinet sedem, quod in uiris capax est, oblongumq;, ac uelut sinuosum, ubi mutonē ad it, in imo tamen angustius, breuiusq;. Postremo est Parastraca, seminarium interiacens & uirgam.

S PH A

Sphacelare, ossa & cerebrum sphacelatum sæpius intelligit Hippocrates pro corrumpere. Et Sphacelus corruptio substantiæ uniuscuiusq; partis, quę sphacelari dicitur. Talia quædam etiam carnosis partibus in cangrenis accidunt: passionis ob magnitudinem inflāmationis insensibilitatē quandam atq; nigriciem, aut omnino morticinum colorem afferentem. Hinc etiam gręcam illam Sphacelum appellabant. Et fortasse uoluit Herodotus, cum dixit, coxam cambysis sphacelari. Galenus libro Aphorismorum septimo, aphor. 51. Item,

Sphacelus, Quid hæc uox significet, inquit Galenus, haud quaq; inter omnes conuenit. Sunt enim qui dicunt ipsam uehementem dolorem declarare. Alij tantū inflammationis excessum, ut partem ad corruptionis periculum inducat: quę dispositio a nonnullis cangrena appellatur. Alij partis affectę corruptionem ipsam sphacelon dici uolunt. Alij conuulsionem. Nonnulli non eam quæ fit conuulsionē, sed quæ per inflammationis magnitudinem expectatur. Alij etiam non simpliciter conuulsionem, sed eam quę neruosorum corporum inflāmationi superuenit. Alij simpliciter fortem tentionem. Alij putredinem. Galenus lib. 2. de locis affectis, cap. 2.

σφάγνον, id est, Aspalathus. Cæterum sic dictus ἀπὸ τοῦ σφάττειν, id est iugulando: fortasse quia aculeatus frutex, aculeis suis pungit & sauciat. Sūt hoc nomine cani arborum uilli; quales in quercu maxime uidemus, sed odore prestātes. Plin. li. 12. c. 23.

σφὰξ, Ionice σφὴξ, uespa. Theo. Idyll. 6. σφὰξ βομβῶν τίφλιγ⊘ ἐναντίον.
σφαγὶς, appellatur pastillus, quem Polybius confecit ad glutinandum uulnus. Celsus libro quinto.
Sphage, cauum id, quo dissparantur iuguli: a quibusdam etiam Thymos.
Sphagnon, Seseli Massiliense, apud Diosc. lib. 3. cap. 58.

S PH E

Sphendone, albicans totũ in oculo, itemq; logas, atq; κυλάπιον.
Spheristerium, quale ueteribus balneum fuerit, lege in dictione, Balneę.
Spheritis. Meminit eius Aecius. Hermol. Barbaro uidetur esse, quã hodie uocamus Cyclaminum.

S PH I

Sphinges, uillosis comis, ut inquit Solinus, & mammis prominẽtibus bestiæ sunt, dociles q; ad feritatis obliuionem.
Sphinx, fusco pilo animal. Plin. lib. 8. cap. 2.
Sphincter, strictior iterna ani pars, per quã egerimus: & id agere non ualentes, glandes in cam inserimus. Sic appellat Aecius lib. 9. cap. 28.
σφιγκτης. Vide, Porus.

S PH O

σφόδρον, id est, uehemens. Exercitij genus quod uehementer ualens, & cum celeritate fit.
Sphondylion, a quibusdam Arachne, Phalangium, & Asterion appellatur.
Sphondylion, Ferula est, differens a Panace folijs: quia sunt minora, & Platani diuisura. Dioscor. lib. 3. cap. 88.
Sphondylis, Sphondylion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 88.

S PH R

Sphragitides uenæ, id est, iugulares, ut uertit Theodorus, in dextra, sinistraq; prægrandes. Celsus.

S PH Y

σφυγμὸς, siue pulsus, est intentio et remissio indiuisibilis arteriæ & cordis.
σφυρὸν, sub crure pars, unde nomen calcaribus lingua uidetur dedisse uernacula. Alio uocabulo Pezam dicunt: unde Argyropeza Thetis apud Homerũ, ueluti argento similes habẽs pedes: qd' sub sura est.

S P I

Spica uirginis, nomen est sideris antiqui. Spicũ neutro genere dixere. Hinc illud, Spicum illustre ferens splendenti corpore uirgo. Col. lib. 11. cap. 2. Cicero in Arato.
Spica, granum & aristam, quæ uti acus emi net e folliculo, siue gluma, significat.
Spicatum, id est, Nardinũ unguentũ, olim Romæ sic dictum.
Spicilega, id est, Passerculus.
σπιδοδηκτοὶ, ab aspide morsi.
Spigeter, extrema alui pars, latine, sedes, uel anus.
σπίλοι, id est, maculæ.
σπίλοι, notæ quæ in uestibus hærentes, eas decolorant, qua similitudine aliquando in humano uultu, & reliquo corpore maculę oriuntur, nullo aut exiguo uitio, summãq; cutem tantum uariantes.
Spinus. Lege, Prunum syluestrem.
Spinarum genera sunt: ἄκανθ⊘, id est, spina uulgaris. Acacia, πυξάκανθα, λευκάκανθα, Acantha Ariana, ἄκανθα βασιλέια, siue regia, spina sitiens, spina pennata in Aegypto, spina apendix, spina bunia decem & septem numero. Item Galatica, siue Pontica, siue Cappadocica: de quibus lege Coroll. Barbari apud Dioscoridem libro. 1. dictione Acacia.
Spina buxea, id est, Lixium.
Spinam Arabicam: quidam hanc esse putant, quam Plinius Lamam uocauit, etiam in India nascentẽ, a qua gummi adulterio myrrhæ prouenit. Barbarus Arabicæ spinæ meminit, & Dioscor. lib. 3. cap. 14.
Spina aliquando cũ additione uocatur spinalis medulla. Autor Galenus de locis affectis lib. 3. cap. 10.
Spina alba quid sit, lege apud Dioscoridem lib. 3. cap. 13.
Spina Ceruina, frutex qui in arborẽ quoq; excrescit. De qua uide Manardum lib. 9. cap. 3. & est Rhamnus.
Spina Aegyptia, Spina Arabica, idem. De qua Dioscor. lib. 3. cap. 14.
Spina mollis, Crisium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 120.
Spina Cerualis. Lege, Rhamnum.
Spina syluestris, Carduo similis, aculeata, breuior quam quæ in hortis, satisq; prouenit. Dioscor. lib. 3. cap. 19.
Spina, tuberculum quod Gręci dothienem, Latini furunculum uocant.
Spinacium olus, quod Arabes Aspanas uo

cant: nos paululũ ita mutato nomine Spinacium, Manardo uidetur esse, quod apud Dioscoridem uocatur Chrysolachanon, item Atriplex: de quo uide Epistolarum li.9.epist.3. Secus nos in Herbario nostro germanico. Attigimus & in secũdo tomo latini Herbarij de ea herba nonnihil: adeo non constamus nobis, si centum etiam de una & eadẽ re scribamus. Quod ingenue oportet fateri, propter purpuratos illos, qui cum titulos illos tumidos iactent, ne unam quidem utilissimam herbam, quam in cibo quotidie sumunt, recte nouerunt.

Spinalis medulla, cerebro connata est, pinguior tamen, & albior.

Spinturnix, ea quæ dicitur & Chithia auis.

Spionia uitis, est mulso larga & amplitudine uuarum quam numero fertilior. Columella lib.3.cap.11.

Spira, dicitur basis, columna unius tori. Et genus operis pistorij. Et funis nauticus in orbem conuolutus.

Spiritus uocantur, qui in corpore sunt: flatus uero, qui extra corpus existunt, aer. Hippocr.lib.de Flatibus.

Spiritus, est fluxus aeris in longitudinẽ continuus.4.Meteor.

Spiritus. Lege, Ventus.

Spirituum scaturigines unde nam prodeãt ex terra, & qua ratione, require apud Arist. de Cœlo & mundo, & libris Meteo.

Spiritus morborum omnium caussa.

Spissamenta, siue Spissamina, στύμματα græce.

Spithame, mensura ab magno digito, ad minimum usq; numeratur.

S P L

σπλάγχνα dicũtur, quæ latinis exta sunt uitaliora, scilicet interanea: qualia sunt cor, pulmo, iecur. Aruspicinæ prima uox illa fuit, qua cunctas eas partes in animalibus significarent. Translata deinde ad partiũ in animalib. historiã, & medicinę uox est, qua meliora, utilioraq; interanea communi extorum appellatione indicata fuerunt. Interdum tamen solum iecur ea uoce intelligitur: id enim maxime in aruspicina obseruari præcipiebatur.

σπλάγχνον, sic Dioscorides Muscum arborum cognominauit libro primo, dictione Bryon: quo uocabuli etymo, non sane liquet, nisi quod Græci σπλάγχνα exta appellant; nec est tamen quod animantum extis, cum Bryo conueniat, siue cor, hepar, lyenem, aut pulmonem accipias. nullum enim, ut Bryon, uillosum, aut Musci modo in tã multa capillamenta discerptũ.

Splendor, glummer, oder katzensylber.

Splen, ex arterijs & uenis tenuia quædam uascula habet, atq; in medio concauitates quamplurimas uasorum: mollis, & laxus est σπλὴν, lien.

Splenetides, uenæ splenis.

σπληνικοί, id est, lienosi uocantur, quibus lien, obstruso, obseptoq; in eo atrę bilis incremento induruit.

Splenetici, quibus splen præter naturam inflammatus, non recipit liberationem inflammationis, sed in ipsis remanet duricies, & uelut in his morbis fluxione infestatur. Mutatur autem & secundum naturam corporis color. Galenus de Definitionibus.

σπληνιᾶν, apud Græcos, est splenis uitio laborare.

Splenion, idem quod Asplenion, apud Dioscoridem lib.3.cap.151.

Splenion, Hemionitis, apud Dioscoridem lib.3.cap.153.

Splenion, Periclymenon, apud Dioscoridem lib.4.cap.15.

σπληνῖτις, lienaria uena.

Splenium. Plinius libro.31.capite.15. Vnde Spleniata frons Martiali, a lienis forma: cuius meminit & Pollux, & Dioscorides, & reliqui.

S P O

Spodium, Oleastri folia, cum floribus in cinerem redacta. Modum conficiendi uide in Dioscor.lib.3.

Spodion, quid reuera sit, uide apud Dioscoridem libro quinto, capite septuagesimo sexto, de Pompholyge.

σπωμένοι, conuulsi.

Spondylus, nomen est piscis, uertebras et nodos in ceruice, &, ut autor est Pollux, τράχηλος, id est, spinas habẽs. nam cõstat septẽ Spondylis. Appellantur & Spondilia. Vide Columellam libro octauo, capite decimosexto.

Spondylion, folijs tantum differt a Panace: quia sunt minora, & Platani diuisura. Non nisi in opacis gignitur. Plinius libro 12.capite.26.

Spondylus, falſamentorum generis.

Spondylum, quod in capite mugilum echinata ſpecie conſpicitur. Atheneus.

Spondylon. Lege, Spondylus.

Spongion, Nerion, apud Dioſcoridem lib. 4. capite 85.

Spongotherę, id eſt, Spongiatores, ſiue urinatores.

Spongiarum naturas & iuuamenta, requiſte apud Dioſcoridem lib. 5. cap. 129.

σποραδικός, morbus qui quouis tempore obuenit, & quouis loco.

S P V

Spuma ſalis, in exilibus petris inuenitur: de qua uide Dioſcor. lib. 5. cap. 118.

Spuma argenti, hoc eſt, Lithargyros, diſtat a Scoria, quo a fęce Spuma, & Lithargyros, purgantis ſe materiæ uitium eſt. Vide Dioſcor. lib. 5. cap. 93.

Spuma nitri, græce Aphronitron, apud Dioſcoridem lib. 5. cap. 122.

Spuma in comitiali laborantibus ſic fit. Nã & iugulares uenæ aer tranſiens penetrat quidem, ipſe adducit autem ſimul ſecum quod tenuiſſimũ eſt in ſanguine: idipſum cum humidum ſit, multa permixtione albeſcit. Tenues enim membranas purus permeans aer pellucet, quapropter & albæ ſpumæ temere apparent.

Sputa, reiectiones, quæ ſponte ſua, & quaſi naturalis purgationis modo in os ſubeuntia pelluntur.

S P Y

Spyradæ, ſtercora caprina.

Spyrdana, caprarum ſtercora rotunda.

S Q V A

Squali, piſces. Plin. lib. 9. cap. 24.

Squama uitalis: utitur ea uoce Plinius lib. 36. cap. 24. Gypſum dicens optimum fieri e lapide ſpeculari, ſquamã uitalem habente: ſed cauendum, ne lectio uitiata ſit. quandoquidem uetuſti codices ſic habent: ex lapide ſpeculari, ſquamamue talem habente. Eſt enim ſpecularis lapis duplex, ut eodem libro ait, capite 22. Abſolutus alter, ac per ſe naſcẽs ſegmenti modo, uel ut ipſe legerim, Cementi. Alter ſaxo incluſus, aut complexu ſilicis alligatus. Gypſum igitur optimum intelligit, uel e primo genere, hoc eſt, ſpecularis abſoluti: uel e ſecundo, id eſt, e lapide, qui ſquamam talem habeat incluſam.

Squarroſa, ſcabraque ligna, græce λεπτρά.

Squatinæ, piſcium nomen. Plinius libro 9. capite uigeſimo quarto.

Squalere dicuntur, quæ amiſſo natiuo humore, aut eo carentia, mollitudinem nõ habent: aut eo exucto, ad ariditatem tranſierunt. Poteſtque aliquid ſqualere, & nõ tamen aſperum eſſe. Sic ſenum corpora ſqualere dicuntur, & per anni æſtum agri, cum minorum & annuarum plantarum folia, & caules in cremia tranſierunt.

Squama æris, Cyprij clauis ære fabricatis excutitur, craſſa & ipſa. De qua uide Dioſcoridem. lib. 5. cap. 80.

S Q V I

Squinanthum, uocabulum officinarũ, quæ ex duobus ſcilicet nominib. σχοῖνος, & ἄνθος, pro more ſuo, ut omnia ſoliti ſunt corrumpere, fecerunt Squinanthum. Græce uecatur σχοῖνος, uel odoratus iuncus, uel iuncus rotundus odoratus. Vſus eſt tamẽ floris tantummodo: etiamſi officinæ tantum exhibeant ſtramina. Vide, Schoenianthos.

S T A

Stacte, Dioſcoridi libro primo uocatur pinguedo recentis Myrrhę, cũ exigua aqua tuſæ, & organo expreſſo. Ea perque odorata & precioſa eſt, atque unguentum per ſe facit, Stacte nominatum. Maxime probatur quæ nullam olei admixtionẽ admiſit, cuius minima portio compos eſt uirium plurimarum, uim myrrhę calidis unguentis reſpondẽtis habet. Suidas στακτὴ εἶδος ἀρώματος, ἡ κασία. Appellatione unguenti Aegyptiaci Stacten uenire, autor eſt Athenęus. Hodie officinæ omnes Storacem liquidam uocant: quanquam eſt & alia Storax, de qua alias.

Stachyte, Tripolium, apud Dioſcoridem libro 4. cap. 136.

Stachy. Lege, Orminon.

Stachys, frutex marrubio ſimilis, ſed longior, folia ferens numeroſa, hirſuta, rara. De qua uide Dioſcoridem libro 3. capite 119. Plin. lib. 24. cap. 15.

στάχυς, ſpina, atque ea pars appellatur, quę ſub uentre eſt.

Stachyites, Potamageton, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 102.

Staes, maſſa farinæ, quæ alio nomine, Conſperſio.

Staffæ, uulgo pedũ equinorũ sustentacula.
Stagna pestilentissima in Sardinia. De quibus uide Solinum cap.10.
Stagoniam uocãt Græci, Thus mãmosum. σταγονίας, id est, masculum thus: & principatum tenet, suapte natura rotundum. De quo plura Dioscor. lib.1.
Stagonitis, Galbanum, apud Dioscoridem lib.3.cap.96.
Stalagonium, Chalchanti species est, purissimæ stiriæ, siue guttæ simile: a quo & nomen σταλαγμοῦ.
σταλτικὰ, repressiua, contractiua.
σταλτικὴ δύναμις, retinendi & sistendi uis.
Staphyle, uua, a Staphylo liberi patris filio.
σταφυλοφόρος, uuigera, columella nomine.
Staphyloma, uuatio, oculi uitiũ. lege, Exulcerationum quæ in oculis.
σταφυλῖς, a Plinio dicitur hæc uua Astraphis agria, quam Taminiam aliqui uocãt falso: suum enim genus habet. Valet ad pituitam: unde a quibusdam dicta pituitaria. Græco uocabulo Agria staphyle, dicitur uua syluestris. Colum. lib.8.cap.5.
Staphilinus, Pastinaca erratica.
Staphisagria, apud Dioscoridem libro quarto, capite.158.
σταφυλῖνος ἄγριος, Pastinaca agrestis, apud Dioscoridem lib.3.cap.57.
Stathenia, pectoris sũmi mediãq; portiões.
Statica. Lege, Siliqua.
Statumina, pedamenta, pedis adminicula. Colum. lib.5.cap.3.

S T E

στεατώματα, καὶ στεάτωμα, est adipis contra naturã collectũ aliquo loco incrementũ, nomenq; illis ab adipe, quẽ Græci στέαρ uocant. Atq; in toto illo abscessuum genere quot sunt clausæ & latentes in eis humorũ substantiæ, tot etiam Græcis eorum nomina sunt. Non ideo quia in illis substantiæ illæ sint a quibus nomen inuenerunt, sed sola earum similitudo: scilicet Meliceridæ, Atheromata, quæ apostemata sunt tunicu lis clausa & contenta. Et quoniã quæ clauditur, & quæ continetur in illis caro, aut carnosum corpus, mutata ex corruptione natura, modo adipescit, modo putrescit: ideo hoc, aut illo nomine censetur. Dico autem adipescere, aut pultescere, in adipẽ, aut pulti similem humorẽ mutari: Ideoq; illud Steatoma, hoc Atheroma a Græcis dictum fuit. Est enim Atheroma ab athorã, quę uox pultis triticeę, aut ex alia fruge genus Gręci uocabant, quasi pultatio. Quod genus idem Galenus deffinit: Neruosam esse tunicam Atheroma, in qua pultaceus humor continetur.
Stoebe, apud Dioscoridem lib.4. capite.14. herba Scabiosa dicta.
Stoechis, umbilicus terræ, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.93.
στεγνὰ, adstricta renum uitia, omnia scilicet illa, quorum impedimento urina aut difficulter, aut rara, aut per interualla redditur, siue in renibus, siue in uesica ea sint.
στέγνωσις, cutis constipatio, quæ fit, uel meatibus obstructis, uel illis ipsis densatis. Curam eius uide apud Paulum libro primo, capite uigesimo primo.
Stelephuros, Theophrasto est Plantago.
Stella, Aster, uel Inguinalis herba, apđ Dioscoridem lib.4.cap.121.
Stella, piscis parua admodum carne intus, extra duriore callo. Huic tam igneum feruorem inesse tradunt, ut omnia in mari attactu adurat. Plinius libro nono, cap.60.
Stella crinita uocatur, propter fulgoris species: sed ubi in alteram partem ille dilatatur sępenumero. Euenit autem, ut fulgores huiusmodi tempore multo permaneãt, sępe ut confestim extinguantur.
Stellio, Lacertæ genus stellatæ, Chamęleontis naturam habet, rore uiuens: nullum animal fraudulentius, ut inquit Plinius libro octauo.
Stelliones. Lege, Tarantulas.
Stelliones, in nouis domibus cernuntur, ueneni præsentanei: in locis ostiorum, fenestrarumq; sunt, aut cameris, sepulchrisue. Vocãt Astalabotem Græci, & Colloton, & Galeoten.
Stenochiriasis, equorum morbus, cum scilicet eis constringitur uisus, & uires amittit.
στενότερα φύλλα, angusta et contracta folia.
Stephane, Laurus Alexandrina, apud Dioscoridem lib.4.cap.148.
Stephanos Alexandri, Daphnoides, apud Dioscor. lib.4.cap.149.
στέφανος. Vide, Poros.
στέφανος λευκόϊος, corona uiolacea.
Stepsicerotes, circa mare caprarum genus.
Stercus, excrementum alimenti, ex concoctione & digestione cõmoda segregatum.

Stercus ferri, id est, scoria, de qua uide Dioscoridem lib. 5. cap. 85.
Stereon, solidũ corpus Graeci uocant, quod ex tribus dimensionibus constat.
Stergethron, Cotyledon, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 93.
Sterilitatis caussa duplex. Vna a uiro, altera a fœmina prodit. Ab hac uel propter humiditatem nimiam, aut pinguedinem uuluæ. A mari autem, quando ipse est spado factus, et testiculis caret, uel alio quouis pacto ægritudine detentus. Galenus de Definitionibus.
Sternon, inferiora thoracis.
Sternutamẽta ueteribus sacra fuisse, uel ex illo Theocriti deprendimus, ζ,
σιμιχίδα μὲν ἔρωτες ἐπέπταρον.
Equidem Musæ amores sternuratione approbarunt. Et ex illo Catulli,
Hæc ut dixit, amor sinistra
Dextra sternit approbatione.
Sternutamentum, flatus uniuersi eruptio.
Sternutatio cauenda in cõceptione, & post, atque inibi de incommodis eius. Vide Solinum cap. 50.
Sternutare habitum olim faustum omen fuit: uidelicet, si inter narrandum incesserit, & sermonis ueritatem præseferre uulgo creditum fuit. Hodie quoque ultra ternitatem sternutare parũ faustum habetur. Penelope somnia recitante, Telemachũ sternutasse, bonum omen fuit.
Stesion, Staphisagria, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 156.
στῆθος, supior thoracis pars, ad iugulos usque.

S T H

Sthatenia, pectoris summæ medicinæ portiones.

S T I

στίβαρα, ponderosa.
Stiches, iuxta Galliam in insulis eiusdẽ nominis, e regione Massiliæ gignitur: unde cognomentũ accepit. Diosc. lib. 3. cap. 29. Confudere quidam recentiorũ Stœchadion cum Stachye: item cum Santonico Absinthiũ. Legitur & Stœchis pro Stichas.
στίγματα, in antiqua medicina dicta sunt, nõ puncta, sed maculis punctorum, quantitate et forma decolorata cutis. Differũtque ex antiquis scriptorib. & ex nomine ipso colligitur στίγματα λευκά, & utraque uitiligine: quod in iis, siue candidæ, siue nigræ maculæ sint, maior quantitas, & nulla certa forma est: in stigmatis autẽ puncta tantum, & punctis uariata superficies.
Stillicidium, Latini appellant malum, cum sine calculo et inflãmatione lotiũ egeritur.
Stipa, Stœbe. apud Diosc. lib. 4. cap. 14.
Stirps, truncus arboris.
Stiua, pars aratri est, de qua Vergilius:
Stiuaque quæ currus a tergo torqueat.
M. Varro: Stiua, inquit, a stando dicta, in qua transuersa regula est dicta manicula, eo quod manu bubulci tenetur. Columel. lib. 5. cap. 3.
Stibi lapis, & Stimmi, & Stibium. Vide dictionem Stimmi.
Stilago, Coronopus uulgo.
Stimmi, quod nos Stibiũ, & Stibi uocamus, in argenti metallis inuenitur, spumæ lapis candidæ, nitentisque, non tamen translucentis: aliqui Alabastrum uocant, Alabandum, & Alabandicum. Vide Dioscoridem lib. 5. cap. 90.
Stipteria quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 5. capite. 112.
Stipulæ, sunt folia culmum ambientia.

S T O

Stolones, Plinius in arboribus appellat fruticationem inutilem. Vnde & Stolonum Liciniæ genti inditũ cognomen. M. Varro planissime scribit de Stolonibus, cuius uerba subscripsi, quæ sunt hæc. Nam Stolonis illa lex, quæ uetat plus quingenta iugera habere ciuem Romanum, & qui propter diligentiam culturæ Stolonum confirmauit cognomen, qui nullus in eius fundo reperiri poterat Stolo, qui effodiebat circum arboris radices quæ nascerentur ex solo, quos Stolones appellabant. libro quinto, capite. 8.
Stolon legimus dictum in animalibus caudę tenorem, ut interpretatur Theodorus. Nam Aristoteles ait, caudis quandoque inesse longiores pilos, si stolos fuerit breuis, ut equis: alias uero breuis, si longior sit stolos, ut bobus.
σῶμα, os.
Stomachi nomine Plinius postremã gulæ partẽ accipit, cui mox adnectitur uertex.
Stomachici proprie Galeno sunt, qui cibũ non continent.
Stomachica syncopis, morbus qui alias Sardiaca passio uocatur.

Stomachus neruosus quidẽ, & arterijs plenus, appetitui, & deglutioni ciborum, uelut instrumentum accommodatus: aut qui sicci & humidi nutrimenti receptaculum ac meatus est.

Stomachus, id est, σόμα τῆς γαςρὸς, hoc est, os uentriculi.

Stomachus uomituriẽs, paratus ad uomẽdũ.

Stomachum intelligere oportet non solum eũ qui ita proprie nominatur, sed & ipsum uentriculi os. Galen. lib. 6. Aphor. 39.

σόματος ἐυωδία, oris bona redolentia.

Stomaticum, id est, stomachicum, & stomachi confortatiuum. Habetur autẽ duplex.

σόμιον τῆς μήτρας, os & hiatus pudendi muliebris.

Stomoma, genus squamę subtilius, ex summa uidelicet lanugine decussum.

S T OE

σοιχεῖα, principia prima ex quibus consistit homo, scilicet, ignis, aer, aqua, & terra.

S T R A

σραβισμὸς, oculorum uitium in ijs, qui Strabones dicuntur. Fit autem ex conuulsione musculorum bulbum mouentium. Lege, Exulceration. oculorum.

Strabositas, idem quod Strabismos.

σραγγουρία, urinæ stillicidium. Id etiam δυσουρίαν uocat Aristot.

σραγγουριῶ χθὲς γὰρ ἔφαγον κάρδαμα. Si quidem urinam supprimit cardamũ. Vel ut grece dicam, οὖρον ἐςὶ ἐπισχετικὸν, sed & πνεύματος δυσουρία, quibus lotiũ ęgre it: idem quod σραγγουρία.

σραγγουριῶνται, urinę stillicidio laborãtes.

Stranguria, urinæ stillicidium.

Stramenta, a sternendo.

Stratiotice, Millefolium apud Dioscoridẽ libro. 4. cap. 116,

Stratiótes, herba, apud Dioscoridem, fluuiatilis, & aquis supernatat, sine radice, libro 4. capite. 103.

Stratiotes Chiliophyllos, Millefoliorũ generis, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 104.

Stratoma, tuberculum est, sic dictum ἀπὸ τοῦ σέατι, quia quiddam pingue in eo sit, collectum sub cutem; fit in capite, ceruice, alis, lateribus.

Strato, Medicus, citatur ab Aecio sermone 13. capite. 46.

Straton Peripateticus, a Macrobio libro primo in somnium Scipionis, Medicus inducitur.

Stratonicus, & Sabinus celebrantur discipuli Hippocratis ab Galeno libro de atra bili.

S T R E

σρέμματα, a nobis luxata. cum suo loco mota ossa, legitimos naturę in ea parte motus cum dolore remorantur.

S T R I

Strigil, instrumentum quo balneatores fricabant: sordesq; eas Strigmenta uocabãt, quæ athletis ad ungendum uenundabantur. Indicauit cõmoda eorum etiam Dioscorides lib. 3.

Strigmenta balnearum dicuntur, quę oleo illitis capitibus post sudorem, una cum sudore, reliquisq; humani corporis cõcreta, & in balneorum pauimentis relicta sunt. Græci ῥύπους βαλανείων uocant.

Strigmenta palestrarũ, hoc genus aliud nõ sunt, q̃ puluis, qui luctantiũ corporibus inspergitur, & oleo superuenit. Hæc puluerls inspersio a Gręcis ἁφὴ dicebatur, puluis ipse κόνις. Cum ipso te, inquit Plinius, puluisculo conuerram. Et Geometricum est puluisculus.

Strigmenta e parietinis, & a palestra. Barbarus significare existimat sordes e statuis gymnasij, & e parietibus. Porro Gymnasium quid sit, require in dictione Gymnasium.

Strigosus, apud ueteres morbus dicitur iumentorum, qui corpora stringit aut fame, aut alia uitij caussa, quasi stringosus, a stringendo. Aulus Gellius Strigosum appellat equum emaciatum, & male cinnatum. Liuius tradit equos ex itinere uisos esse strigosiores, hoc est, macriores, attenuatioresq;. Columella libro sexto, capite tricesimo sexto.

Stringere, decerpere, secare, & colligere. Vergilius, Sed tamen & quernas glandes, tum stringere tempus. Hinc stricta olea dicta, quæ manu colligitur. Columella libro. 6. cap. 3,

Stringere item, colligere. Inde strictiuæ oliuæ, quæ manu leguntur; ad differentiam caducarum.

Striphna, quæ ualenter adstringunt.

S T R O

σρόβιλοι, id est, nuclei pinei: quanquam σρό

ϐιλεϛ,& tripudij genus est,siue saltationis, apud Iulium Pollucem.

στροβίλινος,pineus.

Strobon uocant,quod in Nabathęa gignitur Ladanum: & fit a capris.

Strobos, arbor in Carmania, optimos succensa de se suffitus & odores fundens. Plinius lib.12.cap.17.

Strongyloprosopa dicuntur, quibus rotunda est facies.

Stropheos, conuersio colli circum sphondylos.

στρόφοι,graues quidem,sed non omnes, nec ubiq; in homine dolores: sed qui circa umbilicū omne id spacium quod in anteriore homine ab ostio stomachi,usq; ad umbilici partes descendit,& usq; ad epigastrion. latine,tormina, a torquendo, ad imitationē Græcorum. Frequens Plinius ea uoce utitur. Nec Celsus aliud significare uidetur libro secūdo,capite undecimo, cum inquit: Eiusdem morbi nota est, ubi circa umbilicum intestina torquentur, στρόφας Græci nominant. Pluribus dictionis eius ἔτυμον executus est Marcellus Vergilius in commentarijs in Dioscoride, dictione Agalochon.

S T R V

Strutio magnus, Strutio paruus, Strutio Aphricus: atque de his omnibus latissime Aelianus.

Strues, dicebantur extructiones rerum, & proprie in sacrificijs.

Struma,tumor quo subter cōcreta quędam ex pure & sanguine quasi glandulæ oriuntur,quæ uel pręcipue fatigare Medicos solent: quoniam & febres mouent, nec unquam maturescunt. Celsus libro quinto, capite.28. Item,

Struma morbus est,cui,ppe peculiariter obnoxij sunt sues:unde & a Gręcis χοιράδες uocantur. Vulgo Scrophulas uocāt,a scrophis,quæ illis maxime infestātur. Plinius, Obnoxij sunt sues morbis,anginæ maxime & strumæ. Est & struma,ut docet Cornelius Celsus,tumor in quo subter concreta quædam ex pure & sanguine quasi glandulæ oriuntur,quę præcipue fatigare Medicos solent, nec unq; facile maturescunt, maxime in ceruice,sed etiam in alis, & inguinibus,& in lateribus. Columella libro 7.capite.10.

Struma,est Batrachium: sic dicta,quia Strumis potissimum medetur.

Strumus,Solani generis.

Strumarum curationē require apud Paulū libro sexto,capite.36. & inibi quid reuera sint Strumæ.

Struthea, Cotonea. Lege, Cotoneorum genera.

Struthiocamelus,auis Aphrica,& Aethiopica,altitudinē equitis equo insidentis excedens,quouis equo uelocior: ad hoc donum datis pennis,ut currentem adiuuent. Cætero nō sunt uolucres, nec terra tolluntur. Plinius libro decimo, capite primo. Lege,Struthium.

Struthium, ab aliquibus Cordon, ab alijs Catharsis,ab alijs Struthiocamelus, a quibusdā Chamerrhytō, a Magis Callyrrhyton,a Latinis Lanaria herba, aut Radicula appellatur: herba qua purgandis lanis utuntur qui eas eluunt: spinosa herba, nō tamen acanacea. De ea uide Dioscoridem libro secundo,Plinium libro.19. capite.11. lib.24.cap.11.

S T R Y

Strychne,id est,Strychnon, apud Dioscor. lib.4.cap.75.

Strychnos,ὁ δ᾽ ὁ λαχάνον,id est, species holeris. Sic Theocriti interpretantur scholia. Vide de hac Dioscoridem.

Strygis, apud Hippocratē frumenti quoddam genus,lenius tritico,sed quod uentrē magis ducit.

Strychnon,apud Dioscoridem libro quarto,capite.74.

Strichnon Hipnoticon, Solanum Manicū uocant,apud Dioscor.lib.4.cap.76.

στρύφνα,acerba,uehementer adstringentia.

Stryphnen,uinum acerbum, quo Galenus ad sanguinem supprimendum utitur Method.5.

S T V

Sturio,non est Silurus, quod putauit Paulus Iouius libro de Piscibus Romanis. De quo uide prolixam admodum disputationem apud Manardum libro.9. Epistolarum,epistola.3.

Sturnus. Lege,ψαρός.

De Sturnis uide Plinium lib.10.cap.24.

S T Y

Stymmata,græce spissamenta. Vide dictionem,Spissamentum.

Styphonia, Stechas, apud Dioscoridem libro.3. capite.29.

στύραξ δάκρυον ἐστὶ δενδρουντινὸς ὁμοιουκυδωνίῳ, id est, Styrax lachryma est arboris malo cotoneo similis. Officinæ Storacem uocant. Diosc.lib.1. Plin.lib.12.cap.17.28. lib.24.cap.6. Theoph.lib.9.cap.7.

Styrax, arbor Cotoneo malo similis, lachrymæ ex austero iucundioris, intus similitudo harundinis, succoq; prægnans. Nascitur in Syria Iudeæ proxima, circa Casium Seleuciæ montem. Plin.lib.12.cap.25.

S V A

Suauis color. Lege, Color uarius.

Suasus color. Lege, Color uarius, & Pullus color.

S V B

Suber, arbor procera, sine multis ramis, ligno robusto, cortice per crasso & aspero in senectute. Pulchre pingitur ab Hermolao Barbaro Coroll. in Fagum.

Subgrundia. Varro etiã subgrũdias uocat.

Subinde, frequenter, alias, mox, deinde, & itidem. Colum.lib.6.cap.2.

Subluuies atq; intertrigo. Videtur Subluuies esse exulceratio, in pedibus ouium nascens, quando scilicet ab ungula cutis resoluitur: in homine Reduuiam dicunt. Lucre enim soluere est, quasi subtus soluatur corium. De Intertrigine quæ ex intertritu nascitur, alias. Columella libro.7.cap.5.

Submittere prolem, educare, producere, propagare. Colum.lib.7.cap.9.

Subrumentur, sub mammã mittantur, subijciantur q; : antiquo nanq; uocabulo mamma dicitur rumis. Vnde agni & hœdi subrumi appellãtur, qui sub rumis, id est mammis adhuc habentur. Hinc uerbum subrumari, quod significat sub mammã subijci. Hinc ruminalis ficus, quod sub ea arbore lupa rumam, id est, mammam Romulo & Remo dederit. Columella lib.7. capite.4.

Subscudes, appellantur tabulæ, quibus tabulæ inter se configuntur: quia quo innituntur, succiduntur. Pacuuius. Nec ulla subscus cohibet compagem.

Substillum, a stillando dictum. Est aũt ęgritudo, quando stillatim urina emittitur.

Substructiones, Plinius, Cicero, ceteriq; uocant ædificia enormia, sumptuosa, & impendijs prope regalibus extructa.

Substructiones item intellige aceruationes lapidum in unum agri locum congestorũ, instar substructionum, quibus ædificia magna consurgũt. Columella libro primo, capite secundo.

Subtercus, idem quod Hyposarca, uel Sarcites hydrops.

Subuesperus, uẽtus flans ad sinistrã Aphrici. Victruuius.

S V C

Succedentia præsentiũ signa. Lege, Signũ.

Succidanea, ea quæ alio nomine ἀντιβαλλόμενα, uel ut barbari uocãt, Quid pro quo.

Succidia, a suibus edendis dicta.

Succidium, exponit Nonius pro larido.

Succinctura, Aristoteli Diaphragma, uel septum transuersum.

Succingulum, membrana, uel potius tunica quæ est circa costas, in qua cognoscitur aliquando pleuritis.

Succinum Elatinum. Lege, Electrum.

Succinũ orientale. Lege, Electrũ, & Erasmum Stellam.

Succinum. Lege Asarum. uocabulum Tuscum, siue, Etruscum.

Succus acidus, id est, Melancholia: quoniã scilicet acris in morem aceti fit, & corpus animalis rodit.

Succum dulcem, olim Praxagoras, & Philotimus, magis proprio uocabulo pituitã uocabant.

Succus uitreus, secũdum Paraxagoram frigidior & crassior.

Succus Papaueris, id quod uulgo Opium uocant.

Succussarij equi uocantur Germanorum, quod subsultim & moleste ingrediantur. His similes appellat Nonius Tortores equos: Plautus uero Cruciantes, ut crucian te, inquit, canterio. Succussarios Festus.

Sucerda, stercus suis.

Sucotachos, Helxine, apud Dioscoridem libro.4.cap.42.

Suculæ. In capite Tauri sunt stellę, numero septem, quas nostri Suculas uocant. Gręci Hyades, nomine pluuio. Nam Gręcis ὕειν dicitur pluere. Hæ autem stellę cum oriuntur, & occidunt, tempestates, pluuios, largosq; hymbres cient. Imperiti arbitrantes dici Hyadas, a suibus, qui græca uoce ὕες nominantur, a similitudine nominis. Græci appellauere Suculas: siquidem sus per diminutionem dicitur Sucula. Hinc locus

ille Plautinus: Quin tu dic recta cum su cula & cũ porculis. Plinius tradit id sidus uulgo appellatum esse Palilicum: quod cę latur uesperi circa Palilia, qui dies festus est uigesimus primus mẽsis Aprilis, idemque urbis Romæ natalis. Columella libro undecimo, capite secundo.

Sucutum. De hoc sic disseruit doctissimus uir Manardus de Ferraria. Nemo qui Auicennę. 2. lib. cap. 522. ubi de Sucuto agit, capiti Dioscoridis de Symphito comparauerit, ambigere poterit, idem esse Auicennæ Sucutum, et Dioscoridis Symphyton: errorecꝫ uel interpretis, uel ipsiusmet Auicennę cõtigisse, ut Semperuiuum dicatur. Errasse autem Auicennam, uel potius nescisse quid esset, ex eo constat: quod uarias de eo opiniones & .2. & .3. lib. affert, nec uni præ alijs adhæret. Secundo enim libro alios existimasse, quod esset Semperuiuũ, alios quod Mandragorę cuiusdam semen, alios aliam rem. Lib. etiam. 3. cap. de Sputo sanguinis, duas de eo sententias affert. Nam postquam dixerat, quod est Semper uiuũ, aliam cuiusdam Aggregatoris subdit opinionem. non enim de alia Medicina loquitur sicut Iacobus cognomento de Partibus est arbitratus, sed de eodẽ Sucuto ait, scripsisse uirum quendam in suis aggregationibus, esse calamenti, id est, origani specie, hoc est, similitudine. Origanum autem dici ab Auicenna Calamentum. 2. lib. manifestatur, cap. 158. ubi sub Calamenti nomine de omnibus Origani speciebus pertractat. Deinde subdit eundem uirum dixisse, ꝙ nascitur inter lapides: utruncꝫ autem primæ Symphyti speciei adscribit Diosc. nasci uidelicet inter petras, & Origani trahere similitudinẽ, tertiumcꝫ cum his, sputo sanguinis prodesse. Melius igitur quam Auicenna coniecisti, & Sucutũ esse Symphyton, & utramcꝫ eius speciem uulgo dici Consolidam. Quarum maior passim apud nos nascitur, & a similitudine radicis Lucanicam uocant. Mirandulen. Alam nominant, Alum uolentes, uel potius debẽtes dicere. ita enim primam eius speciem nominat Plinius lib. 26. & 27. in saxis nascentem, ramis origani tenuibus, in cacumine thymi capitibus, surculosam, odoratam gustu, cum dulcedine saliuam cientem, radice longa, rutila, digitum crassa,

S V D

Sudatorium, quale balneum sit, lege in dictione, Balneę.

Sudor, defæcatio est, & superfluitas humiditatis tenuis & serosę in sanguine.

S V F

Suffimentum, Moschatum, apud Aetium, odoramenti genus admodum suaue.

Suffitas, fumigatas, & quodam quasi suffumine medicatas. Verg. inquit: At suffire thymo. Apud Plinium frequẽter legitur, Suffitus, Suffitiones, Suffimenta. Apud Ouidium, Sanguis equi suffimen erit. Columella lib. 9. cap. 14.

Suffocans affectus. Lege, Catochus.

Suffragines coronæ. Sunt in crurib. posteri oribus quadrupedum Suffragines, quib. pedes inflectuntur. Dici ex eo uidentur, quod subter frangãtur. Plinius tradit aues curuare suffragines in posteriora: quibus uerbis planissime demõstrat, Suffragines dici illam in cruribus partem, quę humani poplitis modo curuatur. Hic Suffraginosa mula, cuius suffragines morbo infestãtur. Corona autem pars est pedis in brutis animantibus. Hinc Suffraginosus, laborans suffraginibus. Columella libro sexto, capite. 14.

Suffraginosa mula, cuius suffragines morbo uitiatæ sunt.

Suffriare, infriare, perfriare, ex eodem fonte manantia uerba, significant minutim conterere, & quod uulgo dicitur puluerizare, atcꝫ inspergere. Colum. lib. 9. cap. 35.

Suffur, idem quod puluis.

Suffusio, quæ uulgo cataracta.

Suffusio, est segnis humoris in cornea tunica supra pupillam concretio: quę impedit, ne uel uiderę, uel certe clare uidere possimus, pręcipuecꝫ ob frigiditatẽ, & imbecillitatẽ uisibilis spiritus obueniẽs, familiaris admodũ senibus. Paulus. li. 6. ca. 21. Vel,

Suffusio oculorum, omnium Græcorũ interpretatione, subeunte, & glaciei modo concreto inerti humore inter corneam & crystallinam fit, quo uisus saltem eatenus impeditur, ne possit discretas rerum species & colores oculus apprehendere. Lege, ὑπόχυσις.

S V G

Sugentiana, id est, Acoron: ut interpretatur Apuleius.

Sugillata, græce ὑπώπια, hoc eſt, illa ueſtigia quæ ex ſugillatione, id eſt, uerberibus, aut ſimili cauſſa ſub oculis maxime proueniunt. Nam & oſſa oculis ſubiecta. Iulius Pollux uocat etiam lenticulas in corpore, quas alij φακοὺς nominant.

Sugillata. Lege, ὑπώπιον.

S V I

Suibites, gallice Hedera. Dioſc. li. 2. ca. 199.

S V L

Sulac, corroſio palpebræ cum rubedine,

Sulfur ἄπυρον, quod ignẽ expertũ non eſt.

Sulfur uiuum, quod Græci ἄπυρον uocant, naſcitur ſolidum, ut inquit Plinius lib. 35. cap. 15. atq; ibidem de generibus eius quatuor require plura.

S V M.

Sumac. Lege, ἐλαιομέλι.

Sumen, infra umbilicum eſt: dicitur ab antiquis Abdomen, uenas prætenues habet ſubter cutem diſperſas, quibus in utero cõſeptum aquam emitit, quod in abortu euidentius deprehendimus.

S V P

Superadnata oculi, membranæq;, id quod barbari hodie uocant coniunctiuam.

Supercilium ſolis, Oxyſchinos, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 55.

Supercilium terræ, Capillus Veneris, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 137.

Supercilium Veneris, Achillea, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 39.

Supercilium Veneris, Millefolium, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 116.

Superficies conuexa, quæ eſt corporis circundans extrema.

Superficies concaua uocatur, quæ eſt continentis interior ultima.

Supinitas ſtomachi quæ ſit, atq; unde originem habeat, require apud Aecium ſermone. 9. cap. 9.

Supplantare uitem, eſt quaſi explantare, deluxare, atq; proſternere. ſicut in paleſtrico, curruliq; certamine luctantes ſupplantant aduerſarium, & curſor curſorem: ſubductiſq; pedibus, arietant ad terram: quod græce dicitur ὑποσκελίζειν. M. Tullius tradit, quod qui ſtadium currit, nullo modo debet ſupplantare eum, quicum certet. Plinius, uuas ſupplantat, pro eo quod eſt lædit, conuellit, atq; delumbat. Columella libro de Arborib. cap. 7.

Suppoſitorium, quod græce rectius βάλανον, latine glandem appellant.

Suppuratio moroſa, quæ difficulter ad ſaniem deducitur.

Suppurationes, apoſtemata Græci uocant. Fit & Suppuratio, quãdo ex ulceribus manat pus, hoc eſt, ſanies. Suppurare dicũtur hulcera, quando peruenerunt ad maturitatem, & emittunt pus. Columella libro. 6. cap. 11. Hippocrates autẽ Suppurationes conſueuit appellare non eas tantum, quæ ſunt in thorace, ſed quauis alia parte ad pus alterata particula. Solos uero præcipue magna ex parte ſuppuratos nominat, quibus inter thoracem atq; pulmonẽ aceruatum eſt pus: atq; hic uere ueteribus mos fuit. De quo in lib. 7. Aphor. 45.

Supputari, putari, decidiq; ferro. Columel. lib. 4. cap. 33.

S V R.

Sura. Vide, γαστροκνήμιον.

Surcularis terra, ad ſurculos progenerandos idonea. lib. 3. cap. 11.

Surculus uocatur, quod ex ramis indiuiduum eſt, ſimplexq; oritur.

Surculus, qui inſeritur ramus, eyn Beltzzuueig.

S V S

Sus. De Suibus doctiſſima quædam ex Barbari Corol. in Dioſcor. lib. 2. quod incipit, Pulmones equini. Plin. lib. 8. cap. 51.

σούσινον ἔλαιον, id eſt, oleum liliorum.

Suſpectiones, græce ὑποφάσεις uocatur. Hippocrates oculorum imperfectas conniuentias. 1. Prædictionũ, Aphor. 14. Conſyderari cõuenit ſuſpectiones oculorũ per ſomnum: ſi quid etiam candidæ partis ſubapparet commiſſis palpebris. &c. ubi ſubapparentiam illam uocat ſuſpectionem.

Suſpendicula, κρεμαστῆρες græce. Lege, κρεμαστῆρες.

Suſpiria, id eſt, Aſthmon.

Suſpirioſi, id eſt, Aſthmatici: quos ſi recti, ſtanteſq; ſpirant, Orthopnoicos appellãt. Diſpnoea, quam noſtri difficultatem anhelandi uocant, lenior eſt.

S V T

Sutura, taurum, chorda, nomina ſunt membranæ quæ ſcrotum interſecat: quæ etiam aliqualiter apparet in cute exteriori, in medio ſcroti faciens quandam rugam ſecundũ longũ corporis. Carpus in Anatomia,

S Y A

συάγρος, thus masculum, sed inueteratum, atque flauum.

S Y C

σύκα, hulcera firma, eruptionesque rotundę, cum soliditate aliqua rubentes, quas dolor comitatur.

συκαλίς, id est, ficedula.

Sycamini lachrymam. Hoc nomen, inquit Celsus lib. 5. apud Medicos reperio. Sed cum Græci morum Sycaminũ appellant, mori nulla lachryma est. Sic uero significatur lachryma arboris in Aegypto nascentis, quod ibi Morosycon appellant. Celsus lib. 5. cap. 18.

συκάς, Ficus item arbor, sed ea nouella fere ut inquit Iulius Pollux.

σῦκον, Ficus.

συκῆ, Ficus arbor.

Syce, Peplos, apud Dioscoridẽ libro quarto, capite. 179.

Sycites, idem quod Catorchite, apud Dioscoridem lib. 5. cap. 33.

Sycomoron, aliqui etiam Sycaminũ, id est, Morum uocant, cuius fructus,

συκόμορον, id est, Sycomorus.

Sycomorum, etiam propter inefficacem gustum appellatur. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans, folijs mori: pomum ter, aut quater in anno fert, non ramis, ut ficus, sed caudice ipso caprifico non dissimile: dulcibus grossis, sine granis interioribus. Copiose de ea Diosc. libro. 1. Macrobius libro. 3. capite. 20. Plinius lib. 13. cap. 7. Theophrast libro. 4. cap. 2. Galenus. 2. de Aliment. cap. 33.

σύκωσις, hulcus, quod sic a fici similitudine dictum est. Sub eo species duæ sunt. Alterum hulcus durum & rotundum est. Alterum humidum & inęquale. Ex duro exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido pus & odor malus. Fit utrunque in ijs partibus, quæ pilis cõteguntur. Est & oculorum uitium eius nominis.

συκωτά, ficata, ex caricarũ esu appellantur.

S Y D

Syderatio, ut accidat arboribus, require ex Theophrasto lib. 4. Plantarum, cap. 16.

S Y L

Sylithra, Glycyrhiza. Dioscorides libro 3. capite. 6.

Syllogismus, est oratio in qua positis quibusdam, aliud quippiam prius incognitũ consequitur. Galenus de Definit.

Sylua mater, Hedera, apđ Dio. li. 2. ca. 199.

S Y M

Symmetria, est ex ipsius operis membris conueniens consensus, ex partibusque separatis, ad uniuersæ figuræ speciem, ratę partis responsus, ut in hominibus, corpore, cubito, pede, palmo, digito, cæterisque partibus, Symmetros est.

συμμέτρια item, ęqua mensuratio, atque proportio qualitatum. Secundum Galenum 1. de Temper. quod medium inter extrema existit.

συμπαθεία, mutua rerum cognatio, apud Galenum frequens.

Sympasma, conspersio, adhibet huiusmodi naribus Cœlius Aurelianus.

Symphona. Lege, Symphoniaca.

Symphoniaca herba quæ sit apud Palladiũ, non intelligo: quam plantari & seri iubet subtus Cerasum, ne ab oriente Cane infestetur. Nisi quis Apuleium secutus, Apollinarem herbam interpretetur. Quanquã Plinius Symphoniam herbam describit alternis folijs uiridibus, roseisque per caulem, impositã sanguinem reijcientibus mederi. Hanc aliqui Crempheniam scribunt, aliqui Symphonam, alij Comphenam, aut Somphenam. Quod si pro Hyoscyamo sumi posset, non folijs alternis, uiridibus, roseisque, sed floribus legendum erit.

Symphyton, Glycyrrhiza. Dioscorides libro. 3. capite. 6.

Symphyton, præter Consolidam etiã Helenij quoddam cognomen est, apud Dioscoridem libro. 1.

Symphytum petręum quid sit, uide apud Dioscor. lib. 4. cap. 10.

Symphytum quomodo differat ab Sucuto, lege totum in dictione Sucutum, & Herbarij nostri tom. 2.

Symphysma quid sit, lege, Emphysma.

συμπτῶμα, casus, uel accidens, quod solet accidere in morbo, quod alibi lib. de Differ. morb. Galenus ἐπιγέννημα uocat: perinde ac si dicas, aduenticium germen. Item, Symptoma uocatur, quicquid animãti pręter naturam accidit. Gal. lib. de Symp. diff.

συμπτώματα, quæ morbis & alijs affectionibus superaccedunt.

σύμφυτον, Enula campana.

S Y N

συνάγχη, Angina, gutturis passio & faucium. barbare, Squinantia. ἀπὸ τοῦ σὺν, καὶ ἄγχω. Plerique Medicorum uocant κυνάγχην. Porro συνάγχην esse solum faucium inflammationem. Vlpianus. ff. de edil. edict. testatur: & ἀντιάγχην interpretatur inueteratos faucium tumores, qui discuti non ualent: ueluti obluctans, obsistensque praefocatio. Ni malis παλαιάγχην legere. κυνάγχη autem dicta est, ut inquit Aretęus Cappadox, quod id mali canib. quoque sit familiare. συνάγχη uero quod spiritum prefocat & coartat. Hac aliquando Demosthenes se laborasse finxerat. De quo prouerbium uide in Chiliad. Erasmi, ἀργυράγχην πάσχει. Alij adhuc παρασυνάγχην, καὶ παρακυνάγχην faciunt. παρασυνάγχην, ubi partibus quae superiacent faucibus inflammatio affligitur: παρακυνάγχην, ubi extra guttur infestet. Vide supra in dictione, Angina.

Synchysis, oculi confusio, cum ob plagam aliquam pupilla turbatur.

Synchysis. Lege, Exulcerationum affectus oculorum.

συγκόμισος, Lege, Syncomistos.

Syncomistos, panis idem qui αὐτόπυρος: interpretari licebit confusaneum, & quod castratus non sit, sed omnia simul tulerit, furfures, utriculos, & similam.

συγκρίματα, quasi concreta, uel ex ipsis elementis concretum corpusculum, id est, unguentum.

σύνδεσμος, nodus & coniunctio neruorum, ἀπὸ τοῦ συνδεῖν, colligere.

Syndrome, est coaceruatio symptomatum.

συνέχοντα, id est, continentia dicuntur, solida omnia membra, ut ossa, nerui, uenae, arteriae: ex quibus & musculi, & carnes, totaque corporis moles conflata est, ad hęc interiorum, exteriorumque concretiones.

συνεκτικαὶ, id est, cōiunctę caussae, siue continentes uocantur: cum praesentes sunt, & morbi quoque eorū adsunt: cum tolluntur, morbi discedunt: ut spina, telum. Galenus in Isagog. & lib. Definit.

συνεχόμενα, id est, contenta humida, quae in uasis per tota corpora dispersa feruntur. Atque haec quatuor humores uocat Hipp.

συνεργαὶ, caussae, id est, coadiutrices, quae sua uirtute morbum efficere non possunt, sed alterius auxilio, ut libido articularem morbum promouet, & remigatio sanguinis eruptionem fouet.

συναίτιαι, hoc est, cohaerentes, ac quasi dicas concaussae, quae & si effectū sua ui possunt caussare, alteri tamen cohaerent, ut lapis in uesica, & phlegmone.

Synochos appellāt, in quibus una accessio ab initio ad finē perpetuo manens, in multos dies porrigitur. Sic dictos, id est, continentes, non illi quidem gręco nomine usi: caeterum solœcismum cōmittendum potius rati, quam formam ipsius sine nomine linquendam. Galen. 9. Method.

Syntexis, defluxio ex phthisia eueniens passione. Vide, Colliquatio.

σύνθεσις μύρων, confectio unguentorum.

Syntrophos, Rubus, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 40.

συνουσία, concubitus.

S Y O

συὸν, id est, Agnus castus, Vitex, uel ἄγνος.

S Y PH

Syphar. Lege, Senium, Senectus.

S Y R

Syrenum, meminit Plinius lib. 10. cap. 49.

Syria. Meminit Syriae cuiusdam Aristot. quā Theodorus Suriam conuertit. Ita Columella. Radix Syria, genus quoddam, ut nonnulli tradunt, raphani significat.

Syriasis, inflammatio partiū circa cerebrū, membranasque eius, praesertim in infantib. Plinius libro. 20. cap. 3. ardores capitis uocauit. ἀπὸ τοῦ συρρεῖν.

Syringam, ferrum uulnerarij uocant, quo ulcerum secessus pertentant.

Syringis. Lege, Harundo.

Syrites, lapis qui nascitur in pectore lupi.

Syritis, Lucaniae gemma, describitur a Solino capite. 8.

Syrium unguentum, id est, liliorū: fortasse, quia in Syria multo preciosissimum, & frequens conficiebatur.

Syrmeam, alij oleris genus apio simile, alij edulium ex adipe & melle, alij ferculū nuptiale ex amygdalis, pulpa gallinacea, & saccharo esse contendunt. Nec satis etiam cōuenit in nomine, his Syrneam, alijs Syraneam legentibus. Vide super ea re commentarios Pollucis, & Athenęi.

Syroperdicem, Antiochia Pisidia gignit, minorem aliquantulum perdice, fuluo ro-

stro, reliquo corpore nigram, & cibis inutilem.

Syrupa, oliuæ condiendæ genus est Columellæ. Nunc succos herbarum Syrupos uocant in officinis.

σύριγξ ἱερά, id est, sacra fistula.

S Y S

Systole, est contractio sensum non mouens, quæ ratione & consequentia deprehenditur. Galenus de Definitionib. Vel, συστολή, arteriæ submissio & contractio.

T A B

TAbani, genus insectorum. Plinius libro. xi. capite. 33.

Tabes, Latinorum uox latius patet, ut inquit Vergilius, quam Græcorum φθίσις. Hi enim hac uoce tantum utuntur, cum quibus a capite in pulmonem descendens destillatio eos exhulcerat, febris fit, & frequens tussis est. Latini uero, non tantum hoc mali genus Tabem dicunt, sed quam Græci ἀτροφίαν, & καχεξίαν appellant. Quarum prima illa fit, quoties corpus non alitur, decedentibus semper aliquibus, nullis uero in eorum locum succedentibus. quo malo affectos Plinius semper uocat, qui cibum non sentiunt. Secunda uero illa, cum malus corporis habitus est, ideoque omnia alimenta corrumpuntur. Quod fere fit, cum longo morbo uitiata corpora, etiam si illo uacant, refectionem tamen non accipiunt. Principiumque subeuntium aquarum malum corporis huiuscemodi habitum esse, testatus est Paulus Aegineta. Et quoniam tria hæc mala summa semper macies sequitur, ideo Latini communi Tabis appellatione omnia indicarunt. Græci diuersis, propriisque, in singulis generibus uocibus usi, singula certius docuerunt. φθίσις dicta est a Græcorum uerbo φθίνειν, id est, diminuere. Vnde & autumnum φθινόπωρον uocauerunt, quod eo tempore poma, fructusque omnes, & folia quasi mortis quadam similitudine paulatim decidant. Quinetiam in numerandis ex lunæ luminibus mensium diebus, eadem gens tertiæ Decadis dies sic quondam numerabat, ut πρώτη φθινομένου, sicque deinceps, id est, prima diminuentis se mensis, id est, lunæ dicerent, propria eius uerbi ui in eo sidere utentes: quod a plenilunio quotidiana luminum diminutione, usque ad nihilum & tenebras decrescit. Vicinitate nominis facilis quoque lapsus est in dictione φθόη, quod & ipsum maciem signat: sed ex alia caussa, priuatim ad eam maciem, diminutionemque contracta, quæ ex hulcere, perpetuaque eius uomica fit. Quo malo quoties corpus tebescit, φθόην Græci id dixerunt.

Tabes, etiam arborum morbus, apud Theophrastum lib. 4. cap. 17.

Tabulata in arboribus sunt ordines ramorum, de quibus ait Poeta, Assuescant summasque sequi tabulata per ulmos. Quem locum enarrans Seruius, ait, Tabulata sunt rami effusiores, & in plana tendentes, non ad altiora crescentes. Sunt in arborib. ima & summa tabulata ramorum. Plinius docet, tabulata ulmorum ab octauo pede altitudinis dilatari collibus, siccisque agris, a duodecimo in campestribus & humidis. Columella lib. 5. cap. 4.

T A C

ταχὺς τῶν πινομένων διέξοδος, unde & διαχώρησις nuncupatur, uelut transitus, ἀπὸ τοῦ διαχωρεῖν.

Tactus. Lege, Sensus sunt quinque.

Tactus fit ab eo qui corpus contingit. Vnde spiritales comprehensiones fiunt.

Tacuinos appellant, ni fallor, Italico idiomate, tabellas, siue tesserulas. Redegit in huiusmodi Tacuinos fere totam medicinam Eluchasem, et Buhahylyha Arabes.

T A L

Talassinus color. Lege, Color uarius.

Taleæ, scissiones sunt lignorum, & præsegmina.

Talentum Atticum, sexdecim (inquit Plinius) sestertia ualebat, hoc est, pondo quadraginta. Aegyptium pondo octuaginta: in quibus tamen haud scio an sit error numeri. Cleopatra pondo centum uigintiquinque talentum facit, hoc est, sestertiorum quinquaginta, quanti stipendium tribuni militaris fuit. Aphricanus talentum omne pondo sexaginta tradit, propter quod Græci per literam, ξ, decussatam, præfectamque obelo, intelligunt talentum, quod nota ea numerum sexagenarium significet. Qui uero libræ, hoc est, pondo, apud alios maiores, apud alios minores sunt. Hinc efficitur, ut talenta quoque non idem ubique ualeant. Pollux, Talentum, inquit, pro aureis nummis tribus imputabatur, Nummus aureus pro

drachmis duabus atticis. Homero certe parua res uidetur talentum fuisse, apud quē in cursus certamine tertius lebetem, quartus duo auri talenta retulerūt. Erant ergo talentorū multa nomina: Ptolomaicum, Syrium, Tyrium, Antiochenū, Atticum. Pondere quidem pari omnia, sed ad nummum collata differunt. Atticum Tyrio æquale, sed plus quadruplo ualens quam Ptolomaicū: sesquitertio quam Syriacum, Antiochenūq;. Aphricanus hæc. Aelianus Babylonicum talentum duo milia & septuaginta minas Atticas fuisse tradit. Vitruuius quoq; de talento uariat, Strabo & Euboicum celerrimum.

Taleolæ, herbarum quadratæ incisiones, dum in sole sunt desiccatæ.

Tali in homine non sunt: & si tibiarum processus imi, qui Malleoli dicuntur, talorum nomina acceperunt: unde Talaria dicta sunt. Simileq; in cane est, quod & a M. Varrone Talus dicitur.

Taliaginæ, hoc est, ex talia arbores confectæ, cuius materies odorata est, nec teredinē sentit. Fasciis tiliaceis fasceabatur Antoninus, ut rectus incederet. Ex Tiliæ mēbranis tenuissimis fiunt coronæ, uel coronarum ornamenta, Phyliræ uocantur: de quibus aliubi plura. Columella libro.12. capite.45.

Talpa, inter abscessus numeratur, a barbaris atheromatis, & meliceradum species.

Talus, Astragalus suillus, in hominibus Malleolus.

T A M

Tamarix, est quam & Myricen uocāt, quæ ad lienem præcipua est, si succus eius expressus in uino bibatur: adeoq; mirabilem eius antipathiam contra morbū hūc uiscerum faciunt, ut affirment, si ex ea factis alueis bibāt sues, sine liene inueniri: & ideo homini splenetico cibum, potumq; dant in uasis ex Tamarice factis. Vulgus infelicem eam arborem uocat, quoniam nihil ferat, nec feratur unquam. Columella lib. septimo, capite decimo.

Tamarix. Lege, ἐρείκα.

Tamarice. Vide, Myricen.

T A N

Tanachion, Coniza, apud Dioscoridem libro tertio, capite.135.

Tanacetum, altera species Artemisiæ, alio nomine Athanasia. Teut. Reynfarn.

Tanagrici, a Tanagri ciuitate Bæotiæ, quā Homerus uocat γραῖαν: quæ & prius, ut docet Stephanus, uocabatur ποιμανδρία.

Tanagrici galli, autore Varrone, sunt sine dubio pulchri, & ad præliandum inter se maxime idonei: sed ad partus sunt sterilio res. Plinius de gallis gallinaceis loquens, ait: Patrias nobilitauerūt Rhodum ac Tanagrā. Tanagræ meretricis meminit M. Tullius. Colum. lib. 8. cap. 2.

Tantalitis, Lithospermon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 159.

T A R

Tarandus, in Scythia gignitur, magnitudine tauri, pelle uersicolore: ex qua scuta Schytæ faciunt, ferro impenetrabilia. Aelianus, Plinius, & Aristoteles.

ταράξις ὀφθαλμῶ, humiditas oculi, simulq; cum rubore præter naturam calor, non ex intrinsecis caussis facta, sed foris adueniente caussa aliqua, ueluti sole, puluere, oleo. His enim omnibus ταράττεται, id est, perturbatur oculus. Differt ab ophthalmia, quæ absq; manifesta caussa fit.

ταρακοπαντικόν, emplastrum, sic a glutinando dictum. Celsus lib. 5. cap. 19.

Tarantulas, Hermolaus Barbarus stelliones eas interpretatur, qui in Italia reperiuntur. Sunt & Apulorum Tarantulæ in agris, phalangiorū fortasse generis, ueneni præsentanei.

Tarcon, uulgo Draconem herbam uocāt.

Tardantes figuræ febrium uocātur, ubi tardius pro solito more febris subinde redit.

Tarentinæ oues. In genere ouium summa dignitas fuit Tarentinis ouibus, quæ propter bonitatem lanæ pellibus integebantur, ne lana inquinaretur. Hinc Plinius noster, id ouium genus elegantius uocat tectum, cū operimento tegeretur. Et a Varrone Pellitæ nominantur. De quibus intellexit Horatius illo sapphico uersiculo, Dulce pellitis ouibus galesi Flumen. Igitur cū Tarentinum pecus sit ex omnibus mollissimum, maximeq; hirtum, hoc est, lanigerum, atq; uillosum, nullamq; domini aut magistrorum inertiam sustineat, desyderat curam maiorem, & rationem longe aliam in pastione, quam faciat reliquū ouiaricum pecus. Illud adnotandum, Tarentum, Sabinorum lingua, molle significari.

Vnde quidam Tarentinas oues, & nuces dici autumant, quia sunt molles. Hinc Horatius optimo epitheto uidetur dixisse, & molle Tarentum. Ouium Tarentinarum, tanquam elegantissimarũ meminit Plautus in Truculento, his uerbis, Argentum meo qui debebat patri. Qui oues Tarentinas erat mercatus, de patre quęrit patrem. Columella.

Tarentinũ porrũ. De hoc Epigrãmatista, Fila tarentini grauiter redolentia porri, Edisti quoties oscula clausa dato. Columella lib.8.cap.11.

Tarentina nux, dicitur à mollicie corticis, eo quòd uix attrectata frangatur.

τάριχα oua. Lege, ὠοτάριχα.

ταριχεύω, muria condo. Lucian. in Luctu. νεκροὺς ταριχεύει αἰγύπτιος.

ταριχοπώλης, id est, Salsamẽtarius. Huiusmodi deos quosdam facit καὶ καπήλους, id est, Caupones Lucianus in Toxari.

ταρσὸς, pars ea palpebrę, unde pili exoriuntur: dicti Blepharides.

τάρσος, superioris pedis pars.

Tarsus, montis in pede anterior pars, ab digitis etiam, apud Homerum.

Tarum. Lege, ἀγάλλοχον.

Tarum, aromaticus, & odoriferus frutex. Plin. lib.12.cap.20.

T A S

Tasis, picis genus crudum, in defrutũ Neopolitanum addi solitum.

Tassus, mustela, eius generis, quæ alio nomine uocatur Meles. Aelianus.

T A T

Tatyris, idem quod Phasianus.

T A V

Taura, sterilis uacca.

Taurion, Lychnis coronaria, apud Dioscoridem lib.3.cap.113.

Taurocolla, gluten uulgatum, apud Diosc. lib.3.cap.100.

Tauroceros, Tribulus, apud Dioscoridem lib.4.cap.17.

Taurum. Lege, Sutura.

Taurus apocathemenes, Lychnis agria, apud Dioscor. lib.3.cap.114.

Taurus. Lege, Orron.

T A X

Taxa. Lege, Laurus taxa.

Taxus, apud Dioscoridem libro.4.cap.83.

Taxus smilax, a quibusdam Thymion, apud Dioscoridem libro sexto, capite.12.

T E C

τηκεδὼν, tabes, corruptio, caries, quę interdum accidit ossi, ut inquit in.3. Method. Galenus.

τεκμαρσις, est quæ per τεκμήριον fit cognitio. τεκμήριον autẽ appellant ueteres syllogisticum signum, non autem simpliciter signum omne. Autor Galenus libro.1. de ratione uictus in morbis acutis.

τεκμήριον quid sit, require in dictione τεκμαρσις

Tecolithos, Iudaicus lapis: sic dictus, quia calculos absumat: quod ab Galeno falsum existimatur.

Tectum pecus dicitur, ad differentiam Colonici: appellatũ tectum, quod operimentis tegeretur. Item,

Tectum pecus, id genus ouiũ signat, quod propter lanitij elegantiam operimentis tegitur, & ob id Tectum pecus nominatur. Horatius id genus oues Pellitas appellat illo sapphico uersiculo: Dulce pellitis ouibus galesi Flumen. Columella libro septimo, capite secundo.

T E G

Teganites, placentula in sartagine coquitur ex oleo.

Tegere uites, significat ex folijs palmarum cõtextas adhiberi solitas ad uineam adumbrandam per cynocaumata: sic enim uocantur calores æstuosi Caniculæ. M. Varro appellat Tegeticulas canabrinas, ex canabi factas. Colum. lib.6.cap.3.

Tegulæ deliciares, a delicato tigno dictæ. Has alij Colliciares uocant.

Tegumẽ balani, id est, præputiũ, a quo dempto & præsecto, Iudæi Apellæ dicti sunt.

T E L

Telamones aues. Lege, Porphyrides.

τελέφιον ἕλκος, uide in χειρώνειον ἕλκος: & apud Plinium lib.25.cap.6. Et in Chiliadibus Erasmi, prouerbio, Chironion ulcus. Vbi nota, quod corrupte in Auicenna legitur, Charonis ulcus.

Telephium, aliqui syluestre Semperuiuum appellant, ut inquit Dioscorides, herba syluestris Portulacę similis. Dio. li.2.ca.207.

Teline, Cytisus, apud Dioscoridem libro 4.capite.114.

τήλινον ἔλαιον, unguentum ex Fœnogræci confectione.

Telephion, Portulaca syluestris.
τῆλις, id est, Fœnugræcum.
Telinum, e Silicula, id est, Fœnugræco nomen habet, in Telo insula etiam Menandri temporibus celeberrimum.
Tellinæ. De Tellinis in hanc fere sententiam Barbarus. Qui Tellinas, inquit, interpretantur in Martiali Poeta, mytulos, improprie locutos arbitror. Cũ aliud genus mytulos, aliud tellinas autor. Diosc. cõstet. Athenęus certe Mytulos a Romanis uocari eas existimat. Sunt qui Tellinas, & Crenia, id est, pectunculos idem esse iudicent: a celeritate crescendi nominatas, ὅτι τάχιστα γίνονται τέλειαι, hoc est, ocyssime perficiuntur: quod Aristoteles tam pectunculis, quam purpuris tribuit commune. Anno enim magnitudinem totam implent. Plinius certe medicinas quæ hic de Tellinis redduntur, ad uerbũ fere pectunculis adscripsit. Tellinas ad Canopũ in Aegypto frequentes esse narrant, quarum teuuiores, exiliores & Basilicas, hoc est, regias appellant: his dulciores esse fluuiatiles e Nilo. Romæ circunferuntur pusillę quędam conchulæ, quas qui uendunt, Tellinas prædicant. Hę uulgaribus conchis minores & leuiores sunt, & candidæ, nec striatæ: quas Veneti piscatores a capparis similitudine Capparoculas appellant.
τελλῖναι, genus Conchyliorum.

T E M

Temperamenta omnium partiũ corporis, lege apud Galenum de Temperamentis libro primo, a fine statim ex editione Basilieñ. fol. 14. & se.
Temperantia. Lege, Virtutes corporis.
Temperies inęqualis uocatur, cum eodem tempore, simul & semel, corpus simul frigidum est & calidum, simul & humidum & siccum, etiamsi id impossibile esse uideatur. Galen. lib. de Morborum caussis.
Temporius, tempestiuius, maturius, citius, aduerbium est: cui opponitur, serius. Hinc illud Nasonis: modo surgit eoo Temporius cœlo, modo serius incidit undis. Columella lib. 8. cap. 4.
Tempus, est numerus primi motus, secundum prius & posterius.
Tempus. Quo tempore quælibet arbores & ligna sint cędenda, lege apud Vitruuium libro secundo, capite. 11.

T E N

Tenacia, siue lenta sunt, quæ cum liquida, molliaue sunt, protrahi possunt. 4. Mete. capite nono.
Tendones, nerui, quos & ἀπονευρώσεις, id est, a neruis ortos cognominant, latentes in musculis ipsis. Galenus libro primo de locis affectis. Tamen libro secundo capite primo uniuersum neruosum genus in unã cam appellationem cogens, tum uincula, tum tendones uocat: quippe ex ijs per carnem dispersis, musculorum essentia consistit. Vide Galenũ libro de motibus Musculorum.
Teneiensis, in Tenei maris ora collecta purpura.
Tenesmus, assidua desidendi est cupiditas, inferioribus partibus accidens affectus, & ipsi recto intestino, ut inde multę fiant desidendi uoluptates, & pauca recrementa eijciantur.
Teneotica charta, a uicino loco, pondere iam non hæc uenalis.
ταινία, mollis fascia.
Teniæ, & Tineę. Vide, Lati lumbrici.
τένων, neruus, a calcaneo.
Tenontagra, τενόντων, distentio.
τένοντες, τοῦ τραχήλου τὰ ὄπισθεν, id est, colli posteriores partes. habent enim ij in ea parte usum, ut in flexu capitis alter semper intentus, ueluti centrum caput sustineat; alter uero motum illidat.
Tensiuus dolor uocatur, quod extensionis sensum membris inducit.
τευθίδες. Lege, Sepias.
τερετεία, uoc acitas. Philoxeni & Pythilli uoracitatem, uide apud Athenęum libro primo Dipnosophistarum.
Tentigo, ad coitum prurigo.
Tentio, affectus intestini recti eandem habens caussam & dispositionẽ, quam in difficultatibus intestinorum suscipit. Vocatur & ea tentio, cum cacare appetimus, & continue tamen extergimus: qui affectus mulieribus utero gerentibus, facit abortum, ut inquit Galenus libro septimo Aphoris. Aphor. 27.

T E P

τέττιγες, Cicadæ.
τέφρα, id est, cinis.

T E R

Teramis, Vide, Orron.

Terebratione,id est, illius insitionis quæ fit cum terebra. De qua sic inquit Cato: Terebra uitem quam inserere uoles pertundito: eo duos surculos uitigineos,quod genus esse uoles insertos,obliquos arcito ad medullam. &c. Colum..lib.5.cap.9.

Teredines,uermes sunt in ligno nascentes, a terendo dicti: siue a græco. Nam & Greci τερηδόνας uocant.

τερηδών,id est, caries, litera abundare uidetur,quippe quod a tremate, id est, foramine dictum creditur, perinde ac si tredo quædam,id est,foratio sit. Oritur autē, ubi acres humores ossa rodunt.

τερηδονίζω,sentio teredinem.

Termes,termitis, ramus ab arbore recisus.

Termenthinę loco,quæ olim ex Chio optima afferebatur, hodie utimur Peucina & Laricea resina.

Terminalis,syluestris.Cannabis, apud Dioscoridem lib.3.cap.166.

Termites sunt ramuli arborū, maxime oliuarum: ut Porphyrio docet, enarrans illud Horatianum: Nunquā fallentis termes oliuæ. Aulus Gellius ramusculos palmarum, Termites appellat his uerbis: Spadica dorici auulsum e palma Termitem cū fructu. Item,quoniam Termes palmæ ex arbore cū fructu auulsus, Spadix dicitur. Columella lib.7.cap.9.

Terminalium,id est,Enula campana.

Ternarios scrobes appellant quoquo uersus pedū triū, sicut quaternarios quoquo uersus pedum quatuor. Columella libro 11.capite.2.

Terophonon, Aconitum, apud Dioscoridem.lib.4.cap.80.

Terra glutinosa,Gypsū.

Terra Ampelitis,in Seleucia iuxta Syriam nascitur, bitumini simillima. Dioscorides libro.5.cap.172.

Terra Chia,apud Dioscor.lib.5.cap.165.

Terra Cimolia, est apud Dioscoridem lib. 5.capite.167.

Terra Erethria quę sit, uide in Dioscor.lib. 5.capite.162.

Terra fornacū, eiusdem cum usta effectus. Lege Dioscor.lib.5.cap.170.

Terra Lemnia,id est, e Lemno insula: eius iuuamenta lege apud Dioscoridem lib.5. capite.104.

Terra Lemnia hodie non habetur. De hoc consule Herbarij nostri tomum secūdum in locis diuersis. Lege, Lemnia terra.

Terra Melia,colore cinerea, Erethriam imitatur,aspera tactu. Dioscorides libro quinto,capite.171.

Terra pingitis,colore Erethriæ similis, grādioribus tantum glebis. Dioscorides lib. 5.cap.168.

Terra Samia,apud Dioscoridē libro quinto,capite.163.

Terra Selinusia, lactei coloris est. Vide Dioscoridem lib.5.cap.166.

Terra Smectis, eadem quę & Cimolia apud Pollucem.

Terra usta,id est,terra fornacum.

Terra omnis. Vide Dioscor. libr.5.cap.161.

Terræparine, Anemone.

Terræ intestina,uermes terrestres.

Terręmotus uocatur, cum flatus aduena, introrsus in terrę caua irrumpens, deinde exitu omni inclusus, intus sese uersando, ingenti ui terram quatit, nequicquam exitum quęritans,ex quo fit terrę illa concussio & tremor.

Terrigena. Lege, Cochlea.

Tertiatio,oleum tertię pressuræ, sicuti iteratio, oleum secundæ pressuræ. Columella lib.11.cap.49.

Tertiatur dodrante. Familiare est Columellæ, assis nomine totum significare, & consequenter per uncias intelligere partes: sicut nomine dodrantis intelligi uult nouē partes unius operę sufficere ad tertiandū agrum,id est,ad tertiam arationem in singula iugera peragendum. Columella lib. 2.capite.4.

T E S

Tessalatæ tunicæ, uestis genus. Plin.lib.35.

Tesseculata, Mercurialis herba,apud Dioscoridem lib.4.cap.201.

Testa, tam bellum ulceris nomen in capite, quam testudo est, barbaris protritum & frequens.

Testiculi sunt carnosi, & in minutissimas partes absecti,humidi,& calidi, concoctionem seminis in eius meatibus absoluunt.

Testiculus canis,Cynosorchis, apud Dioscoridem lib. 3.cap.142.

Testiculus satyri,Satyrium Erythronium, apud Dioscor.lib.3.cap.145.

Testas,ὄστρακα uocant Græci, Egit de Testis Dioscor.lib.5.cap.169.

Testudinem uocant barbari Medici tumorem mollem, uel non ualde durũ, satis autẽ magnum, in quo pinguis materia, tunica quadam obtecta tenetur: quæ caluarię ita hæret, ut ipsam plęrunq; uitiet. Hanc non est dubium de numero esse abscessuum, & sub meliceride, uel atheromate contineri.

Testudinum descriptionem uide apud Plinium lib.9.cap.10.

Testaceis puluinis fibulantur, i. alligãtur, et quibusdam quasi fibulis coagmẽta connectũtur. Fibulationes a Vitruuio dictæ con iunctiones fibularũ in machinationibus. Diffibulare, est fibulam dissoluere: quod & Refibulare dicimus. Quãuis apud Epigrammatistam id uerbũ dicatur in re obscœna de fibula citharœdorũ, & comœdorum, cuius cum mordacitate satyrica mentio est apud Poetas. Testacei autem puluini in pauimentis dicuntur coagmenta spicata, & loricationes, quibus ad regulã perfricantur, ut nullæ lacunæ insint. Et sunt quasi extantes cumuli. Item puluini sunt eminentiores parteis in areis agrorum, & quasi tori. Colum. lib.1. cap.6.

T E T

τέτανος, species spasmi, ubi in neutram partem riget caput & reliquũ corpus, sed uelut solidissimum, siccissimumq; aliquid inflexum, inmotumq; recta riget. Item,

Tetanus, est extensio & suffocatio omnium corporis musculorũ & neruorũ. Vel sic,

Tetanus est conuulsio, cũ in rectum collum trahitur, & maxillę & dentes stridore concutiuntur, neq; collum nuere, neq; renuere potest.

Tetanici sunt, qui musculis sunt rigentibus, ita ut se inflectere non possint.

τεταρταΐζοντας, Dioscorides uocat quartanarios febricitantes.

τεθεραπευμένα, id est, curata uocant emplastra, cum ex seuo, puto omnes membranulæ diligenter exemptæ sunt ex alio medicamento. Celsus lib.5. cap.19.

Tetradix. Lege, ἰξίνα.

Tetragonia. Ibidem.

Tetralix. Ibidem.

Tetragnathus, species est Phalangĳ, subalbida, pedes scabros habens, & iuxta caput eminentias duas: unam rectam, alteram latam: ut existimes eum ora quidem habere duo, maxillas autem quatuor, et lineam per os ęqualem. Aecius libro.13. cap.17.

Tetrapelyrades, locustæ uocatæ sunt ab Ionibus, forte a numero pennarum.

τετραφάρμακον, emplastrum, sic dictũ est, quod ex quatuor rebus componitur, pure mouendo: quo non aliud melius. Celsus libro quinto, capite.19.

τετραφάρμακον, id est, Moretum.

Tettaros, Phasianus.

τέττιγες, Cicadæ.

Tettigonię, minores cicadę, magis canorę.

Teucria, idem quod Teucrion, apud Dioscoridem lib.3.cap.110.

Teucrion, præter alia etiam Chamędrys, apud Dioscor. lib.3.cap.111.

Teucris, idem quod Teucrion, apud Dioscoridem lib.3.cap.110.

Teuthalis, Polygonium, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.5.

Teuthos. Lege, Sepias.

Teuthrion, Polium montanum, apud Dioscoridem lib.3.cap.122.

Teuthrion, Erythrodanum, apud Dioscoridem lib.3.cap.161.

τεῦτλον, Beta.

Teuxinon, Aristolochia longa. Dioscor. libro.3.cap.5.

T H A

θάλαμαι, interna foramina cerebri, per quæ cerebri redundantia excernitur.

Thalassia, Androsace, apud Dioscoridem lib.3.cap.151.

Thalassion, Papauer corniculatũ, apud Dioscoridem lib.4.cap.69.

θαλασσοκράμβη, id est, marina Brassica, aluum soluens.

Thalictron, cauliculum habet crassitudinẽ Papaueris, ut inquit Plinius: Rutæ, ut Galenus, Cubiti, ut Dioscor. lib.4.cap.99.

Thallia, Capparis.

θάλλω, uerbum Græcum est, quod significat uiresco, & germino. Inde Thalli dicti stipites in cępis, & folliculi, quos uulgus uocat germina, quibus semen continetur. θάλλον Græci omne germinans appellauere. Attici maxime id in oliuis hac uoce nominitant. Suidas ait, θάλλον dici κλάδον, id est, ramum oliuę. Columella libro undecimo, capite tertio.

θάλλος, Oleę surculus. Thallos non oleagineos solũ, sed rutigineos quoq; ramos nominãt interdũ. Sunt qui Sclauolas uocẽt.

θαλλία, summus, & adhuc crescens in arboribus & plantis coliculus, teste Theophrasto de caussis plantarum lib. 5.

θαλασσόκραμβη, Brassica marina.

Thalassomeli, grȩce θαλασσόμελι, temperatur ȩquis portionibus, maris, & mellis. Cõfectionem eius lege apud Dioscor. lib. 5. cap. 13. Plin. lib. 31. cap. 5.

θάμνος στερεός, ualidus frutex.

θαμνώδεις, fruticosa.

θανάσιμα φάρμακα, quæ aduersantur his uenenis, quæ in cibo, potioneue sumpsimus.

θανάσιμον φάρμακον, id est, mortiferum.

Thapsia quid sit, uide apud Dioscoridem libro. 4. cap. 159.

Thapsi, Atheniensium lingua Sinapi.

Thapsia. Vide, Ferula.

Thaspidion, Thlaspi.

θαυμαστός, id est, Iris.

T H E

Thelè, dicitur papilla, seu uberũ apex. De qua similitudine fontium tubuli ab Varrone in Re rustica Papillæ dicuntur.

Thelephonon, Aconitum, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 80.

Thelíphthoricon, Abrotonon, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 27.

Thelipteris, Filix fœmina, apud Dioscor. lib. 4. cap. 197.

θελπίδα, id est, Iris. Quanquam Vergilius θαλπίδα legi debere contendit.

Thelygnon, Psylli species, apud Dioscor. lib. 3. cap. 141.

Thelychamnon, Abrotonon, apud Diosc. lib. 3. cap. 27.

θηλύς. Vide, Papilla.

Thelyteris, Tapsia, apud Dioscoridem lib. 4. capite. 159.

θήλιας, uocant caseos fœmineos, qui latiore sunt forma in Creta insula.

θέμεθλα, gulæ ipsius intima pars, aut uentris os appellatur.

Themison, auditor Asclepiadis. Quæ inter initia scripsit a præceptore, illo mox recedente a uita, in sua placita mutauit. Primusq; Thessalo fundamenta iecit insaniæ suæ, ut inquit Galenus. Celebrauit etiam uulgarem herbam Plantaginem uolumine de ea edito. Scripsit item tardarũ passionum lib. 3. Plin. lib. 29. cap. 1. lib. 25. cap. 7. Galen. Method. lib. 2. Alibi quoq; lib. 14. cap. 17. Autorem summũ hunc uocat Plinij Cœlius Aurelianus libro primo in prȩfatione.

θυμοῦ διάχυσις, animi laxatio.

Thenar, manus portio interior, a magno digito usq; ad indicem digitũ. A quibusdam etiam Ir. θέναρ, palma, uola. Est & in pedibus Thenar.

Theobrotion, Aizoum minus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 92.

Theodoretos Democratis quæ sint, & quo modo parentur, require ex Aecio sermone. 13. a fine libri.

Theodorus Medicus, citatur ab Aecio sermone. 8. cap. 46.

Theorema, siue speculatio, res est uniuersalis, medicinæ fini consequenter accommodata: uel axioma uniuersale, uel totam cõplectens medicinam. Vel,

Theorema est huic contrarium quod cõtingens est, cuiusq; contrariũ raro contingit.

Theriston, id est, capillaceum, balsami arbustorum prima species.

Theodoricon, Saladin. interpretatur, quasi a Deo datum: quod ipse uiderit.

θεομάντεις qui sint, require in dictione, μαντικὴν appellant.

Theombroti, insignem in medicina peritiã, Ptolomȩus rex Megalensibus sacris donauit centum talentis, propter seruatũ Antiochum regem. Plinius autor libro septimo, capite. 37.

Theon, de frictionibus corporis parũ probe sensit quædam contra Hippocratem, quæ ab Galeno improbantur libro de Sanitate tuenda. 2.

Theon, et gymnastes, et Medicus, ut inquit Galenus libro. 2. de Sanit. tuen. scripsit libros. 4. Gymnasticorum, uel de particularibus exercitijs, ex quibus tertium edisserit Galenus de ictionum differentijs contra Hippocratem.

Theophilus, insignis Medicus Galeni ætate, atq; ab eo etiam in ueneratiõe habitus. Recitat illius delyrium exempli gratia libro de Symptom. differ. cum morbo correptus ex cerebro laborasset.

Theophrastus ex Eresso Lesbi ciuitate, Aristotelis discipulus, & successor: sic dictus est, ab oris suauiloquentia, cum ante Tyrtamus appellaretur. Habuisse fertur discipulorum duo milia. Opera eius quanta nullius alterius a Diogene commemerantur,

inter quæ sunt: libri sex Epitomes in Aristot. de Animalibus. Extant hodie tantum de Plantis, cõuersi a Theodoro Gaza. De Lapidibus & Metallis. De Sudore. Item Metaphysica. Emersit Alexandri Magni temporibus, ut inquit Plinius lib. 13. ca. 16. Excessitq; admodum senex. Autores: Suidas, Strabo, & Diogenes Laertius. Strabo lib. 13. Ex Eresso fuere Theophrastus, & Phanias, philosophi Peripathetici, & Aristoteli familiares. Theophrastus prius dictus est Tytamus. Nam Aristoteles mutato nomine, cum Theophrastum uocauit, simul priorem nominis absurditatem euitans, simul etiam studij facundiam significans. Aristoteles discipulos suos omnes eloquentes fecit, Theophrastum uero eloquentissimum.

Theosebius Medicus, citatur ab Aetio lib. 9. capite. 49.

Therapentica, sic hodie perperam effertur a barbaris, pro θεραπευτικά.

θηρία, id est, animalia. Verum nunquam ea uoce usi sunt ueteres, præterquã in bestijs, & uenenatis ijs, quę ictu, morsiue uenenũ relinquunt, & in quo exiguo corpore, maxima nocendi uis regnat.

Theriaca, διατεσσάρων, id est, ex quatuor tantum rebus constans.

Theriacen ueram hodie nõ habent omnes officinæ, consensu omnium eruditorum: ut pulchre super ea re Leonicenus, & Manardus. Interim tamen tam stupidus est mundus, ut prorsus decipit ubiq;. Plura su per ea re alias.

θηρίωμα, hulcus quod per se nascitur, & interdũ hulceri ex alia caussa facto superuenit. Color eius uel liuidus, uel niger: odor fœdus, multus, & muco similis. Ipsum hulcus neq; tactum, neq; medicamentũ sentit, prurigine tantum mouetur. Celsus lib. 5. capite. 28.

Therion, ueteres Græci folium fici appellauerunt, ab asperitate.

θεριστόν, quasi demessile. Sic Balsamum uocat Dioscorides lib. 1. fortasse, quoniam ob gracilitatem facile demetatur.

θηριοτροφεῖον, locus ubi feræ aluntur.

θερμαντικά, excalfactoriæ medicinæ.

θερμαντικός, calefactiuus.

Thermarum iuuamenta, require ex Victruuio lib. 8. per totum.

Thermarum rationem & originem, uariarumq; aquarum nomina, require ex eodẽ Victruuio libro. 8. per totum.

θερμαίνοντα, calefacientia.

Thermæ albæ, uel Albumæ. Vide in dictione, Albæ.

Thermę Caritanæ, ex calidiorib. Thermis celebres Italiæ quondã, ut inquit Aurelia.

Thermæ Cotyliæ, Italis olim in usu, teste Aureliano lib. 3.

Thermę Lesbię, & Mytileniæ, attenuant corpora: conferũt quoq; ischiadicis, & hydropicis. Vide Galen. 4. Methodi.

Thermę Nepesinæ, & ipsę non postremæ olim habitæ Italorum Medicis, ut inquit Aurelianus.

Thermę Panthermę, olim celebres in Italia Thermę, autore Cœlio Aureliano lib. 2. capite. 1.

Thermæ Vescuinę, olim ipsę celebres, buccinatore Cœlio Aureliano loco prędicto.

Thermę Senanę, in Italia olim in precio habitę, teste Aureliano eodem loco.

θέρμος ἥμερος, lupinus satiuus.

θηριόδηκτοι, a bestijs morsi.

Thesarica, hispanice Plantago.

Thessalus ille est, in quem Methodum suã direxit Galenus, homo iactator, & sui temporis Medicorum Alpha. Vixit ętate Neronis, natus ex patre, ut inquit Galen. male lanas carpente, atq; in gynęceo educatus. Deleuit hic cuncta maiorũ placita, & rabie quadam in omnis ęui Medicos perorauit: uerum quali prudentia, quoue ingenio, æstimari uel uno argumento abunde potest, cum monumento suo in uia Appia iatronicem ipsam se inscripsit. Nullus histrionũ par, inquit Plinius, ex quo de trigario comitatu regressus in publico erat. Artem ipsam sex mensibus promittebat: unde plures sibi discipulos breui comparauit. Neq; Geometria, neq; Dialectica, neq; Astronomia, neq; Musica, neq; ullius deniq; bonarum disciplinarũ indigere eius disciplinæ studiosos dicebat. Hippocratis Aphorismis summo cũ dedecore contradixit: palamq; concionabatur, Hipppocratẽ & scripsisse, & propinasse ęgrotãtibus noxia. Scripsit de Communitatibus librum unum. Item de Syncreticis librum unum. Epistolam ad Neronem unam. Medicinę totius Methodum. Epistolas medicinales

decem. Præter ea, quæ a Galeno non commemorantur. Galenus in Therapeut. Plinius lib. 29. cap. 1. Fuit & alius Thessalus Hippocratis filius, ut affirmat idem Galenus Method. lib. 8.

Thespiana, medicamentũ pectorale, apud Aecium serm. 8. cap. 65.

Theudas, Medici nomen.

T H I

Thieldones, equorum genus.

Thieu, id est, electrum, teste Xenocrate, apud Plin. lib. 37. cap. 2.

Thimelęa. Vide, Granum gnidium.

Thinni, pręcipua magnitudine. Inuenimus talenta. 15. pependisse, eiusdem caudæ latitudinem duo cubita & palmum. Plinius libro. 9. cap. 15. Hi pisces cum gregatim pręter Italiam acti elabuntur, et Siciliam attingere prohibentur, in maiores incurrunt beluas, utpote, Delphinas, Canes, aliasq; Balenis similes. Strabo lib. 1. fol. 18.

Thius, uel Thium, Astragalus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 65.

T H L

θλάσις, id est, contusio caluę, in interiorem partem impulsio, aut inflexio, concauitatẽ integra caluæ cõtinuitate tantam faciens, ut liceat in plumbeis, ęneisq; uasculis uidere, si foris percutiantur, atq; illidantur.

θλάσις ὤτων, aurium contusio, aurium morbus, apud Paulum lib. 3.

Thlasma, id est, collisio, magna ex parte accidit in carne: quanquam nonnunquã & in osse uidetur euenire, idq; maxime in pueris. Galen. lib. de Morborum caussis. Igitur si partis ita affectæ externa facies integra permaneat, & in profundo sint multæ & paruæ diuisuræ, huiusmodi morbus Thlasma, uel Thlasis. i. collisio appellatur.

Thlasma. Lege, Fracturarũ ossiũ in capite.

θλάσματα, id est, fracturæ.

Thlaspion, idẽ qđ Thlaspi. Lege, Thlaspi.

Thlaspis, herba est angusta, habens folia ad digiti magnitudinem, super terram iacentia: in summo scissa, subpinguia, uirgam tenuem duorum palmorum, adnascentias quasdam paucas habentem, & circa totam ipsam fructum parũ latum in extrema parte, in quo semen paruũ simile Nasturcio, ad disci figuram, ueluti conquassatum, florem subalbum. Nascitur in uijs & sepulchris. Semen est acris saporis.

Thlaspi ignota nostro æuo, etiam uoce est: mihi apud Ioannem Augustum Laurien sem Episcopum, uirum & doctrina, & prudentia, & quod magis est, religione celebrandum, degenti, cõperta herba est, quã ueram Thlaspi esse puto. Cappadocã tamen desyderat Galenus, colore ad nigrum accedente, maiorẽ Cretica, & ex quadam eius parte ueluti quassam, unde & nomen accępit. Galenus Thlaspiam uocat. Plinius libro. 27. cap. 13. Dioscor. lib. 2.

Thlasposis, secundum Hippocratẽ id quod Thlaspi.

T H O

Thoam, græce θῶαν, Pollux lupo simílem in uoce facit, qui cæcos pariat catulos, atq; cum leonibus etiam congrediatur.

Thoas, luporũ id genus est, procerius longitudine, breuitate crurũ dissimile, uelox saltu, uenatu uiuens, innocuũ homini: habitum, non colorem mutat.

Thorax, pars quæ a collo usq; ad pudenda trunca protendit. Aristoteles libro primo de Anim. cap. 7.

Thorax, uenis, arterijs, & neruis constat, respirationi accommodatus. Galenus libro de Definitionib.

Thoracis sedem uocat Hippocrates superiorem uentrem a pulmone occupatã, quẽ circumscribit & ambit.

θώρακος ῥευματισμός, thoracis fluxiones.

θορφάθ, Aphricanorum lingua Raphanus.

T H R A

Thrachoma, est durities et asperitas inęqualis, & intra ipsas palpebras innascitur.

Thracias lapis, nascitur in flumine quodam Scythiæ, cui Ponto nomen est. Dioscor. libro. 5. capite. 138.

Thrambe, a Pythagora quondam uocata Maiorona, apud Dioscoridẽ libro tertio, capite quadragesimo quinto. Lege, Rhapsodiam Maioronæ.

Thrasteas, uentus, per th, non per t. Hic & Thracias, & Trastias, & Thrasthias quoq; dicitur, autor Suidas, & Aristoteles. Post Argesten, inquit, uentum flat Thrasthias, quem nonnulli Cæciam quoq; appellant. Sed Cęcias, inquit, ab ęstiuo exortu uenit. Cęciam Pausanias Grammaticus, a Caico fluuio Mysiæ uocatum putauit.

Thraustor, masculi thuris similitudine Ammoniacum, quod maxime probatur.

Thrasias, ut inquit Theophrastus, tale se cõperisse uenenũ aiebat, quod facile, & absq; ullo dolore inferre necem posset. Nec alio quam succo Cicutę, & papaueris, & aliorum huiusmodi. Idq; adeo cõtractum, exiguumq;, uidelicet, ad drachmæ pondus, et irremediabile penitus, & tam ualidum, ut quantũuis tempore perdurare posset, necquicquam sentiret immutationis. Sed sumendam is Cicutam æstimabat, non unde libuerit, sed ex Susis, & si qua alia loca pręgelida & opaca constant. Nec secus de reliquis, quę debebant addi censebat. Quin et alia multa, & ex multis ijs cõponenda excogitauit. Radicũ peritissimus habitus est. Vnde & sæpe Hellebori manipulos esitabat, nec inde quicquam afficiebatur. Ab illo dictum ferunt: Omnia medicamina propter hominis consuetudinem, si sæpius sumantur, uim suã amittere. Cum enim inæqualiter a natura acceptantur, deuincuntur, conficiuntur, & non amplius poni inter medicamina debent. Subinde naturas singulatim discernens, alijs medicamen, alijs non esse medicamen asserebat. Meminit Theophrastus historiæ plantarũ libro 9. capite. 17. & 18.

Thrascias, ad dextram Septentrionis flans uentus. Victruuius.

T H R E

Threicius lapis, a Threicio flumine a piscatoribus affertur: autor Nicander in Theriacis. Suspicor esse quem Dioscorides lib. 5. inscribit Thracium lapidem.

T H R I

Trichiasis, est palpebrarum symptoma, & deflexus, & eorum qui in ipsis sunt pilorũ generatio præter naturam.

Thridacia, Mandragora foemina, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 79. Lege, Lactuca.

θριδακίναι quid sit, require apud Athenęũ lib. 1. Dipnosoph.

θριδακίνη, syluestris Lactucæ succus, apud Galenum libro. 1. κατὰ γένη.

θρίδαξ, Lactucæ hortensis succus, Ibidem.

θρίδαξ ἥμερος, Lactuca satiua.

Thrinacia radix, id est, Tapsia: sic dicta ab Syciliæ promontarijs.

θρίναξ, rusticũ instrumentũ trib. eminẽtijs, et politis palis, quo etiã aristas terunt: nos forte tridentem possumus interpretari.

θρῖον, ab scabricie sic dictũ, foliũ ficulneum.

Triorchis, Satyriorum generis, uel testiculorum, apud Dioscor. lib. 3. cap. 143.

Triorchis, accipitrum nomen & genus. Plinius lib. 10. cap. 8.

Triossum, Lege, Tricoccum.

T H R O

θρόμβοι, sanguinis grumi, siue concreti sanguinis partes.

θρόμβοι item dicti a Medicis grumi, qui uesicæ insunt. Continentur interdum intestinis, uentriculo, atq; thorace. Eos animi defectio et color insequi foedus solet. Esse aũt non aliud uidetur, quam globatus sanguis ex uasis suis effusus, qui uesicæ meatũ obstruit, offarcitq; quandoq;. Est enim grammaticis grumus terrę prominentia, tumulo minor.

θρόμβωσις, quoties a puerperio foeminis lac in mammis, non in caseum penitus, sed in exigua frusta, & quasi minimos globulos densatur, & concrescit: desinensq; fluere puerperarum mammis, nõ leuiter nocet.

T H R Y

Thryallis, genus Verbasci, et Phlomi, nimirum tertium, apud Dioscor. lib. 4. cap. 105.

T H V

Thunnos, ut inquit Hermol. Barbarus, & Athenęus, qui dicũt marinos esse porcos, minime discedunt a uero.

Thunnina caro, e Thinno pisce, cuius meminit Dioscor. lib. 2.

Thuria, Græci priuatim uocant frondes fici. Nicander & folia papaueris sic appellat. Est & edulij genus Thrion.

Thus, aut a uerbo græco θυὸς, aut sacrificiũ significante flectitur, aut certe a tusis glebis. Officinæ Olibanũ hodie uocant, quoniam græce fortasse λιβάνος. De Thure multa Dioscor. lib. 1. Plin. libro. 12. cap. 14. Strabo lib. 16.

Thus masculum, quod rotundum pependit: cũ alias fere non mas uocetur, ubi non sit foemina. Religioni autem tributũ, ne sexus alter usurparetur. Plin. lib. 12. cap. 14. Alij sic dictum putant, a specie testium. Vide, Masculum.

Thus quid sit, & quomodo colligendum, uide apud Theophrastum lib. 9. cap. 2. 3.

T H Y

Thya. Lege, Malus Medica.

Thyia. Lege, Malus Medica.

Thyia, græce θυΐνς, arboris nomen, uerum

nostræ ignota patriæ. Theophrastus lib. 1. inter syluestres numerauit, quæ perpetuis frondibus uirēt, nec Cupresso dissimilem. Vnde crediderunt quidam eam esse, quā Homerus quinto ὀδυσσ. ε. Circe ad dolorem simul et lucem incendi dixit. Et quam Plin. lib. 13. Trogeten ab alijs uocari ait: licet non eisdem literis in Homero & Theophrasto utraque scribatur, liceatque ob id, non esse in utroque eandem suspicari.

Thychir, pharmaci nomen, apud Aecium lib. 11. cap. 12.

Thyeterice, Plantago.

Thyites, lapidis nomē: in Aethiopia gignitur, subuiridi colore Iaspidem imitatus. Dioscor. lib. 5. cap. 145.

Thymbra, Satureia, apud Dioscor. libro. 3. cap. 43. Columella a Saturea diuisit, & Cunilam nostratem esse uoluit, quam rustici Satureiam nominant. Vide de hoc Barb. Coroll. de Thymbra. Plura quoque de ea in Commentario Vergilij.

Thymelęa item quid sit, uide apud Dioscoridem lib. 4. cap. 183.

Thymiamata, quæcunque in aris ad suffitum & odorem uaporantur, quæ sacræ literæ aliquando Incensa nominant.

Thymion, arbor Smilax, uel Taxus, apud Paulum lib. 5. cap. 49.

θυμοβόρα φάρμακα, apud Homerū ὀδυσσ. β. id est, noxia, & animum corrumpentia pharmaca. Qualia Thelemachum allaturum ex Ephyra insula proci suspicabātur.

Thymos, inter alia Ari cognomentum.

θύμοι, carnosæ quædā quasi uerruculę sunt, interdum in glande, interdum in præputio exorientes: atque maligni aliqui sunt, alij non. De quibus uide Paulum libro. 6. capite. 58. Vel,

Thymus, tuberculum est interdum rubrū, interdum album, maiore ex parte dolore carēs, corymbis Thymi herbę simile. Paulus lib. 6. cap. 71. Vel,

θύμος nominatur, quod super corpus quasi uerrucula eminet, ad cutem tenuis, supra latior, subdura, & in summo peraspera, idque summū colorem floris Thymi repręsentat, unde ei nomen est. Id facile funditur & cruentatur, nonnunquam aliquantum sanguinis fundit, ferreque circa magnitudinem Aegyptiacæ, raro maior, interdum perexigua; modo una, modo autem plures nascuntur, uel talis, uel in palmis & inferioribus partibus pedū. Pessima tamen in obscœnis est, maximeque ibi sanguinem fundit. Celsus libro quinto, capite uicesimo octauo. Verrucæ sunt & Myrmeciæ lupini magnitudine, sicut acrochordones fabæ nostratis, quę pueros maxime infestant: dictę, quoniam in imo angustę ita sunt, ut pendere uideantur. Myrmecię uero uocantur, quoniam formicæ modo pungant. Plinius Verrucas utrunque genus uocauit. Nos distinctionis gratia Myrmecias formicas, acrochordones Verrucas dicemus. Aut priores illas sessiles Verrucas, Acrochordones uero pensiles. Nam informationes corporis (quo uerbo Plinius libro uigesimo octauo usus est) mulierum crinibus ad id probatis, si non sunt quas Græci Myrmecias uocant (nam & cōtra Verrucas adhibētur) nondū liquet.

Thymoxalme, quasi Thymata salsilago dicitur. Vsus eius ueteribus fuit, ut est apud Dioscor. lib. 5. cap. 17.

Thymum herba, siue Thymia, siue Thymus, ab omnib. cognoscitur, describiturque ab Dioscoride libro tertio, capite quadragesimo secundo.

Thyon. Lege, Malus Medica.

Thyrsion, uel Thyrsios, Thymos, quia olim Bacchicas hastas, quas in orgijs eius dei Thyrsos uocabant, pro hederis, ramulis Thymi inuoluebant.

Thyrsion, Dionysias, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 135.

θυτικὴ quid sit, require in dictione, μαντικὴν appellant.

T I C

Ticianus Medicus, citatur ab Octauio Horaciano lib. 4.

T I G

Tigris, uel Tigrides etiam apud Solinum uide cap. 27. ex Plinio tamen mutuata.

Tigris animal uelocitatis tremendæ. Plin. lib. 8. cap. 18.

T I L

Tilia, arbor est Ligustri magnitudine, folijs oleæ, nigrioribus & latioribus, fructu lentisci, nigro, subdulci, racematim coherente, & in asperis nascitur, ut inquit Dioscorides libro primo. Græci uocant φιλύριαν. Vide etiā Plin. lib. 18. cap. 29. lib. 16. cap. 14. lib. 21. cap. 8. Theoph. lib. 3. cap. 4.

T I M

Timachrides, scripsit de cœnis, & citatur ab Hermolao Barbaro in Coroll. capite de Rosis.

Timoros, apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.

τιμωρῆσαι, id est, conferre, tum apud antiquos, tum apud Hippocratem ipsum, sępius pro βοηθῆσαι, id est, auxiliari dictũ est, ut testatur Galenus lib. 1. Commentariorũ de Ratione uictus in acutis.

T I N

Tineæ, fiunt ex puluere in lanis & uestib. Plinius lib. 11. cap. 35. præcipue si araneus una includatur.

Tineosus, plenus Tinearum, qui sunt uermes quos alueorũ Tineas uocant. Tineas in libris gigni testatur Epigrammatista. In homine prouenire longitudine pedum tricenum refert Plinius. Columella libro 9. capite. 14.

Tiniaria, πόλιον.

Tinnunculus, auis defendens columbas, & terrens accipitres naturali potentia, intantum, ut uisum, uocemq; eius fugiant. Plinius lib. 10. cap. 37.

T I R

Tiricta, secundum Aphros, Gingidium.

T I T

Tithymali septem genera, uide apud Dioscoridem lib. 4. cap. 168. Dicimus autẽ Tithymalum, & Tithymalus, penult. prod.

Titinabulum terræ, Limonium, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 19.

Titinum, Atticum uocabulum, pro Sitanium: sic dictum, quasi purum.

Titthia, mammæ muliebres.

τιτθὴ, nutrix. De nutricum institutione, & quales oporteat esse, uide Paulum libro. 1. capite secundo.

Titus, discipulus Asclepiadis, scripsit libros de Anima, ut inquit Aurelianus.

T O B

Tobion, Stœbe, apud Dioscoridem libro quarto, capite. 14.

T O G

Togetes. Lege, Malus Medica.

T O M

Tomacinæ, quę apud alios tomaculæ, & canacæ, edulia ex carne porcina.

τόμη, taleola.

Tomei dentes, qui cibos incidunt.

Tomentum uocatur omne id, quo culcitræ ad molliorem & calidiorem quietem infarciũtur, siue id lana sit, siue pluma, siue quod uoluerit aliquis excipiendis molliter, & fouendis calore corporibus nostris aptum. Sic Suetonius, sic & alij permulti interprętantur. Barbarus & Lomentum, & Tomentum censet legi posse in Dioscor. lib. 3. cap. 131. cap. de Guaphalio.

T O N

τονικὰ, quæ robur inferunt medicamenta, apud Paulum lib. 3. cap. 18.

Toni, nerui in stomachi lateribus.

Tonus, spacium uocatur id, quanto abest à terra circulus cœli citimus, hoc est, lunaris, centum uidelicet uiginti sex milia stadiorum, autore Marciano, ut alios prætercam. Quoniam ut in sonis interuallum cum legitima quantitate minimum ex duobus sonis inter se diuersis, ita in cœlo minimũ a terra spacium ad lunam tonum appellare placuit. Huius mensuræ dimidium Hemitonium. Tonus uero cum Hemitonio proportionem facit sesquiplam, hoc est, sesquialteram.

T O P

Topiaria, Acantha. Dioscorides libro tertio, capite. 18.

Topiaria, in hortis opera ex arboribus, aut fruticibus, aut herbis facta ad decorem: ut sunt, testudines, cameræ, naues, columnæ, auiculæ: quæ ex sansuco, libanotide, hedera, buxo, alijsq; herbis atq; arboribus fieri conspicimus. Dicta ἀπὸ τῶν τόπων, hoc est, locis, quæ in ijs uaria constituuntur. Cicero. Topiarium laudaui, ita omnia conuestiuit hedera. Plinius. Accidit in topiario opere lauri genus. Idem. Ramos spargit, a radice topiarij, ac coronarij operis. Hinc Topiarij, qui topiaria faciunt: sicut Coronarij, qui faciunt coronas.

Topiariũ opus quid in Ruelliana, & Hermolai Barbari, Dioscoridę interpretatiõe sit, uide in dictione, Scenę.

Topica remedia, id est, localia.

T O R

Tormentilla, Quinquefolio herbæ similis est, nisi quod septem fere, non quinq; folia habet. Lege Hermol. Barb. Corol. in dictione πεντάφυλλον.

Tormina, morbus est intestinorum. Græci uocant Dysenterion. Intus intestina exulcerantur, ex his cruor manat, frequens de-

ijciendi cupiditas, dolorq́ in ano est. Torminosi dicũtur laborãtes hoc genere morbi. Mar. Tullius. Torminosos quoq́ dicimus quosdam, non quia patiantur tormina, sed quia procliues ad hoc genus ęgritudinis. Colum. lib. 12. cap. 39. Vide, στροφοί.

Torosum, pulposum, musculosum. Ouid. Colla torosa boum. In Tusculanis quęstionibus ait Hercules: O brachia, o lacertorum tori. Plinius scribens de hortensibus, decenter dixit, quod inula torosior est. Colum. lib. 6. cap. 1. Sic & in uitibus tori sunt.

Torpedo piscis, nouit uim suam ipsa, nõ torpens, mersaq́ in limo se occultat, pisces qui securi natantes obtorpuere corripiens. Plinius lib. 9. cap. 42.

Torpedo. Lege, νάρκη θάλασσα.

Tortiuum. Cato fęcatum uinum appellat, quod ex fęcibus uini expressum est. Consimile est Tortiuũ, quod post primam pressuram ex torculari exprimitur circumcisis uinaceis: unde & Circumcidaneum nominatur. Cato. Tortiuũ mustum circumcidaneum suo cuiq́ dolio diuidito, additoq́ pariter. Est alterum uini genus, quod Prę liganeum uocant, quod operarij bibunt: Græci Deuterias appellant. Generali uocabulo omnia uina secundaria, nostri Loram, fiunt maceratis aqua uinaceis. Columella lib. 12. cap. 36.

Torineton, panis ex pulticula confecta.

τορνεύματα τοῦ ξύλου, racementa & scrobes lignorum.

Torsmiton, ex pane pulticula.

Tortellę, biscotelli de simila. Saladinus.

Tortores equi qui sint, lege, Succussarij.

Tortura oris, gręce, spasmos cynicus.

T O X

Toxicon, Ladani genus alterum, quod funibus colligitur.

Toxicum inde nomenclaturã uidetur mutuasse, quod barbari sagittas, cuspidesq́ suas, quæ τοξεύματα appellantur, eo inficiunt. Paul. lib. 5. cap. 54. Diosc. lib. 6. ca. 20.

Toxitesia, Artemisia, apđ Diosc. li. 3. ca. 125.

Toxaris, Medicus Scytharum, apud Lucianum in Hospite, uel de Anacharside.

T R A

Trabecula, ad similitudinẽ trabis, cœlestis ignis inflammatio.

Tracheæ χαμαί. Lege, Chamę.

τράχηλος, collum.

Trachiæ, piscium genus. Plin. lib. 9. cap. 15. Lege, Buccina.

τραχύτης, intra palpebras asperitas.

τράχωμα, ut inquit Paulus, scabricia est palpebrarũ interior: sicut in eadem parte glabritas, hoc est, defluuium, madarosis, & milphosis.

τραχυσμοί, erosiones, exulcerationes.

Tracta, cerę cognomentum: quod ex eo illi euenit, quia uarios in colores pigmentis trahitur.

Traduces in arbustis fiunt. Hoc autem uocabulo utimur in uitibus, quæ ex arborib. in arbores traducũtur. Traduces quidam Rumpos appellant, a traducendo nominatos. Traducem bimum antiqui præcidere solebant, ut ita transilem facerent. Nouariensis agricola traducum turba nõ contentus, nec copia ramorũ, impositis etiamnum patibulis palmites circumuoluit. Hieronymus, Augustinus, Ruffinus, cęteriq́ ecclesiastici scriptores curiose disputando disquirunt atq́ uestigant, Nunquid anima ex traduce propagata sit, tanquam semen ex semine: Tertullianus oppido quam decenter scripsit, famam serpere in traduces aurium atq́ linguarũ. Mendosi sunt Tertulliani codices impressi, in quibus dictiones perperam distinctę leguntur. Nam cũ in traduces linguarum, fuerit scribẽdum, sicut nos legimus, uitiose impresserunt, intra duces, corrupto uocabulo elegantissimo, & sensu. Colum. lib. 4. cap. 29.

Tractilia sunt, quorum superficies in latus porrigi potest. 4. Meteo.

Tragacantha, siue Tragacanthos, radicem spinæ albæ continet, atq́ in Creta tantum nasci credita. Dioscor. lib. 3. cap. 22.

Tragelaphus, est eadem specie cum ceruo, barba tantũ & armorũ uillo distans, quem Tragelaphum uocant: non alibi, quam iuxta Phasim amnẽ nascens. Plin. li. 8. ca. 33.

τράγος, Tragos uepres, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 54.

Tragium, nascitur in Creta, Lentisco simile. Vide Dioscor. lib. 4. cap. 52.

Tragoceros, Anemone.

Tragoceros, Tragium alterum, uel minus, apud Diosc. lib. 4. cap. 53.

Tragoceros, Aloe, apud Diosc. lib. 3. ca. 24.

Tragonoton, Lychnis agrestis, apud Dioscor. lib. 3. cap. 114.

Tragopanadem uocant maiorem aquilam, cornua in temporibus curuata habentem, ferruginei coloris, tantum caput puniceo. Plin.lib.10.cap.49.

Tragoriganum, Origani quarta species, tenuis frutex, & syluestri Serpillo similis. Vide Dioscor. lib.3.cap.33.

Tragos.i.hircus, peculiaris uiti morbus, im portunis uentis germinibus abscissis, uel imperitia colentium oblęsis. Theodorus Articulationem uocauit. Hircescere per ro uites dicuntur, cũ infęcundæ fiunt: quo niam hircus animal, ut inquit Aristoteles, sterilescit pinguedine.

τράγος, intra aurem neruus quidam: e regi one euius est quem uocant ἀντίτραγον.

Tragos, alia ab Tragio, Asiana uepres, apud Dioscor. lib.4.cap.54.

Tragos, tertium genus spongiarum pisciũ, scilicet asperum. Plin. lib.9.cap.45.

Tragus, panis genus, quod fit ex Zea, ut in quit Galenus.

Tragion fruticem sola Creta insula gignit, Terebintho similem & semine, quod contra sagittarum ictus efficacissimũ tradunt. Plinius lib.13.cap.21.

τραγίζοντες, pueri apud Aristotelem libro 7. Historię animalium, ab alarum odore, quasi hircientes: cum pubescentes, Venerem cognoscere incipiunt, & uocem in sonum asperiorem, inęquabilioreꝗ mutare.

τραγομάσχαλοι apud Plautum, qui uirus alarum olent.

Tragontes, ab Alexandro Aphrosydęo uo cantur, qui hircorũ uocem imitantur: metaphora, ut ipse inquit, ab hircorũ uoce ducta, propter arteriæ asperitatem.

τραγοπώγων, hirci barba. Est & in Trago pisce nigricans illa sub gula pars, τραγοπώγωνον, ut inquit Atheneus.

Tragos quandam Halice figuram gerit, co gnomine σιδώδης, hoc est, Cerealis, ut ab herba Trago distinguatur. Tria igitur significat Tragus: scilicet, animal, herbam, & frugem. Addunt alij etiã uirosum odorem, qui sub alis sentitur. Plura lege apud Plinium lib.18.cap.7.&.10. Dioscor. lib.2. cap.111. et inibi commentarios scriptorum.

Trahi, est superficiem perpetuam existentem, uersus id ipsum porrigi, quod facultatem mouendi obtinet. 4. Meteor.

Trambi. Lege, Netrindes.

Transitiuus motus uniuersorum cum uoluntate, quãdo uidelicet imperat princeps animę pars, et spiritus qui in neruis est suffragatur & inseruit, extendit, transfertꝗ membra. Galen. de Definit.

τραπεζῆ. Vide. Momistum.

τραυλότης, blesitæ.

τραύματα ἄφλιγματα, uulnera nõ inflam mata.

τραυματικὸς, uulneratiuus.

T R E

Tremor, uel palpitatio, est eleuatio & submissio corporis cedentis, & nõ resistentis, quæ a spiritu fit: non autem semper sequi tur, sed statis temporibus. Aliter sic,

Tremor, est eleuatio, & submissio corporũ musculosorũ, quæ a spiritu fit, non semper quidem, sed aliquando eueniens.

Tremulus pulsus. Lege, Pulsuũ differẽtiæ.

τρεπτικὰ, uirtus quę pastum tribuit mẽbris.

T R I

Triasandali, barbare pro tribus generibus Sandalorum.

Tribolion, Lotus urbana, apud Dioscoridẽ lib.4.cap.112 Vocatur & Lotus syluestris.

Tribulare, id est, frequenter uertere & uoluere nodo: quo modo frumenta conuertũtur, ne marcescãt, atꝗ putrescãt: a tribu la frumẽtaria, qua frumẽta olim terebãtur.

Tribulum, frumentarium instrumentum, saxo, uel ferro exasperatũ, quo fruges extundebantur.

Tribulus, apud Dioscor. lib.4.cap.217.

Tribulus aquaticus, apud Diosc. li.4.ca.17.

Tribula, & Traha, nomina sunt instrumen torum rusticorum, quibus ad terenda frumenta utuntur agricolæ. Seruius interprẽ tatur esse genera uehiculorum, enarrans il lud Vergilianũ: Tribuleꝗ, trahæꝗ, & ini quo pondere rastri. Sic ẽm scribit. Tribula genus est uehiculi, quo terũtur in area fruges. Traha quoꝗ genus est uehiculi, dictũ a trahendo. nam non habet rotas. Tribulã a terendo dictã autumant. Fit aũt Tribula ex tabula lapidib. aut ferro exasperata, quę imposito auriga, aut pondere grandi trahi tur iumẽtis iunctis, aut discutit ex spica grã na: aut ex assibus dentatis cum orbiculis, quod, ut inquit M. Varro. Plostenũ Pœnicum appellant. Colum. lib.2.cap.21.

Trica, Geranion, apud Diosc. lib.3.cap.129.

τριχίασις, quam recte capillationem dixeris, angustissima rhogme est, sensum plæ-

runcꝫ fallens, eamcꝫ ob caussam latẽs. Quę quia nõ satis se ostendit, mortis caussam sæpe affert. A capillis etiam Græci nominauerunt: quoniam angusta, exilis, & sensum fugiens, quales capilli sunt in calua capitis discurrentes. Vide in ῥωγμὴ.

τρίχες, pili. Theo. Idill. i. τὶς τρίχας ἀντὶ ῥεέθρων ἐπονίξατο?

Trichiæ, piscium genus. Plin. lib. 9. cap. 15.

τριχίασις etiam eruptio pilorum prę ter naturam in ordine palpebrę ex reumate proueniens.

τριχόλαβον, uulsella, Chirurgicum instrumentum, quo ea quæ in aurem inciderunt extrahũtur. Vtitur eo Paulus libro sexto, capite. 24.

Trichomanes, Capillus Veneris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 137.

τριχωτὸν, Aristoteles intelligit quod capillis integitur.

Tricoccum: sic Galenus uocauit Mespilũ, a tribus granis quę habet: quasi Triossum dicas, aut Trigranium.

τριδάκτυλος, id est, Agnus castus, Vitex, ἄγνος.

Trifaris, Cytisus, apud Columellam.

Trifolium maius, Cytisus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 14.

Trifolium minus, Lotus syluestris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 113.

Trifolium odoratum, Medion herba, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 21.

Trifolium, quid reuera sit, uide apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122. & lib. 4. capite. 36. Lege item, Polium.

Trifolium acutum, nascitur in Sicilia plurimum, ut inquit Scribonius. Est autem folijs in specie & numero similis communi Trifolio: nisi q̃ hęc pleniora sunt, & quasi lanuginem quandam super se habẽt, & in extrema parte quasi aculeum super se eminentem. Sed huius frutex duorum pedum interdum, aut etiam amplior conspicitur, & odorem grauem emittit: quod pratense Trifolium non facit.

Trifera, unde nomen habeat, nõ admodum cõpertũ habeo. Interpretatio Saladiniqua ab renascentia interpretatur, non arridet. Sunt autem plures apud Nicolaũ Triferę.

Trigo, piscis. Plin. lib. 9. cap. 48.

Trigonion, uel Trigonon, Medion herba, apud Diosc. lib. 4. cap. 21.

Trigranium. Lege, Tricoccum.

τρίγλα, Mulus, piscis.

Trimachion, Hippuris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 49.

τρίμμα διαρωμάτων πῶμα, id est, potio ex aromatibus concinnata.

Trimodia, nomen est uasis a mensura trium modiorum. Satoriam uocãt: quoniam ex ea satores semina iaciunt in satione seminum. Colum. lib. 2. cap. 9.

τριώβολον, Hemidrachmam: atcꝫ sic interpretatus est Pauli interpres lib. 3. cap. 20.

Tripedalon, Prassium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 118.

Tripodion, Lotus urbana, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 112.

Triphalites, Cyclaminos, secundum Zoroastrem.

Triphon, Medicus, citatur ab Aureliano libro primo.

Triphyllon, Cytisus, apud Dioscoridem libro. 4. cap. 14.

Triphyllon, Lotus urbana, apud Dioscor. lib. 4. cap. 112.

Triphyllon, Maiorona, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 45.

Triphyllon, Medion herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 21.

Triphyllon, Staphisagria, apud Dioscor. lib. 4. cap. 158.

Triphyllon, Trifolium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 122.

τριφύλλος. Lege, Rhapsodiam Maioronæ.

Trissago palustris, Scordium, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 123.

Trissago, Chamędrys, apud Dioscoridem lib. 3. cap. 111.

Trithalles, a terno flore Aizoum maius dictum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 91.

Triticum multis integitur tunicis, hordeũ nullis. Culmus quocꝫ tritico altior q̃ hordeo: spica quocꝫ remotior a folio: palea suauior, mollior, succosior.

T R O

Tritonem piscem Tiberio principi nunciauit Olissiponensium legatio. Plinius libro 9. capite. 5.

Trochilus, rex auium in Italia, parua auis, quæ trochilo est caussa suæ perditionis, si quando perimere hanc cupit ichneumon. Plinius lib. 8. cap. 25.

Trochisci, pilulæ sunt maiusculæ, quos alij

Pastillos: ppterea nostri et officinę Trociscl.
Trochleæ, siue Trochalia, instrumēta cum orbiculis, ad subleuanda & deprimenda onera.
Trochiscus, est quædam rotunda confectio cum quadam depressione, ad modum lupini, & quandoque fit in longitudine quadam & rotunditate.
Trochiscorum nomina apud Nicolaum indita sunt, partim ab cōpositoribus, partim ab ingredientibus effectibus, partim ab effectibus ipsis. Vide, Pastillos.
Trogete, nota Homero arbor, ab alijs uocatur Thya. Hanc inter odores uri tradit in delicijs Circes, quam Deam uolebat intelligi. Magno errore eorum, qui odoramenta in eo uocabulo accipiūt, cum præsertim eodem uersu cedrum, laricemque unam tradat. In quo manifestum est, de arbore tantum locutum. Vide de hac Plinium libro .13. capite. 16.
Troglytæ, passerculi in oppidorum muris, & turribus nidificantes.
Trometa oua, id est, tremula.
τρόμ@, id est, tremulus.
Tropei uenti, e mari terram impetentes & infestantes.
τρόφιμα dicūtur, quę probe alūt & nutriūt.

T R V

Trua. Lege, Trullum.
Trulla differt a Trullo, sicut matellio a mateola, siue matula Catoni, quę omnia uasorū sunt uocabula. Nam Mateola genus est Marculi apud ipsum Plinium. Trulla uero & instrumentum illud uocatur, quo tectorijs linendis, complanandisque fabri murarij delutare solent. Vnde uerbum trullissare Vitruuio.
Trulleum uas, quo manus perluūtur. Trulla tamen & Trua uas, quo e culina in latrinam aquam fundunt.
Trullissare. Vide, Trulla.
Trunculos existimāt quidam edulij genus esse, frustulatim cōcisis carnibus cōstans. Meminit eius dict. Celsus libro secundo, cap. 19. Quanquam corruptum esse locum existimat Cęsarius, atque pro Trunculi, legendum Ventriculi.
Trusatiles molæ, alio nomine Manuariæ, quod manibus trudantur.

T R Y

Tryas, Epimedium, apud Diosc. li. 4. ca. 22.

τρύγλαι. Lege, Mulum.
τρυγὼν, id est, Pastinaca piscis, alias & turtur. Plin. lib. 9. cap. 32. Sed nullū usquā execrabilius, quam radius super caudam eminens Trygonis, quā nostri Pastinacam appellant, qui arbores infixus radici necat, armatque ut telum perforat. Hinc apud Ausonium: Lętalisque Trygon, mollesque platessæ. Lege, Pastinaca.
τρυφερόχρωτ@, habens teneram cutem.
τρυσμὸς, uel τρισμὸς, nam utroque recte scribitur, siue per υ, siue per ι. Est autem uentris flatus cum quodam stridore. De Flatibus uide plura apud Galenum libro. 3. de Symptomatum caussis.
τρύγονος θαλάσσι@, pastinaca marina.
θρύον quidā herbam, alij Iuncū esse uolunt.

T V B

Tubecula. Lege, Erythacus.
Tuber terræ, Cyclaminos.
Tubera, rotundæ radices sunt sine caule, sine folijs, flauescentes. Credidit antiquitas cognationem illis esse aliquam cum cœlo, nec nisi tonante Ioue nasci. Plin. lib. 19. ca. 23. Dioscor. li. 2. Quod in Satyra Aquinas Poeta monuit dicens: Et facient optata tonitrua cœnas maiores. Zunesta tarensola, Italice.
Tuberculum aliquando nominat Hippoc. quod in alijs uocare est solitus suppurationem, ut lib. 7. Aphor. 8.
Tubi, & per diminutionē Tubuli, sunt quædam quasi uasa fictilia, oblongaque, instar fistularum, quibus utimur ad ductus aquarum conficiendos. Plinius tradit aquas a fonte duci fictilibus tubis utilissimum esse; & ut autor est Vitruuius, salubriores sunt aquæ quæ ducuntur per Tubulos fictiles, quam quę per fistulas ipsas plumbeas. Plinius hoc idem memorans, Cola fictilia uocat, quę Columella Tubulum fictilem appellat. Plinij uerba sunt hæc. Est & luxuriosa ratio uites cædi, ut quatuor malleoli uehementi uinculo colligentur in parte luxuriosa; atque ita uel per ossa bubuli cruris, uel per cola fictilia obruantur binis eminētibus gemmis. Et mox paulo ait. Tales uuæ acinos nihil intus ligni habituros Columella promittit. Col. lib. de Arbor. ca. 9.
Tubulus fictilis, fistula maior.

T V C

Tucularis, Gnaphaliū, apud Dio. li. 3. ca. 121.

T V L

Tuleum Brassum, Niceratum, Petronium, Nigrumque, & Diodotum, herbarum scriptores fuisse, quanquam infelices, Dioscorides meminit, his uerbis. Iunioribus aūt nequaquam assentiendum: ex quorū numero Bassus est, Niceratus, Petronius, Nigerque, & Diodotus, Asclepiadęque oēs, &c.

T V M

Tumor proprie uocatur, cum incrementū naturalem statum excedit, atque non modo ægris in qualibet particula, sed etiam sanis adest. Galen. lib. de Tumoribus.

Tumores in scroto contingunt, hydrocele, enterocele, hydronerocele, inscocele, psoracele, epiplocele, enteroporocele.

T V R

Turbinatior linguę pars uocatur Proglossis: caruncula uero, quā connectitur inferiori parti oris, nuncupatur Hypoglossis.

Turbith. Quid per Turbith intellexerit Mesue, difficile est diuinare. Nec enim cū Serapione conuenit, Tripolium intelligente: nec cū Dioscoride, radicem Pityusę sic uocante. folio enim hoc Pini, illud Isatidis constat, non ferulæ. Sed neque id pingere uidetur, quod passim in officinis nunc pro Turbith uenditur. Siquidem ut a fidedignis intellexi, ex planta accipitur, quæ folio Myrti constat. Hæc Manardus.

Turchis, accipitrum nomen & genus. Plinius lib. 10. cap. 8.

Turdi. Lege, Saxatiles.

De Turdis uide Plin. lib. 10. cap. 24.

Turionum uocabulo, quod infrequens est, significari uidentur teneritudines ramusculorum in summitatibus arborum. Columella lib. 2. cap. 47.

Turma, idem quod Lepidion.

Turpæna, piscis marinus: a quo Cerati quoddam genus, ad duricias emolliendas appellatū est a Medicis, ut est apd' Paulū.

Tursiones, Delphinorum naturam habēt. Distant autem tristicia quidem aspectus: abest enim illa lasciuia, quæ est in Delphinis: maxime tamen rostris, canicularū maleficentia assimilari. Plinius libro nono, capite nono scribit.

De Turturibus uide Plin. lib. 10. cap. 24.

Turunda, panificij genus.

T V S

Tusianus, & Dinus, ambo discipuli Aponi: uerum Tusianus cum uideret sibi non admodum succedere artē curandi (est eñi non solum artificium medicina, uerum etiam donum Dei) relicta professione, Monachus Charthusianus effectus est. Dinus Chirurgici Brunonis filius, Bononiæ docuit primum, deinde Senis. Iuuenis admodum in tertiam & quartam Fen Auicennę scripsit quędam. Item in Galeni librum de mala Complexione. Item in Hippocratē de Natura fœtus. Sed & sacrarum literarum peritissimus fuit. Vixit sub Ioanne 22. Pontifice.

Tussicularia medicamina, quæ arte Medicorum ad tussim cōpescendam conficiuntur. In quibus, quo quisque iactantior est, ut laudem consequatur ab Pharmacopola, cui interim rei eius lucrum cędit immodicum, tanto plura congerit electaria, & tabulas, & syrupos, compositis interim miscens composita. Atque huiusmodi interim magistrales uocantur cōpositiones: & qui ista corradunt, confunduntque, artis scilicet magistri summi celebrantur: & qui imposturas huiusmodi non nouit, uel odit potius, synceritati studens, ne interim sumptibus nimijs degrauet ægrotum, apud illos trasones aut nullus est, aut Medicus plusquā uulgaris, triuialis, & ruralis, indignus qui uel diuitibus, uel Principib. uiris medicetur. Quibus ego id probri uice uicissim obiecero: nunquam me felicem effectum consecutum, aut perquam raro, simplicibus medicamentis persępe, & summa etiā cum laude.

T Y L

τύλοι, claui.

Tylonia, inferna pedis portio uniuersim.

Tyllastis, idem qui & Oxylapes panis.

T Y M

τύμμα, uulnus. Theo. δοτίχον ἐςὶ τὸ τύμμα, ᾗ ἑλίκον ἄνδ'ρα δ'ομάσ'ει.

τυμπανίτης, hydropisis species, sic dicta a tympano, notissimo omnibus musico instrumento, in quo plus spiritus, aquę uero minus. Copiosius enim in hoc spiritus intus est: & si percutiatur, tympani more resonat.

T Y P

Typha, foliū edit Cyperidi simile, caulem album, leuem, æquabilem. Meminit eius Dioscorides lib. 3. cap. 131. Plin. lib. 18. ca. 8.

Plutarchus cap.2.de Naturalibus caussis. Barbarus differre existimat a Tipha, quæ frumenti genus est, & per literam iota scribitur. De quo uide illius Corollarium dictione, Typha.

Typha tritico similis, ut inquit Manardus, paruum triticum nominatum. Locus est lib.12.epist.6.

Typhodes, febricula quæ iocinori sacris ignibus correpto prouenit.

τυφῶν. Lege, Fulmen.

τυφωνία, genus delirij cũ furore mixtum.

τυπικός, περιοδικός, idem.

τύπος, uel nympha, cauitas quę est in labro superiori.

Typus, est incensionũ, remissionumue statuta repercussio. Vel sic,

Typus est tempus passionis, quod ad accessionem & intermissionem fieri contingit.

T Y R

Tyria, morbus, alopeciæ, secundum Haliabbatem, & Auicennam.

Tyriamethystus, purpurę genus: sic dictũ a colore amethystino.

Tyriamethystus color, lege, Color uarius.

Tyrinon syluestre, Chelidonia minor. De qua uide Dioscor. lib.2.cap.201.

Tyrius color. Lege, Color uarius.

τυρὸς, καὶ τυρέιις, Caseus. Theo. καὶ τυρέιν- τα μίγκυ λευκοῖο γάλακτος.

τυρὸς ἵππειος, caseus equinus.

τυρὸς νεαρὸς, recens caseus.

τυρῶσαι, de lacte proprie dicitur, quãdo densatur, coitq; in caseum.

V A C

Vacerras dicunt stipites, & perticas, ad quas equi religari solent. Alibi docet Columella, Vacerras appellari genus clauorũ, accipiq; pro longurijs, siue perticis. Columella libro sexto. capite.18. Erat & apud antiquos Vacerra nomen maledicti.

Vaccina fames, βουλίμος græce.

Vacia uocatur, cũ in exteriorẽ partem crus flectitur: Varus autẽ est, cui contrariũ fit.

Vacillatio, apud Auicennam morbus oculorum, quẽ Greci uocant τάραξιν, de quo lege dictionem Taxaxis.

Vacinum, Hiacynthus, apđ Dio. li.4.c.66.

Vacuum, est locus nõ repletus corpore, natus repleri. Secundo, est dimensio omnia in se corpora non cedendo recipiens. Tertio, quod corporibus immersum plenum non est.

V A G

Vaginam uocant herbæ, id, sub quo herba ipsa latet.

V A L

Valentia, Artemisia tenuior. Barbarus in Corollario.

Valerij Flacci Viterbiensis, solum nomen lego, & quod sub Xisto. 4. floruerit, insignis eruditionis iuuenis, qui ante maturã ætatẽ naturæ concesserit: palam indicans, nullam artis cognitionem tam præcellentem esse, nullum etiam pharmacum, quod uitę terminum pręstitutũ queat remorari.

Valetudinarium, locus quo ęgroti curantur, elegãti uocabulo nũcupatur. Seneca. Omnes in eodem ualetudinario iacemus. Mos hic prope peculiaris est religiosorũ, ut Valetudinarium etiam templatim habeant, quo infirmi continentur ac curantur. Columella lib.11.cap.1.

Valgi uocantur, qui altrinsecus prominentes suras habent, & in diuersum actas: quales cancri habent & lacertę, teste Aristot.

Valuuli, folliculi leguminum. Item,

Valuuli, sunt folliculi & siliquæ fabarum, quasi Valliuoli dicti, quia uallo fabis excutiantur. Colum. lib.2.cap.12.

Valgi. Vide, Varipedes.

Valgiare, ibidem.

Valgium. Ibidem.

Valgius, post Catonem, inquit Plinius, Romę tentauit quidem scribere quædã in medicina, homo non solum eruditus, uerum etiam spectatus: sed repugnantibus fatis, nihil effecit. Plinius libro.28.cap.2.

Vallatur, hoc est, staminibus fulcitur uitis. Viduatur item, quando emoritur: quũ instar mariti sit. Statumina autẽ uocantur adminicula, pali, pedamenta, quibus stat uitis tenera, atq; fulcitur: & ita intellige ex ponecq; statumina apud Columellam hac uoce crebrius utentem. Apud Vitruuium statumina, & staturninationes capiuntur pro solidationibus pauimentorum, & staturninare pro munire, ac solidare. Colum. lib.4.cap.2.

V A N

Vanni, sunt cribra quibus frumẽta purgantur. Vnde uerbum Varronianum, Euannare, quod est, per Vannos expurgare. In

codicibus Varronis perperā legitur euannatur, cum recte legendū sit, euannatur. De Vanno ait Poeta: & mystica uannus Iacchi.

V A P

Vapor, est humor extenuatus. Vel, Vapor est ab humido in spiritum, aeremq; ui caloris urentis facta secretio, quæ madefacere queat. 4. Meteor.

Vaporatorium cubiculum, ein Badstub.

Vappa, uitium uini, fit cum iterum sponte musta feruent.

V A R

Varicosus, parastata, meatus seminarius, apud Galen. lib. 1. de Semine.

Varix, dilatatio uenæ est, quæ interdum in temporibus, interdum in uentre sub umbilico, quandoq; circa testes, præcipue uero in cruribus euenit, atq; ut plurimum a melancholico humore. Paulus lib. 6. cap. 82.

Varices, omnes Græcorum Medici Cirsos uocant, a Cirsio herba, quæ illas potissimum curat: alioqui Plutarchus & Aristoteles multis in locis ἰξίας uocāt. Fiunt plerunq; ex atræ bilis materia. Suntq; Varices (quorum sectione, quemadmodum Cicero in Tusculanis quæstionibus testatus est, C. Marius rusticanus homo, & plane uir, ligari se uetuit, cum nullus ante eum solitus diceretur sectus fuisse) uenarum dilatationes, quæ aliquando in temporibus, nonnunquā sub umbilico in imo uentre, sæpe circa testes, frequentissime autem in cruribus fiunt. Et quoniā Varicum huiusmodi dolorib. Cirsion (cuius meminit Dioscorides libro quarto) medetur, ideo a beneficio nominis honorē eū inuenit. Marcello Vergilio homini sane doctissimo uidetur Medicorum esse uocem Cirson, quo totum hoc genus toto corpore dilatantiū se uenarum cōplectuntur, Ixias autem in cruribus tantum factas dilatationes.

Variculæ, idē quod Varices: nec aliud sunt, quam intumescentes plus æquo uenæ, in temporibus, in uentre, in testibus, in inguine, & potissimum in cruribus.

Varipedes, incuruis, obtortisue cruribus, autore Festo, Nonioq;. Græci appellant ῥαιβὰς ex Polluce. Valgi autem sunt, qui diuersas suras habent, hoc est, in diuersum actas, quos Greci βλαίσους uocant: cuiusmodi lacertarum pedes sunt, quorū uideli cet pars intra cōditur, pars extra procedit. De qua similitudine instrumentum quoddam rusticū ad areas complanandas, Valgium Plinius appellat fortasse, lib. 17. Alioqui et sermo agrestis ualgiare usurpat hodie, prō eo quod est pauire, coæquareq; omnino. Id fere uidetur esse, quod & Cato ait: Comminuito, inquit, terram, & cylindro, ac pauicula coæquato.

Varius color. Lege, Color uarius.

Vari, apud Celsum lib. 6. maculæ sunt oris, ut lenticulæ, & ἐφηλίδες. Vnde homines uarij dicti sunt. Atq; sic intelligēdus est locus Quintiliani lib. 6. ubi Cicero iocū tractauit. Miror quid sit, quod pater tuus homo constantissimus, te nobis uarium reliquit. Vbi intelligi uoluit, uaris in facie distinctum.

Vari etiam sunt pedibus incuruis, & in se contractis: cuiusmodi spardones, & castratos uidemus. Vnde etiam Varæ manus. Ouidius. 9. Meta. Tentiq; a pectore uaras In statione manus, id est, incuruas.

Varix uocatur, cum uenæ longiores fiunt in coxis & cruribus, quod ex crasso & melancholico humore cōtingit. Galen. lib. 6. Aphor. 21.

Varos uocant omnes cicatrices, & callum male curatarum pustularum, quæ in pueris, & intra septennium plærunq; in toto corpore, præsertimq; in uultu fiunt. Eos Paulus Aegineta dixit esse exiguos & duros in uultu tumores. Qua descriptione uidetur non pustulas, sed ex pustulis illis relictas cicatrices indicare. Duoq; eorum genera facit: alterum simplex: alterum eorū qui in callum durati sunt.

V A T

Vatij sunt, qui pedes extrorsus obtortos habent: ijdē fortasse qui Valgi. Lege, Valgi.

V C H

Vchinastrum, Geranium, apud Dioscor. lib. 3. cap. 129.

V E G

Vegrandes, id est, male grandes.

V E H

Vehemens pulsus. Lege, Pulsuū differētię.

Vehes, a uehendo nominantur. Sunt autē proprie rustica instrumenta, quibus stercus uehitur: & mensuræ nomen. Plinius. Iustū est uehes stercoris. 18. iugero tribui. Alibi Columella ait, maiores pecudes effi

cere denas uehes stercoris tricenis diebus. Colum.lib.2.cap.5.

V E L

Veltis, mensuræ nomen est. Colum. lib.12. Materies si roborea est, ab uno fabro dolari ad unguem debet, per quadratos pedes.20. hoc est, inquit Veltis una.

Vellumina, & Vellera, uocant lanam quæ tonsa non est, sed extracta. quibusdam enim in locis extrahitur.

V E N

Vena, est uas sanguinis: & ex sanguine temperati spiritus naturalis, neruis constat, humida & calida, & maxime sensu prædita. Recentiores alterum dumtaxat genus, id quod pulsat, Venas appellant. Galenus libro de Morborum caussis.

Vena nigra, id est, Mediana.

Vena alaris, uena cubiti interior, teste Paulo lib.6.cap.40. quam præcipit aperiēdam in hijs quæ sunt circa callum.

Vena humeralis, superior cubiti uena. De qua Paulus lib.6.cap.40.

Vena Sceilē, ea quę Alaris, Funis brachij.

Vena Axillaris, quæ est ramus iecinariæ.

Vena Basilica, id est, Iecoraria.

Vena Capitalis, ea quę alio noīe Cephalica.

Vena Iecoraria, id est, Basilica.

Vena Media, quæ ab Auicenna Vena nigra dicitur.

Venam secare, mittere sanguinem, pro eo quod nos hodie sanguinem minuere, & Phlebotomare dicimus.

Venarū nomina plura, lege apud Auicen. Fen.4.cap.55.

Venę Mesenterię sunt, quas nos uulgo Meseraicas uocamus.

Venæ Meseraicæ, sunt uenę subtiles, durę, omnibus intestinis continuę, per quas nutrimentum attrahitur ad epar. De quibus uide Auicen.lib.1.cap.2.

Venę Simę, hepatis partis, apud Aeciū sermone.10.cap.2.

Venę arborum quæ sint, require ex Theophrasto lib.1. Plant.cap.4.

Venenum terræ, Aristolochia rotunda: sic dicta, ut inquit Plinius, quia contusa cū calce, simul atq; in mare sparsa, pisces necat.

Venerea radix, id est, Acorus.

Venerea, Lonchitis, apud Dio.li.3.ca.162.

Veneris corona, Sysimbrium.

Veneris uocabulo Chymistę ęs intelligūt.

Venetus color. Lege, Cęruleus.

Venter, est neruosus, sicci & humidi nutrimenti receptaculum, ad ciborum coctionem appositus.

Venter aliqñ pro tota illa cauitate accipitur quę est infra thoracem: non tantū pro uentriculo cibos coquente, id quod moris est ueteribus Medicis. Vnde Ventrosos dicimus. Et mulieres dicūtur gestare uentrē.

Venter superior uocatur, qui a thorace pręfinitur, quem pulmo obtinet. Galen.libro 7.Aphor.37.

Ventriculus, pars ea, in quam cibus deuoratur. Arist.lib.1.cap.2.de natura Animal.

Ventriflua medicamina, id est, diuretica, & cœliotica.

Venti recti uocantur, qui lineis rectis semper grassari solent.

Venti reflexi & refracti, qui sinuose perspirant.

Ventorum caussas, perniciem, & iuuamenta, uide apud Vitruuium lib.1.cap.6.

Ventus nihil aliud est, nisi aer multus, fluctuans, & coactus: qui etiā spiritus appellatur. Cum alioqui spiritus appelletur, substantia animata & genitalis, in stirpibus atque animantibus existens.

Venuncula. Horatius. Venuncula conuenit ollis. Plinius quoq; docet, Venunculā fuisse uuam ollis aptissimam, hoc est, ollarem. sic enim uocantur quæ in ollis fictilibus cōduntur. Papinius. Ollares rogo nō licebat uuas. Colum.lib.3.cap.2.

Venus, Ert3, ipsis Chymistis.

Venus calcinata, Gebrant ert3.

Venus Combusta, Idem.

V E P

Vepenem, apud Martialem accipimus pro parua mētula. Drauci nata sui uocat Vepenem, Collatus cui gallus est priapus. Quā quam interpres Pipinnam legit, notione eadem. quia Pipare sit minorum pullorū. Vnde Pipillare apud Catullū de passere, Ad solam dominam usq; pipillabat.

V E R

Veratrum, Helleborus. Plinius. Helleborum, inquit, Italia Veretrum uocat. Columella lib.6.cap.31.

Veratrum album, Helleborus, apud Dioscoridem lib.4.cap.151.

Veratrum nigrum, apud Diosc.li.4.ca.152.

Verbascum, Phlomos. Diosc.lib.4.ca.195.

Veredi, equi cursu pernices.

Vermicularis, Semperuiuum minus, apud Dioscor.lib.4.cap.92.

Vermina, uentris, uiscerumque dolores.

Verminatio, quomodo arbores perimat, require ex Theophrasto lib.4.cap.16. Plant.

Verminatio iumentorũ, a uerminibus fortasse dicta est. Vermina, ut inquit Festus, dolores corporis sunt, cum quodam minuto motu, quasi a uerrucibus scindantur. Seneca, Morborũ, inquit, prima uerminatio uexat. Itẽ alibi. Cerebri, inquit, uerminantis affectio. Hinc & Verminatur, pro eo quod est torquetur, ut in partu mulier. Nonius.

Verminatur, Lege, Verminatio.

Vermiosę, & Verminosę aures, utrunque recte dicitur.

Vermis id est, ex quo toto, animal totũ, per subiecti foetus formationẽ, incremẽtumque gignitur. Arist.li.1.ca.5. de natura Anim.

Vernaculum, domesticum, Italicũ. Colum. lib.7.cap.3. Sic Vernacula examina; quib. syluestria opponuntur. Colum. lib.9.ca.9.

Verpa. Vide, φύσιν.

Verres, sus: & cum excectus est, Maialis.

Verruca, tuberculum est paruũ in summa cute absque dolore, callosum, rotundum, ut plurimũ ad cutem angustum, ut pendere uideatur: unde ἀκροχορδὼν graece uocatur. Curam eius require apud Paulum lib. 6.cap.87. Vide, Thymus.

Versarij uenti, qui e mari exurgunt, terram perflantes.

Versicolor. Lege, Color uarius.

Versuram dicũt scriptores agricolationis, ubi boues in arando post peractum legitimum sulcũ circumaguntur, uertunturque. Alias Versura est mutuatio quędam, qua creditor mutatur: a uertendo dicta, cuius Plinius, Seneca, Cicero, omnes commeminere. Colum.lib.2.cap.2.

Vertemnium, Syderitis. Diosc.lib.4.ca.36.

Vertex, caluę medium discrimẽ, ęquamentum capillorum.

Vertigo uocatur, quãdo simul uidentur circumuolui, hoc est, circumstantia moueri quęcunque cõspicimus, & sensus uisus repente destruitur, cũ uidẽtur tenebrę circũfusę.

Vertigo. Vide, Scotomata.

Vertiginosi, id est, Scotomici.

Veruactum, quasi uere actum: & est, quando uere primũ agri proscindũtur: ad differentiã restibilis dictũ. Colum.lib.2.cap.4.

Vernilago, Chamęleon niger. Dioscor. libro.3.capite.10.

V E S

Vesica, humidi excrementi receptaculum. Aristot.lib.1.cap.2. de natura Animaliũ.

Vesicaria, Solanum, uel Strychnum, apud Dioscor.lib.4.cap.74.&.75.

Vesicæ affectiones sunt hæ. πάρεσις, siue resolutio. Nam & παρέτους resolutos dicimus: forte uero hęc fuerit urinæ incõtinentia. πιτυρίασις ἀπὸ τοῦ πίτυρος, quod significat furfures. λιθίασις, quia λίθος est lapis. ἕλκωσις, id est, exulceratio, pręcipue in collo, hoc est, περὶ τὸν τράχηλον. Dissuriam a Stranguria dispescuit Galenus: quoniam hęc modo sit δυσχέρεια τοῦ οὐρεῖν, hęc uero κατὰ σράγγα οὔρησις. Insunt uesicę item, quos Medici θρόμβους, id est, grumos dicũt, sed ij tũ & intestinis, uentriculo, atque thorace nonnunquam cõtinentur. Eos animi defectio & color insequi foedus solet.

Vespæ quędã Ichneumones appellantur. sunt autem minores quam aliæ.

Vestiana nominamus non tam arcas ac repositoria uestium, quam ipsa uestimenta. Seneca. Dominus debet seruo uestiariũ. Sceuola Iurisconsultus. Quæsitum est, an mortua matre, conditio apposita defecisse uideatur, & per hoc neque uestiaria, neque cibaria his debeantur. Respondi, secundum ea quę prępon erẽtur, deberi. Col.li.1.ca.8.

V E T

Veteramentum. Lege, Corium.

Veteramentarij. Ibidem.

Veteratores. Ibidem.

Veterina animalia dicuntur, quæ uehere quid possunt.

Veterinarij, medici pecorum nominantur, quos Firmicus Maternus mulomedicos uocat, ducto uocabulo ex uoce Græcorũ, a quib. κτηνίατροι appellantur, id est, medici iumentorum. Colum.lib.6.cap.8.

Veterinaria medicina, medicina dicitur ea, qua utitur Veterinarius, id est, medicus pecoris & iumentorũ, quem nostri mulomedicũ, Græci κτηνίατρον appellant, de quo supra diximus. Colum.lib.7.cap.3.

Veterno consenescere, torpere segnitia, somno, ignauia. Veternus proprie est ille morbus, quem lethargum Græci nominant; in quo marcor est, & inexpugna-

bilis pene dormiẽdi necessitas. Vulgo medici Subetiam appellãt. Inde Veternosus, pro ignauo, atq; torpente, & somniculoso ponitur. Columella lib. 7. cap. 5. Sed &, Veternosi, quibusdam uidentur esse lethargici. Sunt qui Veternũ interpretẽtur morbum ignauiæ, qui ex ocio nimio contrahitur. Festo Veternosus est, qui graui premitur somno. Catoni uero hydropicus. Cum plurimum, inquit, Veternosus bibit, tum maxime sitit. Plinius Veternum a lethargo diuersum morbi genus facit. 20. uolumine in medicina raphani. Cęterum quatuor fere discrimina Marcoris (ita eñ uocatur inuicta quædam somni cupiditas) nouere Græci: Caros, quod Plinius soporẽ cõuertit: Lethargũ, & Morosim, & Nothrotetà. Vltimũ hoc Veternum intelligi potest, ex humida materia. κάρωσις, hoc est, quæ nõ modo memoriã, ut lethargus, cũ ꝓprie capitur, sed usum quoq; rationis intercipit.

Vetonica, Bretanica, apud Dioscor. lib. 4. cap. 2. Est & per se herba, cuius meminit eodem lib. Dioscor. cap. 3.

Vetula acromphali, umbilici pars rugosa, a ruga sic dicta, Græcis γραῖα.

Vetustus adeps, axungia.

☞ V I A

Via, secundum Erasistratum neruus opticus, qui ad oculum descẽdit ad cerebrũ, & efficit uisionẽ. Gal. lib. 1. de caussis Sympt.

Viartum nigrũ, Limoniũ, Dioſc. li. 4. ca. 19.

V I C

Vicia, pabulum est, a quo Vicialia deriuantur. Colum. lib. 6.

Viciarium, seminarium intelligitur, in quo semina uitium conseruntur, ut mox transferantur in uineam. Colum. lib. 3. cap. 4.

Viciario cribro, a Vicia, quod genus est frugum, dicitur Viciariũ cribrum, sicut a lolio loliarium. Colum. lib. 8. cap. 5.

Victus ratio qualis ueteribus fuerit, uide apud Vitruuium lib. 2. cap. 1. latissime.

V I G

Vigilia, est intentio & applicatio animæ, a principe parte ad mẽbra omnia corporis.

Vigor, est ætas in qua auctum animal est, et perfectũ, humido & calido in summo consistentibus.

V I L

Villaticũ canẽ appellant, qui uillam, quęq; iuncta sunt uillæ, custodit. Col. lib. 7. ca. 12.

V I N

Vinaceus, græce Stemphylon uocatur. Dicimus & Vinacea neutro genere. Palladius etiam fœminino genere Vinaceã. Hęc & floces appellantur, sicut & in oliua flaces, atq; fraces. Vinaceos Poëtę sunt qui Brytia, & Brytea quoq; appellent: quanq; & pro fracibus oliuarum sumũtur. Stemphyla in Arist. Rhetorica. 2. Gellius fecẽ ipsam e Vinaceis & oliuis expressam, floces, & fraces dici scribit. Hęc Barb. in Cor.

Vinago. Lege, Oenas.

Vindicianus, Valentiniani archiater, Octauiani Horatij præceptor.

Vindicta herba, Epimediũ. Dio. li. 4. ca. 21.

Vingum, herba cuius folia ampla, & germen pusillum, radix longa, cibo idonea. Colligunt id Aegyptij, cum amnis effusus fuerit, eoq; Deorum aras coronant. Theophrastus lib. 1. cap. 11.

Vinum primę notę est, quod est generosissimum: & secundę & tertię notæ. i. secundi & tertij loci: atq; ita gradatim prout bonitate præstat, dicitur quęcunq; Vini nota, pro Vinum quodcunq;, tam nobile, quam ignobile. Horatius. Chio nota si cõmixta falerni est. Columella lib. 12. cap. 19.

Vinum Abrotonite, apud Dioſc. li. 5. ca. 55.

Vinum Absinthite, apud Dioſc. li. 5. ca. 41.

Vinum Acorite, apud Dioſc. lib. 5. cap. 65.

Vinum Anethinũ, apud Dio. lib. 5. ca. 67.

Vinum Anthosmias, ab odore floris dicitur, nec idem cum Oenanthino est.

Vinum Aromatite, id est, Hippocraticum, odoratum, ex aromatis confectum. Est & aliud Aromatites, de quo Dioſc. li. 5. ca. 56.

Vinum Asarite, apud Dioſc. lib. 5. cap. 50.

Vinum aquosum, imbecille, apud Hippoc.

Vinum Bunite, apud Dioſc. lib. 5. cap. 48.

Vinum Calaminthite, apud Dio. li. 5. c. 54.

Vinum Catorchite, apud Dioſc. lib. 5. ca. 33.

Vinum Cedrinũ, apud Dioſc. lib. 5. cap. 37.

Vinum Cedritis, aliud ab Cedrino, apud Dioſcor. lib. 5. cap. 39.

Vinum Cestrite, id est, e Betonica, describitur ab Dioſcor. lib. 5. cap. 46.

Vinum Chamedryite. Dioſc. lib. 5. cap. 45.

Vinum e Chamelęa, apud Dio. li. 5. ca. 70.

Vinum Chamępityinum. Dioſc. li. 5. ca. 71.

Vinum Conia, Strobilite. Dio. lib. 5. ca. 26.

Vinum Conyzite. Dioſcor. lib. 5. cap. 36

Vinum Cupressinum. Dioſc. lib. 5. cap. 37.

V I O

V I P

Vipeones, minores grues. Plin. li. 10. ca. 39.

Vipera, græce ἔχις, uel ἔχιδνα. Sed prior uox maris, altera fœminæ nomenclatura est potius, ut placet Barbaro. Describitur a Dioscor. lib. 2. Plin. lib. 10. cap. 62. lib. 29. cap. 9. Paulo Aegineta lib. 4. & lib. 6. Plura etiã doctissimus uir Nicolaus Leonicenus, tract. de Serpẽtibus & Viperis: apud quem uelut in copiæ quodam cornu leges quicquid usquam est, siue apud Strabonẽ, siue Solinum, et alios de serpentibus. Item de earum usu & præparatione ad Theriacen, ad cuius cõmentarios te remittimus. Proinde Barbarus in Corollario nihil uidetur prętermisisse, quod ad eam rem attinet. Cui et M. Vergilius subscribit: additis pluſculis, quę & ipsa digna scitu, & a studiosis nephas sit ignorari.

Viperæ fœtus, enecta matre prodeũt. Mas etiam in coitu exanimatur, capite in os fœminæ exerto, præq; uoluptate ab eo exciso. Aelianus, & Aristot.

Vipera. Plinius lib. 8. cap. 39.

Viperalis, lens palustris. Diosc. li. 4. ca. 90.

V I R

Virga, est arcus cœlestis exhibitio, in directum conformata.

Viri mediæ ętatis sunt calidi & sicci. Lege, Aetates.

Viridarium, ein Baumgart.

Viride Porrum. Lege, Color uiridis.

Viridis color cuiusmodi sit, suppeditat exemplum herbarum multitudo: quarũ est tanta uarietas, ut cum earum uis sit infinita, nulla tamẽ æque, atq; ex ijs aliqua, prorsus uireat, sed omnes inter se discolores uideantur: id quod in reliquis omnibus coloribus apparet. Quare si minus est hic albus, aut niger, q̃ ille, non idcirco nomen albi amittit, aut nigri. Ex auibus autem insignis est hoc colore Psittacus: auis inde a quibusdam Viridis appellata, & qua nihil lætius est, Smaragdus. Maxime quoq; lucet uiridiias in genere quodam Scarabei, cuius ipse meminit Aristoteles. Is quoniã dorsum habet nota quadam aureola sic litum atq; illustratum, ut lunæ speciem exiguę sustinere uideatur, nõ inuenuste a nobis Cosentinis equus lunæ nuncupatur. Egregius est inter colores, qui uirẽt, Prasinus, multorum carminibus collaudatus, nunc uiride Porrũ ab infectorib. uocatur.

Virilitas, id est, uirile membrum.

Virtutes corporis sunt, Robur, Pulchritudo, Integritas, siue perfectio.

Virtutes animæ, Prouidentia, Temperantia, Modestia, Fortitudo, Iusticia. Sanitas autẽ ad temperantiam relationem habet. Siquidem sanitas bona temperatura est, siue constitutio primarũ qualitatum. Temperantia uero, quæ ab animi affectu, sine perturbatione, aut passione, alienam, aut solutam reddit animam: uidelicet, uoluptate, metu, ira, tristicia, cõcupiscentia. Quam obrem operationes animæ inperturbatas facit. Rursus corporis robur, ad animi fortitudinem refertur. Et sic erit corporis fortitudo & firmitas inexuperabilis ab his rebus, quæ corpus corrumpere creduntur.

Virilitas, est robur animi & fortitudo, ad tolerandas uehementes rerum quæ fiunt difficultates: ut labores, erumnas, calamitates, & in uniuersum ea quæ tolerantur grauiter, & terribilia uidentur. Assimilata etiam pulchritudini iusticia. Pulchritudo enim in symmetria membrorum, & bono in loco esse dinoscitur. Iusticia uero in symmetria, concordantia, & ęquabilitate. Hęc enim quod suum est unicuiq; pro dignitate tribuit: ueluti Dijs, parentibus, cognatis, amicis, domesticis, & ciuibus. Sic corporis integritas cõsentit. Est enim illa perfectior & consummatior rectarum animæ comprehensionũ, quemadmodum & hæc membrorum. Sic & Prudentia secundum naturam est: igitur sanitas.

V I S

Visci iuuamenta, lege apud Dioscor. lib. 3. capite. 102. De errore autem circa Ixon, & Ixian, in Corollario Barbari. Item apud Leonicenum libro de errorib. Medicorũ.

Visu plurimum ualuit Strabo, perspexit enim per. 2500. milia passuum. Solinus ex Varrone cap. 5.

Visulum cerasorum genus, frequentissimũ in Germania, & Gallijs.

Visus fit per oculos. Lege, Sensus quinq;.

V I T

Vitalis, Semperuiuum minus, apud Diosc. lib. 4. cap. 92.

Vitex. Lege, Rhamnum. Non multũ a Salice uulgari distat, usu uinculorum, foliorũ quoq; aspectu, nisi odore gratior esset.

Vitellina bilis, sic uocatur, quoniam oculorum uitellis tum colore, tum crassitudine assimilis est.

Vitiscat, Vitis fiat. Verbum est a uite formatum, eo inclinamento quo uiuiscit. Columella lib. de Arborib. cap. 7.

Vitis insana uocatur, quæ ad florem usque perducitur. Quin est, ubi Plinius insanas uites triferas appellet: quoniã in hijs aliæ maturescunt, aliæ turgescunt, aliæ florent. Smyrnæ Triferam a se uisam M. Varro testatur.

Vitis dicta est, primo, quoniam innitatur ad uuas pariendas, & a pariẽdo Parilema: deinde Palma, literis inmutatis.

Vitis alba, Ampelos leuce, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 194.

Vitis nigra, id est, uera Brionia, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 195.

Vitis Caprea dicta est, quia Capreolũ parit.

Vitis uitifera, quid præsidij habeat, uide apud Dioscor. lib. 5. cap. 1.

Vitia, pabuli genus, a uinciendo appellata: quod item capreolos habet ut uitis, & ad scapum lupinos, aliumque calamum ad quẽ hæreat, id solet uincire. Vnde Vitialia, pro pabularibus e uitia dicuntur. Vitia tamẽ duplex, seminaris, & pabularis uocata. Recẽtiores Græci Biciam appellant, a nostris mutuati.

Vitiæ, uitium Capreoli.

Vitiflora, Oenanthe. Diosc. lib. 3. cap. 34.

Vitiligo. Lege, ἄλφος.

Vitiliginis tres species sunt. ἄλφος uocatur, ubi color albus est fere subasper, & nõ continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse uideantur. μέλας, quæ nigra est, & similis umbræ. λευκὴ, quæ habet quidem quiddã simile alpho, sed magis albida est. Celsus lib. 5. cap. 25.

Vitialia, a uinciendo ueteres appellauerũt.

Vitium quõ differt a Morbo. lege, Morbi.

Vitrago, uel perdicias, herbæ frigidæ nomẽ.

Vitreus color. Lege, Color uarius.

Vitulus marinus. Plinius lib. 9. cap. 13.

Vitulamẽ, id quod nos hodie uocamus Viuiradicem, Moschos, & Pediculum significat, quo frondes & fructus ramis connexi pendent: qui & Peciolus, & Palladio Tenax uocatur.

V I V

Viuaria, bestiarum diuerticula, piscium retinacula, carceres, uel piscinæ.

Viuerram, ex Aphrica importatã affirmat Strabo, generis mustelarũ, Græcis ἰκτίς. Aelianus.

Viuipera uocantur, quæ animal pariunt.

Viuiradix uitis, quæ cũ radice seritur: quasi uiuam radicem habens, yngeuuurtzelt oder yngelegtzuueig. Item,

Viuiradix, a uiua radice cognominatur. Viuiradices, stirpes uitium uidelicet, & surculi, qui in seminario adolescunt, moxque in suam sedem transferũtur. Malleoli uero nõ sunt radicati, nec serũtur in seminario. Columella lib. 3. cap. 3.

Viuiradix, & auulsio parum distant: sicut Moscheuma & Paraspades apud Græcos.

V L

Vla, gingiuæ extimæ. Nam οὖλον gingiua est.

Vlcera manantia, uide, ἀχῶρες.

Vlcera item, & fungi innascuntur uuluæ, si miliaque quæ aduruntur.

Vlcerum caussæ, quæ in uulua serpũt, interdum abscessus, nõnunquam etiam pessus, id est, casus, uel callus corruptus, tabidusue. Aliquãdo in uulua duricies, aut uarix. Est autem longus hic affectus cum alijs.

Vlcerum ambiguorum curandi modus, apud Galen. 14. Method.

Vlceraria, Marrubium nigrum, uel Ballote, apud Dioscor. lib. 3. cap. 116.

Vlcinum, Hiacynthus, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 66.

οὐλαί, cicatrices. Vel,

Vlæ, maculæ leuiores in facie.

Vligo, proprie est naturalis terræ humor. Vnde Vliginosus ager dictus, quo quasi piger & noxius humor continetur. Vligi noso agro opponitur aridus. Colum. libr. 2. capite. 2.

Vligines in pedibus, cruribus, unguibusque & sub armis aliquando generantur equorum, quas quidem Dulcedines uocant, habent similitudinem scabiei. Vegetius libr. 2. capite. 52.

Vligo oculorum, oculorum nimius humor distillans.

Vlmaria, dicũtur seminaria, in quibus plantaria ulmorum adolescunt: quæ mox roborata, in arbustum transferũtur. Possunt & ipsa arbusta ulmaria nuncupari, quibus scilicet uites maxime copulantur, ma-

ximeq; conueniunt: cum inter uitem & ulmum sit amicicia sociabilis. Columella lib. 5. capite. 4.

Vlmum, πτελέαν Græci uocant, utiq; campestrem, quæ & fruticosior est. Alterum genus montanæ, ὀρειπτελέαν nominãt. Folium indiuisum, leuiter per oram serratũ, oblongius q̃ piro, scabrum. Arbor grandis & celsa, irriguis amica, ligno flauo, neruoso, robusto, ut quæ tota cor sit. Vtuntur eo ad fores lautiores, ad cardines, assamenta portarum, & torcularia.

Vlna uocatur quidem & totum membrũ, quod est inter articulationem carpi, & cubiti medũm. Galenus lib. 2. de usu partiũ.

Vlna uocatur, si ambas manus explices a pectore in lineam rectam.

Vlophonon, Chamæleonem nigrum uocant, quod ricinos canũ necat, uiuentesq; anginæ modo perimit: οὖλον enim & φόνος Græcis exitium significat. Dioscorides lib. 3. cap. 10.

Vlophonon, Ixia uenenum, apud Paulum libro. 5. capite. 47. & apud Dioscoridem lib. 6. cap. 21.

οὐλότριχες, crispantibus capillis; tales oẽs cernimus Aethiopes.

Vlpicium, mordax & graue olens allium, quod alio nomine Allium Libycũ dicitur.

Vlpicum beticũ, id est, allium maius, quod quidam Gallicum uocant.

Vlpicum, genus allij est. Vlpicum grandius, inter pulmẽtaria ruris celebratũ, quod Græci appellant ἀφροσκόροδον. Quidam allium punicum uocant, de quo Plautus. Pleniores ulpici, quam Romani remiges. Colum. li. 6. ca. 4. Lege, Aphroscorodon.

Vlticana herba, Solanum somniferũ, apud Dioscor. lib. 4. cap. 76.

V M B

Vmbilicus terræ, Cotyledon, apud Diosc. lib. 4. cap. 93. Est & Cyclaminos sic dicta.

Vmbilicus Veneris, Cotyledon, apud Dioscor. lib. 4. cap. 93.

Vmbilicus, metaphoricos flosculus qui in pomo prouenit, extremitate altera, quæ a peciolo dependet.

Vmbri appellantur pisces quidam, quorũ mentio est apud Ennium, sic scribentem. Melanurum, turdum, merulamq;, umbramq; marinam. Columella lib. 8. cap. 16.

Vmbri, musimonij proles, pecorũ genus.

Vmbella, grece σκιάδιον, ab umbra sic appellata, in aliquib. plantis floris ueluti pedamentum, in plures diuisa, longiores pediculos, qui singuli florem sustinent, & in orbẽ circũactũ. ueluti cernere est in pimpinella, subinde fœniculo, aniso, astrancia.

V N C

Vncia. In Vncia, inquit Celsus, sciri uolo, pondus denariorũ septem esse. Vnius deinde denarij pondus diuidi a me in sex partes, id est, sextantes; ut idem in sextante denarij habeã, quod Græci habent in eo, quẽ ὀβολὸν uocant. Id ad nostra pondera relatum, paulo plus dimidio scrupulo facit.

V N E

Vnedonem nõ uidi, quod equidem sciam, sed arbutum interpretantur, apud Diosc. lib. 1. Verba Dioscoridis sunt. Arbutus arbor est, Cotoneæ malo nõ dissimilis, tenui folio, cuius fructus pruni magnitudinẽ implet, nullo intus nucleo. Huic Apomacolæ cognomen est, siue, ut alij Græci habẽt μιμαίκυλα καλούμενα, maturus autem flauet, aut rubescit, in esu acetosus. Plura Plinius lib. 15. cap. 14.

V N G

οὐγγία μία, uncia una, denarij ponderis.

Vnguen, adeps suillus.

Ad Vnguem, ad perfectam absolutionem: Translatio a marmorarijs, qui iuncturas marmorum tum demũ perfectas dicunt, si unguis superductus nõ offendatur. Vnde iam quæcunq; perfectissima esse uolumus, significare, ad unguem facta esse dicimus. Horatius. Ad unguem factus homo. Colum. lib. 11. cap. 2.

Vngula, oculi uitiũ. Vide dict. Pterygion.

Vngula caballina, Arction, apud Dioscor. lib. 4. cap. 108. Branddlattich.

Vnguenciana, Acorus, secundũ Apuleiũ.

Vnguentaria nux, id est, Moschata.

Vngenta, ad uoluptatem tantum & suaueolentiam inuenta sunt, & ad delicias: ad curam uero corporis nõ adeo: etiamsi hodie ungentorum nomine ueniant alia medicamina, quorum usus est ad ulcera & tumores corporis consummandos.

Vngentum est aggregatũ ex liquoribus & cera, puluerıbus superadditis ad subtilitatem redactis.

Vngentum Syriacũ, cui Salca cognomen, apud Aecium sermone. 12. capite. 42.

Vngentum Arrogon. Non intelligo quid sit Arrogon. Saladinus interpretatur, adiutorium.

Vngentum Agrippę. Haud scio an Herodis illius, cui Agrippę nomẽ fuit: id quod asserit Saladinus.

Vngenta Exotica uocantur, quæ preciosa sunt, & ab externis gentibus importãtur.

Vngentum Marciaton, Marciatonis medici inuentione primo uulgatum.

Vngentum Populeon, ex populi arboris germinis concretum, atq; coalitum.

Vngentum, ab ungẽdo dictum. Apuleius. Vngine delibutus.

Vnguis Ibidis, Penthaphyllon, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 45.

Vnguis muris, Polygonion, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 5.

Vnguis, quod pterygion Græci uocant, membranula est neruosa, oriens ab angulo, quæ ad pupillam nonnunquam peruenit, neq; efficitur. Sæpius a narium, interdum etiam a temporũ parte oritur. Quod uero in hominis pedibus, manibusq; fit, et ubiq; ad pollicis præcipue ungues, diuersum ab illo, aliter a ueteribus describitur. Carnis incrementum circa ungues pterygion est, unguis aliquam operiens partẽ. fit autem in pedis & manus maxime pollicibus. Plura de hoc Celsus. Item.

Vnguis & summorum digitorum cornuti tegminis, & quorundã lapidũ & crescentium generale nomen est. Nam & ungues inquit Barbarus, uocantur, quos Solenas Græci uocant. Et ex neotericis Theodorus Gaza δόνακας καὶ αὐλὸς, modo ungues, modo digitos conuertit. Vnde forsasse, quod & Ostrearum piscatores Solinistæ uocantur, ut Atheneo placet.

Vngues ex neruorum extremitate concreti, ornatus & decentiæ gratia a natura dati sunt: ut quippiam tenacius digitis, corũ beneficio adiuti comprehendamus, contineamusq;. Alij sic definiunt.

Vngues sunt cutis, siue pellis eruptio, sicci quidẽ & frigidi, atq; sensus expertes. Vel,

Vnguis est ossis superficies, uel cutis corrugatio, dura & sicca.

Vngues, præter digitorũ defensacula subcornea, etiam capita foliorũ rosæ, parteisq; candidæ uocantur, græce ὄνυχες, ut inquit Dioscorides.

Vngues custodum. Custodes dicuntur nouelli palmites. In uitibus autẽ sunt omnia, quæ in corporibus: exempli caussa, caput, brachia, humeri, crura, pedes, palmæ, digiti, est pollex. Sunt & ungues, quos annotinos præcipit esse resecandos, id est, unius anni: quos & anniculos uocamus, ut ab anno annotinus deriuatur. Alij legunt hornotinos, eodem intellectu, super qua dictione alias perscripsi.

Vngues, interdum partes candidæ rosarũ.

Vnguis, oculi uitium quale sit, uide in dictione, Pterygion.

Vnifolia. Lege, Siliqua.

Vniola, Sanguinalis herba, apud Dioscor. lib. 4. cap. 33.

Vnitatis solutio, & continuitatis corruptela, idem: de qua plura Galen. in par. arte.

V O L

Volatica passio, secundum Ioannem de Vigo, impetigo, scabies scilicet sicca, cũ asperitate & rotunditate depascens corpus.

Volucrum maius, apud Dioscoridem libro 4. capite. 42.

Volucrum sterile, Volucrum maius, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 15.

Voluoces, uermiculi qui uites arrodunt.

Volutum, Lappaton, Helxine, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 42.

Voluulus, intestinorũ affectio, letalem dolorem inferens. Curam & caussam eius require ex Aecio serm. 9. cap. 28.

V O M

Vomica, morbi species, ubi pure impletur membrana, quæ medios diducit pulmones, & pectori, spinęq; annectitur. Ea rara a Medicis curatur.

Vomicula, a uomendo, quod pus inde manet: uel quod qui habent id, saniem reijciant. Accipitur etiam pro receptaculo apud Plinium in metallis. Vomica, inquit, liquoris ęterni.

Vomitus Nicolai, uomitũ ciens cõpositio.

De Vomitu uide Celsum libro secundo, capite duodecimo.

V O P

Vopiscus nominatur, qui e geminis natis, cum alter abortiuo ceciderit, ipse uero legitimus. Solinus cap. 4.

V O X

Vox prima nascentium, est uagitus. Solin. capite quarto.

Vox fit ui ipsius principatus extensi, & simul extendentis spiritũ per fauces & guttur; usq; ad pulmonem & linguam, quum hæc sibi uicinum aerem reuerberant.

☞ V R A

οὐραχὸν, ligamentum totum ex quo hæret foetus: sic uocatum, quod caudę similis sit. Nostrę ętatis obstetrices, quod ex eo in infantis umbilico relictum est, translata a uitibus uoce, traducẽ, quasi sarmentũ uocãt.

οὐρανία, id est, Iris.

οὐρανός, id est, coelum, ab ὁρῶ, id est, termino, nomen deductum uideri potest, autor Philo libro de mundo.

V R E

Vręa, ultima mictualis uia, græce οὐρεία.

Vredo, arborum morbus, apud Theophrastum lib. 4. cap. 17.

Vredo, fici arboris morbus, gręce κλαυθμὸς & rabes, quæ dicatur ἔκπληξις, quasi quidam stupor, rigorq;: frigore hic & gelu, alsiosis annis contrahitur.

οὐρητῆρες, id est, urinarij meatus illi qui a renibus ad uesicam migrant: aliud a uenis, neruis, & arterijs, ut inquit Galenus de naturalibus facultatibus libro primo.

οὐρήθρα. Vide, φύσιν.

οὐρητικὰ, ducentia urinam.

οὐρήθρα, ceruix, uel caluę pars, uel foramẽ.

οὐρητικὸς πόρος, urinaria fistula.

V R I

Vri sunt, quos imperitum uulgus uocat bubalos. Plin. lib. 8. cap. 15.

Vri, magnitudine sunt paulum infra elephantos, figura et colore tauri. Magna uis eorũ, ut neq; homini, neq; animalibus parcunt. In uenatione eorum sese Germaniæ iuuentus exercet, cornuaq; in publicũ laudis gratia refert: quæ studiose conquisita, ab labris argento circundacunt, atq; in amplissimis epulis utuntur. Hæc Cęsar lib. 6.

De Vrinis ueteres multi scripserunt.

Vrina, est superfluitas sanguinis in magna uena, delata per renes & uasa urinaria in uesica.

Vrina scorpionis, Sideritis, apud Dioscor. lib. 4. cap. 36.

Vrinæ leuitas, Diabetes, apud Aecium lib. 11. capite. 1.

Vrinare, in natãdo sub aqua esse: inde Vrinatores. Vide, Colymbades.

Vrinarum iudicium cõpendiosum ex Hippocrate per Galenum libro de Atra bile, folio. 333.

V R T

Vrtica, Acalyphe græce, apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 95.

Vrtica iners, Vrtica mortua.

Vrtica Labeo, Galiopsis. apud Dioscoridẽ lib. 4. cap. 95.

Vrticæ pisces, noctu uagantur: ijs natura est, ut carne uescantur. Plin. lib. 9. cap. 45.

V R V

Vruncus, id quod ad culmi fastigia imbecillis spica geritur, minus quam gramen.

☞ V S

οὖς, uel οὖας, auris.

Vstilago rustica, Dictamnus. Dio. li. 3. c. 35.

☞ V T E

Vterus, matrix.

Vterum Græci quidam ἀδελφὺν uocant. Vnde & dicti sunt ἀδελφοὶ, id est, fratres, qui utero prodierũt eodem. Hippocrates etiam γονὴν appellauit, quod uerbum illis gentibus partim quidem fœtũ significat, partim uero genitale profluuium.

Vtero matris excisus Scipio, unde Cæsar dictus est. Solinus cap. 4.

V T R

Vtriculos in farina uidetur Plinius accipere lib. 18. quos Galli Cisalpini redundaginem in Venetia prouincia, plærịq; Subuentres uocant.

Vtriculus, id est, uulua. Item,

Vtriculus, uocatur id quod furfure melius est, & simila deterius.

☞ V V

Vua, morbus quem Gręci σταφυλὴν uocãt, inflammatio est eius partis, quæ in ore columella dicitur, & σταφυλοφόρος Aristoteli. distẽditur hęc, & luteo colore subrubescit, acino persimilis. Curatio eius est apud Paulum lib. 5. cap. 19.

Vua passa, græce σταφίς, & ἀσταφὶς ἄγριος, id est, sauiura dicitur.

Vua Theriace uocata est quædam, quod cõtra morsum omnium bestiarum proficiat: cuius rationẽ serendi Palladius instituit.

Vua Aminęa quæ sit, lege Plin. li. 28. ca. 10.

Vua fabrilis, uua fumi uapore siccata.

Vuæ occidentales, Zizice, Sclauæ, idem.

Vuæ siccæ orientales, id est, Passulæ.

Vuæ Sclauæ, id est, passulæ.

Vuæ Zizicæ, id est, passulæ.

Vuæ in speciē. Apes dicuntur facere ostenta glomerata in figurā botryonis, siue uuæ pedibus per mutua nexis. Iuuenalis. Examenq; apum longo cōsederit uua Culmine delubri. Vergilius. Vuam demittere ramis. Colum. lib. 9. cap. 9.

Vuæ ollares. Scriptores Vuas ollares uocant, quæ in ollis fictilibus conditę perennant, & sunt durabiles. Hinc illud Horat. Venūcula cōuenit ollis. De ollarib. Vuis ait Papinius in Endecasyllabo. Ollares rogo non licebat uuas. Quidam creta figulina uuas illinunt, siccatasq; sole suspēdunt, in usu diluentes cretam. Liguria uuas sole siccatas iunceis fulcris inuoluūt, aut ipsius uitis, aut fici. Ollares Vuæ, hoc est, in ollis seruatæ, os, stomachumq;, & auiditatē excitant: paulo tamen gratiores existimantur fieri uinaciorū halitu. Galenus eas celebrat, putatq; saluberrimas. Docet suo in loco Columella, quemadmodum ollę fictiles parandæ sint, quibus uuæ conditę seruentur. Colum. lib. 12. cap. 43.

Vuea, tertia oculorum membrana.

V V L

Vulcanalia, dies feriatus, Vulcano dicatus dicitur. M. Varro. Vulcanalia a Vulcano: q; ei tum feriæ, & q; eo die populus per se ignem annalem mittit. Plinius. Vulcanalibus lucubrare incipiebat studendi causa. Columella lib. 11. cap. 3.

Vulgares morbi sunt, qui secundū quędam tempora, eodem in loco plurimos mortalium inuadunt.

Vulpis, et quadrupes bestia et piscis genus. Plinius lib. 9. cap. 43.

Vultures, notæ aues, cadauerū sectatores. Plin. lib. 10. cap. 6.

Vulua, seu Matrix, extrinsecus neruosa, intrinsecus autem carnosior, & est receptaculum fœtus.

Vuluam Græci nunc mitram dicunt, nunc ὑστέραν. Describitur a Galeno ἀγγεῖον κυητήριον, id est, uas fœtum conseruans. Ad summam exactius scrutati, utrū uuluam, aut uterum appellemus eam partem, quæ mulieribus ad pariendum natura data est: rursus, utrum numero plurali uuluas, aut uteros: an singulari uuluam, aut uterū nominemus: sic de nominibus rixari pręter ea quæ dicta sunt, Galenus pronunciat esse stultum, de locis affectis lib. 6. cap. 5.

Vulpina affectio, græce ἀλωπεκίασις.

Vulturni, uenti orientales.

Vuluulosæ stomachi affectiones sunt, subuersiones eius fortes & uehemētiores. Sic Aecius appellat serm. 9. cap. 10.

☞ V Z

Vzi, Zinober.

☞ X A L

Xάλασις, laxatio, sanationis genus, apud Paulum lib. 1. in cura defatigatiōis, qua tēsio sentitur.

Xanthion, Lappa inuersa. Dio. li. 4. ca. 139.

Xanthium, Lappa, apud Aeciū ser. 11. ca. 5.

Xanthophanes, Sideritis. Dio. li. 4. cap. 36.

☞ X E N

Xenocrates, & ipse non medioeri studio in re medica exercitatus. De Theriacis scripsit nonnulla, & simile quoddam Andromacho præparauit antidotum. Galen. lib. de Theriaca ad Pisonem.

Xenophilus Medicus, citatur ab Oribasio, deinde ab Aecio serm. 11. cap. 12.

X E R

Xerampinus color. Lege, Ruber.

Xeranthes, i. Mandragora. Dio. li. 4. c. 79.

Xeris, idem quod Iris syluestris, apud Dioscoridem lib. 4. cap. 25.

ξηροφθαλμία, genus aridæ lippitudinis, ubi neq; tument, neq; fluunt oculi, sed rubent tantū, & cū dolore quodam gestiūt, & noctu pręgraui pituita inarescūt. Celsus lib. 6. ca. 6. Signa eius infirmitatis sunt. Rubēt cilia: nitrosę, salsęq; lachrymę distillant ex ipsis angulis oculorū, ac ueluti ulcera fiūt.

ξηροτριβία, frictio sicca, quę fit extra balneū, calidis fomentis & puluere. Gal. 4. Meth.

ξηραντικὰ exiccātia, uel medicię exiccātes.

ξηραίνοντα, sicca, & siccantia.

X E S

ξέσματα, ramēta. ξέσματα κολοκυντίδος.

☞ X I PH

Xiphias, piscis nomē, qui alio nomine Gladiolus, duo, ut inquit Aristoteles, habens rostra, sed dentibus carens.

Xiphidion, Sparganion. Diosc. li. 4. ca. 24.

Xiphondes. Vide, Chondros.

☞ X Y L

Xyloaloe. Lege, ἀγάλλοχον.

Xylobalsamum, id est, Balsami lignū, cuius precium lege apud Plinium lib. 12. cap. 25. Dioscor. lib. 1. dictione, Xylobalsamon.

ξυλοκινναμώμον. Lege, ψευδοκινναμώμον.

Xylocolla, Gluten uulgare, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 100.

Xylon, Scythicum, id eſt, lignũ Scythicũ, Tapſia, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 159.

ξυλόρια χλωρὰ, uirentes ſurculi, ſeu cremia uirentia.

X Y R

Xyris, ſylueſtris Iris. Dioſc. lib. 4. cap. 25.

X Y S

ξύσματα, inteſtinorũ in dyſentericis uelut ramẽta, alias ſtrigmẽta. Vide, Strigmẽta.

Xyſtici, uel ſpiculatoris medicamina quædam, citantur ab Aecio ſerm. 10. cap. 26.

Z A

Zador, Zeduaria, interprete Aecio ſerm. 11. cap. 12.

Zalia, Laurus Alexandrina, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 148.

Zapetion, compoſitionis genus eſt ex moſcho, agallocho, & orientali ſuccino. Eſt etiam illud, quod ex mure odorifero colligitur: dictum & Zibectum. Vide Herm. Barb. Coroll. 20. lib. 1. Lege, Net.

Zarithea, Poligoniũ, apud Dioſc. li. 4. ca. 5.

Z E

ζέα, Roſmarinus fructifera,

Zea duorũ generum eſt. Vna ſimplex: alia in geminis putaminibus, grana bina iuncta gerit: ob id Dicoccos appellata. plus quàm hordeũ alit, ori grata. Dioſc. lib. 2. cap. 99. Plin. lib. 18. ca. 8. Noſtri ſpeltę ſemẽ uocãt.

Zeduaria. Lege, Zador.

Zenonem illum Herophili diſcipulum, citat Galenus libro Definitionũ medicinæ.

ζέφυροι, ab occaſu uenti.

Zerraneola, auicula galeritæ ſimilis, niſi quod capite in terram nidificat.

Zerma. Non exiſtimo differre ab impetigine: licet Zermę nomen ei tantum, quę ad hulcus peruenerit, falſo adaptent Barbari.

Zeſtoluſia, feruentis aquæ lauatio.

Z I

ζίγιε, Caſſia adulterata, & reiecticia. Lege, Caſia.

Zinziber, uel Gingiberis, ſui generis planta eſt, in Troglodytica Arabia magna ex parte naſcens. Qua uirente, ad multa perinde ad quę nos Ruta, utuntur: Huius radices Cyperi modo paruę ſunt, candicantes, & odoratæ, atque piper ſapore imitãtur. Eligi debent quæ teredines nõ nouerunt. Dioſc. lib. 2. Plin. lib. 12. cap. 7.

ζῖτα, id eſt, ſpelta.

Ziziphum, arbor non pridem in Italia nota: ex Syria enim ad nos peruenit. Puto id eſſe quod Zizipha creat.

Z O

ζομήρισις, inſtrumentum aquinarium, per quod inquit Paulus, pueris ſupinis ori imponitur clyſteridion, fortem habens auliſcum: atque per id aloe eis inſeritur, ut uermes eijciant.

ζωμός, id eſt, brodium, uel ius.

ζόμος ἐκ τῶν νεαρῶν ἰχθύων, brodium ex recentibus piſcibus.

Zonitis, Cadmię ſpecies. Dioſc. li. 5. ca. 75.

Zoonychon, Leontopodion, apud Dioſc. lib. 4. cap. 132.

Zoophthalmos, Semperuiuum, apud Dioſcoridem lib. 4. cap. 91.

ζώφυτα, id eſt, plantamina, ab natura inter animal, plantãque ambigua. Philo. de mun.

Zopiſſam aliqui aiunt, inquit Dioſcorides, deraſam nauibus reſinam cum cera, quam alij Apochyma appellant, & diſſipandi naturam habet. Dioſc. lib. 1. Plin. lib. 16. ca. 12. efficacior omni reſina & pice traditur.

Zopyron, Clinopodion. Dioſc. li. 3. ca. 108.

ζώπισσα. Lege, Zopiſſam.

ζώστηρ, ignis ſacri genus, hoĩem ambiẽs, teſte Plinio, qui & enecat ſi cinxerit. li. 26. ca. 11.

Zoſter. Lege, Ignis ſacri.

Z V C

Zucharum. Lege, ἐλαιομέλι.

Zucharum Candiæ. Ibidem.

Zuccarum Candi, id eſt, candidum, ad modum Criſtalli. Sic enim Saladinus.

Z Y

Zygis, Serpillum, apud Dioſc. lib. 3. ca. 44.

Zygnis, lacertarum generis, apud Ariſtot.

Zymites panis, panis fermentatus.

ζυγγυβερ, falſum cognomen pſeudocinnamomi. Sed eſt Xylocinnamomum præbens quandam Cinnamomi faciem.

ζυγγύβερ. Lege, ψευδοκινναμώμον.

ζῦθος ἐκ τῆς κριθῆς, potus ex hordeo. Fit & ex hordeo potus, quem κοῦρμι uocãt, eoque ſæpe potu pro uino utuntur: uerum dolorem capitis mouet. Græce κεφάλιον.

ARGENTORATI apud Ioan. Schottum. 14. April. Anno Chriſtiano. 1534.

